El Nuevo Testamento: Cuicateco de Teutila

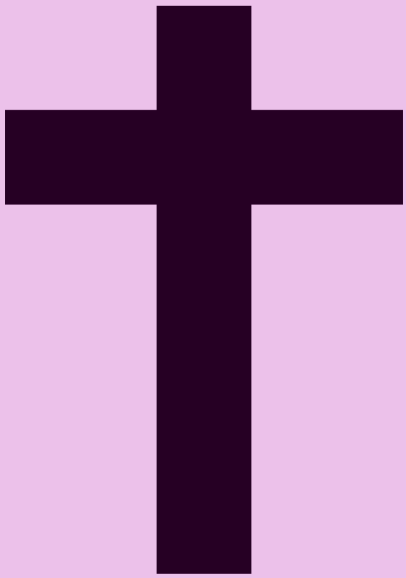

New Testament in Cuicatec, Teutila (MX:cut:Cuicatec, Teutila)

El Nuevo Testamento: Cuicateco de Teutila

New Testament in Cuicatec, Teutila (MX:cut:Cuicatec, Teutila)

copyright © 1972 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cuicatec, Teutila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cuicateco, Teutila [cut], Mexico

Copyright Information

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cuicatec, Teutila

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 8 Aug 2026 from source files dated 29 Jan 2022
6bd8292c-2070-5c2d-8b8b-378bf0f66afe

Contents

SAN MATEO 1
SAN MARCOS 61
SAN LUCAS 98
SAN JUAN 156
HECHOS 203
ROMANOS 259
1 CORINTIOS 284
2 CORINTIOS 311
GALATAS 327
EFESIOS 336
FILIPENSES 345
COLOSENSES 351
1 TESALONICENSES . . .357
2 TESALONICENSES . . .362
1 TIMOTEO 365
2 TIMOTEO 372
TITO 377
FILEMON 380
HEBREOS 382
SANTIAGO 401
1 PEDRO 408
2 PEDRO 416
1 JUAN 420
2 JUAN 427
3 JUAN 428
JUDAS 429
APOCALIPSIS 432

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN MATEO

Ihyan ndico che ndạta yahn Dihvo vo Jesucristo

1 Tuhcạ cochi ndạta yahn Dihvo vo
Jesucristo. Ihyan ndico yahn ye ne,
David mạn, Abraham mạn.
2 Dạya Abraham ne, Isaac. Dạya
Isaac ne, Jacob. Dạya Jacob ne, Judá
nduco dihno se.
3 Dạya Judá nduco Tamar ne, Fares
mạn, Zara mạn. Dạya Fares ne,
Esrom. Dạya Esrom ne, Aram.
4 Dạya Aram ne, Aminadab. Dạya
Aminadab ne, Naasón. Dạya Naasón
ne, Salmón.
5 Dạya Salmón nduco Rahab ne,
Booz. Dạya Booz nduco Rut ne,
Obed. Dạya Obed ne, Isaí.
6 Dạya Isaí ne, rey David. Dạya rey
David nduco ndạhta yahn Urías ne,
Salomón.
7 Dạya Salomón ne, Roboam. Dạya
Roboam ne, Abías. Dạya Abías ne,
Asa.
8 Dạya Asa ne, Josafat. Dạya
Josafat ne, Joram. Dạya Joram ne,
Uzías.
9 Dạya Uzías ne, Jotam. Dạya Jotam
ne, Acaz. Dạya Acaz ne, Ezequías.
10 Dạya Ezequías ne, Manasés.
Dạya Manasés ne, Amón. Dạya Amón
ne, Josías.
11 Dạya Josías ne, Jeconías nduco
dihno se. Tạhn min che din sandạdo
yahn Babilonia preso ihyan nación
yahn Israel, quenda se ihyan.
12 Cuahn che chenan ihyan chahn
nación yahn Babilonia, chihndeyạn
Salatiel, dạya Jeconías. Dạya Salatiel
ne, Zorobabel.
13 Dạya Zorobabel ne, Abiud. Dạya
Abiud ne, Eliaquim. Dạya Eliaquim
ne, Azor.
14 Dạya Azor ne, Sadoc. Dạya
Sadoc ne, Aquim. Dạya Aquim ne,
Eliud.
15 Dạya Eliud ne, Eleazar. Dạya
Eleazar ne, Matán. Dạya Matán ne,
Jacob.
16 Dạya Jacob ne, José, ihyan min
che chihnevạco nduco María, chaco
Dihvo vo Jesucristo. Dihvo vo ne, a
ihyan min che a va cạde che dechuh
Dendiohs, ndedevahn ye ihyan
iyehnse.
17 Ri ndichecun ihyan ndico che
cochi rihco ndạta ye nde cuahn che
quenan Abraham iyehnse nde ndạ
ro che quenan David. Me nde ro che
quenan David ne, te ndichecun
ihyan ndico nde ndạ ro che
chahtenan ihyan nación yahn Israel
preso nación yahn Babilonia. Me
nde ro min ne, te ndichecun ihyan
ndico nde ndạ ro che chihndeyạn
Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a
va cạde che dechuh Dendiohs,
ndedevahn ye ihyan iyehnse.

Nduhcạ che chihndeyạn Dihvo vo Jesucristo

18 Tuhcạ chi che chihndeyạn Dihvo
vo Jesucristo: Chaco ye, María ne, a
va ndudo yahn ye che cahnevạco ye
nduco José. Numanahn che metah
cahnevạco ye ne, nduco
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs ndạca dạya ye.
19 Nducote ndah ihyan José ne,
cuahn che checadino ye che quenun
dạya María ne, hua nahn ye che cora
vedecuihno yahn ihyan min.
Chemin che chihco dạma ino ye che
decuihno ye ndudo yahn ye nduco
vih, tin demạn no ye, cạva che hua
cadino ihyan.
20 Ate ndihchero ye vạn yạhnde
yahn ye ạma ángel yahn Dihvo vo
Dendiohs, ne rạhn ángel me ri ye
ihyan:

—José, ndạta yahn David, hua
dehve rahque, co cahnevaque nduco
María. Hua ndeh ndedecadine, te
che quenun dạya ye ne, a nduco
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs.

21 Cuahn che cuhndeyạn decuạh
me ne, cuaconehn che duche JESUS,

te a ihyan min che ndedevahn ye
ihyan yahn ye, cạva che hua conda
ihyan chahn, din nunde yahn ye.
22 Tihcạ chi nducuahn chemin
cạva che conahn che chihquentiyon
Dihvo vo Dendiohs, dirun ihyan
profeta tuhcạ:
23 Ạma ndạhta ntuhco ne, conun
dạya ye.
Cuahn che cuhndeyạn ne, conan che
duche Emanuel.
Che tihcạ duche ne, conahn che
Dendiohs nduco ye uvo.
24 Cuahn che ntuche José ne,
dinahn ye nduhcạ che
chihquentiyon ángel me ihyan, ne
chihnevạco ye nduco María.
25 Ate metah conan cuma ye ihyan
nde chuh ro che chihndeyạn decuạh
me. Cuahn che chihndeyạn decuạh
me ne, JESUS chaconahn ye che
duche.

2

Chahn ihyan devano nevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo

1 Chihndeyạn Dihvo vo Jesucristo
yạn Belén, estạdo yahn Judea, cuahn
che quenan rey Herodes
rihquentiyon ye estạdo min. Tạhn
min ne, o ino ihyan devano che chica
ye yạhn yahn cuạhn nạn che
riquendạh yạhn ne, ndạ ye yạn
Jerusalén,
2 ne tumerune ye:
—¿Ti quenan rey yahn ihyan
nación yahn Israel che a chihndeyạn
ye ne? A devano nuhn che a va ye, te
a ndihchero nuhn iyon che rihco ro
che a chihndeyạn ye. Chemin che
cochi nuhn ndeva nuhn yavenạn ye.
3 Cuahn che checadino rey
Herodes che tihcạ ne, ạma ndeh
ndedecadino se. Namin nducoyạca
ihyan yạn Jerusalén ạma ndeh
ndedecadino ye.
4 Tuhme chihquentiyon rey me
che ndo dạma chidocuyạn ndinạn
mạn, sạhn devano ley che dirun
Moisés mạn, ne tumerune se ti va
cạde che cuhndeyạn ihyan che
dechuh Dendiohs, ndedevahn ye
ihyan iyehnse.
5 Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn
ye ri ye sạhn:
—Yạn Belén, estạdo yahn Judea, va
cạde che cuhndeyạn ye, te dirun
ihyan profeta tuhcạ:
6 Yạn Belén, estạdo yahn Judea ne,
co cuande vạn yạn rahte yahn
estạdo min,
te min va che cuhndeyạn ihyan
ndinạn
che din ye cudạdo ihyan yahn
Dendiohs, ihyan nación yahn
Israel.
7 Chihno min ne, cuạhn ndeh cah
rey me ihyan devano chahn, ne
tumerune se ihyan deh ro niyon che
chihnde ro iyon me.
8 Tuhme chihquentiyon se ihyan
chahn, ne rạhn se:
—Cuahn nchuhn yạn Belén,
tumerune ndah ne ti quenan decuạh
me, ne cuahn che a ntạca ne ne,
checu ne ndudo yáhn cạva che
namin cạhn ndevá yavenạn.
9 Chihno chihcovan ihyan chahn
che rạhn rey me ne, quendi ye
cuahn ye. Tuhme iyon me ne,
quendạhnạn cuahn nde ndạ cuạco
nạn che quendite decuah me, ne min
quendihco.
10 Cuahn che ndihchero ihyan
chahn che quendihco iyon me min
ne, ạma chi yeno ye.
11 Chendạ ye chete vah, ne cuahn
che ndihchero ye lihn me nduco
chaco Mariá ne, chehntihya ye
ndeva ye yavenạn. Tuhme nạhne ye
yave nạn che chenun tume yahn ye,
ne tendạh ye diyạhnguạn mạn, cuhn
mạn, nundedạn che duche mirra
mạn, cạh ye co yahn lihn me.
12 Chihno min ne, cạh Dendiohs
che checadino ihyan chahn vạn
yạhnde yahn ye che metah
ndaconan ye nạn quenun Herodes,
ne chemin che chahconan ye yune,
conạhn ye yạn vạco ye.

Chano José, quenda ye Mariá nduco lihn me, cuahn ye nación yahn Egipto

13 Cuahn che a conạhn ihyan
devano chahn ne, ndihchero José
vạn yạhnde yahn ye ạma ángel yahn
Dihvo vo Dendiohs, ne rạhn ángel me
ri ye ihyan:
—Cuiquenda sạhn dihn nduco
chaco se, ne codin vi, cuehn cuạhn
nación yahn Egipto. Min conen nde
ro che cạhcantiyón che ndaconen, te
Herodes ne, nuhn se sạhn dihn me
cạva che cạhno se sạhn.
14 Ndetạhno quenda José sạhn
dihn me nduco chaco se chete rạhn,
cuahn ye cuạhn nación yahn Egipto.
15 Min chahtenan ye nde ndạ ro
che chih Herodes. Tihcạ chi cạva che
conahn ndudo che cạh Dendiohs,
dirun ihyan profeta tuhcạ: “Nde
nación yahn Egipto quendá Dạyá.”

Dechuh Herodes sandạdo, chahn se chihno se checạhya

16 Cuahn che tumacadino Herodes
che chahcotạhn ihyan devano chahn
yahn se ne, ạma chi tạn se, ne
dechuh se sandạdo yạn Belén mạn,
yạn che nino min mạn, che chihno
se nducoyạca decuạh chạhn, nde
checạhya che a ri o nduyo, te a tih va
ro che ndihchero ihyan devano
chahn iyon me.
17 Nduco tihcạ chinahn ndudo che
dirun ihyan profeta Jeremías tuhcạ:
18 Ạma rah rạn ihyan mạn,
ạma raco ye mạn,
anduhnecạ ndete che mạn Raquel
raco ye cạva dạya ye.
Hua ndạca ye vedechahtino, te a
chihno chihno se dạya ye.
19 Cuahn che a chih Herodes ne,
min nación yahn Egipto ndihchero
José vạn yạhnde yahn ye, ạma ángel
yahn Dihvo vo Dendiohs, ne rạhn
ángel me ri ye ihyan:
20 —Cuendiquenda sạhn dihn me
nduco chaco se, ne conahn nación
yahn Israel, te a chih sạhn che nahn
cạhno se sạhn.
21 Tuhme ndiquenda José sạhn
dihn me nduco chaco se, ne
ndaconan ye nación yahn Israel.
22 Ate checadino José che Arquelao
rihquentiyon se menun chida se
estạdo yahn Judea, ne hua
chihquino ye quenan ye estạdo min.
Tuhme cạh Dendiohs che checadino
ye vạn yạhnde yahn ye, ne cuahn ye
estạdo yahn Galilea.
23 Min quenan ye ạma yạn che
duche Nazaret. Tihcạ chi cạva che
conahn nduhcạ che dirun ihyan
profeta yahn Dihvo vo Jesucristo
tuhcạ: “Nazareno cạhma ihyan yahn
ye.”

3

Juạn Bautista ne, rahndudo ye yạhn nạn che metah duhva

1 Tạhn min ne, ndạ Juan Bautista
estạdo yahn Judea, yạhn nạn che
metah duhva. Min cahndudo ye
2 ne rạhn ye:
—Cuento ino nchuhn nunde yahn
ne, te Dendiohs, ihyan min che va ye
vahchetero ne, a nun cuahn
cạhcantiyon ye.
3 A yahn Juạn che dirun ihyan
profeta Isaías tuhcạ:
Cuahndudo ạma ihyan yạhn nạn che
metah duhva, ne cạhma ye
tuhcạ:
“Cuihcoyạn nchuhn chedave yahn
ne cạva che nevahnecun ne
Dihvo vo.”
4 Tino yahn Juạn ne, ndiya nduco
yudo yahn camello, ne quenan chete
ye ạma ima. Reh ye ạma nạn
yạhcadạhn mạn, rih ye nedih yahn
che va vạn chano mạn.
5 Ihyan yạn Jerusalén mạn, ihyan
che vate ye tạma te o yạn estạdo
yahn Judea mạn, chihto ico Jordán
mạn ne, rahn ye rihnevan ye che
rahndudo Juạn.
6 Rentuma ino ye nunde yahn ye,
ne rehdenune Juạn ihyan, min ico
Jordán.
7 Ạma yạhn sạhn fariseo mạn,
sạhn saduceo mạn, rendạ se cạva
che cuehdenune Juạn sạhn. Ate
rihya ye sạhn:
Nchuhn ne, nduhchan cu tạn
tihchan ne. ¿Duh te cuande nchuhn
che din nun ino ne cạva che

ndevahn ne yahn castigo yahn
Dendiohs che va che co ne?
8 Cuahtenan nchuhn nduhcạ che
rahtenan ihyan che rento ino ye
nunde yahn ye numacuahn chedave
yahn ye.
9 Hua ndere ndonan mạn ne
nchuhn che ndạta yahn Abraham
nchuhn, te ndete che nahn Dendiohs
che ndere co yạhn ndạta yahn ihyan
min ne, nde tu che tuhchan co din ye
che ndạcondạ ihyan che co cuande
ye nạn ndạta yahn ye.
10 Mạn ne, anduhnecạ ndete che a
va yạn cu tin cạva che cạta
dihyoduto yạhn. Nducuahn yạhn
che hua cochihve ndute yahn ne,
cạta, conun vạcoyạhn. Atihnocạ co
nduco nchuhn che hua cochihve che
redin ne, te va che co ne castigo.
11 'U ne, rehdenuné nchuhn cạva
che co ro che a nto ino ne nunde
yahn ne. Ate a nun cochi tạma ihyan
che tahque yudo vederihquentiyon
quenan cuma ye che co u, che nde
hua rigonun chihvé cạva che co
mozo yahn ye. Ihyan min ne, din ye
che conun Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan mạn, din ye castigo
ihyan nunde mạn.
12 Nduhcạ che retive yạto ihyan
trigo, rih ndah ye, ne renedin dạma
ye dạche yạma yahn, rihquiyạhn ye
ne, tihcạ a nun techecạde ihyan min
yahn nducoyạca ihyan. Ihyan che
ndah ihyan ye nạn Dendiohs ne,
quenda ye ihyan vahchetero, ne
ihyan che duhtuno ihyan ye ne,
dechuh ye ihyan vạn ruchiyạhn che
hua ndạ ro che ntoh.

Chedenune Dihvo vo Jesucristo

13 Tạhn min ne, chica Dihvo vo
Jesucristo estạdo yahn Galilea, ndạ
ye ico Jordán nạn quenan Juạn cạva
che cuehdenune ye ihyan.
14 Ate rạhn Juạn ri ye ihyan:
—U che rendotenán ndih cạva che
cuehdenune ne u, ¿tạcạ che u
cuehdenuné ndih?
15 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn
ye ri ye ihyan:
—Nahn che cuehdenune u, te
redin yahn che dinahn vo nducuahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
Tuhme chehdenune Juạn ihyan.
16 Chihno chedenune Dihvo vo ne,
ndiquendạ ye vạn nune. Ura min
ndihchero ye Vaco Ndah yahn
Dendiohs che chica vahchetero.
Decạ ro icui decạ ro, ne chiya,
quenun ihyan.
17 Tuhme chenun ạma ndudo che
chica vahchetero che rạhn tuhcạ:
—Sạhnguh che Dạyá. Yahinó sạhn.
Ạma yenó che va se.

4

Chundah ne, tumarande se Dihvo vo Jesucristo

1 Chihno min ne, din Vaco Ndah
yahn Dendiohs che cuahn Dihvo vo
ạma cuạn, yạhn nạn che metah
duhva, cạva che tumarande
chundah ihyan.
2 Min quenan ye chete che o raco
ro, ne hua cheh ye. Chihno min ne,
chi cuico ye.
3 Tuhme chahn ndạ chundah, ne
rạhn se ri se ihyan:
—Ndete che Dạya Dendiohs ndih
ne, codin ne che tu che tuhchan ne,
ndạcondạ pạn.
4 Ate ndahconan Dihvo vo, ne rạhn
ye ri ye sạhn:
—A ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ: "Ndiyu demạn pạn
che rendotenan ihyan, te namin
rendotenan ye ndudo yahn
Dendiohs."
5 Chihno min ne, quenda se ihyan
nde tin yạco yahn yạn Jerusalén.
6 Rạhn se ri se ihyan:
—Ndete che Dạya Dendiohs ndih
ne, cạva ne muhn, co ne nde
ndiyạhn, te a ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcạ:
Cạhcantiyon Dendiohs ángel yahn ye
che din ye cudạdo ndih,
cạva che hua dehva co yahn ne.
7 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye
ri ye sạhn:
—Namin ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ: "Hua tumerende
Dihve Dendiohs."

8 Chihno min ne, quenda chundah
me ihyan ạma tin ico yạco, ne
nạhma se ihyan nducuahn
vederihquentiyon che va iyehnse.
9 Rạhn se ri se ihyan:
—Ndete che cahntihya ne nán,
ndeva ne yavenán ne, té nducuahn
vederihquentiyon che tạhchan ndih.
10 Ate ndahconan ye, ne rạhn ye ri
ye sạhn:
—Cuavi nán, chundah, te a ndirun
nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
“Cuendeva yavenạn Dihve
Dendiohs. A ihyan min no codinehn
yahn ye.”
11 Tuhme chihcomạn chundah me
ihyan, ne ndạ ángel chinduco ye
ihyan.

Canạn Dihvo vo Jesucristo ntiyon yahn ye

12 Cuahn che checadino Dihvo vo
che quenun Juạn vạcoyạhn ne,
conạhn ye estạdo yahn Galilea.
13 Ate hua quenan ye yạn Nazaret.
Tahque ndah ye ne, cuahn ye
quenan ye yạn Capernaum, yạhn
yahn Zabulón mạn, Neftalí mạn.
14 Tihcạ chi cạva che conahn
nduhcạ che dirun ihyan profeta
Isaías tuhcạ:
15 Yạhn yahn Zabulón mạn, Neftalí
mạn,
chihto yune che rahn nạn vine mạn,
tạma lạdo yahn ico Jordán
mạn,
estạdo yahn Galilea, yạn vạco ihyan
tạma nación mạn,
16 min ne, anduhnecạ ndete che man
nạn che vate ihyan.
Ate ndạ ro che anduhnecạ ndete che
condihco dave nạn ye.
Ihyan che vate ye min ne, cạhnda
yahn ye anduhnecạ ndete che
a vate ye tạh vederih.
Ate ndạ ro che anduhnecạ ndete che
co dave yahn ye.
17 A nde tạhn min canạn Dihvo vo
rahndudo ye, ne rạhn ye:
—Cuento ino nchuhn nunde yahn
ne, te Dendiohs, ihyan min che va ye
vahchetero, a nun cuahn
cạhcantiyon ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, yạhve ye cun ihyan che retạh yạhca cạva che conduco ye ihyan

18 Ạma yune ne, quechica Dihvo
vo chihto vine yahn Galilea.
Ndihchero ye o ihyan retạh yạhca,
Simón Pedro mạn, dihno ye Andrés
mạn. Ura min ne, rentihyon ihyan
chahn yạna chete vine me cạva che
cotạh ye yạhca.
19 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan
chahn:
—Cuhn vo conduco nchuhn u, ne
ndotenan che din dạma ne yạhca ne,
cacuáhn nchuhn cạva che din dạma
ne ihyan, conduco ye u.
20 Ndetạhno chihcomạn ihyan
chahn yạna yahn ye, ne cuahn ye
nduco Dihvo vo.
21 Tah cuahn cạna nạn me ne,
ndihchero ye o dạya Zebedeo,
Jacobo mạn, Juạn mạn. Chenun ye
chete bạrco nduco chida ye,
rentạhyon nan ye yạna yahn ye.
Namin yạhve Dihvo vo ihyan,
22 ne ndetạhno chihcomạn ye
chida ye mạn, bạrco me mạn, cuahn
ye nduco Dihvo vo.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye ạma yạhn ihyan

23 Chihno min ne, quechica Dihvo
vo numacuahn yạn yahn Galilea,
ricuahn ye nduh cuạn yạco yahn
ihyan nación yahn Israel. Rahndudo
ye nduhcạ che rihquentiyon
Dendiohs ihyan yahn ye, ne redin ye
che rendoyahn ihyan cah.
24 Nde numachahte nación yahn
Siria chetuhn ndudo yahn
vederihno che redin ye, ne ạma
chengu ihyan ihyan cah yahn ye,
ihyan che rih dihca ye mạn, ihyan
che ndi cheche ye mạn, ne din Dihvo
vo che ndoyahn ye. Namin ihyan
che chenun vaco chihngạ ihyan ne,
ndetendạh Dihvo vo vaco chihngạ
chahn.
25 Ạma yạhn ihyan chinduco ye
ihyan, ihyan estạdo yahn Galilea
mạn, ihyan estạdo yahn Judea mạn,
ihyan yạn Decápolis mạn, ihyan yạn

Jerusalén mạn, ihyan che vate ye tạma lạdo lco Jordán mạn.

5

Dihvo vo Jesucristo ne, cahndudo ye ạma tingüete

1 Cuahn che ndihchero Dihvo vo
che ạma yạhn ihyan chenun ye min
ne, cocha ye ạma tingüete, chihnde
ye. Tuhme ndo dạma ihyan che
ritahno ye ihyan nạn ye,
2 ne chicuahn ye ihyan chahn
tuhcạ:
3 —Ihyan che ri ndạche ye yahn
che chendihco ye nunde ne, ndah ro
yahn ye, te cuahtenan ye vahchetero
nạn che rihquentiyon Dendiohs.
4 'Ihyan che rạn ye ne, ndah ro
yahn ye, te necạh Dendiohs
vedechahtino ihyan.
5 'Ihyan che necun ye ne, ndah ro
yahn ye, te cuahtenan ye iyehnse
nduhcạ che necạh Dendiohs ndudo
yahn ye.
6 'Ihyan che ạma nahn ye che
runecạde cuahtenan ye ne, ndah ro
yahn ye, te conan Dendiohs ihyan
cạva che conahn nduco ye.
7 'Ihyan che renan vạhino ye ihyan
chenạhn ne, ndah ro yahn ye, te
conan vạhino Dendiohs ihyan.
8 'Ihyan che hua chendihco ye
nunde ne, ndah ro yahn ye, te ndeva
Dendiohs ihyan.
9 'Ihyan che riyạhve ye ihyan cạva
che ndo yạn ye nduco vih ne, ndah
ro yahn ye, te nedin dạya Dendiohs
ihyan.
10 'Ihyan che redin tạn ihyan
nduco ye yahn che runecạde
vatechica ye ne, ndah ro yahn ye, te
rihquentiyon Dendiohs ihyan.
11 'Ndah ro yahn nchuhn cuahn
che cạhma tạn ihyan nduco ne mạn,
din tạn ye nduco ne mạn, ndere
cạhma nunde ye yahn ne mạn, yahn
che ritahno ne u.
12 Cuahn che tihcạ cuahno co ne
ne, co yeno ne, te ndeva Dendiohs
nchuhn, cuahtenan ne vahchetero.
A devano ne te a tihcạ chahno chi
ihyan profeta che chahte ye a rạhn
me, din tạn ihyan nduco ye.

Ejemplo yahn ima

13 'Ima ne, ạma richihve, ate ndete
che necạn, che metah chihn dihne
ne, ametah cochihve. Va che cahtera
ihyan, condinun condinạhno ye.
Chemin che nahn che din nchuhn
cudạdo vederihquentiyon che
chenan cuma ne.

Ejemplo yahn yạhn

14 'Nduhcạ che richihve yạhn che
ri ro dave nạn ihyan muhn iyehnse
ne, tihcạ richihve nchuhn cạva
nducoyạca ihyan, te a devano ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
Yạn ne, rihco ihyan ạma tin ico, te
nahn ye che ndah co ro.
15 Namin cuahn che nahn yạhn
ihyan ạma yạhn ne, rihco ye nạn che
yạco cạva che co ro dave nạn ihyan
che chenun ye chete vah. Hua rihco
ndeh ye mạn ạma cajón.
16 Namin nchuhn ne, nahn che
runecạde cuahtechica ne cạva che
cua cuande nducoyạca ihyan, ne
ndeva ye yavenạn Chida ne che va
ye vahchetero.

Dihvo vo Jesucristo ne, cạh cuande ye yahn ley che dirun Moisés

17 'Cuedevano nchuhn che ndạ́
ndiyu cạva che cuahcotạ́hn yahn ley
che dirun Moisés mạn, ndudo che
dirun ihyan profeta mạn, te cạva che
cạh cuandé ihyan deh conahn.
18 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te
numanahn che metah cuihno
vahchetero mạn, iyehnse mạn ne,
hua condanan nde ạma ndudo nạn
ley min. Nde nducuahn che hua
nduh rigonun chihve che rạhco
ihyan ne, va che conahn.
19 Chemin che adecoduhno ihyan
che cahnevi ye ạma nạn
vederihquentiyon yahn, andahre
hua nduh rigonun chihve che rạhco
ye, ne tihcạ cacuahn ye ihyan
chenạhn ne, ihyan min ne, hua nduh
rigonun chihve ye vahchetero nạn
che rihquentiyon Dendiohs. Ate
ihyan che dinahn ye nducuahn, ne
tihcạ cacuahn ye ihyan chenạhn ne,

ą̄ma rigonun chihve ye vahchetero nąn che rihquentiyon Dendiohs.
20 Rą́hn rí nchuhn te ndete che hua
nde tahque runecą̄de cuahtechica
ne che co sąhn fariseo mąn, sąhn
devano ley che dirun Moisés mąn ne,
nde hua co cuahtenan ne vahchetero
nąn che rihquentiyon Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua nahn che co tąn ihyan

21 'Nchuhn ne, a devano ne te
ihyan ndico yahn ne chicuahn ye
tuhcą̄: "Hua cahne ihyan, te
adecoduhno ihyan che cą̄hno ye vih
ne, va che co ye castigo."
22 Ate u ne, rą́hn rí nchuhn te
adecoduhno ihyan che co tąn ye
nduco ihyan chenąhn ne, va che co
ye castigo. Adecoduhno ihyan che
cą̄hva ye nduco ihyan chenąhn ne,
va che ndo dąma ihyan ndinąn, din
ye castigo ihyan. Adecoduhno ihyan
che cą̄hma ye co ye tą̄ma ca ihyan
che nahn dave yahn ne, cą̄hnda
yahn ye, te nduco nunde min ne,
codin che conun ye vąn ruchiyą̄hn.
23 'Chemin che rą́hn rí nchuhn te
andahre a ndą̄ ne nąn ta nduco
vedino che cą̄h ne Dendiohs, ate
ndete che ura min ntą̄ tin ne che va
nunde yahn ne nąn ihyan ne,
24 cuihco ndah ne vedino me
chihto nąn ta, ne dinoca cą̄hn ne
ndą̄ca ne che nchahco nunde ihyan
min, cuenedin ndah ne ndudo nduco
ye. Tuhme co cą̄h ne vedino yahn ne.
25 'Me ndete che va ihyan che nahn
cą̄ca nunde ye yahn nchuhn ne,
codin nun ino ne cuenedin ndah ne
ndudo nduco ye numanahn che
metah cą̄ca nunde ye yahn ne, te
ndete che hua ne, cą̄hco ye nchuhn
tą̄h intiyahn. Intiyahn ne,
cą̄hcantiyon ye policía che tihyon se
nchuhn vą̄coyą̄hn,
26 ne cuą̄co rą́hn rí nchuhn te min
cuahtenun ne nde cuihno nedihve
ne nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndere cuahtenan ihyan nduco ndą̄hta che hua nihnevą̄co nduco ye

27 'Nchuhn ne, a devano ne te
ihyan ndico yahn ne chicuahn ye
tuhcą̄: "Hua ndere conen nduco
ndą̄hta che hua nihnevą̄co ndoque."
28 Ate u ne, rą́hn rí nchuhn te
adecoduhno ihyan che ndihchero ye
ą̄ma ndą̄hta, ne ndedecadino ye che
nahn conan ye nduco te ne, nduco
chemin a quendihco ye nunde nduco
te nąn Dendiohs, te anduhnecą̄
ndete che a quenan ye nduco te.
29 'Ndete che cą̄va ą̄ma ndutinąn
nchuhn adeche denda ne,
cuahtendihco ne nunde ne, hua
tumacą̄h ne yahn. Codin ne cuande
anduhnecą̄ ndete che a tico ne
chacondą̄h ne, te tahque ndah che
conda ą̄ma ndutinąn ne yodemin ca
che cuahtenun ne vąn ruchiyą̄hn.
30 Ndete che cą̄va ą̄ma tą̄h nchuhn
adeche denda ne, cuahtendihco ne
nunde ne, hua tumacą̄h ne yahn.
Codin ne cuande anduhnecą̄ ndete
che a chihca ne chacondą̄h ne, te
tahque ndah che conda ą̄ma tą̄h ne
yodemin ca che cuahtenun ne vąn
ruchiyą̄hn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndą̄hcą̄ che tehche ihyan ndą̄hta yahn ye

31 'Nchuhn ne, a devano ne te
chicuahn ihyan ndico yahn ne tuhcą̄:
"Adecoduhno ihyan che nahn tehche
ye ndą̄hta yahn ye ne, va che dirun
ye ą̄ma cą̄ca, cą̄h ye tą̄hn nąn che
cą̄hco ro ye che a ntehche ye tą̄hn."
32 Ate u ne, rą́hn rí nchuhn te co
tehche ihyan ndą̄hta yahn ye atenąn
ndete che conan te nduco tą̄ma
chą̄hn, te ndete che ndere tehche ye
tą̄hn ne, cuahn che cuhnde te nduco
tą̄ma se ne, a mąn ye quendihco ye
nunde. Namin adecoduhno ihyan
che cahnevą̄co ye nduco ą̄ma ndą̄hta
che ntehche inchą̄hn te tą̄hn ne,
condihco ye nunde.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ntihyon yąn ihyan Dendiohs cuahn che cą̄h ye ndudo yahn ye

33 'Nchuhn ne, a devano ne te
chicuahn ihyan ndico yahn ne
tuhcą̄: "Hua ndere cah ndudo yehn

Dihve Dendiohs, te va che dinehn
nducuahn ndudo yehn che cah."
34 Ate u ne, rą́hn rí nchuhn te hua
cạh ne ndudo yahn ne, ntihyon yạn
ne Dendiohs. Namin hua ntihyon
yạn ne vahchetero, te min quenan
ye rihquentiyon ye.
35 Nde hua ntihyon yạn ne muhn
iyehnse, te quenan ye numachahte.
Nde hua ntihyon yạn ne Jerusalén, te
yạn yahn ye.
36 Nde hua ntihyon yạn ne tin ne,
te nde ą̣ma yudo tin ne ne, metah
vederihquentiyon yahn ne che
cạhcantiyon ne che ndacorun color
yahn.
37 Cuahn che cạh ne ndudo yahn
ne ne, hua ntihyon yạn ne nde ą̣ma
nạn dehtenduh. Ą̣ma no ndudo
cạhma ne, a tihcạ, a o hua tihcạ, te
che rentihdenan ca ne ndudo cạva
che cotahno ihyan ne, chundah
rihquentiyon se chemin.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndahconan ihyan yahn vih nduco vedetạn

38 'Nchuhn ne, a devano ne te
chicuahn ihyan ndico yahn ne
tuhcạ: "Adecodehno nunde che din
ihyan ne, a nunde min no va che
nuhnde menun yahn ye."
39 Ate u ne, rą́hn rí nchuhn te hua
dą̣ma co ne nduco ihyan che din tạn
ye nduco ne. Ndete che va ihyan che
cuahn ye ą̣ma lą̣do vạconạn ne ne,
ndotenan che dą̣ma co ne nduco ye
ne, cuahnecun ne che cuahn ye tą̣ma
lą̣do.
40 Ndete che va ihyan che cạca
nunde ye yahn ne, nahn cahnevi
cahteca ne ne, cạh ne nde cahteca tu
yahn ne ihyan.
41 Ndete che tạhn nun sandą̣do
nchuhn yune, cạhcantiyon se che
quendehde ne chede yahn se
nduhneva che rihquentiyon ley ne,
nde chuhnan ca cuiquendehde ne
yahn se.
42 Adecoduhno ihyan che cạca ye
dehtenduh yahn nchuhn, a nahn
yahn ye, o nahn tumanan no ye ne,
cạh ne ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che din yahino ihyan ihyan che tạn ye nduco ye

43 'Nchuhn ne, a devano ne te
chicuahn ihyan ndico yahn ne
tuhcạ: "Codin yahine ihyan che
yahino ye di, ne codin tan nduco
ihyan che redin tạn ye ndoque."
44 Ate u ne, rą́hn rí nchuhn: Codin
yahino ne ihyan che rendihche tạn
ye nchuhn mạn, cuica ne Dendiohs
che din ye che ndah nduco ihyan che
rą̣hva ye yahn ne mạn, ihyan che
rihya ye nchuhn mạn, ihyan che
redin tạn ye nduco ne mạn.
45 Ndete che tihcạ din nchuhn ne,
dą̣ma ri ne nduco Chida ne che va ye
vahchetero, te ihyan min ne, redin
ye che rendihco dave yahn yą̣hn
mạn, redin ye che ran co mạn, cạva
che ndah yahn ihyan che ndah ihyan
ye mạn, ihyan che duhtuno ihyan ye
mạn.
46 Ndete che atenạn ihyan che
yahino ye nchuhn din yahino ne ne,
¿dehra cochihve yahn ne?, te nde
sạhn rica tume cạde iyo tihcạ redin
se.
47 Namin ndete che atenạn
combiero yahn ne necạh ne
Dendiohs ihyan ne, ¿dehra cochihve
yahn ne?, te nde ihyan che hua
devano ye che va Dendiohs tihcạ
redin ye.
48 Nchuhn ne, nahn che runecạde
ne nduhcạ che runecạde Chida ne
che va ye vahchetero.

6

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye nduhcạ che redin yahn che din ihyan vedevạhino

1 'Cuihco nchuhn cudą̣do che hua
din ne dehtenduh che ndah atenạn
cạva che ndihchero ihyan, te ndete
che cạva che ndeva ihyan yavenạn
ne che tihcạ din ne ne, nde hua
cochihve yahn ne nạn Chida ne che
va ye vahchetero.
2 Chemin che cuahn che din ne
vedevạhino ne, co din ne cuande che
hua cadino nde ą̣ma ihyan. Hua
dą̣ma co ne nduco sạhn che o nạn o

chende se che redin se vedevạhino
nạn nducoyạca ihyan, chete yạco
mạn, cuạhn yune mạn. Sạhn chahn
ne, tihcạ redin se cạva che ndonan
ihyan sạhn, ate cuạco ráhn rí
nchuhn te nde hua cochihve yahn se
nạn Dendiohs che tihcạ redin se.
3-4 Ndaconan ráhn rí nchuhn te
cuahn che din ne vedevạhino ne, co
din ne cuande che hua cadino nde
ạma ihyan, cạva che Chida ne che
rendihche ye nducuahn che redin ne
ne, ndạhco menun ye yahn ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye ihyan nduhcạ che covạh ye

5 'Nchuhn ne, cuahn che covạh ne
ne, hua din ne nduhcạ che redin
sạhn che o nạn o chende se che
renan ino se rahtendi se revạh se
chete yạco mạn, cuạhn yune mạn,
nạn che co ndihchero nducoyạca
ihyan sạhn. Cuạco ráhn rí nchuhn te
nde hua cochihve yahn se nạn
Dendiohs che tihcạ redin se.
6 Cuahn che covạh nchuhn ne,
codin ne cuande che hua vạn yạhn
ihyan. Tahque ndah che demạn ne
covạh ne chete vah nạn che demạn
Chida ne cahnevan ye. Cuedevano
ne te rendihchero ye nchuhn, ne
ndạhco menun ye yahn ne.
7 'Cuahn che covạh nchuhn ne,
hua din ne nduhcạ che redin ihyan
che hua devano ye che va Dendiohs.
Ạma ndeh revạh ye nạn dehtenduh
che redin ye dendiohs yahn ye, te
rạhco ye te nduco che ạma ndeh
revạh ye ne, cahnevan dendiohs
yahn ye.
8 Hua dạma co ne nduco ye nạn
che revạh ne, te Chida ne ne, nde ura
che ametah cạca ne ihyan ne, a
devano ye nducuahn dehtenduh che
rendotenan ne.
9 Chemin che covạh nchuhn tuhcạ:
Chida nuhn che va ne vahchetero,
Rica nuhn ndih che din ne che ndeva
nducoyạca ihyan yavenạn ne,
co devano ye che metah nde
ạma nunde nạn ne.
10 Rica nuhn ndih che cuanạn
cạhcantiyon ne nuhn.
Nahn nuhn che dinahn ihyan
iyehnse vederihquentiyon
yahn ne nduhcạ che redinahn
ángel che vate ye vahchetero.
11 Cuete ne che cheh nuhn mạn ro
cuh.
12 Cuenchahco ne nunde yahn nuhn
nduhcạ che renchahco mạn
nuhn yahn ihyan che redin
tạn ye nduco nuhn.
13 Cuendedevahn ne nuhn tạh
chundah, hua cuahnecun ne
che tumarande se nuhn.
Tihcạ, te a ndih che rihquentiyon ne
cuahn dạma. Ạma yudo
vederihquentiyon quenan
cuma ne. Tihcạ co.
14 'Cuedevano nchuhn te ndete che
nchahco ne yahn ihyan che redin
tạn ye nduco ne ne, namin Chida ne
che va ye vahchetero nchahco ye
nunde yahn ne.
15 Ate ndete hua nchahco ne yahn
ihyan ne, namin Chida ne che va ye
vahchetero ne, hua nchahco ye yahn
ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye ihyan nduhcạ che cuahte ye yạhte

16 'Nchuhn ne, cuahn che cuahte
ne yạhte ne, hua din ne nduhcạ che
redin sạhn che o nạn o chende se.
Sạhn chahn ne, ndih rạn vạconạn se
cạva che cadino ihyan che vate se
yạhte. Cuạco ráhn rí nchuhn te nde
hua cochihve yahn se nạn Dendiohs
che tihcạ redin se.
17 Cuahn che cuahte nchuhn yạhte
ne, cuạhco nạn ne mạn, cuih ne cạca
tin ne mạn,
18 cạva che nde hua cadino ihyan
che vate ne yạhte. Chida ne a devano
ye, te rendihchero ye nchuhn, ne
ndạhco menun ye yahn ne.

Ejemplo yahn vedecuihca

19 'Hua cuạhcorạn nchuhn cạva
vedecuihca che a chemin no din
dạma ne. Hua regu, te rine iteduhn
mạn, reh dache mạn, rendạ sạhn
duco, riquenda se mạn.
20 Tahque ndah ne, codin nun ino
ne cạva che cuahtenan ne
vahchetero, te chemin ne,
anduhnecạ ạma vedecuihca che hua

redetoh iteduhn mạn, hua reh dache mạn, hua riquenda sạhn duco mạn.
21 Nahn che tihcạ din nchuhn. A
devano ne te nạn che va vedecuihca
ne, a yahn chemin no che
rendededecadino ihyan.

Ejemplo yahn ndutinạn ihyan

22-23 'Ndutinạn nchuhn ne, nduhcạ
ạma yạhn che richihve yahn ne che
ri ro nạn ne. Ndete che ndah
ndutinạn ne ne, ndah ro nạn ne. Ate
ndete che hua ne, anduhnecạ ndete
che man nạn che vate ne. Atihnocạ
vederendededecadino yahn ne, te
ndete che cochihve ne, conahn ndah
ne vederihquentiyon yahn
Dendiohs. Ate ndete che cuahcotạhn
ne vederihquentiyon yahn ye ne,
hua cochihve vederendededecadino
yahn ne, ne anduhnecạ ndete che
ạma man nạn che vate ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che a Dendiohs va che din yahino ihyan ndiyu vedecuihca

24 'Nde ạma ihyan ne, hua co
cuahtenan cuma ye o dihve ye
dạmandahn, te din yahino ye ạma,
ne cạhcomạn ye tạma, o dinahn ye
yahn ạma, ne cuahcotạhn ye yahn
tạma. Atihnocạ nchuhn, te hua co
din yahino ne Dendiohs ndete che
yahino ne vedecuihca.

Dendiohs ne, redin ye cudạdo ihyan yahn ye

25 'Rạhn rí nchuhn: Hua
cuạhcorạn ne deh cheh ne mạn, deh
cuh ne mạn, ti ndạca ne tino che
cuahtenun ne mạn. A Dendiohs che
deco ye nchuhn iyehnse, ne te ye che
cheh ne mạn, tino che cuahtenun ne
mạn.
26 Cua cuande nchuhn. Yạhda ne,
andahre hua rendotenan che din te
nduhcạ che redin ihyan che rino ye
ndạta mạn, rentumanan ye ndute
ndạta mạn, rih ndah ye mạn, ate
Chida ne che va ye vahchetero ne,
redin ye che rendạca te che reh te.
Cuedevano ne te tahque redin ye
cudạdo nchuhn che co ite chahn.
27 Nde ạma nchuhn, andahre ạma
ndededecadino ne, ate hua co din mạn
ne che cuihta ne mạhn metro.
28 'Nde hua redin yahn che
ndededecadino nchuhn ti ngua ne tino
che cuahtenun ne. Cua cuande ne.
Nạnda ne, hua rendotenan che din
nduhcạ che redin ihyan che redin ye
ntiyon mạn, riya ye tino mạn,
29 ne rạhn rí nchuhn te nde rey
Salomón andahre ạma chahte
vederihquentiyon quenan cuma ye,
ate tahque ndah chan ro nạnda che
co tino che quenun ye.
30 Nchuhn che ndeh
rendededecadino ne cạva ne, nducote
redin Dendiohs che ạma ndah chan
ro nạnda andahre ạma o ro ra regu,
cuedevano ne te tahque redin ye
cudạdo nchuhn.
31 Chemin che hua nahn che ạma
ndededecadino ne deh cheh ne mạn,
deh cuh ne mạn, ti ngua ne tino
yahn ne mạn.
32 Ihyan che nde hua devano che
va Dendiohs ne, ạma rendededecadino
ye yahn dehtenduh chemin chan.
Ate nchuhn ne, va Chida ne
vahchetero che redin ye cudạdo
nchuhn, ne a devano ye yahn
dehtenduh che rendotenan ne.
33 Menạn vihca cuahnecun ne che
cạhcantiyon ye nchuhn mạn,
runecạde cuahtechica ne nduhcạ
che nahn ye mạn, ne te ye nducuahn
dehtenduh chemin chan che
rendotenan ne.
34 Chemin che hua ndededecadino
nchuhn tạcạ cuahno co ne caviyạn
deman, te queri ạma ro ne, va
vederạhn yahn ne, ne hua redin
yahn che cuạhcorạn ne tạcạ cuahno
co ne.

7

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndạhchenan ihyan vih

1 'Hua ndạhchenan nchuhn ihyan
cạva che hua din Dendiohs castigo
nchuhn.
2 Nduhcạ che ndạhchenan ne
ihyan ne, tihcạ cua cuande Dendiohs
nchuhn, din ye castigo nchuhn.

3 Ndete che ndạhchenan ne ạma
ihyan yahn dehtenduh che hua
ndạhcạ redin ye, ate nde hua
retumacadino ne che va dehtenduh
che tahque chihngạ redin mạn ne
ne, anduhnecạ ndete che ạma vihto
quenun ndutinạn ne nde hua
retumacadino ne yahn, ate
rendạhchenan ne ihyan che quenun
ạma yạca ndutinạn ye.
4 Ndete che yạhve ne ạma ihyan
che hua ndạhcạ redin ye cuahn che
nde tahque chihngạ redin mạn ne
ne, anduhnecạ ndete che cạhma ne
co ne ihyan che tendạh ne yạca che
quenun ndutinạn ye cuahn che
quenun ạma vihto ndutinạn mạn ne.
5 Ndete che tihcạ din nchuhn ne, o
nạn o chende ne. Nahn che dinoca
cạhcomạn ne dehtenduh che tahque
chihngạ redin ne, tuhme conạn yahn
ne che yạhve ne ihyan che
cạhcomạn ye dehtenduh che hua
ndạhcạ redin ye.

Ejemplo yahn yạhna mạn, cuche mạn

6 'Nde hua redin yahn che ndere
yạhve nchuhn ihyan che cheche
chedave yahn ye cạva che
nevahnecun ye ndudo ndah yahn
Dendiohs, te denạn co tạn ye nduco
ne mạn, duche rino ye ndudo me
mạn. Ndete che ndere yạhve ne
ihyan chemin chan ne, anduhnecạ
ndete che cạh ne dehtenduh che
ndah yạhna, ne denạn co tạn te, cua
te nchuhn mạn, anduhnecạ ndete
che cahnetạve ne tu diyạhn nạn
cuche, ne condinun condinạhno te
mạn.

Ejemplo nduhcạ che covạh ihyan, cạca ye Dendiohs dehtenduh che nahn ye

7-8 'Cuica nchuhn dehtenduh che
nahn ne Dendiohs, ne te ye nchuhn.
Tihcạ, te anduhnecạ che redin mạn
ne. Cuahn che rica ne dehtenduh
combiero yahn ne ne, rete ye. Cuahn
che renuhn ne dehtenduh ne,
rendạca ne. Cuahn che riyạhve ne
chende vạco ihyan ne, renạhne ye.
9 'Nde ạma nchuhn ne, hua
rahcotạhn ne yahn dạya ne cuahn
che rica che cheh. Ndete che rica
pạn ne, hua rihquino ne recạh ne tu.
10 Ndete che rica yute yạhca ne,
hua recạh ne ạma cu.
11 Nchuhn ne, andahre duhtuno
ihyan ne ne, recạh ne dehtenduh che
ndah dạya ne. Rạ́hn rí nchuhn te
Chida ne che va ye vahchetero ne,
nde tahque nun te ye dehtenduh che
ndah cuahn che cạca ne ihyan.
12 'Codin nchuhn che ndah nduco
ihyan nduhcạ che nahn ne che din
ye nduco ne, te tihcạ rihquentiyon
nạn ley che dirun Moisés mạn, libro
che dirun ihyan profeta mạn.

Ejemplo yahn chendevah che tuhco

13-14 'Andahre ạma vạhche cuahno
nchuhn, ate codin ne fuerza
cạhcomạn ne vedeyeno yahn mạn
ne, codinahn ne vederihquentiyon
yahn Dendiohs, cạva che co tuno ne
vahchetero. Rạ́hn rí nchuhn te neve
ra ihyan che tuno ye min, ne
anduhnecạ ndete che ạma tuhco
chendevah nạn che condạ ye mạn,
ạma vạhche yune nạn che chuh ye
mạn. Me ihyan che riquendi ye
vedeyeno yahn mạn ye ne, ạma
yạhn ye. Ihyan chahn ne,
anduhnecạ ndete che ạma chahte
chendevah nạn che rendạ ye mạn,
ạma ndạhcạ yune nạn che rechuh ye
mạn, ate cuahn che cuhnde cạde
yahn ye ne, co ye castigo, cuahtenun
ye vạn ruchiyạhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye tạchan ihyan sạhn che redin cạ che Dendiohs dechuh ye sạhn

15 'Rạ́hn rí nchuhn che cạhco ne
cudạdo yahn sạhn che redin cạ se
che Dendiohs dechuh ye sạhn. Sạhn
chahn ne, redin cạ se che ạma necun
se, ate ạma duhtuno ihyan se.
16 Nchuhn ne, cạhco ne cudạdo
nducuahn che redin se, ne
tumacadino ne duh ihyan se. A
devano nchuhn te ndiyu nạn yạhn
yạn che ri uva, nde huane nạn chano
yạn che ri higo.
17-18 Yạhn ndạta che ndah ne, ndah
ndute yahn, ne yạhn che hua ndah
ne, hua ndah ndute yahn.

19-20 Atihnoca sahn chahn, te nan ntiyon yahn se ne, tumacadino nchuhn ndete che numa cuaco vatechica se o rihncheh se. Nducuahn yahn che hua ndah ndute yahn ne, rihca ihyan, rihquiyahn ye. Atihnoca sahn chahn, te va che co se castigo, cuahtenun se van ruchiyahn.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te hua nducoyaca ihyan co cuahtenan ye vahchetero

21 'Hua nducoyaca ihyan che rahn ye yáhn che Dihve ye u, cuahtenan ye vahchetero, te atenan ihyan che dinahn ye vederihquentiyon yahn Chidá, ihyan min che va ye vahchetero.
22 Cuahn che cuhnde cade yahn nducoyaca ihyan ne, ama yahn ihyan cahma ye yáhn: "Dihve nuhn, nuhn ne, din nuhn ntiyon yahn ne, ntihyon yan nuhn ndih, ne nduco chemin ndetendah nuhn vaco chihnga man, din nuhn ama ndeh nan vederihno man."
23 Ate cahmá có sahn chahn: "Ndiyu ihyan yáhn nchuhn. Cuahn ne ama lado. Nchuhn ne, duhtuno ihyan ne."

Ejemplo yahn name yahn vah

24 'Adecoduhno ihyan che rihcovan ye ndudo che tuhchan che ricuáhn, ne dinahn ye ne, ihyan min ne, nduhca ama ihyan che vivo ye che chihno ye vaco ye, chihco ye name yahn nan yava.
25 Chihno min ne, ama chi yudo, chan co nahn man, chihta ico man, chano yune man. Chuh nune nan nti vah me, ate hua dehva chi yahn, te chiche nti nan yava.
26 Me adecoduhno ihyan che rihnevan ye ndudo che tuhchan che ricuáhn, ne hua dinahn ye ne, ihyan min ne, nduhca ama ihyan tundo che chihno ye vaco ye man yahndute.
27 Chihno min ne, ama chi yudo, chan co nahn man, chano yune man, chihta ico man. Chuh nune nan nti vah me, ne quenda.
28 Cuahn che chihno chicuahn Dihvo vo ne, ama chahn ino ihyan,
29 te numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs chicuahn ye, ndlyu nduhca che ricuahn sahn devano ley che dlrun Moisés.

8

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ama sahn che ndi se cah che recha yute

1 Cuahn che ndaconan Dihvo vo che chahn ye tingüete me ne, ama yahn ihyan nduco ye.
2 Ura min nda ama sahn che ndi se cah che recha yute, chehntihya se nan ye, ne rahn se ri se ihyan:
—Dihvé, ndete che nahn ne ne, co din ne che ndoyáhn.
3 Tuhme nahn tah ye sahn, ne rahn ye:
—Taca hua. Náhn. Man ne, a ndoyehn.
Ndetahno che rahn ye tihca ne, ndoyahn se.
4 Tuhme rahn ye ri ye sahn:
—Culhque cudado. Hua cahme nduco nde ama ihyan taca chi che ndoyehn. Tahque ndah ne, cuehn nan chidocuyan, ndihchero ye di, ne cah vedino nduhca che chihquentiyon Moisés cava che co devano nducoyaca ihyan che a ndoyehn.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn sahn decahya yahn ama capitán

5 Cuahn che chenda Dihvo vo yan Capernaum ne, ama capitán yahn Roma, chica se favor ihyan,
6 ne rahn se:
—Dihvé, sahn decahya yáhn ne, ndi cheche se, ametah cocha se.
7 Rahn Dihvo vo ri ye sahn:
—Cuhn vo ndoque, dín che ndoyahn se.
8 Ate rahn sahn capitán me ri se ihyan:
—Dihvé, hua denduh ne ndih cava no u, te u ne, ndiyu ihyan che redin yahn che cahn ne ndevacó. Nduco

ą̄ma ndudo che cą̄hma ne ne,
ndoyahn są̄hn decą̄hya yáhn.
9 Tihcą̄, te namin u ne, va ihyan
che nte ye vederihquentiyon quenan
cumá, ne vate sandą̄do yáhn. Cuahn
che rihquentiyón ą̄ma se che cą̄hn se
ne, rahn se. Cuahn che rihquentiyón
tą̄ma che chi se ne, rechi se.
Adecodehno che rihquentiyón są̄hn
decą̄hya yáhn ne, redinahn se.
10 Ą̄ma cuahn ino Dihvo vo che
tihcą̄ rą̄hn se, ne rą̄hn ye nduco
ihyan che nduco ye:
—Cuą̄co rą́hn rí nchuhn te nde vą̄n
ihyan nación yahn Israel ne, hua
ndą̄cá nde ą̄ma ihyan che ą̄ma
ritahno ye nduhcą̄ sąhnguh.
11 Rą́hn rí nchuhn te ą̄ma yą̄hn
ihyan numachahte iyehnse conduco
ye Abraham mą̄n, Isaac mą̄n, Jacob
mą̄n, cuahtenan ye nduco vih
vahchetero ną̄n che rihquentiyon
Dendiohs.
12 Ate ihyan che tahque redin yahn
che cuahtenan ye vahchetero ną̄n
che rihquentiyon Dendiohs ne,
ndotenan che cuahtenan ye min ne,
dechuh Dendiohs ihyan cuą̄hn
chevah ną̄n che man, ne min
cuahtenun ye, cuaco ye mą̄n, cheh
dihyon ye mą̄n.
13 Tuhme rą̄hn ye ri ye capitą́n me:
—Conahn ndevaque, ne nduhcą̄
che chitehne ne, tihcą̄ conahn
ndoque.
Me są̄hn decą̄hya me ne, a ura min
no ndoyahn se.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn indą̄hn Pedro

14 Ą̄ma yune ne, chahn Dihvo vo
Jesucristo ndevą̄co Pedro, ne indą̄hn
Pedro ne, quendite ye, ndi ye cah
ihno.
15 Nahn tą̄h ye tą̄h ihyan min, ne
ndoyahn ye, chavi cah ihno me.
Tuhme necuan ye, ne cą̄h ye, cheh
ihyan chahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ą̄ma yą̄hn ihyan cah

16 Ro min, cuahn che chi dą̄h ne,
ą̄ma yą̄hn ihyan ndą̄ ye ną̄n Dihvo
vo, nda ye ihyan cah mą̄n, ihyan che
chenun vaco chihngą̄ ihyan mą̄n.
Dihvo vo ne, nduco ą̄ma ndudo no
ndetendą̄h ye vaco chihngą̄ chahn.
Namin din ye che ndoyahn ihyan
cah chahn.
17 Tihcą̄ chi cą̄va che conahn
nduhcą̄ che dirun ihyan profeta
Isaías tuhcą̄: “Mą̄n ye cahnevi ye cah
yahn ihyan.”

Są̄hn che nahn conduco se Dihvo vo Jesucristo

18 Cuahn che ndihchero Dihvo vo
che ą̄ma yą̄hn ihyan nduco ye ne,
chihquentiyon ye ihyan apóstol yahn
ye che cuahtenun ye chete ą̄ma
bą̄rco, chuh ye nduco vih tą̄ma lą̄do
viche yahn vine yahn Galilea.
19 Ura min ą̄ma są̄hn devano ley
che dirun Moisés chahn ndą̄ se ną̄n
Dihvo vo, ne rą̄hn se ri se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, nahn conducó
ndih adecotino che cą̄hn ne.
20 Ndahconan ye, ne rą̄hn ye ri ye
są̄hn:
—Yuhne ne, va ive vą̄co te, ne
yą̄hda ne, va ną̄n che rahte te, ate u
che rinducó nducoyą̄ca ihyan ne,
metah nde ną̄n che condité.
21 Tuhme tą̄ma są̄hn che rinduco
se ihyan ne, rą̄hn se ri se ihyan:
—Dihvé, cuahnecun ne che conán
ną̄n chidá nde ndą̄ ro che coh ye.
Cuhché ihyan, tuhme conducó ndih.
22 Ate ndahconan Dihvo vo yahn
se:
—Di ne, nahn che condoque u.
Hua ndedecadine cą̄va chemin.
Ihyan che anduhnecą̄ ndete che a
ndih ye ną̄n Dendiohs ne, ihyan
chahn co cuhche ye tenąhn yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihco dihn ye yuhne tą̄n

23 Chihno min ne, chendą̄ Dihvo vo
chete bą̄rco me nduco ihyan apóstol
yahn ye, cuahn ye nduco vih.
24 Ura min canąn rano yuhne tą̄n,
ą̄ma rendedecuan nune ną̄n vine me
nde a rendą̄ chete bą̄rco me. Me
Dihvo vo ne, quiyą̄do ye.
25 Tuhme ndedetuhche ihyan
apóstol chahn ihyan, ne rą̄hn ye:

—Dihve nuhn, ¡cuendedevahn ne nuhn!, te cuehchenun nuhn vạn nune.
26 Ndahconan Dihvo vo:
—¿Dehco che ạma vạh nchuhn? ¿Tạcạ che hua numa ino ne ritahno ne?
Tuhme necuan ye, chihco dihn ye yuhne me mạn, vine me mạn, ne nuhnde dihn.
27 Nduco neve se vạn ihyan chahn, ne rạhn se:
—¿Duhra ihyan cuh che nde yuhne mạn, nde vine mạn, redinahn che rihquentiyon ye?

O sạhn yạn Gadara che chenun vaco chihngạ sạhn

28 Cuahn che ndạ Dihvo vo tạma lạdo viche yahn vine me, yạhn yahn yạn Gadara ne, ndạ o sạhn che chenun vaco chihngạ sạhn, che chica se vạn yạyan nạn che chenun tenạhn. Ạma redin tạn se che nde ạma ihyan hua rihquino ye chuh ye yune nino nạn che chenun se.
29 Ạma yudo nạn se rạhn se:
—Jesús, Dạya Dendiohs, ¿dehco che renun mendạhn ne yune yahn nuhn? ¿Tạcạ che cochi ne din ne che chuhrihn nuhn?, te ametah ndạ ro yahn.
30 Nino min ne, redin ihyan cudạdo ạma yạhn cuche.
31 Vaco chihngạ chahn ne, chica favor Dihvo vo, ne rạhn ri ihyan:
—Ndete che ndetendạh ne nuhn ne, cuahnecun ne che condạ nuhn cuche sih.
32 Rạhn Dihvo vo ri ye vaco chihngạ chahn:
—Cuahn nchuhn.
Tuhme ndiquendạh vaco chihngạ chahn sạhn, ne chendạ cuche chahn. Nducoyạca cuche chahn ne, cochahn te rano te nạn ndava, cheranun te chete vine me, chihno chih te.
33 Sạhn che redin cudạdo cuche chahn ne, ạma dihya se chi, ne conạhn se rano se cuạhn viyạn me. Ndạ se min ne, neco se ihyan nduhcạ che chihno chih cuche chahn mạn, deh chi yahn sạhn che chenun vaco chihngạ chahn mạn.
34 Tuhme chahn nducoyạca ihyan yạn nạn che quenun Dihvo vo, ne chica ye favor ihyan che ndạca ye min, nạhn ye.

9

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ạma sạhn che ndi cheche se

1 Chihno me min ne, chendạ Dihvo vo chete bạrco, tuche ye vine me, ntạ ye yạn vạco ye.
2 Min ndạ ihyan nạn ye, nda ye ạma sạhn che ndi cheche se quendite se nạn yundo. Cuahn che ndihche Dihvo vo nduhcạ che ritahno ihyan chahn ne, rạhn ye ri ye sạhn che ndi cheche me:
—Dạyá, hua dehve rahque, a ndaque vederenchahco cạva nunde yehn.
3 Min chenun vạn ạma o sạhn devano ley che dirun Moisés, ne rendedecadino se: “Sạhn tih ne, ducherino se Dendiohs che tihcạ rạhn se.”
4 Ndetạhno checadino Dihvo vo che tihcạ rendedecadino sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—¿Dehco che chihngạ rendedecadino nchuhn?
5 Ndete che cạhmá có sạhnguh: “A nchahcó nunde yehn” ne, nde hua co devano ne ndete che va vederihquentiyon yáhn, o hua. Ate ndete che cạhmá có sạhn: “Cuenecuen, ne cuique” ne, co devano ne.
6 Chemin che cạva che cadino ne che u che rinducó nducoyạca ihyan ne, quenan cumá vederihquentiyon che nchahcó nunde yahn ihyan ne, condihche ne.
Tuhme rạhn ye nduco sạhn che ndi cheche me:
—Cuenecuen, cotah yundo yehn, conahn ndevaque.
7 Ndetạhno necuan sạhn min, ne conạhn se ndevạco se.
8 Nducoyạca ihyan che chenun ye min ne, dihya ye chi, ne ndeva ye yavenạn Dendiohs yahn che necạh ye vederihquentiyon min Dihvo vo cạva che ndah yahn ihyan iyehnse.

Dihvo vo Jesucristo ne, yạhve ye Mateo che conduco ye ihyan

9 Cuahn che chica Dihvo vo min,
cuahn ye ne, ndihchero ye ạma
ihyan che duche ye Mateo. Ihyan
min ne, quenan ye ntiyon che rica ye
tume cạde iyo, ne rạhn ye ri ye
ihyan:
—Cuhn vo, condoque u.
Tuhme necuan Mateo, cuahn ye
chinduco ye ihyan.
10 Ạma yune ne, reh Dihvo vo
nduco ihyan apóstol yahn ye. Namin
nduco ạma yạhn sạhn rica tume
cạde iyo mạn, yạhn ca sạhn nunde
mạn, vate se reh se nduco ye.
11 Ndihchero ạma o sạhn fariseo,
ne rạhn se ri se ihyan apóstol chahn:
—¿Dehco che tihcạ redin Ihyan
Ricuahn yahn nchuhn che reh ye
dạma nduco sạhn rica tume cạde iyo
mạn, sạhn nunde chenạhn mạn?
12-13 Chihnevan Dihvo vo che tihcạ
rạhn se, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Ihyan cah che rendotenan ye
sạhn doctor, ndiyu ihyan che hua
cah ye. Atihnocạ u, te ndá cạva che
conán ihyan nunde, nto ino ye
nunde yahn ye, ndiyu cạva ihyan
metah nunde yahn ye che rạhco ye.
Che va che din nchuhn ne, cuahn ne
dinahn ne vederihquentiyon yahn
Dendiohs che tuhcạ: “Tahque náhn
che cuahtenan cuma nchuhn
vedevạhino che co che cạhno ne ite,
co te vedino náṇ.”

Tumerune ihyan Dihvo vo Jesucristo yahn yạhte

14 Ura min ne, ndạ ạma o ihyan
che rinduco ye Juạn Bautista, ne
rạhn ye ri ye Dihvo vo:
—Nuhn nduco sạhn fariseo cuahn
dạma rahte nuhn yạhte. ¿Dehco che
ihyan che rinduco ye ndih hua rahte
ye yạhte ne?
15 Ndahconan Dihvo vo yahn ye:
—Ihyan che rinduco ye sạhn
rihnevạco ne, hua rahterạn ye. Ate
ndete che quenda ihyan sạhn ne,
cuahterạn ye. Atihnocạ ihyan che
rinduco ye u, te mạn ro cuh ne,
metah deh cuande che cuahte ye
yạhte. Ate cuahn che ndạ ro che
quenda sạhn nunde u ne, tuhme che
cuạco, cuahte ye yạhte.

Ejemplo yahn tino ndico nduco ima ndico

16 ’Hua redin yahn che
ndahchetạhn vo costumbre ndico
nduco vederihquentiyon ra. Nde
ạma ihyan hua renecạhnan ye ạma
ndi tino ra nạn tino ndico, te ndete
che tihcạ din ye ne, ndeva doh tino
ra me, ne nde tahque co chahte nạn
nte yahn tino ndico me.
17 Namin nde ạma ihyan hua rih
ye vino ra chete ima ndico, te ndete
che tihcạ din ye ne, condan ima
ndico me, cora vino me, ne conda
nduh che o. Chemin che va che cuih
ihyan vino ra chete ima ra cạva che
hua dehva co yahn.

Tạhn dạya Jairo mạn, tạhn ndạhta che nahn tạh te tino yahn Dihvo vo Jesuscristo mạn

18 Numanahn che rente ca Dihvo
vo nduco ihyan chahn ne, ndạ ạma
sạhn ndinạn. Chehntihya se nạn ye,
ne rạhn se ri se ihyan:
—Tạhn dạyá ne, a chih te cade
menạn lihn. Cuhn vo nduco ne, nahn
tạh ne tạhn, ne ndaconan conan te.
19 Tuhme necuan ndi Dihvo vo, ne
cuahn ye nduco se nduco ihyan
apóstol yahn ye.
20 Ura min ndạ ạma tạhn ndạhta
che a ri ndichio nduyo che cah te,
rendora te yun ro ro. Chahn ndạ te
cuahn vedạme Dihvo vo, ne nahn
tạh te tino yahn ye.
21 Tihcạ din te, te ndedecadino te:
“Mare tino yahn ye nahn tạ́h, ne
ndoyáhn.”
22 Ndaconan ye ndihchero ye tạhn,
ne rạhn ye:
—Dạyá, hua dehve rahque.
Nducote chitehne ne, a ndoyehn.
A ura min no ndoyahn te.
23 Cuahn che ndạ Dihvo vo vạco
sạhn ndinạn me ne, ndihchero ye
che a chenan sạhn retive ndo rạn
mạn, ạma ndito ihyan rah rạn ye
mạn.
24 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Conạhn nchuhn, te tạhn dihn ne, hua dehve ndih te, quiyạdo te.
Ate chihyon nan ihyan chahn ihyan.
25 Chihquentiyon ye che ndiquendạh vah ihyan chahn, tuhme chendạ ye nạn che quendite tạhn dihn me. Chetạh ye tạh te, ne necuan te.
26 Nducoyạca ihyan che vate ye numachahte yạhn min ne, checadino ye yahn vederihno min.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nạn o sạhn nạn ve

27 Cuahn che conạhn Dihvo vo ne, cuahn o sạhn nạn ve cuạhn vedạme ye rah se:
—Dạya David, ¡conan vạhino ne nuhn!
28 Cuahn che ntạ ye, ndondạ ye chete vah ne, chendạ vah sạhn nạn ve chahn, chahn ndạ se nạn ye, ne tumerune ye sạhn:
—¿A ritahno nchuhn che co dín che co ro nạn ne ne?
Ndahconan se yahn ye:
—Dihve nuhn, ritahno nuhn che co din ne che co ro nạn nuhn.
29 Tuhme nahn tạh ye ndutinạn se, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Conahn nduco nchuhn nduhcạ che ritahno ne.
30 A ndetạhno chi ro nạn sạhn chahn. Tuhme ạma cạh ye cudạdo sạhn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Condi nchuhn cạhma ne nduco nde ạma ihyan tạcạ chi che chi ro nạn ne.
31 Ate cade ndạca se min, canạn nte se nduco ihyan, ne chetuhn ndudo yahn vederihno min vạn ihyan che vate ye numachahte yạhn min.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndiquendạh cạhn ạma sạhn lihme

32 Cade ndiquendạh sạhn chahn vah ne, ndạ ạma o ihyan, nda ye ạma sạhn lihme che quenun ạma vaco chihngạ sạhn.
33 Ndetendạh Dihvo vo vaco chihngạ me, ne ndetạhno ndiquendạh cạhn se, canạn rente se. Ạma cuahn ino ihyan, ne rạhn ye:
—Nde menahn ametah conahn vederihno che tuhchan muhn nación yahn Israel.
34 Ate sạhn fariseo ne, rạhn se:
—Ihyan tih ne, quenan cuma ye vederihquentiyon yahn chundah, ne nduco chemin rendetendạh ye vaco chihngạ.

Dihvo vo Jesucristo ne, renan vạhino ye ihyan

35 Chihno min ne, quechica Dihvo vo nduh cuạn yạn rahte mạn, yạn cạhya mạn, ricuahn ye chete yạco yahn ihyan nación yahn Israel. Rahndudo ye ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne redin ye che rendoyahn nducoyạca ihyan cah.
36 Nduh cuạn nạn che quechica ye ne, ạma yạhn ihyan. Ạma quenan vạhino ye ihyan, te ametah duh che cacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs ihyan. Nduhcạ itecuche che metah ihyan che din ye cudạdo ite, tihchan ihyan chahn.
37 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ạma yạhn ihyan che nahn cahnevan ye ndudo yahn Dendiohs, ate ihyan che rahndudo ye ne, ạma doh ri ye. Anduhnecạ ndete che ạma va ndute ndạta ate ihyan che redin ye ntiyon ne, ạma doh ri ye.
38 Chemin che cuica nchuhn Dendiohs cạva che dechuh ye ihyan che cuahndudo ye ndudo yahn ye, cahnevan ihyan chahn.

10

Cạh Dihvo vo Jesucristo ntiyon che din ihyan apóstol yahn ye

1 Chihno min ne, nedin dạma Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye, ne cạh ye vederihquentiyon ihyan cạva che ndetendạh ye vaco chihngạ mạn, din ye che ndoyahn ihyan cah, adecodehno cah che ndi ye mạn.
2 Vạn ihyan chahn ne, nduco ạma ihyan che duche ye Simón Pedro, ihyan min che tahque menạn vihca

vạn nducoyạca ye. Namin nduco
Andrés, dihno Simón mạn, Jacobo
nduco dihno ye, Juạn, che dạya
Zebedeo mạn,
3 Felipe mạn, Bartolomé mạn,
Tomás mạn, Mateo, ihyan min che
rica ye tume cạde iyo ro menạn mạn,
Jacobo, dạya Alfeo mạn, Lebeo, che
namin duche ye Tadeo mạn,
4 tạma Simón, ihyan min che
chinduco ye partido yahn sạhn
cananista ro menạn mạn, Judas
Iscariote, ihyan min che necạh ye
Dihvo vo adive mạn.

Dechuh Dihvo vo Jesuscristo ihyan apóstol yahn ye che cuahndudo ye

5 Dechuh Dihvo vo ihyan che
ndichio chahn, chihquentiyon ye
ihyan tuhcạ:
—Hua cuahndudo nchuhn vạn
ihyan tạma nación, nde huane vạn
ihyan nación yahn Samaria.
6 Tahque ndah ne, cuahndudo ne
vạn ihyan nación yahn Israel, ihyan
chahn che a ndihcomạn ye
Dendiohs. Ihyan chahn ne,
anduhnecạ itecuche che a chinda te.
7 Cuahndudo nchuhn te Dendiohs,
ihyan min che va ye vahchetero ne,
a nun cạhcantiyon ye ihyan.
8 Codin nchuhn che ndoyahn
ihyan che ndi ye cah che rechạ yute
mạn, ihyan che ndi ye adecodehno
cah mạn, condedetuhche ne ihyan
che a ndih ye mạn, cuendetendạh ne
vaco chihngạ mạn. Nchuhn ne,
dendạca ne vederihquentiyon cuh,
ne hua cua ne chihve yahn ihyan che
conan ne.
9 'Hua quenda nchuhn tume,
10 nde hua quenda ne dino mạn,
ndạco mạn, indạhco mạn, atenạn
tino che chenun no ne. Tihcạ, te
ihyan redin ntiyon ne, redin yahn
che nạn ntiyon che redin ye
quendạh nducuahn che rendotenan
ye.
11 'Cuahn che ndạ nchuhn ạma yạn
ne, cuenuhn ne ạma ihyan che ndah
ihyan ye, ne cuahtenan ne ndevạco
ye nde ro che ndạca ne yạn min.
12 Cuahn che condạ nchuhn ne,
cạhma ne co ne ihyan che vạco min:
"Dendiohs din yahino ye nchuhn."
13 Ndete che rihnevạhn che
conahn nduco ihyan nduhcạ che
cạhma ne, conahn, ate ndete che hua
ne, hua.
14 Me ndete che ihyan che vạco
min, o ihyan yạn min, hua
nevahnecun ye nchuhn, nde hua
cạhcovan ye che cạhma ne ne,
condạca ne min, condạhde ne yune
yạhn che chenan cạh ne cạva che
tumacadino ye che hua ndạhcạ din
ye.
15 Cuạco ráhn rí nchuhn te ndạ ro
che cuhnde cạde yahn nducoyạca
ihyan ne, tahque chuhrihn ihyan
yạn min che co ihyan che chahte ye
yạn Sodoma mạn, yạn Gomorra
mạn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che va che chuhrihn ihyan yahn ye

16 'Cuedevạno nchuhn te dechúh
nchuhn vạn ihyan che ạma duhtuno
ye. Anduhnecạ ndete che vạn lobo
dechúh itecuche. Nahn che rino nạn
nchuhn mạn, necun ne mạn.
17 Cuihco nchuhn cudạdo, te cạca
nunde ihyan yahn ne nạn intiyahn
mạn, cuahn ye nchuhn chete yạco
mạn.
18 Quenda ye nchuhn nạn
gobernador mạn, nạn rey mạn, cạca
nunde ye yahn ne yahn che ritahno
ne u. Min cạh ne ndudo yahn ne
nduhcạ che ritahno ne u, ne nduco
tihcạ cadino ihyan chahn mạn,
ihyan nación chenạhn mạn, yahn
vederihquentiyon yáhn.
19 Cuahn che conahn ne, hua
ndedecadino ne tạcạ cạhmanan ne
nchuhn, te ndạ ura min ne, te
Dendiohs ndudo che cạhma ne.
20 Tihcạ, te ndiyu nchuhn che
ndedecadino ne deh che va che
cạhma ne, te Chida ne Dendiohs ne,
te vaco ye ndudo che cạhma ne.
21 'Ndạ ro min ne, ạma cuahte
cạhnda ihyan nduco vih. Nạhn ye
ne, cạca ye che cạhno se dihno ye,
nạhn ye ne, cạca ye che cạhno se

indihte yahn ye, nạhn ye ne, cạca ye che cạhno se dạya ye.
22 Nducoyạca ihyan co tạn ye
nduco nchuhn yahn che ritahno ne
u. Ate adecoduhno ihyan che
quendạh ye vedechahtino nde
cuihno vedeyah min ne, ndevahn ye.
23 Cuahn che din tạn ihyan nduco
nchuhn ạma yạn ne, cuahn ne tạma
yạn. Cuạco rạ́hn rí nchuhn te u che
rinducó nducoyạca ihyan ne,
ndaconan chí cuahn che nde metah
conan cuahtechica ne nducuahn yạn
yahn ihyan nación yahn Israel.
24-25 'Ihyan che rahn ne, hua
chenan ino ye che tahque ndạhcạ
cuahno ye che co ihyan ricuahn
yahn ye. Tahque ndah ne, rihco
dạma ino ye che cuahno ye nduhcạ
che a rahno ihyan ricuahn yahn ye.
Namin ihyan redin ntiyon ne, hua
chenan ino ye che tahque ndạhcạ
cuahno ye che co patrón yahn ye.
Tahque ndah ne, rihco dạma ino ye
che cuahno ye nduhcạ che rahno
patrón yahn ye. U che rihquentiyón
nchuhn, nducote rendạhchenan
ihyan u, rạhn ye te quenan cumá
vederihquentiyon yahn chundah,
tahque ca nchuhn, nde tahque
ndạhchenan ye nchuhn.

Ihyan ne, va che din vạh ye Dendiohs

26 'Nducote a devano nchuhn te
tihcạ va che cuahno co ne ne, hua
din vạh ne ihyan. Cuedevano ne te
nducuahn che ri cuahn ndeh ne, va
che cadino ihyan.
27 Nducuahn che rạ́hn nduco
nchuhn cuạhn demạn vo ne,
cuahndudo ne, cạh ne che cadino
ihyan.
28 Hua din vạh ne ihyan che nahn
cạhno ye nchuhn, te cuihno min ne,
ametah dehva che co din ye. Tahque
ndah ne, codin vạh ne Dendiohs, te
ihyan min ne, co dechuh ye nchuhn
vạn ruchiyạhn, co ne castigo cuạhn
dạma.
29 'Ihyan ne, rino ye yạhda cạhya
anduhnecạ ndete che nde hua
rigonun chihve te, te ra ye ạma
centạvo no nạn che o te. Ate nde
ạma yạhda lihn ne, hua coh te ndete
che Chida nchuhn che va ye
vahchetero hua cuahnecun ye.
30 Me nchuhn ne, tahque nda
cuande ye nchuhn. Nde yudo tin ne
nedin cuande ye.
31 Chemin che hua cua ne cudạdo.
Tahque rigonun chihve ne che co
yạhda cạhya.

Nahn che hua co cuihnạn ihyan cạva Dihvo vo Jesuscristo

32 'Nducoyạca ihyan che numa ino
ye ritahno ye u nạn ihyan iyehnse
ne, numacuahn vedeyeno ndevá
ihyan nạn Chidá che va ye
vahchetero.
33 Ate ihyan che cuạcondạh
vedạme ye u ne, cuạcondạh vedạmé
ihyan nạn Chidá che va ye
vahchetero.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che co tạn ihyan nduco ye

34-35 'Hua ndedecadino nchuhn
che mạn che ndạ́ ne, hua cuahte
cạhnda ihyan, te ihyan che ritahno
ye u ne, cuahte cạhnda ihyan nduco
ye. Ihyan ne, cuahte cạhnda ye
nduco chida ye mạn, tạhn cạhya ne,
cuahte cạhnda te nduco chaco te
mạn, tạhn decuno ihyan ne, cuahte
cạhnda te nduco indạhn te mạn.
36 Tihcạ va che cuahte cạhnda
ihyan vạn ihyan yahn ye.
37 'Ihyan che hua rihco dạma ino
ye cotahno ye u, yahn che hua nahn
ye che co tạn indihte yahn ye nduco
ye ne, ihyan chahn ne, nde hua redin
yahn che din cuandé ihyan vạn
ihyan yáhn. Namin ihyan che hua
rihco dạma ino ye cotahno ye u,
yahn che hua nahn ye che co tạn
dạya ye nduco ye ne, nde hua redin
yahn che din cuandé ihyan vạn
ihyan yáhn.
38 Adecoduhno ihyan che rihco
dạma ino ye cotahno ye u andahre
nde va che conan yạh ye nạn cruz,
atenạn ihyan min redin yahn che
din cuandé ihyan vạn ihyan yáhn.

39 Ihyan che cuacondạh vedạme
ye u, che nahn ndedevahn mạn ye
ihyan ne, conda ye, ne ihyan che hua
cuacondạh vedạme ye u ne, andahre
cạhno se ihyan, ate cuahtenan ye
vahchetero.

Ihyan che cuahtenan ye vahchetero

40 'Ihyan che renevahnecun ye
nchuhn ne, a u renevahnecun ye, ne
ihyan che renevahnecun ye u ne, a
Ihyan che dechuh ye u
renevahnecun ye.
41 Ihyan che renevahnecun ye
ạma ihyan che rahndudo ye ndudo
yahn Dendiohs yahn che redin ye
ntiyon min ne, ndeva Dendiohs ạma
tạma ye. A namin no tun ihyan che
renevahnecun ye ạma ihyan che
ndah ihyan ye ne, ndeva Dendiohs
ạma tạma ye nduco vih.
42 Ihyan che ritahno ye u ne, hua
nduh rigonun chihve ye che lạdo
yahn ihyan, ate adecoduhno ihyan
che cạh ye andahre ạma vạso nune,
cuh ihyan chahn ne, ndạhco menun
Dendiohs yahn ye.

11

Dechuh Juạn Bautista o ihyan te nahn cadino ye yahn Dihvo vo Jesucristo

1 Cuahn che chihno cạh cuande
Dihvo vo nduh che ndichio ihyan
apóstol yahn ye ne, chica ye min
cuahn ye, cacuahn ye mạn,
cuahndudo ye mạn, nduh cuạn yạn
che nino min.
2 Tạhn min ne, quenun Juạn
Bautista vạcoyạhn, ne cuahn che
checadino ye yahn dehtenduh che
redin Dihvo vo ne, dechuh ye o ihyan
che rinduco ye ihyan nạn Dihvo vo,
3 tumerune ye:
—¿A ndih ihyan che a va cạde chi
ye ndedevahn ye ihyan iyehnse, o
comạn va che chi ihyan min ne?
4 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye
ihyan chahn:
—Cuahn nchuhn cuengo ne Juạn
nducuahn che rendihchero ne mạn,
rihnevan ne mạn.
5 Cạh ne che cadino ye nduhcạ che
redín che ri ro nạn ihyan che ve mạn
ye mạn, redín che rica ihyan che
neneva doh cạh ye mạn, redín che
rendoyahn ihyan che ndi ye cah che
rechạ yute mạn, redín che ihyan che
chato ye rihnevan mạn, redín che
rentuche ihyan che a ndih ye mạn,
rahndudó ndudo ndah yahn
Dendiohs, rihnevan ihyan che ri
ndạche ye yahn nunde yahn ye mạn.
6 Rạhn rí nchuhn te ạma ndah ro
yahn ihyan che riquendi ye numa
ino ye ritahno ye u.
7 Cuahn che a conạhn ihyan chahn
ne, canạn rente Dihvo vo nduco
ihyan che chenun ye min yahn Juạn,
ne rạhn ye:
—¿Duh che chahn nchuhn
chendihchero ne min yạhn ne nạn
che metah duhva ne? A devano ne te
ndiyu ạma ihyan che ran do ye, che
anduhnecạ ạma nduco che a muhn a
min redecuehte yuhne.
8 ¿Duh chahn nchuhn
chendihchero ne ne? A devano ne te
ndiyu ạma ihyan che ạma ninevaca
tino ndah, te ihyan chemin chan ne,
ndevạco rey chenun ye.
9 A devano nchuhn te chahn ne,
chendihchero ne ạma ihyan profeta.
Cuạco rạhn rí nchuhn te ihyan min
che tahque chahte
vederihquentiyon quenan cuma ye
vạn ihyan profeta.
10 A yahn ihyan min che rạhn
Dendiohs, ndirun nạn Ndudo yahn
ye tuhcạ:

Dechúh ạma se numanahn che
metah cahn,
cạhcoyạn se chedave yahn ihyan
cạva che a vate yạn ye cuahn
che nda.

11 Cuạco rạhn rí nchuhn te vạn
nducoyạca ihyan che chahte ye
iyehnse nde a rạhn me nde meniyon
ne, Juạn Bautista che tahque chahte
vederihquentiyon quenan cuma ye.
Ate vạn ihyan che renevahnecun ye
vederihquentiyon che ndạhco cạde
Dendiohs ne, nde ihyan che tahque
doh vederihquentiyon quenan cuma
ye ne, tahque chahte
vederihquentiyon yahn ye che co

vederihquentiyon che quenan cuma Juạn.
12 'Nde ro che canạn Juạn ntiyon yahn ye nde meniyon ne, ạma redin nun ino ihyan cạva che tuno ye vahchetero nạn che rihquentiyon Dendiohs.
13 Moisés mạn, nducoyạca ihyan profeta, nde nạn che canạn, nde ndạ Juạn Bautista mạn, dirun ye yahn vederihquentiyon ra che ndạhco cạde Dendiohs.
14 Cuedevano nchuhn te che ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs che ndaconan chi tun Elías ne, a Juạn Bautista ndạ ye, dinahn vederihquentiyon min, andahre hua nahn cotahno ne.
15 Nducoyạca nchuhn ne, cuihcovan ndah ne che tihcạ rạ́hn.
16-17 'Nchuhn che vate ne mạn ro cuh ne, nduhchan sạhn cạhya che reduche se ndihve, tihchan ne. Sạhn chahn ne, rạhn se ri se combiero yahn se: "Tive nuhn curetive, ate hua cạh yeno nchuhn, ndeh ne. Chita rạn nuhn, ate hua chaco ne."
18 Nduhchan sạhn chahn, tihchan ne, te ndạ Juạn Bautista, ne ạma vạh nạn cheh nạn chih ye, ne rạhn nchuhn te quenun vaco chihngạ ihyan.
19 A namin no tun cuahn che ndạ u che rinducó nducoyạca ihyan. Réh mạn, ríh mạn, dạma nduco ihyan che rahte vihco ye, ne rạhn ihyan: "Sạhn tih ne, ạma reh se mạn, ạma rih se mạn, rinduco se sạhn rica tume cạde iyo mạn, sạhn nunde chenạhn mạn." Rendạhchenan ihyan ntiyon che redin nuhn, ate hua dehve din yahn, te ihyan che renahn ye ne, a devano ye che vededevano yahn Dendiohs ne, chemin che tahque ndah.

Ihyan yạn che hua nahn nto ino ye nunde yahn ye

20 Chihno min ne, nte Dihvo vo yahn ihyan yạn nạn che tahque din ye vederihno, te ihyan chahn ne, hua nahn nto ino ye nunde yahn ye. Rạhn ye:
21 —Nchuhn ihyan yạn Corazín mạn, ihyan yạn Betsaida mạn, ¡ạma vedin nchuhn!, te ndete che ihyan yạn Tiro mạn, ihyan yạn Sidón mạn, ndihchero ye vederihno che ndihchero nchuhn ne, a metah ro nto ino ye nunde yahn ye, chahtenun ye tino ndere, chahterạn ye vạn iya.
22 Rạ́hn ri nchuhn te ndạ ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan ne, nde tahque chahte castigo co nchuhn che co ihyan chahn.
23 Me nchuhn ihyan yạn Capernaum ne, ạma redin yạde ne anduhnecạ ndete che nde vahchetero tuno ne che rạhco ne, ate va che cạhn ne vạn ruchiyạhn, te ndete che yạn Sodoma dín vederihno nduhcạ che dín yạn vạco ne ne, chitahno ihyan chahn, ne vate ca ye nde meniyon.
24 Rạ́hn rí nchuhn te ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan ne, tahque chahte castigo co nchuhn che co ihyan chahn.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo: "Cochi nchuhn, ne dín che nuhndemạn chedave yahn ne"

25 Tuhme covạh Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Chida mạ́n, ndih che rihquentiyon ne vahchetero mạn, iyehnse mạn, rendevá yavenạn ne, te a ihyan che necun ye cạh ne che cadino ye vededevano yahn ne, ndiyu ihyan che ạma devano ye che rạhco ye.
26 Tihcạ Chidá, te tihcạ nahn mạn ne.
27 Tuhme rạ́hn Dihvo vo ri ye ihyan che chenun ye min:
—Chidá ne, ndạhco ye vederihquentiyon tạ́h che cạhcantiyón nducuahn dehtenduh. Nde ạma ihyan hua rendihche ye u, te atenạn Chidá che rendihche ye u. Namin nde ạma ihyan hua rendihche ye Chidá, te atenạn u, nduco ihyan che mạ́n ricuáhn ihyan tạcạ ye, che rendihche nuhn ihyan.

28 Nducoyaca nchuhn che
rechuhrihn ne, hua va man chedave
yahn ne, cochahtino ne u, ne dín che
cuahteman chedave yahn ne.
29 Codinahn ne vederihquentiyon
yáhn, ne cuiquendi ne yune yáhn, te
u ne, necún. Tuhme cuahteman
chedave yahn ne.
30 Tihca din nchuhn, te hua
vahche cava ne che dinahn ne
vederihquentiyon yáhn.

12

Ihyan apóstol ne, tuhn ye ama o indo trigo ro che rahtetuhno ihyan

1 Chihno ama o ro min, ama ro che
rahtetuhno ihyan ne, chuh Dihvo vo
nan va chendata yahn ihyan, ne
ihyan apóstol ne, chi cuico ye, ne
tuhn ye indo trigo, cheh ye ndute
yahn.
2 Ndihchero ama o sahn fariseo, ne
rahn se ri se Dihvo vo:
—Condihche ne ihyan apóstol
yahn ne. Hua ndahca che tihca redin
ye man ro cuh, te man ne, ro che
rahtetuhno ihyan.
3 Ate ndahconan Dihvo vo, ne rahn
ye ri ye sahn:
—A ndihchenan nchuhn nan
Ndudo yahn Dendiohs nduhca che
din David ro min cuahn che chi
cuico ye nduco combiero yahn ye.
4 Chenda ihyan chahn chete yaco,
cheh ye pan che ndi vedino nan
Dendiohs andahre pan chemin chan
ne, atenan chidocuyan co cheh ye.
5 Namin a devano nchuhn nduhca
che rihquentiyon ley che dirun
Moisés. Hua dehve nunde che redin
chidocuyan ntiyon chete yaco ro che
rahtetuhno ihyan.
6 Nducote va vederihquentiyon
che din chidocuyan ntiyon chete
yaco ro che rahtetuhno ihyan ne,
cuedevano ne te hua dehve nunde
che tihca redin ihyan apóstol yáhn ro
che rahtetuhno ihyan, te
vederihquentiyon che quenan cumá
ne, tahque chahte che co
vederihquentiyon min.
7 Nchuhn ne, nde hua renahn ne
ndudo yahn Dendiohs che ndirun
tuhca: “Tahque náhn che cuahtenan
cuma nchuhn vedevahino che co
che cahno ne ite, co te vedino nán.”
Ndete che renahn nchuhn ndudo
min ne, nde hua ndere cahma nunde
ne yahn ye.
8 Cuedevano ne te u che rinducó
nducoyaca ihyan ne, rihquentiyón
nde nducuahn che redin ihyan ro
che rahtetuhno ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, din che ndoyahn ama sahn che ndi cuma tah se

9 Chuh Dihvo vo min, ne chenda ye
chete ama yaco yahn ihyan nación
yahn Israel.
10 Min quenun ama sahn che ndi
cuma ama tah se. Namin min
chenun ama o sahn fariseo, ne
nducote nahn caca nunde se yahn
Dihvo vo ne, tumerune se ihyan:
—¿A rihquentiyon nan Ndudo
yahn Dendiohs che co din vo che
ndoyahn ihyan ro che rahtetuhno vo
ne?
11 Ndahconan Dihvo vo, ne rahn
ye ri ye sahn:
—Ndete che va itecuche yahn
nchuhn ne condahnun te chete veh
ico ro che rahtetuhno ihyan ne,
ndetahno cahn ne ndetendah ne ite.
12 Nducote tahque rigonun chihve
ama ihyan che co itecuche ne,
chemin che co conan vo ihyan
andahre ro che rahtetuhno vo.
13 Tuhme rahn ye ri ye sahn min:
—Cuacondihque tah.
Chacondihco tah se, ne ndo ndah
nduhca tah se che tama me.
14 Ndetahno quendah vah sahn
fariseo chahn rentuhno se nduco vih
tacá cahno se Dihvo vo.

Nduhca che ndirun yahn Dihvo vo Jesucristo nan Ndudo yahn Dendiohs

15 Checadino Dihvo vo che tihca
rentuhno se, ne chica ye min, cuahn
ye. Ama yahn ihyan cuahn ye nduco
ye, ne din ye che ndoyahn
nducoyaca ihyan che cah ye.
16 Chihquentiyon Dihvo vo che
hua cahma ihyan chahn che a ihyan
min che a va cade che dechuh

Dendiohs, ndedevahn ye ihyan
iyehnse.
17 Tihcą din ye cąva che conahn
ndudo che rąhn Dendiohs yahn ye,
dirun ihyan profeta Isaías tuhcą:
18 Sąhnguh che redin se ntiyon yáhn,
a mą́n tendąhnún sąhn.
Ąma yahinó sąhn, ąma yenó cąva se.
Dín che conun Vacó sąhn,
ne cuahndudo se vąn ihyan nación
chenąhn nduhcą che va che
techecądé yahn ye.
19 Hua cuhma chende se nduco
ihyan, nde huane cuah nun se
nąn ye, cąhya se ihyan.
Hua cochica se yune viyąn
cuahndudo se.
20 Hua cąh ndąche nduh se ihyan che
ndąche ri ye yahn nunde yahn
ye.
Tahque ndah se ne, necąh se
vedechahtino ihyan.
Tihcą quendi se nde conan
cąhcantiyon se numachahte
iyehnse,
21 ne ihyan nación chenąhn ne,
cochahtino ye sąhn.

Sąhn fariseo ne, rąhn se te Dihvo vo Jesucristo ne, quenan cuma ye vederihquentiyon yahn chundah

22 Chihno min ne, ndą ihyan nąn
Dihvo vo, nda ye ąma sąhn che
quenun vaco chihngą sąhn. Sąhn
min ne, nde ve se nde lihme se.
Ndetendąh Dihvo vo vaco chihngą
me, ne chi ro nąn se mąn, chi cąhn se
mąn.
23 Chahn ino nducoyąca ihyan, ne
rąhn ye:
—¿A din ndete che ihyan cuh che
dąya David ne?
24 Ate chihnevan ąma o sąhn
fariseo, ne rąhn se:
—Ihyan tih ne, quenan cuma ye
vederihquentiyon yahn chundah, ne
nduco chemin rendetendąh ye vaco
chihngą.
25 A checadino Dihvo vo che tihcą
rąhn se, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Ndete ihyan che vate ye
rihquentiyon ye cuahtecuhma ye
vąn mąn ye nduco vih ne, hua co
quendi ye cąhcantiyon ye. Ndete
intiyahn yąn cuahtecuhma ye vąn
mąn ye nduco vih ne, hua co quendi
ye cąhcantiyon ye. Ndete ihyan che
chenun ye ąma vah cuahtecuhma ye
va vąn mąn ye nduco vih ne, hua co
quendi ye cuahtenun dąma ye.
26 A namin no tun chundah. Ndete
che ndetendąh se vaco chihngą yahn
se ne, anduhnecą ndete che cuhma
se nduco ihyan yahn se, ne hua co
quendi vederihquentiyon yahn se.
27 Nchuhn ne, rąhn ne che nduco
vederihquentiyon yahn chundah
che rendetendąh vaco chihngą, ate
sąhn che rinduco se nchuhn ne,
nducote rendotenan se duh che
conan sąhn cąva che ndetendąh se
vaco chihnga ne, co cąhma se co se
nchuhn che hua cuąco che rąhn ne.
28 Cuedevano nchuhn te a nduco
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs rendetendąh vaco
chihngą. Nduco chemin ne, a ndero
ndi che a rihquentiyon Dendiohs
vąn nchuhn.

29 'Ąma sąhn dito ne, atenąn ndete
che dechiche ihyan sąhn co condą ye
chete vąco se, duco ye yahn se. U ne,
anduhnecą ndete che tihcą dín
nduco chundah, ndąhco ndiyá
vederihquentiyon yahn se.

30 'Ihyan che hua rinduco ye u ne,
anduhnecą ndete che tąn ye nducó.
Ntiyon che redín ne, anduhnecą
ndete che renedin dąmá ndute
ndąta, ne ihyan che hua rinduco ye u
ne, anduhnecą ndete che rihtera ye.

31 'Nducote rąhn nchuhn yáhn che
quenan cumá vederihquentiyon
yahn chundah ne, chemin che rą́hn
rí nchuhn che va vederenchahco
cąva ihyan adecodehno nunde yahn
ye mąn, che chihngą cąhma ye mąn,
ate ihyan che rendąhchenan ye Vaco
Ndah yahn Dendiohs ne, metah
vederenchahco cąva ye.
32 Adecoduhno ihyan che
ndąhchenan ye u che rinducó
nducoyąca ihyan ne, va
vederenchahco cąva ye, ate ihyan
che ndąhchenan ye Vaco Ndah yahn

Dendiohs ne, hua ndąca ye vederenchahco.

Ejemplo yahn yąhn ndąta

33 'Yąhn ndąta ne, a nąn ndute yahn rihnde ro ndete che ndah o hua ndah. Yąhn ndąta che ndah ndute yahn ne, yąhn ndah, ne yąhn ndąta che chihngą ndute yahn ne, hua ndah. Cua cuande nchuhn yahn ejemplo cuh, te hua redin yahn che ndąhchenan ne vederihquentiyon che quenan cumá cuahn che a ro nąn ne che ntiyon cochihve redín.

34-35 ¡Ąma duhtuno ihyan nchuhn! A ndero ndi nąn ndudo yahn ne. Ihyan che ndah ihyan ye ne, runecąde nąn ndudo yahn ye, ne ihyan che duhtuno ihyan ye ne, chihngą ndudo yahn ye.

36 Rą́hn rí nchuhn te cąva nducuahn ndudo chihngą che rąhn ihyan ne, va che din Dendiohs castigo ihyan.

37 Ihyan che runecąde ndudo yahn ye ne, hua co ye castigo, ne ihyan che chihngą ndudo yahn ye ne, co ye castigo.

Sąhn fariseo ne, chica se che din Dihvo vo Jesucristo ąma vederihno, ndihchero se

38 Tuhme rąhn ąma o sąhn fariseo mąn, sąhn devano ley che dirun Moisés mąn:

—Ihyan Ricuahn, nahn nuhn che din ne ąma vederihno ndihchero nuhn cąva che co devano nuhn che Dendiohs dechuh ye ndih.

39 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye sąhn:

—Ihyan che vate ye mąn ro cuh ne, ąma duhtuno ihyan ye mąn, rahcotąhn ye yahn Dendiohs mąn. Nahn ndihchero ye vederihno, ate atenąn ąma vederihno nduhcą che chinahn nduco ihyan profeta Jonás ndąca ndihchero ye.

40 Ąma ite ndico che quenun te vąn nuniyąhn ne, ca tuhn te ihyan min, ne quenun ye chete te ino ro ino yąn. Atihnocą u che rinducó nducoyąca ihyan va che conún mąn yąhn ino ro ino yąn.

41 Rą́hn rí nchuhn te cuahn che ndą ro che techecąde Dendiohs yahn nducoyąca ihyan ne, necuan ihyan yąn Nínive, ndąhco ndiya ye nchuhn, te ihyan chahn ne, nto ino ye nunde yahn ye cuahn che cahndudo ihyan profeta Jonás ndudo yahn Dendiohs, ate nchuhn ne, nde hua rihcovan ne ndudo yáhn andahre tahque chahte vederihquentiyon quenan cumá che co ihyan min.

42 Namin tąhn reina che va te cuąhn yąhn ndiya ne, ndąhco ndiya te nchuhn ndą ro min, te tąhn min ne, ąma yahn chica te, chihnevan te vedevano yahn Salomón, ate nchuhn ne, nde hua rihcovan ne ndudo yáhn andahre tahque chahte vederihquentiyon quenan cumá che co ihyan min.

Nduhcą che redin vaco chihngą

43 'Cuahn che rendiquendąh vaco chihngą ąma ihyan ne, rechica yąhn nąn che metah duhva, renuhn nąn che conan tahn. Ate cuahn che hua rendąca ne,

44 rendaconan, conun ihyan nąn che a ndiquendąh, te ihyan min ne, a nduhcą ąma vah che va mąn, nde tuno ntache mąn, necuco mąn.

45 Tuhme rahn regua te ndache combiero yahn che tahque duhtuno ca che co mąn, ne rahtenun ihyan min, redin che tahque chuhrihn ye che co ro menąn. Tihcą cuahno co ihyan che duhtuno ihyan ye che vate ye mąn ro cuh.

Ndą chaco Dihvo vo Jesucristo nduco dihno ye, rinuhn ye ihyan

46 Numanahn che rente ca Dihvo vo nduco ihyan chahn ne, ndą chaco ye nduco dihno ye, rinuhn ye ihyan. Chahtendi ye cuąhn chevah, nahn nte ye nduco ye.

47 Rąhn ihyan ri ye Dihvo vo:

—Ndą chaco ne nduco dihno ne, vatendi ye cuąhn chevah, nahn nte ye nduco ne.

48 Ate ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye ihyan che rąhn ye nduco ye:

—Tạcạ hua. Ihyan cạh che chacó mạn, ihyan sih che dihnó mạn.
49 Tuhme nạhma Dihvo vo ihyan
che rinduco ye ihyan, ne rạhn ye:
—Namin ihyan chuhn ne,
anduhnecạ chacó mạn, anduhnecạ
dihnó mạn,
50 te nducoyạca ihyan che
redinahn ye vederihquentiyon yahn
Chidá che va ye vahchetero ne,
ihyan chahn ne, anduhnecạ chacó
mạn, anduhnecạ cahvé mạn,
anduhnecạ dihnó mạn.

13

Ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndạta

1 Ro min ne, quendạh vah Dihvo
vo cuahn ye chihto vine, ne min
chihnde ye.
2 Ạma yạhn ihyan chi dạma ye nạn
ye, nde quenan cuma che chihnde ye
chete ạma bạrco che va nạn vine.
3 Chicuahn Dihvo vo ạma ndeh
nạn dehtenduh ihyan chahn nduco
ejemplo. Canạn ye tuhcạ:
—Ạma yune ne, cuahn ạma ihyan
retuhdo ye ndute ndạta.
4 Cuahn che tuhdo ye ne, chera
neve ndute chihto yune, ne ndạ
yạhda cheh te.
5 Te neve ndute ne, chera vạn roh,
ne nducote hua yạno yạhn min ne,
ndetạhno quendạh.
6 Ate cuahn che chi ihno ne,
chihno tih, yahn che hua yạno nda
dihyoduto.
7 Te neve ndute ne, chera vạn
chano yạn. Ate cuahn che quendạh
ne, chendih, ne chenun mạn.
8 Te neve ndute ne, chera nạn che
demạn yạhn, ne ạma ndah chi yahn;
nạhn ne, chi ạma ciento yahn, nạhn
ne, chi ino raco yahn, ne nạhn ne,
chi ndico ndiche yahn.
9 Nducoyạca nchuhn ne,
condedecadino ndah ne cạva che
tumacadino ne deh conahn.

Deh cuande che demạn nduco ejemplo chicuahn Dihvo vo Jesucristo ihyan

10 Tuhme chahn ndạ ihyan apóstol
nạn Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:
—Dihve nuhn, ¿deh cuande che
nduco ejemplo rente ne nduco ihyan
ne?
11 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye
ihyan chahn:
—Nduhcạ che rihquentiyon
Dendiohs ne, nde hua devano ihyan,
ate nchuhn ne, din Dendiohs che
cadino ne yahn.
12 Tihcạ te, ihyan che chenahn ye
ne, din Dendiohs che conahn ndah
ye, ne ihyan che hua ndah chenahn
ye ne, nde conạn ye tah che chenahn
ye.
13 Chemin che nduco ejemplo
rahndudó, rihnevan ye, cạva che
cahnevan no ye ate hua conahn ye.
14 Tihcạ rinahn nduco ye nduhcạ
che dirun ihyan profeta Isaias tuhcạ:
Ihyan sih ne, rihnevan ye ate hua
renahn ye mạn,
rendihchero ye ate anduhnecạ ndete
che hua ri ro nạn ye mạn,
15 te ạma cheche ndạcondạ chedave
yahn ye, ndi i ye,
anduhnecạ ndete che hua rihnevan
ye mạn,
anduhnecạ ndete che hua ro nạn ye
mạn,
anduhnecạ ndete che hua
retumacadino ye mạn.
Tihcạ ri yahn ye, te a va che hua
necạhco ye u,
ne hua nchahcó cạva ye.
16 'Me nchuhn ne, ạma ndah ro
yahn ne, te renahn ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
17 Cuạco rạhn rí nchuhn te nde a
rạhn me ne, ạma yạhn ihyan profeta
mạn, ihyan che runecạde ye mạn ne,
ạma chenan ino ye che ndihchero ye
che rendihchero nchuhn mạn, che
cahnevan ye che rihnevan ne mạn,
ate hua chinahn nduco ye.

Recạh cuande Dihvo Jesucristo yahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndạta me

18 'Cuihcovan nchuhn. Tuhcạ
conahn ejemplo yahn ihyan che
retuhdo ye ndute ndạta me.
19 Ndute ndạta che chera chihto
yune me ne, nduhcạ ihyan che
rihnevan ye ndudo yahn

vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne hua renun ino ye, te ndetạhno che rihnevan ye ne, rendạ chundah, redin se che rinạn ye.
20 Ndute che chera vạn roh me ne, nduhcạ ihyan che rihnevan ye ndudo, ne numacuahn vedeyeno renevahnecun ye.
21 Ate ihyan chahn ne, nduhcạ chendạta che metah cotạh yạno dihyoduto ne, tihchan ye, te cuahn che rechuhrihn ye o redin tạn ihyan nduco ye yahn che renevahnecun ye ndudo me ne, ndetạhno rihcomạn ye.
22 Ndute che chera vạn chano yạn me ne, nduhcạ ihyan che rihnevan ye ndudo me, ate ạma rendedecadino ye cạva ntiyon yahn ye mạn, rihncheh mạn ye ihyan che ạma nahn yahn ye vedecuihca mạn, ne chemin che hua ri redin ndudo me che ndah nduco ye.
23 Me ndute che chera nạn che demạn yạhn me ne, nduhcạ ihyan che rihnevan ye ndudo me, ne renahn ye. Ihyan chahn ne, nduhcạ chendạta che chi ạma ciento yahn mạn, chi ino raco yahn mạn, chi ndico ndiche yahn mạn ne, tihchan ye, te recạh yune ye che redin ndudo me che ndah nduco ye.

Ejemplo yahn chano yạn vạn trigo

24 Chihno min ne, nte Dihvo vo tạma ejemplo, chihnevan ihyan chahn. Rạhn ye:
—Cạhmá có nchuhn nduhcạ vederihquentiyon yahn Dendiohs. Ạma ihyan ne, tuhdo ye trigo nạn yạhn yạhn ye,
25 ate chete rạhn, ura che vateyạdo ihyan ne, chahn ạma sạhn che hua ri rendihche se ihyan, ne tuhdo se ndute yahn chano yạn vạn trigo me.
26 Cuahn che a chendudo cuiyon yạma trigo me ne, chihnde ro chano yạn me vạn.
27 Tuhme chahn sạhn redin ntiyon, chengo se dihve se: “Dihve nuhn, uvo ne, trigo tuhdo vo min. ¿Tạcạ che ạma quendạh chano yạn ne?
28 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn: “Ạma sạhn che hua ri rendihche se u ne, chahn se tuhdo se ndute chano yạn.” Tuhme tumerune se ihyan: “¿A nahn ne che tico nuhn chano yạn me ne?”
29 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn: “Hua tico ne chano yạn me, te denạn nde nduco trigo tico ne.
30 Tahque ndah cạhcomạn vo che cuihta dạma nduco vih nde ndạ ro che co cuma trigo me. Tuhme dechúh ihyan che tico ye chano yạn me, din ticua ye, cuih ye vạcoyạhn. Cuihno min ne, din dạma ye trigo me, cuih ndah ye.”

Ejemplo yahn ndute yahn mostạza

31 Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcạ ạma ndute mostạza che chihche ihyan nạn yạhn yahn ye.
32 Ndute mostạza ne, andahre chemin che tahque cạhya vạn nducuahn ndute, ate cuahn che rihta ne, ri rahte yạhn yahn che nde yạhda redin ndahque te vạn dune.

Ejemplo yahn yạ yahn pạn

33 Nte Dihvo vo tạma ejemplo:
—Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcạ tahsihn yạ che chihchetạhn ạma ndạhta vạn ndeh yạche pạn, ne quendih vạn nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, demạn nduco ejemplo chicuahn ye

34 Nducuahn ndudo che cahndudo Dihvo vo, chihnevan ihyan ne, demạn nduco ejemplo,
35 cạva che conahn nduhcạ che dirun ihyan profeta, tuhcạ:
Cuahndudó demạn ejemplo.
Cacuáhn ihyan yahn dehtenduh che
nde hua devano ihyan
numacuahn ro nde ro che
chihnde iyehnse.

Dihvo vo Jesucristo ne, cạh cuande ye deh conahn ejemplo yahn chano yạn vạn trigo me

36 Chihno min ne, ndedechuh
Dihvo vo nducoyąca ihyan, ne
ndondą ye vah nduco ihyan apóstol
yahn ye. Tuhme rąhn ihyan chahn ri
ye ihyan:
—Te cuande ne nuhn deh conahn
ejemplo yahn chano yąn me.
37 Ndahconan Dihvo vo, ne cąh
cuande ye ihyan chahn:
—Ihyan che retuhdo ndute ndąta
me ne, u che rinducó nducoyąca
ihyan.
38 Yąhn me ne, iyehnse. Ndute
ndąta me ne, ihyan che
renevahnecun ye vederihquentiyon
yahn Dendiohs. Chano yąn me ne,
ihyan che rihquentiyon chundah.
39 Sąhn che tuhdo ndute yahn
chano yąn me ne, chundah. Ro che
ndo dąma trigo me ne, a ro che
cuhnde cąde yahn nducoyąca ihyan.
Ihyan che nedin dąma ye trigo me
ne, ángel.
40 Nduhcą che ndo dąma chano
yąn me, conun vącoyąhn me ne,
tihcą cuahno co ihyan che duhtuno
ihyan ye cuahn che cuhnde cąde
yahn nducoyąca ihyan.
41 Ndą ro min ne, u che rinducó
nducoyąca ihyan ne, dechúh ángel
yáhn numachahte nąn che
rihquentiyón, nedin dąma ye
nducoyąca ihyan nunde, menąn
vihca ihyan che retihyon yune ye
ihyan chenąhn che rahtendihco ye
nunde.
42 Cuih ángel chahn ihyan nunde
chahn vąn ruchiyąhn. Min cuaco ye
mąn, cheh dihyon ye mąn.
43 Me ihyan che redinahn ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs,
ihyan min che Chida ye ne, quendąh
yavenąn ye, cuahtenan ye
vahchetero nąn che rihquentiyon
ihyan min. Nducoyąca nchuhn,
condedecadino ndah ne yahn che
renté nduco ne.

Ejemplo yahn vedecuihca che quenun ndeh

44 'Vederihquentiyon yahn
Dendiohs ne, nduhcą ąma
vedecuihca che quenun ndeh mąn
yąhn. Ąma se ne, ntąca se
vedecuihca me, ne a min no
ndaconan tihyon ndeh se. Ąma chi
yeno se, ne chahn se ndihcue se
nducuahn dehtenduh yahn se, ne ca
se yąhn nąn che quenun vedecuihca
me.

Ejemplo yahn tu diyąhn che ąma yahn chihve

45-46 'Vederihquentiyon yahn
Dendiohs ne, nduhcą ąma tu diyąhn
che ąma ndąhcą mąn, che ąma yahn
chihve mąn. Ndihchero ąma se che
ra se tu chemin chan, ne chahn se
ndihcue se nducuahn dehtenduh
yahn se, ne ca se tu me.

Ejemplo yahn yąna che retąh yąhca

47 'Vederihquentiyon yahn
Dendiohs ne, nduhcą ąma yąna che
retąh yąhca che tihyon ihyan chete
nuniyąhn, ne chetąh ye nducoyąca
nąn yąhca.
48 Cuahn che a chito yąna me ne,
ndetendąh ye cuąhn chihto
nuniyąhn. Min tendąhnun ye yąhca
che ndah te, chih ye ite chete cuahte,
ne chihtera ye ite che hua cochihve
te.
49 Tihcą va che co ro che techecąde
Dendiohs yahn nducoyąca ihyan.
Cuahtechica ángel din vi ye ihyan
che duhtuno ihyan ye vąn ihyan che
ndah ye,
50 ne cuih ye ihyan che duhtuno
ihyan chahn vąn ruchiyąhn. Min
cuaco mąn, cheh dihyon ye mąn.

Ejemplo yahn vedecuihca

51 Tuhme tumerune Dihvo vo
ihyan chahn:
—¿A renahn nchuhn nducuahn
che renté ne?
Ndahconan ihyan chahn, ne rąhn
ye:
—Tącą hua, Dihve nuhn, renahn
nuhn.
52 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye
ihyan:
—Nducoyąca ihyan che retuno ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs
ne, ri ye nduhcą ihyan cuihca che
retendąh ye dehtenduh che ra mąn,
dehtenduh che ndico mąn, vąn
vedecuihca yahn ye, te ihyan chahn

ne, ạma ndeh nạn vededevano chenan cuma ye.

Ntạ Dihvo vo Jesucristo yạn Nazaret

53 Cuahn che a chihno cahndudo Dihvo vo ejemplo chemin chan ne, chica ye min.
54 Ntạ ye yạn nạn che chihta ye, ne chahn ye chete yạco chicuahn ye. Ạma chahn ino ihyan yạn min, ne rạhn ye:
—¿Ti chehua sạhn tih vededevano che ricuahn se? ¿Tạca che ri redin se vederihno?
55 Sạhn tih che dạya vihcheyạhn me. Chaco se ne, María. Dihno se ne, Jacobo mạn, José mạn, Simón mạn, Judas mạn.
56 Namin tạhn cahve se ne, muhn vate te. ¿Tira chehua se che tihcạ ricuahn se?
57 Ihyan chahn ne, hua nevahnecun ye Dihvo vo. Chemin che rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Ihyan profeta ne, atenạn yạn vạco ihyan che renevahnecun ye ihyan, te ihyan yạn vạco ye mạn, ihyan ndevạco ye mạn ne, rendạhchenan ye ihyan.
58 Dihvo vo ne, atenạn ạma o vederihno din ye min yahn che hua chitahno ihyan chahn ihyan.

14

Nduhcạ che chih Juạn Bautista

1 Tạhn min ne, Herodes gobernador yahn Galilea ne, checadino se yahn Dihvo vo Jesucristo,
2 ne rạhn se ri se sạhn che rinan se sạhn nạn che rihquentiyon se:
—Ihyan che redin ye vederihno ne, Juạn Bautista. A ntuche ye vạn tenạhn, ne chemin che quenan cuma ye vederihquentiyon che redin ye vederihno.
3 Tihcạ rạhn se, te sạhn min din se preso Juạn, chihquentiyon se sandạdo che dechiche se cadena ihyan, tihyon se ihyan vạcoyạhn. Tihcạ din se, te tihcạ nahn Herodías tạhn ndạhta yahn dihno se Felipe.
4 Juạn ne, a rạhn ye ri ye Herodes:
—Hua redin yahn che conan come tạhn tih nduhcạ ndạhta yehn.
5 Nahn cạhno Herodes Juạn, ate vạh se ihyan yạn, te nducoyạca ye ritahno ye che Dendiohs dechuh ye ihyan.
6 Ate ro che vihco duche Herodes ne, ndeh tạhn dạya Herodías nạn ihyan che vate ye min, ne ạma quenan ino Herodes.
7 Numacuahn vedeyudo cạh se ndudo yahn se tạhn che adecodehno che cạca te ne, cạh se tạhn.
8 Nducote a nchinun chaco te tạhn ne, rạhn te ri te sạhn:
—Te ne tin Juạn Bautista u chete ạma cuh.
9 Ạma chi rạn Herodes che tihcạ rạhn te, ate nducote a cạh se ndudo yahn se tạhn nạn nducoyạca ihyan che vate min ne, dinahn se.
10 Chihquentiyon se sandạdo che chahn se chete vạcoyạhn, chihca yạn se dạndo Juạn.
11 Ndaconan se, nda se tin Juạn chete ạma cuh. Cạh se tạhn, ne necạh te chaco te.
12 Tuhme ndạ ihyan che rinduco ye Juạn, ne quenda ye ihyan chihche ye ihyan. Chihno min ne, chahn ye chengo ye Dihvo vo.

Cạh Dihvo vo Jesucristo, cheh uhn mil ihyan

13 Cuahn che checadino Dihvo vo che chihno se Juạn ne, chica ye min, quenun ye chete ạma bạrco cuahn ye ạma cuạn, yạhn nạn che metah duhva. Ate checadino ihyan che cuahn ye, ne chica ye viyạn, rica cạh ye, cuahn ye quendi ye ihyan.
14 Cuahn che ndiquendạh Dihvo vo chete bạrco me ne, ndihchero ye che ạma yạhn ihyan ndi dạma ye. Quenan vạhino ye ihyan chahn, ne din ye che ndoyahn ihyan cah che nduco ye min.
15 Cuahn che a chi chino ne, chahn ndạ ihyan apóstol nạn Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Muhn ne, yạhn nạn che metah duhva. Avạne ne, a chino cuahn. Cuendedechuh ne ihyan sih cạva che

cạhn ye ti tenduh yạn, cua ye che cheh ye.
16 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Metah deh cuande che ndedechúh ihyan. Cạh nchuhn cheh ye.
17 Ate rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Atenạn uhn ra pạn nduco o yạhca va yahn nuhn.
18 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuahn nchuhn ngua ne.
19 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che cuahte nducoyạca ihyan nạn yune. Chetạh ye nduh che uhn pạn me nduco o yạhca me quetuhma ye. Chenihyon nạn ye nạn ro, necạh ye nundihve cuahn Dendiohs, ne ndeh ye pạn me, cạh ye ihyan apóstol chahn cạva che cuih ye vạn nducoyạca ihyan.
20 Cheh nducoyạca ihyan chahn nde nạn che chito ihyan. Chihno min ne, nedin dạma ihyan apóstol chahn che ngạva, ne decuto ye ndichio cuahte.
21 Ihyan che cheh ye ne, ri ye uhn mil che demạn ihyan chạhn, avạne ihyan ndạhta mạn, checạhya mạn.

Chica Dihvo vo Jesucristo nạn nune vine

22 Chihno min ne, chihquentiyon Dihvo vo ihyan apóstol che cuahtenun ye chete bạrco me, tuche ye tạma lạdo viche yahn vine me numanahn che ndedechuh ye ihyan chahn.
23 Cuahn che chihno ndedechuh ye ihyan chahn ne, cocha ye ạma tingüete demạn ye cạva che covạh ye. Cuahn che a chi rạhn me ne, quenan ca ye min demạn ye.
24 Numanahn min ne, a nde mạhn vine me cuahn ihyan apóstol chahn nduco bạrco me. Ạma rechi yuhne cuạhn nạn cuahn bạrco me, ne ạma rahn nune vine me.
25 Cuahn che a nino co dave ne, ndạ nino Dihvo vo cuạhn nạn cuahn bạrco me, rica ye nạn nune.
26 Cuahn che ndihchero ihyan apóstol chahn ihyan che rica ye nạn nune me ne, ạma dihya ye chi nde tuno cah vạh ye, ne rạhn ye:
—¡Ngạ ạma vaco chihngạ, cochi tạn!
27 Ate yạhve Dihvo vo ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Hua vạh nchuhn, te a u che cochí.
28 Tuhme rạhn Pedro ri ye ihyan:
—Dihvé, ndete che ndih ne, cuahnecun ne che cạcá nạn nune, chí nạn ne.
29 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Cochi.
Tuhme cuahn Pedro, rica ye nạn nune cuạhn nạn che cochi Dihvo vo.
30 Ate nducote ạma ri yudo nạn vine me ne, chendạ vedevạh ihyan. Ndetạhno canạn rehchenun ye vạn nune, ne cah ye:
—Dihvé, ¡cuendedevahn ne u!
31 Chetạh Dihvo vo tạh ye, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Di ne, hua numa ine ritehne. ¿Dehco che ndeh rendedecadine?
32 Cuahn che chendạ ye chete bạrco me nduco vih ne, chehuan yuhne me.
33 Tuhme ihyan che chenun ye chete bạrco me ne, chehntihya ye nạn Dihvo vo ne rạhn ye:
—Cuạco niyon te ndih che Dạya Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ihyan cah yạn Genesaret

34 Cuahn che a tuche ihyan chahn vine me ne, ndạ ye yạn Genesaret.
35 Ndetạhno nchanạn ihyan yạn min Dihvo vo, chacotuhn ye ndudo numacuahn yạhn min. Ạma chengu ihyan ihyan cah yahn ye nạn Dihvo vo.
36 Chica ihyan chahn favor ihyan che cuahnecun ye che nahn tạh ihyan cah chahn mare tino yahn ye, ne nducoyạca ye che nahn tạh ye ne, ndoyahn ye.

15

Deh cuande che chendihco ihyan nunde

1 Chihno min ne, ạma o sạhn
fariseo mạn, sạhn devano ley che
dirun Moisés che chica se yạn
Jerusalén mạn, chahn ndạ se nạn
Dihvo vo, ne rạhn se ri se ihyan:
2 —Hua ndạhcạ che rahcotạhn
ihyan apóstol yahn ne
vederihquentiyon yahn ihyan ndico,
te reh ye nde hua renạno ye tạh ye
nduhcạ che chihco cạde ihyan
chahn.
3 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye
ri ye sạhn chahn:
—Me nchuhn ne, hua ndạhcạ che
rahcotạhn ne vederihquentiyon
yahn Dendiohs, riquendi ne
costumbre yahn mạn ne.
4 Dendiohs ne, rihquentiyon ye
tuhcạ: “Codin yahine chide mạn,
cheque ye mạn.” Namin
rihquentiyon ye: “Ihyan che cạhva
ye yahn indihte yahn ye ne, va che
cạhno ihyan yạn ihyan.”
5 Ate nchuhn ne, retihyon yune ne
ihyan che cạhma ye co ye indihte
yahn ye: “Hua co conán nchuhn, te
nducuahn che va yáhn ne, a cạh
ndudo yáhn che co vedino nạn
Dendiohs.”
6 Nduco tihcạ ne, retihyon yune ne
ihyan che cuacondạh vedạme ye
indihte yahn ye. Rendạhco ndiya
nchuhn vederihquentiyon yahn
Dendiohs, ricuahn ne costumbre
yahn mạn ne.
7 ¡O nạn o chende nchuhn!
Redinahn niyon ne nduhcạ che rạhn
Dendiohs, dirun ihyan profeta Isaías
tuhcạ:
8 Ihyan sih ne, dendudo no che
rendeva ye yavenáṇ,
ate nde tah hua ritahno ye u.
9 Nde tah hua richihve che rendeva
ye yavenáṇ,
te ricuahn ye vederihquentiyon
yahn mạn ye, redin cạ ye che
vederihquentiyon yáhn.
10 Tuhme cah Dihvo vo nducoyạca
ihyan chahn nạn ye, ne rạhn ye:
—Cuihcovan nchuhn mạn, conahn
tin ne mạn, che cạhmá.
11 Che chendihco ihyan nunde ne,
ndiyu cạva dehtenduh che reh ye, te
cạva ndudo chihngạ che rente ye.
12 Tuhme chahn ndạ ihyan apóstol,
ne rạhn ye ri ye ihyan:
—¿A tumacadino ne che chi yudo
yahn sạhn fariseo sih yahn ndudo
che tihcạ rạhn ne ne?
13 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye
ihyan chahn:
—Nducuahn vederihquentiyon
che ndiyu mạn Chidá che va ye
vahchetero chihco cạde ye ne, va che
cuihno anduhnecạ ạma yạhn che
retico ihyan nde dihyoduto.
14 Din ca mạn se, te sạhn sih ne,
anduhnecạ sạhn nạn ve che
quendanan se sạhn nạn ve chenạhn,
cora nun nducoyạca se chete ive
yạhn.
15 Rạhn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Te cuande ne nuhn deh conahn
che nte ne yahn che chendihco
ihyan nunde.
16 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn
ye:
—¿Tạcạ che namin nduco nchuhn
hua renahn ne?
17 ¿A hua devano ne te nducuahn
che reh ihyan ne, vạcochendereh
yahn ye renun? Chemin ne, rechuh
cuạhn chete ye, ne rendiquendạh.
18 Ate ndudo chihngạ che rente
ihyan ne, rente ye yahn che chihngạ
rendedecadino ye, ne nduco chemin
chendihco ye nunde.
19 Tihcạ, te nạn
vederendedecadino yahn ihyan
reconan che chihngạ rendedecadino
ye mạn, che rihno ye vih mạn, che
rahtenan ye nduco ndạhta che hua
nihnevạco nduco ye mạn, che
reduco ye mạn, che rihncheh ye
mạn, ndere ricueh dạme ye nunde
ihyan mạn.
20 Nunde chemin chan redin che
rinda ihyan. Ate che cheh ihyan
andahre hua renạno ye tạh ne,
ndiyu nunde chemin.

Nduhcạ che chitahno ạma tạhn tạma nación

21 Chica Dihvo vo min, ne cuahn ye
yạhn yahn yạn Tiro nduco yạn
Sidon,
22 ne ạma tạhn ndạta yahn ihyan
cananea, che va te yạhn min ne,
cuahn te cuạhn nạn cuahn ye, ca
rica te ca rạhn te numa dito te:
—Dihvé, Dạya David, conan
vạhino ne u. Tạhn dạyá ne, quenun
ạma vaco chihngạ tạhn, ne ạma
rechuhrihn te.
23 Ate hua tumecạh ye yahn te.
Tuhme rạhn ihyan apóstol ri ye
ihyan:
—Cotumacạh ne tạhn, te ạma rah
te cochi te cuạhn vedạmo vo.
24 Tuhme ndahconan Dihvo vo, ne
rạhn ye:
—Dendiohs ne, dechuh ye u cạva
che conán ihyan nación yahn Israel
che a ndinda ye, din nune yahn ye.
25 Ate tạhn min ne, chahn ndạ te,
chehntihya te nạn ye, ne rạhn te ri te
ihyan:
—Dihvé, ¡cuinan ne u!
26 Rạhn ye ri ye tạhn:
—Hua redin yahn che conán di, te
anduhnecạ ndete che cahneví pạn
che va che cheh ihyan nación yáhn,
cạh yạhna.
27 Ndahconan te, ne rạhn te:
—Dihvé, cuạco che rạhn ne. Ate
yạhna ne, namin reh te, te
rendevạhn te dạche che ra mạn
mesa yahn dihve te. Nducote tihcạ
ne, ricá favor ndih che conan ne tah
u.
28 Tuhme rạhn ye ri ye tạhn:
—Dạya, ¡ạma numa ine ritehne!
Conahn ndoque nduhcạ che rique.
A ura min no ndiquendạh vaco
chihngạ me tạhn dạya te.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ạma yạhn ihyan cah

29 Ndạca Dihvo vo min ne, ntạ ye
chihto vine yahn Galilea. Tuhme
cocha ye ạma tingüete, ne min
chihnde ye.
30 Ạma yạhn ihyan chi dạma ye
nạn ye. Nda ihyan chahn ạma yạhn
ihyan cah, ihyan che cueh cạh ye
mạn, ihyan che neneva doh tạh ye
mạn, ihyan che ve nạn ye mạn,
ihyan che lihme ye mạn, yạhn ca
ihyan che ndi ye tạma te o nạn cah
mạn, ne din Dihvo vo che ndoyahn
nducoyạca ye.
31 Ạma chahn ino ihyan che
ndihchero che ndoyahn nducoyạca
ihyan cah chahn, ne ndeva ye
yavenạn Dendiohs, ihyan min che
nda cuande ye ihyan nación yahn
Israel.

Cạh Dihvo vo Jesucristo, cheh cun mil ihyan

32 Chihno min ne, cah Dihvo vo
ihyan apóstol yahn ye, ne rạhn ye ri
ye ihyan:
—Ạma renan vạhino ihyan sih, te
a ino ro che chenan ye nduco vo, ne
metah dehva che cheh ye. Hua nahn
ndedechúh ihyan che diya chete ye,
te denạn cotạh cuno ihyan cuạhn
yune.
33 Rạhn ihyan apóstol chahn ri ye
ihyan:
—Ate muhn yạhn nạn che metah
duhva. ¿Ti ngua vo che cạh vo cheh
ihyan sih?, te ạma yạhn ye.
34 Tumerune ye ihyan chahn:
—¿Tạva pạn va yahn nchuhn ne?
Ndahconan ihyan chahn:
—Va ndache pạn yahn nuhn mạn,
ạma o yạhca cạhya mạn.
35 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo
che chahte nducoyạca ihyan
ndiyạhn.
36 Chetạh ye nduh che ndache pạn
chahn nduco yạhca chahn,
quetuhma ye, ne necạh ye nundihve
cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye,
cạh ye ihyan apóstol chahn cạva che
cuih ye vạn ihyan.
37 Cheh nducoyạca ihyan chahn
nde nạn che chito ihyan. Chihno min
ne, nedin dạma ye cheyahn che
ngạva, ne decuto ye ndache cuahte.
38 Ihyan che cheh ye ne, ri ye cun
mil che demạn ihyan chạhn, avạne
ihyan ndạhta mạn, checạhya mạn.
39 Chihno min ne, ndedechuh
Dihvo vo ihyan chahn, ne quenun ye
chete ạma bạrco, cuahn ye cuạhn
yạhn yahn yạn Magdala.

16

Sạhn fariseo nduco sạhn saduceo ne, rica se ạma vederihno ndihchero se

1 Ạma o sạhn fariseo nduco sạhn
saduceo ne, chahn se chendihchero
se Dihvo vo. Sạhn chahn ne,
retumarande se ihyan, ne chica se
che din ye ạma vederihno,
ndihchero se, cạva che co devano se
che Dendiohs dechuh ye ihyan.
2 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—Cuahn che a ri chino ne, ndete
che cuạh nạn ro ne, rạhn nchuhn te
ndạhcạ din ro.
3 Me vateyạn ne, ndete che cuạh
nạn ro mạn, man mạn ne, rạhn ne te
cuan co. Nchuhn ne, ¡o nạn o chende
ne! Ạma ndah nda cuande ne tạcạ ri
nạn ro, ate hua retumacadino ne
yahn vederihno che redin Dendiohs
mạn ro cuh.
4 Ihyan che vate ye mạn ro cuh ne,
ama duhtuno ihyan ye, nde hua
retumacạh ye Dendiohs. Rica ye
vederihno ndihchero ye, ate atenạn
ạma vederihno nduhcạ vederihno
che din Dendiohs nduco ihyan
profeta Jonás ndạca ndihchero ye.
Chihno rạhn ye chemin ne,
chihcomạn ye sạhn chahn, ne chica
ye min.

Vededevano yahn sạhn fariseo ne, nduhcạ yạ yahn pạn

5 Cuahn che tuche ihyan chahn
vine me ne, ntạ tin ihyan apóstol
chahn che hua nda ye pạn.
6 Ura min rạhn Dihvo vo nduco ye:
—Cuihco nchuhn cudạdo. Hua
tumacạh ne yahn yạ yahn sạhn
fariseo mạn, sạhn saduceo mạn.
7 Tuhme ndedecadino ihyan
chahn, ne rạhn vạn mạn ye nduco
vih:
—Tihcạ rạhn ye ri ye uvo yahn che
hua quenda vo pạn.
8 Checadino Dihvo vo che hua
chenahn ihyan chahn che rạhn ye.
Deyahn che hua nda ye pạn
ndedecadino ye. Chemin che rạhn
ye ri ye ihyan chahn:
—¿Dehco che rendedecadino
nchuhn che hua nda ne pạn? ¿Tạcạ
che hua numa ino ne ritahno ne?
9 ¿Tạcạ che hua renahn ne, nde
hua rahtenun ino ne vederihno che
rendihchero ne? Cuahn che cạh,
cheh uhn mil ihyan nduco uhn pạn
me ne, ¿tạcạ che hua chahtenun ino
ne che nde cạde cuahte che ngạva
nedin dạma ne?
10 A namin no tun cuahn che cạh,
cheh cun mil ihyan nduco ndache
pạn me ne, ¿tạcạ che hua chahtenun
ino ne che nde cạde cuahte che
ngạva nedin dạma ne?
11 ¿Tạcạ che hua chenahn nchuhn
che ndiyu yahn pạn che rạhn nduco
ne? Rạhn nduco ne che cạhco ne
cudạdo yahn yạ yahn sạhn fariseo
mạn, sạhn saduceo mạn.
12 Tuhme chenahn ihyan chahn
che a yahn ndudo che ricuahn sạhn
chahn che tihcạ rạhn ye.

Rạhn Pedro te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse

13 Cuahn che ndạ Dihvo vo yạhn
yahn yạn Cesarea de Filipo ne,
tumerune ye ihyan apóstol yahn ye:
—U che rinducó nducoyạca ihyan,
¿deh rạhn ihyan yáhn ne?
14 Ndahconan ihyan chahn:
—Nạhn ihyan ne, rạhn ye te ndih
che Juạn Bautista. Nạhn tun ye ne,
rạhn ye te ndih che Elías. Nạhn tun
ye ne, rạhn ye te ndih che Jeremías o
tạma cha ihyan profeta che chahte
ye a rạhn me.
15 Tuhme tumerune ye ihyan
chahn:
—Me nchuhn ne, ¿deh rạhn ne
yáhn ne?
16 Ndahconan Simón Pedro, ne
rạhn ye ri ye ihyan:
—Ndih ne, a ihyan che va cạde che
chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse,
a ndih che Dạya Dendiohs, ihyan
min che va ye vahchetero.
17 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Ndah ro yehn, Simón, dạya
Jonás, te a mạn Chidá che va ye

vahchetero te ye checadine, ndiyu ihyan iyehnse.
18 Ráhn rí di te redin yahn che doche Pedro, te che tihcą doche ne, conahn che ąma ndudo redin. Cuahto min quendi ihyan yáhn, ne nde vederihquentiyon yahn chundah hua co ndąhco ndiya ihyan.
19 U ne, té vederihquentiyon di cąva che conan vąn ihyan che rihquentiyon Dendiohs. Cha che cąh yone che din ye mąn, cha che cąhca tan che hua din ye mąn ne, Dendiohs ne, cąh dito ye ndudo yehn.
20 Tuhme rąhn Dihvo vo nduco ihyan apóstol chahn che hua cąhma ye nduco nde ąma ihyan che a mąn ye che va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.

Rąhn Dihvo vo Jesucristo te va che cąhno se ihyan

21 Nde tąhn min canąn Dihvo vo cąh ye che checadino ihyan apóstol yahn ye te va che cąhn ye yąn Jerusalén, ne min ąma chuhrihn ye. Ndo dąma intiyahn mąn, chidocuyąn ndinąn mąn, sąhn devano ley che dirun Moisés mąn, din tąn se nduco ye, nde cąhno se ihyan. Ate cuihno ino ro ne, ntuche ye.
22 Tuhme quenda Pedro ihyan ąma lądo, ne canąn riyąhve ye ihyan, ne rąhn ye:
—Dihvé, hua ndąhcą che cąhco mendąhn ne ndih cąva che tihcą cuahno co ne.
23 Ndaconan Dihvo vo ndihchenun ye nąn Pedro. Chihya ye ihyan, ne rąhn ye:
—Di chundah, cuehn vąne, te redin vahche yáhn. Di ne, hua devene cha che rihquentiyon Dendiohs. Atenąn che rihquentiyon ihyan iyehnse devene.
24 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol chahn:
—Adecoduhno ihyan che nahn co cuande ye vąn ihyan yáhn ne, va che cąhcomąn ye vedeyeno mąn ye. Andahre va che conan yąh ye nąn ąma cruz, ate va che cąhco mendąhn ihyan, conduco ye u.
25 Tihcą, te ihyan che hua nahn cąhco mendąhn ye ihyan cąva che conduco ye u ne, va che conda ye, ne ihyan che cąhco mendąhn ye ihyan ne, andahre din tąn ihyan nduco ye, cąhno ye ihyan, ate ndevahn ye, cuahtenan ye vahchetero.
26 Hua cochihve yahn ihyan andahre nedin dąma ye nducuahn vedecuihca che va iyehnse ndete che chemin din che denda ye, ne hua co cuahtenan ye vahchetero. Ndete che tihcą ne, metah deh nduco nedihve ye cąva che ndevahn ye.
27 Va che conahn chemin, te u che rinducó nducoyąca ihyan ne, va che chí numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá nduco ángel yáhn, ne techecądé yahn nducoyąca ihyan, ndąhco menún yahn queri ąma ye tunoca che nedin ye, ndahtenan ye iyehnse.
28 Cuąco ráhn rí nchuhn te ąma o ihyan che chenun ye muhn ne, vate ca ye iyehnse ndą ro min, ne ndihchero ye u che rinducó nducoyąca ihyan cuahn che ndą numacuahn vederihquentiyon yáhn.

17

Dihvo vo Jesucristo ne, ndo diyąhn ye

1 Chihno ąn ro min ne, quenda Dihvo vo Pedro mąn, Jacobo nduco dihno ye Juąn mąn, ne cuahn ye nduco ihyan chahn ąma tingüete yąco,
2 ne min ndo diyąhn ye nąn ihyan chahn. Yavenąn ye mąn, tino yahn ye mąn ne, ąma diyąhn ro nduhcą nąn yąhn.
3 Ura min ndihchero ihyan apóstol chahn Moisés nduco Elías che rente ye nduco Dihvo vo.
4 Tuhme rąhn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Dihve nuhn, ąma ndąhcą che cuahtenan vo muhn. Ndete che nahn ne ne, dendah nuhn ino vache vah; ąma nąn che conun ne, tąma nąn che conun Moisés, ne tąma nąn che conun Elías.

5 Numanahn che rạhn ca Pedro ne,
quendihco ạma man tuno diyạhn ro
nạn che chenun ihyan chahn, ne vạn
man me ne, chenun ạma ndudo che
rạhn tuhcạ:
—Sạhnguh che Dạyá. Yahinó sạhn.
Ạma yenó cạva se. Che cạhma se ne,
chemin che codinahn nchuhn.
6 Cuahn che chihnevan ihyan
apóstol chahn ndudo me ne, ạma
dihya ye chi, ne chahtetạve ndih ye
ndiyạhn.
7 Tuhme chahn ndạ Dihvo vo nạn
ihyan chahn, nahn tạh ye ihyan, ne
rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuenecuan nchuhn. Hua dihya
ne co.
8 Cuahn che ndo nihyon nạn ye ne,
ametah ndihchero ye ihyan che o
chahn, a demạn Dihvo vo.
9 Ura che cuenchahn ye cuete me
ne, chihquentiyon Dihvo vo ihyan
chahn, ne rạhn ye:
—Hua cạhma nchuhn nduco nde
ạma ihyan yahn vederihno che
ndihchero ne, nde ro che u che
rinducó nducoyạca ihyan ntuché
vạn tenạhn.
10 Tuhme tumerune ihyan apóstol
chahn Dihvo vo, ne rạhn ye:
—¿Deh cuande che rạhn sạhn
devano ley che dirun Moisés che
dinoca Elías va che chi ye ne?
11 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye
ihyan chahn:
—Cuạco che va che chi Elías,
ndạhco cạde ye nducuahn.
12 Ate rạ́hn rí nchuhn te a ndạ
Elías, ne ihyan ne, hua nevahnecun
ye ihyan. Tahque ndah ye ne, din tạn
ye nduco ye. Namin u che rinducó
nducoyạca ihyan ne, va che
chuhríhn, din tạn ihyan nducó.
13 Tuhme tumacadino ihyan
apóstol chahn che rente ye yahn
Juạn Bautista anduhnecạ ndete che
a ihyan min che Elías.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma sạhn dihn che ndi se cah rih dihca

14 Cuahn che ntạ ihyan chahn nạn
che chenun ihyan chenạhn ne,
chahn ndạ ạma se, chehntihya se
nạn Dihvo vo, ne rạhn se ri se ihyan:
15 —Dihvé, conan vạhino ne sạhn
dạyá, te ndi se cah rih dihca, ne ạma
rechuhrihn se. Ạma ndeh yune
cuahn che rinuhn yahn se ne,
rendạhnun se vạcoyạhn mạn, vạn
nune mạn.
16 A checú sạhn nạn ihyan apóstol
yahn ne, ate hua chi din ye che
ndoyahn se.
17 Tuhme rạhn Dihvo vo:
—Nchuhn che vate ne mạn ro cuh
ne, duhtuno ihyan nchuhn mạn, hua
ritahno ne mạn. Nchuhn ne, a hua
ndạ ro che co ne ihyan. ¿A cuahn
dạma quendạ́h vedechahtino nduco
ne, che rạhco ne? Checú ne sạhn
muhn.
18 Sạhn dihn me ne, quenun ạma
vaco chihngạ sạhn. Cuahn che ndạ
se nạn ye ne, chihquentiyon ye che
ndiquendạh vaco chihngạ me, ne
ndetạhno ndoyahn se.
19 Ura che a demạn ye ne,
tumerune ihyan apóstol chahn
Dihvo vo:
—¿Dehra cuande che hua chi
ndetendạh nuhn vaco chihngạ me
ne?
20 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye
ihyan chahn:
—Nchuhn ne, nde hua ritahno ne,
te cuạco rạ́hn rí nchuhn te ndete che
ritahno ne mare tahsihn ne,
cạhcantiyon ne ạma ico che cạca
nạn che va, ne cuhnde tạma cuahn,
ne dinahn. Ndete che ritahno ne ne,
adecodehno che cạca ne ne, conahn
nduco ne.
21 Rạ́hn rí nchuhn te cạva che
ndetendạh vo vaco chihngạ chemin
chan ne, va che covạh vo mạn,
cuahto vo yạhte mạn.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo tạma yune che va che cạhno se ihyan

22 Numanahn che quechica Dihvo
vo nduco ihyan apóstol yahn ye
estạdo yahn Galilea ne, rạhn ye ri ye
ihyan chahn:
—U che rinducó nducoyạca ihyan
ne, va che necạh ihyan u tạh sạhn
nunde,

23 ne cạhno se u. Ate cuihno ino ro
ne, ntuché vạn tenạhn.
Ạma chi ndạche ihyan chahn yahn
che tihcạ rạhn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, nedihve ye cạde iyo yahn yạco

24 Cuahn che ndạ ihyan chahn yạn
Capernaum ne, chahn sạhn che rica
se tume cạde iyo yahn yạco,
tumerune se Pedro:
—¿A hua renedihve ihyan ricuahn
yahn nchuhn tume cạde iyo yahn
yạco ne?
25 Ndahconan Pedro, ne rạhn ye ri
ye sạhn:
—Tạcạ hua, renedihve ye.
Ndondạ Pedro chete vah ne,
menạn vihca tumerune Dihvo vo
ihyan:
—Deh rahn Simón, ihyan che
rihquentiyon ye ne, ¿duh rica ye
tume cạde iyo ne? ¿A ihyan nación
yahn ye o ihyan tạma nación ne?
26 Ndahconan Pedro, ne rạhn ye ri
ye ihyan:
—Rica ye ihyan tạma nación.
Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Tuhme ne, ihyan nación yahn ye
ametah va che nedihve ye.
27 Ate cạva che hua din vo che co
tạn nde ạma ihyan ne, cuehn nạn
vine, ne cotihyen cu ra yạhca. Ite che
cua te ne, cuentah chende te, ne min
ntaque ạma tume. Nduco chemin
cuenedihve cạde iyo yáhn mạn, yehn
mạn.

18

Duh che tahque conạn

1 Chihno min ne, ndo dạma ihyan
apóstol chahn nạn Dihvo vo, ne
tumerune ye ihyan:
—¿Duh che tahque conạn vạn
ihyan che rihquentiyon Dendiohs
ne?
2 Tuhme cah Dihvo ạma lihn,
chihno ye mendạhn,
3 ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te ndete
che hua nto ino ne nunde yahn ne,
co ne nduhcạ checạhya che tuhchan
che necun ne, hua co cuahtenan ne
vahchetero nạn che rihquentiyon
Dendiohs.
4 Cuedevano ne te adecoduhno
ihyan che necun ye nduhcạ lihn cuh
ne, ihyan min che tahque conạn ye
vạn ihyan che rihquentiyon
Dendiohs.
5 Namin cuedevano ne te
adecoduhno ihyan che nevahnecun
ye ạma ihyan yáhn che necun ye
nduhcạ lihn cuh ne, a u nevahnecun
ye.

Cạhnda yahn ihyan che rahtendihco ye nunde

6 'Adecoduhno ihyan che tihyon
yune ye ihyan yáhn che
cuahtendihco ye nunde ne, ạma
chahte castigo va che co ye. Tahque
ndạhcạ cạva ye ndete che cạca yạhto
ihyan ạma tu yudo chahte dạndo ye,
ne cuacondạhnun ye ihyan vạn
nuniyạhn, yudomin ca che tihyon
yune ye ihyan yáhn che
cuahtendihco ye nunde.
7 ¡Chevạh ihyan ihyense!, te a cạde
no che va che cuahtendihco ye
nunde. Ate ¡tahque vedin ihyan che
tihyon yune ye ihyan che
cuahtendihco ye nunde!
8 'Ndete che rendạ yahn ne che
cuahtendihco ne nunde, ne va che
dinahn ne nduco tạh ne o nduco cạh
ne ne, tahque ndah che din ne
cuande anduhnecạ ndete che a
chihca ne, chacondạh ne, te tahque
ndạhcạ yahn ne ndete che co
cuahtenan ne vahchetero andahre
yuhche ne, yudomin ca che ndah tạh
ne, ndah cạh ne, cuahtenun ne vạn
ruchiyạhn cuahn dạma.
9 Ndete che cạva ndutinạn ne
rendạ yahn ne che cuahtendihco ne
nunde ne, tahque ndah che din ne
cuande anduhnecạ ndete che a tico
ne, chacondạh ne, te tahque ndah
yahn ne ndete che co cuahtenan ne
vahchetero andahre hua ro nạn ne,
yudomin ca che ndah ndutinạn ne,
cuahtenun ne vạn ruchiyạhn.

Ejemplo yahn itecuche che chinda te

10 'Cuihco nchuhn cudạdo che hua
ndạhchenan ne nde ạma ihyan che

necun ye nduhcạ checạhya che
tuhchan, te ángel yahn ne, cuahn
dạma chenan ye nạn Chidá che va ye
vahchetero.
11 Tihcạ, te u che rinducó
nducoyạca ihyan ne, ndá ndedeváhn
ihyan che a ndinda ye, nedin nunde
yahn ye.
12 'Ráhn rí nchuhn te ạma ihyan
che va ạma ciento itecuche yahn ye
ne, ndete che conda ạma te vạn
chano ne, cạhcomạn ye ite che
chenạhn chahn vạn chano nạn che
redin ye cudạdo ite, ne cạhn ye
quenuhn ye ite che chinda me.
13 Cuahn che ntạca ye ite ne, cuạco
ráhn rí nchuhn te nde tahque co
yeno ye cạva ite min che co cạva ite
che chenạhn chahn.
14 Tihcạ Chida nchuhn che va ye
vahchetero, te hua nahn ye che
conda nde ạma ihyan che necun ye
nduhcạ checạhya che tuhchan.

Nduhcạ che va che nchahco ihyan yahn vih

15 'Ndete che ạma ihyan che namin
ritahno ye din tạn ye nduco ạma cha
nchuhn ne, coyạhve ne ihyan cuạhn
demạn ne nduco vih. Ndete che nto
ino ye nunde yahn ye ne, a
ndedevahn ne ihyan yahn castigo
che va che co ye.
16 Ate ndete che hua tumacạh ye
che cạhma ne ne, conuhn ne ạma o
testigo cạva che nduco ihyan chahn
yạhve ne ihyan.
17 Ate ndete che nde nduco tihcạ
hua tumacạh ye ne, cạhma ne nduco
ihyan ndiyạco cạva che vạn
nducoyạca ne yạhve ne ihyan. Ate
ndete che hua tumacạh ye ne, co din
ne cuande anduhnecạ ndete che nde
hua devano ye che va Dendiohs.
18 'Cuạco ráhn rí nchuhn te
nducuahn che nte cạde ne ne, cạh
dito Dendiohs ndudo yahn ne.
19 'Namin ráhn rí nchuhn te ndete
che co dạma ndudo ạma o ne, cạca
ne deh che nahn ne Chidá che va ye
vahchetero ne, te ye nchuhn.
20 Te ye nchuhn, te nạn che ndo
dạma o ino ihyan ndeva ye yavenán
ne, min quenún vạn ye.
21 Tuhme chahn ndạ Pedro, ne
rạhn ye ri ye Dihvo vo:
—Dihvé, ¿a ndeh yune va che
nchahcó yahn ihyan che quendi ye
din tạn ye nducó ne? ¿A nde ndache
yune ne?
22 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn
ye ri ye ihyan:
—Ndiyu atenạn ndache yune, te a
nduh va ndeh yune che din tạn ye
ne, a tih va ndeh yune va che
nchehque yahn ye.

Ejemplo yahn ạma sạhn che metah vederenchahco nạn se

23 'Vederihquentiyon yahn
Dendiohs ne, nduhcạ ạma rey che
tendạh cuande ye yahn sạhn che
redin ntiyon nduco ye.
24 Cuahn che canạn tendạh cuande
ye ne, ndạ ạma se tendạh cuande ye
yahn se, ne quendihco ndeh se yahn
ye, tenduh ndiche mil tume
diyạhnguạn.
25 Nducote metah deh nduco che
nedihve se ne, chihquentiyon ye
sạhn decạhya yahn ye che ndihcue
se sạhn mạn, ndihcue se ndạhta
yahn se mạn, dạya se mạn,
nducuahn dehtenduh yahn se mạn,
cạva che ndutonun tah che
quendihco se yahn ye.
26 Tuhme chehntihya se nạn rey
me, ne rạhn se: "Dihvé, codin
chahtino ne yáhn, ne nedihvé yahn
ne."
27 Quenan vạhino ye sạhn, ne
numacuahn vedeyeno tehche ino ye
nducuahn che quendihco se.
28 Ate ura che conạhn se ntạca se
ạma combiero yahn se che
quendihco ye ino cun cạde yahn se.
Dihno se dạndo ye, ne rạhn se ri se
ihyan: "Cuenedihve che quendihque
yáhn."
29 Chehntihya ye nạn se, ne rạhn
ye: "Codin chahtine yáhn, ne
nedihvé yehn."
30 Ate hua cahnecun se. Tahque
ndah se ne, chahn se chica nunde se

yahn ye, ne quenun ye vạcoyạhn
nde chihno nedihve ye yahn se.
31 Ndihchero combiero yahn se
che tihcạ din se, ne ạma chi tạn ye,
chahn ye chengo ye rey me.
32 Tuhme tahve rey me che chehua
sạhn, ne chihya ye sạhn: “Di ne, ạma
duhtuno ihyan di. U ne, nchahcó
yehn yahn nducuahn che
quendihque yáhn, te chique favor u.
33 ¿Tạcạ che hua tihcạ quenan
vạhine combiero yehn nduhcạ che
quenan vạhinó di?”
34 Numacuahn vedetạn
chihquentiyon ye che conun se
vạcoyạhn nde chihno nedihve se che
quendihco se.
35 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye ri
ye ihyan chahn:
—Namin nchuhn, ndete che hua
nchahco ne yahn vih numacuahn
chedave yahn ne ne, cuahno ne
nduhcạ che chahno sạhn min, te
Chidá che va ye vahchetero ne, hua
nchahco ye yahn ne.

19

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye nduhcạ che rihquentiyon Dendiohs che hua tehche ihyan ndạhta yahn ye

1 Cuahn che chihno nte Dihvo vo
ne, chica ye min estạdo yahn Galilea,
cuahn ye estạdo yahn Judea, tạma
lạdo viche ico Jordán,
2 ne ạma yạhn ihyan cuahn ye
nduco ye. Cuahn che ndạ ye min ne,
din ye che ndoyahn ihyan cah.
3 Tuhme ndạ ạma o sạhn fariseo
che nahn tumarande se ihyan, ne
tumerune se:
—¿A co tehche ihyan ndạhta yahn
ye cạva adecodehno ne?
4 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye
ri ye sạhn:
—A devano nchuhn nduhcạ che a
ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs
tuhcạ: “Cuahn che dendah Dendiohs
iyehnse ne, dendah ye ihyan chạhn
mạn, ihyan ndạhta mạn.”
5 Namin ndirun tuhcạ: “Ihyan
chạhn ne, cạhcomạn ye indihte yahn
ye, ne cahnevạco ye, conan cuma ye
ndạhta yahn ye. Ihyan chahn ne, din
yahn ye vih anduhnecạ ndete che
ạma no ye.”
6 Nducote tihcạ ne, ametah din ye
cuande che o ye, te anduhnecạ ndete
che ạma no ye. Nducote a mạn
Dendiohs nahn ye che cuahtenan
cuma ihyan chahn vih ne, hua redin
yahn che tehche ye vih.
7 Rạhn sạhn chahn ri se ihyan:
—Ndete che tihcạ ne, ¿deh cuande
che cạh yune Moisés che tehche
ihyan ndạhta yahn ye, dirun ye ạma
cạca cạh ye tạhn?
8 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Yahn che cheche chedave yahn
ihyan ne, chemin che cạh yune
Moisés che tehche ye ndạhta yahn
ye. Ate Dendiohs ne, hua tihcạ
chihco cạde ye cuahn che dendah ye
iyehnse.
9 U ne, ráhn rí nchuhn te ihyan che
ndere tehche ye ndạhta yahn ye
ndiyu yahn nunde che quenan te
nduco tạma chạhn, ne cahnevạco ye
nduco tạma te ne, redin duche yahn
ye che nihnevạco ye. Namin sạhn
che cahnevạco se nduco tạhn che
ntehche inchạhn te tạhn ne,
condihco se nunde.
10 Tuhme rạhn ihyan apóstol ri ye
Dihvo vo:
—Ndete che tihcạ va cạde yahn
ihyan chạhn ne, tahque ndah ye che
nde hua cahnevạco ye.
11 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Hua nducoyạca ihyan co dinahn
ye yahn chemin, te atenạn ihyan che
necạh Dendiohs vederihquentiyon
ihyan che co dinahn ye.
12 Vate chạhn che hua numa ye, te
a tihchan ye nde rahteyạn ye. Namin
vate ye che hua numa ye yahn che
ihyan redin yoh ye ihyan. Namin
vate ye che hua rahtenan cuma ye
ndạhta cạva che hua co vạhche yahn
ye nạn ntiyon yahn Dendiohs. Ihyan
che retumacadino che co dinahn ye
che cuahtemạn ye ne, ndạhcạ che
dinahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, nahn tạh ye checạhya, covạh ye cạva

13 Chihno min ne, ndạ ihyan, nda
ye checạhya yahn ye cạva che nahn
tạh Dihvo vo, ne covạh ye cạva. Ate
ihyan apóstol ne, rạhva ye nduco
ihyan chahn.
14 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye
ihyan:
—Hua cạhca tạn nchuhn che chi
checạhya sih náṇ, te a ndi cuande
vạn ihyan che necun ye che
cuahtenan ye vahchetero nạn che
rihquentiyon Dendiohs.
15 Chihno rạhn ye chemin ne, nahn
tạh ye checạhya chahn, covạh ye
cạva. Tuhme chica ye min, cuahn ye.

Ạma sạhn cuihca ne, nte se nduco Dihvo vo Jesucristo

16 Ura min ndạ ạma sạhn yuno
nạn Dihvo vo, ne rạhn se:
—Ihyan Ricuahn Ndah, ¿deh ndah
che dín cạva che conán vahchetero
ne?
17 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—Nde hua redin yahn che cahme,
Ihyan Ricuahn Ndah, te atenạn
Dendiohs ne, ihyan min che ndah ye.
Cạva che conen vahchetero ne,
codinehn vederihquentiyon yahn
ye.
18 Tumerune se ihyan:
—¿Cha vederihquentiyon me ne?
Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye
ri ye sạhn:
—Vederihquentiyon che tuhcạ:
“Hua cahne ihyan mạn, hua din
duche yehn che nihnevaque mạn,
hua doque mạn, hua ndere cạhma
nonde yahn ihyan mạn,
19 cuendeva yavenạn chide mạn,
cheque mạn, codin yahine
nducoyạca ihyan nduhcạ che yahino
man di mạn.”
20 Rạhn se ri se ihyan:
—Nducuahn vederihquentiyon
che tihcạ ne, redináhn nde ro che
lihn ca u. ¿A va ca che dináhn ne?
21 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Che cuahtenan ihyan
vahchetero ne, tahque rigonun
chihve che co vedecuihca. Cạva che
hua co vạhche yehn che tone min ne,
cuendihcue dehtenduh yehn che va,
ne cuinen ihyan chevạh. Tuhme
cochi condoque u.
22 Nducote ạma cuihca se ne, hua
quenan ino se che tihcạ rạhn Dihvo
vo nduco se, ne ạma chi rạn se
conạhn se.
23 Tuhme rạhn Dihvo vo nduco
ihyan apóstol:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te ạma
vạhche cạva ihyan cuihca che condạ
ye vahchetero nạn che rihquentiyon
Dendiohs.
24 Ndaconan ráhn rí nchuhn te
nde ạma ihyan cuihca ne, hua co
condạ ye vahchetero nạn che
rihquentiyon Dendiohs.
25 Che rạhn ye chemin ne, ạma
cuahn ino ihyan apóstol chahn, ne
rạhn ye vạn mạn ye nduco vih:
—Ndete che tihcạ ne, nde ạma
ihyan hua co ndevahn ye.
26 Chaconan Dihvo vo ndihchero
ye ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Che tin demạn ihyan ne, hua
condạ ye vahchetero. Atenạn
Dendiohs co din ye che min tuno
ihyan, te Dendiohs ne, ri redin ye
nducuahn.
27 Tuhme rạhn Pedro ri ye ihyan:
—Dihve nuhn, me nuhn che
chihcomạn nuhn nducuahn,
chinduco nuhn ndih ne, ¿deh co
nduco nuhn ne?
28 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te cuahn
che a nuhnde cạde nducuahn, ne u
che rinducó nducoyạca ihyan
cuhndé nạn che rihquentiyón
numacuahn vedeyudo ne, namin
nchuhn che rinduco ne u ne, cuahte
ne techecạde ne yahn nduh che
ndichio ndạta yahn ihyan nación
yahn Israel.
29 Namin adecoduhno ihyan che
va che cạhcomạn ye dehtenduh
yahn ye mạn, ihyan yahn ye mạn,
cạva che co conduco ye u ne, nuhnde
menun ạma ciento yahn queri ạma
che cạhcomạn ye, a vạco ye, a dihno

ye, a cahve ye, a chida ye, a chaco ye, a ndạhta yahn ye, a dạya ye, a yạhn yahn ye, ate nunde menun ạma ciento yahn queri ạma che cạhcomạn ye. Avạne ne, conan ye vahchetero numacuahn ro.
30 Ndạ ro min ne, ndiyu yahn che a rạhn chitahno ihyan che tahque quendạh yavenạn ye, nde huane yahn che cade chitahno ye che hua nduh quendạh yavenạn ye.

20

Ejemplo yahn sạhn redin ntiyon

1 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcạ ạma patrón che chahn ye ạma vatiyạn chenuhn ye mozo cạva che tuhn se uva yahn ye.
2 Ndạca ye neve se, ne nte cạde ye nduco se che din se ntiyon cạde ro, ne dechuh ye sạhn nạn ntiyon yahn ye.
3 Chahn tun ye tenduh nạn rahco nun vatiyạn, ne ntạca ye te neve se che vatechica se cuạhn ndihve, metah ntiyon din se.
4 Rạhn ye ri ye sạhn: "Cuahn nchuhn codin ne ntiyon yáhn, conduco ne sạhn chenạhn che a chenan se min, ne nedihvé nchuhn nduhva che redin yahn." "A," rạhn se, ne cuahn se.
5 Chahn tun ye tenduh nạn mạhn yạhn. Ntạca ye te neve se, dechuh ye sạhn nạn ntiyon me. Chahn tun ye tenduh nạn rahco ino. Ntạca ye te neve se, ne namin dechuh ye sạhn.
6 Ndaconan chahn tun ye tenduh nạn rahco uhn, ne ntạca ye te neve se, ne rạhn ye ri ye sạhn: "¿Dehco che hua din nchuhn ntiyon mạn ro ne?"
7 Ndahconan se, ne rạhn se ri se ihyan: "Hua din nuhn ntiyon, te hua ndạca ntiyon din nuhn." Rạhn ye ri ye sạhn: "Cuahn nchuhn din ne ntiyon yáhn tuhme, ne nedihvé nchuhn nduhcạ che redin yahn." "A," rạhn se, ne cuahn se.
8 Chi chino me ne, rạhn ye ri ye mandador yahn ye: "Cuenedin dame sạhn mozo sih, ne cuenedihve yahn se, cuanan nduco sạhn che ndạ adive cuahn."
9 Cuahn che chendạ sạhn che a nde nạn rahco uhn a chino canạn din se ntiyon ne, ndondạ tạh se chihve yahn se yahn numa ro.
10 Nde nạn chihnonan yahn ne, chendạ sạhn che din se ntiyon numa ro, ne ndedecadino se che tahque ndahva nedihve ye sạhn, ate a dạma no nedihve ye sạhn.
11 Cuahn che ndihchero se che a dạma no nevihve sạhn nduco sạhn chenạhn chahn ne, rạhn nunde se nduco patrón yahn se,
12 ne rạhn se ri se ihyan: "Sạhn sih che atenạn ạma ura no din se ntiyon ne, ¿deh cuande che dạma nedihve ne sạhn nduco nuhn che chahtenun nuhn vạn yạn numa ro, din nuhn ntiyon?"
13 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn: "A devanó che redín. A numa nedihvé yahn nchuhn nduhcạ che a nte cạde vo.
14 A nedihvé yahn nchuhn. Tahque ndah ne ne, conạhn ne. A mán va vedeyeno che tihdenán, nedihvé yahn sạhn chuhn. U ne, codín nduhcạ che náhn nduco tume yáhn.
15 Nchuhn ne, hua cuande yahn ne che quenan cumá vedevạhino nduco se."
16 Atihnocạ no tun ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan, te ndiyu che a rạhn chitahno ihyan che tahque quendạh yavenạn ye, nde huane che a cade chitahno ye che hua nduh quendạh yavenạn ye. Tihcạ, te vạn nducoyạca ihyan che nahn Dendiohs che cotahno ye ne, atenạn neve ra ye che tendạhnun Dendiohs ihyan cạva che ndevahn ye.

Ndaconan rạhn Dihvo vo Jesuscristo che va che cạhno se ihyan

17 Cuahn che a quenun yune Dihvo vo cuahn ye yạn Jerusalén ne, quenda ye nduh che ndichio ihyan apóstol devavih, ne rạhn ye ri ye ihyan:

18 —A devano nchuhn, che mạn ne, chenun yune vo, cuhn vo yạn Jerusalén. U che rinducó nducoyạca ihyan ne, necạh ihyan u tạh chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ne cuih nunde se yáhn cạva che cạhno ihyan u.
19 Necạh se u tạh sạhn tạma nación cạva che din duche yahn se u mạn, cuahn se u mạn, nahn yạh se u mạn. Ate cuihno ino ro ne, ntuché vạn tenạhn.

Chaco Jacobo mạn, Juạn mạn ne, chica ye che conạn dạya ye

20 Chihno min ne, chahn ndạ ndạhta yahn Zebedeo nduco nduh che o dạya ye, Jacobo mạn, Juạn mạn. Chehntihya ye nạn Dihvo vo, ne chica ye favor ihyan.
21 Tumerune Dihvo vo ihyan:
—¿Deh nehn ne?
Rạhn ihyan ndạhta me:
—Ricá ndih che cuahnecun ne che cuahte nduh che o dạyá dạma nduco ne cuahn che a va ne nạn rihquentiyon ne. Ạma se ne, cuhnde se lạdo tạh cuạco ne, ne tạma se ne, cuhnde se lạdo tạh cueh ne.
22 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Nchuhn ne, nde hua renahn ne deh che rica ne. ¿A cocha ne chuhrihn ne nduhcạ che va che ạma chuhríhn ne?
Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Tạcạ hua. Cocha nuhn.
23 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco te va che chuhrihn nchuhn nduhcạ che va che ạma chuhríhn, ate che cuahte ne chihto nạ́n ne, ndiyu u che cạhcantiyón, te a Chidá che cạhcantiyon ye, ne a mạn ye devano ye cha ihyan che cuahte ye chihto nạ́n.
24 Chihnevan ihyan apóstol chenạhn chahn, ne chi tạn ye nduco ihyan che o chahn.
25 Tuhme cah Dihvo vo nducoyạca ye, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Nchuhn ne, a devano ne te ihyan ndinạn yahn queri ạma nación ne, ạma yudo rihquentiyon ye, ne sạhn che rinan se ihyan ne, rendinun rendinạhno se ihyan yahn ye.
26-27 Ate vạn nchuhn ne, hua co tihcạ, te adecochano ne che nahn conạn ne ne, va che co ne nduhcạ ạma mozo, conan ne vih.
28 U che rinducó nducoyạca ihyan ne, cuiquendi ne yune yáhn, te u ne, ndạ́, ndiyu cạva che conan ihyan u, ate cạva che conan mạ́n ihyan, ne cạhco mendạ́hn u cạva che ndedeváhn ạma yạhn ihyan.

Din Dihvo vo Jesucristo che chi ro nạn o sạhn nạn ve

29 Cuahn che chica Dihvo vo yạn Jericó nduco ihyan apóstol yahn ye ne, ạma yạhn ihyan nduco ye ihyan.
30 Chihto yune vate o sạhn nạn ve, ne cuahn che chihnevan se che a ndạ nino Dihvo vo ne, riyạhve se ihyan numa dito se:
—Dihve nuhn, Dạya David, ¡conan vạhino ne nuhn!
31 Rạhva ihyan nduco se cạva che cuahtedihn chende se, ate nde tahque yudo nạn se rạhn se:
—Dihve nuhn, Dạya David, ¡conan vạhino ne nuhn!
32 Tuhme chan ndi Dihvo vo. Cah ye sạhn, ne tumerune ye sạhn:
—¿Deh nahn nchuhn che dín cạva ne ne?
33 Ndahconan se, ne rạhn se ri se ihyan:
—Dihve nuhn, nahn nuhn ne che din ne che co ro nạn nuhn.
34 Quenan vạhino ye sạhn, ne nahn tạh ye ndutinạn se. Ndetạhno chi ro nạn nduh che o se, ne cuahn se chinduco se ihyan.

21

Ndạ Dihvo vo Jesucristo yạn Jerusalén

1 Cuahn che a ndạ nino ihyan chahn yạn Jerusalén ne, ndạ ye chihto ạma yạn lihn che duche Betfagé, nino cuete Olivo. Min tahve Dihvo vo o ihyan apóstol yahn ye,
2 ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Cuahn nchuhn viyạn, ne min ntạca ne ạma burro che quenan chiche te, nduco te dạya te. Cuentạhte ne ite, ne cuiquenda ne ite.
3 Ndete che va duh ihyan che cạhma ye deh din ne burro tih, rentạhte ne ite ne, cạhma ne co ne ihyan: “Dihve nuhn nahn ye ite, ne ndetạhno ndedechuh ye ite.”
4 Tihcạ chi cạva che conahn nduhcạ che dirun ihyan profeta tuhcạ:
5 Cạhma nchuhn co ne ihyan che
vate ye yạn Jerusalén:
“Condihchero nchuhn che cochi Rey
yahn ne.
Ạma necun ye, ne quendudo ye ạma
burro lihn.”
6 Dinahn ihyan apóstol chahn che chihquentiyon Dihvo vo.
7 Chehua ye burro me nduco dạya te, ne tihde ye tino yahn ye dạme te. Cocha Dihvo vo ite, ne quendi ye cuahn ye.
8 Ạma yạhn ihyan nduco ye, ne nạhn ye ne, rentạve ye tino yahn mạn, nạhn ye ne, rentạve ye yạta cue mạn, rendedecuco ye numa yune cuạhn nạn che cuahn Dihvo vo.
9 Nducoyạca ihyan che ndạhnạn ye mạn, ihyan che chenan ive ye mạn ne, ạma yeno ye, ne rah ye tuhcạ:
—¡Ndeva vo yavenạn ihyan cuh che quenan cuma ye vederihquentiyon che quenan cuma ihyan ndico yahn ye David! ¡Dechuh Dihvo vo Dendiohs ihyan! ¡Ndeva vo yavenan Dendiohs!
10 Cuahn che chendạ Dihvo vo yạn Jerusalén ne, canạn nducoyạca ihyan ndo dạma ye. Ạma vari ye, ne nạhn ye tumerune ye:
—¿Duh ihyan tih che ndạ ye ne?
11 Nạhn ye ne, ndahconan:
—Ihyan cuh che profeta Jesucristo che chica ye yạn Nazaret, estạdo yahn Galilea.

Dihvo vo Jesucristo ndetendạh vah ye sạhn che chenun se chete yạco rendihcue se

12 Chendạ Dihvo vo chete yạco, ne ndetendạh vah ye nducoyạca sạhn che chenun se min rendihcue se mạn, ra se mạn. Chi muhn chi min ye mesa yahn sạhn che rendahcorun se tume mạn, silla yahn sạhn che rendihcue se icui mạn,
13 ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Nạn ndudo yahn Dendiohs ne, ndirun tuhcạ: “Yạco yáhn ne, cạva che cuahtenun ihyan covạh ye”, ate nchuhn ne, nedin ne anduhnecạ vah nạn che rendo dạma sạhn duco.
14 Chihno min ne, chahn ndạ ạma o sạhn nạn ve mạn, sạhn che cueh cạh mạn, nạn Dihvo vo min chete yạco, ne din ye che ndoyahn se.
15 Nducoyạca checạhya che chenun min ne, ạma yeno, ne rah tuhcạ:
—¡Ndeva vo yavenạn ihyan cuh che quenan cuma ye vederihquentiyon nduhcạ che quenan cuma David!
Chidocuyạn ndinạn nduco sạhn devano ley che dirun Moisés ne, ạma chi tạn se che din Dihvo vo vederihno mạn, che rah checạhya chahn rendeva yavenạn ye mạn,
16 ne rạhn se ri se ihyan:
—¿Tạcạ che recạh yune ne che tihcạ rendeva checạhya sih yavenạn ne?
Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Recạh yuné, te a tihcạ va che conahn. A devano nchuhn te a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Chihco cạde ne che checạhya mạn, decuạh mạn ne, ndeva yavenạn ne nduhcạ che redin yahn.”
17 Chihcomạn ye sạhn chahn, ne chica ye min. Cuahn ye yạn Betania, ne min quenan ye vino min.

Dihvo vo Jesucristo ne, din dine ye ạma yạhn higo

18 Chi dave tạma ro me, ura che quenun yune Dihvo vo che cuahn tun ye yạn Jerusalén ne, chi cuico ye.
19 Ndihchero ye ạma yạhn higo chihto yune, ne chahn ye ndihchero ye ndete che chenan ndute yahn. Ate metah nde ạma ndute yahn, demạn

yạta chenan. Tuhme din dine ye yạhn me, ne rạhn ye:
—Ametah ndaconan co ndute yehn.
A ura min no tih yạhn me.
20 Cuahn che ndihchero ihyan apóstol chahn che tih yạhn me ne, ạma cuahn ino ye, ne tumerune ye Dihvo vo:
—¿Tạcạ che ndetạhno tih yạhn higo cạh ne?
21 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te ndete che ritahno ne mạn, hua rihco yahn ino ne mạn ne, nde vederihno che tahque rahte co din ne. Co cạhcantiyon ne ico tih che cạhn condạhnun vạn nuniyạhn, ne dinahn.
22 Ndete che ritahno ne ne, nducuahn che cạca ne Dendiohs ne, conahn nduco ne.

Vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo

23 Ura che ndạ Dihvo vo ne, chendạ ye chete yạco, ne canạn ricuahn ye. Numanahn min ne, chahn ndạ chidocuyạn ndinạn nduco sạhn intiyahn, ne tumerune se ihyan:
—¿Duh te vederihquentiyon ndih che din ne dehtenduh che tihchan ne?
24 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Namin va ạma nạn che tumeruné nchuhn. Dinoca ndahconan ne chemin, tuhme có nchuhn duh te vederihquentiyon che tihcạ redín:
25 ¿Duh dechuh Juạn che chehdenune ye, a Dendiohs o ihyan iyehnse ne?
Ate canạn rentuhno se vạn mạn se nduco vih:
—Ndete che cạhmo vo che Dendiohs dechuh ye Juạn ne, cạhma ye co ye uvo: “¿Me dehco che hua chitahno nchuhn che cahndudo ye tuhme?”
26 Me ndete che cạhmo vo che ihyan iyehnse dechuh ye ihyan ne, co tạn ihyan yạn nduco vo, te nducoyạca ye ritahno ye che Ndudo yahn Dendiohs cahndudo ye.
27 Tahque ndah se ne, rạhn se ri se Dihvo vo:
—Hua devano nuhn.
Tuhme rạhn ye ri sạhn:
—Namin u ne, hua có nchuhn duh te vederihquentiyon che tihcạ redín.

Ejemplo yahn sạhn cạhya che rahcotạhn

28 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn ndinạn chahn:
—Nté ạma ejemplo, cahnevan nchuhn. Ạma ihyan ne, vate o dạya ye, ne rạhn ye ri ye ạma se: “Mạn ro ne, cuehn ton uva yuhn vo.”
29 Ndahconan se, ne rạhn se: “Hua cáhn.” Ate adive ne, nto ino se che tihcạ rạhn se, ne cuahn se din se ntiyon che chihquentiyon chida se.
30 Numanahn min ne, rạhn ye nduco sạhn che tạma me che cạhn se din se ntiyon min. Sạhn min ne, rạhn se ri se ihyan: “Tạcạ hua, chidá, cáhn.” Ate hua dinahn se.
31 ¿Cha sạhn chahn dinahn se che chihquentiyon chida se ne?
Ndahconan sạhn ndinạn chahn, ne rạhn se:
—Sạhn che yạhve ye menạn me.
Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te nduhcạ sạhn che hua dinahn me ne, tihchan nchuhn, te rahcotạhn ne yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs. Vederihquentiyon yahn ye ne, tahque nun dinahn sạhn rica tume cạde iyo mạn, tạhn ndere vatechica mạn, che co nchuhn.
32 Juạn Bautista ne, chicuahn ye ihyan nduhcạ che runecạde cuahtechica ye, ne nevahnecun sạhn chahn mạn, tạhn chahn mạn, ate nchuhn ne, chahcotạhn ne, nde hua nto ino ne andahre ndihchero ne che nevahnecun ihyan nunde chahn.

Ejemplo yahn sạhn redin ntiyon che duhtuno ihyan se

33 ’Cuihnevan nchuhn tạma ejemplo: Ạma ihyan ne, chihche ye dihyo uva nạn yạhn yahn ye, ne din ye chahn yahn mạn, dendah ye ạma

tanque nạn che cuhno ye nune yahn
uva me mạn, chahto ye ạma chete
nạn che din ye cudạdo ntiyon min
mạn. Cuahn che chihno chihco tahn
ye nducuahn ne, ndạhco ye
chendạta me tạh ạma o sạhn che din
se ntiyon nduco. Tuhme chica ye
min, cuahn ye.
34 Cuahn che a ndạ ro che a rine
uva ne, dechuh ye sạhn decạhya
yahn ye cạva che necahn mạhn sạhn
chahn uva me nduco ye.
35 Ate sạhn redin ntiyon chahn ne,
tumangạn se sạhn decạhya chahn
yahn ye, ne ạma se ne, chahn se
sạhn, ne tạma se ne, chihno se sạhn,
ne tạma se ne, cạh se tu sạhn.
36 Ndaconan dechuh ye tahque
yạhn sạhn decạhya yahn ye, ne a
namin no tun din tạn sạhn redin
ntiyon chahn nduco se anduhnecạ
che din se menạn.
37 'Nạn chihnonan yahn ne,
dechuh ye sạhn dạya ye, te rạhco ye
te nevahnecun sạhn chahn sạhn.
38 Ate cuahn che ndihchero sạhn
chahn dạya ye ne, ntuhno se nduco
vih, ne rạhn se: "Sạhn tih che
cuhnde tạh se ntiyon cuh. Cạhno vo
sạhn, ne cahnevi vo yahn se."
39 Tumangạn sạhn chahn sạhn,
quenda se sạhn cuạhn chihto, ne
chihno se sạhn.
40 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn
ndinạn chahn:
—Cuahn che ndạ dihve chendạta
me ne, ¿deh din ye nduco sạhn redin
ntiyon chahn ne?
41 Ndahconan sạhn chahn, ne rạhn
se ri se ihyan:
—Numacuahn vedetạn decuihno
ye sạhn chahn, ne cạh ye chendạta
me tạma te o sạhn redin ntiyon che
necahn mạhn se ndute ndạta me
nduco ye ndạ ro yahn.
42 Namin rạhn Dihvo vo ri ye sạhn
ndinạn chahn:
—A devano nchuhn nduhcạ che a
ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs
tuhcạ:
Tu che hua quenan ino sạhn
vihcherahto ne,
chemin che tahque chichihve.
Chemin ne, a mạn Dendiohs chihco
cạde ye,
ne ạma ndạhcạ che tihcạ din ye.
43 Nducote racondạh vedạme
nchuhn u ne, a rendo dạma ne
nduco sạhn vihcherahto chahn.
Chemin che cahnevi Dendiohs
vederihquentiyon yahn ye che va
tạh ne, ne ndạhco ye tạh ihyan che
dinahn ye.
44 Che racondạh vedạme ihyan u ne,
anduhnecạ ndete che condạh ndudo
ye nạn yạva, ndạca yah ye, ne ihyan
che dín castigo ihyan ne, anduhnecạ
ndete che condạh ndudo ạma yạva
ihyan, cuihno ndeh ye.
45 Chidocuyạn ndinạn chahn mạn,
sạhn fariseo chahn mạn ne, chenahn
se che a yahn se che nte Dihvo vo
ejemplo me.
46 Chemin che nahn tumangạn se
ihyan, ate hua chihquino se. Vạh se
ihyan yạn, te nducoyạca ye ritahno
ye che Dendiohs dechuh ye ihyan.

22

Ejemplo yahn che rihnevạco dạya rey

1 Quendi Dihvo vo, ne nte ye tạma
ejemplo, chihnevan sạhn chahn:
2 —Vederihquentiyon yahn
Dendiohs ne, a nahn nduhcạ ạma
rey che din ye vihco decahnevạco
dạya ye.
3 Dechuh ye sạhn decạhya yahn ye
ngua se ihyan che a ndiyạhve ye che
conduco ye nạn vihco me, ate hua
chahn ihyan chahn.
4 Ndaconan dechuh ye tạma te o
sạhn decạhya yahn ye, ne rạhn ye
nduco se: "Cạhma nchuhn co ne
ihyan chahn che a chihnó itenine, ne
a va yạn che cheh ye. Din nun ino ye
chi ye."
5 Ate a namin no tun hua tumacạh
ihyan chahn. Ạma ye ne, cuahn ye
nạn yạhn yahn ye, tạma ye ne,
cuahn ye nạn ntiyon yahn ye,
6 ne ihyan chenạhn ne, tumangạn
ye sạhn decạhya chahn, chahn ye
sạhn, nde chihno ye sạhn.
7 Tuhme ạma chi tạn rey me, ne
dechuh ye sandạdo yahn ye chihno

se ihyan chahn, chihquiyąhn se yąn vąco ye.
8 Chihno min ne, rąhn ye nduco sąhn decąhya yahn ye: “A va yąn nducuahn cąva che cuanąn vihco. Ate ihyan chahn ne, ąma duhtuno ihyan ye, nde hua rihnevąhn che chi ye.
9 Tahque ndah ne, cuahn nchuhn cuąhn yune viyąn, muhn min nąn che ri dąma ihyan, ne coyąhve ne nducoyąca ihyan che ntąca ne cąva che chi ye conduco ye.”
10 Dinahn sąhn decąhya chahn, ne quenda se quendihconahn nducoyąca ihyan che ntąca se, hua tumacąh se tąchan ihyan ye. Nduco tihcą ne, ąma yąhn ihyan chito vah ye.
11 Tuhme chendą rey me chete vah me, ne ndihchero ye ąma sąhn che nduco se min. Hua quenun se tino nduhcą che rahtenun ihyan che rahn ye nąn rihnevąco ihyan,
12 ne rąhn ye ri ye sąhn: “Amigo, ¿tącą che chenda muhn?, te hua quenon tino che redin yahn che conon.” Sąhn min ne, nde nąn che cąhma se metah.
13 Tuhme chihquentiyon rey me sąhn che rinan se nąn vihco me: “Cuiquiyąhto nchuhn nde tąh nde cąh sąhn tih, cuetendąh vah ne sąhn, cuacondąhnun ne sąhn nąn che man. Min cuaco se mąn, cheh dihyon se mąn.”
14 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye sąhn ndinąn chahn:
—Tihcą, te ąma yąhn ihyan riyąhve Dendiohs che cuatenan ye vahchetero, ate ąma doh ihyan che co cuahtenan ye min.

Tumerune sąhn fariseo yahn cąde iyo

15 Tuhme conąhn sąhn fariseo chahn, ne ntuhno se nduco vih cąva che nuhn ino se tącą co cąca nunde se yahn Dihvo vo.
16 Dechuh se ąma o combiero yahn se nduco tąma te o sąhn partido yahn Herodes, ne rąhn se ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, ndih ne, ndudo cuąco che rente ne mąn, ricuahn ne numa cuąco vederihquentiyon yahn Dendiohs mąn, nde hua rendąhchenan ne ihyan, te dąma no rendihche ne nducoyąca ye.
17 Deh rąhn ne: ¿A redin yahn che nedihvo vo cąde iyo che rica emperador yahn Roma o hua ne?
18 Dihvo vo ne, a devano ye che retumarande sąhn chahn ihyan, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Nchuhn ne, o nąn o chende ne. ¿Dehco che retumarande ne u?
19 Cuete ne ąma tume che renedihve nduco ne cąde iyo, ndihcheró.
Nąhme se ąma tume chemin chan ihyan.
20 Ndihchero ye tume me, ne tumerune ye sąhn:
—¿Duh ihyan che quenan yavenąn ye mąn, che duche ye mąn, nąn tume cuh ne?
21 Ndahconan se, ne rąhn se:
—Emperador yahn Roma.
Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Cha che rihquentiyon emperador ne, condinahn nchuhn, ne cha che rihquentiyon Dendiohs ne, namin codinahn ne.
22 Ąma cuahn ino se che tihcą rąhn ye, ne conąhn se nduco vih.

Tumerune sąhn saduceo yahn che ntuche tenąhn

23 A ro min no chahn ąma o sąhn saduceo chendihchero se Dihvo vo. Sąhn chahn ne, hua ritahno se che va che ntuche tenąhn, ne chemin che rąhn se ri se ihyan:
24 Ihyan Ricuahn, Moisés ne, dirun ye te ndete che coh inchąhn ąma ndąhta che hua ndąca dąya ye ne, va che cahnevąco dihno tenąhn me nduco tąhn min cąva che cąhco ndąta se menun dihno se.
25 Ąma yune ne, chahte ndache sąhn yąn vąco nuhn che dihno se vih. Chihnevąco sąhn menąn me, ne cuahn che chih se ne, hua ndąca se nde ąma dąya se nduco ndąhta yahn se. Chemin che chihnevąco tąma dihno se nduco tąhn min.
26 Ate namin chih se, ne hua ndąca dąya se nduco te. Atihnocą nde

chenan chih nduh che ndache se che chahtenan cuma se tạhn min. Nde ạma se hua ndạca dạya se nduco te.
27 Nde nạn chihnonan yahn ne,
namin chih tạhn min.
28 Nducote nduh che ndache sạhn
chahn chahtenan cuma se tạhn min
ne, ndạ ro che ntuche tenạhn ne,
¿cha se che inchạhn te ne?
29 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn
ye ri ye sạhn:
—Nchuhn ne, hua ritahno ne che
va che ntuche tenạhn, te hua renahn
ne Ndudo yahn Dendiohs, nde
huane vederihquentiyon yahn ye.
30 Ndạ ro che ntuche tenạhn ne,
ametah cuahtenan cuma ihyan vih,
nde huane ihyan ndạhta, nde huane
ihyan chạhn. Ro min ne, ndo ye
nduhcạ ángel che vate ye vahchetero.
31 Me yahn che va che ntuche
tenạhn ne, a ndero ndi che nde hua
renahn nchuhn Ndudo yahn
Dendiohs che ndirun, nạn che rạhn
ye tuhcạ:
32 “U che Dendiohs yahn Abraham
mạn, yahn Isaac mạn, yahn Jacob
mạn.” Che tihcạ rạhn ye ne, a ndero
ndi che a ihyan min che Dendiohs
yahn nducoyạca ihyan, ihyan che
vate ca ye mạn, ihyan che a ndih ye
mạn, te nạn ihyan min ne,
chenduche nducoyạca ihyan.
33 Nducoyạca ihyan che chihnevan
ye che tihcạ rạhn Dihvo vo ne, ạma
cuahn ino ye yahn vededevano yahn
ye.

Vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menạn vihca

34 Checadino sạhn fariseo chahn
che ndạhco ndiya Dihvo vo sạhn
saduceo chahn, ne ndo dạma se, nạn
ye.
35 Vạn sạhn chahn quenun ạma
sạhn devano ley che dirun Moisés,
ne cạva che tumarande se Dihvo vo
ne, tumerune se ihyan:
36 —Ihyan Ricuahn, ¿cha
vederihquentiyon nạn ley yahn
Dendiohs che tahque menạn vihca
ne?
37 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—“Codin yahine Dihve Dendiohs
numacuahn chedave yehn mạn,
numa ine mạn, numacuahn
vederendecadino yehn mạn.”
38 Vederihquentiyon min che
menạn vihca.
39 Namin va tạma
vederihquentiyon yahn ye, che a
nahn dạma che tuhcạ: “Codin
yahine nducoyạca ihyan nduhcạ che
yahino man di.”
40 Nạn nduh che o
vederihquentiyon che tuhchan ne,
rendo dạma nducuahn che dirun
Moisés mạn, ihyan profeta mạn.

Ihyan che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, ¿duh che Chida ye?

41 Numanahn che ndi dạma ca
sạhn fariseo chahn ne,
42 tumerune Dihvo vo sạhn:
—Ihyan che va cạde che chi ye
ndedevahn ye ihyan iyehnse ne,
¿deh rạhn nchuhn yahn ye ne? ¿Duh
dạya ihyan min ne?
Ndahconan se, ne rạhn se:
—Ihyan min ne, dạya David.
43 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Ndete che atenạn dạya David
ihyan min ne, ¿tạcạ che din Vaco
Ndah yahn Dendiohs che
nevahnecun David ihyan nduhcạ
Dihve ye?, dirun ye tuhcạ:
44 Rạhn Dihvo vo Dendiohs ri ye
Dihvé:
“Cuihnde chihto nán, lạdo tạh cuạcó,
numanahn che ndạhco ndiyá ihyan
che hua ri rendihche di cạva
che nevahnecun ye di.”
45 Nducote mạn David dirun ye che
ihyan min che Dihve ye ne, hua
cuạco che atenạn dạya ye ihyan.
46 Nde ạma sạhn chahn hua
ntạquino se deh che ndahconan se
yahn ye, ne nde ro min ametah
chihquino se tumerune ca se
dehtenduh ihyan.

23

Dihvo vo Jesucristo ne, ndevih ye nunde yahn sạhn fariseo vạconạn se

1 Tuhme ra̱hn Dihvo vo nduco
ihyan che chenun ye min ma̱n,
ihyan apóstol yahn ye ma̱n, tuhca̱:
2 —Sa̱hn fariseo ma̱n, sa̱hn devano
ley che dirun Moisés ma̱n ne, nta̱h se
ntiyon che ricuahn se ley min.
3 Cuenevahnecun nchuhn che
ricuahn se, ate hua quendi ne yune
yahn se, te sa̱hn chahn ne, a vih
ricuahn se, ne a vih redin se.
4 A̱ma ndeh na̱n rihquentiyon se
che dinahn ihyan, ate ma̱n se ne, nde
tah hua redinahn se.
5 Nducuahn che redin se ne,
atena̱n ca̱va che cuhnde ro
vederihquentiyon che chenan cuma
se. Tahque rahno cinta che chenan
chata se ma̱n, reche se ma̱n, tahque
rahno tino che chenun se ma̱n, che
co ihyan chena̱hn.
6 Renan ino se rahte se na̱n silla
che rahte ihyan ndina̱n na̱n vihco
ma̱n, chete ya̱co ma̱n.
7 Namin renan ino se che
numacuahn vedenecun neca̱h ihyan
Dendiohs sa̱hn va̱n ihyan ma̱n,
ca̱hma ye ihyan ricuahn yahn se
ma̱n.
8 'Ate nchuhn ne, hua ca̱hma ne
ihyan ricuahn yahn vih, te
nducoya̱ca ne ne, dihno ne vih, ne va
a̱ma no Ihyan Ricuahn yahn ne,
ihyan min che va ca̱de che
ndedevahn ye ihyan iyehnse.
9 Hua ca̱hma ne chida ne yahn
ihyan iyehnse, te va a̱ma no Chida
ne, ihyan min che va ye vahchetero.
10 Namin hua ca̱hma nchuhn
ihyan ndina̱n yahn vih, te va a̱ma no
Ihyan ndina̱n yahn ne, ihyan min
che va ca̱de che ndedevahn ye ihyan
iyehnse.
11 Ihyan che cona̱n ye va̱n nchuhn
ne, co ye nduhca̱ deca̱hya yahn ne.
12 Tihca̱, te ihyan che renda̱hco
ndiya ye ihyan chena̱hn, nahn
cona̱n ye ne, nuhnde ndiya ye, ne
ihyan che nda̱hco ndiya ma̱n ye
ihyan ne, cona̱n ye.
13 'Nchuhn sa̱hn fariseo ma̱n, sa̱hn
devano ley che dirun Moisés ma̱n, ¡o
na̱n o chende ne! ¡Cheva̱h nchuhn!,
te redin va̱hche ne yahn ihyan che
nahn nevahnecun ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
Hua renevahnecun ma̱n ne, nde hua
retihyon yune ne ihyan che
nevahnecun ye.
14 'Nchuhn sa̱hn fariseo ma̱n, sa̱hn
devano ley che dirun che Moisés
ma̱n, ¡o na̱n o chende ne! ¡Cheva̱h
nchuhn!, te rehnevi ne dehtenduh
yahn nda̱hta va̱h, ne ca̱va che hua
cuhnde ro vede idihya yahn ne ne,
a̱ma ra̱hn reva̱h ne redin ca̱ ne.
Nducote tihca̱ redin ne ne, tahque
chahte castigo va che co ne che co
ihyan chena̱hn.
15 'Nchuhn sa̱hn fariseo ma̱n, sa̱hn
devano ley che dirun Moisés ma̱n, ¡o
na̱n o chende ne! ¡Cheva̱h nchuhn!,
te a̱ma nahn ne che co ya̱hn ihyan
che cotahno ye da̱ma nduco ne. Ate
cuahn che renda̱ca ne a̱ma ye ne,
retihyon yune ne ihyan che a̱ma
duhtuno ihyan nda̱conda̱ ye, che nde
tahque redin yahn che co ye castigo
va̱n ruchiya̱hn che co ma̱n ne.
16 'Nchuhn ne, anduhneca̱ sa̱hn
na̱n ve che nahn quendanan se sa̱hn
na̱n ve nduco se. ¡Cheva̱h nchuhn!, te
ricuahn ne ihyan: "Ndete che ca̱h ne
ndudo yahn ne che ntihyon ya̱n ne
ya̱co ne, andahre hua dinahn ne
dehve din yahn. Ate ndete ca̱h ne
ndudo yahn ne che ntihyon ya̱n ne
diya̱hngua̱n che va chete ya̱co ne,
chemin che cua̱co, quenan cuma che
dinahn ne."
17 ¡Tundo nchuhn! ¡Hua renahn ne!
Tahque rigonun chihve ya̱co, te min
ri vihco diya̱hngua̱n che va chete.
18 Namin ricuahn ne: "Ndete che
ca̱h ne ndudo yahn ne che ntihyon
ya̱n ne na̱n ta ne, andahre hua
dinahn ne dehve din yahn. Ate
ndete che ca̱h ne ndudo yahn ne che
ntihyon ya̱n ne vedino che va na̱n ta
ne, chemin che cua̱co, quenan cuma
che dinahn ne."
19 ¡Tundo nchuhn! ¡Hua renahn ne!
Tahque rigonun chihve na̱n ta, te
min ri vihco vedino che va mena̱n.
20 Tihca̱, te cuahn che reca̱h ihyan
ndudo yahn ye che rentihyon ya̱n ye

nạn ta ne, nde nduco nducuahn che va menạn ne, rentihyon yạn ye.
21 Namin cuahn che recạh ye ndudo yahn ye che rentihyon yạn ye yạco ne, nde Dendiohs rentihyon yạn ye, te a yạco yahn ye chemin.
22 Namin cuahn che recạh ye ndudo yahn ye che rentihyon yạn ye vahchetero ne, nde Dendiohs rentihyon yạn ye, te a ihyan min che rihquentiyon min.
23 Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te renedihve ne riya yahn ive mạn, yahn anís mạn, yahn comino mạn, ate vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menạn vihca ne, hua retumacạh ne yahn, te hua runecạde vatechica ne mạn, hua chenan cuma ne vedevạhino mạn, hua ritahno ne mạn. Che nahn ne, che quendihconahn dinahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, hua cạhcomạn ne nde ạma.
24 Nchuhn ne, anduhnecạ sạhn nạn ve che nahn quendanan se sạhn nạn ve nduco se. Ạma rendecadino ne yahn dehtenduh che nde hua nduh rigonun chihve, ate che tahque rigonun chihve ne, nde hua retumacạh ne yahn.
25 Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te nchuhn ne, anduhnecạ vạso mạn, cuh mạn, che dave cuạhn vedạme, ate cuạhn chete ne, ndito dehtenduh che chihngạ. Tihchan nchuhn, te nạn ihyan ne, redin cạ ne che ndah ihyan ne, ate che cuạco ne, reduco ne mạn, redin idihya ne mạn.
26 Nchuhn sạhn fariseo che hua renahn ne, che rạhco ne che retihyon yune ne ihyan che quendi ye yune yahn Dendiohs, dinoca cuento ino ne nunde yahn ne, cuihcomạn ne dehtenduh che chihngạ redin ne, tuhme che cuạco dave yavenạn ne.
27 Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te redin cạ ne che ạma ndah ihyan ne, ate ạma duhtuno ihyan ne.
28 Tihchan nchuhn, te andahre rạhco ihyan che ạma ndah ihyan ne, ate o nạn o chende ne mạn, ạma duhtuno ihyan ne mạn.
29 Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te rahto ne yạyan yahn ihyan profeta mạn, rendedecuco ne yạyan yahn ihyan che runecạde chahtenan ye iyehnse mạn,
30 ne ndere rạhn ne nduco vih: “Ndete che uvo che a vato vo ro che chihno ihyan ndico yuhn vo ihyan profeta chahn ne, hua dạma chi vo nduco ye.”
31 Nduco ndudo che tihcạ rạhn ne ne, rihco ro ne che dạma ne nduco ihyan chahn che chihno ye ihyan profeta.
32 ¡Cuiquendi ne yune yahn ihyan ndico yahn ne cạva che din numa ne ntiyon che canạn ye!
33 Nchuhn ne, nduhcạ cu tạn tihchan ne. Nde hua co ndevahn ne yahn castigo che va che co ne vạn ruchiyạhn.
34 Chemin che va ca che dechúh ihyan che cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs mạn, ihyan devano mạn, ihyan ricuahn mạn. Ate nchuhn ne, cạhno ne ạma o ye, ne tạma te o ye ne, conahn yạh ye ihyan. Tạma te o ye ne, cuahn ne ihyan chete yạco mạn, quendạh ne ihyan nduh yạn nduh yạn mạn.
35 Nduco tihcạ cuehdạme nchuhn yun yahn nducoyạca tenạhn che nde hua chendihco ye nunde che chihno ihyan ndico yahn ne nde a rạhn me, canạn nduco yun yahn Abel nde yun yahn Zacarías, dạya Berequías, che chihno ne mendạhn yahn yạco nduco nạn ta.
36 Rạhn cuạcó rí nchuhn te nducuahn nunde min ne, ndehdạme nducoyạca nchuhn che vate ne mạn ro cuh.

Dihvo vo Jesucristo ne, chaco che quenan vạhino ye ihyan yạn Jerusalén

37 Nchuhn ihyan yạn Jerusalén che
rihno ne ihyan profeta mạn, recạh
ne tu ihyan che redechuh Dendiohs
rahndudo ye ye ndudo yahn ye vạn
ne mạn, ạma ndeh yune ndá che
nahn nedin dạmá nchuhn, dín
cudạdo nchuhn nduhcạ che redin
chaco tuh cudạdo dạya te mạn reche
te, ate hua nevahnecun ne.
38 Cuedevano nchuhn te yạn vạco
ne ne, cuhndemạn.
39 Rá́hn rí nchuhn te ametah
ndaconan ndihchero ne u nde ndạ
ro che cạhma ne tuhcạ: “Ndeva vo
yavenạn ihyan cuh che dechuh
Dihvo vo Dendiohs ihyan.”

24

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te ndora yạco yahn yạn Jerusalén

1 Ndiquendạh Dihvo vo chete yạco
che a nạhn ye. Ura min ndo dạma
ihyan apóstol yahn ye, ne nạhme ye
yạco me ihyan, rente ye nduhcạ che
ạma ndạhcạ ndahto.
2 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Cuenecạhco nchuhn che
ndihchero ne chete che tihchan tih.
Cuạco rá́hn rí nchuhn te ndạ ro che
cuihno ndora, metah nuhnde nde o
tu che ndahto vih.

Nduhcạ che va che co cuahn che ndạ nino ro che nto iyehnse

3 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo
nduco ihyan apóstol cuete Olivo.
Cuahn che a chenun ye min ne,
chahn ihyan apóstol chahn nạn va
Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan
deva vih:
—Nahn nuhn che te cuande ne
nuhn, ticuạhn conahn che rạhn ne
me. ¿Deh vederihno co ro cuahn che
ndaconan chi tun ne mạn, cuahn che
nto iyehnse mạn ne?
4 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye
ri ye ihyan chahn:
—Cuihco nchuhn cudạdo cạva che
nde ạma ihyan hua cahncheh ye
nchuhn,
5 te va che ndạ ạma yạhn se din cạ
se che chenan cuma se
vederihquentiyon yáhn, ne cạhma se
che a mạn se ihyan che a va cạde che
chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.
Ạma yạhn ihyan cahncheh se ihyan.
6 Ro min ne, cahnevan ne che a
muhn a min va cạnda mạn, che
cuanạn cạnda mạn, ate hua cua ne
cudạdo, te a tihcạ va che co.
Cuedevano ne te andahre ạma
cạhnda ro min, ate condah ca che
nto iyehnse.
7 Ihyan ạma nación ne, cuhma ye
nduco ihyan tạma nación mạn, a
muhn a min cuhnde cuico mạn,
cuhnde cah mạn, nuhn yạhn mạn.
8 Nducuahn vedeyah chemin chan
ne, cade nạn che cuanạn che
chuhrihn ihyan.

9 ’Ndạ ro min ne, cạca nunde ihyan
yahn nchuhn, din tạn ye nduco ne,
nde cạhno ye nchuhn. Nducoyạca
ihyan iyehnse ndihche tạn ye
nchuhn yahn che ritahno ne u.
10 Cuahn che tihcạ co ne, ạma
yạhn ihyan cạhcomạn ye che
ritahno ye, ne ndihche tạn ye vih
mạn, cạca nunde ye yahn vih mạn.
11 A muhn a min quendạh ạma
yạhn sạhn che din cạ se che
Dendiohs dechuh ye sạhn, ne
cahncheh se ạma yạhn ihyan.
12 Ạma duhtuno ndạcondạ ihyan
che nde ihyan che ndah ihyan ye
ametah cuahtenan cuma ye
vedeyahino nduco vih.
13 Ate ihyan che quendi ye cotahno
ye nde cuihno nducuahn vedeyah
min ne, ihyan chahn che ndevahn
ye.
14 Me ndudo ndah yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs
ne, cuahndudo ihyan numachahte
iyehnse, nde conan cadino
nducoyạca ihyan yahn nducuahn
nación, tuhme che nto iyehnse.

15 ’Ihyan profeta Daniel ne, dirun
yahn ạma nạn che ạma chihngạ che
redetohnan. Condedecadino ndah
ne yahn. Cuahn che ndihchero ne
che a nti chemin chete yạco cuạhn
nạn ta ne,
16 nducoyạca ihyan che vate ye
estạdo yahn Judea ne, tahque ndah

che ndetạhno cạno ye cuạhn ico yạhn.
17 Ihyan che chenun ye tin vah yuto yahn ye ro min ne, tahque ndah che hua condah ye condạ ye chete vah cạva che cotạh ye dehtenduh yahn ye.
18 Me ihyan che chenan ye viyạta ne, tahque ndah che a nde min no cạno ye, hua tihyon ye ura nạhn ye viyạn cạva tino yahn ye.
19 ¡Chevạh ndạhta che adeche cuacoyạhn te ro min mạn, tạhn che retạve te decuạh mạn!
20 Covạh nchuhn cuica ne Dendiohs che hua ro iche co venecuino min, nde huane ro che rahte tuhno ihyan,
21 te ro min che cuahno ihyan venecuino che hua nahno ihyan nde ro che canạn iyehnse, nde metah ndaconan cuahno ye adive.
22 Ndete Dendiohs din ye che rạhn cuhnde venecuino min ne, nde ạma ihyan hua ndevahn ye. Ate hua cuahnecun ye che rạhn cuhnde cạva che co ndevahn ihyan yahn ye che a tendạhnun ye.
23 'Ndạ ro min ne, ndete che cạhma ihyan co ye nchuhn: "Condihche nchuhn, muhn quenun ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse," o "Condihche ne, min quenun ye" ne, hua cotahno ne,
24 te ạma yạhn se cahnecheh se ihyan, din cạ se che a sạhn chahn che a va cạde che ndedevahn se ihyan iyehnse mạn, che Dendiohs dechuh ye sạhn mạn. Vạn vederihncheh yahn se ne, din se vederihno, cahncheh se nde ihyan che a tendạhnun Dendiohs ndete che co.
25 A menạn vihca rete cuandé nchuhn cạva che a devano ne.
26 Chemin che ndete che cạhma ihyan co ye nchuhn: "Min yạhn nạn che metah duhva quenan ye" ne, hua cạhn ne. O ndete che cạhma ye: "Condihche ne, muhn chete vah quenun ye" ne, hua cotahno ne.
27 A devano ne te cuahn che riya cuah ne, hua renun ndeh, te rahn dave yahn numachahte, ne rendihchero nducoyạca ihyan. A tihnocạ co cuahn che, u che rinducó nducoyạca ihyan, ndaconan chí, te cadino nde cạhya nde cune ihyan.
28 Ro min ne, hua chuh ya nde ạma ihyan nunde, te nducoyạca ye va che co ye castigo.
29 'Cuahn che a conan chuh vedeyah chemin chan ne, co man nạn yạhn mạn, nạn iyo mạn, a cora iyon mạn, ne nducuahn che nihnde cạde nạn ro ne, nuhn.
30 Tuhme cuhnde ro vederihno nạn ro, cạhco ro che u che rinducó nducoyạca ihyan ne, a ndá. Cuaco nducoyạca ihyan iyehnse, ne ndihchero ye u che ndá vạn man numacuahn vederihquentiyon chahte yáhn.
31 Tuhme ạma yudo cuah trompeta, ne tahvé ángel yáhn che nedin dạma ye ihyan yáhn che a tendạhnún che vate ye numachahte iyehnse.
32 'Cua cuande nchuhn nduhcạ che ri nduco yạhn higo. A devano ne te cuahn che renecạhno yạn ne, a cochi nino ro ihno.
33 Atihnocạ cuahn che a rendihchero nchuhn che a rinahn dehtenduh che tuhchan che rạhn rí nchuhn ne, cuedevano ne te a ndạ nino ro che nto iyehnse.
34 Cuạco rạhn rí nchuhn te ihyan che vate ye mạn ro cuh ne, vate ca ye cuahn che a conahn nducuahn dehtenduh chemin chan.
35 Iyehnse mạn, nạn ro mạn ne, va che cuihno, ate ndudo yáhn ne, hua ndạ ro che cuihno, te va che conahn.
36 'Me yahn che conahn chemin ne, hua duh devano deh ro mạn, deh ura mạn, nde ángel che chenan ye vahchetero mạn, nde Dạya Dendiohs mạn, hua devano ye. Atenạn Dendiohs Chida che devano ye.
37 'Anduhnecạ che chahno ihyan ro che quenan Noé iyehnse ne, tihcạ cuahno ihyan ro che, u che rinducó nducoyạca ihyan, ndaconan chi túnn.
38-39 Ihyan chahn ne, vate ye vedeyeno yahn mạn ye, reh ye mạn,

rih ye mạn, rihnevạco ye mạn, redecạhnevạco ye dạya ye mạn. A cudạdo min vate ye nde ndạ ro che chendạ Noé chete arca. Nde hua tumacadino ye cuahn a canạn chan conạhn, chito nune iyehnse, ne chihno chih nducoyạca ye. A chemin no tun ro che, u che rinducó nducoyạca ihyan, ndaconan chi túⁿ, te ihyan nunde ne, nde tah hua ndedecadino ye yahn.
40 Ndạ ro min ne, andahre dạma redin o ihyan ntiyon chenan ye viyạta, ate ạma ye ne, quenda ángel ihyan, ne tạma ye ne, cạhcomạn ye ihyan.
41 A namin no tun, andahre dạma chenun o ihyan ndạhta, rengu ye, ate ạma ye ne, quenda ángel ihyan, ne tạma ye ne, cạhcomạn ye ihyan.
42 'Cuahteyạn nchuhn, te u che Dihve ne ne, hua devano ne deh ura ndá.
43 Cua cuande nchuhn ejemplo cuh: Ndete che ạma patrónⁿ devano ye deh ura ndạ sạhn duco ne, cuhndeyạn ye, ne hua cuahnecun ye che duco se yahn ye.
44 Atihnocạ nchuhn, nahn che cuahteyạn ne, te u che rinducó nducoyạca ihyan ne, denạn ndá ura che nde hua vate ne cudạdo.

Ejemplo yahn sạhn decạhya che chichahtino patrónⁿ yahn se sạhn

45 'Cuihnevan nchuhn ejemplo cuh: Chihnde sạhn decạhya che ndạhcạ vederendecadino yahn se mạn, redinahn se mạn. Ạma yune ne, chihco patrónⁿ yahn se ntiyon tạh se che din se cudạdo mozo yahn ye, cạhca cheh se sạhn nduhcạ che redin yahn, ne chica ye min, cuahn ye.
46 Ạma ndah ro yahn sạhn min ndete che redinahn se nde ndạ ro che ndaconan dihve se.
47 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ndete che tihcạ ne, ndạhco dihve se vederihquentiyon tạh se che din se cudạdo nducuahn che va yahn ye.
48 Ate ndete che ndedecadino se che hua nun ndaconan dihve se,
49 ne cuanạn din tạn se nduco mozo yahn ye mạn, cheh se mạn, cuh se mạn, nduco sạhngoh mạn ne,
50 denạn ntạ patrónⁿ yahn se ura che nde tah hua va se cudạdo.
51 Tuhme din ye castigo sạhn, cuahno se nduhcạ che rahno sạhn che o nạn o chende se, co se castigo yah vạn ruchiyạhn. Min cuaco se mạn, cheh dihyon se mạn.

25

Ejemplo yahn ndiche tạhn cạhya che chinduco te nạn vihco rihnevạco ihyan

1 'Ndạ ro min ne, ihyan che rihquentiyon Dendiohs ihyan ne, cuahno ye nduhcạ che chahno chi ndiche tạhn cạhya che chetạh te candil yahn te, ne chahn te nạn vihco rihnevạco ihyan.
2 Uhn tạhn chahn ne, vivo te, ne te uhn te ne, hua cudạdo te.
3 Tạhn che hua cudạdo chahn ne, hua quendạ te aceite devavih cạva che tuno yahn te.
4 Me tạhn che vivo chahn ne, decuto te candil yahn te, nde quenda ca te aceite devavih.
5 Nducote ạma rendah sạhn rihnevạco me ne, ndạ yạhnde nạn te, ne chahteyạdo te.
6 Tenduh nạn mạhn yạn me ne, yạhve ihyan tạhn, ne rạhn ye: "A cochi sạhn rihnevạco. Cuahteyạn nchuhn cạva che conduco ne sạhn."
7 Necuan nduh che ndiche tạhn chahn, canạn rendạhco yạn te candil yahn te.
8 Tuhme rạhn tạhn che hua cudạdo chahn ri te combiero yahn te: "Te nchuhn tah aceite yahn ne nuhn, te a rentoh candil yahn nuhn."
9 Ndahconan tạhn che vivo chahn, ne rạhn te: "Hua co te nuhn nchuhn, te ndete che te nuhn ne, hua tuno nde cạva mạn nuhn. Tahque ndah nchuhn ne, cuahn ne cua ne nạn che rendihcue ye."
10 Ate numanahn che cuahn tạhn che hua cudạdo chahn ca te aceite ne, ndạ sạhn rihnevạco me, chendạ se vah. Tạhn che vateyạn chahn ne,

namin chendạ te, ne ndude chendevah.
11 Chihno min ne, ntạ tạhn chenạhn chahn, ne canạn riyạhve te: “Dihve nuhn, conạhne ne chendevah condạ nuhn.”
12 Ate ndahconan sạhn rihnevạco me, ne rạhn se ri se tạhn: “Cuạco ráhn te nde hua rendihché duh nchuhn.”
13 Chihno nte Dihvo vo ejemplo me ne, rạhn ye:
—Cua cuande nchuhn ejemplo me, ne cuahteyạn ne, te u che rinducó nducoyạca ihyan ne, hua devano ne deh ro mạn, deh ura mạn, che ndaconan chí.

Ejemplo yahn tume renan dạya

14 ’Ihyan che rihquentiyon Dendiohs ihyan ne, anduhnecạ sạhn decạhya yahn ạma patrón. Cuahn che va che cạhn patrón yahn se yạhn yahn ne, nedin dạma ye sạhn, ne chihco ye tume tạh queri ạma se cạva che din se ntiyon nduco.
15 Ạma se ne, chihco ye uhn mil tạh se, tạma se ne, chihco ye o mil tạh se, tạma se ne, chihco ye ạma mil tạh se. Tunoca co din queri ạma se ntiyon ne, a tihva tume chihco ye tạh se, tuhme cuahn ye.
16 Sạhn che chihnde tạh uhn mil me ne, din se ntiyon nduco, ne ndạca se te uhn mil nạn ntiyon che din se.
17 Namin sạhn che chihnde tạh o mil me ne, din se ntiyon nduco, ne ndạca se te o mil nạn ntiyon che din se.
18 Ate sạhn che chihnde tạh ạma mil ne, tihyon ndeh se tume me mạn yạhn.
19 ’Chi rạhn me ne, ntạ patrón yahn sạhn chahn, ne ndetendạh cuande ye nduco se.
20 Menạn vihca ndạ sạhn che chihnde tạh uhn mil me, ne rạhn se ri se ihyan: “Dihvé, uhn mil te ne u, ne dín ntiyon nduco, ndạcá te uhn mil nạn ntiyon che dín. Condo tạh ne che uhn mil me yahn ne nduco uhn mil che quendudonạn yahn.”
21 Rạhn patrón yahn se ri ye sạhn: “Ndạhcạ din. Di ne, redinehn ndudo yehn. Tah ra tume té di, ne ndạhcạ din ntiyon nduco. Mạn ne, tahque ndeh ca cạhcó tah. Conen náṇ, ne cuahte vo vedeyeno.”
22 Chihno min ne, ndạ sạhn che chihnde tạh o mil me, ne rạhn se ri se ihyan: “Dihvé, o mil te ne u, ne dín ntiyon nduco, ndạcá te o mil nạn ntiyon che dín. Condo tạh ne che o mil me yahn ne nduco te o mil che quendudonạn yahn.”
23 Rạhn patrón yahn se ri ye sạhn: “Ndạhcạ din. Di ne, redinehn ndudo yehn. Tah ra tume té di, ne ndạhcạ din ntiyon nduco. Mạn ne, tahque ndeh ca cạhcó tah. Conen náṇ, ne cuahte vo vedeyeno.”
24 Chihno min ne, ndạ sạhn che chihnde tạh ạma mil me, ne rạhn se ri se ihyan: “Dihvé, a rendihché ndih che ạma cheche chedave yahn ne, ne renedin ndeh ne dạya tume yahn ne rendạca ne.
25 Chemin che hua chihquinó dín ntiyon nduco tume yahn ne, ne tahque ndah tihyón mạn yạhn. Mạn ne, ngạ yahn ne.”
26 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn: “Di ne, duhtuno ihyan di mạn, dạhnde mạn. A devene che cheche chedave yáhn, che renedin ndéh dạya tume yáhn rendạcá.
27 ¿Dehco che hua chehn chihque nạn bạnco, ne mạn che ndaconán ne, ndondạ táh nduco dạya?”
28 Tuhme rạhn ye ri ye ạma o sạhn decạhya yahn ye: “Cuehnevi nchuhn tume che nda sạhn tih, ne cocạh ne sạhn che va tạh ndiche mil.
29 Tihcạ, te ihyan che va yahn ye ne, ndondạ tạh ca ye nde ngạva yahn ye, ate ihyan che tah ra yahn ye ne, nde cuavi tahsihn che va yahn ye.
30 Mạn ne, cotạh ne sạhn tih che hua cochihve se, ne cuih nun ne sạhn cuạhn chevah nạn man. Atihnocạ cuahno nducoyạca ihyan che duhtuno ihyan ye, te va che co ye castigo yah vạn ruchiyạhn. Min cuaco ye mạn, cheh dihyon ye mạn.”

Ro che cuhnde cạde yahn ihyan iyehnse

31 ’Cuahn che u che rinducó
nducoyąca ihyan ndaconan chí
numacuahn vederihquentiyon yáhn
nduco nducoyąca ángel yáhn ne,
techecądé numacuahn vedeyudo.
32 Tuhme ihyan yahn nducuahn
nación ne, ndo dąma ye nąn, ne
cąhco víh ąma tąma ye, nduhcą che
rihco vih ihyan itecuche vąn chivąto.
33 Ihyan che ndah ihyan ye ne,
cąhco víh ihyan lądo tąh cuącó, ne
ihyan che duhtuno ihyan ye ne,
cąhco víh ihyan lądo tąh cuéh.
34 Cąhmá có ihyan che vate ndi ye
lądo tąh cuącó: “Nchuhn che redin
Chidá che ndah nduco ne ne, cochi
ne, cuahtenan ne vahchetero nąn
che rihquentiyon ye. Min ne, a
ndihcoyąn ye cąva ne nde ro che
dendah ye iyehnse.
35 Rinevąhn che cuahtenan
nchuhn min, te cuahn che chi cuicó
ne, te ne che chéh mąn, cuahn che
chi yącá ne, te ne nune chíh mąn,
cuahn che quechicá yąn vąco ne ne,
nevahnecun ne u ndevąco ne mąn,
36 cuahn che chi cuah tino yáhn ne,
te ne tino quenún mąn, cuahn che
chi cáh mąn, cuahn che quenún
vącoyąhn mąn ne, chahn ne
chendihchero ne u mąn.”
37 Tuhme ndahconan ihyan chahn,
ne cąhma ye co ye u: “Dihve nuhn,
co ndiyu nuhn che chinan nuhn
ndih cuahn che rendotenan ne che
rąhn ne. Hua te nuhn cheh ne mąn,
hua te nuhn nune chih ne mąn,
38 hua nevahnecun nuhn ndih
ndevąco nuhn mąn, hua te nuhn
tino quenun ne mąn,
39 hua chahn nuhn chendihchero
nuhn ndih mąn.”
40 Ndahconán, ne cąhmá có ihyan:
“Cuąco rąhn rí nchuhn te che chinan
ne ihyan che ritahno ye u, andahre
hua nduh rigonun chihve ye che
rąhco ihyan ne, anduhnecą ndete
che a mąn chinan ne.”
41 ’Me ihyan che vatendi ye lądo
tąh cuéh ne, cąhmá có ihyan:
“Nchuhn che a ndinda ne ne, cuavi
ne nąn, cuahn ne vąn ruchiyąhn che
a va yąn cąva chundah nduco ángel
yahn se. Min cuahtenun ne cuahn
dąma.
42 Hua co ndevá nchuhn, te hua
chahtenan cuma ne vedevąhino. Chi
cuicó, ne hua te ne chéh mąn, chi
yącá, ne hua te ne nune chíh mąn,
43 quechicá yąn vąco ne, ne hua
nevahnecun ne u ndevąco ne mąn,
chi cuah tino yáhn, ne hua te ne tino
quenún mąn. Chi cáh mąn, quenún
vącoyąhn mąn, ne hua chahn ne
chendihchero ne u.”
44 Tuhme cąhma ihyan chahn co
ye u: “Dihve nuhn, ¿ticuąhn chi cuico
ne mąn, chi yąca ne mąn, quechica
ne yąn vąco nuhn mąn, chi cuah tino
yahn ne mąn, chi cah ne mąn,
quenun ne vącoyąhn mąn, ne hua
chinan nuhn ndih ne?”
45 Ndahconán, ne cąhmá có ihyan
chahn: “Cuąco rąhn rí nchuhn te
nducote chacondąh vedąme ne
ihyan che ritahno ye u, ndedecadino
ne che nde hua rigonun chihve ye
ne, anduhnecą ndete che a u
chacondąh vedąme ne.”
46 Tuhme dechúh ihyan chahn
cuahtenun ye vąn ruchiyąhn, co ye
castigo, ne ihyan yáhn ne, ndevá
ihyan, ne cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.

26

Ntuhno se nduhcą che din se preso Dihvo vo Jesucristo

1 Cuahn che a chihno nte Dihvo vo
nducuahn dehtenduh che tuhchan
ne, rąhn ye ri ye ihyan apóstol yahn
ye:
2 —Nchuhn ne, a devano ne te
cuihno o ro mąn ne, a vihco ro yudo.
U che rinducó nducoyąca ihyan ne,
va che din se preso u, nahn yąh se u.
3 Tuhme chidocuyąn ndinąn mąn,
sąhn ndinąn yahn ihyan nación
yahn Israel mąn, sąhn devano ley
che dirun Moisés mąn ne, ndo dąma
se chevah vąco Caifás, chidocuyąn
che tahque ndinąn.
4 Min ntuhno se deh vedemąyon
din se cąva che co din se preso Dihvo
vo, cąhno se ihyan.

5 Nte cạde se che cuahtenan rino
se nde chuh vihco cạhno se ihyan, te
che mendạhn vihco ne, necuan
ihyan yạn numacuahn vedetạn.

Ạma tạhn ndạhta ne, chacotạhme te nunedạn tin Dihvo vo Jesucristo

6 Ạma ro min ne, quenan Dihvo vo
yạn Betania, vạco Simón, ihyan min
che chi ye cah che rechạ yute ro
menạn.
7 Ura che va ye nạn mesa reh ye
ne, ndạ ạma tạhn ndạhta, nda te
ạma frạsco che ndindah nduco ạma
nạn tu che duche alabastro. Frạsco
me ne, ndito ạma nạn nunedạn che
ạma yahn chihve. Chahn ndạ te nạn
va Dihvo vo, ne chacotạhme te
nunedạn me tin ye.
8-9 Ndihchero ihyan apóstol chahn,
ne chi yudo yahn ye, ne rạhn ye:
—Hua ndạhcạ che redin tạhn tih
che ndere retoh te nunedạn tih, te
ạma yahn chihve. Tahque ndạhcạ
din te ndete che ndihcue te, cạva che
ndạca tume conan te ihyan chevạh.
10 Chihnevan Dihvo vo, ne rạhn ye
ri ye ihyan chahn:
—¿Dehco che yudo ri yahn nchuhn
che tihcạ din tạhnguh?, te ndạhcạ
che tihcạ din te cạvá.
11 Ihyan chevạh ne, cuahn dạma
chenun ye vạn nchuhn, ne conan ne
ihyan adecodehno ura che nahn ne,
ate u ne, hua cuahn dạma conán
nduco ne.
12 Che chacotạhme te nunedạn u
ne, chihcoyạn te u cạva che cuhche
ihyan u.
13 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te
adecotino che cuahndudo ihyan
ndudo ndah yahn Dendiohs
numachahte iyehnse ne, ntihyon
yạn ye nduhcạ che din te cạva che
cadino ihyan.

Judas ne, ndihcue ndeh se Dihvo vo Jesucristo

14 Chihno min ne, Judas Iscariote,
ạma cha sạhn che namin nduco se
ndi cuande se vạn nduh che
ndihchio ihyan apóstol chahn ne,
chahn se nạn chidocuyạn ndinạn
chahn,
15 ne rạhn se ri se sạhn:
—¿Tạva nedihve nchuhn u cạva
che nté Jesucristo tạh ne?
Tuhme cạh sạhn ndinạn chahn
ndico ndiche tume diyạhngua sạhn.
16 Nde ura min canạn rinuhn ino
se ạma ura che ndạhcạ cạva che
necạh se Dihvo vo tạh sạhn chahn.

Cheh vino Dihvo vo Jesucristo nduco ihyan apóstol yahn ye

17 Cuahn che a cade ạma ro canạn
vihco ro yudo me, ro che reh ihyan
pạn che hua nduco yạ yahn ne,
tumerune ihyan apóstol chahn
Dihvo vo:
—¿Ti nahn ne che cạhcoyạn nuhn
cạva che cheh vino ne che cuande
yahn vihco ro yudo ne?
18 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn
ye ri ye ihyan chahn:
—Cuahn nchuhn viyạn, vạco ạma
ihyan, ne cạhma ne co ne ihyan
tuhcạ: “Rạhn Ihyan Ricuahn yuhn
vo te a ndạ nino ura che cạhno se
ihyan, ne vạco ne chihco cạde ye che
cheh vino ye nduco ihyan apóstol
yahn ye mạn vihco ro yudo.”
19 Dinahn ihyan apóstol chahn
nduhcạ che rạhn Dihvo vo, ne
chihcoyạn ye che cheh vino ye
nduco vih che cuande yahn ro yudo.
20 Cuahn che chi vino me ne,
chihnde Dihvo vo nạn mesa cheh
vino ye nduco nduh che ndichio
ihyan apóstol yahn ye.
21 Numanahn che reh ye ne, rạhn
Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ạma
cha ne ndihcue ndeh ne u.
22 Tuhme ạma chi ndạche ihyan
chahn, ne canạn ca ạma ca ạma ye
rạhn ye ri ye Dihvo vo:
—Dihvé, ate co ndiyu u che tihcạ
dín.
23 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn
ye ri ye ihyan:
—Ạma cha nchuhn che reh ne
dạma nducó chete ạma cuh ne,
ndihcue ndeh ne u.
24 U che rinducó nducoyạca ihyan
ne, va che conahn nducó nducuahn
che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs. Ate ¡chevạh sạhn che

ndihcue ndeh se u! Tahque ndah ro yahn se ndete che nde hua chihndeyạn se.
25 Tuhme Judas, sạhn min che ndihcue ndeh se ihyan ne, rạhn se ri se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ndiyu u che tihcạ dín.
Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Tạcạ hua, di.
26 Numanahn che reh ye ne, chetạh Dihvo vo pạn, ne necạh ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye, cạh ye ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Pạn cuh ne, yute yáhn, cocheh nchuhn.
27 Chihno min ne, chetạh ye ạma vạso vino, ne necạh ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme cạh ye ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Cuih nducoyạca nchuhn.
28 Chu ne, yun yáhn che dito yahn vederihquentiyon ra che ndạhco cạde Dendiohs. Cora yun yáhn, ne nduco chemin ạma yạhn ihyan ndạca ye vederenchahco cạva nunde yahn ye.
29 Rạ́hn rí nchuhn te ametah ndaconan cúh vino yahn uva nde ndạ ro che nedin ra Chidá nducuahn dehtenduh. Tuhme ndaconan cuh vo nduco nchuhn nạn che rihquentiyon ye.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te va che cạhma Pedro che hua rendihche ye ihyan

30 Chihno chita ye himno che a va ndi rita ye ne, cuahn ye cuạhn cuete Olivo.
31 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Mạn vino ne, cạhcomạn nducoyạca nchuhn u. Conahn Ndudo yahn Dendiohs che ndirun tuhcạ: “Cuahnecún che cạhno se ihyan che redin ye cudạdo itecuche, ne cuihno cạno te.”
32 Ate cuahn che a ntuché vạn tenạhn ne, cạ́hn estạdo yahn Galilea tahque menạn ca che co nchuhn.
33 Tuhme rạhn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Andahre nducoyạca ihyan sih cạhcomạn ye ndih, ate u ne, hua cạhcomạ́n ndih.
34 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuạco rạ́hn rí di te mạn vino cuh, numanahn che metah cuah tuh ne, cạhme ino yune che hua rendihche u.
35 Rạhn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Andahre quenan cuma che cóh dạma nduco ne, ate hua cạhmá che hua rendihché ndih.
—Atihnocạ rạhn nducoyạca ihyan apóstol chahn.

Covạh Dihvo vo Jesucristo cuete Getsemaní

36 Cuahn che ndạ Dihvo vo ạma cuạn nạn che duche Getsemaní ne, rạ́hn ye rí ye ihyan apóstol yahn ye:
—Cuahte nchuhn muhn numanahn che cạ́hn tạn cạna, covạ́h.
37 Tume quenda ye Pedro nduco nduh che o dạya Zebedeo, ne cuahn ye cạna nạn me. Ndạ ye min ne, canạn ạma chi ndạche ye,
38 ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Ạma ndạche rí anduhnecạ ndete che a cóh che ri ndạché. Cuahtenan nchuhn muhn, ne cuahtenduche ne, conduco ne u.
39 Tuhme cuahn Dihvo vo tah cuahn cạna nạn me, quendih ye ndiyạhn, covạh ye, ne rạhn ye:
—Chida mạ́n, ndete che co ne, cuahnecun ne che hua chuhríhn nduhcạ che a va cạde. Ate co din ne nduhcạ che nahn mạn ne, ndiyu nduhcạ che náhn.
40 Tuhme ndaconan ye nạn che vate ihyan apóstol yahn ye. Ntạca ye ihyan chahn che vateyạdo ye, ne rạhn ye ri ye Pedro:
—¿A nde mare ạma ura, hua chicha nchuhn chahtenduche ne, conduco ne u ne?
41 Cuahtenduche ne, covạh ne cạva che hua dinahn ne yahn chundah cuahn che tumarande se nchuhn. Cuạco te a chihco dạma ino ne che cocha ne che tumarande se

nchuhn, ate anduhnecạ ndete che
ndi i ne, ne hua richa ne.
42 Ndaconan cuahn Dihvo vo,
covạh ye nạn che chi o yune, ne rạhn
ye:
—Chida mán, ndete che hua co che
cahnevi ne che va che chuhríhn ne,
co nduhcạ che nahn mạn ne.
43 Ndaconan tun ye, ne ntạca ye
ihyan chahn che vateyạdo ye, te
anduhnecạ ndete che nda vih
ndutinạn ye che ạma nahn
cuahteyạdo ye.
44 Chihcomạn ye ihyan chahn ne,
cuahn tun ye covạh ye nạn che chi
ino yune, ne a chemin no covạh ye
tạma yune.
45 Tuhme ndaconan ye nạn che
chenun ihyan chahn, ne rạhn ye ri
ye ihyan:
—Mạn che cuạco ne, cuahteyạdo
nchuhn. U che rinducó nducoyạca
ihyan ne, a ndạ ura che necạh se u
tạh sạhn nunde.
46 Cuenecuan nchuhn, cuhn vo.
Quendi yuno vo sạhn che ndihcue
ndeh se u, te a cochi nino se.

Quenda se preso Dihvo vo Jesucristo

47 Nde metah cuihno cạhma Dihvo
vo cuahn che a ndạ Judas Iscariote,
sạhn min che namin nduco se ndi
cuande se vạn nduh che ndichio
ihyan apóstol chahn. Nduco se ạma
yạhn se, sạhn che nda espạda mạn,
sạhn che nda yạhn mạn. Sạhn chahn
che dechuh chidocuyạn ndinan
mạn, intiyahn mạn.
48 Judas, sạhn min che ndihcue
ndeh se Dihvo vo ne, a nente cạde se
nduco sạhn chahn tuhcạ:
—Ihyan che tenán ihyan ne, a
ihyan min. Co din nchuhn preso
ihyan.
49 Ndetạhno chahn ndạ se nạn
Dihvo vo, ne rạhn se ri se ihyan:
—Necuma ndih, Ihyan Ricuahn
yáhn.
Tuhme tenạn se ihyan.
50 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Amigo yáhn, codin nome ntiyon
che cochi.
Tuhme tumangạn sạhn chahn
Dihvo vo, din se preso ihyan.
51 Ạma cha ihyan apóstol che
nduco Dihvo vo ne, ndetendạh ye
espạda yahn ye, ne chahn ye sạhn
decạhya yahn chidocuyạn ndinạn,
chacondạh ye revan se.
52 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye
ihyan min:
—Cuentihyon ndah espạda yehn.
A devene te duh ihyan che cạhno ye
nduco espạda ne, nduco espạda va
che coh ye.
53 Cuedevene te co cạcá Chidá, ne
ndetạhno dechuh ye ạma yạhn ángel,
ndedevahn ye u.
54 Ate hua dín tihcạ, te a ndirun
nạn Ndudo yahn ye che a tihcạ va
che conahn.
55 Chihno min ne, rạhn Dihvo vo ri
ye sạhn che din se preso ihyan:
—Ro ro quenún che chete yạco vạn
nchuhn chicuáhn, ¿dehco che hua
min din ne preso u? ¿Tạcạ che muhn
cochi ne, nda ne espạda mạn, yạhn
mạn, din ne preso u, anduhnecạ
ndete che sạhn duco u?
56 Ate tihcạ va che cuahnó cạva
che conahn Ndudo yahn Dendiohs
che dirun ihyan profeta.
Me ihyan apóstol chahn ne,
chihcomạn ye Dihvo vo, chihno
chano ye.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nạn intiyahn

57 Sạhn che din se preso Dihvo vo
ne, quenda se ihyan nạn Caifás,
chidocuyạn che tahque ndinạn. Min
nto dạma intiyahn mạn, sạhn
devano ley che dirun Moisés mạn.
58 Pedro ne, quendi ye Dihvo vo
diyahn diyahn nde ndạ ye chevah
vạco chidocuyạn che tahque ndinạn,
ne min chihnde ye dạma nduco sạhn
policía chahn, te nahn cadino ye deh
co nduco Dihvo vo.
59 Chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn
intiyahn mạn ne, rinuhn ino se ạma
nunde che ndere cacueh dạme se
Dihvo vo cạva che co cạhno se ihyan.
60 Ate nde ạma nunde hua chi
chicueh dạme se ihyan, andahre
ạma yạhn se ndere chica nunde se

yahn ye. Chihno min ne, ndạ te o se
che ndere chica nunde se yahn ye,
61 ne rạhn se:
—Ihyan tih ne, rạhn ye te co
ndahtera ye yạco, ne chete che ino
ro ne, nạhno ye.
62 Tuhme necuan ndi chidocuyạn
che tahque ndinạn me, ne rạhn ri ye
Dihvo vo:
—¿Dehco che hua rendahconen
yahn sạhn sih che tihcạ rica nunde
se yehn?
63 Ate Dihvo vo ne, nde ạma hua
rạhn ye. Tuhme rạhn chidocuyạn
ndinạn me ri ye ihyan:
—Numacuahn vederihquentiyon
yahn Dendiohs che va ye vahchetero
ne, ricá di che cạhma cuaque co
nuhn ndete che di che Dạya
Dendiohs, ihyan min che a va cạde
che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse.
64 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn
ye ri ye ihyan:
—A u, nduhcạ che rạhn ne. Namin
cuedevano nchuhn che u che
rinducó nducoyạca ihyan ne,
ndihchero ne u che vá lạdo tạh
cuạco Dendiohs, ihyan min che ạma
yudo vederihquentiyon quenan
cuma ye. Namin ndihchero ne che
chí vạn man.
65 Ndetạhno chihngun chidocuyạn
ndinạn me cahteca ye, te rạhco ye
che ducherino Dihvo vo Dendiohs
che tihcạ ndahconan ye. Tuhme
rạhn ye:
—¿Dehca din vo testigo ne?
¡Ducherino se Dendiohs! A mạn
nchuhn chihnevan ne nduhcạ che
rạhn se.
66 Mạn ne, ¿deh rạhn nchuhn ne?
Ndahconan sạhn intiyahn chahn,
ne rạhn se:
—Sạhn tih ne, quendihco se
nunde, ne quenan cuma che coh se.
67 Tuhme cạhnun dan se vạconạn
ye, ne chahn se ihyan. Nạhn se ne,
chahn se vaconạn ye,
68 ne rạhn se ri se ihyan:
—Di che rahn che Dendiohs
dechuh ye di, ndedevehn ihyan
iyehnse, cahme duh chahn di.

Rạhn Pedro che hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

69 Numanahn min ne, va Pedro
cuạhn chevah me. Chahn ndạ ạma
tạhn decạhya yahn chidocuyan
ndinạn me nạn ye, ne rạhn te ri te
ihyan:
—Namin di ne, chindoque Jesús
yahn estạdo yahn Galilea.
70 Ate rạhn Pedro ri ye tạhn nạn
nducoyạca ihyan:
—Nde hua devanó deh yahn che
tihcạ rahn.
71 Tah cuahn adive ne, cuahn ye
cuạhn nino chendevah. Ndihchero
tạma te ihyan, ne rạhn te ri te sạhn
che chenun se min:
—Namin sạhn tih ne, chinduco se
Jesús yahn yạn Nazaret.
72 Ndahconan Pedro tạma yune,
ne rạhn ye:
—Nde muhn nde nạn Dendiohs,
hua rendihché duh ihyan che rạhn
nchuhn.
73 Namenạn me ne, chahn ndạ
sạhn che chenun se min nạn ye, ne
rạhn se ri se ihyan:
—Cuạco niyon che chindoque
ihyan cạh, te a ndero ndi nde nạn
ndudo yehn.
74 Ndaconan ntihyon yạn ye
Dendiohs, nde rạhva ye, ne rạhn ye:
—Hua rendihché duh ihyan cạh
che rạhn nchuhn.
A ura min no cah ạma tuh.
75 Necạhco Pedro ndudo che rạhn
Dihvo vo ri ye ihyan tuhcạ:
“Numanahn che metah cuah tuh ne,
cahme ino yune che hua rendihche
u.” Tuhme ndiquendạh ye, ne ạma
chaco ye.

27

Necạh se Dihvo vo Jesucristo tạh Pilạto

1 Chi dave tạma ro me ne,
nducoyạca chidocuyạn ndinạn
chahn mạn, sạhn intiyahn mạn ne,
ntuhno se nduco vih cạva che cạhno
se Dihvo vo.
2 Dechiche se ihyan, ne quenda se
ihyan, necạh se ihyan tạh
gobernador Pilạto.

Nduhcą che chih Judas

3 Cuahn che checadino Judas che a
va che cąhno sąhn chahn Dihvo vo
ne, ndo yah se, ne chahn se necąh se
nduh che ndico ndiche tume
diyąhngua me tąh chidocuyąn
ndinąn chahn mąn, sąhn intiyahn
mąn, ne rąhn se ri se sąhn:
4 —U ne, quendihcó nunde nąn
Dendiohs, te ndąhcó tąh nchuhn
ąma ihyan che nde ąma nunde hua
quendihco ye cąva che cąhno ne
ihyan.
Ndahconan sąhn chahn, ne rąhn
se ri se Judas:
—Tąn condihche tącą din. Nuhn
ne, hua cuande yahn nuhn chemin.
5 Tuhme a min chete yąco ndunan
Judas tume me sąhn chahn, ne
chahn se tihyon se ihyo dąndo se,
chihno mąn se sąhn.
6 Nedin dąma chidocuyąn ndinąn
chahn tume me, ne rąhn se nduco
vih:
—Nduhcą che rihquentiyon ley ne,
hua co nedin dąmo vo tume cuh
nduco tume vedino, te chu ne, tume
yahn yun.
7 Ndetąhno nte cąde se nduco vih,
ne ca se ąma ndi yąhn nduco tume
min cąva che ndąca nąn che cuehche
ihyan nación chenąhn. Ro menąn
me ne, duche yąhn min Yąhn yahn
Sąhn che Redendah Chite Yąhn,
8 ate nde ro min ne, nuhnde duche
Yąhn yahn Yun.
9-10 Tihcą chinahn Ndudo yahn
Dendiohs che dirun ihyan profeta
Jeremías tuhcą: “Nduhcą che chihco
cąde Dihvo vo Dendiohs ne, ndico
ndiche tume diyąhngua chihco
ihyan nación yahn Israel che
rigonun chihve ihyan min. Toh
ihyan chahn tume me, ca ye yąhn
che duche Yąhn yahn Sąhn che
Redendah Chite Yąhn.”

Chihnde cąde yahn Dihvo vo Jesucristo nąn Pilątо

11 Cuahn che a nti Dihvo vo nąn
gobernador ne, tumerune se ihyan:
—¿A ndih che Rey yahn ihyan
nación yahn Israel ne?
Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye
ri ye sąhn:
—U, a nduhcą che rahn.
12 Chidocuyąn ndinąn chahn mąn,
sąhn intiyahn mąn ne, canąn ąma
rica nunde se yahn Dihvo vo, ate nde
ąma hua ndahconan ye.
13 Tuhme rąhn Pilątо ri se ihyan:
—¿Dehco che hua rendahconan ne
che rica nunde sąhn sih yahn ne ne?
14 A namin no tun nde ąma ndudo
hua ndahconan ye yahn se, ne ąma
chahn ino se.

Chihco dąma ino Pilątо che conan yąh Dihvo vo Jesucristo

15 Va ąma costumbre che nduyo
nduyo che rendą vihco ro yudo ne,
va che ntąhte gobernador ąma
preso, adecochano sąhn che cąca
ihyan yąn.
16 Tąhn min ne, va ąma sąhn preso
che ąma duhtuno ihyan se, duche se
Barrabás.
17-18 Ura min ne, ąma ndo dąma
ihyan yąn, ne nducote tumacadino
Pilątо che redin ve chidocuyąn
ndinąn chahn yahn Dihvo vo, rica
nunde se yahn ye ne, chemin che
tumerune se:
—¿Cha preso nahn nchuhn che
ntąhté, a Jesús che rąhn ne che Cristo
ye o Barrabás ne?
19 Numanahn min ne, dechuh
ndąhta yahn se ndudo, rąhn te
tuhcą: “Ihyan tih ne, nde ąma nunde
hua quendihco ye. Condi din tan
nduco ye, te icuino ne, ąma chihngą
chihnó che va che conahn ąma
venecuino ndete che din tan nduco
ye.”
20 Me chidocuyąn ndinąn chahn
mąn, sąhn intiyahn mąn ne, chicha
yahn se chinun se ihyan yąn che
cąca ye Pilątо che ntąhte se Barrabás
mąn, che cąhcantiyon se che coh
Dihvo vo mąn.
21 Ndaconan tumerune Pilątо
ihyan chahn, ne rąhn se:
—Tuhme ne, ¿cha preso nahn
nchuhn che ntąhté ne?
Ndahconan ihyan yąn chahn, ne
rąhn ye:
—Cuentąhte ne Barrabás.

22 Tuhme tumerune se ihyan chahn:
—Me Jesús che rạhn nchuhn che Cristo ye, ¿deh din nduco ye ne?
Ndahconan nducoyạca ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Cuihquentiyon ne che conan yạh ye.
23 Rạhn Pilạto ri se ihyan chahn:
—¿Tạcạ che conan yạh ye?, te hua quendihco ye nde ạma nunde.
Ate nde tahque dito cah ihyan chahn:
—Cuihquentiyon ne che conạn yạh ye.
24 Ndihchero Pilạto te hua rendo ndudo ihyan chahn. Tahque ndah nde tahque vari chende ca ye, ne tahve se che chehua nune. Nạno se tạh se nạn nducoyạca ye, cạhco ro se che hua nahn cuehdạme se nunde min, ne rạhn se:
—Ihyan cuh ne, hua quendihco ye nde ạma nunde. U ne, hua náhn che conan yạh ye, ate co nduhcạ che nahn nchuhn.
25 Rạhn nducoyạca ihyan chahn:
—Cuihquentiyon ne che conan yạh ye. Nuhn nduco dạya nuhn cuehdạme nuhn ihyan.
26 Tuhme ntạhte Pilạto Barrabás nduhcạ che nahn ihyan chahn, ne chihquentiyon se sandạdo yahn se che chahn se Dihvo vo. Chihno min ne, tahve se sạhn che quenda se ihyan, cuaconahn yạh se ihyan.
27 Quenda sandạdo chahn Dihvo vo chete palạcio, ne nedin dạma se nducoyạca combiero yahn se nạn ye.
28 Chehnevi se tino menạn yahn ye, ne tihyon se ạma tino cuạh ihyan.
29 Denda se ạma corona yạn, tihyon se tin ye, ne cạh se ạma nducodi quetuhma ye tạh cuạco ye. Chihno min ne, chehntihya se nạn ye redin duche yahn se ihyan, ne rạhn se ri se ihyan:
—Rendeva nuhn yavenạn ne, Rey yahn ihyan nación yahn Israel.
30 Recạhnan dan se ihyan mạn, retạh se nduco me rahn se tin ye mạn.
31 Chihno che din duche yahn se ihyan tihcạ ne, chehnevi se tino cuạh me, ndaconuhn se tino yahn mạn ye ihyan. Tuhme quenda se ihyan nạn che nahn yạh se ihyan.

Chaconahn yạh se Dihvo vo Jesucristo

32 Cuahn che a chenun yune se ne, tạhn nun se ạma ihyan yạn Cirene che duche ye Simón, ne chihquentiyon se ihyan che quenda ye cruz nạn che conan yạh Dihvo vo.
33 Ndạ se ạma cuete che duche Gólgota, che conahn Cuete Ine Tin Tenạhn.
34 Min cạh se vino che ndihchetạhn nduco dạh ite, cuh Dihvo vo, ate dechihn ye, ne hua chih ye.
35 Cuahn che a chihno nahn yạh sandạdo chahn Dihvo vo ne, tendạh se suerte yahn se cha sạhn quendạh yahn se che co yahn se tino yahn ye. Tihcạ chinahn Ndudo yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta tuhcạ: “Tendạh se suerte yahn se cha sạhn quendạh yahn se che co yahn se tino yáhn.”
36 Chihno min ne, chahtenan se cudạdo ihyan.
37 Tin cruz ne, chaconahn letra nạn che ndirun nunde yahn ye tuhcạ: “Ihyan cuh che Jesús, Rey yahn ihyan nación yahn Israel.”
38 Namin chenan yạh o sạhn duco chihto nạn ye, ạma se lạdo tạh cuạco ye, ne tạma se lạdo tạh cueh ye.
39 Ihyan che rechuh ye min ne, redin duche yahn ye ihyan, rahco tin ye, ne rạhn ye:
40 —Di che rahn che ndahtere yạco, ne nahne chete ino ro, cuendedevahn man di. Ndete che Dạya Dendiohs di ne, cuenchehn nạn cruz tih.
41 Chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn intiyahn mạn, sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn ne, namin ndạhchenan se Dihvo vo, ne rạhn se vạn mạn se nduco vih:
42 —Ndedevahn se tạma ca ihyan, ate mạn se ne, hua ri rendedevahn

se sạhn. Ndete che cuạco che Rey yahn ihyan nación yahn Israel sạhn ne, nchahn se nạn cruz cạva che cotahno vo sạhn.
43 Rạhn se te ndichahtino se Dendiohs mạn, che Dạya ye sạhn mạn. Mạn ne, ndihchero vo ndete che cuạco che yahino ye sạhn, ndedevahn ye sạhn.
44 Nde sạhn duco che chenan yạh se dạma nduco ye ne, ndạhchenan se ihyan.

Chih Dihvo vo Jesucristo

45 Ro min ne, chi man numachahte iyehnse, canạn nde inguiyạhn, ne quendi nde nạn rahco ino a chino.
46 Ura min ạma dito cah Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —che conahn tuhcạ: Dendiohs yáhn, Dendiohs yáhn, ¿dehco che chihcomạn ne u ne?
47 Nạhn sạhn che chenun se min ne, chihnevan se che tihcạ rạhn ye, ne rạhn se:
—Rah se ihyan profeta Elías.
48 Ndetạhno chahn ạma se, rano se, chehua se ạma nạn che decạ cuche decạ, ne decạhnda se nduco vino che a nchuhnan yahn. Dechiche se tin ạma nduco, cạh se che tihve Dihvo vo.
49 Ate sạhn chenạhn chahn ne, rạhn se:
—Cuihcoman sạhn. Ndihchero vo ndete che chi Elías ndedevahn ye sạhn.
50 Ura min ne, ạma dito cah Dihvo vo tạma yune, ne chih ye.
51 Ndetạhno chendan tino che quendihco chete yạco. Chica nde yạco, chiya nde ndiyạhn, ndo o ndi. Namin ạma nuhn yạhn mạn, ndah yạva mạn,
52 nạne yạyan mạn, ne ntuche ạma yạhn tenạhn che chitahno ye Dendiohs cuahn che chahtenan ye iyehnse.
53 Ihyan chahn ne, nde ro che ntuche Dihvo vo, chihnde ro ye yạn Jerusalén, yạn yahn Dendiohs, ne ạma yạhn ihyan ndihchero ye ihyan.
54 Me sạhn capitạ́n nduco sandạdo yahn se che chenan se cudạdo Dihvo vo ne, ạma dihya se chi che nuhn yạhn mạn, che chinahn vederihno chenạhn mạn, ne rạhn se:
—Cuạco niyon te a ihyan cuh che Dạya Dendiohs.
55 Ạma yạhn ihyan ndạhta vatendi ye ạma lạdo rendihche ye Dihvo vo. Ihyan chahn che chinan ye ihyan nạn ntiyon yahn ye, ne chinduco ye ihyan cuahn che chica ye estạdo yahn Galilea.
56 Vạn ihyan chahn ne, nduco María yahn yạn Magdala mạn, María, ihyan ndạhta yahn Zebedeo, ihyan min che chaco Jacobo nduco José mạn.

Chehche Dihvo vo Jesucristo

57 Cuahn che a chi chino ne, ndạ ạma ihyan cuihca yahn yạn Arimatea, che duche ye José. Ihyan min ne, namin ritahno Dihvo vo.
58 Chahn ye nạn Pilạto, chica ye permiso cạva che cuhche ye Dihvo vo. Tuhme chihquentiyon Pilạto sandạdo yahn se che necạh se Dihvo vo ihyan.
59 Chahn ye, ndedevah ye Dihvo vo, chacotuhma ye ihyan nduco ạma tino cua,
60 ne chacondihte ye ihyan chete ạma yạyan ra che ndihquentiyon ye che ndindah nạn yạva cạva mạn ye. Chihno min ne, necạhde ye chende yạyan me nduco ạma tu chahno, ne conạhn ye.
61 Min chihto yạyan me, va María yahn yạn Magdala nduco María che tạma me.

Chahtenan sandạdo cudạdo nạn yạyan yahn Dihvo vo Jesucristo

62 Tạma ro me, a ro che rahtetuhno ihyan ne, chahn chidocuyạn ndinạn nduco sạhn fariseo nạn Pilạto,
63 ne rạhn se ri se sạhn:
—Ihyan ndinạn yahn nuhn, necạhco nuhn nduhcạ che rạhn sạhn rihncheh min te cuino ino ro che coh se ne, ntuche se vạn tenạhn.
64 Chemin che cochi nuhn ndihchero nuhn ndih che co cudạdo

yạyan yahn se nde cuihno ino ro. Ndete che hua ne, denạn cạhn sạhn apóstol yahn se, ndetendạh se sạhn chete rạhn quenda se sạhn, ne cạhma se che ntuche se vạn tenạhn, nde tahque cahncheh se ihyan che co ro menạn.
65 Rạhn Pilạto ri se sạhn:
—Ngạ sandạdo chenun se min. Cuiquenda nchuhn sạhn, cuahtenan se cudạdo yạyan me nduhcạ che nahn ne.
66 Tuhme chahn sạhn chahn, chaconahn se sello chende yạyan me, ne chaconahn se sandạdo chahn, din se cudạdo.

28

Ntuche Dihvo vo Jesucristo vạn tenạhn

1 Tạma ro me, ro che ndeva ndate ne, cuahn María yahn yạn Magdala nduco María che tạma me vatiyạn dạhca nạn yạyan me.
2 Adenạn chiya ạma ángel yahn Dihvo vo Dendiohs, chehnevi ye tu che ndi chendevah yahn yạyan me, ne chihnde ye menạn. Numanahn min ne, ạma dito nuhn yạhn.
3 Angel me ne, ạma diyạhn ro ye, ne tino yahn ye ne, ạma cua nduhcạ che ro ihve.
4 Ndihchero sandạdo chahn ángel me, ne ạma dihya se chi, nde tuno ndoh se che vạh se. Vạn canedihya min ne, nde chih yute se mạn, nde chi i se mạn.
5 Rạhn ángel me ri ye ihyan ndạhta chahn:
—Hua dihya nchuhn co. A devanó che ndạ ne ndihchero ne Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che quenan yạh ye.
6 Metah ye muhn, te a ntuche ye vạn tenạhn nduhcạ che a rạhn ye ro menạn. Cochi ne ndihchero ne chete yạyan nạn che quendite ye. Metah ye min.
7 Tuhme cuahn ne tenun tenun no cạhma ne co ne ihyan apóstol yahn ye che a ntuche ye vạn tenạhn, ne cạhn ye estạdo yahn Galilea tahque menạn ca che co nchuhn. Min ndihchero ne ihyan. A chemin no che va che có nchuhn.
8 Ihyan ndạhta chahn ne, quenun ca canedihya ihyan, te ạma dihya ye chi. Tuhme conạhn ye rano ye, ạma yeno ye, quengo ye ndudo yahn ihyan apóstol.
9 Ura min chihnde ro Dihvo vo nạn ihyan chahn, ne necạh ye Dendiohs ihyan. Tuhme chahn ndạ ihyan chahn nạn ye, ne chehntihya ye chahtemahn ye cạh ye, ndeva ye yavenạn ye.
10 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Hua dehve rạhco nchuhn. Cuahn ne co ne ihyan apóstol yáhn che cạ́hn estạdo yahn Galilea, ne min ndihchero ye u.

Chinun chidocuyạn ndinạn sandạdo

11 Numanahn che cuahn ihyan ndạhta chahn ne, chenạhn ạma o sandạdo che chenan se cudạdo yạyan me, chengo se chidocuyạn ndinạn chahn nducuahn che chi.
12 Chidocuyạn ndinạn chahn ne, ntuhno se nduco sạhn intiyahn, ne ạma ndeh tume cạh se sandạdo chahn, ne rạhn se ri se sạhn:
13 —Nchuhn ne, cạhma ne te chete rạhn numanahn che vateyạdo ne ne, ndạ apóstol yahn sạhn min, ndetendạh se sạhn, quenda se sạhn.
14 Me ndete che cadino gobernador ne, cạhmanan nuhn nchuhn, ne hua dehva co yahn ne.
15 Chetạh sandạdo chahn tume me, ne chacotuhn se ndudo nduhcạ che cạh cuande chidocuyạn chahn sạhn, ne chihnde ndudo me vạn ihyan nación yahn Israel nde mạn ro cuh.

Cạh Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon ihyan apóstol yahn ye

16 Me ihyan apóstol chahn ne, cuahn ye estạdo yahn Galilea, tingüete nạn che a rạhn Dihvo vo nduco ye ro menạn me.
17 Min ndihchero ye Dihvo vo, ne ndeva ye yavenạn ye. Ate ạma o ye ne, rạhco ye te ndiyu ihyan min.

18 Tuhme chahn ndą̄ Dihvo vo nąn
ihyan chahn, ne rą̄hn ri ye ihyan:
—U ne, nducote ndą̄hco Dendiohs
nducuahn vederihquentiyon che va
vahchetero mąn, iyehnse mąn, tą́h
ne,
19 chemin che rihquentiyón
nchuhn che cą̄hn ne nducuahn
nación, cacuahn ne ihyan cą̄va che
cotahno ye u. Cuehdenune ne ihyan
numacuahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs Chida mąn, Dendiohs
Dą̄ya mąn, Vaco ndah yahn
Dendiohs mąn.
20 Namin cuicuahn ne ihyan che
dinahn ye nducuahn che a
chihquentiyón nchuhn. Cuedevano
ne te hua cą̄hcomą́n nchuhn, te
conducó nchuhn ro ro, nde ro che
nto iyehnse. Tihcą̄ co.

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN MA̱RCOS

Juan Bautista ne, chihcoyan ye ihyan ca̱va che nevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo

1 Tuhca̱ canan ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo, Da̱ya Dendiohs:
2 Ihyan profeta Isaías dirun ye
tuhca̱:
Ra̱hn Dendiohs ri ye Da̱ya ye:
“Dechúh a̱ma sa̱hn che
cuahndudo se ndudo yáhn
numanahn che metah cahn,
ca̱va che ca̱hcoya̱n se ihyan che
nevahnecun ye di.
3 Sa̱hn min ne, conan se ya̱hn na̱n
che metah duhva, ne ndo
da̱ma ihyan, cahnevan ye
ndudo yahn se. Ca̱hma se
tuhca̱:
Cuihcoya̱n nchuhn chedave yahn
ne, te a cochi Dihvo vo.”
4 Ndudo min ne, chinahn cuahn che
canan Juan Bautista rahndudo ye
min ya̱hn na̱n che metah duhva.
Ra̱hn ye ri ye ihyan che rahn ye
rihnevan ye:
—Cuento ino nchuhn nunde yahn
ne, cuedenune ne ca̱va che nchahco
Dendiohs yahn ne.
5 Ihyan ya̱n Jerusalén ma̱n, ihyan
ya̱n chena̱hn esta̱do yahn Judea
ma̱n, a̱ma ya̱hn ye rahn ye rihnevan
ye che rahndudo Juan. Rentuma ino
ihyan chahn nunde yahn ye, ne
rehdenune Juan ihyan ico Jordán.
6 Juan ne, quenun ye a̱ma tino che
ndindah nduco yudo yahn ite che
duche te camello, ne quenan chete
ye a̱ma ima. Reh ye ya̱hcada̱hn, ne
rih ye nedih yahn che va va̱n chano.
7 Rahndudo ye tuhca̱:
—Caviya̱n deman ne, nda̱ a̱ma
ihyan che tahque yudo
vederihquentiyon quenan cuma ye
che co u. U ne, nde hua rigonun
chihvé na̱n ihyan min ca̱va che
conán ihyan na̱n ntiyon yahn ye.
8 U ne, atena̱n rehdenuné nchuhn,
ate ihyan min ne, din ye che conun
Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn.

Chedenune Dihvo vo Jesucristo

9 Ta̱hn min ne, chica Dihvo vo ya̱n
Nazaret, esta̱do yahn Galilea, nda̱ ye
na̱n che quenun Jua̱n, ne
chehdenune Juan ihyan ico Jordán.
10 Cuahn che a ndiquenda̱h Dihvo
vo va̱n nune ne, ndihchero ye che
ndondah vahchetero, ne nduhca̱ che
ro a̱ma icui ne, tihca̱ chi ro Vaco
Ndah yahn Dendiohs, chiya, quenun
ihyan.
11 Chihnevan ye a̱ma ndudo che
chica vahchetero che ra̱hn:
—Di che Da̱yá. Yahinó di. A̱ma
yenó ndoque.

Chundah ne, tumarande se Dihvo vo Jesucristo

12 Chihno min ne, din Vaco Ndah
yahn Dendiohs che cuahn Dihvo vo
ya̱hn na̱n che metah duhva.
13 Min quenan ye chete che o raco
ro, ne chundah, sa̱hn min che duche
se Satanás ne, retumarande se
ihyan. Quenun Dihvo vo na̱n che
vate ite chano, ne nda̱ ángel,
chinduco ye ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, canan redin ye ntiyon yahn ye

14 Adive che chaconuhn sanda̱do
Juan Bautista va̱coya̱hn ne, cona̱hn
Dihvo vo esta̱do yahn Galilea, ne
min rahndudo ye ndudo ndah yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
15 Ra̱hn ye:
—A tuno ro. Ma̱n ne, a nun
ca̱hcantiyon Dendiohs chedave
yahn ihyan. Cuento ino nchuhn
nunde yahn ne. Cuitahno ne ndudo
ndah yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, ya̱hve ye cun sa̱hn reta̱h ya̱hca ca̱va che conduco se ihyan

16 A̱ma ro che quechica Dihvo vo
cua̱hn chihto vine yahn Galilea ne,
ndihchero ye Simón nduco dihno se,
Andrés. Sa̱hn chahn ne, sa̱hn reta̱h

yạhca, ne ura min ne, rih se yạna yahn se chete vine me.
17 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Cuhn vo nduco nchuhn. Cuinduco ne u, ne nduhcạ che redin ne ntiyon retạh ne yạhca ne, tihcạ cacuáhn nchuhn ntiyon che cuacotuhn ne ndudo yáhn, cạva che cotahno ihyan u, conduco ye u.
18 Ndetạhno chihcomạn sạhn chahn yạna yahn se, ne cuahn se chinduco se Dihvo vo.
19 Tah cuahn cạna nạn min ne, ntạca ye o dạya Zebedeo, Jacobo nduco Juạn. Chenun se chete bạrco, rentạhyon nan se yạna yahn se.
20 Yạhve ye sạhn, ne chihcomạn se chida se Zebedeo chete bạrco me nduco mozo yahn ye, ne cuahn se chinduco se ihyan.

Ạma sạhn che quenun vaco chihngạ sạhn

21 Adive ne, ndạ Dihvo vo yạn Capernaum nduco sạhn chahn. Ndate ndate, ro che rahtetuhno ihyan ne, rahn Dihvo vo yạco yahn ihyan nación yahn Israel, ricuahn ye.
22 Rahn ino nducoyạca ihyan che rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo, te tumacadino ye che quenan cuma ye vederihquentiyon che tahque chahte che co che quenan cuma sạhn devano ley che dirun Moisés.
23 Min chete yạco me ne, quenun ạma sạhn che quenun vaco chihngạ sạhn. Cah se:
24 —Ndih, Jesús yahn yạn Nazaret, ¿dehco che recạhdenun ne yune yahn nuhn? ¿Tạcạ che cochi ne decuihno ne nuhn? A devanó duh ndih. Ndih ne, ihyan ndah che a va cạde che dechuh Dendiohs cạva che ndedevahn ye ihyan iyehnse.
25 Dihvo vo ne, chihco yudo ye yahn vaco chihngạ me, ne rạhn ye:
—¡Cuihnde dihn chende! ¡Cuendiquendah sạhn tih!
26 Tuhme din vaco chihngạ me che ạma rendoh sạhn min. Ạma cah, ne ndiquendạh sạhn.
27 Rahn ino nducoyạca ihyan che chenun ye min, ne tumerune vih ye:
—¿Deh che ri ne? ¿Deh conahn ndudo ra che ricuahn ihyan tih ne? ¡Ạma chahte vederihquentiyon quenan cuma ye! ¡Rihquentiyon ye nde vaco chihngạ che chenun ihyan che ndiquendạh, ne redinahn yahn ye!
28 Nduco tihcạ ne, ndudo yahn vederihno che redin Dihvo vo ne, ạma nun chetuhn numachahte estạdo yahn Galilea.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn indạhn Simón

29 Cuahn che ndiquendạh Dihvo vo chete yạco me ne, cuahn ye nduco Jacobo mạn, Juạn mạn, ndevạco Simón nduco Andrés.
30 Indạhn Simón ne, quendite ye, netạh cah ihno ihyan. Ihyan ndevạco ye ne, rạhn ye ri ye Dihvo vo che cah ye.
31 Tuhme chahn ndạ Dihvo vo, ne chetạh ye tạh ihyan min, ndedecuan ye ihyan. Ndetạhno chavi ihno me yahn ye, ne cạh ye, cheh ihyan chahn.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma yạhn ihyan cah

32 Cuahn che a chi chino me, ura che a chehche yạhn ne, ihyan viyạn ne, quenda ye ạma yạhn ihyan cah mạn, ihyan che chenun vaco chihngạ ihyan mạn, nạn Dihvo vo.
33 A nahn nducoyạca ihyan yạn ne, ndo dạma ye chendevah.
34 Din Dihvo vo che ndoyahn ihyan cah chahn, che ạma ndeh nạn cah ndi ye, ne ndetendạh ye vaco chihngạ che chenun ihyan. Ate hua cạh yune ye che cạhma duh ihyan ye, te a devano che Dạya Dendiohs ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, quechica ye estạdo yahn Galilea, rahndudo ye

35 Ạma vatiyạn dạhca, ura che metah co dave ndah ne, necuan Dihvo vo, cuahn ye cuạhn chihto yạn, ne min covạh ye.
36 Tah cuahn adive ne, cuahn Simón nduco combiero yahn ye, quenuhn ye ihyan.

37 Cuahn che ntąca ye ihyan ne,
rąhn ye ri ye ihyan:
—Ąma yąhn ihyan nahn
ndihchero ye ndih.
38 Ate rąhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Cuhn vo nduco nchuhn tąma te
o yąn che nino cąva che cuahndudó
min, te cąva chemin che cochí.
39 Tuhme cuahn Dihvo vo nduco
ihyan chahn numachahte estądo
yahn Galilea. Rahndudo ye chete
yąco yahn ihyan nación yahn Israel,
ne rendetendąh ye vaco chihngą che
chenun ihyan.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ąma sąhn che ndi se cah che rechą yute

40 Ąma yune ne, ąma sąhn che ndi
se cah che rechą yute ne, cuahn ndą
se nąn Dihvo vo. Chehntihya se nąn
ye, ne rąhn se:
—Ndete che nahn ne ne, co din ne
che ndoyáhn.
41 Dihvo vo ne, quenan vąhino ye
sąhn. Nahn tąh ye sąhn, ne rąhn ye:
—Tącą hua. Conán di. Mąn ne, a
ntoyehn.
42 Ndetąhno chavi cah che rechą
yute se me, ne ndoyahn se.
43 Tuhme ndedechuh ye sąhn
cuąhn ndevąco se. Ąma cąh ye
cudądo sąhn, ne rąhn ye:
44 —Condihche. Condicate cahme
nduco nde ąma ihyan tącą chi che
ndoyehn. Tahque ndah ne, cuehn
nąn chidocuyąn, ndihche ye di, ne
cah vedino che ndihquentiyon
Moisés, cąva che codevano
nducoyąca ihyan che a ntoyehn.
45 Sąhn min ne, conąhn se, ate hua
dinahn se. Canąn rente se nduhcą
che chahno se chi, ne ąma chetuhn
ndudo me, nde ametah chi chendą
Dihvo vo nde ąma yąn ura che co
nchanąn ihyan viyąn ihyan. Tahque
ndah ye ne, quechica ye ąma lądo,
yąhn nąn che metah duhva. Ate
atąnocą nduh, min rahn ihyan yahn
ducuahn yąn rendihchero ye
ihyan.

2

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ąma sąhn che ndi cheche se

1 Chihno neve ro ne, chendą tun
Dihvo vo yąn Capernaum, ne ihyan
yąn min ne, checadino ye che
quenun ye ąma cuąn vah.
2 Ndetąhno ndo dąma ąma yąhn
ye nde nąn che cuahtendi ye
chendevah ametah. Rahndudo
Dihvo vo Ndudo yahn Dendiohs,
rihnevan ihyan chahn.
3 Ura min ne, ndą cun ihyan, nda
ye ąma sąhn che ndi cheche se.
4 Ate nducote ąma yąhn ihyan
chenun ye min ne, hua chi chuh ye
chendevah, chendą ye nduco se nąn
Dihvo vo. Tuhme nda ye sąhn tin
vah, ne min ntihne ye ąma ndi ima
vah cuąhn nąn che quenun Dihvo
vo. Cuahn che ndahcondah ye ąma
ive nąn ima vah ne, ndedevah ye
yundo nąn che quendite combiero
yahn ye, ndą se nąn Dihvo vo.
5 Cuahn che ndihchero Dihvo vo
nduhcą che ritahno ihyan chahn ne,
rąhn ye ri ye sąhn:
—Dąyá, a nchahcó nunde yehn.
6 Min vate ąma o sąhn devano ley
che dirun Moisés, ne rendedecadino
se:
7 "¿Dehra cuande che tihcą rąhn
sąhn tih?, te reducherino se
Dendiohs che tihcą rąhn se. Ametah
nde ąma ihyan iyehnse che co
nchahco ye nunde, atenąn
Dendiohs."
8 Ndetąhno checadino Dihvo vo
che tihcą rendedecadino sąhn
chahn, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—¿Dehco che tihcą rendedecadino
nchuhn?
9 Co rąhco ne che tahque ndah che
cąhmá có sąhn che necuan se, cotąh
se yundo yahn se, ne cąca se, che co
che cąhmá che a nchahcó nunde
yahn se.
10 Mąn ne, cąva che cadino
nchuhn te, u che rinducó nducoyąca
ihyan, va vederihquentiyon yáhn
cąva che nchahcó nunde yahn ihyan
muhn iyehnse cuh ne, condihche ne.

Tuhme rạhn ye ri ye sạhn che ndi cheche me:
11 —Rạ́hn rí di, cuenecuen, cotah yundo yehn, ne conahn ndevaque.
12 Ndetạhno necuan se, chetạh se yundo yahn se, ne conạhn se. Chuh se mendạhn yahn nducoyạca ihyan che chenun ye min, ne ạma rahn ino ye. Rendeva ye yavenạn Dendiohs numacuahn vedeyeno, ne rạhn ye:
—Nde ạma yune hua ndihchero vo vederihno che tuhcạ.

Dihvo vo Jesucristo ne, yạhve ye Leví che conduco se ihyan

13 Cuahn tun Dihvo vo cuạhn chihto vine yahn Galilea, ne ạma yạhn ihyan rahn ye rendo dạma ye nạn ye. Min ricuahn Dihvo vo ihyan chahn.
14 Cuạhn nạn che chuh Dihvo vo ne, ndihchero ye Leví, dạya Alfeo. Va se nạn mesa nạn che rica se tume cạde iyo. Rạhn ye ri ye sạhn:
—Cuhn vo, condoque u.
Ndetạhno necuan se, chinduco se ihyan.
15 Ạma yune cuahn che va Dihvo vo chete vạco Leví ne, reh ye nạn mesa nduco ihyan che rahn nduco ye. Ạma yạhn sạhn nunde, chenun vạn sạhn rica tume cạde iyo mạn, vate se nduco ye, te ạma yạhn ri se che chinduco se ihyan.
16 Sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, sạhn fariseo mạn ne, ndihchero se che reh Dihvo vo, rih ye dạma nduco nducoyạca sạhn nunde chahn, ne rạhn se ri se ihyan che rahn nduco ye:
—Hua ndạhcạ che reh sạhn ricuahn yahn nchuhn, rih se dạma nduco sạhn rica tume cạde iyo mạn, sạhn nunde chenạhn mạn.
17 Cuahn che chihnevan Dihvo vo che tihcạ rạhn sạhn chahn ne, rạhn ye ri ye sạhn:
—Ihyan che hua cah ye ne, hua rendotenan ye sạhn doctor. Ate ihyan che cah ye ne, rendotenan ye sạhn. Atihnocạ u, te ndạ́, conán ihyan nunde cạva che nto ino ye nunde yahn ye, ndiyu cạva ihyan che metah nunde yahn ye che rạhco ye.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo deh cuande che hua rahte ihyan apóstol yahn ye yạhte

18 Ạma yune ne, sạhn fariseo mạn, sạhn che rahn nduco Juạn Bautista mạn ne, rahte se yạhte. Ro min ne, cuahn ạma o ihyan, ne rạhn ye ri ye Dihvo vo:
—¿Dehco che hua rahte sạhn che rahn nduco ne yạhte?, te sạhn fariseo mạn, sạhn che rahn nduco Juạn Bautista mạn ne, rahte se yạhte.
19-20 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—A devano nchuhn te ihyan che nduco ye sạhn rihnevạco ne, hua rahte ye yạhte. Ate ndete che denạn ndạ sạhn che tạn se nduco se, nda se sạhn ne, tuhme cuahte ye yạhte. Atihnocạ ihyan che rinduco ye u, te numanahn che nducó ihyan ne, metah deh cuande che cuahte ye yạhte. Ate cuahn che ndạ sạhn che hua ri rendihche se u, nda se u ne, tuhme che cuạco, cuahte ye yạhte.
21 'Ndete che nedin dạma nchuhn ndudo ra che ricuáhn nduco costumbre ndico yahn ne ne, anduhnecạ ndete che necạhnan ne ạma ndi tino ra nạn ạma tino ndico. Ndete che tihcạ din ne ne, cuahn che ndeva doh tino ra me ne, nde tahque ndeh tino ndico me.
22 'Namin anduhnecạ ndete che cuih ne vino ra chete ima ndico, te din vino me che condan ima ndico me, ne conda nde vino me mạn, nde ima me mạn. Chemin che vino ra ne, nahn che cuih ihyan chete ima ra.

Ihyan apóstol ne, tico ye indo trigo, cheh ye ro che rahtetuhno ihyan

23 Ạma ro che rahtetuhno ihyan ne, chuh Dihvo vo nạn va chendạta. Nducote chi cuico ihyan apóstol yahn ye ne, tico ye ạma o indo trico, reh ye ndute yahn.
24 Ndihchero ạma o sạhn fariseo che tihcạ din ye, ne rạhn se ri se Dihvo vo:
—Condihche ne. ¿Deh cuande che tihcạ redin sạhn che rahn se nduco

ne?, te mạn ne, ro che rahtetuno
ihyan, ne a ndihquentiyon Dendiohs
che hua din vo ntiyon ro cuh.
25-26 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn
chahn:
—Anduhnecạ ndete che hua
rendihchenan nchuhn nạn Ndudo
yahn Dendiohs nduhcạ che din
David ro che quenan Abiatar
chidocuyạn che tahque ndinạn. Chi
cuico ye, ne ametah che cheh ye.
Chemin che chendạ ye chete yạco,
ne cheh ye pạn che va min. Namin
cạh ye, cheh combiero yahn ye. Pạn
chemin chan ne, a ndi vedino nạn
Dendiohs, ne a nihnde cạde che hua
co cheh nde ạma ihyan, atenạn
chidocuyạn. Ate nde nduco nduh ne,
hua quendihco ye nunde.
27 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye
nduco sạhn chahn:
—Chihco Dendiohs ro che
cuahtetuhno ihyan cạva che ndah
yahn ihyan, ndiyu cạva che ndere
ndeva ye ro min.
28 Cuedevano nchuhn te a u che
rinducó nducoyạca ihyan che
rihquentiyón nde nducuahn che
redin ihyan ro che rahtetuhno ye.

3

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma sạhn che ndi cuma tạh se

1 Tạma ro che rahtetuhno ihyan
ne, chendạ Dihvo vo chete yạco, ne
min quenun ạma sạhn che ndi cuma
tạh se.
2 Namin min chenun ạma o sạhn
fariseo, nahn ndihchero se ndete che
din Dihvo vo che ndoyahn sạhn min
ro che rahtetuhno ihyan, cạva che
cạca nunde se yahn ye che
rahcotạhn ye yahn ley che dirun
Moisés.
3 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn che ndi
cuma tạh me:
—Cuenecuen. Cuandi mendạhn.
4 Tuhme tumerune ye sạhn chahn:
—¿A ndạhcạ che ndah din vo ro
che rahtetuhno ihyan, o din vo che
hua ndah ne? ¿A conan vo ihyan, o
cạhcomạn vo ihyan che coh ye ne?
Ate hua ntạquino se deh che
ndahconan se yahn ye.
5 Chi tạn Dihvo vo, ne chaconan ye
ndihchero ye sạhn chahn. Ạma chi
rạn ye yahn che cheche chedave
yahn se. Tuhme rạhn ye ri ye sạhn
min:
—Cuacondihque tah.
Chacondihco tạh se, ne ndetạhno
ndoyahn se.
6 A ura min no ndiquendạh sạhn
fariseo chahn chete yạco me, ne ndo
dạma se nduco sạhn che chinduco se
Herodes, ntuhno se nduco vih tạcạ
din se che cạhno se Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma yạhn ihyan chihto vine yahn Galilea

7 Adive ne, cuahn Dihvo vo nduco
ihyan apóstol yahn ye chihto vine
yahn Galilea, ne ạma yạhn ihyan che
vate ye estạdo yahn Galilea cuahn ye
dạma nduco ye.
8 Namin ihyan che vate ye estạdo
yahn Judea mạn, ihyan che vate ye
yạn Jerusalén mạn, ihyan che vate
ye yạhn yahn Idumea mạn, ihyan
che vate ye tạma lạdo ico Jordán
mạn, ihyan che vate ye nino yạn Tiro
mạn, yạn Sidón mạn ne, ạma yạhn
ye checadino ye yahn vederihno che
redin Dihvo vo, ne rahn ye
rendihchero ye ihyan.
9 Nducote ạma chidạma ihyan ne,
rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol
yahn ye che cạhcoyạn ye ạma bạrco
nạn che conun ye, te ạma ndito
cạhche ihyan nạn ye.
10 A nedin Dihvo vo che ndoyahn
ạma yạhn ihyan chahn, ne chemin
che nducoyạca ihyan cah che
chenun ye min ne, nde tuno regundạ
vih ye che nahn nahn tạh ye ihyan
cạva che ndoyahn ye.
11 Namin nduco ihyan che chenun
vaco chihngạ ihyan, ne rahn ndạ ye
nạn Dihvo vo, rendave ye ndiyạhn,
ne rạhn ye ri ye ihyan numa dito ye:
—Ndih che Dạya Dendiohs.
12 Ate Dihvo vo ne, ạma chihco
yudo ye yahn vaco chihngạ chahn
che hua cạhma duh ihyan ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, tendạhnun ye ndichio ihyan apóstol yahn ye

13 Chihno min ne, cocha Dihvo vo ạma tingüete. Min yạhve ye ihyan
che nahn ye, ne ndạ ihyan chahn
nạn ye.
14 Vạn ihyan chahn tendạhnun ye
ndichio ihyan che conduco ye ihyan
mạn, che dechuh ye ihyan,
cuahndudo ye ndudo yahn ye mạn.
15 Namin cạh ye
vederihquentiyon, cuahtenan cuma
ihyan chahn cạva che ndetendạh ye
vaco chihngạ che chenun ihyan
mạn, cạva che din ye che ndoyahn
ihyan cạh mạn.
16 Vạn nducoyạca ihyan che
tendạhnun ye ne, nduco ạma ihyan
che duche ye Simón. Chaconahn
Dihvo vo che duche ihyan min
Pedro.
17 Tạma ye ne, duche ye Jacobo,
dạya Zebedeo. Tạma ye ne, duche ye
Juạn, dihno Jacobo. Ihyan che o
chahn ne, chaconahn Dihvo vo che
duche ye Boanerges, che nahn
cạhma Ihyan che doh ino ye.
18 Tạma te o ye ne, duche ye
Andrés mạn, Felipe mạn, Bartolomé
mạn, Mateo mạn, Tomás mạn,
Jacobo, che dạya Alfeo mạn, Tadeo
mạn, tạma Simón, ihyan min che
chinduco ye partido yahn Cananeo
ro menạn me mạn.
19 Vạn ihyan chahn ne, namin
nduco ạma se che duche se Judas
Iscariote. A sạhn min che ndihcue
ndeh se Dihvo vo adive.

Ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndedecadino ye yahn ye che metah va cuạco dave yahn ye

Chihno min ne, conạhn Dihvo vo
nduco ihyan apóstol che ndichio
chahn.
20 Cuahn che a ntạ ye ne, ndaconan
ndo dạma ạma yạhn ihyan, che nde
hua rinun yahn ye che cheh ye.
21 Cuahn che checadino ihyan
yahn ye che nde metah rinun yahn
che cheh ye ne, cuahn ye quengua ye
ihyan, te rạhco ye te ametah va
cuạco dave yahn ye.

Sạhn devano ley che dirun Moisés ne, rạhn se te quenun vaco chihngạ Dihvo vo Jesucristo

22 Ạma o sạhn devano ley che
dirun Moisés, che chica se yạn
Jerusalén ne, rạhn se yahn Dihvo vo:
—Ihyan tih ne, quenan cuma ye
vederihquentiyon yahn chundah,
sạhn min che ndinạn se yahn vaco
chihngạ. Chemin che ri rendetendạh
ye vaco chihngạ che chenun ihyan.
23 Tuhme yạhve Dihvo vo sạhn
chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—A devano nchuhn che ndiyu
chundah che rendetendạh se vaco
chihngạ.
24 'Ihyan che vate ye rihquentiyon
ye ne, ndete che cuahtecuhma ye
vạn mạn ye nduco vih ne, hua co
quendi ye cạhcantiyon ye.
25 A namin no tun ihyan che
chenun ye ạma vah ne, ndete che
cuahtecuhma ye vạn mạn ye nduco
vih ne, hua co quendi ye cuahtenun
ye min nduco vih.
26 A namin no tun chundah ne,
ndete che cuhma se nduco vaco
chihngạ che rihquentiyon se ne,
cuihno vederihquentiyon yahn se.
27 Namin cạh Dihvo vo ạma
ejemplo sạhn chahn, rạhn ye:
—Ạma sạhn duco che condạ se
chete vạco ihyan che detino ye ne,
atenạn che dechiche se ihyan, tuhme
co duco se yahn ye.
Tihcạ rạhn ye te anduhnecạ ndete
che a dechiche ye chundah, ndạhco
ndiya ye vederihquentiyon yahn se.
28 Quendi Dihvo vo rạhn ye:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te
nducuahn nunde che rahtendihco
ihyan, nde nducuahn che chihngạ
rạhn ye ne, co nchahco Dendiohs
yahn ye.
29 Ate ihyan che ducherino ye Vaco
Ndah yahn Dendiohs ne, ametah
nchahco cuahno Dendiohs yahn ye.
30 Tihcạ rạhn Dihvo vo, te sạhn
chahn ne, rạhn se te quenun vaco
chihngạ ihyan.

Ndạ chaco Dihvo vo Jesucristo nduco dihno ye

31 Chihno min ne, ndạ chaco Dihvo
vo nduco dihno ye. Chahtendi ye
cuạhn chevah, ne dechuh ye che cah
ihyan.
32 Ihyan che vate ye chihto nạn
Dihvo vo ne, rạhn ye ri ye ihyan:
—Chaco ne nduco dihno ne,
vatendi ye cuạhn chevah, rinuhn ye
ndih.
33 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Cuạco te ihyan min che chacó
mạn, ihyan chahn che dihnó mạn.
34 Tuhme chaconan ye
rendihchero ye ihyan che vate ye
cuahn chihto nạn ye, ne rạhn ye:
—Nducoyạca ihyan che chenun ye
muhn ne, rihnó ihyan anduhnecạ
ndete che chacó mạn, anduhnecạ
ndete che dihnó mạn,
35 te adecoduhno ihyan che
runecạde cochica ye nduhcạ che
nahn Chidá ne, rihnó ihyan
anduhnecạ ndete che dihnó mạn,
anduhnecạ ndete che cahvé mạn,
anduhnecạ ndete che chacó mạn.

4

Ejemplo yahn ạma ihyan che retuhdo ye trigo

1 Tạma yune cuahn che ricuahn
Dihvo vo chihto vine yahn Galilea
ne, ạma yạhn ihyan chidạma ye
chihto nạn ye. Nducote ạma chito
ihyan ne, chemin che chendạ Dihvo
vo chete ạma bạrco che va min,
cuahn ye ino cun metro cuahn
chihto, ne quendi ye ricuahn ye.
Nducoyạca ihyan che chidạma ye ne,
vatendi ye ndiyạhn chihto vine me,
rihnevan ye.
2 Dihvo vo ne, ạma ndeh nạn
dehtenduh chicuahn ye ihyan chahn
nduco ejemplo. Tuhcạ rạhn ye ri ye
ihyan chahn:
3 —Cuihcovan nchuhn. Cuahn
ạma ihyan, retuhdo ye ndute ndạta.
4 Cuahn che retuhdo ye ne, chera
neve ndute chihto yune, ne ndạ
yạhda, cheh te.
5 Chera te neve ndute nạn che tah
ra yạhn chenun vạn tu. Chemin ne,
nun quendạh, te hua ndeh yạhn
chendih.
6 Ate cuahn che quendạh yạhn ne,
yuche yạn, ne nducote metah cotạh
yạno dihyoduto ne, chihno tih.
7 Te neve ndute ne, chera vạn
chano yạn. Chendih chano yạn me,
ne hua chi yahn.
8 Ate ndute che chera nạn yạhn
ndah ne, ạma ndah chi. Ạma o duto
ne, chi ndico ndiche ndute yahn.
Tạma te o ne, chi ino raco yahn.
Tạma te o ne, chi ạma ciento yahn.
9 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Nducoyạca nchuhn,
condedecadino ndah ne cạva che
conahn ne ejemplo min.

Dihvo vo Jesucristo ne, cạh cuande ye deh cuande che demạn nduco ejemplo ricuahn ye

10 Adive cuahn che a nahn
nducoyạca ihyan chihno conạhn ye
ne, quenan Dihvo vo nduco nduh
che ndichio ihyan apóstol yahn ye
mạn, nduco te neve ihyan mạn.
Chica ihyan chahn che cạh cuande
ye ihyan yahn ejemplo min.
11 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cade te Dendiohs che co devano
nchuhn yahn vederihquentiyon
yahn ye. Ate ihyan che hua rinduco
ye u ne, ricuáhn ihyan demạn nduco
ejemplo,
12 cạva che ndihchero no ye, ate
anduhnecạ ndete che hua ronạn ye
mạn, cahnevano no ye, ate hua
conahn ye mạn. Nduco tihcạ ne, hua
nto ino ye nunde yahn ye, ne hua
nchahco Dendiohs yahn ye.

Recạh cuande Dihvo vo Jesucristo deh conahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndạta me

13 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye
ihyan chahn:
—Nducote hua chenahn nchuhn
ejemplo min ne, ¿tạcạ co conahn ne
ejemplo chenạhn che va che nté?
14 Ihyan che retuhdo ye ndute
ndạta me ne, nduhcạ ihyan che
rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs,
rihnevan ạma yạhn ihyan.

15 Ąma o ihyan chahn ne,
ndetąhno rendą chundah, ne redin
se che rinąn ye ndudo che a
chihnevan ye.
16 Ndute ndąta che chera vąn tu
me ne, nduhcą ndudo me che
rihnevan tąma te o ihyan che
renevahnecun ye numacuahn
vedeyeno.
17 Ate nduhcą ąma chendąta che
hua rengu, che metah cotąh yąno
dihyoduto ne, tihchan ihyan chahn,
te hua riquendi ye. Cuahn che
rechuhrihn ye, o ndere redin ihyan
nduco ye cąva ndudo me ne,
ndetąhno rihcomąn ye.
18 Ą namin no tun ndute che chera
vąn chano yąn me ne, nduhcą ndudo
me che rihnevan tąma te o ihyan.
19 Ąma rendedecadino ihyan
chahn yahn ntiyon yahn ye ro ro
mąn, rihncheh mąn ye ihyan cąva
vedecuihca che va iyehnse cuh mąn,
nahn co yahn ye ąma ndeh nąn
dehtenduh che va mąn. Chemin che
hua ri redin ndudo me che ndah
nduco ye.
20 Ate ndute che chera nąn yąhn
ndah me ne, nduhcą ndudo me che
rihnevan tąma te o ihyan. Nduhcą
ąma chendąta che ri ndico ndiche
ndute yahn, nduhcą tąma che ri ino
raco yahn, nduhcą tąma che ri ąma
ciento yahn ne, tihcą redin ndudo
me che ndah nduco ihyan chahn.

Ejemplo yahn candil

21 Namin nte Dihvo vo tąma
ejemplo. Rąhn ye ri ye ihyan:
—Nde ąma ihyan hua renahn
yąhn ye candil cąva che tihyon ye
mąn cajón, o mąn yundo. Renahn
yąhn ye cąva che cąhco ye nąn che
co ro dave numacuahn chete vah.
22 A tihnocą nducuahn ndudo che
chenun ndeh che lądo yahn ihyan, te
andahre hua renahn ye meniyon,
ate ndą ro che va che conahn ye.
23 Nducoyąca nchuhn,
condedecadino ndah ne deh conahn
ejemplo cuh.
24 Quendi Dihvo vo rente ye nduco
ihyan chahn, ne rąhn ye:
—Cuihco nchuhn cudądo, te nahn
che nduco cudądo cahnevan ne
Ndudo yahn Dendiohs. Ihyan che
cahnevan ye nduco cudądo ne, ndah
conahn ye, nde tahque ndeh ca
vededevano cąh Dendiohs che
conahn ye.
25 Tihcą, te ihyan che devano ye
vededevano yahn Dendiohs ne, nde
tahque ndeh ca cąh Dendiohs che
codevano ye. Ate ihyan che hua
devano ye ne, nde conąn ye
dehtenduh che rihnevan ye.

Ejemplo yahn chendąta che rihta

26 Quendi Dihvo vo rente ye nduco
ihyan chahn, ne rąhn ye:
—Nduhcą ndute ndąta che rino
ąma ihyan ne, tihcą
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
27 Ihyan min ne, riyądo ye vino, ne
ro ne, renecuan ye. Ándahre hua
devano ye tącą va chendąta yahn ye,
ate chemin ne, riquendąh, ne rihta.
28 Yąhn me ne, redin che ri yahn.
Menąn ne, riquendąh yąta yahn, ne
adive ne, riquendąh yąma yahn.
Tuhme ri ndute yahn.
29 Cuahn che a cuma ne, ndetąhno
cąhca ihyan, te a ndą ro yahn.

Ejemplo yahn ndute ndąta che duche mostąza

30 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye
ihyan chahn:
—Nté tąma ejemplo cąva che
codevano nchuhn tącą
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
31 Nduhcą ndute ndąta che duche
mostąza che rino ihyan ne, tihcą
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
Chemin ne, tahque cąhya che co
tąma nąn ndute ndąta che va
iyehnse.
32 Ate adive che rehche ne, rihta
nde tahque ri chahte che co tąma
nąn chendąta. Ąma rihta nde ri
redin yąhda ndaque te vąn dune.

Nduhcą che rente Dihvo vo Jesucristo ejemplo

33 Nduco ndeh nąn ejemplo
nduhcą ejemplo chahn ne, ricuahn
Dihvo vo Ndudo yahn Dendiohs

ihyan chahn nduhneva che co conahn ye.
34 Demạn nduco ejemplo ricuahn ye. Ate cuahn che a demạn ye nduco ihyan apóstol yahn ye ne, recạh cuande ye ihyan chahn nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihco dihn ye yuhne tạn

35 Ro min cuahn che chi man ne, rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—Cuhn vo nduco nchuhn viche lạdo cạh.
36 Tuhme chihcomạn ihyan chahn nducoyạca ihyan che chenun ye min, ne chahtenun ye chete bạrco nạn che quenun Dihvo vo, cuahn ye nduco vih. Namin cuahn tạma te o bạrco nduco ye.
37 Ura min canạn ạma rano yuhne, ne ndedecuan nune vine me. Chendạ nune chete bạrco me, nde a rito.
38 Dihvo vo ne, quenun ye cuạhn cạh bạrco me, quiyạdo ye, queta ye ạma almạda. Ndedetuhche ihyan chahn ihyan, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ¿a hua cuande yahn ne che ndere coh vo muhn?
39 Tuhme necuan Dihvo vo, chihco dihn ye yuhne me, ne rạhn ye ri ye vine me:
—Cuihnde dihn. Ngüen.
Ndetạhno chehuan yuhne me, ne ạma quendite dihn vine me.
40 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—¿Dehco che redihya nchuhn ri? ¿A hua ritahno ne?
41 Tuhme ạma rahn ino ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye vih:
—¿Duhra ihyan cuh che nde yuhne, nde vine, redinahn che rihquentiyon ye?

5

Ndetendạh Dihvo vo Jesucristo ạma yạhn vaco chihngạ che chenun ạma sạhn yạn Gadara

1 Ndạ Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye tạma lạdo viche vine me, yạhn yahn yạn Gadara.
2 Cuahn che ndiquendạ ye chete bạrco me ne, ndạ ạma sạhn che chenun vaco chihngạ sạhn, chica se nạn yạyan.
3 Min nạn yạyan che vạco se. Nde ạma ihyan hua co dechiche ye sạhn, nde huane nduco cadena.
4 Ạma ndeh yune redechiche ihyan tạh se mạn, cạh se mạn, ate rihno rendeh se cadena. Nde ạma ihyan hua richa ye cạhco dihn ye sạhn.
5 Nde ro nde rạhn rechica se vạn chano mạn, nạn yạyan mạn, rah se mạn, renun yah mạn se sạhn nduco tu mạn.
6 Ate ro min cuạhn che ndạ Dihvo vo ne, chinạn se ihyan, ne cuahn se rano se chehntihya se nạn ye.
7 Numa dito se cah se:
—Jesús, Dạya Dendiohs che ạma yudo ye, ¿dehco che recạhdenun ne yune yáhn? Nde muhn nde nạn Dendiohs, cạhmá có ndih che hua din ne che chuhríhn.
8 Tihcạ rạhn se, te Dihvo vo ne, a chihco yudo ye vaco chihngạ chahn, ne rạhn ye:
—Vaco chihngạ, ¡cuendiquendạh nchuhn! ¡Cuihcomạn ne sạhn tih!
9 Tumerune ye sạhn:
—¿Deh doche ne?
Ndahconan se yahn ye:
—Legión duché, te ạma yạhn ri nuhn.
10 Tuhme ạma rica se che hua dechuh ye vaco chihngạ chahn ạma lạdo.
11 Min nino vạn chano ne, chenan ạma yạhn cuche reh te.
12 Ạma rica vaco chihngạ chahn ihyan:
—Cuedechuh ne nuhn cạva che condạ nuhn cuche sih.
13 Cạh yune Dihvo vo, ne ndiquendạh vaco chihngạ chahn sạhn min, ne chendạ cuche chahn. Tuhme nduh che o mil cuche chahn ne, cochahn te rano te, cheranun te chete vine me, ne chih nducoyạca te.
14 Sạhn che redin se cudạdo cuche chahn ne, dihya se chi, ne chano se. Cuahn se, ngu se ndudo yahn ihyan che vate ye viyạn mạn, rạncho mạn.

15 Tuhme cuahn ihyan chahn
ndihchero ye deh che chi. Cuahn che
ndạ ye nạn Dihvo vo ne, ndihchero
ye sạhn che chenun vaco chihngạ
sạhn ro menạn me. Min va se, a
ntonun se tino yahn se. A va cuạco
dave yahn se, ne dihya ye chi.
16 Tuhme ihyan che ndihchero ye
deh che chi ne, necạh cuande ye
ihyan che ndạ chahn, deh che chi
yahn sạhn min mạn, deh che chi
yahn cuche chahn mạn.
17 Tuhme canạn ihyan chahn rica
ye Dihvo vo che ndạca ye yạn min,
nạhn ye.
18 Cuahn che chendạ Dihvo vo
chete bạrco me che nạhn ye ne, rica
sạhn min ihyan che cạh yune ye che
conduco se ihyan.
19 Ate hua cạh yune ye, ne rạhn ye
ri ye sạhn:
—Conahn cuạhn ndevaque nạn
che chenan ihyan yehn. Cahme co
ihyan yahn vederihno chahte che
din Dihve Dendiohs ndoque mạn,
nduhcạ che quenan vạhino ye di
mạn.
20 Tuhme conạhn se yạn vạco se
nino yạn Decápolis. Ạma rente se
yahn vederihno chahte che din
Dihvo vo nduco se, ne ạma chahn
ino nducoyạca ihyan.

Rica Jairo che din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn tạhn dihn dạya se

21 Cuahn che ntạ Dihvo vo lạdo
cuh yahn vine me ne, ndo dạma ạma
yạhn ihyan nạn ye.
22 Ura min ne, ndạ ạma sạhn
ndinạn yahn yạco che duche se Jairo.
Cuahn che ndihchero se Dihvo vo
ne, cuahn se chehntihya se nạn ye.
23 Chica se favor ihyan, ne rạhn se:
—Tạhn dihn dạyá, ạma tahn ndi
te, adeche coh te. Cuhn vo nduco ne,
nahn tạh ne tạhn cạva che ndoyahn
te.
24 Tuhme cuahn Dihvo vo nduco
se, ne ạma yạhn ihyan nduco ye
ihyan, nde tuno chi chiche cuahn ye.
25 Min vạn ihyan chahn ne, nduco
ạma ndạhta che cah te. Rendora te
yun ro ro. A ri ndichio nduyo che
quenan cah min tạhn.
26 Ạma dico sạhn doctor tạhn, ate
ndere rechuhrihn te, te hua
ndoyahn te. Chihno toh te nducuahn
yahn te che va, ate nde tahque ri dito
cah yahn te.
27 A chihnevan tạhn min che rente
ihyan yahn vederihno che redin
Dihvo vo, ne din te fuerza che ndạ te
vạn ihyan. Chahn ndạ te cuạhn
vedạme Dihvo vo, ne nahn tạh te
tino yahn ye.
28 Tihcạ din te, te rạhco te: “Ndete
che co cạde nahn tạ́h a mare tino
yahn ye ne, ndoyáhn.”
29 Ndetạhno chehuan cah yahn te,
ne checadino te che a ndoyahn te.
30 Tuhme checadino Dihvo vo che
chinahn ạma vederihno, ne
ndaconan ye tumerune ye:
—¿Duh nahn tạh tino yáhn ne?
31 Rạhn ihyan apóstol yahn ye ri ye
ihyan:
—A rendihchero ne te ạma ndito
cạhche ihyan nạn ne. ¿Dehco che
tumerune ne: “Duh nahn tạh tino
yahn ne?”
32 Ate raconan muhn raconan min
Dihvo vo, rendihchero ye cuạhn
chihto nạn ye duh che nahn tạh tino
yahn ye.
33 Tạhn min ne, nde tuno rendoh te
che vạh te. Chahn ndạ te, chehtihya
te nạn ye, ne necạh cuande te ihyan
nducuahn che chahno te chi.
34 Rạhn ye ri ye tạhn:
—Dạyá, nducote chitehne ne, a
ndoyehn. A co nahn ndevaque ndete
che nehn. Hua dehve rahque, te a
ndoyehn.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche ye tạhn dạya Jairo

35 Nde metah cuihno cạhma Dihvo
vo cuahn che ndạ ạma o ihyan
ndevạco Jairo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—A chih tạhn dạya ne. Ametah
deh cuande che denduh ne Ihyan
Ricuahn cạva che cạhn ye.
36 Chihnevan Dihvo vo che rạhn
ihyan chahn, ate hua tumacạh ye.
Rạhn ye ri ye Jairo:

—Hua te co ran. Cuitehne che co conán di.
37 Tuhme quendi ye cuahn ye
nduco Jairo, ne atenạn Pedro mạn,
Jacobo mạn, Juạn che dihno Jacobo
mạn, cahnecun ye che cuahn ye
nduco ye.
38 Cuahn che ndạ Dihvo vo vạco
Jairo ne, ndihchero ye che ạma yạhn
ihyan chenun ye min, raco ye mạn,
rah rạn ye mạn.
39 Tuhme chendạ ye chete vah, ne
rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—¿Dehco che ạma rah rạn nchuhn
mạn, raco ne mạn?, te tạhn dihn tih
ne, dehve ndih te, te quiyạdo te.
40 Ate chihyon nan ihyan chahn
ihyan. Tuhme ndetendạh vah Dihvo
vo nducoyạca ye, ne cuahn ye nduco
chida tạhn dihn me mạn, chaco te
mạn, ihyan che nduco ye mạn,
chendạ ye nduco vih nạn che
quendite te.
41 Chetạh ye tạh te, ne rạhn ye
devạco yahn ye:
—Talita cumi —che nahn cạhma:
Tạhn dihn, cuenecuen.
42 Tạhn dihn me ne, a ri te ndichio
nduyo. Ndetạhno necuan te, canạn
rica te, ne ạma cuahn ino ihyan
chahn.
43 Ạma chihco yudo Dihvo vo che
hua duhva cạhma che ndedetuhche
ye tạhn, ne rạhn ye ri ye indihte
yahn te che cạh ye, cheh te.

6

Dihvo vo Jesucristo ne, ntạ ye yạn vạco ye Nazaret

1 Chica Dihvo vo yạn Capernaum,
ne conạhn ye yạn vạco ye Nazaret
nduco ihyan apóstol yahn ye.
2 Ạma ro che rahtetuhno ihyan ne,
chendạ ye chete yạco, chicuahn ye.
Ạma yạhn ihyan chihnevan ye che
ricuahn ye, ne ạma rahn ino ye.
Rạhn ye vạn mạn ye nduco vih:
3 —Ihyan tih che vicheyạhn me.
María che chaco ye. Jacobo mạn,
José mạn, Judas mạn, Simón mạn, a
sạhn chahn che dihno ye. Muhn yạn
vạco vo vate tạhn cahve ye.
Nducote a rendihche ihyan Dihvo
vo che min chihta ye ne, chemin che
hua nevahnecun ye ihyan.
4 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Numachahte va vedeyahino
nduco ihyan profeta. Ate ihyan yạn
vạco ye mạn, ihyan yahn ye mạn ne,
hua yahino ye ihyan.
5 Nducote cheche chedave yahn
ihyan yạn chahn ne, ạma o no
vederihno din Dihvo vo yạn min.
Nahn tạh ye ạma o ihyan cah, din ye
che ndoyahn ye.
6 Rahn ino Dihvo vo yahn che hua
chitahno ihyan yạn vạco ye ihyan.
Chihno min ne, cuahn ye nduh yạn
nduh yạn che nino, quendi ye
ricuahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, dechuh ye ihyan apóstol yahn ye che cạhn ye cuahndudo ye

7 Dihvo vo Jesucristo ne, cah ye
nduh che ndichio apóstol chahn nạn
ye. Dechuh ye ihyan cạde o cạde o ye
queri ạma yạn. Din ye che
cuahtenan cuma ihyan chahn
vederihquentiyon, cạva che cuahn
che tạhn nun ye ihyan che chenun
vaco chihngạ ihyan ne, ndetendạh
ye vaco chahn.
8-9 Chihquentiyon ye che quenda
ihyan chahn indạhco yahn ye mạn,
che tihyon cạh ye ndạco yahn ye
mạn, che conun ye ạma no cahteca
ye mạn. Ate dehtenduh chenạhn ne,
hua co quenda ye, nde huane dino
mạn, nde huane pạn mạn, nde
huane tume mạn.
10 Namin rạhn Dihvo vo ri ye
ihyan chahn:
—Adecotino vạco ihyan nạn che
nevahnecun ye nchuhn ne, min
cuahtenan ne nde tuno ro che ndạca
ne yạn.
11 Ihyan yạn che hua ntumanecun
ye nchuhn mạn, che hua cạhcovan
ye che cuahndudo ne mạn ne,
condạca ne yạn vạco ye, ne
condạhde ne yạca che chenan cạh
ne, cạva che tihcạ nạhme ne ihyan
che hua ndạhcạ redin ye. Cuạco

ráhn rí nchuhn te cuahn che a ndą ro che techecąde Dendiohs nunde yahn nducoyąca ihyan ne, tahque chuhrihn ihyan chahn che co ihyan yąn Sodoma mąn, ihyan yąn Gomorra mąn.
12 Tuhme cuahn ihyan chahn rahndudo ye che nahn che nto ino ihyan nunde yahn ye.
13 Namin retendąh ye ąma yąhn vaco chihngą che chenun ihyan, ne racotąhme ye aceite ąma yąhn ihyan cah, redin ye che rendoyahn ye.

Nduhcą che chih Juąn Bautista

14 Ro min ne, ąma rente ihyan yahn vederihno che redin Dihvo vo, ne checadino rey Herodes. Tuhme rąhn rey me:
—A ntuche Juąn Bautista vąn tenąhn. A ihyan min che redin ye vederihno che tihchan.
15 Nąhn ihyan ne, rąhn ye te ihyan profeta Elías che quechica ye. Nąhn tun ihyan ne, rąhn ye:
—Ihyan cąh ne, ąma ihyan profeta nduhcą ihyan profeta che chahte ye a rąhn me.
16 Ate hua chitahno Herodes che rente ihyan chahn, ne rąhn se:
—Ihyan cąh ne, Juąn Bautista ihyan. A ihyan cąh che chihquentiyón sandądo che chihca yąn se dąndo ye. Mąn ne, a ntuche ye vąn tenąhn.
17 Tihcą rąhn rey me, te a mąn se chihquentiyon se sandądo che din se preso Juąn, chaconuhn se ihyan vącoyąhn, dechiche se ihyan nduco cadena. Tihcą chahno chi Juąn, te tihcą nahn Herodías, tąhn ndąhta yahn Felipe, sąhn min che dihno rey me. Rey me ne, ndere quenan se nduco te.
18 A rąhn Juąn ri ye rey me:
—Hua ndąhcą redin ne che quenan ne nduco ndąhta yahn dihno ne.
19 Nducote tihcą rąhn Juąn ri ye rey me ne, chemin che ąma nahn cąhno Herodías ihyan. Ate hua chi chihno te ihyan ura min.
20 Herodes ne, renevahnecun se Juąn, te a devano se te ihyan min ne, ihyan ndah ye, ndiyu ihyan nunde ye. Chemin che hua rahnecun se che cąhno te ihyan. Cuahn che rihnevan rey me che rente Juąn ne, andahre hua ndah renahn se, ate rihnevan se numacuahn vedeyeno.
21 Ate ndą ąma ro che ndąhcą chahno Herodías chi. Din rey me vihcoduche se, ne recąh se reh nducoyąca intiyahn yahn se mąn, ihyan ndinąn yahn sandądo yahn se mąn, ihyan nąhn che vate ye estądo yahn Galilea mąn.
22 Ura che a vate vihco ye ne, chendą tąhn dąya Herodías, ndeh te, ne rey me nduco ihyan che vate ye reh ye nduco vih ne, ąma cąh yeno ihyan. Tuhme rąhn rey me ri se tąhn:
—Cuique adecodehno che nehn, ne té di.
23 Cąh se ndudo yahn se tąhn, ne rąhn se:
—Adecodehno che nehn, andahre mąhn va nąn che rihquentiyón, té di.
24 Ndiquendąh te, ne cuahn te cącarune te chaco te, ne rąhn te:
—¿Deh cącá?
Ndahconan chaco te:
—Cuique tin Juąn Bautista.
25 Ndetąhno chendą tun te nąn che quenun rey me, ne rąhn te ri te sąhn:
—Mąn ne, náhn che te ne u meniyon tin Juąn Bautista chete ąma cuh.
26 Tuhme ąma chi rąn rey me. Ate nducote a cąh se ndudo yahn se tąhn nąn nducoyąca ihyan che vate ye min nduco se ne, chemin che dinahn se ndudo yahn se.
27 A ura min no chihquentiyon se ąma sandądo che cąhn se ngua se tin Juąn.
28 Chahn sandądo me vącoyąhn, chihca yąn se dąndo Juąn. Quenda se tin ye chete ąma cuh, ne cąh se tąhn. Tąhn min ne, quenda te cąh te chaco te.
29 Cuahn che checadino ihyan che chinduco ye Juąn te a chih ye ne,

chahn ye chengua ye ihyan, ne chihche ye ihyan.

Cạh Dihvo vo Jesucristo, cheh uhn mil ihyan

30 Adive ne, ndaconan ihyan apóstol chahn, ndo dạma ye nduco Dihvo vo, ne necạh cuande ye ihyan nducuahn che din ye mạn, nducuahn che chicuahn ye mạn.
31 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuhn vo nduco nchuhn ạma cuạn nạn che demạn, cuahtetuhno vo tah.
Tihcạ rạhn ye, te ạma yạhn ihyan, ihyan che rendạ ye mạn, ihyan che renạhn ye mạn, ne nde che cheh ye hua rinun yahn ye.
32 Tuhme quenun Dihvo vo chete ạma bạrco nduco ihyan apóstol chahn, ne cuahn ye ạma cuạn nạn che metah duhva.
33 Ate ạma yạhn ihyan ndihchero ye che cuahn ye, ne nchanạn ye ihyan. Tuhme chica ihyan chahn yạn vạco ye, ne rica cạh ye, cuahn ye cuạhn nạn che cuahn Dihvo vo, nde tahque nun ndạ ye min.
34 Cuahn che ndiquendạh Dihvo vo chete bạrco me ne, ạma yạhn ihyan ndidạma ye. Quenan vạhino ye ihyan chahn, te nduhcạ itecuche che metah duh che redin cudạdo ite ne, tihchan ye. Tuhme canạn Dihvo vo, chicuahn ye ihyan ạma ndeh nạn dehtenduh.
35 Cuahn che a chi chino me ne, ndạ ihyan apóstol chahn nạn Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Muhn ne, yạhn nạn che metah duhva, ne mạn ne, a chi chino.
36 Cuedechuh ne ihyan sih cuạhn yạn che nino, cạva che cua ye che cheh ye, te muhn ne, metah deh che cheh ye.
37 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Nchuhn cocạh ne, cheh ihyan sih.
—Tumerune ihyan chahn ihyan:
—Nahn o ciento tume denario che cua nuhn pạn, cheh ihyan sih. ¿A nahn ne che tihcạ din nuhn ne?
38 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—¿Tạva pạn va yahn nchuhn? Cuahn ne quendihchero ne.
Cuahn che ndihchero ihyan chahn ne, rạhn ye ri ye ihyan:
—Va uhn pạn nduco o yạhca.
39 Dechuh Dihvo vo ihyan apóstol chahn che cạhma ye nduco nducoyạca ihyan che cuahte ye nạn yune cue, codạma ye ạma ạma cuạn nduco vih.
40 Tihcạ dinahn ye, ne ạma o cuạn ne, chahte ạma ciento ye, ne tạma te o cuạn ne, chahte o raco ndiche ye.
41 Tuhme chetạh Dihvo vo nduh che uhn pạn chahn nduco o yạhca chahn. Cha yạco nạn ye nạn ro, ne cạh ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye pạn chahn, ne cạh ye ihyan apóstol, cạva che cạh ye, cheh nducoyạca ihyan chahn. Namin yạhca chahn ne, ndeh Dihvo vo, ne cheh nducoyạca ye.
42 Cheh ndah nducoyạca ihyan chahn nde nạn che chito ihyan.
43 Adive ne, nedin dạma ihyan apóstol chahn nducuahn pạn che ngạva, ne chi ndichio cuahte. Namin nedin dạma ye che ngạva yahn yạhca chahn.
44 Vạn nducoyạca ihyan che cheh ye ne, nduco uhn mil ihyan chạhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, rica ye nạn nune vine

45 Ndetạhno dechuh Dihvo vo Jesucristo ihyan apóstol che condạ ye chete bạrco me, chuh ye tạma lạdo viche cạh, cuạhn nạn yạn Betsaida. Tuhme ndedechuh ye nducoyạca ihyan chenạhn chahn.
46 Cuahn che ndedechuh ye ihyan chahn ne, cuahn ye ạma tingüete cạva che covạh ye.
47 Cuahn che chi man me ne, a nde mendạhn vine me cuahn bạrco me nduco ihyan apóstol chahn. Dihvo vo ne, a demạn ye quenan ye tingüete me.
48 Ndihchero ye che ạma chi cuno ihyan chahn che ricạhca ye bạrco me, te cuạn nạn che rechi yuhne

cuahn ye. Adive, ura che a nino co
dave ne, cuahn Dihvo vo, rica ye nạn
vine me, nde a nahn chuhnan ye
ihyan chahn.
49 Cuahn che ndihchero ihyan
chahn che rica Dihvo vo nạn vine
me ne, rạhco ye te co vaco chihngạ
cochi, nde tuno cah ye che vạh ye.
50 Nducoyạca ihyan chahn ne,
ndihchero ye che cochi Dihvo vo nạn
nune, ate nducote hua nchanạn ye
ihyan ne, ạma dihya ye chi.
Ndetạhno rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Hua dihya nchuhn co, te a u che
cochí. Hua dehve rạhco ne.
51 Tuhme chendạ ye chete bạrco
me nạn che chenun ihyan chahn.
Ndetạhno chehuan yuhne me, ne
ạma rahn ino ihyan chahn.
52 Ạma rahn ino ye, te nducote
checḥe chedave yahn ye ne, metah
cuihno conahn ye yahn vederihno
che din Dihvo vo nduco pạn chahn.

Ndạ Dihvo vo Jesucristo yạhn yahn Genesaret, ne din ye che ndoyahn ihyan cah

53 Cuahn che a chuh Dihvo vo
nduco ihyan apóstol chahn tạma
lạdo viche cạh ne, ndạ ye yạhn yahn
Genesaret, ne dechiche ihyan chahn
bạrco me chihto vine me.
54 Cuahn che a ndiquendạ Dihvo
vo chete bạrco me ne, ndetạhno
nchanạn ihyan yạn min ihyan.
55 Tuhme cuahn ihyan chahn rano
ye numachahte chihto yạn, ne canạn
ye retechecạn ye ihyan cah yahn ye
nduco yundo, regu ye ihyan cuạhn
nạn che quenun Dihvo vo.
56 Adecotino nạn che rendạ Dihvo
vo, andahre yạn cạhya mạn,
andahre yạn rahte mạn, andahre
viyạta mạn, min racondihte ihyan
chahn ihyan cah yahn ye chihto
yune. Rica ihyan chahn che cạh
yune Dihvo vo cuaconahn tạh ihyan
cah chahn andahre chihto tino yahn
ye. Nducoyạca ihyan cah che
chaconahn tạh ye tino yahn ye ne,
ndetạhno ndoyahn ye.

7

Nduhcạ che rahtendihco ihyan nunde

1 Sạhn fariseo mạn, sạhn devano
ley che dirun Moisés che chica se
yạn Jerusalén mạn ne, ndo dạma se
nạn Dihvo vo.
2-5 Sạhn chahn nduco nducoyạca
ihyan nación yahn Israel chenạhn
ne, riquendi se costumbre che
chihco ihyan ndico yahn se che
renạno se tạh se ura che cheh se
mạn, ura che rendạ se che rahn se
ndihve mạn. Rạhco se te nduco tihcạ
ne, redinahn se che rihquentiyon
Dendiohs. Namin renạno se vạso
mạn, jạrro mạn, dehtenduh chenạhn
che retoh se mạn. Ndihchero se che
reh ihyan apóstol, ne hua renạno ye
tạh ye nduhcạ costumbre yahn se,
ne rạhn se ri se Dihvo vo:
—¿Dehco che hua renạno ihyan
apóstol yahn ne tạh ye ura che reh ye
nduhcạ che chihco cạde ihyan ndico
yuhn vo ne?
6 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye
ri ye sạhn:
—¡O nạn o chende nchuhn!
Riquendạh cuạco nduhcạ che dirun
ihyan profeta Isaías yahn ne tuhcạ:
Dendudo no che rạhn sạhn sih che
ritahno se Dendiohs,
te hua cuạco.
7 Nde hua cochihve che rendeva se
yavenạn Dendiohs, te ricuahn
se costumbre yahn mạn se,
redin cạ se che
vederihquentiyon yahn
Dendiohs.
8 Tihcạ redin nchuhn. Rihcomạn ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs,
ne riquendi ne costumbre yahn mạn
ne. Renạno ne jạrro mạn, vạso mạn,
ạma ndeh nạn ca dehtenduh che
tihchan redin ne.
9 ’¡Ạma vivo nchuhn che rạhco ne!
Riquendi ne costumbre yahn mạn
ne, ne rihcomạn ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
10 Moisés ne, dirun ye tuhcạ:
“Cuendeva yavenạn chide mạn,
yavenạn cheque mạn.” Namin dirun
ye: “Adecoduhno ihyan che cạhva ye
yahn chida ye o cạhva ye yahn chaco

ye ne, quenan cuma che cạhno
ihyan yạn ihyan.”
11 Ate ndotenan che quendi
nchuhn vederihquentiyon min ne,
ricuahn ne ihyan che cạhma ye co ye
indihte yahn ye: “Hua co conán
nchuhn, te nducuahn che va yáhn
ne, a ndihco mendậhn che co vedino
nạn Dendiohs.”
12 Adecoduhno ihyan che cạhma
ye tihcạ ne, redin nchuhn fuerza
ihyan che dinahn ye, ne hua
rahnecun ne che conan ye indihte
yahn ye.
13 ¡Ạma ndeh nạn ca dehtenduh
che tuhchan redin nchuhn!
Rihcomạn ne vederihquentiyon
yahn Dendiohs, ne riquendi ne
costumbre yahn mạn ne.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te ndiyu cạva dehtenduh che reh ihyan che chendihco ye nunde

14 Nedin dạma Dihvo vo ihyan, ne
rạhn ye:
—Cuihcovan ndah nchuhn cạva
che conahn ne che cạhmá nduco ne:
15 Nducuahn che chihngạ che
riquendạh chete chedave yahn
ihyan ne, a cạva chemin che
chendihco ye nunde, ndiyu cạva
dehtenduh che reh ye.
16 ¡Cuihcovan ndah ne cạva che
conahn ne!
17 Cuahn che chica Dihvo vo min,
ndondạ ye vah ne, chica ihyan
apóstol ihyan che cạh cuande ye
ihyan deh conahn che nte ye me.
18 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Namin nchuhn dạma ri ne
nduco ihyan sih, te hua renahn ne.
Nducuahn che reh ihyan ne, ndiyu
cạva chemin che chendihco ye
nunde,
19 te vạcochendereh yahn ye rahn,
ndiyu chete chedave yahn ye.
Tihcạ chicuahn Dihvo vo che
ndiyu cạva dehtenduh che reh ihyan
che chendihco ye nunde.
20 Quendi ye, ne rạhn ye:
—Nducuahn che chihngạ che
rendededecadino ihyan mạn, che
redin ye mạn ne, a cạva chemin che
chendihco ye nunde.
21 Chete chedave yahn ihyan
riquendạh che chihngạ
rendededecadino ye mạn, reduco ye
mạn, rihno vih ye mạn,
22 rahtenan ye nduco ihyan che
hua nihnevạco ye nduco ye mạn,
nahn yahn ye dehtenduh yahn
ihyan mạn, rihncheh ye mạn,
duhtuno ihyan ye mạn, ndere ihyan
ye mạn, ve ye mạn, yạde ye mạn,
nine ye mạn.
23 Nducuahn dehtenduh chemin
chan ne, reconan chete chedave
yahn ihyan, ne a cạva chemin che
chendihco ye nunde.

Ạma tạhn tạma nación ne, chica te Dihvo vo Jesucristo che conan ye tạhn

24 Chica Dihvo vo min, ne cuahn ye
cuạhn yạhn yahn yạn Tiro mạn,
Sidón mạn. Cuahn che ndạ ye ne,
ndạca ye ạma vah nạn che conan ye.
Hua nahn ye che cadino ihyan che
min quenan ye, ate a cạde no che
checadino ihyan.
25 Min va ạma tạhn dihn che
quenun vaco chihngạ tạhn.
Ndetạhno che checadino chaco te
che ndạ Dihvo vo ne, chahn te nạn
quenan ye, ne chehntihya te nạn ye.
26 Tạhn min ne, ndiyu tạhn nación
yahn Israel, te tạhn tạma nación. A
min Sirofenicia yạn vạco te. Chica te
Dihvo vo che ndetendạh ye vaco
chihngạ che quenun tạhn dihn yahn
te.
27 Ate rạhn Dihvo vo ri ye tạhn:
—Ihyan yáhn ne, ạma rendotenan
ye che conán ihyan. Ndete che conán
di ne, anduhnecạ ndete che cahneví
pạn che reh checạhya, cậh, cheh
yạhna.
28 Ndaconan te, ne rạhn te ri te
ihyan:
—Dihvé, cuạco che rạhn ne. Ate
yạhna ne, rahtenun te mạn mesa, ne
rendạca dạche chende checạhya reh
te.
29 Tuhme rạhn ye ri ye tạhn:
—Ndạhcạ ndaconen. Co nahn.
Vaco chihngạ me ne, a ndiquendạh
tạhn daye.

30 Conạhn te, ne cuahn che ntạ te
ndevạco te ne, ntạca te dạya te che
quendite te nạn yundo. A
ntiquendạh vaco chihngạ me tạhn.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma sạhn che nde chato se mạn, nde lihme se mạn

31 Chihno neve ro ne, ndạca Dihvo
vo yạhn yahn Tiro, nchuh ye yạn
Sidón mạn, te neve yạn cạhya che
nino yạn Decápolis mạn, ne ntạ ye
nạn va vine yahn Galilea.
32 Min ndạ ạma o ihyan, nda ye
ạma sạhn che nde chato se mạn, nde
lihme se mạn, ne chica ye Dihvo vo
che nahn tạh ye sạhn, din ye che
ndoyahn se.
33 Quenda Dihvo vo sạhn ạma
lạdo, ne terun ye ndutitạh ye
iverevan se mạn, nahn tạh ye chihya
se nduco nunedan ye mạn.
34 Chenihyon nạn ye cuạhn nạn ro,
ne chenạhn ino ye che chi ndạche
ye, ne rạhn ye:

—¡Efata! —che nahn cạhma:
¡Condah!

35 Ndetạhno chihnevan se mạn,
ndiquendạh cạhn se mạn.
36 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo
che hua cạhma ihyan chahn tạcạ chi
che ndoyahn sạhn min. Ate cuahn
che rihquentiyon ye che hua cạhma
ihyan ne, nde tahque racotuhn ca
ihyan ndudo.
37 Ạma rahn ino nducoyạca ihyan,
ne rạhn ye:

—¡Ạma ndạhcạ nducuahn che
redin ihyan cuh! Nde ihyan che
chato ye ne, redin ye che ri rihnevan
ye, ne ihyan che lihme ye ne, redin
ye che ri rente ye.

8

Dihvo vo Jesucristo ne, cạh ye, cheh cun mil ihyan

1 Tạhn min ne, ạma yạhn ihyan
ndidạma ye nạn Dihvo vo, ne
ametah che cheh ye. Tuhme cah
Dihvo vo ihyan apóstol, ne rạhn ye ri
ye ihyan:

2 —Renan vạhinó ihyan sih, te a
ino ro che chenan ye nducó, ne mạn
ne, ametah che cheh ye.
3 Ndete che ndedechúh ihyan che
hua cheh ye ne, condave cuno ye
cuạhn yune, te nạhn ye ne, yahn yạn
vạco ye.
4 Tuhme rạhn ihyan chahn ri ye
ihyan:

—Ate ¿deh cạh vo, cheh ye?, te
muhn ne, metah dehva.
5 Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:

—¿Tạva pạn va yahn nchuhn ne?

Ndahconan ye:

—Ndache pạn va yahn nuhn.

6 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo
che cuahte nducoyạca ihyan
ndiyạhn. Chetạh ye nduh che
ndache pạn chahn, ne cuahn che a
necạh ye nundihve cuahn Dendiohs
ne, ndeh ye. Tuhme cạh ye pạn me
ihyan apóstol chahn cạva che cạh ye,
cheh nducoyạca ihyan.
7 Namin va neve yạhca cạhya, ne
ndaconan cạh Dihvo vo nundihve
cuahn Dendiohs. Tuhme dechuh ye
ihyan apóstol chahn, cạva che cạh ye
yạhca me, cheh nducoyạca ihyan
chahn.
8 Cheh nducoyạca ye nde nạn che
chito ihyan. Chihno min ne, nedin
dạma ihyan apóstol chahn nducuahn
che ngạva, ne chito ndache cuahte.
9 Ihyan che cheh ye ne, ri tenduh
cun mil ihyan. Tuhme ndedechuh
Dihvo vo ihyan chahn,
10 ne chendạ ye chete ạma bạrco
nduco ihyan apóstol yahn ye, cuahn
ye nduco vih cuạhn yạhn yahn yạn
Dalmanuta.

Sạhn fariseo ne, rica se che din Dihvo vo Jesucristo ạma vederihno, ndihchero se

11 Cuahn che ndạ ye min ne, ndạ
neve sạhn fariseo, ne canạn rente se
nduco Dihvo vo, retumarande se
ihyan. Chica se che cạca ye Dendiohs
che conahn ạma vederihno,
ndihchero se.
12 Ạma chenạhn ino Dihvo vo che
chi ndạche ye cạva se, ne rạhn ye ri
ye sạhn:

—Ihyan che vate ye mạn ro cuh ne, hua ndạhcạ che retumarande ye Dendiohs, rica ye ạma vederihno ndihchero ye. Cuạco rạ́hn rí nchuhn te Dendiohs ne, hua tumacạh ye yahn ye.
13 Tuhme chihcomạn ye sạhn chahn, ne ndondạ ye chete bạrco me, tuche ye tạma lạdo viche yahn vine me.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn ye te ndudo che ricuahn sạhn fariseo ne, anduhnecạ yạ yahn pạn

14 Ihyan apóstol ne, chinạn ye, hua quenda ye deh che cheh ye. Atenạn ạma pạn nda ye.
15 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuihco nchuhn cudạdo. Hua tumacạh ne yahn yạ yahn sạhn fariseo mạn, yạ yahn Herodes mạn.
16 Tuhme canạn rente ihyan chahn nduco vih:
—Tihcạ rạhn ye, yahn che hua nda vo pạn.
17 Checadino Dihvo vo che tihcạ rente ihyan chahn. Ate nducote a rạhn ye yahn ndudo che ricuahn sạhn chahn ndiyu yahn pạn ne, chemin che chihya ye ihyan:
—¿Dehco che rạhn nchuhn yahn che hua nda ne pạn? ¿A hua retumacadino nchuhn? ¿Dehco che ạma cheche chedave yahn ne?
18 ¿A nduhnecạ ndete che hua ro nạn ne? ¿A nduhnecạ ndete che hua rihnevan ne? ¿A hua renecạhco ne?
19 Cuahn che chihcachéh uhn mil ihyan nduco uhn pạn ne, ¿tạva cuahte pạn che ngạva nedin dạma ne ne?
Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Ndichio cuahte nedin dạma nuhn.
20 Namin no tun cuahn che chihcachéh cun mil ihyan nduco ndache pạn ne, ¿tạva cuahte pạn che ngạva nedin dạma ne ne?
Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Ndache cuahte nedin dạma nuhn.
21 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Me ¿tạcạ che hua renahn ne?

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nạn ạma sạhn nạn ve

22 Ura che ndạ Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye yạn Betsaida ne, ndạ ạma o ihyan nạn ye, nda ye ạma sạhn nạn ve, ne chica ye Dihvo vo che cuaconahn tạh ye sạhn, din ye che ndoyahn se.
23 Tuhme chetạh ye tạh sạhn nạn ve me, quenda ye sạhn cuạhn chihto yạn. Nahn ye nunedan ye ndutinạn se, ne tumerune ye sạhn ndete che a ro nạn se.
24 Sạhn min ne, ndihchero se cuạhn chihto nạn se, ne rạhn se ri se ihyan:
—A ri ro nán ihyan che vatechica ye. Ate nduhcạ che ro yạhn rahte, tihcạ ro ye.
25 Nahn tạh ye ndutinạn se tạma yune, ne ndetạhno a chi ro nạn ndah se.
26 Tuhme ndedechuh ye sạhn cuạhn ndevạco se, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Hua conda yạn tih, nde hua cahme nduco nde ạma ihyan sih tạcạ chi che ndoyehn.

Pedro ne, rạhn ye te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse

27 Chihno min ne, quenda Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye, cuahn ye nduco vih nạn yạn cạhya cuạhn chihto yạn Cesarea de Filipo. Cuahn che chenun ye yune ne, tumerune ye ihyan chahn:
—¿Duh u, rạhn ihyan ne?
28 Ndahconan ihyan chahn yahn ye:
—Ạma o ihyan ne, rạhn ye te ndih ne, Juạn Bautista. Tạma te o ye ne, rạhn ye te ndih ne, Elías. Tạma te o ye ne, rạhn ye te ndih ne, ạma cha ihyan profeta.
29 Tuhme tumerune ye ihyan chahn:

—Me nchuhn, ¿deh rạhn ne yáhn ne?

Ndahconan Pedro, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—A ndih che a va cạde che chi ne ndedevahn ne ihyan iyehnse.

30 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn che hua cạhma ye chemin nduco nde ạma ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn ye te cạhno sạhn nunde ihyan

31 Tuhme cạh cuande Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye, ne rạhn ye:

—U che rinducó nducoyạca ihyan ne, va che ạma chuhríhn. Intiyahn mạn, chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn ne, co tạn se nducó, ne cạhno se u. Ate cuihno ino ro ne, va che ntuché vạn tenạhn.

32 Nduco chemin ne, cạh cuande ndah Dihvo vo ihyan chahn nduhcạ che cuahno co ye. Tuhme quenda Pedro ihyan ạma lạdo, ne yạhve ye ihyan cạva che hua cạh yune ye che tihcạ cuahno co ye.

33 Ate chaconan Dihvo vo ndihchero ye ihyan apóstol chenạhn, ne chihya ye Pedro:

—Di ne, ¡nduhcạ chundah, di! ¡Cuehn ạma lạdo! ¡Hua din vahche yáhn!, te di ne, ihyan iyehnse di, nde hua renehn che nahn Dendiohs.

34 Ura min ne, cah Dihvo vo ihyan apóstol mạn, ihyan che chenun nduco ye mạn, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Adecoduhno ihyan che nahn conduco ye u ne, va che cạhcomạn ye vedeyeno yahn mạn ye. Hua co che dendudo no conduco ye u, te va che cạhco mendạhn ye ihyan cạva che conduco ye u, andahre conahn yạh ye nạn ạma cruz cạvá.

35 Tihcạ, te adecoduno ihyan che hua nahn cạhco mendạhn ye ihyan cạva che conduco ye u ne, va che conda ye. Me adecoduhno ihyan che conduco ye u numacuahn chedave yahn ye ne, hua dehve din yahn andahre cạhno sạhn nunde ihyan yahn che ritahno ye u mạn, ndudo ndah yáhn mạn, te ndevahn ye.

36 Andahre nedin dạma ihyan nducuahn vedecuihca che va iyehnse, ate ¿dehra cochihve yahn ye ndete che va che conda ye?,

37 te hua cochihve vedecuihca nạn Dendiohs cạva che ndevahn ihyan.

38 Tihcạ, te adecoduhno ihyan che co cuihnạn ye cạva u mạn, cạva ndudo yáhn mạn, nạn ihyan nunde che rahcotạhn ye yahn Dendiohs ne, namin u che rinducó nducoyạca ihyan ne, co cuihnán cạva ye ro che numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá ndạ́ nduco ángel ndah.

9

1 Quendi Dihvo vo rạhn ye nduco ihyan chahn:

—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ạma o ihyan che chenun ye muhn nduco vo ne, vate ca ye iyehnse ndạ ro che numacuahn vedeyudo conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndo diyạhn ye

2 Chihno ạn ro me ne, quenda Dihvo vo Pedro mạn, Jacobo mạn, Juạn mạn, cuahn ye nduco vih ạma tingüete. Min ndo diyạhn ye nạn ihyan chahn.

3 Tino yahn ye ne, ạma ndo cua nduhcạ ihve, nde tuno diyạhn ro. Nde ạma ihyan renạn che vate ye muhn iyehnse cuh ne, hua co din ye che tihcạ ndo cua.

4 A denạn chihnde ro Elías nduco Moisés, ne ndihchero ihyan chahn che rente ye nduco Dihvo vo.

5 Tuhme rạhn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Ihyan ricuahn yáhn, ạma ndạhcạ che chenan vo muhn. Dendah nuhn ino vache vah. Ạma nạn che cuhnde ne, tạma nạn che cuhnde Moisés, ne tạma nạn che cuhnde Elías.

6 Tihcạ rạhn ye, te ạma dihya ihyan chahn chi, nde hua rentạquino ye deh che cạhma ye.

7 Ura min chiya ạma man, quendihco nạn che chenun ihyan chahn. Vạn man me ne, chenun ạma ndudo che rạhn tuhcạ:

—Sąhnguh che Dąyá. Yahinó sąhn. Che cąhma se ne, chemin che codinahn nchuhn.
8 A denąn cuahn che ndihchero
ihyan chąhn ne, ametah duhva. A
demąn Dihvo vo nti ye.
9 Ura che cuenchan ihyan chahn
cuete me ne, rąhn Dihvo vo ri ye
ihyan:
—Hua cąhma nchuhn nduco nde
ąma ihyan yahn vederihno che
ndihchero ne nde ndą ro che u che
rinducó nducoyąca ihyan ntuché
vąn tenąhn.
10 Dinahn ihyan chahn che rąhn
Dihvo vo, chahtenun ino ye
vederihno min, ne retumerune vih
ye:
—¿Dehra conahn ndudo che tihcą
rąhn ye che ntuche ye vąn tenąhn
ne?
11 Numanahn che chenun yune ca
ye ne, tumerune ye Dihvo vo:
—¿Deh cuande che rąhn sąhn
devano ley che dirun Moisés che
Elías va che chi ye menąn ne?
12 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn
ye:
—Cuąco te va che chi Elías menąn,
ne ndąhco cąde ye nducuahn. Ate, ¿a
renahn ne nduhcą che ndirun yáhn
nąn Ndudo yahn Dendiohs?, te a
ndirun te u che rinducó nducoyąca
ihyan ne, va che chuhríhn mąn, va
che ndąhchenan ihyan u mąn.
13 Ate ráhn rí nchuhn te a ndą
Elías, ne din tąn ihyan nduco ye
nduhcą che a ndirun yahn ye nąn
Ndudo yahn Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendąh ye vaco chihngą che quenun ąma sąhn dihn

14 Cuahn che ntą Dihvo vo nąn che
chenun ihyan apóstol chenąhn ne,
ndihchero ye che ąma ndito ihyan.
Sąhn devano ley che dirun Moisés
ne, rahteruhn chende se nduco
ihyan apóstol.
15 Ndetąhno che ndihchero ihyan
che chenun ye min Dihvo vo ne,
cuahn ino nducoyąca ye, ne aderano
ye chahn ye necąh ye Dendiohs
ihyan.
16 Tumerune Dihvo vo ihyan
apóstol chahn:
—¿Deh cuande che rahteruhn
chende sąhn sih nduco nchuhn ne?
17 Tuhme chendą mendąhn ąma
ihyan che quenun ye vąn ihyan
chahn, ne rąhn ye ri ye Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn yáhn, hua te u ne,
ndą́ ndevah, te rąhcó te muhn
quenun ne. Ndá sąhn dąyá che
quenun ąma vaco chihngą sąhn,
nedin che ndi lihme se.
18 Adecotino che rinuhn yahn se
ne, redin vaco chihngą me che
rendava se. Riche yan chende se
mąn, reh dihyon se mąn, ri cheche se
mąn. U ne, chicá ihyan apóstol yahn
ne che ndetendąh ye vaco chihngą
me sąhn, ate hua chi ndetendąh ye.
19 Tuhme rąhn Dihvo vo:
—¡Ąma rendedecadinó cąva
nchuhn! ¿Dehco che hua ritahno ne?
¿Ticuąhn cąhcomąn ne vedenine
yahn ne, co ne ihyan? Cuahn ne
nguan ne sąhn.
20 Tuhme chehua ihyan chahn
sąhn dihn me, ne cuahn che
checadino vaco chihngą me che a
ihyan min che Dihvo vo Jesucristo
ne, din che nuhn yahn sąhn dihn me,
ne chendava se. Racondihte yąhn se
mąn, riche yan chende se mąn.
21 Tumerune Dihvo vo chida se:
—¿A rąhn che tihcą ri yahn se ne?
Ndahconan chida se, ne rąhn ye:
—Nde ro che lihn se.
22 Ąma ndeh yune redin vaco
chihngą me che rendąhnun se
vącoyąhn mąn, vąn nune mąn, che
nahn cąhno sąhn. Ate ndete che co
ndetendąh ne vaco chihngą me sąhn
ne, conan vąhino ne nuhn, cuinan
ne nuhn.
23 Rąhn Dihvo vo ri ye chida sąhn
dihn me:
—Ndete che ritehne ne,
adecodehno che caque ne, conahn.
24 Ndetąhno rąhn chida sąhn dihn
me numa dito ye:
—Ritahnó. Ate cuenan ne u cąva
che tahque ndah cotahnó.
25 Ndihchero Dihvo vo che ąma
ridąma ihyan, ne numacuahn

vedeyudo chihquentiyon ye vaco
chihngą me, ne rąhn ye:
—Vaco chihngą che redin che nde
lihme nde chato sąhn dihn tih,
rihquentiyón di che ndiquendah,
cąhcoman sąhn. Ametah ndaconen
conda sąhn.
26 Tuhme cah vaco chihngą me,
din che ąma chih dihca sąhn dihn
me, ndiquendąh sąhn. Chih tąhn
sąhn dihn me, quendite dihn se, ne
ąma yąhn ihyan rąhn ye che a chih
se.
27 Ate chetąh Dihvo vo tąh se,
ndedecuan ye sąhn, ne chandi se.
28 Chihno min ne, conąhn Dihvo
vo, ne cuahn che a ndondą ye vah
ne, tumerune ihyan apóstol chahn
ihyan devavih, ne rąhn ye:
—¿Deh cuande che hua chi
ndetendąh nuhn vaco chihngą me
ne?
29 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Cąva che ndetendąh vo vaco
chihngą chemin chan ne, nahn che
covąh vo mąn, cuahte vo yąhte mąn.

Rąhn Dihvo vo Jesucristo tąma yune te va che cąhno se ihyan

30 Chihno min ne, chica ihyan
chahn min cuahn ye. Chuh ye estądo
yahn Galilea, ate hua nahn Dihvo vo
che cadino nde ąma ihyan,
31 te ricuahn ye ihyan apóstol yahn
ye. Rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—U che rinducó nducoyąca ihyan
ne, din se preso u, ne cąhno se u. Ate
cuihno ino ro ne, ntuché vąn tenąhn.
32 Hua chenahn ihyan chahn
ndudo che tihcą rąhn Dihvo vo, ne
vąhino ye tumerune ye ihyan deh
conahn.

Nahn codevano ihyan apóstol cha ye che tahque conąn ye

33 Cuahn che ndą ihyan chahn yąn
Capernaum ne, ndondą ye vah.
Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan
apóstol chahn, ne rąhn ye:
—¿Deh che ąma rente nchuhn
yune ura che cochi vo ne?
34 Ate hua ndahconan ihyan chahn
yahn ye, te rente ye nduco vih cha ye
che tahque conąn ye.
35 Tuhme chihnde Dihvo vo, ne
cah ye nduh che ndichio ihyan
chahn nąn ye, ne rąhn ye:
—Adecoduhno nchuhn che nahn
conąn ne ne, va che ndąhco ndiya
mąn ne nchuhn, co ne anduhnecą
decąhya yahn combiero yahn ne.
36 Tuhme cah ye ąma lihn, chihno
ye mendąhn. Chetąh ye lihn me
quenuhn ye, ne rąhn ye ri ye ihyan
chahn:
37 —Adecoduhno ihyan che
renevahnecun ye ihyan yáhn che
necun ye nduhcą checąhya che
tuhchan ne, a u renevahnecun ye.
Me ihyan che renevahnecun ye u ne,
Ihyan che dechuh ye u
renevahnecun ye.

Ihyan che hua tąn ye nduco vo ne, rinan ye uvo

38 Chihno min ne, rąhn Juąn ri ye
Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn yáhn, ndihchero
nuhn ąma ihyan che rentiyon yąn ye
ndih, ne nduco tihcą rendetendąh ye
vaco chihngą. Ate hua cąh yune
nuhn che quendi ye, te hua nduco ye
uvo.
39 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Hua cąhca tąn nchuhn che tihcą
redin ye, te nde ąma ihyan che redin
ye vederihno nduco
vederihquentiyon yáhn, hua chihngą
rąhn ye yáhn.
40 Tihcą, te ihyan che hua tąn ye
nduco vo ne, rinan ye uvo.
41 Adecoduhno ihyan che te ye
andahre ąma vąso nune, cuh ne
yahn che rinduco ne u ne, cuąco
rąhn rí nchuhn te ndąhco menun
Dendiohs yahn ye.

Cąhnda yahn ihyan che rahtendihco ye nunde

42 'Adecoduhno ihyan che tihyon
yune ye ąma ihyan yáhn che necun
ye nduhcą checąhya che tuhchan
che condihco ye nunde ne, tahque
ndąhcą cąva ihyan min che dechiche

ihyan ạma tu yudo chahte dạndo ye,
cuạcondạhnun ye ihyan vạn
nuniyạhn.
43 'Ndete che rendạ yahn ne che
cuahtendihco ne nunde, ne nduco
tạh ne va che dinahn ne ne, tahque
ndah che din ne cuande anduhnecạ
ndete che a chihca yạn ne tạh ne, te
tahque ndạhcạ yahn ne che
cuahtenan ne vahchetero andahre
yuhche tạh ne, yudomin ca che
numa ne cuahtenun ne vạn
ruchiyạhn che riche cuahn dạma.
44 Min ne, hua rintoh cuahno
yạhn, nde hua rih ndạh che reh te
ihyan.
45 Ndete che rendạ yahn ne che
cuahtendihco ne nunde, ne nduco
cạh ne va che dinahn ne ne, tahque
ndah che din ne cuande anduhnecạ
ndete che a chihca yạn ne cạh ne, te
tahque ndạhcạ yahn ne che
cuahtenan ne vahchetero andahre
yuhche cạh ne, yudomin ca che
numa ne cuahtenun ne vạn
ruchiyạhn che riche cuahn dạma.
46 Min ne, hua rintoh cuahno
yạhn, nde hua rih ndạh che reh te
ihyan.
47 Ndete che ndutinạn ne ndi che
va che cuahtendihco ne nunde ne,
codin ne cuande anduhnecạ ndete
che a tico ne, te tahque ndạhcạ yahn
ne che cuahtenan ne vahchetero
andahre metah ndutinạn ne,
yudomin ca che numa ne cuahtenun
ne vạn ruchiyạhn
48 nạn che hua rintoh cuahno
yạhn, nde hua rih ndạh che reh te
ihyan.
49 'Nducoyạca ihyan che ritahno
ye u ne, va che chuhrihn ye cạva che
quendạh ndah ye, ne ndeva
Dendiohs ihyan. Nducuahn vedino
che recạh ihyan Dendiohs ne,
richihve ndete che dave chedave
yahn ye.
50 Ima ne ndah, ate ndete che
necạn dine yahn ne, ametah
cochihve. A namin nchuhn, te nahn
che runecạde ne mạn, nahn che
ndạhcạ cuahtenan ne nduco vih
mạn.

10

Ndihco cạde Dendiohs che hua tehche vih ihyan che nihnevạco ye

1 Chica Dihvo vo yạn Capernaum,
ne cuahn ye cuạhn estạdo yahn
Judea, yạhn viche lạdo cạh yahn ico
Jordán, ne ndaconan ndo dạma ạma
yạhn ihyan nạn ye. Ricuahn ye
ihyan chahn nduhcạ che redin ye ro
ro.
2 Ạma ro min ne, ndạ ạma o sạhn
fariseo, cạva che tumarande se
Dihvo vo. Tumerune se ihyan ndete
che ndihquentiyon Dendiohs che co
tehche ihyan ndạhta yahn ye.
3 Ndahconan ye yahn se, ne
tumerune ye sạhn:
—¿Deh rihquentiyon ley che dirun
Moisés ne?
4 Ndahconan se, ne rạhn se ri se
ihyan:
—Nạn ley che dirun Moisés ne,
ndirun che nduco che dendah ihyan
ạma acta ne, co tehche ye ndạhta
yahn ye.
5 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Tihcạ dirun ye yahn che
duhtuno ihyan nchuhn.
6 Ate cuahn che dendah Dendiohs
iyehnse ne, dendah ye chạhn mạn,
ndạhta mạn,
7 ne chihquentiyon ye che va che
cạhcomạn ihyan chida ye mạn,
chaco ye mạn, cạva che conan cuma
ye ndạhta yahn ye.
8 Nduco tihcạ ne, conan cuma vih
ye anduhnecạ ndete che ạma no ye.
9 Chemin che cuahn che
cahnevạco ihyan ne, anduhnecạ
ndete che din dạma Dendiohs ihyan,
ne ndihquentiyon ye che hua tehche
vih ye.
10 Cuahn che a ndondạ Dihvo vo
vah ne, tumerune ihyan apóstol deh
conahn che rạhn ye me.
11 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Adecoduhno ihyan che tehche
ye ndạhta yahn ye, ne cahnevạco
tun ye nduco tạma ndạhta ne, din
duche yahn ye che nihnevạco ye.
12 Adecoduhno ihyan ndạhta che
tehche ye inchạhn ye, ne cahnevạco

tun ye nduco tạma chạhn ne, namin din duche yahn ye che nihnevạco ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rica ye Dendiohs che din yahino ye checạhya

13 Ạma yune ne, ndạ ihyan, nda ye checạhya yahn ye nạn Dihvo vo cạva che nahn tạh ye, ne cạca ye Dendiohs cạva. Ate ihyan apóstol ne, rạhva ye nduco ihyan chahn.
14 Ndihchero Dihvo vo che tihcạ redin ihyan apóstol chahn, ne chi yudo yahn ye, ne rạhn ye:
—Cạh yune nchuhn che chi checạhya náṇ. Hua cạhdenun ne, te atenạn ihyan che necun ye nduhcạ checạhya chuhn, co nevahnecun ye che cạhcantiyon Dendiohs ihyan.
15 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che hua dinahn ye che rihquentiyon Dendiohs nduhcạ che redinahn ạma lihn ne, ihyan min ne, hua co conan ye nạn che rihquentiyon Dendiohs.
16 Tuhme chetạh Dihvo vo checạhya chahn, quenuhn ye. Nahn tạh ye, ne chica ye Dendiohs cạva.

Ạma sạhn cuihca che hua chinduco se Dihvo vo Jesucristo

17 Cuahn che a quenun yune Dihvo vo cuahn ye ne, ndạ ạma se rano se. Chehntihya se nạn ye, ne tumerune se ihyan:
—Ihyan Ricuahn ndah, ¿deh va che dín cạva che conán vahchetero numacuahn ro ne?
18 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—¿Dehco che rahn che ndah u ne? Metah nde ạma ihyan che ndah ye. Atenạn Dendiohs, ihyan min che ndah ye.
19 A devene vederihquentiyon yahn ye: “Hua din duche yehn che nihnevaque. Hua cahne ihyan. Hua doque. Hua cahme ndudo cuahnde. Hua cahncheh ihyan. Cuendeva yavenạn chide mạn, yavenạn cheque mạn.”
20 Rạhn se ri se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, nde ro che lihn u ne, redináhn nducuahn vederihquentiyon min.
21 Tuhme ndihchero Dihvo vo sạhn numacuahn vedeyahino, ne rạhn ye:
—Va tạma nạn che va che din. Cuehn condihcue nducuahn che va yehn, ne cuinen ihyan chevạh cạva che conen vahchetero numacuahn ro. Tuhme cochi condoque u, andahre nahn yạhn ihyan di nạn ạma cruz.
22 Ate ạma chi rạn se che tihcạ rạhn ye, yahn che ạma cuihca se. Tahque ndah se ne, ca se yune yahn se conạhn se.
23 Tuhme chaconan Dihvo vo ndihchero ye ihyan apóstol yahn ye, ne rạhn ye:
—¡Ạma vạhche cạva ihyan che nevahnecun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs!
24 Chahn ino ihyan apóstol chahn che tihcạ rạhn Dihvo vo. Ate ndaconan rạhn tun ye:
—Dạyá, ¡ạma vạhche cạva ihyan che yahino ye vedecuihca cạva che nevahnecun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs!
25 Nde hua co nevahnecun ye.
26 Ate nde tahque cuahn ino ihyan chahn che tihcạ rạhn Dihvo vo, ne rạhn ye vạn mạn ye nduco vih:
—Ndete che tihcạ ne, nde ạma ihyan hua co ndevahn ye.
27 Ndihchero ye ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Che lạdo yahn ihyan ne, hua co. Ate che lạdo yahn Dendiohs ne, co, te Dendiohs ne, ri redin ye nducuahn.
28 Tuhme tumerune Pedro:
—¿Tạcạ co yahn nuhn tuhme ne? Chihcomạn nuhn nducuahn yahn nuhn, ne chinduco nuhn ndih.
29 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te vate ihyan che a chihcomạn ye dehtenduh yahn ye cạva u nduco ndudo ndah yahn Dendiohs. A chihcomạn ye vạco ye mạn, dihno ye mạn, cahve ye mạn, chida ye mạn, chaco ye mạn, ihyan ndạhta yahn ye mạn, dạya ye mạn, yạhn yahn ye mạn.

30 Mạn ro cuh ne, ntạca ihyan
chahn ạma ciento queri ạma che
chihcomạn ye. Andahre che vạco ye
mạn, dihno ye mạn, cahve ye mạn,
chaco ye mạn, dạya ye mạn, yạhn
yahn ye mạn. Rechuhrihn ye, ate
adive ne, conan ye vahchetero
numacuahn ro.
31 Ate ndạ ro che cuhnde cạde
yahn nducoyạca ihyan ne, ạma yạhn
ihyan che rivahn che quendạh ndah
ye ne, hua quendạh ndah ye, ne
ihyan che nde hua ro che quendạh
ndah ye ne, quendạh ndah ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn ye tạma yune te va che cạhno se ihyan

32 Quendi Dihvo vo cuahn ye yạn
Jerusalén, ne ndạhnạn ye yahn
ihyan apóstol yahn ye. Namin cuahn
ạma yạhn ihyan cuạhn vedạme ye.
Ihyan apóstol ne, ạma cuahn ino ye
che cuahn Dihvo vo yạn Jerusalén
nạn che cạhnda yahn ye, ne ihyan
chenạhn ne, ạma vạhino ye. Tuhme
quenda Dihvo ihyan apóstol chahn
ạma lạdo, ne cạh cuande ye ihyan
nducuahn che va che cuahno co ye.
33 Rạhn ye:
—Condihche nchuhn. Uvo ne, a
chenun yuno vo cuahn vo yạn
Jerusalén. U che rinducó nducoyạca
ihyan ne, necạh sạhn nunde u tạh
chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn
devano ley che dirun Moisés mạn.
Sạhn chahn ne, cạhco cạde se che
cạhno se u, ne ndạco se u tạh sạhn
tạma nación
34 che din duche yahn se u mạn,
cạhnan dan se u mạn, cuahn se u
mạn, nde cạhno se u mạn. Ate
cuihno ino ro ne, ntuché vạn tenạhn.

Jacobo nduco Juạn ne, rica ye nạn che cuahte ye

35 Tuhme ndạ nduh che o dạya
Zebedeo, Jacobo nduco Juạn, ne
rạhn ye ri ye Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, rica nuhn ạma
favor ndih.
36 Tumerune Dihvo vo:
—¿Deh nahn nchuhn ne?
37 Ndahconan ihyan chahn, ne
rạhn ye:
—Cuahn che cuhnde ne
cạhcantiyon ne ne, te yune ne che
cuhnde ạma cha nuhn lạdo tạh
cuạco ne, ne tạma cha nuhn ne, lạdo
tạh cueh ne.
38 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Nde hua devano nchuhn deh
che rica ne. ¿A cocha ne chuhrihn ne
nduhcạ che va che chuhríhn ne? ¿A
cocha ne che cạhno se nchuhn
nduhcạ che va che cạhno se u ne?
39 Ndahconan ihyan chahn, ne
rạhn ye:
—Tạca hua. Cocha nuhn.
Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Cuạco te chuhrihn nchuhn
nduhcạ che chuhríhn. Namin cạhno
se nchuhn nduhcạ che cạhno se u.
40 Ate che cuahte ihyan lạdo tạh
cuạcó mạn, lạdo tạh cuéh mạn ne,
ndiyu u che cạhcantiyón, te
Dendiohs che cạhcantiyon ye.
41 Checadino ihyan apóstol
chenạhn chahn, ne chi tạn ye nduco
Jacobo mạn, Juạn mạn.
42 Ate nedin dạma Dihvo vo
nducoyạca ihyan chahn nạn ye, ne
rạhn ye ri ye ihyan:
—Nchuhn ne, a devano ne te ihyan
che rihquentiyon ye nducuahn
nación ne, ạma yudo rihquentiyon
ye, ne sạhn che rinan se ihyan ne,
rendinun rendinạhno se ihyan yahn
ye.
43-44 Ate hua co tihcạ vạn nchuhn.
Tahque ndah ne, duh ihyan che
nahn conạn ye vạn nchuhn ne, co ye
nduhcạ ạma sạhn decạhya yahn ne.
45 Tihcạ, te nde u che rinducó
nducoyạca ihyan ne, hua ndạ́ cạva
che dín decạhya yáhn ihyan. Tahque
ndah ne, cạva che conan mạ́n ihyan,
nde cạhco mendạ́hn u, cóh, cạva che
ndedeváhn ạma yạhn ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nạn Bartimeo

46 Ndạ Dihvo vo nduco ihyan
apóstol yahn ye yạn Jericó. Cuahn
che ndạca ye min ne, ạma yạhn
ihyan nduco ye ihyan. Chihto yune
ne, va ạma sạhn nạn ve che duche se

Bartimeo, daya Timeo. Min va se
rica se che din ihyan vedevahino
nduco se.
47 Cuahn che chihnevan se che a
cochi nino Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che chihta ye yan Nazaret
ne, canan rica se favor ihyan, ne
rahn se numa dito se:
—Jesús, Daya David, ¡cuenan
vahino ne u!
48 Ama yahn ihyan rahn ye ri ye
sahn che cuhnde dihn chende se. Ate
nde tahque yudo nan ca se rahn se:
—Daya David, ¡cuenan vahino ne u!
49 Chan Dihvo vo, ne rahn ye:
—Cuahn nchuhn chehua ne sahn.
Chahn ihyan, ne rahn ye nduco se:
—Dehve raque. Cuenecuen, te rah
ye di.
50 Tuhme chi se ama lado tino che
rendiche se, ne necuan se aderano
se cuahn se nan Dihvo vo.
51 Tumerune ye sahn:
—¿Deh nehn che dín ndoque ne?
Ndahconan se yahn ye:
—Ihyan Ricuahn, náhn che din ne
che co ro nán.
52 Tuhme rahn ye ri ye sahn:
—Co nahn. Nducote chitehne ne, a
ndoyehn.
Ndetahno chi ro nan se, ne cuahn
se nduco Dihvo vo cuahn nan che
cuahn ye.

11

Dihvo vo Jesucristo ne, ndaye yan Jerusalén

1 Cuahn che cuahn nino Dihvo vo
yan Jerusalén, chihto yan Betfagé
nduco yan Betania nan Cuete Olivo
ne, tahve ye o ihyan apóstol yahn ye,
2 ne rahn ye ri ye ihyan:
—Cuahn nchuhn yan lihn cah.
Min nan che condaye ne, ntaca ne
ama burro lihn che nchiche te, che
nde ama ihyan ametah condudo ye
ite. Cuentahte ne ite, quenda ne ite
muhn.
3 Ndete che va duh che tumerune
nchuhn: "¿Dehco che tihca redin
nchuhn ne?", cuendahconan ne
yahn ye: "Hua te Dihve nuhn ne,
nahn ye ite. Ate ndetahno
ndedechuh ye ite."
4 Cuahn ihyan chahn, ne ntaca ye
burro me. Nchiche te chihto yune,
nino ama chendevah, ne ntahte ye
ite.
5 Min vatendi ama o se, ne rahn se
ri se ihyan chahn:
—¿Deh din nchuhn burro tih,
rentahte ne ite ne?
6 Ndahconan ye yahn se nduhca
che cah cuande Dihvo vo ihyan, ne
cah yune se che conahn ye.
7 Quenda ihyan chahn burro me
nan Dihvo vo. Tihde ye tino yahn ye
dame te, ne quendudo Dihvo vo ite.
8 Ama yahn ihyan ntah ye tino
yahn ye, chehntave ye yune nan che
chuh Dihvo vo. Ihyan chenahn ne,
chihca ye yata cue, ne chehntave ye
numa yune.
9 Nducoyaca ihyan, ihyan che
ndahnan ye man, ihyan che chenan
ive ye man ne, ama rah yeno ye, ne
rahn ye:
—¡Ndeva vo yavenan Dihvo vo
Dendiohs! ¡Ndeva vo yavenan ihyan
cuh che dechuh ye ihyan!
10 ¡Ama ndah ro yuhn vo, te cochi
ye quenan cuma ye
vederihquentiyon yahn ihyan ndico
yuhn vo David! ¡Ndeva vo yavenan
Dendiohs che va ye vahchetero!
11 Cuahn che ndaye Dihvo vo yan
Jerusalén ne, chendaye chete yaco
chahte, ndihchero ye nducuahn che
va min. Nducote a chi chino ne,
ndaconan ye yan Betania nduco
nduh che ndichio ihyan apóstol yahn
ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, din dine ye ama yahn higo

12 Tama ro me ura che chica Dihvo
vo yan Betania ne, chi cuico ye.
13 Chinan ye ama yahn higo che
chenan yata yahn, ne cuahn ye
ndihchero ye ndete che chenan
ndute yahn. Ate deman yata yahn
chenan. Ametah ndute yahn, te hua
ro yahn.
14 Tuhme din dine ye yahn higo
me, ne rahn ye:

—Ametah ndaconan co ndute yehn, cheh ihyan.

Chihnevan ihyan apóstol che tihcą rąhn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendąh vah ye ihyan che rendihcue ye chete yąco

15 Ndą ihyan chahn yąn Jerusalén, ne cuahn che chendą Dihvo vo chete yąco ne, ndetendąh vah ye ihyan che rendihcue ye mąn, ihyan che ra ye mąn, chenun ye chete yąco me. Chi muhn chi min ye mesa yahn sąhn che rendevahcorun se tume mąn, silla yahn sąhn che rendihcue se icui mąn,
16 ne ametah cąh yune ye che chendą nde ąma ihyan chete yąco me che nda ye dehtenduh.
17 Rąhn ye ri ye ihyan che chenun ye min:

—A ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą: “Yąco yáhn ne, cąva che covąh ihyan nducuahn nación.” Ate nchuhn ne, nedin ne anduhnecą vah nąn che rendo dąma sąhn duco.
18 Chihnevan chidocuyąn ndinąn mąn, sąhn devano ley che dirun Moisés mąn, ne rinuhn ino se tącą din se che cąhno se Dihvo vo, te vąh se ihyan yąn yahn che nducoyąca ye rihcovan ye che ricuahn Dihvo vo.
19 Cuahn che chi man me ne, ndąca Dihvo vo min, conąhn ye.

Tih yąhn higo me

20 Chi dave tąma ro me, ura che a chenun yune ye ne, ndihchero ye che a nihno ntih yąhn higo me.
21 Tuhme necąhco Pedro, ne rąhn ye ri ye Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, condihche ne yąhn higo che din dine ne me ne, a ntih.
22 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye ihyan chahn:

—Nahn che cotahno nchuhn Dendiohs.
23 Cuąco rąhn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che cąhma ye co ye ico cąh che cąhn condąhnun vąn nuniyąhn, ndete che hua o ndedecadino ye mąn, cotahno ye che conahn nduhcą che rąhn ye mąn ne, va che conahn.
24 Chemin che rąhn rí nchuhn te nducuahn che cąca ne ura che covąh ne ne, cuihco ne chedave yahn ne Dendiohs, ne dinahn ye.
25-26 Cuahn che covąh nchuhn, ndete che vate ihyan che nedin tąn ye nduco ne ne, cuenchahco ne yahn ye, cąva che Chida ne che va ye vahchetero ne, nchahco ye nunde yahn ne. Ate ndete che hua nchahco nchuhn yahn ihyan ne, Dendiohs hua nchahco ye yahn ne.

Sąhn ndinąn ne, nahn cadino se duh cąh vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo

27 Cuahn che ndą ihyan chahn yąn Jerusalén ne, cuahn Dihvo vo yąco. Ura che quenun ye min ne, chahn ndą chidocuyąn ndinąn mąn, sąhn intiyahn mąn, sąhn devano ley che dirun Moisés mąn,
28 ne tumerune se ihyan:

¿Deh vederihquentiyon quenan come ne? ¿Duh chihquentiyon di che tihcą redin ne?
29 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye sąhn chahn:

Namin u ne, va ąma nąn che tumeruné nchuhn. Cuendahconan ne yáhn, tuhme có nchuhn deh vederihquentiyon quenan cumá che tihcą redín:
30 ¿A Dendiohs dechuh ye Juąn che chehdenune ye ihyan, o che nahn mąn ye ne? Cuendahconan nchuhn yáhn.
31 Tuhme canąn rente se vąn mąn se nduco vih:

Ndete che cąhmo vo che Dendiohs dechuh ye Juąn ne, cąhma se co se uvo: “¿Dehco che hua chitahno nchuhn tuhme ne?”
32 Ate, ¿a cąhmo vo che ndiyu Dendiohs dechuh ye ihyan ne?

Hua chihquino se rąhn se tihcą, te vąh se ihyan yąn yahn che nducoyąca ye ritahno ye che Dendiohs dechuh ye Juąn.
33 Chemin che rąhn se ri se Dihvo vo:

—Hua devano nuhn.

Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Namin u ne, hua có nchuhn deh vederihquentiyon quenan cumá che tihcạ redín.

12

Ejemplo yahn sạhn redin ntiyon che duhtuno ihyan se

1 Quendi Dihvo vo, ne nte ye ạma ejemplo, chihnevan sạhn chahn. Rạhn ye:
—Ạma ihyan ne, chihche ye dihyo uva nạn yạhn yahn ye, ne dendah ye chan yahn mạn, dendah ye ạma tanque nạn che cuhno ye nune yahn uva me mạn, chahto ye ạma chete yạco cạva che din ye cudạdo chendạta me mạn.
'Ndạco ye ntiyon me tạh ạma o sạhn che din se ntiyon nduco cạva che necahn mạhn se nduco ye. Tuhme chica ye min, cuahn yahn ye.
2 Cuahn che a rine ndute me ne, dechuh ye ạma sạhn decạhya yahn ye cạva che cạca se sạhn chahn mạhn va che va che co yahn ye.
3 Ate chetạh sạhn chahn sạhn, chahn se sạhn, ne ndedechuh se sạhn diya tạh se.
4 Dechuh ye tạma se, ate chihya sạhn chahn sạhn, cạh se tu sạhn, nuhn yah se tin se.
5 Dechuh ye tạma se, ne chihno sạhn chahn sạhn. Adive ne, yạhn se dechuh ye. Ạma o se ne, chahn sạhn chahn sạhn, ne tạma te o se ne, chihno sạhn chahn sạhn.
6 'Chihno min ne, ametah duhva che dechuh ye, atenạn ạma sạhn dạya ye che ạma yahino ye sạhn. Dechuh ye sạhn, rạhco ye che nevahnecun sạhn chahn sạhn.
7 Ate cuahn che ndạ se min ne, rạhn sạhn chahn vạn mạn se nduco vih: "Sạhn tih che nuhnde tạh se ntiyon cuh. Cạhno vo sạhn, ne co yuhn vo."
8 Tuhme chetạh sạhn chahn sạhn, chihno se sạhn, ne chacondạh se sạhn cuạhn chihto me.
9 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn ndinạn chahn:
—A devano nchuhn te ihyan che dihve ntiyon me ne, hua nchahco ye yahn sạhn chahn. Ndạ ye ne, decuihno ye sạhn, ne cạh ye yạhn me tạma te o se, din se ntiyon nduco.
10 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn chahn:
—A ndero ndi che hua renahn nchuhn Ndudo yahn Dendiohs che ndirun tuhcạ:
Tu che chacondạh sạhn vicherahto
ne, chemin che nde tahque
chichihve.
11 Dihvo vo Dendiohs chihquentiyon
ye chemin, ne ạma ndạhcạ
che tihcạ din ye.
12 Chenahn sạhn chahn che a yahn se che nte Dihvo vo ejemplo me, ne nahn din se preso ihyan. Ate hua chihquino se, te vạh se ihyan yạn. Tahque ndah chihcomạn se ihyan, conạhn se.

Sạhn fariseo ne, tumerune se Dihvo vo Jesucristo yahn tume cạde iyo

13 Adive dechuh chidocuyạn ndinạn chahn ạma o sạhn fariseo nduco ạma o sạhn partido yahn Herodes cạva che tumarande se Dihvo vo, ne cạca nunde se yahn ye.
14 Ndạ sạhn chahn nạn ye, ne rạhn se ri se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, devano nuhn che ndih ne, cuạco rạhn ne, te dạma no rendihche ne nducoyạca ihyan mạn, numa cuạco ricuahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn. Cạhma ne co ne nuhn: ¿A rihquentiyon Dendiohs che nedihvo vo tume cạde iyo yahn César, o hua ne?
15 Devano Dihvo vo te o nạn o chende sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—¿Dehco che retumarande nchuhn u ne? Te ne ạma tume, ndihcheró.
16 Cạh se ạma tume, ndihchero ye. Tuhme tumerune ye sạhn:
—¿Duh ihyan yavenạn ye che quenan nạn tume cuh mạn, duh ihyan che quenan che duche ye mạn ne?
Ndahconan se, ne rạhn se ri se ihyan.

—Yahn César.
17 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cha che rihquentiyon César ne, codinahn nchuhn. Cha che rihquentiyon Dendiohs ne, namin codinahn ne.
Ạma cuahn ino sạhn chahn yahn ndudo che tihcạ ndahconan ye.

Sạhn saduceo ne, tumerune se Dihvo vo Jesucristo yahn che ntuche tenạhn

18 Sạhn saduceo ne, hua ritahno se che va che ntuche tenạhn. Ạma yune ne, ndạ ạma o se nạn Dihvo vo, ne rạhn se ri se ihyan:
19 —Ihyan Ricuahn, nạn ley che dirun Moisés ne, rihquentiyon te ndete che coh inchạhn ạma ndạhta che hua vate dạya se ne, va che cahnevạco dihno se nduco te cạva che ndạca dạya se nduco te, ne nduco tihcạ hua cuihno ndạta yahn dihno se.
20 Ạma yune ne, chahte ndache se che dihno se vih. Sạhn che menạn ne, chihnevạco se nduco ạma tạhn. Ate chih se, ne hua chihco se nde ạma dạya se.
21 Chihnevạco tạma dihno se nduco te, ne cuahn che chih se ne, namin hua chihco se nde ạma dạya se. Atihnocạ chahno chi tạma se.
22 Nduh che ndache sạhn chahn chihnevạco se nduco te, ate chih nducoyạca se. Nde ạma se hua chihco se dạya se. Nạn che chihnonan yahn ne, namin chih tạhn min.
23 Ndạ ro che ntuche tenạhn ne, nducote nduh che ndache sạhn chahn chihnevạco se nduco te ne, ¿cha se che inchạhn te ne?
24 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Nchuhn ne, nde hua devano ne Ndudo yahn Dendiohs mạn, vederihquentiyon yahn ye mạn, ne chemin che hua cuạco che ricuahn ne.
25 Cuedevạno ne te cuahn che ntuche tenạhn ne, metah cahnevạco ye, nde metah decahnevạco ye ihyan yahn ye, te co ye nduhcạ ángel che vate ye vahchetero.
26 Me yahn che va che ntuche tenạhn ne, anduhnecạ ndete che metah ndihchenan nchuhn che dirun Moisés yahn ro min cuahn che quenun Dendiohs chihto yạhn lihn che riche, ne rạhn ye ri ye ihyan: “U che Dendiohs yahn Abraham mạn, Isaac mạn, Jacob mạn.”
27 Dendiohs ne, Dendiohs yahn nducoyạca ihyan, ihyan che vate ye iyehnse mạn, ihyan che a ndạca ye muhn mạn. Hua cuạco che ạma yune rihnonan yahn ihyan cuahn che rih ye nduhcạ che rạhco nchuhn.

Vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menạn vihca

28 Nduco ạma sạhn devano ley che dirun Moisés quenun se min rihnevan se, ne tumacadino se che ndạhcạ ndahconan Dihvo vo yahn sạhn chahn. Chahn ndạ se nạn ye, ne tumerune se ihyan:
—¿Cha vederihqueniyon yahn Dendiohs che tahque menạn vihca ne?
29 Ndahconan ye yahn se, ne rạhn ye:
—Vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menạn vihca ne, tuhcạ: “Nchuhn ihyan nación yahn Israel, cuihnevan ne. Va ạma no Dendiohs, ihyan min che Dihvo vo.
30 Codin yahino nchuhn ihyan numacuahn chedave yahn ne mạn, numa ino ne mạn, numacuahn vederendedecadino yahn ne mạn, numacuahn fuerza yahn ne mạn.”
31 Va tạma vederihquentiyon yahn ye che a nahn dạma: “Codin yahino nchuhn nducoyạca ihyan nduhcạ che yahino mạn ne nchuhn.” A vederihquentiyon che tuhchan che tahque menạn vihca vạn nducuahn.
32 Tuhme rạhn sạhn min ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, ạma ndạhcạ rạhn ne. Cuạco rạhn ne te va ạma no Dendiohs. Ametah tạma ye nduhcạ ihyan min.
33 Me che numacuahn chedave yuhn vo mạn, numacuahn vederendedecadino yuhn vo mạn,

numacuahn fuerza yuhn vo mạn,
din yahino vo Dendiohs mạn, din
yahino vo nducoyạca ihyan nduhcạ
che yahino mạn vo uvo mạn ne,
tahque rigonun chihve che co
nducuahn vedino che recạh vo mạn,
che rihquiyạhn vo mạn.
34 Checadino Dihvo vo che
numacuahn vededevano ndahconan
sạhn min, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Ametah yahn renda che
cạhcantiyon Dendiohs di.
Nduco ndudo che ndahconan
Dihvo vo ne, nde ạma ihyan ametah
chihquino ye tumerune ca ye ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, Dạya Dendiohs ihyan

35 Ura che ricuahn Dihvo vo chete
yạco ne, rạhn ye:
—Ihyan che a va cạde che dechuh
Dendiohs ihyan, ndedevahn ye
ihyan iyehnse ne, ¿dehco che rạhn
sạhn devano ley che dirun Moisés te
dạya David ihyan ne?
36 Din Vaco Dendiohs che dirun
mạn David tuhcạ:
Rạhn Dihvé Dendiohs ri ye Dihvé:
“Cuihnde muhn lạdo tạh cuạcó
numanahn che ndạhco ndiyá ihyan
che hua ri rendihche ye di,
nevahnecun ye di.”
37 Ihyan che a va cạde che dechuh
Dendiohs, ndedevahn ye ihyan
iyehnse ne, nducote dirun mạn
David che Dihve ye ihyan ne, ¿tạcạ
che dạya ye ihyan tuhme ne?
Ạma yạhn ihyan chenun ye min,
ne ạma yeno ye rihnevan ye che
ricuahn Dihvo vo.

Dihvo vo Jesucristo ne, rentihyon yạn ye nunde yahn sạhn devano ley che dirun Moisés

38 Quendi Dihvo vo ricuahn ye, ne
rạhn ye nduco ihyan:
—Cuihco nchuhn cudạdo, ne hua
dạma co ne nduco sạhn devano ley
che dirun Moisés, sạhn chahn che
vatechica se chenun se cahteca
chahno se. Ạma renan ino se che
nevahnecun ihyan sạhn, necạh ye
Dendiohs sạhn cuạhn ndihve.
39 Chete yạco ne, renan ino se
cuahte se nạn che rahte ihyan
ndinạn. Nạn vihco ne, renan ino se
cuahte se nạn che tahque ndeva
ihyan yavenạn se.
40 Rehnevi se dehtenduh yahn
ndạhta vạh, ne cạva che hua cuhnde
ro vede idihya yahn se ne, ạma rạhn
revạh se, redin cạ se che ndah ihyan
se. Sạhn chahn ne, tahque chahte
castigo din Dendiohs sạhn.

Vedino yahn ạma ndạhta vạh

41 Ạma yune ne, va Dihvo vo chete
yạco, nino nạn va yave yahn tume
vedino, ne ndihchero ye che rendạ
ihyan, rih ye tume chete. Ạma yạhn
ihyan cuihca ne, ạma ndeh tume rih
ye chete.
42 Ura min ndạ ạma ndạhta vạh,
ne chih ye o tume cạhya che ạma
doh chihve.
43 Tuhme cah Dihvo vo ihyan
apóstol yahn ye, ne rạhn ye ri ye
ihyan:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te ndạhta
vạh cạh ne, tahque rigonun chihve
vedino yahn ye nạn Dendiohs che co
vedino yahn ihyan chenạhn sih.
44 Nducoyạca ihyan sih ne, chih ye
che ngạva yahn ye. Ate ndạhta cạh
ne, vạn vedechevạh yahn ye ne, chih
ye nducuahn che va yahn ye. Nde
che va che toh ye ne, chih ye.

13

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn ye te va che ndora yạco yahn yạn Jerusalén

1 Cuahn che ndiquendạh Dihvo vo
chete yạco chahte me ne, rạhn ạma
cha ihyan apóstol ri ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, condihche ne
tah. ¡Ạma ndạhcạ yạco mạn, tu che
ndahto mạn!
2 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye
ri ye ihyan:
—¿A rahn ine che ạma ndạhcạ
yạco? Ráhn rí di te va che ndora, nde
o tu che ndahto vih ne, hua cotạve.

Dehtenduh che va che co cuahn che a cochi nino che nto iyehnse

3 Tah cuahn adive ne, cuahn ihyan
chahn Cuete Olivo nạn che
rendihche cuạco yạco chahte me.

Numanahn che va Dihvo vo ne,
chahn ndạ Pedro mạn, Jacobo mạn,
Juạn mạn, Andrés mạn, ne
tumerune ye ihyan:
4 —¿Ticuạhn conahn che rạhn ne ri
ne nuhn yahn yạco me ne? ¿Deh va
che co ro cuahn che a cochi nino che
conahn ne?
5 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Cuihco nchuhn cudạdo che hua
cahncheh nde ạma ihyan nchuhn,
6 te ndạ ạma yạhn se, cahncheh se
ihyan, din cạ se che a
vederihquentiyon yáhn chenan
cuma se. Cạhma queri ạma se te a
sạhn chahn che a va cạde che
dechuh Dendiohs, ndedevahn se
ihyan iyehnse, ne ạma yạhn ihyan
cahncheh se.
7 'Cuahn che cahnevan nchuhn
che rente ihyan che cuanạn cạnda
mạn, che a va cạnda mạn ne, hua
dihya ne co, te a tihcạ va che co. Ate
che nto iyehnse ne, condah ca.
8 Ihyan ạma nación ne,
cuahtecuhma ye nduco ihyan tạma
nación mạn, a muhn a min necuan
cạnda mạn, nuhn yạhn cạhnguh
cuạhngạh mạn, cuhnde cuico mạn.
Ate vedeyah chemin chan ne, cade
cuanạn.
9 'Cuihco nchuhn cudạdo, te necạh
ihyan nchuhn tạh intiyahn, cuih
nunde ye yahn ne mạn, cuahn ye
nchuhn chete yạco mạn. Va che
quenda ihyan nchuhn nạn
gobernador mạn, rey mạn, yahn che
rahndudo ne ndudo yáhn. Min va
che cạhma ne nduhcạ che ritahno ne
u.
10 Ate numanahn che ametah nto
iyehnse ne, va che conan cuahndudo
ihyan ndudo ndah yahn Dendiohs
numachahte iyehnse.
11 Me cuahn che necạh ihyan
nchuhn tạh intiyahn, cuih nunde ye
yahn ne ne, hua ndedecadino ne
tạcạ cạhma ne, te a Vaco Dendiohs te
ndudo che cạhma ne. Ndiyu vạn
vededevano yahn mạn ne quendạh
che cạhma ne.
12 Ndạ ro min ne, ạma din tạn
ihyan nduco vih. Nạhn ye ne, cạca
ye che cạhno se dihno ye, nạhn ye
ne, cạca ye che cạhno se dạya ye,
nạhn ye ne, cạca ye che cạhno se
indihte yahn ye.
13 Nducoyạca ihyan ndihche tạn ye
nchuhn yahn che ritahno ne u, ate
ndete che cocha ne nducuahn
vedeyah chemin chan ne, ndevahn
ne.
14 'Dirun ihyan profeta Daniel
yahn ạma nạn che ạma chihngạ
mạn, che redetohnan mạn. Cuahn
che ndihchero nchuhn che a nti nạn
che hua redin yahn che cuandi ne,
tahque ndah che cuano ihyan che
vate ye estạdo yahn Judea,
cuahtenun ndeh ye vạn icoyạhn.
(Ndạhcạ che conahn tin ihyan cuahn
che ndihchenan ye nạn Ndudo yahn
Dendiohs nạn che rạhn yahn
chemin).
15 Ro min ne, ihyan che vate ye tin
vah yuto ne, ndetạhno nchan ye
cạno ye. Hua redin yahn che condah
ca ye chete vah, cotạh ye dehtenduh
yahn ye.
16 Me ihyan che chenun ye viyạta
ne, a min no cạca ye, te hua conun
yahn ye che nạhn ye viyạn, quengua
ye tino yahn ye.
17 ¡Chevạh ihyan ndạhta che
chenun dạya ye ndạ ro min mạn,
ihyan ndạhta che retạve ye mạn!
18 Nahn che covạh nchuhn, cạca
ne Dendiohs cạva che conan ye
nchuhn, ne hua ro iche va che cạno
ne,
19 te ro min ne, ạma yah cuahno
ihyan che hua nahno ye nde ro che
dendah Dendiohs iyehnse nde
meniyon.
20 Ndete che cuahnecun Dendiohs
che rạhn cuhnde vedeyah min ne,
nde ạma ihyan hua ndevahn ye. Ate
cạva che hua chuhnan chuhrihn
ihyan che tendạhnun ye ne, a chihco
cạde ye che hua rạhn cuhnde
vedeyah min.
21 'Ndạ ro min ne, ndete che cạhma
ihyan co ye nchuhn: "Condihchero
ne. Muhn quenun ihyan min che a
va cạde che dechuh Dendiohs,
ndedevahn ye ihyan iyehnse", o

cạhma ye: “Condihchero ne. Min quenan ye” ne, hua cotahno ne.
22 Va che ndạ ihyan che ndere cạhma ye che a ihyan chahn che a va cạde che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse. Namin va che ndạ ihyan che din cạ ye che cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs. Din ihyan chahn vederihno cạva che cahncheh ye, ndete che co ne, nde ihyan che a tendạhnun Dendiohs.
23 Cuihco nchuhn cudạdo. A riyạhvé nchuhn numanahn che metah conahn cạva che cuahteyạn ne.

Dạya Dendiohs ne, va che chi tun ye

24 ’Cuahn che cuihno vedeyah chemin chan ne, co man iyehnse. Cuihno dave yahn yạhn mạn, iyo mạn,
25 cora iyon mạn, nuhn nducuahn che a nihnde cạde nạn ro mạn.
26 Tuhme ndihchero nducoyạca ihyan che u che rinducó nducoyạca ihyan ne, ndá vạn man numacuahn vederihquentiyon chahte yáhn.
27 Dechúh ángel yáhn numachahte iyehnse, nedin dạma ye nducoyạca ihyan che a tendạhnún.
28 ’Cua cuande nchuhn nduhcạ che rineve yạhn higo. Cuahn che renecạhno yạn, rendo tu yạta yahn ne, a devano ne te a cuanạn ro ihno.
29 Atihnocạ cuahn che ndihchero nchuhn che a conahn nducuahn dehtenduh che a ráhn rí nchuhn, te nduco chemin codevano ne te a denạn ndá.
30 Cuạco ráhn rí nchuhn te nde metah conan coh ihyan che vate ye mạn ro cuh ne, a conahn nducuahn.
31 Nạn ro mạn, iyehnse mạn ne, va che cuihno. Ate ndudo yáhn ne, hua chuh ya, te va che conahn nducuahn.
32 ’Ate hua duh devano deh ro mạn, deh ura mạn, che conahn. Nde ángel che vate ye vahchetero hua devano ye. Nde u che Dạya Dendiohs ne, hua devanó. Atenán Dendiohs Chida che devano ye.
33 ’Cuahteyạn nchuhn mạn, covạh ne mạn, te hua devano ne ticuạhn conahn.
34 U che rinducó nducoyạca ihyan ne, nduhcạ ạma ihyan che quendạh ye cuahn ye nạn yahn. Ihyan min ne, chihco ye ntiyon che din queri ạma mozo yahn ye mạn, chihquentiyon ye sạhn che redin cudạdo chendevah che cuhndeyạn se mạn.
35 Cuahteyạn nchuhn, te nduhcạ che hua devano sạhn chahn deh ura ndaconan dihve se ne, namin hua devano nchuhn deh ura ndaconan chí. ¿A ndá ura che cuehche yạhn ne? ¿A ndá nạn mạhn yạn ne? ¿A ndá ura che co dave ne? Hua devano ne.
36 Chemin che nahn che cuahteyạn ne, ne a decodehno ura che ndaconán ne, ntạcá nchuhn che vateyạn ne.
37 Che ráhn rí nchuhn ne, namin ráhn cạva ihyan chenạhn: ¡Cuahteyạn nducoyạca ne!

14

Rentuhno se tạcạ din se preso Dihvo vo Jesucristo

1 O ro ca renda che ndạ ro yudo, vihco cuahn che reh ihyan nación yahn Israel pạn che hua nduco yạ yahn ne, chidocuyạn ndinạn nduco sạhn devano ley che dirun Moisés ne, rentuhno se deh vederihncheh din se cạva che co din se preso Dihvo vo, ne cạhno se ihyan.
2 Rente cạde se vạn mạn se nduco vih:
—Hua cạhno vo sạhn menạhn vihco, te ạma nto dạma ihyan, ne necuan ye numacuahn vedetạn.

Ạma ihyan ndạhta ne, chacotạhme ye nunedạn tin Dihvo vo Jesucristo

3 Cuahn che quenan Dihvo vo yạn Betania, vạco Simón, sạhn min che chi se cah che rechạ yute ro menạn me, ura che va ye reh ye nạn mesa ne, ndạ ạma ihyan ndạhta, nda ye ạma frạsco che ndindah nduco ạma nạn tu che duche alabastro. Chenun chete frạsco me ạma nạn che demạn nunedạn che duche nardo, ạma yahn chihve. Cun ye chende frạsco

me, ne chacotạhme ye nunedạn me
tin Dihvo vo.
4 Vạn ihyan che chenun min ne,
nduco ạma o se che hua chahtenan
ino se che tihcạ din ihyan ndạhta
me, ne rạhn nun se nạn ye vạn mạn
se nduco vih:
—¿Dehco che ndere redetoh tạhn
tihn nunedạn tih?
5 Tahque ndah ndete che ndihcue
te, cua te nchuh ca ino ciento tume
denario, ne conan te ihyan chevạh.
Nde chihya se ihyan.
6 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn
chahn:
—¿Dehco che ri tạn nchuhn nduco
ihyan ndạhta tih? Ndạhcạ che tihcạ
din ye cạvá.
7 Ihyan chevạh ne, cuahn dạma
chenun ye vạn nchuhn, ne adehno
ro che nahn ne ne, co conan ne
ihyan. Ate u ne, hua conán vạn
nchuhn numacuahn ro.
8 Ihyan ndạhta tih ne, din ye
nducuahn che tuno tạh ye, te
chacotạhme ye u, ne nduco tihcạ
chihcoyạn ye u cạva che co cuhche
ihyan u.
9 Cuạco ráhn rí nchuhn te
numachahte iyehnse che
cuahndudo ihyan ndudo ndah yahn
Dendiohs ne, ntihyon yạn ye nduhcạ
che din ihyan ndạhta tih nducó.

Nte cạde Judas nduco chidocuyạn ndinạn che necạh se Dihvo vo Jesucristo

10 Judas Iscariote, ạma cha sạhn
che nduco se chi cuande se vạn
ihyan apóstol che ndichio chahn ne,
chahn se nte cạde se nduco
chidocuyạn ndinạn chahn cạva che
necạh se Dihvo vo.
11 Ạma chi yeno chidocuyạn chahn
che tihcạ rạhn se, ne cạh se ndudo
yahn se che cạh se tume sạhn.
Tuhme nuhn ino se tạcạ din se che
necạh se ihyan tạh sạhn chahn.

Cheh vino Dihvo vo Jesucristo che cuande yahn ro yudo

12 Ro che canạn vihco che reh
ihyan nación yahn Israel pạn che
hua nduco yạ yahn mạn, rihno ye
itecuche cạhya, ri te vedino yahn ro
yudo mạn ne, tumerune ihyan
apóstol Dihvo vo:
—¿Ti nahn ne che cạhn nuhn
cạhcoyạn nuhn che cheh ne che
cuande yahn ro yudo ne?
13 Tuhme tahve Dihvo vo o ihyan
chahn, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuahn nchuhn viyạn, ne min
ntạca ne ạma sạhn che nda se ạma
cuhtenune. Cuiquendi ne sạhn.
14 Ndạ ne vah che ndondạ se ne,
cạhma ne co ne ihyan che vạco min:
“Nahn cadino Ihyan Ricuahn ti va
cuạrto nạn che cheh vino ye nduco
ihyan apóstol yahn ye che cuande
yahn ro yudo.”
15 Tuhme nạhma ye nchuhn ạma
cuạrto chahte che va nde yạco nạn
che a vateyạn dehtenduh. Min
chihcoyạn nchuhn che chuh vino vo.
16 Cuahn ihyan che o chahn viyạn
me, ne ntạca ye vah me nduhcạ che
rạhn Dihvo vo. Min chihcoyạn ye
che cheh vino ye nduco vih che
cuande yahn ro yudo.
17 Cuahn che chi man me ne, ndạ
Dihvo vo nduco nduh che ndichio
ihyan apóstol yahn ye.
18 Cuahn che a vate ye reh ye
nduco vih nạn mesa ne, rạhn Dihvo
vo ri ye ihyan:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te ạma
cha ne che reh ne dạma nducó ne,
ndihcue ndeh ne u.
19 Tuhme chi rạn ihyan chahn, ne
ca ạma ca ạma ye rạhn ye ri ye
Dihvo vo:
—Ate co ndiyu u che tihcạ dín.
20 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn
ye.
—Ạma cha nchuhn che dạma reh
ne nducó chete cuh cuh che tihcạ din
ne.
21 Cuạco te u che rinducó
nducoyạca ihyan ne, va che conahn
nducó nduhcạ che a ndirun nạn
Ndudo yahn Dendiohs. Ate ¡chevạh
sạhn che ndihcue ndeh se u! Tahque
ndah ndete che hua chihndeyạn se.
22 Numanahn che reh vino ihyan
chahn ne, chetạh Dihvo vo pạn, ne
necạh ye nundihve cuahn Dendiohs.

Tuhme ndeh ye, cạh ye, cheh ihyan
chahn, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cocheh nchuhn pạn cuh. Chu
ne, yute yáhn.
23 Namin chetạh ye ạma vạso vino,
ne cuahn che a necạh tun ye
nundihve cuahn Dendiohs ne, cạh
ye, chih nducoyạca ihyan chahn,
24 ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Chu ne, yun yáhn. Chu che dito
yahn ndudo ra che ndạhco cạde
Dendiohs. Mạn ne, va che cora cạva
ạma yạhn ihyan.
25 Cuạco ráhn rí nchuhn te ametah
ndaconan cúh nune yahn uva nde
ndạ ro che nuhnde cạde nducuahn
quenuma ra, ne quenún nạn che
rihquentiyon Dendiohs.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te cạhma Pedro te hua rendihche ye ihyan

26 Chihno che chita ihyan chahn
himno ne, cuahn ye cuạhn Cuete
Olivo.
27 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye
ihyan apóstol yahn ye:
—Mạn vino cuh ne, cạhcomạn
nducoyạca nchuhn u nduhcạ che a
ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs
tuhcạ: “Cuahnecun Dendiohs che
cạhno se ihyan che redin cudạdo
itecuche, ne cuihno cotuhn te.”
28 Ate cuahn che ntuché vạn
tenạhn ne, cáhn estạdo yahn Galilea
tahque menạn ca che co nchuhn.
29 Tuhme rạhn Pedro ri ye Dihvo
vo:
—Andahre che cạhcomạn
nducoyạca ihyan sih ndih ne, ate u
ne, hua cạhcomán ndih.
30 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuạco ráhn rí di te mạn yạn cuh
ne, numanahn che metah cuah o co
tuh ne, a ino yune cahme che hua
rendihche u.
31 Ate tahque yudo nạn Pedro rạhn
ye:
—Andahre va che cóh dạma nduco
ne, ate hua cạhcomán ndih.
Atihnocạ rạhn ihyan apóstol
chenạhn chahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, covạh ye ạma cuạn nạn che duche Getsemaní

32 Ndạ ihyan chahn ạma cuạn nạn
che duche Getsemaní, ne rạhn Dihvo
vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—Cuahte nchuhn muhn
numanahn che cáhn covạh.
33 Tuhme quenda ye Pedro mạn,
Jacobo mạn, Juạn mạn, cuahn ye
nduco vih. Ura min canạn ạma chi
ndạche ye, ne ạma chuhrihn ye che
rendedecadino ye.
34 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Adeche cóh che ạma ndạche rí.
Cuahtenan rino nchuhn muhn,
cuahtenduche ne.
35 Tuhme cuahn Dihvo vo tahque
cạna nạn min, chendih ye ndiyạhn,
ne chica ye Dendiohs che ndete che
cuahnecun ye ne, hua chuhrihn ye
nduhcạ che a va cạde.
36 Rạhn ye:
—Chida mán, ndih ne, ri redin ne
nducuahn che nahn ne. Cuahnecun
ne che hua chuhríhn nduhcạ che a
va cạde. Chemin che ricá ndih, ate
hua co nduhcạ che náhn, co nduhcạ
che nahn mạn ne.
37 Tuhme ndaconan ye nạn che
chenun ihyan apóstol chahn. Ntạca
ye ihyan che vateyạdo ye, ne rạhn ye
ri ye Pedro:
—Simón, ¿a nde ạma ura hua chi
quendoche?
38 Cuahtenduche nchuhn mạn,
covạh ne mạn, cạva che hua dinahn
ne che tumarande chundah nchuhn.
Ndiyu che rahcotạhn ne yáhn, ate
anduhnecạ ndete che ndi i ne.
39 Ndaconan cuahn tun ye, ne a
chemin no chica ye Dendiohs.
40 Cuahn che ndaconan ye ne, a
namin no vateyạdo ihyan chahn,
anduhnecạ ndete che nda vih
ndutinạn ye che nahn cuahteyạdo
ye, ne hua devano ye deh che
ndahconan ye.
41 Cuahn che ntạ Dihvo vo nạn che
chi ino yune ne, rạhn ye ri ye ihyan
chahn:
—A chahteyạdo nchuhn. A tuno
ura che necạh se u che rinducó
nducoyạca ihyan tạh sạhn nunde.
42 A cochi sạhn che ndihcue ndeh
se u. Cuenecuan nchuhn, quendi
yuno vo sạhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chi ye preso

43 Nde metah cuihno cạhma Dihvo
vo cuahn che ndạ Judas, ạma cha
sạhn che chi cuande se vạn ihyan
apóstol che ndichio chahn. Nduco se
ạma yạhn sạhn che nda espạda mạn,
sạhn che nda yạhn mạn, sạhn chahn
che dechuh chidocuyạn ndinạn
chahn mạn, sạhn intiyahn mạn,
sạhn devano ley che dirun Moisés
mạn.
44 Judas, sạhn min che ndihcue
ndeh se Dihvo vo ne, a nte cạde se
nduco sạhn chahn tuhcạ:
—A ihyan che tenán ihyan ne, a
ihyan min codin nchuhn preso
ihyan. Cuihco ne cudạdo che hua
cạno ye.
45 Ndetạhn ndạ se ne, rạhn se ri se
Dihvo vo:
—¡Ihyan Ricuahn! ¡Ihyan Ricuahn!
Tuhme tenạn se ihyan,
46 ne din sạhn chahn preso ihyan.
47 Ạma cha ihyan apóstol chahn ne,
ndetendạh ye espạda yahn ye, ne
chahn ye ạma sạhn decạhya yahn
chidocuyạn che tahque ndinạn,
chacondạh ye revan se.
48 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:
—Nchuhn ne, cochi ne nda ne
espạda mạn, nda ne yạhn mạn, din
ne preso u nduhcạ sạhn duco.
49 A vạn nchuhn quenún ro ro,
ricuáhn chete yạco, ne hua din ne
preso u. Ate mạn ne, ndạ ne, te a
tihcạ va che conahn ducó nduhcạ
che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs.
50 Ura min chihcomạn ihyan
apóstol chahn Dihvo vo, ne chihno
chano ye.

Chano ạma sạhn yuno

51 Cuahn ạma sạhn yuno cuạhn
nạn che cuahn Dihvo vo, ndacotuma
se ạma tino chahte. Chetạh sạhn
chahn sạhn,
52 ate ndairun se tino me, ne
devạne se chano se.

Ndạ Dihvo vo Jesucristo nạn intiyahn

53 Quenda sạhn chahn Dihvo vo
nạn chidocuyạn che tahque ndinạn,
ne min ndo dạma nducoyạca
chidocuyạn ndinạn chahn mạn,
sạhn intiyahn mạn, sạhn devano ley
che dirun Moisés mạn.
54 Cuahn Pedro diyahn diyahn
cuạhn nạn che quenda sạhn chahn
Dihvo vo nde ndạ ye chevah vạco
chidocuyạn che tahque ndinạn me.
Min quenun ye vạn sạhn ndạhco
chahn, recạh ihno ye ihyan chihto
vạcoyạhn.
55 Chidocuyạn ndinạn chahn
nduco sạhn intiyahn chahn ne,
renuhn ino se deh nunde cacueh
dạme se Dihvo vo, cạva che co cạhno
se ihyan, ate hua ndạca se nde ạma.
56 Ạma yạhn se ndere rih nunde se
yahn Dihvo vo, ate hua chi dạma
ndudo yahn se nduco vih, te hua
cuạco che rạhn nde ạma se.
57 Necuan ạma o se, ne ndere chih
nunde se yahn Dihvo vo, ne rạhn se
tuhcạ:
58 —Nuhn chihnevan nuhn che
rạhn sạhn tih: “U ndahterá yạco cuh
che ndahto ihyan, ne chete che ino
ro ne, nạhnó tạma che hua nduhcạ
yạco che rahto ihyan.”
59 Ate nde nduco nduh ne, hua
chidạma ndudo yahn se nduco vih.
60 Tuhme necuan chidocuyạn che
tahque ndinạn me, ne rạhn ye ri ye
Dihvo vo:
—¿Dehco che hua rendahconen
yahn sạhn sih che ạma rica nunde se
yehn?
61 Ate nde ạma hua rạhn Dihvo vo.
Tuhme tumerune chidocuyạn che
tahque ndinạn me:
—¿A di che Dạya Dendiohs, ihyan
min che a va cạde che chi ye
ndedevahn ye ihyan iyehnse ne?
62 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn
ye:
—A u chemin. Cuedevano ne te u
che rinducó nducoyạca ihyan ne,
ndihchero ne u che vá lạdo tạh cuạco
Dendiohs, ihyan min che ạma yudo
vederihquentiyon yahn ye. Namin
ndihchero ne u che ndá vạn man.
63 Tuhme chidocuyạn che tahque
ndinạn me ne, ndeh ye tino yahn ye,
ne rạhn ye:
—¿Dehca din vo testigo ne?

64 A mạn nchuhn chihnevan ne
ndudo che rạhn se, ducherino se
Dendiohs. Nchuhn cạhma ne che co.
Rạhn nducoyạca sạhn chahn te
redin yahn che cạhno se ihyan.
65 Tuhme ạma o se ne, cạhnan dan
se Dihvo vo. Dechiche se nạn ye,
chahn se ihyan, ne rạhn se ri se
ihyan:
—Cahme co nuhn duh chahn di.
Namin sạhn policía ne, chahn se
ihyan.

Rạhn Pedro te hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

66 Numanahn min ne, quenun ca
Pedro chevah me. Ura min ndạ ạma
tạhn decạhya yahn chidocuyạn che
tahque ndinạn me,
67 ne ndihchero te Pedro che recạh
ihno ye ihyan chihto vạcoyạhn.
Chahn nino te ndihchero ndah te
ihyan, ne rạhn te ri te ihyan:
—Namin di ne, chindoque Jesús
yahn yạn Nazaret.
68 Ate rạhn Pedro ri ye tạhn:
—Nde hua rendihché duh ihyan
che rahn yahn ye.
Tuhme cuahn ye cuạn chendevah,
ne ura min cah menahn tuh.
69 Ndihchero tạhn min ihyan tạma
yune, ne rạhn te ri te sạhn che
chenun se min:
—Sạhnguh ne, namin chinduco se
sạhn chahn.
70 Ate rạhn Pedro tạma yune te
hua cuạco. Tah cuahn adive me ne,
rạhn sạhn che chenun se min ri se
ihyan:
—Cuạco che chindoque sạhn sih,
te nde nạn ndudo yehn ro yehn che
sạhn Galilea di.
71 Tuhme rạhva Pedro, ne rạhn ye
ri ye sạhn chahn:
—Nde muhn nde nạn Dendiohs,
rạ́hn rí nchuhn te hua rendihche
duh ihyan che rạhn ne.
72 Ura min cah o co tuh, ne
necạhco Pedro che rạhn Dihvo vo ri
ye ihyan tuhcạ: “Ura che ametah
cuah o co tuh ne, cahmé ino yune te
hua rendihche u.” Ndedecadino ye
yahn chemin, ne chaco ye.

15

Techecạde Pilạto yahn Dihvo vo Jesucristo

1 Cuahn che a chi dave ne, ndo
dạma chidocuyạn ndinạn chahn
mạn, sạhn intiyahn mạn, sạhn
devano ley che dirun Moisés mạn, ne
dechiche se Dihvo vo, quenda se
ihyan, necạh se ihyan tạh Pilạto.
2 Pilạto ne, tumerune se Dihvo vo:
—¿A di che rey yahn ihyan nación
yahn Israel ne?
Ndahconan ye yahn se:
—U, nduhcạ che rahn.
3 Chidocuyạn ndinạn chahn ne,
ạma rih nunde se yahn Dihvo vo.
4 Ndaconan tumerune Pilạto
ihyan, ne rạhn se:
—¿Dehco che hua ndahconen yahn
sạhn sih?, te ạma rih nunde se yehn.
5 Ate nde ạma ndudo hua
ndahconan Dihvo vo yahn se, ne
ạma rahn ino se.

Chihco cạde Pilạto che cạhno se Dihvo vo Jesucristo

6 Va ạma costumbre che nduyo
nduyo che rendạ ro yudo ne,
rentạhte Pilạto ạma preso,
adecoduhno che nahn ihyan yạn.
7 Min vạcoyạhn ne, chenun sạhn
preso che chi se contra yahn
gobierno, chahtecuhn se nduco ye,
chihno se ihyan yahn ye. Vạn sạhn
chahn ne, nduco ạma se che duche
se Barrabás.
8 Ro min ndạ ạma yạhn ihyan nạn
Pilạto, ne chica ye che ntạhte se ạma
preso nduhcạ che redin se nduyo
nduyo.
9 Tumerune Pilạto yahn ihyan
chahn:
—¿A nahn nchuhn che ntạhte rey
yahn ne ne?
10 Tihcạ rạhn se, te a checadino se
te che ri ve chidocuyạn ndinạn
chahn yahn Dihvo vo, ne chemin che
necạh se ihyan tạh se.
11 Ate chidocuyạn ndinạn chahn
ne, chinun se ihyan yạn che tahque
ndạhcạ che cạca ye che ntạhte Pilạto
Barrabás.

12 Tuhme tumerune tun Pilạto
ihyan chahn:
—¿Me deh nahn nchuhn che dín
nduco sạhnguh che rạhn ne che rey
yahn ne?
13 Ndahconan ihyan chahn, ne
rạhn ye numacuahn vedetạn:
—¡Conahn yạh ne sạhn!
14 Tumerune tun Pilạto ihyan
chahn:
—¿Dehco? ¿Deh nunde quendihco
se?
Ate ndaconan cah ihyan chahn:
—¡Conahn yạh ne sạhn!
15 Nducote nahn Pilạto che co yeno
ihyan chahn ne, ntạhte se Barrabás.
Tuhme chahn se Dihvo vo, ne necạh
se ihyan tạh sandạdo cạva che nahn
yạh se ihyan.
16 Quenda sandạdo chahn Dihvo
vo chevah yahn palạcio me, ne
nedin dạma se nducoyạca combiero
yahn se.
17 Chaconuhn se ạma tino morạdo
ihyan, ne dendah se ạma corona
yạn, tihyon se tin ye.
18 Chihno min ne, redin cạ se che
renevahnecun se ihyan, ne rah se:
—¡Ndeva nuhn yavenạn rey yahn
ihyan nación yạhn Israel!
19 Chahn se tin ye nduco ạma
nducodi, ne cạhnan dan se ihyan.
Chehntihya se nạn ye, redin cạ se
che rendeva se yavenạn ye.
20 Chihno che din duche yahn se
ihyan ne, chehnevi se tino morạdo
me, ne ntihyon se tino yahn mạn ye
ihyan. Tuhme quenda se ihyan nạn
che nahn yạh se ihyan.

Nahn yạh se Dihvo vo Jesucristo

21 Ura min ne, chuh Simón, ạma
ihyan yạn Cirene, nahn ye viyạta.
Ihyan min che chida Alejandro mạn,
Rufo mạn. Din sandạdo chahn
fuerza ihyan, ne quenda ye cruz nạn
che nahn yạh se Dihvo vo.
22 Quenda sandạdo chahn Dihvo
vo ạma cuạn nạn che duche Gólgota,
che nahn cạhma Cuete Ine Tin
Tenạhn.
23 Min cạh se vino che
ndihchetạhn nduco ạma nạn ico che
duche mirra, cuh Dihvo vo. Ate hua
chih ye.
24 Cuahn che a chihno nahn yạh
sandạdo chahn ihyan ne, din se
sortear tino yahn ye cha sạhn
quendạh yahn se che co yahn se.
25 Nạn raco nun vatiyạn nahn
yạhn se ihyan.
26 Nunde yahn ye che ndirun,
chaconahn se nạn cruz ne, rạhn
tuhcạ: “Ihyan cuh che Rey yahn
ihyan nación yahn Israel.”
27 Namin nahn yạh se o sạhn duco,
ạma se lạdo tạh cuạco ye, ne tạma se
lạdo tạh cueh ye.
28 Nduco tihcạ chinahn nduhcạ
che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ: “Din cuande se
ihyan vạn sạhn nunde.”
29 Ihyan che rechuh ye min ne,
rạhva ye yahn Dihvo vo, rahco tin
ye, ne rạhn ye:
—Di che rahn che ndahtere yạco,
ne chete che ino ro nahne,
30 ¡cuendedevahn man di,
cuenchehn nạn cruz tih!
31 Namin chidocuyạn ndinạn
chahn mạn, sạhn devano ley che
dirun Moisés mạn ne, din duche
yahn se ihyan, ne rạhn se vạn mạn
se nduco vih:
—Ndedevahn se tạma ca ihyan,
ate mạn se ne, hua ri rendedevahn
se sạhn.
32 Ndete che cuạco che sạhn tih
ihyan min che a va cạde che dechuh
Dendiohs, ndedevahn ye ihyan
iyehnse mạn, rey yahn ihyan nación
yahn Israel mạn ne, ndạhcạ che
nchahn se nạn cruz, ndihchero vo,
cạva che cotahno vo.
Nde sạhn che chenan yạh se dạma
nduco ye ne, rạhva se nduco ye.

Chih Dihvo vo Jesucristo

33 Cuahn che a chi inguiyạhn ne,
chi man iyehnse, chengu nde nạn
rahco ino.
34 Ura min cah Dihvo vo numa dito
ye:
—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —che
nahn cạhma: Dendiohs yáhn,

Dendiohs yáhn, ¿dehco che chihcomạn ne u?
35 Chihnevan ạma o sạhn che chenun min, ne rạhn se:
—Cuihnevan nchuhn. Rah se ihyan profeta Elías.
36 Tuhme aderano ạma se, decạhnda se ạma esponja nduco vinagre. Chacotah se esponja me tin ạma nduco, nahn se chende ye cạva che tihve ye, ne rạhn se:
—Cuahtenan rino vo, ne ndihchero vo ndete che chi Elías ndedevah ye sạhn.
37 Ate ạma dito cah Dihvo vo, ne chih ye.
38 Ura min nde tino chahte che quendihco chete yạco, chica nde yạco, chiya nde ndiyạhn, ne ndo o ndi.
39 Sạhn capitán che nti se chihto nạn Dihvo vo ne, chihnevan se che cah ye mạn, ndihchero se nduhcạ che chih ye mạn, ne rạhn se:
—Cuạco niyon te ihyan cuh che Daya Dendiohs.
40 Min vatendi ạma o ihyan ndạhta ạma lạdo, rendihchero ye. Ạma ye ne, duche María yahn yạn Magdala. Tạma ye ne, duche María che chaco José, ihyan min che menạn ye yahn dihno ye Jacobo. Tạma ye ne, duche Salomé.
41 Ihyan ndạhta chahn ne, chinduco ye Dihvo vo, chinan ye ihyan cuahn che quechica ye estạdo yahn Galilea. Namin yạhn ca ihyan ndạhta che ndạ ye nduco Dihvo vo yạn Jerusalén chenun ye min.

Chihche ye Dihvo vo Jesucristo

42-43 José yahn yạn Arimatea ne, ạma ihyan ndinạn yahn nación yahn Israel. Ihyan min ne, quenan ino ye che a nun cạhcantiyon Dendiohs. Nducote a ro min che víspera yahn ro che rahtetuhno ihyan ne, din nun ino ye chahn ye nạn Pilạto, ne chica ye sạhn che cuahnecun se che cuhche ye Dihvo vo.
44 Pilạto ne, ạma cuahn ino se che rạhn ihyan min che a chih Dihvo vo. Tuhme cah se capitán me, ne tumerune se sạhn ndete che cuạco.
45 Rạhn capitán me ri se sạhn te cuạco, ne cahnecun se che cạhn ye, cuhche ye Dihvo vo.
46 Tuhme chahn José, ca ye ạma tino cua, quenda ye. Ndedevah ye Dihvo vo, chahcotuma ye tino me ihyan, chacondihte ye ihyan chete ạma yạyan che ndindah nạn yạva, ne necạhde ye chende yạyan me nduco ạma tu chahno.
47 María yahn yạn Magdala mạn, María che chaco José mạn ne, chahn ye ndihchero ye nạn che quenun Dihvo vo.

16

Dihvo vo Jesucristo ne, ntuche ye vạn tenạhn

1 Cuahn che a chuh ro che rahtetuhno ihyan ne, María yahn yạn Magdala mạn, Salomé mạn, María che chaco Jacobo mạn ne, ca ye nunedạn cạva che cạhn ye nạn yạyan, cuacotạhme ye Dihvo vo.
2 Ro min ne, ro che ndeva ndate. Ura che a quendạh yạhn ne, ndạ ye nạn yạyan me,
3 ne rạhn ye vạn mạn ye nduco vih:
—¿Tạcạ che metah duh che cahnevi tu che ntude nduco chende yạyan me?
4 Ate cuahn che ndihchero ye ne, a ndavi tu ndico me che ntude nduco chende yạyan me.
5 Chendạ ihyan chahn chete yạyan me, ne ndihchero ye ạma ángel che va ye lạdo tạh cuạco, ndacotuma ye ạma tino cua chahte, ne dihya ihyan chahn chi.
6 Tuhme rạhn ángel me ri ye ihyan:
—Hua dihya nchuhn co. Nchuhn ne, rinuhn ne Jesús yahn yạn Nazaret, ihyan min che quenan yạh ye. Ate ametah ye muhn. A ntuche ye. Condihche ne tạn nạn che chacondihte ye ihyan; ametah ye.
7 Cuahn nchuhn ngo ne Pedro mạn, ihyan apóstol chenạhn mạn, te cạhn Dihvo vo estạdo yahn Galilea tahque menạn che co nchuhn. Min ndihchero ne ihyan nduhcạ che a rạhn ye ri ye nchuhn.

8 Ndąca ihyan ndąhta chahn nąn
yąyan me, conąhn ye rano ye, nde
tuno rendoh ye che dihya ye chi, ate
hua rąhn ye nduco nde ąma ihyan
che chahno chi ye, te vąh ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihnde ro ye nąn María yahn yąn Magdala

9 Cuahn che a ntuche Dihvo vo
vatiyąn ro che ndeva ndate ne,
chihnde ro ye menąn vihca nąn
María yahn yąn Magdala, ihyan min
che chenun ndache vaco chihngą
ihyan ro menąn me, ndetendąh
Dihvo vo.
10 Chahn ihyan min chengo ye
ihyan apóstol. Ihyan chahn ne, rąn
ye mąn, raco ye mąn.
11 Ate hua chitahno ye che rąhn
ihyan ndąhta me che ntuche Dihvo
vo mąn, che ndihchero ye ihyan
mąn.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nąn o ihyan che chinduco ye ihyan

12 Chihno min ne, chihnde ro
Dihvo vo nąn o ihyan che chinduco
ye ihyan ura che chenun yune ye
conąhn ye. Ate a ntącorun Dihvo vo,
ametah nduhcą ye ro menąn.
13 Tuhme chahn ihyan chahn
chengo ye ihyan chenąhn che
chinduco ye Dihvo vo. Ate a namin
no tun, te hua chitahno ihyan chahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihquentiyon ye ihyan apóstol che cąhn ye cuahndudo ye

14 Adive ne, chihnde ro Dihvo vo
nąn ihyan apóstol che ndichiąma
chahn ura che vate ye reh ye nąn
mesa. Chihya ye ihyan chahn yahn
che hua chitahno ye che rąhn ihyan
che a ndihchero ye ihyan che a
ntuche ye.
15 Namin rąhn Dihvo vo ri ye
ihyan:

—Cuahn nchuhn numachahte
iyehnse, cuahndudo ne ndudo ndah
yahn Dendiohs, cahnevan
nducoyąca ihyan.
16 Ihyan che cotahno ye mąn,
cuedenune ye mąn ne, ndevahn ye.
Ate ihyan che hua cotahno ye ne,
conda ye.
17 Ihyan che ritahno ye ne, din ye
vederihno. Numacuahn
vederihquentiyon yáhn ndetendąh
ye vaco chihngą mąn, cąhma ye
tąma te o nąn devąco mąn,
18 nahn tąh ye ihyan cah, ne din ye
che ndoyahn ye mąn. Namin ndete
che denąn cotąh ye ąma cu tąn, o cuh
ye veneno ne, hua dehva co yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, conąhn ye vahchetero

19 Chihno nte Dihvo vo nduco
ihyan chahn ne, din Dendiohs che
conąhn ye vahchetero, chihnde ye
lądo tąh cuąco ye.
20 Me ihyan apóstol ne,
chahtechica ye numachahte,
cahndudo ye ndudo ndah yahn
Dendiohs. Rinan Dihvo vo ihyan, ne
redin ye che renahn nducoyąca
ihyan che cuąco ndudo che
rahndudo ihyan chahn yahn
vederihno che redin ye. Tihcą chi.

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN LUCAS

1 Ąma yąhn ihyan, dirun ye rine
quenan yahn dehtenduh che chi vąn
uvo,
2 nduhcą che a rente ihyan che,
nde ro che canąn, ndihchero mąn ye
mąn, cahndudo ye Ndudo yahn
Dendiohs mąn.
3 Ndih Teófilo che yahinó ndih,
namin rąhcó che ndąhcą che tihcą
dín. Chemin che ndeh nduyo nedin
dąmá nduco cudądo, ndudo yahn
queri ąma che chi. Mąn ne, a dirún
yahn ne nducuahn chemin,
4 cąva che codevano ndah ne te
cuąco ndudo che chicuahn ihyan
ndih.

Tahve Dendiohs ąma ángel, checu ye ndudo che cuhndeyąn Juąn Bautista

5 Cuahn che quenan Herodes rey
yahn Judea ne, chihnde ąma
chidocuyąn che duche ye Zacarías,
ndąta yahn Abías. Ihyan ndąhta
yahn ye ne, duche ye Elisabet, ndąta
yahn Aarón.
6 Nduh che o ye ne, ndah ihyan ye,
ne redinahn ye nducuahn che
rihquentiyon Dihvo vo Dendiohs.
7 Ate metah dąya ye, te Elisabet ne,
hua rendąca dąya ye. Avąne ne,
nduh che o ye ne, a ndico ye.
8 Ąma yune ne, quendąh yahn
chidocuyąn che combiero yahn
Zacarías che covąh ye nąn Dendiohs.
9 Chidocuyąn chahn ne, ro ro
redin ye sortear deh ntiyon din
queri ąma ye, ne ro min ne, quendąh
yahn Zacarías che condą ye chete
yąco chahte yahn Dihvo vo,
cąhcoyąhn ye cuhn.
10 Ura che riche cuhn me ne, revąh
nducoyąca ihyan yąn, chenun ye
cuąhn chevah.
11 Tuhme chihndero ąma ángel che
dechuh Dendiohs, chandi ye nąn
Zacarías lądo tąh cuąco yahn nąn ta.
12 Cuahn che ndihchero Zacarías
ángel me ne, ąma dihya ye chi.
13 Ate rąhn ángel me ri ye ihyan:
—Zacarías, hua dihye co, te a
chihnevan Dendiohs che chique.
Mąn ne, ndąhta yehn Elisabet ne,
ndąca ąma sąhn dąya te, ne conehn
che duche se, Juąn.
14 Ąma co yene, ne namin co yeno
ąma yąhn ihyan che cuhndeyąn se,
15 te daye ne, chahte
vederihquentiyon cąh Dendiohs,
conan cuma se. Hua cuh se vino, nde
hua cuh se nde ąma nąn nune che
din che cocoh se. Conun Vaco Ndah
yahn Dendiohs sąhn nde ro che
ametah cuhndeyąn se.
16 Ąma yąhn ihyan nación yahn
Israel, din se che ndaconan cotahno
ye Dihve ye Dendiohs.
17 Ndą se tahque menąn ca che co
Dihvo vo, conan cuma se
vederihquentiyon nduhcą che
quenan cuma Elías, cąva che ndoyąn
ihyan nduco indihte yahn ye mąn,
cąva che cotahno ihyan Ndudo yahn
Dendiohs nduhcą che ritahno ihyan
che ndah ihyan ye nąn Dendiohs
mąn. Tihcą cąhcoyąn se chedave
yahn ąma yąhn ihyan, cąva che
nevahnecun ye Dihvo vo.
18 Chiquerune Zacarías ángel me:
—¿Tącą cotahnó che rąhn ne ne?,
te u ne, a indihte u. Namin ihyan
ndąhta yáhn, a indihte ye.
19 Ndahconan ángel me yahn ye:
—U ne, Gabriel che redináhn che
rihquentiyon Dendiohs. Mąn ye
tahve ye u, cąva che cąhmá ndoque
ndudo ndah cuh.
20 Ndudo che a ráhn ndoque ne, va
che conahn, ate nducote hua
chitehne ne, co lihme di, ne hua co
nte nde ndą ro che cuhndeyąn daye.
21 Numanahn min ne, ihyan yąn
chahn ne, chenan rino ye, ne rahn
ino ye che ąma rendah Zacarías
chete yąco.
22 Cuahn che ndiquendąh ye ne,
redin tąh redin nąn ye, te chi lihme
ye. Tuhme chenahn ihyan chahn che
ndihchero ye ąma vederihno chete
yąco.

23 Cuahn che chihno ndate che
quenan Zacarías ntiyon min ne,
conạhn ye ndevạco ye.
24 Chuh neve ro min ne, a quenun
dạya ihyan ndạhta yahn ye Elisabet.
Ihyan min ne, quenun ye vah; hua
chahn ye nde ạma cuạn chete che
uhn iyo, ne ndedecadino ye:
25 "Dihvé Dendiohs din ye
vederihno cuh nducó. Mạn ne,
ametah co cuihnán nạn ihyan."

Ndạ ạma ángel, checu ye ndudo che cuhndeyạn Dihvo vo Jesucristo

26 Chihno te ạn iyo ne, tahve tun
Dendiohs ángel Gabriel, cuahn ye
ạma yạn lihn che duche Nazaret,
estạdo yahn Galilea.
27 Nda ye ndudo che dechuh
Dendiohs yahn ạma ndạhta ntuco
che duche ye María. Ndạhta me ne, a
va ndudo yahn ye che cahnevạco ye
nduco José, ạma ihyan che ndạta
yahn David.
28 Cuahn che ndạ ángel me nạn che
quenun ndạhta me ne, rạhn ye ri ye
ihyan:
—Necuma di. Dendiohs ne, yahino
ye di, ne nduco ye di. A tendạhnun
ye di vạn nducoyạca ndạhta.
29 Cuahn che chihnevan ye che
rạhn ángel me ne, cuahn ino ye, ne
ndedecadino ye: "¿Dehra cuande che
tihcạ rạhn ye nducó?"
30 Tuhme rạhn ángel me ri ye
ihyan:
—María, dehve rahque, te
Dendiohs ne, yahino ye di.
31 Mạn ne, ndạca ạma daye, ne
conehn che duche ye, JESUS.
32 Ihyan min ne, ạma chahte
vederihquentiyon conan cuma ye, te
Dạya Dendiohs che ạma yudo ye
ihyan. Dihvo vo Dendiohs ne,
ndạhco ye vederihquentiyon che
quenan cuma David tạh ye.
33 Cạhcantiyon ye ihyan nación
yahn Israel, ne hua cuihno
vederihquentiyon yahn ye.
34 Tuhme chiquerune María ángel
me:
—¿Tạcạ co conahn che rạhn ne
ne?, te u ne, ametah cahnevạcó.
35 Ndahconan ángel me yahn ye:
—Co Vaco Ndah yahn Dendiohs,
conun di, ne nduco
vederihquentiyon yahn Dendiohs
conahn. Chemin che daye che
cuhndeyạn ne, Dạya Ndah yahn
Dendiohs.
36 A ndihche che din Dendiohs
nduco tạhn vih Elisabet. Andahre a
ndico te, ne hua rendạca dạya te, ate
mạn ne, quenun dạya te a chi ạn iyo,
37 te Dendiohs ne, nducuahn che
nahn ye ne, rinahn.
38 Tuhme rạhn María:
—Conahn nduhcạ che rạhn ne, te
u ne, renevahnecún che
rihquentiyon Dihvé Dendiohs.
Chihno min ne, conạhn ángel me.

Chahn María chendihchero ye Elisabet

39 Ạma o ro min ne, cuahn María
ạma yạn che va cuạhn icoyạhn,
estạdo yahn Judea.
40 Ndạ ye min ne, min chendạ ye
chete vạco Zacarías, ne necạh ye
Dendiohs Elisabet.
41 Ndetạhn chihnevan Elisabet che
necạh María Dendiohs ihyan ne,
nuhn decuạh yahn ye che quenun
chete ye, ne chiya Vaco Ndah yahn
Dendiohs, quenun ihyan.
42 Rạhn ye:
—Vạn nducoyạca ndạhta ne, a
tendạhnun Dendiohs di. Namin a
tendạhnun ye daye.
43 Di che co chaco Dihvé. ¿Tạcạ che
man cochi quendihchero u?
44 Ndetạhno che nte Dendiohs u
ne, nuhn dạyá che quenun cheté che
chi yeno.
45 ¡Ndah ro yehn che chitehne!, te
conahn ndoque ndudo che dechuh
Dihvo vo Dendiohs.
46 Tuhme rạhn María:
Numacuahn chedave yáhn, rendeva
yavenạn Dihvé Dendiohs.
47 Ạma yenó nduco ye, te ndedevahn
ye u.
48 Andahre ạma chevạh u nạn ye, ate
necạhco ye u.
Mạn ne, nducoyạca ihyan cạhma ye
te ndah ro yáhn,

49 te Dendiohs, ihyan min che ạma
yudo vederihquentiyon yahn
ye din ye vederihno nducó.
Ihyan min che cuạco, runecạde ye
nạn nducuahn.
50 Numacuahn ro renan vạhino ye
nducoyạca ihyan che
renevahnecun ye ihyan.
51 Ihyan min ne, redin ye vederihno
rahte.
Rendạhco ndiya ye ihyan che yạde
ye.
52 Rehnevi ye vederihquentiyon
yahn ihyan che ndinạn ye,
ne redin ye che rinạn ihyan che
necun ye.
53 Rinan ye ihyan che renevahnecun
ye Ndudo yahn ye,
ne rihcomạn ye ihyan che rạhco ye
che nde hua rendotenan ye
ihyan.
54 Redin ye cudạdo ihyan nación
yahn Israel, ne
renan vạhino ye ihyan,
55 nduhcạ che cạh ye ndudo yahn ye
indihte yuhn vo Abraham nduco
nducoyạca ndạta yahn ye.
56 Tenduh ino iyo quenan María
vạco Elisabet, tuhme conạhn ye
ndevạco ye.

Chihndeyạn Juạn Bautista

57 Cuahn che tuno ro yahn Elisabet
ne, chihndeyạn dạya ye.
58 Nducoyạca ihyan nino ndevạco
ye nduco ihyan yahn ye ne, a devano
ye te ạma quenan vạhino Dendiohs
ihyan, ne chi yeno ye nduco vih.
59 Chi nine ro ne, cuahn ihyan cạva
che conahn ye seña decuạh me, ne
nahn conahn ye che duche se
Zacarías, nduhcạ che duche chida se.
60 Ate rạhn chaco se.
—Hua, te Juạn conan che duche se.
61 Rạhn ihyan chahn:
—¿Dehco ne?, te ametah nde ạma
ihyan yahn nchuhn che tihcạ duche
ye.
62 Tuhme din tạh ye che tumerune
ye chida se tạcạ nahn ye che conan
che duche se.
63 Din tạh chida se, chica ye nạn
che dirun ye, ne chaconahn ye:
“Juạn duche se.” Tuhme cuahn ino
ihyan chahn.
64 A ura min no nuhnde cạva
chihya Zacarías, ndiquendạh cạhn
ye, ne canạn ndeva ye numacuahn
vedeyeno yavenạn Dendiohs.
65 Nde tahque cuahn ino ihyan
chahn chi, ne chetuhn ndudo me
numachahte estạdo yahn Judea.
66 Nducoyạca ihyan che checadino
ye ne, rente ye nduco vih:
—¡Ạma chahte ntiyon conan cuma
sạhn dihn cạh!
Tihcạ rạhn ye, te Dendiohs ne,
nduco ye sạhn.

Nduhcạ che cahndudo Zacarías

67 Chiya Vaco Ndah yahn
Dendiohs, quenun Zacarías, ne
cahndudo ye:
68 Ndeva vo yavenạn Dihvo vo
Dendiohs yahn Israel, te
ndedevahn ye uvo yahn ye.
69 Vạn ndạta yahn David, ihyan min
che dinahn ye ndudo yahn ye
ne, a tendạhnun ye ạma ihyan
che ndedevahn ye uvo
numacuahn
vederihquentiyon yahn ye,
70 nduhcạ che cạh ye ndudo yahn ye
ro menạn, cahndudo ihyan
ndah che profeta yahn ye.
71 Tihcạ ndedevahn ye uvo nạn
nducoyạca ihyan che hua ri
rendihche ye uvo.
72 Renan vạhino ye indihte yuhn vo,
ne redinahn ye ndudo ndah
yahn ye che chihco cạde ye.
73 Ndudo min che cạh ye indihte
yuhn vo Abraham,
74 che ndedevahn ye uvo nạn ihyan
che hua ri rendihche ye uvo,
cạva che numa ino vo ndeva
vo yavenạn ye.
75 Numacuahn ro che cuahtenan vo
iyehnse cuh ne, nahn che
dave chedave yuhn vo nạn ye.
76 Di, dạya mạ́n, cuahndode ndudo
yahn Dendiohs, ihyan min che
ạma yudo vederihquentiyon
yahn ye.
Cahn tahque menạn ca che co Dihvo
vo, cahcoyan chedave yahn

ihyan, cạva che nevahnecun
ye ihyan.
77 Cah, checadino ihyan che
ndedevahn Dendiohs uvo
yahn ye, te nchahco ye nunde
yuhn vo.
78 Dendiohs yuhn vo ne, ạma quenan
vạhino ye ihyan iyehnse.
Chemin che cạca Dạya ye
vahchetero,
79 ndedevahn ye ihyan che cạhnda
yahn ye che vate ye tạh
vederih, din ye che ndạhcạ
cuahtenan ye.
80 Me sạhn dihn me ne, chihta se,
ne chi chahte vededevano yahn se.
Quechica se yạhn nạn che metah
duhva, nde ndạ ro che canạn
cahndudo se ndudo yahn Dendiohs,
chihnevan ihyan nación yahn Israel.

2

Chihndeyạn Dihvo vo Jesucristo

1 Tạhn min ne, chihquentiyon
emperador Augusto César che conan
cạca nducoyạca ihyan che vate ye
numachahte nạn che rihquentiyon
ye.
2 Quenan Cirenio gobernador
yahn Siria, ne cade ro min canạn
raconahn cạca se ihyan.
3 Nducoyạca ihyan, adecotino che
chenan ye ne, va che cạhn ye, conan
cạca ye yạn nạn che chica ndạta
yahn ye.
4 José ne, chica ye yạn Nazaret,
estạdo yahn Galilea, cuahn ye yạn
Belén, estạdo yahn Judea, yạn vạco
David, te ndạta yahn David ihyan.
5 Min va che conan cạca ye. Namin
min va che conan cạca María, ihyan
min che va ndudo yahn ye che
cahnevạco ye nduco vih. Ihyan min
ne, a nun cuhndeyạn dạya ye.
6 Cuahn che chenan ye Belén ne,
ndạ ro yahn María che cuacoyạhn
ye.
7 Min chihndeyạn dạya ye che
menạn, ne chahcotuma ye decuạh
me nduco tino. Nducote hua ndạca
ye nde ạma vah ne, chahtenan ye
ạma vạco yuhdo. Chete ạma inguhto
nạn che reh nun yuhdo, min din
dave ye nạn che chacondihte ye
decuạh me.
8 Nino yạn Belén vatenduche ạma
o ihyan, redin ye cudạdo itecuche
yahn ye.
9 Nahmin ne, ndạ ạma ángel che
dechuh Dihvo vo Dendiohs nạn
ihyan chahn. Adenạn chiya dave
nạn che chenun ye, ne ạma dihya ye
chi.
10 Ate rạhn ángel me ri ye ihyan:
—Hua dihya nchuhn co, te cochí,
checú ạma ndudo ndah, ne ạma co
yeno nducoyạca ihyan.
11 Mạn ro cuh ne, min yạn vạco
David chihndeyạn ạma decuạh. A
decuạh min che Dihvo vo CRISTO,
ihyan min che ndedevahn ye
nchuhn.
12 Codevano nchuhn te cuạco
ndudo che rí nchuhn, te ntạca ne
decuạh me, ndacotuma tino,
quendite chete vạco yuhdo.
13 Adenạn ndạ ạma yạhn ángel che
chica ye vahchetero, chinduco ye
ángel me, ndeva ye yavenạn
Dendiohs, ne rạhn ye:
14 ¡Ndạhcạ che ndeva nducoyạca
ihyan numacuahn vedeyeno
yavenạn Dendiohs, ihyan min
che va ye vahchetero!
Muhn iyehnse cuh ne, nducoyạca
ihyan che yeno Dendiohs
nduco ye ne, din Dendiohs che
ndạhcạ cuahtenan ye nduco
vih.
15 Cuahn che conạhn ángel chahn
vahchetero ne, ihyan che redin ye
cudạdo itecuche ne, rạhn ye:
—Cuhn vo nduco vih yạn Belén,
quendihchero vo vederihno che chi,
nduhcạ che dechuh Dendiohs ndudo
yuhn vo.
16 Ndetạhno cuahn ihyan chahn,
ne ntạca ye María nduco José nduco
decuạh me che quendite chete vạco
yuhdo.
17 Cuahn che ndihchero ihyan
chahn decuạh me ne, rente ye
nduhcạ che rạhn ángel me yahn
decuạh me.

18 Nducoyąca ihyan che chihnevan
ye che rente ihyan chahn ne, ąma
rahn ino ye.
19 María ne, quenun ino ye
nducuahn che rente ihyan chahn, ne
ndeva ye ndudo me chete chedave
yahn ye.
20 Tuhme conąhn ihyan chahn,
rendeva ye numacuahn vedeyeno
yavenąn Dendiohs, te a chinahn
nducuahn ndudo che dechuh
Dendiohs yahn ye, ne a mąn ye
chihnevan ye mąn, ndihchero ye
mąn.

Simeón nduco Ana

21 Chi nine ro me ne, nahn ye seña
decuąh me, ne chaconahn ye che
duche JESUS, a nduhcą che rąhn
ángel me ri ye María nde ro menąn
cuahn che ametah conun dąya ye.
22 Moisés ne, dirun ye te ihyan
ndąhta che cuacoyąhn ye ne, hua co
condą ye chete yąco, nde tuno ro che
a ndihco cąde Dendiohs. María ne,
quenan rino ye nde tuno ro min,
tuhme cuahn ye nduco José yąn
Jerusalén, quenda ye decuąh me,
cąva che nąhma ye nąn Dendiohs.
23 Tihcą din ye, te a nihnde cąde
nąn ley yahn Dendiohs: “Nducoyąca
checąhya chąhn che rahteyąn
menąn ne, va che cąhco vih ihyan,
cąva che din ntiyon yahn Dendiohs.”
24 Namin ndihco cąde Dendiohs te
nducoyąca ihyan ndąhta che
cuhndeyąn dąya ye ne, va che cąh ye
o icui, o o pichón cąhya, cąva che co
te vedino, ne cąh María vedino min.
25 Ro min ne, min yąn Jerusalén va
ąma ihyan che duche ye Simeón.
Ihyan min ne, ndah ihyan ye nąn
Dendiohs, ne quenun Vaco Ndah
yahn Dendiohs ihyan. Quenan rino
ye ro che ndedevahn Dendiohs
ihyan nación yahn Israel.
26 Cąh Vaco Ndah yahn Dendiohs,
che checadino ye te hua coh ye nde
ndą ro che ndihchero mąn ye ihyan
min che dechuh Dihvo vo Dendiohs,
cąva che ndedevahn ye ihyan
iyehnse.
27 Din Vaco Dendiohs che cuahn
Simeón yąco chahte, ne ura min ndą
José nduco María cąva che nąhma ye
decuąh me nąn Dendiohs nduhcą
che a nihnde cąde nąn ley che dirun
Moisés.
28 Simeón ne, chetąh ye decuąh
me, quenuhn ye. Ndeva ye
numacuahn vedeyeno yavenąn
Dendiohs, ne rąhn ye:
29 Dihvé Dendiohs, mąn ne, a co
ndącá iyehnse cuh.
Hua dehva rąhcó, te a chinahn
ndudo che te ne, checadinó.
30 A ndihchero mą́n decuąh cuh
yahn ne che ndedevahn ihyan
iyehnse.
31 A dechuh ne cąva che ndedevahn
ihyan iyehnse.
32 Mąn che cuąco codevano ihyan
tąma nación Ndudo yahn ne,
ne ndeva nducoyąca ihyan
yavenąn ihyan yahn ne, ihyan
nación yahn Israel.
33 José nduco María ne, ąma chahn
ino ye yahn ndudo che tihcą rąhn
Simeón yahn decuąh me.
34 Tuhme chica Simeón Dendiohs
cąva ihyan chahn, ne rąhn ye nduco
María:
—Condihche. Cuahn che cuihta
decuąh cuh che dechuh Dendiohs
ne, ąma yąhn ihyan co tąn ye nduco.
Chemin che vąn ihyan nación yahn
Israel ne, ąma yąhn ihyan ndevahn
ye, ne ąma yąhn ye conda ye.
35 Nduco tihcą cuhnde ro
vederendedecadino yahn queri ąma
ye. Me di ne, va che choh ąma
vedeyah chahte.
36 Min chete yąco quenun ąma
indihte ndąhta che duche ye Ana.
Ihyan min ne, rahndudo ye Ndudo
yahn Dendiohs. Fanuel duche chida
ye, ndąta yahn Aser. Chihno ndache
nduyo che chihnevąco ye ne, chih
inchąhn ye.
37 Ro min ne, a cun raco cun nduyo
ye. Ro mąn, vino mąn, quenun ye
chete yąco, revąh ye mąn, rihnde ye
yąhte mąn.
38 Ndą ye ura min, ne necąh ye
nundihve cuahn Dendiohs.

Cahndudo ye yahn decuạh me,
chihnevan ạma yạhn ihyan che
chenan rino ye ro che ndedevahn
Dendiohs ihyan yạn Jerusalén.

Chihta Dihvo vo Jesucristo yạn Nazaret

39 José nduco María ne, dinahn ye
nducuahn che ndihco cạde
Dendiohs, tuhme conạhn ye yạn
vạco ye Nazaret, estạdo yahn
Galilea.
40 Dihvo vo Jesucristo ne, rihta ye,
ne ạma va vededevano yahn ye.
Dendiohs ne, ạma yahino ye ihyan.

Quenun Dihvo vo Jesucristo yạco chahte

41 Nduyo nduyo, ro che rendạ
vihco ro yudo ne, rahn José nduco
María yạn Jerusalén.
42 Cuahn che chi Dihvo vo ndichio
nduyo ne, cuahn tun ihyan chahn
vihco me.
43 Chuh vihco me ne, conạhn ye,
nde hua devano ye te quenan ca
Dihvo vo min yạn Jerusalén.
44 Rạhco ye te co vạn ihyan che a
conạhn ye chinduco ye, ne rinuhn ye
ihyan vạn ihyan yahn ye mạn, ihyan
rendihche ye mạn. A numa ro
vatechica ye,
45 ate nducote hua ntạca ye ihyan
ne, ndaconan tun ye yạn Jerusalén,
rinuhn ye ihyan.
46 Nde nạn che chi ino ro che
rinuhn ye ihyan ne, ntạca ye ihyan
chete yạco vạn sạhn devano ley che
dirun Moisés. Min quenun ye,
rihnevan ye che rente sạhn chahn
mạn, retumarune ye sạhn mạn.
47 Namin sạhn chahn ne,
retumarune se ihyan, ne ạma rahn
ino se yahn che ạma va vededevano
yahn ye mạn, yahn ndudo che
rendahconan ye mạn.
48 Cuahn che ndihchero José
nduco María che min quenun ye ne,
ạma chahn ino ye, ne rạhn María:
—Dạyá, ¿dehco che tihcạ din nduco
nuhn?, te u nduco chide, ạma
chuhrihn nuhn, rendedecadino
nuhn cave, rinuhn nuhn di.
49 Ndahconan Dihvo vo yahn ye:
—¿Dehco che rinuhn nchuhn u? ¿A
hua devano te nạn ntiyon yahn
Chidá va che conán?
50 Ate hua chenahn ihyan chahn
deh cuande che tihcạ rạhn ye.
51 Tuhme conạhn ye nduco ihyan
chahn yạn vạco ye, Nazaret. Quendi
redinahn ye che rạhn ihyan chahn,
ne quenun ino María nducuahn.
52 Dihvo vo ne, chihta ye, ne chi
chahte vededevano yahn ye. Ndạhcạ
quenan ye nạn Dendiohs mạn, nạn
ihyan mạn.

3

Rahndudo Juạn Bautista che va che nto ino ihyan nunde yahn ye

1 Cuahn che chi ntihyon nduyo che
quenan Tiberio César emperador ne,
Poncio Pilạto quenan se gobernador
yahn Judea. Herodes quenan se
gobernador yahn Galilea, ne dihno
Herodes che duche se Felipe,
quenan se gobernador yahn Iturea
nduco Traconite. Lisanías quenan se
gobernador yahn Abilinia.
2 Anás nduco Caifás che
chidocuyạn che tahque ndinạn.
Nduyo min quechica Juạn, dạya
Zacarías, yạhn nạn che metah duhva.
Min cạh Dendiohs che checadino ye
ndudo che cuahndudo ye.
3 Chihto ico Jordán canạn
rahndudo Juạn che nto ino ihyan
nunde yahn ye mạn, che cuedenune
ye mạn, cạva che nchahco Dendiohs
yahn ye.
4 Tihcạ chinahn nduhcạ che dirun
ihyan profeta Isaías tuhcạ:

Cuahndudo ạma se min yạhn nạn
che metah duhva tuhcạ:
“Cuihcoyạn nchuhn chedave yahn
ne, te a nun ndạ Dihvo vo.
5 Ihyan che redendah ye yune che
ndạhcạ ne, rendedecuto ye ya
mạn,
rihtera ye ico mạn, cuete mạn,
renedin cuạco ye nạn che
cueh mạn,
rendạhco nahn ye nạn che chihngạ
mạn.

Tihcą va che cąhcoyąn ihyan
chedave yahn ye,
6 te codevano nducoyąca ihyan che
ndedevahn Dendiohs ihyan.”
7 Rąhn Juąn ri ye ihyan che rendą
ye cąva che cuedenune ye:
—Nchuhn ne, nduhcą cu tąn
tihchan ne. Hua rąhco ne che nduco
che cuedenune ne a ndevahn ne
yahn castigo yahn Dendiohs che va
che conahn.
8 Va che nto ino nchuhn nunde
yahn ne mąn, ndąhcą cuahtenan ne
nąn Dendiohs mąn. Hua ndere
rąhco ne che cochihve yahn ne che
ndąta yahn Abraham nchuhn, te hua
redinahn ne. Ndete che nahn
Dendiohs che ndere co yąhn ndąta
yahn Abraham ne, andahre nąn tu
che tuhchan, co ndedecuan ca ye
ndąta yahn ihyan min.
9 Nduhcą che rihca ihyan yąhn
ndąta che hua richihve ndute yahn,
riquiyąhn ye ne, tihcą a nun
techecąde Dendiohs yahn
nducoyąca ihyan.
10 Tuhme tumerune ihyan:
—¿Deh va che din nuhn ne?
11 Ndahconan Juąn yahn ye:
—Ihyan che va o tino yahn ye ne,
va che cąh ye ąma yahn ihyan che
metah yahn ye, ne ihyan che va che
reh ye ne, va che conan ye ihyan che
metah che cheh ye.
12 Namin ndą ąma o sąhn rica
tumecądiyo cąva che cuedenune se,
ne tumerune se:
—Ihyan Ricuahn, ¿deh va che din
nuhn ne?
13 Ndahconan Juąn yahn se:
—Hua cąca nchuhn tumecądiyo
che tahque ndeh che co che
rihquentiyon ley.
14 Namin ąma o sandądo ne,
tumerune se:
—Nuhn, ¿deh va che din nuhn ne?
Ndahconan Juąn yahn se:
—Hua duco nchuhn. Hua ndere
cuih nunde ne yahn ihyan.
Cuahtenan ne vedeyeno nduco tume
che renevihve nchuhn.
15 Ąma yąhn ihyan rendedecadino
ye yahn Juąn, ne recąh yeno ye
chedave yahn ye, te rąhco ye te co a
ihyan min che va cąde che chi ye,
ndedevahn ye ihyan iyehnse.
16 Ate rąhn Juąn ri ye nducoyąca
ihyan:
—Ndiyu u. Cochi tąma ihyan che
tahque chahte vederihquentiyon
yahn ye che co u. U ne, nde hua
redin yahn che co mare ąma sąhn
decąhya yahn ye. U ne, rehdenuné
ihyan, ate ihyan min ne, din ye che
conun Vaco Ndah yahn Dendiohs
nchuhn mąn, din ye castigo ihyan
nunde mąn.
17 Cuahn che retiveyąto ihyan
trigo ne, renevąhn ye ndute yahn,
rih ndah ye. Ate dącheyąma yahn
ne, renedin dąma ye, rihquiyąhn ye.
Atihnocą ihyan min, te a nun
techecąde ye yahn nducoyąca ihyan.
Ihyan che ndah ihyan ye nąn
Dendiohs ne, quenda ye ihyan
vahchetero, ne ihyan che hua ndah
ye ne, dechuh ye ihyan vąn
ruchiyąhn che hua rintoh.
18 Nduco ąma ndeh ndudo che
tuhchan, rahndudo Juąn, ricuahn ye
ihyan ndudo ndah yahn Dendiohs.
19 Juąn ne, riyąhve ye gobernador
Herodes yahn che quenan se nduco
Herodías, ndąhta yahn dihno se
Felipe. Namin riyąhve ye sąhn yahn
nducuahn nunde yahn se.
20 Chemin che chihquentiyon se
che quenun Juąn vącoyąhn, ne
nduco chemin decuihta nduh se
nunde yahn se.

Chedenune Dihvo vo Jesucristo

21 Cuahn che chihno chedenune
ąma yąhn ihyan nación yahn Israel
ne, ndą Dihvo vo, chedenune ye.
Chihno min ne, nahmin che revąh ye
ne, ndondah vahchetero.
22 Nduhcą che ro ąma icui ne, tihcą
chi ro Vaco Ndah yahn Dendiohs,
chiya, quenun ihyan. Tuhme
chihnevan ye ąma ndudo che chica
vahchetero che rąhn:
—Di che Dąyá. Yahinó di. Ąma
yenó ndoque.
23-38 A tąhn min che canąn Dihvo
vo, redin ye ntiyon yahn ye. A ri ye
tenduh ndico ndiche nduyo.

Tuhcạ cochi ndạta yahn Dihvo vo Jesucristo

Nde nạn che canạn ne, dendah Dendiohs Adán. Dạya Adán ne, Set. Dạya Set ne, Enós. Dạya Enós ne, Cainán. Dạya Cainán ne, Mahalaleel. Dạya Mahalaleel ne, Jared. Dạya Jared ne, Enoc. Dạya Enoc ne, Matusalén. Dạya Matusalén ne, Lamec. Dạya Lamec ne, Noé. Dạya Noé ne, Sem. Dạya Sem ne, Arfaxad. Dạya Arfaxad ne, Cainán. Dạya Cainán ne, Sala. Dạya Sala ne, Heber. Dạya Heber ne, Peleg. Dạya Peleg ne, Ragau. Dạya Ragau ne, Serug. Dạya Serug ne, Nacor. Dạya Nacor ne, Taré. Dạya Taré ne, Abraham. Dạya Abraham ne, Isaac. Dạya Isaac ne, Jacob. Dạya Jacob ne, Judá. Dạya Judá ne, Fares. Dạya Fares ne, Esrom. Dạya Esrom ne, Aram. Dạya Aram ne, Aminadab. Dạya Aminadab ne, Naasón. Dạya Naasón ne, Salmón. Dạya Salmón ne, Booz. Dạya Booz ne, Obed. Dạya Obed ne, Isaí. Dạya Isaí ne, David. Dạya David ne, Natán. Dạya Natán ne, Matata. Dạya Matata ne, Mainán. Dạya Mainán ne, Melea. Dạya Melea ne, Eliaquim. Dạya Eliaquim ne, Jonán. Dạya Jonán ne, José. Dạya José ne, Judá. Dạya Judá ne, Simeón. Dạya Simeón ne, Leví. Dạya Leví ne, Matat. Dạya Matat ne, Jorim. Dạya Jorim ne, Eliezer. Dạya Eliezer ne, Josué. Dạya Josué ne, Er. Dạya Er ne, Elmodam. Dạya Elmodam ne, Cosam. Dạya Cosam ne, Adi. Dạya Adi ne, Melqui. Dạya Melqui ne, Neri. Dạya Neri ne, Salatiel. Dạya Salatiel ne, Zorobabel. Dạya Zorobabel ne, Resa. Dạya Resa ne, Joana. Dạya Joana ne, Judá. Dạya Judá ne, Semei. Dạya Semei ne, Matatías. Dạya Matatías ne, Maat. Dạya Maat ne, Nagai. Dạya Nagai ne, Esli. Dạya Esli ne, Nahum. Dạya Nahum ne, Amós. Dạya Amós ne, Matatías. Dạya Matatías ne, José. Dạya José ne, Jana. Dạya Jana ne, Melqui. Dạya Melqui ne, Leví. Dạya Leví ne, Matat. Dạya Matat ne, Elí. Dạya Elí ne, José.

Tihcạ cochi ndạta yahn José. Nducoyạca ihyan ne, rạhco ye te Dihvo vo Jesucristo ne, dạya José ihyan.

4

Chundah ne, tumarande se Dihvo vo Jesucristo

1 Dihvo vo ne, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, ne chica ye min ico Jordán. Din Vaco Dendiohs che cuahn ye yạhn nạn che metah duhva.
2 Min quenan ye o raco ro, ne chundah ne, retumarande se ihyan. Nducuahn ro min ne, hua cheh ye, ne chihno min ne, chi cuico ye.
3 Tuhme rạhn chundah me ri se ihyan:
—Ndete che Dạya Dendiohs ndih ne, cuihquentiyon ne tu cuh che ndacondạ pạn.
4 Ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Nạn Ndudo yahn Dendiohs a ndirun: “Ndiyu demạn nduco pạn co conun ico ihyan, te namin rendotenan ye Ndudo yahn Dendiohs.”
5 Tuhme quenda chundah me Dihvo vo ạma tingüete yạco, ne venchahteno nạhma se ihyan nducuahn vederihquentiyon che va iyehnse.
6 Rạhn se ri se ihyan:
—U té nducuahn vederihquentiyon che tihchan ndih, ndete che dinahn ne che cạhmá, te u va tạ́h nducuahn, ne adecoduhno ihyan che náhn ne, co cạ́h ihyan.
7 Ndete che cahntihya ne nạ́n, ndeva ne yavenạ́n ne, co yahn ne nducuahn.
8 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cuehn vạne chundah, te nạn Ndudo yahn Dendiohs a ndirun: “Cuendeva yavenạn Dihve Dendiohs, ne a ihyan min no codinehn che cạhma ye.”
9 Tuhme quenda se ihyan tin yạco chahte yahn yạn Jerusalén, ne rạhn se ri se ihyan:

—Ndete che Dạya Dendiohs ndih ne, cạva ne muhn.
10 Hua dehva co yahn ne, te a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs:
Dechuh Dendiohs ángel yahn ye cạva
che conduco ye ndih,
11 din ye cudạdo ndih cạva che hua
dehva co yahn ne.
12 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Namin nạn Ndudo yahn Dendiohs a ndirun: “Hua tumarende Dihve Dendiohs.”
13 Cuahn che chihno tumarande chundah me Dihvo vo ne, conạhn se. Quenan rino se nde ndạ ạma ro che ndạhcạ cạva se.

Dihvo vo Jesucristo ne, canạn redin ye ntiyon yahn ye estạdo yahn Galilea

14 Dihvo vo ne, quenan cuma ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, ne conạhn ye estạdo yahn Galilea. Nducuahn yạn ne, ạma chetuhn ndudo yahn vederihquentiyon che quenan cuma ye.
15 Ricuahn ye chete yạco, ne rendeva nducoyạca ihyan yavenạn ye.

Ndetendạh ihyan Dihvo vo Jesucristo yạn Nazaret

16 Ndạ Dihvo vo yạn Nazaret nạn che chihta ye, ne rahn ye yạco ndate ndate, ro che rahte tuhno ihyan. Ạma ro ne, chendạ ye chete yạco, ne chandi ye cạva che cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs.
17 Sạhn che redin cudạdo yạco me ne, cạh se cạca che dirun ihyan profeta Isaías ihyan. Cuahn che ntạ ye cạca me ne, cahndudo ye nạn che ndirun tuhcạ:
18 Vaco Dihvé Dendiohs ne, quenun
u.
Dechuh Dendiohs u, cạva che
cacuáhn ndudo ndah yahn ye,
cahnevan nducoyạca ihyan
che necun ye mạn,
cạva che cuahndudó che va ye
vedeyeno che nchahco ye
yahn ihyan che nto ino ye
nunde yahn ye mạn.
19 Dín che co ro nạn ihyan che hua ro
nạn ye mạn,
ndedeváhn ihyan che yah rahno ye,
redin nunde yahn ye mạn,
cuahndudó nduhcạ che yahino
Dihvo vo Dendiohs ihyan
iyehnse mạn.
20 Chihno min ne, ndechetihve Dihvo vo cạca me, necạh ye sạhn che redin cudạdo yạco me, ne chihnde ye. Nducoyạca ihyan che chenun ye chete yạco me ne, vateyạn ye numacuahn vedenecun.
21 Tuhme rạhn ye:
—Mạn ro cuh ne, a chinahn ndudo che chihno cahndudó, chihnevan nchuhn.
22 Chi yeno nducoyạca ihyan nduco Dihvo vo, ne rahn ino ye yahn ndudo ndah che rente ye. Ate canạn tumerune ye vạn mạn ye nduco vih:
—¿A ndiyu sạhn tih che dạya José me?
23 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco te nahn cạhma nchuhn nducó ndudo cuh: “Doctor, tahque ndah che codique man di. Codin muhn yạn vaque vederihno nduhcạ che din min yạn Capernaum.”
24 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te nde ạma ihyan profeta, hua renevahnecun ihyan yạn vạco ye ihyan.
25 Ro menạn me ne, ạma chihnde cuico, te hua chan co ino nduyo quenan mạhn. Ro min ne, ạma vate ndạhta vạh nación yahn Israel, ne andahre min quenan ihyan profeta Elías,
26 ate hua dechuh Dendiohs ihyan, cạva che conan ye nde ạma ndạhta vạh chahn. Tahque ndah ye ne, dechuh ye ihyan, cạva che conan ye ạma ndạhta vạh yahn tạma nación che va te yạn Sarepta, nino yạn Sidón.
27 Tạma yune ne, a nación yahn Israel, vate ạma yạhn ihyan che ndi ye cah che rechạ yute. Min quenan profeta Eliseo, ne namin hua din ye che ndoyahn nde ạma ihyan chahn.

Ate din ye che ndoyahn ạma sạhn nación yahn Siria che duche se Naamán, andahre sạhn tạma nación se.
28 Cuahn che chihnevan ihyan che chenun ye chete yạco me che tihcạ rạhn Dihvo vo ne, ạma chi tạn ye.
29 Ndetạhno necuan ihyan chahn, ne quenda ye ihyan numacuahn vedetạn cuạhn chihto yạn nạn ạma tin yạva yạco cạva che decạva ye ihyan.
30 Ate hua chi din ihyan chahn tihcạ, te chuh Dihvo vo vạn nducoyạca ye, ne cuahn ye.

Quenun vaco chihngạ ạma se

31 Ndạ Dihvo vo Jesucristo yạn Capernaum, estạdo yahn Galilea, ne ndate ndate, ro che rahte tuhno ihyan, ricuahn ye chete yạco.
32 Ihyan che rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo ne, ạma rahn ino ye, te numacuahn vederihquentiyon yahn ye ricuahn ye.
33 Ạma yune ne, chendạ Dihvo vo chete yạco me, ne min quenun ạma sạhn che quenun vaco chihngạ sạhn. Ạma dito cah se:
34 —Ndih, Jesús yahn yạn Nazaret, ¿dehco che recạhdenun ne yune yahn nuhn? ¿A cochi ne che decuihno ne nuhn ne? U devano duh ndih. Ndih che Dạya Dendiohs.
35 Chihquentiyon Dihvo vo vaco chihngạ me:
—¡Cuenedihn chende! ¡Cuendiquendah sạhn tih!
Ndetạhno din vaco chihngạ me che chendave sạhn min nạn nducoyạca ihyan che chenun ye min. Ate hua dehva chi yahn se, ne ndiquendạh sạhn.
36 Nducoyạca ye ne, ạma dihya ye chi, ne rente ye vạn mạn ye nduco vih:
—¡Ama chahte vederihquentiyon quenan cuma ihyan tih! ¡Nde vaco chihngạ redinahn ndudo yahn ye, ne rendiquendạh!
37 Numachahte estạdo yahn Galilea, chetuhn ndudo yahn vederihno che redin Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn indạhn Simón Pedro

38 Chihno min ne, ndiquendạh Dihvo vo chete yạco me, ne cuahn ye ndevạco Simón. Indạhn Simón ne, quendihte ye, ndi ye cah ihno. Chica ihyan ndevạco ye Dihvo vo che din ye che ndoyahn ye.
39 Chahn ndạ ye nạn ihyan min, ne chihquentiyon ye che cuavi cah me. Ndetạhno ndoyahn ihyan min, ne necuan ye, cạh ye, cheh Dihvo vo nduco combiero yahn ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma yạhn ihyan cah

40 Ura che a chehche yạhn ne, quenda ihyan nducoyạca ihyan cah yahn ye che ndeh nạn cah ndi ye, cuahn ye nạn Dihvo vo. Nahn tạh ye queri ạma ihyan cah chahn, ne ndoyahn ye.
41 Vạn ihyan cah chahn ne, nduco ạma yạhn ihyan che chenun vaco chihngạ ihyan, ne ndetendạh Dihvo vo vaco chihngạ chahn. Cuahn che rendiquendạh ne, rah:
—Ndih che Dạya Dendiohs.
Ate chihco yudo Dihvo vo vaco chihngạ chahn, ne hua cạh yune ye che cạhma duh ihyan ye, te a devano che a ihyan min che a va cạde che ndedevahn ye ihyan iyehnse.

Quechica Dihvo vo Jesucristo estạdo yahn Galilea rahndudo ye

42 Tạma ro cuahn che a chi dave ne, cuahn Dihvo vo ạma cuạn nạn che metah duhva, ne min cuahn ihyan yạn, quenuhn ye ihyan. Ntạca ihyan chahn ihyan, ne rạhn ye nduco ye che hua ndạca ye min, te nahn ihyan chahn che conan ca ye.
43 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Va che cạhn yạn chenạhn, cacuáhn ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, te a cạva chemin che cochí.
44 Tuhme quechica ye nduh yạn nduh yạn, estạdo yahn Galilea, ricuahn ye chete yạco.

5

Din Dihvo vo Jesucristo vederihno, ne ạma yạhn yạhca chetạh Simón nduco combiero yahn ye

1 Ạma yune ne, nti Dihvo vo chihto
vine yahn Galilea, ne ạma chi dạma
ihyan nạn ye, cạva che cahnevan ye
Ndudo yahn Dendiohs.
2 Ndihchero Dihvo vo che vate o
bạrco nạn nune chihto vine me.
Ihyan che retạh yạhca ne, a
ndiquendạh ye chete bạrco chahn,
ne ura min ne, renạno ye yạna yahn
ye.
3 Cuahn Dihvo vo, ne chendạ ye
chete bạrco che yahn Simón, ne
chica ye favor ihyan che cacạhca ye
bạrco yahn ye nạn che hua nino
cuahn chihto vine me. Tuhme
chihnde ye chete bạrco me, ne canạn
chicuahn ye ihyan che ndi dạma ye
min.
4 Cuahn che chihno chicuahn ye
ne, rạhn ye ri ye Simón:
—Cuicahque bạrco cuh cuạhn nạn
che yạno nune, ne cuih yạna yehn
cạva che cotah yạhca.
5 Ndahconan Simón yahn ye:
—Ihyan Ricuahn, a numa yạn din
nuhn ntiyon, ne nde ạma yạhca hua
chetạh nuhn. Ate nducote a ndih che
rihquentiyon ne ne, cuíh yạna.
6 Tihcạ din ihyan chahn, ne ạma
chito yạhca nde a canạn rendan
yạna me.
7 Tuhme din tạh ihyan chahn yahn
combiero yahn ye che chenun ye
bạrco che tạma me, cạva che chi ye
conan ye ihyan. Ndạ ihyan chahn,
ne vạn nducoyạca ye decuto ye
yạhca nduh che o bạrco chahn, nde
tuno adeche cuehchenun vạn nune.
8 Cuahn che ndihchero Simón che
tihcạ chi ne, chehntihya ye nạn
Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Dihvé, u ne, ndiyu ihyan che co
cochí nạn ne, te u ne, ihyan nunde u.
9 Tihcạ rạhn ye, te cuahn ino ye
nduco nducoyạca ihyan chahn yahn
vederihno che din Dihvo vo che ạma
yạhn yạhca ndạca ye.
10 Namin cuahn ino nduh che o
dạya Zebedeo che duche ye Jacobo
mạn, Juạn mạn. Ihyan chahn che
combiero yahn Simón. Ate rạhn
Dihvo vo ri ye Simón:
—Dehve rahque, te nduhcạ che
redin ntiyon che retah yạhca ne,
mạn ne, tihcạ din ntiyon, din dame
ihyan cạva che conduco ye u.
11 Tuhme ndetendạh ihyan chahn
bạrco chahn vạn nune, ne
chihcomạn ye ntiyon yahn ye mạn,
dehtenduh yahn ye mạn, ne cuahn
ye, chinduco ye Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma sạhn che ndi se cah che rechạ yute

12 Ạma yune ne, quenan Dihvo vo
ạma cuạn yạn, ne ndạ ạma sạhn che
ndi se cah che rechạ yute. Cuahn che
ndihchero se Dihvo vo ne, cuahn se,
chehntihya se nạn ye. Chica se favor
ihyan, ne rạhn se:
—Dihvé, a devanó te co din ne che
ndoyáhn, ndete che nahn ne.
13 Nahn tạh Dihvo vo sạhn, ne
rạhn ye:
—¿Tạcạ hua? Náhn. Mạn ne, a
ndoyehn.
Chihno rạhn ye chemin ne, a
ndetạhno ndoyahn se.
14 Tuhme chihquentiyon ye sạhn
che hua cạhma se nduco nde ạma
ihyan tạcạ chi che ndoyahn se. Rạhn
ye ri ye sạhn:
—Nducote a ndoyehn ne, cuehn
nạn chidocuyạn, ne cah vedino che
ndihquentiyon Moisés, cạva che
ndihchero nducoyạca ihyan che a
ntoyehn.
15 Ạma nun chetuhn ndudo yahn
vederihno che tihcạ din Dihvo vo, ne
ạma yạhn ihyan ri dạma ye ro ro,
cạva che cahnevan ye che ricuahn
Dihvo vo mạn, cạva che din Dihvo vo
che ndoyahn ihyan che cah ye mạn.
16 Ura va ne, rahn Dihvo vo demạn
ye nạn che metah duhva, ne min
revạh ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma sạhn che ndi cheche se

17 Ạma ro cuahn che ricuahn
Dihvo vo ne, min vate sạhn fariseo
nduco sạhn devano ley che dirun

Moisés che chica se nducuahn yạn yahn Judea mạn, yạn Jerusalén mạn, cạva che cahnevan se che ricuahn ye. Dihvo vo ne, redin ye che rendoyahn ihyan cah, te quenan cuma ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo Dendiohs.

18 Ura min ndạ ạma o ihyan, nda ye ạma sạhn che ndi cheche se, quendite se nạn yundo. Nahn condạ ihyan chahn nduco se chete vah, cạva che condihte ye sạhn nạn Dihvo vo.

19 Ate hua chi chuh ihyan chahn nduco se chendevah, te ạma yạhn ihyan ndito ye min. Tuhme cocha ye tin vah me, ne ntihne ye ạma ndi ima vah. Nde min ndedevah ye yundo nạn che quendite se cuạhn chete vah nạn nducoyạca ihyan. Nduco tihcạ ndạ se nạn Dihvo vo.

20 Ndihche Dihvo vo nduhcạ che ritahno ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn che ndi cheche me:

—A nchahcó nunde yehn.

21 Sạhn fariseo chahn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn ne, rendedecadino se: “¿Duh sạhn tih che redin duche yahn se Dendiohs?, te nde ạma ihyan hua co nchahco ye nunde, atenạn Dendiohs.”

22 Ate a devano Dihvo vo che tihcạ rendedecadino sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—¿Dehco che tihcạ rendedecadino nchuhn?

23 ¿Deh che tahque ndạhcạ cạhmá: “A nchahcó nunde yehn,” o cạhmá: “cuenecuen, cuique”?

24 Ate cạva che cadino nchuhn te u che rinducó nducoyạca ihyan ne, va vederihquentiyon yáhn cạva che nchahcó nunde yahn ihyan muhn iyehnse cuh ne, condihche ne.

Tuhme rạhn ye ri ye sạhn che ndi cheche me:

—Rihquentiyón di. Cuenecuen, cotah yundo yehn, conahn ndevaque.

25 Ndetạhno necuan se, chetạh se yundo yahn se, ne numacuahn vedeyeno rendeva se yavenạn Dendiohs. Chuh se mendạhn yahn nducoyạca ihyan che chenun ye min, ne conạhn se ndevạco se.

26 Rahn ino nducoyạca ihyan chahn, ne rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenạn Dendiohs, ne rạhn ye:

—Mạn che cuạco ne, ndihchero vo vederihno.

Dihvo vo Jesucristo ne, yạhve ye Leví che conduco se ihyan

27 Cuahn che chica Dihvo vo min ne, ndihchero ye ạma sạhn rica tume cạde iyo che duche se Leví, va se nạn che rica se tume. Rạhn ye ri ye sạhn:

—Cuhn vo ndoque, condoque u.

28 Ndetạhno chihcomạn se ntiyon yahn se mạn, nducuahn che va yahn se mạn, ne necuan se, cuahn se, chinduco se Dihvo vo.

29 Adive ne, chihquentiyon Leví che chindah comida ndevạco se, ne cạh se, cheh Dihvo vo nduco ạma yạhn ihyan, chenun vạn ạma yạhn sạhn rica tume cạde iyo.

30 Ạma o sạhn fariseo nduco sạhn devano ley che dirun Moisés ne, chi yudo yahn se, ne tumerune se ihyan apóstol yahn Dihvo vo:

—¿Dehco che tihcạ redin nchuhn che reh ne, rih ne dạma nduco sạhn nunde mạn, nduco sạhn rica tume cạde iyo mạn ne?

31 Ndahconan Dihvo vo yahn sạhn chahn:

—Ihyan che hua cah ye ne, hua rendotenan ye sạhn doctor, ate ihyan che cah ye ne, nahn ye sạhn.

32 Atihnocạ u, te ndạ́ cạva ihyan nunde cạva che nto ino ye nunde yahn ye, ndiyu cạva ihyan che rạhco ye che metah nunde yahn ye.

Sạhn devano ley che dirun Moisés ne, tumerune se Dihvo vo Jesucristo yahn yạhte

33 Tuhme tumerune sạhn chahn Dihvo vo:

—¿Dehco che sạhn che rahn nduco Juạn Bautista nduco sạhn che rahn nduco sạhn fariseo ne, ạma rahte se yạhte mạn, revạh se mạn, ne sạhn che rahn ndoque ne, reh se mạn, rih se mạn, ro ro ne?

34 Ndahconan Dihvo vo yahn se:
—A devano nchuhn te ihyan che nduco ye sạhn rihnevạco ne, hua rahte ye yạhte.
35 Ate ndete che cuavi sạhn min ne, tuhme che cuạco ne, cuahte ye yạhte.
36 Namin nte ye tạma te o ejemplo, chihnevan sạhn chahn:
—Nde ạma ihyan ne, hua rendeh ye ạma tino ra cạva che necạhnan ye ạma tino ndico. Ndete che tihcạ din ye ne, din ye che conda tino ra me. Avạne ne, ạma ndi tino ra nạn tino ndico ne, chihngạ ro, te hua dạma.
37 Namin nde ạma ihyan hua rih ye vino ra chete ima ndico, te redin vino che rendan ima, ne rinda vino mạn, ima mạn.
38 Chemin che nahn che cuih ihyan vino ra chete ima ra, cạva che hua dehva co yahn vino mạn, ima mạn.
39 Ihyan che rih ye vino ndico ne, hua nahn cuh ye che ra, te rạhn ye te tahque ndah rihn vino ndico.

6

Ihyan apóstol ne, tico ye indo trigo

1 Ạma ro che rahte tuhno ihyan ne, chuh Dihvo vo nạn va chendạta. Ihyan apóstol yahn ye ne, tico ye indo trigo, ne rendihvenun tạh ye, reh ye ndute yahn.
2 Tuhme rạhn ạma o sạhn fariseo ri se ihyan chahn:
—¿Dehco che tihcạ redin nchuhn?, te a va cạde che hua co din vo ntiyon ro che rahte tuhno ihyan.
3 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—¿A hua ndihchenan nchuhn che ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs nduhcạ che din David ro che chi cuico ye nduco combiero yahn ye?
4 A devano ne nduhcạ che chendạ ye chete yạco yahn Dendiohs, ne cheh ye pạn che va min, ne cạh ye, cheh ihyan che nduco ye. Ate nduco nduh hua quendihco ye nunde, andahre pạn chemin chan, a ndi vedino yahn Dendiohs, ne atenạn chidocuyạn co cheh ye.
5 Quendi Dihvo vo rạhn ye nduco sạhn chahn:
—U che rinducó nducoyạca ihyan ne, rihquentiyón nde nducuahn che redin ihyan ro che rahte tuhno ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ạma sạhn che ndi cuma tạh se

6 Tạma ro che rahte tuhno ihyan ne, chendạ Dihvo vo chete ạma yạco, chicuahn ye. Min quenun ạma sạhn che ndi cuma tạh cuạco se.
7 Sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, sạhn fariseo mạn ne, rihno se Dihvo vo ndete che din ye che ndoyahn sạhn min ro che rahte tuhno ihyan, cạva che cuih nunde se yahn ye.
8 A devano Dihvo vo che rendedecadino sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn che ndi cuma tạh me:
—Cuenecuen, cuandi mendạhn.
Necuan sạhn min, chandi se.
9 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn chahn:
—Mạn ne, tumerune nchuhn: ¿Deh din vo ro che rahte tuhno ihyan ne? ¿A din vo che ndah, o din vo che hua ndah ne? ¿A cạh yune vo che coh ihyan, o ndedevahn vo ihyan ne?
10 Chaconan ye, ndihchero ye nducoyạca sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn che ndi cuma tạh me:
—Cuacondihque tah.
Chacondihco tạh se, ne ndetạhno ndoyahn tạh se.
11 Ạma chi tạn sạhn chahn, ne rente se vạn mạn se nduco vih deh din se nduco Dihvo vo.

Tendạhnun Dihvo vo Jesucristo ndichio apóstol

12 Tạhn min ne, cuahn Dihvo vo ạma cuete, ne min covạh ye numa yạn.
13 Cuahn che chi dave ne, nedin dạma ye ihyan che rinduco ye ihyan, ne tendạhnun ye ndichio ihyan chahn cạva che co ye apóstol.
14 Ạma ihyan chahn ne, Simón, ne chaconahn Dihvo vo che duche ye Pedro. Ihyan chenạhn ne, Andrés, dihno Simón mạn, Jacobo mạn, Juạn mạn, Felipe mạn, Bartolomé mạn,

15 Mateo mạn, Tomás mạn, Jacobo,
dạya Alfeo mạn, Simón Zelote mạn,
16 Judas, dihno Jacobo mạn.
Namin nduco ạma se Judas Iscariote,
sạhn min che ndihcue ndeh se Dihvo
vo.

Chicuahn Dihvo vo Jesucristo ạma yạhn ihyan

17 Cuenchahn Dihvo vo cuete me,
ne ndo ye ạma ya ico nduco ihyan
chahn. Namin ạma yạhn ihyan che
vate ye estạdo yahn Judea mạn, yạn
Jerusalén mạn, chihto yạn Tiro
nduco Sidón mạn, ndo dạma ye min
nduco ye. Ndạ nducoyạca ihyan
chahn, te nahn cahnevan ye che
ricuahn Dihvo vo mạn, nahn ye che
din Dihvo vo che ndoyahn ye mạn.
18 Namin ndetendạh Dihvo vo
vaco chihngạ che chenun ihyan.
19 Ihyan che cah ye ne, nahn nahn
tạh ye Dihvo vo yahn che quenan
cuma ye vederihquentiyon chahte,
ne nducoyạca ihyan che tihcạ redin
ye ne, ndetạhno rendoyahn ye.

Ihyan che ndah ro yahn ye

20 Tuhme ndihchero Dihvo vo
Jesucristo ihyan che rinduco ye
ihyan, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Nchuhn che chevạh ne mạn, che
necun ne mạn ne, ndah ro yahn ne,
te ndi cuande ne vạn ihyan yahn
Dendiohs.
21 'Ndah ro yahn nchuhn che nahn
cahnevan ne Ndudo yahn Dendiohs,
te din ye conahn ne.
'Ndah ro yahn nchuhn che ndạche
ri ne, te din Dendiohs che co yeno ne.
22 'Ndah ro yahn nchuhn cuahn
che cạva u che rinducó nducoyạca
ihyan, co tạn ihyan nduco ne mạn,
hua co ndihche ye nchuhn mạn,
cạhva ye nduco ne mạn, ndere
cạhma ye te duhtuno ihyan ne mạn.
23 Ro che tihcạ din ihyan nduco ne
ne, ndạhcạ che cạh yeno ne chedave
yahn ne, te cuahn che ndạ ne
vahchetero ne, a va yạn che ndah
cạva ne. Ndạhcạ che necạhco ne te
ihyan ndico yahn ihyan tạn chahn
ne, a tihcạ din ye nduco ihyan
profeta.
24 'Ate yah rí cạva ihyan cuihca, te
atenạn mạn ro cuh che vate ye
vedeyeno.
25 'Yah rí cạva ihyan che hua
rendotenan ye Ndudo yahn
Dendiohs che rạhco ye, te ndạ ro che
ndotenan ye.
'Yah rí cạva ihyan che yeno ye, te
ndạ ro che co rạn ye.
26 'Yah rí cạva ihyan che rạhn
nducoyạca ihyan che ndah ihyan ye,
te ihyan ndico yahn ihyan chahn
tihcạ rạhn ye yahn ihyan che din cạ
ye che profeta ye.

Nahn che din yahino vo ihyan che hua ri rendihche ye uvo

27 'Rạ́hn rí nchuhn: codin yahino
ne ihyan che hua ri rendihche ye
nchuhn. Codin ne che ndah nduco
ihyan che tạn ye nduco ne.
28 Ndah cạhma ne yahn ihyan che
rạhva ye nduco ne, covạh ne cạva ye.
29 Ndete che va ihyan che din tạn
ye nduco ne ne, hua dạma co ne
nduco ye. Ndete che nahn cahnevi
ihyan tino rendiche nchuhn ne,
tahque ndah cuahnecun ne che
cahnevi ye nde cahteca ne che co che
cuhma ne nduco ye.
30 Adecoduhno ihyan che cạca ye
dehtenduh yahn ne, cocạh ne, ne
ihyan che cahnevi ye deh che va
yahn ne ne, hua ndạca ne.
31 Nduhcạ che nahn nchuhn che
ndah din nducoyạca ihyan nduco ne
ne, tihcạ codin ne che ndah nduco
ye.
32 'Ndete che din yahino nchuhn
demạn ihyan che yahino ye nchuhn
ne, ¿dehra cochihve yahn ne? Nde
ihyan che duhtuno ihyan ye ne, tihcạ
redin ye.
33 Ndete che demạn ihyan che
ndah ihyan ye nduco nchuhn, ndah
din ne nduco ye ne, ¿dehra cochihve
yahn ne? Nde ihyan che duhtuno
ihyan ye ne, tihcạ redin ye.
34 Ndete che demạn ihyan che co
nedihve ye yahn nchuhn, cạh ne,
tumanan ye ne, ¿dehra cochihve
yahn ne? Nde ihyan che duhtuno

ihyan ye ne, tihcą recąh ye,
retumanan combiero yahn ye che co
nedihve ye yahn vih.
35 Ate nchuhn ne, codin yahino ne
nde ihyan che hua ri rendihche ye
nchuhn. Codin ne che ndah. Cocąh
nchuhn, tumanan ihyan, nde hua
cuahtenan rino ne che nevihve yahn
ne. Ndete che tihcą din nchuhn ne,
Dendiohs, ihyan min che ąma yudo
vederihquentiyon yahn ye ne,
ndąhco menun ndahva ye yahn ne,
nedin dąya ye nchuhn, te ihyan min
ne, ndah ye nde nduco ihyan che
duhtuno ihyan ye mąn, ihyan che
nde hua renecąh ye nundihve cuahn
ihyan mąn.
36 Nduhcą che renan vąhino Chida
nchuhn nducoyąca ihyan ne, tihcą
codin ne.

Nduhcą che va che cuahtenan vo nduco ihyan

37 'Hua ndąhchenan nchuhn
ihyan, ne hua conan cuma che
techecąde Dendiohs yahn ne yahn
nunde min, din ye castigo nchuhn.
Cuenchahco ne yahn ihyan, ne
nchahco Dendiohs yahn ne.
38 Codin nchuhn che ndah nduco
ihyan, ne din Dendiohs che ndah
nduco ne, nde tihdenąn ca ye
ndąhco menun ye yahn ne. Tihcą, te
nduhcą che redin ne nduco ihyan
ne, atihnocą ndąhco menun
Dendiohs yahn ne.
39 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo
cuh, chihnevan ihyan chahn:
—A devano nchuhn te ąma sąhn
nąn ve hua co quendanan se tąma
sąhn nąn ve, te coranun nduh che o
se ive yąhn.
40 Tahque devano ihyan ricuahn
che co ąma sąhn che rahn. Ate
cuihno cuahn sąhn min ne,
anduhneva che devano ihyan
ricuahn yahn se ne, tihcą codevano
se. Hua chuhnan vededevano yahn
se.
41 'Ndete che rihco nchuhn cudądo
nunde yahn tąma ca ihyan, ne hua
retumacąh ne nunde yahn mąn ne
ne, anduhnecą ndete che ndihchero
ne ąma iyąca che quenun ndutenąn
ye, ate nde hua retumacadino ne che
quenun ąma vihto ndutenąn mąn
ne.
42 Ndete che tihcą ne, o nąn o
chende ne. Nde hua quenąn yahn ne
che cąhma ne co ne ihyan: "Conán di
cąva che hua condihque nunde", te
nde hua retumacadino ne che
tahque chihngą redin mąn ne.
Tahque ndah che dinoca cąhcomąn
ne che chihngą redin ne, tuhme co
conan ne ihyan cąva che runecąde
cochica ye.

Ejemplo yahn yąhn ndąta

43 'Yąhn ndąta che ndah ne, ndah
ndute yahn, ne yąhn ndąta che hua
ndah ne, hua ndah ndute yahn.
44 Ąma yąhn ndąta ne, ro deh yąhn
cuahn che ri ndute yahn. Ndute higo
ne, hua retun ihyan tin yąhn yąn,
nde hua retun ye uva nąn dihyo yąn.
45 Ihyan che ndah ye ne, redin ye
dehtenduh che ndah, te ndah
chedave yahn ye, ne ihyan che hua
ndah ye ne, redin ye dehtenduh che
hua ndah, te hua ndah chedave
yahn ye. Nąn ndudo yahn ihyan ne,
rihcoro nduhcą ihyan ye.
46 '¿Dehco che rąhn nchuhn ri ne u:
"Dihve nuhn, Dihve nuhn ne"?, te
hua redinahn ne che rihquentiyón.
47 Adecoduhno ihyan che rendą ye
nąn mąn, che rihnevan ye che rąhn
mąn, che redinahn ye che
rihquentiyón mąn ne, cąhmá có
nchuhn duh nduhcą ye.
48 Ihyan min ne, nduhcą ihyan che
chihno ye vąco ye, ne yąno chino ye
nde nąn yąva, ne min chihco ye
name yahn. Cuahn che chihta ico ne,
ąma dito chahn nune nąn vah me.
Ate hua chi quenda nune vah me, te
nąn yąva va name yahn.
49 Me ihyan che rihnevan ye
ndudo yáhn, ne hua redinahn ye ne,
ihyan min ne, nduhcą tąma ihyan
che chihno ye vąco ye, nde hua
chihco ye name yahn. Cuahn che
chihta ico ne, ąma dito chahn nune
nąn vah me. Ndora vah me, ne
chihno chinda.

7

Nduhcą che chitahno ą̇ma capitą́n

1 Cuahn che chihno chicuahn
Dihvo vo ihyan chahn ne, cuahn ye
yą̇n Capernaum.
2 Ą̇ma capitą́n che va ye yą̇n min
ne, va są̇hn decą̇hya yahn ye che
ą̇ma yahino ye są̇hn, ne chetą̇h cah
są̇hn. Ą̇ma tahn ndi se, adeche coh
se.
3 Cuahn che checadino capitą́n me
yahn Dihvo vo che redin ye
vederihno ne, dechuh ye ą̇ma o
ihyan ndinąn yahn ihyan nación
yahn Israel, cą̇va che cą̇ca ye favor
ihyan che cą̇hn ye, ne din ye che
ndoyahn są̇hn decą̇hya me.
4 Chahn ihyan chahn nąn Dihvo
vo, ne ą̇ma chica ye favor ihyan, ne
rą̇hn ye:
—Capitą́n cą̇h ne, ndą̇hcą̇ che
conan ne ihyan,
5 te yahino ye nación yuhn vo, ne
chihno ye ą̇ma yą̇co yahn nuhn.
6 Tuhme cuahn Dihvo vo nduco
ihyan chahn. Cuahn che a ndą̇ nino
ye ne, dechuh capitą́n me ndudo
nduco ą̇ma o amigo yahn ye, rą̇hn ye
tuhcą̇:
—Dihvé, hua denduh ne ndih cą̇va
no u, che chi ne nde chete vą̇có.
7 A devanó te u ne, ndiyu ihyan
che co chí nąn ne. Nde nąn che cochi
ne, cuihquentiyon ne, ne ndoyahn
są̇hn decą̇hya yáhn.
8 Che cą̇hcantiyon ne ne, a devanó
te va che conahn, te namin u ne, va
ihyan che te ye vederihquentiyon
quenan cumá, ne vate sandą̇do yáhn.
Rihquentiyón ą̇ma se che cą̇hn se, ne
rahn se, ne rihquentiyón tą̇ma se che
chi se, ne rechi se, ne nducuahn che
rihquentiyón są̇hn decą̇hya yáhn ne,
redinahn se.
9 Yahn che tihcą̇ rą̇hn capitą́n me
ne, cuahn ino Dihvo vo, ne chaconan
ye, ndihchero ye ihyan che nduco ye,
ne rą̇hn ye:
—Cuą̇co rą́hn rí nchuhn te nde
numachahte nación yuhn vo ne, hua
rendą̇cá ihyan che tihcą̇ ą̇ma ritahno
ye.
10 Cuahn che ndaconan ihyan che
chahn ye ntiyon yahn capitą́n me ne,
ntą̇ca ye są̇hn che adeche coh me
che a ntoyahn se.

Ndedetuhche Dihvo vo Jesucristo ą̇ma tenąhn, daya ą̇ma ndą̇hta vą̇h

11 Chihno min ne, Dihvo vo nduco
ihyan apóstol yahn ye mą̇n, ą̇ma
yą̇hn ca ihyan mą̇n, cuahn ye ą̇ma
yą̇n che duche Naín.
12 Cuahn che ndą̇ ye viyą̇n me ne,
tą̇hn nun ye ihyan che cuahn ye
cuhche ye ą̇ma tenąhn dą̇ya ą̇ma
ndą̇hta vą̇h. Ą̇ma ndiyą̇hn ra są̇hn
dihn min yahn ndą̇hta vą̇h me, ne
ą̇ma yą̇hn ihyan nduco ye.
13 Cuahn che ndihche Dihvo vo
ndą̇hta vą̇h me ne, quenan vą̇hino
ye tą̇hn, ne rą̇hn ye ri ye tą̇hn:
—Hua cueque.
14 Tuhme chahn ndą̇ ye, ne cą̇h tą̇h
ye yave yahn tenąhn me, ne są̇hn
che nda se yave me ne, chahtendi
rino se. Rą̇hn ye ri ye tenąhn me:
—¡Cuenecuen!
15 Ndetą̇hno necuan są̇hn dihn che
a ndih me, ne canąn rente se. Tuhme
necą̇h Dihvo vo są̇hn chaco se.
16 Ą̇ma cuahn ino nducoyą̇ca
ihyan, ne rendeva ye numacuahn
vedeyeno yavenąn Dendiohs, ne
rą̇hn ye:
—Ndą̇ ą̇ma profeta vąn uvo, ihyan
yahn Dendiohs. ¡Ą̇ma chahte
vederihquentiyon quenan cuma ye!
Dechuh Dendiohs ihyan.
17 Ą̇ma chetuhn ndudo yahn
vederihno che din Dihvo vo
numachahte estą̇do yahn Judea
mą̇n, nduh cuąn nąn che nino min
mą̇n.

Dechuh Juąn Bautista ihyan che rinduco ye ihyan nąn Dihvo vo Jesucristo

18 Ihyan che rinduco ye Juąn
Bautista ne, rą̇hn ye ri ye ihyan yahn
nducuąhn vederihno che redin
Dihvo vo. Tuhme cah Juąn o ihyan
chahn,
19 ne dechuh ye ihyan cą̇va che
tumerune ye Dihvo vo, a ihyan min
niyon ihyan che a va cą̇de che

dechuh Dendiohs ihyan, ndedevahn ye ihyan iyehnse, o cuahtenan rino ye tạma ihyan.
20 Ndạ ihyan chahn nạn Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Juạn Bautista ne, dechuh ye nuhn, tumerune nuhn ndih: ¿A ndih ihyan che a va cạde che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse, o cuahtenan rino nuhn tạma ihyan ne?
21 Ura min din Dihvo vo che ndoyahn ạma yạhn ihyan cah mạn, din ye che chi ro nạn ihyan che ve nạn ye mạn, ndetendạh ye vaco chihngạ che chenun ihyan mạn.
22 Tuhme ndahconan ye yahn ihyan chahn che dechuh Juạn:
—Conạhn nchuhn, cuenecạh cuande ne Juạn yahn nducuahn che ndihchero ne mạn, che chihnevan ne mạn. Ihyan che ve nạn ye ne, redín che ri ro nạn ye. Ihyan che ndi cheche cạh ye ne, redín che rica ye. Ihyan che ndi ye cah che rechạ yute ne, redín che rendoyahn ye. Ihyan che a ndih ye ne, rendedetuhché ihyan. Ihyan che necun ye ne, ricuáhn ndudo ndah yahn Dendiohs ihyan.
23 Ndah ro yahn ihyan che ritahno ye che dechuh Dendiohs u.
24 Cuahn che conạhn ihyan chahn ne, rente Dihvo vo nduco ihyan che chenun ye min yahn Juạn, ne rạhn ye:
—¿Deh che chahn nchuhn, ndihchero ne min yạhn nạn che metah duhva? ¿A ạma nduco che ra yuhne?
25 ¿Duh che chahn nchuhn, ndihchero ne tuhme? ¿A ạma sạhn che ninevaca se nduco tino ndah? A devano nchuhn te sạhn che renevaca se nduco tino ndah mạn, rahte se vihco mạn ne, sạhn chahn ne, chete vạco rey chenun se.
26 Tuhme ne, ¿duhra che chahn nchuhn, ndihchero ne? ¿A ndiyu ạma profeta? Cuạco niyon, te ihyan min ne, tahque chahte vederihquentiyon che quenan cuma ye che co ihyan profeta chenạhn.
27 A yahn ihyan min che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
Condihche, dechúh ạma sạhn tahque
menạn ca che co di,
cuahndudo se ndudo yáhn.
Cạhcoyạn se chedave yahn ihyan,
cạva che nevahnecun ye di.
28 Rạhn rí nchuhn te vạn nducoyạca ihyan iyehnse ne, Juạn Bautista che tahque chahte vederihquentiyon che quenan cuma ye. Ate ihyan che tahque necun ye vạn ihyan che rihquentiyon Dendiohs ne, tahque ndah ro yahn ye che co ihyan min.
29 Cuahn che tihcạ rạhn Dihvo vo ne, ạma yạhn ihyan yạn, nde sạhn rica tumecạdiyo, ndeva ye yavenạn Dendiohs, te chahn ye, chehdenune Juạn ihyan.
30 Ate sạhn fariseo nduco sạhn devano ley che dirun Moisés ne, chahcotạhn se che rihquentiyon Dendiohs, te hua chahn se che chehdenune Juạn sạhn.
31 Tuhme rạhn Dihvo vo:
—¿Deh cạhmá yahn nchuhn che vate ne mạn ro cuh ne?
32 Nchuhn che vate ne mạn ro cuh ne, nduhchan sạhn cạhya che rạhn se ri se combiero yahn se: “Tive nuhn cu retive, ne hua ndeh nchuhn. Cah rạn nuhn nduhcạ che rah rạn ihyan nạn ndih tenạhn, ne hua chaco nchuhn.”
33 Tihchan nchuhn, te ndạ Juạn Bautista, ne hua cheh ye pạn, nde hua chih ye vino, ne rạhn ne te quenun vaco chihngạ ihyan.
34 Ndạ u che rinducó nducoyạca ihyan, ne réh mạn, ríh mạn, ne rạhn nchuhn: “Ngạ ạma se, ne ạma reh se mạn, ạma rih se vino mạn, rinduco se ihyan nunde mạn, sạhn rica tumecạdiyo mạn.”
35 Ate dehve din yahn che tihcạ rạhn nchuhn, te nducoyạca ihyan devano, renahn ye te vededevano yahn Dendiohs ne, chemin che richihve.

Nchahco Dihvo vo Jesucristo yahn ạma tạhn nunde

36 Ạma sạhn fariseo ne, yạhve se
Dihvo vo che cheh ye nduco se, ne
cuahn ye ndevạco se.
37 Ạma tạhn nunde che va te yạn
min ne, checadino te che min chete
vạco sạhn fariseo me va Dihvo vo,
reh ye. Tuhme ndạ te, nda te ạma
frạsco nunedạn.
38 Chahn ndạ te, ne chehntihya te
nạn Dihvo vo. Ạma raco te, ne canạn
te redecạhnda te cạh ye nduco nune
ndutenạn te. Rendedetih te nduco
yudo tin te. Retenạn te cạh ye, ne
chacotạhma te nunedạn me.
39 Ndihche sạhn fariseo me, ne
ndedecadino se: “Tạhn tih ne,
chihngạ ihyan te. Ndete che cuạco
che profeta ihyan tih ne, cadino ye
duh ihyan te.”
40 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn
fariseo me:
—Simón, nté ạma ejemplo,
cahneven.
Ndahconan Simón:
—Ihyan Ricuahn, cuente ne,
cahneván.
41 Rạhn ye:
—O se ne, quendihco se yahn ạma
ihyan. Ạma se ne, quendihco se uhn
ciento, ne tạma se ne, quendihco se o
raco ndiche.
42 Nducote metah dehva yahn
sạhn chahn ne, hua chi nedihve se
yahn ye. Ate nchahco ye yahn nduh
che o se. Mạn ne, cahme co u: ¿Cha
sạhn chahn che tahque yahino se
ihyan min ne?
43 Ndahconan Simón:
—Rạhcó te sạhn che tahque ndeh
quendihco se yahn ye.
Rạhn Dihvo vo ri ye Simón:
—Ndạhcạ rahn.
44 Chaconan ye, ndihchero ye
ndạhta me, ne tuhme rạhn ye ri ye
Simón:
—¿A chihque cudạdo nduhcạ che
din ndạhta tih ne? Chendá chete
vaque, ne hua te nune cạva che ntu
cạh, ate ndạhta tih ne, decạhnda te
cạh nduco nune ndutenạn te, ne
ndedetih te nduco yudo tin te.
45 Di ne, hua tenan u che
nevahnecon u, ate ndạhta tih ne, nde
ura che ndá ndevaque, nde meniyon
ne, hua reguan te retenạn te cạh.
46 Hua chih aceite tín, ate ndạhta
tih ne, chacotạhma te nunedạn cạh.
47 Chemin che rạhn rí di te
nducote ạma va vedeyahino yahn te
ne, codevene te va vederenchahco
cạva te, andahre ạma quendihco te
nunde. Ate ihyan che ndạca ye
vederenchahco yahn tah sihn che
quendihco ye ne, hua chahte
vedeyahino yahn ye.
48 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye
ndạhta me:
—A nchahcó nunde yehn.
49 Nducoyạca ihyan che vate ye
min, reh ye nduco Dihvo vo ne,
ndedecadino ye: “¿Duhra sạhn tih
che rạhco se che renchahco se
nunde yahn ihyan?”
50 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ndạhta
me:
—Yahn che chitehne ne, ndaque
vederenchahco. Conahn. Dehve
rahque.

8

Yạhn ihyan ndạhta che chinduco ye Dihvo vo Jesucristo

1 Chihno min ne, quechica Dihvo
vo nduh yạn nduh yạn, ricuahn ye
ndudo ndah yahn vederihquentiyon
yahn Dendiohs. Nduco ye nduh che
ndichio apóstol yahn ye.
2 Namin nduco ye yạhn ihyan
ndạhta che ndetendạh ye vaco
chihngạ che chenun ihyan mạn,
ihyan ndạhta che din ye che
ndoyahn ye mạn. Vạn ndạhta chahn
nduco María yahn yạn Magdala,
ihyan min che chenun ndache vaco
chihngạ ro menạn, ndetendạh ye.
3 Namin nduco Juạna, ndạhta
yahn Chuza, ạma sạhn ndinạn yahn
rey Herodes. Nduco Susạna mạn,
nduco yạhn ca ndạhta che chinan ye
Dihvo vo nduco tume yahn ye mạn.

Ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndạta

4 Ạma yạhn ihyan yahn queri ạma
yạn, ndo dạma ye nạn Dihvo vo, ne

nte ye ejemplo cuh, chihnevan ihyan chahn:
5 —Cuahn ạma ihyan, retuhdo ye
ndute ndạta yahn ye. Cuahn che
retuhdo ye ne, chera neve ndute
chihto yune. Chemin ne, chendinun
ihyan, ne ndạ yạhda, ne cheh te.
6 Te neve ndute ne, chera nạn tu.
Cuahn che quendạh ne, tih yahn che
ndo cuma yạhn nạn tu me.
7 Te neve ndute ne, chera vạn
chano yạn. Chihta dạma nduco
chano yạn chahn, ne quenun mạn
chendạta me.
8 Te neve ndute ne, chera nạn
yạhn ndah, ne quendạh, ne chi yahn,
cạde ciento queri ạma.
Chihno nte ye ejemplo me ne,
tuhme ạma dito rạhn ye:
—Nducoyạca nchuhn,
¡cuendedecadino ndah ne yahn
ejemplo me!

Rạhn Dihvo vo Jesucristo deh cuande che rente ye ejemplo

9 Tuhme tumerune ihyan apóstol
chahn ihyan:
—¿Deh conahn ejemplo che nte ne
me ne?
10 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nchuhn ne, te Dendiohs che
conahn ne yahn vederihquentiyon
yahn ye. Ate ihyan chenạhn sih ne,
renté nduco ye demạn nduco
ejemplo, cạva che ndihchero no ye,
ne hua nchanạn ye, cahnevan no ye,
ne hua conahn ye.

Te cuande Dihvo vo Jesucristo deh conahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndạta me

11 'Tuhcạ conahn ejemplo me:
Ndute ndạta me ne, nduhcạ Ndudo
yahn Dendiohs.
12 Ndute che chera chihto yune me
ne, nduhcạ ndudo che rihnevan ạma
o ihyan, ne ndetạhno rendạ
chundah, ne rehnevi se Ndudo me
chete chedave yahn ye, cạva che hua
cotahno ye, ne hua ndevahn ye.
13 Ndute che chera nạn tu me ne,
nduhcạ Ndudo che rihnevan tạma te
o ihyan, ne renevahnecun ye
numacuahn vedeyeno. Ate nduhcạ
chendạta che metah cua yạno
dihyoduto tihchan ye, te cuahn che
rechuhrihn ye, o redin tạn ihyan
nduco ye cạva Ndudo me ne,
ndetạhno rihcomạn ye.
14 Ndute che chera vạn chano yạn
me ne, nduhcạ Ndudo che rihnevan
tạma te o ihyan, ate ạma
rendedecadino ye yahn ntiyon yahn
ye ro ro mạn, nahn yahn ye
vedecuihca che va iyehnse cuh mạn,
nahn quendi ye vedeyeno yahn mạn
ye mạn. Chemin che hua ri redin
Ndudo me che ndah nduco ye.
15 Ate ndute che chera nạn yạhn
ndah me ne, nduhcạ Ndudo che
rihnevan tạma te o ihyan, ne
renevahnecun ye numacuahn
chedave yahn ye, ne riquendi ye.
Ihyan chahn che redin Ndudo yahn
Dendiohs che ndah nduco ye.

Ejemplo yahn candil

16 Quendi Dihvo vo ricuahn ye:
—Nde ạma ihyan ne, hua renahn
yạhn ye ạma candil cạva che cạhco
ndeh ye mạn cajún, o mạn yundo.
Rihco ye nạn che yạco, cạva che co
ro dave yahn ihyan che rendạ ye.
17 Tihcạ nducuahn che rạ́hn rí
nchuhn cuahn che a demạn vo ne,
va che cuahndudo nchuhn,
cahnevan ihyan. Nducuahn che
rạ́hn, andahre ạma rihn cạva che
conahn ihyan, ate conahn ye.
18 'Chemin che cuihnevan ndah
nchuhn ndudo che rạ́hn, te ihyan
che ndah renahn ye ne, nde tahque
ndah ca conahn ye, ne ihyan che hua
ndah renahn ye ne, va che conạn ye
nde tah sihn che chenahn ye.

Ndạ chaco Dihvo vo Jesucristo nduco dihno ye

19 Ndạ chaco Dihvo vo nduco
dihno ye, ne hua chi chendạ ihyan
chahn nạn che quenun ye, te ạma
yạhn ihyan chenun ye min.
20 Tuhme rạhn ihyan ri ye Dihvo
vo:
—Chaco ne nduco dihno ne,
vatendi ye cuạhn chevah, nahn
ndihchero ye ndih.
21 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Ihyan che rihnevan ye Ndudo yahn Dendiohs, ne redinahn ye ne, a ihyan chahn che rendihché ihyan nduhcạ chacó mạn, nduhcạ dihnó mạn.

Chihco dihn Dihvo vo Jesucristo yuhne tạn

22 Ạma yune ne, chendạ Dihvo vo chete ạma bạrco nduco ihyan apóstol yahn ye, ne rạhn ye:

—Cuhn vo nduco nchuhn tạma lạdo viche cạh.

Tuhme cuahn ye nduco vih.

23 Ura che cuahn ye nduco vih ne, quiyạdo Dihvo vo, ne canạn rano yuhne tạn, nde a rito nune chete bạrco me, adeche cuehchenun chete vine me.

24 Chahn ihyan chahn, ndedetuhche ye Dihvo vo, ne rạhn ye:

—¡Ihyan Ricuahn! ¡Ihyan Ricuahn! ¡Cuentuche ne, te adeche cuehchenun vo vạn nune!

Necuan Dihvo vo, ne chihco dihn ye yuhne tạn me, ne quendite dihn vine me.

25 Tuhme tumerune ye ihyan chahn:

—¿A hua ritahno nchuhn?

Ate ihyan chahn ne, ạma rahn ino ye, ạma redihya ye ri, ne retumarune vih ye:

—¿Duhra ihyan cuh?, te nde yuhne, nde vine, redinahn che rihquentiyon ye.

Ạma sạhn yạn Gadara che chenun vaco chihngạ sạhn

26 Chihno min ne, ndạ ihyan chahn yạn Gadara, ạma yạn che va tạma lạdo viche yahn vine yahn Galilea.

27 Ndetạhn che ndiquendạh Dihvo vo chete bạrco me ne, ndạ ạma sạhn yạn min nạn ye. Sạhn min ne, a rạhn cuahn che chenun vaco chihngạ sạhn. Devạne se, quechica se, nde hua quenun se vạco se, te nạn rehche tenạhn ne, min quenan se.

28 Cuahn che ndihchero se Dihvo vo ne, chahn ndạ se, chehntihya se nạn ye, ne cah se:

—Jesús, Dạya Dendiohs che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye, ¿dehco che recạhdenun ne yune yáhn? Ricá favor ndih che hua din ne che chuhríhn.

29 Tihcạ rạhn se, te Dihvo vo ne, a chihquentiyon ye vaco chihngạ chahn che ndiquendạh sạhn. Ạma ndeh yune cuahn che retumangạn vaco chihngạ chahn sạhn ne, redechiche ihyan sạhn nduco cadena, ate rihno rendeh se cadena me, ne riquenda vaco chihngạ chahn sạhn vạn chano.

30 Dihvo vo ne, tumerune ye sạhn:

—¿Deh doche ne?

Ndahconan se:

—Legión duché.

Tihcạ duche se yahn che ạma yạhn vaco chihngạ chenun sạhn.

31 Ạma chica vaco chihngạ chahn favor ihyan che hua dechuh ye vạn ruchiyạhn.

32 Min nino vạn chano ne, chenan ạma yạhn cuche, reh te. Ạma chica vaco chihngạ chahn che cạh yune ye che condạ chete cuche chahn, ne cạh yune ye.

33 Tuhme ndiquendạh vaco chihngạ chahn sạhn min, ne chendạ cuche chahn. Cuche chahn ne, cochahn te, rano te nạn ndava, ne cheranun te chete vine me, cuahn ico te.

34 Cuahn che ndihchero sạhn che redin cudạdo cuche chahn che tihcạ chi ne, chano se. Cuahn se, chengo se ihyan viyạn mạn, ihyan rạncho mạn.

35 Tuhme cuahn ihyan viyạn ndihchero ye deh che chi. Cuahn che ndạ ihyan chahn nạn che quenun Dihvo vo ne, ndihchero ye sạhn min che a ntiquendạh vaco chahn sạhn. Va se chihto nạn Dihvo vo, quenun se tino yahn se. A va cuạco dave yahn se, ne dihya ihyan chahn chi.

36 Tuhme ihyan che ndihchero ye ne, rente ye nduco ihyan che ndạ chahn tạcạ chi che ndiquendạh vaco chihngạ chahn sạhn min.

37 Nducoyạca ihyan che vate ye yạhn yahn yạn Gadara, ạma dihya ye chi. Chemin che rạhn ye ri ye Dihvo vo che ndạca ye yạn min.

Tuhme chendạ Dihvo vo chete bạrco, conạhn ye.
38 Sạhn che a ntiquendạh vaco chahn sạhn ne, ạma rica se Dihvo vo che cạh yune ye che conduco se ihyan. Ate hua cạh yune ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
39 —Conahn cuạhn ndevaque, ne cuente yahn vederihno chahte che din Dendiohs ndoque.
Tuhme conạhn se, ne chacotuhn se ndudo numacuahn viyạn me yahn vederihno chahte che din Dihvo vo nduco se.

Rica Jairo cạva tạhn dihn dạya se

40 Cuahn che ndaconan Dihvo vo viche lạdo cuh yahn vine me ne, ạma yạhn ihyan nevahnecun ye ihyan numacuahn vedeyeno, te nducoyạca ye ne, chenan rino ye ihyan.
41 Ura min ndạ ạma sạhn ndinạn yahn yạco, duche se Jairo, ne chehntihya se nạn Dihvo vo, chica se favor ihyan, cạva che cạhn ye vạco se,
42 te va ạma ndiyạhn ra tạhn dihn yahn se, a ri te tenduh ndichio nduyo. Chetạh cah tạhn, adeche coh te. Tuhme cuahn Dihvo vo, ne nde hua ri che cạca ye, te ạma yạhn ihyan nduco ye.

Ndoyahn ạma ndạhta che nahn tạh te tino yahn Dihvo vo Jesucristo

43 Min vạn ihyan chahn, nduco ạma ndạhta che cah te, rendora te yun ro ro. A ri ndichio nduyo che quenan cah me tạhn, ne a chihno nducuahn yahn te che va che renedihve te sạhn doctor. Ate nde ạma se hua chi dico se tạhn.
44 Chahn ndạ te cuạhn vedạme Dihvo vo, nahn tạh te tino yahn ye, ne ndetạhno cheguan rahn yun me tạhn.
45 Tuhme tumerune Dihvo vo:
—¿Duh nahn tạh tino yáhn ne?
Nducoyạca ye rạhn ye te ndiyu ihyan chahn. Pedro nduco combiero yahn ye ne, rạhn ye:
—Ihyan Ricuahn, ạma yạhn ihyan chenun chiche ye chihto nạn ne, ¿dehco che retumerune ne duh nahn tạh tino yahn ne?
46 Ate rạhn Dihvo vo:
—Va duh che nahn tạh tino yáhn, te checadinó che ndoyahn ạma ihyan nduco vederihquentiyon yáhn.
47 Ndihche ndạhta me che a checadino Dihvo vo, ne chahn ndạ te, chehntihya te nạn ye, nde tuno rendoh te. Tuhme necạh cuande te ihyan nạn nducoyạca ihyan yạn deh cuande che nahn tạh te tino yahn ye mạn, nduhcạ che ndetạhno ndoyahn te mạn.
48 Rạhn Dihvo vo ri ye tạhn:
—Dạyá, yahn che chitehne ne, a ndoyehn. Dehve rahque. Co conahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche ye tạhn dihn yahn Jairo

49 Nde metah cuihno cạhma Dihvo vo cuahn che ndạ ạma ihyan ndevạco Jairo, ne rạhn ye:
—A chih tạhn dihn dạya ne. Ametah deh cuande che quenda ne Ihyan Ricuahn.
50 Chihnevan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye Jairo:
—Hua co ran. Cuitehne che co conán di, ne tạhn dihn daye ne, ndaconan conan te.
51 Cuahn che ndạ ye ndevạco se ne, hua cạh yune ye che chendạ nducoyạca ihyan nduco ye, demạn Pedro mạn, Jacobo mạn, Juạn mạn, nduco chida tạhn dihn me mạn, nduco chaco te mạn.
52 Rah rạn nducoyạca ihyan mạn, raco ye mạn, cạva tạhn dihn me. Ate rạhn Dihvo vo:
—Hua cuaco nchuhn, te tạhn dihn tih ne, dehve ndih te, te quiyạdo te.
53 Ate riyon nan ihyan chahn ihyan, te a devano ye te tạhn dihn me ne, a ndih te.
54 Tuhme chetạh Dihvo vo tạh te, ne ạma dito rạhn ye:
—Tạhn dihn, ¡cuenecuen!
55 Ntạ vaco tạhn dihn me, ne ndetạhno necuan te. Chihquentiyon Dihvo vo che cạh ihyan chahn, cheh te.
56 Chida te nduco chaco te ne, ạma cuahn ino ye. Ate chihquentiyon

Dihvo vo ihyan chahn che hua cạhma ye nduco nde ạma ihyan, che ndedetuhche ye tạhn.

9

Dechuh Dihvo vo Jesucristo nduh che ndichio apóstol che chahn ye cahndudo ye

1 Ạma yune ne, din dạma Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye, ne cạh ye vederihquentiyon ihyan chahn cạva che ndetendạh ye vaco chihngạ mạn, din ye che ndoyahn ihyan cah mạn.
2 Dechuh ye ihyan chahn che cạhn ye cuahndudo ye ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn, din ye che ndoyahn ihyan cah mạn.
3 Chihquentiyon ye ihyan chahn:
—Hua dehva quenda nchuhn cuạhn yune. Nde indạhco, nde dino, nde pạn, nde tume, hua quenda ne. A cahteca no ne che chenun ne; hua quenda ne tạma.
4 Adecotino vạco ihyan che condạ nchuhn ne, min cuahtenan ne nde tuno ro che ndạca ne yạn min.
5 Nạn che hua ntumanecun ihyan nchuhn ne, cuendiquendạh ne yạn min, ne condạhde ne yune yạhn che chenan cạh ne, cạva che cadino ihyan chahn te hua ndạhcạ din ye.
6 Tuhme cuahn ihyan chahn nducuahn yạn, rahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs mạn, redin ye che rendoyahn ihyan cah mạn.

Herodes ne, nahn ndihchero ye Dihvo vo Jesucristo

7 Checadino rey Herodes yahn vederihno che redin Dihvo vo, ate hua devano ye duh ihyan min yahn che nạhn ihyan ne, rạhn ye te Juạn Bautista ntuche ye vạn tenạhn.
8 Te nạhn ihyan ne, rạhn ye te profeta Elías nuhnde ro ye. Nạhn tun ihyan ne, rạhn ye te ạma cha ihyan profeta che chahte ye a rạhn me, ntuche ye.
9 Tuhme rạhn Herodes:
—Juạn ne, u dechúh che chica yạn sandạdo dạndo ye. ¿Duhra ihyan cạh che rihneván che rente ihyan yahn ye tuhme ne?
Chemin che nahn ndihchero ye Dihvo vo.

Cạh Dihvo vo Jesucristo, cheh uhn mil ihyan

10 Cuahn che ndaconan ihyan apóstol chahn ne, necạh cuande ye Dihvo vo yahn nducuahn che din ye nạn che chahtechica ye. Tuhme quenda Dihvo vo ihyan chahn ạma cuạn nạn che metah duhva nino yạn Betsaida.
11 Ate checadino ihyan yạn, ne ạma yạhn ye cuahn ye quendi ye Dihvo vo. Cuahn che nda ye nạn che quenun Dihvo vo ne, chicuahn Dihvo vo ihyan chahn yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne din ye che ndoyahn ihyan che cah ye.
12 Cuahn che a chi chino ne, ndo dạma nduh che ndichio apóstol chahn nạn Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuedechuh ne ihyan sih yạn che nino mạn, nạn rạncho mạn, cạva che cua ye che cheh ye mạn, ndạca nạn che cuahtenan ye mạn, te muhn nạn che chenan vo ne, metah dehva.
13 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cạh nchuhn, cheh ihyan sih.
Rạhn ihyan chahn ri ye Dihvo vo:
—Uhn ra pạn nduco o yạhca va yahn nuhn, atenạn che cạhn nuhn, cua nuhn che cheh nducoyạca ihyan sih.
14 Ihyan chahn ne, ri ye tenduh uhn mil che demạn ihyan chạhn. Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—Cuihquentiyon nchuhn che co dạma ihyan sih, cuahte ye cạde o raco ndiche ye queri ạma cuạn.
15 Tihcạ din ihyan chahn, ne chahte nducoyạca ihyan.
16 Tuhme chetạh Dihvo vo nduh che uhn pạn me nduco o yạhca chahn, ne chenihyon nạn ye nạn ro, necạh ye nundihve cuahn Dendiohs. Ndeh ye, ne cạh ye ihyan apóstol

cạva che cạh ye, cheh ihyan che ndi dạma chahn.
17 Cheh nducoyạca ihyan chahn nduhva che rica chedave yahn ye. Chihno min ne, nedin dạma ye che ngạva, ne chi ndichio cuahte.

Rạhn Pedro te a Dihvo vo Jesucristo che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse

18 Ạma ro ne, quenan Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye, ne mạn ye revạh ye ạma lạdo. Chihno min ne, tumerune ye ihyan chahn:
—¿Duh u, rạhn ihyan ne?
19 Ndahconan ihyan chahn:
—Nạhn ihyan ne, rạhn ye te ndih ne, Juạn Bautista. Nạhn ye ne, rạhn ye te ndih ne, Elías. Nạhn tun ye ne, rạhn ye te ndih ne, ạma cha ihyan profeta che chahte ye a rạhn me, ntuche ye.
20 Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan chahn:
—Me nchuhn, ¿deh rạhn ne yáhn ne?
Ndahconan Pedro:
—A ndih che a va cạde che dechuh Dendiohs, ndedevahn ne ihyan iyehnse.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te va che cạhno se ihyan

21 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo ihyan chahn che hua nuhnde ye che a ihyan min che a va che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.
22 Quendi ye rạhn ye:
—U che rinducó nducoyạca ihyan ne, va che ạma chuhríhn. Intiyahn mạn, chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn ne, ndạhchenan se u, ne cạhno se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché vạn tenạhn.
23 Chihno min ne, rạhn ye nduco nducoyạca ihyan:
—Adecoduhno ihyan che nahn conduco ye u ne, va che cạhcomạn ye vedeyeno yahn mạn ye. Andahre nahn yạh se ihyan nạn cruz, ate va che conduco ye u ro ro.
24 Tihcạ, te adecoduhno ihyan che cạhcomạn ye u che nahn ndedevahn mạn ye ihyan ne, ihyan min ne, conda ye. Ate ihyan che cạhco mendạhn ye ihyan, coh ye cạva u ne, ihyan min che cuạco ne, ndevahn ye.
25 Nde tah hua cochihve che nedin dạma ihyan nducuahn vedecuihca che va iyehnse ndete che conda ye.
26 Adecoduhno ihyan che co cuihnạn ye cạva u nduco ndudo yáhn ne, tihcạ u che rinducó nducoyạca ihyan ne, co cuihnán cạva ihyan min ro che ndá nduco ángel ndah numacuahn vederihquentiyon yáhn mạn, numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá mạn.
27 Cuạco rạhn rí nchuhn te o ino ihyan che chenun ye muhn ne, hua coh ye nde ndạ ro che ndihchero ye che conahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Ndo diyạhn Dihvo vo Jesucristo

28 Chihno tenduh nine ro che tihcạ rạhn Dihvo vo ne, quenda ye Pedro mạn, Jacobo mạn, Juạn mạn, ne cocha ye ạma tingüete cạva che covạh ye.
29 Numanahn che revạh ye ne, ndo diyạhn ye. Tino yahn ye ne, ạma ndo cua, ạma diyạhn ro.
30 Adenạn chihnde ro o ndạco, rente ye nduco Dihvo vo. Ihyan chahn ne, Moisés nduco Elías.
31 Quendihco dave yahn vahchetero, ne rente ihyan chahn nduco Dihvo vo yahn che va che cạhno sạhn nunde ihyan min yạn Jerusalén.
32 Pedro nduco combiero yahn ye ne, ạma rendave yạhnde ye. Cuahn che ntah ndutinạn ye ne, ndihchero ye che ạma ndo diyạhn Dihvo vo. Namin ndihchero ye ihyan che o chahn che chenun ye min nduco ye.
33 Ura che a nạhn Moisés nduco Elías ne, rạhn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, ¡ndạhcạ che cuahtenan vo muhn! Dendah nuhn ino vache vah, ạma nạn che cuhnde ne, ne tạma nạn che cuhnde Moisés, ne tạma nạn che cuhnde Elías.
Nde hua devano Pedro deh che rạhn ye.

34 Numanahn che rạhn ye ne,
chiya ạma man, ne ạma dihya ihyan
chahn chi che chenun ye vạn man
me.
35 Vạn man me ne, chihnevan
ihyan chahn ndudo che rạhn
Dendiohs:
—Sạhn tih che Daỵá. Yahinó sạhn.
Che cạhma se ne, chemin che
codinahn nchuhn.
36 Chihno che chihnevan ihyan
chahn ndudo me ne, a demạn Dihvo
vo nti ye. Tạhn min ne, hua rạhn
ihyan chahn nduco nde ạma ihyan
yahn vederihno che ndihchero ye.

Ndetendạh Dihvo vo Jesucristo vaco chihngạ che quenun ạma sạhn dihn

37 Tạma ro me ne, cuenchahn
ihyan chahn cuete me, ne ạma yạhn
ihyan chahn ye, chendi yune ye
Dihvo vo.
38 Vạn ihyan chahn ne, rạhn ạma
se numa dito:
—Ihyan Ricuahn, conan vạhino ne
u. Condihchero ne cạva sạhn dihn
yáhn, te ạma ndiyạhn ra se yáhn.
39 Ạma vaco chihngạ retumangạn
sạhn, ne adenạn rah se. Ạma dito
rendoh se, riche yan chende se.
Rihno renuhn yah sạhn, ne hua
nahn cạhcomạn sạhn.
40 A chicá favor ihyan apóstol yahn
ne che ndetendạh ye vaco chihngạ
me sạhn, ate hua chi ndetendạh ye.
41 Ndahconan Dihvo vo:
—¡Ạma yah rí cạva nchuhn, ihyan
nunde che hua ritahno ne! ¿A
numacuahn ro conán nduco
nchuhn? ¿Tạva ro va che cochá
nduco ne? Cuehn, ngua daye.
42 Ura che ndạ sạhn dihn me ne,
tumangạn vaco chihngạ me sạhn, ne
chendava se ndiyạhn, rih dihca se.
Ate ndetendạh Dihvo vo vaco
chihngạ me, ne nenecạh ye sạhn
chida se.
43 Nducoyạca ihyan ne, ạma rahn
ino ye yahn vederihno chahte che
tihcạ din Dendiohs.

Tạma yune rạhn Dihvo vo Jesucristo te va che cạhno se ihyan

Namin nducoyạca ye rahn ino ye
yahn nducuahn vederihno che redin
Dihvo vo. Rạhn Dihvo vo nduco
ihyan apóstol yahn ye:
44 Ndah conun ino nchuhn ndudo
che rạhn nduco ne. U che rinducó
nducoyạca ihyan ne, va che necạh se
u tạh sạhn nunde.
45 Ate hua chenahn ihyan chahn
che rạhn ye, te vạhche yahn ye cạva
che conahn ye, ne vạh ye tumerune
ye deh conahn ndudo min.

¿Duh che tahque ndinạn ne?

46 Ihyan apóstol chahn ne, rente ye
vạn mạn ye nduco vih, cha ye che
tahque conạn ye.
47 Checadino Dihvo vo che tihcạ
rendedecadino ihyan chahn, ne
chetạh ye ạma lihn. Chehndi ye nạn
ye,
48 ne rạhn ye nduco ihyan chahn:
—Adecoduhno ihyan che
nevahnecun ye lihn cuh che cuande
yáhn ne, u nevahnecun ye.
Adecoduhno ihyan che nevahnecun
ye u ne, Ihyan che dechuh ye u
nevahnecun ye. Adecoduhno ihyan
che tahque necun ye vạn nducoyạca
nchuhn ne, ihyan min che tahque
ndinạn ye.

Ihyan che hua tạn ye nduco vo ne, rinan ye uvo

49 Tuhme rạhn Juạn ri ye Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, ndihchero nuhn
ạma ihyan che, nduco che rạhn no
ye che duche ne ne, rendetendạh ye
vaco chihngạ. Ate hua cạh yune
nuhn che quendi ye, te hua nduco ye
uvo.
50 Rạhn Dihvo vo ri ye Juạn:
—Hua cạhca tạn nchuhn che tihcạ
redin ye, te ihyan che hua tạn ye
nduco vo ne, rinan ye uvo.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihya ye Jacobo nduco Juạn

51 Cuahn che a ndạ nino ro che va
che nạhn Dihvo vo vahchetero ne,
chihco dạma ino ye, ne cuahn ye yạn
Jerusalén.
52 Dechuh menạn ye ạma o ihyan
apóstol ạma cuạn yạn yahn Samaria,
cạva che nuhn ihyan chahn nạn che
conan ye.

53 Ate ihyan yạn min ne, hua
nevahnecun ye Dihvo vo, te a
devano ye te yạn Jerusalén cạhn ye.
54 Cuahn che ndihchero Jacobo
nduco Juạn che tihcạ ne, rạhn ye:
—Dihve nuhn, nduhcạ che
chihquentiyon ihyan profeta Elías
che chera yạhn che chica nạn ro, ne
chiche ạma yạhn ihyan ne, ¿a nahn
ne che tihcạ din vo, ne cuihno cuco
ihyan yạn tih ne?
55 Chaconan Dihvo vo, ndihchero
ye ihyan chahn, ne chihya ye ihyan:
—Nchuhn ne, nde hua devano ne
ti rica vedetạn yahn ne che tihcạ
rạhn ne,
56 te u che rinducó nducoyạca
ihyan ne, ndạ́ cạva che ndedeváhn
ihyan, ndiyu cạva che decuihnó
ihyan.
Tuhme chuh dạma ye, cuahn ye
tạma yạn nduco vih.

Sạhn che nahn conduco se Dihvo vo Jesucristo

57 Cuahn che a chenun yune ihyan
chahn ne, rạhn ạma se ri se Dihvo
vo:
—Dihvé, conducó ndih adecotino
che cạhn ne.
58 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Yuhne ne, va ive vạco te; yạhda
ne, va nạn che rahte te, ate u che
rinducó nducoyạca ihyan ne, metah
nde nạn che conditenán.
59 Tạma se ne, rạhn Dihvo vo ri ye
sạhn:
—Cuhn vo, condoque u.
Ndahconan se yahn ye:
—Dihvé, te yune ne che conán nạn
chidá nde ndạ ro che coh ye. Cuhché
ihyan, tuhme conducó ndih.
60 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cuihcoman ihyan che hua
ritahno ye u, te anduhnecạ ndete
che a ndih ye nạn Dendiohs. Ihyan
chahn co cuhche ye tenạhn yahn ye.
Me di ne, cuehn cuahndode ndudo
yahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs.
61 Rạhn tạma se ri se Dihvo vo:
—Dihvé, cạ́hn conducó ndih, ate te
yune ne che dinoca cạ́hn cạhmá
nduco ihyan yáhn che chenun ye
ndevạcó, te va che cạhcomạ́n ihyan.
62 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Nduhcạ che hua cochihve
ntiyon yahn ihyan che ndaconan ye
cuạhn vedạme ye ura che rih rine ye
nduco curuhnyạhn ne, tihcạ hua
cochihve che hua riquendi ihyan
vederihquentiyon yahn Dendiohs
cuahn dạma.

10

Dechuh Dihvo vo Jesucristo ino raco ndiche ihyan che chahn ye cahndudo ye

1 Chihno min ne, tendạhnun Dihvo
vo te ino raco ndiche ihyan che
rinduco ye ihyan, ne dechuh ye
ihyan chahn cạde o ye queri ạma
yạn cuạhn nạn che va che chuh mạn
ye.
2 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nduhcạ che ndeh ndute ndạta
cuahn che ạma riyahn ne, tihcạ ạma
yạhn ihyan che nahn cahnevan ye
Ndudo yahn Dendiohs. Chemin che
cuica nchuhn Dihvo vo Dendiohs
che dechuh ca ye ihyan che
cuahndudo ye Ndudo yahn ye.
3 Cuahn nchuhn, te u dechúh
nchuhn nduhcạ che cạhn itecuche
vạn lobo.
4 Hua quenda ne dino. Nde tume,
nde ndạco, hua quenda ne. Nde hua
cuahtendi ne yune cạva che necạh
ne Dendiohs nde ạma ihyan.
5 Cuahn che condạ nchuhn ạma
vah ne, cạhma ne: “Dendiohs nduco
ye nchuhn, hua dehve rạhco ne.”
6 Ndete che min quenun ạma
ihyan che necun ye ne, conahn
nduco ye nduhcạ che cạhma
nchuhn. Ndete che hua ne, hua
conahn.
7 Cuahtenan nchuhn vah nạn che
nevahnecun ye nchuhn, ne cocheh
ne mạn, cuih ne mạn, deh che reh ye
te ye, cheh ne, te nạn che redin
ihyan ntiyon ne, a min va che
quendạh che cheh ye. Hua cạhn
nchuhn nduh vah nduh vah.
8 Cuahn che ndạ nchuhn
adecotino yạn nạn che nevahnecun

ye nchuhn ne, cocheh ne
adecodehno che cạhco ye nạn ne.
9 Codin nchuhn che ndoyahn
ihyan cah che vate ye min, ne cạhma
ne nduco nducoyạca ihyan:
“Vederihquentiyon yahn Dendiohs
ne, a va vạn nchuhn.”
10 Ate adecotino yạn che ndạ
nchuhn nạn che hua nevahnecun ye
nchuhn ne, cuahn che ndiquendạh
ne cuạhn yune ne, cạhma ne:
11 “Nde yune yạhn yahn yạn vạco
nchuhn che quenan cạh nuhn ne,
ndạhde nuhn yahn che hua
chitahno ne. Ate cuedevano nchuhn
te vederihquentiyon yahn Dendiohs
ne, a va vạn ne.”
12 Rạ́hn rí nchuhn te ro che
techecạde Dendiohs yahn ihyan ne,
tahque chuhrihn ca ihyan yạn min
che co ihyan yạn Sodoma.

Ihyan yạn Corazín nduco ihyan yạn Betsaida ne, va che co ye castigo yah

13 ’Ihyan yạn Corazín, ¡yah rí cạva
nchuhn! Ihyan yạn Betsaida, ¡yah rí
cạva nchuhn!, te ndete che ihyan
yạn Tiro nduco ihyan yạn Sidón
ndihchero ye vederihno che
ndihchero nchuhn ne, ametah ro nto
ino ihyan chahn nunde yahn ye,
chahtenun ye tino ndere mạn,
chahte rạn ye vạn iya mạn.
14 Ate ndạ ro che techecạde
Dendiohs yahn ihyan ne, nchuhn
che tahque chuhrihn ne che co ihyan
yạn Tiro nduco ihyan yạn Sidón.
15 Namin nchuhn, ihyan yạn
Capernaum, ạma yạde ne mạn, ạma
nahn conạn ne mạn, ate va che
cuahtenun ne vạn ruchiyạhn.
16 ’Me nchuhn che rinduco ne u ne,
ihyan che renevahnecun ye nchuhn
ne, u renevahnecun ye. Ihyan che
hua renevahnecun ye nchuhn ne, u
hua renevahnecun ye. Ihyan che
hua renevahnecun ye u ne, hua
renevahnecun ye Ihyan che dechuh
ye u.

Ndaconan ihyan che ino raco ndiche chahn che dechuh Dihvo vo Jesucristo

17 Ihyan che ino raco ndiche chahn
che dechuh Dihvo vo ne, ntạ ye. Ạma
yeno ye, ne rạhn ye:
—Dihve nuhn, nde vaco chihngạ
ne, redinahn yahn nuhn yahn
vederihquentiyon che te ne, chenan
cuma nuhn.
18 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Cuạco, te u ne, ndihcheró sạhn
chundah che nduhcạ che riya cuah,
rica se nạn ro, rendạh se nde
ndiyạhn.
19 U té vederihquentiyon, chenan
cuma nchuhn, ne ndạhco ndiya ne
vederihquentiyon yahn chundah.
Andahre condinun ne cu tạn mạn,
itedahn mạn, ate hua dehva co yahn
ne.
20 Nchuhn ne, nde hua nduh co
yeno ne che redinahn vaco chihngạ
che rihquentiyon ne. Tahque co
yeno ne yahn che a chenan cạca ne
vahchetero.

Ạma chi yeno Dihvo vo Jesucristo

21 Ura min ne, din Vaco Dendiohs
che ạma chi yeno Dihvo vo, ne covạh
ye:
—Chida mạ́n, ndih che dendah ne
vahchetero mạn, iyehnse mạn. U
rendevá numacuahn vedeyeno
yavenạn ne, te chihco ndeh ne
vededevano yahn ne nạn ihyan che
rạhco ye che ạma devano ye, ne cạh
ne, chi devano ihyan che necun ye.
Chidá, tihcạ din ne, te tihcạ nahn
mạn ne.
22 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan che
nduco ye:
—Chidá ne, ndạhco ye nducuahn
dehtenduh tạ́h. Nde ạma ihyan hua
rendihche ye duh che Dạya
Dendiohs. Ate Chidá ne, rendihche
ye u, te u che Dạya ye. Nde ạma
ihyan hua rendihche ye Chidá,
atenạn u, Dạya ye mạn, ihyan che
tendạhnún ihyan mạn, rendihche
nuhn ihyan.
23 Chaconan ye ndihchero ye
ihyan che rinduco ye ihyan, ne deva
vih rạhn ye nduco ye:
—Nchuhn ne, ạma ndah ro yahn
ne,

24 te ráhn rí nchuhn te ạma yạhn
ihyan profeta mạn, rey mạn, che
chahte ye a rạhn me, chenan ino ye
che ndihchero ye che rendihchero
nchuhn, ate hua ndạca ndihchero
ye. Chenan ino ye che cahnevan ye
che rihnevan nchuhn, ate hua ndạca
chihnevan ye.

Ejemplo yahn ạma sạhn nación yahn Samaria

25 Ạma sạhn devano ley che dirun
Moisés ne, cạva che tumerande se
Dihvo vo ne, tumerune se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ¿deh va che dín
cạva che conán vahchetero
numacuahn ro ne?
26 Tumerune Dihvo vo sạhn:
—¿Deh che ndirun nạn ley che
dirun Moisés ne? ¿Tạcạ renehn ne?
27 Ndahconan se:
—“Codin yahine Dihve Dendiohs
numacuahn chedave yehn mạn,
numa ine mạn, numacuahn fuerza
yehn mạn, numacuahn
vederendedecadino yehn mạn.
Namin codin yahine nducoyạca
ihyan nduhcạ che yahine man di.”
28 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Ndạhcạ ndahconen. Ndete che
tihcạ din ne, conen vahchetero
numacuahn ro.
29 Ate nducote hua nahn se che
cora vedecuihno yahn se ne,
tumerune se Dihvo vo:
—¿Duh ihyan che din yahinó me
ne?
30 Ndahconan Dihvo vo yahn se
nduco ejemplo cuh:
—Ạma ihyan ne, chica ye yạn
Jerusalén, cuahn ye yune che rendạ
yạn Jericó. Min tạhn nun sạhn duco
ihyan, ne chahn se ihyan, chehnevi
se nde tino yahn ye. Nuhn yah se
ihyan, ne chacondihte se ihyan, ndih
tạhn ye, ne conạhn se.
31 Ura min chuh ạma chidocuyạn
nạn che quendite ihyan che ntạca
yah me, ne chahconan ye yune, chuh
ye cuahn ye.
32 Namenạn me ne, chuh tạma
chidocuyạn, ạma levita, ihyan che
redin cudạdo nạn ta. Ndihchero ye
che quendite ihyan che ntạca yah
me, ne namin chahconan ye yune,
chuh ye cuahn ye.
33 Ate chihno min ne, ndạ ạma
sạhn nación yahn Samaria nạn che
quendite ihyan che ntạca yah me, ne
quenan vạhino se ihyan.
34 Chahn ndạ se, ne dico se ihyan,
chih se aceite nduco vino, ne
dechiche se nduh cuạn nạn yah
yahn ye. Tuhme tihde se ihyan dạme
yuhdo che ra se, ne quenda se ihyan
ạma vah, ne min din se cudạdo
ihyan.
35 Tạma ro me, ura che a cạhn se
ne, tendạh se tume, cạh se sạhn che
vạco min, ne rạhn se ri se vih:
“Codin cudạdo ihyan cuh, ne cuahn
che ndaconán ne, nedihvé yehn tạva
ca tume che toh nduco ye.”
36 Tuhme tumerune Dihvo vo
sạhn:
—¿Cha ihyan che ino chahn che
din yahino ye ihyan che nuhn yah
sạhn duco chahn ne?
37 Ndahconan se yahn ye:
—Sạhn che din se vedevạhino
nduco ye tahque yahino se ihyan.
Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Ndạhcạ ndahconen. Namin di
ne, codin yahine nducoyạca ihyan.

Chahn Dihvo vo Jesucristo vạco Marta nduco María

38 Chihno min ne, chahn Dihvo vo
ạma yạn lihn, vạco ạma ndạhta che
duche te Marta.
39 Marta ne, va ạma tạhn coh te
che duche te María. Tạhn min ne,
chihnde te nạn Dihvo vo, rihnevan
te ndudo yahn ye.
40 Ate Marta ne, ạma va ntiyon
yahn te, ne chahn te nạn Dihvo vo,
ne rạhn te ri te ihyan:
—Dihvé, ¿a hua rihco ne cudạdo
che tạhn cóh ne, rihcomạn te u
nduco ntiyon yahn nuhn? Cạhma ne
co ne tạhn che conan te u.
41 Ndahconan Dihvo vo yahn te:
—Marta, Marta, di ne, ạma
rendedecadine yahn ntiyon yehn.
42 Ate va ạma nạn che tahque
cochihve. María ne, tendạhnun te
cha che tahque ndah, ne hua duhva
cahnevi yahn te.

11

Chicuahn Dihvo vo Jesucristo nduhcạ che covạh vo

1 Ạma yune ne, revạh Dihvo vo, ne cuahn che a chihno covạh ye ne,
rạhn ạma ihyan apóstol ri ye ihyan:
—Dihve nuhn, cuicuahn ne nuhn,
covạh nuhn nduhcạ che chicuahn
Juạn Bautista ihyan che chinduco ye
ihyan.
2 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuahn che covạh nchuhn ne,
cạhma ne tuhcạ:
Chida nuhn che va ne vahchetero,
ndạhcạ che ndeva nducoyạca ihyan
yavenạn ne.
Ndạhcạ che cạhcantiyon ne
nducoyạca ihyan.
Nduhcạ che rinahn nducuahn che
nahn ne vahchetero ne, tihcạ
conahn muhn iyehnse cuh.
3 Cuete ne che cheh nuhn mạn
nduhcạ che rete ne ro ro.
4 Cuenchahco ne nunde yahn nuhn,
te namin nuhn ne, renchahco
nuhn yahn nducoyạca ihyan
che rendihco ye yahn nuhn.
Hua cuahnecun ne che tumerande
chundah nuhn.
Cuendedevahn ne nuhn yahn
nducuahn che chihngạ.
5 Tuhme quendi Dihvo vo, ne rạhn
ye:
—Ndete che nạn mạhn yạn, cạhn
ạma cha nchuhn vạco amigo yahn
ne, ne cạhma ne nduco ye:
“Combiero, teche ne o ino pạn,
tumenán,
6 te ạma amigo yáhn ndạ ye
ndevạcó, ne metah dehva che cạ́h
cheh ye”,
7 ¿a ndahconan ye nde chete vah
tuhcạ ne?: “Hua dendoh u, te a
quendité nạn yundo nduco
checạhya yáhn, ne chendevah ne, a
ntude. Hua co necuán té che rique.”
8 Rạ́hn rí nchuhn te andahre hua
necuan ye, te ye cạva che amigo
yahn ne ihyan, ate ndete che quendi
ne cạca ne ihyan ne, necuan ye te ye
nducuahn che nahn ne.
9-10 Namin rạ́hn rí nchuhn: Cuica
ne dehtenduh che nahn ne
Dendiohs, ne te ye nchuhn. Tihcạ, te
nducoyạca ihyan che rica ye ne,
rendondạ tạh ye. Ihyan che renuhn
ye ne, rendạca ye. Ihyan che riyạhve
ye ne, renạne chendevah cạva ye.
11 ’Ndete che cạca dạya ạma cha
nchuhn pạn ne, ¿a cạh ne ạma tu? O
ndete che cạca dạya nchuhn yạhca,
¿a cạh ne ạma cu?
12 O ndete che cạca dạya nchuhn
ạma dute tuh ne, ¿a cạh ne ạma
itedahn?
13 Andahre duhtuno ihyan
nchuhn, ate devano cạh ne
dehtenduh che ndah dạya ne. ¿A
ndiyu tahque nun te Chida nchuhn
che va ye vahchetero Vaco Ndah
yahn ye nchuhn cuahn che cạca ne?

Rạhn se yahn Dihvo vo Jesucristo te quenan cuma ye vederihquentiyon yahn chundah

14 Ạma yune ne, ndetendạh Dihvo
vo vaco chihngạ che quenun ạma se,
nedin che ndi lihme se. Cuahn che a
ndiquendạh vaco chihngạ me ne, a
chi cạhn sạhn min, ne ạma cuahn
ino ihyan.
15 Ate nạhn se ne, rạhn se:
—Sạhn tih ne, rendetendạh se
vaco chihngạ, te quenan cuma se
vederihquentiyon yahn chundah,
sạhn min che ndinạn se yahn vaco
chihngạ.
16 Nạhn tun se che nahn
tumerande se Dihvo vo ne, rica se
che din ye ạma vederihno che cạca
vahchetero, ndihchero se.
17 Ate devano Dihvo vo deh che
rendedecadino sạhn chahn, ne rạhn
ye ri ye sạhn:
—Ndete ihyan che vate ye
rihquentiyon ye, cuahtecuhma ye
vạn mạn ye nduco vih ne, hua co
quendi ye cạhcantiyon ye. Namin
ihyan che chenun ye ạma vah, ndete
che cuahtecuhma ye vạn mạn ye
nduco vih ne, hua co quendi ye,
cuahtenun dạma ye.
18 Namin chundah, ndete che
cuhma se nduco ihyan yahn se ne,
¿tạcạ co quendi cạhcantiyon se?
Tihcạ tumeruné nchuhn, te rạhn ne

te nduco vederihquentiyon yahn chundah, rendetendą́h vaco chihngą.
19 Ndete che rendetendą́h vaco chihngą nduco vederihquentiyon yahn chundah ne, tuhme ¿duhra rinan combiero yahn nchuhn che rendetendąh se vaco chihngą? Mąn sąhn chahn cąhma se co se nchuhn.
20 Ate ndete che nduco vederihquentiyon yahn Dendiohs rendetendą́h vaco chihngą ne, codevano nchuhn te vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a va vąn ne.
21 'Cuahn che ąma sąhn dito va che redin nduco se cudądo vąco se ne, nducuahn dehtenduh yahn se ne, ndąhcą va.
22 Ate ndete che ndą tąma ihyan che tahque dito ye che co sąhn min ne, ndąhco ndiya ye sąhn, cahnevi ye nducuahn dehtenduh che redin nduco se cudądo vąco se, ne necahn mąhn ye nduco combiero yahn ye nducuahn che cahnevi ye yahn se.
23 'Ihyan che hua rinduco ye u ne, tąn ye nducó. Ihyan che hua redin ye ntiyon nducó ne, redetohnan ye ntiyon che redín.
24 'Cuahn che a ndiquendąh vaco chihngą ąma ihyan ne, rechica nąn yąhn cuma, renuhn nąn che conun. Ndete che hua rendąca nąn che conun ne, rendedecadino: "Nąhn túnn nąn che ndiquendą́h."
25 Cuahn che rendaconan ne, rentąca ihyan min nduhcą ąma vah che ndąhcą nto dave nde tuno necuco.
26 Tuhme rahn regua te ndache vaco che tahque chihngą, ne rendą ihyan min, ne tahque rechuhrihn ye che co ro menąn me.

Ndah ro yahn ihyan che redinahn ye Ndudo yahn Dendiohs

27 Ura che rąhn Dihvo vo dehtenduh che tuhchan ne, ąma dito rąhn ąma ndąhta vąn ihyan:
—¡Ndah ro yahn ihyan ndąhta che chacoyąhn ye ndih mąn, che tąve ye ndih mąn!
28 Dihvo vo ne, rąhn ye:
—Tahque ndah ro yahn ihyan che rihnevan ye Ndudo yahn Dendiohs mąn, redinahn ye mąn.

Ihyan nunde ne, rica ye ąma vederihno ndihchero ye

29 Cuahn che ąma ndo dąma ihyan ne, rąhn Dihvo vo:
—Nchuhn che vate ne mąn ro cuh ne, duhtuno ihyan ne, rica ne vederihno. Ate vederihno ne, hua ndąca ndihchero ne. Atenąn ąma vederihno nduhcą vederihno che din Dendiohs nduco Jonás, ndąca ndihchero ne.
30 Nduhcą che ndihchero ihyan yąn Nínive vederihno che din Dendiohs nduco Jonás ne, tihcą conahn ąma vederihno nduco u che rinducó nducoyąca ihyan, ndihchero nchuhn che vate ne mąn ro cuh.
31 Ndą ro che techecąde Dendiohs yahn nducoyąca ihyan ne, necuan reina che va te cuąhn yąhn ndiya, cąca nunde te yahn nchuhn che vate ne mąn ro cuh, te tąhn min ne, chica te yąhn yahn, ne ndą te, chihnevan te vededevano yahn Salomón. Ate u che tahque chahte vederihquentiyon yáhn che co Salomón, muhn quenún vąn nchuhn, nde hua retumacąh ne u.
32 Ndą ro che techecąde Dendiohs yahn nducoyąca ihyan ne, necuan ihyan yąn Nínive, cąca nunde ye yahn nchuhn che vate ne mąn ro cuh, te ihyan chahn ne, nto ino ye nunde yahn ye cuahn che cahndudo Jonás. Ate u che tahque chahte vederihquentiyon yáhn che co Jonás, muhn quenún vąn nchuhn, nde hua retumacąh ne u.

Ejemplo yahn ndudo che ricuahn Dihvo vo Jesucristo

33 'Nde ąma ihyan hua rihco ye ąma yąhn mąn ąma cajún, ate rihco ye nąn che yąco cąva che co ro dave yahn ihyan che rendą ye. Tihcą ndudo yáhn, te hua co conun ndeh.
34 Ndutenąn nchuhn ne, nduhcą ąma yąhn che redin che ri ro nąn ne. Chedave yahn ne ne, nduhcą ąma

yąhn che redin che ri renahn ne. Ndete che ndah chedave yahn ne ne, conahn ndah ne. Ate ndete hua ndah ne, nde hua conahn ne.
35 Chemin che nahn che cąhco nchuhn cudądo chedave yahn ne cąva che ndah conahn ne.
36 Ndete che tihcą cąhco ne cudądo ne, chedave yahn ne ne, nduhcą ąma yąhn ndah che din che conahn ndah ne.

Sąhn fariseo nduco sąhn devano ley che dirun Moisés ne, ndevih Dihvo vo Jesucristo nunde yahn se vąconąn se

37 Cuahn che chihno rąhn Dihvo vo ne, yąhve ąma sąhn fariseo ihyan che cąhn ye vąco se, cheh ye nduco se. Chendą ye vąco se, ne cuahn che ndą ura ne, chihnde ye nąn mesa.
38 Ndihchero sąhn fariseo me che hua nąno ye tąh ye nduhcą costumbre yahn se, ne ąma cuahn ino se chi.
39 Rąhn ye ri ye sąhn:

—Nchuhn sąhn fariseo ne, ąma renąno ne vąso mąn, cuh mąn. Ate chete chedave yahn mąn ne ne, ndito vede idihya mąn, nducuahn che chihngą mąn.
40 ¡Hua renahn nchuhn! ¿A hua devano nchuhn te Dendiohs che dendah ye ihyan ne, tahque nahn ye che dave chedave yahn ihyan che co cuąhn menąn ye?
41 Cuedin nchuhn vedevąhino numacuahn chedave yahn ne. Tuhme co ro che dave yavenąn ne nąn Dendiohs.
42 'Nchuhn sąhn fariseo, ¡yah rí cąva ne!, te demąn riya yahn ive mąn, aruda mąn, dehtenduh yąta mąn, recąh ne. Ate vederihquentiyon yahn Dendiohs mąn, vedeyahino yahn ye mąn, andahre chemin che tahque rigonun chihve ne, rihcomąn ne. Nduhcą che redinahn ne yahn riya ne, tihcą codinahn ne yahn nducuahn.
43 'Nchuhn sąhn fariseo, ¡yah rí cąva ne!, te renan ino ne cuahte ne chete yąco nąn silla che rahte ihyan ndinąn. Namin renan ino ne che nevahnecun ihyan nchuhn, nte ye Dendiohs nchuhn cuąhn ndihve.
44 'Nchuhn sąhn fariseo mąn, sąhn devano ley che dirun Moisés mąn, ¡yah rí cąva ne! ¡O nąn o chende ne! Nchuhn ne, nduhcą yąyan che a nincheh, che vatechica ihyan menąn nde hua devano ye che yąyan, tihchan ne.
45 Tuhme rąhn ąma sąhn devano ley che dirun Moisés:

—Ihyan Ricuahn, cuahn che tihcą rąhn ne ne, nde nuhn, chihngą riya yahn nuhn.
46 Ate rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:

—Namin nchuhn, sąhn devano ley che dirun Moisés, ¡yah rí cąva ne!, te recąh rihn nduh ne ihyan nduco dehtenduh che nentihdenan ne, rihquentiyon ne che va che dinahn ye. Ate mąn ne ne, nde tah hua rinan ne ihyan.
47 '¡Yah rí cąva nchuhn!, te rahto ne yąyan yahn ihyan profeta che mąn indihte yahn ne, chihno ye ihyan.
48 Nchuhn ne, devano ne che din indihte yahn ne, ne dąma ri ne nduco ye, te ihyan chahn chihno ye, ne nchuhn rahto ne yąyan.
49 'A yahn che tihcą redin nchuhn che rąhn Dendiohs numacuahn vededevano yahn ye: "Dechúh ihyan profeta mąn, ihyan apóstol mąn, ne cąhno se nąhn ihyan chahn, ne nąhn ye ne, din tąn se nduco ye."
50 Dendiohs va che techecąde ye yahn ihyan che vate ye mąn ro cuh, te ndehde dąme ye yun yahn nducoyąca ihyan profeta che chihno ihyan nde nąn che canąn iyehnse.
51 Ndehde dąme ye nde yun yahn Abel, nde yun yahn Zacarías, che chihno se ihyan mendąhn yahn nąn ta nduco yąco chahte. Tihcą rąhn rí nchuhn, te yun yahn nducoyąca ihyan chahn ne, va che nedihve ihyan che vate mąn ro cuh.
52 'Nchuhn, sąhn devano ley che dirun Moisés, ¡yah rí cąva ne!, te vededevano che chihcoro Dendiohs ne, nchuhn ne, rihco ndeh ne. Nde hua riquendi mąn nchuhn, nde hua

rahnecun ne che quendi ihyan chenạhn.
53 Cuahn che rạhn Dihvo vo dehtenduh che tuhchan ne, sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn ne, chi tạn se nduco ye, ne ạma ndeh nạn dehtenduh retumerune se ihyan.
54 Nduco tihcạ ne, retumarande se ihyan, te nahn se che cạhma ye ạma ndudo che hua ndạhcạ, cạva che co cạca nunde se yahn ye.

12

Ndudo che ricuahn sạhn fariseo ne, nduhcạ yạ yahn pạn

1 Ura min ne, ạma yạhn ihyan ndo dạma ye nde tuno racondạ vih ye. Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—Cuihco nchuhn cudạdo nduco ndudo che ricuahn sạhn fariseo, te o nạn o chende se, ne ndudo yahn se ne, rendih nduhcạ che rendih yạ yahn pạn.
2 Nducuahn che va cuạhn ndeh ne, va che cuhnde ro. Namin nducuahn che ri cuạhn ndeh ne, va che cadino ihyan.
3 Tihcạ, te che rente nchuhn cuạhn demạn ne nduco vih ne, va che cadino nducoyạca ihyan. Namin che rạhn nchuhn cuạhn chete vah ne, va che cuahndudo ihyan nde tin vah yuto.

Duh che va che din vạh vo

4 'Ate nchuhn amigo yáhn, rạhn rí nchuhn te hua din vạh ne sạhn che rihno se ihyan, te cuihno min ne, ametah dehva co din se.
5 U có nchuhn duh che din vạh ne. Codin vạh ne Ihyan che co cahnevi ye vedevihche yahn ne, ne cuihno min ne, va vederihquentiyon yahn ye che dechuh ye nchuhn vạn ruchiyạhn. A Ihyan min che codin vạh nchuhn.
6 'Yạhda cạhya ne, nde hua rigonun chihve te, rendihcue ihyan uhn te, ra ye co tume cạhya, ate Dendiohs ne, nda cuande ye ite.
7 Nde yudo tin queri ạma nchuhn ne, nda cuande ye. Huate vạh nchuhn, te tahque rigonun chihve nchuhn che co ạma yạhn yạhda cạhya.

Ihyan che renevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo nạn nducoyạca ihyan

8 'Rạhn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che renevahnecun ye u nạn nducoyạca ihyan ne, u che rinducó nducoyạca ihyan ne, ndevá ihyan min nạn nducoyạca ángel yahn Dendiohs.
9 Ate ihyan che hua renevahnecun ye u nạn nducoyạca ihyan ne, hua ndevá ihyan min nạn ángel yahn Dendiohs.
10 'Adecoduhno ihyan, andahre chihngạ cạhma ye yahn u che rinducó nducoyạca ihyan, co ca ndạca ye vederenchahco. Ate ihyan che cạhva ye yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, ametah nchahco cuahno Dendiohs cạva ye.
11 'Cuahn che quenda se nchuhn chete yạco mạn, nạn juez mạn, nạn intiyahn mạn ne, hua ndedecadino nchuhn deh cạhma ne, o tạcạ cạhma ne,
12 te ura min ne, Vaco Ndah yahn Dendiohs te cuande nchuhn deh che cạhma ne.

Rihco yudo Dihvo vo Jesucristo yahn vedeidihya

13 Rạhn ạma se ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, cạhma ne co ne sạhn dihnó che cahmạhn se ducó dehtenduh che chihco indihte yahn nuhn.
14 Ate rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Ndạco, ndiyu juez u cạva che cạhcantiyón che cahmạhn nchuhn dehtenduh yahn ne nduco vih.
15 Tuhme rạhn ye ri ye nducoyạca ihyan:
—Cuihco nchuhn cudạdo, ne hua din yahino ne vedecuihca che va iyehnse cuh, te andahre ạma va vedecuihca yahn ihyan, ate ndiyu nduco chemin co ndevahn ye.

Ạma sạhn cuihca che hua renahn se

16 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Chihnde ạma sạhn cuihca, ne ạma nduyo ne, ạma chi chendạta yahn se.
17 Tuhme ndedecadino se: “Mạn ne, ¿tạcạ dín?, te ametah ti nạn che cuih ndáh ndute ndạta yáhn.
18 Tuhcạ dín. Ntihné nducuahn vahyạca yáhn, ne cạhnó che tahque rahte. Min cuih ndáh nducuahn ndute ndạta yáhn.
19 Ạma va vedecuihca yáhn cạva ndeh nduyo. Mạn ne, cuhnde táhn, chéh mạn, cúh mạn, co yenó mạn.”
20 Ate rạhn Dendiohs ri ye sạhn: “Hua renehn. Mạn yạn cuh, va che coh. Ạma nedin dame vedecuihca, ate mạn ne, nde hua devene duh che ndah yahn.”
21 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Tihchan ihyan che renedin dạma ye vedecuihca cạva mạn ye, ate nạn Dendiohs ne, ametah dehva yahn ye.

Dendiohs ne, redin ye cudạdo ihyan yahn ye

22 Rạhn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye:
—Chemin che rạhn rí nchuhn. Hua cuạhcorạn ne tạcạ din ne che ndạca cheh ne, nde hua cuạhcorạn ne cạva tino yahn ne.
23 Vedevihche yahn nchuhn ne, tahque quenun yạn che co che reh ne, ne mạn nchuhn ne, tahque chenun yạn ne che co tino che rahtenun ne.
24 Condihche nchuhn chihnda. Nde hua rino te ndạta, nde metah nạn che cuih ndah te deh che cheh te, ate Dendiohs ne, rihquecheh ye ite. ¡Tahque rigonun chihve nchuhn che co yạhda!
25 ¿Duh nchuhn che andahre ạma rendedecadino ne, co tihdenan ne mạhn metro che yạco ne?
26 Ndete che hua ri redin nchuhn cha che hua vạhche, ¿dehco che ạma rendedecadino ne yahn dehtenduh chenạhn?
27 ’Condihche nchuhn tạcạ rihta nạnda. Nde hua rendạhyon, nde hua rạh cuche, ate rạhn rí nchuhn te tahque ndạhchan ro nạnda che co tino che quenun Salomón, andahre ạma chahte vederihquentiyon quenan cuma ye.
28 Dendiohs ne, redin ye che riya nạnda viyạta andahre ạma ro rihnde, ne tạma ro ne, rih di. ¿A ndiyu tahque redin ye cudạdo nchuhn? ¿Dehco che ạma doh ritahno ne tuhme?
29 Chemin che hua cạh rihn mạn ne nchuhn che rendedecadino ne deh cheh ne mạn, deh cuh ne mạn.
30 Ihyan iyehnse ne, ạma rendedecadino ye yahn nducuahn dehtenduh che tuhchan. Ate nchuhn ne, va Chida ne vahchetero, ne a devano ye che rendotenan ne nducuahn dehtenduh che tuhchan.
31 Dinoca cuahnecun nchuhn che cạhcantiyon Dendiohs nchuhn. Tuhme nducuahn dehtenduh che tuhchan ne, nde tihdenạn ca ye te ye nchuhn.
32 ’Nchuhn che doh ri ne, che rinduco ne u, huate vạh ne, te Chida ne ne, nahn cạhcantiyon ye nchuhn.
33 Condihcue nchuhn dehtenduh che va yahn ne, ne codin ne vedevạhino nduco. Codin nchuhn che ndah cạva che ndeva ne che ndah vahchetero. Chemin ne, nduhcạ ạma vedecuihca che hua co cahnevi sạhn duco mạn, hua co detoh iteduhn mạn.
34 Tihcạ, te cha vedecuihca che va yahn nchuhn ne, a yahn chemin che rendedecadino ne.

Nahn che cuahteyạn ihyan

35-36 ’Cuahn che rahn ạma ihyan vihco nạn che rihnevạco ihyan ne, rahtenun sạhn decạhya yahn ye cudạdo vah. Vateyạn se cạva che ndetạhno che ntạ dihve se yạhve ye ne, aderano se nạhne se chendevah.
37 Ndah ro yahn sạhn decạhya che vateyạn se ura che ntạ dihve se. Cuạco rạhn rí nchuhn te mạn ye cuạcondihte ye mesa, ne cạhco ye sạhn che cheh se.
38 Andahre nạn mạhn yạn, o a nino co dave ntạ ye, ndete che ntạca ye sạhn che vateyạn se ne, ndah ro yahn se.

39 Cuedevano nchuhn te ndete che
devano ạma ihyan deh ura ndạ sạhn
duco ne, cuhndeyạn ye, ne hua cạh
yune ye che condạ se chete vạco ye,
duco se.
40 Nchuhn ne, tihcạ cuahteyạn ne,
te u che rinducó nducoyạca ihyan
ne, adenạn ndá ura che nde tah hua
vate ne cudạdo.

Ejemplo yahn mozo

41 Tuhme tumerune Pedro:
—Dihvé, ¿a rente ne ejemplo cuh
yahn demạn nuhn, o yahn
nducoyạca ihyan ne?
42 Ndahconan Dihvo vo:
—¿Cha sạhn decạhya che cạhco
dihve se ntiyon tạh se cạva che
cạhcantiyon se vạco ye mạn,
cạhcacheh se mozo yahn ye mạn? ¿A
ndiyu sạhn che redinahn se mạn,
che rino nạn se mạn?
43 Ndah ro yahn sạhn che ntạca
dihve se sạhn che redinahn se
ntiyon yahn ye.
44 Cuạco rá́hn rí nchuhn te cạhco
dihve sạhn min ntiyon tạh se cạva
che din se cudạdo nducuahn ntiyon
yahn ye.
45 Ate ndete che rạhco ạma cha
sạhn decạhya te hua nun ntạ dihve
se, ne cuanạn redin tạn se, rahn se
sạhn mozo yahn ye mạn, tạhn mozo
yahn ye mạn, reh se mạn, rih se
mạn, ricoh se mạn ne,
46 ntạ dihve se ro che hua quenan
rino se, ura che hua devano se, ne
din ye castigo sạhn nduhcạ che
redin ihyan castigo sạhn che hua
redinahn se.
47 'Sạhn decạhya che a devano se
dehtenduh che nahn dihve se, ne
hua dinahn se ne, ạma chahte
castigo co se.
48 Ate sạhn decạhya che hua
devano se, ne din se dehtenduh che
hua ndạhcạ ne, hua nduh chahte
castigo co se. Adecoduhno ihyan che
chahte ntiyon condạ tạh ye ne,
ndahva ndehde dạme ye, ne ihyan
che nde tahque chahte ntiyon condạ
tạh ye ne, nde tahque ndeh ca
ndehde dạme ye.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te va che cuahte cạnda ihyan

49 'Cạva u ne, cuahte cạnda ihyan
vạn mạn ye nduco vih anduhnecạ
ndete che a chíh yạhn muhn iyehnse
cuh, ne ¡ạma náhn ndete a riche!
50 U ne, va che ạma chuhríhn, ne
¡ạma yah náhn ndete che a conahn!
51 ¿A rạhco nchuhn che ndá muhn
iyehnse cuh cạva che ndạhcạ
cuahtenan ihyan nduco vih? Rá́hn rí
nchuhn te hua, te ndá cạva che
cuahte cạnda ye nduco vih.
52 Cuanạn nde meniyon, ndete che
uhn ihyan chenun ye ạma vah ne,
ino ye co tạn ye nduco o ye.
53 Ihyan chạhn ne, co tạn ye nduco
sạhn dạya ye, ne sạhn dạya ye ne, co
tạn se nduco chida se. Ihyan ndạhta
ne, co tạn ye nduco tạhn dạya ye, ne
tạhn dạya ye ne, co tạn te nduco
chaco te. Namin co tạn ihyan ndạhta
nduco tạhn decuno ye, ne tạhn
decuno ye ne, co tạn te nduco
indạhn te.

Ri ro cuahn che rendacorun tiempo

54 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye
nduco nducoyạca ihyan:
—Cuahn che rendihchero nchuhn
che renecuan man cuạhn nạn che
rehche yạhn ne, ndetahno rạhn ne te
cuan co, ne tihcạ ri.
55 Namin cuahn che rano
yuhneyạhn ne, rạhn nchuhn te
cuhnde ihno, ne tihcạ ri.
56 ¡O nạn o chende nchuhn!
Devano nchuhn cuahn che co ihno
mạn, cuahn che cuan co mạn. ¿Dehco
che hua devano ne deh ri ro cuh che
vate ne?
57 ¿Dehco che hua rendededecadino
mạn nchuhn cha che tahque ndah
din ne nạn Dendiohs?
58 Numanahn che cạhn ạma cha
nchuhn nạn intiyahn nduco sạhn
che tạn se nduco ne ne, codin nun
ino ne, cuenedin ndah ne ndudo
nduco se cuạhn yune, cạva che hua
quenda se ndih nạn juez, ne necạh
ye ndih tạh policía cạva che tihyon
se ndih vạcoyạhn.
59 Rá́hn rí ndih te ndete che hua
nedin ndah ne ndudo nduco se ne,

hua ndiquendạh ne vạcoyạhn nde cuihno nedihve ne nducuahn che quendihco ne.

13

Nahn che nto ino ihyan nunde yahn ye

1 Ura min ne, min chenan neve ihyan, ne necạh cuande ye Dihvo vo nduhcạ che chahno sạhn estạdo yahn Galilea chi, che chihquentiyon Pilạto sandạdo che chihno se sạhn, ura che rihno se ite che co te vedino nạn ta.
2 Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:
—¿A rạhco nchuhn che sạhn Galilea chahn che tihcạ chih se, tahque chendihco se nunde vạn nducoyạca ihyan Galilea?
3 Ráhn rí nchuhn te hua. Ndete che hua nto ino nchuhn nunde yahn ne ne, va che conda nducoyạca ne.
4 Namin, ¿a rạhco nchuhn che ihyan che ntihyon ino chahn che chendạh ndudo torre yahn Siloé, tahque chendihco ye nunde vạn nducoyạca ihyan yạn Jerusalén?
5 Ráhn rí nchuhn te hua. Ndete che hua nto ino nchuhn nunde yahn ne ne, conda nducoyạca ne.

Ejemplo yahn yạhn higo che hua ri yahn

6 Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Ạma ihyan ne, ndihche ye ạma yạhn higo vạn yạhn ndạta yahn ye, ne ạma yune ne, chahn ye chinuhn ye ndute yahn, ne hua ndạca ye, te hua ri yahn.
7 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn che redin cudạdo yạhn ndạta chahn: “A ino nduyo che rendá rinúhn ndute yahn yạhn tih, ne hua dehva rendạcá. Cuihque, te ¿dehco che ndere rehnevi fuerza yahn yạhn nạn che nti?”
8 Ate sạhn che redin cudạdo min ne, rạhn se: “Dihvé, cuahnecun ne che cuandi ca yạhn tih tạma nduyo, ne ndạhco cạvá yạhn yahn, ne cuahto yạhn ndah duto.
9 A huane co ndute yahn. Ate ndete che a hua co yahn ne, tuhme cạhcá nduhcạ che rạhn ne.”

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma ndạhta che ruhte dạme te

10 Ạma ro che rahte tuhno ihyan ne, quenun Dihvo vo chete ạma yạco, ricuahn ye.
11 Min quenun ạma ndạhta che a ri ntihyon ino nduyo che hua ri che ndo cuạco te. Ruhte dạme te, nedin ạma vaco chihngạ.
12 Cuahn che ndihchero Dihvo vo tạhn ne, cah ye tạhn, ne rạhn ye:
—Ndạhta, a ndevahn di. Ametah chuhrihn.
13 Tuhme nahn tạh ye tạhn, ne ndetạhno ndo cuạco te, ne canạn te rendeva te yavenạn Dendiohs.
14 Ate sạhn ndinạn yahn yạco me ne, chi tạn se nduco Dihvo vo yahn che din ye che ndo cuạco tạhn min ro che rahte tuhno ihyan. Rạhn se nduco ihyan che chenun ye min:
—Va ạn ro che din vo ntiyon. Adecodehno ro chemin chan co chi nchuhn cạva che din ye che ndoyahn ne, ate ndiyu ro che rahte tuhno vo.
15 Tuhme ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Di ne, ¡o nạn o chende! Ndete che chenan chiche itenine, o burro yehn chete vạco te, ¿a hua ntạhte ite ro che rahte tuhno ihyan cạva che cạhn te cuh te nune?
16 Ndạhta cuh ne, ndạta yahn Abraham tạhn nduhcạ di, ne a ntihyon ino nduyo redin chundah che rechuhrihn te. ¿A hua redin yahn che ndedevához tạhn andahre ro che rahte tuhno ihyan?
17 Cuahn che tihcạ rạhn Dihvo vo ne, ạma chi cuihnạn nducoyạca sạhn che hua ri rendihche se ihyan. Ate nducoyạca ihyan yạn ne, ạma yeno ye yahn vederihno rahte che redin Dihvo vo.

Ejemplo yahn ndute yahn mostaza

18 Tuhme rạhn Dihvo vo:
—¿Deh nduhcạ vederihquentiyon yahn Dendiohs? ¿Deh nduhcạ, cạhmá che tihcạ vederihquentiyon yahn ye?
19 Chemin ne, nduhcạ ndute yahn mostaza che chino ạma se nạn yạhn yahn se. Quendạh ndute me, ne

chihta. Chi chahte nde yąhda redin ndahque te vąn dune.

Ejemplo yahn yą yahn pąn

20 Namin rąhn Dihvo vo:
—¿Deh nduhcą, cąhmá che tihcą vederihquentiyon yahn Dendiohs?
21 Chemin ne, nduhcą yą yahn pąn che ndahchetąhn ąma ndąhta vąn ndeh yune pąn, din che chihta nducuahn.

Ejemplo yahn chendevah che tuhco

22 Quendi Dihvo vo cuahn ye yąn Jerusalén, ne rechuh ye yąn cąhya mąn, yąn rahte mąn, ricuahn ye.
23 Ąma se ne, tumerune se ihyan:
—Dihvé, ¿a yąhn ihyan che ndevahn ye ne?
Ndahconan ye:
24 —Nduhcą che redin nun ino ihyan che condą ye chendevah che tuhco ne, tihcą codin nun ino nchuhn che ndevahn ne. Ate rąhn rí nchuhn te ąma yąhn ihyan nahn ndevahn ye, ne hua co.
25 Cuihno che necuan ąma ihyan, necąhde ye chendevah vąco ye ne, ndete che ura min ndą nchuhn yąhve ne: “Dihve nuhn, conąhne ne chendevah” ne, ihyan min ne, ndahconan ye yahn ne: “Hua rendihché nchuhn, nde hua devanó ti cochi ne.”
26 Tuhme andahre cąhma ne: “Dąma cheh dąma chih nuhn nduco ne, ne ndih che chicuahn ne ndihve yahn yąn vąco nuhn”,
27 ate ihyan min ne, ndahconan ye yahn ne: “A rąhn rí nchuhn te hua rendihché nchuhn, nde hua devanó ti cochi ne. Nchuhn ne, chihngą ihyan ne. Cuavi ne tąn, cuahn ne vąne, nde hua nahn ndihcheró nchuhn.”
28 Tuhme che cuąco, cuaco nchuhn mąn, cheh dihyon ne mąn, te ndihchero ne Abraham mąn, Isaac mąn, Jacobo mąn, nducoyąca ihyan profeta mąn, che ndi dąma ye nąn che rihquentiyon Dendiohs, ate nchuhn ne, cuąhn chevah vatendi ne.
29 Namin ndo dąma ihyan, cąca ye numachahte iyehnse, ne cuahte ye, cheh ndah ye nąn che rihquentiyon Dendiohs.
30 Tuhme ne, nąhn ihyan che ndąhnąn ye mąn ro cuh ne, cuahtenan ive ye, ne nąhn ye che chenan ive ye mąn ne, quendąhnąn ye.

Rąhn sąhn fariseo te Herodes nahn cąhno se Dihvo vo Jesucristo

31 Ura min ne, ndą neve sąhn fariseo, ne rąhn se ri se Dihvo vo:
—Condąca ne muhn conąhn ne, te nahn cąhno Herodes ndih.
32 Ndahconan ye yahn sąhn chahn:
—Cuahn nchuhn, ne cąhma ne co ne yuhne min: “Condihche, u ne, rendetendąh vaco chihngą, ne redín che rendoyahn ihyan cah mąn ro cuh mąn, caviyąn mąn, deman mąn. Tuhme cuihno dín nityon cuh yáhn.”
33 Ate va che quendí yune yáhn mąn ro cuh mąn, caviyąn mąn, deman mąn, te yąn Jerusalén ne, a min va ndi che rihno se nducoyąca ihyan profeta.

Dihvo vo Jesucristo ne, chaco ye cąva ihyan yąn Jerusalén

34 ’Nchuhn ihyan yąn Jerusalén, che rihno ne ihyan profeta mąn, recąh ne tu ihyan che redechuh Dendiohs mąn, ¡ąma ndeh yune ndą́, te nahn nedin dąmá nchuhn nduhcą che renedin dąma chaco tuh dąya te mąn reche te, ate hua cahnecun ne!
35 Condihche nchuhn, te yąco yahn ne ne, cuhnde mąn, ne rąhn rí nchuhn te ametah ndaconan ndihchero ne u nde ndą ro che cąhma ne yáhn: “Ndeva vo yavenąn ihyan cuh che cochi ye menun Dihvo vo Dendiohs.”

14

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ąma sąhn che ndi se cah ntito

1 Ąma ro che rahte tuhno ihyan ne, chahn Dihvo vo, cheh ye ndevąco ąma sąhn ndinąn yahn sąhn fariseo. Combiero yahn se ne, rihno se Dihvo vo, nahn ndihchero se deh din ye.

2 Min quenun ạma sạhn che ndi se
cah ntito, ne chahn ndạ se nạn Dihvo
vo.
3 Tumerune Dihvo vo sạhn fariseo
chahn mạn, sạhn devano ley che
dirun Moisés mạn:
—¿A nihnde cạde che co din vo che
ndoyahn ihyan cah ro che rahte
tuhno ihyan ne?
4 Ate hua ndahconan sạhn chahn.
Tuhme chetạh ye tạh sạhn ntito me,
din ye che ndoyahn se, ne
ndedechuh ye sạhn.
5 Chihno min ne, rạhn ye nduco
sạhn chahn:
—Ndete che condạhnun ạma
burro, o ạma itenine yahn nchuhn
chete veh ico ne, ¿a hua ndetendạh
nchuhn ite andahre ro che rahte
tuhno ihyan?
6 Ate hua chi ndahconan sạhn
chahn nde ạma ndudo.

Ejemplo yahn ihyan che rahn ye nạn rihnevạco ihyan

7 Cuahn che ndihche Dihvo vo
nduhcạ che retendạhnun sạhn
chahn nạn che cuahte se ne, nte ye
ejemplo cuh:
8 —Ro che yạhve ihyan ạma cha
nchuhn che cạhn ne nạn vihco che
rihnevạco ye ne, hua cuhnde ne nạn
silla menạn, te denạn ndiyạhve ye
ạma ihyan che tahque redin yahn
che cuhnde ye min.
9 Ndete che tihcạ ne, ura che a va
ne ne, cạhma ihyan che vạco me co
ye ndih: “Cuavi ne tạn, cuhnde
amigo yáhn.” Tuhme cora
vedecuihno yahn ne, ne necuan ne
cạhn ne cuhnde ne nạn che rahte
ihyan che dendạh ye.
10 Cuahn che yạhve ihyan ndih ne,
tahque ndah cuahn ne, cuihnde ne
nạn silla che rahte ihyan che
dendạh, ne cuahn che ndạ ihyan che
vạco ne, cạhma ye nduco ne:
“Amigo, cuihnde nạn silla menạn.”
Tihcạ quendạh yavenạn ne nạn
ihyan che vate ye min.
11 Tihcạ, te ihyan che rendeva mạn
ye yavenạn ye ne, nuhnde ndiya ye,
ne ihyan che necun ye ne, conạn ye.
12 Namin rạhn Dihvo vo nduco
sạhn fariseo che vạco me:
—Cuahn che yahve ihyan cạva che
cah, cheh ye ne, hua yahve amigo
yehn mạn, dihne mạn, ihyan yehn
mạn, ihyan cuihca che vate ye nino
ndevaque mạn, te ihyan chahn ne,
co ndạhco menun ye yehn.
13 Cuahn che cah, cheh ihyan ne,
tahque ndah coyahve ihyan chevạh
mạn, ihyan che ndi cheche ye mạn,
ihyan che cueh cạh ye mạn, ihyan
che ve nạn ye mạn.
14 Ndete che tihcạ din ne, ndah ro
yehn, te ihyan chahn ne, hua co
ndạhco menun ye yehn. Ate cuahn
che ndedetuhche Dendiohs tenạhn
che ndah ihyan ye nạn ye ne, ro min
ndạhco menun Dendiohs yehn.

Ejemplo yahn che cheh vino ihyan

15 Chihnevan ạma sạhn che nduco
se va se reh se, ne rạhn se ri se Dihvo
vo:
—Ndah ro yahn ihyan che cuahte
ye cheh ye nạn che rihquentiyon
Dendiohs.
16 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo
cuh:
—Ạma ihyan ne, yạhve ye ạma
yạhn se che cạhn se cheh vino se
ndevạco ye.
17 Ura che a quendihte mesa ne,
dechuh ye sạhn decạhya yahn ye che
cạhma se nduco sạhn chahn: “Cạhn
nchuhn, te a va yạn nducuahn.”
18 Ate nducoyạca se ne, canạn
chica se che din chahtino ye yahn se.
Ạma se ne, rạhn se: “Cade cá ạma
ndi yạhn, ne va che cạ́hn ndihcheró.
Cahme co ihyan, ne din chahtino ye
yáhn.”
19 Tạma se ne, rạhn se: “Cá uhn
yạnda itenine ruhnyạhn, ne va che
cạ́hn ndihchenán ite nạn ntiyon.
Cahme co ihyan, ne din chahtino ye
yáhn.”
20 Tạma se ne, rạhn se: “Cade
chihnevạcó, ne chemin che cahme
co ihyan te hua co cạ́hn.”
21 Ndaconan sạhn decạhya me, ne
neco se dihve se nduhcạ che rạhn
sạhn chahn. Chi tạn dihve se, ne
rạhn ye ri ye sạhn decạhya me:

“Cuehn tenun tenun no cuạhn ndihve mạn, cuạhn yune mạn, ne ihyan chevạh mạn, ihyan che ndi cheche ye mạn, ihyan che cueh cạh ye mạn, ihyan che ve nạn ye mạn, quenda ihyan muhn ndevạcó.”
22 Cuahn che ndaconan sạhn decạhya me ne, rạhn se: “Dihvé, a dináhn che rạhn ne, ate va ca nạn che cuahte ihyan.”
23 Rạhn dihve se ri ye sạhn: “Cuehn cuạhn yune mạn, tinduh cuạhn chihto mạn, ne codin fuerza ihyan che chi ye cạva che cuto ihyan vạcó.
24 Ráhn te nde ạma sạhn che yạhvé menạn ne, hua cheh vino se che ndihcoyáṇ.”

Ihyan che nahn conduco ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che chuhrihn ye

25 Ạma yạhn ihyan cuahn ye nduco Dihvo vo. Chaconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
26 —Adecoduhno ihyan che nahn conduco ye u ne, va che cạhcomạn ye chida ye mạn, chaco ye mạn, ndạhta yahn ye mạn, dạya ye mạn, dihno ye mạn, cahve ye mạn, vida yahn mạn ye mạn, cạva che co conduco ye u.
27 Ihyan che hua nahn chuhrihn ye cạva u ne, hua co conduco ye u.
28 Adecoduhno nchuhn che cạhno ne ạma vah, ¿a hua dinoca retendạh cuande ne tạva nahn cạva che tuno vah me?
29 Ndete che cạhco ne name yahn vah me, ate hua cocha ne tuno ne, nducoyạca ihyan che ndihche ye ne, cạhyon nan ye,
30 ne cạhma ye: “Sạhn tih ne, canạn rihno se ạma vah, ne hua chicha se tuno.”
31 Namin ạma rey che va che cạhn ye cuhma ye nduco tạma rey, ¿a hua dinoca rihnde ye, rendedecadino ye ndete che nduco ndiche mil sandạdo yahn ye cocha ye cuhma ye nduco tạma rey che cochi ye nduco ndico mil sandạdo?
32 Me ndete che rihn che hua cocha ye ne, cuahn che yahn ca cochi rey che cuhma nduco ye ne, dechuh ye sạhn che cạhn se menun ye, cạhma se nduco rey min cạva che cuhnde dihn ye, ne hua cuhma ye nduco vih.
33 Tihcạ, te adecoduhno nchuhn che hua cạhcomạn ne nducuahn yahn ne che va ne, hua co conduco ne u.

Ejemplo yahn ima

34 ’Ima ne, ndah. Ate ndete che cuihno dine yahn ne, ¿dehra nduco ndo dine?
35 Va che cora, te hua cochihve, nde cạva che cotạve ndiyạhn, nde cạva che cuahto duto chendạta. Nducoyạca nchuhn, ¡cuendedecadino ndah ne deh conahn ejemplo cuh!

15

Ejemplo yahn itecuche che chinda te

1 Rahn nducoyạca sạhn rica tumecạdiyo mạn, sạhn nunde chenạhn mạn, nạn Dihvo vo che nahn cahnevan se ndudo yahn ye.
2 Yahn chemin che ri yudo yahn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ne rạhn se yahn Dihvo vo:
—Sạhn tih ne, rinduco se sạhn nunde, ne reh se dạma nduco se.
3 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh nduco sạhn chahn:
4 —Ndete che ạma cha nchuhn va ạma ciento itecuche yahn ne, me ndete che conda ạma te ne, ¿a hua cạhcomạn ne ite che cun raco ntihyon cun chahn viyạta, ne cạhn ne, quenuhn ne ite che chinda me, nde nạn che ntạca ne ite?
5 Cuahn che a ntạca ne ite ne, numacuahn vedeyeno tihde dihme ne ite, ndiquenda ne ite.
6 Cuahn che ntạ ne ne, nedin dạma ne ihyan nino ndevạco ne mạn, ihyan rendihche ne mạn, ne cạhma ne nduco ye: “Cuahte yeno vo nduco nchuhn, te itecuche yáhn che chinda te ne, a ntạcá ite.”
7 Ráhn rí nchuhn te tihcạ tahque cuhnde vedeyeno vahchetero cạva ạma ihyan nunde che nto ino ye nunde yahn ye che co cạva cun raco

ntihyon cun ihyan che rạhco ye che nde hua nahn che nto ino ye.

Ejemplo yahn tume che chinda

8 'Ndete che ạma ndạhta che va ndiche tume diyạhngua yahn te, ne conda ạma ne, ¿a hua nahn yạhn te candil, ndache te vah, nuhn te tume me nde nạn che ntạca te?
9 Cuahn che ntạca te ne, nedin dạma te ihyan nino ndevạco te nduco ihyan rendihche te, ne cạhma te co te ihyan: "Cuahte yeno vo nduco nchuhn, te a ntạcá tume yáhn che chinda."
10 Rạ́hn rí nchuhn te tihcạ co yeno ángel yahn Dendiohs cạva ạma ihyan nunde che nto ino ye nunde yahn ye.

Ejemplo yahn sạhn yuno che ndere quechica se

11 Quendi Dihvo vo, ne nte ye tạma ejemplo:
—Ạma ndạco ne, chahte o dạya ye.
12 Sạhn che ive me ne, rạhn se ri se chida se: "Chidá, te ne vedecuihca che va che cạhco ne yáhn." Tuhme cahmạhn chida se vedecuihca yahn ye, ne cạh ye sạhn.
13 Chihno neve ro ne, chihcoyạn se dehtenduh yahn se, ne cuahn se nạn yạhn yahn. Min chihno toh se tume yahn se, ndere quechica se.
14 Cuahn che a chihno toh se tume yahn se ne, ạma chihnde cuico yạhn nạn che quenan se, ne canạn ạma yah chahno se.
15 Chica se ntiyon din se ạma ihyan che yạn vạco ye min, ne dechuh ye sạhn, din se cudạdo cuche yahn ye.
16 Nde dehtenduh dima che reh cuche chahn ạma nahn cheh se, ate nde dehtenduh chemin chan, hua rendạca reh se.
17 Tuhme necạhco se, ne ndedecadino se: "Ạma yạhn ihyan redin ntiyon chenan ye vạco chidá, ne ạma va che reh ye. Me u ne, muhn quenán, adeche coh cuicó.
18 Tahque ndah che náhn yahn chidá, ne cạhmá có ihyan: Chidá, quendihcó nunde, nde nạn Dendiohs, nde nạn ne.
19 Ametah redin yahn che cạhma ne dạya ne yáhn. Mạn ne, có nduhcạ ạma mozo yahn ne."
20 Tuhme ndonun yune se, conạhn se yahn chida se.
'Yahn ca va che ntạ se, ne ndihchero chida se sạhn. Quenan vạhino ye sạhn, ne chahn ye rano ye, chahtemạhn ye sạhn, tenạn ye sạhn.
21 Rạhn se ri se ihyan: "Chidá, quendihcó nunde, nde nạn Dendiohs, nde nạn ne. Ametah redin yahn che cạhma ne dạya ne yáhn."
22 Ate chida se ne, rạhn ye ri ye sạhn decạhya yahn ye: "Tenun tenun no cuetendạh nchuhn tino che tahque ndah, conun se mạn, chinetạh che conun tạh se mạn, ndạco che conun cạh se mạn.
23 Cuahn nchuhn, ngua ne ạma itenine che vihche te, ne cuihno ne ite. Chuh vo ite, ne din vo vihco,
24 te sạhn dạyá cuh ne, a ndih se che rạhcó, ate mạn ne, ndaconan se. A dendá sạhn, ate mạn ne, a ntạcá sạhn." Tuhme canạn ihyan chahn vihco vedeyeno.
25 'Sạhn dạya ye che menạn me ne, quenan se viyạta, ne cuahn che ntạ nino se ndevah ne, chihnevan se che retive ihyan mạn, rendeh ye mạn.
26 Tuhme cah se ạma sạhn decạhya yahn chida se, ne tumerune se sạhn deh che ri min.
27 Ndahconan se: "A ntạ sạhn dihno ne, ne hua dehva chahno se chi. Chemin che chihquentiyon chida ne che coh ạma itenine che vihche te."
28 Chi tạn sạhn che menạn me, nde hua nahn ndondạ se vah. Tuhme quendạh chida se, chica ye favor sạhn che ndondạ se vah.
29 Ate ndahconan se yahn ye: "U ne, cuahn dạma redín ntiyon nduco ne, ne hua rahcotạ́hn yahn ne. Nde ạma yune hua te ne amare ạma chivạto lihn cạva che cheh yenó nduco amigo yáhn.
30 Ate cuahn che ndaconan sạhn dạya ne tih che ndere toh se tume yahn ne nduco ndạhta che ndere vatechica te ne, chihquentiyon ne

che chih ą̄ma itenine vihche cą̄va se.”
31 Tuhme ndahconan chida se:
“Dą̄yá, di ne, cuahn dą̄ma quenen
nducó, ne nducuahn dehtenduh
yáhn ne, a yehn.
32 Ate ndą̄hcą̄ che cą̄h yeno vo
chedave yuhn vo, din vo ą̄ma vihco
vedeyeno, te są̄hn dihne ne, a ndih
se che rą̄hcó, ate mą̄n ne, ntą̄ se. A
denda vo są̄hn, ate mą̄n ne, ntą̄ca vo
są̄hn.”

16

Ejemplo yahn ą̄ma są̄hn duhtuno ihyan che va tą̄h se ą̄ma ntiyon

1 Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh
nduco ihyan apóstol yahn ye:
—Chihnde ą̄ma ihyan cuihca che
quenan ą̄ma są̄hn che redin se
cudą̄do ntiyon yahn ye, ne chahn
ihyan nuhnde ye są̄hn nąn ye che
ndere retą̄h se dehtenduh yahn ye.
2 Tuhme cah ye są̄hn, ne rą̄hn ye ri
ye są̄hn: “¿Deh chu che renuhnde
ihyan di nán? Cuente cuende u yahn
ntiyon che quenen, te cahnevi
ntiyon che va tah.”
3 Tuhme ndedecadino se: “¿Tą̄cą̄
dín mą̄n?, te dihvé ne, cahnevi ye
ntiyon che va tą́h. Hua co dín ntiyon
dito, ne ndete che ndere cą̄cá chéh
ne, cuihnán.
4 A ntą̄ tín tą̄cą̄ dín cą̄va che
nevahnecun ihyan u vą̄co ye cuahn
che a cahnevi dihvé ntiyon che va
tą́h.”
5 Tuhme cah se queri ą̄ma ihyan
che chendihco ye yahn dihve se.
Tumerune se ą̄ma ye: “¿Tą̄va
quendihque yahn dihvé ne?”
6 Ndahconan ihyan min yahn se:
“Ą̄ma ciento barril aceite quendihcó
yahn ye.” Rą̄hn se ri se ihyan: “Ti va
niyon che quenan cą̄ca. Cuihnde, ne
menchahte no cuahconehn caque o
raco ndiche.”
7 Chihno min ne, tumerune se
tą̄ma ye: “Di, ¿tą̄va quendihque yahn
dihvé ne?” Ndahconan ye yahn se:
“Quendihcó ą̄ma ciento cą̄de trigo
yahn ye.” Tuhme rą̄hn se ri se ihyan:
“Ngą̄ cą̄ca yehn. Cuahconehn cun
raco.”
8 Cuahn che checadino dihve
ntiyon me ne, ndeva ye yavenąn
są̄hn min che ndere retą̄h se
dehtenduh yahn ye, yahn che ą̄ma
vivo se.
Tuhme rą̄hn Dihvo vo:
—Mą̄n ro cuh ne, ihyan nunde ne,
tahque vivo ye che co ihyan che
riquendi ye vederihquentiyon
Dendiohs.
9 ’Chemin che rą́hn rí nchuhn:
Cotoh ne vedecuihca andahre
chihngą̄, ne nduco chemin ndą̄ca
amigo yahn ne, cą̄va che ndą̄ ro che
coh ne ne, co cuahtenan ne
vahchetero.
10 ’Ihyan che hua reduco ye vąn
tah sihn che redin ye cudą̄do ne,
namin hua reduco ye andahre che
ndeh, ne ihyan che reduco ye vąn
tah sihn che redin ye cudą̄do ne,
namin reduco ye ndete che ndeh.
11 Ndete che hua toh nchuhn
vedecuihca che va tą̄h ne cą̄va che
din ne che ndah ne, ¿duhra te ntiyon
yahn Dendiohs, din ne?
12 Ndete che hua redin nchuhn
cudą̄do dehtenduh yahn ihyan che
rihco ye tą̄h ne ne, ¿duhra te
dehtenduh che co yahn mą̄n ne?
13 ’Nde ą̄ma ihyan hua co conan
cuma ye o dihve ye, te tahque din
yahino ye ą̄ma che co tą̄ma, ne
quendi ye nduco ą̄ma, ne cą̄hcomąn
ye tą̄ma. Hua co din yahino nchuhn
Dendiohs ndete che yahino ne
vedecuihca.
14 Rihnevan są̄hn fariseo che
chenun se min che tihcą̄ rente Dihvo
vo, ne riyon nan se ihyan, te yahino
se vedecuihca.
15 Tuhme rą̄hn ye ri ye są̄hn:
—Nchuhn ne, redin cą̄ ne che
ndah ihyan ne nąn ihyan. Ate
Dendiohs ne, a devano ye duh ihyan
nchuhn. Va deh che ą̄ma richihve
che rą̄hco ihyan, ate nąn Dendiohs
ne, hua richihve.
16 ’Ley che dirun Moisés nduco
ndudo che dirun ihyan profeta ne,
chihnde nde ndą̄ ro che ndą̄ Juąn
Bautista. Nde tą̄hn min ne,

rahndudo ihyan yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs,
ne ạma yạhn ihyan redin nun ino ye
che nahn dinahn ye.
17 'Tahque nun nto iyehnse che co
che cuavi ạma chenelihn nạn
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
18 'Adecoduhno ihyan che tehche
ye ndạhta yahn ye, ne cahnevạco ye
nduco tạma te ne, din duche yahn ye
che nihnevạco ye. Namin ihyan che
cahnevạco ye nduco ạma tạhn che
ntehche inchạhn te tạhn ne, din
duche yahn ye che nihnevạco te.

Ejemplo yahn ạma sạhn cuihca nduco Lázaro

19 'Namin nte Dihvo vo ejemplo
cuh:
—Chihnde ạma sạhn cuihca che
renun se demạn cuahno tino ndah,
ne ạma va demạn cuahno che ndah
reh se ro ro.
20 Tạhn min ne, namin chihnde
ạma ihyan chevạh che duche ye
Lázaro, ne ạma ndechendih yute
ihyan. Quendite ye chendevah yahn
sạhn cuihca me,
21 ne ạma nahn cheh ye andahre
dạche che ra mạn mesa yahn se. Nde
yạhna rendạ te, riyavenan te nạn
yah yahn ye.
22 Cuahn che ndạ ro che chih ihyan
chevạh me ne, quenda ángel ihyan
vahchetero, ne min quenan
Abraham. Adive ne, chih sạhn
cuihca me, ne chihche ihyan sạhn.
23 Cuahn che rechuhrihn se vạn
ruchiyạhn ne, chenihyon nạn se, ne
ạma yahn ndihchero se Abraham.
Namin ndihchero se Lázaro che
quenan ye min.
24 Tuhme cah se: "Chidá Abraham,
conan vạhino ne u. Cuedechuh ne
Lázaro, decạhnda ye tin ndutetạh ye
vạn nune, cạva che ndedevan ye
chihyá, te ạma rechuhríhn muhn
vạn ruchiyạhn."
25 Ndahconan Abraham yahn se:
"Dạyá, cuenecahque te ạma ndạhcạ
chehne cuahn che quenen iyehnse,
ate Lázaro ne, ạma yah chahno ye.
Mạn ne, ạma ndạhcạ quenan ye
muhn, ate di ne, rechuhrihn tạn nạn
che quenon.
26 Avạne ne, a nihnde cạde che
ihyan che chenan ye muhn, andahre
nahn cạhn ye tạn, ate hua co chuh
ye. Namin ihyan che chenun ye tạn
ne, hua co chuh ye, chi ye muhn."
27 Tuhme rạhn sạhn cuihca me:
"Chidá Abraham, ricá ndih, codin ne
favor, cuedechuh ne Lázaro che cạhn
ye vạco chidá,
28 co ye uhn sạhn dihnó che vate se
min, cạva che hua chi se muhn nạn
che rechuhrihn ihyan nunde."
29 Rạhn Abraham ri ye sạhn: "Min
va ley che dirun Moisés mạn, ndudo
che dirun ihyan profeta mạn,
rahndudo ihyan. A ndudo min va
che dinahn se."
30 Tuhme rạhn sạhn cuihca me:
"Chidá Abraham, hua retumacạh se
yahn chemin. Ate ndete che ntuche
ạma ihyan che a ndih ye, cạhn ye,
yạhve ye sạhn ne, tuhme che cuạco,
nto ino se nunde yahn se."
31 Ate rạhn Abraham ri ye sạhn
cuihca me: "Ndete che hua ritahno
se yahn che dirun Moisés nduco che
dirun ihyan profeta ne, namin hua
cotahno se, andahre che ntuche ạma
ihyan che a ndih ye, cạhn ye, yạhve
ye sạhn."

17

Riyạhve Dihvo vo Jesucristo ihyan cạva che hua cuahtendihco ye nunde

1 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol
yahn ye:
—A cạde no che va dehtenduh che
din che cuahtendihco ihyan nunde,
ate ¡yah rí cạva adecoduhno ihyan
che din ye che cuahtendihco ihyan
chenạhn nunde!
2 Tahque ndạhcạ cạva ihyan min
che dechiche ihyan ạma tu yudo
dạndo ye, ne cuacondạhnun ye
ihyan vạn nuniyạhn, che co che din
ye che condihco ạma cha ihyan
chuhn che necun ye nunde.
3 Cuihco nchuhn cudạdo.
'Cuahn che din tạn ạma ihyan
nduco nchuhn ne, coyạhve ne ihyan

nduco ndah. Ndete che nto ino ye
che tihcą din ye ne, cuenchahco ne
yahn ye.
4 Andahre ndache yune che ąma
ro din tąn ąma ihyan nduco nchuhn,
ate ndete che namin ndache yune
rendaconan ye, ne rąhn ye: “Yah rí
che tihcą dín”, tuhme ne,
cuenchahco ne yahn ye.
5 Ihyan apóstol ne, rąhn ye ri ye
Dihvo vo:
—Cuenan ne nuhn cąva che
cotahno ndah nuhn.
6 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Ndete che ritahno nchuhn
amare tah sihn, co cąhcantiyon ne
yąhn tih: “Cuavi tąn, cuehn, cuandi
vąn nuniyąhn”, ne dinahn yahn ne.

Nduhcą che va che din vo ntiyon nduco Dihvo vo Jesucristo

7 ’Ndete che va ąma mozo yahn
nchuhn che ruhn se yąhn, o redin se
cudądo itenine, ura che ndaconan se
che chahn se viyąta, ¿a ndetąhno
cąhma ne co ne sąhn tuhcą?:
“Cuechoh, cuihnde nąn mesa, cheh.”
8 ¿A ndiyu tahque ndah che
cąhcantiyon ne sąhn tuhcą?:
“Cuedendah comida, cuihqueyan
nąn mesa, cuihque cudądo nahmin
che cheh vinó. Cuihno cheh vinó,
tuhme cheh vine.”
9 Cuihno din se nducuahn che
chihquentiyon ne, ¿a va che necąh
ne nundihve cuahn sąhn ne? Hua.
10 Namin cuahn che a cuihno din
nchuhn nducuahn che a va cąde che
din ne ne, tahque ndah che cąhma
ne co ne Dihve ne: “Nuhn ne, mozo
nuhn. Nde hua nahn che nte ne
nundihve cuahn nuhn, te atenąn
ntiyon che chihquentiyon ne ne, a
chemin no che din nuhn.”

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ndiche sąhn che ndi se cah che rechą yute

11 Cuahn che cuahn Dihvo vo yąn
Jerusalén ne, chuh ye nąn che rivah
estądo yahn Galilea nduco nación
yahn Samaria.
12 Ura che a ndą nino ye ąma yąn
lihn ne, ndą ndiche sąhn che ndi se
cah che rechą yute.
13 Cąh se:
—Dihve nuhn, Jesús, ¡conan vąhino
ne nuhn!
14 Cuahn che ndihchero ye sąhn
chahn ne, rąhn ye ri ye sąhn:
—Cuahn nchuhn nąn chidocuyąn.
Dinahn sąhn chahn, ne nahmin
che cuahn se ne, ndoyahn
nducoyąca se.
15 Tuhme ąma se ne, cade
ndihchero se che a ndoyahn se ne,
ndaconan se, ne ąma rendeva se
yavenąn Dendiohs.
16 Chehntihya se numacuahn
vedenecun nąn Dihvo vo, ne necąh
se nundihve cuahn ihyan. Sąhn min
ne, sąhn tąma nación se. Samaria
nación yahn se.
17 Tuhme tumerune Dihvo vo:
—¿A ndiyu ri ndiche sąhn chahn
che ndoyahn se? ¿Tiya sąhn che nun
chahn?
18 ¿A demąn sąhn tąma nación cuh
che ndaconan se, ndeva se yavenąn
Dendiohs?
19 Chihno min ne, rąhn ye ri ye
sąhn:
—Dehve rahque. Cuenecuen.
Conahn, te nducote chitehne ne, a
ndoyehn.

Nduhca che rihquentiyon Dendiohs

20 Tumerune sąhn fariseo Dihvo
vo ticuąhn cuanąn
vederihquentiyon yahn Dendiohs,
ne ndahconan ye yahn se:
—Vederihquentiyon yahn
Dendiohs ne, hua cuanąn nduhcą
che chenan rino nchuhn.
21 Nde ąma ihyan hua co ye
nchuhn: “Muhn va”, o “min va”, te
Dendiohs ne, a ndąhco cąde ye
vederihquentiyon yahn ye vąn
nchuhn.
22 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan
apóstol yahn ye:
—U che rindució nducoyąca ihyan
ne, ndą ro che ąma nahn nchuhn
che ndaconán, ate hua ndąca
ndihchero ne u.
23 Ndere cąhma ihyan co ye
nchuhn: “Ngą ihyan che a va cąde

che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse, quenun ye muhn", o "ngą ye, quenan ye min." Hua tumecąh nchuhn, nde hua cąhn ne, ndihchero ne.
24 Chemin che rí nchuhn te nduhcą che rendihchero ihyan che riya cuah, ri ro dave numachahte ne, tihcą ndihchero ihyan u che rinducó nducoyąca ihyan, ro che ndą́.
25 Ate dinoca va che ąma chuhríhn, te ihyan che vate ye mąn ro cuh ne, hua co ndihche ye u.
26 Nduhcą che chahno ihyan chi ro che quenan Noé iyehnse ne, tihcą cuahno ihyan co ro che u che rinducó nducoyąca ihyan, ndą́.
27 Ihyan che vate ye ro min ne, reh ye mąn, rih ye mąn, rihnevąco ye mąn, redecąhnovąco ye mąn, nde ndą ro che chendą Noé chete arca, ne chan conąhn, chito nune iyehnse, chihno chih ihyan chahn.
28 Atihnocą chi cuahn che quenan Lot iyehnse. Ihyan che vate ye ro min ne, reh ye mąn, rih ye mąn, ra ye mąn, rendihcue ye mąn, rino ye ndąta mąn, rihno ye vah mąn.
29 Ate ndą ro che chica Lot yąn Sodoma ne, chera yąhn che chica nąn ro, ne chihno chih ihyan yąn min.
30 Tihcą co ro che u che rinducó nducoyąca ihyan, ndą́.
31 Ndą ro min ne, ihyan che vate ye tin vah yuto ne, tahque ndah che hua condą ye chete vah, cotąh ye dehtenduh yahn ye. Namin ihyan che chenun ye viyąta ne, tahque ndah che hua ndaconan ye viyąn.
32 Cuenecąhco nchuhn nduhcą che chahno chi ihyan ndąhta yahn Lot.
33 Adecoduhno ihyan che nahn ndedevahn mąn ye ihyan ne, ihyan min ne, conda ye, ne adecoduhno ihyan che cąhco mendąhn ye ihyan, coh ye cąva u ne, ihyan min ne, ndevahn ye.
34 'Rą́hn rí nchuhn te vino min ne, adecotino che vateyądo o ihyan nąn yundo ne, ąma ye ne, quendá ihyan, ne tąma ye ne, cąhcomą́n ihyan.
35 Namin adecotino che chenun o ihyan ndąhta, rengu ye ne, ąma ye ne, quendá ihyan, ne tąma ye ne, cąhcomą́n ihyan.
36 Adecotino che chenan o se viyąta ne, ąma se ne, quendá sąhn, ne tąma se ne, cąhcomą́n sąhn.
37 Tuhme tumerune ihyan chahn:
—Dihve nuhn, ¿ti che conahn chemin ne?
Ndahconan Dihvo vo yahn ye:
—Adecotino che vate ihyan nunde ne, a min va che conahn.

18

Ejemplo yahn ąma ndąhta vąh che chica te nąn juez

1 Nte Dihvo vo ąma ejemplo, chihnevan ihyan chahn, cąva che cadino ye te va che covąh ye cuahn dąma.
2 Rąhn ye:
—Ąma cuąn yąn ne, chihnde ąma juez che nde hua ritahno se Dendiohs, nde hua retumacąh se yahn ihyan.
3 Namin chihnde ąma ndąhta vąh yąn min, ne ndeh yune rahn te nąn juez min, ne rąhn te: "Cochí rica nundé yahn ąma ihyan che hua ri rendihche ye u."
4 Chuh ro, ne hua tumecąh juez me, techecąde se yahn te. Ate adive ne, ndedecadino se: "Andahre hua ritahnó Dendiohs, nde hua retumacą́h yahn ihyan,
5 ate nducote tąhn ndąhta vąh tih ąma rendą te redenduh te u ne, techecądé yahn te, cąva che hua quendi te denduh te u."
6 Tuhme rąhn Dihvo vo:
—Cuihco nchuhn cudądo nduhcą che ndedecadino juez me, andahre duhtuno ihyan se.
7 ¿A ndiyu tahque nun conan Dendiohs ihyan che a tendąhnun ye? Dendiohs ne, hua rechuhrihn ye, andahre nde ro nde rąhn, revąh ihyan nąn ye.
8 Cuąco rą́hn rí nchuhn te Dendiohs ne, nun conan ye ihyan yahn ye. U che rinducó nducoyąca

ihyan ne, ¿a ndạcá ihyan che ritahno ye u ro che ndá ne?

Ejemplo nduhcạ che covạh ạma sạhn fariseo mạn, ạma sạhn rica tume cạde iyo mạn

9 Nte Dihvo vo ejemplo cuh cạva ihyan yạde che rendạhchenan ye ihyan chenạhn. Rạhn ye:

10 —O se ne, chendạ se chete yạco, covạh se. Ạma se ne, sạhn fariseo, ne tạma se ne, sạhn rica tume cạde iyo.

11 Sạhn fariseo me ne, chandi se revạh se tuhcạ: “Dendiohs, nundihve cuahn ndih che din ne che u ne, ndiyu nduhcạ ihyan chenạhn, te rahtendihco ye nunde mạn, reduco ye mạn, redin duche yahn ye che nihnevạco ye mạn. U ne, ndiyu nduhcạ sạhn rica tume cạde iyo tih.

12 U ne, o yune rihnde yạhté che ạma ndate, ne rihcó riya yahn nducuahn che va yáhn nạn ne, nduhcạ che a ndihco cạde ne.”

13 Ate sạhn rica tume cạde iyo me ne, nde hua rihquino se cạhn ndạ se nạn ta, nde hua nahn ndonihyon nạn se yahn che cuihnạn se. Chendih se, chahn se ticua se, ne rạhn se: “Dendiohs, ¡cuenan vạhino ne u!, te ạma quendihcó nunde nạn ne.”

14 Cuạco rá́hn rí nchuhn te sạhn che necun me ne, a nchahco Dendiohs yahn se, ne conạhn se. Ate sạhn che yạde me ne, hua ntạca se vederenchahco. A tihcạ va cạde, te adecoduhno ihyan che rendeva mạn ye yavenạn ye ne, co cuihnạn ye nạn Dendiohs, ne adecoduhno ihyan che necun ye ne, ndeva Dendiohs ihyan.

Chica Dihvo vo Jesucristo che conan Dendiohs checạhya

15 Ạma ro ne, ndạ ihyan, nda ye checạhya yahn ye cạva che nahn tạh Dihvo vo, covạh ye cạva. Ate ihyan apóstol ne, hua nahn cạh yune ye che cạhn ndạ ihyan chahn nạn Dihvo vo.

16 Tuhme cah Dihvo vo ihyan apóstol chahn nạn ye, ne rạhn ye:

—Hua cạhdenun nchuhn yune yahn checạhya che chi ná́n, te demạn ihyan che necun ye nduhcạ checạhya sih renevahnecun ye che rihquentiyon Dendiohs ihyan.

17 Cuạco rá́hn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che hua necun ye nduhcạ checạhya ne, hua co nevahnecun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Ạma sạhn ndinạn che cuihca se

18 Ạma sạhn ndinạn ne, tumerune se Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn Ndah, ¿deh va che dín cạva che conán vahchetero numacuahn ro ne?

19 Ndahconan ye:

—¿Dehco che rahn che ndah u? Metah nde ạma ihyan che ndah ye, atenạn Dendiohs.

20 A devene vederihquentiyon yahn Dendiohs: “Hua cahne ihyan. Hua din doche yehn che nihnevaque. Hua doque. Hua cahme ndudo cuahnde. Cuendeva yavenạn chide mạn, cheque mạn.”

21 Rạhn se ri se ihyan:

—Nducuahn vederihquentiyon cuh ne, redináhn nde ro che lihn u.

22 Chihnevan Dihvo vo che tihcạ rạhn se, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—Va ca tạma nạn che va che din. Condihcue nducuahn che va yehn, ne cuinen ihyan chevạh cạva che co conen vahchetero. Tuhme cochi, condoque u.

23 Cuahn che chihnevan se che tihcạ rạhn ye ne, ạma chi ndạche se, te ạma cuihca se.

24 Ndihchero Dihvo vo che ạma chi ndạche se, ne rạhn ye:

—Ihyan cuihca ne, ¡ạma vạhche cạva ye che nevahnecun ye che rihquentiyon Dendiohs ihyan!

25 Nde hua co nevahnecun ye.

26 Ihyan che chihnevan ye che tihcạ rạhn Dihvo vo ne, rạhn ye:

—¿Duhra ihyan co ndevahn ye tuhme?

27 Ndahconan Dihvo vo yahn ye:

—Nducuahn che hua co din ihyan ne, Dendiohs ne, ri redin ye.

28 Tuhme rạhn Pedro:

—Ndihche ne, a chihcomạn nuhn nducuahn che va yahn nuhn, ne chinduco nuhn ndih.

29 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te
adecoduhno ihyan che rihcomạn ye
a vạco ye mạn, a indihte yahn ye
mạn, a dihno ye mạn, a ihyan
ndạhta yahn ye mạn, a dạya ye mạn,
cạva che co nevahnecun ye che
rihquentiyon Dendiohs ihyan ne,
30 ihyan min ne, tahque ndeh ca
nuhnde menun yahn ye mạn ro cuh,
ne adive ne, conan ye vahchetero
numacuahn ro.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te va che cạhno se ihyan

31 Nedin dạma Dihvo vo nduh che
ndichio ihyan apóstol yahn ye, ne
rạhn ye ri ye ihyan:
—Mạn ne, cuhn vo nduco nchuhn
yạn Jerusalén. U che rinducó
nducoyạca ihyan ne, min va che
chuhríhn nduhcạ che dirun ihyan
profeta nde ro menạn.
32 Necạh ihyan u tạh sạhn tạma
nación, din duche yahn se u mạn,
din tạn se nducó mạn, cạhnan dan se
u mạn.
33 Cuihno cuahn se u ne, cạhno se
u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché vạn
tenạhn.
34 Ihyan chahn ne, hua chenahn ye
che tihcạ rạhn Dihvo vo, te vạhche ri
yahn ye cạva che conahn ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che chi ro nạn ạma sạhn nạn ve

35 Ura che cuahn nino Dihvo vo
yạn Jericó ne, ạma sạhn nạn ve ne,
va se chihto yune, rica se che din
ihyan vedevạhino nduco se.
36 Nducote ạma rechuh ihyan
yune ne, tumerune se deh ri.
37 Rạhn ihyan ri ye sạhn:
—A tạn cochi Jesús yahn yạn
Nazaret.
38 Tuhme rạhn se numa dito se:
—Jesús, Dạya David, ¡conan vạhino
ne u!
39 Ihyan che ndạhnạn ye ne, rạhn
ye ri ye sạhn che cuhnde dihn
chende se. Ate nde tahque yudo nạn
se rạhn se:
—Dạya David, ¡conan vạhino ne u!
40 Tuhme chandi Dihvo vo, ne
tahve ye che chehua sạhn. Cuahn
che ndạ se nạn ye ne, tumerune ye
sạhn:
41 ¿Deh nehn che dín ndoque ne?
Ndahconan se yahn ye:
—Dihvé, codin ne che co ro náṇ.
42 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Nducote chitehne ne, a co ro
nan.
43 Ndetạhno chi ro nạn se, ne
cuahn se nduco Dihvo vo, rendeva
se numacuahn vedeyeno yavenạn
Dendiohs. Namin nducoyạca ihyan
che ndihchero ye vederihno me ne,
rendeva ye numacuahn vedeyeno
yavenạn Dendiohs.

19

Nduhcạ che chitahno Zaqueo Dihvo vo Jesucristo

1 Nahmin che chuh Dihvo vo
Jesucristo mendạhn yạn Jericó ne,
2 quenan rino ạma sạhn cuihca
che duche se Zaqueo. Sạhn min ne,
ndinạn se yahn sạhn rica
tumecạdiyo.
3 Quenan rino se, te nahn
ndihchero se Dihvo vo, duh ihyan
chemin. Ate hua ri che ndihchero se
ihyan, te ạma yạhn ihyan nduco ye.
Avạne ne, ạma cạhya cạh se.
4 Tuhme cuahn se, rano se tahque
nde cạna ca nạn che va che chuh ye.
Cocha se tin ạma yạhn che duche
sicómoro cạva che tuno se, ndihchero
se ihyan.
5 Cuahn che a ndạ Dihvo vo min
ne, chinạn ye sạhn, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—Zaqueo, codin nun ine,
cuenchehn tạn, te mạn va che conán
ndevaque.
6 Tuhme aderano se cuenchahn se,
nevahnecun se ihyan numacuahn
vedeyeno.
7 Ihyan che ndihche ye chemin ne,
ạma rạhn tạn ye yahn Dihvo vo che
cuahn ye vạco ạma sạhn nunde.
8 Tuhme chandi Zaqueo nạn
nducoyạca ihyan chahn, ne rạhn se
ri se Dihvo vo:

—Dihvé, maḥn va vedecuihca yáhn, nahn cáḥ ihyan chevaḥ, ne ndete che va ihyan che ndere chehneví dehtenduh yahn ye ne, va vedeyenó che necáḥ cun ndi nduhva che chehneví yahn ye.

9 Raḥn Dihvo vo:

—Maṇ ne, ndevahn saḥnguh, te chitahno se nduhcaṇ che chitahno Abraham. Namin ndevahn ihyan ndevaco se.

10 U che rinducó nducoyaca ihyan ne, ndá, núhn ihyan che chinda ye, din nunde yahn ye, caṇva che ndedeváhn ihyan.

Ejemplo yahn saḥn patrón che caḥ se tume taḥ ndiche saḥn decaḥya yahn se

11 Cuahn che ndaṇ nino Dihvo vo yaṇ Jerusalén ne, ihyan che rihnevan ye che rente ye ne, raḥco ye te a nun cuanaṇ vederihquentiyon yahn Dendiohs.

12 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Ąma saḥn, ndaṇta yahn ihyan ndinaṇ ne, cuahn se yaḥn yahn naṇ va rey caṇva che caḥ ye vederihquentiyon, conan cuma se.

13 Ro che ametah caḥn se ne, nedin daṃa se ndiche saḥn decaḥya yahn se, ne din duche se tume, caḥ se queri ąma saḥn chahn, ne raḥn se: “Codin nchuhn ntiyon nduco tume cuh numanahn che cáḥn.”

14 Ihyan yaṇ vaco se ne, hua ri rendihche ye saḥn, ne cuahn che a chuh se cuahn se ne, dechuh ye ąma o ihyan caṇva che caḥma ye nduco rey min: “Hua nahn nuhn saḥnguh caṇva che caḥcantiyon se nuhn.”

15 Cuahn che ndaconan se ne, a quenan cuma se vederihquentiyon. Nedin daṃa tun se ca ąma ca ąma saḥn decaḥya chahn che va taḥ se tume me caṇva che necaḥ cuande se saḥn.

16 Ndaṇ ąma se, ne raḥn se: “Dihvé, tume yahn ne ne, a chi ndiche caḍe yahn queri ąma caḍe che te ne u.”

17 Ndahconan dihve se: “Ndaḥcaṇ din. Di ne, saḥn decaḥya ndah. Nducote ndaḥcaṇ din ntiyon nduco tume andahre tah, maṇ ne, caḥcó ntiyon tah caṇva che cahquentiyen ndiche yaṇ.”

18 Ndaṇ taṃa se, ne raḥn se: “Dihvé, tume yahn ne ne, a chi uhn caḍe yahn queri ąma caḍe che te ne u.”

19 Ndahconan dihve se: “Namin di ne, caḥcó ntiyon tah caṇva che cahquentiyen uhn yaṇ.”

20 Ndaṇ taṃa se, ne raḥn se: “Dihvé, ngaṇ tume yahn ne, chihco ndáh.

21 Hua dín ntiyon nduco yahn che váḥ dendá tume yahn ne naṇ ntiyon, te ndih ne, ąma dito naṇ ne. A ndihché ndih nduhcaṇ che retaḥ nduh ne tume che rendaca naṇ ntiyon che redin ihyan nduco tume yahn ne.”

22 Tuhme raḥn dihve se: “¡Ąma duhtuno ihyan di! Nduco ndudo che tihcaṇ rahn, a tumecadinó duh ihyan di. A devene che ąma dito náṇ, che retaḥ ndúh tume che rendaca naṇ ntiyon che redin ihyan nduco tume yáhn.

23 ¿Dehco che hua cah tume yáhn, din taṃa ihyan ntiyon nduco?, te ndete che tihcaṇ din ne, maṇ che ntá, ndaṇcá tume yáhn nduco daya.”

24 Tuhme raḥn dihve se ri se ihyan che chenun ye min: “Cuehnevi nchuhn tume che nda saḥn tih, ne cocaḥ ne saḥn che caḥcantiyon ndiche yaṇ me.”

25 Ndahconan ihyan chahn: “Dihve nuhn saḥn min ne, a va yahn se.”

26 Ate raḥn dihve se: “Dehve din yahn, te ihyan che ndeh va yahn ye ne, nde tahque ndeh ca ndondaṇ taḥ ye, ne ihyan che doh yahn ye va ne, nde cuavi tah yahn ye che va.

27 Namin ihyan che hua ri rendihche ye u, che hua nahn ye che caḥcantiyón ihyan ne, cuahn nchuhn, ngua ne ihyan, ne cuihno ne ihyan muhn náṇ.”

Ndaṇ Dihvo vo Jesucristo yaṇ Jerusalén

28 Chihno nte Dihvo vo ejemplo me ne, quendaḥnaṇ ye, quendi ye cuahn ye yaṇ Jerusalén.

29 Cuahn che ndạ nino ye yạn
Betfagé nduco yạn Betania, nạn che
duche Cuete Olivo ne, dechuh ye o
ihyan apóstol yahn ye,
30 ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuahn nchuhn yạn che va viche
lạdo cạh. Ndạ nchuhn min ne, ntạca
ne ạma burro che nde ạma ihyan
ametah condudo ye ite. Cuentạhte
ne ite, quenda ne ite muhn.
31 Ndete che cạcarune ihyan
nchuhn: "¿Dehco che rentạhte
nchuhn ite?", cuendahconan ne
yahn ye: "Huate, Dihve nuhn nahn
ye ite."
32 Cuahn ihyan chahn, ne ntạca ye
burro me a nduhcạ che rạhn Dihvo
vo.
33 Cuahn che rentạhte ye burro me
ne, rạhn ihyan che dihve te:
—¿Dehco che rentạhte nchuhn
burro tih?
34 Ndahconan ihyan chahn:
—Huate, Dihve nuhn nahn ye ite.
35 Tuhme quenda ye ite nạn
quenan Dihvo vo. Tihde ye tino
yahn ye dạme burro me, ne
quendudo Dihvo vo ite.
36 Rehntạve ihyan chahn tino yahn
ye yune cuạhn nạn che cuahn Dihvo
vo.
37 Cuahn che cuahn nino ye nạn
che renchahn yune Cuete Olivo ne,
nducoyạca ihyan che rinduco ye
ihyan ne, chi yeno ye, ne canạn
ndeva ye numacuahn vedeyeno
yavenạn Dendiohs yahn nducuahn
vederihno che ndihchero ye. Ạma
rah yeno ye, ne rạhn ye:
38 —¡Ndeva vo yavenạn rey cuh che
cochi ye menun Dihvo vo Dendiohs!
¡Ndoyạn Dendiohs, ihyan min che va
ye vahchetero! ¡Numacuahn
vedeyeno ndeva vo yavenạn ye!
39 Tuhme ạma o sạhn fariseo che
nduco se vạn ihyan chahn ne, rạhn
se ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, cuihquentiyon
ne ihyan sih che cuahte dihn chende
ye.
40 Ndahconan ye yahn se:
—Rạhn rí nchuhn te ndete che
cuahte dihn chende ihyan sih ne, tu
che chetạva tạn ne, va che cuah
yeno.
41 Cuahn che ndạ ye nạn che a chi
ro yạn Jerusalén ne, chaco ye che
yah ri ye cạva ihyan yạn min.
42 Tuhme rạhn ye:
—Ạma ndạhcạ ndete che devano
nchuhn te a mạn ndạ ro ndah yahn
ne che ndevahn ne. Ate hua devano
ne, te hua te Dendiohs che co devano
ne.
43 Sạhn che tạn se nduco nchuhn
ne, ndạ ro che cuahte se trinchera,
techendive se yạn yahn nchuhn,
cuahtecuhma se nduco ne. Hua te
yune se che cạno ne,
44 ne cạhno se nchuhn, cuihno
ndahtera se yạn yahn ne. Nde o tu
che ndahto vih hua cotạve. Tihcạ
castigo va che co ne, te mạn che
dechuh Dendiohs u cạva che ndah
yahn ne ne, hua tumacạh ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendạh vah ye sạhn che rendihcue se dehtenduh chete yạco

45 Tuhme chendạ Dihvo vo chete
yạco chahte, ne canạn ndetendạ vah
ye nducoyạca sạhn che rendihcue se
mạn, ra se mạn, min chete yạco.
46 Rạhn ye ri ye sạhn:
—A ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs: "Yạco yáhn ne, yạco nạn
che revạh ihyan", ate nchuhn ne,
nedin ne nduhcạ vạco sạhn duco.
47 Ricuahn Dihvo vo ro ro chete
yạco me. Chidocuyạn ndinạn mạn,
sạhn devano ley che dirun Moisés
mạn, sạhn intiyahn mạn, renuhn ino
se tạcạ co cạhno se ihyan.
48 Ate hua rentạca ino se tạca din
se, te nducoyạca ihyan ne,
renevahnecun ye numacuahn
vedeyeno che ricuahn Dihvo vo.

20

Tumerune ye yahn vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo

1 Ạma ro ne, ricuahn Dihvo vo
chete yạco mạn, rahndudo ye ndudo
ndah yahn Dendiohs mạn. Ura min
ndạ chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn
devano ley che dirun Moisés mạn,
sạhn intiyahn mạn,

2 ne tumerune se ihyan:
—¿Deh vederihquentiyon quenan come che tihcạ redin ne? ¿Duh te vederihquentiyon di ne?
3 Ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Namin u, va ạma nạn che tumeruné nchuhn. Condahconan ne yáhn:
4 ¿A chehdenune Juạn che cuande yahn Dendiohs, o chehdenune ye che cuande yahn ihyan ne?
5 Ndedecadino sạhn chahn, ne rạhn se vạn mạn se nduco vih:
—Ndete che cạhma vo che cuande yahn Dendiohs ne, ndahconan se yuhn vo: "¿Dehco che hua ritahno nchuhn tuhme?"
6 A namin no ndete che cạhma vo che cuande yahn ihyan. Necuan nducoyạca ihyan yạn, cạh ye tu uvo, te devano cuạco ye te Juạn ne, profeta ye.
7 Chemin che tahque ndah rạhn sạhn chahn te hua devano se.
8 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Namin u, hua cạhmá có nchuhn deh vederihquentiyon va tạ́h che tihcạ redín.

Ejemplo yahn sạhn redin ntiyon che ạma duhtuno ihyan se

9 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh, chihnevan ihyan che chenun ye min:
—Ạma ihyan ne, chihche ye dihyo uva, ne cạh ye chendạta me ạma o sạhn che din se ntiyon nduco cạva che cahmạhn se nduco ye. Chica ye min, ne cuahn rạhn ye.
10 Cuahn che ndạ ro che a rine ndute me ne, dechuh ye ạma sạhn decạhya yahn ye cạva che ndạca se mạhn va ndute ndạta me sạhn chahn. Ate chahn se sạhn decạhya me, ne ndedechuh se sạhn, diya tạh se.
11 Dechuh ye tạma sạhn decạhya yahn ye, ne din tạn sạhn chahn nduco se, chahn se sạhn, ne namin ndedechuh se sạhn, diya tạh se.
12 Dihve chendạta me ne, ndaconan dechuh ye tạma sạhn decạhya yahn ye. Namin chahn sạhn chahn sạhn, chi nun se sạhn cuạhn chevah.
13 'Tuhme ndedecadino ihyan che dihve chendạta me: "¿Tạcạ dín? Tahque ndah dechúh sạhn dạyá che yahinó. ¿A huane nevahnecun sạhn chahn sạhn cuahn che ndạ se min?"
14 Ate cuahn che ndihchero sạhn chahn sạhn ne, rạhn se vạn mạn se nduco vih: "Sạhnguh che co yahn se vedecuihca cuh. Cạhno vo sạhn cạva che co yuhn vo."
15 Tuhme quenda sạhn chahn sạhn cuạhn chihto nạn va chendạta me, ne chihno se sạhn.
Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—¿Deh din ihyan che dihve chendạta me nduco sạhn chahn?
16 Cạhn ye, ne decuihno ye sạhn. Tuhme cạh ye chendạta me tạh tạma ca ihyan che din ye ntiyon nduco.
Nducote chihnevan sạhn fariseo che chenun se min ne, rạhn se:
—¡Tahque ndah ndete che hua cuahnecun Dendiohs che tihcạ co!
17 Ate ndihchero Dihvo vo sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—¿Tuhme deh conahn che ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ?:
Tu che hua quenan ino sạhn che
rahto vah ne,
chemin che tahque chichihve.
18 Ihyan che cotahno ye u ne, anduhnecạ ndete che condạh ndudo ye nạn tu me, ndạca yah ye. Me ihyan che hua cotahno ye u ne, anduhnecạ ndete che condạh ndudo tu me ihyan, cuihnonan yahn ye.

Tume cạde iyo che renedihve ihyan yahn César

19 A ura min no, chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn ne, ran dito se che nahn cotạh se Dihvo vo, te tumacadino se che a yahn se che nte ye ejemplo me. Ate hua dehva din se, te vạh se ihyan yạn.
20 Tuhme dechuh se ạma o se che din cạ se che ndah ihyan se, cạva che tumerande se ihyan, din se che cạhma ye ạma ndudo che hua ndạhcạ. Tihcạ din se, te nahn cạca nunde se yahn ye nạn gobernador.
21 Rạhn sạhn chahn ri se ihyan:

—Ihyan Ricuahn, a devano nuhn te ndah ndudo che rente ne mạn, ricuahn ne mạn. Dạma no rendihche ne nducoyạca ihyan, ne ricuahn ne numa cuạco nduhcạ che nahn Dendiohs che cuahtechica ihyan.
22 Cạhma ne co ne nuhn: ¿a redin yahn che nedihvo vo tume cạde iyo yahn César, o hua?
23 A devano Dihvo vo te o nạn o chende sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—¿Dehco che retumarande nchuhn u?
24 Conạhma ne ạma tume u.
Cuahn che ndihchero ye tume me ne, tumerune ye sạhn:
—¿Duh yavenạn mạn, duh che duche mạn, quenan nạn tume cuh ne?
Ndahconan sạhn chahn:
—César.
25 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Cha che rihquentiyon César ne, codinahn nchuhn, ne cha che rihquentiyon Dendiohs ne, namin codinahn ne.
26 Hua chi tumerande se ihyan nduco nde ạma ndudo nạn ihyan yạn. Cuahn ino se chi yahn che tihcạ ndahconan ye, ne chahte dihn chende se.

Tumerune sạhn saduceo yahn che ntuche tenạhn

27 Chihno min ne, ndạ ạma o sạhn saduceo. Sạhn chahn ne, hua ritahno se che va che ntuche tenạhn. Rạhn se ri se Dihvo vo:
28 —Ihyan Ricuahn, nạn ley che dirun Moisés ne, rihquentiyon tuhcạ: “Ndete che coh ạma se che hua ndạca dạya se nduco ndạhta yahn se ne, va che cahnevạco dihno se nduco te, cạva che hua cuihno ndạta yahn dihno se.”
29 Ạma yune ne, chahte ndache se che dihno se vih. Sạhn che menạn me ne, chihnevạco se nduco ạma ndạhta. Ate hua no rạhn me ne, chih se, ne hua ndạca dạya se nduco te.
30 Chihnevạco ạma dihno se nduco te, ne namin chih se, ne hua ndạca dạya se nduco te.
31 Tihcạ queri ạma sạhn chahn, nduh che ndache se, chihnevạco se nduco te, ate chih nducoyạca se nde ạma se hua ndạca dạya se nduco te.
32 Adive ne, chih ndạhta me.
33 Ndạ ro che ntuche tenạhn ne, nducote nduh che ndache se chihnevạco se nduco tạhn min ne, ¿cha se che ndạhta yahn se tạhn ne?
34 Tuhme ndahconan Dihvo vo:
—Ihyan che vate ye mạn ro cuh ne, rihnevạco ye mạn, redecạhnovạco ye mạn.
35 Ate ndạ ro che ntuche tenạhn ne, ihyan che ndevahn ye ne, metah cahnevạco ye, nde metah decạhnovạco ye,
36 te ametah ndaconan coh ye. Nducote ntuche ihyan chahn vạn tenạhn ne, nedin dạya Dendiohs ihyan, ne nduhcạ ángel ne, tihcạ co ye.
37 Yahn che va che ntuche tenạhn ne, mạn Moisés dirun ye yahn cuahn che riche yạhn yạn me: “Dihvo vo Dendiohs ne, Dendiohs yahn Abraham mạn, Isaac mạn, Jacob mạn.”
38 Dendiohs ne, Dendiohs yahn nducoyạca ihyan, ihyan che chenduche ye mạn, ihyan che a ndih ye mạn, te nạn ye ne, chenduche nducoyạca ye.
39 Tuhme rạhn ạma o sạhn devano ley che dirun Moisés ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, cuạco niyon rạhn ne.
40 Nduco chemin ne, ametah chihquino se tumerune ca se ihyan.

David ne, dirun ye yahn Dihvo vo Jesucristo che Dihve ye ihyan

41 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:
—¿Dehra cuande che rente ihyan te ihyan che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, Dạya David ihyan?
42 Mạn David a dirun ye nạn libro yahn Salmo:
Rạhn Dihvé Dendiohs ri ye Dihvé:
“Cuihnde muhn lạdo tạh cuạcó,

43 numanahn che ndạhco ndiyá
ihyan che hua ri rendihche ye
di.”
44 Nducote dirun David te ihyan min
che Dihve ye ne, ¿tạcạ che dạya ye
tuhme?

Sạhn devano ley che dirun Moisés ne, ndevih Dihvo vo Jesucristo nunde yahn se vạconạn se

45 Nạn nducoyạca ihyan che
chenun ye min ne, rạhn Dihvo vo ri
ye ihyan apóstol yahn ye:
46 —Cuihco nchuhn cudạdo nduco
sạhn devano ley che dirun Moisés, te
renan ino se cuahtechica se, chenun
se cahteca chano se mạn, renan ino
se che necạh ihyan Dendiohs sạhn
cuạhn ndihve numacuahn
vedenecun mạn, chete yạco mạn,
nạn vihco mạn ne, renan ino se
cuahte se nạn che tahque ndeva
ihyan yavenạn se mạn.
47 Nde dehtenduh che va yahn
ndạhta vạh ne, rehnevi se, ne ạma
rạhn revạh se, redin cạ se che ndah
ihyan se. Sạhn chahn che tahque
chahte castigo din Dendiohs sạhn.

21

Vedino yahn ạma ndạhta vạh

1 Cuahn che quenun Dihvo vo
Jesucristo chete yạco ne, ndihchero
ye nduhcạ che rih ihyan cuihca
tume chete yave yahn tume vedino.
2 Namin ndihchero ye che chih
ạma ndạhta vạh o tume cạhya chete
yave me.
3 Tuhme rạhn Dihvo vo:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te nạn
Dendiohs ne, tahque rigonun chihve
vedino yahn ndạhta vạh cạh che co
vedino yahn ihyan chenạhn sih,
4 te nducoyạca ye ne, chih ye che
ngạva yahn ye. Ate ndạhta vạh cạh
ne, vạn vedechevạh yahn ye ne, chih
ye nde che va che toh ye.

Dehtenduh che va che conahn cuahn che a cochi nino che nto iyehnse

5 Rạhn ạma o ihyan te yạco chahte
ne, ạma ndạhchan tu che ndahto
mạn, dehtenduh vedino che necuco
mạn. Tuhme rạhn Dihvo vo:
6 —Nducuahn dehtenduh che
tạhchan cạh che rendihchero
nchuhn ne, ndạ ro che hua cotạve
dạma nde o tu che ndahto vih.
7 Tumerune ihyan chahn:
—Ihyan Ricuahn, ¿ticuạhn conahn
che rạhn ne me ne? ¿Deh vederihno
co ran cuahn che a nun conahn ne?
8 Rạhn Dihvo vo:
—Cuihco nchuhn cudạdo che hua
cahncheh nde ạma ihyan nchuhn, te
ạma yạhn sạhn rihncheh ndạ se, ne
cạhma queri ạma se te a mạn se
ihyan min che a va cạde che dechuh
Dendiohs, ndedevahn ye ihyan
iyehnse. Namin cạhma se: “A cochi
nino ro.” Ate rạ́hn rí nchuhn che hua
tumacạh ne yahn se.
9 Cuahn che cahnevan nchuhn che
va cạnda mạn, che rahteruhn ihyan
nduco vih mạn ne, hua dehve dihya
nchuhn co, te a tihcạ va che co
menạn vih. Ate ro min ne, ametah
conahn nducuahn.
10 ’Vạn nación ne, cuanạn canda,
ne cuahtecuhma ạma ihyan che
rihquentiyon ye nduco tạma ye.
11 Ạma nuhn yạhn mạn, ne
cuạhnguh cuạhngạh ne, ạma
cuhnde cuico mạn, cah mạn. Nạn ro
ne, cuhnde ro vederihno rahte, ne
ạma dihya ihyan co.
12 ’Ate cuahn che ametah conahn
nducuahn che tihchan ne, co tạn
ihyan nduco nchuhn mạn, din ye
preso nchuhn mạn, quenda ye
nchuhn yạco mạn, cuih ye nchuhn
vạcoyạhn mạn. Yahn che rinduco
nchuhn u ne, quenda ye nchuhn nạn
rey mạn, gobernador mạn, ndere
cạca nunde ye yahn ne.
13 Tihcạ cuahno nchuhn cạva che
ndạca yune che cuahndudo ne
ndudo yáhn, cahnevan ihyan chahn.
14 Nde hua ndedecadino nchuhn
tạcạ ndahconan ne yahn ye,
15 te u cạhmá có nchuhn ndudo
che cạhma ne mạn, té vededevano
yáhn che conan cuma ne mạn, nde
hua co ndahconan ye yahn ne.
16 Nde indihte yahn nchuhn mạn,
dihno ne mạn, ihyan yahn ne mạn,
ihyan rendihche ne mạn, necạh ye

nchuhn. Ą̈ma o nchuhn ne, cą̄hno ye nchuhn.
17 Nducoyą̄ca ihyan ne, hua co ndihche ye nchuhn yahn che rinduco ne u.
18 Ate nde ą̈ma yudo tin nchuhn ne, hua conda.
19 Ndete che quendą̄h ne vedechahtino vą̄n nducuahn vedeyah min ne, ndevahn ne.
20 'Cuahn che ndihchero nchuhn che a ntechendive sandą̄do yą̄n Jerusalén ne, codevano ne te a ndą̄ ro che cuihno yą̄n min.
21 Tuhme ihyan che vate ye estą̄do yahn Judea mą̄n, yą̄n Jerusalén mą̄n ne, tahque ndah che cą̄no ye, cą̄hn ye vą̄n icoyą̄hn. Ihyan che chenan ye viyą̄ta ne, tahque ndah che hua ndaconan ye viyą̄n.
22 Ro min ne, co ihyan castigo, din nunde yahn ye cą̄va che conahn nducuahn che a chenan cą̄ca.
23 ¡Chevą̄h ihyan ndą̄hta che chenun dą̄ya ye ro min mą̄n, che retą̄va ye dą̄ya ye mą̄n!, te ą̈ma chahte castigo co ihyan yą̄n min, ne ą̈ma cuhnde vedeyah iyehnse.
24 Ną̄hn ye ne, cą̄hno se ihyan nduco espą̄da, ne ną̄hn ye ne, quenda se ihyan tą̄ma nación cą̄va che din ye ntiyon. Są̄hn tą̄ma nación ne, condinun condinąhno se yą̄n Jerusalén nde tuno ro che ndihco cą̄de Dendiohs.
25 'Tuhme cuhnde ro vederihno yahn Dendiohs nąn yą̄hn mą̄n, iyo mą̄n, iyon mą̄n. Muhn iyehnse cuh ne, ą̈ma cuhnde vedeyah nducuahn nación, nde hua devano ihyan deh che din ye che vą̄h ye.
26 Condave cuno ihyan che rendedecadino ye yahn nducuahn vedeyah che cochi ca, te nde nducuahn che va cą̄de nąn ro ne, nuhn.
27 Tuhme ndihchero ihyan u che rinducó nducoyą̄ca ihyan, che ndą́ vą̄n man numacuahn vederihquentiyon chahte yáhn.
28 Cuahn che cuanąn conahn dehtenduh che tuhchan ne, cą̄h yeno nchuhn chedave yahn ne, te a cochi nino ro che ndevahn ne.
29 Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Condihche nchuhn nduhcą̄ che ri yahn yą̄hn higo mą̄n, yą̄hn chenąhn che rendaconun yą̄ta yahn mą̄n.
30 Cuahn che a renecą̄hno yą̄n ne, a devano nchuhn te a cochi nino ro ihno.
31 Namin cuahn che a rinahn dehtenduh che tuhchan ne, cuedevano nchuhn te a nun cuanąn vederihquentiyon yahn Dendiohs.
32 'Cuą̄co rą́hn rí nchuhn te cuahn che ametah coh ihyan che vate ye mą̄n ro cuh ne, a conahn nducuahn.
33 Iyehnse ne, cuihno. Ate ndudo yáhn ne, hua cuihno; va che conahn.
34 'Cuihco nchuhn cudą̄do. Hua denda ne ura yahn ne che demą̄n che cheh ne mą̄n, che cocoh ne mą̄n, che ndedecadino ne yahn ntiyon yahn ne mą̄n, cą̄va che ndą̄ ro min ne, vateyą̄n ne.
35 Vedeyah che tuhchan ne, a denąn conahn numachahte iyehnse.
36 Ro ro ne, cuahteyą̄n nchuhn mą̄n, covą̄h ne mą̄n, cą̄va che co ndevahn ne yahn vedeyah che tuhchan mą̄n, cą̄va che vateyą̄n ne ro che u che rinducó nducoyą̄ca ihyan, ndą́.
37 Ro ne, ricuahn Dihvo vo chete yą̄co chahte, ne vino ne, rahn ye renan ye ą̈ma cuą̄n nąn che duche Cuete Olivo.
38 Nducoyą̄ca ihyan yą̄n, rahn ye yą̄co vatiyą̄n vatiyą̄n, rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo.

22

Rente cą̄de se tą̄cą̄ din se preso Dihvo vo Jesucristo

1 Cuahn che a cochi nino vihco ro yudo, ro che reh ihyan pą̄n che ametah yą̄ yahn ne,
2 chidocuyą̄n ndinąn mą̄n, są̄hn devano ley che dirun Moisés mą̄n ne, renuhn ino se tą̄ca cą̄hno se Dihvo vo cą̄va che hua cadino ihyan yą̄n, te vą̄h se che co tą̄n ye.

3 Chendą chundah Judas Iscariote,
ąma cha sąhn che chi cuande se vąn
ihyan che ndichio chahn,
4 ne chahn se nąn chidocuyąn
ndinąn mąn, sąhn ndinąn yahn
policía che redin se cudądo yąco
chahte mąn, ne rąhn se te co necąh
se Dihvo vo tąh sąhn chahn.
5 Chi yeno sąhn chahn, ne nte cąde
se nduco se che cąh se tume sąhn.
6 Cąh Judas ndudo yahn se sąhn
chahn, ne nuhn ino se tącą co necąh
se Dihvo vo cąva che hua cadino
ihyan yąn.

Vihco ro yudo

7 Ndą vihco ro yudo, ro che reh
ihyan pąn che ametah yą yahn. Ro
min ne, nihnde cąde che rihno ihyan
ąma itecuche lihn cąva che co te
vedino.
8 Dihvo vo ne, dechuh ye Pedro
nduco Juąn, ne rąhn ye:
—Cuahn nchuhn, cuihcoyąn ne
che chuh vo che cuande yahn ro
yudo.
9 Tumerune ihyan chahn:
—¿Ti nahn ne che cąhcoyąn nuhn
ne?
10 Ndahconan Dihvo vo:
—Ura che condą nchuhn viyąn ne,
ntąca ne ąma sąhn che nda se ąma
cuhtenune. Quendi nchuhn sąhn
min nde vah nąn che condą se,
11 ne cąhma ne co ne ihyan che
vąco ye min: “Dechuh Ihyan
Ricuahn nuhn che tumerune nuhn
ndih: ¿Ti va cuąrto nąn che cheh ye
nduco ihyan apóstol yahn ye che
cuande yahn ro yudo ne?”
12 Tuhme nąhma ye ąma cuąrto
chahte nchuhn che a va yąn. Min
cuihcoyąn nchuhn che chuh vo
nduco vih.
13 Chahn ihyan chahn, ne ntąca ye
nducuahn che rąhn Dihvo vo ri ye
ihyan, ne chihcoyąn ye che cheh ye
che cuande yahn ro yudo.
14 Cuahn che ndą ura che cheh ye
ne, chihnde Dihvo vo nąn mesa
nduco ihyan apóstol yahn ye,
15 ne rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—Ąma nahn chéh nduco nchuhn
che cuande yahn ro yudo numanahn
che ametah cąhno se u,
16 te rąhn rí nchuhn te ametah
ndaconan chéh, nde ndą ro che
conahn nducó che ndihco cąde
Dendiohs, ne conán nąn che
rihquentiyon ye.
17 Tuhme chetąh ye ąma vąso vino,
necąh ye nundihve cuahn Dendiohs,
ne rąhn ye:
—Cotąh nchuhn, cuih ne nduco
vih.
18 Rąhn rí nchuhn te ametah
ndaconan cúh vino yahn uva, nde
ndą ro che conahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
19 Chetąh ye pąn me, ne necąh ye
nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme
ndeh ye, cąh ye ihyan chahn, ne
rąhn ye:
—Che tuhcą redín ne, conahn che
cuahnecún che cąhno ihyan u cąva
che ndevahn nchuhn. Tihcą cheh
nchuhn cąva che cąhco ran ne che
renecąhco ne u.
20 Chihno cheh vino ye ne,
ndaconan chetąh ye vąso vino me,
ne rąhn ye:
—Chu ne, yun yáhn che recąh dito
ndudo ra che ndąhco cąde Dendiohs.
Va che cora cąva nchuhn.
21 ’Meniyon ne, sąhn che necąh se
u ne, dąma reh se nducó.
22 Cuąco te cąhno ihyan u che
rinducó ducoyąca ihyan, nduhcą
che a nihnde cąde. Ate yah rí cąva
sąhn che necąh se u.
23 Tuhme canąn tumerune vih
ihyan chahn cha ye che tihcą din ye.

Rente ihyan apóstol nduco vih cha ye che tahque conąn ye

24 Chihno min ne, rente ihyan
apóstol nduco vih cha ye che tahque
conąn ye.
25 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye
ihyan:
—Adecoduhno rey ne, ąma yudo
rihquentiyon ye nación yahn ye, ne
sąhn intiyahn ne, rendeva ihyan
yavenąn se.
26 Ate vąn nchuhn ne, hua co tihcą,
te cha nchuhn che tahque quenun

yạn ne ne, co ne nduhcạ ạma sạhn yuno, ne cha nchuhn che tahque ndinạn ne ne, co ne nduhcạ ạma mozo.
27 Condedecadino ne duh che tahque ndinạn. ¿A ihyan che va ye nạn mesa, reh ye, o sạhn decạhya che redin se cudạdo numanahn che reh ye? ¿A ndiyu ihyan che va ye nạn mesa, reh ye che tahque ndinạn ye? Ate condihche nchuhn. U ne, nduhcạ ạma ihyan che redin ye ntiyon yahn nchuhn.
28 'Ro ro che chuhríhn ne, a nchuhn che chinduco ne u.
29 Chemin che nduhcạ che te Chidá vederihquentiyon, quenan cumá ne, namin té vederihquentiyon, cuahtenan cuma ne
30 cạva che chuh vo mạn, cuh vo mạn, dạma nduco vih, ro che cạhcantiyón, ne cuahte ne techecạde ne yahn ihyan nación yahn Israel, nduh che ndichio ndạta yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn ye te cạhma Pedro te hua rendihche ye ihyan

31 Namin rạhn Dihvo vo ri ye Pedro:
—Simón, Simón, cuihque cudạdo, te chundah ne, chica se Dendiohs cạva che tumerande se nchuhn nde nạn che ndạhco ndiya se nchuhn.
32 Ate u ne, covạ́h cave cạva che hua ạma yune no cạhcoman. Cuahn che ndaconen cotehne ne, cuenecạh yan chedave yahn ihyan che ritahno ye u.
33 Ndahconan Simón, ne rạhn ye:
—Dihvé, va vedeyenó che conducó ndih, andahre conún vạcoyạhn nduco ne mạn, andahre cóh dạma nduco ne mạn.
34 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Pedro, rạ́hn rí di te ura che ametah cuah tuh ne, cahme ino yune te hua rendihche u.
35 Tuhme rạhn Dihvo vo nduco nducoyạca ihyan chahn:
—Cuahn che dechúh nchuhn che nde dino, nde morral, nde indạco, hua quenda ne ne, ¿deh chinda yahn ne ne?
Ndahconan ye:
—Hua dehva chinda yahn nuhn.
36 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Ate mạn ne, ndete che va dino yahn nchuhn, cuiquenda ne, ndete che va morral, cuiquenda ne. Cha nchuhn che ametah espạda yahn ne ne, cuendihcue ne tino rendiche ne, cua ne ạma.
37 Rạ́hn rí nchuhn te va che conahn ndudo cuh che a ndirun yáhn: "Cạhma ihyan te ihyan min ne, ihyan nunde ye." Nducuahn che a ndirun che va che cuahno có ne, va che conahn.
38 Tuhme rạhn ihyan chahn:
—Dihve nuhn, ngạ o espạda, va yahn nuhn.
Ndahconan ye:
—Nduco sih ne, a va.

Getsemaní

39 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo Cuete Olivo nduhcạ che a rahn ye, ne cuahn ihyan apóstol nduco ye.
40 Cuahn che ndạ ye min ne, rạhn ye nduco ihyan chahn:
—Covạh nchuhn cạva che hua dinahn ne cuahn che tumarande chundah nchuhn.
41 Tuhme chihco rino Dihvo vo ihyan chahn, ne cuahn ye cạna nạn me. Min chehntihya ye, covạh ye,
42 ne rạhn ye:
—Chida mạ́n, ndete che nahn ne ne, cuehnevi ne che va che chuhríhn. Ate hua co nduhcạ che náhn. Co nduhcạ che nahn mạn ne.
43 Tuhme ndạ ạma ángel che chica ye vahchetero, ne necạh yạn ye chedave yahn Dihvo vo.
44 Ạma chuhrihn ye che rendedecadino ye, ne tahque dito covạh ye. Ạma chi ye nuneyạn nduhcạ yun, ne ra nde ndiyạhn.
45 Chihno covạh ye ne, ndaconan ye nạn che chenun ihyan apóstol chahn, ne ntạca ye ihyan che vateyạdo ye, te ạma ndi cuno ye che rạn ye.
46 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan:
—¿Dehco che vateyạdo nchuhn? Cuenecuan ne, covạh ne cạva che

hua dinahn ne cuahn che
tumarande chundah nchuhn.

Din se preso Dihvo vo Jesucristo

47 Nde ametah cuihno cạhma ye
cuahn che ndạ ạma yạhn sandạdo
nduco sạhn policía che redin se
cudạdo yạco chahte, ne ndạhnạn
Judas, ạma cha sạhn che chi cuande
se vạn ihyan che ndichio chahn.
Chahn ndạ sạhn min nạn Dihvo vo
cạva che tenạn se ihyan.
48 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Judas, ¿a nahn tenan u, ne nduco
tihcạ necah u che rinducó
nducoyạca ihyan ne?
49 Cuahn che ndihchero ihyan
apóstol che tihcạ ri ne, tumerune ye
ihyan:
—Dihve nuhn, ¿a cuahn nuhn
sạhn sih nduco espạda ne?
50 Ạma cha ihyan chahn ne, chahn
ye ạma sạhn decạhya yahn
chidocuyạn che tahque ndinạn,
chacondạh ye revan se lạdo tạh
cuạco se.
51 Ate rạhn Dihvo vo:
—Hua cuhma nchuhn.
Tuhme nahn tạh ye revan sạhn
min, ne ndonan.
52 Rạhn Dihvo vo ri ye chidocuyạn
ndinạn mạn, sạhn ndinạn yahn
policía che redin cudạdo yạco mạn,
sạhn intiyahn mạn:
—¿A cochi nchuhn nduco espạda
mạn, nduco yạhn mạn, din ne preso
u nduhcạ sạhn duco?
53 Ro ro quenún chete yạco chahte
vạn nchuhn, ne hua din ne preso u.
Ate mạn ne, ndạ ura yahn ne, ura
che rihquentiyon chundah.

Rạhn Pedro te hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

54 Tuhme din sạhn chahn preso
Dihvo vo, quenda se ihyan vạco
chidocuyạn che tahque ndinạn.
Cuahn Pedro diyahn diyahn, quendi
ye ihyan.
55 Din sạhn chahn ạma vạcoyạhn
chevah, ne vatendi se, recạh ihno se
sạhn.
56 Tuhme ndihchero ạma tạhn
decạhya che nduco Pedro, nti ye
min. Ndihchero ndah te ihyan, ne
rạhn te:
—Sạhnguh ne, chinduco se sạhn
preso cạh.
57 Ndahconan Pedro, ne rạhn ye ri
ye tạhn:
—Nde hua rendihché ihyan.
58 Namenạn me ne, ndihchero
tạma se ihyan, ne rạhn se:
—Namin di, ndoque vạn sạhn che
rinduco se sạhngạh.
Ndahconan Pedro:
—Ndiyu u.
59 Chihno tenduh ạma ura ne, rạhn
tạma se:
—Cuạco te sạhnguh ne, chinduco
se sạhngạh, te sạhn Galilea se.
60 Ndahconan Pedro:
—Nde hua devanó deh che rahn.
Nde ametah cuihno cạhma Pedro,
ne cah tuh.
61 Tuhme chaconan Dihvo vo,
ndihchero ye Pedro, ne necạhco ye
nduhcạ che rạhn Dihvo vo: “Ura che
ametah cuah tuh ne, cahme ino yune
te hua rendihche u.”
62 Tuhme ndihquendạ Pedro, ne
ạma chaco ye.

Chahn se Dihvo vo Jesucristo

63 Sạhn che redin se cudạdo Dihvo
vo ne, redin duche yahn se ihyan, ne
rahn se ihyan.
64 Dechiche se ạma tino nạn ye.
Rahn se ihyan, ne rạhn se:
—Cahme duh che chahn di.
65 Ạma ndeh nạn ca dehtenduh
rạhn se, din duche yahn se ihyan.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nạn intiyahn

66 Cuahn che a chi dave me ne, ndo
dạma chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn
devano ley che dirun Moisés mạn,
sạhn intiyahn mạn, ne quenda se
Dihvo vo nạn che cuhnde cạde yahn
ye.
67 Min tumerune se ihyan:
—¿A di ihyan che a va cạde che chi
ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse ne?
Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—Ndete che cạhmá có nchuhn te u
ne, nde hua cotahno ne.

68 Ndete che va deh che tumeruné
ne, nde hua ndahconan ne yáhn.
69 Ate u che rinducó nducoyaca
ihyan ne, a nun cuhndé lado tah
cuaco Dendiohs, ihyan min che ama
yudo vederihquentiyon yahn ye.
70 Tumerune nducoyaca sahn
chahn:
—¿A di che Daya Dendiohs tuhme
ne?
Ndahconan ye yahn se:
—A u. A man nchuhn rahn ne
meniyon.
71 Tuhme rahn se:
—¿Dehca din vo testigo? Nduco
ndudo che tihca rahn se ne, a va. A
man vo chihnevan vo.

23

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nan Pilato

1 Tuhme necuan nducoyaca se,
quenda se Dihvo vo nan Pilato.
2 Canan ndere rica nunde se yahn
ye, ne rahn se:
—Ntaca nuhn sahnguh che rinun
se ihyan che hua nedihve ye
tumecadiyo yahn César. Avane ne,
rahn se te man se che rey man, ihyan
che a va cade che chi ye, ndedevahn
ye ihyan iyehnse man.
3 Tuhme tumerune Pilato ihyan:
—¿A di che rey yahn nación yahn
Israel ne?
Ndahconan Dihvo vo:
—U, nduhca che rahn.
4 Rahn Pilato ri se chidocuyan
ndinan nduco nducoyaca ihyan:
—Hua rendacá nde ama nunde
yahn sahnguh.
5 Ate quendi sahn chahn rica
nunde se, ne rahn se:
—Numacuahn nación yahn nuhn,
nde estado yahn Galilea nde muhn,
ndedecuan se ihyan nduco ndudo
che ricuahn se.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nan Herodes

6 Cuahn che chihnevan Pilato che
rahn se yahn Galilea ne, tumerune
se ndete che min yan vaco Dihvo vo.
7 Cuahn che checadino se te min
yan vaco ye ne, dechuh ye ihyan nan
Herodes, te sahn min che
rihquentiyon se min, ne quenan se
yan Jerusalén ro min.
8 Ama chi yeno Herodes cuahn che
ndihchero se Dihvo vo, te a rahn che
nahn ndihchero se ihyan. Nducote
rihnevan se che ama rente ihyan
yahn Dihvo vo ne, quenan rino se
che din ye ama vederihno,
ndihchero se.
9 Ama ndeh nan che tumerune se,
ate nde hua ndahconan Dihvo vo.
10 Chidocuyan ndinan man, sahn
devano ley che dirun Moisés man ne,
ndevanan se, ndere rica nunde se
yahn ye.
11 Tuhme Herodes nduco sandado
yahn se ne, din duche yahn se Dihvo
vo. Tihyon se ama tino ndah ihyan,
ne ndedechuh se ihyan nan Pilato.
12 Ro menan ne, tan Pilato nduco
Herodes, ate nde ro min ne, ndoyan
se nduco vih.

Ndaconan Dihvo vo Jesucristo nan Pilato

13 Nedin dama Pilato chidocuyan
ndinan man, sahn intiyahn man,
ihyan yan man,
14 ne rahn se:
—Nchuhn ne, nda ne sahnguh
nán, rica nunde ne yahn che
ndedecuan se ihyan yan. Ate
tumeruné sahn nan nchuhn yahn
dehtenduh che rica nunde ne yahn
se, ne metah nde ama nunde yahn
se.
15 Dechúh nchuhn nduco se nan
Herodes, ne namin hua ntaca se nde
ama nunde yahn se. Cuaco te hua
dehva din se cava che cahno vo sahn.
16 Tahque ndah cuáhn sahn, ntahté
sahn.
17 Nduyo nduyo che renda vihco ro
yudo ne, va che ntahte se ama preso.
18 Ate cah nducoyaca ihyan:
—¡Cuihno ne sahn tih! ¡Cuentahte
ne Barrabás!
19 Barrabás ne, quenun se
vacoyahn, te ndedecuan se ihyan
yan che cuhma ye nduco gobierno
man, chihno se sandado yahn ye
man.

20 Ndaconan rạhn Pilạto te nahn
ntạhte se Dihvo vo.
21 Ate cah tun ihyan chahn:
—¡Cuenahn yạh ne sạhn! ¡Cuenahn
yạh ne sạhn!
22 Ndaconan rạhn Pilạto nde nạn
che chi ino yune:
—¿Dehra nedin sạhnguh? Hua co
cạhno vo sạhn, te metah nde ạma
nunde yahn se. Tahque ndah dín
castigo sạhn, ne ntạhté sạhn.

Nahn yạh se Dihvo vo Jesucristo

23 Ate quendi ihyan chahn rah ye,
rica ye che conan yạh Dihvo vo. Ạma
quendi chidocuyạn ndinạn nduco
ihyan chahn rah ye.
24 Tuhme cạh yune Pilạto che co
nduhcạ che rica ye.
25 Ntạhte se sạhn che quenun
vạcoyạhn me nduhcạ che nahn ye,
ne chihquentiyon se sandạdo che
nahn yạh se Dihvo vo.
26 Cuahn che quenda sandạdo
chahn Dihvo vo ne, chihquentiyon
se ạma ihyan yạn Cirene che duche
ye Simón, che cuenchi ye nahn ye
viyạta, che ntihde dihme ye cruz,
quendi ye Dihvo vo.
27 Ạma yạhn ihyan yạn mạn, ihyan
ndạhta che raco ye mạn, rah rạn ye
mạn, cuahn ye nduco vih.
28 Ndihchero Dihvo vo ihyan
ndạhta chahn, ne rạhn ye ri ye
ihyan:
—Nchuhn ihyan yạn Jerusalén,
hua cuaco ne cạva u. Cuaco ne cạva
mạn ne mạn, cạva dạya ne mạn,
29 te ndạ ro che cạhma ihyan:
“Ndah ro yahn ihyan ndạhta che hua
rahcoyạn ye mạn, ihyan ndạhta che
hua rendạca dạya ye mạn, ihyan
ndạhta che hua retạve ye mạn.”
30 Ro min ne, cạhma ihyan co ye
ico mạn, cuete mạn: “Condạh ndudo
nchuhn nuhn, cuedendeh ne nuhn.”
31 Nducote numacuahn vedetạn
cạhno se u che ametah nunde yáhn
ne, ndạ ro min ne, tahque nun cạhno
se ihyan nunde.
32 Namin quenda se o sạhn nunde
cạva che cạhno se sạhn dạma nduco
Dihvo vo.
33 Cuahn che ndạ se nạn che duche
Cuete Ine Tin Tenạhn ne, nahn yạh
se Dihvo vo dạma nduco sạhn nunde
chahn. Ạma se ne, quenan yạh se
lạdo tạh cuạco ye, ne tạma se lạdo
tạh cueh ye.
34 Covạh Dihvo vo:
—Chida mán, cuenchahco ne yahn
ihyan sih, te nde hua devano ye deh
che redin ye.
Sandạdo chahn ne, din se sortear
tino yahn ye, cha sạhn quendạh
yahn se che co yahn se queri ạma.
35 Ihyan yạn chahn ne, vatendi ye,
rendihchero ye. Sạhn intiyahn ne,
riyon nan se Dihvo vo, ne rạhn se:
—Tạma ca ihyan ne, ndedevahn
se. Ndete che sạhn tih che a va cạde
che dechuh Dendiohs, ndedevahn se
ihyan iyehnse ne, ¿dehco che hua
ndedevahn mạn se sạhn?
36 Namin redin duche yahn
sandạdo chahn ihyan, recạh se
vinagre, cuh ye,
37 ne rạhn se ri se ihyan:
—Ndete che di che rey yahn
nación yahn Israel ne,
cuendedevahn man di.
38 Tin cruz ne, ndirun ndudo
griego mạn, ndudo latín mạn, ndudo
hebreo mạn, tuhcạ: “Ngạ Rey yahn
nación yahn Israel.”
39 Ạma cha sạhn nunde chahn che
quenan yạh se ne, riyon nan se
ihyan, ne rạhn se:
—Ndete a di ihyan che a va cạde
che chi ye, ndedevahn ye ihyan
iyehnse ne, cuendedevahn man di
mạn, cuendedevahn nuhn mạn.
40 Ate sạhn che tạma me ne, rạhva
se nduco vih, ne rạhn se:
—Namin di, ¿a hua vah Dendiohs,
andahre quenan yah nduhcạ che
quenan yạh ye?
41 Uvo ne, a redin yahn che
rechuhrihn vo, te renedihvo vo
nunde yuhn vo. Ate ihyan cuh ne,
nde ạma nunde hua quendihco ye.
42 Tuhme rạhn se ri se Dihvo vo:
—Cuahn che a va ne, rihquentiyon
ne ne, cuenecạhco ne u, ne conan
vạhino ne u.
43 Ndahconan Dihvo vo yahn se:

—Cuạco ráhn rí di te nde a mạn ro cuh conen nducó vahchetero.

Nduhcạ che chih Dihvo vo Jesucristo

44 Ura che a chi mạhn yạhn ne,
ạma chi man numachahte iyehnse
nde nạn rahco ino a chino,
45 te chih yạhn. Tino che
quendihco chete yạco chahte ne,
nde, ndo o ndi.
46 Tuhme cah Dihvo vo:
—Chida mán, ndạhcó chedave
yáhn tạh ne.
Chihno rạhn ye tihcạ ne, chih ye.
47 Nducote ndihchero sạhn ndinạn
yahn sandạdo che tihcạ chi ne,
ndeva se yavenạn Dendiohs, ne rạhn
se:
—Cuạco niyon te ihyan tih ne,
metah nde ạma nunde yahn ye.
48 Nducoyạca ihyan che chenun ye
min, ndihchero ye che tihcạ chi ne,
yah ri ye, ne conạhn ye, rahn ye
ticua ye.
49 Ate nducoyạca ihyan che a
rendihche ye Dihvo vo mạn, ihyan
ndạhta che chinduco ye Dihvo vo
nde estạdo yahn Galilea mạn ne,
yahn no chahtendi ye, ndihchero ye
che tihcạ chi.
50 Ạma ihyan yạn Arimatea, estạdo
yahn Judea, che duche ye José che
nduco ye vạn ihyan ndinạn yahn
nación yahn Israel ne, ndah ihyan ye
nạn Dendiohs mạn, nạn ihyan mạn.
51 Namin quenan rino ye che
conahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs. Ihyan min ne, hua chi
dạma ndudo yahn ye nduco
combiero yahn ye, chih nunde se
yahn Dihvo vo.
52 Chahn ihyan min nạn Pilạto, ne
chica ye sạhn che cạh yune se che
cuhche ye Dihvo vo.
53 Tuhme chahn ye, ndedevah ye
ihyan. Chahcotuma ye ạma tino
ihyan, ne chacondihte ye ihyan
chete ạma yạyan ra, che ndindah
nạn ạma yạva.
54 Ro min ne, víspera yahn ro yudo,
a cuanạn ro che rahte tuhno ihyan.
55 Ihyan ndạhta chahn che chica
ye estạdo yahn Galilea nduco Dihvo
vo ne, chahn nduco ye, ne ndihchero
ye nạn va yạyan mạn, tạcạ
chacondihte ye Dihvo vo mạn.
56 Cuahn che ndaconan ihyan
ndạhta chahn ne, ca ye yunedạn
mạn, nunedạn mạn, ne nducote a
canạn ro che rahte tuhno ihyan ne,
chahte tuhno ye nduhcạ che a va
cạde.

24

Ntuche Dihvo vo Jesucristo vạn tenạhn

1 Ạma vatiyạn dạhca, ro che ndeva
ndate ne, cuahn ihyan ndạhta chahn
nduco tạma te o ihyan ndạhta,
quenda ye yunedạn mạn, nunedạn
mạn, che a ndihcoyạn ye.
2 Cuahn che ndạ ye nạn yạyan me
ne, ndihchero ye che a ndavi tu che
ndechendih chende.
3 Chendạ ye chete yạyan me, ate
hua ntạca ye Dihvo vo.
4 Ạma dihya ye chi che tihcạ, ne
numanahmin ne, adenạn chinạn ye
o ángel, vatendi ye, chenun ye tino
che ạma diyạhn.
5 Tuhme nde tahque dihya ihyan
ndạhta chahn chi, ne chendih ye,
nde ametah nahn ndonihyon nạn ye
che vạh ye. Rạhn ángel chahn nduco
ye:
—¿Dehco che vạn tenạhn renuhn
nchuhn ạma ihyan che quenduche
ye?
6 Metah ye muhn, te a ntuche ye.
Cuenecạhco nchuhn cuahn che
nduco ca ne ihyan estạdo yahn
Galilea, nduhcạ che rạhn ye ri ye
nchuhn:
7 “U che rinducó nducoyạca ihyan
ne, va che necạh se u tạh sạhn nunde
cạva che nahn yạh se u. Ate cuihno
ino ro ne, ntuché.”
8 Tuhme ntạ tin ihyan ndạhta
chahn che tihcạ rạhn Dihvo vo.
9 Ndạca ye nạn yạyan me, conạhn
ye, ne necạh cuande ye ihyan apóstol
che ndichiạma chahn mạn, ihyan
chenạhn che nduco ye mạn.
10 María yahn yạn Magdala mạn,
Juạna mạn, María che chaco Jacobo
mạn, nduco ihyan ndạhta chenạhn

chahn ne, a ihyan chahn che necạh cuande ye ihyan apóstol che tihcạ chi.
11 Ate ihyan apóstol chahn ne, hua chitahno ye, ne rạhco ye te co hua va cuạco dave yahn ihyan ndạhta chahn che tihcạ rạhn ye.
12 Tuhme necuan Pedro, cuahn ye rano ye nạn yạyan me. Ndạ ye min ne, ndihchero ye che a demạn tino che chacotuma Dihvo vo quendite min. Ạma cuahn ino ye che tihcạ, ne conạhn ye.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nạn o ihyan che cuahn ye yạn Emaús

13 A ro min no ne, cuahn o ihyan chahn ạma yạn lihn che duche Emaús, ri tenduh ndichio dạhno che rendạ yạn Jerusalén.
14 Numanahn che chenun yune ihyan chahn ne, rente ye nduco vih yahn nducuahn che chi.
15 Ura min ndạ mạn Dihvo vo nạn ihyan chahn, ne cuahn ye dạma nduco vih.
16 Ate hua nchanạn ihyan chahn ihyan, te a tihcạ va cạde che hua nchanạn ye ihyan.
17 Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:
—¿Deh che rente nchuhn vạn mạn ne nduco vih che ạma rạn ne ne?
18 Ạma cha ihyan chahn che duche ye Cleofas ne, ndahconan ye:
—¿A demạn ndih che tạma yạn cochi ne, che hua devano ne dehtenduh che chi yạn Jerusalén ro cuh?
19 Tumerune Dihvo vo:
—¿Deh chi min ne?
Tuhme ndahconan ihyan chahn yahn ye:
—Ạma ndeh nạn dehtenduh chahno chi Jesús yahn yạn Nazaret. Ihyan min ne, ạma ihyan profeta che quenan cuma ye vederihquentiyon chahte nạn Dendiohs mạn, nạn ihyan mạn, che din ye vederihno mạn, chicuahn ye mạn.
20 Chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn intiyahn mạn ne, chih nunde se yahn ye, ne necạh se ihyan tạh sạhn che nahn yạh se ihyan.
21 Nuhn ne, chenan ino nuhn che a ihyan min che ndedevahn ye ihyan nación yuhn vo, Israel. Mạn ne, a chi ino ro che chihno se ihyan.
22 Avạne ne, ạma rendededecadino nuhn, te ạma o ihyan ndạhta che chinduco ye nuhn ne, chahn ye nạn yạyan ura che chi dave,
23 ate hua ntạca ye ihyan min chete yạyan me. Cuahn che ndaconan ye ne, rạhn ye te ndihchero ye ángel. Angel chahn ne, rạhn ye te a ntuche ihyan min.
24 Tuhme chahn ạma o combiero yahn nuhn nạn yạyan me, ne ntạca ye nduhcạ che rạhn ihyan ndạhta chahn, ate hua ndihchero ye ihyan min.
25 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—¡Ạma tuntu nchuhn! ¡Tạca che hua renahn ne nduhcạ che dirun ihyan profeta!
26 ¿A ndiyu a nihnde cạde che ihyan che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, chuhrihn ye dehtenduh che tuhchan mạn, ndạ ye vahchetero mạn?
27 Tuhme cạh cuande ye ihyan chahn Ndudo yahn Dendiohs, canạn ye nde che dirun Moisés mạn, che dirun nducoyạca ihyan profeta mạn, yahn nduhcạ che cuahno ye co.
28 Ndạ ihyan chahn yạn lihn me, ne din cạ Dihvo vo che nahn chuh dạma ye, cạhn ye tahque yahn ca.
29 Ate din ihyan chahn fuerza ihyan che conan ye min, te a chi chino. Tuhme chendạ ye chete vah, chinduco ye ihyan chahn.
30 Ura che chahte ye, cheh vino ye ne, chetạh Dihvo vo pạn, necạh ye nundihve cuahn Dendiohs, ne ndeh ye, cạh ye ihyan chahn.
31 Ura min nchanạn ihyan chahn te a ihyan min che Dihvo vo, ne adenạn no chehnạn ihyan chahn ihyan.
32 Tuhme rạhn ye nduco vih:

—¿A ndiyu yeno chedave yuhn vo numanahn che rente ye nduco vo mạn, ricuahn ye uvo Ndudo yahn Dendiohs mạn, cuạhn yune?
33 Ndetạhno ndaconan ihyan chahn yạn Jerusalén, ne ntạca ye ihyan apóstol che ndichiạma chahn che ndi dạma ye nduco ihyan chenạhn chahn.
34 Ihyan che ndi dạma ye min ne, rente ye vạn mạn ye nduco vih:
—Cuạco che ntuche Dihvo vo, te chihnde ro ye nạn Simón.
35 Tuhme necạh cuande ihyan che o chahn nduhcạ che chahno ye chi cuạhn yune mạn, nduhcạ che nchanạn ye Dihvo vo ura che ndeh ye pạn mạn.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nạn ihyan apóstol yahn ye

36 Numanahn che rente ihyan chahn yahn dehtenduh che tihchan ne, adenạn chinạn ye Dihvo vo che nti ye mendạhn. Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Dehve rạhco nchuhn.
37 Dihya ihyan chahn chi, rạhco ye te co ạma vaco ndihchero ye.
38 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—¿Dehco che ạma vạh nchuhn mạn, ndeh rendedecadino ne mạn?
39 Condihche ne yạhvetạ́h mạn, cạ́h mạn, te a u che ntí nạn ne. Conahn tạh ne u, ne condihche ne te va yute yáhn mạn, va ine yáhn mạn, ndiyu ạma vaco nduhcạ che rendedecadino ne.
40 Chihno rạhn ye chemin ne, nạhma ye yạhvetạh ye mạn, cạh ye mạn, ihyan chahn.
41 Ate nducote ạma cuahn ino ihyan chahn mạn, ạma yeno ye mạn ne, nde ametah cotahno ye. Chemin che tumerune Dihvo vo ihyan chahn:
—¿A va deh che chuh vo muhn ne?
42 Tuhme cạh ihyan chahn ạma ndi yạhca ndiyuche nduco ạma ndi vạconedih yahn.
43 Cheh ye mạn, chih ye mạn, nạn ihyan chahn.
44 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuahn che nduco cá nchuhn ne, a te cuandé nchuhn te va che conahn nducuahn che nihnde cạde che cuahno có, nduhcạ che a ndirun nạn ley che dirun Moisés mạn, nduhcạ che dirun ihyan profeta mạn, nduhcạ che ndirun nạn libro yahn Salmo mạn.
45 Tuhme din Dihvo vo che chenahn ihyan chahn Ndudo yahn Dendiohs,
46 ne rạhn ye:
—A tihcạ va che conahn nducó nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs. U che a va cạde che chí, ndedeváhn ihyan iyehnse ne, a tihcạ nihnde cạde che cạhno se u nduhcạ a chi. Namin a nihnde cạde che cuihno ino ro ne, ntuché vạn tenạhn.
47 Va che dechúh ihyan, cuahndudo ye muhn yạn Jerusalén mạn, nde nducuahn nación mạn, che nto ino ihyan nunde yahn ye cạva che nchahco Dendiohs yahn ye.
48 A nchuhn che ndihchero ne nducuahn dehtenduh che tihcạ chinahn, ne va che cuahndudo ne.
49 Condihche nchuhn. Nduhcạ che a te Chidá ndudo yahn ye ne, u dechúh Vaco Ndah yahn ye, conun nchuhn. Cuahtenan rino nchuhn muhn yạn Jerusalén nde ndạ ro che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye.

Condạ Dihvo vo Jesucristo vahchetero

50 Cuahn Dihvo vo nduco ihyan chahn nde yạn Betania. Chenihyon tạh ye, ne chica ye Dendiohs cạva ihyan chahn.
51 Tuhme chica ye min, ne condạ ye vahchetero.
52 Ndeva ihyan chahn yavenạn Dihvo vo, ne conạhn ye yạn Jerusalén, ạma yeno ye.
53 Min chete yạco chahtenun ye ro ro, rendeva ye yavenạn Dendiohs numacuahn vedeyeno. Tihcạ chi.

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN JUAN

1 Cuahn che metah cuhnde
iyehnse ne, a va a̱ma ihyan che
duche ye Ndudo yahn Dendiohs.
Ihyan min ne, nduco ye Dendiohs
Chida, ne Dendiohs ye.
2 Nde na̱n che cana̱n nducuahn ne,
a nduco ye Dendiohs.
3 A nduco ye Dendiohs dendah ye
nducuahn. Ndendi ndendita che va
ne, a nduco ye dendah ye.
4 Ihyan min ne, a va ca̱de che chi
ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse, ne
anduhneca̱ dave yahn ya̱hn che ri ro
dave na̱n ihyan ne, tihca̱ ihyan min,
te chicuahn ye ndudo yahn
Dendiohs ihyan.
5 Quechica ye va̱n ihyan nunde,
chicuahn ye ihyan, ne andahre nahn
nda̱hco ndiya ihyan chahn
vederihquentiyon yahn ye, ate hua
chicha ye, te vederihquentiyon yahn
ye ne, anduhneca̱ dave yahn ya̱hn
che rendihco dave na̱n che man.
6 A̱ma yune ne, tenda̱hnun
Dendiohs a̱ma ihyan che duche ye
Jua̱n,
7 ca̱h ye vederihquentiyon ihyan
che cuahndudo ye ndudo yahn
ihyan min che a va ca̱de che chi ye
ndedevahn ye ihyan iyehnse, ca̱va
che cahnevan nducoya̱ca ihyan, ne
cotahno ye.
8 Jua̱n ne, ndiyu ma̱n ye che
ndedevahn ye ihyan iyehnse, te
vederihquentiyon che quenan cuma
ye ne, che cuahndudo ye yahn ihyan
min che a va ca̱de che chi ye.
9 Ro che quechica Jua̱n cahndudo
ye ne, a cochi nino ro che cuana̱n
ntiyon yahn ihyan min che cacuahn
ye nducoya̱ca ihyan iyehnse nduhca̱
che nahn Dendiohs che runeca̱de
cuahtechica ye.
10 Ihyan min che duche ye Ndudo
yahn Dendiohs ne, nda̱ ye iyehnse,
ne andahre nduco ye Dendiohs
dendah ye iyehnse, ate ihyan
iyehnse ne, chaconda̱h veda̱me ye
ihyan.
11 Nda̱ ye muhn iyehnse cuh che
dendah ma̱n ye, ate ihyan nación
yahn ye ne, chaconda̱h veda̱me ye
ihyan.
12 Me ihyan che nevahnecun ye
ihyan, chitahno ye ihyan ne,
numacuahn vederihquentiyon yahn
ye, nda̱hco ye ihyan chahn ta̱h
Dendiohs, nedin da̱ya ye ihyan.
13 Ihyan chahn ne, chi da̱ya
Dendiohs ihyan, ndiyu ca̱va nda̱ta
yahn ye, nde huane yahn che tihca̱
nahn indihte yahn ye, te ma̱n
Dendiohs nedin da̱ya ye ihyan.
14 Ihyan min che duche ye Ndudo
yahn Dendiohs ne, ndo ye nduhca̱
ihyan iyehnse, ne quechica ye neve
nduyo va̱n nuhn. Ndihchero nuhn
che a̱ma yudo vederihquentiyon
quenan cuma ye, ne tumacadino
nuhn che Da̱ya Dendiohs Chida
ihyan. Metah nde a̱ma ihyan nduhca̱
ye. A̱ma chahte vedeyahino quenan
cuma ye ma̱n, dema̱n ndudo cua̱co
chicuahn ye ma̱n.
15 A̱ma yune ne, ra̱hn Jua̱n yahn
ihyan min tuhca̱:

—A ihyan tih che renté yahn ye ro
mena̱n me cuahn che ráhn rí
nchuhn che cochi a̱ma ihyan che
tahque chahte vederihquentiyon
quenan cuma ye che co u, te a va ye
nde ro che metah cuhnde iyehnse.

16 Ihyan min ne, numacuahn
vederihquentiyon chahte yahn ye,
redin yahino ye nducoya̱co vo.
17 Ihyan min ne, Dihvo vo
Jesucristo, che dechuh Dendiohs
ihyan, chicuahn ye Ndudo yahn ye
ma̱n, yahn vedeyahino yahn ye ma̱n,
ne chemin ne, tahque yudo che co
vederihquentiyon che dirun Moisés.
18 Nde a̱ma ihyan, hua ndihche ye
Dendiohs Chida. Ate Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che Da̱ya ma̱n
ye, che a̱ma yahino ye ne, a ihyan
min che chicuahn ye uvo ta̱ca̱ ye.

Juạn Bautista ne, rạhn ye yahn Dihvo vo Jesucristo

19 Ạma yune ne, sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel che vate se yạn
Jerusalén ne, dechuh se ạma o
chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn levita
che redin se cudạdo nạn ta mạn, che
chahn se tumerune se Juạn deh
vederihquentiyon quenan cuma ye.
20 Juạn ne, rạhn cuạco ye ri ye
sạhn chahn:
—U ne, ndiyu ihyan min che a va
cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse.
21 Tumerune se ihyan:
—¿Duh ndih tuhme ne? ¿A ndih
che profeta Elías ne?
Ndahconan Juạn yahn se:
—Ndiyu u.
Tumerune tun se ihyan:
—Tuhme, ¿a ndih ihyan profeta
che a va cạde che chi ye ne?
Ndahconan Juạn yahn se:
—Ndiyu u.
22 Ndaconan tumerune se ihyan:
—¿Deh vederihquentiyon quenan
cuma ne ne?, te va che necạh cuande
nuhn ihyan ndinạn yahn nuhn che
tahve ye nuhn. ¿A hua co cạhma ne
co ne nuhn deh ntiyon quechica ne
ne?
23 Ndahconan Juạn yahn se:
—Ntiyon che quechicá ne, che
rahndudó yạhn nạn che metah
duhva nduhcạ che dirun ihyan
profeta Isaías tuhcạ: “Cuihcoyạn
nchuhn chedave yahn ne cạva che
nevahnecun ne Dihvo vo cuahn che
ndạ ye.”
24 Sạhn ndinạn che dechuh se
sạhn chahn ne, fariseo se.
25 Rạhn se ri se Juạn:
—Nducote ndiyu ndih ihyan min
che a va cạde che chi ye ndedevahn
ye ihyan iyehnse, nde huane Elías,
nde huane profeta min ne, ¿deh
cuande che rehdenune ne ihyan
tuhme?
26 Ndahconan Juạn, ne rạhn ye ri
ye sạhn:
—Ntiyon che quechicá ne, che
rihcoyạ́n chedave yahn ihyan cạva
che nevahnecun ye Dihvo vo, ne
chemin che rehdenuné ihyan. Ihyan
min ne, quechica ye nación yuhn vo,
ne nde hua rendihche nchuhn ihyan.
27 A va ye nde ro che metah
cuhnde iyehnse, ne a va cạde che chi
ye tah cuahn adive che co u. U ne,
nde hua rigonun chihvé cạva che có
mare ạma sạhn decạhya yahn ye.
28 Ro min ne, quenan Juạn
rehdenune ye ạma cuạn nạn che
duche Betábara, chihto ico Jordán,
lạdo cuạhn nạn che riquendạh yạhn.
Min che chahn sạhn chahn
tumerune se ihyan.

Juạn Bautista ne, rạhn ye yahn Dihvo vo Jesucristo che a ihyan min che nedihve ye nunde yahn ihyan iyehnse

29 Tạma ro me ne, ndạ nino Dihvo
vo, ne cuahn che ndihchero Juạn
ihyan ne, rạhn ye ri ye ihyan che
chenun ye min:
—Condihche nchuhn. A ihyan tih
che dechuh Dendiohs ihyan. Nduhcạ
ạma itecuche lihn che co te vedino
cạva nunde yahn ihyan ne, tihcạ ye,
cạhco mendạhn ye ihyan coh ye,
nedihve ye nunde yahn ihyan
iyehnse.
30 A ihyan tih che renté yahn ye ro
min cuahn che tuhcạ rạ́hn: “Cochi
ạma ihyan che tahque chahte
vederihquentiyon quenan cuma ye
che co u, te a va ye nde ro che metah
cuhnde iyehnse.”
31 Ro menạn me ne, nde hua
devanó che a ihyan tih, ihyan che a
va cạde che chi ye ndedevahn ye
ihyan iyehnse. Ate nducote a devanó
che va che chi ye ne, chemin che
rehdenuné ihyan nación yuhn vo
Israel, cạva che cuahteyạn ye, ne
nevahnecun ye ihyan.
32 Namin rạhn Juạn ri ye ihyan
chahn:
—Ndihcheró Vaco Ndah yahn
Dendiohs, nduhcạ ạma icui, chiya,
ne quenun ihyan tih.
33 Ro menạn me ne, nde hua
devanó duh ihyan che a va cạde che
chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse,
ate Dendiohs, ihyan min che dechuh

ye u cạva che cuehdenuné ihyan yạn ne, rạhn ye ri ye u: “Ihyan che ndihchero che co Vaco Ndah yáhn, conun ihyan ne, a ihyan min che din ye che conun Vaco Ndah yáhn ihyan yáhn.”

34 Mạn ne, a ndihché ihyan, ne ráhn rí nchuhn te Dạya Dendiohs ihyan.

Ihyan che chinduco ye Dihvo vo Jesucristo cuahn che canạn din ye ntiyon yahn ye

35 Tạma ro me ne, a min tun quenan Juạn nduco o ihyan che rinduco ye ihyan.

36 Ura min ne, ndihchero ye che chuh Dihvo vo, ne rạhn Juạn ri ye ihyan chahn:

—A ihyan tih che dechuh Dendiohs. Nduhcạ ạma itecuche lihn che co te vedino cạva nunde yahn ihyan ne, tihcạ ye, te cạhco mendạhn ye ihyan coh ye, nedihve ye nunde yahn ihyan iyehnse.

37 Chihnevan ihyan che o chahn che tihcạ rạhn ye, ne cuahn ye cuạhn nạn cuahn Dihvo vo cạva che conduco ye ihyan.

38 Ndaconan Dihvo vo, ndihchero ye ihyan chahn, ne tumerune ye:

—¿Deh renuhn nchuhn?

Ndahconan ihyan chahn yahn ye:

—Ihyan Ricuahn, nuhn ne, cochi nuhn, te nahn ndihchero nuhn ti vạco ne.

39 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuhn vo nduco nchuhn, ndihchero ne.

Tuhme cuahn ihyan chahn nduco ye nạn che quenan ye, ne nducote a ri tenduh nạn rahco cun a chino ura min ne, chahtenan ye nduco vih.

40 Ạma cha ihyan chahn ne, duche ye Andrés, dihno Simón Pedro.

41 Ihyan min ne, cuahn che ndạca ye min ne, dinoca chahn ye chinuhn ye dihno ye Simón, ne cuahn che ntạca vih ye ne, rạhn ye ri ye ihyan:

—Ntạca nuhn ihyan min che Mesías.

Ihyan nación yahn Israel ne, rạhn ye “Mesías” yahn ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.

42 Ndetạhno quenda ye dihno ye nạn quenan Dihvo vo, ne cuahn che ndạ ye ne, rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Di ne, doche Simón, dạya Jonás, ate mạn ne, ndạhcó che doche Cefas —che nahn cạhma Pedro.

Dihvo vo Jesucristo ne, yạhve ye Felipe nduco Natanael cạva che conduco ye ihyan

43 Cuahn che a chi cun ro min ne, tạhn nun Dihvo vo ạma ihyan che duche ye Felipe, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Cuhn vo, condoque u.

Tuhme cuahn Dihvo vo nduco ihyan che rinduco ye ihyan estạdo yahn Galilea.

44 Felipe ne, yạn Betsaida yạn vạco ye. Dạma yạn vạco ye nduco Andrés mạn, Pedro mạn.

45 Ura che cuahn Felipe ne, chinuhn ye ạma amigo yahn ye che duche ye Natanael, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Ntạca nuhn ihyan min che dirun Moisés mạn, ihyan profeta mạn, yahn ye. Ihyan min ne, duche ye Jesús dạya José. Nazaret yạn vạco ye.

46 Rạhn Natanael ri ye Felipe:

—¿Tạcạ che yạn min quendạh ạma ihyan che cochihve ye?

Ndahconan Felipe yahn ye:

—Cuhn vo ndoque, ne ndihchero man.

47 Cuahn che ndạ ihyan chahn min ne, nte Dihvo vo yahn Natanael, ne rạhn ye:

—Ihyan cuh che cuạco ne, redin yahn che cạhmo vo yahn ye che ihyan nación yahn Israel ihyan, te hua o nạn o chende ye.

48 Cuahn ino Natanael, ne rạhn ye:

—¿Tạcạ che a rendihche ne u?

Ndahconan Dihvo vo yahn ye:

—Ndihcheró di nde ura che metah yạhve Felipe di, ura che ve min mạn yạhn higo me, ne a checadinó nduhcạ ihyan di.

49 Tuhme rạhn Natanael ri ye
ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ndih che Dạya
Dendiohs, ndih che Rey yahn nación
yuhn vo Israel.
50 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Chitehne u, yahn che ráhn rí di
che ndihcheró di mạn yạhn higo me
mạn, yahn che checadinó nduhcạ
ihyan di mạn, ate ráhn rí di te nde
hua cạhn ine cạva chemin, te comạn
ndihchero vederihno che tahque
rahte ca.
51 Namin rạhn ye ri ihyan chahn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te cuhnde
ro vederihquentiyon chahte yahn
Dendiohs che te ye quenan cumá, ne
anduhnecạ ndete che condah
vahchetero, ndihchero ne u che
rinducó nducoyạca ihyan, che cuahn
cochi ángel yahn ye náṇ.

2

Vihco che rihnevạco ihyan yạn Caná, estạdo yahn Galilea

1 Cuahn che a co ino ro che
chinduco Felipe mạn, Natanael mạn,
Dihvo vo ne, chihnde ạma vihco che
rihnevạco ihyan, ạma yạn che duche
Caná, estạdo yahn Galilea. Chaco
Dihvo vo ne, a quenan ye min.
2 Namin Dihvo vo nduco ihyan che
rinduco ye ihyan ne, yạhve ihyan
che redin vihco me ihyan cạva che
cạhn ye conduco ye.
3 Cade mendạhn vihco me ne, a
chihno vino, ne rạhn chaco Dihvo vo
ri ye ihyan:
—A chihno vino yahn ihyan sih. ¿A
hua conen tah ihyan?
4 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Chacó, metah deh cuande che
cạhma ne nducó yahn vino, te metah
ndạ ura che cuhnde ro
vederihquentiyon che quenan cumá.
5 Tuhme rạhn chaco ye ri ye sạhn
che chenan se rinan se nạn vihco
me:
—Codinahn nchuhn nducuahn
che cạhcantiyon ye.
6 Min vate ạn chite rahte che
demạn tu ndi ndah. Chite chemin
chan ne, che retoh ihyan nación
yahn Israel, rih ye nune che renạno
ye dehtenduh cạva che co vihco
nduhcạ costumbre yahn ye. Queri
ạma chite chemin chan ne, rahn
tenduh ạma ciento litro nune.
7 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:
—Cuedecuto nchuhn nune chite
che tihchan vate tạn.
Cuahn che a chihno decuto nahn
se chite chahn ne,
8 tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Mạn ne, cuetendạh nchuhn tah,
ne cạh ne ndạco ndihte.
Dinahn sạhn chahn,
9 ne cạh se ndạco ndihte me,
dechihn ye. Nune me ne, a ntạcondạ
vino, nde hua devano ndạco ndihte
me ti chica, atenạn sạhn chahn.
Tuhme cah ye sạhn che rihnevạco
me,
10 ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Nducoyạca ihyan che redin ye
vihco ne, dinoca vino ndah recạh ye,
ne cuahn che a yạ ndih ihyan ne,
recạh ye vino ndere. Me di ne, ¿dehra
cuande che denderen che redin, nde
mạn tendah vino ndah?
11 Tihcạ chi che canạn din Dihvo
vo vederihno, min yạn Caná, estạdo
yahn Galilea, chihco ro ye che ạma
yudo vederihquentiyon che quenan
cuma ye, ne ihyan che rinduco ye
ihyan ne, chitahno ye ihyan.
12 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo
yạn Capernaum nduco chaco ye
mạn, dihno ye mạn, ihyan chahn che
rinduco ye ihyan mạn, ne min
chahtenan ye nduco vih neve ro.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendạh ye sạhn che rendihcue se dehtenduh, chenun se chete yạco

13 Cuahn che a ndạ nino vihco ro
yudo che renun vạn ihyan nación
yahn Israel ne, cuahn Dihvo vo yạn
Jerusalén.
14 Cuahn che ndạ ye min ne, cuahn
ye chete yạco chahte, ne min chenun
sạhn che rendihcue itenine mạn,
sạhn che rendihcue itecuche mạn,
sạhn che rendihcue icui mạn. Namin
min chenun sạhn che rendahcorun
tume, vate se nạn mesa yahn se.

15 Tuhme din chine ye ạma ndi
ihyo, ne nduco chemin ndetendạh ye
sạhn chahn chete yạco, nde nduco
itenine yahn se mạn, itecuche yahn
se mạn. Me sạhn che rendahcorun
tume chahn ne, chih muhn chih min
ye mesa yahn se, chihtera ye tume
me ndiyạhn.
16 Me sạhn che rendihcue icui
chahn ne, rạhn ye ri ye sạhn:
—¡Cuahn nchuhn cuạhn chevah
nduco dehtenduh yahn ne! ¡Hua
tuma ne yạco yahn Chidá cạva che
ndihcue ne dehtenduh yahn ne!
17 Ura min ne, ntạ tin ihyan che
rinduco ye ihyan nduhcạ che a
ndirun yahn ye nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ: "¡Ạma yahinó yạco
yahn ne! ¡Hua cuahnecún che ndere
din ihyan, cuahtenun ye chete!"
18 Sạhn ndinạn yahn nación yahn
Israel che redin se cudạdo min ne,
rạhn se ri se Dihvo vo:
—Codin ạma vederihno,
ndihchero nuhn, cuhnde ro deh
vederihquentiyon che quenan come
che tihcạ redin.
19 Rạhn ye ri ye sạhn:
—Ndete che ndahtera nchuhn
yạco cuh ne, cuihno ino ro ne, nedin
numá.
20 Tuhme rạhn se ri se ihyan:
—O raco ạn nduyo chendah ihyan,
che dendah ye yạco cuh, ¿a rahque
che nduco ino ro no nedin nome?
21 Sạhn chahn ne, hua chenahn se.
Rạhco se che yahn yạco che nti min
che tihcạ rạhn ye. Ate rạhn ye yahn
mạn ye, ndiyu yahn yạco.
22 Ndạ ro che ndedetuhche
Dendiohs ihyan vạn tenạhn ne,
tuhme ntạ tin ihyan apóstol yahn ye
yahn che tihcạ rạhn ye, ne chitahno
ye Ndudo yahn Dendiohs, chenahn
ye che nduco ndudo che tihcạ rạhn
ye ne, conahn che va che ntuche ye
vạn tenạhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, a devano ye deh che rendedecadino ihyan

23 Numanahn che quenan Dihvo
vo yạn Jerusalén ro yudo me ne, ạma
yạhn ihyan chitahno ye ihyan, yahn
vederihno che din ye.
24 Ate Dihvo vo ne, hua
chichahtino ye ihyan chahn, te a
devano ye nduhchan ihyan iyehnse,
rendacorun ye vederendedecadino
yahn ye.
25 Hua rendotenan ye che cạhma
ihyan nduco ye tạchan ye, te a mạn
ye devano ye deh che
rendedecadino queri ạma ihyan.

3

Nicodemo ne, chendihchero ye Dihvo vo Jesucristo

1 Chihnde ạma ihyan, partido
yahn fariseo, che duche ye
Nicodemo. Ihyan min ne, nduco ye
vạn ihyan ndinạn yahn ihyan nación
yahn Israel.
2 Tuma ye ạma vino, chahn ye
chendihchero ye Dihvo vo, ne rạhn
ye ri ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, a devano nuhn
che Dendiohs dechuh ye ndih cạva
che cacuahn ne nuhn, te nde ạma
ihyan hua co din ye vederihno che
redin ne, ndete che hua nduco
Dendiohs ihyan.
3 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuạco rạ́hn rí ndih te cạva che
nedin yahn Dendiohs ihyan,
cạhcantiyon ye ihyan ne, va che
cuahteyạn ye quenuma ra.
4 Cuahn ino Nicodemo chi, ne rạhn
ye ri ye ihyan:
—¿Tạcạ chemin? ¿Tạcạ co ndonun
ạma ihyan che a ndico ye chete
chaco ye cạva che ndaconan
cuhndeyạn ye?
5 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye
ri ye ihyan:
—Cuạco rạ́hn rí ndih te ne, atenạn
ihyan che din Vaco Ndah yahn
Dendiohs che ndacorun
vederendedecadino yahn ye, ndo ye
ihyan ra, cuedenune ye ne, atenạn
ihyan chahn che nedin yahn
Dendiohs ihyan, cạhcantiyon ye
ihyan.
6 Dạya ihyan iyehnse ne, ihyan
nunde. Ate ihyan che redin Vaco

Ndah yahn Dendiohs che
rendacorun vederendedecadino
yahn ye, rendo ye ihyan ra ne,
quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs
ihyan.
7 Hua cạhn ino ne yahn che rạ́hn rí
ndih: “Nducoyạca ihyan, nahn che
ndacorun vederendedecadino yahn
ye, ndo ye ihyan ra.”
8 Yuhne ne, rano muhn min, ne
andahre rihnevan ne, ate hua
devano ne ticuạhn rechi, nde huane
ticuạhn rahn. Atihnocạ Vaco Ndah
yahn Dendiohs, te hua devano ne
tạcạ redin che rendacorun
vederendedecadino yahn ihyan,
rendo ye ihyan ra.
9 Tuhme tumerune Nicodemo
ihyan:
—¿Tạcạ che rạhn ne?, te hua
renáhn.
10 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—¿Tạcạ che ihyan ricuahn yahn
ihyan nación yahn Israel ndih, ne
hua renahn ne che rạ́hn nduco ne?
11 Cuạco rạ́hn rí ndih te nuhn ne,
rạhn nuhn ri nuhn nchuhn yahn
dehtenduh che devano nuhn mạn,
che a ntihche nuhn mạn, ate nchuhn
ne, hua ritahno ne.
12 Nducote hua ritahno nchuhn
che renté nduco ne yahn dehtenduh
che ri iyehnse ne, tahque hua
cotahno ne ndete che nté nduco ne
yahn vahchetero.
13 ’Nde ạma ihyan iyehnse ne, hua
nahn ye vahchetero, cạva che co nte
ye yahn. Atenạn u che rinducó
nducoyạca ihyan, te min chicá, ne
min va che ndaconán.
14 Nduhcạ che chaconahn Moisés
cu che ntạve ye me tin ạma yạhn
min yạhn nạn che metah duhva ne,
tihcạ u che rinducó nducoyạca ihyan
ne, va che cuaconahn yạh ihyan u
nạn ạma cruz,
15 cạva che ndevahn nducoyạca
ihyan che cotahno ye u, cuahtenan
ye vahchetero numacuahn ro.

Nduhcạ che din yahino Dendiohs ihyan iyehnse

16 ’Tihcạ, te ạma yahino Dendiohs
ihyan iyehnse, ne andahre ạma
ndiyạhn ra Dạya ye, ate chihco
mendạhn ye ihyan, cạva che
nducoyạca ihyan che cotahno ye
ihyan min ne, ndevahn ye,
cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.
17 Dechuh Dendiohs Dạya ye
muhn iyehnse cuh, ndiyu cạva che
din ye castigo ihyan iyehnse, ate
cạva che cotahno ihyan iyehnse
ihyan min, ndedevahn ye ihyan.
18 ’Ihyan che ritahno ye Dạya
Dendiohs ne, hua co ye castigo. Ate
ihyan che hua ritahno ye ne, a vate
mendạhn ye che co ye castigo, te hua
ritahno ye Dạya mạn Dendiohs.
19 Ihyan che hua ritahno ye Dạya
Dendiohs ne, a vate mendạhn che co
ye castigo, te ndạ ihyan min muhn
iyehnse cuh, chicuahn ye Ndudo
yahn Dendiohs, ate ihyan chahn ne,
tahque yeno ye che quendi ye
cuahtendihco ye nunde, ne chemin
che hua chitahno ye.
20 Nducoyạca ihyan che riquendi
ye rahtendihco ye nunde ne,
rahcotạhn ye yahn Ndudo yahn
Dendiohs. Hua renevahnecun ye, te
hua nahn ye che cuhnde ro nunde
yahn ye.
21 Ate ihyan che runecạde
vatechica ye ne, renevahnecun ye
Ndudo yahn Dendiohs, cạva che
cuhnde ro che rinduco Dendiohs
ihyan nạn dehtenduh che redin ye.

Juạn Bautista ne, quendi ye nte ye yahn Dihvo vo Jesucristo

22 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo
nduco ihyan che rinduco ye ihyan,
estạdo yahn Judea. Min chahtenan
ye neve ro, ne chidạma ihyan,
chedenune ye.
23-24 Ro min ne, metah din se preso
Juạn, ne quenan ye ạma cuạn nạn
che duche Enón, nino yạn Salim,
rehdenune ye ihyan che rendạ ye, te
min ne, ạma va nune.
25 Tạhn min ne, ndạ ạma o sạhn
ndinạn yahn nación yahn Israel, ne
chahtecuhn chende se nduco ihyan
che rinduco ye Juạn, ndạhchenan se
che redenune ihyan.

26 Tuhme chahn ihyan chahn
chengo ye Juạn:
—Ihyan Ricuahn, ihyan che nduco
ne cuahn che quenan ne viche lạdo
cạh yahn ico Jordán, che nte ne yahn
ye nduco nuhn ne, mạn ne,
rehdenune ye ihyan, ne ạma yạhn
ihyan rinduco ye ihyan.
27 Rạhn Juạn ri ye ihyan:
—Queri ạma vo ne, a mạn
Dendiohs ndihco ye tạh vo ntiyon
che redin vo.
28 A rạhn cuạcó rí nchuhn te ndiyu
u, ihyan che a va cạde che chi ye
ndedevahn ye ihyan iyehnse, te
ntiyon che ndihco Dendiohs tạ́h ne,
che cạhcoyán chedave yahn ihyan
cạva che nevahnecun ye ihyan min.
29 Nạn vihco che rihnevạco ihyan
ne, ạma ri yeno ndạco ndihte cuahn
che ndihchero ye che yeno sạhn che
cahnevạco se, te a devano ye te
ndạhcạ rinahn ntiyon che quenan
ye. Atihnocạ u, te ạma ri yenó yahn
che ạma ri yạhn ihyan rinduco ye
ihyan min.
30 Ihyan min ne, a va cạde che co
chahte ntiyon yahn ye, ne u ne, a va
cạde che cuihno ntiyon yáhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, a vahchetero chica ye che ndạ ye muhn iyehnse cuh

31 Dihvo vo ne, chica ye
vahchetero, ne ndinạn ye yahn
nducoyạco vo. Ihyan iyehnse ne,
rahndudo ye demạn yahn
dehtenduh che ri iyehnse cuh.
32 Ihyan min ne, rahndudo ye
yahn dehtenduh che ri vahchetero,
che ndihche ye mạn, chihnevan ye
mạn, ate atenạn ạma o ra ihyan
ritahno ye.
33 Ihyan che ritahno ye ne, recạh
dito ye Ndudo yahn Dendiohs che
rahndudo ihyan min, rihco ro ye che
cuạco.
34 A Dendiohs dechuh ye ihyan
min, din ye che quenun Vaco Ndah
yahn ye ihyan, quenan cuma ye
nducuahn vederihquentiyon yahn.
Chemin che numacuahn
vederihquentiyon min rahndudo ye
Ndudo yahn Dendiohs.
35 Dendiohs Chida ne, yahino ye
ihyan min che Dạya ye, ndạhco ye
nducuahn vederihquentiyon tạh ye.
36 Ihyan che ritahno ye ihyan min
che Dạya Dendiohs ne, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro. Ate
ihyan che hua ritahno ye ihyan min
ne, hua ndạca vahchetero
cuahtenan ye. Tahque ndah ne, ạma
yah castigo din Dendiohs ihyan.

4

Ạma tạhn nación yahn Samaria, chitahno te Dihvo vo Jesucristo

1 Tạhn min ne, ạma yạhn ihyan
rinduco ye Dihvo vo, redenune ye,
ne checadino sạhn fariseo che
tahque yạhn ihyan rinduco ye Dihvo
vo che co Juạn.
2 Ndiyu mạn Dihvo vo che
rehdenune ye ihyan chahn, te ihyan
apóstol yahn ye.
3 Nducote hua nahn Dihvo vo che
co yudo yahn sạhn chahn, yahn che
ạma yạhn ihyan rinduco ye ihyan
ne, chica ye min estạdo yahn Judea,
conạhn ye estạdo yahn Galilea.
4 Yune cuạhn nạn che cuahn ye ne,
chuh nación yahn Samaria.
5-6 Ạma ro, tenduh nạn inguiyạhn
ne, ndạ ye chihto ạma yạn yahn
Samaria che duche Sicar, nạn yạhn
yahn Jacob che chihco ye yahn dạya
ye José. Min va ạma pozo nune che
duche Pozo yahn Jacob, ne nducote
ndi cuno Dihvo vo ne, cuahn ye
chihnde ye chihto pozo me.
7-8 Ihyan apóstol yahn ye ne, cuahn
ye viyạn me cua ye dehtenduh che
cheh ye nduco vih. Ura min ne, ndạ
ạma tạhn yạn min nạn pozo me
tendạh te nune, ne rạhn Dihvo vo ri
ye tạhn:
—¿A hua te tah nune, cúh?
9 Cuahn ino te, ne rạhn te ri te
ihyan:
—¿Tạcạ che rica ne nune cuh ne
u?, te ndih ne, ihyan nación yahn
Israel ndih, ne u ne, ihyan nación
yahn Samaria u.

(Tihcą rąhn te, te ihyan nación yahn Israel ne, nde hua rente ye nduco ihyan nación yahn Samaria.)
10 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye tąhn:
—Nde hua renehn yahn vedeyahino yahn Dendiohs, nde hua devene duh u che ricá nune di, te ndete che devene ne, man caque nune u, nune min che vedevihche yahn ihyan iyehnse.
11 Rąhn te ri te ihyan:
—Pozo cuh ne, ąma yąno, ne ndih ne, nde hua nda ne deh che tendąh nduco ne nune, ¿ti ra ngua ne nune che rąhn ne che te ne u?
12 Ihyan ndico yahn nuhn Jacob, chino ye pozo cuh, chichihve yahn mąn ye mąn, yahn dąya ye mąn, yahn ite ndąta yahn ye mąn, ne mąn ne, nuhnde tąh nuhn. ¿A rąhco ne che tahque rigonun chihve ne che co ihyan min?
13 Rąhn ye ri ye tąhn:
—Nducoyąca ihyan che cuh ye nune tih ne, ndaconan co yąca ye.
14 Ate ihyan che cuh ye nune che cąh ne, ametah ndaconan co yąca ye, te nune min ne, hua ndą ro che tihnan, ne din che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
15 Tuhme rąhn te ri te ihyan:
—Te ne nune che rąhn ne me, cúh, cąva che ametah ndaconan co yącá, ne hua conan cuma che chí tendąh nąn pozo cuh.
16 Rąhn ye ri ye tąhn:
—Cuehn ngua inchahn, tuhme cochi nduco se.
17-18 Ndahconan te yahn ye:
—Metah inchąhn.
Tuhme rąhn ye ri ye tąhn:
—Cuąco rahn che metah inchahn, te ro menąn ne, uhn inchahn nenan come, ate sąhn che quenan come mąn ne, ndere quenen nduco se.
19 Cuahn che chihnevan te che tihcą rąhn ye ne, rąhn te ri te ihyan:
—Che tihcą rąhn ne ri ne u ne, a ndero ndi che ihyan profeta ndih.
20 Ihyan ndico yahn nuhn ne, muhn cuete cuh rechi ye rendeva ye yavenąn Dendiohs, ne nchuhn ihyan nación yahn Israel ne, rąhn ne te min yąn Jerusalén va che ndeva vo yavenąn ye. ¿Cha che cuąco ne?
21 Ndahconan ye yahn te:
—Cuedevene te ndiyu demąn cuete cuh, nde huane demąn yąn Jerusalén ndeva ihyan yavenąn Dendiohs Chida, te a ndą ro che, adecotino che chenan ihyan ne, a min no co ndeva ye yavenąn ye.
22 Nchuhn, ihyan nación yahn Samaria ne, nde hua devano ne tącą va cąde che ndeva ihyan yavenąn Dendiohs. Ate nuhn ihyan nación yahn Israel ne, a devano nuhn, te a vąn ndąta yahn nuhn, quendąh ihyan che ndedevahn ye ihyan iyehnse.
23 A ndą ro che ihyan che redin yahn che cąhmo vo che rendeva ye yavenąn Dendiohs Chida ne, rendeva ye yavenąn ye numacuahn chedave yahn ye mąn, numa cuąco mąn, te ihyan min ne, nahn ye che tihcą ndeva ihyan yavenąn ye.
24 Dendiohs ne, ąma Vaco, ne ihyan che rendeva ye yavenąn ye ne, nahn che ndeva ye numacuahn chedave yahn ye mąn, numa cuąco mąn.
25 Rąhn te ri te ihyan:
—A devanó che va che chi ihyan min che Mesías, che a va cąde che ndedevahn ye ihyan iyehnse, ne cuahn che ndą ye ne, te cuande ye uvo yahn nducuahn.
26 Rąhn ye ri ye tąhn:
—A u, ihyan min, che renté ndoque.
27 Ura min ntą ihyan apóstol yahn ye, ne cuahn ino ihyan chahn che rente ye nduco ąma ndąhta, ate nde ąma ye hua chihquino ye tumerune ye ihyan deh chica ye tąhn mąn, deh yahn che rente ye nduco te mąn.
28 Tuhme chihco te cuhte yahn te min, conąhn te, ne rąhn te ri te ihyan viyąn:
29 —Cochi nchuhn ndihchero ne ąma ihyan che rąhn ye ri ye u nducuahn che nedín. Co a ihyan min che a va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.

30 Tuhme cuahn ihyan yạn
quendihchero ye Dihvo vo.
31 Numanahn min ne, rạhn ihyan
apóstol yahn ye ri ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ¿a hua cheh
inguiyạhn ne?
32 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye
ihyan chahn:
—U ne, va ạma comida yáhn, che
nde hua devano nchuhn yahn.
33 Ate hua chenahn ihyan chahn
deh conahn che tihcạ rạhn ye, ne
rente ye vạn mạn ye nduco vih:
—¿A va duh che checu che cheh ye,
che tihcạ rạhn ye?
34 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan
chahn:
—Che dináhn nạn ntiyon yahn
Dendiohs, ihyan min che dechuh ye
u ne, chemin che vedeyeno yáhn,
anduhnecạ ạma comida yáhn.
35 Nchuhn ne, rạhn ne te renda ca
te cun iyo cạva che ndevạhn ihyan
ndute ndạta. Ate u ne, rạ́hn rí
nchuhn te, nde meniyon ne, ạma
yạhn ihyan vateyạn ye cạva che
cạhcovan ye Ndudo yahn Dendiohs
che cuahndudo ne.
36 Nạn ntiyon yahn ihyan ne, nạhn
cuạn ne, ạma ye rino ye ndute ndạta,
ne tạma ye rendevạhn ye cuahn che
a ri yahn. Atihnocạ nạn ntiyon yahn
Dendiohs, te nạhn cuạn ne, ạma ye
ranạn ye rahndudo ye Ndudo yahn
Dendiohs, ne tạma ye riquendi ye,
tuhme ritahno ihyan. Ihyan che
ritahno ye ne, rendevahn ye, ne
cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro. Me ihyan che redin
ye ntiyon min, ihyan che rahndudo
ye menạn mạn, ihyan che rahndudo
ye cuahn che a ritahno ihyan mạn
ne, rahte yeno ạma tạma ye nduco
vih.
37 Nducote tihcạ ne, riquendạh
cuạco ndudo che tuhcạ rente ihyan:
“Ạma ye rino ye ndute ndạta, ne
tạma ye rendevạhn ye cuahn che a ri
yahn.”
38 U ne, dechúh nchuhn,
cuahndudo ne Ndudo yahn
Dendiohs nạn che a vih ihyan nedin
ye ntiyon, ne ndondạ tạh ne ntiyon
min quendi ne.
39 Ạma yạhn ihyan yạn min, rente
tạhn min nduco ye yahn che rạhn
Dihvo vo ri ye tạhn ducuahn che
nedin te, ne chitahno ye ihyan.
40 Chemin che cuahn che ndạ
ihyan yạn chahn nạn Dihvo vo ne,
yạhve ye ihyan che conan ye min.
Quenan ye yạn min o ro,
41 ne nde tahque yạhn ca ihyan
chitahno ye ihyan cuahn che
chihnevan ye che rahndudo ye.
42 Tuhme rạhn ihyan yạn chahn ri
ye tạhn min:
—Chitahno nuhn ihyan min, yahn
che nte yahn ye nduco nuhn. Ate
mạn ne, tahque chichahtino nuhn
ihyan, te chihnevan mạn nuhn che
rahndudo ye. A devano cuạco nuhn
te a ihyan min che a va cạde che chi
ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ạma sạhn dihn, dạya ạma sạhn ndinạn

43 Chihno nduh che o ro min ne,
chica Dihvo vo yạn min cuahn ye
cuạhn estạdo yahn Galilea.
44 Nducote mạn ye rạhn ye te
atenạn ihyan tạma yạn che
renevahnecun ye ihyan profeta,
ndiyu ihyan yạn vạco ye ne, chemin
che cuahn ye min.
45 Cuahn che ndạ ye ne, ihyan che
vate ye min ne, ạma nevahnecun ye
ihyan, te namin chahn ihyan chahn
yạn Jerusalén vihco ro yudo, ne
ndihchero ye vederihno che din ye
min.
46-47 Cuahn che quechica ye min
estạdo yahn Galilea ne, ndạ tun ye
yạn Caná, yạn min nạn che din ye
vederihno, din ye che ndạcondạ vino
nune me. Numanahn che quenan ye
yạn min ne, ndạ ạma sạhn ndinạn
che va se yạn Capernaum, rinuhn se
ihyan. Sạhn min ne, ạma cah sạhn
dihn yahn se, adeche coh se, ne
chemin che, cuahn che checadino se
che a ndaconan Dihvo vo che chahn
ye estạdo yahn Judea ne, chahn se
yạhve se ihyan. Chica se favor ihyan

che cạhn ye ndevạco se, din ye che ndoyahn dạya se.
48 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Nchuhn ne, nde hua cotahno ne ndete che hua ndihchero ne vederihno.
49 Ate rạhn se ri se ihyan:
—Co din favor, ne cuhn vo nduco ne, te adeche coh dạyá.
50 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Co ndaconen conahn, te sạhn daye ne, a ndoyahn se.
Chitahno se che rạhn ye, ne conạhn se.
51 Ura che a ntạ nino se ndevạco se ne, chahn ạma o mozo yahn se chendi yune se sạhn, ne rạhn se ri se sạhn:
—Sạhn dihn yahn ne, a ndoyahn se.
52 Tumerune se sạhn chahn deh ura canạn chihnde dihn yahn dạya se. Ndahconan sạhn chahn yahn se:
—Ico, nạn rahco ạma a chino, chavi ihno che netạh sạhn.
53 Tuhme ntạ tin sạhn ndinạn me che a ura min rạhn Dihvo vo nduco se che a ndoyahn dạya se, ne chemin che chitahno se ihyan nduco nducoyạca ihyan yahn se.
54 Nduco chemin chi o yune che din Dihvo vo vederihno estạdo yahn Galilea.

5

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ạma sạhn che ndi cheche se ạma cuạn nạn che duche Betesda

1 Cuahn che quenan ca Dihvo vo estạdo yahn Galilea ne, quenun ạma vihco yahn ihyan nación yahn Israel min yạn Jerusalén, ne cuahn Dihvo vo vihco me.
2 Ạma chendevah yahn chete che ndacoriya yạn min ne, duche Chendevah yahn Itecuche. Nino chendevah min ne, va ạma tanque nune che duche Betesda, che devạco hebreo. Chihto tanque me ne, chendihco uhn corredor,
3 ne min chenun ạma yạhn ihyan che ve nạn ye mạn, ihyan che neneva doh cạh ye mạn, ihyan che ndi cheche ye mạn, chenan rino ye ura che nuhn nune me.
4 Yahn quenun riya ạma ángel, rendahchetạhn ye nune me, ne ihyan che conun condạ ye vạn nune me ura che cuihno ndahchetạhn ne, ndoyahn ye, adecodehno che ndi yahn ye.
5 Min quendite ạma sạhn che a ri ndico ntihyon ino nduyo che ndi cheche se.
6 Ndạ Dihvo vo min, ne ndihchero ye sạhn. Checadino ye che a rạhn cuahn ndi cheche se, ne tumerune ye sạhn:
—¿A nehn che ndoyehn ne?
7 Ndaconan se yahn ye:
—Tạcạ hua. Nahn che ndoyáhn, ate metah duh ihyan che quenda ye u vạn nune ura che nuhn. Queri ạma yune che redín fuerza, nahn condạ vạn nune ne, tạma ca ihyan rechuhnan ye u, rendạ ye.
8 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cuenecuen, condo tah yundo yehn, ne cuique.
9 A ndetạhno ndoyahn sạhn min, ndo tạh se yundo yahn se, ne canạn rica se. Ro min ne, ạma ro che rahtetuhno ihyan,
10 ne ạma o sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel ne, rạhn se ri se sạhn che ndoyahn me:
—Mạn ne, ro che rahtetuhno vo. Hua redin yahn che din ntiyon, quenohn yundo yehn.
11 Ndahconan sạhn min, ne rạhn se ri se sạhn chahn:
—Hua te, a mạn ihyan che din ye che ndoyáhn, chihquentiyon ye che quenúhn yundo yáhn, ne cạcá.
12 Tuhme tumerune sạhn chahn sạhn:
—¿Duh ihyan min che chihquentiyon ye che quenohn yundo yehn, caque ne?
13 Ate sạhn min ne, nde hua devano se che a Dihvo vo Jesucristo che din ye che ndoyahn se, te ạma yạhn ihyan chenun ye min, ne ndetạhno chendạ ye vạn ihyan, cheh nạn se ihyan.

14 Adive ne, ndihchero Dihvo vo sạhn, quenun se chete yạco, ne rạhn
ye ri ye sạhn:
—Cuihcoven che cạhmá có di.
Mạn che a ndoyehn ne, ametah
ndaconen condihque nunde cạva
che hua cotạh tạma cah di, din che
tahque chuhrihn.
15 Tuhme chahn sạhn min, chengo
se sạhn ndinạn chahn che a Dihvo
vo che din ye che ndoyahn se.
16 Nducote a ro che rahtetuhno
ihyan redin Dihvo vo che rendoyahn
ihyan cah ne, chemin che din tạn
sạhn chahn nduco ye, nahn cạhno se
ihyan.
17 Ạma yune ne, rạhn Dihvo vo ri
ye sạhn chahn:
—Chidá ne, cuahn dạma redin ye
che ndah cạva ihyan, ne u ne,
riquendí yune yahn ye.
18 Che tihcạ rạhn ye ne, nde
tahque chi tạn sạhn ndinạn chahn,
nahn cạhno se ihyan, te cuahn che
rạhn ye te a Dendiohs che Chida ye
ne, rạhco se te duche rino ye ihyan,
nahn co ye dạma nduhcạ ihyan min.
Avạne ne, nducote redin Dihvo vo
che rendoyahn ihyan cah, andahre
ro che rahtetuhno ihyan ne, rạhco se
te rahcotạhn ye che rihquentiyon ley
nduhcạ che rahtetuhno ihyan.

Vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo

19 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn
chahn:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te hua co
dín nde ạma nạn ntiyon che ndiyu
ntiyon yahn Chidá. Nducuahn che
redin ye ne, namin redín.
20 Chidá ne, yahino ye u, ne mạn
ye nduco ye u redin ye nducuahn
vederihno. Nde va ca vederihno che
tahque rahte che din ye, ne ạma
cạhn ino nchuhn.
21 Cuahn che mạ́n náhn ne, nde
ndedetuhché tenạhn, nduhcạ che
redin Chidá.
22 Chidá ne, ndạhco ye
vederihquentiyon yahn ye tạ́h, cạva
che techecạdé yahn nducoyạca
ihyan,
23 te nahn ye che ndeva ihyan
yavenạ́n nduhcạ che rendeva ihyan
yavenạn ye. Ihyan che hua rendeva
ye yavenạ́n ne, namin hua rendeva
ye yavenạn Chidá, ihyan min che
dechuh ye u.
24 'Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ihyan
che rihcovan ye ndudo yáhn, ne
ritahno ye ihyan min che dechuh ye
u ne, cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro. Ihyan chahn ne, hua
conda ye, te ndevahn ye.
25 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te
nducoyạca ihyan nunde ne,
anduhnecạ ndete che a ndih ye nạn
Dendiohs. Mạn ne, a ndạ ro che
cahnevan ye ndudo yáhn, ne
nducoyạca ye che cotahno ye ne,
ndevahn ye.
26 Tihcạ, te Chidá ne, quenan cuma
ye vederihquentiyon cạva che
ndedevahn ye ihyan iyehnse, ne
ndạhco ye vederihquentiyon min
tạ́h.
27 Namin ndạhco ye
vederihquentiyon tạ́h cạva che
techecạdé yahn ihyan iyehnse, te a u
che rinducó nducoyạca ihyan.
28 Hua cạhn ino nchuhn che tihcạ
rạ́hn, te ndạ ro che, nducoyạca
tenạhn ne, cahnevan ye ndudo yáhn,
29 ne ntuche ye. Ihyan che ndah
din ye chahtenan ye iyehnse ne,
cuahtenan ye vahchetero, ne ihyan
che hua ndah din ye ne, co ye
castigo.

Nduhcạ che a ndero ndi vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

30 'Che tin demạ́n ne, hua co dín
nde ạma nạn dehtenduh.
Retechecạdé nduhcạ che
rihquentiyon Dendiohs Chida u, ne
nducuahn che retechecạdé ne,
numa cuạco, te a ndudo yahn ihyan
min ndiyu ndudo yahn mạ́n.
31 Cuahn che rendonán
vederihquentiyon che quenan cumá
ne, nde hua richihve che renté, che
rạhco nchuhn.
32 Ate che rendonan Dendiohs
vederihquentiyon yáhn ne, a ndero

ndi che cuạco, te ihyan min ne,
cuạco nducuahn che rạhn ye.
33 Nchuhn ne, tahve ne sạhn che
tumerune se Juạn, ne ndudo che
ndahconan ye yahn ne yahn
vederihquentiyon che quenan cumá
ne, cuạco.
34 U ne, hua rendotenan che ihyan
iyehnse cạhma nan ye u, ate ntihyon
yán ndudo che ndahconan ye yahn
ne, cạva che cotahno ne u, ne
ndevahn ne.
35 Juạn ne, nduhcạ ạma yạhn che
din che chi ro dave nạn ne neve ro,
te chicuahn ye nchuhn yahn
vederihquentiyon yáhn, ne quenan
ino ne.
36 Ate vederihno che redín ne,
tahque rihco ro che quenan cumá
vederihquentiyon che co ndudo che
rạhn Juạn yáhn, te cạva chemin ne, a
ndero ndi che a Dendiohs Chida
dechuh ye u.
37 Namin, andahre hua nihnevan
nchuhn ndudo yahn Dendiohs
Chida, nde hua ntihche ne ihyan, ate
rihco ro ye vạn nchuhn, che mạn ye
dechuh ye u.
38 Me nchuhn ne, racondạh
vedạme ne ndudo yahn ye, te hua
ritahno ne u che mạn ye dechuh ye.
39 Rendihchenan ne Ndudo yahn
ye nduco cudạdo, te rạhco ne te
ndudo min din che ndevahn ne, ne
cuahtenan ne vahchetero
numacuahn ro. Ate nde hua
retumacadino ne che a nạn Ndudo
min ndirun yahn vederihquentiyon
yáhn.
40 Hua nahn cotahno ne u cạva che
ndevahn ne, cuahtenan ne
vahchetero numacuahn ro.
41 'U ne, hua rendotenán che
ndeva nchuhn yavenán.
42 Avạne ne, a rendihché
nduhchan ihyan nchuhn, ne a
devanó che hua yahino ne Dendiohs.
43 U ne, mạn Chidá dechuh ye u, ne
nchuhn ne, racondạh vedạme ne u.
Ate ndete che ndạ tạma sạhn che
ricuahn se vededevano yahn mạn se
ne, sạhn min che cuạco nevahnecun
ne sạhn.
44 ¿Tạcạ co cotahno nchuhn
Dendiohs?, te ndotenan che nuhn
ino ne dinahn ne, cạva che co yeno
ye nduco ne ne, renan ino ne
rendeva ạma tạma ne yavenạn vih.
45 Ndiyu u che cạhco ró nunde
yahn nchuhn nạn Chidá, te a ley che
dirun Moisés, che ạma ndichahtino
nchuhn ne, a chemin che renuhnde
nunde yahn ne.
46 Ndete che ritahno nchuhn che
dirun Moisés ne, namin cotahno ne
u, te ihyan min dirun ye yahn
vederihquentiyon yáhn.
47 Ate nducote hua ritahno ne
ndudo che dirun ye ne, chemin che
nde hua co cotahno ne ndudo yáhn.

6

Cạh Dihvo vo Jesucristo cheh nchuh ca uhn mil ihyan

1 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo
tạma lạdo viche yahn vine yahn
Galilea, nạn che duche Tiberias.
2 Nducote rendihchero ihyan
vederihno che redin ye che
rendoyahn ihyan cah ne, chemin che
ạma yạhn ihyan cuahn ye nduco ye.
3 Cuahn che ndạ Dihvo vo min ne,
cocha ye ạma tingüete chihnde ye
nduco ihyan apóstol yahn ye.
4 Ro min ne, a ndạ nino vihco ro
yudo yahn ihyan nación yahn Israel.
5 Cuahn che ndihchero Dihvo vo
che ạma yạhn ihyan ndạ ye chidạma
ye min ne, tumerune ye Felipe:
—¿Ti cuhn vo cua vo che cheh
nducoyạca ihyan sih ne?
6 Dihvo vo ne, a derạhn ye tihcạ
che nahn cadino ye deh cạhma
Felipe, te mạn ye ne, a devano ye
tạcạ din ye che cạhcacheh ye ihyan
chahn.
7 Ndahconan Felipe yahn ye:
—Andahre o ciento tume
diyạhngua quenda vo che cua vo
pạn ne, nde hua tuno cạva che ndạca
tahsihn, cheh queri ạma ihyan sih.
8 Tuhme tạma ihyan apóstol, ihyan
min che duche ye Andrés, dihno
Simón Pedro ne, rạhn ye ri ye Dihvo
vo:

9 —Muhn quenun a̱ma sa̱hn dihn
che nda se uhn pa̱n che ndindah
nduco cebada ma̱n, o ya̱hca ma̱n.
Ate ra̱hcó che dehra cochihve
chemin ca̱va ihyan sih, te a̱ma ya̱hn
ri ye.
10 Ra̱hn Dihvo vo:
—Ca̱hma nchuhn co ne nducoya̱ca
ihyan sih che cuahte ye.
A̱ma va chano ca̱hya min, ne
chahte ihyan chahn na̱n chano me.
Che dema̱n ihyan cha̱hn ne, ri
tenduh uhn mil ye.
11 Tuhme cheta̱h Dihvo vo pa̱n me,
ne neca̱h ye nundihve cuahn
Dendiohs. Chihno min ne, ca̱h ye
ihyan apóstol yahn ye ca̱va che ca̱h
ye cheh nducoya̱ca ihyan. Namin
cheta̱h ye ya̱hca me. Atihnoca̱ din
ye, ne cheh nducoya̱ca ihyan nde
na̱n che chito ihyan.
12 Cuahn che a chenan cheh ihyan
ne, ra̱hn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol:
—Cuendeva̱hn nchuhn nducuahn
che nga̱va ca̱va che hua cora.
13 Ndeva̱hn ihyan chahn
nducuahn, ne chito ndichio cuahte
cheyahn pa̱n me che nga̱va.
14 Nducote ndihchero ihyan
vederihno min che din Dihvo ne,
ra̱hn ye:
—Cua̱co niyon te ihyan cuh, ihyan
profeta che a va ca̱de che chi ye
iyehnse.
15 Checadino Dihvo vo che nahn
quenda ihyan chahn ihyan nduco
fuerza, ca̱va che co ye rey yahn ye,
ne chemin che ndiquenda̱h ye va̱n
ye, cuahn ye dema̱n ye ta̱ma tingüete
ya̱co.

Dihvo vo Jesucristo ne, rica ye na̱n nune vine

16 Cuahn che a chi da̱h ne,
cuenechahn ihyan apóstol chahn
cuahn chihto vine me.
17 Chahtenun ye chete a̱ma ba̱rco
che va min, ne cuahn ye ta̱ma la̱do
viche me, cua̱hn ya̱n Capernaum. A
man, ne Dihvo vo ne, a hua renta̱ ye.
18 Ura min ne, cana̱n rano yuhne
ta̱n, ne a̱ma rendedecuan nune vine
me.
19 A cuahn ihyan chahn nduco
ba̱rco me tenduh a̱n mil metro,
cuahn che ndihchero ye Dihvo vo,
che a nda̱ nino ye, rica ye na̱n nune
vine me, ne a̱ma dihya ye chi.
20 Tuhme ra̱hn Dihvo vo ri ye
ihyan:
—A u che ntá. ¡Condi nchuhn dihya
ne co!
21 Chenda̱ Dihvo vo chete ba̱rco
me, ne a̱ma yeno ihyan chahn,
netumanecun ye ihyan. Nduco
venchahte no nda̱ ba̱rco me na̱n che
cuahn ye.

Chinuhn ihyan Dihvo vo Jesucristo

22 Me ihyan che chahtenan ye
ta̱ma la̱do viche yahn vine me ne,
tumacadino ye chi dave ta̱ma ro me,
che ihyan apóstol chahn ne,
chahtenun ye chete a̱ma ndiya̱hn ra
ba̱rco che va min, cuahn ye, ne
Dihvo vo ne, hua cuahn ye nduco
vih.
23 Numanahn che chenan ye min
ne, nda̱ neve ba̱rco che chica ya̱n
Tiberias, ne chan chihto vine, nino
na̱n che cheh ye pa̱n che ca̱h Dihvo
vo a a̱ma ro me.
24 Nducote ndihchero ihyan chahn
che ametah Dihvo vo min, nde
huane ihyan apóstol yahn ye ne,
chahtenun ye chete ba̱rco chahn,
cuahn ye ya̱n Capernaum, quenuhn
ye ihyan.
25 Cuahn che a tuche ihyan chahn
vine me, nda̱ ye na̱n che quenun
Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ¿deh ura nda̱ ne
muhn ne?
26 Ate ra̱hn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cua̱co ra̱hn rí nchuhn te rinuhn
ne u, yahn che chihcachéh nchuhn
nde na̱n che chito nchuhn, ndiyu
yahn che chenahn ne yahn
vederihno che dín.
27 Hua cua̱hcora̱n nchuhn dema̱n
yahn dehtenduh che reh ne, te
chemin ne, rihno. Tahque ndah ne
ne, codinun ino ne, cuihcovan ne
ndudo yáhn, ca̱va che ndevahn ne,
ne cuahtenan ne vahchetero
numacuahn ro. Ndudo yáhn ne,
anduhneca a̱ma comida che ngu

cuahn dạma yahn ne. Tihcạ, te u che
rinducó nducoyạca ihyan ne,
ndạhco Dendiohs Chida
vederihquentiyon tạ́h, cạva che
ndedevá́hn nchuhn.
28 Tuhme tumerune ihyan chahn
Dihvo vo:
—¿A va vederihquentiyon yahn
Dendiohs che va che dinahn nuhn
ne?
29 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn
ye ri ye ihyan chahn:
—Che nahn Dendiohs ne, che
cotahno nchuhn u che mạn ye
dechuh ye.
30 Ndaconan tumerune ihyan
chahn Dihvo vo:
—¿Deh vederihno co din ne,
ndihchero nuhn, cạva che cotahno
nuhn ndih ne? ¿Deh ntiyon nda ne
ne?
31 Ihyan ndico yahn nuhn ne, cheh
ye pạn che duche maná, min yạhn
nạn che metah duhva nduhcạ che
ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs
tuhcạ: “Cạh Dendiohs pạn che chica
vahchetero, cheh ye.”
32 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn
ye ri ye ihyan chahn:
—Cuạco rá́hn rí nchuhn: Pạn che
chica vahchetero ne, ndiyu Moisés
che cạh ye ihyan, te a Chidá. Namin
rete ye nchuhn tạma nạn pạn che
tahque ndah che chica vahchetero.
33 Pạn min che cạh Dendiohs ne,
chica vahchetero, ne nduco chemin
rendevahn ihyan iyehnse.
34 Tuhme rạhn ihyan chahn ri ye
Dihvo vo:
—Te ne pạn che rạhn ne me nuhn
ro ro.
35 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—A u che anduhnecạ pạn cạva
ihyan che ritahno ye u, te
rendedevá́hn ihyan, ne cuahtenan
ye vahchetero. Che reh ihyan mạn,
che rih ye mạn ne, hua retumanan
ihyan cuahn dạma. Ate vedeyahino
yá́hn cạva ihyan che ritahno ye u, ne
hua ndạ ro che cuihno.
36 Ate nchuhn ne, hua ritahno ne
u, andahre rendihchero ne u,
nduhcạ che a rá́hn rí nchuhn.
37 Nducoyạca ihyan che
retendạhnun Chidá cạva che
cotahno ye u ne, ritahno ye u, ne hua
racondạh vedạmé ihyan.
38 Tihcạ, te u ne, chicá vahchetero,
dechuh Chidá u, cạva che dinа́hn che
nahn ye, ndiyu che nahn má́n.
39 Chidá ne, dechuh ye u, ne nahn
ye che ndedevá́hn nducoyạca ihyan
che mạn ye tendạhnun ye cạva che
cotahno ye u. Namin nahn ye che
ndedetuhché ihyan chahn ro che
cuihno iyehnse.
40 Chidá ne, nahn ye che
nducoyạca ihyan che ndihchero ye u
che Dạya ye, ne cotahno ye u ne,
ndedetuhché ihyan ro che cuihno
iyehnse, ne cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.
41 Nducote rạhn Dihvo vo yahn
mạn ye, che anduhnecạ pạn che
chica vahchetero cạva ihyan iyehnse
ne, chemin che ndạhchenan sạhn
ndinạn yahn nación yahn Israel
chahn ihyan,
42 ne rente se vạn mạn se nduco
vih:
—Ihyan tih che Jesús, che dạya
José me. Uvo ne, a rendihcho vo
chida ye mạn, chaco ye mạn, ¿me
dehco che rạhn ye che vahchetero
chica ye?
43 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn
chahn:
—Hua ndạhchenan nchuhn u.
44 Cuedevano ne te nde ạma ihyan
hua co cotahno ye u, ndete che hua
mạn Chidá tendạhnun ye ihyan.
Nducoyạca ihyan che cotahno ye u
ne, ndedetuhché ihyan ro che
cuihno iyehnse.
45 Nạn libro che dirun ihyan
profeta ne, tuhcạ rạhn: “Dendiohs
ne, din ye che conahn nducoyạca
ihyan.” Chemin che nducoyạca
ihyan che redinahn ye yahn
Dendiohs Chida ne, ritahno ye u.
46 ’Nde ạma ihyan iyehnse ne, hua
ntihche ye Dendiohs Chida. Atenạn
u che rendihché ihyan.

47 Cuaco ráhn rí nchuhn te ihyan
che ritahno ye u ne, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.
48 U ne, anduhneca pan cava ihyan
iyehnse, te rendedeváhn ihyan,
cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.
49 Ihyan ndico yahn nchuhn ne,
cheh ye pan che duche maná min
yahn nan che metah duhva, ate pan
min ne, metah vederihquentiyon
yahn cava che ndevahn ye,
cuahtenan ye vahchetero.
50-51 Ate ihyan che cheh ye pan che
chica vahchetero ne, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro. Pan min
ne, redin che rendevahn ihyan.
Adecoduhno ihyan che cheh ye ne,
ndevahn ye, ne cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro. Che
ráhn yahn pan min ne, ráhn yahn
mán, te va che cahco mendáhn u cóh,
cava che ndedeváhn ihyan iyehnse.
52 Tuhme ama ndeh rente sahn
ndinan chahn van man se nduco vih,
ne rahn se:
—¿Taca che rahn ihyan tih che
covahn ye pan, cava che chuh vo
ihyan?
53 Rahn Dihvo vo ri ye sahn:
—Cuaco ráhn rí nchuhn te, u che
rinducó nducoyaca ihyan ne, cava
che ndevahn ne ne, va che cotahno
ne u man, cochahtino ne yun yáhn
che cora man.
54 Ihyan che cotahno ye u, ne
cochahtino ye yun yáhn che cora ne,
ndedetuhché ihyan ro che cuihno
iyehnse, cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.
55 Tihca, te cava che co ndevahn
ihyan ne, va che cahco mendáhn u,
cora yun yáhn cava ye.
56 Ihyan che cotahno ye u, ne
cochahtino yun yáhn che corá ne,
conduco ye u, ne dín cudado ihyan.
57 Dendiohs Chida ne, hua nda ro
che cuihno ye. A ihyan min che
dechuh ye u, ne vedeyeno yáhn ne,
che richahtinó ihyan. Me ihyan che
richahtino ye u ne, ndedeváhn
ihyan, cuahtenan ye vahchetero.
58 U ne, anduhnca pan che chica
vahchetero, cava ihyan iyehnse. Pan
che duche maná, che cheh ihyan
ndico yahn nchuhn ne, metah
vederihquentiyon yahn cava che
ndevahn ihyan, cuahtenan ye
vahchetero. Ate ihyan che
cochahtino ye u ne, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.
59 Chete yaco, min yan
Capernaum, che tihca chicuahn
Dihvo vo sahn chahn.
60 Chihno chicuahn Dihvo vo
ndudo min ne, nde ihyan che
rinducó ye ihyan ne, ama yahn ye
rahn ye:
Ndudo che tihca ricuahn ye ne,
ama vahche. Nde ama ihyan hua co
nevahnecun ye.
61 Checadino Dihvo vo che hua
chahtenan ino ihyan chahn ndudo
che chicuahn ye, ne rahn ye ri ye
ihyan:
—Nducote hua chahtenan ino
nchuhn ndudo che tihca ricuáhn ne,
62 nde tahque hua cuahtenan ino
ne ndete che ndihchero ne u che
rinducó nducoyaca ihyan, che náhn
vahchetero nan che chicá.
63 A Vaco Ndah yahn Dendiohs che
redin che rendevahn ihyan. U ne,
cahco mendáhn u cóh, nedihvé
nunde yahn ihyan iyehnse, ate a
Vaco Ndah yahn Dendiohs che redin
che rendevahn ye. Ndudo che renté
nduco nchuhn ne, renté numacuahn
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs, cava che ndevahn
ne.
64 Ate hua nducoyaca nchuhn
ritahno ne.
Tihca rahn Dihvo vo, te a devano
ye nde ro menan, duhtenduh ihyan
che hua ritahno ye ihyan man, sahn
che va che ndihcue ndeh se ihyan
man.
65 Namin rahn ye:
—Ráhn rí nchuhn te ihyan che
man Chidá tendahnun ye ihyan ne,
atenan ihyan chahn che co cotahno
ye u.
66 Ama yahn ihyan che chinduco
ye Dihvo vo ro menan ne,

chihcomạn ye ihyan nde ro min,
ametah chinduco ye ihyan.
67 Tuhme tumerune Dihvo vo
nduh che ndichio ihyan apóstol yahn
ye:
—Namin nchuhn ne, ¿a nahn
cạhcomạn ne u ne?
68 Ndahconan Simón Pedro, ne
rạhn ye:
—Dihve nuhn, metah nde tạma
ihyan che cochahtino nuhn cạva che
ndevahn nuhn, atenạn ndih. Ndudo
che ricuahn ne ne, retihyon yune
ihyan che ndevahn ye, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.
69 Nuhn ne, a ritahno nuhn ndih,
ne a devano cuạco nuhn te ndih che
Dạya Dendiohs, che hua ndạ ro che
cuihno vederihquentiyon yahn ye
mạn, ndih, ihyan min che a va cạde
che chi ye, ndedevahn ye ihyan
iyehnse mạn.
70 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—A devano nchuhn che a mán
tendạhnún nduh che ndichio ne, ate
nde nduco nduh ne, rihquentiyon
chundah ạma cha nchuhn.
71 Che tihcạ rạhn Dihvo vo ne,
rạhn ye yahn dạya Simón, sạhn min
che duche se Judas Iscariote, te sạhn
min va che ndihcue ndeh se ihyan,
andahre nduco se ndi cuande se vạn
ihyan apóstol chahn.

7

Dihno Dihvo vo Jesucristo ne, hua ritahno ye ihyan

1 Quendi Dihvo vo quechica ye
estạdo yahn Galilea. Hua nahn
conan ye estạdo yahn Judea, te sạhn
ndinạn yahn nación yahn Israel che
vate se min ne, nahn cạhno se ihyan.
2 Ro min ne, a ndạ nino vihco yahn
vah cue che redin ihyan nación yahn
Israel.
3 Tuhme rạhn dihno Dihvo vo ri ye
ihyan:
—Cuique muhn, cuehn yạn
Jerusalén cạva che namin ihyan che
vate ye min, che ritahno ye di ne,
ndihchero ye vederihno che redin.
4 Tihcạ, te cuahn che nahn vo che
cadino ihyan yahn ntiyon che redin
vo ne, va che cạhco ro vo. Chemin
che tahque ndah, cuehn min, din
vederihno nạn che tahque yạhn
ihyan rendo dạma ye.
5 Tihcạ rạhn dihno ye, te nde ihyan
chahn ne, hua ritahno ye ihyan.
6 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye
ri ye ihyan:
—Metah ndạ ura che cáhn, ate
nchuhn ne, adecodehno ura che
nahn ne, co cạhn ne.
7 Nchuhn ne, hua tạn ihyan nunde
nduco ne, ate u che cuạco ne, tạn ye
nducó, te renevíh nunde yahn ye
vạconạn ye.
8 Cuahn nchuhn vihco. U ne, hua
cáhn meniyon, te metah ndạ ura che
cáhn.

Chahn Dihvo vo Jesucristo vihco yahn vah cue

9-10 Chihno min ne, quenan ca
Dihvo vo estạdo yahn Galilea, ne
cuahn dihno ye. Adive ne, cuahn che
a chihno cuahn nducoyạca ihyan
vihco me ne, tuhme cuahn ye demạn
ye.
11 Sạhn ndinạn yahn nación yahn
Israel ne, rinuhn ndudo se ti quenan
Dihvo vo.
12 Ạma yạhn ihyan ne, rente ye
yahn Dihvo vo. Nạhn ye ne, rạhn ye:
“Ihyan min ne, ndah ihyan ye.” Ate
nạhn ye ne, rạhn ye: “Hua ndah
ihyan ye, te rihncheh ye ihyan.”
13 Nducoyạca ihyan ne, cuạhn
ndeh rente ye yahn Dihvo vo, yahn
che vạh che cadino sạhn ndinạn
yahn nación yahn Israel.
14 Cuahn che a mendạhn vihco me
ne, chendạ Dihvo vo chete yạco,
canạn ricuahn ye ihyan.
15 Me sạhn ndinạn chahn ne, ạma
rahn ino se che ạma ndạhcạ ricuahn
ye, ne rạhn se:
—¿Ti chehua ihyan tih che tihcạ
ricuahn ye?, te hua nahn ye escuela
che rahn ihyan ricuahn.
16 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Che ricuáhn ne, ndiyu che
cuande yahn mán, te che cuande

yahn Dendiohs, ihyan min che
dechuh ye u.
17 Ihyan che nahn dinahn ye che
rihquentiyon Dendiohs ne, conahn
ye te che ricuáhn ne, che cuande
yahn Dendiohs, ihyan min che
dechuh ye u, ndiyu che cuande yahn
mą́n.
18 Ihyan che ricuahn ye
vededevano yahn mạn ye ne, che
nahn ye ne, che ndeva ihyan
yavenạn ye. Ate ihyan che ricuahn
ye cạva che quendạh yavenạn ihyan
che dechuh ye ihyan ne, ricuahn ye
numa cuạco.
19 'Moisés ne, dirun ye ley, chihco
ye yahn nchuhn, ate nde ạma ne hua
redinahn ne. Tahque ndah ne ne,
nahn cạhno ne u.
20 Ndahconan ihyan chenạhn, ne
rạhn ye ri ye ihyan:
—Co quenun vaco chihngạ ndih,
ne chemin che tihcạ rạhn ne. ¿Duh
nahn cạhno ndih?
21 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Yahn ạma vederihno che dín ro
che rahtetuhno ihyan ne, ạma rahn
ino nducoyạca nchuhn.
22 Moisés ne, dirun ye yahn ley che
renan seña nchuhn, nduhcạ che
chihquentiyon Dendiohs ihyan
ndico yahn ye. Chemin che
raconahn ne seña checạhya,
andahre ro che rahtetuhno ihyan.
23 Nducote raconahn ne seña
checạhya, andahre ro che
rahtetuhno ihyan cạva che hua
cuahcotạhn ne yahn ley min ne, ¿me
dehco che ri tạn ne nducó, yahn che
ro che rahtetuhno ihyan dín che
ndoyahn ạma sạhn che rechuhrihn
se?
24 Ndotenan che ndạhchenan
nchuhn ne, cuendedecadino ndah
ne, ne tumacadino ne che ndạhcạ
redín.
25 Ạma o ihyan che vate ye yạn
min che a devano ye che nahn cạhno
se Dihvo vo ne, retumerune vih ye:
—¿A ndiyu ihyan tih che rinuhn se
ihyan, che nahn cạhno se ihyan ne?
26 Mạn ne, ngạ ye, quenun ye tạn
ricuahn ye, ne hua duhva
retumacạh ihyan, cạva che co ye
preso. A din ndete che, a nduco
ihyan ndinạn yuhn vo, ritahno ye
che ihyan tih, che a va cạde che chi
ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.
27 Ate ndiyu ihyan tih chemin, te
uvo ne, a devano vo ti chica ye.
Cuahn che ndạ ihyan min ne, nde
ạma ihyan hua co devano ye ticuạhn
quendạh ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn ye ti chica ye

28 Dihvo vo ne, chihnevan ye che
tihcạ rente ihyan chahn. Tuhme
ạma dito rạhn ye:
—Nchuhn ne, rạhn ne che a
rendihche ne u mạn, a devano ne ti
chicá mạn, ate ndere rạhn ne
chemin. Ndiyu che cuande yahn
mą́n che cochí, te cochí che cuande
yahn Chidá, ihyan min che quenan
cuma ye vederihquentiyon che ạma
chahte, ihyan min che nde hua
rendihche ne ihyan.
29 U ne, a rendihché ihyan, te a nạn
ye quenán, ne a mạn ye dechuh ye u.
30 Cuahn che chihnevan sạhn
ndinạn chahn che tihcạ rạhn ye ne,
nahn din se preso ihyan, ate nde
ạma se, hua chihquino se din se
preso ihyan, te ro min ne, metah ndạ
ro yahn ye che cạhno se ihyan.
31 Vạn ihyan chahn ne, ạma yạhn
ihyan chitahno ye ihyan, ne rạhn ye:
—A ihyan cuh che a va cạde che
chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse,
te ¿a chi tạma ye che tahque din ca
ye vederihno che co ihyan cuh?

Sạhn fariseo ne, dechuh se policía cạva che din se preso Dihvo vo Jesucristo

32 Checadino sạhn fariseo che
rendonan ihyan yạn Dihvo vo.
Chemin che nte cạde se nduco
chidocuyạn ndinạn, ne dechuh se
policía yahn yạco, ngua se ihyan, co
ye preso.
33 Cuahn che ndạ se ne, rạhn
Dihvo vo:

—Conan cá te neve ro nduco nchuhn, tuhme nąhn nąn Ihyan che dechuh ye u.
34 Ndą ro min ne, nuhn nchuhn u, ate hua ntąca ne u, te hua co cąhn ne nąn che conán.
35 Tuhme rente sąhn chahn vąn mąn se nduco vih, ne rąhn se:
—¿Ti ra conan ihyan tih che rąhn ye che hua ntąca vo ihyan? ¿A ndihco ye che cąhn ye vąn ihyan nación yuhn vo che chenan ye nación chenąhn? ¿A min conan ye, cacuahn ye ihyan nación chenąhn chahn?
36 ¿Deh conahn che tihcą rahn ye che nuhn vo ihyan, ne hua ntąca vo ihyan, te hua co cuhn vo nąn che conan ye?

Rąhn Dihvo vo Jesucristo te ihyan che ritahno ye ihyan ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan

37 Ro vihco chahte me ne, chandi Dihvo vo nąn nducoyąca ihyan, ne cahndudo ye:
—Adecoduhno ihyan che yąca ye ne, chi ye nán, cąh nune, cuh ye.
38 Nduhcą che a ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs ne, ihyan che cotahno ye u ne, cuahtenan cuma ye vederihquentiyon, anduhnecą ąma nune che hua retihnan.
39 Che tihcą rąhn Dihvo vo ne, cąh ye, checadino ihyan, che ihyan che cotahno ye ihyan ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan. Ro min ne, ametah co Vaco Ndah yahn Dendiohs, te metah nąhn Dihvo vo vahchetero.

Ihyan ne, hua ra vih ndudo ye cąva Dihvo vo Jesucristo

40 Cuahn che a chihno cąh cuande Dihvo vo ihyan ne, nąhn ihyan ne, rąhn ye:
—Cuąco niyon che ihyan tih, ihyan profeta che a va cąde che chi ye.
41 Nąhn ye ne, rąhn ye:
—Ihyan tih ne, a mąn ihyan min che a va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.
Ate nąhn ihyan ne, rąhn ye:
—Hua cuąco chemin, te ihyan min che a va cąde che chi ye ne, ndiyu estądo yahn Galilea quendąh ye,
42 te nąn Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun che ihyan min ne, nąn ndąta yahn rey David quendąh ye mąn, cuhndeyąn ye yąn Belén, yąn vąco David mąn.
43 Tihcą chi che a vih rąhn ąma, a vih rąhn tąma ihyan chahn, yahn Dihvo vo.
44 Vąn ihyan chahn ne, chenun ąma o se che nahn din se preso Dihvo vo, ate hua chihquino se.

Sąhn ndinąn yahn ihyan nación yahn Israel ne, hua chitahno se Dihvo vo Jesucristo

45 Sąhn policía chahn ne, ndaconan se nąn che chenun sąhn fariseo mąn, chidocuyąn ndinąn mąn. Tuhme rąhn se ri se sąhn policía chahn:
—¿Dehco che hua quenda nchuhn ihyan min?
46 Ndahconan sąhn policía chahn, ne rąhn se:
—Hua quenda nuhn ihyan, te nde ąma yune hua nihnevan nuhn che ricuahn ihyan nduhcą che ricuahn ihyan min.
47 Rąhn sąhn fariseo chahn ri se sąhn:
—Namin nchuhn ne, co a cąh yune ne che chihnecheh ye nchuhn.
48 Cuedevano ne, te nde ąma nuhn, hua ritahno nuhn ihyan min.
49 Sąhn yąn sih ne, hua devano se ley che dirun Moisés, ne chemin che ndinda se.
50 Vąn sąhn ndinąn chahn ne, ndi cuande ąma ihyan fariseo che duche ye Nicodemo. A ihyan min che chahn ye ąma vino, chendihchero ye Dihvo vo. Ihyan min ne, rąhn ye ri ye combiero yahn ye:
51 —Ley che riquendi vo ne, rihquentiyon che hua co cąhmo vo che a ndinda ąma ihyan numanahn che metah cadino cuąco vo deh nunde yahn ye va.
52 Ndaconan se yahn Nicodemo, ne rąhn se:

—¿A namin nduco di chique estạdo yahn Galilea? Condihchenen nạn Ndudo yahn Dendiohs, ne cadine te nde ạma ihyan profeta hua quendạh ye min.
53 Chihno min ne, conạhn queri ạma se ndevạco se.

8

Ạma tạhn che ndere quechica te

1 Chihno chicuahn Dihvo vo ihyan chahn ne, cuahn ye Cuete Olivo.
2 Chi dave tạma ro me ne, ndạ tun ye, ne chendạ ye chete yạco. Ndo dạma nducoyạca ihyan nạn ye, ne chihnde ye, ndevanạn ricuahn ye ihyan chahn.
3 Tuhme ndạ sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, sạhn fariseo mạn, nda se ạma tạhn ndạhta che va inchạhn te, che ntạca ihyan tạhn, ura che quendite te nduco chihyo te. Chihno se tạhn mendạhn,
4 ne rạhn se ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, tạhn tih ne, ntạca ihyan tạhn, ura che quendite te nduco chihyo te.
5 Nạn ley che dirun Moisés ne, rihquentiyon che cạhno nuhn tạhn che tihchan sih, nduco tu. ¿Me ndih, deh rạhn ne ne?
6 Tihcạ rạhn sạhn chahn, te retumarande se Dihvo vo, renuhn ino se tạcạ co cạca nunde se yahn ye. Ate Dihvo vo ne, nde hua tumacạh ye yahn se, ne canạn dirun ye ndiyạhn, nduco ndutitạh ye.
7 Quendi se retumarune se ihyan. Nạn menạn ne, ndevandi cuạco ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Adecochano nchuhn che metah nunde yahn ne ne, cạh ne tu tạhn.
8 Chihno rạhn ye ne, ndaconan ndondih ye, ne quendi ye redirun ye ndiyạhn.
9 Chi cuihnạn sạhn chahn che tihcạ rạhn ye ri ye sạhn, te a devano se te chendihco se nunde, ne canạn ndiquendạh vah ca ạma ca ạma se, conạhn se, menạn vihca sạhn che tahque ndico chahn. Cuahn che a chihno conạhn se ne, a demạn tạhn ndạhta me, nti te min.
10 Tuhme ndevandi cuạco Dihvo vo, ne tumerune ye tạhn:
—¿Tiya sạhn chahn che rih nunde se yehn ne? ¿A nde ạma se hua quendi se rih nunde se yehn ne?
11 Ndaconan te yahn ye, ne rạhn te:
—Hua Dihvé, nde ạma se.
Tuhme rạhn ye ri ye tạhn:
—U ne, nchahcó nunde yehn. Mạn ne, conahn. Ametah ndaconan ndere cochique condihque nunde.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, cuahtenan ye vahchetero

12 Tạma yune ne, ricuahn Dihvo vo ihyan, ne rạhn ye:
—U ne, anduhnecạ ạma yạhn che ri ro dave nạn ihyan iyehnse. Chemin che ihyan che ritahno ye u ne, conahn ye ndudo yáhn, ne ndedeváhn ihyan, cuahtenan ye vahchetero.
13 Tuhme rạhn sạhn fariseo chahn ri se ihyan:
—Ndih ne, rendonan mạn ne ndih. Chemin ne, hua cochihve yahn ne.
14 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Ndudo che renté ne, cuạco, andahre rạhn nchuhn che rendonan mán u, te u ne, devanó ti chicá mạn, ti náhn mạn. Ate nchuhn ne, hua devano ne ti chicá nde huane ti náhn.
15 Nchuhn ne, ra cuande ne ihyan nduhcạ costumbre yahn ne, rendạhchenan ne ihyan. Ate u ne, hua rendạhchenán nde ạma ihyan.
16 Me cuahn che retechecạdé ne, retechecạdé numa cuạco, te retechecạdé dạma nduco Chidá, ihyan min che dechuh ye u, ndiyu demán.
17 Nạn ley che rendihchenan nchuhn ne, rihquentiyon che, cuahn che va o testigo che ra vih ndudo yahn ye, rạhn ye che cuạco ne, va che cotahno vo che rạhn ye.
18 U ne, ráhn ndudo cuạco yahn ntiyon yáhn. Me Chidá che dechuh ye u ne, namin rạhn ye yahn.
19 Tuhme tumerune sạhn chahn ihyan, ne rạhn se:

—¿Ti va chida ne ne?
Ndahconan ye yahn se, ne rạhn ye:
—Nchuhn ne, hua renahn ne yahn vederihquentiyon che quenan cumá, nde hua rendihche ne Chidá. Nducote hua renahn ne yahn vederihquentiyon che quenan cumá ne, chemin che hua rendihche ne Chidá.
20 Tihcạ chicuahn Dihvo vo chete yạco, nạn che va yave yahn tume vedino. Ate nde ạma sạhn chahn, hua din se preso ihyan, yahn che metah ndạ ura che ndihco cạde Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn tun ye che nạhn ye vahchetero

21 Ndaconan rạhn Dihvo vo tạma yune nduco ihyan tuhcạ:
—U ne, náhn, ne nchuhn ne, nuhn ne u, ate hua ntạca ne u. Conda ne, din nunde yahn ne, te nạn che náhn ne, hua co ndạ ne.
22 Tuhme rạhn sạhn ndinạn chahn vạn mạn se nduco vih:
—¿A cạhno mạn ihyan tih ihyan, che tihcạ rạhn ye che nạn che cạhn ye ne, hua co ndạ vo ne?
23 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Nchuhn ne, ihyan iyehnse nchuhn. Ate u ne, vahchetero chicá.
24 Chemin che ráhn rí nchuhn che conda ne, din nunde yahn ne. Tihcạ, te ndete che hua cotahno ne che u, ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, conda ne, din nunde yahn ne.
25 Tuhme tumerune sạhn chahn ihyan:
—¿Duh ndih ne?
Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—A ráhn rí nchuhn nde a rạhn me.
26 Ạma ndeh nạn dehtenduh va che có nchuhn mạn, nevíh nunde yahn ne vạconạn ne mạn. Ihyan che dechuh ye u ne, riquendạh cuạco che rạhn ye. Me u ne, a ndudo yahn ye che ricuáhn ihyan iyehnse.
27 Ate sạhn chahn ne, hua chenahn se che a yahn Dendiohs Chida che tihcạ rạhn ye.
28 Chemin che rạhn ye ri ye sạhn:
—Cuahn che cuaconahn yạh nchuhn u che rinducó nducoyạca ihyan ne, tuhme tumacadino ne yahn vederihquentiyon che quenan cumá. Namin tumacadino ne che hua ricuáhn che cuande yahn mán, te ricuáhn ndudo che a mạn Chidá te cuande ye u.
29 Tihcạ, te Chidá ne, dechuh ye u, ne rinduco ye u. Hua rihcomạn ye u, te cuahn dạma redináhn nducuahn che renan ino ye.
30 Cuahn che chihno rạhn Dihvo vo nducuahn ndudo chemin chan ne, ạma yạhn ihyan chitahno ye ihyan.
31 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Ndete che quendi nchuhn numa ino ne cotahno ne ndudo che ricuáhn nchuhn ne, tuhme che cuạco conduco ne u.
32 Avạne ne, conahn ne ndudo yáhn, ne ndo ne libre.
33 Ndahconan ihyan chahn ne, rạhn ye ri ye Dihvo vo:
—Nuhn ne, ndạta yahn Abraham nuhn, ne nde ạma yune hua ntihcue ihyan nuhn. ¿Me tạcạ che rạhn ne che ndo nuhn libre ne?
34 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te nducoyạca ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde ne, anduhnecạ ndete che hua libre ye, te hua co cạhcomạn ye nunde yahn ye.
35 Nchuhn ne, nduhcạ sạhn decạhya yahn ihyan che hua redin cuande ye vạn dạya ye ne, tihchan nchuhn nạn Dendiohs. Ate u ne, Dạya ye u.
36 Chemin che, cuahn che ndedeváhn ihyan ne, ametah deh che ndedecadino ye.
37 A devanó che ndạta yahn Abraham nchuhn. Ate hua renevahnecun ne ndudo yáhn, ne chemin che nahn cạhno ne u.
38 U ne, ricuáhn nchuhn ndudo che rete cuande Chidá u, ne nchuhn ne, redin ne dehtenduh che nahn chida ne.

39 Ndahconan ihyan chahn yahn
Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Nuhn ne, Abraham che chida
nuhn.
Ate rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—A ndere redin chida nchuhn
Abraham, te hua riquendi ne yune
yahn ye.
40 U ne, rạhn cuạcó rí nchuhn
ndudo che a mạn Dendiohs rete
cuande ye u, ate nchuhn ne, nahn
cạhno ne u. Abraham ne, ndiyu
chemin che din ye.
41 Nchuhn ne, cuahto redin chida
ne, cuahto redin mạn ne.
Rạhn ihyan chahn ri ye Dihvo vo:
—Nuhn ne, Dendiohs che Chida
nuhn.
42 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—A ndere redin Chida nchuhn
Dendiohs. Hua cuạco che rạhn ne,
ne chemin che hua ri rendihche ne
u. Ndiyu che cuande yahn mán che
cochí, te a mạn Dendiohs dechuh ye
u.
43 Yahn che hua renevahnecun
nchuhn ndudo yáhn ne, chemin che
hua renahn ne.
44 Nchuhn ne, chundah che chida
ne, sạhn min che redinahn ne yahn
se. Sạhn min ne, rihquentiyon se
sạhn rihno ihyan nde ro che chihnde
iyehnse. Cuahn dạma rihncheh se,
te chemin che ntiyon yahn se.
45 U ne, ricuáhn ndudo cuạco, ate
nducote ndi nino ne vederihncheh
ne, chemin che hua ritahno ne che
rạhn.
46 Nde ạma nchuhn ne, hua co
cạhma ne che va nunde yáhn. Ndudo
cuạco che ricuáhn, ne redin yahn che
cotahno ne.
47 A ndero ndi ihyan che yahn
Dendiohs ihyan, te rihcovan ye
Ndudo yahn ye. Ate nchuhn ne,
ndiyu yahn Dendiohs nchuhn, ne
chemin che hua nahn cạhcovan ne
Ndudo yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, a va ye nde ro che metah cuhndeyạn Abraham

48 Tuhme rạhn sạhn ndinạn chahn
ri se Dihvo vo:
—Rạhn cuạco nuhn ri nuhn ndih
che ndere ihyan ndih, nduhcạ ihyan
nación yahn Samaria mạn, quenun
vaco chihngạ ndih mạn.
49 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:
—U ne, rendevá yavenạn Chidá.
Ate nchuhn ne, rendạhchenan ne u,
ne chemin che ndere rạhn ne che
quenun vaco chihngạ u.
50 U ne, hua rendonan mán u. Ate
va Chidá che rendeva ye yavenán,
ne ihyan min che retechecạde ye.
51 Cuạco rạhn rí nchuhn te ihyan
che rihcovan ye che ricuáhn ne,
cuahtenan ye cuahn dạma.
52 Tuhme rạhn se ri se Dihvo vo:
—Mạn ne, a devano cuạco nuhn
che quenun vaco chihngạ ndih, yahn
che tihcạ rạhn ne. Abraham mạn,
nducoyạca ihyan profeta mạn ne,
chih ye. Me ndih ne, rạhn ne te ihyan
che cạhcovan ye ndudo che ricuahn
ne ne, cuahtenan ye cuahn dạma.
53 ¿A tahque rigonun chihve ndih
che co chida nuhn Abraham, che
rạhco ne? Ihyan min mạn,
nducoyạca ihyan profeta mạn ne,
chih ye. ¿Duh ndih, che rạhco ne?
54 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Ndete che rendonan mán u ne,
nde hua cochihve yáhn. Chidá, ihyan
min che rạhn nchuhn che Dendiohs
yahn ne ne, a ihyan min che rendeva
ye yavenán.
55 U ne, rendihché ihyan, ate
nchuhn ne, hua rendihche ne ihyan.
Rendihché ihyan, ne redináhn che
rihquentiyon ye. Cuạco che rạhn,
ndiyu nduhcạ nchuhn che ndere
rạhn ne che rendihche ne ihyan.
56 Ihyan ndico yahn nchuhn,
Abraham ne, ạma chi yeno ye cuạhn
che checadino ye che va che chí
iyehnse, ne nde tahque chi yeno ye
cuahn che a chinahn.
57 Tuhme rạhn se ri se Dihvo vo:
—Nde mare o raco ndiche nduyo
metah co ndih, ¿tạcạ che ndihchero
ne Abraham?
58 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cuạco rạhn rí nchuhn te u ne, a
vá nde ro che metah cuhndeyạn
Abraham.

59 Tuhme chetạh sạhn chahn tu,
che cạh se Dihvo vo. Ate cheh nạn se
ihyan, ne ndiquendạh ye chete yạco
me. Chuh ye vạn nducoyạca se,
cuahn ye.

9

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nạn ạma sạhn che ve nạn se nde ro che chihndeyạn se

1 Ạma ro ne, ndihchero Dihvo vo
ạma sạhn che ve nạn se nde ro che
chihndeyạn se.
2 Ihyan apóstol yahn ye ne,
tumerune ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ¿dehco che ve
nạn sạhn tih ne? ¿A cạva nunde
yahn indihte yahn se, o cạva nunde
yahn mạn se ne?
3 Ndahconan Dihvo vo yahn ihyan
chahn, ne rạhn ye:
—Ndiyu cạva nunde yahn indihte
yahn se, nde huane cạva nunde
yahn mạn se. Ve nạn se cạva che
cuhnde ro vederihquentiyon yahn
Dendiohs, tumacadino ihyan.
4 U ne, va che din nun inó dináhn
ntiyon yahn Ihyan che dechuh ye u
numanahn che quenan cá iyehnse.
5 Numacuahn ro che quenán
muhn ne, ricuáhn Ndudo yahn
Dendiohs ihyan cạva che netah
ndutinạn ye.
6 Chihno rạhn ye chemin ne, din ye
tah nchete nduco nunedan ye, ne
chacotạhme ye ndutinạn sạhn nạn
ve me.
7 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Cuehn conane nan nạn nune
che duche Siloé —che tihcạ duche
nune me ne, conahn “Nune Rica.”
Cuahn sạhn nạn ve me, ne cuahn
che nạno se nạn se nạn nune me ne,
chi ro nạn se.
8 Cuahn che ntạ se ne, rạhn ihyan
nino ndevạco se mạn, ihyan che
rendihche ye sạhn mạn:
—¿A ndiyu sạhn tih che rica se che
din ihyan vedevạhino nduco se ne?
9 Nạhn ihyan ne, rạhn ye:
—Sạhn tih chemin.
Nạhn tun ihyan ne, rạhn ye:
—Ndiyu sạhn tih chemin, ate tihcạ
ro se.
Rạhn mạn se:
—A u chemin.
10 Tumerune ihyan sạhn:
—¿Me tạcạ chi che chi ro nan ne?
11 Ndahconan se, ne rạhn se:
—Ihyan min che duche ye Jesús,
din ye nchete, chacotạhme ye
ndutináṇ, ne tahve ye u, cháhn nạnó
náṇ nạn nune Siloé. Chihno nạnó
náṇ ne, ndetạhno chi ro náṇ.
12 Tumerune ihyan chahn sạhn:
—¿Ti quenan ihyan min ne?
Ndahconan se, ne rạhn se:
—Hua devanó.
13 Tuhme quenda ihyan sạhn min
nạn sạhn fariseo.
14 Ro che din Dihvo vo che chi ro
nạn sạhn min ne, ro che rahtetuhno
ihyan.
15 Chemin che tumerune sạhn
fariseo chahn sạhn tạcạ chi che chi
ro nạn se. Ndahconan se, ne rạhn se
ri se sạhn chahn:
—Chacotạhme Jesús nchete
ndutináṇ, ne nạnó náṇ nduhcạ che
rạhn ye, ne ndetạhno chi ro náṇ.
16 Tuhme rạhn ạma o sạhn fariseo
chahn:
—Sạhn che tihcạ din me ne,
ametah yahn Dendiohs che tihcạ
redin se, te hua renevahnecun se ro
che rahtetuhno ihyan.
Ate tạma te o se ne, rạhn se:
—Ndete che hua yahn Dendiohs
sạhn ne, ¿tạcạ redin se vederihno
tuhme?
Nduco tihcạ ne, hua cavih ndudo
yahn se nduco vih,
17 ne ndaconan tumerune se sạhn
min:
—Me di, ¿deh rahn yahn sạhn min
che din se che chi ro nan ne?
Ndahconan se, ne rạhn se ri se
sạhn chahn:
—U ne ráhn te ihyan min ne, ạma
ihyan profeta.
18 Ate sạhn chahn ne, hua nahn
cotahno se che ve nạn sạhn min ro
menạn. Chemin che tahve se chehua
indihte yahn sạhn min,
19 ne tumerune se ihyan:
—¿A nchuhn dạya ne sạhnguh ne?
¿A cuạco che ve nạn se cuahn che

chihndeyạn se ne? ¿Me tạcạ chi che chi ro nạn se ne?
20 Ndahconan indihte yahn sạhn min:
—Sạhnguh che dạya nuhn, ne ve nạn se cuahn che chihndeyạn se.
21 Ate hua devano nuhn tạcạ chi che chi ro nạn se, nde hua devano nuhn duh ihyan din ye che chi ro nạn se. Tumerune nchuhn sạhn. A va nduyo yahn se, ne mạn se co nte cuande se nchuhn.
22 Indihte yahn sạhn min ne, tihcạ rạhn ye, te vạhino ye, yahn che a checadino ye te sạhn ndinạn chahn ne, a ntuhno se che ndetendạh se adecoduhno ihyan chete yạco, ndete che cotahno ye che Dihvo vo ne, a ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.
23 Chemin che rạhn ihyan chahn ri ye sạhn ndinạn chahn che tumerune se mạn sạhn dạya ye te a va nduyo yahn se.
24 Tuhme ndaconan cah sạhn ndinạn chahn sạhn min, ne rạhn se ri se sạhn:
—Codin cạva Dendiohs, ne cahme co nuhn cha che cuạco, te nuhn ne, devano nuhn te sạhn min che din se che chi ro nan ne, sạhn nunde se.
25 Ndahconan sạhn min, ne rạhn se ri se sạhn chahn:
—U ne, hua devanó a ihyan nunde ye o hua. Ate devanó che ro menạn me ne, ve nán, ne ihyan min din ye che chi ro nán.
26 Ndaconan tumerune sạhn chahn sạhn:
—¿Tạcạ din se che chi ro nan ne?
27 Ndahconan sạhn min, ne rạhn se ri se sạhn chahn:
—A rán rí nchuhn, ne hua ritahno ne. ¿Deh ndah co yahn ne che ndaconán cạhma tún ne? ¿A nduco ne nahn cotahno ne ihyan min ne?
28 Rạhva sạhn chahn nduco sạhn min, ne rạhn se ri se sạhn:
—Di ne, ndichahtine sạhn min. Ate nuhn ne, ndichahtino nuhn Moisés.
29 A devano nuhn te Moisés ne, a mạn Dendiohs cạh ye ntiyon ihyan. Ate sạhn che rahn me ne, nde hua devano nuhn ti chica se.
30 Ndahconan sạhn min, ne rạhn se ri se sạhn chahn:
—Ạma rahn inó yahn nchuhn, che rạhn ne che hua devano ne ti chica ihyan min, te u ne, din ye che chi ro nán.
31 A devano cuạco vo te Dendiohs ne, hua rihcovan ye yahn ihyan nunde, ate rihcovan ye yahn ihyan che renevahnecun ye ihyan mạn, redinahn ye vederihquentiyon yahn ye mạn.
32 Nde ạma yune hua nihnevan vo yahn ạma ihyan che co din ye che co ro nạn ihyan nạn ve.
33 Ihyan min ne, Dendiohs dechuh ye ihyan, ne chemin che redin ye vederihno. Ndete che hua ne, hua dehva co din ye.
34 Rạhn sạhn chahn ri se sạhn min:
—Di ne, ạma sạhn nunde di nde ro che chihneyan. ¿Tạcạ che nahn cacuehn nuhn ne?
Chihno rạhn se chemin ne, ndetendạh se sạhn chete yạco.
35 Checadino Dihvo vo che ndetendạh sạhn ndinạn chahn sạhn min chete yạco, ne cuahn che ntạca ye sạhn ne, tumerune ye sạhn:
—¿A ritehne Dạya Dendiohs ne?
36 Rạhn se ri se ihyan:
—Dihvé, cạhma ne co ne u duh ihyan min cạva che cotahnó ihyan.
37 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—A u chemin, che renté ndoque. Mạn ne, a ndihche u.
38 Tuhme chehntihya se nạn Dihvo vo, ne rạhn se ri se ihyan:
—Dihvé, ritahnó ndih.
39 Namin rạhn Dihvo vo:
—U ne, ndá iyehnse cuh cạva che techecạdé yahn nducoyạca ihyan. Ihyan che hua devano ye Ndudo yahn Dendiohs ne, cacúahn ihyan, ne ihyan che devano ye che rạhco ye ne, cuhnde ro yahn ye che nde hua devano ye.
40 Ạma o sạhn fariseo che chenun se min ne, chihnevan se che tihcạ rạhn ye, ne rạhn se ri se ihyan:
—¿A namin nuhn, rạhn ne yahn nuhn che hua devano nuhn ne?

41 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn
ye ri ye sạhn:
—Ndete che hua devano nchuhn
ne, nde hua chendihco ne nunde.
Ate nducote a mạn nchuhn rạhn ne
te a devano ne mạn, nducote
rahcotạhn ne mạn ne, chemin che
chendihco ne nunde.

10

Ejemplo yahn itecuche

1 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te sạhn
duco ne, huạ rendạ se cuạhn
chendevah yahn chan nạn chenun
itecuche, te rendạ se cuạhn chihto
chan.
2 Ate ihyan che redin ye cudạdo
itecuche ne, rendạ ye cuạhn
chendevah yahn chan.
3 Sạhn che redin cudạdo
chendevah ne, renạhne se, ne rendạ
ye. Rạhn ye che duche queri ạma te,
ne rah ye ite. Cuahn che rah ye ite
ne, rechi te, ne retendạh ye ite chete
chan.
4 Cuahn che a retendạh ye
nducoyạca te chete chan ne,
riquendạhnạn ye yahn te, ne
riquendi te ihyan, te ndi nino te
ihyan.
5 Ate hua riquendi te sạhn che hua
rendihche te. Tahque ndah te ne,
rano te yahn se, yahn che hua
rendonahn te ndudo yahn se.
6 Dihvo vo ne, nte ye ejemplo cuh
cạva sạhn chahn, ate hua chenahn
se.

Ejemplo yahn ihyan che ndah redin ye cudạdo itecuche

7-9 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye ri
ye sạhn chahn:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te,
nduhcạ che richihve chendevah
yahn chan cạva che co chuh itecuche
ne, tihcạ u cạva ihyan yáhn. Ihyan
che ritahno ye u ne, ndevahn ye, ne
cuahtenan ye vahchetero. Ihyan
chahn ne, anduhnecạ itecuche che
hua ndere vatechica mạn te, che
rendondạ te chete chan, ri te cudạdo
mạn, riquendạh te rahn te reh te
mạn. Nducoyạca sạhn rihncheh che
chahte se ro che metah ndạ́, redin cạ
se che Ndudo yahn Dendiohs
rahndudo se ne, anduhnecạ sạhn
duco, tihchan se, ne ihyan yahn
Dendiohs ne, hua rihcovan ye ndudo
yahn se.
10 'Sạhn duco ne, rendạ se cạva che
cạhno se ihyan mạn, duco se mạn,
cuihno denda se ihyan mạn. Ate u
ne, ndạ́ cạva che ndedeváhn ihyan,
ne ạma ndạhcạ cuahno ye,
cuahtenan ye vahchetero.
11 Nduhcạ ạma ihyan che ndah
redin ye cudạdo itecuche yahn ye
nde ndihco mendạhn ye ihyan cạva
che ndedevahn ye ite ne, tihcạ u, te
ndah redín cudạdo ihyan yáhn, nde
cạhco mendạ́hn u cóh, cạva che
ndedeváhn ihyan.
12 Ate nducoyạca sạhn mozo che
redin se ntiyon min ne, nducote
ndiyu yahn se itecuche ne, hua
cudạdo se. Cuahn che rendạ lobo ne,
rihcomạn se itecuche che nduco se,
ne rano se. Tuhme retạh lobo ite, ne
rihno rano ite chenạhn.
13 Rano se, te ndiyu dihve itecuche
sạhn, ne hua redin se cudạdo ite
numa ino se.
14-15 'U ne, anduhnecạ ạma ihyan
che ndah redin ye cudạdo itecuche
yahn ye. Chidá ne, rendihche ye u,
ne u ne, rendihché ihyan. U ne, nda
cuandé ihyan yáhn, ne mạn ye ne,
richahtino ye u. U ne, nde cạhco
mendạ́hn u cóh, cạva che ndedeváhn
ihyan.
16 Namin vate ca ihyan che nedin
yáhn ihyan, ndedeváhn ihyan. Mạn
ne, vatechica vạne ye, ate
nevahnecun ye u, ne ndo dạma ye
vạn ihyan yáhn.
17 'Chidá ne, yahino ye u, te cạhco
mendạ́hn u cóh, cạva che ndedeváhn
ihyan iyehnse. Cuihno min ne, va
che ntuché.
18 Nde ạma ihyan ne, hua co cạhno
ye u, ndete che hua mạ́n cạhco
mendạ́hn u. Va vederihquentiyon
yáhn cạva che cạhco mendạ́hn u cóh.
Namin va vederihquentiyon yáhn
che ntuché. Vederihquentiyon min
che te Chidá u.

19 Cuahn che chihno rạhn Dihvo
vo ndudo chemin chan, chihnevan
sạhn ndinạn chahn ne, ndevanạn se,
a vih rạhn ạma a vih rạhn tạma se.
20 Ạma yạhn se ne, rạhn se:
—Nde hua tumacạh nchuhn che
rạhn sạhn tih, te quenun vaco
chihngạ sạhn, ne hua va cuạco dave
yahn se.
21 Ate nạhn tun se ne, rạhn se:
—Adecoduhno ihyan che quenun
vaco chihngạ ihyan ne, hua tihcạ
runecạde rente ye. Avạne ne, hua co
din ye che co ro nạn ihyan nạn ve.

Sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel ne, nahn cạh se tu Dihvo vo Jesucristo

22 Ro min ne, ro iche, ne tạhn min
redin ihyan vihco yahn yạco, min
yạn Jerusalén.
23 Dihvo vo ne, quechica ye
ndiyạco me mạn corredor che duche
Corredor yahn Salomón.
24 Ndo dạma sạhn ndinạn chahn
nạn ye, ne rạhn se ri se ihyan:
—Ndete che ndih, ihyan min che a
va cạde che chi ye ndedevahn ye
ihyan iyehnse ne, cạhma cuạco no
ne co ne nuhn. Hua ndạhcạ che
rihco ndeh ne.
25 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn
ye ri ye sạhn:
—A rạ́hn rí nchuhn, ne hua
ritahno ne. Nduco vederihno che
redín numacuahn vederihquentiyon
yahn Chidá ne, a ndero ndi che a u
chemin.
26 Ate nchuhn ne, hua ritahno ne,
te hua ndi cuande ne vạn ihyan
yáhn, nduhcạ che a rạ́hn rí nchuhn.
27 Ihyan yáhn ne, rihcovan ye
ndudo yáhn, ne rinduco ye u. Me u
ne, nda cuandé ihyan.
28 Rendedeváhn ihyan, ne
cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro. Hua duhva co din
che conda ye, te u nda cuandé ihyan.
29 Mạn Chidá tendạhnun ye ihyan
chahn cạva che cotahno ye u. Ihyan
min che tahque chahte
vederihquentiyon yahn ye, ne
nducote namin nda cuande ye ihyan
ne, chemin che hua duhva co din che
conda ye.
30 U nduco Chidá ne, ạma no
vederihquentiyon yahn nuhn mạn,
ạma no vederendedecadino yahn
nuhn mạn.
31 Cuahn che tihcạ rạhn Dihvo vo
ne, ndaconan chetạh sạhn ndinạn
chahn tu che cạh se ihyan.
32 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Numacuahn vederihquentiyon
yahn Chidá, ạma ndeh nạn
dehtenduh che ndah nedín nạn
nchuhn. Ate nchuhn ne, de tu nahn
cạh ne u.
33 Ndahconan sạhn chahn ne, rạhn
se ri se ihyan:
—Ndiyu yahn dehtenduh che
redin ne che cạh nuhn tu ndih, ate
yahn che duche rino ne Dendiohs
che tihcạ rạhn ne. A ndero ndi che
ihyan iyehnse ndih, ne rạhn ne te
ạma no vederihquentiyon quenan
cuma ne nduco Dendiohs.
34 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn
chahn:
—Nạn ley che riquendi nchuhn ne,
ndirun che rạhn Dendiohs yahn
ihyan tuhcạ: “Nchuhn ne, menun
Dendiohs nchuhn.”
35-36 A devano nchuhn te cha che
ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs
ne, hua co cạhmo vo che hua cuạco.
Nducote a mạn Dendiohs rạhn ye
yahn ihyan che rihnde tạh ye Ndudo
yahn ye te menun Dendiohs ihyan
ne, chemin che nde tah hua ndạhcạ
che tihcạ rạhn ne che duche rinó
Dendiohs, che rạ́hn che u che Dạya
ye mạn, che tendạhnun ye u, dechuh
ye u muhn iyehnse mạn.
37 Cuentah nchuhn ndutinạn ne,
condihchero ne. Ndete che
numacuahn vederihquentiyon yahn
Chidá, redín vederihno, tuhme
cotahno ne u.
38 Nducote redín vederihno
numacuahn vederihquentiyon yahn
ye ne, cotahno ne u, andahre hua
nahn cotahno ne yahn ndudo che
ricuáhn. Tuhme tumacadino ne che
rinduco Dendiohs Chida u.
39 Chihco dạma ino sạhn chahn
tạma yune che nahn din se preso
ihyan, ate ndiquendạh ye vạn se, ne
din vi ye.

40 Tuhme cuahn ye cuạhn chihto
ico Jordán, ne min quenan ye, lạdo
cuạhn nạn che riquendạh yạhn,
cuạhn nạn che quenan Juạn Bautista
chehdenune ye ihyan ro menạn.
41 Ạma yạhn ihyan rahn ye,
rendihchero ye Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Juạn Bautista ne, andahre hua
din ye nde ạma vederihno, ate
nducuahn che rạhn ye yahn ihyan
cuh ne, cuạco.
42 Ihyan che chahn ye min ne, ạma
yạhn ye chitahno ye ihyan.

11

Chih Lázaro

1-3 Yạn Betania ne, chihnde ạma
ihyan che duche ye Lázaro. Ihyan
min ne, chahte o cahve ye; ạma ye
ne, duche ye María, ne tạma ye ne,
duche ye Marta. A ihyan che duche
María me che chacotạhme ye
nunedạn cạh Dihvo vo, ne ndi cuma
ye nduco yudo tin ye. Ạma yune ne,
chetạh cah Lázaro, ne ạma tahn ndi
ye. Tuhme tahve nduh che o cahve
ye ndudo yahn Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Dihve nuhn, amigo yahn ne
Lázaro ne, chetạh cah ihyan, ne ạma
tahn ndi ye.
4 Cuahn che chihnevan Dihvo vo
ne, rạhn ye:
—Cah min ne, andahre din che coh
ye, ate chemin ne, cạva che cuhnde
ro vederihquentiyon chahte yahn
Dendiohs, ne ndeva ihyan yavenạn
ye mạn, ndeva ye yavenạn u che
Dạya ye mạn.
5 Andahre ạma yahino Dihvo vo
ihyan chahn, Lázaro mạn, María
mạn, Marta mạn ne,
6 cuahn che ndạ ndudo yahn ye
che cah Lázaro ne, chendah ca ye te o
ro min nạn che quenan ye.
7 Chihno min ne, rạhn ye ri ye
ihyan apóstol yahn ye:
—Ndaconan cuhn vo nduco
nchuhn estạdo yahn Judea.
8 Tuhme rạhn ihyan chahn ri ye
ihyan:
—Ihyan Ricuahn, cade chuh neve
ro che nahn cạhno sạhn ndinạn
chahn ndih nduco tu, ne mạn ne, ¿a
rihco ne che cạhn tun ne min ne?
9 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Ndichio ura che ạma ro, ne
cuahn che ro vatechica vo ne, hua
renda cạh vo, te ro nạn vo yahn che
quendihco dave yahn yạhn.
10 Ate ndete che vino vatechico vo
ne, conda cạh vo yahn che man ro.
11 Chihno min ne, rạhn ye ri ye
ihyan chahn:
—Amigo yuhn vo Lázaro ne,
quiyạdo ye, ate cạhn ndedetuhché
ihyan.
12 Rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Dihve nuhn, ndete che chetạh
yạhnde ihyan ne, ametah nduh dito
ri yahn ye.
13 Dihvo vo ne, hua rạhn cuạco ye
che a chih Lázaro, ne chemin che
rạhco ihyan apóstol chahn che
quiyạdo ye.
14 Tuhme rạhn cuạco ye ri ye
ihyan chahn:
—Lázaro ne, a chih ye.
15 Tahque ndạhcạ che hua quenán
min ro che chih ye, te nduco tihcạ
ne, tahque ndah ro yahn nchuhn,
cạva che cotahno ne. Mạn ne, cuhn
vo quendihchero vo ihyan.
16 Tomás, ihyan min che ntạhco
ihyan che duche ye “Cuạhche” ne,
rạhn ye ri ye ihyan apóstol chenạhn
chahn:
—Cuhn vo nduco nchuhn,
conduco vo Dihvo vo, andahre va
che coh vo dạma nduco ye.

A Dihvo vo Jesucristo che rendedevahn ye ihyan iyehnse mạn, rendedetuhche ye tenạhn mạn

17 Cuahn che ndạ Dihvo vo yạn
Betania ne, a cun ro che quenun
Lázaro chete yạyan.
18 Betania ne, nino nduco yạn
Jerusalén, ri tenduh o kilómetro
quenan mạhn,
19 ne ạma yạhn sạhn ndinạn yahn
nación yahn Israel, chahn se
chendihchero se Marta mạn, María
mạn, cạva che necạh se
vedechahtino ihyan, yahn che chih
cahve ye.

20 Cuahn che checadino Marta che
a ndạ nino Dihvo vo ne, cuahn ye
quendi yune ye ihyan. Numanahn
min ne, quenun María vah.
21 Ura che a tạhn nun Marta Dihvo
vo ne, rạhn ye ri ye ihyan:
—Dihvé, ndete che muhn quenan
ne ro che chi dito yahn cahvé ne, nde
hua chih ye.
22 Ate dehve din yahn, te ndih ne,
adecodehno che cạca ne Dendiohs
ne, cuahnecun ye.
23 Rạhn Dihvo vo ri ye Marta:
—Quehve ne, ndaconan conan se.
24 Rạhn Marta ri ye Dihvo vo:
—Cuạco che ndaconan conan ye,
cuahn che ntuche tenạhn, ro che
cuihno iyehnse.
25 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye
Marta:
—Che ntuche tenạhn mạn, che
cuahtenan ye vahchetero mạn ne, a
u che rihquentiyón. Ihyan che
ritahno ye u ne, andahre coh ye ne,
ntuche ye.
26 Nducoyạca ihyan che ritahno ye
u ne, hua conda ye, te cuahtenan ye
vahchetero cuahn dạma. ¿A ritehne
chemin ne?
27 Rạhn Marta ri ye Dihvo vo:
—Tạcạ hua, Dihvé. Ritahnó.
Namin ritahnó che a ndih che Dạya
Dendiohs mạn, a ndih che a va cạde
che chi ne ndedevahn ne ihyan
iyehnse mạn.
28 Chihno rạhn Marta ne, cuahn ye
ngua ye coh ye María, ne rạhn ye
deco deco ri ye ihyan:
—Ndạ Ihyan Ricuahn, ne rah ye di.
29 Ndetạhno necuan María, ne
cuahn ye nạn che quenun Dihvo vo.
30 Dihvo vo ne, ametah condạ ye
viyạn, te quenan rino ye yune nạn
che ntạca Marta ihyan.
31 Sạhn ndinạn chahn che chenan
se vạco María renecạh se
vedechahtino ihyan ne, ndihchero
se che aderano ye necuan ye cuahn
ye, ne cuahn se nduco ye. Rạhco se
te cuahn ye nạn yạyan, cuaco ye
cạva cahve ye.
32 Cuahn che ndạ María nạn Dihvo
vo ne, chehntihya ye, ne rạhn ye:
—Ndete che muhn quenan ne ro
che chi dito yahn cahvé ne, nde hua
chih ye.
33 María ne, ạma raco ye. Namin
sạhn chahn ne, raco se. Ndihchero
Dihvo vo, ne ạma chi ndạche ye.
34 Tumerune ye ihyan chahn:
—¿Ti chihche nchuhn tenạhn me
ne?
Rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Dihve nuhn, cuhn vo nduco ne,
ndihchero ne.
35 Namin chaco Dihvo vo.
36 Tuhme rạhn ạma o sạhn chahn:
—Condihche nchuhn. A ndero ndi
che ạma yahino ye tenạhn me.
37 Tạma te o se ne, rạhn se:
—Ihyan tih ne, din ye che chi ro
nạn sạhn nạn ve me. ¿Tạcạ che hua
din ye che ndoyahn Lázaro, ne hua
chih ye?

Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche ye Lázaro

38 Dihvo vo ne, ạma chi ndạche ye,
ne cuahn ndạ ye nạn yạyan me.
Yạyan me ne, ndindah nạn ạma
yạva, ne ạma tu chahno ndi
chendevah yahn.
39 Rạhn Dihvo vo:
—Cuehnevi nchuhn tu chende
yạyan. Conạhne ne.
Tuhme rạhn Marta ri ye Dihvo vo:
—Dihvé, co a ran tenạhn, te a
chihno cun ro che chih ye.
40 Ate rạhn Dihvo vo ri ye Marta:
—A ráhn rí di te ndete che ritehne
ne, tumacadine vederihquentiyon
chahte yahn Dendiohs.
41 Tuhme chehnevi ihyan chahn tu
me. Chenihyon nạn Dihvo vo nạn ro,
ne covạh ye tuhcạ:
—Chidá, renté nundihve cuahn
ndih yahn che rihcovan ne che
revạ́h.
42 A devanó te cuahn dạma che
revạ́h ne, rihcovan ne, ate tihcạ rạ́hn
cạva che ndah yahn ihyan che
chenun ye muhn, cạva che cotahno
ye che a ndih dechuh ne u.
43 Chihno covạh ye ne, rạhn ye
ạma dito:
—Lázaro, ¡cuendiquendah tạn!

44 Ndetạhno ntuche ihyan min,
ndiquendạh ye chete yạyan. Deva
ndacotuma ye tino, nde tạh nde cạh
ye mạn, nạn ye mạn. Rạhn Dihvo vo
ri ye ihyan chahn:
—Cuentạhte nchuhn tino che
ndacotuma ye.

Rente cạde sạhn ndinạn chahn che din se preso Dihvo vo Jesucristo

45 Sạhn ndinạn chahn che chahn
se chinduco se María cuahn che chih
cahve ye ne, ndihchero se vederihno
che din Dihvo vo, ne ạma yạhn se
chitahno se ihyan.
46 Ate nạhn se ne, chahn se chengo
se sạhn fariseo yahn vederihno che
din ye, ndedetuhche ye Lázaro.
47 Tuhme ndo dạma sạhn fariseo
chahn mạn, chidocuyạn ndinạn
mạn, nduco nducoyạca sạhn ndinạn
yahn nación yahn Israel, nte cạde se,
ne rạhn se:
—¿Tạcạ din vo?, te ihyan min ne,
ạma redin ye vederihno.
48 Ndete che cạhcomạn vo che
quendi ye ne, nducoyạca ihyan
cotahno ye ihyan, ne denạn chi sạhn
ndinạn yahn Roma, cuihno ndahtera
se yạco yuhn vo mạn, cuihno cạhno
se ihyan nación yuhn vo mạn.
49 Ate Caifás, ihyan min che
chidocuyạn che tahque ndinạn
nduyo min ne, rạhn ye ri ye sạhn
chahn:
—Nchuhn ne, nde hua devano ne.
50 Nde tah hua retumacadino ne,
te tahque ndạhcạ yuhn vo, che coh
ạma no ihyan cạva ihyan nación
yuhn vo yudomin ca che coh
nducoyạca ye.
51 Caifás ne, ndiyu che
ndedecadino mạn ye che tihcạ rạhn
ye. Nducote ihyan min ndinạn ye
nduyo min ne, cạh Dendiohs,
checadino ye, ne chemin che rạhn ye
che va che coh Dihvo vo Jesucristo,
cạva che ndedevahn ye ihyan nación
yahn Israel mạn,
52 nducoyạca ihyan yahn
Dendiohs che chenan ye muhn min
numachahte iyehnse mạn.
53 Tihcạ chi, che nde ro min,
chihco cạde sạhn ndinạn chahn che
cạhno se Dihvo vo.
54 Chemin che ametah quechica ro
Dihvo vo vạn ihyan. Tahque ndah ye
ne, chica ye estạdo yahn Judea, ne
cuahn ye ạma cuạn, nino yạhn nạn
che metah duhva, chihto ạma yạn
che duche Efraín. Min quenan ye
nduco ihyan apóstol yahn ye.
55 A cochi nino vihco ro yudo yahn
ihyan nación yahn Israel, ne ạma
yạhn ihyan rica ye yạn vạco ye, rahn
ye yạn Jerusalén ạma o ro
numanahn che metah cuanạn vihco
me, cạva che ndo dave ye nduhcạ
costumbre yahn ye.
56 Rinuhn ihyan chahn Dihvo vo,
ne ạma retumarune vih ye ura che
chenun ye chete yạco:
—Nchuhn, a hua devano ne, ¿a chi
ye vihco ne?
57 Sạhn fariseo mạn, chidocuyạn
ndinạn mạn ne, a ndihquentiyon se
che adecoduhno ihyan che devano
ye ti quenan Dihvo vo ne, cạhma ye
co ye sạhn, cạva che din se preso
ihyan.

12

Ạma ihyan ndạhta ne, chacotạhme ye nunedạn cạh Dihvo vo Jesucristo

1 Te ạn ro ca renda che ndạ ro
yudo me, ne cuahn Dihvo vo yạn
Betania, quendihchero ye Lázaro,
ihyan min che ndedetuhche ye
ihyan vạn tenạhn.
2 Vạco Lázaro din ihyan chahn ạma
vihco cạva Dihvo vo, ne cạh ye, cheh
vino ye. Marta ne, chihntạve ye che
cheh ihyan chahn, ne Lázaro mạn,
Dihvo vo mạn, vate ye nduco ihyan
chenạhn nạn mesa.
3 Ura min ndạ María, nda ye
tenduh mạhn litro nunedạn ndah,
che duche nardo. Chemin ne, ạma
yahn chihve. Chacotạhme ye cạh
Dihvo vo, ne nedin cuma ye nduco
yudo tin ye. Numacuahn chetevah
me quendihco chan dạn.
4 Tuhme ạma sạhn che ndi cuande
se vạn ihyan apóstol chahn, che

duche se Judas Iscariote, daya
Simón, sahn min che va che ndihcue
ndeh se Dihvo vo ne, rahn se:
5 —Nunedan tih ne, rigonun
chihve tenduh ino ciento tume
diyahngua, ¿tacá che hua ndihcue
tahn tih, ndaca che conan te ihyan
chevah?
6 Judas ne, ndiyu che yahino se
ihyan chevah che tihcá rahn se, te
yahn che duco se. Nducote sahn min
ndi se tesorero van ihyan apóstol
chahn ne, rendaca yune che reduco
se.
7 Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:
—Hua cahca tan che tihcá redin te.
Chehdendá te nunedan me u, cava
che cuhndeyán che conún chete
yayan.
8 Ihyan chevah ne, cuahn dama
chenun ye van nchuhn, ne co conan
ne ihyan cuahn che nahn ne. Ate u
ne, hua cuahn dama conán nduco ne.

Rentuhno sahn ndinan chahn cava che cahno se Lázaro

9 Ama yahn ihyan nación yahn
Israel, checadino ye che yan Betania
quenan Dihvo vo, ne cuahn ye
quendihchero ye ihyan. Namin
nahn ndihchero ye Lázaro, ihyan
min che ndedetuhche Dihvo vo
ihyan van tenahn.
10 Tuhme ntuhno chidocuyan
ndinan chahn che namin nduco
Lázaro cahno se ihyan,
11 te a cava Lázaro che ama yahn
ihyan nación yahn Israel rihcoman
ye sahn, ritahno ye Dihvo vo.

Chendá Dihvo vo Jesucristo yan Jerusalén

12 Ama yahn ihyan ndá ye vihco ro
yudo, yan Jerusalén. Chi dave tama
ro me ne, checadino ye che va che
ndá Dihvo vo.
13 Tuhme chihca ye iyon, quenda
ye, ne cuahn ye quendi yune ye
Dihvo vo. Cuahn che tahn nun ye
ihyan ne, chendá ye viyan rah yeno
ye:
—¡Ndeva vo yavenan Dihvo vo
Dendiohs! ¡Ndeva vo yavenan ihyan
cuh che dechuh ye! ¡Ndeva vo
yavenan ihyan cuh che Rey yahn
nación yuhn vo Israel!
14 Dihvo vo ne, ndaca ye ama
burro lihn, quendudo ye ite, te a
ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs
tuhcá:
15 Nchuhn ihyan yan Jerusalén, hua
dehva rahco ne.
Condihche ne. Cochi Rey yahn ne,
quendudo ye ama burro lihn.
16 Ro menan ne, hua chenahn
ihyan apóstol yahn dehtenduh che
tuhchan, ate adive cuahn che a
conahn Dihvo vo vahchetero ne,
tuhme chenahn ye che nducuahn
che chahno chi Dihvo vo ne, a
ndirun yahn nan Ndudo yahn
Dendiohs.
17 Ihyan che ndihchero ye
vederihno che din Dihvo vo,
ndedetuhche ye Lázaro van tenahn
ne, rente ye yahn.
18 Chahn ino ihyan yahn
vederihno me, ne chemin che ama
yahn ye chahn ye chendi yune ye
Dihvo vo.
19 Tuhme rente sahn fariseo chahn
van man se nduco vih:
—Condihche nchuhn. A
chihnonan yahn ntiyon yuhn vo, te
nducoyaca ihyan ne, a chinduco ye
ihyan cah.

Ama o sahn nación yahn Grecia ne, nahn ndihchero se Dihvo vo Jesucristo

20 Van ihyan che chahn ye vihco
min yan Jerusalén, ndeva ye
yavenan Dendiohs ne, nduco neve
sahn nación yahn Grecia.
21 Sahn chahn ne, chahn ndá se
nan ama ihyan yan Betsaida, estado
yahn Galilea, duche ye Felipe, ne
rahn se ri se ihyan:
—Codin ne favor, ne quenda ne
nuhn nan Jesús, te nahn ndihchero
nuhn ihyan.
22 Felipe ne, chahn ye rahn ye
nduco Andrés, ne cuahn nduh che o
ye, yahve ye Dihvo vo.
23 Tuhme rahn Dihvo vo ri ye
ihyan chahn:

—U che rinducó nducoyąca ihyan ne, adecodehno ura nąhn vahchetero.
24 Cuąco rąhn rí nchuhn te cąva che co yahn ąma ndute trigo, ndo ndeh ne, va che cuehche ndiyąhn. Ndete che hua cuehche ne, hua co ndeh.
25 Ihyan che nahn ndedevahn mąn ye ihyan ne, denda ye ihyan. Ate ihyan che rihco mendąhn ye ihyan muhn iyehnse ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
26 Duh ihyan che nahn din ye ntiyon yáhn ne, va che cąhco dąma ino ye conduco ye u. Ihyan che redin ye ntiyon yáhn ne, cuahtenan ye vahchetero nducó, ne din Chidá che quendąh yavenąn ye.

Rąhn Dihvo vo Jesucristo te va che cąhno se ihyan

27 'Mąn ne, ąma rąn. Ate ndotenan che cąhmá có Chidá che ndedevahn ye u, cahnevi ye che va che chuhríhn ne, tahque ndah cąhco dąma inó, te a cąva che chuhríhn che cochí.
28 Chidá, cąhmá có ihyan: "Vá vedeyeno che dináhn nducuahn che chihquentiyon ne, cąva che quendąh yavenąn ne."
Tuhme chenun ąma ndudo che chica vahchetero, che rąhn:
—A dín che quendąh yavenąn. Mąn ne, dín che quendąh yavenąn tąma yune.
29 Chihnevan ihyan che chenun ye min, ne nąhn ye ne, rąhn ye che chine dąve. Nąhn tun ye ne, rąhn ye te co ąma ángel yąhve ye Dihvo vo.
30 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Ndudo che chihnevan nchuhn ne, a cąva mąn ne, ndiyu cąva u.
31 A ndą ura che cuhnde cąde yahn ihyan iyehnse, ne chundah, sąhn min che rihquentiyon se iyehnse ne, ndąhco ndiya Dendiohs sąhn.
32 Cuedevano nchuhn te cuahn che conan yąh, dín che cotahno ihyan numachahte iyehnse u.
33 Che tihcą rąhn ye ne, rąhn ye nduhcą che va che coh ye.
34 Rąhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—A devano nuhn te nąn Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun che ihyan che a va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, hua ndą ro che cuihno vederihquentiyon yahn ye. ¿Tącą che rąhn ne che ndih che rinduco ne nducoyąca ihyan, conan yąh ne? ¿Duh ndih tuhme ne?
35 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Conan cá te neve ro nduco nchuhn, cacuáhn nchuhn. Cuihcovan ne ndudo yáhn, cąva che runecąde cuahtechica ne, ne co ndevahn ne, te ihyan che hua runecąde vatechica ye ne, nde hua devano ye ti ndą ti tuno ye.
36 Cuitahno nchuhn u, numanahn che quenán nduco ne, cąva che co ne ihyan runecąde.
Chihno rąhn Dihvo vo chemin ne, chihcomąn ye ihyan chahn, ne cuahn ye.

Deh cuande che hua ritahno ihyan nación yahn Israel Dihvo vo Jesucristo

37 Andahre ąma din Dihvo vo vederihno vąn ihyan chahn ne, hua chitahno ye ihyan.
38 Hua chitahno ye, te va che conahn nduco ye, nduhcą che dirun ihyan profeta Isaías tuhcą:
Dihvé, neve cuahn ra ihyan che
ritahno ye ndudo che
rahndudo nuhn.
Neve cuahn ra ihyan che
tumacadino ye
vederihquentiyon yahn ne.
39 Tihcą chi che hua chi chitahno ihyan chahn. Namin dirun ihyan profeta Isaías tuhcą:
40 Dendiohs ne, deche ye ndutinąn
ihyan chahn mąn, din cheche
ye chedave yahn ye mąn,
cąva che hua nchanąn ye mąn, hua
conahn ye mąn,
ne hua cotahno ye Dihvo vo,
ndevahn ye.
41 Tihcą dirun ihyan profeta Isaías yahn vederihquentiyon chahte yahn Dihvo vo, te chinahn ąma vederihno nduco ye, ndihchero ye vederihquentiyon min.

42 Andahre tihcą ne, ą̈ma yą̈hn
ihyan nación yahn Israel chitahno ye
Dihvo vo. Nde są̈hn ndinąn chahn,
chitahno neve se. Ate hua chihco ro
se che ritahno se ihyan, yahn che
vą̈h se che cahnevi są̈hn fariseo
chahn vederihquentiyon yahn se
chete yąco.
43 Hua chihco ro se che ritahno se
Dihvo vo, te tahque renan ino se che
quendą̈h yavenąn se nąn ihyan
iyehnse che co nąn Dendiohs.

Ihyan che hua rihcovan ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, va che conda ye

44 Ą̈ma yune cuahn che rahndudo
Dihvo vo ne, ą̈ma dito rą̈hn ye:
—Ihyan che ritahno ye u ne,
namin ritahno ye Dendiohs Chida,
ihyan min che dechuh ye u.
45 Ihyan che rendihche ye u ne,
retumacadino ye tącą ihyan min.
46 U ne, ndą́ muhn iyehnse, ricuáhn
Ndudo yahn Dendiohs, cą̈va che
ihyan che cotahno ye u ne, ndevahn
ye, ne runecąde cuahtenan ye.
47 Ate ihyan che rihnevan ye
ndudo yáhn, ne hua redinahn ye ne,
ndiyu che nahn mą́n che dín castigo
ihyan, te ndą́ cą̈va che ndedeváhn
ihyan iyehnse, ndiyu demąn che dín
castigo ihyan.
48 Ihyan che racondą̈h vedąme ye
u, ne hua rihcovan ye ndudo yáhn
ne, va che co ye castigo ro che
cuihno iyehnse, tunoca che hua
dinahn ye ndudo che ricuáhn.
49 Tihcą, te Dendiohs Chida, ihyan
min che dechuh ye u ne, a ndudo che
rihquentiyon ye che renté mą̈n, che
rahndudó mą̈n, ndiyu dehtenduh
che ri yeno mą́n.
50 A devanó te che rihquentiyon
Chidá ne, che cuahtenan ihyan
vahchetero cuahn dąma. Chemin
che rahndudó nduhcą che
rihquentiyon ye u.

13

Dihvo vo Jesucristo ne, nąno ye cą̈h ihyan apóstol yahn ye

1 Cuahn che a tąma ro ra renda che
cuanąn vihco ro yudo me ne,
nducote a devano Dihvo vo che a
ndą ro che ndąca ye iyehnse, ne
nąhn ye nąn Dendiohs Chida ne,
chihco ro ye nduhcą che ą̈ma yahino
ye ihyan yahn ye.
2-4 Chundah ne, a nde menąn cą̈hn
nun se chete chedave yahn Judas
Iscariote, dąya Simón, nduhcą che
ndihcue ndeh se Dihvo vo. Nducote
Dihvo vo ne, a devano ye che a mą̈n
Dendiohs Chida ndąhco ye
nducuahn vederihquentiyon tą̈h ye
mą̈n, nąn ihyan min chica ye mą̈n,
min nąhn ye mą̈n ne, ura che chihno
cheh vino ye nduco ihyan apóstol
yahn ye ne, necuan ye nąn mesa.
Chehnevi ye tino tu che quenun ye,
ne chetą̈h ye ą̈ma toalla,
chacondihco ye yutorąn ye.
5 Namin chetą̈h ye cu che renąno
nun ye tą̈h ye, ne chih ye nune.
Tuhme canąn renąno ye cą̈h ihyan
apóstol yahn ye, ne renedin cuma ye
nduco toalla me.
6 Cuahn che ndą ye nąn va Simón
Pedro cą̈va che nąno ye cą̈h ye ne,
rą̈hn ihyan min ri ye ihyan:
—Dihvé, ¿tącą che ndih nąno ne
cą̈h ne?
7 Ndahconan Dihvo vo, ne rą̈hn ye
ri ye ihyan:
—Mą̈n ne, hua renehn deh conahn
che tihcą redín, ate adive ne, conehn.
8 Ate rą̈hn Simón Pedro ri ye Dihvo
vo:
—U ne, hua ndą ro che nąno ne
cą̈h.
Rą̈hn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Ndete che hua nąnó cah ne,
ametah din cuandé di vą̈n ihyan
yáhn.
9 Rą̈hn Simón Pedro ri ye Dihvo vo:
—Dihvé, ndete che tihcą ne,
conąno ne ndiyu demąn cą̈h, te
namin conąno ne tą̈h mą̈n, tín mą̈n.
10 Ate rą̈hn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Ihyan che a dave ye ne, a de cą̈h
ye rendotenan che ntu. Nchuhn ne, a
dave ne, andahre hua nducoyąca ne.
11 Rą̈hn ye te hua dave nducoyąca
ihyan chahn, yahn che a devano ye

te ạma cha sạhn che chi cuande se vạn ihyan chahn ndihcue ndeh se ihyan.
12 Chihno nạno Dihvo vo cạh ihyan chahn ne, ndonun ye tino tu yahn ye, ne ndaconan chihnde ye nạn mesa. Tuhme rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—¿A chenahn nchuhn deh conahn che nạnó cạh ne? Cạhmá có nchuhn deh conahn che tihcạ nạnó cạh ne.
13 Nchuhn ne, renevahnecun ne u, rạhn ne te a u che Dihve ne mạn, Ihyan Ricuahn yahn ne mạn, ne cuạco che rạhn ne.
14 Cua cuande nchuhn. Ạndahre u che Dihve ne mạn, Ihyan Ricuahn yahn ne mạn, ate nạnó cạh ne. Tihcạ quenan cuma che din yahino ạma tạma ne vih, nạno ne cạh vih.
15 Chihcó ejemplo cuh cạva che quendi ne.
16 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te nde ạma mozo hua tahque chahte vederihquentiyon yahn se che co patrón yahn se. Namin nde ạma sạhn che rahn ntiyon hua tahque chahte vederihquentiyon yahn se che co ihyan che redechuh ye sạhn.
17 Ndete che chenahn nchuhn yahn ejemplo che chihcó yahn ne, ne dinahn ne ne, ạma ndah ro yahn ne.
18 'Che tuhcạ rạ́hn ne, hua cạva nducoyạca nchuhn. U ne, ndiyu che hua tumacadinó duh nduh nchuhn che tendạhnún nchuhn, ate va che conahn Ndudo yahn Dendiohs che a ndirun tuhcạ: "Sạhn che dạma reh dạma rih se nducó ne, sạhn min che din tạn se nducó."
19 Rạ́hn rí nchuhn ndudo cuh mạn che ametah conahn, cạva che cuahn che a conahn ne, cotahno ne te a u che a va cạde che chí ndedeváhn ihyan iyehnse.
20 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che nevahnecun ye ihyan che dechúh ihyan ne, a u renevahnecun ye. Me ihyan che renevahnecun ye u ne, renevahnecun ye Dendiohs Chida, ihyan min che dechuh ye u.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn cuạco ye te Judas va che ndihcue ndeh se ihyan

21 Chihno rạhn Dihvo vo chemin ne, ạma chi rạn ye, ne rạhn cuạco ye:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ạma cha nchuhn ndihcue ndeh ne u.
22 Ihyan apóstol chahn ne, a ndere rendihchenun ye nạn vih, rendedecadino ye duh yahn che rạhn Dihvo vo.
23 Ạma ihyan apóstol che ạma yahino Dihvo vo ihyan ne, dạma va ye nduco vih.
24 Din tạh Simón Pedro yahn ye, cạva che tumerune ye Dihvo vo duh yahn che rạhn ye.
25 Tuhme cuahn ndạ ca ye nạn Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:
—Dihvé, ¿duh yahn che rạhn ne ne?
26 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Decạhndá ạma ndi pạn, ne sạhn che cạ́h, cheh se ne, a sạhn min.
Tuhme decạhnda Dihvo vo ạma ndi pạn, ne cạh ye, cheh Judas Iscariote, dạya Simón.
27 Ndetạhno che chetạh Judas pạn me ne, quenun chundah chete chedave yahn se. Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cha che ndihque che din ne, codin no ndetạhno.
28 Nde ạma ihyan che vate ye nạn mesa ne, hua chenahn ye deh cuande che tihcạ rạhn Dihvo vo ri ye Judas.
29 Nducote sạhn min ndi se tesorero yahn ihyan chahn ne, chemin che nạhn ye ne, ndedecadino ye, te co rạhn Dihvo vo nduco se che cua se dehtenduh che nahn yahn vihco, o che cạh se tume ihyan chevạh.
30 Ura min ne, a man, ne cuahn che chihno cheh Judas pạn me ne, quendạh vah se cuahn se.

Ạma vederihquentiyon ra

31 Cuahn che a chuh Judas cuahn se ne, rạhn Dihvo vo:
—Mạn ne, u che rinducó nducoyạca ihyan ne, nạn dehtenduh che cuahno có ne, cuhnde ro vederihquentiyon chahte yáhn.

Namin cuhnde ro vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs.
32 Nducote u che rinducó nducoyạca ihyan, cạhco ró vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs ne, namin Dendiohs ne, cạhco ro ye vederihquentiyon chahte yáhn, ne a nun cuahn cạhco ro ye.
33 Dạyá che yahinó nchuhn, a te neve ro ra che quenán nduco ne. Nchuhn ne, nuhn ne u, ate anduhnecạ che rạ́hn nduco sạhn ndinạn chahn ne, tihcạ rạ́hn nduco ne mạn, te nạn che nạ́hn ne, hua co cạhn ne quenuhn ne u.
34 Cạhcó ạma vederihquentiyon ra cạva nchuhn. Chemin ne, che din yahino ạma tạma ne vih, nduhcạ che yahino mạ́n nchuhn.
35 Ndete che din yahino ạma tạma ne vih ne, tumacadino nducoyạca ihyan che ritahno ne u.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te cạhma Pedro te hua rendihche ye ihyan

36 Simón Pedro ne, tumerune ye Dihvo vo:
—Dihvé, ¿ti che nạhn ne ne?
Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Nạn che nạ́hn ne, hua co condoque u mạn, ate adive ne, condoque u.
37 Tuhme rạhn Pedro ri ye ihyan:
—Dihvé, ¿dehco che hua co conducó ndih mạn?, te nde vá vedeyeno che cạhco mendạ́hn u, andahre cạhno ihyan u cạva ne.
38 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Ndere rahn che ve vedeyeno che cạhco mendahn di, cạva u. Cuạco rạ́hn rí di te numanahn che metah cuah tuh ne, cahme ino yune te hua rendihche u.

14

Atenạn che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo che co cuahtenan ye nạn Dendiohs Chida

1 'Hua ndeh ndedecadino nchuhn. Codin chahtino ne Dendiohs. Namin codin chahtino ne u.
2 Vạco Chidá ne, ạma va nạn che cuahtenan ihyan. Ndete che hua tihcạ ne, a rạhn cá rí nchuhn. Cạ́hn cạhcoyạ́n nạn che cuahtenan ne.
3 Cuahn che a cháhn chihcoyạ́n nạn che cuahtenan nchuhn ne, chi túṉ ndichecuá nchuhn cạva che cuahtenan ne dạma nducó nạn che conán.
4 Nchuhn ne, a devano ne ti nạ́hn. Namin a devano ne tạcạ tuno ne min.
5 Rạhn Tomás ri ye Dihvo vo:
—Dihvé, nducote hua devano nuhn ti che nạhn ne ne, nde hua codevano nuhn tạcạ che co tuno nuhn min.
6 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—A u che retihyon yuné ihyan, a u che ricuáhn ndudo cuạco, a u che rendedeváhn ihyan. Atenạn cạva u che co cuahtenan ihyan nạn Dendiohs Chida.
7 Ndete che a tumacadino nchuhn yahn vederihquentiyon che quenan cumá ne, namin tumacadino ne duh che Chidá. Mạn ne, a tumacadino ne duh che Chidá́, anduhnecạ ndete che a ndihchero ne ihyan.
8 Tuhme rạhn Felipe ri ye Dihvo vo:
—Dihvé, codin ne che co ndihchero nuhn Dendiohs Chida, ne nduco chemin ne, a cochahtino nuhn.
9 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Felipe, ametah ro che rinducó nchuhn, me ¿tạcạ che hua retumacadine yahn vederihquentiyon yáhn? Ihyan che rendihchero ye u ne, anduhnecạ ndete che rendihchero Dendiohs Chida. Ametah deh cuande che caque u che dín che ndihchero nchuhn ihyan.
10 Che tihcạ rahn ne, rihque ro che hua devene che u ne, rinducó Chidá, ne rinduco mạn ye u. Ndudo che ricuáhn nchuhn ne, ndiyu che cuande yahn mạ́n, te che cuande yahn Chidá. A ihyan min che rinduco ye u, redin ye che rinahn ntiyon yahn ye.
11 Cuitahno nchuhn che u ne, rinducó Chidá, ne mạn ye rinduco ye

u. Me ndete che hua co cotahno ne
chemin che dendudo renté nduco ne
ne, cuitahno ne yahn vederihno che
redín.
12 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ihyan
che ritahno ye u ne, namin din ye
vederihno nduhcạ che redín, nde
vederihno che tahque rahte din ye.
Tihcạ, te u ne, náhn nạn Dendiohs
Chida,
13 ne nducuahn che cạca nchuhn
ihyan che cuande yáhn ne, u che
Dạya ye ne, dín che conahn nduco
ne, cạhco ró che ạma chahte
vederihquentiyon yahn ye.
14 U dín che conahn nduco nchuhn
adecodehno che cạca ne che cuande
yáhn.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo che dechuh ye Vaco Ndah yahn Dendiohs

15 'Ndete che yahino nchuhn u ne,
codinahn ne che rihquentiyón.
16 Nducote va che náhn ne, cạcá
favor Chidá, ne dechuh ye Vaco
Ndah yahn ye conduco nchuhn
cuahn dạma, ndạca vedechahtino
yahn ne. A Vaco Ndah yahn ye redin
che renahn ihyan cha che cuạco.
17 Ihyan nunde ne, hua co conduco
Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, te
hua retumacadino ye
vederihquentiyon yahn. Ate nchuhn
ne, retumacadino ne, te rinduco
Vaco ye nchuhn, ne conun nchuhn
cuahn dạma.
18 Hua ạma yune cạhcomán
nchuhn, te ndaconan conducó
nchuhn.
19 Cuihno neve ro ne, ametah
ndaconan ndihchero ihyan iyehnse
u, ate nchuhn ne, tumacadino ne che
quendí conducó nchuhn, ne
cuahtenan ne vahchetero, te u ne, vá
cạva ne.
20 Tuhme tumacadino ne te u ne,
rinducó Chidá. Me nchuhn ne,
ndichahtino ne u, ne rinducó
nchuhn.
21 Ihyan che renahn ye, ne
redinahn ye che rihquentiyón ne,
rihco ro ye che yahino ye u. Chidá
ne, yahino ye ihyan che yahino ye u,
ne namin u ne, yahinó ihyan, ne
rinducó ihyan.
22 Ạma ihyan apóstol che duche ye
Judas, ndiyu Judas Iscariote ne,
tumerune ye Dihvo vo:
—Dihvé, ¿dehco che rạhn ne che
conduco ne nuhn, ne hua conduco
ne ihyan iyehnse ne?
23 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn
ye ri ye ihyan:
—Ihyan che yahino ye u ne,
redinahn ye che rihquentiyón. Ihyan
chahn ne, yahino Chidá ihyan mạn,
rinduco ye ihyan mạn. Namin u ne,
rinducó ihyan.
24 Ihyan che hua yahino ye u ne,
hua redinahn ye che rihquentiyón.
Ndudo che ricuáhn nchuhn ne, a
ndudo yahn Chidá, ihyan min che
dechuh ye u, ndiyu ndudo yahn
mán.
25 'Rete cuandé nchuhn nducuahn
ndudo che tuhchan numanahn che
quenan cá nduco ne.
26 Avạne ne, Vaco Ndah yahn
Dendiohs, che dechuh ye che cuande
yáhn, cạva che nte vedechahtino
nchuhn mạn, conan nchuhn mạn ne,
din che conahn nchuhn nducuahn
mạn, ntihyon yạn nducuahn che te
cuandé nchuhn mạn.
27 'Mạn ne, Dendiohs conduco ye
nchuhn. Dín che ạma ndạhcạ
cuahtenan ne, cuahte dihn chedave
yahn ne, ne chemin ne, hua co din
nde ạma ihyan iyehnse. Hua ndeh
ndedecadino nchuhn, nde huane
dihya ne co.
28 A chihnevan nchuhn che rạ́hn rí
nchuhn che náhn, ne ndaconán
conducó nchuhn. Ndete che cuạco
che yahino nchuhn u ne, nde tuno
chi yeno ne che rạ́hn rí nchuhn che
náhn nạn Chidá, te Ihyan min ne,
tahque chahte vederihquentiyon
yahn ye che co u.
29 A nde mạn no rạ́hn rí nchuhn,
cạva che cuahn che a conahn ne,
cotahno ne che a nạn ihyan min che
náhn.
30 'Ametah tuno ura yáhn che
quendi cá te cuandé nchuhn, te a
cochi nino ura che conahn che nahn

chundah, sạhn min che
rihquentiyon se iyehnse cuh. Sạhn
min ne, metah nde ạma
vederihquentiyon yahn se nán,
31 ate cuahnecún che conahn
nduhcạ che nahn se, cạva che
codevano ihyan iyehnse che yahinó
Chidá, ne redináhn che rihquentiyon
ye. Mạn ne, cạco vo muhn, cuhn vo
nduco nchuhn.

15

Ejemplo yahn dihyo uva

1 'U ne, anduhnecạ dihyo uva
ndah. Me Chidá ne, anduhnecạ
ihyan che redin ye cudạdo dihyo
uva.
2 Dune dihyo uva che hua ri yahn
ne, rihca ye. Ate dune che ri yahn ne,
rihca ndudo ye mạn, renedin dave
ye mạn, cạva che tahque co yahn.
Anduhnecạ ndete che tihcạ redin
Chidá nduco ihyan che ritahno ye u.
3 Nchuhn ne, anduhnecạ dihyo
uva che a nedin davé, tihchan ne,
yahn che a chicuáhn nchuhn.
4 Cuiquendi ne cochahtino ne u, ne
u ne, quendí nda cuandé nchuhn.
Ndete che nda riya ạma dune dihyo
uva ne, ametah co yahn, te ametah
nda nạn duto. Cuihco nchuhn
cudạdo cạva che hua cuahno co ne
tihcạ. Ndete che hua quendi ne
cochahtino ne u ne, co ne nduhcạ
dune dihyo uva che a metah ri ndute
yahn, yahn che ametah nda nạn
duto.
5 'U ne, anduhnecạ duto dihyo uva.
Me nchuhn ne, anduhnecạ dune.
Nchuhn che nda cuandé nchuhn, ne
ndete che quendi ne cochahtino ne u
ne, co ne nduhcạ dune dihyo uva che
ạma ri yahn. Ate che tin demạn
nchuhn ne, hua dehva co din ne, te
hua ndichahtino ne u.
6 Duh nchuhn che hua cochahtino
ne u ne, cuacondạh vedạmé nchuhn,
co ne nduhcạ ạma dune dihyo uva
che a ntạh. Dune chemin chan ne,
retih, ne renedin dạma ihyan
rihquiyạhn ye.
7 'Ndete che quendi nchuhn
cochahtino ne u mạn, quendi ne
dinahn ne che a chicuáhn nchuhn
mạn ne, cuica ne deh che nahn ne,
ne conahn nduco ne.
8 Chidá ne, riquendạh yavenạn ye
cuahn che ạma ndạhcạ redin
nchuhn ntiyon. Nduco tihcạ ne,
rihco ro ne che numa cuạco rinduco
ne u.
9 Nduhcạ che yahino Chidá u ne,
tihcạ yahinó nchuhn. Cuiquendi ne,
cochahtino ne u, ne quendí din
yahinó nchuhn.
10 U ne, redináhn
vederihquentiyon yahn Chidá, ne
cuahn dạma yahino ye u. Namin
nchuhn ne, ndete che dinahn ne che
rihquentiyón ne, quendí din yahinó
nchuhn.
11 'Tihcạ ricuáhn nchuhn cạva che
ạma co yeno ne nduhcạ che yeno
mán.
12 Vederihquentiyon yáhn cạva
nchuhn ne, che din yahino ạma
tạma ne vih nduhcạ che yahino mán
nchuhn.
13 Vedeyahino che tahque chahte
che co cuahtenan cuma ihyan ne,
che cạhco mendạhn ye ihyan coh ye,
ndedevahn ye amigo yahn ye.
14 Nchuhn ne, amigo yáhn nchuhn,
ndete che dinahn ne che
rihquentiyón nchuhn.
15 Ihyan ne, hua renecạh cuande
ye mozo yahn ye dehtenduh che
redin ye. Ate nchuhn ne, amigo yáhn
nchuhn. Hua rinó nchuhn nduhcạ
mozo yáhn, ne chemin che chicuáhn
nchuhn nducuahn che te cuande
Chidá u.
16 Ndiyu nchuhn che tendạhnun
ne u. A mán che tendạhnún nchuhn,
ne chihquentiyón nchuhn che din ne
ntiyon yáhn, ntiyon min che
cochihve numacuahn ro. Nduco
tihcạ ne, din Chidá che conahn
nduco ne, nducuahn che cạca ne
ihyan che cuande yáhn.
17 Mạn ne, ndaconan rihquentiyón
nchuhn che din yahino ạma tạma ne
vih.

Ihyan iyehnse ne, rendihche tạn ye Dihvo vo Jesucristo mạn, ihyan yahn ye mạn

18 'Nchuhn ne, a devano ne che din
tạn ihyan iyehnse nducó. Chemin

che nde hua cạhn ino ne cuahn che din tạn ye nduco ne.
19 Nchuhn ne, hua dạma ri ne nduco ihyan nunde. Chemin che hua yahino ye nchuhn nduhcạ che yahino ye combiero yahn ye. U ne, a tendạhnún nchuhn vạn ye, ne redin tạn ye nduco ne, yahn che ametah dạma ri ne nduco ye.
20 Cuenecạhco nchuhn ndudo che a rạ́hn rí nchuhn tuhcạ: “Nde ạma mozo yahn ihyan ne, hua tahque yudo se che co mạn ye.” Ihyan che redin tạn ye nducó ne, namin din tạn ye nduco nchuhn. Me ihyan che redinahn ye yahn ndudo che ricuáhn ne, namin nevahnecun ye ndudo che cacuahn nchuhn.
21 Va che chuhrihn nchuhn nducuahn vedetạn yahn ihyan, yahn che rinduco ne u. Din tạn ye nduco ne, te hua rendihche ye Chidá, ihyan min che dechuh ye u.
22 ’Nducote ndạ́, chicuáhn ihyan, ne hua chitahno ye ne, chemin che tahque chihta nunde yahn ye, nde nạn che cạhma ye metah.
23 Ihyan che hua ri rendihche ye u ne, namin hua ri rendihche ye Chidá.
24 Vederihno che nde ạma ihyan hua nedin ye ne, dín vạn ye, ate nde nduco nduh ne, rendihche tạn ye u mạn, rendihche tạn ye Chidá mạn, ne chemin che nde tahque chihta nunde yahn ye.
25 Tihcạ va che co cạva che conahn ndudo yahn Dendiohs che a ndirun tuhcạ: “Andahre nde ạma nunde yáhn metah, ate din tạn ihyan nducó.”
26 ’A Vaco Ndah yahn Dendiohs che rete vedechahtino nchuhn mạn, che rete duto ndudo yahn ndudo ndah yahn ye mạn. Dechúh, ne cuahn che ndạ ne, te duto ndudo yahn ndudo yáhn.
27 Namin nchuhn ne, cạh ne duto ndudo yahn ndudo yáhn, te chinduco ne u nde ro che canạn ntiyon yáhn.

16

1 ’Rete cuandé nchuhn yahn dehtenduh che cuahno co ne, cạva che hua ndạca dạma ne.
2 Sạhn tạn chahn ne, ndetendạh se nchuhn chete yạco, ne ndạ ura che adecoduhno sạhn che cạhno se nchuhn ne, nde tuno ndedecadino se che a ntiyon yahn Dendiohs che redin se.
3 Tihcạ din se, te hua rendihche se Chidá mạn, u mạn.
4 Cuahn che ndạ ura che conahn nduco nchuhn tihcạ ne, cuenecạhco ne te a rạ́hn rí nchuhn.

Vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs

’Ro menạn ne, hua te cuandé nchuhn yahn ndudo cuh, yahn che quenan cá muhn iyehnse nduco ne.
5 Ate mạn ne, nạ́hn nạn Ihyan che dechuh ye u, ne nde ạma nchuhn hua retumarune ne u ti che nạ́hn.
6 Tahque ndah ne, ạma chi rạn ne che tihcạ rạ́hn nduco ne.
7 Rạhn cuạcó rí nchuhn te tạhque ndah cạva ne che nạ́hn, te atenạn nduco tihcạ co dechúh Vaco Ndah Yahn Dendiohs, nte vedechahtino nchuhn.
8 Cuahn che ndạ ne, din che conahn ihyan che chendihco ye nunde mạn, din che conahn ye che runecạde u mạn, din che conahn ye che Dendiohs ne, techecạde ye yahn ye, din ye castigo ihyan mạn.
9 Conahn ye che chendihco ye nunde yahn che hua ritahno ye u.
10 Conahn ye che runecạde u, te nạ́hn nạn Chidá, ndạcá vạn nchuhn.
11 Conahn ye che Dendiohs ne, techecạde ye yahn ye, din ye castigo ihyan, te chundah, sạhn min che quenan cuma se vederihquentiyon muhn iyehnse ne, a techecạde ye yahn se, ne va che din ye castigo sạhn.
12 ’Ạma va ca ndudo che cacuáhn nchuhn ate meniyon ne, hua tuno vederendedecadino yahn ne che conahn ne.
13 A Vaco Ndah yahn Dendiohs che recạh duto ndudo yahn ndudo ndah yahn ye. Cuahn che ndạ ne, te cuande nchuhn yahn ndudo min. Ndiyu tin demạn che tihcạ din, te a

Dendiohs che rihquentiyon che
tihcạ din. Namin te cuande nchuhn
nde yahn dehtenduh che comạn
cochi che co.
14 Ndeva yavenán, te a
vederihquentiyon yáhn che te
cuande nchuhn.
15 Tihcạ, te nducuahn
vederihquentiyon yahn Chidá ne, va
tạh. Chemin che rạhn che Vaco Ndah
yahn ye ne, a vederihquentiyon
yáhn che te cuande nchuhn.

Ihyan apóstol ne, co rạn ye, ate adive ne, cuavi vederạn yahn ye, ne co yeno ye

16 'A tah ra che quenán nduco
nchuhn, te náhn nạn Dendiohs
Chida. Ate adive tah cuahn ne,
ndaconan ndihchero ne u.
17 Tuhme retumerune vih nạhn
ihyan apóstol chahn vạn mạn ye
nduco vih:
—Rạhn ye che cuihno neve ro ne,
ametah ndihchero vo ihyan mạn,
che adive tah cuahn ne, ndaconan
ndihchero vo ihyan mạn, che a nạhn
ye nạn Dendiohs Chida mạn. ¿Dehra
conahn ne?
18 ¿Dehra conahn che rạhn ye che
cuihno neve ro me ne? Hua renahn
vo deh conahn che tihcạ rạhn ye.
19 Dihvo vo ne, checadino che hua
chenahn ihyan chahn, ne nahn
tumerune ye ihyan. Tuhme rạhn ye
ri ye ihyan:
—U ne, ráhn rí nchuhn che cuihno
neve ro ne, ametah ndihchero ne u,
ne adive tah cuahn ne, ndaconan
ndihchero ne u. ¿A yahn chemin che
ạma retumerune vih ne ne?
20 Cuạco rạhn rí nchuhn che ạma
co ndạche ne, nde ạma cuaco ne.
Numanahn min ne, ihyan nunde ne,
ạma co yeno ye. Ate cuavi vederạn
yahn ne, ne co yeno ne.
21 Ạma ndạhta, cuahn che a ndạ
ura yahn te che cuacoyạhn te ne, ri
rạn te, yahn che ra yah chete te. Ate
cuahn che a chacoyạhn te decuạh
yahn te ne, nde metah renecạhco te
yahn vedeyah me, yahn che ạma
yeno te che a va decuạh yahn te.
22 Nduhcạ vederạn min che hua
rengu ne, tihcạ vederạn yahn
nchuhn, te cuahn che ndaconan
conducó nchuhn ne, ạma co yeno ne,
nde hua duhva co din che co rạn ne.
23 'Ndạ ro min ne, nde ạma nạn
dehtenduh ametah ndotenan che
cạca ne u che te cuandé nchuhn.
Cuạco ráhn rí nchuhn te nducuahn
dehtenduh che nahn ne ne, co cạca
ne Chidá che cuande yáhn, ne din ye
che conahn nduco ne.
24 Nde meniyon ne, nde ạma nạn
dehtenduh hua rica nchuhn Ihyan
che cuande yáhn. Mạn ne, cuica ne
nducuahn dehtenduh che nahn ne,
ne din ye che conahn nduco ne, cạva
che ạma co yeno ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndạhco ndiya ye ihyan nunde

25 'Ricuáhn nchuhn demạn nduco
ejemplo, ate ndạ ro che ametah
cacuáhn nchuhn nduco ejemplo, te
tahque ndah ne, cạhma cuạcó có
nchuhn yahn vederihquentiyon
yahn Chidá.
26 Ro min ne, nducuahn
dehtenduh che cạca ne Dendiohs
Chida che cuande yáhn ne, metah
ndotenan che u cạcá favor ihyan che
conahn nduco ne,
27 te yahino ye nchuhn, ne mạn ye
din ye che conahn nduco ne. Yahino
ye nchuhn yahn che yahino ne u
mạn, yahn che ritahno ne che mạn
ye dechuh ye u mạn.
28 U ne, chicá nạn Dendiohs Chida,
ndá muhn iyehnse. Mạn ne, a nun
ndạcá muhn, ne nạhn túnn nạn ye.
29 Tuhme rạhn ihyan apóstol yahn
ye ri ye ihyan:
—Mạn che cuạco ne, rạhn cuạco
ne nduco nuhn. Ametah nduco
ejemplo rete cuande ne.
30 A ndero ndi che devano ne
nducuahn dehtenduh nde hua
rendotenan che cạca ihyan ndih che
cạh cuande ne ihyan. Chemin che
ritahno nuhn che Dendiohs dechuh
ye ndih.
31 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:

—Mạn ne, a ritahno nchuhn u numa ino ne.
32 Ate a cochi nino ura che cạno ne, cạhn muhn cạhn min ne, cạhcomạn ne u. Ate hua demán, te nduco Dendiohs Chida u.
33 Nducuahn dehtenduh chemin chan ne, rete cuandé nchuhn cạva che cochahtino ne u, ne cuahte dihn chedave yahn ne. Cuedevano ne te va che chuhrihn ne, din tạn ihyan nunde nduco ne, ate hua dehva rạhco ne, te va che ndạhco ndiyá chundah nduco ihyan yahn se.

17

Dihvo vo Jesucristo ne, covạh ye cạva ihyan apóstol yahn ye

1 Chihno che tihcạ rạhn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye ne, chenihyon nạn ye nạn ro, ne covạh ye tuhcạ:

—Chidá, ndạ nino ura che va che chuhríhn. Cuendeva ne yavenán cạva che namin u ne, ndevá yavenạn ne.
2 Tihcạ, te ndih ne, chihco ne vederihquentiyon tạh che cạhcantiyón nducoyạca ihyan iyehnse mạn, che ndedeváhn nducoyạca ihyan che tendạhnun ne che cotahno ye u, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro mạn.
3 Atenạn ndih che Dendiohs, ne ihyan che nevahnecun ye ndih mạn, u che dechuh ne mạn ne, atenạn ihyan chahn che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
4 'U ne, ndevá yavenạn ne muhn iyehnse. Namin dináhn ntiyon che chihquentiyon ne che dín.
5 Chidá, mạn ne, cuendeva ne u, ne codin ne che cuhnde ro vederihquentiyon yuhn vo nduhcạ ro menạn cuahn che metah cuhnde iyehnse.
6 'Ihyan che tendạhnun ne vạn ihyan nunde cạva che cotahno ye u ne, a cạh cuandé ihyan che Dendiohs ndih. Ihyan chahn ne, ihyan yahn ne, ne din ne che chitahno ye u, nevahnecun ye ndudo ndah yahn ne.
7 Mạn ne, a devano ye te nducuahn vederihquentiyon che quenan cumá ne, a ndih te ne u.
8 Chicuáhn ihyan ndudo yahn ne che ndạhco ne tạh, ne nevahnecun ye. A checadino ndah ye, ne chitahno ye che a mạn ne dechuh ne u.
9 'Ricá ndih cạva ihyan chuhn che tendạhnun ne che cotahno ye u, te ihyan yahn ne ihyan. Ndiyu cạva ihyan nunde che ricá.
10 Nducoyạca ihyan yáhn ne, yahn ne ihyan. Namin nducoyạca ihyan yahn ne ne, yáhn ihyan, ne a cạva ihyan chahn che ndeva ihyan yavenán.
11 'U ne, ndạcá muhn iyehnse, ne nchí cạva che conán nduco ne. Ate ihyan chuhn ne, cuahtenan ca ye iyehnse. Chidá che va ne vahchetero, numacuahn vederihquentiyon yahn ne, codin ne cudạdo ihyan che tendạhnun ne che cotahno ye u, cạva che ạma ndudo co no ye nduhcạ uvo.
12 Numanahn che quenán muhn iyehnse nduco ihyan chuhn che tendạhnun ne che cotahno ye u ne, numacuahn vederihquentiyon yahn ne, dín cudạdo ihyan. Hua chinda nde ạma ye, atenạn ạma sạhn che a ndinda se, cạva che conahn nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn ne.
13 'Mạn ne, nchí nạn ne. Ate numanahn che quenan cá muhn ihyense ne, tihcạ ricá ndih cạva che co yeno ihyan chuhn, nduhcạ che yeno mán.
14 Chicuáhn ndudo yahn ne ihyan chuhn, ne ihyan nunde ne, rendihche tạn ye ihyan yahn che ametah dạma ri ye nduco ye, nduhcạ che u ne, hua dạma rí nduco ihyan nunde.
15 Ricá ndih cạva ihyan chuhn. Ndiyu cạva che ndetạhno ndeva ne ihyan, ate che ndedevahn ne ihyan tạh chundah.
16 Nduhcạ che ndiyu ihyan nunde u ne, namin ihyan chuhn ne, ametah dạma ri ye nduco ihyan nunde.

17 Numacuahn vederihquentiyon yahn Ndudo yahn ne, Ndudo min che redin che renahn ihyan cha che cuạco ne, cuihco vih ne ihyan chuhn cạva mạn ne.
18 Nduhcạ che te ne ntiyon u, dechuh ne u vạn ihyan nunde ne, tihcạ cạ́h ntiyon ihyan chuhn, dechúh ihyan vạn ihyan nunde.
19 A cạva ihyan chuhn che cạhco mendạ́hn u cóh, cạva che cotahno ye ndudo ndah yahn ne, ne runecạde cuahtenan ye.
20 'Ricá ndih, ndiyu demạn cạva ihyan chuhn, te namin cạva ihyan che cotahno ye u adive, yahn che cahnevan ye ndudo che cuahndudo ihyan chuhn.
21 Chidá, nduhcạ u nduco ne ne, ạma no vederendedecadino yuhn vo ne, ricá ndih che din ne che ạma ndudo no co nducoyạca ye, cochahtino ye uvo. Nahn che ạma ndudo no co nducoyạca ye, cạva che cotahno ihyan iyehnse che ndih dechuh ne u.
22 Vederihquentiyon che te ne u ne, namin cạ́h ihyan chuhn, cạva che ạma ndudo no co ye, nduhcạ che u nduco ndih ne, ạma no vederendedecadino yuhn vo.
23 Ndih ne, rinduco ne u, ne u ne, rinducó ihyan chuhn, cạva che ạma ndudo no co ye. Nduco tihcạ ne, tumacadino ihyan nunde che dechuh ne u mạn, yahino ne ihyan chuhn nduhcạ che yahino ne u mạn.
24 'Chidá, ihyan chuhn che tendạhnun ne cạva che co nduco ye u ne, náhn che cuahtenan ye nducó nạn che conán, cạva che tumacadino ye yahn vederihquentiyon che numacuahn vedeyahino yahn ne ndạhco ne tạ́h nde ro che metah cuhnde iyehnse.
25 Chidá che va ne vahchetero, ihyan nunde ne, hua rendihche ye ndih, ate u ne, rendihché ndih. Me ihyan chuhn ne, a devano ye che ndih dechuh ne u.
26 A cạh cuandé ihyan chuhn yahn vederihquentiyon yahn ne, ne conduco cá ihyan, quendí cạh cuandé ihyan, cạva che, nduhcạ che yahino ne u ne, tihcạ din yahino ne ihyan.

18

Din se preso Dihvo vo Jesucristo

1 Chihno rạhn Dihvo vo dehtenduh che tuhchan ne, chica ye min nduco ihyan apóstol yahn ye, cuahn ye tạma lạdo viche ạma ya che duche Cedrón. Ạma cuạn min ne, va yạhn ndạta, ne min chendạ ye nduco vih.
2 Judas, sạhn min che a rihco cạde se che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, namin a rendihche se min, te ạma ndeh yune chahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye.
3 Nducote a rendihche se min ne, hua chi vạhche yahn se, ne chahn cuạco no se nạn che quenun Dihvo vo. Nduco se ạma yạhn sandạdo mạn, policía yahn yạco mạn, che dechuh chidocuyạn ndinạn nduco sạhn fariseo. Sandạdo chahn mạn, policía mạn ne, nda se espạda mạn, linterna mạn. Cuahn che a ndạ nino sạhn chahn ne,
4 nducote a devano Dihvo vo nducuahn che va che cuahno co ye ne, quendạh ye vạn ihyan apóstol yahn ye ne, tumerune ye sạhn:
—¿Duh rinuhn nchuhn ne?
5 Ndahconan sạhn chahn, ne rạhn se ri se ihyan:
—Jesús yahn yạn Nazaret, rinuhn nuhn.
Rạhn ye ri ye sạhn:
—A u che rạ́hn nduco nchuhn.
Judas, sạhn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, min quenun se vạn sạhn chahn.
6 Cuahn che rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn che a ihyan min che rinuhn se ne, chica dạma nducoyạca se, ne chera se nde ndiyạhn.
7 Tuhme ndaconan tumerune Dihvo vo sạhn:
—¿Duh rinuhn nchuhn ne?
Rạhn se ri se ihyan:
—Jesús yahn yạn Nazaret rinuhn nuhn.
8 Rạhn ye ri ye sạhn:

—A ráhn rí nchuhn te a u che ráhn nduco ne. Nducote u che rinuhn ne ne, cuahnecun ne che nahn ihyan chuhn.

9 Tihca chi cava che conahn nduhca che rahn man Dihvo vo tuhca: “Ihyan che tendahnun Dendiohs Chida cava che conduco ye u ne, hua chinda nde ama ye.”

10 Simón Pedro ne, nda ye ama espada. Ndetendah ye, ne chahn ye ama sahn decahya yahn chidocuyan che tahque ndinan che duche se Malco, ne chacondah ye revan se lado tah cuaco se.

11 Ate rahn Dihvo vo ri ye Pedro:

—Cuentihyen ndah espada tih chete vaco. Va che chuhríhn nducuahn che a ndihco cade Dendiohs Chida.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nan chidocuyan che tahque ndinan

12 Sandado chahn nduco sahn ndinan yahn se man, sahn policía yahn yaco man ne, chi ihyo se Dihvo vo, din se preso ihyan.

13 Quenda se ihyan ndevaco Anás, inchahn ndico Caifás, chidocuyan che tahque ndinan ye nduyo min.

14 Caifás ne, a ihyan min che rahn ye ri ye sahn ndinan yahn nación yahn Israel, che tahque ndahca che ama no ihyan coh ye cava nducoyaca ihyan nación yahn ye.

Pedro ne, rahn ye te hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

15 Simón Pedro nduco tama ihyan apóstol ne, cuahn ye diyahn diyahn cuahn nan cuahn Dihvo vo. Ihyan apóstol che tama me ne, a rendihche chidocuyan ndinan me ihyan, ne chemin che chi chenda ye ura che nda Dihvo vo, quenun ye nan che ri chevah vaco chidocuyan ndinan me.

16 Ate Pedro ne, chandi ye cuahn chevah me. Tuhme quendah ihyan apóstol che tama me, ne yahve ye tahn che redin cudado chendevah me, ne quenda ye Pedro cuahn chete me.

17 Tahn che redin cudado chendevah me ne, tumerume te Pedro:

—¿A ndiyu nduco di rindoque ihyan cah ne?

Ndahconan Pedro ne, rahn ye ri ye tahn:

—Hua. Hua rinducó ihyan.

18 Nducote ama iche vino min ne, sahn decahya yahn chidocuyan man, sahn policía man, ndihco se ama vacoyahn, ne vatendi se recah ihno se sahn. Namin Pedro ne, nduco ye sahn chahn, nti ye chihto vacoyahn me, recah ihno ye ihyan.

Chihnde cade yahn Dihvo vo Jesucristo nan chidocuyan che tahque ndinan

19 Chicarune chidocuyan che tahque ndinan me Dihvo vo, duh nduh ihyan che rinduco ye ihyan man, deh che ricuahn ye man.

20 Rahn Dihvo vo ri ye chidocuyan me:

—U ne, cuahn dama chicuáhn van nducoyaca ihyan, chete yaco chahte man, yaco cahya man, nan che rendo dama nducoyaca ihyan nación yahn Israel. Dehve chicuáhn cuahn man cuahn ndeh.

21 Ndotenan che u cacarune ne ne, cuicarune ne ihyan che chicuáhn. Ihyan chahn cahma ye co ye ndih deh che chicuáhn ihyan.

22 Cuahn che tihca rahn Dihvo ne, chahn ama sahn policía yahn yaco vaconan ye, ne rahn se ri se ihyan:

—¿Dehco che tihca ndahconen yahn chidocuyan ndinan?

23 Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Ndete che hua tihca che ráhn ne, cahme ti quenan che hua ndahca ráhn. Ate ndete che ndahca ráhn ne, hua ndahca din che chehn u.

24 Tuhme ndedechuh Anás Dihvo vo, nchiche ihyo ye, tah Caifás, chidocuyan che tahque ndinan.

Ndaconan rahn Pedro che hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

25 Numanahn min ne, nti Pedro recah ihno ye ihyan chihto

vạcoyạhn, ne tumerune sạhn che chenun min ihyan:

—¿A ndiyu nduco di rindoque ihyan cạh ne?

Ndahconan Pedro yahn se:

—Hua. Hua rinducó ihyan.

26 Tuhme ạma sạhn decạhya yahn chidocuyạn che tahque ndinạn, sạhn vih sạhn che chacondạh Pedro revan me ne, rạhn se ri se Pedro:

—¿Tạcạ hua?, te u ne, ndihcheró di nduco ye min vạn yạhn ndạta me.

27 Ndaconan rạhn Pedro che hua rendihche ye Dihvo vo, ne ura min cah tuh.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nạn Pilạto

28 Tuhme quenda sạhn ndinạn chahn Dihvo vo, chica se vạco Caifás, ne ndạ se nduco ye nạn palạcio yahn gobernador. Ura min ne, a chi dave. Sạhn chahn ne, hua chendạ se chete palạcio me, te rạhco se te cạhnda yahn se, ne hua co conduco se, ro yudo me.

29 Nducote hua chendạ se ne, quendạh Pilạto, ne tumerune se sạhn:

—¿Deh yahn che rica nunde nchuhn yahn ihyan cuh ne?

30 Ndahconan sạhn chahn, ne rạhn se:

—A che a duhtuno ihyan sạhn tih, ne chemin che checu nuhn sạhn tạh ne.

31 Tuhme rạhn Pilạto ri se sạhn chahn:

—Cuiquenda nchuhn ihyan, cotechecạde mạn ne yahn ye nduhcạ che rihquentiyon ley yahn ne.

Ndahconan sạhn chahn, ne rạhn se:

—Ate nuhn ihyan nación yahn Israel ne, metah vederihquentiyon yahn nuhn cạva che cạhno nuhn ihyan.

32 Nduco tihcạ ne, canạn chinahn che rạhn Dihvo vo nduhcạ che va che cạhno se ihyan.

33 Ndaconan ndondạ Pilạto chete palạcio, ne cah se Dihvo vo, tumerune se ihyan:

—¿A ndih che Rey yahn ihyan nación yahn Israel ne?

34 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:

—¿A che rendededecadine man che tihcạ retumerone, o a ihyan rạhn ye ri ye di ne?

35 Ndahconan Pilạto, ne rạhn se:

—U ne, ndiyu ihyan nación yahn Israel u. Sạhn nación yahn ne mạn, chidocuyạn ndinạn mạn, checu se ndih tạh. ¿Deh din ne ne?

36 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:

—Ndiyu iyehnse cuh che rihquentiyón. Chemin che ihyan che rinduco ye u ne, hua cuhn ye cạva che ndedevahn ye u tạh sạhn sih.

37 Rạhn Pilạto ri se ihyan:

—¿A Rey ndih tuhme ne?

Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—Rey u, nduhcạ che rahn. U ne, ndá iyehnse cuh, chihndeyán, cạva che cuahndudó ndudo cuạco. Nducoyạca ihyan che renevahnecun ye ndudo cuạco ne, rihcovan ye che rahndudó.

38 Rạhn Pilạto ri se ihyan:

—¿Deh ndudo cuạco che tihcạ rạhn ne yahn ne?

Chihco cạde se che cạhno se Dihvo vo Jesucristo

Chihno rạhn Pilạto chemin ne, quendạh se tạma yune, ne rạhn se ri se sạhn ndinạn chahn:

—Ihyan cuh ne, nde ạma nunde yahn ye metah.

39 Nchuhn ne, va costumbre yahn ne che ntạhté adecoduhno preso che nahn ne vihco ro yudo. ¿A nahn ne che ntạhté ihyan cuh che Rey yahn ne ne?

40 Tuhme ndaconan cah sạhn chahn:

—¡Sạhn tih ne, hua! ¡Cuentạhte ne Barrabás!

Me Barrabás ne, ạma sạhn duco.

19

1 Tuhme chihquentiyon Pilạto che chahn sandạdo Dihvo vo.

2 Sandạdo chahn ne, dendah se ạma corona yạn, tihyon se tin Dihvo vo, ne tihyon se ạma tino morạdo

ihyan, nduhcą tino che rahtenun rey.
3 Chihno min ne, ndo dąma se nąn ye, ne redin cą se che rendeva se yavenąn ye. Rah se:
—¡Ndeva vo yavenąn Rey yahn ihyan nación yahn Israel!
Namin chahn se vąconąn ye.
4 Quendąh tun Piląto, ne rąhn se ri se sąhn ndinąn chahn:
—Condihche nchuhn. Ndetendąh ihyan meniyon cąva che codevano ne te metah nde ąma nunde yahn ye.
5 Quendąh Dihvo vo, quenun tin ye corona yąn me mąn, quenun ye tino morądo me mąn. Tuhme rąhn Piląto ri se sąhn chahn:
—¡Ngą ye! ¡Condihchero nchuhn ihyan!
6 Cuahn che ndihchero chidocuyąn ndinąn chahn mąn, sąhn policía mąn, Dihvo vo ne, numacuahn vedetąn cah se:
—¡Cuaconahn yąh ne sąhn! ¡Cuaconahn yąh ne sąhn!
Rąhn Piląto ri se sąhn:
—Cuiquenda mąn nchuhn ihyan, cuaconahn yąh ne ihyan, te u ne, a techecądé yahn ye, ne a devanó te metah nde ąma nunde yahn ye.
7 Ndahconan sąhn chahn, ne rąhn se ri se Piląto:
—Sąhn tih ne, va che coh se, te tihcą rihquentiyon ley yahn nuhn yahn che rąhn se che Dąya Dendiohs sąhn.
8 Cuahn chihnevan Piląto che tihcą rąhn sąhn chahn ne, nde tahque dihya se chi.
9 Ndaconan ndondą se chete palącio yahn se, ne tumerune se Dihvo vo:
—¿Ti yąn vąco ne ne?
Ate Dihvo vo ne, nde hua ndahconan ye yahn se.
10 Tuhme rąhn se ri se ihyan:
—¿Dehco che hua rendahconan ne yáhn? ¿A hua devano ne te va vederihquentiyon yáhn? Co ndąhcó libre ndih ndete che náhn. Namin co cąhcantiyón che conan yąh ne.
11 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Nde ąma vederihquentiyon, hua co conan come nąn, ndete che Dendiohs hua te ye di. Chemin che sąhn che checu se u tah ne, tahque chendihco se nunde che co di.
12 A nde ura min rinuhn ino Piląto tącą co ndąhco se libre Dihvo vo, ate sąhn ndinąn chahn ne, cah se yahn se:
—Ndete che ndąhco ne libre sąhn tih ne, ¡hua amigo yahn ne emperador ndih!, te adecoduhno ihyan che nahn co ye rey ne, redin vąhche ye yahn ye.
13 Cuahn che chihnevan Piląto che tihcą rąhn sąhn chahn ne, chihquentiyon se che ndiquendąh Dihvo vo, ne chihnde se nąn che retechecąde se, nąn che duche Gabata che devąco hebreo, che conahn tuhcą: “Nąn Che Chenun Tu.”
14 Ura min ne, ri tenduh nąn mąhn yąhn, ne a tąma ro me che ro yudo. Tuhme rąhn Piląto ri se sąhn ndinąn chahn:
—¡Ngą Rey yahn nchuhn!
15 Ate sąhn chahn ne, rah se:
—¡Cuedecuihno ne sąhn! ¡Cuedecuihno ne sąhn! ¡Cuaconahn yąh ne sąhn!
Rąhn Piląto ri se sąhn chahn:
—¿Tącą che cuaconahn yąh Rey yahn ne?
Ate sąhn chicocuyąn ndinąn chahn ne, ndahconan se, ne rąhn se ri se Piląto:
—Nuhn ne, atenąn emperador che rey yahn nuhn.
16 Nduco ndudo che tihcą rąhn se ne, ndąhco Piląto Dihvo vo tąh se cąva che conan yąh ye, ne quenda se ihyan.

Chaconahn yąh se Dihvo vo Jesuchristo

17 Quenda se Dihvo vo, ne quenda ye cruz nąn che va che conan yąh ye, cuahn ye ąma cuąn nąn che duche Cuete Ine Tin Tenąhn, ne che devąco hebreo ne, duche Gólgota.
18 Min chaconahn yąh se Dihvo vo dąma nduco o se, ąma se ąma ąma lądo chihto nąn ye.

19 Dirun Pilạto ạma letrero, ne
chihquentiyon se che quenan tin
cruz. Ndirun tuhcạ: “Ihyan cuh che
Jesús yahn yạn Nazaret, Rey yahn
ihyan nación yahn Israel.”
20 Ạma yạhn sạhn nación yahn
Israel ndihchenan se che tihcạ
ndirun, te nạn che chaconahn yạh se
Dihvo vo ne, nino viyạn me. Letrero
me ne, ndirun devạco hebreo mạn,
griego mạn, latín mạn.
21 Chidocuyạn ndinạn chahn ne,
rạhn se ri se Pilạto:
—Hua ndạhcạ che dirun ne “Rey
yahn ihyan nación yahn Israel.”
Tahque ndah ne, codirun ne “Ihyan
cuh ne, rạhn ye che mạn ye che Rey
yahn ihyan nación yahn Israel.”
22 Ate Pilạto ne, rạhn se ri se sạhn:
—Che dirún ne, a tihcạ conan,
ametah ndạhcorún.
23 Cuahn che a chihno chaconahn
yạh sandạdo chahn Dihvo vo ne,
cahn mạhn se tino yahn ye vạn cun
se. Namin chetạh se cahteca tu yahn
ye, ne nducote chemin ne, hua
ntạhyon te ndiya ne,
24-25 chemin che rạhn se nduco vih:
—Tahque ndah ne, hua ndeh vo,
ne tendạh vo suerte yuhn vo cạva
che cadino vo cha uvo che quendạh
yuhn vo che co yuhn vo.
Tihcạ din se, ne chinahn nduhcạ
che ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ: “Cahn mạhn se tino
yáhn nduco vih, ne tendạh se suerte
cha sạhn quendạh yahn se che co
yahn se tino tu yáhn.”
Chihto cruz nạn che quenan yạh
Dihvo vo ne, nti chaco ye mạn, coh
chaco ye María, ndạhta yahn Cleofas
mạn, María yahn yạn Magdala mạn.
26 Cuahn che ndihchero Dihvo vo
chaco ye mạn, ạma ihyan apóstol,
ihyan min che ạma din yahino ye
mạn, che vatendi ye min ne, rạhn ye
ri ye chaco ye:
—Chacó, ngạ dạya ne, nti se tạn.
27 Namin rạhn ye ri ye ihyan
apóstol me:
—Ngạ cheque, nti ye tạn.
Nde ro min ndeva ihyan apóstol
min chaco Dihvo vo ndevạco ye.

Chih Dihvo vo Jesucristo

28 Chihno min ne, nducote a
devano Dihvo vo che a chinahn
nducuahn ne, cạva che conan
conahn nduhcạ che a ndirun nạn
Ndudo yahn Dendiohs ne, rạhn ye:
—Yạca rí.
29 Va ạma jạrro min ndito vino.
Tuhme chaconahn sạhn chahn ạma
esponja tin ạma nduco che duche
hisopo, ne decạhnda se esponja me
nduco vino me, chaconahn se
chende Dihvo vo.
30 Tihve ye vino me, ne rạhn ye:
—Mạn ne, a chinahn nducuahn.
Tuhme chendih ye, ne chih ye.

Ạma sandạdo ne, terun se lạnza ticua Dihvo vo Jesucristo

31 A tạma ro me che vihco ro yudo,
ne chemin che hua nahn chidocuyạn
ndinạn chahn che cuahtendihco
tenạhn nạn cruz ro che rahtetuhno
ihyan, te ạma yudo ro min. Chemin
che chica se Pilạto che dechuh se
sandạdo che cạhn se, ndeh se ine
dihma ihyan che chenan yạh chahn,
ne ndedevah se ihyan.
32 Tuhme tahve Pilạto sandạdo,
chahn se, ndeh se ine dihma ạma
sạhn che quenan yạh chihto nạn
Dihvo vo. Chihno min ne, ndeh se
ine dihma sạhn che tạma me.
33 Me cuahn che chahn ndạ se nạn
che quenan yạh Dihvo vo ne,
ndihchero se che a ndih ye. Chemin
che ametah ndeh se ine dihma ye.
34 Ate nde nduco nduh ne, cạh ạma
sandạdo lạnza ticua ye nino van
chete ye, ne quendạh yun mạn, nune
mạn.
35 U che dirún cạca cuh ne, cuạco
ndudo che dirún, te mán ndihcheró
che tihcạ chi. Dirún yahn cạva che
namin nchuhn ne, cotahno ne.
36 Tihcạ chahno chi Dihvo vo cạva
che conahn nduhcạ che a ndirun
nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
“Hua ndeh se nde ạma ine yahn ye.”
37 Namin chinahn nduhcạ che a
ndirun tạma cuạn nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ: “Cuahtendi se,
ndihchero se ihyan che cạh se
lạnza.”

Quenun Dihvo vo Jesucristo chete yạyan

38 Chihno min ne, ạma ihyan yạn
Arimatea che duche ye José, che
chitahno ye Dihvo vo cuạhn ndeh
yahn che vạh ye chidocuyạn ndinạn
chahn ne, chica ye Pilạto cạva che
cạh yune se che ndedevah ye Dihvo
vo, quenda ye ihyan, cuhche ye
ihyan. Cạh yune Pilạto, ne chahn
José quenda ye Dihvo vo.
39 Nicodemo, ihyan min che chahn
ye vino chendihchero ye Dihvo vo
ne, namin chahn ye nduco José, ne
quenda ye ndico ndiche kilo
nunedạn che ndindah nduco mirra
mạn, áloes mạn.
40 Ndedevah ihyan chahn Dihvo
vo, ne chacotạhme ye nunedạn me
tino, chahcotuma ye Dihvo vo
nduhcạ costumbre yahn ihyan
nación yahn Israel che rihche ye
tenạhn.
41 Nino nạn che nahn yạh se Dihvo
vo ne, va ạma cuạn nạn che va yạhn
ndạta. Min va ạma yạyan ra nạn che
nde ạma tenạhn metah conun ye.
42 Min chaconuhn ihyan chahn
Dihvo vo yahn che nino ri, te a
cuanạn ro che rahtetuhno ihyan.

20

Ntuche Dihvo vo Jesucristo vạn tenạhn

1 Ro che ndeva ndate ne, chahn
María yahn yạn Magdala vateyạn
dạhca, nạn yạyan nạn che quenun
Dihvo vo, ne cuahn che ndạ ye ne, a
ndavi tu chahno che ndechendih
chende yạyan me.
2 Tuhme conạhn ye rano ye nạn
che quenun Simón Pedro nduco
tạma ihyan apóstol, ihyan min che
ạma din yahino Dihvo vo, ne rạhn ye
ri ye ihyan chahn:

—Ndetendạh ihyan Dihvo vo chete
yạyan, ne hua devano nuhn ti
quenda ye ihyan.

3 Ndetạhno cuahn Pedro nduco
ihyan apóstol che tạma me nạn
yạyan.
4 Ạma rano nduh che o ye cuahn
ye, ate ihyan che tạma me ne, tahque
dito chano ye che co Pedro, ne
tahque menạn ca ndạ ye nạn yạyan
me.
5 Ndihchenun ye chete yạyan me,
ne ndihchero ye tino che
chahcotuma ihyan Dihvo vo che
chetạve min, ate hua chendạ ye.
6 Numanahn min ne, ndạ Simón
Pedro, ne chendạ ye chete yạyan me.
Namin ndihchero ye tino chahn che
chetạve min.
7 Avạne ne, tino che chacotuma tin
Dihvo vo ne, ndechetive, quendite
ạma lạdo.
8 Tuhme chendạ ihyan apóstol che
tạma me chete yạyan, ne ndihchero
ye nduhcạ che chi, ne chitahno ye.
9 Ro min ne, metah conahn ihyan
chahn che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs nduhcạ che va che ntuche
Dihvo vo vạn tenạhn.
10 Chihno min ne, ndaconan ihyan
apóstol chahn nạn che chenun ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihnde ro ye nạn María yahn yạn Magdala

11 Numanahn min ne, ndaconan
María, ne chihnde ye chihto yạyan
me, raco ye. Ura che raco ye ne,
ndihchenun ye chete yạyan me,
12 ne ndihchero ye o ángel chenun
ye tino cua, vate ye nạn che
chacondihte ihyan Dihvo vo. Ạma ye
cuạhn nạn che chi nihno tin Dihvo
vo, ne tạma ye ne, cuạhn ndiya cạh
ye.
13 Tumerune ángel chahn ihyan:

—¿Deh cuande che reque ne?

Ndahconan María, ne rạhn ye ri ye
ángel chahn:

—Racó yahn che quenda ihyan
Dihvé, ne hua devanó ti chengu ye
ihyan.

14 Cade chihno rạhn ye chemin
cuahn che ndaconan ye, ne
ndihchero ye Dihvo vo che nti ye
min, ate hua devano ye che ihyan
min.
15 Tuhme tumerune Dihvo vo
ihyan, ne rạhn ye:

—¿Deh cuande che reque ne? ¿Duh rinohn ne?

María ne, rạhco ye te co sạhn che redin cudạdo yạhn ndạta me, ne rạhn ye:

—Ndete che ndih quenda ne Dihvé ne, cạhma ne co ne u ti chengu ne ihyan, cạva che cáhn quenguá ihyan.

16 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—¡María!

Ndaconan María, ne rạhn ye devạco yahn ye, hebreo, ri ye Dihvo vo:

—¡Raboni! —che nahn cạhma Ihyan Ricuahn.

17 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Hua nahn tah u, te metah nạhn nạn va Chidá. Tahque ndah ne, cuehn ngo ihyan apóstol yáhn che náhn nạn va Chidá, ihyan min che Chida nchuhn mạn, Dendiohs yáhn mạn, Dendiohs yahn ne mạn.

18 Tuhme chahn María chego ye ihyan apóstol chahn che ndihchero ye Dihvo vo mạn, nduhcạ che rạhn ye ri ye ihyan mạn.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nạn ihyan apóstol yahn ye

19 A ro min no cuahn che a chi man ne, ndi dạma ihyan apóstol chahn, ne nenecạhde ye vah nạn che chenun ye yahn che vạh ye sạhn ndinạn yahn ihyan nación yahn Israel. Ura min ne, adenạn chendạ Dihvo vo vah, chandi ye mendạhn, ne rạhn ye:

—Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua dehve rạhco ne.

20 Chihno rạhn Dihvo vo chemin ne, nạhme ye tạh ye nạn che nchuh clạvo mạn, ticua ye mạn, ihyan chahn, ne ạma chi yeno ye ndihchero ye ihyan.

21 Ndaconan rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua dehve rạhco ne.

Namin rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Nduhcạ che dechuh Chidá u ne, namin dechúh nchuhn.

22 Tuhme tivenan ye ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn.

23 Ndete che nchahco ne nunde yahn adecoduhno ihyan ne, a ndạca ye vederenchahco. Me ndete che hua ne, a hua ndạca ye.

Tomás ne, chitahno ye che ntuche Dihvo vo Jesucristo cuahn che ndihchero mạn ye ihyan

24 Ạma ihyan apóstol chahn che duche ye Tomás, ihyan min che ntạhco ihyan che duche ye “Cuạhche” ne, metah ye ro che ndạ Dihvo vo.

25 Cuahn che ntạ ye ne, rạhn ihyan chenạhn chahn ri ye ihyan:

—A ntuche Dihvo vo. A ndihchero nuhn ihyan.

Ate rạhn Tomás ri ye ihyan chahn:

—Atenạn che terún ndutitạ́h yạhvetạh ye nạn che nchuh clạvo mạn, ticua ye nạn che nchuh lạnza mạn, tuhme cotahnó che a ntuche ye.

26 Chihno nine ro ne, nto dạma tun ihyan apóstol chahn chete ạma vah, ne ro min ne, nduco Tomás quenun ye min. Andahre ntude chendevah ne, chendạ Dihvo vo chandi ye mendạhn, ne rạhn ye:

—Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua dehve rạhco ne.

27 Tuhme rạhn ye ri ye Tomás:

—Condihchero yạhvetạ́h, ne cueteron ndutitah. Namin cueteron ndutitah ticuá. Cuitehne, che a ntuché. Hua o ndedecadine.

28 Tuhme rạhn Tomás ri ye Dihvo vo:

—¡Ndih che Dihvé mạn, Dendiohs yáhn mạn!

29 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tomás, mạn ne, ritehne yahn che ndihchero u. Ndah ro yahn ihyan che andahre hua rendihchero ye u, ate ritahno ye u.

Chirun cạca cuh cạva che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo

30 Dihvo vo Jesucristo ne, ạma ndeh nạn ca vederihno din ye nạn ihyan apóstol yahn ye che hua ndirun nạn cạca cuh.

31 Me nducuahn che ndirun ne,
cạva che cotahno nchuhn che Dihvo
vo Jesucristo ne, a ihyan min che a
va cạde che chi ye ndedevahn ye
ihyan iyehnse mạn, a ihyan min che
Dạya Dendiohs mạn, ne nduco che
cotahno ne ihyan ne, ndevahn ne,
cuahtenan ne vahchetero
numacuahn ro.

21

Dihvo vo Jesucristo ne, ndạ ye nạn chenun ndache ihyan apóstol yahn ye

1 Chihno min ne, ndạ Dihvo vo nạn
che chenun ihyan apóstol yahn ye,
chihto vine yahn Galilea nino yạn
Tiberias. Tuhcạ chi:
2 Nto dạma ihyan apóstol chahn,
Simón Pedro mạn, Tomás, ihyan min
che ntạhco ihyan che duche ye
“Cuạhche” mạn, Natanael yahn yạn
Caná, estạdo yahn Galilea mạn,
nduh che o sạhn dạya Zebedéo mạn,
nduco te o ihyan apóstol mạn.
3 Rạhn Simón Pedro ri ye ihyan
chahn:
—Cáhn cotáh yạhca.
Rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Namin nuhn ne, cạhn nuhn
nduco ne.
Tuhme cuahn ye, ne chahtenun ye
ạma bạrco che va nạn vine me, ate
numa yạn min ne, nde ạma yạhca
hua chetạh ye.
4 Cuahn che a cochi ri dave ne, ndạ
Dihvo vo chihto vine me, ate ihyan
apóstol chahn ne, hua nchanạn ye
che ihyan min.
5 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan
chahn:
—Nchuhn sạhn cạhya, ¿a hua
ndạca ne nde ạma yạhca ne?
Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn
ye ri ye ihyan:
—Nde ạma te hua ndạca nuhn.
6 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cotihyon nchuhn yạna yahn ne
lạdo tạh cuạco bạrco, ne ndạca ne
ite.
Tihcạ din ihyan chahn, ne cuahn
che ndetendạh ye yạna me ne, nde
hua richa ye che ạma ndito yạhca.
7 Tuhme ạma ihyan apóstol, ihyan
min che ạma din yahino Dihvo vo
ihyan ne, rạhn ye ri ye Pedro:
—¡A Dihvo vo che ndạ ye tạn!
Ndetạhno che chihnevan Simón
Pedro yahn Dihvo vo ne, ndonun ye
tino menạn yahn ye, ne cạ nun ye
vạn nune che cạhn ye nạn che va ye.
8 Nạn chenun ihyan apóstol
chenạhn chahn nduco chihto vine
ne, ri tenduh ạma ciento metro.
Chicạhca ye bạrco me nde min,
chihndạ ye yạna me, ndito yạhca.
9 Cuahn che ndiquendạh ye chete
bạrco me ne, ndihchero ye che va
ạma vạcoyạhn, ạma chenun
nducoyạhn, ne quendudo ạma
yạhca nạn nducoyạhn me, riyuche
te. Namin va pạn.
10 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Te nchuhn neve yạhca che cade
chetạh ne.
11 Chendạ Simón Pedro chete
bạrco me, ne chihndạ ye yạna me,
ndetendạh ye vạn nune. Chenun
demạn yạhca rahte, ri ạma ciento
quenan o raco ndiche ino te.
Andahre ạma yạhn te, ate hua
chendan yạna me.
12 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye
ihyan chahn:
—Cochi nchuhn, cahdino ne.
Ihyan apóstol chahn ne, a devano
ye che Dihvo vo, ne chemin che nde
hua chihquino ye tumerune ye
ihyan duh ihyan ye.
13 Chahn ndạ Dihvo vo, ne chetạh
ye pạn me mạn, yạhca me mạn, ne
cạh ye, cheh ihyan chahn.
14 A ro min chi ino yune che
chendihchero Dihvo vo ihyan
apóstol yahn ye cuahn che a ntuche
ye vạn tenạhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, yạhve ye Simón Pedro

15 Cuahn che a chihno cahdino
ihyan chahn ne, tumerune Dihvo vo
Pedro:
—Simón, dạya Jonás, ¿a tahque
yahine u che co ihyan chuhn ne?
Ndahconan Simón Pedro yahn ye:

—Tạcạ hua, Dihvé. Yahinó ndih. A mạn ne devano ne.
Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Tuhme ne, codin cudạdo ihyan yáhn.
16 Ndaconan tumerune ye ihyan, chi o yune:
—Simón, dạya Jonás, ¿a yahine u ne?
Ndahconan Pedro yahn ye:
—Tạcạ hua, Dihvé. Yahinó ndih. A mạn ne devano ne.
Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Tuhme ne, codin cudạdo ihyan yáhn.
17 Ndaconan tumerune ye ihyan, chi ino yune:
—Simón, dạya Jonás, ¿a yahine u ne?
Nducote a nde ino yune che tumerune ye Pedro ndete che a yahino ye ihyan ne, chi ndạche ye, ne rạhn ye:
—Dihvé, a mạn ne devano ne nducuahn. A devano ne che yahinó ndih.
Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Tuhme ne, codin cudạdo ihyan yáhn.
18 Cuạco rạ́hn rí di te cuahn che decạhya di ne, rendonon man tino yehn, ne rehn ti che nahn cahn. Ate cuahn che a co ndico di ne, ntah reche, ne tạma ca ihyan ntihyon ye tino yehn di, ne quenda ye di nạn che hua nahn cahn.
19 Che tihcạ rạhn Dihvo vo ri ye Pedro ne, conahn nduhcạ che va che cạhco mendạhn ye ihyan nạn ntiyon yahn Dendiohs, cạhno se ihyan. Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye Pedro:
—¡Cuindoque u!
20 Ura che cuahn ye ne, ndaconan Pedro, ne ndihchero ye che cuahn nduco ihyan apóstol min che ạma din yahino Dihvo vo, ihyan min che dạma chihnde ye nduco Dihvo vo cuahn che cheh vino ye me, ne tumerune ye duh che ndihcue ndeh ihyan.
21 Tuhme tumerune Pedro Dihvo vo:
—Dihvé, me ihyan tih ne, ¿deh co yahn ye ne?
22 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Ndete che u náhn che conan ye iyehnse nde ro che ndaconan chí ne, di ne, hua cuande yehn chemin. Cuindoque u.
23 Chemin che chihnde ndudo vạn dihno vo che ihyan apóstol min ne, hua ndạ ro che coh ye. Ate Dihvo vo ne, ndiyu che rạhn ye che hua coh ihyan min, te rạhn ye te ndete che nahn ye che conan ihyan min nde ro che chi tun ye ne, hua cuande yahn Pedro chemin.
24 A ihyan apóstol min che dirun ye cạca cuh, ne a devano vo che nducuahn che dirun ye ne, cuạco.
25 Ạma ndeh nạn ca dehtenduh che din Dihvo vo Jesucristo. Ndete che corun queri ạma nạn dehtenduh che din ye ne, rạhcó te cuto libro numachahte iyehnse, nde hua tuno nạn che conun. Tihcạ chi.

NTIYON CHE DIN IHYAN APOSTOL

Ndạ Vaco Ndah yahn Dendiohs nduhcạ che a necạh ye ndudo yahn ye

1 Ndih Teófilo che yahinó ndih, nạn cạca che dendáh menạn ne, a dirún ạma ndeh nạn dehtenduh che din Dihvo vo Jesucristo mạn, che chicuahn ye mạn,
2 nde ndạ ro che conạhn ye vahchetero. Cuahn che ametah nạhn ye vahchetero ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, cạh ye ntiyon che va che din ihyan apóstol yahn ye che a tendạh nun ye.
3 Adive che chihno se Dihvo vo ne, ntuche ye, ne mạn ye ndạ ye ndeh yune, chinduco ye ihyan chahn chete che o raco ro. Nduco chemin ne, chenahn ihyan chahn te cuạco che quenduche ye, ne cạh cuande ye ihyan chahn yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.
4 Cuahn che nduco ca ye ihyan apóstol chahn ne, rạhn ye ri ye ihyan:
—Hua ndạca nchuhn yạn Jerusalén. Conan rino ne nde ndạ ro che conahn che ndihco cạde Dendiohs Chida che co Vaco Ndah yahn ye. A yahn chemin che renté nduco ne nde ro menạn.
5 Cuạco te Juạn ne, chehdenune ye ihyan, ate nchuhn ne, cuihno neve ro ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn.

Conạhn Dihvo vo Jesucristo vahchetero

6 Tạhn min cuahn che ndidạma ihyan chahn ne, tumerune ye Dihvo vo:
—Dihve nuhn, ¿a mạn ro cuh che ndạhco cạde ne che cạhcantiyon mạn nación yahn Israel ne?
7 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Hua cuande yahn nchuhn che cadino ne deh ro, o deh ura che conahn che mạn Dendiohs Chida a ndihco cạde ye.
8 Ate chu che cuande yahn ne. Cuahn che co Vaco Ndah yahn Dendiohs, conun nchuhn ne, conan cuma ne vederihquentiyon. Tuhme cuạcotuhn ne ndudo yáhn yạn Jerusalén mạn, numacuahn estạdo yahn Judea mạn, nación yahn Samaria mạn, nde numachahte iyehnse.
9 Chihno rạhn Dihvo vo chemin ne, nahn min che rendihchero ihyan chahn ne, condạ ye vahchetero. Tuhme quendihco ạma man, ne chehnạn ihyan chahn ihyan.
10 Numanahn che vatendi ca ye, rihno ye che condạ Dihvo vo nạn ro ne, adenạn ndạ o ángel, chenun ye tino cua.
11 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nchuhn, sạhn Galilea, ¿dehco che rihno cuạhn nạn ro ne? Mạn Dihvo vo che ndạca ye vạn nchuhn, din Dendiohs che conạhn ye vahchetero ne, nduhcạ che ndihchero ne che conạhn ye, tihcạ ndaconan chi tun ye.

Tendạhnun ye Matías cạva che co ye apóstol, conan ye menun Judas

12 Chihno min ne, ndạca ihyan chahn min nạn che duche Cuete Olivo, ne conạhn ye yạn Jerusalén. Nino yune min, nuhneva che nihnde cạde nạn ley yahn Dendiohs che co cạca ihyan ro che rahte tuhno ye.
13 Cuahn che ntạ ihyan chahn viyạn me ne, chendạ ye ạma vah, cocha ye nạn o cuahto, cuạrto nạn che rahtenun ye. Vạn ihyan chahn ne, nduco Pedro mạn, Jacobo mạn, Juạn mạn, Andrés mạn, Felipe mạn, Tomás mạn, Bartolomé mạn, Mateo mạn, Jacobo, che dạya Alfeo mạn, Simón Zelote mạn, Judas, che dihno Jacobo mạn.
14 Ro ro ne, rendo dạma nducoyạca ihyan chahn nduco dihno Dihvo vo mạn, chaco ye, María mạn, yạhn ca ihyan ndạhta mạn, revạh ye.
15 Ạma ro min ne, chandi Pedro nạn ihyan che ritahno ye Dihvo vo, che ri ye tenduh ạma ciento quenan ndico, ne cahndudo ye:

16 —Nchuhn dihnó, a va che
conahn ndudo che din Vaco Ndah
yahn Dendiohs che dirun David
yahn Judas, che quendạhnạn se
yahn sạhn che din se preso Dihvo vo.
17 Sạhn min ne, chi cuande se vạn
nuhn, din se ntiyon nduco nuhn.
18 Tume che ndạca se yahn nunde
yahn se ne, ca ạma ndi yạhn. Chihno
min ne, chendạh se, denderen se, ne
chendan se, chihno chetuhn rehte se
ndiyạhn.
19 Cuahn che checadino ihyan yạn
Jerusalén yahn chemin ne,
chaconahn ye che duche yạhn min,
Acéldama, devạco yahn ye, che nahn
cạhma Yạhn Yahn Yun.
20 A ndirun nạn libro yahn Salmo
tuhcạ:

Cuhnde mạn vạco se.
Nde ạma ihyan hua conun ye min.
Namin a ndirun:
Conan tạma ihyan menun se,
ndondạ tạh ye ntiyon che
quenan cuma se.

21 'Chemin che ạma cha ihyan che
namin chinduco ye Dihvo vo
numacuahn ro che quechica ye,
22 nde ro che chehdenune Juạn
ihyan, nde ndạ ro che din Dendiohs
che conạhn ye vahchetero ne, va che
co cuande ye vạn nuhn, cạva che
cuạcotuhn ye ndudo yahn che a
ntuche Dihvo vo.
23 Ntihyon yạn ihyan chahn o
ihyan. Ạma ye ne, José Barsabás, che
namin duche ye Justo, ne tạma ye
ne, Matías.
24 Tuhme covạh nducoyạca ye:

—Dihve nuhn, a ndih che
rendihche ne chedave yahn
nducoyạca ihyan. Conạhma ne nuhn
cha ihyan che o chuhn, nahn ne
25 che co ye apóstol, conan ye
menun Judas, din ye ntiyon che
denda se, din nunde yahn se, te a
cuahn se nạn che redin yahn che
conun se.
26 Tuhme din ihyan chahn sortear,
ne quendạh yahn Matías che co ye
apóstol, co cuande ye vạn ihyan che
ndichiạma chahn.

2

Chiya Vaco Ndah yahn Dendiohs

1 Cuahn che ndạ vihco Pentecostés
ne, nto dạma ihyan apóstol nduco
nducoyạca ihyan chahn che ritahno
ye Dihvo vo Jesucristo.
2 Adenạn chahco chine nạn ro
nduhcạ yuhne tạn che ạma rano, ne
chito chete vah nạn che chenun ye.
3 Ndihchero ye che decạ ro
ruchiyạhn ro chetuhn, ne chiya tin
queri ạma ye.
4 Tuhme quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs nducoyạca ihyan chahn,
din che rạhn ye tạma te o nạn
devạco.
5 Ạma yạhn ihyan ndạta yahn
Israel che redinahn ye che nihnde
cạde nạn ley yahn Dendiohs ne,
chica ye numachahte iyehnse, ne
chenan ye yạn Jerusalén ro min.
6 Cuahn che chihnevan ye che
chine ne, ndo dạma ye, ne ạma rahn
ino ye, te queri ạma ye ne,
chihnevan ye devạco yahn mạn ye
che rente ihyan che chenun ye chete
vah.
7 Ạma rahn ino ihyan chahn, ne
rạhn ye vạn mạn ye nduco vih:

—¿A ndiyu ihyan Galilea
nducoyạca ihyan sih che tihcạ rente
ye?
8 ¿Tạcạ che rente ye devạco yahn
queri ạma vo che rente vo yạn vạco
vo?
9 Vạn nducoyạco vo ne, nduco
ihyan yạhn yahn Partia mạn, Media
mạn, Elam mạn, Mesopotamia mạn,
Judea mạn, Capadocia mạn, Ponto
mạn, Asia mạn,
10 Frigia mạn, Panfilia mạn, Egipto
mạn, Africa che nde tahque yahn ca
va che co yạn Cirene mạn. Namin
nduco ihyan yạn Roma mạn. Nạhn
vo ne, ihyan nación yahn Israel, ne
nạhn vo ne, ihyan tạma nación che
ritahno vo dạma nduco ye.
11 Namin nduco ihyan yạhn yahn
Creta mạn, Arabia mạn. Rahndudo
ihyan sih ndudo yahn vederihno che
redin Dendiohs, rihnevan queri ạma
vo devạco yahn mạn vo.

12 Ąma rahn ino nducoyąca ye, ne
tumerune vih ye:
—¿Deh conahn che tihcą ri ne?
13 Ate nąhn ihyan chahn ne, duche
rino ye, ne rąhn ye:
—Coh ihyan sih, ne chemin che
tihcą redin ye.

Cahndudo Pedro

14 Tuhme necuandi Pedro nduco
ihyan apóstol che ndichiąma chahn,
ne cahndudo ye:
—Nchuhn, ihyan nación yahn
Israel nduco nducoyąca ne che vate
ne yąn Jerusalén, cua cuande ne
mąn, cuihcovan ndah ne che cąhmá
mąn.
15 Hua dehve coh nuhn nduhcą
che rąhn nchuhn, te meniyon ne,
comąn rahco nun vatiyąn.
16 Che rendihchero nchuhn ne, a
yahn chemin che dirun ihyan
profeta Joel tuhcą:
17 Rąhn Dendiohs: “Cuahn che a
nahn tuno ro che conahn che
a ndihco cądé ne,
dechúh Vacó, cąva che conun ihyan
iyehnse.
Dąya nchuhn ne, cuahndudo ye
ndudo yáhn mąn,
ihyan decąhya ne, ndihchero ye
vederihno vąn yąhnde yahn
ye mąn,
ihyan ndico ne, cąhno ye mąn.
18 Ro min ne, dechúh Vacó cąva che
conun ihyan che redin ye
ntiyon yáhn, ne cuahndudo ye
ndudo yáhn.
19 Nąn ro mąn, ndiyąhn mąn, dín
vederihno, ne cuhnde ro yun
mąn, yąhn mąn, yąhme mąn.
20 U che Dihve nducoyąca ihyan ne,
cuahn che ametah ndą ro che
techecądé ne,
nąn yąhn ne, co man,
ne iyo ne, ndo nduhcą yun.
Ro min ne, ro che ąma yudo, ro che
cąhco ró che ąma chahte
vederihquentiyon yáhn.
21 Tuhme nducoyąca ihyan che cuah
ye u che Dihve ye ne,
ndedeváhn ihyan.”
22 ’Nchuhn, ihyan nación yahn
Israel, cuihcovan ndah ne che
cąhmá: Dendiohs ne, dechuh ye
Jesús yahn yąn Nazaret vąn nchuhn,
ne mąn nchuhn devano cuąco ne, te
numacuahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs, din ye vederihno,
ndihchero ne.
23 Cuahn che ndą ye tąh nchuhn
ne, nduhcą che a ndihco cąde
Dendiohs nde ro menąn ne, din
nchuhn preso ihyan, necąh ne ihyan
tąh sąhn nunde. Nahn yąh se ihyan,
ne chihno se ihyan nduhcą che nahn
ne.
24 Ate ndedetuhche Dendiohs
ihyan, chehnevi ye ihyan tąh
vederih, te hua co che ndąhco ndiya
vederih ihyan.
25 Hua co che conan ye tąh vederih
cuahn dąma, te a yahn ye che dirun
David tuhcą:
Dihvé, cuahn dąma rendihché ndih
che nduco ne u.
Quenan ne lądo tąh cuącó, cąva che
hua dihya nun inó co.
26 Chemin che chi yenó, ne ndevá
yavenąn ne numacuahn
vedeyeno.
Recąh vedechahtino chedave yáhn,
27 te u che yahino ne ne, hua
cąhcomąn ne u vąn tenąhn,
nde hua cuahnecun ne che conún
chete yąyan cuahn dąma, chą
u.
28 Tihyon yune ne u nduhcą che
ndąhcą conán nąn ne.
Ąma yenó yahn che nduco ne u.
29 ’Nchuhn dihnó, cuąco te chih
indihte yuhn vo David mąn, che
chehche ye mąn, che va yąyan yahn
ye nde meniyon mąn.
30 Ihyan min ne, profeta ye, ne
numacuahn vedeyudo ne, cąh
Dendiohs ndudo yahn ye che vąn
ndąta yahn ye ne, quendąh ihyan
min che a va cąde che chi ye,
ndedevahn ye ihyan iyehnse,
nuhnde tąh ye vederihquentiyon
yahn ye.
31 David ne, anduhnecą ndete che
ndihchero ye che ntuche ihyan min
che a va cąde che chi ye, ndedevahn
ye ihyan iyehnse, ne chemin che
dirun ye che hua conun ihyan min

vạn tenạhn mạn, che hua chạ ye mạn.
32 Mạn ne, Dendiohs ne, a ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo, ne nuhn ne, devano cuạco nuhn yahn.
33 Nducote ndedetuhche Dendiohs Chida ihyan min numacuahn vederihquentiyon yahn ye mạn, nducote dinahn ye ndudo che necạh ye che dechuh ye Vaco Ndah yahn ye mạn ne, chemin che redin ihyan min vederihno che rendihchero nchuhn mạn, rihnevan ne mạn.
34 A yahn ihyan min che ndạ ye vahchetero che dirun David tuhcạ, ndiyu yahn mạn ye:
Dihve Dendiohs ne, rạhn ye ri ye
Dihvé:
“Cuihnde muhn lạdo tạh cuạcó,
35 numanahn che ndạhco ndiyá
ihyan che hua ri rendihche ye
di, ndeva ye yavenan.”
36 ’Nducote tihcạ ne, codevano cuạco nducoyạca ihyan nación yahn Israel te a Jesús, ihyan min che nahn yạh nchuhn ne, ndạhco Dendiohs vederihquentiyon tạh ye che ndedevahn ye ihyan iyehnse mạn, che co ye Dihve nducoyạca ihyan mạn.
37 Cuahn che chihnevan ihyan chahn che tihcạ cahndudo Pedro ne, ạma chi rạn ye, ne tumerune ye Pedro nduco ihyan apóstol chenạhn chahn:
—Dihno nuhn, ¿deh va che din nuhn mạn ne?
38 Ndahconan Pedro, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Queri ạma nchuhn, cuento ino ne nunde yahn ne, ne cuah ne Dihvo vo Jesucristo, cuedenune ne, cạva che nchahco Dendiohs nunde yahn ne, ne din ye che conun Vaco Ndah yahn ye nchuhn.
39 Tihcạ, te a necạh Dihvo vo Dendiohs ndudo min cạva nducoyạca ihyan che tendạhnun ye, nchuhn mạn, dạya ne mạn, ndạta yahn ne mạn.
40 Cuahn che chihno cahndudo Pedro ndudo cuh nduco ndeh nạn ca ndudo che tuhchan ne, yạhve ye ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Cuendedevahn ne nchuhn vạn ihyan nunde che vate ye mạn ro cuh.
41 Tuhme ihyan che nevahnecun ye ndudo yahn ye ne, chedenune ye, ne ro min ne, tenduh ino mil ihyan chitahno ye Dihvo vo, chinduco ye ihyan chahn.
42 Nducoyạca ye ne, riquendi ye che ricuahn ihyan apóstol chahn, ne rendo dạma ye nduco vih mạn, revạh ye mạn, rendeh ye pạn nduhcạ che chihquentiyon Dihvo vo mạn.

Nduhcạ che redin ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

43 Ạma rahn ino nducoyạca ihyan yạn, te ạma redin ihyan apóstol chahn vederihno.
44 Nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ạma no vederendedecadino yahn ye nduco vih, ne rihco mendạhn ye dehtenduh yahn ye cạva nducoyạca ye.
45 Cuahn che va vederetạhn yahn combiero yahn ye ne, rendihcue ye yạhn yahn ye mạn, dehtenduh yahn ye mạn, ne recạh ye tume me queri ạma ihyan chahn tunoca va vederetạhn yahn ye.
46 Ro ro rendo dạma ye yạco chahte, ne ndevạco ye ne, reh ye nduco vih, ne rendeh ye pạn nduhcạ che chihquentiyon Dihvo vo. Chenan cuma ye vedeyeno mạn, vedenecun mạn.
47 Rendeva ye yavenạn Dendiohs numacuahn vedeyeno, ne ndạhcạ chenan ye nạn nducoyạca ihyan. Ro ro ne, rendedevahn Dihvo vo Dendiohs ihyan, rinduco ye ihyan chahn.

3

Ndoyahn ạma sạhn che neneva doh cạh se

1 Ạma ro nạn rahco ino a chino, ura che revạh ihyan ne, cuahn Pedro nduco Juạn yạco chahte.
2 Ạma chende yạco me ne, duche Hermosa, ne ạma sạhn che neneva

doh cạh se nde ro che chihndeyạn se ne, va se min. Ro ro riquenda ihyan sạhn, ne min rihco ye sạhn cạva che cạca se ihyan che rendạ ye yạco che din ye vedevạhino nduco se.
3 Cuahn che ndihchero se Pedro nduco Juạn che ndạ ye chende yạco me ne, chica se che din ye vedevạhino nduco se.
4 Ndihchero ihyan chahn sạhn, ne rạhn Pedro ri ye sạhn:
—Condihchero nuhn.
5 Sạhn min ne, va yạn se, rendihchero se ihyan, te rạhco se te cạh ye tume sạhn.
6 Ate rạhn Pedro ri ye sạhn:
—Metah diyạhnguạn yáhn, nde hua ne diyạhngua, ate co conán di. Nduco vederihquentiyon yahn Jesucristo yahn yạn Nazaret, cuenecuen, ne cuique.
7 Chetạh Pedro tạh cuạco se, ndedecuan ye sạhn, ne ndetạhno nuhnde cạva dạndocạh se, ne ndo cuạco cạh se.
8 Tuhme nde tuno cạ yạco se, canạn rica se. Chendạ se chete yạco nduco ihyan chahn, rạ yạco se che yeno se mạn, rendeva se yavenạn Dendiohs numacuahn vedeyeno mạn.
9 Nducoyạca ihyan che chenun ye min ne, ndihche ye che rica se mạn, chihnevan ye che rendeva se yavenạn Dendiohs mạn,
10 ne ạma rahn ino ye mạn, redihya ye ri mạn, yahn vederihno me, te a rendihche ye te a sạhn min che rihnde se chende yạco Hermosa, rica se che din ihyan vedevạhino nduco se.

Cahndudo Pedro mạn corredor che duche Salomón

11 Sạhn che a ndoyahn me ne, nda ca se tạh Pedro mạn, Juạn mạn, chenun ye mạn corredor che duche Salomón. Nducote ạma rahn ino ihyan che chenun ye chete yạco ne, aderano ye, ndo dạma ye min.
12 Cuahn che ndihchero Pedro che ạma chito ihyan min ne, cahndudo ye:
—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, ¿dehco che ạma rahn ino ne? ¿Dehco che ạma rendihchero ne nuhn? ¿A rạhco ne che nduco vederihquentiyon yahn mạn nuhn, o che ạma ndah ihyan nuhn, din nuhn che ndoyahn sạhnguh?
13 Hua, te Dendiohs yahn indihte yuhn vo Abraham mạn, Isaac mạn, Jacob mạn ne, a ihyan min che din ye vederihno cuh, cạva che ndeva ye yavenạn dạya ye Jesucristo che necạh nchuhn tạh Pilạto. Pilạto ne, nahn ntạhte ye ihyan, ate nchuhn ne, hua cahnecun ne.
14 Ndotenan che cạca nchuhn che ntạhte ye ihyan min che ndah ye nạn Dendiohs ne, chica ne che ntạhte ye ạma sạhn rihno ihyan.
15 Tihcạ chihno nchuhn ihyan min che quenan cuma ye vederihquentiyon che din ye che cuahtenan ihyan vahchetero numacuahn ro. Ate Dendiohs ne, ndedetuhche ye ihyan vạn tenạhn, ne yahn chemin ne, nuhn devano cuạco nuhn.
16 Nduco vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndoyahn sạhnguh che a ntihche nchuhn sạhn, te chitahno se ihyan. Chitahno se ihyan, ne chemin che ndoyahn se nduhcạ che rendihchero ne.
17 Nchuhn dihno, u devanó te vạn vedetundo yahn ne nduco ihyan ndinạn yahn ne, chihno ne Dihvo vo.
18 Ate nde ro menạn me ne, a ndihco cạde Dendiohs che va che chuhrihn ihyan min yahn ye che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse. Yahn chemin ne, a dirun ihyan profeta, ne tihcạ chinahn.
19 Mạn ne, cuento ino nchuhn nunde yahn ne mạn, cuah ne Dendiohs mạn, cạva che nchahco ye yahn ne mạn, din ye che cuahte dihn chedave yahn ne mạn, necạh yạn ye chedave yahn ne mạn.
20 Va che dechuh tun ye Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye nchuhn.
21 Ate mạn ro cuh ne, va che conan ca ye vahchetero nde ndạ ro che

cuihno ndạhco cạde Dendiohs nducuahn, nduhcạ che cạh ye ndudo yahn ye, dirun ihyan profeta ndah yahn ye a rạhn me.
22 A chinahn nduhcạ che rạhn Moisés ri ye indihte yuhn vo tuhcạ: “Dihvo vo Dendiohs ne, tendạh nun ye ạma ihyan profeta vạn ndạta yahn nchuhn nduhcạ che tendạh nun ye u. Codinahn ne nducuahn che cạhma ihyan min,
23 te nducoyạca ihyan che hua dinahn ye che cạhma ye ne, conda ye vạn ihyan nación yuhn vo.”
24 ’Nducoyạca ihyan profeta, nde Samuel, nde nducoyạca ye che chahte ye adive ne, namin dirun ye yahn ro cuh.
25 A cạva nchuhn che dirun ihyan chahn, ne che ndah yahn ne che nte cạde Dendiohs nduco ihyan ndico yuhn vo nduhcạ che cạh ye ndudo yahn ye Abraham tuhcạ: “Cạva ihyan, ndạta yehn, dín che ndah nduco nducoyạca ihyan iyehnse.”
26 Cuahn che a ndedetuhche Dendiohs Dạya ye ne, menạn vih ca dechuh ye ihyan vạn nchuhn, cạva che din ye che ndah nduco ne, ne cạhcomạn ne nunde yahn ne.

4

Sạhn intiyahn ne, din se preso Pedro mạn, Juạn mạn

1 Nde ametah cuihno cuahndudo Pedro mạn, Juạn mạn, cuahn che ndạ chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn saduceo mạn, sạhn ndinạn yahn policía che redin se cudạdo yạco mạn.
2 Yudo ri yahn sạhn chahn yahn che Pedro nduco Juạn ne, ricuahn ye ihyan yạn che a ntuche Dihvo vo Jesucristo, ne chemin che va che ntuche tenạhn.
3 Tuhme quenda se ihyan chahn, chih se ihyan vạcoyạhn nde tạma ro me, te ura min ne, a chino.
4 Ate yạhn ihyan che chihnevan ye che ricuahn ihyan chahn ne, chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne ihyan chahn nduco ihyan che a chitahno ye Dihvo vo nde ro menạn me ne, ri ye tenduh uhn mil che demạn ihyan chạhn.
5 Tạma ro me ne, min yạn Jerusalén ndo dạma nducoyạca sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel mạn, sạhn intiyahn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn.
6 Namin nduco Anás, chidocuyạn che tahque ndinạn mạn, Caifás mạn, Juạn mạn, Alejandro mạn, nducoyạca ihyan che ndạta yahn chidocuyạn ndinạn chahn mạn.
7 Tuhme tahve sạhn chahn che ngua Pedro mạn, Juạn mạn, chahtendi ye mendạhn, ne chiquerune se ihyan:
—¿Duh te nchuhn vederihquentiyon che redin ne dehtenduh che tihchan ne?
8 Tuhme numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, ndahconan Pedro, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Nchuhn, sạhn ndinạn mạn, sạhn intiyahn yahn nación yuhn vo mạn,
9 mạn che riquerune ne yahn vederihno che chinahn nduco sạhnguh che nenevadoh cạh se mạn, tạcạ chi che ndoyahn se mạn,
10 cạhma nuhn nạn nchuhn cạva che codevano nducoyạca ihyan nación yuhn vo. Sạhnguh che nti se muhn nạn nducoyạca nchuhn ne, a ntoyahn se nduco vederihquentiyon yahn Jesucristo yahn yạn Nazaret. A ihyan min che nahn yạh nchuhn, ate Dendiohs ne, ndedetuhche ye ihyan vạn tenạhn.
11 Nduhcạ sạhn rahto vah che chacondạh se tu che tahque cochihve yahn se ne, tihchan nchuhn, te hua nevahnecun ne ihyan min.
12 Nde ạma ihyan hua co ndedevahn ye uvo, te atenạn ihyan min che va tạh ye vederihquentiyon che ndedevahn ye ihyan iyehnse.
13 Cuahn che ndihche sạhn ndinạn chahn che hua vạh Pedro mạn, Juạn mạn, che rente ye numa ino ye ne, nducote a devano se te ihyan chahn ne, ndạta yahn ihyan chevạh ihyan

mạn, hua devano ye cạca mạn ne, ạma cuahn ino se, ne tumacadino se che chinduco ye Dihvo vo Jesucristo.
14 Avạne ne, sạhn che ndoyahn me ne, min nti se nduco ihyan chahn. Chemin che nde nạn che cạhma sạhn ndinạn chahn metah.
15 Tuhme chihquentiyon se che ndiquendạh vah ihyan chahn, numanahn che nte cạde se nduco vih.
16 Rạhn se:
—¿Deh din vo nduco sạhn chuhn ne?, te nducoyạca ihyan che vate ye yạn Jerusalén, a devano ye yahn vederihno me, ne hua co cạhma vo che hua cuạco.
17 Mạn ne, cạva che hua quendi cotuhn ndudo yahn vederihno me ne, nahn dihyo vo sạhn, ne ametah quendi se cạhma se nduco nde ạma ihyan yahn vederihquentiyon yahn Jesús min.
18 Tuhme cah sạhn ndinạn chahn ihyan, ne chihquentiyon se che ametah quendi ye cacuahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo.
19 Ate ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Condedecadino mạn nchuhn. Nạn Dendiohs ne, ¿a ndạhcạ che hua dinahn nuhn che rihquentiyon ye, cạva che dinahn nuhn yahn ne ne?
20 Va che dinahn nuhn yahn Dendiohs, te yahn nducuahn che ndihchero nuhn mạn, chihnevan nuhn mạn ne, va che cạhma nuhn.
21 Tuhme nahn dihya sạhn ndinạn chahn ihyan, ne ndedechuh se ihyan, conạhn ye. Hua chihquino se din se castigo ihyan yahn che rendeva nducoyạca ihyan yạn yavenạn Dendiohs yahn vederihno che chinahn.
22 Sạhn che chinahn vederihno nduco me, ndoyahn se ne, a ri se nchuh o raco nduyo.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, chica ye che cạh Dendiohs vedechahtino ihyan

23 Pedro nduco Juạn ne, cuahn che ndạca ye nạn chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn intiyahn chahn mạn ne, conạhn ye nạn che chenun combiero yahn ye, ne necạh cuande ye ihyan nducuahn che rạhn se ri se ihyan.
24 Chihno necạh cuande ye ihyan ne, covạh nducoyạca ye tuhcạ:
—Dihve nuhn, Dendiohs, ndih che dendah ne nạn ro mạn, iyehnse mạn, nuniyạhn mạn, nducuahn che va mạn.
25 Numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ne ne, cạh cuande ne ihyan yahn ne David, ne dirun ye tuhcạ:

¿Dehco che rendedecadino ihyan
nación yahn Israel yahn
dehtenduh che hua cochihve?
¿Dehco che renecuan ihyan nación
chenạhn, ri tạn ye nduco
Dendiohs?
26 Nducoyạca rey che vate ye iyehnse
ne, necuan ye,
ne nducoyạca ihyan che
rihquentiyon ye ne, ndo dạma
ye,
cạva che cuhma ye nduco Dihvo vo
Dendiohs mạn, ihyan yahn ye
che a va cạde che chi ye,
ndedevahn ye ihyan iyehnse
mạn.

27 'Tihcạ chinahn, te muhn yạn cuh ne, ndo dạma Herodes mạn, Poncio Pilạto mạn, sạhn nación yahn Israel mạn, sạhn nación chenạhn mạn, cạva che chihno se Dạya Ndah yahn ne, Jesucristo, ihyan min che ndạhco ne vederihquentiyon tạh ye.
28 Nduco tihcạ chenun cạh nducuahn che a ndihco cạde ne.
29 Dihve nuhn, mạn ne, condihche ne nduhcạ che renahn dihya sạhn sih nuhn. Cuete ne vedechahtino nuhn cạva che numa ino nuhn cuahndudo nuhn Ndudo yahn ne.
30 Numacuahn vederihquentiyon yahn ne ne, codin ne che ndoyahn ihyan cah mạn, che cuhnde ro vederihno mạn, che cuande yahn Dạya Ndah yahn ne, Jesucristo.
31 Cuahn che chihno covạh ihyan chahn ne, nuhn yạhn nạn che chenun ye. Vaco Ndah yahn

Dendiohs ne, quenun nducoyąca ye, ne rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs numa ino ye.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, va mendąhn dehtenduh yahn ye cąva nducoyąca ye

32 Nducoyąca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ąma no vederendededecadino yahn ye nduco vih. Nde ąma ye ne, hua rihco vih ye dehtenduh yahn ye, te ndihco mendąhn ye cąva nducoyąca ye.
33 Numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs rahndudo ihyan apóstol chahn che ntuche Dihvo vo Jesucristo, ne ąma rinan Dendiohs nducoyąca ihyan chahn, redin ye che chenan cuma ye vedeyahino nduco vih.
34 Nde ąma ihyan chahn ne, hua rindanan dehtenduh che nahn ye, te ihyan che va yąhn yahn ye mąn, o vah yahn ye mąn ne, rendihcue ye, ne riquenda ye tume me,
35 renecąh ye ihyan apóstol chahn cąva che recąh ihyan chahn queri ąma ihyan tunoca vederetąhn yahn ye.
36 Tihcą din ąma ihyan, yąhn yahn Chipre, che duche ye José, ndąta yahn chidocuyąn Levita. Ihyan apóstol ne, chaconahn ye che duche ye Bernabé, che nahn cąhma ihyan che renecąh yąn ye chedave yahn ihyan.
37 Ihyan min ne, ndihcue ye ąma yąhn yahn ye, ne necąh ye tume me ihyan apóstol chahn.

5

Nunde yahn Ananías nduco Safira

1 Ate hua tihcą din ąma sąhn che duche se Ananías nduco ndąhta yahn se Safira. Namin ndihcue se ąma yąhn yahn se,
2 ne chihco vih se tah tume yahn. Quenda se tume chenąhn me, din cą se che a nducuahn, ne necąh se ihyan apóstol chahn. Tąhn ndąhta yahn se ne, a devano te chemin.
3 Tuhme rąhn Pedro ri ye sąhn:
—Ananías, ¿dehco che dinehn che chinun chundah di ne?, te nahn cahncheh Vaco Ndah yahn Dendiohs, chihco vih tah tume yahn yąhn che ndihcue.
4 Nde ąma ihyan hua din ye fuerza di cąva che ndihcue yąhn yehn, nde huane che checo tume che ca yahn muhn. ¿Dehco che tihcą ndedecadine?, te nunde yahn vederihncheh yehn ne, quendihque nąn Dendiohs, ndiyu demąn nąn ihyan.
5 Cuahn che chihnevan Ananías ndudo cuh ne, chendąh se, ne chih se. Nducoyąca ihyan che checadino ye che tihcą chi ne, ąma dihya ye chi.
6 Ndą ąma o sąhn decąhya, ne chahcotuma se tino sąhn, quenda se sąhn, chihche se sąhn.
7 Chihno tenduh ino ura ne, ndą tąhn ndąhta me, nde hua devano te deh che chi.
8 Tumerune Pedro tąhn:
—¿A cuąco che tuhva tume ca nchuhn yahn yąhn yahn ne ne?
Ndahconan te:
—Cuąco. Nduco tihva.
9 Tuhme rąhn Pedro ri ye tąhn:
—¿Dehco che tihcą din nchuhn, che ntuhno ne cąva che tumarande ne Vaco Ndah yahn Dihvo vo Dendiohs? A tąn cuenchi sąhn che chahn se chihche se inchahn. Mąn ne, namin quenda se di, cuhche se di.
10 Ndetąhno chendąh tąhn min, ne chih te nąn Pedro. Cuahn che ntą sąhn decąhya chahn ne, a ndih te, ne quenda se tąhn chihche se tąhn dąma nduco inchąhn te.
11 Nducoyąca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, nde ihyan chenąhn ne, checadino ye che tihcą chi, ne ąma dihya ye chi.

Ąma din ihyan apóstol vederihno

12 Ąma redin ihyan apóstol vederihno nąn ihyan, ne nducoyąca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, rendo dąma ye yąco chahte, mąn corredor che duche Salomón.
13 Ihyan yąn ne, ąma renevahnecun ye ihyan chahn, ne

andahre vạhino ye, condạ vạn ye min,
14 ate ạma yạhn ye, nde ndạhta,
nde chạhn ye, chitahno ye Dihvo vo,
ne chinduco ye ihyan chahn.
15 Quendi tihcạ nde ndạ ro cuahn
che ạma riquenda ihyan ihyan cah
yahn ye nduco yundo, rentạve ye
chihto yune, cạva che cuahn che
chuh Pedro ne, amare dạhno ye
conan ạma o ihyan chahn.
16 Namin rica ihyan yạn che nino,
rendạ ye yạn Jerusalén, nda ye ihyan
cah yahn ye nduco ihyan che
chenun vaco chihngạ ihyan, ne
ihyan cah chahn ne, rendoyahn ye,
ne ihyan che chenun vaco chihngạ
ihyan ne, rendiquendạh.

Din se preso Pedro mạn, Juạn mạn

17 Tuhme chidocuyạn che tahque
ndinạn nduco sạhn saduceo che
rinduco se ihyan ne, chi tạn se, din
vedeve.
18 Din se preso ihyan apóstol
chahn, ne chih se ihyan vạcoyạhn.
19 Ate ạma ángel yahn Dendiohs
ne, nạhne ye vạcoyạhn me vino, ne
ndetendạh ye ihyan chahn, ne rạhn
ye ri ye ihyan:
20 —Cuahn nchuhn chete yạco
chahte, cuahndudo ne nạn ihyan
vederihquentiyon che rendahcorun
Dendiohs ihyan, rendedevahn ye
ihyan.
21 Dinahn ihyan chahn, ne tạma ro
tiyạn ndita ne, chendạ ye chete yạco
me, cahndudo ye.
Numanahmin ne, chidocuyạn che
tahque ndinạn nduco sạhn che
rinduco se ihyan ne, nedin dạma ye
nducoyạca sạhn ndinạn yahn nación
yahn Israel mạn, sạhn intiyahn mạn.
Tuhme tahve ye che chehua ihyan
apóstol che chenun ye vạcoyạhn.
22 Ate cuahn che ndạ sạhn policía
vạcoyạhn me ne, metah ihyan
chahn, ne ndaconan se, chengu se
ndudo.
23 Rạhn se:
—Vạcoyạhn ne, ndah ntude, ne
sandạdo chahn ne, chenan se
cudạdo chendevah. Ate cuahn che
nạhne nuhn chende vạcoyạhn me
ne, metah duhva.
24 Cuahn che chihnevan
chidocuyạn che tahque ndinạn mạn,
sạhn ndinạn yahn policía che redin
cudạdo yạco mạn, chidocuyạn
ndinạn chahn mạn ne, retumerune
vih se nde ti ndạ, nde ti tuno che
tihcạ ri.
25 Ura min ne, ndạ ạma se, ne rạhn
se ri se sạhn chahn:
—Sạhn che chih nchuhn vạcoyạhn
ne, chete yạco chenun se, ricuahn se.
26 Tuhme cuahn sạhn ndinạn me
nduco policía yahn se, chehua se
ihyan apóstol chahn nduco ndah.
Hua din tạn se nduco ye, te vạh se
che cạh ihyan yạn tu sạhn.
27 Cuahn che ntạ se ne, chengu se
ihyan nạn sạhn ndinạn chahn.
Tuhme rạhn chidocuyạn che tahque
ndinạn me ri ye ihyan apóstol chahn:
28 —Nuhn ne, numacuahn
vedeyudo chihquentiyon nuhn che
hua quendi nchuhn cacuahn ne
vederihquentiyon yahn sạhn min.
Ate hua dinahn ne, te a ndacotuhn
ne ndudo che ricuahn ne
numachahte yạn Jerusalén. Avạne
ne, ricueh dạme ne nuhn che nuhn
chihno nuhn sạhn min.
29 Tuhme Pedro nduco ihyan
apóstol chenạhn chahn ne,
ndahconan ye:
—Nuhn ne, quenan cuma che
dinahn nuhn vederihquentiyon
yahn Dendiohs, te chemin che
tahque yudo che co
vederihquentiyon yahn ihyan
iyehnse.
30 Nchuhn ne, nahn yạh ne
Jesucristo nạn ạma cruz, chihno ne
ihyan, ate Dendiohs yahn indihte
yuhn vo ne, ndedetuhche ye ihyan,
31 ne chihco ye ihyan lạdo tạh
cuạco ye, ndạhco ye
vederihquentiyon tạh ye che conạn
ye mạn, ndedevahn ye ihyan
iyehnse mạn, cạva che nto ino ihyan
nación yahn Israel nunde yahn ye,
ne ndạca ye vederenchahco.
32 Nuhn ne, racotuhn nuhn ndudo
yahn dehtenduh che tuhchan

numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, che redin Dendiohs che renun ihyan che redinahn ye ndudo yahn ye.

33 Cuahn che chihnevan sạhn ndinạn chahn che tihcạ rạhn ihyan apóstol ne, ạma chi tạn se, ne nahn cạhno se ihyan.

34 Ate vạn sạhn chahn ne, nduco ạma ihyan fariseo che duche ye Gamaliel. Ihyan min ne, ihyan devano ley che dirun Moisés, ne ạma renevahnecun ihyan yạn ihyan. Chandi ye, ne chihquentiyon ye che ndiquendạh vah ihyan apóstol chahn menạn lihn.

35 Tuhme rạhn ye ri ye combiero yahn ye:

—Nchuhn, ihyan ndinạn yahn nación yuhn vo Israel, cuihco ne cudạdo deh che rihco ne che din ne nduco ihyan sih.

36 Cuenecạhco ne te ametah rạhn me che necuan Teudas, chinun se ihyan che va tạh se ạma vederihquentiyon, ne chinduco tenduh cun ciento ihyan sạhn. Ate chihno sandạdo sạhn, chihno chano nducoyạca ihyan che chinduco ye sạhn, ne min chihnonan yahn se.

37 Adive ne, ro che renan cạca ihyan ne, necuan Judas yahn estạdo yahn Galilea, ne ạma yạhn ihyan chinduco ye sạhn. Ate namin chihno sandạdo sạhn, ne chihno chano ihyan che chinduco ye sạhn.

38 Chemin che tahque ndạhcạ che hua cạhdenun nchuhn yune yahn ihyan sih, te ndete che vederihquentiyon yahn mạn ye che ricuahn ye ne, va che cuihno.

39 Ate ndete che vederihquentiyon yahn Dendiohs che ricuahn ye ne, hua co decuihno nchuhn. Avạne ne, ndete che tihcạ ne, cạhnda yahn ne, te redin vạhche ne yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

40 Quenan ino nducoyạca sạhn ndinạn chahn che rạhn ihyan min, ne cah se ihyan apóstol chahn, chahn se ihyan. Chihquentiyon se che ametah ndaconan cacuahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo, ne ndedechuh se ihyan, conạhn ye.

41 Ndạca ihyan apóstol chahn nạn sạhn ndinạn chahn, ne ạma yeno ye, te cạh yune Dendiohs che chuhrihn ye cạva Dihvo vo.

42 Quendi ihyan apóstol chahn chicuahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo ro ro, chete yạco mạn, vạco ihyan mạn.

6

Tendạhnun ye ndache diácono

1 Tạhn min ne, ạma ri yạhn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Ihyan che rente ye devạco griego ne, chica nunde ye yahn ihyan che rente ye hebreo, te ura che rih ye dehtenduh che cheh ihyan ne, hua ndahva recạh ye ndạhta vạh che rente ye griego.

2-3 Tuhme nedin dạma ihyan apóstol che ndichio chahn nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne rạhn ye:

—Dihno nuhn, hua ndạhcạ che cạhcomạn nuhn che rahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs, din nuhn ntiyon che cuih nuhn che cheh nchuhn. Chemin che vạn nchuhn ne, cuetendạhnun ne ndache ihyan che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan mạn, che chenan ino vo ihyan mạn, che ndạhcạ vederendedecadino yahn ye mạn, ne ihyan chahn ne, ndạhco nuhn ntiyon cuh tạh ye.

4 Me nuhn ne, quendi nuhn covạh nuhn mạn, cacuahn nuhn Ndudo yahn Dendiohs mạn.

5 Chahtenan ino ihyan chahn, ne tendạhnun ye Esteban, ạma ihyan che numa ino ye ritahno ye Dihvo vo Jesucristo mạn, che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan mạn. Namin tendạhnun ye Felipe mạn, Prócoro mạn, Nicanor mạn, Timón mạn, Parmenas mạn, Nicolás mạn, ạma ihyan yạn Antioquía che chitahno ye dạma nduco ihyan nación yahn Israel ro menạn.

6 Tuhme covạh ihyan apóstol cạva
ihyan chahn, nahn tạh ye ihyan,
ndạhco ye ntiyon min tạh ye.
7 Ndudo yahn Dendiohs ne, ạma
retuhn, ne min yạn Jerusalén ne,
ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo ne, ạma ri yạhn ye. Nde
chidocuyạn, ạma yạhn ye chitahno
ye, chinduco ye ihyan chahn.

Din se preso Esteban

8 Esteban ne, redin ye vederihno
nạn ihyan, te ạma yahino Dendiohs
ihyan mạn, necạh ye
vederihquentiyon ihyan mạn.
9 Ạma o sạhn ndiyạco che duche
Esclavos Libertados, nduco ạma o
sạhn yạn Cirene mạn, Alejandría
mạn, yạhn yahn Cilicia mạn, Asia
mạn ne, canạn se ruhn chende se
nduco Esteban.
10 Ate hua chi ndạhco ndiya se
ihyan, te quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan mạn, ạma va
vededevano yahn ye mạn.
11 Tuhme nedihve se ạma o sạhn
cạva che cuacotuhn se ndudo
cuahnde, ne cạhma se te chihnevan
se che chihngạ rạhn Esteban yahn
Dendiohs mạn, yahn ley che dirun
Moisés mạn.
12 Nduco chemin ne, ndedecuan se
sạhn yạn mạn, sạhn ndinạn mạn,
sạhn devano ley che dirun Moisés
mạn, ne chi tạn sạhn chahn nduco
Esteban, quenda se ihyan nạn
intiyahn.
13 Namin nuhn sạhn chahn ạma o
se che cạhma se ndudo cuahnde
tuhcạ:
—Cuahn dạma chihngạ rạhn sạhn
tih yahn yạco cuh che nihnde vih
yahn Dendiohs mạn, yahn ley che
dirun Moisés mạn.
14 Cuạco chemin, te chihnevan
nuhn che rạhn se te Jesucristo yahn
yạn Nazaret ne, ndatera ye yạco cuh
mạn, ndahcorun ye costumbre che
chihco Moisés mạn.
15 Nducoyạca sạhn ndinạn che
vate se min ne, ndihchero se
Esteban, ne nduhcạ che ro nạn ángel,
tihcạ ro nạn ye.

7

Cahndudo Esteban che rendedevahn ye ihyan

1 Tuhme chidocuyạn che tahque
ndinạn me ne, chiquerune ye
Esteban:
—¿A cuạco nducuahn che rica
nunde sạhn sih yehn ne?
2 Ndahconan Esteban, ne rạhn ye:
—Nducoyạca nchuhn, dihnó mạn,
ihyan ndinạn yahn nación yuhn vo
mạn, cuihcovan ne che cạhmá.
Dendiohs yuhn vo, ihyan min che
ạma yudo vederihquentiyon yahn
ye ne, ndạ ye nạn indihte yuhn vo
Abraham, cuahn che quenan ca ye
yạhn yahn Mesopotamia, ro che
ametah cuhnde ye yạn Harán,
3 ne rạhn ye ri ye ihyan:
“Cuihcoman yạn vaque mạn,
nducoyạca ihyan yehn mạn, ne
cuehn ạma cuạn yạhn nạn che
nạhmá di.”
4 Tuhme chica Abraham yạn vạco
ye, Caldea, ne chahn ye, chihnde ye
yạn Harán. Adive ne, chih chida ye,
ne nạhma Dendiohs ihyan yune, nde
nạn che ndạ ye muhn, yạhn nạn che
vahto vo mạn ro cuh.
5 Hua cạh Dendiohs nde ạma ndi
yạhn cuh ihyan, nde nạn che cạhno
ye ạma cạh ye. Ate cạh ye ndudo
yahn ye ihyan te co yạhn ndạta yahn
ye, andahre ro min ne, ametah nde
ạma dạya ye.
6 Namin rạhn Dendiohs ri ye ihyan
te ndạta yahn ye ne, va che
cuahtenan ye yạn vạco ihyan tạma
nación, ne din tạn ihyan nación min
nduco ye mạn, din ye ntiyon yahn
ihyan chahn nduco fuerza mạn, nde
cuihno cun ciento nduyo.
7 Ate namin rạhn Dendiohs ri ye
ihyan: “U dín castigo ihyan nación
min che cạhcantiyon ye numacuahn
vedetạn ndạta yehn che din ye
ntiyon yahn ye. Cuihno min ne,
ndạca ye nación min, ne cochi ye
muhn yạhn cuh, ndeva ye yavenán.”
8 Namin cạh Dendiohs ndudo
yahn ye Abraham, ne chihquentiyon
ye che conan ạma seña queri ạma

ihyan, ndạta yahn ye, cạva che cạhco ran ye che nevahnecun ye ndudo min. Chemin che cuahn che chihndeyạn dạya Abraham che duche Isaac ne, chihno nine ro ne, chaconahn ye seña. Tihcạ chaconahn Isaac seña dạya ye Jacob, ne Jacob ne, tihcạ chaconahn ye seña nducoyạca dạya ye. A ihyan min che chihco ndạta ye nduh che ndichio ndạta yahn ihyan nación yahn Israel.

9 'Dạya Jacob che ihyan ndico yuhn vo ne, a ihyan chahn che din ve ye yahn dihno ye José, ne ndihcue ndeh ye ihyan nduco sạhn che quenda se ihyan nde nación yahn Egipto. Ate Dendiohs ne, chinduco ye José,
10 ne ndedevahn ye ihyan yahn nducuahn che rechuhrihn ye. Cạh Dendiohs vederendedecadino che ndạhcạ ihyan, ne din ye che Faraón, rey yahn Egipto ne, din yahino ye ihyan. Chemin che chaconahn Faraón ihyan che cạhcantiyon ye ndevạco ye mạn, nde numachahte nación yahn Egipto mạn.
11 'Tuhme chihnde cuico numachahte nación yahn Egipto mạn, Canaán mạn, ne ạma chuhrihn nducoyạca ihyan, nde indihte yuhn vo, ne ametah rendạca che cheh ye.
12 Ate cuahn che checadino Jacob che min nación yahn Egipto va trigo ne, dechuh ye dạya ye. Tạhn min ne, cade ạma yune chahn ihyan ndico yuhn vo.
13 Cuahn che chi o yune che chahn ihyan chahn ne, cạh José che checadino ye te ihyan min che dihno ye, ne nduco chemin checadino Faraón ti chica ndạta yahn José.
14 Tuhme dechuh José che chehua chida ye Jacob nduco ihyan yahn ye. Nducoyạca ihyan chahn ne, ri ye ino raco ntihyon.
15 Tihcạ chi che chahn Jacob, chihnde ye nación yahn Egipto. Adive ne, chih ye, ne namin a min chih ihyan ndico yuhn vo.
16 Adive ne, ndiquenda ihyan ine yahn tenạhn chahn nde yạn Siquem. Min chihche tun ye ihyan nạn yạyan che ca Abraham, ndihcue dạya Hamor.
17 'Cuahn che a ndạ nino ro che conahn ndudo che cạh Dendiohs numacuahn vedeyudo Abraham ne, ihyan nación yahn Israel ne, ạma chi yạhn ye min nación yahn Egipto.
18 Tạhn min chihnde tạma rey yahn Egipto che hua rendihche ye José.
19 Rey min ne, din tạn ye numacuahn vederihncheh nduco ihyan ndico yuhn vo, ne chihquentiyon ye ihyan chahn che cade cuahteyạn dạya ye che chạhn ne, cạhn ye, cuacondạh ye cạva che coh.
20 Tạhn min chihndeyạn Moisés, ne ạma quenan ino Dendiohs lihn me. Ino iyo ra chi tạve indihte yahn se sạhn,
21 ne cuahn che chihcomạn ye lihn me ne, tạhn dạya mạn rey ntạca te sạhn. Ndeva te sạhn, ne tạve te sạhn nduhcạ dạya mạn te.
22 Chemin che chahn Moisés nducuahn vededevano yahn ihyan nación yahn Egipto. Cuahn che chi chahte ye ne, ạma dito nạn ye nạn che rente ye mạn, nạn dehtenduh che redin ye mạn.
23 'Cuahn che a chi ye o raco nduyo ne, chahn ye chendihchero ye ihyan nación yahn ye, Israel.
24 Min ndihchero ye che chahn ạma sạhn Egipto ạma sạhn nación yahn ye, ne chihno ye sạhn Egipto me, ndedevahn ye sạhn che tạma me.
25 Tihcạ din ye, te rạhco ye te nduco chemin ne, ihyan nación yahn ye ne, conahn ye te dechuh Dendiohs ihyan, ndedevahn ye ihyan chahn. Ate ihyan chahn ne, hua chenahn ye.
26 Tạma ro me ne, ndihchero Moisés o sạhn nación yahn ye che rahteruhn se nduco vih, ne nahn cạhco dihn ye sạhn. Rạhn ye ri ye sạhn: "Nchuhn ne, dạma nación yuhn vo nduco vih, ¿dehco che rahteruhn ne nduco vih?"
27 Ate sạhn che redin tạn nduco combiero yahn me ne, chacondạ se

ihyan, ne rạhn se: “¿Duh chaconahn
di che conan yahn nuhn, techecade
yahn nuhn?
28 ¿A namin nahn cahne u nduhcạ
che chihne sạhn Egipto me ico?”
29 Cuahn che chihnevan Moisés
che tihcạ rạhn sạhn min ne, chano
ye, ne cuahn ye, chihnde ye ạma
cuạn yạhn che duche Madián. Min
chihnevạco ye, ne ndạca o dạya ye.
30 ’Chihno o raco nduyo ne, min
yạhn nạn che metah duhva, nino
nạn cuete che duche Sinaí ne,
adenạn chihnde ro ạma ángel vạn
ruchiyạhn yahn ạma yạhn lihn che
riche, ndihchero Moisés.
31 Moisés ne, ạma cuahn ino ye
yahn vederihno che rendihchero ye,
ne cuahn che chahn ndạ ye cạva che
ndihchero ndah ye ne, chihnevan ye
che rạhn Dihvo vo Dendiohs:
32 “U che Dendiohs yahn ihyan
ndico yehn, Abraham mạn, Isaac
mạn, Jacob mạn.” Tuhme ạma dihya
Moisés chi, nde tuno rendoh ye che
vạh ye, nde metah chihquino ye
ndihchero ca ye.
33 Rạhn Dendiohs ri ye ihyan:
“Cuehnevi ndạco che chenun cah, te
cạhnda yehn yahn che nti nino nạn
che quenún.
34 A ndihcheró che rechuhrihn
ihyan yáhn min nación yahn Egipto,
ne chihneván che revạh ye. Chemin
che cochí, ndedeváhn ihyan. Mạn ne,
conan yan, te dechúh di Egipto.”
35 ’Andahre hua nevahnecun
ihyan chahn Moisés ro menạn, rạhn
ye ri ye ihyan: “¿Duh chaconahn di
che conan yahn nuhn, techecade
yahn nuhn?” Ate mạn Dendiohs
dechuh ye ihyan cạva che conạn ye
yahn ihyan chahn mạn, cạva che
ndedevahn ye ihyan mạn, nduhcạ
che rạhn ye ro che chihnde ro ángel
me nạn yạhn lihn che riche me.
36 A Moisés che ndetendạh ye
ihyan ndico yuhn vo min nación
yahn Egipto, ne din ye vederihno
yạhn min mạn, nạn Nuniyạhn Cuạh
mạn, yạhn nạn che metah duhva
mạn, chete che o raco nduyo.
37 A Moisés che rạhn ye ri ye ihyan
nación yuhn vo, Israel: “Dendiohs
ne, ndedecuan ye ạma ihyan profeta
vạn ndạta yuhn vo nduhcạ che
ndedecuan ye u, ne che cạhma ihyan
min ne, chemin che codinahn
nchuhn.”
38 A Moisés che quendạhnạn ye
yahn ihyan nación yuhn vo, Israel,
min yạhn nạn che metah duhva, ne
a ihyan min che nte ángel nduco ye
min Cuete Sinaí cạva che cạh ye
ndudo min ihyan ndico yuhn vo. A
ihyan min che chihnevan ye ndudo
yahn che ndedevahn Dendiohs
ihyan iyehnse, chihco ye cạvo vo.
39 ’Ate ihyan ndico yuhn vo ne,
chacotạhn ye yahn Moisés mạn,
nahn ndaconan ye nación yahn
Egipto mạn.
40 Rạhn ihyan chahn ri ye Aarón:
“Nahn nuhn che dendah ne ạma o
dendiohs che quendạhnạn ye yuhn
vo, te Moisés, ihyan min che
ndetendạh ye uvo nación yahn
Egipto ne, a hua rentạ ye, ne hua
devano nuhn deh chi yahn ye.”
41 Tuhme dendah ihyan chahn
ạma itenine lihn. Chihno ye ạma o
ite cạva che co te vedino nạn itenine
me, ne ạma chi yeno ye nduco
dendiohs min yahn ye che dendah
mạn ye.
42 Chemin che chihcomạn
Dendiohs ihyan chahn, ne cạh yune
ye che chitahno ye iyon che chenan
nạn ro, chivahn dendiohs yahn ye,
nduhcạ che dirun ạma cha ihyan
profeta tuhcạ:
Nchuhn, ihyan nación yahn Israel,
cuahn che chahtechica ne
yạhn nạn che metah duhva
chete che o raco nduyo ne,
ndotenan che cạhno ne ite cạva che
co te vedino, ndeva ne
yavenán ne,
43 tahque ndah ne ne, quenda ne
yạco nạn che quenun Moloc
mạn, iyon yahn Renfán mạn,
ndeva ne yavenạn dendiohs chemin
chan che dendah mạn ne.
Chemin che quenan cuma che dín
castigo nchuhn, dechúh

nchuhn nde tahque cạna yahn
nación yahn Babilonia.
44 'Min yạhn nạn che metah duhva
ne, ihyan ndico yuhn vo ne, chihnde
tạh ye yạco che chindah nduhcạ che
nạhma Dendiohs Moisés tạcạ va che
dendah ye. A chete yạco min ne,
chenun ndah tu rahno nạn che
ndirun ley yahn Dendiohs.
45 Chan rine, chihnde tạh ihyan
chahn yạco me nde ro che ndạ ye
nduco Josué, chetạh ye yạhn yahn
ihyan tạma nación che chehnevi
Dendiohs nạn ye. Tihcạ chihco
cudạdo ye yạco me nde ro che
quenan David.
46 Dendiohs, ihyan min che ndeva
Jacob yavenạn ye ne, din yahino ye
rey David, ne nahn cạhno rey me
ạma yạco yahn ye.
47 Ate Salomón che chihno ye yạco
yahn Dendiohs,
48 andahre Dendiohs, ihyan min
che ạma yudo vederihquentiyon
yahn ye, hua rendotenan ye yạco
che rihno ihyan. Tihcạ nduhcạ che
dirun ihyan profeta me tuhcạ:
49 Rạhn Dihvo vo Dendiohs:
"Rihquentiyón nde
vahchetero mạn,
nde numachahte iyehnse mạn.
¿Tạcạ conún chete ạma yạco che
rihno ihyan?
¿Tạcạ cuhndé ạma cuạn no?
50 A mán dendáh nducuahn
dehtenduh che va."
51 Quendi Esteban, ne rạhn ye:
—Nchuhn ne, cheche chedave
yahn ne. Dạma ri ne nduco ihyan
che hua ritahno ye Dendiohs, te hua
redinahn ne. Numacuahn ro ne,
rahcotạhn ne vederihquentiyon
yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs.
Nduhcạ ihyan ndico yahn ne ne,
tihchan ne.
52 Nducoyạca ihyan profeta ne, din
tạn ihyan ndico yahn nchuhn nduco
ye. Ihyan ndico yahn ne ne, chihno
ye ihyan profeta chahn che dirun ye
nde ro menạn che va che chi Dạya
Dendiohs, ne cuahn che ndạ ye ne, a
mạn nchuhn hua chitahno ne ihyan,
ne chihno ne ihyan.
53 Nchuhn ne, nduco ángel dechuh
Dendiohs ley yahn ye cạva che
dinahn ne, ate hua redinahn ne.
54 Cuahn che chihnevan sạhn
ndinạn chahn che tihcạ rạhn
Esteban ne, ạma chi tạn se, nde tuno
reh dihyon se.
55 Ate Esteban ne, quenun Vaco
Ndah yahn Dendiohs ihyan, ne
chenihyon nạn ye nạn ro, ne
ndihchero ye che ạma yudo
vederihquentiyon yahn Dendiohs
mạn, che nti Dihvo vo Jesucristo
lạdo tạh cuạco ye mạn.
56 Tuhme rạhn ye:
—¡Condihche nchuhn! ¡Quendah
vahchetero! ¡Ngạ Ihyan min che
rinduco ye nducoyạca ihyan, nti ye
lạdo tạh cuạco Dendiohs!
57 Ate sạhn chahn ne, necạhde se
iverevan se, nde tuno rah tạn se,
tumangạn se Esteban.
58 Quenda se ihyan cuahn chihto
yạn, ne min cạh se tu ihyan. Ạma
sạhn che duche se Saulo ne, din se
cudạdo tino yahn sạhn che chenan
se ntiyon che cạh se tu ihyan.
59 Ura che recạh se tu Esteban ne,
covạh ye tuhcạ:
—Dihvé Jesucristo, ndạhcó
chedave yáhn tạh ne.
60 Tuhme chehntihya ye, ne rạhn
ye numa dito ye:
—Dihvé, cuenchahco ne yahn
sạhn sih che tihcạ redin se.
Chihno rạhn ye chemin ne, chih
ye.

8

Din tạn Saulo nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Saulo ne, dạma chi se nduco sạhn
chahn che chihno se Esteban.
A ro min no canạn ạma redin tạn
se nduco ihyan yạn Jerusalén che
ritahno ye Dihvo vo. Vạn ihyan
chahn ne, atenạn ihyan apóstol che
chahtenan ye min, te chihno chano
nducoyạca ye, cuahn muhn cuahn
min ye estạdo yahn Judea mạn,
nación yahn Samaria mạn.

2 Ihyan che ndah ihyan ye nạn
Dendiohs ne, ạma chi rạn ye cạva
Esteban, ne chahn ye chihche ye
ihyan.
3 Saulo ne, quendi se redin tạn se
nduco ihyan che ritahno ye Dihvo
vo, ne rendạ se nduh vah nduh vah,
retendạh vah se ihyan. Nde ndạhta,
nde chạhn ye, rihnda rudo se ihyan,
riquenda se ihyan, rih se ihyan
vạcoyạhn.

Rahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs min nación yahn Samaria

4 Ihyan che chano chahn ne,
rahndudo ye ndudo ndah yahn
Dendiohs nduh cuạn yạn nạn che
rendạ ye.
5 Ạma cha ihyan chahn che duche
ye Felipe ne, cuahn che ndạ ye ạma
cuạn yạn yahn Samaria ne, min
rahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo, che a ihyan min che a va
cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse.
6 Ạma rendo dạma ihyan,
rihnevan ye numacuahn vedenecun
che rahndudo Felipe mạn,
rendihchero ye vederihno che redin
ye mạn.
7 Ạma yạhn ihyan che chenun
vaco chihngạ ihyan ne,
rendihquendạh vaco chahn, ạma
rah. Namin rendoyahn ạma yạhn
ihyan che ndi cheche ye mạn, che
neneva doh cạh ye mạn, tạh ye mạn.
8 Chemin che nducoyạca ihyan
yạn min ne, ạma yeno ye.
9 Yạn min ne, va ạma sạhn che
duche se Simón, che cuah se. A rạhn
me ne, ạma chihncheh se ihyan che
vate ye numachahte nación yahn
Samaria, rạhn se te ametah nde ạma
ihyan nduhcạ sạhn min.
10 Nducoyạca ihyan, nde ihyan
ndico mạn, nde checạhya mạn,
renevahnecun ye sạhn, ne rạhn ye:
—Sạhnguh ne, quenan cuma se
vederihquentiyon chahte yahn
Dendiohs.
11 Ạma rạhn chitahno ihyan chahn
sạhn, te nduco vedecuah yahn se ne,
chihncheh se ihyan.
12 Ate cuahn che chihnevan ihyan
chahn che rahndudo Felipe yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs
mạn, yahn che ndedevahn Dihvo vo
Jesucristo ihyan mạn ne, nducoyạca
ye, nde ndạhta, nde chạhn ye,
chitahno ye Dihvo vo, ne chedenune
ye.
13 Nde Simón cuah me ne,
chitahno se, ne chedenune se.
Chinduco se Felipe, ne ạma rahn ino
se yahn vederihno che rinahn.
14 Cuahn che ihyan apóstol che
chenan ye yạn Jerusalén checadino
ye che nevahnecun ihyan yạhn yahn
Samaria Ndudo yahn Dendiohs ne,
dechuh ye Pedro nduco Juạn.
15 Cuahn che ndạ ihyan apóstol
chahn ne, covạh ye cạva che conun
Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan
chahn.
16 Ametah conun Vaco Ndah yahn
Dendiohs nde ạma ihyan chahn, te
cade chedenune ye che nevahnecun
ye Dihvo vo Jesucristo.
17 Tuhme Pedro nduco Juạn ne,
nahn tạh ye ihyan chahn, ne quenun
Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan.
18 Cuahn che ndihchero Simón che
renun Vaco Ndah yahn Dendiohs
ihyan che renahn tạh ihyan apóstol
chahn ne, nahn cạh se tume ihyan,
19 ne rạhn se:
—Cuedin nchuhn che namin
nducó conan cumá
vederihquentiyon tih, cạva che
adecoduhno ihyan che nahn tạ́h
ihyan ne, conun Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan.
20 Tuhme rạhn Pedro ri ye sạhn:
—A ndinda di nde nduco tume
yehn, te rendedecadine te co cua
nduco tume vederihquentiyon che
recạh Dendiohs.
21 Di ne, nde hua co conen nạn
ntiyon cuh, te hua ndah chedave
yehn nạn Dendiohs.
22 Cuento ine yahn nunde yehn, ne
cuique Dendiohs ndete che nchahco
ye yehn che tihcạ rendedecadine,
23 te ndero ndi che a ndinda di,
nedin nunde yehn.

24 Ndahconan Simón, ne rạhn se ri
se ihyan:
—Covạh nchuhn cạva che nchahco
Dihvo vo Dendiohs nunde yáhn, ne
hua cuahno có nduhcạ che rạhn ne.
25 Cuahn che a nte ihyan apóstol
chahn yahn vederihno che din
Dendiohs mạn, cahndudo ye Ndudo
yahn Dendiohs mạn ne, conạhn ye
yạn Jerusalén, racotuhn ye ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ạma
ndeh yạn yahn Samaria nạn che
rechuh ye.

Felipe nduco sạhn nación yahn Etiopía

26 Chihno min ne, rạhn ạma ángel
yahn Dihvo vo Dendiohs ri ye Felipe:
—Cuehn cuạhn yune che rica yạn
Jerusalén, rahn cuạhn yạn Gaza.
Yune min che rechuh cuạhn yạhn
nạn che metah duhva.
27 Tuhme cuahn Felipe, ne ura che
a quenun yune ye ne, ntạca ye ạma
sạhn ndinạn, che tesorero yahn tạhn
Candace, reina yahn nación yahn
Etiopía. Ro min ne, a ndaconan se
che chahn se yạn Jerusalén, ndeva se
yavenạn Dendiohs.
28 Conạhn se yạn vạco se, va se
chete carro yahn se, ne rahndudo se
libro che dirun ihyan profeta Isaías.
29 Tuhme rạhn Vaco Dendiohs
nduco Felipe:
—Cuehn, cotone carro tih.
30 Cuahn che tuno Felipe carro me
ne, chihnevan ye che rahndudo sạhn
min libro che dirun Isaías, ne
tumerune ye sạhn:
—¿A renahn ne ndudo tih che
rahndudo ne ne?
31 Ndahconan se yahn ye:
—Hua, te metah duh che te cuande
u.
Tuhme yạhve se ihyan che condạ
ye chete carro me, cuhnde ye dạma
nduco se.
32 Nạn Ndudo yahn Dendiohs che
rahndudo se ne, ndirun tuhcạ:
Nduhcạ che riquenda ihyan itecuche
nạn che cạhno ye ite ne, tihcạ
quenda ye ihyan.
Nduhcạ ạma itecuche lihn che hua
rah te che rendu ihyan ite ne,
tihcạ ihyan min, te hua dehva
cạhma ye.
33 Ndere cạca nunde se yahn ye, ne
ametah deh che cạhma ye, te
hua ndạca duh che techecạde
yahn ye numa cuạco.
¿Duh co cạhma yahn ndạta yahn
ihyan min?, te cạhno se ihyan,
ne ndạca ye iyehnse cuh.
34 Tumerune sạhn min Felipe:
—Codin favor, ne cahme co u, ¿Duh
yahn che tihcạ dirun ihyan profeta
me? ¿A yahn mạn ye, o yahn tạma
ihyan?
35 Tuhme canạn Felipe nde nạn
che rahndudo se, cạh cuande ye
sạhn ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo.
36 Cuahn che ndạ ihyan chahn
ạma cuạn nạn che va nune ne, rạhn
sạhn ndinạn me:
—Muhn va nune, ¿a hua co
cuedenuné ne?
37 Ndahconan Felipe yahn se:
—Ndete che ritahnó ne
numacuahn chedave yahn ne ne,
tạcạ hua, co cuedenune ne.
Tuhme rạhn sạhn min:
—Ritahnó te Jesucristo ne, ihyan
min che Dạya Dendiohs.
38 Chihquentiyon se che chan
carro me. Tuhme cochahn se nduco
Felipe nạn nune me, ne chehdenune
ye sạhn.
39 Cuahn che ndiquendạh ihyan
chahn vạn nune ne, quenda Vaco
Dihvo vo Dendiohs Felipe, ne
chehnạn se ihyan. Tuhme ndonun
yune se, conạhn se, ne ạma yeno se.
40 Felipe ne, adenạn ndạ ye yạn
Azoto, ne chuh ye nduh yạn nduh
yạn, rahndudo ye Ndudo yahn
Dendiohs nde ndạ ye yạn Cesarea.

9

Nto ino Saulo nunde yahn se

1 Numacuahn ro min ne, riquendi
Saulo redin tạn se nduco ihyan che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, nahn
cạhno se ihyan. Chahn se nạn
chidocuyạn che tahque ndinạn,

2 chica se ạma cạca, quenda se,
cạva che cạhn se yạco yahn ihyan
nación yahn Israel che vate ye yạn
Damasco, din se preso nde ndạhta,
nde chạhn, ihyan che ritahno ye
Dihvo vo, quenda se ihyan yạn
Jerusalén.
3 Ate cuahn che ndạ nino se yạn
Damasco ne, adenạn chiya ạma dave
che chica nạn ro nạn se.
4 Ndetạhno chendạh se ndiyạhn,
ne chihnevan se ạma ndudo che
rạhn:
—Saulo, Saulo, ¿dehco che redin
tan nduco ihyan yáhn?
5 Tumerune se:
—Dihvé, ¿duh ndih ne?
Ndaconan ndudo me:
—U che Jesucristo che redin tan
nducó. Nduhcạ itenine che renun
yah mạn te ite, renun te yạhn cuiyon
che rahco nduco ihyan ite ne, tihcạ
redin.
6 Saulo ne, ạma dihya se chi, nde
tuno rendoh se che vạh se, ne rạhn
se:
—Dihvé, ¿deh nahn ne che dín ne?
Ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Cuenecuen, ne cuehn viyạn.
Min cạhma ạma ihyan co ye di deh
va che din.
7 Namin sạhn che nduco Saulo ne,
ạma dihya se chi, te chihnevan sạhn
chahn ndudo me, ate hua duhva
ndihche se.
8 Tuhme necuan Saulo, ate cuahn
che nạhne se ndutinạn se ne, ametah
ro nạn se. Chemin che chetạh sạhn
chahn tạh se, ne quendanan se sạhn
nde ndạ se yạn Damasco.
9 Min quenan se ino ro, ne hua ro
nạn se, nde hua cheh se, nde hua
chih se.
10 Yạn min va ạma ihyan che
duche ye Ananías che ritahno ye
Dihvo vo Jesucristo. Ndihchero
ihyan min ạma vederihno vạn
yạhnde yahn ye che ndạ Dihvo vo
nạn ye, ne yạhve ye ihyan:
—¡Ananías!
Ndahconan ye:
—Dihvé, cạhma ne.
11 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye
ihyan:
—Cuehn cuahn yune che duche
Yune Cuạco, ne min ndevạco Judas,
cuiquerone cạva ạma sạhn yạn
Tarso che duche se Saulo. Min
quenun se, revạh se.
12 Sạhn min ne, din Dendiohs che
vạn yạhnde yahn se ndihchero se di
che nda, nahn tah sạhn cạva che
ndaconan co ro nạn se.
13 Cuahn che chihnevan Ananías
che tihcạ ne, rạhn ye:
—Dihvé, ạma yạhn ihyan rente ye
nducó yahn sạhn min che ạma redin
tạn se min yạn Jerusalén nduco
ihyan che ritahno ye ndih.
14 Mạn ne, ndạ se muhn, nda se
ạma cạca che dendah chidocuyạn
che tahque ndinạn cạva che din se
preso nducoyạca nuhn che ritahno
nuhn ndih, quenda se nuhn.
15 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuehn, te mán tendạhnún sạhn
cạva che cuahndudo se ndudo yáhn,
cahnevan ihyan nación yahn Israel
mạn, ihyan nación chenạhn mạn,
rey yahn ye mạn.
16 Cạh cuandé sạhn che va che
ạma chuhrihn se che cuande yáhn.
17 Tuhme cuahn Ananías, chendạ
ye vah nạn che quenun Saulo. Nahn
tạh ye sạhn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Dihnó Saulo, Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che chihnde ro
ye nan cuạhn yune ne, dechuh ye u
cạva che ndaconan co ro nan mạn,
cạva che conun Vaco Ndah yahn
Dendiohs di mạn.
18 Ndetạhno chera che decạ ro yun
ro che chenan ndutinạn se, ne chi ro
nạn se. Tuhme necuan se, ne
chedenune se.
19 Chihno min ne, cheh se, ne
ndeva fuerza sạhn. Quenan se neve
ro min yạn Damasco nduco ihyan
che ritahno ye Dihvo vo.

Cahndudo Saulo Ndudo yahn Dendiohs yạn Damasco

20 Chihno min ne, canạn cahndudo
Saulo nduh cuạn chete yạco, ne rạhn
ye te Jesucristo ne, ihyan min che
Daya Dendiohs.

21 Nducoyaca ihyan che rihnevan
ye ne, rahn ino ye, ne retumarune
vih ye:
—¿A ndiyu sahn tih che redin tan
se yan Jerusalén nduco ihyan che
ritahno ye Jesús? ¿A ndiyu sahn tih
che nda se muhn cava che quenda se
ihyan che ritahno ye ihyan min,
necah se ihyan tah chidocuyan
ndinan?
22 Ate Saulo ne, nde tahque numa
ino se rahndudo se che cuaco te
Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min
che a va cade che chi ye ndedevahn
ye ihyan iyehnse. Nde nan che
ametah deh che cahma ihyan nación
yahn Israel che vate ye min yan
Damasco.

Chano Saulo

23 Chihno ndeh ro ne, ihyan nación
yahn Israel chahn ne, ntuhno ye
cava che cahno ye Saulo,
24 ate checadino se. Nde ro nde
rahn rano ihyan chahn sahn nduh
cuan chende chan yahn yan me cava
che cahno ye sahn.
25 Ate ama vino ne, ihyan che
ritahno ye Dihvo vo ne, ndedevah ye
sahn chete ama cuahte chahte nan
chete che ndi chan yahn yan me, ne
tihca chi che ndevahn se.

Nta Saulo yan Jerusalén

26 Cuahn che nta Saulo yan
Jerusalén ne, nahn conduco se ihyan
che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo,
ate nducoyaca ihyan chahn ne, vah
ye, te rahco ye te co hua cuaco che a
ritahno se Dihvo vo.
27 Ate Bernabé ne, quenda ye
Saulo nan ihyan apóstol chahn, ne
necah cuande ye ihyan nduhca che
chihnde ro Dihvo vo nan se cuahn
yune man, nduhca che yahve ye
sahn man, nduhca che numa ino se
cahndudo se yan Damasco
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
man.
28 Tuhme chinduco Saulo ihyan
apóstol chahn, ne quenan se min yan
Jerusalén.
29 Numa ino se rahndudo se
vederihquentiyon yahn Dihvo vo,
riyahve se ihyan, ndata yahn Israel,
che rente ye devaco griego. Ate
ihyan chahn ne, rinuhn ino ye tacа
co cahno ye sahn.
30 Cuahn che checadino ihyan che
ritahno ye Dihvo vo che tihca ne,
quenda ye sahn yan Cesarea, ne
ndedechuh ye sahn yan vaco se
Tarso.
31 Tahn min ne, numachahte
estado yahn Judea man, Galilea
man, nación yahn Samaria man ne,
nducoyaca ihyan che ritahno ye
Dihvo vo ne, cheguan redin tan
ihyan nduco ye, ne a ndevate tahn
ye, rendeva ye yavenan Dihvo vo
Dendiohs numacuahn vedenecun.
Renecah yan Vaco Ndah yahn
Dendiohs chedave yahn ihyan
chahn, ne redin Dendiohs che ama
yahn ihyan ritahno ye Dihvo vo,
rinduco ye ihyan.

Ndoyahn Eneas

32 Cuahn che quechica Pedro,
rahndudo ye van ihyan che ritahno
ye Dihvo vo Jesucristo ne, chahn ye,
chendihchero ye ihyan che vate ye
yan Lida.
33 Min ntaca ye ama sahn cah che
duche se Eneas. A nine nduyo ndi
cheche se, quendite se nan yundo.
34 Rahn Pedro ri ye sahn:
—Eneas, Dihvo vo Jesucristo din
ye che ndoyehn. Cuenecuen,
condihte ndah yundo yehn.
Ndetahno ndoyahn Eneas, ne
necuan se.
35 Nducoyaca ihyan yan Lida man,
yan Sarón man, ndihchero ye che
ndoyahn se, ne ama yahn ye
chihcoman ye dehtenduh che
ritahno ye ro menan, ne chitahno ye
Dihvo vo Jesucristo.

Ntuche Dorcas

36 Tahn min ne, chihnde ama
ihyan ndahta yan Jope che ritahno
ye Dihvo vo Jesucristo. Ihyan min
ne, duche ye Tabita, ne che devaco
griego ne, Dorcas. Ama ndah ihyan
ye, ne ama yeno ye, rinan ye ihyan
chevah.

37 Chetạh cah ihyan min, ne chih
ye. Chihno nạno ihyan tenạhn me
ne, chacondihte ndah ye ihyan chete
cuạrto che va nạn o cuahto.
38 Checadino ihyan che ritahno ye
Dihvo vo che yạn Lida quenan
Pedro, ne nducote nino yạn min ne,
tahve ye o ihyan che cạhn ye, ngua
ye ihyan, ne rạhn ye:
—Cuhn vo nduco ne yạn Jope
tenun tenun no.
39 Tuhme cuahn Pedro nduco
ihyan chahn, ne cuahn che ndạ ye
min ne, quenda ihyan chahn ihyan
chete vah nạn che quendite tenạhn
me. Min chenun nducoyạca ndạhta
vạh, ạma raco ye, ne nạhme ye
Pedro vestido mạn, coyạno mạn, che
ndạhyon tenạhn me ro che quenan
ye iyehnse.
40 Chihquentiyon Pedro che
ndiquendạh vah nducoyạca ihyan
chahn, ne chentihya ye, covạh ye.
Ndihchero ye tenạhn me, ne rạhn ye:
—Tabita, cuenecuen.
Ndetạhno nạhne ye ndutinạn ye,
ne ndihchero ye Pedro, ne necuan
ye, va ye nạn yundo.
41 Tuhme chetạh Pedro tạh ye, ne
ndedecuan ye ihyan. Cah ye
nducoyạca ihyan che ritahno ye
Dihvo vo Jesucristo mạn, ndạhta vạh
chahn mạn, ne nạhme ye ihyan
ndạhta me che a ntuche ye vạn
tenạhn.
42 Nducoyạca ihyan yạn Jope ne,
checadino ye yahn vederihno me, ne
ạma yạhn ye chitahno ye Dihvo vo.
43 Rạhn quenan Pedro min yạn
Jope, ndevạco Simón, ạma sạhn che
redin dave se ima.

10

Chahn Pedro ndevạco Cornelio

1 Min yạn Cesarea chihnde ạma
capitán che duche se Cornelio, che
ndi cuande se compañia che duche
Italiana.
2 Sạhn min nduco nducoyạca
ihyan yahn se che chenun ye
ndevạco se ne, rendeva se yavenạn
Dendiohs numacuahn vedenecun.
Ạma recạh se tume che rinan se
ihyan nación yahn Israel, ne revạh
se ro ro.
3 Ạma ro, tenduh nạn rahco ino a
chino ne, chinahn ạma vederihno
nạn se, ndihchero ndah se ạma ángel
yahn Dendiohs che chendạ ye nạn
quenun se, ne yạhve ye sạhn:
—¡Cornelio!
4 Ạma dihya se chi, ndihchero se
ángel me, ne tumerune se ihyan:
—Dihvé, ¿deh nahn ne ne?
Ndahconan ángel me yahn se:
—Dendiohs, a chihnevan ye che
revah, ne ndihchero ye che redin
vedevạhino nduco ihyan chevạh.
5 Mạn ne, cuedechoh ihyan che
cạhn ye yạn Jope, ngua ye Simón che
namin duche ye Pedro.
6 Quenan ye ạma vah che nti nino
nuniyạhn, vạco ạma sạhn redin
dave ima che namin duche se Simón.
Ihyan min cạhma ye co ye di deh che
va che din.
7 Cuahn che conạhn ángel me ne,
cah Cornelio o sạhn decạhya yahn se
nduco ạma sandạdo che quenan se
ndevạco se che namin ritahno se
Dendiohs.
8 Chihno necạh cuande se sạhn
nducuahn ne, dechuh se sạhn yạn
Jope.
9 Tạma ro me ne, tenduh nạn
inguiyạhn ne, cuahn che a cuahn
nino sạhn chahn yạn Jope ne, cocha
Pedro tin vah yuto nạn che quenan
ye, cạva che covạh ye.
10 Ạma chi cuico ye, ne numanahn
che rindah che cheh ye ne, chinahn
ạma vederihno nạn ye.
11 Ndihchero ye nạn ro ạma che
decạ ro ạma tino chahte tihcạ ro che
nechiche nduh che cun esquina
yahn, ne cochahn cuạhn ndiyạhn
nino nạn ye.
12 Min chete tino me chenun
nducoyạca nạn ite che cun cạh te
mạn, cu mạn, yạhda mạn.
13 Tuhme chihnevan ye ạma
ndudo che rạhn:
—Pedro, cuihne ite sih, cocheh ite.
14 Ate ndahconan Pedro:

—Dihvé, hua, te u ne, nde menahn metah chéh nde ạma nạn ite che chihngạ te.
15 Ndaconan ndudo me:
—Cha che a nedin dave Dendiohs ne, hua quendi ndedecadine che chihngạ.
16 Ino yune ndaconan ndihchero ye vederihno me. Tuhme condạ tino me cuạhn nạn ro.
17 Nahmin che ạma rendedecadino Pedro deh conahn vederihno me ne, sạhn che dechuh Cornelio ne, a ndạ se chendevah, retumerune se ti che vạco Simón.
18 Tuhme tumerune se a min quenan ạma ihyan che duche ye Simón che namin duche ye Pedro.
19 Rendedecadino ca Pedro yahn vederihno me cuahn che yạhve Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan:
—Ndạ ino se, rinuhn se di.
20 Cuenchehn, ne cuehn nduco se. Dehve rahque, te u dechúh sạhn.
21 Tuhme cuenchahn Pedro cuạhn nạn che vatendi sạhn che dechuh Cornelio, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—U che rinuhn nchuhn. ¿Deh ntiyon cochi ne ne?
22 Ndahconan sạhn chahn:
—Huate, capitán Cornelio dechuh ye nuhn. Ihyan min ne, ạma ndah ihyan ye, ne rendeva ye yavenạn Dendiohs. Nducoyạca ihyan nación yahn Israel ne, yahino ye ihyan. Rạhn ạma ángel yahn Dendiohs ri ye ihyan che dechuh ye chehua ndih, cạva che cạhn ne ndevạco ye, cahnevan ye deh che va che cạhma ne co ne ihyan.
23 Tuhme rạhn Pedro che condạ sạhn chahn chete vah, ne chahtenan se nduco ye. Nde tạma ro me cuahn ye nduco se, nduco neve ihyan yạn Jope che ritahno ye Dihvo vo.
24 Nạn che chi o ro me ne, ndạ ihyan chahn yạn Cesarea, ne quenan rino Cornelio nduco nducoyạca ihyan yahn se mạn, amigo yahn se mạn, che ndiyạhve se.
25 Cuahn che ndạ nino ihyan chahn vạco Cornelio ne, quendạh se vah cạva che nevahnecun se Pedro, ne chehntihya se nạn ye, rendeva se yavenạn ye.
26 Ate ndedecuan Pedro sạhn, ne rạhn ye:
—Cuenecuen, cuandi. Hua ndạhcạ che ndeva yavenán, te u ne, ihyan iyehnse u nduhcạ di.
27 Ca rạhn ca rica ye, chendạ ye chete vah, ne ndihche ye che ạma yạhn ihyan ndi dạma ye min.
28 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nchuhn ne, a devano ne te cạhnda va yahn nuhn, ihyan nación yahn Israel, che cạhn nuhn ndevạco ihyan tạma nación mạn, che conduco nuhn ihyan chahn mạn. Ate Dendiohs ne, te ye, checadinó te hua quendi ndedecadinó che hua ndạhcạ che codạma nuhn nduco ihyan tạma nación.
29 Chemin che cuahn che tahve nchuhn che chehua u ne, ndetạhno cochí, hua chacotạhn. Mạn ne, nahn cadinó deh cuande che tahve ne che chehua u.
30 Tuhme ndahconan Cornelio:
—A mạn cun ro, co tenduh ura cuh ne, va yạhté mạn, revạh mạn, muhn chete vạcó, cuahn che chihnde ro ạma ángel, quenun ye tino che tuno diyạhn ro.
31 Rạhn ye ri ye u: “Cornelio, chihnevan Dendiohs che revah, ne ndihchero ye che redin vedevạhino nduco ihyan chevạh.
32 Mạn ne, cuedechoh nde yạn Jope che ngua Simón che namin duche ye Pedro. Quenan ye ạma vah che nti nino nuniyạhn, ndevạco ạma sạhn che redin dave ima, che namin Simón duche se.”
33 Chemin che a ndetạhno dechúh che chehua ndih. Ndạhcạ din ne che cochi ne. Mạn ne, nto dạma nducoyạca nuhn muhn nạn Dendiohs cạva che cahnevan nuhn nducuahn che chihquentiyon ye che cạhma ne.
34 Tuhme cahndudo Pedro:
—Mạn ne, a chenáhn te Dendiohs che cuạco niyon ne, hua retendạh nun ye ihyan,

35 te dạma no yahino ye nducoyạca
ihyan adecotino nación yahn ye,
ndete che rendeva ye yavenạn ye
mạn, redin ye che ndah mạn.
36 Dendiohs ne, dechuh ye
Jesucristo, Dihve nducoyạca ihyan,
vạn ihyan nación yahn Israel, cạva
che cuahndudo ye ndudo ndah yahn
che ndo yạn Dendiohs nduco ihyan
iyehnse.
37 Nchuhn ne, a devano ndah ne
yahn nducuahn che comạn chinahn
numachahte nación yahn Israel,
canạn nde estạdo yahn Galilea,
cuahn che a chuh che cahndudo
Juạn Bautista mạn, chehdenune ye
ihyan mạn.
38 A devano ne te Dendiohs ne, din
ye che quenun Vaco Ndah yahn ye
Jesucristo yahn yạn Nazaret, ne
ndạhco ye vederihquentiyon chahte
tạh ye. Ihyan min ne, quechica ye,
redin ye che ndah, ne rendedevahn
ye ihyan che rechuhrihn ye, redin
chundah. Tihcạ redin ye, te quenan
cuma ye vederihquentiyon yahn
Dendiohs.
39 Nuhn racotuhn nuhn ndudo
cuạco yahn nducuahn che din Dihvo
vo Jesucristo numachahte nación
yahn Israel mạn, yạn Jerusalén mạn.
Ihyan min ne, nahn yạh se ihyan
nạn ạma cruz, chihno se ihyan.
40 Ate chihno ino ro ne,
ndedetuhche Dendiohs ihyan, ne
cahnecun ye che quechica ro ye vạn
nuhn.
41 Hua quechica ro ye vạn
nducoyạca ihyan yạn, ate quechica
ro ye vạn nuhn che a tendạh nun
Dendiohs nuhn nde ro menạn cạva
che cuacotuhn nuhn ndudo yahn
che tihcạ chi. Cuahn che a ntuche ye
vạn tenạhn ne, dạma cheh nuhn,
dạma chih nuhn nduco ye.
42 Chihquentiyon ye che
cuahndudo nuhn nạn ihyan che
ndạhco Dendiohs vederihquentiyon
tạh ye cạva che teche cạde ye yahn
nducoyạca ihyan che chenduche ye
mạn, che ndih ye mạn.
43 A yahn ihyan min che dirun
nducoyạca ihyan profeta nde a rạhn
me. Dirun ye te nducoyạca ihyan
che cotahno ye ihyan min ne,
nchahco Dendiohs nunde yahn ye
che cuande yahn ihyan min.
44 Nde metah cuihno cuahndudo
Pedro cuahn che quenun Vaco Ndah
yahn Dendiohs nducoyạca ihyan che
rihnevan ye ndudo me.
45 Ihyan nación yahn Israel che
ritahno ye Dihvo vo che nduco ye
Pedro ne, ạma cuahn ino ye chi yahn
che quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs nde ihyan tạma nación.
46 Devano cuạco ye te quenun Vaco
Ndah yahn Dendiohs ihyan chahn, te
rente ye tạma te o nạn devạco mạn,
rendeva ye yavenạn Dendiohs mạn.
47 Chemin che rạhn Pedro:
—¿A va duh che cạhco tạn che
cuedenune ihyan chuhn?, te a
quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs
ihyan nduhcạ che quenun uvo.
48 Tuhme chihquentiyon ye che
cuedenune ihyan chahn, cuah ye
Dihvo vo Jesucristo. Chihno min ne,
chica ihyan chahn favor Pedro che
conan ye neve ro nduco vih.

11

Necạh cuande Pedro ihyan ndiyạco che vate ye yạn Jerusalén

1 Ihyan apóstol chahn nduco ihyan
che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo
che vate ye estạdo yahn Judea ne,
checadino ye te nde ihyan tạma
nación a chitahno ye Ndudo yahn
Dendiohs.
2 Cuahn che ntạ Pedro yạn
Jerusalén ne, ihyan nación yahn
Israel che ritahno ye Dihvo vo ne,
rạhva ye nduco ye.
3 Tumerune ihyan chahn:
—¿Dehco che chehn vạco ihyan
tạma nación, cheh dạma nduco ye
ne?
4 Tuhme necạh cuande Pedro
ihyan chahn nducuahn che chi:
5 —Ạma ro cuahn che quenán yạn
Jope ne, ura che revạ́h ne, chinahn
ạma vederihno nán. Ndihcheró ạma
che decạ ro tino chahte tihcạ ro, ne
nechiche nduh che cun esquina

yahn, chica nạn ro, cochahn cuạco nạn che quenún.
6 Cuahn che chihco ndáh cudạdo deh chenun chete ne, ndihcherǫ́ ite che cun cạh te mạn, ite chano mạn, cu mạn, yạhda mạn,
7 ne chihneván ndudo che rạhn: “Pedro, cuihne ite sih, cocheh ite.”
8 Ate ndahconán: “Dihvé, hua, te nde menahn metah chéh nde ạma ite che chihngạ te.”
9 Tuhme ndaconan ndudo me nde nạn ro: “Cha che u, Dendiohs, a nedin davé ne, hua quendi ndedecadine che chihngạ.”
10 Ino co ndaconan chinahn vederihno me náṇ, ne condạ cuạhn nạn ro.
11 A ura min no ndạ ino se che rinuhn se u, che chica se nde yạn Cesarea.
12 Chihquentiyon Vaco Dendiohs che hua dehve rạhcó, cạ́hn nduco se. Namin ạn dino vo chuhn ne, chinduco ye u, chahn nuhn vạco ạma sạhn,
13 che nte cuande se nuhn che ndihchero se ạma ángel che chandi ye, chihto nạn se ndevạco se, ne tuhcạ rạhn ye ri ye sạhn: “Cuedechoh che ngua Simón che namin duche ye Pedro, quenan ye yạn Jope.
14 Ihyan min cạhma ye co ye di nduco ihyan yehn deh va che din nchuhn cạva che ndevahn ne.”
15 Cuahn che chihno nte sạhn min ne, canạn cahndudó. Ate numanahn che cahndudó ne, adenạn quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan chahn nduhcạ che quenun uvo ro menạn me.
16 Tuhme necạhcó che rạhn Dihvo vo: “Juạn ne, chehdenune ye ihyan, ate nchuhn ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn.”
17 Nducote mạn Dendiohs din ye nduco ihyan chahn nduhcạ che din ye nduco uvo che chitahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ¿duh u cạva che din vạhché yahn Dendiohs?
18 Cuahn che chihnevan ihyan chahn ne, chahtedihn chende ye, ne ndeva ye yavenạn Dendiohs, ne rạhn ye: “Tuhme ne, rahnecun Dendiohs che nto ino ihyan tạma nación nunde yahn ye, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.”

Ihyan yạn Antioquía che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

19 Cuahn che chuh che chih Esteban ne, canạn redin tạn ihyan nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne chano ihyan chahn. Nạhn ye ne, cuahn ye nde nación yahn Fenicia mạn, Chipre mạn, yạn Antioquía mạn. Min chacotuhn ye Ndudo yahn Dendiohs atenạn vạn ihyan nación yahn Israel, te vạn ihyan tạma nación ne, hua chacotuhn ye ndudo me.
20 Ate neve ihyan nación yahn Chipre mạn, yạn Cirene mạn, cuahn ye yạn Antioquía, ne ihyan chahn chacotuhn ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo nde vạn ihyan tạma nación.
21 Nducote chenan cuma ihyan chahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo ne, ạma yạhn ihyan chihcomạn ye dehtenduh che ritahno ye ro menạn me, ne chitahno ye Dihvo vo.
22 Cuahn che checadino ihyan che ritahno ye Dihvo vo che chenan ye yạn Jerusalén ne, dechuh ye Bernabé nde yạn Antioquía.
23 Cuahn che ndạ Bernabé min ne, ndihchero ye che ạma va vedeyahino yahn Dendiohs vạn ihyan chahn, ne ạma chi yeno ye. Yạhve ye ihyan chahn che quendi ye numa ino ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo.
24 Tihcạ din Bernabé, te ạma ndah ihyan ye mạn, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan mạn, numa ino ye ritahno ye mạn. Yạn min ne, ạma yạhn ihyan chitahno ye Dihvo vo.
25 Chihno min ne, cuahn Bernabé yạn Tarso, ngua ye Saulo. Cuahn che ntạca ye ihyan ne, ndaconan ye nduco vih yạn Antioquía.
26 Min chahtenan ye ạma nduyo nduco ihyan che ritahno ye Dihvo

vo, chicuahn ye ạma yạhn ihyan. Min yạn Antioquía cade canạn ihyan rạhn ye yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo te cristiạno ye.
27 Tạhn min ne, ạma o ihyan che recadino ye yahn che va che co ne, chica ye yạn Jerusalén, ne ndạ ye min yạn Antioquía.
28 Ạma cha ihyan chahn che duche ye Agabo ne, din Vaco Dendiohs che checadino ye che ạma cuhnde cuico numachahte iyehnse. Chandi ihyan min nạn ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne rạhn ye che tihcạ va che co. Ndudo min ne, chinahn adive cuahn que quenan Claudio emperador.
29 Tuhme ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo che vate ye min yạn Antioquía ne, nte cạde ye nduco vih che nedin dạma ye tume nduhva che tuno tạh ye, dechuh ye yahn dihno vo che vate ye estạdo yahn Judea cạva che conan ye ihyan.
30 Tihcạ din ihyan chahn, ne dechuh ye Bernabé nduco Saulo, quenda ye tume me, necạh ye tạh intiyahn yạco che vate ye min.

12

Chihno se Jacobo mạn, chaconuhn se Pedro vạcoyạhn mạn

1 Tạhn min ne, redin tạn rey Herodes nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
2 Jacobo, dihno Juạn ne, chihquentiyon rey me che chihno se ihyan nduco espạda,
3 ne nducote ndihchero se che quenan ino ihyan nación yahn Israel ne, namin din se preso Pedro. Ro che tihcạ din se ne, ro vihco che reh ihyan pạn che hua nduco yạ yahn.
4 Cuahn che a din se preso Pedro ne, chaconuhn se ihyan vạcoyạhn, ne ntihyon ạma sandạdo chahtenan se cudạdo ihyan, te chuh vihco me ne, nahn tendạh se ihyan, techecạde se yahn ye, ne cạhno se ihyan nạn ihyan yạn.
5 Ạma vateyạn sandạdo che redin se cudạdo Pedro che quenun ye vạcoyạhn, ne ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, revạh ye numa ino ye cạva ye.

Din Dendiohs che ndiquendạh Pedro vạcoyạhn

6 Vino che co dave tạma ro me che nahn tendạh Herodes Pedro nạn ihyan yạn ne, quiyạdo ye chete vạcoyạhn me mendạhn yahn o sandạdo, nchiche ye nduco o cadena. Sandạdo chenạhn chahn ne, redin se cudạdo chende vạcoyạhn me.
7 Adenạn chendạ ạma ángel yahn Dihvo vo Dendiohs chete vạcoyạhn me, ne ạma chiya dave. Denuhn nun ángel me Pedro, ndedetuhche ye ihyan, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuenecuen tenun tenun no.
Ndetạhno ntạhte cadena che nchiche tạh Pedro,
8 ne rạhn ángel me:
—Condạhco chiche ima che renan chete, ne condonun cah ndạco yehn.
Cuahn che a va yạn Pedro ne, ndaconan rạhn ángel me:
—Condonon tino tu yehn, ne cuiquendi u, cuhn vo.
9 Pedro ne, quendi ye ángel me, nde hua devano ye a cuạco chemin, te rihno ye che rạhco ye.
10 Chuh ye o cuạn nạn che chenun sandạdo, redin se cudạdo, ne cuahn che ndạ ye chendevah cu che a rendạ nạn cạlle ne, nạne mạn chendevah me. Ndiquendạh ye, chica ca ye tah, ne conạhn ángel me.
11 Tuhme chenahn Pedro, ne ndedecadino ye:
—Mạn ne, a devano cuạcó te Dendiohs tahve ye ạma ángel yahn ye cạva che ndedevahn ye u tạh Herodes mạn, yahn nducuahn che chenan ino ihyan nación yahn Israel che cuahno có mạn.
12 Pedro ne, ca rendedecadino ye yahn che tihcạ chi, ca rica ye, cuahn ye ndevạco María, chaco Juạn Marcos. Min ndi dạma ạma yạhn ihyan, revạh ye.
13 Cuahn che ndạ ye min ne, recạh tạh ye chendevah chahte mạn, riyạhve ye mạn. Cuahn ạma tạhn

dihn che duche te Rode,
quendihchero te duh che riyạhve.
14 Ate cuahn che ndonahn te
ndudo Pedro ne, nducote ạma yeno
te ne, nde hua nạhne te chendevah
me. Ndaconan te, rano te, ngu te
ndudo che nti Pedro chendevah.
15 Ihyan chahn ne, rạhn ye ri ye
tạhn:
—¡Luco ri di, tạhn dihn!
Ate tạhn min ne, rạhn te te cuạco
che ihyan min. Tuhme rạhn ihyan
chahn:
—Ndiyu ihyan min. Co ángel che
redin cudạdo ihyan.
16 Numanahmin ne, quendi Pedro,
recạh tạh ye chendevah. Cuahn
ihyan chahn nạhne ye chendevah
me, ne cuahn che ndihchero ye
Pedro ne, ạma cuahn ino ye chi.
17 Ate din tạh Pedro yahn ihyan
chahn che cuahte dihn chende ye
nahmin che necạh cuande ye
nduhcạ che ndetendạh Dendiohs
ihyan vạcoyạhn. Namin rạhn ye:
—Cạhma nchuhn co ne Jacobo
mạn, dihno vo chenạhn mạn,
nduhcạ che chi.
Tuhme chica ye min, cuahn ye
tạma cuạn.
18 Cuahn che chi dave tạma ro me
ne, a ri rite co luco sandạdo chahn, te
hua devano se deh chi nduco Pedro.
19 Herodes ne, dechuh ye che
chinuhn Pedro, ne nducote hua
ntạca ihyan ne, chica ye sạhn chahn
che necạh cuande se ihyan deh chi.
Tuhme chihquentiyon ye sandạdo
chenạhn che cạhno se sạhn. Chihno
min ne, chica Herodes min estạdo
yahn Judea, ne cuahn ye quenan ye
yạn Cesarea.

Chih Herodes

20 Herodes ne, tạn ye nduco ihyan
yạn Tiro mạn, ihyan yạn Sidón mạn,
ate ihyan chahn ne, ntuhno ye cạva
che cạhn ye nạn Herodes. Yạhve ye
ạma sạhn ndinạn yahn rey me che
duche se Blasto, che cạhma nan se
ihyan, cạva che ndoyạn rey me
nduco ye. Tihcạ din ihyan chahn, te
nạn yạhn yahn rey me, rica
dehtenduh che reh ye.
21 Herodes ne, chihco vih ye ạma
ro cạva che ndo dạma ihyan chahn,
ne ndạ ro min ne, ndonun ye tino
che renun ye ura che retechecạde
ye. Chihnde ye nạn che
rihquentiyon ye, ne cahndudo ye,
chihnevan ihyan chahn.
22 Tuhme rendeva ihyan chahn
yavenạn rey me, ne rah ye:
—Ihyan tih che rahndudo ye ne,
¡ndiyu ihyan iyehnse ye, te Dendiohs
ye!
23 A ura min no chiya ạma ángel
yahn Dendiohs, ne din ye che chetạh
cah Herodes. Chine ndạh ihyan, ne
ạma yah vederih chih ye, te cạh
yune ye che ndeva ihyan yavenạn
ye, nduhcạ ndete che ihyan min che
Dendiohs.
24 Tạhn min ne, ạma retuhn ndudo
yahn Dihvo vo Jesucristo, ri yạhn
ihyan che ritahno ye.
25 Cuahn che a dinahn Bernabé
nduco Saulo ntiyon che chahn ye ne,
ndạca ye yạn Jerusalén, conạhn ye
yạn Antioquía, quenda nduco ye
Juạn Marcos.

13

Bernabé nduco Saulo ne, canạn chahtechica ye cahndudo ye

1 Vạn ihyan che ritahno ye Dihvo
vo Jesucristo, che vate ye yạn
Antioquía ne, chenun vạn ihyan che
rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs
mạn, ihyan ricuahn mạn. Ihyan
chahn ne, Bernabé mạn, Saulo mạn,
Simón cuan mạn, Lucio yahn yạn
Cirene mạn, Manaén mạn, ihyan
min che chihta ye dạma nduco
Herodes, gobernador yahn Galilea.
2 Ạma ro che vate ihyan chahn
yạhte mạn, revạh ye mạn ne, rạhn
Vaco Ndah yahn Dendiohs nduco ye:
—Cuedechuh nchuhn Bernabé
nduco Saulo che cạhn se, din se
ntiyon che a necáh che din se.
3 Tuhme chahte tun ihyan chahn
yạhte, ne covạh ye. Chihno min ne,
nahn tạh ye ihyan che o chahn cạva
che nuhnde tạh ye ntiyon min, ne
dechuh ye ihyan, cuahn ye.

Cahndudo ihyan apóstol yạhn yahn Chipre

4 Bernabé nduco Saulo ne, cuahn
ye yạn Seleucia nduhcạ che
chihquentiyon Vaco Ndah yahn
Dendiohs. Min chahtenun ye ạma
bạrco, ne cuahn ye yạhn yahn
Chipre.
5 Cuahn che ndạ ihyan chahn yạn
Salamina ne, canạn rahndudo ye
Ndudo yahn Dendiohs chete yạco.
Juạn Marcos ne, nduco se ihyan
chahn, rinan se ihyan.
6 Chahtechica ye numachahte
yạhn min, ne ndạ ye yạn Pafos. Min
ntạca ye ạma sạhn, ndạta yahn
Israel, che duche se Barjesús. Sạhn
min ne, cuah se, ne redin cạ se che
Dendiohs rinan ye sạhn.
7 Nduco se gobernador Sergio
Paulo, ạma ihyan che renahn ye.
Ihyan min ne, tahve ye che chehua
Bernabé nduco Saulo, te nahn
cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs.
8 Ate sạhn cuah me, che namin
duche se Elimas ne, redin vạhche se
yahn ihyan chahn, te hua nahn se
che cotahno gobernador me.
9 Tuhme Saulo, che namin duche
ye Pạblo ne, quenun Vaco Ndah
yahn Dendiohs ihyan. Ndihche ro
ndah ye sạhn,
10 ne rạhva ye nduco se:
—Di, ¡dạya chundah! ¡Ạma
duhtuno ihyan di! ¡Ndere quechique,
rihncheh! ¡Hua renan ine nde ạma
dehtenduh che ndah! ¿Dehco che hua
reguen, redetohnen
vederihquentiyon yahn Dendiohs?
11 Mạn ne, Dendiohs din ye castigo
di. Co ve nan, ne hua co ro nan.
Ndetạhno chiya man nạn se,
ametah chi ro nạn se. Canạn rinuhn
tạh se duh che quendanan sạhn, te
hua ro nạn se.
12 Cuahn che ndihchero
gobernador me che tihcạ chi ne,
chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, te
ạma rahn ino ye yahn ndudo yahn
Dihvo vo che ricuahn ihyan chahn.

Pạblo nduco Bernabé ne, ndạ ye yạn Antioquía, yạhn yahn Pisidia

13 Pạblo nduco combiero yahn ye
ne, chahtenun ye ạma bạrco, ne
chica ye yạn Pafos, ndạ ye yạn Perge,
yạhn yahn Panfilia. Juạn Marcos ne,
chihcomạn se ihyan chahn, ne
conạhn se yạn Jerusalén.
14 Ihyan chahn ne, quendi ye yune
yahn ye, chica ye yạn Perge, ne ndạ
ye yạn Antioquía, yạhn yahn Pisidia.
Ạma ro che rahte tuhno ihyan ne,
chendạ ye chete yạco yahn ihyan
nación yahn Israel, chahte ye.
15 Cuahn che a chihno cahndudo
ihyan ley che dirun Moisés mạn,
ndudo che dirun profeta mạn ne,
ihyan ndinạn yahn yạco me ne,
dechuh ye ndudo yahn ihyan chahn:
—Dihno nuhn, ndete che va ndudo
che cạhma ne nduco ihyan ne, co
cạhma ne meniyon.
16 Tuhme necuan Pạblo, ne din tạh
ye che cuahteyạn ihyan chahn, ne
cahndudo ye:
—Nchuhn, ndạta yahn Israel, che
rendeva ne yavenạn Dendiohs,
cuihnevan ne.
17 Dendiohs yahn nación yuhn vo
Israel ne, tendạhnun ye ihyan ndico
yuhn vo. Cuahn che chenan ca ihyan
chahn nación yahn Egipto ne, din ye
che ạma chi yạhn ye, ne ndetendạh
ye ihyan numacuahn
vederihquentiyon yahn ye.
18 Cuahn che chenan ihyan chahn
yạhn nạn che metah duhva ne, din
chahtino Dendiohs yahn ye tenduh o
raco nduyo,
19 ne decuihno ye ndache nación
min yạhn yahn Canaán, ne cạh ye
yạhn min ihyan chahn.
20 Canạn nde ro min, chete che cun
ciento quenan o raco ndiche nduyo,
nde ro che quenan ihyan profeta
Samuel ne, raconahn Dendiohs juez
che rihquentiyon ye ihyan chahn.
21 Tuhme chica ihyan chahn ạma
rey cạva che cạhcantiyon ye ihyan,
ne cahnecun Dendiohs. Chaconahn
ye Saúl, dạya Cis, ndạta yahn
Benjamín, cạva che co se rey yahn
ihyan chahn o raco nduyo.

22 Cuahn che tuno ro ne, Dendiohs
ne, chehnevi ye Saúl. Cạh ye
vederihquentiyon me David, ne
rạhn ye: “David, dạya Isaí ne, ạma
sạhn che renevahnecun se che náhn,
ne dinahn se nducuahn che
cạhcantiyón.”
23 Vạn ndạta yahn David ne,
ndedecuan Dendiohs Jesucristo,
nduhcạ che a cạh ye ndudo yahn ye
cạva che ndedevahn ye ihyan nación
yahn Israel.
24 Numanahn che metah ndạ
Jesucristo ne, ndạ Juạn, cahndudo ye
che nto ino nducoyạca ihyan nación
yahn Israel nunde yahn ye, ne
cuedenune ye.
25 Cuahn che a nino cuihno ntiyon
yahn Juạn ne, rạhn ye: “Co rạhco
nchuhn te u ne, ihyan che chenan
rino ne, ate ndiyu u, te adive ne,
cochi ạma ihyan che ạma yudo
vederihquentiyon yahn ye. U ne,
nde hua rigonun chihve u cạva che
co mozo yahn ihyan min, ntạhte
correa yahn ndạco yahn ye.”

26 ’Nchuhn dihnó, ndạta yahn
Abraham, che rendeva ne yavenạn
Dendiohs, a dechuh ye ndudo cuh
yahn ne cạva che ndevahn ne.
27 Ihyan yạn Jerusalén nduco
ihyan ndinạn yahn ye ne, hua
checadino cuạco ye deh
vederihquentiyon quenan cuma
Dihvo vo Jesucristo, nde hua
chenahn ye che dirun ihyan profeta,
andahre ndate ndate, ro che
rahtetuhno ihyan, rihnevan ye
ndudo min, rahndudo ihyan chete
yạco. Chemin che chihco cạde ye che
cạhno se ihyan min, ne nduco
chemin chinahn nducuahn che
dirun ihyan profeta chahn.
28 Andahre metah nde ạma nunde
yahn Dihvo vo, ate chica ihyan
chahn che cạhcantiyon Pilạto che
cạhno sandạdo ihyan.
29 Cuahn che a din ihyan chahn
nducuahn che a va cạde che cuahno
Dihvo vo co, nduhcạ che a ndirun
nạn Ndudo yahn Dendiohs ne,
ndedevah ye ihyan nạn cruz, ne
chacondihte ye ihyan chete ạma
yạyan.
30 Ate Dendiohs ne, ndedetuhche
ye ihyan vạn tenạhn,
31 ne ạma ndeh ro chinduco ye
ihyan che chica ye estạdo yahn
Galilea, ndạ ye nduco ye yạn
Jerusalén. Mạn ne, a ihyan chahn
che racotuhn ye ndudo yahn ihyan
min vạn nducoyạca ihyan.
32 ’Namin nuhn ne, rahndudo
nuhn nạn nchuhn yahn ndudo ndah
che cạh Dendiohs ihyan ndico yuhn
vo.
33 Mạn ne, a dinahn Dendiohs
ndudo min, te a ndedetuhche ye
Dihvo vo Jesucristo cạva uvo,
nduhcạ che a ndirun nạn Salmo o
tuhcạ: “Di che Dạyá. Mạn ro cuh ne,
a chihco ró di nạn nducoyạca ihyan,
cạva che codevano ye te Dạya mán
di.”
34 Namin tạma cuạn nạn Ndudo
yahn Dendiohs a ndirun tuhcạ: “U,
Dendiohs, din yahinó nchuhn
nduhcạ che a cạh ndudo yáhn
David.” Nduco ndudo cuh ne, chihco
ro ye che ndedetuhche ye Dihvo vo
Jesucristo vạn tenạhn cạva che hua
chạ ye.
35 Namin va tạma ndudo che
ndirun nạn tạma Salmo tuhcạ: “Hua
cuahnecun ne che chạ Dạya ne.”
36 Me David ne, a devano vo che,
nduhcạ che chihquentiyon Dendiohs
ne, chichihve ye nạn ihyan che vate
ye ro che quenan ye iyehnse. Tuno
ro yahn ye ne, namin chih ye nduhcạ
ihyan ndico yahn ye, ne chạ ye.
37 Ate ihyan min che ndedetuhche
Dendiohs ihyan ne, hua chạ ye.
38 Nchuhn, dihnó, cuedevano ne te
che cuande yahn ihyan min ne, co
ndạca ne vederenchahco yahn
nunde yahn ne. Chu che rahndudo
nuhn nạn ne.
39 Che cuande yahn Dihvo vo
Jesucristo ne, nducoyạca ihyan che
ritahno ye ihyan ne, rendạca ye
vederenchahco yahn nunde yahn
ye, che hua ndạca ihyan ro che
rihquentiyon ley che dirun Moisés.
40 Mạn ne, cuihco nchuhn cudạdo

che hua conahn nduco ne nduhcą
che dirun ąma cha ihyan profeta
tuhcą:
41 Nchuhn che duche rino ne,
condihche ne.
Cuahn ino ne, ne cuih ne, te ro che
vate ne ne,
u, Dendiohs, dín vederihno rahte,
che nde hua cotahno ne,
andahre cąhma ihyan co ye
nchuhn.
42 Cuahn che ndiquendąh Pąblo
nduco combiero yahn ye chete yąco
me ne, ihyan che hua ndąta yahn
Israel ne, chica ye che ndaconan
cuahndudo ye yahn dehtenduh che
tuhchan, ndate che tąma, ro che
rahtetuhno ihyan.
43 Cuahn che a conąhn ihyan ne,
ąma yąhn ihyan nación yahn Israel
mąn, ihyan tąma nación mąn, che
ritahno ye numa ino ye nduco vih
ne, cuahn ye nduco Pąblo nduco
Bernabé. Ąma riyąhve ye ihyan
chahn che quendi ye numa ino ye,
cotahno ye, ne hua cąhcomąn ye
Dendiohs, ihyan min che redin
yahino ye ihyan.
44 Tąma ndate me, ro che
rahtetuhno ihyan ne, ndo dąma a
nahn numa yąn, ihyan che nahn
cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs.
45 Ate cuahn che ndihchero ihyan
nación yahn Israel chahn che ąma
yąhn ihyan ne, chi ve ye, ne canąn
ruhn chende ye nduco Pąblo mąn,
rąhn tąn ye mąn.
46 Tuhme Pąblo nduco Bernabé ne,
numa ino ye rąhn ye ri ye ihyan
chahn:
—Nchuhn, ihyan nación yahn
Israel, a cąva nchuhn menąn vihca
che rahndudo nuhn Ndudo yahn
Dendiohs. Ate mąn ne, nducote hua
nahn nevahnecun nchuhn mąn,
rąhco ne te dehve rendotenan ne
mąn ne, cąhcomąn nuhn nchuhn, ne
cuahndudo nuhn, cahnevan ihyan
tąma nación.
47 Va che dinahn nuhn nduhcą che
chihquentiyon Dihvo vo Jesucristo
nuhn tuhcą:
Tendąh nún di cąva che cuahndode
ndudo yáhn vąn ihyan
nducuahn nación.
Nde numachahte iyehnse,
nducoyąca ihyan che
nevahnecun ye ndudo yáhn,
ndevahn ye.
48 Cuahn che chihnevan ihyan
tąma nación che chenun ye min che
tihcą rąhn ihyan chahn ne, ąma chi
yeno ye, ne nevahnecun ye ndudo
yahn Dihvo vo Jesucristo. Vąn ihyan
chahn ne, chitahno nducoyąca ihyan
che a va cąde che cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.
49 Tihcą chetuhn ndudo yahn
Dihvo vo numachahte yąhn min.
50 Ate ihyan nación yahn Israel
chahn ne, chinun ye ąma o sąhn
nąhn nduco ąma o tąhn ndąhta che
ndah ihyan te, che renevahnecun
ihyan yąn tąhn. Tihcą ndedecuan
ihyan chahn ihyan che chi tąn ye
nduco Pąblo nduco Bernabé nde
cande che ndetendąh ye ihyan yąhn
min.
51 Tuhme chihde ihyan chahn
ndąco yahn ye, chihtera ye
yuniyąhn cąva che nąhma ye ihyan
yąn min te hua ndąhcą din ye che
hua nevahnecun ye Ndudo yahn
Dendiohs, ne cuahn ye yąn Iconio.
52 Me ihyan che ritahno ye Dihvo
vo Jesucristo ne, ąma yeno ye, ne
quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs
ihyan.

14

Pąblo nduco Bernabé ne, ndą ye yąn Iconio

1 Cuahn che ndą Pąblo nduco
Bernabé yąn Iconio ne, chendą ye
chete yąco, ne ąma ndąhcą
cahndudo ye. Chemin che ąma yąhn
ihyan nación yahn Israel mąn, ihyan
tąma nación mąn, chitahno ye.
2 Ate ihyan nación yahn Israel che
hua chitahno ye ne, chinun ye ihyan
tąma nación che ametah cotahno ye,
cąva che ndihche tąn ye ihyan che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.

3 Ąma rąhn chahtenan ihyan
chahn min, ne rahndudo ye numa
ino ye, chenan ino ye Dendiohs.
Dendiohs ne, redin ye che renahn
ihyan te cuąco che yahino ye ihyan
iyehnse nduhcą che rahndudo ihyan
chahn, te cąh ye vederihquentiyon
ihyan cąva che din ye vederihno.
4 Ihyan yąn min ne, o cuąn ndi ye.
Ąma cuąn ye ne, rinduco ye ihyan
nación yahn Israel, ne tąma cuąn ye
ne, rinduco ye ihyan apóstol chahn.
5 Tuhme ihyan nación yahn Israel
chahn nduco ihyan tąma nación ne,
ntuhno ye nduco intiyahn cąva che
din tąn ye nduco ihyan apóstol
chahn, cąh ye tu ihyan.
6 Ate Pąblo nduco Bernabé ne,
checadino ye, ne chano ye, cuahn ye
yąhn yahn Licaonia, yąn Listra mąn,
yąn Derbe mąn, nduh cuąn nąn che
nino mąn.
7 Min chahtechica ye, cahndudo ye
Ndudo yahn Dendiohs.

Ihyan yąn Listra ne, cąh ye tu Pąblo

8 Min yąn Listra va ąma sąhn che
nenevadoh cąh se nde ro che
chihndeyąn se, nde tah hua ri rica se.
9 Sąhn min ne, va se, rihnevan se
che rahndudo Pąblo. Ndihchero
ndah ye sąhn, ne checadino ye te
ritahno se che co din Dendiohs che
ndoyahn se.
10 Tuhme cah ye yahn se:
—Cuenecuen, cuandi cuaque.
Ndetąhno chandi cuąco se, ne
canąn rica se.
11 Cuahn che ndihchero ihyan yąn
vederihno che din Pąblo ne, nduco
devąco yahn mąn ye, devąco yahn
Licaonia ne, rah ye:
—O dendiohs yuhn vo, ndącondą
ye ihyan, chiya ye iyehnse.
12 Rąhn ihyan chahn te Bernabé
ne, dendiohs yahn ye che duche ye
Júpiter, ne Pąblo ne, Mercurio, te
ihyan min che rahndudo ye.
13 Chidocuyąn yahn Júpiter che nti
yąco yahn ye chihto yąn me ne, ndą
ye, nda ye nąnda mąn, itenine mąn,
cąva che cąhno ye ite che co te
vedino, ndeva ye nduco ihyan yąn
chahn yavenąn Bernabé nduco
Pąblo.
14 Cuahn che checadino ihyan
apóstol chahn che tihcą ne, canąn
rendeh ye tino yahn ye cąva che
nąhma ye che hua tihcą din ihyan
chahn, ne chendą ye vąn nducoyąca
ye, rah ye:
15 —¿Dehco che tihcą redin
nchuhn?, te nuhn ne, ihyan iyehnse
nuhn nduhcą nchuhn. A cąva
chemin che cochi nuhn, cąhma
nuhn nduco ne che cąhcomąn ne
dehtenduh che tihchan che hua
cochihve, ne cotahno ne Dendiohs,
ihyan min che quenduche ye. A
ihyan min che dendah ye nąn ro
mąn, iyehnse mąn, nuniyąhn mąn,
nducuahn che va mąn.
16 Ro menąn me ne, cąh yune ye
che quendi ihyan yune yahn mąn ye.
17 Ate hua chihcomąn ye ihyan, te
din ye che ndah nduco ye, chihco ro
ye vedeyahino yahn ye. A Ihyan min
che redin ye che ran co mąn, che
ndah ri chendąta mąn. Rihquecheh
ye uvo mąn, renecąh yąn ye chedave
yuhn vo mąn.
18 Andahre tihcą rąhn Pąblo mąn,
Bernabé mąn, ate aconunde cuahn
chicąde chica tąn ye che cąhno
ihyan yąn chahn itenine che co te
vedino, che ndeva ye yavenąn ye.
19 Tuhme ndą neve ihyan, ndąta
yahn Israel, che chica ye yąn
Antioquía mąn, yąn Iconio mąn,
chinun ye ihyan yąn, ne cąh ye tu
Pąblo. Chihno min ne, co a ndih
Pąblo rąhco ihyan chahn, ne
chihndą rudo ye ihyan nde cuąhn
chihto yąn.
20 Ate ura che ndi dąma ihyan che
ritahno ye Dihvo vo nąn Pąblo ne,
necuan ye, ne conąhn ye viyąn
nduco vih. Tąma ro me ne, chica ye
min nduco Bernabé, ndą ye yąn
Derbe.
21 Min cahndudo ye Ndudo yahn
Dendiohs, ne ąma yąhn ihyan
chitahno ye Dihvo vo. Chihno min
ne, ndaconan ye, nchuh ye yąn
Listra mąn, yąn Iconio mąn, ntą ye
yąn Antioquía.

22 Queri ạma yạn nạn che nchuh
ye ne, renecạh yạn ye chedave yahn
ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne
riyạhve ye ihyan che quendi
cotahno ye numa ino ye. Rạhn ye ri
ye ihyan chahn te va che ạma
chuhrihn ye muhn iyehnse, ate
adive ne, cuahtenan ye vahchetero.
23 Namin tendạh nun ye neve
ihyan queri ạma cuạn cạva che co ye
intiyahn yạco. Covạh ye mạn, chahte
ye yạhte mạn, ne ndạhco ye
nducoyạca ihyan chahn che ritahno
ye Dihvo vo tạh Dendiohs.

Pạblo nduco Bernabé ne, conạhn ye yạn Antioquía, yạhn yahn Siria

24 Chihno min ne, nchuh ihyan
chahn yạhn yahn Pisidia, ne ndạ ye
yạhn yahn Panfilia.
25 Cahndudo ye Ndudo yahn
Dendiohs yạn Perge, tuhme cuahn
ye yạn Atalia.
26 Chahtenun ye ạma bạrco, chica
ye min, conạhn ye yạn Antioquía, a
yạn min che ndạhco intiyahn yạco
ihyan chahn tạh Dendiohs che ạma
va vedeyahino yahn ye, cạva che
cạhn ye nạn ntiyon che mạn ne, a
dinahn ye.
27 Cuahn che a ntạ ye ne, nedin
dạma ye nducoyạca ihyan che
ritahno ye Dihvo vo, ne necạh
cuande ye ihyan chahn nducuahn
che din Dendiohs nduco ye mạn,
nduhcạ che din Dendiohs che
chitahno ihyan tạma nación mạn.
28 Pạblo nduco Bernabé ne, ạma
rạhn chahtenan ye yạn min nduco
ihyan che ritahno ye Dihvo vo.

15

Chi ạma junta yạn Jerusalén

1 Tạhn min ne, ạma o sạhn che
chica se estạdo yahn Judea, ndạ se
yạn Antioquía ne, min chicuahn se
ihyan che ritahno ye Dihvo vo te
cạva che co ndevahn ye ne, va che
conan seña ihyan nduhcạ che
chihquentiyon Moisés.
2 Pạblo nduco Bernabé ne, riyạhve
ye sạhn chahn che ndiyu tihcạ, ate
ạma chahtecuhn chende se nduco
ye. Nducote hua chi chihnde cạde
min ne, nte cạde ihyan che ritahno
ye Dihvo vo che dechuh ye ihyan
chahn nduco tạma te o ihyan yạn
Jerusalén cạva che nte cạde ye nduco
ihyan apóstol mạn, intiyahn yạco
mạn.
3 Chica ihyan chahn yạn
Antioquía, chuh ye nación yahn
Fenicia mạn, Samaria mạn, renecạh
cuande ye ihyan che ritahno ye
Dihvo vo che vate ye min, nduhcạ
che chihcomạn ihyan tạma nación
dehtenduh che ritahno ye menạn,
ne chitahno ye Dendiohs.
Nducoyạca ihyan che chihnevan ye
ndudo me ne, ạma chi yeno ye.
4 Cuahn che ndạ Pạblo nduco
Bernabé min yạn Jerusalén ne,
nducoyạca ihyan ndiyạco mạn,
ihyan apóstol mạn, intiyahn yạco
mạn, nevahnecun ye ihyan. Tuhme
Pạblo nduco Bernabé necạh cuande
ye ihyan chahn yahn nducuahn che
din Dendiohs nduco ye.
5 Ate ạma o sạhn fariseo che
namin ritahno se Dihvo vo ne,
chahtendi se, ne rạhn se:

—Va che conan seña ihyan tạma
nación che ritahno ye Dihvo vo mạn,
va che dinahn ye ley che dirun
Moisés mạn.

6 Tuhme ndodạma ihyan apóstol
chahn nduco intiyahn yạco cạva che
nte cạde ye yahn chemin.
7 Cuahn che a ạma ndeh rente
ihyan chahn ne, chandi Pedro, ne
rạhn ye:

—Dihnó, a devano nchuhn te a
rạhn ne, vạn uvo ne, tendạh nun
Dendiohs u cạva che cuahndudó
Ndudo yahn ye, cahnevan ihyan
tạma nación, ne cotahno ye.

8 Dendiohs che rendihche ye
chedave yahn nducoyạca ihyan ne,
te ye, checadino vo che ndeva ye
ihyan chahn, te din ye che quenun
Vaco Ndah yahn ye ihyan, nduhcạ
che quenun uvo.
9 Dendiohs ne, dạma no yahino ye
uvo nduco ihyan chahn, te namin

ihyan chahn ne, nchahco ye nunde
yahn ye yahn che chitahno ye.
10 ¿Dehco che retumarande nchuhn
Dendiohs? Che tihcą rihquentiyon
ne ne, recąh rihn ne ihyan tąma
nación che ritahno ye Dihvo vo, te
nducuahn che nahn ne che dinahn
ye ne, nde ihyan ndico yuhn vo, nde
mąn vo, hua chi dinahn vo.
11 A devano vo te demąn nduco
vedeyahino yahn Dihvo vo
Jesucristo che ndevahn vo mąn,
ihyan chahn mąn.
12 Tuhme chahtedihn chende
ihyan, ne chihcovan ye che necąh
cuande Pąblo nduco Bernabé yahn
vederihno che din Dendiohs nduco
ye vąn ihyan tąma nación.
13 Cuahn che chihno nte ihyan
chahn ne, necuandi Jacobo, ne rąhn
ye:
—Dihnó, cuihcovan nchuhn che
cąhmá.
14 Simón Pedro ne, a neco ye uvo
nduhcą che din yahino Dendiohs
ihyan tąma nación, ne tendąh nun ye
vąn ihyan chahn, ihyan che co yahn
ye.
15 Tihcą va che co, te a tihcą dirun
ąma cha ihyan profeta tuhcą:
16 Rąhn Dendiohs: “Cuihno min ne,
ndaconán, ne ndąhco cądé
vederihquentiyon yahn David
che va mąn.
Dín che ndaconan ndo chahte mąn,
che cąhcantiyon mąn mąn,
17 cąva che ihyan yahn nducuahn
nación che a tendąhnún ne,
cotahno ye u che Dihve ye.”
18 Tihcą rąhn Dihvo vo Dendiohs, te
ye, checadino vo dehtenduh
che tuhchan nde a rąhn me.
19 ’Chemin che ráhn te hua ndąhcą
che cąh rihn vo ihyan nación
chenąhn che a chihcomąn ye
dehtenduh che ritahno ye ro menąn
me, ne chitahno ye Dendiohs.
20 Tahque ndąhcą che dirun vo
yahn ye che hua cheh ye che rihco
ihyan nąn che rąhn ye dendiohs
yahn ye mąn, che hua cheh ye yute
yahn ite che hua ra yun yahn te mąn,
che hua cheh ye yun mąn, che hua
ndere cuahtenan ye nduco ndąhta
che ndiyu ndąhta yahn ye mąn.
21 Tihcą din vo, te nducuahn yąn,
nde a rąhn me, ndate ndate, ro che
rahtetuhno ihyan ne, rahndudo
ihyan ley che dirun Moisés, ne hua
ndąhcą che din vo che co ndąche
ihyan che riquendi ye ley min.
22 Tuhme ihyan apóstol mąn,
intiyahn yąco mąn, nducoyąca ihyan
chenąhn che ritahno ye Dihvo vo
mąn ne, nte cąde ye, ne tendąhnun
ye o ihyan cąva che dechuh ye ihyan
nduco Pąblo mąn, Bernabé mąn, yąn
Antioquía. Quendąh yahn o ihyan
che namin ndinąn ye vąn ihyan che
ritahno ye Dihvo vo. Ąma ye ne,
Judas, che namin duche ye Barsabás,
ne tąma ye ne, duche ye Silas.
23 Nduco ihyan chahn ne, dechuh
ye ąma cąca nąn che dirun ye:
“Nuhn, ihyan apóstol mąn,
intiyahn yąco mąn, nducoyąca ihyan
chenąhn che ritahno ye Dihvo vo
mąn ne, rente nuhn Dendiohs
nchuhn, dihno nuhn, ihyan nación
chenąhn che vate ne yąn Antioquía
mąn, yąhn yahn Siria mąn, Cilicia
mąn.
24 Checadino nuhn te ąma o ihyan
che chica ye muhn, ne ndą ye tąn ne,
redin vąhche ye yahn nchuhn mąn,
redetoh ye ino nchuhn mąn, che
ndere ricuahn ye che va che conan
seña nchuhn mąn, dinahn ne ley che
dirun Moisés mąn. Hua ndiyu nuhn
che dechuh nuhn ihyan chahn.
25 A nte cąde nuhn, ne tendąhnun
nuhn o dihno vo vąn nuhn, dechuh
nuhn ihyan tąn, quendihchero ye
nchuhn dąma nduco dihno vo che
ąma yahino vo ihyan, Bernabé mąn,
Pąblo mąn.
26 Ihyan chahn che ndihco
mendąhn ye ihyan, redin ye ntiyon
yahn Dihvo vo.
27 Me ihyan che o che dechuh
nuhn ne, Judas mąn, Silas mąn. A
ihyan chahn che nte cuande ye
nchuhn yahn nducuahn che nte
cąde nuhn.
28 Numacuahn vederihquentiyon

yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs nte cạde nuhn che hua cạh rihn nuhn nchuhn nduco ạma ndeh nạn dehtenduh. Atenạn dehtenduh che tuhchan, va che dinạhn ne.
29 Hua cheh nchuhn yute che rihco ihyan che ri vedino nạn dehtenduh che redin ye dendiohs yahn ye mạn, hua cheh ne yun mạn, yute yahn ite che hua ra yun yahn te mạn, hua ndere cuahtenan ne nduco ndạhta che ndiyu ndạhta yahn mạn ne mạn. Ndete che dinahn ne dehtenduh che tuhchan ne, ndạhcạ din ne. Dendiohs conduco ye nchuhn."
30 Tuhme chica ye min, ne ndạ ye yạn Antioquía. Nedin dạma ye nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne necạh ye cạca me.
31 Cuahn che cahndudo ihyan cạca me, chihnevan ihyan chahn ne, ạma necạh yạn ye chedave yahn ye, ne chi yeno ye.
32 Judas nduco Silas ne, namin quenan cuma ye vederihquentiyon che rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, ne cuahn che cahndudo ye, chihnevan ihyan chahn ne, ạma necạh yạn ye chedave yahn ye.
33 Cuahn che a ndeh ro chahtenan ye min ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ndedechuh ye ihyan numacuahn vedeyeno yạn Jerusalén.
34 Ate Silas ne, quenan ye min yạn Antioquía.
35 Namin Pạblo mạn, Bernabé mạn, chahtenan ye min, ne nduco ạma yạhn ihyan ne, quendi ye, ricuahn ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, rahndudo ye mạn.

Chahn Pạblo tạma yune cahndudo ye

36 Adive ne, rạhn Pạblo ri ye Bernabé:
—Cuhn vo tạma yune nduco ne, quendihchero vo nducoyạca dihno vo che vate ye nducuahn yạn nạn che a chahtechico vo, cahndudo vo ndudo yahn Dihvo vo. Ndihchero vo tạcạ chenan ye.
37 Bernabé ne, nahn ye che cạhn Juạn Marcos, co nduco se ihyan.
38 Ate Pạblo ne, rạhn ye te hua ndạhcạ che quenda ye sạhn yahn che, cuahn che chahn ye menạn me ne, chihcomạn se ihyan yạhn yahn Panfilia, conạhn se, ne hua quendi se nduco ye nạn ntiyon.
39 Nducote hua chidạma ndudo yahn ye nduco vih ne, chihcomạn vih ye. Bernabé ne, quenda ye Juạn Marcos, ne chahtenun ye ạma bạrco, ne cuahn ye yạhn yahn Chipre.
40 Me Pạblo ne, quenan ino ye che conduco Silas ihyan. Covạh ihyan che ritahno ye Dihvo vo cạva che numacuahn vedeyahino conduco Dendiohs ihyan, ne cuahn ye.
41 Chuh ye yạhn yahn Siria mạn, Cilicia mạn, renecạh yạn ye chedave yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo.

16

Timoteo ne, chinduco se Pạblo nduco Silas

1 Pạblo nduco Silas ne, chuh ye yạn Derbe, ne ndạ ye yạn Listra. Min va ạma sạhn che duche se Timoteo, che ritahno se Dihvo vo Jesucristo. Sạhn min ne, dạya ạma ndạhta nación yahn Israel che namin ritahno ye Dihvo vo. Chida se ne, ihyan nación yahn Grecia.
2 Ihyan che vate ye yạn Listra mạn, yạn Iconio mạn, che ritahno ye Dihvo vo ne, rạhn ye yahn se che ndah ihyan se.
3 Pạblo ne, nahn ye che conduco sạhn min ihyan, ne nahn ye seña sạhn cạva che hua co yudo yahn ihyan nación yahn Israel che vate ye yạhn min, te nducoyạca ye ne, devano ye te chida se ne, ihyan tạma nación ye.
4 Nducuahn yạn nạn che rendạ ye ne, recạh cuande ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo nduhcạ che chihco cạde ihyan apóstol mạn, intiyahn yạco mạn, che vate ye yạn Jerusalén.
5 Me nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, riquendi ritahno ye numa ino ye, ne ro ro ne, ihyan che ranạn ritahno ye Dihvo vo ne,

rinduco ye ihyan chahn, ne ri yạhn ye.

Chinahn ạma vederihno, ne ndihchero Pạblo ạma sạhn yạhn yahn Macedonia vạn yạhnde yahn ye

6 Vaco Ndah yahn Dendiohs ne,
hua cạh yune che cạhn ihyan chahn,
cuahndudo ye yạhn yahn Asia.
Chemin che chahtechica ye yạhn
yahn Frigia mạn, Galacia mạn,
7 nde ndạ ye nạn ri vah yạhn yahn
Misia. Cuahn che chenan ye min ne,
nahn cạhn ye yạhn yahn Bitinia, ate
hua cạh yune Vaco Dihvo vo
Jesucristo che cạhn ye.
8 Tuhme chuh dạma ye yạhn yahn
Misia, ne ndạ ye yạn Troas.
9 Min chinahn ạma vederihno, ne
ndihchero Pạblo vạn yạhnde yahn
ye che nti ạma sạhn yạhn yahn
Macedonia nạn ye, ne rica se favor
ihyan: “Cạhn ne yạn vạcó,
Macedonia, conan ne nuhn.”
10 Ndetạhn che ndihchero ye
vederihno me ne, chihco yạn nuhn
dehtenduh yahn nuhn cạva che
cạhn nuhn yạhn yahn Macedonia, te
a devano cuạco nuhn te nahn
Dendiohs che cạhn nuhn,
cuahndudo nuhn Ndudo yahn ye
min.

Pạblo nduco Silas ne, ndạ ye yạn Filipos

11 Min yạn Troas chahtenun nuhn
ạma bạrco, ne cuahn cuạco nuhn
yạhn yahn Samotracia, ne tạma ro
me ne, ndạ nuhn yạn Neápolis.
12 Chica nuhn min, ne ndạ nuhn
yạn Filipos, yạn che tahque chahte
che co tạma yạn min yạhn yahn
Macedonia. Yạn min ne, Roma ndi
cuande. Min chahtenan nuhn neve
ro.
13 Ndạ ro che rahte tuhno ihyan
ne, cuahn nuhn cuạhn chihto yạn.
Ndạ nuhn chendico nạn che rahn
ihyan, revạh ye. Min chahte nuhn,
ne cahndudo nuhn Ndudo yahn
Dendiohs, chihnevan neve ihyan
ndạhta che chi dạma ye min.
14 Min nduco ạma ndạhta yahn
yạn Tiatira che duche ye Lidia.
Ihyan min ne, ihyan rendihcue tino
morạdo, ne ritahno ye Dendiohs.
Rihnevan ye che rahndudo Pạblo, ne
din Dihvo vo che chenahn ye ndudo
me.
15 Ihyan min nduco ihyan ndevạco
ye ne, chedenune nducoyạca ye.
Chihno min ne, chica ye favor nuhn:
—A ndihche nchuhn che a
chitahnó Dihvo vo Jesucristo. Cuhn
vo nduco ne ndevạcó, cuahtenan ne.
Tuhme din ye fuerza nuhn che
chahtenan nuhn.
16 Ạma ro ne, ura che cuahn nuhn,
covạh nuhn ne, ndihchero nuhn
ạma tạhn dihn che quenun vaco
chihngạ tạhn, che recadino suerte
yahn ihyan. Vate ạma o dihve te, ne
ạma rendạca se tume nạn ntiyon
min.
17 Tạhn min ne, quendạh te nuhn,
ne rah te:
—Ihyan chuhn ne, redin ye ntiyon
yahn Dendiohs, ihyan min che ạma
yudo vederihquentiyon yahn ye, ne
rahndudo ye ndudo nduhcạ che co
ndevahn ihyan.
18 A ạma nde ro che tihcạ redin te,
nde nạn che chi yudo yahn Pạblo, ne
chaconan ye, ndihchero ye tạhn, ne
rạhn ye ri ye vaco chihngạ che
quenun tạhn:
—Numacuahn vederihquentiyon
yahn Jesucristo, rạ́hn rí di,
cuendiquendah tạhn tih.
A ndetạhno ndiquendạh vaco me
tạhn.
19 Cuahn che checadino dihve te
che a ndiquendạh vaco chihngạ me
tạhn, che ametah ndạca se tume nạn
ntiyon min ne, chetạh se Pạblo
nduco Silas, ne quenda se ihyan
ndevạcoyạn nạn intiyahn.
20 Chih nunde se yahn ye, ne rạhn
se:
—Sạhn chuhn ne, sạhn nación
yahn Israel, ne rendedecuan se
ihyan yạn vạco vo.
21 Ricuahn se costumbre che hua
co nevahnecun vo, nde hua co
quendi vo, te uvo ne, Roma ndi
cuando vo.
22 Tuhme chi tạn ihyan yạn nduco
ihyan chahn, ne chihquentiyon

intiyahn che cahnevi se tino yahn ye,
ne cuahn se ihyan nduco nducodi.
23 Chihno che ạma chahn se ihyan
ne, chih se ihyan vạcoyạhn, ne
chihquentiyon se sạhn che redin
cudạdo vạcoyạhn me che din ndah
se cudạdo ihyan.
24 Sạhn che redin cudạdo
vạcoyạhn me ne, chih se ihyan
chahn chete ạma cuạrto che va nde
cuạhn candevah chete vạcoyạhn me,
ne chih chiche se cạh ye nduco ạma
nạn vihto che duche cepo.
25 Tenduh nạn mạhn yạn me ne,
revạh Pạblo nduco Silas, rita ye
himno, rendeva ye yavenạn
Dendiohs, ne sạhn preso che chenun
se min ne, rihcovan se.
26 A ura min no adenạn ạma nuhn
yạhn, nde name yahn vạcoyạhn me,
ạma chihde. Nạne nducuahn chende
vạcoyạhn me, ne chihno ntạhte
cadena che nechiche nducoyạca
preso chahn.
27 Sạhn che redin cudạdo
vạcoyạhn me ne, ntuche se, ne
cuahn che ndihchero se che
chendah chende vạcoyạhn me ne,
tico se espạda yahn se, nahn cạhno
mạn se sạhn, te rạhco se te co a
chihno chano preso chahn.
28 Ate cah Pạblo yahn se:
—Hua te cahne man di, te muhn
chenun nducoyạca nuhn.
29 Tuhme chica se ạma yạhn, ne
aderano se, chendạ se nạn che
chenun preso chahn, nde tuno
rendoh se che vạh se, ne chehntihya
se nạn Pạblo nduco Silas.
30 Ndetạhno ndetendạh se ihyan
chahn, ne tumerune se ihyan:
—¿Deh va che dín cạva che
ndevahn u ne?
31 Ndahconan ye yahn se:
—Cuitehne Dihvo vo Jesucristo, ne
ndevahn di nduco ihyan ndevaque.
32 Tuhme cahndudo ihyan chahn
ndudo yahn Dihvo vo, chihnevan se
nduco nducoyạca ihyan ndevạco se.
33 A ura min no chete rạhn, nạno
se nạn ntạca yah yahn ihyan chahn.
Tuhme chedenune se nduco
nducoyạca ihyan ndevạco se.
34 Chihno min ne, ndiquenda se
ihyan chahn ndevạco se, ne cạh se,
cheh ye. Ạma yeno se che chitahno
se Dendiohs, ne ihyan ndevạco se ne,
namin ạma yeno ye che chitahno ye.
35 Cuahn che a chi dave me ne,
dechuh intiyahn sạhn policía che
cạhma se nduco sạhn che redin
cudạdo vạcoyạhn me, che ntạhte se
Pạblo nduco Silas.
36 Tuhme rạhn sạhn che redin
cudạdo vạcoyạhn me ri se Pạblo:
—A chihquentiyon intiyahn u che
ntạhté nchuhn. Mạn ne, co
ndiquendạh ne, hua dehve rạhco ne.
37 Rạhn Pạblo ri ye sạhn policía
chahn:
—Ihyan che ndi cuande ye Roma
ne, rihquentiyon ley che hua co co
ye castigo numanahn che metah
cuhnde cạde yahn ye. Nuhn ne,
Roma ndi cuande nuhn, ate nchuhn
ne, nde hua teche cạde ne yahn
nuhn, ne chahn ne nuhn nạn
nducoyạca ihyan yạn, chih ne nuhn
vạcoyạhn. Mạn ne, ¿a rihco nchuhn
che ndetendạh ne nuhn cuạhn ndeh
ne? Hua. Chi mạn intiyahn,
ndetendạh ye nuhn.
38 Ntạ sạhn policía chahn, ne
necạh cuande se intiyahn chahn.
Cuahn che checadino ye te ndi
cuande ihyan chahn Roma ne, ạma
dihya ye chi,
39 ne cuahn ye, ndạca ye che
nchahconunde Pạblo nduco Silas.
Tuhme ndetendạh ye ihyan chahn,
ne chica ye favor ihyan che ndạca ye
yạn min.
40 Cuahn che ndiquendạh ye
vạcoyạhn me ne, cuahn ye ndevạco
Lidia, quendihchero ye ihyan chahn
che ritahno ye Dihvo vo. Chihno
yạhve ye ihyan chahn ne, chica ye
min, ne cuahn ye.

17

Ndo dạma sạhn yạn Tesalónica, nahn cuahn se Pạblo

1 Pạblo nduco Silas ne, chuh ye
yạn Anfípolis mạn, yạn Apolonia
mạn, ne ndạ ye yạn Tesalónica, nạn

che nti ạma yạco yahn ihyan nación yahn Israel.
2 Pạblo, nducote a ntiyon min nda ye ne, chahn ye yạco me, ne ino ndate, ro che rahte tuhno ihyan ne, rahndudo ye che ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs, rihnevan ihyan yạn min.
3 Rahndudo ye nduhcạ che va che chuhrihn Dihvo vo Jesucristo mạn, nduhcạ che chihno se ihyan mạn, nduhcạ che va che ntuche ye mạn. Namin rạhn ye:

—Dihvo vo Jesucristo che rahndudó yahn ye nạn nchuhn ne, a ihyan min che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse.

4 Tuhme neve ihyan nación yahn Israel chahn ne, chitahno ye Dihvo vo, ne chinduco ye Pạblo nduco Silas. Namin ạma yạhn ihyan nación yahn Grecia, che renevahnecun ye Dendiohs nde menạn, nduco ạma yạhn ndạhta nchico ne, chitahno ye Dihvo vo.
5 Ate sạhn nación yahn Israel che hua chitahno se ne, chi ve se, ne din dạma se ạma o sạhn dạhnde che duhtuno ihyan se, vatechica se viyạn, ne chinun se sạhn che ndedecuan se ihyan yạn. Chahn se vạco ạma ihyan che duche ye Jasón, rinuhn se Pạblo nduco Silas cạva che tendạh vah se ihyan, necạh se ihyan tạh ihyan yạn.
6 Nducote hua ntạca se ihyan chahn min ne, chihndạ rudo se Jasón nduco ạma o dihno vo che chenan ye min, quenda se ihyan nạn intiyahn, ne cah se:

—Sạhn che rinun se ihyan, rendedecuan se ihyan numachahte iyehnse ne, mạn ne, ndạ se muhn.
7 Jasón tih ne, retuma ino se sạhn ndevạco se. Nducoyạca sạhn chahn ne, redetoh nan se ley yahn César, te rạhn se te va tạma rey che duche ye Jesús.

8 Cuahn che chihnevan ihyan yạn mạn, intiyahn mạn, che tihcạ ne, ạma chi tạn ye.

9 Ate Jasón nduco ihyan chenạhn chahn ne, nedihve ye intiyahn, ne ntạhte ye ihyan.

Pạblo nduco Silas ne, ndạ ye yạn Berea

10 Ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, a vino min no dechuh ye Pạblo nduco Silas nde yạn Berea. Cuahn che ndạ ye min ne, chendạ ye chete yạco yahn ihyan nación yahn Israel.
11 Ihyan nación yahn Israel che vate ye min ne, tahque renahn ye che co ihyan che vate ye yạn Tesalónica, te nevahnecun ye Ndudo yahn Dendiohs numacuahn vedeyeno, ne ro ro rendihchenan ye Ndudo min cạva che cadino ye a cuạco nduhcạ che rahndudo Pạblo.
12 Chemin che ạma yạhn ihyan chahn chitahno ye Dihvo vo Jesucristo. Namin vạn ihyan nación yahn Grecia, nde ndạhta nchico mạn, nde chạhn mạn, chitahno ye ihyan.
13 Cuahn che checadino sạhn nación yahn Israel che vate se yạn Tesalónica che quenan Pạblo min yạn Berea, rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs ne, chahn se min, chinun se ihyan yạn, ndedecuan se ihyan.
14 Ate ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ndetạhno dechuh ye Pạblo cuạhn chihto nuniyạhn. A demạn Silas nduco Timoteo chahtenan ye min yạn Berea.
15 Me ihyan che chengu yune ye Pạblo ne, chinduco ye ihyan nde yạn Atenas. Ndetạhno ndaconan ihyan chahn, nda ye ndudo yahn Pạblo che cạhn Silas nduco Timoteo, ntuno ye ihyan tenun tenun no.

Quenan Pạblo yạn Atenas

16 Numanahn che quenan rino Pạblo che ndạ Silas nduco Timoteo min yạn Atenas ne, ạma rendedecadino ye yahn ihyan yạn min, te ndihche ye te ạma vate dehtenduh che redin vahn ye dendiohs yahn ye.
17 Chemin che ạma rente ye chete yạco nduco ihyan nación yahn Israel

mạn, ihyan tạma nación che renevahnecun ye Dendiohs mạn. Namin rente ye ro ro nduco ihyan che chenun ye ndihve.

18 Ạma o sạhn che rahn se vededevano yahn Epicureo nduco tạma te o se che rahn se vededevano yahn estoico ne, canạn rente se nduco Pạblo. Ạma o se ne, tumerune se:

—¿Deh che rạhn sạhn tih che ạma cạhnda chende se?

Tạma te o se ne, rạhn se:

—Cane racotuhn se ndudo yahn tạma te o dendiohs.

Tihcạ rạhn sạhn chahn, te rahndudo Pạblo ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, yahn che va che ntuche tenạhn mạn.

19 Tuhme quenda se ihyan ạma cuete che duche Areópago nạn che rendo dạma ihyan ndinạn, rente cạde ye, ne tumerune se ihyan:

—¿A nahn te cuande ne nuhn yahn ndudo ra che rahndudo ne ne?,

20 te rente ne dehtenduh ndudo che hua nihnevan nuhn, ne nahn cadino nuhn deh conahn.

21 Tihcạ rạhn se, te nducoyạca ihyan yạn Atenas mạn, ihyan nación chenạhn che vate ye min mạn ne, demạn yahn dehtenduh che hua devano ye nahn nte ye mạn, nahn cahnevan ye mạn.

22 Tuhme chandi Pạblo min Areópago nạn nducoyạca sạhn chahn, ne cahndudo ye:

—Nchuhn ihyan yạn Atenas, rendihché te ạma ritahno ne dendiohs yahn ne,

23 te cuahn che quechicá, rendihcheró yạco yahn nchuhn, ne namin ntạcá ạma nạn ta nạn che ndirun tuhcạ: “Nạn ta yahn Dendiohs che hua rendihche ihyan.” Dendiohs min che rendeva nchuhn yavenạn ye andahre hua rendihche ne ihyan ne, a ndudo yahn ye che rahndudó.

24 ’A Dendiohs min che dendah ye iyehnse nduco nducuahn che va. A Dendiohs min che rihquentiyon ye numachahte iyehnse, nde nạn ro mạn, nde ndiyạhn mạn. Hua renun ye chete yạco che rihno ihyan,

25 nde hua rendotenan ye dehtenduh che co din ihyan cạva ye, te mạn ye redin ye che chenun ico nducoyạco vo mạn, rete ye vedevihche yuhn vo mạn, nducuahn dehtenduh che rendotenan vo mạn.

26 A ihyan min dendah ye ạma ndạta no ihyan yahn nducuahn nación, ne chihquentiyon ye che cuahte ye numachahte iyehnse. Chihco cạde ye ro che cuahte ye mạn, nạn che cuahte ye mạn.

27 Nahn Dendiohs che nuhn ihyan iyehnse ihyan ndete che ndạca ye ihyan, andahre cuạco te hua yahn quenan ye yahn queri ạma vo.

28 Hua yahn quenan ye, te a ihyan min che redin ye che chenun ico vo mạn, vatechico vo mạn, chenduche vo mạn. Namin rạhn ạma o ihyan devano yahn nchuhn ndudo cuh che dạma: “Ndạta yahn Dendiohs uvo.”

29 Tuhme, nducote ndạta yahn Dendiohs uvo ne, hua ndedecadino vo che Dendiohs ne, ạma mieca che ndindah nduco diyạhnguạn mạn, o diyạhngua mạn, o tu mạn, che redendah ihyan nduhcạ che nahn mạn ye.

30 Ro menạn me ne, din chahtino Dendiohs vedetundo yahn ihyan, ate mạn ne, rihquentiyon ye ihyan che vate ye numachahte iyehnse che nto ino ye nunde yahn ye,

31 te a ndihco cạde ye ro che techecạde ye numa cuạco yahn nducoyạca ihyan iyehnse. A tendạh nun ye ạma ihyan che techecạde ye menun ye, ne ndedetuhche ye ihyan min vạn tenạhn. Nduco chemin ne, cạh ye, checadino nducoyạca ihyan che tihcạ va cạde.

32 Cuahn che chihnevan sạhn chahn yahn che ntuche tenạhn ne, nạhn se ne, rihyon nan se Pạblo, ne nạhn se ne, rạhn se:

—Tahque ndah tạma ro cuahndudo ne, cahnevan nuhn.

33 Tuhme chica Pạblo min, conạhn ye.

34 Ate vạn sạhn chahn ne, chenun
neve ihyan che chitahno ye Dihvo vo
Jesucristo, ne chinduco ye Pạblo.
Ạma ye ne, duche ye Dionisio. Ihyan
min ne, ạma intiyahn yahn junta
Areópago. Tạma ye ne, ạma ndạhta
che duche ye Dámaris. Namin te neve
ihyan, chitahno ye Dihvo vo.

18

Ndạ Pạblo yạn Corinto

1 Chihno min ne, chica Pạblo yạn
Atenas, ne ndạ ye yạn Corinto.
2 Min ntạca ye ạma sạhn, ndạta
yahn Israel, che duche se Aquila.
Yạhn yahn Ponto chihta se. Adive ne,
chihnde se yạhn yahn Italia.
Nducote chihquentiyon emperador
Claudio che ndạca nducoyạca ihyan,
ndạta yahn Israel, Roma, yạhn yahn
Italia ne, chica se min nduco ndạhta
yahn se che duche te Priscila. Pạblo
ne, cuahn ye, quendihchero ye ihyan
chahn,
3 ne nducote dạma ntiyon yahn
ihyan chahn nduco ye, che
rendạhyon ye tino tu cạva che co
vah tino ne, quenan ye nduco ihyan
chahn, din ye ntiyon nduco vih.
4 Ndate ndate, ro che rahtetuhno
ihyan, rahn Pạblo yạco. Min
rahndudo ye, ne redin ye che
renahn ihyan nación yahn Israel
mạn, ihyan tạma nación mạn.
5 Cuahn che ndạ Silas nduco
Timoteo che chica ye yạhn yahn
Macedonia ne, chihcomạn Pạblo
ntiyon che redin ye, ne rahndudo ye
ro ro nạn ihyan nación yahn Israel.
Rahndudo ye te Dihvo vo Jesucristo
ne, a ihyan min che a va cạde che chi
ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse.
6 Ate ihyan chahn ne, chi tạn ye
nduco Pạblo, ne rạhn tạn ye nduco
ye. Chemin che chihde ye tino yahn
ye, cạh ye, checadino ihyan chahn
che ndạca ye min, cạhcomạn ye
ihyan. Rạhn ye:
—A mạn nchuhn chendihco ne
nunde che conda ne, te u ne, a yạhvé
nchuhn. Mạn ne, cạ́hn, cuahndudó,
cahnevan ihyan nación chenạhn.
7 Ndiquendạh ye yạco min, ne
cuahn ye vạco ạma ihyan che duche
ye Justo, che nti chihto yạco. Ihyan
min ne, namin rendeva ye yavenạn
Dendiohs.
8 Ạma intiyahn yạco che duche ye
Crispo nduco nducoyạca ihyan
ndevạco ye ne, chitahno ye Dihvo vo
Jesucristo. Namin cuahn che
chihnevan ạma yạhn ihyan yạn
Corinto Ndudo yahn Dendiohs ne,
chitahno ye, ne chedenune ye.
9 Ạma vino ne, chinahn ạma
vederihno nạn Pạblo, ne chihnevan
ye che rạhn Dihvo vo nduco ye:
—Cuiquendi, cuahndode. Hua te
vah. Hua ngüen,
10 te u ne, nducó di, ne nde ạma
ihyan hua co nahn tạh ye di cạva che
nuhn yah ye di. Cuiquendi,
cuahndode, te muhn yạn cuh ne,
vate ca ạma yạhn ihyan che cotahno
ye u.
11 Chemin che quenan Pạblo min
yạn Corinto ạma nduyo quenan
mạn, ricuahn ye Ndudo yahn
Dendiohs, rihnevan ihyan chahn.
12 Ate cuahn che quenan Galión
gobernador yahn Acaya ne, ihyan
nación yahn Israel ne, chi tạn ye
nduco Pạblo, ne ndo dạma ye,
quenda ye ihyan nạn se.
13 Rạhn ye ri ye sạhn:
—Sạhnguh ne, rinun se ihyan che
cotahno ye Dendiohs, ate hua
nduhcạ che rihquentiyon ley.
14 Pạblo ne, adeche cuanạn cạhma
ye cuahn che rạhn Galión ri se ihyan
chahn:
—Nchuhn, ihyan nación yahn
Israel, ndete che cạva ạma nunde
chahte che nda ne sạhn tih nán ne,
va vedeyenó che techecạdé yahn se.
15 Ate nducote demạn ndudo mạn,
che duche ihyan mạn, yahn ley yahn
mạn nchuhn mạn ne, tạn condihche
ne tạca techecạde mạn ne, te u ne,
nde hua nahn techecạdé yahn
dehtenduh che tihchan.
16 Chihno rạhn se chemin ne,
chihquentiyon se che ndiquendạh
vah ihyan chahn.

17 Tuhme nducoyąca sąhn nación yahn Grecia che nduco se min ne, tumangąn se ihyan ndinąn yahn yąco che duche ye Sóstenes, ne a min no chahn se ihyan. Gobernador ne, ndihchero se, ate nde hua tumacąh se.

Ntą Pąblo yąn Antioquía, ne ndaconan cuahn tun ye che co ino yune, cuahndudo ye

18 Pąblo ne, ndeh ro ca quenan ye yąn min. Tuhme yąhve ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne chahtenun ye ąma bąrco nduco Aquila nduco Priscila, ne cuahn ye nduco vih yąhn yahn Siria. Min yąn Cencrea, ura che ametah conun Pąblo chete bąrco me ne, ndu rah tin ye cąva che nąhma ye che a tuno ro yahn ąma ndudo che a necąh ye Dendiohs ro menąn.

19 Cuahn che ndą ihyan chahn yąn Efeso ne, Pąblo ne, chihcomąn ye Aquila nduco Priscila, ne cuahn ye yąco, nte ye nduco ihyan nación yahn Israel che rendo dąma ye min.

20 Ihyan chahn ne, chica ye favor ihyan che conan ca ye min, ate hua cahnecun ye.

21 Tuhme yąhve ye ihyan chahn:

—Va che cąhn yąn Jerusalén cąva che a min quenán ndą ro vihco. Ate ndete che nahn Dendiohs ne, ndaconan tún, ndihchero vih vo.

Tuhme ndonun ye bąrco me, ne chica ye yąn Efeso.

22 Cuahn che ndą Pąblo yąn Cesarea ne, chahn ye yąn Jerusalén, necąh ye Dendiohs ihyan ndiyąco. Tuhme conąhn ye yąn Antioquía.

23 Cuahn che a chi rąhn che ntą ye min ne, cuahn tun ye nduh yąn nduh yąn, yąhn yahn Galacia mąn, Frigia mąn, renecąh yąn ye chedave yahn nducoyąca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.

Rahndudo Apolos yąn Efeso

24 Tąhn min ne, ąma ihyan, ndąta yahn Israel, che duche ye Apolos ne, ndą ye yąn Efeso. Ihyan min ne, chihta ye yąn Alejandría. Ąma devano ye Ndudo yahn Dendiohs, ne ąma ndąhcą rahndudo ye.

25 Ndah nahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, ne numa cuąco mąn, numa ino ye mąn, rahndudo ye yahn ye, andahre demąn yahn che chehdenune Juąn Bautista devano ye.

26 Min chete yąco ne, tihcą cahndudo ye numa ino ye, ne cuahn che chihno cahndudo ye ne, Aquila nduco Priscila ne, quenda ye ihyan deva vih, ne cąh cuande ndah ye ihyan yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

27 Cuahn che nahn cąhn Apolos yąhn yahn Acaya ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, chinan ye ihyan, ne dirun ye ąma cąca yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo che vate ye yąhn min cąva che nevahnecun ye ihyan. Cuahn che ndą ye yąhn min ne, ąma chinan ye ihyan chahn che numacuahn vedeyahino yahn Dendiohs chitahno ye Dihvo vo Jesucristo,

28 te rihco ro ye nąn nducoyąca ihyan te hua ndąhcą che rendedecadino ihyan nación yahn Israel, nde nąn che cąhma ye metah. Nduco Ndudo yahn Dendiohs ne, recąh cuande ye ihyan chahn te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che va cąde che ndedevahn ye ihyan iyehnse.

19

Ndą Pąblo yąn Efeso

1 Numanahn che quenan Apolos yąn Corinto ne, chuh Pąblo cuąhn icoyąhn, ne ndą ye yąn Efeso. Min ndihche ye neve se che ritahno se Dihvo vo Jesucristo,

2 ne tumerune ye sąhn:

—¿A quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn cuahn che chitahno ne Jesucristo ne?

Ndahconan sąhn chahn:

—Nde hua nihnevan nuhn yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs.

3 Tuhme ndaconan tumerune ye sąhn chahn:

—¿Tạcạ chedenune nchuhn tuhme ne?

Ndahconan se:

—Chedenune nuhn nduhcạ che chehdenune Juạn Bautista ihyan.

4 Rạhn Pạblo ri ye sạhn:

—Juạn ne, chehdenune ye ihyan cạva che co ro che a nto ino ihyan chahn nunde yahn ye. Namin rạhn Juạn ri ye ihyan te va che cotahno ye ạma ihyan che cochi ye adive. A ihyan min che Jesús che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse.

5 Cuahn che chihnevan sạhn chahn che tihcạ ne, chedenune se, cah se Dihvo vo Jesucristo.

6 Nahn tạh Pạblo sạhn, ne quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs sạhn, din che nte se tạma te o devạco mạn, cahndudo se Ndudo yahn Dendiohs mạn.

7 Vạn nducoyạca ne, ri se tenduh ndichio ihyan se.

8 Numanahn che quenan Pạblo min ino iyo ne, rahn ye yạco, rahndudo ye numa ino ye, redin ye che renahn ihyan yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

9 Ate ạma yạhn ihyan ne, nducote cheche chedave yahn ye ne, hua chitahno ye, ne chihngạ rạhn ye yahn ndudo ndah yahn Dendiohs. Chemin che Pạblo nduco nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, chihcomạn ye ihyan chahn, ne cuahn ye, ndo dạma ye chete escuela yahn ạma ihyan che duche ye Tiranno. Min cahndudo ye ro ro.

10 Chete che o nduyo quendi ye, rahndudo ye min, ne ạma yạhn ihyan, ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn mạn, che vate ye yạhn yahn Asia ne, chihnevan ye ndudo yahn Dihvo vo.

11 Dendiohs ne, cạh ye vederihquentiyon, quenan cuma Pạblo, ne rinahn vederihno rahte.

12 Nde tino che retoh Pạblo, o pạyon yahn ye ne, riquenda ihyan, renahn ye ihyan cah, ne rendoyahn ye, renahn ye ihyan che chenun vaco chihngạ ihyan, ne rendiquendạh.

13 Ate ạma o sạhn nación yahn Israel che vatechica se, rendetendạh se vaco chihngạ che chenun ihyan ne, nahn ndetendạh se vaco chihngạ nduco vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Rạhn se ri se vaco chahn:

—Numacuahn vederihquentiyon yahn Jesucristo che rahndudo Pạblo yahn ye ne, rihquentiyon nuhn nchuhn che ndiquendạh ne.

14 Esceva, ạma ihyan nación yahn Israel, che chidocuyạn ndinạn ye ne, vate ndache dạya ye, ne sạhn chahn ne, tihcạ redin se.

15 Ate ạma yune cuahn che tihcạ rạhn se nduco ạma vaco chihngạ ne, ndahconan vaco me yahn se:

—A rendihché Jesucristo. Namin a devanó duh che Pạblo. Ate nchuhn ne, ¿duh nchuhn ne?

16 Tuhme sạhn che quenun vaco chihngạ me ne, tumangạn se sạhn chahn, ne chahn se sạhn numacuahn vedetạn, nde nạn che din cuno se nducoyạca se. A devạne sạhn chahn mạn, ntạca yah se mạn, ndiquendạh vah se, chano se.

17 Nducoyạca ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn mạn, che vate ye min yạn Efeso ne, checadino ye che tihcạ chi. Ạma chahn ino ye, ne ndeva ye yavenạn Dihvo vo Jesucristo.

18 Me ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ạma yạhn ye ne, ntuma ino ye nunde yahn ye che chitahno ye vedecuah ro menạn me.

19 Namin ạma yạhn ihyan che quenan cuma ye vedecuah ro menạn me ne, quenda ye libro yahn ye, chihquiyạhn ye nạn nducoyạca ihyan. Cuahn che tendạh cuande ihyan tạva chihve nducuahn libro chahn ne, rigonun o raco ndiche mil tume diyạhngua.

20 Nduco tihcạ ne, ạma chetuhn ndudo yahn Dihvo vo, chihnde ro vederihquentiyon yahn ye.

21 Chihno min ne, chihco cạde Pạblo che cạhn ye yạhn yahn Macedonia mạn, Acaya mạn,

quendihchero ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne quendi ye nde yạn Jerusalén. Tuhme va che cạhn ye yạn Roma.

22 Dechuh ye o combiero yahn ye che rinan se ihyan, Timoteo nduco Erasto, che cạhn se yạhn yahn Macedonia numanahn che quenan ca ye yạhn yahn Asia.

Ndo dạma ihyan yạn Efeso numacuahn vedetạn

23 Tạhn min ne, ạma chi tạn ihyan yahn che retuhn ndudo ndah yahn Dendiohs.

24 Vedetạn min ne, canạn cạva ạma sạhn vichediyạhngua che duche se Demetrio. Sạhn min ne, rendedevihne se diyạhngua, redendah se yạco cạhya nduhcạ yạco yahn Diana, dendiohs che va ye yạn vạco se. Yahn chihve ntiyon min, ne yạhn sạhn che redin se ntiyon nduco se.

25 Din dạma se sạhn chahn mạn, nducoyạca ca sạhn che rinan se sạhn nạn ntiyon min mạn, ne rạhn se ri se sạhn:

—Nchuhn ne, a devano ne te nạn ntiyon cuh ạma rendạca vo tume.

26 A rendihche ne mạn, a rihnevan ne mạn, nduhcạ che ạma racotuhn Pạblo ndudo vạn nducoyạca ihyan yạn Efeso mạn, vạn ihyan che vate ye numachahte yạhn yahn Asia mạn. Hua renguan se, rahndudo se te dendiohs che redendah ihyan ne, ndiyu dendiohs, ne a ạma yạhn ihyan ritahno ye.

27 Che redin se ne, cạhnda yahn ntiyon che redin vo, te co cuihno, nde co cuhnde mạn yạco yahn dendiohs Diana, che ạma yudo ye, che rendeva nducoyạca ihyan yavenạn ye, numachahte yạhn yahn Asia mạn, numachahte iyehnse mạn. Ndete che quendi tihcạ ne, nde ametah tumecạh ihyan yahn vederihquentiyon yahn ye.

28 Cuahn che chihnevan sạhn chahn che tihcạ ne, ạma chi tạn se, ne canạn cah se:

—¡Ạma yudo vederihquentiyon yahn Diana, dihve ihyan yạn Efeso!

29 Nduco chemin ne, necuan ihyan yạn numacuahn vedetạn, chetạh ye Gayo nduco Aristarco, o ihyan yạhn yahn Macedonia che nduco ye Pạblo, ne chihndạ rudo ye ihyan chahn, quenda ye ihyan ndevạcoyạn.

30 Pạblo ne, nahn cạhn ye min, yạhve ye ihyan yạn chahn, ate ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, hua cahnecun ye.

31 Namin o ino ihyan ndinạn che rihquentiyon ye yạhn yahn Asia, che amigo yahn Pạblo ne, tahve ye ndudo yahn ye che hua nạhme nạn ye min.

32 Numanahmin ne, vari chende ihyan yạn chahn, chenun ye min. A vih rah ạma, a vih rah tạma ye, te a nahn nducoyạca ye nde hua devano ye deh cuande che nto dạma ye.

33 Ạma o sạhn che nduco se min ne, cạh cuande se Alejandro deh che ri, ne chaconahn ihyan nación yahn Israel sạhn nạn nducoyạca ihyan cạva che cạhma nan se ihyan. Din tạh se che cuahte dihn chende nducoyạca ihyan yạn chahn cạva che cuahndudo se.

34 Ate cuahn che checadino ye te ndạta yahn Israel sạhn ne, cah ye tenduh o ura tuhcạ:

—¡Ạma yudo vederihquentiyon yahn Diana, dihve ihyan yạn Efeso!

35 Tuhme ndạ sạhn secretario, chihco dihn se ihyan chahn, ne rạhn se:

—Nchuhn, ihyan yạn Efeso, numachahte iyehnse ne, devano ihyan te redin ihyan yạn Efeso cudạdo yạco yahn dendiohs Diana che chica ye nạn ro.

36 Nducote nducoyạca ihyan devano ye yahn chemin ne, cuahte dihn nchuhn. Hua cuhma ne numanahn che metah ndedecadino ndah ne,

37 te sạhn sih che nda ne muhn ne, hua chihngạ rạhn se yahn dendiohs yahn ne.

38 Ndete che Demetrio nduco sạhn che redin ntiyon nduco se vate

cạnda se nduco adecoduhno ihyan ne, va vạcoyạn mạn, vate intiyahn che retechecạde ye mạn. Min cạhn queri ạma se cuhnde cạde yahn se.
39 Ate ndete che tahque chahte cạnda yahn se ne, conan rino se, te va che ndo dạma nducoyạca ihyan yạn, ne ro min ne, co cuhnde cạde yahn se.
40 Nde cạhnda yuhn vo che tihcạ rendo dạma nchuhn, rah ne, te co cạca nunde ihyan yuhn vo che rendedecuan vo cạnda. Ndete che cạcarune ihyan ndinạn ne, nde nạn che cạhma vo metah.
41 Chihno rạhn ye chemin ne, ndedechuh ye ihyan yạn chahn, conạhn ye.

20

Ndaconan Pạblo, nchuh ye yạhn yahn Macedonia, ntạ ye yạhn yahn Grecia

1 Cuahn che a chahte dihn ihyan yạn chahn ne, nedin dạma Pạblo ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne yạhve ye ihyan. Chihno min ne, chahtemạhn vih ye, ne ndạca ye min, ndạ ye yạhn yahn Macedonia.
2 Quechica ye nduh yạn nduh yạn yahn Macedonia, yạhve ye nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, nde ndạ ye yạhn yahn Grecia.
3 Min quenan ye ino iyo, ne cuahn che a va yạn yahn ye che conun ye ạma bạrco, nạhn ye yạhn yahn Siria ne, checadino ye te ihyan nación yahn Israel ne, nahn cạhno ye ihyan. Chemin che ndonun yune ye, ndaconan ye yạhn yahn Macedonia.
4 Sópater yahn yạn Berea mạn, Aristarco nduco Segundo yahn yạn Tesalónica mạn, Gayo yahn yạn Derbe mạn, Timoteo mạn, Tíquico mạn, Trófimo yahn yạhn yahn Asia mạn ne, cuahn ye nduco Pạblo.
5 Quendạh nạn ihyan chahn yahn nuhn, ne chahtenan rino ye nuhn nde yạn Troas.
6 Chuh ro yudo, vihco che reh ihyan pạn che metah yạ yahn ne, chahtenun nuhn ạma bạrco, chica nuhn yạn Filipos. Chihno uhn ro ne, ntuno nuhn ihyan chahn min yạn Troas, ne min chahtenan nuhn nduco vih ndache ro.

Rahndudo Pạblo yạn Troas

7 Ro che ndeva ndate ne, ndo dạma nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo cạva che ndeh ye pạn nduhcạ che a va cạde, ne riyạhve Pạblo ihyan. Quendi ye rente ye nde chi mạhn yạn, te tạma ro me ne, va che ndạca ye min.
8-9 Nto dạma ihyan chahn nde nạn cuạrto che tahque yạco, nạn ino cuahto, ne ạma chendihco lámpara, riche. Ạma sạhn yuno che duche se Eutico ne, va se nạn ventạna, ne nducote ạma rạhn quendi Pạblo rahndudo ye ne, chetạh yạhnde sạhn, ne cuahn che a ndah quiyạdo se ne, ndacondạ se min, chendạh se nde ndiyạhn. Chahn ihyan chahn, ndedecuan ye sạhn, ne a ndih se.
10 Tuhme cuenchahn Pạblo, ne chahtemạhn ye sạhn. Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Huate dihya nchuhn co, te mạn ne, quenduche se, a ndedetuhche Dendiohs sạhn.
11 Chihno min ne, condạ Pạblo, ne cheh ye nduco ihyan chahn. Quendi ye rahndudo ye nde chi dave, ne tuhme cuahn ye.
12 Me sạhn yuno me ne, ndiquenda ihyan chahn sạhn ndevạco se, quenduche se, ne ạma chi yeno nducoyạca ye.

Pạblo nduco combiero yahn ye, chica ye yạn Troas, cuahn ye yạn Mileto

13 Chahtenun nuhn ạma bạrco, quendạh nạn nuhn yahn Pạblo, cuahn nuhn yạn Asón. A nte cạde nuhn te min va che cuahtenan rino nuhn ihyan, te mạn ye nahn cạca cạh ye nde min.
14 Cuahn che ntạca vih nuhn nduco ye min yạn Asón ne, chendạ ye chete bạrco nduco nuhn, ne ndạ nuhn yạn Mitilene.
15 Tạma ro me ne, chica nuhn min, ne chuh nuhn yạn Trogilio, ne nde tạma ro me ne, ndạ nuhn yạn Mileto.

16 Tihcą din nuhn, te nahn chuh dą̄ma Pą̄blo yą̄n Efeso cą̄va che hua condah ye yą̄hn yahn Asia. Ndete che conun ne, nahn ntą̄ nun ye yą̄n Jerusalén, conan ye min ndą̄ ro vihco Pentecostés.

Cahndudo Pą̄blo nąn intiyahn yąco che vate ye yą̄n Efeso

17 Cuahn che a chenan nuhn yą̄n Mileto ne, tahve Pą̄blo che chehua intiyahn yąco nde yą̄n Efeso.
18 Cuahn che ndą̄ ihyan chahn min ne, cahndudo Pą̄blo:
—Nchuhn ne, a devano ne nduhcą̄ che quechicá vą̄n nchuhn nde ro che ndą́ yą̄hn yahn Asia.
19 Numacuahn ro che quenán nduco nchuhn ne, dín ntiyon yahn Dendiohs numacuahn vedenecun. Ą̄ma chuhríhn mą̄n, chihtera nune ndutinąn mą̄n, yahn che ihyan nación yahn Israel ne, chenun ino ye vedetą̄n nducó.
20 Ate hua cheguán cahndudó nąn nchuhn nducuahn che cochihve yahn ne. Chicuáhn nchuhn nąn nducoyąca ihyan mą̄n, queri ą̄ma ne ndevąco ne mą̄n.
21 Ihyan nación yahn Israel mą̄n, ihyan nación chenąhn mą̄n, chicuáhn nducoyąca ye che va che nto ino ye nunde yahn ye, ne cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.
22 Mą̄n ne, nahn Vaco Dendiohs che cą́hn yą̄n Jerusalén, nde hua devanó nducuahn che cuahno có min.
23 Ate devanó te nduh cuą̄n yą̄n nąn che ráhn ne, rąhn Vaco Ndah yahn Dendiohs ri u te va che conún vącoyąhn mą̄n, ą̄ma chuhríhn mą̄n.
24 Ate nde hua rendedecadinó yahn chemin, andahre cą̄hno ihyan u, te nahn dináhn numacuahn vedeyeno ntiyon che te Dihvo vo Jesucristo u, che cuahndudó ndudo ndah yahn vedeyahino yahn Dendiohs.
25 'Mą̄n ne, a devano cuącó te nde ą̄ma nchuhn che cahndudó ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs nąn ne ne, ametah ndaconan ndihchero ne u.
26 Chemin che cą̄hmá có nchuhn te ametah quendihcó nunde cą̄va nde ą̄ma ne,
27 te a cahndudó nąn ne nducuahn che ndihco cą̄de Dendiohs, nde tah hua chinąn.
28 Cuihco nchuhn cudą̄do mą̄n ne. Namin codin ne cudą̄do nducoyąca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, te chaconahn Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn che din ne ntiyon min. Nunde yahn ihyan chahn ne, a nenevihve nduco yun yahn Dihvo vo.
29 U devanó te cuahn che a conąhn ne, ndą̄ sąhn che conun se ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne din se che cuihno cotuhn ye nduhcą̄ che retuhn itecuche cuahn che rendą̄ lobo.
30 Vą̄n mą̄n nchuhn ne, quendąh sąhn che detoh nan se ndudo cuąco, cahncheh se ihyan che a ritahno ye Dihvo vo, ne quenda se ihyan lą̄do yahn se.
31 Chemin che cuihco nchuhn cudą̄do, ne cuenecąhco ne te ino nduyo nde ro nde rąhn, riyąhvé queri ą̄ma ne, nde chihterá nune ndutinąn cą̄va ne.
32 'Dihnó, mą̄n ne, ndąhcó nchuhn tąh Dendiohs. Codinahn ne ndudo yahn vedeyahino yahn ye, te va vederihquentiyon yahn, ne co din che quendi cotahno ne Dihvo vo Jesucristo numa ino ne. Namin nedin dą̄ma Dendiohs nchuhn nduco nducoyąca ihyan che a ndihco vih ye cą̄va che co ye ihyan yahn mą̄n ye.
33 Cą̄va mą́n ne, hua nahn yáhn nde ą̄ma dehtenduh yahn ihyan, nde tume, nde tino.
34 Mą́n redín ntiyon cą̄va che ndąca che rechuhnún nduco ihyan che rinduco ye u. A mą̄n nchuhn devano ne.
35 Cuahn dą̄ma chicuáhn nchuhn che tihcą̄ va che din vo ntiyon, ne conan vo ihyan che metah yahn ye nduhcą̄ che rąhn Dihvo vo Jesucristo: "Tahque ndah che cąh vo ihyan che co che cotąh vo che te ye."
36 Cuahn che a chihno cahndudo Pą̄blo ne, chehntihya ye, ne covąh ye

nduco nducoyąca ihyan chahn.
37 Tuhme ąma chaco nducoyąca
ihyan chahn, chatemąhn ye Pąblo,
ne tenąn ye ihyan,
38 te ąma chi rąn ye yahn che rąhn
Pąblo te ametah ndaconan ndihche
vih ye. Tuhme chengu yune ye Pąblo
nde nąn che va bąrco.

21

Cuahn Pąblo yąn Jerusalén

1 Chihco mąn nuhn dihno vo
chahn, chahtenun nuhn chete bąrco
me, ne cuahn dąma nuhn nde yąhn
yahn Cos. Tąma ro me ne, ndą nuhn
yąhn yahn Rodas, ne chica nuhn
min, cuahn nuhn yąn Pátara.
2 Min ndihche nuhn ąma bąrco che
cuahn cuąhn yąhn yahn Fenicia, ne
chahtenun nuhn chete, cuahn nuhn.
3 Chuhnan nuhn yąhn yahn
Chipre, quenan cuąhn lądo tąh cueh
nuhn, ne cuahn dąma nuhn nde
yąhn yahn Siria. Nducote bąrco min
ne, yąn Tiro chan cąva che ndevah
chede yahn ne, cuenchahn nuhn.
4 Min ntąca nuhn ihyan che
ritahno ye Dihvo vo, ne chahtenan
nuhn nduco ye ndache ro. Ihyan
chahn ne, din Vaco Dendiohs che
checadino ye deh che va che co, ne
rąhn ye ri ye Pąblo che hua cąhn ye
yąn Jerusalén.
5 Ate chihno ndate min ne, chica
nuhn min, ne nducoyąca ihyan
chahn, nde ndąhta, nde chąhn, nde
checąhya yahn ye mąn, chengu yune
ye nuhn nde chihto nuniyąhn. Min
chehntihya nducoyąca nuhn, covąh
nuhn.
6 Chihno yąhve vih nuhn mąn,
chahtemąhn vih nuhn mąn, tuhme
chahtenun nuhn bąrco me, ne ihyan
chahn ne, conąhn ye ndevąco ye.
7 Chica nuhn yąn Tiro, ndą nuhn
yąn Tolemaida. Min ntąca nuhn
ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne
chahtenan nuhn nduco ye ąma ro.
8 Tąma ro me ne, chica nuhn min,
ne ndą nuhn yąn Cesarea. Chendą
nuhn vąco dihno vo, Felipe
evangelista, ąma ihyan diácono che
ndache chahn, ne min chahtenan
nuhn nduco ye.
9 Ihyan min ne, vate cun tąhn
ntuco dąya ye, che rahndudo te
Ndudo yahn Dendiohs.
10 A ndeh ro chenan nuhn min
cuahn che ndą ąma ihyan che duche
ye Agabo che chica ye estądo yahn
Judea. Ihyan min ne, recąh Dendiohs
che recadino ye deh che va che co.
11 Ndą ye nąn che chenun nuhn,
ne chetąh ye pąyon chahno yahn
Pąblo. Dechiche ye cąh ye mąn, tąh
ye mąn, ne rąhn ye:
—Rąhn Vaco Ndah yahn Dendiohs
te ihyan nación yahn Israel che vate
ye yąn Jerusalén ne, tuhcą dechiche
ye ihyan che yahn ye pąyon chahno
cuh, ne necąh ye ihyan tąh sąhn
tąma nación.
12 Tuhme nuhn nduco dihno vo
che vate ye yąn Cesarea ne, ąma
ndeh rąhn nuhn nduco Pąblo che
hua cąhn ye yąn Jerusalén.
13 Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye
nuhn:
—¿Dehco che raco nchuhn, recąh
rąn ne chedave yáhn?, te u ne, a va
yą́n ndiyu demąn che dechiche
ihyan u, ate a va yą́n andahre cąhno
ye u min yąn Jerusalén yahn che
rahndudó ndudo yahn Dihvo vo.
14 Nducote hua chicha ndudo yahn
nuhn ne, cheguan nuhn riyąhve
nuhn ihyan, ne rąhn nuhn:
—Co nduhcą che nahn Dihvo vo
Dendiohs.
15 Chihno min ne, chihco yąn nuhn
dehtenduh yahn nuhn, ne cuahn
nuhn yąn Jerusalén.
16 Yąhn dihno vo che vate ye min
yąn Cesarea ne, cuahn ye nduco
nuhn. Namin cuahn ąma dihno vo,
yąhn yahn Chipre, che duche ye
Mnasón. Ihyan min ne, a rąhn
ritahno ye Dihvo vo, ne vąco ye va
che cuahtenan nuhn min yąn
Jerusalen.

Chahn Pąblo quendihchero ye Jacobo

17 Cuahn che ndą nuhn yąn
Jerusalén ne, ihyan yąn min che
ritahno ye Dihvo vo ne, nte ye

Dendiohs nuhn numacuahn vedeyeno.
18 Tạma ro me ne, chahn nuhn nduco Pạblo, chendihchero ye Jacobo, ne min nto dạma nducoyạca intiyahn yạco.
19 Pạblo ne, necạh ye Dendiohs ihyan chahn, tuhme necạh cuande ye ihyan queri ạma vederihno che din Dendiohs vạn ihyan nación chenạhn.
20 Cuahn che chihnevan ihyan chahn ne, ndeva ye numacuahn vedeyeno yavenạn Dendiohs. Tuhme rạhn ye ri ye Pạblo:

—Dihno nuhn, ndạhcạ nduhcạ che rạhn ne, ate rendihche ne te ạma yạhn ihyan nación yahn Israel, cạde mil ye, ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne nducoyạca ye ne, nahn ye che quendi vo, dinahn vo ley che dirun Moisés.
21 Checadino ihyan chahn te ndih ne, ricuahn ne ihyan nación yahn Israel che vate ye nación chenạhn, che hua dinahn ye ley min mạn, hua nahn ye seña dạya ye mạn, hua quendi ye costumbre ndico yuhn vo mạn.
22 Mạn ne, ¿deh din ye?, te ndo dạma nducoyạca ye cuahn che cadino ye che a ndạ ne.
23 Tahque ndah tuhcạ codin ne. Vate cun sạhn dihno vo muhn che a nahn cuihno ro che vate se yạhte yahn ndudo che cạh se Dendiohs.
24 Cuinduco ne sạhn, ne cạh ne tume sạhn cạva che cua se dehtenduh che co vedino ro min cuahn che va che ndu rah tin se. Tuhme cadino ihyan chahn te hua cuạco nduhcạ che rạhn ihyan nduco ye yahn ne, ne codevano ye te namin ndih ne, redinahn ne che rihquentiyon ley.
25 Me ihyan tạma nación che ritahno ye Dihvo vo ne, a dirun nuhn yahn ye che hua tumecạh ye yahn nducuahn dehtenduh, atenạn o ino che tuhchan. Hua cheh ye yute che ri vedino, rihco ihyan nạn dehtenduh che redin vahn ye dendiohs yahn ye mạn, hua cheh ye yun mạn, yute yahn ite che hua ra yun yahn te mạn, hua cuahtenan ye nduco ndạhta che ndiyu ndạhta yahn ye mạn.

Din se preso Pạblo chete yạco chahte

26 Tuhme chinduco Pạblo sạhn che cun chahn, ne tạma ro me ne, ndodave ye nduco se nduhcạ costumbre min, ne chendạ ye chete yạco chahte cạva che co ye chidocuyạn ro che cuihno yạhte yahn se mạn, cạh queri ạma se vedino yahn se mạn.
27 Ate cuahn che a nahn tuno nduh che ndache ro che va che cạh sạhn chahn vedino yahn se ne, ndạ ino cun sạhn nación yahn Israel che chica se yạhn yahn Asia, ne ndihchero se Pạblo chete yạco me. Chinun se nducoyạca ihyan yạn, ne tumangạn se Pạblo,
28 cah se:
—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, ¡cuinan ne nuhn! Cotạh vo sạhnguh che quechica se nduh yạn nduh yạn, rinun se ihyan che hua dinahn ye che rihquentiyon nación yuhn vo mạn, yạco yuhn vo mạn, ley yuhn vo mạn. Avạne ne, nda se ạma o sạhn tạma nación muhn chete yạco, detoh nan se muhn nạn che rendeva vo yavenạn Dendiohs.
29 Tihcạ rạhn sạhn chahn yahn che ndihchero se Pạblo viyạn me che nduco ye Trófimo, ạma sạhn yạn Efeso, ne rạhco se te co quenda ye sạhn min chete yạco.
30 A nahn nducoyạca ihyan yạn, aderano ye, ndo dạma ye, ne tumangạn ye Pạblo numacuahn vedetạn. Chihndạ rudo ye ihyan cuạhn chevah, ne ndetạhno necạhde ye chende yạco.
31 Adeche cạhno ihyan chahn Pạblo cuahn che checadino ihyan ndinạn yahn sandạdo che nducoyạca ihyan yạn Jerusalén, a nto dạma ye numacuahn vedetạn.
32 Ndetạhno quenda ihyan ndinạn me sandạdo yahn ye mạn, capitán mạn, ne cuahn ye rano ye nạn che nto dạma ihyan yạn chahn. Cuahn che ndihche ihyan yạn chahn che

ndạ ihyan ndinạn me nduco sandạdo chahn ne, chenguan ye rahn ye Pạblo.
33 Chihquentiyon ihyan ndinạn me che din sandạdo chahn preso Pạblo, dechiche se ihyan nduco o cadena. Tuhme tumerune ye duh ihyan ye mạn, deh nedin ye mạn.
34 Ihyan yạn chahn ne, a vih rah ạma, a vih rah tạma ye, ne nducote hua chi chenahn ihyan ndinạn me yahn che ạma vari chende ye ne, chihquentiyon ye sandạdo che quenda se Pạblo chete cuartel.
35 Cuahn che ndạ sandạdo chahn nduco Pạblo nạn nda che rendạ chete cuartel ne, quenda yạco se ihyan, te ạma cạnda chende ihyan yạn chahn,
36 ndito cạhche ye, rah ye:
—¡Cuihno nchuhn sạhn tih!

Cahndudo Pạblo nạn ihyan yạn

37 Cuahn che ndạ se nduco Pạblo chendevah cuartel ne, tumerune ye ihyan ndinạn me:
—¿A te yune ne che cạhmá ạma o ndudo ne?
Ndahconan ihyan ndinạn me:
—¿A ri rente devạco griego?
38 ¿A ndiyu di sạhn nación yahn Egipto che ndedecuen cạnda a rạhn me, quenda cun mil sạhn rihno ihyan cuạhn icoyạhn?
39 Tuhme ndahconan Pạblo:
—U ne, ihyan nación yahn Israel u. Yạn vạcó ne, Tarso, ạma yạn chahte, yạhn yahn Cilicia. Codin ne favor, ne te yune ne che cạhmá nduco ihyan sih.
40 Cạh yune ihyan ndinạn me che cạhma Pạblo, ne chandi ye nạn nda me, din tạh ye cạva che cuahte dihn chende ihyan yạn chahn. Tuhme cahndudo ye devạco hebreo:

22

1 —Nducoyạca nchuhn, ihyan ndico mạn, dihnó mạn, cuihcovan ne che cạhmá, te hua dehva nedín yahn ne.
2 Cuahn che chihnevan ihyan chahn che devạco hebreo rente ye ne, tahque chahte dihn chende ye, ne quendi ye rạhn ye:
3 —U ne, ndạta yahn Israel u. Chihndeyán yạn Tarso, yạhn yahn Cilicia, ate muhn yạn Jerusalén chihtá. Muhn chahn ndáh, Gamaliel chicuahn ye u nducuahn ley che dinahn ihyan ndico yuhn vo. Numacuahn ro ne, redináhn numa inó nducuahn che rihquentiyon Dendiohs, nduhcạ che redin nchuhn mạn ro cuh.
4 Ro menạn ne, tihcạ redin tán nduco ihyan che ritahno ye Jesucristo, ne retendạh váh nde ndạhta, nde chạhn ye, ríh ihyan vạcoyạhn, nde nahn decuihnó ihyan.
5 Chidocuyạn che tahque ndinạn nduco intiyahn, a devano cuạco ye yahn chemin, te a ihyan chahn te ye cạca u cạva che cáhn yạn Damasco, nguá nducoyạca ihyan che ritahno ye ihyan min, din nuhn castigo ihyan muhn yạn Jerusalén.

Cahndudo Pạblo nduhcạ che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo

6 'Ate cuahn che cuahn ninó yạn Damasco, tenduh nạn inguiyạhn ne, adenạn chiya chihto náṇ ạma dave che chica nạn ro,
7 ne chendáh nde ndiyạhn. Ura min no chihneván ạma ndudo che rạhn nducó: "Saulo, Saulo, ¿dehco che redin tan nduco ihyan yáhn?"
8 Tuhme tumeruné: "Dihvé, ¿duh ndih ne?" Ndahconan ndudo me: "U che Jesucristo yahn yạn Nazaret. A u che redin tan nducó."
9 Sạhn che nduco se u ne, ạma dihya se chi, ndihche se dave me, ate hua chenahn se ndudo me.
10 Tuhme tumeruné: "Dihvé, ¿deh va che dín ne?" Rạhn Dihvo vo ri ye u: "Cuenecuen, ne cuehn dame yạn Damasco. Min cạhma ihyan co ye di deh che va che din."
11 Chi ve u, din dave me, ne a sạhn combiero yáhn chetạh se táh, quenda nan se u nde ndạ nuhn viyạn me.
12 'Min va ạma ihyan che duche ye Ananías che redinahn ye ley che dirun Moisés, ne nducoyạca ihyan

nación yahn Israel che vate ye yạn min ne, ạma renevahnecun ye ihyan.
13 Ndạ ihyan min nạn che quenún, ne rạhn ye: “Dihnó Saulo, mạn ne, ndaconan co ro nan.” Ndetạhno chi ro nán, ne ndihcheró ihyan.
14 Tuhme rạhn ye ri ye u: “Dendiohs yahn ihyan ndico yuhn vo ne, a tendạh nun ye di nde ro menạn cạva che conehn deh che nahn ye mạn, cạva che ndihche Dạya Ndah yahn ye mạn, cạva che cahneven ndudo che cạhma ye co ye di mạn.
15 Tihcạ din Dendiohs, te va che cuahndode ndudo yahn ye nạn nducoyạca ihyan mạn, va che cuacotohn ndudo yahn nducuahn dehtenduh che ndihchero mạn, chihneven mạn.
16 Mạn ne, ¿dehco che quenan rine? Cuenecuen, ne cuedenune di, cuah Dihvo vo Jesucristo cạva che nchahco Dendiohs nunde yehn.”

Rạhn Pạblo nduhcạ che dechuh Dihvo vo Jesucristo ihyan, cuahndudo ye vạn ihyan nación chenạhn

17 ’Cuahn che ndaconán muhn yạn Jerusalén ne, cháhn, covạ́h chete yạco chahte. Numanahn che revạ́h ne, chinahn ạma vederihno nán.
18 Ndihcheró Dihvo vo Jesucristo, ne rạhn ye ri ye u: “Cuique muhn yạn Jerusalén tenun tenun no, te muhn ne, hua tumacạh ihyan che cuahndode ndudo yáhn.”
19 Tuhme rạ́hn rí ihyan: “Dihvé, nducoyạca ihyan sih ne, a devano ye te quechicá nduh yạn nduh yạn, rendạ́ chete yạco, rehuá ihyan che ritahno ye ndih, ne ráhn ihyan mạn, ríh ihyan vạcoyạhn mạn.
20 Cuahn che nte cạde intiyahn che va che coh Esteban, ihyan min che dinahn ye ndudo yahn ne mạn, cahndudo ye ndudo yahn ne mạn ne, namin nducó, chi dạma ndudo yáhn nduco ye, nde tuno dín cudạdo tino yahn sạhn che chihno se ihyan.”
21 Ate rạhn Dihvo vo ri ye u: “Cuehn, te u dechúh di yạhn yahn, cuahndode ndudo yáhn vạn ihyan nación chenạhn.”

Va Pạblo tạh ihyan ndinạn yahn sandạdo

22 Nde ndudo min chihnevan ihyan yạn chahn, tuhme canạn rah ye:
—¡Cuihno nchuhn sạhn tih! ¡Ametah nahn ndihchero nuhn sạhn!
23 Nducote quendi rah ihyan chahn numacuahn vedetạn, ri yạco ye tino yahn ye mạn, ri yạco ye yuniyạhn mạn,
24 chihquentiyon ihyan ndinạn me che quenda sandạdo chahn Pạblo chete cuartel, ne cuahn se ihyan cạva che cạhma ye deh cuande che tihcạ rah ihyan yạn chahn yahn ye.
25 Ate cuahn che a dechiche sạhn chahn Pạblo che a cuanạn cuahn se ihyan ne, tumerune ye sạhn capitán che nti se min:
—¿A rihquentiyon ley che cuahn nchuhn ạma ihyan che ndi cuande ye Roma numanahn che metah techecạde ne yahn ye?
26 Cuahn che chihnevan capitán chemin ne, chahn se, chengo se ihyan ndinạn yahn se:
—Cuihco ne cudạdo deh che redin ne, te sạhngạh ne, Roma ndi cuande se.
27 Tuhme cuahn ihyan ndinạn me nạn Pạblo, ne tumerune ye ihyan:
—¿A cuạco che Roma ndi cuande di ne?
Ndahconan Pạblo yahn ye:
—Tạcạ hua. Roma ndi cuandé.
28 Tuhme rạhn ihyan ndinạn me ri ye ihyan:
—U ne, ạma ndeh tume nedihvé cạva che chi cuandé Roma.
Rạhn Pạblo:
—Ate u ne, dehve nedihvé che ndi cuandé min, te chidá ne, min ndi cuande ye.
29 Nduco chemin ne, sandạdo che vatendi yạn se che cuahn se Pạblo ne, ndạca dạme se, chihcomạn se ihyan. Nde mạn ihyan ndinạn me ne, nducote checadino ye che Roma ndi cuande Pạblo ne, dihya nun ino

ye chi yahn che chihquentiyon ye
che chahyạto ye.

Chahn Pạblo nạn nducoyạca sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel

30 Tạma ro me ne, nducote nahn
cadino ihyan ndinạn me deh cuande
che redin tạn ihyan yạn chahn
nduco Pạblo ne, chihquentiyon ye
che ntạhte sandạdo cadena che
nchiche ihyan, ne cah ye nducoyạca
sạhn ndinạn yahn nación yahn
Israel, chidocuyạn ndinạn mạn,
sạhn intiyahn mạn. Tuhme tendạh
ye Pạblo, ne nda ye ihyan nạn sạhn
chahn.

23

1 Ndihchero Pạblo nducoyạca
sạhn ndinạn chahn, ne rạhn ye:
—Nchuhn, dihnó, u ne, dave
yavenán nạn Dendiohs nde
meniyon.
2 Tuhme chidocuyạn che tahque
ndinạn che duche ye Ananías ne,
chihquentiyon ye sạhn che vatendi
se min che cuahn se chende Pạblo.
3 Rạhn Pạblo ri ye ihyan min:
—O nạn o chende ne, Dendiohs
tihcạ cuahn ye ndih. ¿A ndiyu va ne
tạn che techecạde ne yáhn nduhcạ
che rihquentiyon ley? ¿Me dehco che
redin ne che hua rihquentiyon ley,
chihquentiyon ne che cuahn sạhn
sih u?
4 Sạhn che vatendi min ne, rạhn se
ri si Pạblo:
—¿Dehco che rahn tan nduco
chidocuyạn che tahque ndinạn?, te a
Dendiohs che necạh ye
vederihquentiyon ihyan.
5 Rạhn Pạblo:
—Dihnó, a ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs: “Hua cahme tan
yahn ihyan ndinạn yahn yạn
vaque.” Ate hua ntạ tín che ihyan tih
che chidocuyạn che tahque ndinạn.
6 A devano Pạblo te sạhn ndinạn
chahn che nto dạma se, retechecạde
se ne, o cuạn ndi se. Ạma cuạn se ne,
saduceo, ne tạma cuạn se ne, fariseo.
Chemin che rạhn ye numa dito ye:
—Dihnó, u ne, fariseo u. Namin
chidá ne, fariseo ye. Retechecạde
nchuhn yáhn yahn che ritahnó te va
che ntuche tenạhn.
7 Cuahn che tihcạ rạhn ye ne, sạhn
fariseo chahn nduco sạhn saduceo
chahn ne, canạn rahteruhn chende
se, ne hua chi dạma ndudo yahn se
nduco vih,
8 te sạhn fariseo ne, ritahno se te
va che ntuche tenạhn mạn, vate
ángel mạn, vaco mạn. Ate sạhn
saduceo ne, hua ritahno se nde ạma
nạn dehtenduh che tihchan.
9 Ạma vari chende nducoyạca
sạhn chahn. Tuhme necuan neve
sạhn devano ley che dirun Moisés
che ndi cuande se vạn fariseo, ne
rạhn nan se Pạblo:
—Sạhnguh ne, metah nunde yahn
se. Ndete che ndiyạhve ạma vaco
ndah, o ạma ángel sạhn ne, hua
ndạhcạ che din tạn vo nduco se, te co
din vạhcho vo yahn Dendiohs.
10 Nducote ạma rahteruhn chende
sạhn chahn ne, vạh ihyan ndinạn
me che denạn cạhno se Pạblo.
Chemin che dechuh ye che chehua
sandạdo cạva che ndetendạh se
ihyan vạn sạhn chahn, ndiquenda se
ihyan nạn cuartel.
11 Vino min ne, chihnde ro Dihvo
vo Jesucristo nạn Pạblo, ne rạhn ye
ri ye ihyan:
—Pạblo, hua dehve rahque, te
nduhcạ che cahndode ndudo yáhn
muhn yạn Jerusalén ne, namin va
che cuahndode min yạn Roma.

Rinuhn ino sạhn yạn Jerusalén tạcạ cạhno se Pạblo

12 Tạma ro me, ura che a chi dave
ne, yạhn sạhn nación yahn Israel
ntuhno se nduco vih che cạhno se
Pạblo. Cạh se ndudo yahn se
numacuahn vedeyudo che nde hua
cheh se nde hua cuh se numanahn
che ametah dinahn se ndudo min.
13 Sạhn che tihcạ ntuhno chahn
ne, nchuh ca o raco ihyan se.
14 Chahn sạhn chahn nạn
chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn
intiyahn yahn nación yahn Israel
mạn, ne rạhn se:
—Nuhn ne, ntuhno nuhn, ne cạh
nuhn ndudo yahn nuhn numacuahn

vedeyudo che nde hua cheh nuhn nde hua cuh nuhn numanahn che ametah cạhno nuhn Pạblo.
15 Mạn ne, nchuhn nduco nducoyạca ihyan ndinạn chenạhn ne, cuedechuh ne ndudo yahn ihyan ndinạn yahn sandạdo che checu ye Pạblo caviyạn muhn nạn ne, din cạ ne che nahn techecạde ndah ne yahn se. Me nuhn ne, cuahtenan yạn nuhn yune, ne ura che metah ndạ nino se ne, cạhno nuhn sạhn.
16 Ate sạhn dihn dạcua Pạblo ne, checadino se che nahn cạhno sạhn chahn ihyan, ne chahn se nạn cuartel, chengo se ihyan.
17 Tuhme cah Pạblo ạma sạhn capitán, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Cuiquenda ne sạhn dihn cuh nạn ihyan ndinạn yahn ne, te va ạma ndudo che cạhma se nduco ye.
18 Capitán min ne, quenda se sạhn dihn me nạn ihyan ndinạn me, ne rạhn se:
—Pạblo che quenun ye vạcoyạhn ne, cah ye u, ne rạhn ye ri ye u che checú sạhn dihn cuh nạn ne, te va ạma ndudo che cạhma se nduco ne.
19 Ihyan ndinạn me ne, chetạh ye tạh sạhn dihn me, quenda ye sạhn ạma lạdo, ne tumerune ye sạhn:
—¿Deh che nahn cahme nducó ne?
20 Tuhme rạhn sạhn dihn me ri se ihyan:
—Yạhn sạhn yạn ne, ntuhno se nduco ihyan ndinạn yahn nación yahn nuhn che cạca ye ndih che ngu ne Pạblo nạn ye caviyạn, cạva che techecạde ndah ye yahn ye.
21 Ate hua cotahno ne che cạhma ye, te nchuh ca o raco se chenun ndeh se, chenan rino se Pạblo. Sạhn chahn ne, a cạh se ndudo yahn se numacuahn vedeyudo che nde hua cheh se nde hua cuh se numanahn che ametah cạhno se ihyan. Mạn ne, a vateyạn se, chenan rino se deh ndudo ndahconan ne.
22 Tuhme rạhn ihyan ndinạn me ri ye sạhn dihn me che hua cạhma se nduco nde ạma ihyan che cạh se, checadino ye yahn chemin, ne ndedechuh ye sạhn.

Dechuh ye Pạblo tạh gobernador Félix

23 Cah ihyan ndinạn me o sạhn capitán yahn ye, ne chihquentiyon ye sạhn che cạhcoyạn se cun ciento quenan ino raco ndiche sandạdo, o ciento sạhn che rica cạh mạn, o ciento sạhn che nda lạnza mạn, ino raco ndiche sạhn che ra yuhdo mạn. Cuahteyạn se cạva che cạhn se yạn Cesarea nạn rahco nun vino.
24 Namin chihquentiyon ye che cạhcoyạn se ạma o cabạllo che cạ Pạblo mạn, din se cudạdo ihyan mạn, cạva che ndạhcạ ndạ ye nạn gobernador Félix.
25 Nduco sạhn capitán chahn dechuh ye ạma cạca nạn che dirun ye tuhcạ:

26 “Gobernador Félix che ạma renevahnecún ndih, u, Claudio Lisias nté Dendiohs ndih.
27 Ihyan nación yahn Israel ne, din ye preso sạhnguh, a nahn cạhno ye sạhn, ate cuahn che checadinó che Roma ndi cuande se ne, cháhn nduco sandạdo yáhn, chehneví sạhn tạh ye.
28 Nducote nahn cadinó deh cuande che din ye preso sạhn ne, quendá sạhn nạn sạhn ndinạn yahn ye.
29 Min checadinó te nahn techecạde sạhn chahn yahn se nduhcạ che rihquentiyon ley yahn mạn se. Ate nduhcạ che rihquentiyon ley yuhn vo ne, nde metah deh cuande che cạhno ye sạhn, nde hua ne che co se preso.
30 Adive checadinó te ạma yạhn sạhn yạn ntuhno se che cạhno se sạhn. Chemin che mạn ne, dechúh sạhn nạn ne. A ráhn rí sạhn ndinạn chahn che chi se nạn ne, cuhnde cạde yahn se nduco se. Caviyạn tuhme.”

31 Dinahn sandạdo chahn che chihquentiyon ihyan ndinạn me, ne quenda se Pạblo vino min, ndạ se nde yạn Antípatris.
32 Tạma ro me ne, a demạn sandạdo ra yuhdo cuahn se nduco Pạblo, ne sạhn chenạhn chahn ne, ndaconan se nạn cuartel.

33 Cuahn che ndạ se yạn Cesarea
ne, necạh se cạca me tạh
gobernador. Namin necạh se Pạblo
tạh ye.
34 Cuahn che chihno ndihchenan
gobernador cạca me ne, tumerune
ye Pạblo deh estạdo ndi cuande ye,
ne cuahn che checadino ye che
Cilicia ne,
35 rạhn ye ri ye ihyan:
—Techecạdé yehn cuahn che ndạ
sạhn che rica nunde se yehn.
Tuhme chihquentiyon ye sandạdo
che din se cudạdo ihyan chete
palacio yahn Herodes.

24

Pạblo nạn gobernador Félix

1 Chihno uhn ro min ne, Ananías,
chidocuyạn che tahque ndinạn
nduco neve sạhn intiyahn ne, ndạ se
min yạn Cesarea, nda se ạma
abogạdo che duche se Tértulo. Chahn
sạhn chahn nạn gobernador cạva
che cạca nunde se yahn Pạblo.
2 Cuahn che a chehua sandạdo
Pạblo ne, canạn Tértulo, rica nunde
se yahn ye:
—Gobernador, nundihve cuahn
ndih yahn che numacuahn
vededevano yahn ne, redin ne
cudạdo numachahte yạn vạco nuhn,
ne ạma dihn va mạn, ạma ndạhcạ
chenan nuhn mạn.
3 Gobernador Félix, ạma
renevahnecun nuhn ndih, ne nte
nuhn nundihve cuahn ndih yahn
nducuahn che redin ne cạva nuhn.
4 Mạn ne, cạva che hua nduh
tihyon nuhn ura yahn ne ne, codin
chahtino ne, cuihnevan ne menạn
lihn che cạhma nuhn.
5 Sạhn tih ne, nduhcạ ạma cah
cạva nuhn, tihcạ se, te quechica se
numachahte yạhn yahn Roma,
rendedecuan se ihyan nación yahn
Israel, rinun se ihyan che rahteruhn
ye nduco vih. Namin ndinạn se yahn
partido yahn sạhn yạn Nazaret che
duche se Jesús.
6 Nde nahn detoh nan se yạco
chahte yahn nuhn. Chemin che
chetạh nuhn sạhn, nahn techecạde
nuhn yahn se nduhcạ che
rihquentiyon ley yahn nuhn.
7 Ate Lisias, ihyan ndinạn yahn
sandạdo ne, chendạ ye, ntico ye sạhn
numacuahn fuerza tạh nuhn,
8 ne rạhn ye te duh ihyan che nahn
cạca nunde ye yahn se ne, chi ye nạn
ne. Co cạcarune mạn ne sạhn, ne
cadino ne te cuạco nducuahn che
rica nunde nuhn yahn se.

9 Sạhn nación yahn Israel che
nduco se min ne, namin rạhn se te
cuạco nducuahn chemin.
10 Tuhme din tạh gobernador cạva
che cạhma Pạblo, ne rạhn ye:

—Ạma yenó che ndih techecạde
ne yáhn, te a devanó te a ndeh nduyo
rihquentiyon ne yạn vạcó.
11 Co cadino mạn ne te comạn ri
ndichio ro che ndá yạn Jerusalén
cạva che ndevá yavenạn Dendiohs.
12 Hua rente cạndá nduco ihyan,
hua rendedecuán ihyan, nde huane
chete yạco chahte mạn, nde huane
chete yạco cạhya mạn, nde huane
viyạn mạn.
13 Sạhn sih ne, hua co ndạhco
cuạco se nde ạma dehtenduh che
rica nunde se yáhn.
14 Cạhma cuạcó có ndih te
redináhn vederihquentiyon ra che
ndạhco cạde Dendiohs yahn ihyan
ndico yáhn. Sạhn sih ne, rạhn se te a
deva vih vederihquentiyon min, ate
hua, te ritahnó Dendiohs mạn,
nducuahn ley yahn ye mạn,
nducuahn vederihquentiyon yahn
ye che dirun ihyan profeta mạn.
15 Nduhcạ che ritahno sạhn sih
ndudo yahn Dendiohs che va che
ntuche nducoyạca tenạhn, ihyan che
ndah ye nạn Dendiohs mạn, ihyan
che hua ndah ye mạn ne, tihcạ
ritahnó.
16 Chemin che ạma rihcó cudạdo
ro ro cạva che dave yavenán nạn
Dendiohs mạn, nạn ihyan mạn.

17 'Chihno ndeh nduyo che
quechicá nạn yạhn yahn ne,
ndaconán nación yáhn cạva che
necạh tume che ndi vedevạhino

cạva ihyan chevạh mạn, cạ́h vedino yáhn nạn Dendiohs mạn.
18 Chihno che ndo davé nduhcạ costumbre yahn nuhn ne, ạma o sạhn nación yahn Israel che chica se yạhn yahn Asia ne, ndihchero se u chete yạco chahte ura che recạ́h vedino yáhn. Hua redin cạndá, nde hua yạhn ihyan nducó.
19 A sạhn chahn che va che chi se muhn, cạca nunde se yáhn ndete che va dehca che nedín yahn se.
20 Ndete che hua ne, sạhn sih cạhma se deh nunde ntạca se ro che ndo dạma se, techecạde se yáhn.
21 Ametah nde ạma nunde yáhn atenạn che ạma dito rạ́hn nạn se tuhcạ: “Mạn ne, retechecạde nchuhn yahn che ritahnó che va che ntuche tenạhn.”
22 Cuahn che chihnevan Félix che tihcạ ne, nducote a ndah devano ye nduhcạ che ritahno ihyan Dihvo vo Jesucristo ne, chaconahn nạn ye che retechecạde ye, ne rạhn ye ri ye sạhn chahn:
—Cuahn che ndạ Lisias, ihyan ndinạn yahn sandạdo ne, cadino ndáh yahn dehtenduh che rica nunde nchuhn.
23 Tuhme chihquentiyon Félix capitán me che quendi se, din se cudạdo Pạblo. Ate hua tihyon chiche se ihyan mạn, cạh yune se che cạhn ihyan yahn ye quendichero ye ihyan mạn, cạh ye dehtenduh yahn ye mạn.
24 Chihno neve ro me ne, chendạ Félix nạn che retechecạde ye, ne nduco ye ndạhta yahn ye, Drusila, ạma tạhn nación yahn Israel. Dechuh tun ye che chehua Pạblo cạva che cạhma ye nduhcạ che va che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo.
25 Ate cuahn che rạhn Pạblo yahn che va che cạhcomạn ihyan dehtenduh che ri yeno mạn ye mạn, va che dinahn ye che rihquentiyon Dendiohs mạn, va che techecạde Dendiohs yahn ihyan mạn ne, dihya Félix chi, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Nduco chemin ne, a va. Tạma ro cuahn che conun yáhn ne, tahvé che ngua di.
26 Namin quenan rino Félix che cạh Pạblo tume ihyan cạva che ntạhte ye ihyan, ne chemin che ạma ndeh yune cah ye ihyan cạva che nte ye nduco vih.
27 Tihcạ chihno o nduyo, ne ndiquendạh Félix che quenan ye gobernador, chendạ Porcio Festo menun ye. Nducote Félix ne, nahn ye che quendi co yeno ihyan nación yahn Israel nduco ye ne, hua ntạhte ye Pạblo.

25

Pạblo nạn gobernador Festo

1 Tuhme ndạ Festo cạva che conan ye gobernador. Chihno ino ro min ne, chica ye min yạn Cesarea, ne ndạ ye yạn Jerusalén.
2 Chidocuyạn che tahque ndinạn nduco sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel ne, necạh cuande se ihyan nduhcạ che a chica nunde se yahn Pạblo.
3 Nducote a ntuhno sạhn chahn che dechuh se sạhn che cạhno se Pạblo cuạhn yune ne, chica se ạma favor chahte Festo che tahve ye che quengua Pạblo yạn Cesarea.
4 Ate ndahconan Festo te Pạblo ne, a yạn Cesarea quenan ye vạcoyạhn, ne cuihno neve ro ne, va che ndaconan mạn ye min nạn che rihquentiyon ye.
5 Rạhn ye ri ye sạhn chahn:
—Co cạhn nchuhn yạn Cesarea nducó, ne min cuhnde cạde yahn ne nduco sạhn min ndete che va nunde chahte yahn se.
6 Atenạn nun, o ndiche ro quenan Festo yạn Jerusalén, tuhme conạhn ye yạn Cesarea. Tạma ro me ne, chihnde ye nạn che retechecạde ye, ne tahve ye che chehua Pạblo.
7 Cuahn che ndạ Pạblo ne, ạma yạhn sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel che chica se yạn Jerusalén, ndạ se min ne, chahtendi se, chica nunde se yahn ye yahn ạma nde nạn nunde

rahte, ate nde ạma hua chi ndạhco cuạco se.
8 Tuhme rạhn Pạblo, rendedevahn ye ihyan:
—U ne, hua quendihcó nde ạma nunde. Hua chihngạ ráhn, nde huane yahn ley yahn ihyan nación yahn Israel, nde huane yahn yạco chahte yahn ne, nde huane yahn emperador che rihquentiyon ye Roma.
9 Ate nducote nahn Festo che co yeno ihyan nación yahn Israel nduco ye ne, tumerune ye Pạblo:
—¿A nahn cahn yạn Jerusalén cạva che min techecạdé yehn ne?
10 Ndahconan Pạblo yahn ye:
—A nạn intiyahn yahn emperador yahn Roma ntí meniyon. A muhn va che cuhnde cạde yáhn. A devano ndah ne te nde ạma nunde hua quendihcó yahn ihyan nación yahn Israel.
11 Ndete che quendihcó ạma nunde che va che cóh ne, cuihquentiyon ne che cóh. Ate ndete che hua cuạco nde ạma nạn dehtenduh che rica nunde sạhn sih yáhn ne, nde ạma ihyan hua co necạh se u tạh se. Mạn ne, ricá che mạn emperador teche cạde ye yáhn.
12 Nte cạde Festo nduco ihyan che rinạn ye ihyan, tuhme rạhn ye ri ye Pạblo:
—Mạn ne, nducote a chique che techecạde emperador yehn ne, nạn emperador cahn.

Pạblo nạn rey Agripa

13 Chihno neve ro min ne, rey Agripa nduco Berenice ne, chahn ye yạn Cesarea che ndihchero ye Festo.
14 Ndeh ro chahtenan ihyan chahn min, ne ạma ro ne, rente Festo nduco rey me yahn Pạblo, ne rạhn ye:
—Quenun ạma preso vạcoyạhn che chaconahn Félix sạhn.
15 Cuahn che cháhn yạn Jerusalén ne, chidocuyạn che tahque ndinạn nduco sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel ne, nte cuande se u yahn nunde che redecueh dạme se sạhn, ne chica se che coh se.
16 Ndahconán yahn sạhn chahn te ihyan ndinạn yahn Roma ne, hua rihquentiyon ye che coh ạma ihyan numanahn che ametah cuhnde cạde yahn ye nduco ihyan che rica nunde ye yahn ye.
17 Chemin che cuahn che ndạ sạhn chahn muhn ne, hua chihco rinó ihyan. Tạma ro me ne, cháhn nạn che retechecạdé, ne tahvé che chehua sạhn preso me.
18 U rạhcó te co ạma nunde chahte quendihco se, ate sạhn che rica nunde chahn ne, hua ri deh nunde che redecueh dạme se sạhn.
19 Demạn yahn dehtenduh che ritahno se nduco yahn ạma ihyan che duche ye Jesucristo che a ndih ye, ne sạhn preso ne, rạhn se te quenduche ye. A chemin no che rica nunde sạhn chahn yahn se.
20 Nducote u ne, hua devanó tạca techecạdé yahn dehtenduh che tihchan ne, tumerune sạhn ndete che nahn cạhn se yạn Jerusalén, cuhnde cạde yahn se.
21 Ate chica se che techecạde emperador Augusto yahn se. Chemin che chihquentiyón che ndonun se vạcoyạhn nde ro che co dechúh sạhn tạh ye.
22 Tuhme rạhn Agripa ri ye Festo:
—Namin u nahn cahneván che cạhma se.
Ndahconan Festo yahn ye:
—Caviyạn cahnevan ne che cạhma se.
23 Tạma ro me ne, Agripa nduco Berenice ne, chendạ ye numacuahn vedeyudo chete palacio nduco ihyan ndinạn yahn sandạdo mạn, ihyan nạhn che vate ye yạn min mạn. Tuhme tahve Festo che chehua Pạblo,
24 ne rạhn ye:
—Rey Agripa mạn, nchuhn che nto dạma ne muhn mạn, ngạ sạhnguh. Ạma yạhn sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel, nde chica nunde se yahn se cuahn che cháhn min yạn Jerusalén, nde ndạ se muhn, hua renguan se rica se u che cạhcantiyón che coh se.

25 Ate u ne, hua ntạcá nde ạma
nunde yahn se cạva che coh se, ne
nducote mạn se chica se che
techecạdé emperador Augusto yahn
se ne, chihquinó che dechúh sạhn
nạn ye.
26 Ate nducote hua devanó deh
nunde yahn se che dirún nạn cạca
che dechúh yahn emperador yuhn
vo ne, tahvé che chehua sạhn. Nti se
nạn nducoyạca nchuhn, menạn
vihca nạn ndih, rey Agripa, cạva che
tumacadino ne deh nunde
quendihco se che co dirún nạn cạca
che dechúh,
27 te rạhcó te dín ạma vedenine
ndete che dechúh ạma preso che nde
hua dirún deh nunde quendihco se.

26

Chihnevan rey Agripa yahn Pạblo

1 Tuhme rạhn Agripa ri ye Pạblo:
—Co cahme.
Chenihyon Pạblo tạh ye, ne rạhn
ye:
2 —Rey Agripa, ạma ndah ro yáhn
che co cạhmá nạn ne yahn
nducuahn che rica nunde sạhn
ndinạn yahn nación yahn Israel
yáhn,
3 te ndih ne, a devano ne
nducuahn costumbre yahn nuhn,
ihyan nación yahn Israel mạn, yahn
che ndeh cuạn ndi nuhn mạn.
Chemin che ricá ndih che din
chahtino ne yahn nducuahn che
cạhmá.

Nduhcạ che din Pạblo ro che ametah cotahno ye Dihvo vo Jesucristo

4 'Nducoyạca ihyan nación yahn
Israel ne, ndihche ye nduhcạ che
quechicá yạn vạcó mạn, yạn
Jerusalén mạn, nde ro che lihn u.
5 Ndete che nahn ye ne, co cạhma
ye te nde ro che chihtá ne, chinducó
partido yahn fariseo, partido min
che tahque yudo vederihquentiyon
yahn.
6 Mạn ne, cuhnde cạde yáhn, te
ritahnó che va che ndedetuhche
Dendiohs tenạhn nduhcạ che a cạh
ye ndudo yahn ye ihyan ndico yahn
nuhn.
7 Nducoyạca ihyan, nduh che
ndichio ndạta yahn Israel ne,
ritahno ye che dinahn Dendiohs
ndudo yahn ye, ne chemin che, nde
ro nde rạhn, redinahn ye che
rihquentiyon ye mạn, rendeva ye
yavenạn ye numacuahn chedave
yahn ye mạn. Rey Agripa, mạn ne, a
yahn che tihcạ ritahnó che va che
conahn ndudo min che rica nunde
sạhn chahn yáhn.
8 ¿Dehco che hua ritahno nchuhn
che Dendiohs va che ndedetuhche
ye tenạhn?

Nduhcạ che din tạn Pạblo ro menạn me, nahn cạhno ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

9 'Ro menạn me ne, ndedecadinó
che va che din tạ́n nduco ihyan che
ritahno ye Jesucristo yahn yạn
Nazaret,
10 ne tihcạ din tạ́n nduco ihyan
chahn yạn Jerusalén. Chidocuyạn
ndinạn ne, dirun ye ạma cạca, te ye
u cạva che cuíh ihyan vạcoyạhn, ne
chíh ạma yạhn ihyan che ritahno ye
Jesucristo. Cuahn che rihno ye ạma
cha ihyan chahn ne, namin nducó ri
dạma ndudo yáhn nduco ye.
11 Ạma ndeh yune cạh ríhn ihyan
chahn cạva che cạhcomạn ye che
ritahno ye Jesucristo. Tihcạ redín
nduh yạn nduh yạn chete yạco, te
ạma din tạ́n nduco ihyan chahn che
nde tạma nación ráhn, rinúhn ihyan.

Rente Pạblo nduhcạ che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo

12 'A ntiyon min cháhn yạn
Damasco, ndá cạca che te
chidocuyạn ndinạn chahn u.
13 Ndih rey, cuihcovan ndah ne.
Nạn inguiyạhn, cuahn che quenun
yuné, cuáhn ne, u nduco sạhn che
nducó, ndihchero nuhn ạma dave
che chica nạn ro, che tahque yudo ro
che co yạhn che quendihco nạn ro,
ne chiya chihto nạn nuhn.
14 Chera nducoyạca nuhn
ndiyạhn, ne chihneván ạma ndudo
devạco yahn mán, che rạhn: "Saulo,
Saulo, ¿dehco che redin tan nduco

ihyan yáhn? Che tihcạ redin ne,
nduhcạ redin itenine che renun yah
mạn te ite, renun te yạhn cuiyon che
rahco nduco ihyan ite."
15 Tuhme tumeruné: "Dihvé, ¿duh
ndih ne?" Ndahconan Dihvo vo, ne
rạhn ye ri ye u: "A u che Jesucristo
che redin tan nducó.
16 Cuenecuen, te chihnde ró nan
cạva che din ntiyon yáhn. A
tendạhnún di cạva che cuacotohn
ndudo yáhn che ndihchero u mạn ro
cuh. Mạn va ca che ndihchero u, ne
tihcạ cuacotohn ndudo yahn
chemin.
17 Ndedeváhn di tạh ihyan nación
yahn Israel mạn, tạh ihyan nación
chenạhn mạn, te vạn ihyan chahn
dechúh di,
18 cạva che cacuehn ihyan, ne hua
quendi ye vedetundo yahn ye mạn,
hua quendi ye, dinahn ye che
rihquentiyon chundah mạn. Ate
quendi ye vededevano mạn, dinahn
ye vederihquentiyon yahn Dendiohs
mạn. Namin cotahno ye u, ne nduco
chemin ne, ndạca ye vederenchahco
yahn nunde yahn ye, ne cuahtenan
ye dạma nduco ihyan yahn
Dendiohs."

Dinahn Pạblo ndudo che chihnevan ye

19 'Rey Agripa, hua chacotạhn
ndudo che chica vahchetero,
chihneván,
20 te cahndudó ndudo min nạn
ihyan yạn Damasco mạn, nạn ihyan
yạn Jerusalén mạn, nạn ihyan che
vate ye numachahte estạdo yahn
Judea mạn, nạn ihyan che vate ye
nación chenạhn mạn. Riyạhvé ihyan
chahn che nto ino ye nunde yahn ye
mạn, che cuah ye Dendiohs mạn, che
ndạhcạ cuahtenan ye cạva che
cạhco ro ye che a nto ino ye mạn.
21 Yahn che tihcạ redín ne, sạhn
nación yahn Israel ne, tumangạn se
u min chete yạco chahte, nahn
cạhno se u.
22 Ate rinan Dendiohs u, ne nde
meniyon riquendí rahndudó ndudo
yahn ye nạn nducoyạca ihyan, ihyan
nạhn mạn, ihyan chevạh mạn.
Ndudo che din Dendiohs che dirun
ihyan profeta mạn, Moisés mạn,
yahn che va che co ne, a ndudo min
no che rahndudó.
23 Rahndudó che a va che
chuhrihn ihyan min che a va cạde
che chi ye, ndedevahn ye ihyan
iyehnse, ne cuihno che coh ye ne,
ihyan min menạn vihca va che
ntuche ye vạn tenạhn, cạh ye ndudo
ihyan nación yahn nuhn mạn, ihyan
nación chenạhn mạn, che ndevahn
nducoyạca ihyan che cotahno ye
ihyan.

Nahn Pạblo che cotahno rey Agripa

24 Cuahn che tihcạ rạhn Pạblo, che
rendedevahn ye ihyan ne, cah Festo:
—Pạblo, ¡luco ri di!, yahn che ạma
rehn.
25 Ate ndahconan Pạblo:
—Festo, che ạma renevahnecún
ndih, hua dehve luco u, te che renté,
rihnevan nchuhn ne, demạn ndudo
cuạco.
26 Ngạ rey Agripa, a devano ndah
ye dehtenduh che tuhchan. Chemin
che nde hua rá cudạdo, renté nạn ye.
A devano cuạcó te namin ihyan cuh
ne, a devano ye nducuahn
dehtenduh che tuhchan, te nạn
nducoyạca ihyan chinahn.
27 Rey Agripa, ¿a ritahno ne ndudo
che din Dendiohs che dirun ihyan
profeta ne? U devanó te ritahno ne.
28 Rạhn Agripa ri ye Pạblo:
—Nduco tah cuahn ne, din che
cotahnó Jesucristo.
29 Tuhme rạhn Pạblo:
—Nduco tah o nduco ndeh ạma
ndạhcạ ndete che cuahnecun
Dendiohs che ndih nduco nducoyạca
ihyan che vate ye muhn, rihnevan
ye che rạhn, cotahno nchuhn
Jesucristo nduhcạ che ritahnó.
Namin ạma ndạhcạ ndete che hua
cuahnecun Dendiohs che co nchuhn
preso nduhcạ u.
30 Chihno rạhn Pạblo chemin ne,
rey me mạn, Berenice mạn,
gobernador mạn, nducoyạca ihyan
che vate ye min mạn ne, necuan ye,
31 cuahn ye ạma lạdo, ne rente ye
yahn Pạblo vạn mạn ye nduco vih:

—Sạhn tih ne, dehve quendihco se nde ạma nunde cạva che coh se, nde huane cạva che conun se vạcoyạhn.

32 Agripa ne, rạhn ye ri ye Festo:

—Ndete che hua chica se che techecạde emperador yahn se ne, co ntạhte vo sạhn.

27

Dechuh ye Pạblo yạn Roma

1 Cuahn che a chihnde cạde che dechuh ye Pạblo yạhn yahn Italia ne, chinduco nuhn ihyan. Ạma capitán che duche se Julio, che ndi cuande se batallón che duche Augusto, ndondạ tạh se Pạblo nduco te neve preso che va che cạhn se.

2 Chahtenun nducoyạca nuhn ạma bạrco yahn yạn Adramitio che a va yạn che nạhn yạhn yahn Asia, ne chica nuhn min. Namin Aristarco yahn yạn Tesalónica, yạhn yahn Macedonia ne, chinduco ye nuhn.

3 Tạma ro me ne, ndạ nuhn yạn Sidón, ne nducote Julio ne, renevahnecun se Pạblo ne, cạh yune se che chahn ye, chendihchero ye amigo yahn ye mạn, che conan ihyan chahn ihyan mạn.

4 Cuahn che chica nuhn yạn Sidón ne, chuhnan nuhn yạhn yahn Chipre, quenan lạdo tạh cueh nuhn, te cuahn nạn che cuahn nuhn rechi yuhne.

5 Chuh dạma nuhn yạhn yahn Cilicia mạn, Panfilia mạn, ne ndạ nuhn yạn Mira, yạhn yahn Licia.

6 Min ndạca capitán me ạma barco yahn yạn Alejandría che cuahn yạhn yahn Italia, ne chihquentiyon se che chahtenun nuhn chete, quendi nuhn cuahn nuhn.

7 Chihno ndeh ro ne, a conunde ndạ nino bạrco me yạn Gnido, te ạma rino cuahn. Nducote ạma rechi yuhne cuạhn nạn cuahn ne, tahque ndah che chuh nino yạn Salmón, ne chaconduto nan yạhn yahn Creta.

8 Ạma conunde chuh bạrco me numacuahn chihto nuniyạhn nde ndạ ạma cuạn nino yạn Lasea nạn che duche Buenos Puertos.

9 Ạma ndeh ro chinda, ne ạma cạhnda che cuahtechica ca bạrco nạn nuniyạhn, te a cochi nino ro iche. Chemin che yạhve Pạblo nducoyạca ihyan che chenun ye min,

10 ne rạhn ye:

—Nchuhn combiero, devanó te ạma cạhnda ndete che quendi vo cuhn vo, te denda vo bạrco cuh nduco chede che nda. Nde mạn vo ne, cạhnda yuhn vo.

11 Ate capitán me ne, tahque tumacạh ca ye yahn sạhn che yahn se bạrco me mạn, sạhn ndinạn che ricạhca mạn, che co che rạhn Pạblo.

12 Nducote yạn min ne, hua ndạhcạ che cuahtenan ihyan ro iche ne, nducoyạca ihyan chahn ne, nahn ye che ndạca nuhn min, ndete che co ndạ nuhn Fenice, ạma yạn, yạhn yahn Creta che rendihche cuạco cuạhn nạn Africa, cạva che min cuahtenan nuhn ro iche.

Ạma ri yudo nạn nuniyạhn

13 Ạma ro ne, canạn quendihco yuhne cuto che hua dito rano, ne chihco dạma ino ihyan chahn, ne cuahn nuhn numacuahn chihto yạhn yahn Creta.

14 Ate huane rạhn me ne, canạn ạma dito rano yuhne tạn, rahn nạn bạrco me.

15 Nducote hua recạh yune yuhne tạn me che cạhn bạrco cuạhn nạn che nahn nuhn ne, tahque ndah chihcomạn nuhn che quenda cuạhn nạn che nahn.

16 Chuh nuhn nino nạn ạma yạhn lihn che duche Clauda nạn che ametah nduh dito rano yuhne, ne a conunde chi ndo tạh ihyan chahn indu lihn che rendạ bạrco,

17 ndeterun ye chete. Tuhme chahcotuma ye ihyo bạrco me cạva che hua condan. Nino min va ạma cuạn nạn che duche Sirte, nạn che hua yạno nune, ne vạh ye che min cuan bạrco me. Chemin che ndedevah ye tino tu che quendihco nạn yạhn yahn bạrco me cạva che hua cạhn min.

18 Tạma ro me ne, quendi ca rano
yuhne tạn me, ne chihtera ye chede
che nda bạrco me vạn nuniyạhn.
19 Chihno ino ro min ne, chihtera
ye nde ạma ndeh nạn dehtenduh
yahn bạrco me.
20 A ạma ndeh ro che nde yạhn
nde iyon hua rendihchero nuhn, ne
a min cuihno coh nuhn che rạhco
nuhn, te ạma riquendi ri yudo.
21 Chihno ndeh ro che hua reh
nuhn ne, chandi Pạblo mendạhn, ne
rạhn ye:
—Combiero, ndete che dinahn
nchuhn che rạ́hn ro che chenan vo
yạhn yahn Creta ne, hua chica vo
min, ndere chinda dehtenduh.
22 Mạn ne, hua dehve rạhco
nchuhn, te andahre conda bạrco, ate
nde ạma vo ne, hua dehva co yuhn
vo.
23 U ne, devanó chemin, te icuino
ne, Dendiohs yáhn che redín ntiyon
yahn ye ne, dechuh ye ạma ángel
yahn ye,
24 ne rạhn ye ri ye u: “Pạblo, hua
dehve rahque, te va che nda nạn
emperador yahn Roma, ne cạva di
ne, ndedevahn Dendiohs nducoyạca
ihyan che chenun ye ndoque chete
bạrco.”
25 Combiero, cạh yạn nchuhn
chedave yahn ne, te u ne, devano
cuạcó te Dendiohs ne, redinahn ye
ndudo yahn ye, ne conahn nduhcạ
che rạhn ángel me.
26 Ate bạrco ne, va che cạhnạn nạn
yạva.
27 Riquenda muhn riquenda min
yuhne bạrco me, ne chihno o ndate
ne, rechuh ạma cuạn nạn che duche
Adria. Nạn mạhn yạn ne, checadino
sạhn che recạhca bạrco me che a
nino va yạhn cuma.
28 Decạde se vạn nune me a yạno
ca, ne ri ndico ntihyon ạma metro.
Tah cuahn cạna nạn ne, decạde tun
se, ne ri ndico ndache metro.
29 Nducote vạh se che cạhnạn
bạrco me nạn yạva ne, ndedevah se
nduco ihyo cun cu che duche ancla
cuạhn cạh bạrco me, cạva che
ametah co cạhn ca, ne chahtenan
rino se, ạma rendedecadino se nde
chi dave.
30 Numanahmin ne, sạhn che
ricạhca bạrco me ne, nahn cạno se,
ndedevahn se sạhn. Chemin che
canạn ndedevah se indu me, redin
cạ se che nahn ndedevah se tạma te
o cu cuạhn tin bạrco me.
31 Ate rạhn Pạblo ri ye capitán me
nduco sandạdo chahn:
—Ndete che cạno sạhn chuhn ne,
nchuhn ne, hua co ndevahn ne.
32 Tuhme chihca sandạdo chahn
ihyo che nechiche indu me ne,
chendạh nun vạn nune.
33 Cuahn che a nahn co dave ne,
rạhn Pạblo ri ye nducoyạca sạhn
chahn:
—Ndạhcạ che cheh nchuhn, te a o
ndate che nde hua reh ne nde hua
rahteyạdo ne.
34 Cocheh nchuhn mare tah cạva
che cocha ne, cạhca ne nune. Hua
dehve rạhco ne, te hua dehva co
yahn ne.
35 Chihno rạhn ye chemin ne,
chetạh ye pạn, ne necạh ye
nundihve cuahn Dendiohs nạn
nducoyạca sạhn chahn, ne ndeh ye
canạn reh ye.
36 Tuhme chavi tah vederạn yahn
sạhn chahn, ne namin cheh se.
37 Vạn nducoyạca nuhn che
chenun nuhn chete bạrco me ne, ri
nuhn o ciento quenan ino raco
ntihyon ạma ihyan.
38 Chihno che cheh sạhn chahn tah
ne, chihtera ca se trigo cạva che
ndạh cah nduh bạrco me.

Chehchenun bạrco vạn nuniyạhn

39 Cuahn che a chi dave me ne, hua
nchanạn sạhn ricạhca bạrco chahn
ti mạn che chenun se. Ate chinạn se
ạma reche nuniyạhn che a ro
yạhndute numa chihto. Tuhme
chihquino se che cacạhca se bạrco
me, ndete che co ndạ min.
40 Chihca se ihyo yahn ancla
chahn, nuhnde cạva bạrco me.
Ndạhco cạva se indu che ricạhca
bạrco, ne cuahn che ndedecạ yạco se
tino tu che rendihco tin yạhn yahn
bạrco ne, canạn rica, cuahn cuạhn
nạn va reche nuniyạhn.

41 Ate ndạ bạrco me ạma cuạn nạn
che rentạhn nun vih nune, ne
cạhnạn nạn yạva. Min chihnde
chiche, ne nducote ạma rahn nune
cuạhn vedạme ne, chihno chendan.
42 Tuhme ntuhno sandạdo chahn
che cạhno se sạhn preso cạva che
hua cạno nde ạma se.
43 Ate capitán min ne, nducote hua
nahn se che coh Pạblo ne, hua cạh
yune se che tihcạ din se.
Chihquentiyon se che nducoyạca
sạhn che ri se nune ne, cạhca se
nune, cạhn se nạn yạhn cuma,
44 ne sạhn chenạhn ne, nạn irahno
mạn, cheyahn bạrco mạn, cạhn
nduco se. Nduco tihcạ ne, ndevahn
nducoyạca nuhn.

28

Quenan Pạblo yạhn yahn Malta

1 Cuahn che a ndạ nuhn yạhn min
ne, checadino nuhn che Malta
duche.
2 Ihyan che vate ye min ne, ạma
nevahnecun ye nuhn, ne chihco ye
ạma vạcoyạhn chahte cạva che
necạh ihno nuhn, te ạma iche mạn,
ạma ran co mạn.
3 Pạblo ne, renedin dạma ye
duniyạhn cuma, ne cuahn che rih ye
vạcoyạhn ne, quendạh ạma cu tạn
yahn ihno yahn vạcoyạhn, ne cạh te
tạh ye.
4 Cuahn che ndihche ro ihyan
yạhn min che quendihco raco cu me
tạh Pạblo ne, rạhn ye vạn mạn ye
nduco vih:
—Sạhn tih ne, co sạhn rihno ihyan
se, ne andahre ndevahn se vạn
nuniyạhn, ate tạh Dendiohs ne, hua
ndevahn se.
5 Ate chihde Pạblo tạh ye, ne
chendạhnun cu me vạcoyạhn, ne
hua dehva chi yahn ye.
6 Nducoyạca ihyan chahn ne,
chenan rino ye che condito Pạblo, o
adenạn no condạh ye, coh ye. Ate
cuahn che a chi ndeh ura che
chenan rino ye ne, a hua dehva chi,
ne ndahcorun ye che rendedecadino
ye, ne rạhn ye te Pạblo ne, Dendiohs
ye.
7 Nino min va yạhn yahn ạma
ihyan che duche ye Pulio. Ihyan min
ne, ndinạn ye yahn ihyan chahn.
Ạma nevahnecun ye nuhn
numacuahn vedeyeno, ne
chahtenan nuhn vạco ye ino ro.
8 Chida Pulio ne, quendite ye, ndi
ye cah ihno mạn, cah yun mạn.
Chahn Pạblo, chendihchero ye
ihyan, ne chihno covạh ye ne, nahn
tạh ye ihyan min, ne ndo yahn ye.
9 Checadino ihyan yahn chemin,
ne ndo dạma ihyan cah che vate ye
yạhn min, ne namin ndoyahn ye.
10 Ạma nevahnecun ihyan yạhn
min nuhn, ne te ye nducuahn
dehtenduh che cochihve yahn nuhn
cuahn che ndạca nuhn min.

Ndạ Pạblo yạn Roma

11 Chihno ino iyo ne, chahtenun
nuhn chete tạma bạrco yahn yạn
Alejandría che quenan min ro iche.
Bạrco min ne, nda ạma bandera nạn
che nentạva se Cástor nduco Pólux,
che rivahn dendiohs yahn sạhn che
ricạhca bạrco.
12 Ndạ nuhn yạn Siracusa, ne min
chahtenan nuhn ino ro.
13 Chica nuhn min, quendi nuhn
numa chihto nuniyạhn nde ndạ
nuhn yạn Regio. Tạma ro me ne,
rano yuhniyạhn, ne chihno o ro ne,
ndạ nuhn yạn Puteoli.
14 Min ntạca nuhn yạhn dihno vo,
ne rạhn ye nduco nuhn che
cuahtenan nuhn nduco ye.
Chahtenan nuhn ạma ndate, tuhme
cuahn nuhn yạn Roma.
15 Dihno vo che vate ye yạn Roma
ne, checadino ye che ndạ nino nuhn,
ne ndạ ye, chendi yune ye nuhn ạma
cuạn nạn che duche Tres Tabernas.
Nạhn ye ne, ndạ dạma ye nde ndihve
che duche Foro de Apio. Cuahn che
ndihchero Pạblo ihyan chahn ne,
cạh yạn ye chedave yahn ye, ne
necạh ye nundihve cuahn Dendiohs.
16 Cuahn che ndạ nuhn yạn Roma
ne, necạh capitán me preso chahn
tạh ihyan ndinạn yahn sandạdo che
redin cudạdo min. Me Pạblo ne, cạh
yune ye che nuhn ye ạma vah nạn

che conun ye, ne nduco ye ạma sandạdo che redin se cudạdo ihyan.

Rahndudo Pạblo Ndudo yahn Dendiohs yạn Roma

17 Chihno ino ro che ndạ nuhn ne,
din dạma Pạblo nducoyạca ihyan nạhn, ndạta yahn Israel, che vate ye
min yạn Roma, ne rạhn ye ri ye
ihyan:
—Nchuhn dihnó, u ne, nde ạma
nunde hua quendihcó nạn ihyan
nación yuhn vo Israel, nde hua
rahcotáhn costumbre che chihco
ihyan ndico yuhn vo. Ate andahre
che tihcạ ne, din ye preso u min yạn
Jerusalén, ne necạh ye u tạh ihyan
ndinạn yahn Roma.
18 Ihyan ndinạn chahn ne,
techecạde ye yáhn, ne nducote
ametah nde ạma nunde yáhn cạva
che cạhcantiyon ye che cóh ne, nahn
ntạhte ye u.
19 Ate ihyan nación yuhn vo ne,
hua cahnecun ye. Chemin che a cạde
chicá che techecạde emperador
yáhn, andahre metah nde ạma
nunde che cáh ihyan nación yuhn
vo.
20 Mạn ne, din dạmá nchuhn cạva
che ndihche vih vo mạn, cạva che
nte cuandé nchuhn dehco che
nchiche cadena cuh u mạn. Nchiche
cadena cuh u, te ritahnó che va che
conahn ndudo che te Dendiohs,
checadino uvo, ihyan nación yahn
Israel.
21 Tuhme rạhn ihyan chahn ri ye
ihyan:
—Nde ạma cạca che dirun ihyan
estạdo yahn Judea yahn dehtenduh
che redin ne, ametah ndạ tạh nuhn.
Namin nde ạma dihno vo che rica ye
min, rendạ ye muhn ne, hua chihngạ
rạhn ye yahn ne.
22 Ate nahn cahnevan nuhn deh
cạhma ne, te a numacuahn no ne,
tạn ihyan yahn vederihquentiyon ra
che ritahno nchuhn.
23 Tuhme chihco ye ạma ro, ne
ạma yạhn ye ndo dạma ye vah nạn
che quenun Pạblo, ne numa ro
cahndudo ye yahn
vederihquentiyon che ndạhco cạde
Dendiohs. Rahndudo ye ley che
dirun Moisés mạn, ndudo che dirun
profeta mạn, ne nahn ye che conahn
ihyan chahn yahn Dihvo vo
Jesucristo.
24 Nạhn ihyan chahn ne, chitahno
ye, ne nạhn ye ne, hua chitahno ye.
25 Nducote nạhn ye ne, hua
quenan ino ye ne, necuan ye che
nahn nạhn ye. Tuhme rạhn Pạblo ri
ye ihyan chahn:
—A ndạhcạ ndudo che cạh Vaco
Ndah yahn Dendiohs, cahndudo
ihyan profeta Isaías, chihnevan
ihyan ndico yuhn vo:
26 Cuehn, cuahndode nạn ihyan sih
tuhcạ:
“Cuahn dạma rihnevan nchuhn, ate
hua renahn ne.
Cuahn dạma rendihche ro ne, ate
hua renchanạn ne,
27 te nedin cheche mạn ne chedave
yahn ne.
Hua redinahn ne mạn, hua rihcovan
ne mạn,
hua renahn ne mạn, hua rento ino
ne nunde yahn ne mạn.
Chemin che hua renchahco
Dendiohs cạva ne.”
28 Mạn ne, cadino nchuhn te
cuahndudo nuhn ndudo ndah yahn
Jesucristo vạn ihyan nación
chenạhn. Ihyan chahn che cuạco ne,
cạhcovan ye, ne ndedevahn
Dendiohs ihyan.
29 Cuahn che chihno rạhn Pạblo
tihcạ ne, conạhn ihyan chahn,
quenan ạma ndeh rente ye nduco
vih, te chi tạn ye yahn ndudo min.
30 Pạblo ne, quenan ye min o
nduyo, quenun ye vah nạn che
tumanan ye, ne nevahnecun ye
nducoyạca ihyan che rahn ye,
rendihchero ye ihyan.
31 Rahndudo ye yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs
mạn, ricuahn ye ndudo yahn Dihvo
vo Jesucristo mạn, ne nde ạma ihyan
ne, hua din vạhche ye yahn ye.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YA̱HN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N ROMA

1 U Pa̱blo, che tenda̱hnun
Dendiohs u, che dín ntiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo ma̱n, che co
apóstol ma̱n, che cuahndudó ndudo
ndah yahn ye ma̱n ne, dirún ca̱ca
cuh yahn ne.
2 Yahn ndudo ndah min ne, a
chihco ca̱de Dendiohs na̱n Ndudo
ndah yahn ye nde a ra̱hn me, dirun
ihyan profeta yahn ye.
3 Ndudo ndah min ne, ra̱hn yahn
Da̱ya ye, Dihvo vo Jesucristo, ihyan
min che chihndeya̱n ye va̱n nda̱ta
yahn David.
4 Numacuahn vederihquentiyon
yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne,
ntuche ye va̱n tena̱hn, ne nduco
chemin chihnde ro che Da̱ya
Dendiohs ihyan.
5 Che cuande yahn ihyan min ne,
din yahino Dendiohs nuhn, ne a
tenda̱hnun ye nuhn che co nuhn
apóstol, cuahndudo nuhn Ndudo
yahn ye va̱n ihyan nducuahn nación,
ca̱va che nevahnecun ye, ne cotahno
ye.
6 Va̱n ihyan chahn ne, nchuhn che
a nedin yahn Dihvo vo Jesucristo
nchuhn, ne nduco ne ndi cuande ne,
te a tenda̱hnun Dendiohs nchuhn.
7 Nchuhn, ihyan yahn Dendiohs
che yahino ye nchuhn, vate ne ya̱n
Roma ne, dechúh ca̱ca cuh yahn ne.
Chido vo Dendiohs ma̱n, Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, din yahino ye
nchuhn, din ye che nda̱hca̱
cuahtenan ne.

Pa̱blo ne, nahn ca̱hn ye ya̱n Roma

8 Numachahte iyehnse ne, a
chetuhn ndudo yahn nchuhn,
nduhca̱ che ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo. Chemin che mena̱n vihca
che cuande yahn ihyan min ne,
reneca̱h nundihve cuahn Dendiohs
ca̱va ne.
9 Dendiohs, ihyan min che redín
ntiyon yahn ye numa inó, rahndudó
ndudo ndah yahn Da̱ya ye ne,
devano ye che cuahn da̱ma reva̱h
ca̱va nchuhn.
10 Ricá ihyan che ata̱noca nduh ne,
cuahnecun ye che chí quendihcheró
nchuhn,
11 te a̱ma nahn chí quendihcheró
nchuhn, ca̱va che dín che cuahtenan
cuma ne vederihquentiyon yahn
Vaco Ndah yahn Dendiohs, ne
tahque numa ino ne cotahno ne
Dihvo vo Jesucristo.
12 Ava̱ne ne, náhn che neca̱h ya̱n
a̱ma ta̱mo vo chedave yahn vih,
yahn che ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo.
13 Dihnó, ra̱hn rí nchuhn te a̱ma
ndeh yune nahn chí quendihcheró
nchuhn, ne cuahndudó ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo, nduhca̱
che redín va̱n ihyan nación chena̱hn,
ca̱va che din Dendiohs che co ya̱hn
ihyan, cotahno ye da̱ma nduco
nchuhn. Ate nde meniyon ne, hua ri
che chí.
14 A chihquentiyon Dihvo vo
Jesucristo u che cuahndudó ndudo
ndah yahn ye va̱n ihyan yahn
nducuahn nación, va̱n ihyan devano
ma̱n, va̱n ihyan tundo ma̱n.
15 Chemin che quenan inó che a
nun cuahn chí va̱n nchuhn che vate
ne ya̱n Roma, cuahndudó ndudo
ndah yahn ye, cahnevan ne.

Vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo

16 Hua ri cuihna̱n yahn ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, te
chemin che vederihquentiyon yahn
Dendiohs, ca̱va che ndedevahn ye
nducoya̱ca ihyan che ritahno ye,
mena̱n vihca ihyan nación yahn
Israel, namin ihyan nación chena̱hn.
17 Ndudo ndah min ne, a
vederihquentiyon yahn Dendiohs, te
a na̱n ndudo min rihco ro ye che
renedin yahn ye nducoya̱ca ihyan
che ritahno ye, nduhca̱ che a ndirun

nạn Ndudo yahn ye tuhcạ: “Ihyan
che ritahno ye ne, ndo yạn Dendiohs
nduco ye, nedin yahn ye ihyan,
ndevahn ye.”

Nunde yahn ihyan

18 Nahn che cotahno vo, te a
devano vo che Dendiohs, ihyan min
che va ye vahchetero ne, din ye
castigo yah nducoyạca ihyan nunde
che rahcotạhn ye yahn Ndudo yahn
ye.
19 Hua ndạhcạ che tihcạ rahcotạhn
ye, te a devano cuạco ye yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs,
yahn che a mạn Dendiohs cạh ye,
checadino ye.
20 Nde ro che dendah Dendiohs
iyehnse ne, a devano ihyan te ihyan
min che Dendiohs, ne quenan cuma
ye vederihquentiyon cuahn dạma, te
tumacadino ye duh ihyan min, yahn
dehtenduh che dendah ye. Chemin
che nde metah deh che cạhma ye,
cạva che ndedevahn ye ihyan.
21 Andahre a devano ye che va
Dendiohs, ate hua rendeva ye
yavenạn ye, nde hua renecạh ye
nundihve cuahn ihyan. Tahque
ndah ye ne, rendedecadino ye yahn
dehtenduh che nde hua richihve,
nto ye ihyan tundo.
22 Andahre ạma devano ye, che
rạhco ye, ate nde hua renahn ye.
23 Ndotenan che ndeva ye yavenạn
Dendiohs, ihyan min che va ye
cuahn dạma mạn, che ạma chahte
vederihquentiyon yahn ye mạn ne,
rendeva ye yavenạn dehtenduh che
redendah mạn ye, rentạve ye ihyan
iyehnse mạn, ite che chenan cun cạh
te mạn, yạhda mạn, cu mạn.
24 Chemin che chacondạh vedạme
Dendiohs ihyan chahn, cạva che
quendi ye yune chihngạ yahn ye,
cahtera ye vedecuihno yahn ye vạn
mạn ye nduco vih.
25 Ndotenan che quendi ye yune
cuạco, ndeva ye yavenạn Dendiohs,
ihyan min che dendah ye iyehnse
mạn, rendeva nducoyạco vo
yavenạn ye cuahn dạma mạn ne,
quendi ye vederihncheh, rendeva ye
yavenạn dehtenduh che mạn
Dendiohs dendah ye.
26 Chemin che chacondạh vedạme
Dendiohs ihyan cạva che quendi ye
nunde yahn ye nduco vih, cahtera ye
vedecuihno yahn ye. Ihyan ndạhta
ne, ndotenan che cahnevạco ye,
cuahtenan ye nduco inchạhn ye ne,
rahtenan ye vạn mạn ye nduco vih,
rahtendihco ye nunde.
27 A namin no tun ihyan chạhn.
Ndotenan che nuhn ye ndạhta yahn
ye ne, rihtera ye vedecuihno yahn
ye, rahtenan ye vạn mạn ye nduco
vih, ne nduco chemin recạh rihn
mạn ye ihyan, rihco yạn mạn ye
castigo che va che co ye.
28 Nducote hua chihco ye chedave
yahn ye che nevahnecun ye
Dendiohs ne, chacondạh vedạme
Dendiohs ihyan cạva che quendi ye
vederendedecadino chihngạ yahn
ye, cuahtendihco ye nunde.
29 A ndedecuihta mạn ye
nducuahn nạn nunde, chendihco ye.
Ndere rahtenan ye nduco ihyan che
hua nihnevạco nduco ye mạn, ndere
rahtechica ye mạn, chenan cuma ye
vede idihya mạn, vedeve mạn,
vedetạn mạn, vederihncheh mạn.
Cuahnde chende ye mạn, vate cạnda
ye nduco vih mạn, rihno ye vih mạn.
30 Chihngạ rạhn ye yahn vih mạn,
rahcotạhn ye yahn Dendiohs mạn,
hua renevahnecun ye nde ạma
ihyan mạn, redin yạde ye mạn, redin
cun ye mạn, rendedecadino ye
demạn yahn dehtenduh che chihngạ
mạn, hua renevahnecun ye indihte
yahn ye mạn,
31 hua renahn ye mạn, hua
redinahn ye ndudo yahn ye mạn,
hua renan vạhino ye vih mạn, hua
devano nchahco ye yahn vih mạn.
32 Andahre devano ndah ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs
che ihyan nunde ne, va che co ye
castigo yahn nunde yahn ye, ate
riquendi ye rahtendihco ye nunde,
nde tuno rendonan ye combiero
yahn ye che dạma ri ye nduco vih.

2

Dendiohs ne, techecạde ye numa cuạco

1 Nducote a devano nducoyạca
ihyan che va che co ihyan nunde
castigo ne, adecoduhno ihyan che
rendạhchenan ye ihyan chenạhn ne,
nde nạn che cạhma ye metah, te a
dạma ri ye nduco vih, rahtendihco
ye nunde.
2 A devano vo che dạma no redin
Dendiohs castigo ihyan che
rendạhchenan ye.
3 Nchuhn che rendạhchenan ne
ihyan nunde chenạhn, ate dạma ri
ne nduco ye ne, hua rạhco ne che
ndevahn ne yahn castigo yahn
Dendiohs.
4 Hua ducherino ne vedechahtino
yahn Dendiohs mạn, vedeyahino
chahte yahn ye mạn. A devano ne
che quenan cuma Dendiohs
vedeyahino nduco ne, te nahn ye
che nto ino ne nunde yahn ne.
5-6 Ate nducote redin cheche ne
chedave yahn ne, hua nahn nto ino
ne ne, redecuihta ne nunde yahn ne.
Mạn ne vedin ne, te techecạde
Dendiohs yahn ne numa cuạco, ne
va che co ne castigo. Ndạ ro min ne,
techecạde ye yahn nducoyạca ihyan,
tunoca che nedin ye ndahtenan ye
iyehnse.
7 Ihyan che chahtino ye, redin ye
che ndah mạn, chenan ino ye che
quendạh yavenạn ye mạn, che
ndeva Dendiohs ihyan mạn ne, a
ihyan chahn che cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.
8 Ate ihyan che cạnda tin ye mạn,
che rahcotạhn ye yahn ndudo cuạco
mạn, che riquendi ye yune chihngạ
yahn ye mạn ne, quenan cuma che
din Dendiohs castigo yah ihyan.
9 Nducoyạca ihyan nunde yahn
nducuahn nación, menạn vihca
ihyan nación yahn Israel ne,
chuhrihn ye, din Dendiohs castigo
ihyan.
10 Me ihyan nducuahn nación che
din ye che ndah, menạn vihca ihyan
nación yahn Israel ne, ạma ndah ro
yahn ye mạn, ndeva Dendiohs ihyan
mạn, din ye che ndạhcạ cuahtenan
ye mạn.
11 Tihcạ, te Dendiohs ne,
quendihconahn retechecạde ye.
12 Nducoyạca ihyan che chendihco
ye nunde, che nde hua devano ye ley
che dirun Moisés ne, ndiyu ley min
che cạhcantiyon castigo che co ye,
ate va che co ye castigo. Namin
nducoyạca ihyan che a devano ye
ley min, ate chendihco ye nunde ne,
va che co ye castigo nduhcạ che
rihquentiyon ley min.
13 Tihcạ, te atenạn ihyan che
redinahn ye ley min, che ndo yạn
Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye
ihyan, ndiyu ihyan che ndere
rihnevan ye.
14 Cuahn che ihyan nación
chenạhn, che nde hua devano ye ley
min, redin ye nduhcạ che
rihquentiyon ne, a ndero ndi che
redinahn ye vederihquentiyon yahn
Dendiohs, andahre hua devano ye
ley min.
15 Nạn nducuahn che redin ye ne,
rihco ro ye che anduhnecạ ndete che
renevahnecun ye ley min. Nạhn
cuạn ne, rendạ yahn ye che
cuahtendihco ye nunde, ne va che co
ye castigo. Nạhn cuạn ne, rendạ
yahn ye che hua co ye castigo, yahn
che rạhco ye che hua chahte nunde
yahn ye.
16 Ndạ ro yahn ne, quenan cuma
che cạhcantiyon Dendiohs che
techecạde Dihvo vo Jesucristo nunde
yahn nducoyạca ihyan, nde
nducuahn nunde che chahtendihco
ye cuạhn ndeh.

Nunde yahn ihyan nación yahn Israel

17 Nchuhn ihyan nación yahn
Israel, hua dehva co yahn ne, che
rạhco ne, te ndichahtino ne ley che
dirun Moisés. Redin yạde ne, rạhco
ne che yahn Dendiohs nchuhn.
18 A devano ne deh che nahn ye
che dinahn ne che rạhco ne, ne
nducote chahn ne ley min ne, rạhco
ne che devano tendạhnun ne cha che
ndah vạn dehtenduh che redin ne.

19 Numacuahn vedeyạde chenan
ino ne che devano cacuahn ne ihyan
tundo. Rạhco ne che ạma devano
cạh cuande ne ihyan tạcạ co tuno ye
nạn Dendiohs.
20 Rạhco ne che ạma devano
cacuahn ne nde ihyan che hua
renahn ye mạn, nde checạhya mạn,
te a nchuhn che va tạh ne
vededevano mạn, ndudo cuạco mạn,
nạn ley che dirun Moisés.
21 Tuhme nducote ạma devano
cacuahn ne, che rạhco ne, ¿me dehra
cuande che hua redinahn mạn ne?
Nducote rahndudo ne che hua din
duco ihyan, ¿me dehra cuande che
reduco mạn ne?
22 Nducote rahndudo ne che hua
din duche yahn ihyan che a
nihnevạco ye, ¿me dehra cuande che
redin duche yahn mạn ne che a
nihnevạco ne? Nducote rahndudo
ne che hua ndeva ihyan yavenạn
dehtenduh che redin ye dendiohs
yahn ye, ¿me dehra cuande che
reduco ne dehtenduh che rigonun
chihve che va chete yạco yahn ihyan
chahn?
23 Nducote ạma redin yạde ne che
devano ne ley yahn Dendiohs, ¿me
dehra cuande che duche rino ne
ihyan, hua redinahn ne che
rihquentiyon ye?
24 Nduco che tihcạ redin ne ne, a
tạn renun cạh nduhcạ che a ndirun
nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
“Ihyan nación chenạhn ne, a cạva
che duhtuno ihyan nchuhn che
chihngạ rạhn ye yahn Dendiohs.”
25 Che chenan seña nchuhn ne,
tạcạ hua, richihve yahn ne ndete che
redinahn ne ley che dirun Moisés.
Ate nducote hua redinahn ne ne, a
ndere chenan seña me nchuhn.
26 Me ihyan nación chenạhn ne,
ndete che redinahn ye che
rihquentiyon ley min ne, redin yahn
Dendiohs ihyan, andahre hua
chenan seña ihyan.
27 Ihyan che redinahn ye ley min,
andahre hua chenan seña ihyan ne,
ndạhco ndiya ye nchuhn che nde
chenan seña nchuhn mạn, nde
devano ne ley min mạn, ate hua
redinahn ne.
28 Ndiyu che ndạta yahn Israel
nchuhn mạn, che chenan seña
nchuhn mạn, che cochihve yahn ne
cạva che nedin yahn Dendiohs
nchuhn,
29 te atenạn ihyan che numacuahn
chedave yahn ye renevahnecun ye
che rihquentiyon Dendiohs mạn,
redinahn ye mạn, renedin yahn
Dendiohs ihyan. Che cochihve yahn
ne ne, che nedin yahn Dendiohs
nchuhn, ndiyu che nevahnecun
ihyan iyehnse nchuhn.

3

1 Nducote tihcạ ne, co vate nchuhn
che rạhco ne che tahque ndah ro
yahn ihyan nación chenạhn, che co
nchuhn che ndạta yahn Israel
nchuhn mạn, che chenan seña
nchuhn mạn.
2 Ate tahque ndah ro yahn
nchuhn, te a tạh ihyan ndico yahn
ne, chihco Dendiohs Ndudo yahn ye.
3-4 Andahre ạma yạhn ihyan
chahn hua dinahn ye yahn Ndudo
min, ate ndiyu cạva chemin che
ndạca dạma Dendiohs yahn ndudo
yahn ye che cạh ye, te ihyan min ne,
redinahn ye ndudo yahn ye,
andahre nducoyạca ihyan hua
redinahn ye. Tihcạ ye, nduhcạ che a
ndirun nạn Ndudo yahn ye tuhcạ:

Nducuahn che redin Dendiohs ne,
ndah.
Chemin che nde hua co cạhma
nunde ihyan yahn ye.

5 Co vate nchuhn che rạhco ne te
nạn nunde yahn ne rihnde ro che
ạma ndah Dendiohs, ne hua redin
yahn che din ye castigo nchuhn cạva
nunde yahn ne.
6 Ate hua, te Dendiohs ne, a numa
cạ ndah ihyan ye. Ndete che hua
tihcạ ne, nde hua co techecạde ye
yahn ihyan nunde.
7 Ndete che nạn nunde yuhn vo
tahque ndah cuhnde ro che ạma
ndah Dendiohs ne, nde hua quenan
cuma che techecạde ye yuhn vo.

8 Ndete che tihcạ ne, tahque ndah
quendi vo nunde yuhn vo, te chemin
che cochihve. Vate nạhn ihyan che
ndere rạhn ye che tihcạ rahndudo
nuhn. Ihyan chahn ne, redin yahn
che din Dendiohs castigo ihyan.

Nducoyạca ihyan ne, chendihco ye nunde

9 Co vate nchuhn che rạhco ne che
uvo, ihyan nación yahn Israel che
tahque ndah ihyan uvo vạn
nducoyạca ihyan iyehnse. Ate hua
cuạco chemin, te nducoyạca ihyan
nación yahn Israel mạn, ihyan
nación chenạhn mạn ne,
quendihconahn chendihco ye nunde
nduhcạ che a ndirun yahn ye,
10 nạn Ndudo yahn Dendiohs
tuhcạ:
Metah nde ạma ihyan che ndah
ihyan ye.
11 Metah nde ạma ihyan che renahn
ye.
Metah nde ạma ihyan che renecạhco
ye Dendiohs.
12 Nducoyạca ye ne, chacondạh
vedạme ye Dendiohs, quendi
ye yune chihngạ.
Metah nde ạma ihyan che runecạde
ye.
13 Demạn ndudo chihngạ mạn,
ndudo rihncheh mạn, ndudo
rendih mạn, rente ye.
14 Demạn che rạhva ye mạn, rạhn
tạn ye mạn.
15 Nduco hua no rihn deh ne, rihno
ye vih.
16 Nduh cuạn nạn che vatechica ye
ne, redetohnan ye mạn, rihco
ye vedeyah mạn.
17 Nde hua rendạ yahn ye che
ndạhcạ cuahtenan ye nduco
vih.
18 Nde hua rendạ yahn ye che
nevahnecun ye Dendiohs.
19 A devano vo te nducuahn che
ndirun nạn ley che dirun Moisés ne,
a ndirun cạva che, nducoyạca ihyan
che rihquentiyon ley min ihyan ne,
tumacadino ye yahn nunde yahn ye,
nde metah deh che cạhma ye ro che
techecạde Dendiohs yahn ye.
20 Ley min ne, nducote a chihnde
atenạn cạva che co devano ihyan
che va nunde yahn ye ne, chemin
che nde ạma ihyan hua co cạhma ye
che ndah ihyan ye nạn Dendiohs,
andahre rạhn ye che redinahn ye.

Cạva che ndevahn vo ne, va che cotahno vo

21 Ate mạn ne, a devano vo te
ndiyu che quendi vo ley min che ndo
yạn Dendiohs nduco vo, nedin yahn
ye uvo, te a mạn ye te ye, checadino
vo tạcạ che din ye, ne chemin ne, a
ndirun nạn ley min mạn, nạn ndudo
che dirun ihyan profeta mạn.
22 Nducoyạco vo ne, cạva che ndo
yạn Dendiohs nduco vo, nedin yahn
ye uvo ne, va che cotahno vo Dihvo
vo Jesucristo. Tihcạ, te dạma no
rendihche ye nducoyạco vo.
23 Nducoyạco vo ne, chendihco vo
nunde, nde hua co cạhmo vo che
ndah ihyan uvo nạn Dendiohs.
24 Andahre hua co cạhmo vo che
ndah ihyan uvo nạn ye, ate
numacuahn vedeyahino ndo yạn ye
nduco vo, nedin yahn ye uvo,
dechuh ye Dihvo vo Jesucristo,
ndedevahn ye uvo. Mạn ne, a ndo
yạn ye nduco vo.
25 Dechuh ye ihyan, chih ye, chera
yun yahn ye cạva nunde yuhn vo, ne
che cotahno vo ihyan ne, ndạco vo
vederenchahco. Che tihcạ din
Dendiohs ne, chihco ro ye che numa
cuạco din chahtino ye yahn nunde
che chahtendihco ihyan ndico nde
ro menạn.
26 Namin chihco ro ye mạn ro cuh,
che numa cuạco rendo yạn ye nduco
ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo, renedin yahn ye ihyan.
27 Mạn ne, ametah din yạde
nchuhn che redinahn ne yahn ley
min, te atenạn che cotahno ne Dihvo
vo Jesucristo, ndo yạn Dendiohs
nduco ne, nedin yahn ye nchuhn.
28 Tihcạ, te rạ́hn rí nchuhn te
andahre hua nedinahn ihyan ley
min, ate nduco che cotahno ye ihyan
min ne, ndo yạn Dendiohs nduco ye,
nedin yahn ye ihyan.

29 Dendiohs ne, Dendiohs yahn
nducoyạca ihyan iyehnse, ihyan
nación yahn Israel mạn, ihyan
nación chenạhn mạn, ndiyu demạn
yahn ihyan nación yahn Israel.
30 Tihcạ, te ạma no Dendiohs, ne
ihyan min ne, rendo yạn ye nduco
ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan
nación chenạhn mạn, renedin yahn
ye ihyan nduco che cotahno ye
Dihvo vo Jesucristo.
31 Che ritahno vo ihyan min ne,
ndotenan che rendạhco ndiyo vo ley
min ne, recạh dito vo.

4

Nduhcạ che chitahno Abraham

1 A devano vo nduhcạ che din
ihyan ndico yuhn vo Abraham.
2 Co rạhco ihyan che nedin yahn
Dendiohs ihyan min yahn che
runecạde quenan ye iyehnse. Ate
hua tihcạ,
3 te nạn Ndudo yahn Dendiohs ne,
ndirun tuhcạ: “Abraham ne,
chitahno ye Dendiohs, ne chemin
che din yahino Dendiohs ihyan,
nedin yahn ye ihyan.”
4 Che renedihvo vo mozo yuhn vo
ne, ndiyu vedevạhino chemin, te
quendihco vo yahn ye.
5 Ate che rendo yạn Dendiohs
nduco ihyan nunde che ritahno ye
Dihvo vo Jesucristo, renedin yahn ye
ihyan ne, chemin che cuạco ne,
vedevạhino, ndiyu che quendihco
ye.
6 Atihnocạno tun che dirun David
yahn ihyan che redin Dendiohs
vedevạhino nduco ye, rendo yạn ye
nduco ye, renedin yahn ye ihyan.
7 Dirun ye tuhcạ:
Ạma ndah ro yahn ihyan che
rendạca ye vederenchahco
cạva nunde yahn ye.
8 Dihvo Dendiohs ne, hua redin ye
castigo ihyan chahn.
9 Cuedevano nchuhn te
vedeyahino yahn Dendiohs ne,
ndiyu demạn cạva ihyan che chenan
seña ihyan, te namin cạva ihyan che
hua chenan seña ihyan. A rạhn vo
che Abraham ne, nducote chitahno
ye ne, nedin yahn Dendiohs ihyan.
10 Ro che nedin yahn Dendiohs
ihyan ne, nde metah conan seña
ihyan.
11 Dinocạ chitahno Abraham,
tuhme nedin yahn Dendiohs ihyan,
chihquentiyon ye che conan seña
ihyan, cạva che cuhnde ro che a
nedin yahn ye ihyan. Nduco tihcạ
ne, tihyon yune Abraham nde ihyan
che hua chenan seña ihyan, che
cotahno ye Dendiohs, cạva che ndo
yạn Dendiohs nduco ye, nedin yahn
ye ihyan.
12 Namin tihyon yune ye ihyan che
chenan seña ihyan, che hua
cochahtino ye che chenan seña
ihyan, te tahque ndah ye ne, cotahno
ye Dendiohs nduhcạ che chitahno
mạn ye, ro che nde metah conan
seña ihyan.

Rendedevahn Dendiohs ihyan che ritahno ye

13 Dendiohs ne, cạh ye ndudo yahn
ye Abraham che co yạhn ndạta yahn
ye iyehnse, yahn che chitahno ye
ihyan, ndiyu yahn che dinahn ye ley
che dirun Moisés.
14 Ndete che atenạn ihyan che
redinahn ye ley min che renedin
yahn Dendiohs ihyan ne, tuhme nde
metah deh cuande che cotahno vo
ihyan, nde huane che cạh ye ndudo
yahn ye.
15 Ate hua tihcạ, te ley min ne,
ndotenan che cạhco ro che nedin
yahn Dendiohs ihyan ne, tahque
ndah ne, rihco ro che din ye castigo
ihyan nunde. Me ndete che metah
ley min ne, nde hua tumacadino vo
che va nunde yahn ihyan.
16 Chemin che, che ritahno vo
Dendiohs ne, numacuahn
vedeyahino renedin yahn ye uvo.
Andahre hua ndi cuande vo vạn
ihyan che va tạh ye ley min, hua
dehve din yahn, te nduco che
ritahno vo ihyan nduhcạ che
chitahno Abraham ne, renedin yahn
ye nducoyạco vo. Nduco tihcạ ne,
riquendi vo yune yahn Abraham,

17 nduhcą che a ndirun nąn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcą: “Ąma yąhn
ihyan quendi ye yune yehn, cotahno
ye u.” Quendi vo yune yahn ye
nduhcą che nahn Dendiohs, ihyan
min che rendedetuhche ye ihyan che
a ndih ye mąn, rihco cąde ye
dehtenduh che nahn ye, ne rinahn
mąn.
18 Abraham ne, andahre ametah
vedechahtino che ndąca ndąta yahn
ye, ate numacuahn vedechahtino
chitahno ye che rąhn Dendiohs
nduco ye, che ąma co yąhn ndąta
yahn ye.
19 Ro min ne, ametah
vedechahtino yahn ye, te a ri ye
tenduh ąma ciento nduyo, ne ihyan
ndąhta yahn ye Sara ne, namin a
indihte ye. Avąne ne, a numacą hua
rendąca dąya ye. Ate nde nduco
nduh ne, a chitahno ye ndudo che
cąh Dendiohs ihyan.
20 Ndotenan che o
vederendedecadino yahn ye ne,
chitahno ye numa ino ye ndudo che
cąh Dendiohs ihyan, ne ndeva ye
yavenąn ye.
21 Chichahtino ye numacuahn
chedave yahn ye che Dendiohs ne,
va vederihquentiyon yahn ye che
redinahn ye nducuahn ndudo yahn
ye che recąh ye.
22 Chemin che nducote tihcą
chitahno ye Dendiohs ne, nedin
yahn Dendiohs ihyan.
23 Che nedin yahn Dendiohs ihyan
min ne, a ndirun nąn Ndudo yahn
ye, ndiyu demąn cąva ihyan min,
24 te namin cąva uvo, cąva che
tumacadino vo che nduco che
cotahno vo Dendiohs ne, ndo yąn ye
nduco vo, nedin yahn ye uvo. A
ihyan min che ndedetuhche ye
Dihvo vo Jesucristo vąn tenąhn.
25 Che chihno ihyan iyehnse Dihvo
vo ne, a cąva nunde yuhn vo, ne che
ntuche ye ne, a cąva che ndo yąn
Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye
uvo.

5

Nduhcą che ndo yąn Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo

1 Nducote tihcą ne, nedin yahn
Dendiohs uvo mąn, ndo yąn ye
nduco vo mąn, yahn che ritahno vo
Dihvo vo Jesucristo.
2 A cąva Dihvo vo Jesucristo che
din yahino Dendiohs uvo, nedin
yahn ye uvo. Mąn ne, numacuahn
vedeyeno chenan ino vo che
cuahtenan vo nąn ye vahchetero.
3 Ndiyu demąn yahn chemin che ri
yeno vo, te namin ri yeno vo yahn
che rechuhrihn vo. A devano vo te
cuahn che rechuhrihn vo ne,
rendąco vo vedechahtino mąn,
4 cuahn che chenan cumo vo
vedechahtino ne, riquendąh ndah
vo mąn, cuahn che riquendąh ndah
vo ne, chenan ino vo Dendiohs mąn,
5 cuahn che chenan ino vo
Dendiohs ne, hua dehve rąhco vo
mąn. Hua dehve rąhco vo, te
Dendiohs ne, rihco ro ye vedeyahino
chahte yahn ye nduco vo, din ye che
quenun Vaco Ndah yahn ye uvo.
6 Cuahn che ametah vedechahtino
che ndąca ihyan vederenchahco
cąva nunde yahn ye ne, ro min
niyon chih Dihvo vo Jesucristo cąva
nducoyąca ihyan nunde, nduhcą che
a chihco cąde Dendiohs.
7 Hua ndere ndąca ąma ihyan che
cąhquino ye cąhco mendąhn ye
ihyan coh ye cąva tąma ca ihyan,
andahre ndah ihyan ye.
8 Ate Dendiohs che cuąco, andahre
ąma chendihco vo nunde, chihco ro
ye che ąma yahino ye uvo, dechuh
ye Dihvo vo Jesucristo, chih ye cąva
che ndedevahn ye uvo.
9 Mąn ne, nducote a nedin yahn
Dendiohs uvo, yahn che a chih ihyan
min, chera yun yahn ye cąva nunde
yuhn vo ne, a devano cuąco vo te a
ndedevahn ihyan min uvo, ametah
che co vo castigo ro che techecąde
Dendiohs yahn ihyan nunde.
10 Tihcą, te ro menąn cuahn che ri
yudo yahn Dendiohs nduco vo, cąva
nunde yuhn vo ne, ndo yąn ye nduco
vo yahn che chih Dąya ye, nedihve
ye nunde yuhn vo. Mąn che a ntuche
ihyan min mąn, che yąn Dendiohs

nduco vo mạn ne, tahque nun
ndevahn vo.
11 Ạma yeno vo che ndo yạn
Dendiohs nduco vo, din Dihvo vo
Jesucristo.

Ejemplo yahn Adán

12 Cạva Adán ne, chihnde nunde
muhn iyehnse cuh, ne cạva nunde
min ne, chihnde cạde che coh
nducoyạca ihyan, te nducoyạca ye
ne, chendihco ye nunde.
13 Nde ro che metah cuhnde ley
che dirun Moisés ne, ihyan iyehnse
ne, a ihyan nunde ye. Ate nạn che
metah ley ne, nde hua duhva ra
cuande nunde yahn ihyan.
14 Andahre hua dạma nunde yahn
ihyan nduhcạ nunde che
chahcotạhn Adán yahn Dendiohs,
ate quendi chih ye, canạn nde ro
min, nde ndạ ro che quenan Moisés
iyehnse. Cạva Adán ne, nducoyạca
ihyan iyehnse ne, chendihco ye
nunde. Ate cạva Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che ndạ ye iyehnse adive
ne, co ndevahn nducoyạca ye.
15 Cạva nunde yahn Adán ne,
chendihco nducoyạca ihyan nunde.
Ate hua tihcạ vedevạhino yahn
Dendiohs, te dechuh ye Dihvo vo
Jesucristo, ne numacuahn
vedeyahino, ndiyu demạn
ndedevahn ye ạma yạhn ihyan cạva
che hua co ye castigo, ate namin din
ye che co cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.
16 Cạva nunde yahn Adán ne, va
che co nducoyạca ihyan castigo. Ate
hua tihcạ vedevạhino yahn
Dendiohs, te andahre ạma
chendihco ihyan nunde, ate ndo yạn
Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye
ihyan.
17 Cạva nunde yahn Adán ne, va
che coh nducoyạca ihyan. Ate hua
tihcạ vedevạhino yahn Dendiohs, te
cạva Dihvo vo Jesucristo ne,
nducoyạca ihyan che ndo yạn
Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye
ihyan ne, ạma ndah ro yahn ye,
cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.
18 Tuhme nducote quendihco Adán
nunde ne, va che co nducoyạca
ihyan castigo. Ate nducote ndạhcạ
din Dihvo vo Jesucristo, chih ye cạva
ihyan nunde ne, ndo yạn Dendiohs
nduco ye, nedin yahn ye ihyan.
19 Tihcạ, te yahn che chahcotạhn
Adán yahn Dendiohs ne, nducoyạca
nducondi ihyan ne, chihndạnan
ihyan. Ate yahn che dinahn Dihvo
vo Jesucristo yahn Dendiohs ne, ạma
yạhn ihyan, nedin yahn Dendiohs
ihyan.
20 Ley che dirun Moisés ne,
chihnde cạva che tahque cuhnde ro
nunde yahn ihyan che co ro menạn,
ne ạma chihnde ro che chendihco ye
nunde. Ate nde nduco nduh ne,
tahque quenan cuma Dendiohs
vedeyahino,
21 ne andahre redin nunde yahn
ihyan che co ye castigo, ate
numacuahn vedeyahino ndo yạn
Dendiohs nduco ihyan che ritahno
ye Dihvo vo Jesucristo, nedin yahn
ye ihyan, cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.

6

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ametah che cuahtendihco ye nunde

1 Nducote tihcạ ne, nde hua
ndedecadino vo che quendi vo
cuahtendihco vo nunde cạva che
tahque cuhnde ro vedeyahino yahn
Dendiohs nduco vo.
2 Ndiyu tihcạ che va che din vo, te
a chihcomạn vo nunde yuhn vo, ne
hua ndạhcạ che quendi vo.
3 Cuedevano nchuhn te che
chedenune vo, cah vo Dihvo vo
Jesucristo ne, nguahco yuhn vo che
chih ye, chi cuande vo vạn ihyan
yahn ye.
4 Tihcạ, cạva che nduhcạ che
numacuahn vederihquentiyon
ndedetuhche Dendiohs Chida ihyan
min vạn tenạhn ne, namin uvo che a
ndi i vo, nedin nunde yuhn vo ne,
din ye che ndo vo ihyan ra,
cuahtechico vo runecạde.

5 Tihcą, te nducote nguahco yuhn
vo che chih Dihvo vo, chi cuande vo
vąn ihyan yahn ye ne, namin din
Dendiohs che ndo vo ihyan ra,
cuahtechico vo runecąde nduhcą
che ndedetuhche ye ihyan min vąn
tenąhn.
6 Din vo cuande che anduhnecą
ndete che a chenan yąh vo nduco
Dihvo vo, cąva che cąhcomąn vo
nducuahn nunde che chahtendihco
vo ro menąn, ne hua quendi vo
cuahtendihco vo.
7 Nduco tihcą ne, anduhnecą ndete
che a chih vo, ne ą̈ma yune no
chihcomąn vo nunde yuhn vo.
8 Me nducote anduhnecą ndete
che a chih vo dąma nduco Dihvo vo
Jesucristo ne, a chenan ino vo che
conduco vo ihyan,
9 te a devano vo che a
ndedetuhche Dendiohs ihyan vąn
tenąhn, ametah ndaconan coh ye.
Cąva ye ne, ametah vederih.
10 Me yahn che chih ye ne, ą̈ma
yune no chih ye cąva nunde yuhn
vo. Ate ntuche ye, ne conąhn ye
vahchetero. Mąn ne, va ye nąn
Dendiohs.
11 Nduco tihcą ne, din vo cuande,
ne cąhcomąn vo nunde yuhn vo,
runecąde cuahtechico vo nduhcą
che nahn Dendiohs, cochahtino vo
Dihvo vo Jesucristo.
12 Chemin che hua quendi vo
cuahtechico vo vedeyeno yahn mąn
vo, cuahtendihco vo nunde.
13 Hua cąhco vo chedave yuhn vo,
cuahtendihco vo nunde, te tahque
ndah ne, nduhcą ihyan ra ne, va che
cąhco vo chedave yuhn vo tąh
Dendiohs cąva che runecąde
cuahtechico vo nduhcą che nahn ye.
14 A ndevahn vo, ametah che
cuahtendihco vo nunde, te ndotenan
che cąhcantiyon ley che dirun
Moisés uvo ne, a rihquentiyon
Dendiohs uvo, redin yahino ye uvo.
15 Co vate ihyan che rąhco ye che
nducote yahino Dendiohs uvo mąn,
hua rihquentiyon ley che dirun
Moisés uvo mąn ne, a vatemąn vo, co
cuahtendihco vo nunde. Ate hua
tihcą.
16 A devano vo te ndete che
cuanąn din vo ntiyon nduco ą̈ma
patrón ne, va che dinahn vo che
cąhcantiyon ye. A namin no tun
ndete che cąhco vo chedave yuhn vo
tąh Dendiohs ne, va che runecąde
cuahtechico vo nduhcą che nahn ye.
Me ndete che cąhco vo chedave
yuhn vo che quendi vo yune yahn
mąn vo ne, va che co vo castigo.
17 Nundihve cuahn Dendiohs, te
nchuhn ne, andahre chahtechica ne
vedeyeno yahn mąn ne ro menąn,
chahtendihco ne nunde, ametah
tąma nąn che co din ne ne, ate
chitahno ne ndudo ndah yahn Dihvo
vo Jesucristo, chihco ne chedave
yahn ne tąh ye.
18 A ndevahn ne, a chihcomąn ne
yune chihngą yahn ne, cąva che
runecąde cuahtechica ne.
19 Dirún ejemplo chemin chan
cąva che co conahn ne. Ro menąn
me ne, chihco ne chedave yahn ne
che quendi ne yune chihngą, ne ca
cuahn ca cuahn nde tahque chihngą
redin ne. Ate mąn ne, nahn che
cąhco ne chedave yahn ne tąh
Dendiohs, cąva che tahque runecąde
cuahtechica ne ro ro.
20 Ro menąn cuahn che quendi ne
yune chihngą, chahtendihco ne
nunde ne, va mąn ino ne, nde hua
rendą yahn ne che runecąde
cuahtechica ne.
21 Nducuahn dehtenduh che
chihngą din ne ro min ne, hua
chichihve yahn ne, nde ri cuihnąn
ne yahn. Avąne ne, a vate ne che co
ne castigo.
22 Ate mąn che ndedevahn
Dendiohs nchuhn, nchahco ye
nunde yahn ne ne, chihco ne
chedave yahn ne tąh ye. Ą̈ma
cochihve yahn ne, te runecąde
cuahtechica ne, ne cuihno min ne,
cuahtenan ne vahchetero
numacuahn ro.
23 Ihyan che rahtendihco ye nunde
ne, va che co ye castigo, din nunde
yahn ye. Ate ihyan che ndichahtino
ye Dihvo vo Jesucristo ne,
numacuahn vedevąhino, ndeva
Dendiohs ihyan, cuahtenan ye

vahchetero numacuahn ro.

7

Nduhcạ che rihquentiyon ley che dirun Moisés

1 Dihnó, nducote a devano nchuhn ley che dirun Moisés ne, a tumacadino ne te rihquentiyon ihyan atenạn ro che vate ye iyehnse.
2 Condihche ne. Ạma ndạhta ne, rihquentiyon ley min che hua co tehche te inchạhn te, cạhnevạco te nduco tạma chạhn. Ate ndete che coh inchạhn te ne, nuhndemạn te yahn vederihquentiyon min.
3 Chemin che ndete che cuhnde te nduco tạma chạhn numanahn che va inchạhn te ne, din duche yahn te che a nihnevạco te, condihco te nunde. Ate ndete che coh inchạhn te ne, nuhndemạn te yahn vederihquentiyon min, ne co ndaconan cạhnevạco te, ametah condihco te nunde.
4 Dihnó, nduhcạ ndạhta che a ndih inchạhn te ne, tihchan vo nạn ley che dirun Moisés, te nducote a chitahno vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye ndedevahn ye uvo ne, a chihno vederihquentiyon yahn ley min cạvo vo. Mạn ne, a ndedetuhche Dendiohs ihyan vạn tenạhn, ne a ihyan min che rihquentiyon ye uvo, nahn ye che cochihvo vo nạn ntiyon yahn Dendiohs.
5 Ro menạn cuahn che chahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo ne, andahre chihco ro ley min che chendihco vo nunde, ne va che co vo castigo, ate quendi vo chahtendihco vo nunde.
6 Ate ley ndico me ne, chihno vederihquentiyon yahn cạvo vo. Mạn ne, redin vo ntiyon yahn Dendiohs numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye.

Rạhn Pạblo yahn nunde yahn ye

7 Andahre tihcạ, ate hua co cạhmo vo che cạva ley min che rahtendihco vo nunde. U ne, ndete che hua cạva ley min ne, nde hua chidevanó cha che nunde. Nduhcạ vede idihya ne, a che a ndirun yahn nạn ley min che chidevanó che nunde chemin.
8 A cạva ley min che tumacadinó che ạma quendihcó nunde yahn vede idihya, ate quendí nduco vede idihya. Ndete hua cạva ley min ne, nde hua tumacadino vo che va nunde yuhn vo.
9 Ro menạn cuahn che nde hua devanó ley min ne, va mạn inó. Ate cuahn che chidevanó ley min ne, tumacadinó che quendihcó nunde, ne ạma chi ndạché cạva.
10 Ley min ne, a chihnde cạva che tihyon yune ihyan che runecạde cuahtechica ye, ne quenan inó che ndạhcạ conán. Ate ndotenan che tihcạ ne, chihco ro che ạma va nunde yáhn, ne ạma chi ndạché.
11 Quenan inó che ndạhcạ conán, ate chihncheh mán u, te hua chichá dináhn nduhcạ che rihquentiyon ley min. Ạma chi ndạché, te cuahn dạma redín dehtenduh che rihco yudo ley min yahn.

12 Chemin che a devano vo te ley min ne, ndah.
13 Din che chi ndạché, ate hua co cạhma nundé yahn, te ley min ne, ndah, ne atenạn che din ne, che chihco ro che chihngạ dehtenduh che dín. Andahre tihcạ, ate chahcotáhn che rihquentiyon, ne a nunde yahn mán din che ạma chi ndạché.

14 A devano vo te ley min ne, a Dendiohs che chihco ye, ate u ne, ihyan nunde u, a ndihcó chedave yáhn che condihcó nunde.
15 Nde mán hua retumacadinó nduhcạ che redín, te ndotenan che dín dehtenduh che ndah che renan inó ne, redín dehtenduh che hua ndah che hua renan inó.
16 Nducote redín dehtenduh che chihngạ, che nde mán hua renan inó ne, retumacadinó te ley min ne, ndah, yahn che rihco yudo yahn dehtenduh che chihngạ.
17 Andahre hua nahn dín dehtenduh chemin chan, ate hua richá, ne redín, rendihcó nunde.

18 Tihcạ, te vedeyeno yahn mạ́n ne,
hua ndạhcạ. Nahn dín dehtenduh
che ndah, ate hua richá che dín.
19 Ndotenan che dín dehtenduh
che ndah che renan inó ne, redín
dehtenduh che chihngạ che hua
renan inó.
20 Nducote redín demạn
dehtenduh che hua renan inó,
rendihcó nunde ne, a ndero ndi che
hua ndạhcạ vedeyeno yáhn.
21 Tihcạ rahno rí. Cuahn che
ndedecadinó che nahn dín che ndah
ne, tahque nun rendạ yáhn che dín
dehtenduh che chihngạ.
22 Andahre nahn dináhn
vederihquentiyon yahn Dendiohs,
23 ate hua richa yáhn, te tahque
nun rendạ yáhn che riquendí
vedeyeno yahn mạ́n, rendihcó
nunde.
24 ¡Ạma vedín! ¿A va ihyan che co
ndedevahn ye u yahn che ạma
quendihcó nunde ne?
25 Atenạn Dendiohs, te dechuh ye
Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye u.
¡Nundihve cuahn ihyan! Nduhcạ che
a ráhn ne, nahn dináhn
vederihquentiyon yahn Dendiohs,
ate hua richa yáhn, te tahque nun
rendạ yáhn che riquendí vedeyeno
yahn mạ́n, rendihcó nunde.

8

Nduhcạ che rahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Nducote a chih Dihvo vo
Jesucristo cạva nunde yahn ihyan
iyehnse ne, nducoyạca ihyan che
ritahno ye ihyan, chihcomạn ye che
rahtendihco ye nunde, redinahn ye
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs ne, ihyan chahn ne, a
nchahco Dendiohs nunde yahn ye,
ametah co ye castigo.
2 Tihcạ, te uvo che ritahno vo
Dihvo vo ne, rihquentiyon Vaco
Ndah yahn Dendiohs uvo, redin che
rendo vo ihyan ra, ne ametah
rahtendihco vo nunde mạn,
ndevahn vo yahn castigo che va che
co ihyan nunde mạn.
3 Nducote ạma nahn cuahtechico
vo vedeyeno yahn mạn vo ne, hua
chicha vo dinahn vo ley che dirun
Moisés. Ate Dendiohs ne, ndedevahn
ye uvo, dechuh ye Dạya ye, ndo ye
nduhcạ ạma ihyan iyehnse. Ihyan
min ne, andahre hua quendihco ye
nunde, ate chih ye, nedihve ye
nunde yuhn vo.
4 Tihcạ din ye cạva che, uvo che a
chihcomạn vo vedeyeno yahn mạn
vo, runecạde vatechico vo nduhcạ
che nahn Vaco Ndah yahn Dendiohs
ne, co dinahn vo che rihquentiyon
ley min.
5 Ihyan che vatechica ye vedeyeno
yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde
ne, rendedecadino ye dehtenduh
che chihngạ. Me ihyan che vatechica
ye nduhcạ che nahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs ne, rendedecadino ye
yahn vederihquentiyon yahn.
6 Ihyan che redinahn ye
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs ne, rendo ye ihyan
ra, ne ndạhcạ rahtechica ye. Ate
ihyan che vatechica ye vedeyeno
yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde
ne, quenan cuma che din Dendiohs
castigo ihyan.
7 Ihyan che vatechica ye vedeyeno
yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde
ne, rahcotạhn ye yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs,
nde hua ri che dinahn ye.
8 Che tihcạ redin ihyan chahn ne,
hua recạh yune ye che ndo yạn
Dendiohs nduco ye.
9 Ate nchuhn ne, ndete che cuạco
che quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs nchuhn ne, hua vatechica
ne vedeyeno yahn mạn ne, te
redinahn ne che rihquentiyon. Me
duh che metah nedin yahn Dihvo vo
Jesucristo ne, hua quenun Vaco ye.
10 Ndete che quenun Vaco ye
nchuhn ne, andahre ạma chendihco
ne nunde, ate ndo yạn ye nduco ne,
nedin yahn ye nchuhn.
11 Ndete che Vaco Ndah yahn
Dendiohs, ihyan min che
ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo

vạn tenạhn, quenun nchuhn ne,
numacuahn vederihquentiyon min
ndedetuhche ye nchuhn ndạ ro
yahn.
12 Dihnó, chemin che quenan
cumo vo che cạhcomạn vo vedeyeno
yahn mạn vo,
13 te ndete che cuahtechico vo
vedeyeno yahn mạn vo,
cuahtendihco vo nunde ne, va che co
vo castigo. Ate ndete che cochahtino
vo Vaco Ndah yahn Dendiohs, din
che cạhcomạn vo vedeyeno yahn
mạn vo ne, tuhme runecạde
cuahtechico vo.
14 Nducoyạco vo che rihquentiyon
Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo ne, a
yahn ye uvo.
15 Che quenun Vaco Ndah yahn ye
uvo ne, ndiyu cạva che din vạh vo
ihyan nduhcạ che din vo ro menạn,
te cạva che nedin dạya ye uvo. Che
rạhn vo yahn Dendiohs: “Ndih,
Chida nuhn” ne,
16 a mạn Vaco ye rete che recadino
vo che dạya ye uvo.
17 Me nducote a dạya ye uvo ne,
ndeva ye uvo, cuahtenan vo dạma
nduco Dihvo vo Jesucristo
vahchetero. Ndete che rechuhrihn
vo mạn ro cuh nduhcạ che chuhrihn
Dihvo vo ne, quenan cuma che
cuahtenan vo dạma nduco ye
vahchetero.
18 A devano vo te che rechuhrihn
vo mạn ro cuh ne, tah ra chemin, te
ạma ndạhcạ cuahno vo cuahn che
ndeva Dendiohs uvo, cuahtenan vo
vahchetero.
19 Mạn ro cuh ne, nducuahn che va
iyehnse ne, ạma ndạche chenan, ate
ndạ ro che ndeva Dendiohs ihyan
yahn ye ne, nde nducuahn
dehtenduh chemin chan ne, ạma
ndạhcạ cuahno.
20 Tihcạ, te nducuahn dehtenduh
ne, a din dine Dendiohs, andahre
metah nunde yahn. Ate ndạ ro yahn
ne,
21 ndạhco cạde ye nducuahn, ne
ạma ndạhcạ cuahno nduhcạ che
cuahno ihyan yahn ye, te mạn ye
cạhcantiyon ye nducuahn.
22 A devano vo te nde meniyon ne,
nducuahn che va iyehnse ne, ạma
ndạche chenan.
23 Namin uvo che quenun Vaco
Ndah yahn Dendiohs uvo ne, ạma ri
ndạche ino vo, chenan rino vo che
ndedetuhche Dendiohs uvo, ndeva
ye uvo.
24 A ndedevahn Dendiohs uvo, ne
chenan ino vo che ndeva ye uvo.
Dehtenduh che a chinahn ne,
ametah chenan ino vo che comạn va
che conahn, te a chinahn. Tihcạ, te
nde ạma ihyan ne, hua quenan ino
ye che comạn va che conahn
dehtenduh che a chinahn.
25 Uvo ne, numacuahn
vedechahtino chenan ino vo
dehtenduh che comạn va che
conahn.
26 Namin Vaco Ndah yahn
Dendiohs ne, rinan uvo vạn
dehtenduh che rechuhrihn vo.
Andahre hua devano covạh vo
nduhcạ che redin yahn, ate rinan
Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo, rạhn
nan uvo numa dito, nde hua tuno
vederendedecadino yuhn vo deh
cạhmo vo yahn.
27 Dendiohs, ihyan min che
devano ye deh che rendedecadino
vo ne, renahn ye deh che rica Vaco
Ndah yahn ye, te rạhn nan ihyan
yahn ye nduhcạ che nahn mạn ye.

Ihyan yahn Dendiohs ne, ametah deh cuande che dihya nun ino ye co

28 A devano vo te uvo che yahino
vo Dendiohs, che mạn ye tendạhnun
ye uvo ne, nducuahn che rahno ri vo
ne, a cạva che ndah yuhn vo.
29 Tihcạ, te a tendạhnun Dendiohs
uvo, ne chihco cạde ye nde ro menạn
che cotahno vo ihyan, cạva che ạma
yạhn vo co vo nduhcạ Dạya ye, ihyan
min che conạn ye yuhn vo.
30 Uvo che a tendạhnun Dendiohs
uvo ne, din ye che chitahno vo. Ndo
yạn ye nduco vo, nedin yahn ye uvo,
ne quenan cuma che ndeva ye uvo
vahchetero.
31 A devano cuạco vo te nducote a
mạn Dendiohs yahino ye uvo ne,

ametah duh che co cahnevi uvo tạh ye.
32 Ihyan min ne, andahre ạma yahino ye Dạya ye, ate chihco mendạhn ye ihyan, chih ye cạva nducoyạco vo. Nducote tihcạ din ye cạvo vo ne, nde tahque nun din ye dehtenduh chenạhn cạvo vo.
33 Uvo che a tendạhnun Dendiohs uvo ne, nde hua cochihve yahn ihyan che cuih nunde ye yuhn vo, te a mạn Dendiohs nedin yahn ye uvo.
34 Hua cochihve yahn ihyan che cuih nunde ye yuhn vo, te Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye, ne ntuche ye vạn tenạhn ne, va ye lạdo tạh cuạco Dendiohs, ne a ihyan min che rạhn nan ye uvo.
35 Ametah deh che co din che to ino Dihvo vo Jesucristo nduco vo. Andahre chuhrihn vo mạn, andahre din tạn ihyan nduco vo mạn, andahre nde metah che chuh vo mạn, andahre nde metah tino yuhn vo mạn, andahre cạhnda yuhn vo che vato vo tạh vederih mạn, andahre cạhno ihyan uvo mạn, ate Dihvo vo Jesucristo ne, yahino ye uvo.
36 Tihcạ rahno ri vo, nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:

Dihve nuhn, yahn che ritahno nuhn
ndih, rihno ihyan combiero
yahn nuhn cuahn dạma.

Rihno ye nuhn nduhcạ che rihno ye
itecuche che va che cạhno ye
ite.

37 Ate nde nduco nduh ne, hua dehva co yuhn vo, te Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che yahino ye uvo ne, redin ye cudạdo uvo.
38 Chemin che a devano cuạco vo te nde huane vederih, nde huane vedevihche, nde huane ángel, nde huane vaco chihngạ, nde huane dehtenduh che ri, nde huane dehtenduh che va che co,
39 nde huane nạn yạco, nde huane nạn yạno, nde ạma nạn dehtenduh chemin chan, hua co din che to ino Dendiohs nduco vo, te ihyan min ne, yahino ye uvo che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo.

9

A tendạhnun Dendiohs ihyan nación yahn Israel

1 Nduhcạ che ritahnó Dihvo vo Jesucristo mạn, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs mạn ne, cuạco rạhn rí nchuhn
2-3 te ạma yah rí cạva ihyan nación yáhn mạn, ạma rendededecadinó cạva ye mạn, nde tuno náhn che co dine mán nạn Dihvo vo Jesucristo, ndete che nduco chemin co ndevahn ihyan chahn.
4 Ihyan chahn ne, ndạta yahn Israel ihyan, a nedin dạya Dendiohs ihyan, ne numacuahn vederihquentiyon chinduco ye ihyan mạn, cạh ye ndudo yahn ye ihyan mạn, chihco ye ley yahn ye tạh ye mạn, chicuahn ye ihyan tạcạ ndeva ye yavenạn ye mạn.
5 Ihyan chahn ne, ndạta yahn ihyan ndico ihyan. A nạn ndạta yahn ye quendạh Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Dendiohs ye. ¡Ạma chahte vederihquentiyon yahn ye, ndeva vo yavenạn ye cuahn dạma!
6 Che chi dine ạma yạhn ihyan chahn ne, hua co din vo nunde yahn Dendiohs, te ndudo yahn ye ne, rinahn. Che cuạco ne, andahre nducoyạca ye ndạta yahn Israel ihyan, ate hua nducoyạca ye chitahno ye.
7 Andahre ndạta yahn Abraham ihyan, ate hua nducoyạca ye chitahno ye nduhcạ che chitahno ihyan min. Nạn Ndudo yahn Dendiohs a ndirun tuhcạ: “Atenạn vạn daye Isaac din cuandé ndạta yehn.”
8 Nduco tihcạ ne, tumacadino vo che hua nducoyạca ihyan che ndạta yahn Abraham nedin yahn Dendiohs ihyan, te atenạn ihyan che a necạh ye ndudo yahn ye che nedin yahn ye ihyan.
9 Ndudo yahn Dendiohs che cạh ye Abraham ne, tuhcạ: “Ndạ ro yahn

ne, dín vederihno, ne Sara ne, ndạca ạma dạya te."

10 A namin no tun nduh che o sạhn dạya ihyan ndico yuhn vo Isaac,
nduco ndạhta yahn ye Rebeca.
11 Sạhn chahn ne, andahre nde
metah cuahteyạn se, andahre nde
metah din se che ndah, nde huane
che chihngạ, ate Dendiohs ne,
tendạhnun ye ạma cha sạhn chahn,
chihco ro ye che retendạhnun ye
ihyan che ri yeno mạn ye, atạnochan
ye.
12 Rạhn ye ri ye chaco se: "Sạhn
che ive me ne, conạn se yahn dihno
se che menạn."
13 Tihcạ chinahn nduhcạ che a
ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs
tuhcạ: "Tahque din yahinó Jacobo
che co Esaú."
14 Nde hua co cạhma vo che hua
ndạhcạ che tihcạ redin Dendiohs,
15 te a ndirun nạn Ndudo yahn ye
che rạhn ye nduco Moisés tuhcạ:
"Conan vạhinó adecoduhno ihyan
che ri yeno mán."
16 Nducote tihcạ ne, ihyan che
ndevahn ye ne, ndiyu yahn ntiyon
che redin ye, nde huane yahn che
redin nun ino ye, te atenạn che
conan vạhino Dendiohs ihyan.
17 Namin a ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs nduhcạ che rạhn ye
nduco rey yahn Egipto tuhcạ: "A u
che te yuné che quenen rey, ne redín
vederihno nan, rihco ró che ạma
quenan cumá vederihquentiyon,
cadino ihyan numachahte iyehnse."
18 Nduco tihcạ ne, a ndero ndi che
duh che nahn conan vạhino
Dendiohs ne, renan vạhino ye, ne
duh che nahn din cheche ye chedave
yahn ne, redin ye.

19 Co vate ihyan che rạhco ye che
nducote tihcạ ne, hua ndạhcạ che
din Dendiohs castigo ihyan nunde,
te mạn ye redin cheche ye chedave
yahn ihyan chahn.
20 Ate nde ạma ihyan hua co
cạhma nunde ye yahn Dendiohs. A
Dendiohs che dendah ye ihyan
iyehnse, ne nde ạma ihyan hua co
cạhma nunde ye yahn ihyan min
yahn dehtenduh che redin ye.
21 Ihyan che redendah ye chite
yạhn ne, co dendah ye che ndạhchan
mạn, co dendah ye che ndere mạn,
atạnocạ che ri yeno mạn ye.

22 Atihnocạ Dendiohs. Co din ye
adecodehno che ri yeno mạn ye, ne
nde ạma ihyan hua co cạhma nunde
ye yahn ye. Cuahn che nahn ye ne,
co din ye castigo ihyan nunde, cạhco
ro ye vederihquentiyon yahn ye.
Andahre quenan cuma che din ye
castigo ihyan chahn, ate redin
chahtino ye yahn ye.
23 Namin numacuahn
vederihquentiyon yahn ye rihco ro
ye che ạma chahte vedevạhino yahn
ye nduco ihyan che a tendạhnun ye
nde ro menạn. Ihyan chahn ne,
ndeva ye ihyan vahchetero.
24 Uvo vạn ihyan nación yahn
Israel mạn, vạn ihyan nación
chenạhn mạn ne, a tendạhnun ye
uvo,
25 nduhcạ che dirun ihyan profeta
Oseas tuhcạ:

Rạhn Dendiohs: "Ihyan che hua
ihyan yáhn ne, nedin yáhn
ihyan.
Ihyan che hua din yahinó ne, din
yahinó ihyan."

26 Namin rạhn ye: "Ihyan nación
chenạhn che ndiyu ihyan
yáhn ne, nedin dạyá ihyan,
cạhma nducoyạca ihyan che ihyan
chahn ne, dạya Dendiohs
ihyan."

27 Me ihyan nación yahn Israel ne,
rạhn Dendiohs yahn ye, dirun ihyan
profeta Isaías tuhcạ: "Andahre ạma
yạhn ihyan nación yahn Israel
nduhcạ che ndeh yạhndute che
chetạve cuạhn chito nuniyạhn ne,
neve ra ye che ndevahn ye,
28 te Dihvo vo Dendiohs ne, nduco
nun no din ye castigo ihyan."
29 Namin dirun ihyan profeta
Isaías tuhcạ:

Ndete che Dihvo vo Dendiohs, ihyan
min che va ye vahchetero, hua

ndedevahn ye neve ihyan
nación yuhn vo ne,
ametah nde ą̄ma vo; a chihno chih
vo, nduhcą̄ che chihno chih
ihyan yą̄n Sodoma mą̄n, ihyan
yą̄n Gomorra mą̄n.

30 Nducote tihcą̄ ne, a tumacadino
vo che ihyan nación chenąhn che
nde hua yahn Dendiohs ihyan ne,
nducote a chitahno ye ne, nedin
yahn Dendiohs ihyan.
31 Me ihyan nación yahn Israel ne,
renevahnecun ye ley che dirun
Moisés, chenan ino ye che ndevahn
ye, ate nducote hua dinahn ye ne,
hua nedin yahn Dendiohs ihyan.
32 Hua nedin yahn ye ihyan, te
ndotenan che cotahno ye ne, tahque
ndah ye ne, ndedecadino ye che
dinahn ye ley min, ndevahn ye. Ate
hua ndevahn ye, te va deh cuande
che denda ye,
33 nduhcą̄ che a ndirun nąn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcą̄:
Cuihcovan nchuhn. Dechúh ą̄ma
ihyan nación yahn ne.
Ihyan min ne, nduhcą̄ ą̄ma tu che
conda cą̄h ihyan.
Ihyan che hua cotahno ye ihyan min
ne, conda ye.
Ate ihyan che cotahno ye ihyan ne,
ndevahn ye.

10

1 Dihnó, numacuahn chedave yáhn
ricá Dendiohs che ndedevahn ye
ihyan nación yahn Israel.
2 U ne, rą́hn te ihyan chahn ne,
rąhco ye te ą̄ma redinahn ye che
rihquenityon Dendiohs, ate nde hua
renahn ye vederihquentiyon yahn
ye.
3 Tihcą̄, te nducote nde hua devano
ye vederihquentiyon yahn Dendiohs
che ndo yą̄n ye nduco ihyan, nedin
yahn ye ihyan ne, rahcotąhn ye yahn
vederihquentiyon min, riquendi ye
vededevano yahn mą̄n ye.
4 Dendiohs ne, renedin yahn ye
nducoyą̄ca ihyan che ritahno ye
Dihvo vo Jesucristo. A cą̄va ihyan
min che chihno vederihquentiyon
yahn ley che dirun Moisés.
5 Moisés ne, dirun ye te ihyan che
dinahn ye che rihquentiyon ley min
ne, nedin yahn Dendiohs ihyan.
6 Me che nedin yahn Dendiohs
ihyan che ritahno ye ne, co vate
ihyan che duche rino ye ne, ne tuhcą̄
rąhn ye: "¿Duhra chahn vahchetero,
ndihchero che min chica ihyan min
che a va cą̄de che chi ye ndedevahn
ye ihyan iyehnse?
7 ¿Duhra chahn vą̄n tenąhn,
ndihchero che ntuche ihyan min?"
Ą̄ma vedetundo che tihcą̄ rąhn
ihyan,
8 te nąn Ndudo yahn Dendiohs ne,
a ndirun tuhcą̄: "Ndudo cuą̄co ne, a
va tą̄h nchuhn." Ndudo min ne, a
ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo che rahndudo nuhn.
9 Cą̄va che ndevahn nchuhn ne,
nahn che cotahno ne numacuahn
chedave yahn ne, che Dihvo vo
Jesucristo ne, ndedetuhche
Dendiohs ihyan vą̄n tenąhn, ne
cą̄hma ne che a ihyan min che Dihve
ne, renevahnecun ne ihyan.
10 Tihcą̄, te ihyan che numacuahn
chedave yahn ye ritahno ye Dihvo
vo Jesucristo, ne rąhn ye che ihyan
min che renevahnecun ye ne,
ndevahn ye, ne rendo yą̄n Dendiohs
nduco ye, renedin yahn ye ihyan.
11 Nąn Ndudo yahn Dendiohs ne, a
ndirun tuhcą̄: "Adecoduhno ihyan
che ritahno ye ihyan min ne, hua
conda ye."
12 Tihcą̄, te nducoyą̄ca ihyan,
ihyan nación yahn Israel mą̄n, ihyan
nación chenąhn mą̄n, a ihyan min
che Dihve ye, ne yahino ye
nducoyą̄ca ihyan che ritahno ye
ihyan, rendeva ye yavenąn ye.
13 Namin a ndirun tuhcą̄:
"Nducoyą̄ca ihyan che cuah ye
Dihvo vo ne, ndevahn ye."
14 Ate ndete che hua ritahno ye
Dihvo vo ne, nde hua cuah ye ihyan.
Ndete che hua nihnevan ye ndudo
yahn ye ne, nde hua cotahno ye
ihyan. Ndete che metah duh che

cuahndudo ne, nde hua cahnevan ye
ndudo yahn ye.
15 Ndete che hua dechuh Dendiohs
ihyan che cuahndudo ye ne, nde
metah duh che cuahndudo. A
ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs
tuhcạ: “¡Ạma ndah ro yuhn vo!, che
rendạ ihyan rahndudo ye ndudo
ndah yahn Dendiohs, din che
ndạhcạ cuahtenan vo.”
16 Ate hua nducoyạca ihyan
redinahn ye yahn ndudo min
nduhcạ che dirun ihyan profeta
Isaías tuhcạ: “Dihvé, neve ra ihyan
che ritahno ye ndudo yahn ne che
rahndudo nuhn.”
17 Cạva che cotahno ihyan Dihvo
vo Jesucristo ne, va che cahnevan ye
ndudo yahn ye.
18 Nde hua co cạhma ihyan che
hua chihnevan ye ndudo min, te nạn
Ndudo yahn Dendiohs a ndirun
tuhcạ:
Ndudo yahn ye ne, a chetuhn
numachahte iyehnse.
A chihnevan nducoyạca ihyan.
19 Me ihyan nación yahn Israel ne, a
chenahn ye ndudo min, te Moisés
menạn vihca dirun ye tuhcạ:
Rạhn Dendiohs: “U ne, nedin yáhn
ihyan nación chenạhn che
rạhco nchuhn che ndere
ihyan ye,
dín che co ve ne mạn, co tạn ne mạn.”
20 Nde tahque numa dirun ihyan
profeta Isaías tuhcạ:
Rạhn Dendiohs: “Ihyan nación
chenạhn che nde hua
tumacạh ye u ro menạn ne,
cạhco ró vederihquentiyon yáhn vạn
ye, ne cotahno ye u.”
21 Me yahn ihyan nación yahn Israel
ne, dirun ye ndudo che rạhn
Dendiohs yahn ye tuhcạ: “Cuahn
dạma riyạhvé nchuhn, ate
rahcotạhn ne yáhn.”

11

Ihyan nación yahn Israel che ndevahn ye

1 Co vate ihyan che rạhco ye, che a
ạma yune no chacondạh vedạme
Dendiohs ihyan yahn ye, ihyan
nación yahn Israel. Ate hua tihcạ. A
devano cuạcó, te u ne, ihyan nación
yahn Israel u. Abraham mạn,
Benjamín mạn, che ihyan ndico
yáhn.
2 Dendiohs ne, hua chacondạh
vedạme ye ihyan che a tendạhnun
ye nde a rạhn me. A devano nchuhn
nduhcạ che covạh ihyan profeta
Elías, ndirun yahn nạn Ndudo yahn
Dendiohs. Cạhn nunde ye yahn
ihyan nación yahn Israel tuhcạ:
3 “Dihvé, ihyan sih ne, a chihno
chihno ye ihyan profeta yahn ne, a
chihno ndahtera ye nducuahn nạn
ta yahn ne. A demạn u che ametah
cạhno ye, ne rinuhn ye u che cạhno
ye u.”
4 Ate a devano ne nduhcạ che
ndaconan Dendiohs yahn ye. Rạhn
ye: “Vate ca te ndache mil ihyan
yáhn che metah ndeva ye yavenạn
Baal che redin ihyan sih dendiohs
yahn ye.”
5 Atihnocạ mạn ro cuh, te yạhn
ihyan nación yahn Israel che
tendạhnun Dendiohs ihyan
numacuahn vedeyahino yahn ye.
6 Nducote yahn che yahino ye
ihyan chahn che tendạhnun ye
ihyan ne, a ndero ndi che ndiyu cạva
che dinahn ihyan chahn ley che
dirun Moisés. Ndete che yahn che
dinahn ye ley min che tendạhnun
Dendiohs ihyan ne, tuhme nde hua
rendotenan ye vedeyahino yahn
Dendiohs cạva che ndevahn ye.
7 Hua nducoyạca ihyan nación
yahn Israel chi ndevahn ye nduhcạ
che ndedecadino ye. Atenạn ihyan
che tendạhnun Dendiohs che
ndevahn ye. Me ihyan chenạhn ne,
din cheche Dendiohs chedave yahn
ye,
8 nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo
yahn ye tuhcạ:
Din Dendiohs che anduhnecạ che a
ndih chedave yahn ye.
Nde meniyon ne, rendihchero no ye,
ate hua renchanạn ye,
rihnevan no ye, ate hua renahn ye.

9 Namin dirun David tuhcạ:

Dihvé, codin ne che dehtenduh
vihco che redin ihyan sih din
che denda ye.

10 Cuacondạh vedạme ne ihyan
cuahn dạma, codin ne castigo
ihyan.

11 Co rạhco ihyan che din cheche
Dendiohs chedave yahn ihyan
nación yahn Israel cạva che ạma
yune no conda ye. Ate hua tihcạ, te
che chahcotạhn ihyan chahn yahn
Dendiohs, chahtendihco ye nunde
ne, ndạca yune che ndevahn ihyan
nación chenạhn. Ndihchero ye che
rendevahn ihyan nación chenạhn
ne, din nun ino ye, ndonun yune ye
nevahnecun ye vederihquentiyon
yahn Dendiohs.
12 Nducote cạva nunde yahn ihyan
nación yahn Israel ạma ndạhcạ
chahno ihyan nación chenạhn,
ndevahn ye ne, nde tahque ndạhcạ
yahn ye cuahn che ndeva Dendiohs
nducoyạca ihyan nación yahn Israel.

13 Nchuhn ihyan nación chenạhn,
u ne, a tendạhnun Dendiohs u che co
apóstol, cuahndudó ndudo yahn ye
vạn nchuhn. Redín ntiyon yahn ye
numacuahn chedave yáhn,
14 te nahn che ndihchero ihyan
nación yáhn nduhcạ che
rendedevahn Dendiohs nchuhn. A
huane din nun ino neve ye, codạma
ye nduco ne, cotahno ye Dihvo vo
Jesucristo, ndevahn ye.
15 A cạva che chacondạh vedạme
Dendiohs ihyan nación yahn Israel
che ndạhcạ chahno ihyan nación
chenạhn, ndo yạn Dendiohs nduco
ye. Che ndeva ye nducoyạca ihyan
nación yahn Israel ne, nde tahque
ndạhcạ yahn ihyan nación chenạhn,
anduhnecạ ndete che a ndih ye, ne
ntuche ye vạn tenạhn.
16 Cuahn che renevahnecun
Dendiohs ạma vedino ne,
renevahnecun ye nducuahn.
Atihnocạno tun ihyan ndico che
chihco ndạta ye ihyan nación yahn
Israel. Nducote a ndeva Dendiohs
ihyan chahn ne, namin ndeva ye
nducoyạca ndạta yahn ye.
17 Che chacondạh vedạme
Dendiohs ạma yạhn ihyan nación
yahn Israel ne, anduhnecạ ndete che
chindudo ye dune ạma yạhn olivo
ndah. Che ndeva ye nchuhn, ihyan
nación chenạhn ne, anduhnecạ
ndete che chetạh ye dune yạhn olivo
chano, ndạhco menun ye nạn che
chica ye dune yạhn olivo ndah me,
cạva che a nạn duto yạhn olivo ndah
me cuhnde cue yahn.
18 Ate hua din yạde nchuhn cạva
chemin. Cuenecạhco ne te a ihyan
ndico yahn ihyan chahn che tihyon
yune ye nchuhn che chitahno ne,
ndeva Dendiohs nchuhn.
19 Co rạhco nchuhn te yahn che
tahque ndah ihyan ne che co ihyan
chahn che ndeva Dendiohs nchuhn
menun ye, chacondạh vedạme ye
ihyan.
20 Cuạco che ndeva Dendiohs
nchuhn menun ye, ate hua din yạde
ne cạva chemin. Tahque ndah ne,
cuihco ne cudạdo. Cuenecạhco ne te
a yahn che hua chitahno ihyan
chahn che chacondạh vedạme
Dendiohs ihyan. Namin cuacondạh
vedạme ye nchuhn, ndete che
cuahcotạhn ne yahn ye.
21 Tihcạ, te nducote chacondạh
vedạme Dendiohs ihyan chahn,
andahre ihyan yahn ye, nde tahque
nun cuacondạh vedạme ye nchuhn,
ndete che cuahcotạhn ne yahn ye.
22 Condihche nchuhn. Dendiohs
ne, nduhcạ che ndah ye ne, tihcạ
cạhnda ye. Chi tạn ye nduco ihyan
chahn che chahcotạhn ye yahn ye,
ne din yahino ye nchuhn che dinahn
ne yahn ye. Ndete che quendi ne
dinahn ne yahn ye ne, quendi ye din
yahino ye nchuhn. Ndete che hua
ne, namin cuacondạh vedạme ye
nchuhn.
23 Ihyan chahn ne, ndete che nto
ino ye che chahcotạhn ye, ndaconan
cotahno ye ne, ndeva Dendiohs
ihyan, te quenan cuma ye
vederihquentiyon che ndeva ye
ihyan.

24 Tihcạ, te nducote ndeva
Dendiohs nchuhn, andahre hua
ihyan yahn ye nchuhn, nde tahque
nun ndeva ye ihyan chahn, te ihyan
yahn ye ihyan.

Va che ndevahn nducoyạca ihyan nación yahn Israel

25 Dihnó, cạva che hua din yạde
ne, duche rino ne ihyan nación yahn
Israel ne, te cuandé nchuhn ạma
ndudo che nde hua devano ihyan ro
menạn. Ihyan chahn ne, yạhn ye din
cheche Dendiohs chedave yahn ye,
nde conan cotahno ihyan nación
chenạhn che a va cạde che cotahno
ye.
26 Cuihno min ne, ndedevahn
Dendiohs nducoyạca ihyan nación
yahn Israel nduhcạ che a ndirun nạn
Ndudo yahn ye tuhcạ:
Nchuhn ihyan nación yahn Israel,
ndạta yahn Jacobo,
tendạhnún ạma ihyan nación
yahn ne, ndedevahn ye
nchuhn,
din ye che nto ino ne nunde yahn ne.
27 Tuhme nchahcó nunde yahn ne,
conahn trạto che a chihco cạdé
nduco ne.
28 Ihyan nación yahn Israel ne, hua
dinahn ye vederihquentiyon yahn
Dendiohs, chahcotạhn ye yahn
ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo. Nduco chemin ne, ndạca
yune che ndevahn ihyan nación
chenạhn. Ate Dendiohs ne, a
tendạhnun ye ihyan ndico yahn
ihyan chahn, ne chemin che yahino
ca ye ihyan.
29 Tihcạ, te Dendiohs ne,
nducuahn che rihco cạde ye ne,
redinahn ye. Vederihquentiyon che
recạh ye ihyan ne, hua renevih ye.
Ihyan che renedin yahn ye ne, hua
racondạh vedạme ye ihyan.
30 Nchuhn ihyan nación chenạhn
ne, chahcotạhn ne yahn Dendiohs ro
menạn, ate mạn ne, quenan vạhino
ye nchuhn yahn che rahcotạhn
ihyan nación yahn Israel yahn ye.
31 Rahcotạhn ye yahn Dendiohs
mạn ro cuh, ate nduhcạ che quenan
vạhino Dendiohs nchuhn ne, namin
conan vạhino ye ihyan chahn.
32 Tihcạ, te Dendiohs ne, din
cheche ye chedave yahn nducoyạca
ihyan iyehnse, cạva che
cuahtendihco nducoyạca ye nunde,
ndạca yune che conan vạhino ye
ihyan.
33 ¡Ạma devano Dendiohs! ¡Ạma
ndạhcạ vederendedecadino yahn
ye! ¡Nde hua renan retumacadino vo
nducuahn che rihco cạde ye mạn,
che redin ye mạn!
34 Nde ạma ihyan hua
retumacadino ye che rendedecadino
Dendiohs. Nde ạma ihyan hua tuno
vededevano yahn ye. ¿Dehra che
cacuahn ye Dendiohs?
35 Nde ạma ihyan ametah dehva
yahn ye che cạh ye Dendiohs. Ndiyu
che quendihco Dendiohs yahn ihyan
che redin ye che ndah nduco ye, te
che renan vạhino ye ihyan.
36 Tihcạ, te nducuahn dehtenduh
che va ne, a yahn Dendiohs, a mạn
ye dendah ye. Ndeva vo yavenạn ye
cuahn dạma. Tihcạ co.

12

Nduhcạ che va che cuahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Dihnó, nducote quenan vạhino
Dendiohs nchuhn, nedin yahn ye
nchuhn ne, ricá nchuhn che
numacuahn vederihquentiyon yahn
Vaco Ndah yahn ye ndạhco ne
chedave yahn ne tạh ye nduhcạ ạma
vedino ndah che conan ino ye.
2 Hua quendi nchuhn vedeyeno
yahn mạn ne. Tahque ndah ne ne,
condahcorun ne
vederendedecadino yahn ne cạva
che runecạde cuahtechica ne
nduhcạ che nahn Dendiohs.
3 Nducote yahino Dendiohs u, te ye
vederihquentiyon u ne, riyạhvé
nchuhn che hua ndedecadino ne che
ạma devano ne, chuhnan ne
vederihquentiyon che chenan cuma
ne. Tahque ndah ne, runecạde
ndedecadino ne, ne codin chahtino
ne Dendiohs, codinahn ne tunoca

vederihquentiyon che nte ye queri ą̣ma ne.
4 Ihyan ne, tą̣h ye mą̣n, cą̣h ye mą̣n, ndutiną̣n ye mą̣n ne, a vih vih ntiyon che redin queri ą̣ma.
5 Atihnocą̣ uvo. Andahre ą̣ma yą̣hn uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ate ą̣ma cuą̣n no ndi vo nduco vih. Ate va te va ntiyon che redin queri ą̣ma vo mą̣n, rendotenan vo vih mą̣n.
6 Dendiohs ne, te ye ą̣ma ą̣ma nąn vederihquentiyon queri ą̣ma vo, ne nahn che runecą̣de dinahn vo. Duh ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon che cuahndudo ye ndudo che te Dendiohs ne, cuahndudo ye anduhneva che cą̣h Dendiohs, hua tihdenąn ye che cą̣hma ye.
7 Duh ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon chete yą̣co ne, runecą̣de dinahn ye. Me ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon che cacuahn ye Ndudo yahn Dendiohs ne, runecą̣de cacuahn ye.
8 Me ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon che yą̣hve ye ihyan chenąhn ne, yą̣hve ye ihyan nduco ndah. Me ihyan che cą̣h ye vedino ne, cą̣h ye numacuahn chedave yahn ye. Me ihyan che ndinąn ye chete yą̣co ne, cą̣hcantiyon ye nduco cudą̣do. Me ihyan che din ye vedevą̣hino ne, din ye numacuahn chedave yahn ye.
9 Cuahtenan cuma nchuhn vedeyahino numacuahn chedave yahn ne. Hua din ne dehtenduh che chihngą̣; codin ne che ndah.
10 Codin ne cuande anduhnecą̣ ndete che dihno ne vih. Codin yahino ne vih, cuenevahnecun ne vih.
11 Codin ne ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo numa ino ne, hua din dą̣hnde ne.
12 Numacuahn vedeyeno cuahtenan ino ne che dinahn Dendiohs ndudo yahn ye nduco ne. Codin chahtino ne cuahn che chuhrihn ne. Covą̣h ne cuahn dą̣ma.
13 Cuenan ne dihno vo che va vederetą̣hn yahn ye. Cuenevahnecun ne ihyan che ndą̣ ye ndevą̣co ne.
14 Ihyan che redin tą̣n ye nduco ne ne, ndotenan che cą̣hva ne nduco ye ne, cuica ne Dendiohs che din ye che ndah nduco ye.
15 Cuinduco ne ihyan che yeno ye mą̣n, ihyan che ri ndą̣che ye mą̣n, cuenecą̣h yą̣n ne chedave yahn ye.
16 Ndą̣hcą̣ cuahtenan ne nduco vih. Co dą̣ma ne nduco ihyan che necun ye. Hua din yą̣de ne mą̣n, hua din cun ne mą̣n.
17 Hua dą̣ma co ne nduco ihyan che redin tą̣n ye nduco ne. Runecą̣de cuahtenan ne nąn nducoyą̣ca ihyan.
18 Cuihco nchuhn cudą̣do nąn nducuahn, cą̣va che hua ndą̣ca yune che co tą̣n ihyan nduco ne.
19 Dihnó che yahinó nchuhn, hua cuahtenun ino ne vedetą̣n nduco vih. Tahque ndah ne ne, condą̣hco ne tą̣h Dendiohs cą̣va che techecą̣de ye, te a ihyan min che va che techecą̣de ye nduhcą̣ che a ndirun nąn Ndudo yahn ye: “U quenan cumá che dín castigo ihyan nunde. U ndą̣hco menún yahn ye.”
20 Namin a ndirun: “Hua cuahtenun ino nchuhn vedetą̣n nduco ihyan che redin tą̣n ye nduco ne. Tahque ndah ne ne, codin ne che ndah nduco ye. Ndete che cuico ye ne, cą̣h ne che cheh ye, ndete che yą̣ca ye ne, cą̣h ne che cuh ye, te nduco chemin ne, din ne che co cuihnąn ye, ne nto ino ye.”
21 Hua cuahnecun ne che denda ne, din vedetą̣n yahn ne. Tahque ndah ne ne, codin ne che ndah cą̣va che hua denda ne.

13

1 Nducoyą̣ca nchuhn ne, codinahn ne yahn ihyan ndinąn mą̣n, intiyahn yahn yą̣n vą̣co ne mą̣n, te nducoyą̣ca intiyahn ne, a Dendiohs necą̣h ye vederihquentiyon ihyan, chaconahn ye ihyan nąn ntiyon.
2 Chemin che ihyan che cuahcotą̣hn ye yahn intiyahn ne, va

che co ye castigo, te nde yahn Dendiohs rahcotạhn ye, yahn che ihyan min raconahn ye ihyan chahn nạn ntiyon.
3 Ihyan che runecạde vatechica ye ne, ametah deh cuande che din vạh ye intiyahn. Ate ihyan che chendihco ye nunde ne, ihyan chahn che vạh ye intiyahn. Ndete che hua nahn cuahtenun ndeh ne yahn intiyahn ne, runecạde cuahtechica ne. Tuhme co yeno ye nduco ne,
4 te raconahn Dendiohs ihyan nạn ntiyon cạva che ndah yahn ne. Ate ndete che rahcotạhn ne yahn intiyahn ne, tuhme che cuạco, din vạh ne ihyan, te a mạn Dendiohs cạh ye vederihquentiyon ihyan, cạva che din ye castigo ihyan che chendihco ye nunde.
5 Va che dinahn vo yahn intiyahn, ndiyu yahn che vạh vo che co vo castigo, ate yahn che a devano vo che tihcạ nahn Dendiohs.
6 Nducote renevahnecun ne Dendiohs ne, va che nedihve ne cạde iyo yahn ne che rica intiyahn. Tihcạ, te a mạn Dendiohs raconahn ye ihyan chahn nạn ntiyon, ne a min chenan ye ro ro.

7 Nducoyạca intiyahn che cạca ye cạde iyo yahn ne ne, cuenedihve ne. Nducoyạca ihyan ndinạn mạn, intiyahn mạn ne, cuenevahnecun ne ihyan mạn, codin yahino ne ihyan mạn.
8 Cuenedihve ne nducuahn che chendihco ne yahn ihyan. Codin yahino ne nducoyca ihyan, te ihyan che redin yahino ye ne, redinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs
9 che ndirun tuhcạ: “Hua din duche yehn che a nihnevaque. Hua cahne ihyan. Hua doque. Hua ndere cacueh dame nunde ihyan. Hua din idihye nduco dehtenduh yahn ihyan.” Nducuahn vederihquentiyon che tuhchan ne, rendo dạma nạn vederihquentiyon cuh: “Codin yahine nducoyạca ihyan nduhcạ che yahine man di.”
10 Ihyan che yahino ye ihyan chenạhn ne, hua ndere redin ye nduco ye. Chemin che cuahn che yahino vih vo ne, redinahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs.
11 Avạne ne, a devano nchuhn te cạhnda ro che vato vo. Cuahteyạn ne, te a cochi nino ro che ndedevahn Dendiohs uvo.
12 A nun cuihno ro cuh che ndere redin ihyan, a nun ndeva Dendiohs uvo. Chemin che nahn che hua din vo dehtenduh che chihngạ. Nahn che cuahteyạn vo nduhcạ sandạdo che a vateyạn se, nda se dehtenduh che ndedevahn nduco se sạhn.
13 Nahn che ạma runecạde cuahtechico vo nduhcạ che rahtechica ihyan che renahn ye. Hua cocoh vo mạn, hua cuahto vo vihco vedecoh mạn, hua ndere cuahtechico vo, cuahtendihco vo nunde mạn, hua cuahte cạnda vo mạn, hua din ve vo yahn vih mạn.
14 Ndotenan che cuahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo ne, cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, runecạde cuahtechico vo nduhcạ che nahn ye.

14

Hua ndạhcạ che ndạhchenan vo vih

1 Me dihno vo che metah conahn ndah ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, cuenevahnecun ne ihyan. Hua cuhma chende ne nduco ye yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs che hua dạma renahn ne nduco vih.
2 Vate dihno vo che ritahno ye che ndiyu nunde che cheh ye nducuahn nạn dehtenduh. Namin vate dihno vo che metah conahn ndah ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne rạhco ye che cuahtendihco ye nunde ndete che cheh ye yute.
3 Dihno vo che hua dehve rạhco ye, reh ye nducuahn nạn dehtenduh ne, hua ndạhcạ che ndạhchenan ye dihno vo che vạhino ye cheh ye yute. Namin dihno vo che hua reh ye yute ne, hua ndạhcạ che ndạhchenan ye dihno vo che reh ye nducuahn nạn dehtenduh, te a nedin yahn Dendiohs ihyan chahn.

4 Hua ndạhcạ che cuih nunde ne
yahn mozo yahn tạma ihyan, te
ndete che ndạhcạ quenan mozo me
nduco dihve ye, o hua ne, chemin ne,
a mạn dihve ye rano cuande yahn
ye. A namin no tun ihyan che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, te a
mạn Dihvo vo nda cuande yahn ye
ihyan.
5 Namin vate dihno vo che ndihco
vih ye ro che tahque renevahnecun
ye. Vate tun dihno vo che rạhn ye
che a dạma no nducuahn ro. Queri
ạma ihyan ne, va che ndedecadino
ndah ye cha che ndạhcạ din ye cạva
che cuhndemạn ino ye nạn
Dendiohs.
6 Ihyan che renevahnecun ye ạma
ro ne, rendeva ye yavenạn Dihvo vo
Jesucristo. Atihnocạ ihyan chenạhn,
te andahre hua renevahnecun ye ro
min ne, ate namin nduco ye rendeva
ye yavenạn Dihvo vo. A namin no
tun ihyan che hua vạhino ye reh ye
nducuahn nạn dehtenduh, te
nducote renecạh ye nundihve cuahn
Dendiohs cạva ne, rendeva ye
yavenạn Dihvo vo. Atihnocạ ihyan
che rạhco ye che hua ndạhcạ che
cheh ye ạma o nạn dehtenduh, te
nducote renecạh ye nundihve cuahn
Dendiohs cạva dehtenduh che reh
ye ne, namin nduco ye rendeva ye
yavenạn Dihvo vo.
7 Ndiyu chenahn mạn vo che vato
vo, nde huane chenahn mạn vo che
coh vo.
8 Che vato vo ne, a Dihvo vo
Jesucristo che rihquentiyon ye uvo,
ne che coh vo ne, a ihyan min che
ndeva ye uvo. Chemin che a vato vo,
o coh vo, a yahn ye uvo,
9 te a chih ye, ne ndaconan ntuche
ye cạva che co yahn ye nducoyạco
vo, a chenduche vo, o a ndih vo.
10 Hua ndạhcạ che cua cuando vo
dihno vo, ndạhchenan vo ihyan, te
Dihvo vo Jesucristo ne, va che
techecạde ye yahn nducoyạco vo,
11 nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcạ:
Rạhn Dihvo vo Dendiohs:
“Numacuahn
vederihquentiyon yáhn rạ́hn
rí nchuhn te va che
nevahnecun nducoyạca ihyan
u,
ndeva ye yavenạ́n.”
12 Nduco tihcạ ne, a devano vo che
queri ạma vo ne, va che necạh
cuando vo Dendiohs yahn
dehtenduh che redin vo.

Hua din vo che co ndạche dihno vo

13 Nducote a Dendiohs nda cuande
yahn ye uvo ne, hua redin yahn che
quendi vo cạhma nunde vo yahn vih.
Tahque ndah ne, ndedecadino vo, te
hua ndạhcạ che cạva dehtenduh che
redin vo, ndạca yune che co ndạche
dihno vo, cuahtendihco ye nunde.
14 Nduhcạ che ritahnó Dihvo vo
Jesucristo ne, a devano cuạcó te
ametah nde ạma nạn dehtenduh che
reh ihyan che din che cuahtendihco
ye nunde. Ate ndete che vate ihyan
che vạhino ye cheh ye ạma o nạn
dehtenduh ne, tahque ndah hua
cheh ye, te ndete che cheh ye ne,
chihngạ co ino ye, ne nduco chemin
condihco ye nunde.
15 Ndete che cạva dehtenduh che
reh nchuhn rendạca yune che to ino
dihno ne ne, rihco ro ne che hua
chenan cuma ne vedeyahino. Cuihco
ne cudạdo nạn nducuahn che reh ne.
Hua ndạhcạ che cạva chemin ndạca
yune che to ino dihno ne, condihco
ye nunde, te namin cạva ihyan min
che chih Dihvo vo Jesucristo.
16 Cuihcomạn ne queri ạma
dehtenduh che redin ne, andahre
devano ne che ndah, ndete che cạva
chemin che ndạca yune che chihngạ
co ino ihyan chenạhn.
17 Tihcạ, te che nguahco yuhn vo
nạn Dendiohs ne, ndiyu yahn
dehtenduh che reh vo mạn, rih vo
mạn. Che tahque nahn ye ne, che
numacuahn vederihquentiyon yahn
Vaco Ndah yahn ye, runecạde
cuahtenan vo mạn, ndạhcạ
cuahtenan vo nduco vih mạn,
cuahtenan cumo vo vedeyeno mạn.
18 Nducoyạco vo che ritahno vo
Dihvo vo Jesucristo ne, nahn ye che
tihcạ dinahn vo. Ndete che tihcạ

dinahn vo ne, nedin yahn Dendiohs uvo mạn, nevahnecun nducoyạca ihyan uvo mạn.

19 Din vo cuande, ne din nun ino vo cạva che ndạhcạ cuahtenan vo nduco vih mạn, conan vih vo mạn, cotahno vo numa ino vo Dihvo vo Jesucristo mạn.

20 Cuihco nchuhn cudạdo nạn nducuahn che reh ne, cạva che hua ndạca yune che to ino dihno vo che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Cuạco che nducuahn dehtenduh che reh vo ne, hua redin che rahtendihco vo nunde. Ate nahn che cạhco vo cudạdo che hua cạva chemin to ino dihno vo, te ndete che tihcạ ne, cuahtendihco vo nunde.

21 Ạma nunde ndete che yahn che reh vo yute, o rih vo vino, o redin vo tạma nạn dehtenduh, ndạca yune che co ndạche dihno vo, to ino ye.

22 Uvo che devano cuạco vo che nducuahn dehtenduh che reh vo ne, hua redin che rahtendihco vo nunde ne, hua nahn che cuacotuhn vo ndudo yahn chemin vạn dihno vo chenạhn, te denạn chihngạ co ino ye. Nahn che mạn no vo devano vo. Namin Dendiohs ne, a devano ye. ¡Ạma ndah ro yahn ihyan che a devano cuạco ye che hua rahtendihco ye nunde cạva dehtenduh che reh ye!

23 Me ihyan che ritahno ye che hua ndạhcạ che cheh ye ạma nạn dehtenduh, ne reh ye ne, rahtendihco ye nunde yahn che mạn ye chihngạ ri ino ye. Tihcạ, te nducuahn dehtenduh che redin vo che o rendedecadino vo ne, rahtendihco vo nunde.

15

Cuahtenan cumo vo vedechahtino cạva ihyan chenạhn

1 Uvo che a renahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nahn che din chahtino vo yahn dihno vo che ametah conahn ndah ye, te hua ndạhcạ che din vo dehtenduh che ri yeno mạn vo, ndete che cạva chemin co rạn ye.

2 Queri ạma vo che a renahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nahn che din vo nducuahn cạva che ndah yahn dihno vo che hua ndah renahn ye, nahn che conan vo ihyan cạva che conahn ndah ye.

3 Tihcạ, te Dihvo vo Jesucristo ne, hua nuhn ye che ndah yahn mạn ye, nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Vedetạn yahn ihyan che hua ri rendihche ye ndih ne, andahre ndiyu cạva che ndah yahn mán, ate u ntuma chihvé nducuahn.”

4 Nducuahn che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs nde a rạhn me ne, a ndirun cạva che cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, necạh yạn vo chedave yuhn vo, ne cuahtenan ino vo che ndeva ye uvo.

5-6 Dendiohs, Chida Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che redin ye che rahtenan cumo vo vedechahtino, renecạh yạn ye chedave yuhn vo ne, din ye che ndạhcạ cuahtenan nchuhn nduco vih, nduhcạ che nahn Dihvo vo, cạva che dạma ndeva nducoyạco vo yavenạn ye.

Chetuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo vạn ihyan nación chenạhn

7 Nduhcạ che nevahnecun Dihvo vo Jesucristo nchuhn ne, tihcạ cuenevahnecun ạma tạma ne vih, cạva che cua cuande ihyan chenạhn che tihcạ redin ne, ne ndeva ye yavenạn Dendiohs.

8 Cuenecạhco nchuhn te Dihvo vo Jesucristo ne, chinan ye ihyan nación yahn Israel, chihco ro ye che dinahn Dendiohs ndudo yahn ye che cạh ye ihyan ndico yahn ihyan chahn.

9 Namin tihyon yune ye ihyan nación chenạhn che ndeva ye yavenạn Dendiohs yahn che quenan vạhino ye ihyan. Nducote Dihvo vo Jesucristo ne, chinan ye ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn mạn ne, a ndero ndi che nahn che nevahnecun ihyan chahn vih. A devano vo te ihyan nación chenạhn ne, va che co cuande ye vạn ihyan yahn Dendiohs,

te chemin ne, a ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcạ:
Ndevá yavenạn ne vạn ihyan nación
chenạhn,
cạtá himno, ndonán ndih.
10 Namin ndirun:
Nchuhn ihyan nación chenạhn,
cuendo dạma ne nduco ihyan
yahn Dendiohs, cuendeva ne
nduco vih yavenạn ye.
11 Namin ndirun:
Nchuhn ihyan nación chenạhn,
cuendeva nducoyạca ne
yavenạn Dihvo vo Dendiohs.
12 Namin dirun ihyan profeta Isaías:
Nạn ndạta yahn Isaí quendạh ạma
ihyan che cạhcantiyon ye
nación chenạhn,
cochahtino ihyan chahn ihyan.
13 Dendiohs, ihyan min che redin
ye che chenan ino vo ihyan ne, din
ye che cotahno ne Dihvo vo
Jesucristo, co yeno ne, ne ndạhcạ
cuahtenan ne, cạva che numacuahn
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn ye cochahtino ne ihyan.
14 Dihnó, retumacadinó te ạma
ndah ihyan nchuhn mạn, ạma
chenan cuma ne vededevano mạn,
nde devano cacuahn ne vih.
15 Andahre tihcạ ne, dirún yahn ne
cạva che ntihyon yán yahn ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs,
nde ạma dito yạhvé nchuhn yahn
ạma o nạn. Tihcạ dín, te numacuahn
vedeyahino tendạhnun Dendiohs u,
16 che dín ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo vạn ihyan nación
chenạhn, cuahndudó ndudo ndah
yahn ye, cạva che cotahno ihyan
chahn, ne ndeva ye ihyan, cạhco vih
Vaco Ndah yahn ye ihyan.
17 Ạma yenó che ạma ndạhcạ
rinahn ntiyon yahn Dendiohs che
redín, yahn che rinan Dihvo vo
Jesucristo u.
18 Nde hua cạhquinó cạhmá che a
mán che redín ntiyon min, te a Dihvo
vo Jesucristo che redin ye. A ihyan
min che redin ye che rinahn ntiyon
che redín, ritahno ihyan nación
chenạhn. Nạn nducuahn che
rahndudó mạn, che redín mạn ne, a
mạn ye retihyon yune ye u. A yahn
chemin no che te cuandé nchuhn.
19 A ihyan min che redin ye
vederihno mạn, redin ye che
quenan cumá vederihquentiyon
yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs
mạn. Chemin che numachahte, nde
yạn Jerusalén, nde yạhn yahn Ilírico,
chacotúhn ndudo ndah yahn Dihvo
vo Jesucristo.
20 Nduco tihcạ ne, din nun inó che
quechicá rahndudó ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo vạn ihyan
che ametah cahnevan ye nde ạma
yune, cạva che hua condạ mendáhn,
cuahndudó nạn che a nedin tạma ca
ihyan ntiyon.
21 Tihcạ dín, cạva che conahn
nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcạ:
Ihyan che hua devano ye ne,
cahnevan ye ndudo yahn
ihyan min che a va cạde che
dechuh Dendiohs, ne conahn
ye.

Pạblo ne, nahn cạhn ye yạn Roma

22 Nducote rahndudó ndudo yahn
Dihvo vo Jesucristo vạn ihyan che
metah cahnevan ye ne, chemin che
nde meniyon ametah co chí
quendihcheró nchuhn.
23 Ate nducote ạma chacotúhn
ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo
numachahte yạhn cuạhnguh mạn,
nducote a ạma ndeh nduyo nahn chí
quendihcheró nchuhn mạn ne,
24 chemin che quenan inó che
conán neve ro nduco nchuhn yạn
vạco ne, ne cuahn che cáhn yạhn
yahn España ne, conan ne u, ndạca
che chuhnún yune.
25-26 Numanahn min ne, cáhn yạn
Jerusalén, te dihno vo che vate ye
yạhn yahn Macedonia mạn, Acaya
mạn ne, a nedin dạma ye ạma
vedino cạva dihno vo che metah
dehva yahn ye che vate ye yạn min,
ne va che ngú yahn ye.
27 Dihno vo ihyan nación chenạhn
chahn ne, ạma yeno ye, din dạma ye
vedino min. Tihcạ redin yahn che
din ye, te a cạva ihyan nación yahn

Israel che ndąca yune che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, ndevahn ye, ne ndąhcą che conan ye ihyan chevąh vąn ihyan nación yahn Israel che vate ye yąn Jerusalén.
28 Cuahn che a dináhn ntiyon min, necąh vedino me tąh ihyan chahn ne, va che chúh yąn vąco nchuhn, cąhn yąhn yahn España.
29 A devano cuącó te cuahn che ndą tąn ne, numącuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo cuahndudó ndudo yahn ye, ne ąma cochihve yahn ne.
30 Dihnó, numącuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo mąn, numącuahn vedeyahino yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs mąn, ricá nchuhn che conan ne u, covąh ne numa ino ne,
31 cąva che ndedevahn Dendiohs u tąh ihyan che hua ritahno ye che vate ye estądo yahn Judea. Namin cąva che, dihno vo che vate ye yąn Jerusalén ne, nevahnecun ye vedino che quendá.
32 Namin cąva che cuahnecun ye che numącuahn vedeyeno ndą yąn vąco ne, necąh yąn ne chedave yáhn.
33 Dendiohs, ihyan min che redin ye che ndąhcą rahtenan vo, conduco ye nducoyąca nchuhn. Tihcą co.

16

Renecąh Pąblo Dendiohs dihno vo

1 Ricá nchuhn cąva cahvo vo Febe, ihyan min che ndi cuande ye vąn intiyahn yąco che vate ye yąn Cencrea,
2 che nevahnecun ne ihyan nduhcą che nahn Dihvo vo Jesucristo che nevahnecun vo ihyan yahn ye. Cuenan ne ihyan nąn adecodehno vederetąhn yahn ye che va, te mąn ye ne, ndinan ye ąma yąhn ihyan. Namin chinan ye u.
3 Che cuande yáhn ne, cuenecąh ne Dendiohs Aquila nduco ihyan ndąhta yahn ye Priscila. Ihyan chahn ne, combiero yáhn nąn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo,
4 nde chihco mendąhn ye ihyan cąva che ndedevahn ye u. U mąn, nducoyąca dihno vo nación chenąhn mąn ne, renecąh nuhn nundihve cuahn ihyan chahn.
5 Namin cuenecąh ne Dendiohs nducoyąca dihno vo che rendo dąma ye ndevąco ihyan chahn, rendeva ye yavenąn Dihvo vo Jesucristo. Namin cuenecąh ne Dendiohs Epeneto, amigo yáhn che yahinó. Ihyan min che menąn ndita chitahno ye Dihvo vo Jesucristo vąn ihyan che vate ye yąhn yahn Acaya.
6 Namin cuenecąh ne Dendiohs María, ihyan min che ąma nedin ye ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo vąn nchuhn.
7 Namin cuenecąh ne Dendiohs ihyan yáhn, Andrónico mąn, Junias mąn, ihyan chahn che dąma chahtenun ye vącoyąhn nducó. Ihyan chahn ne, tahque menąn chitahno ye Dihvo vo Jesucristo che co u, ne vąn ihyan apóstol ne, ąma yahinó dihno vo ihyan.
8 Namin cuenecąh ne Dendiohs dihno vo Amplias che yahinó ihyan.
9 Namin cuenecąh ne Dendiohs Urbano, ihyan min che nduco ye rinan ye nuhn nąn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Namin cuenecąh ne Dendiohs Estaquis che yahinó ihyan.
10 Namin cuenecąh ne Dendiohs Apeles, ihyan min che ndiquendąh ndah ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Namin cuenecąh ne Dendiohs ihyan ndevąco Aristóbulo.
11 Namin cuenecąh ne Dendiohs Herodión, ihyan yąn vącó. Namin cuenecąh ne Dendiohs ihyan ndevąco Narciso che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
12 Namin cuenecąh ne Dendiohs Trifena mąn, Trifosa mąn, ihyan chahn che namin redin ye ntiyon yahn Dihvo vo. Namin cuenecąh ne Dendiohs cahvo vo Pérsida che yahino vo ihyan. Ihyan min ne, ąma nedin ye ntiyon yahn Dihvo vo.
13 Namin cuenecąh ne Dendiohs dihno vo Rufo che ąma ndah redin

ye ntiyon yahn Dihvo vo. Namin
cuenecạh ne Dendiohs chaco ye,
ihyan min che rihnó ihyan nduhcạ
chacó.
14 Cuenecạh ne Dendiohs Asíncrito
mạn, Flegonte mạn, Hermas mạn,
Patrobas mạn, Hermes mạn, dihno
vo chenạhn che nduco ye ihyan
chahn mạn.
15 Namin cuenecạh ne Dendiohs
Filólogo mạn, Julia mạn, Nereo
nduco cahve ye mạn, Olimpas mạn,
dihno vo chenạhn che nduco ye
ihyan chahn mạn.
16 Nduco vedino vedenecun
cuenecạh ne Dendiohs vih che
cuande yáhn. Cuendeva ne Dendiohs
yahn dihno vo che vate ye nducuahn
yạn.
17 Dihnó, ricá nchuhn che cạhco ne
cudạdo ihyan che redin ye che ndeh
cuạn ri dihno vo mạn, che redin ye
che rahtendihco ye nunde mạn, te
rahcotạhn ihyan chahn yahn Ndudo
yahn Dendiohs che a chahn nchuhn.
Cuihcomạn ne ihyan chahn,
18 te ndotenan che redin ye ntiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo ne,
riquendi ye vedeyeno yahn mạn ye,
rihncheh ye ihyan che necun ye
nduco ndudo yạde.
19 Yenó cạva nchuhn, te ạma va
ndudo yahn ne che redinahn ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
Nahn che cuahteyạn ne cạva che din
ne dehtenduh che ndah, ne
cạhcomạn ne dehtenduh che hua
ndah.
20 Dendiohs, ihyan min che redin
ye che ndạhcạ rahtenan vo ne, nun
din ye che ndạhco ndiya nchuhn
vederihquentiyon yahn chundah.
Dihvo vo Jesucristo din yahino ye
nchuhn.
21 Cuendeva nchuhn Dendiohs
yahn Timoteo, sạhn min che rinduco
se u nạn ntiyon yahn Dendiohs.
Namin cuendeva ne Dendiohs yahn
ihyan yáhn, Lucio mạn, Jasón mạn,
Sosípater mạn.
22 U Tercio, che dirún cạca cuh che
cuande yahn Pạblo ne, namin nté
Dendiohs nchuhn numacuahn
vedeyahino yahn Dihvo vo
Jesucristo.
23 Cuendeva nchuhn Dendiohs
yahn Gayo, ihyan min che
renevahnecun ye u nduco
nducoyạca dihno vo ndevạco ye.
Namin cuendeva ne Dendiohs yahn
Erasto, tesorero yahn yạn. Namin
cuendeva ne Dendiohs yahn dihno
vo Cuarto.
24 Dihvo vo Jesucristo din yahino
ye nducoyạca nchuhn. Tihcạ co.

Ndeva Pạblo yavenạn Dendiohs

25 Mạn ne, ndeva nducoyạco vo
yavenạn Dendiohs, ihyan min che co
din ye che cotahno nchuhn numa
ino ne ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo che rahndudó. Ndudo
ndah min ne, hua devano ihyan a
rạhn me,
26 te Dendiohs che va ye cuahn
dạma, chihquentiyon ye ihyan
profeta che dirun ye nde a rạhn me,
ne cade cạh ye, checadino
nducoyạca ihyan iyehnse cạva che
cotahno ye.
27 Nducote ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo ne, cuahn dạma ndeva vo
yavenạn ạma no Dendiohs, ihyan
min che ạma devano ye. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO MENA̱N, DECHUH YE YA̱HN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N CORINTO

1 U Pa̱blo, che tenda̱hnun
Dendiohs u che co apóstol yahn
Dihvo vo Jesucristo, nduco dihno vo
Sóstenes,
2 dirun nuhn ca̱ca cuh, dechuh
nuhn yahn nchuhn, ihyan yahn
Dendiohs che ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo, vate ne ya̱n Corinto. A
tenda̱hnun Dendiohs nchuhn che co
ne ihyan ndah yahn ye, ritahno ne
Dihvo vo Jesucristo. Numachahte
iyehnse ne, a tenda̱hnun ye uvo
ma̱n, nducoya̱ca dihno vo ma̱n, che
rendeva vo nduco ye yavena̱n Dihvo
vo Jesucristo.
3 Chida vo Dendiohs ma̱n, Dihvo
vo Jesucristo ma̱n, din yahino ye
nchuhn, din ye che nda̱hca̱
cuahtenan ne.

Yahino Dendiohs ihyan yahn ye che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo

4 Cuahn da̱ma renéca̱h nundihve
cuahn Dendiohs ca̱va nchuhn yahn
che yahino ye nchuhn che cuande
yahn Dihvo vo Jesucristo.
5 Yahino ye nchuhn, ne te ndahva
ye vederihquentiyon che
cuahndudo ne ndudo yahn ye ma̱n,
vededevano che chenan cuma ne
ma̱n.
6 Tihca̱ chinahn nduco ne, te a
chitahno ne ndudo ndah yahn Dihvo
vo Jesucristo.
7 Nchuhn nduco nducoya̱ca ihyan
yahn Dendiohs, quendihconahn te
ye vederihquentiyon yahn ye
nchuhn. A chenan rino ne ro che
ndaconan nda̱ tun Dihvo vo
Jesucristo.
8 Dendiohs ne, din ye che
cochahtino ne, quendi ne cotahno ne
Dihvo vo Jesucristo, hua
cuahtendihco ne nunde nde ro che
ndaconan nda̱ tun ye.
9 Dendiohs ne, redinahn ye ndudo
yahn ye, ne ma̱n ye tenda̱hnun ye
nchuhn ca̱va che cotahno ne Da̱ya ye
Jesucristo, ihyan min che Dihvo vo.

Ihyan che rendo da̱ma ye ya̱co ne, o ino cua̱n ndi ye

10 Dihnó, nducote renevahnecun
nchuhn Dihvo vo Jesucristo ne, ráhn
rí nchuhn che ndo ya̱n ne nduco vih,
a̱ma cua̱n co no ne ma̱n, a̱ma no
vederendededecadino cuahtenan
cuma ne ma̱n.
11 Dihnó, nahn che tihca̱ din
nchuhn, te ra̱hn ihyan ndeva̱co
cahvo vo Cloé ri ye u che vate ca̱nda
ne nduco vih yahn che a vih ra̱hn
a̱ma, a vih ra̱hn ta̱ma ne.
12 Na̱hn ne ne, ra̱hn ne che
riquendi ne ndudo che ricuahn
Pa̱blo, na̱hn ne ne, che ricuahn
Apolos, na̱hn ne ne, che ricuahn
Pedro, na̱hn ne ne, che chicuahn
Dihvo vo Jesucristo.
13 A̱ma vedetundo che tihca̱ redin
ne. Dihvo vo Jesucristo ne, a̱ma no
ye. Ndiyu Pa̱blo che quenan ya̱h ye
na̱n cruz ca̱va che ndedevahn ye
nchuhn. Ndiyu Pa̱blo cah nchuhn
cuahn che chedenune ne.
14 Nundihve cuahn Dendiohs che
neve ra nchuhn, chehdenuné
nchuhn. Atena̱n Crispo ma̱n, Gayo
ma̱n, chehdenuné sa̱hn.
15 Nde hua co ca̱hma ne che u cah
ne cuahn che chedenune ne.
16 Namin chehdenuné ihyan
ndeva̱co Estéfanas. Co atena̱n ihyan
chahn no che chehdenuné,
17 te dechuh Dihvo vo Jesucristo u,
ndiyu che cuehdenuné ihyan, ate
che cuahndudó ndudo ndah yahn
ye. Rahndudó ndudo min numa
cua̱co. Hua retihdenán vededevano
yahn mán, ca̱va che tihca̱ ne,
codevano ndah ihyan nduhca̱ che
chih Dihvo vo Jesucristo, quenan
ya̱h ye na̱n cruz.

Ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che vederihquentiyon yahn Dendiohs ma̱n, vededevano yahn ye ma̱n

18 Ihyan che va che conda ye, din
nunde yahn ye ne, rạhco ye te ạma
vedetundo che ritahno vo che yahn
che chih Dihvo vo Jesucristo, quenan
yạh ye nạn cruz, co ndevahn vo. Ate
uvo che ndedevahn Dendiohs uvo
ne, a devano vo te chemin ne, ạma
vederihquentiyon chahte yahn ye,
19 nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo
yahn ye tuhcạ:

Cạhco ró che hua richihve
vederendedecadino yahn
ihyan,
decuihnó vededevano yahn ye.

20 Anduhnecạ ndete che hua
richihve ndudo yahn sạhn devano
mạn, sạhn che nda cuande se
dehtenduh che ri iyehnse cuh mạn,
te Dendiohs ne, a chihco ro ye che
vededevano yahn se ne, ạma
vedetundo.
21 Tihcạ din ye, te numacuahn
vededevano yahn ye chihco cạde ye
che ihyan iyehnse ne, hua tuno
vededevano yahn mạn ye che
cotahno ye ihyan. Tahque ndah ne,
chihco cạde ye che, nduco ndudo
yahn mạn ye che rahndudo vo,
ndedevahn ye ihyan yahn ye,
andahre rạhco ihyan chenạhn te
chemin ne, ạma vedetundo.
22 Ihyan nación yahn Israel ne,
dinoca nahn ndihchero ye
vederihno cạva che cotahno ye.
Ihyan nación chenạhn ne, atenạn
vededevano che dạma nduco
vededevano yahn mạn ye ritahno ye.
23 Ate uvo, ihyan yahn Dendiohs
ne, rahndudo vo che, cạva che
ndevahn ihyan ne, va che cotahno
ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che quenan yạh ye nạn
cruz. Ihyan nación yahn Israel ne,
rahcotạhn ye yahn ndudo min,
rahtendihco ye nunde. Ihyan nación
chenạhn ne, rạhco ye te ndudo min
ne, ạma vedetundo.
24 Uvo che a tendạhnun Dendiohs
vạn ihyan nación yahn Israel mạn,
vạn ihyan nación chenạhn mạn ne, a
devano vo che ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo ne, a vederihquentiyon
yahn Dendiohs mạn, vededevano
yahn ye mạn.
25 Vededevano yahn Dendiohs
mạn, vederihquentiyon yahn ye
mạn ne, tahque chahte che co
nducuahn vededevano yahn ihyan
iyehnse, andahre rạhco ye te ạma
vedetundo, nde hua richihve.
26 Dihnó, cuenecạhco ne
nduhchan ihyan ne ro menạn.
Atenạn neve ne che ihyan devano ne
vạn combiero yahn ne mạn, neve ne
che chenan cuma ne
vederihquentiyon mạn, neve ne che
ndạta yahn ihyan nạhn mạn,
27 ate a tendạhnun Dendiohs
nchuhn. Ihyan iyehnse ne, rạhco ye
che tundo ne mạn, che hua rigonun
chihve ne mạn, ate a tendạhnun
Dendiohs nchuhn cạva che ndạhco
ndiya ye vededevano yahn ihyan
chahn mạn, vederihquentiyon yahn
ye mạn.
28 Yạde ihyan chahn, ne rạhco ye
che ndere ihyan nchuhn, nde hua
redin cuande ye nchuhn. Ate a
tendạhnun Dendiohs nchuhn,
chihco ro ye che nde hua richihve
vederendedecadino yahn ihyan
chahn.
29 Tihcạ din ye cạva che nde ạma
ihyan, hua co din yạde ye.
30 A Dendiohs che din ye che
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo. A
cạva ihyan min che din ye che
chenan cuma vo vededevano mạn,
nchahco ye nunde yuhn vo mạn,
nedin yahn ye uvo mạn, ndedevahn
ye uvo mạn.
31 Che nahn ne, che dinahn ihyan
nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcạ: “Hua ndạhcạ
che ndeva mạn ihyan yavenạn ye.
Tahque ndah ne, ndeva ye yavenạn
Dihvo vo Dendiohs.”

2

Ndudo yahn che quenan yạh Dihvo vo Jesucristo nạn cruz

1 Dihnó, cuahn che ndá cahndudó
ndudo yahn Dendiohs, chihnevan ne
ne, hua din yạdé, te cahndudó
numacuahn vedenecun.

2 Chihcó cudạdo che cahndudó
demạn ndudo yahn che quenan yạh
Dihvo vo Jesucristo nạn cruz,
ndedevahn ye uvo.
3 Numacuahn ro che quenán yạn
vạco nchuhn ne, quechicá
numacuahn vedino vedenecun.
Ạma vạhinó mạn, ạma ndedecadinó
mạn, yahn ntiyon cạhnda che
quenán.
4 Numacuahn vederihquentiyon
yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, nté
mạn, cahndudó mạn, vạn nchuhn.
Nde tah hua chihchetạ́hn
vededevano yahn mạ́n,
5 cạva che a vederihquentiyon
yahn Dendiohs din che cotahno ne,
ndiyu vededevano yahn mạ́n.

Redin Vaco Ndah yahn Dendiohs che renahn vo vederihquentiyon yahn ye

6 Nuhn che rahndudo nuhn Ndudo
yahn Dendiohs vạn nchuhn che a
renahn ndah ne mạn, vạn ihyan
chenạhn mạn ne, hua rahndudo
nuhn vededevano yahn mạn nuhn,
te rahndudo nuhn demạn
vededevano yahn Dendiohs.
Vededevano min ne, yahn Dendiohs,
ndiyu yahn ihyan iyehnse. Ndiyu
yahn sạhn devano mạn, sạhn
ndinạn mạn, che vate se mạn ro cuh.
Sạhn chahn ne, va che cuihno se.
7 Tahque ndah ne, rahndudo nuhn
vededevano yahn Dendiohs che
cade te ye, checadino vo, che nde
hua devano ihyan ro menạn. Nde
cuahn che ametah dendah ye
iyehnse ne, chihco cạde ye
vededevano min nduhcạ che
ndedevahn ye uvo, cuahtenan vo
vahchetero numacuahn ro.
8 Nde ạma sạhn che rihquentiyon
se iyehnse cuh ne, hua tumacadino
se yahn vededevano min. Chemin
che nahn yạh se Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che ạma yudo
vederihquentiyon quenan cuma ye.
Ndete che tumacadino se ne, hua
tihcạ din se.
9 Andahre tihcạ din sạhn chahn,
ate a chinahn nduhcạ che ndirun
nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
Dendiohs ne, a chihco cạde ye che
conan cuma ye vedeyahino
nduco ihyan che yahino ye.
Ạma chahte vedeyahino yahn ye,
che nde hua co tumacadino
ihyan nunde.
10 Ate uvo, ihyan yahn ye ne, din ye
che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo,
tumacadino vo yahn vedeyahino
yahn ye. Vaco Ndah yahn Dendiohs
ne, devano ndah nducuahn che ri,
nde nducuahn che redin ye.
11 Vạn ihyan iyehnse ne, queri ạma
ye ne, atenạn mạn ye devano ye che
rendedecadino ye. Namin nde ạma
ihyan hua devano ye che
rendedecadino Dendiohs. Atenạn
Vaco Ndah yahn ye devano.
12 Nuhn che rahndudo nuhn Ndudo
yahn Dendiohs ne, ndiyu
vededevano yahn ihyan iyehnse che
te Dendiohs, chenan cuma nuhn.
Tahque ndah ne, din ye che quenun
Vaco Ndah yahn ye nuhn, din che
tumacadino nuhn yahn vedeyahino
yahn ye cạva nducoyạco vo.
13 Ndiyu nduco vededevano che
chahn nuhn yahn ihyan, che
rahndudo nuhn ndudo yahn
vedeyahino yahn Dendiohs. Tahque
ndah ne, a Vaco Ndah yahn ye che
rete vededevano nuhn che
rahndudo nuhn. Tihcạ rinan Vaco ye
nuhn che rahndudo nuhn ndudo che
nahn che cadino ihyan.
14 Ihyan iyehnse ne, hua
renevahnecun ye vederihquentiyon
yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, te
rạhco ye te chemin ne, ạma
vedetundo. Nde hua retumacadino
ye yahn, te atenạn ihyan che quenun
Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan co
tumacadino ye.
15 Ihyan che quenun Vaco Ndah
yahn Dendiohs ihyan ne,
retumacadino ye yahn nducuahn
dehtenduh, ne nde ạma ihyan hua
ndạhcạ che ndạhchenan ye ihyan.
16 A ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ: “Ametah nde ạma
ihyan iyehnse che co tumacadino ye
yahn vederendedecadino yahn
Dihvo vo Dendiohs. Ametah nde

ą̄ma ye che tuno vededevano yahn ye che cacuahn ye ihyan.” Ate uvo che nedin yahn Dendiohs uvo ne, ą̄ma no vederendedecadino yuhn vo nduco Dihvo vo Jesucristo.

3

Ihyan che redin ye ntiyon yahn Dendiohs

1 Dihnó, cuahn che quenán nduco nchuhn ne, anduhnecą̄ ihyan che hua conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan mą̄n, anduhnecą̄ ihyan nunde mą̄n, anduhnecą̄ checą̄hya che quemą̄n rico mą̄n, tihchan ne, te metah conahn ndah ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo. Chemin che hua chi chicuáhn nchuhn nduhcą̄ che redin yahn che cacuáhn ihyan che renahn ndah ye.

2 Nduhcą̄ che redin ihyan nduco decuą̄h yuno, ricuh ye demą̄n leche yahn che hua ri che cą̄hcacheh ye dehtenduh, tihcą̄ dín nduco nchuhn ro min, te metah tumacadino ndah ne, ne hua chi chicuahn ndáh nchuhn. A devanó te nde meniyon ne, ametah tumacadino ndah ne,

3 te dą̄ma ri ne nduco ihyan nunde. Redin ve ne yahn vih mą̄n, vate cą̄nda ne nduco vih mą̄n, o ino cuą̄n ndi ne mą̄n. Che tihcą̄ redin ne ne, rihco ro ne che dą̄ma vederendedecadino yahn ne nduco ihyan nunde.

4 A ndero ndi che o ino cuą̄n ndi ne, te nąhn ne ne, rąhn ne che riquendi ne che ricuahn Pąblo, nąhn ne ne, rąhn ne che riquendi ne che ricuahn Apolos. Vatechica ne nduhcą̄ ihyan nunde.

5 U nduco Apolos, atenąn ntiyon yahn Dihvo vo Dendiohs redin nuhn. Ndą̄ nuhn yą̄n vąco nchuhn, cahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno ne. Queri ą̄ma nuhn ne, redin nuhn nduhneva ntiyon che chihco ye tąh nuhn.

6 Nuhn ne, ihyan redin ntiyon yahn ye nuhn. U, ne anduhnecą̄ ndete che tuhdó ndute ndą̄ta, te u menąn ndita cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chihnevan ne, ne Apolos ne, anduhnecą̄ ndete che chi se nune vą̄n chendą̄ta, te quendi ye chicuąhn ye nchuhn. Ate a Dendiohs che din ye che chitahno ne.

7 Ntiyon yahn nuhn ne, nduhcą̄ ntiyon che redin ihyan viyą̄ta. Nąhn cuą̄n ne, riquendąh yahn ą̄ma ihyan che retuhdo ye ndute ndą̄ta, ne riquendąh yahn tą̄ma ye che ri ye nune vą̄n. Ate a Dendiohs che redin ye che rihta. Nducote tihcą̄ ne, tumacadino vo che anduhnecą̄ ndete che hua rigonun chihve ntiyon yahn ą̄ma tą̄ma ye, che retuhdo ye ndute ndą̄ta mą̄n, che ri ye nune vą̄n mą̄n, te atenąn Dendiohs che redin ye che rihta.

8 Ihyan che retuhdo ye ndute ndą̄ta mą̄n, ihyan che ri ye nune vą̄n mą̄n, ą̄ma cuą̄n ndi no ntiyon yahn ye nduco vih. Tihcą̄ ntiyon che redin nuhn nduco vih. Ate a devano vo te Dendiohs ne, ndąhco menun ye yahn queri ą̄ma vo tunoca ntiyon che a nedin vo.

9 Nuhn ne, dą̄ma redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs nduco vih, ne nchuhn ne, anduhnecą̄ ndete che chendą̄ta yahn ye.

Atihnocą̄ co cąhma vo che nchuhn ne, anduhnecą̄ ndete che ą̄ma vah che rihno Dendiohs.

10 Numacuahn vedeyahino yahn ye ne, ndąhco ye ntiyon tą́h che có anduhnecą̄ sąhn vihcherahto ndah che chihcó nąme yahn ą̄ma vah, ne tą̄ma ye ne, riquendi ye rahto ye. Ate nahn che queri ą̄ma ye ne, cąhco ye cudą̄do nduhcą̄ che rahto ye.

11 Nąme min ne, anduhnecą̄ ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo che nde ą̄ma ihyan, hua co ndahcorun ye.

12 Ate anduhnecą̄ ndete che ą̄ma ndeh nąn che co cuahto nduco ye. Anduhnecą̄ ndete che co cuahto ye nduco dehtenduh che cocha nduhcą̄ diyąhnguąn mą̄n, diyąhngua mą̄n, tu diyąhn mą̄n. Namin anduhnecą̄ ndete che co dendah ye nduco dehtenduh che hua cocha nduhcą̄ irahno mą̄n, nduco mą̄n, yą̄ta cuma mą̄n.

13 Ate ntiyon yahn queri ą̄ma ye

ne, va che co ro ndete che quendạh ndah, te ndạ ro che techecạde Dendiohs ne, anduhnecạ ndete che ndihchenan ye nduco ruchiyạhn.
14 Duh ihyan che quendạh ndah ntiyon yahn ye, anduhnecạ ndete che ndahto ye nduco dehtenduh che hua cuco ne, ihyan min ne, ndạhco menun Dendiohs yahn ye.
15 Duh ihyan che hua quendạh ndah ntiyon yahn ye ne, andahre ndevahn mạn ye, anduhnecạ ạma ihyan che ndevahn ye vạn ruchiyạhn ne, ate va che conda ntiyon che nedin ye.
16 A devano ne te nchuhn ne, anduhnecạ ndete che ạma yạco yahn Dendiohs nạn che quenun Vaco Ndah yahn ye.
17 Duh ihyan che detoh ye ino ihyan yahn Dendiohs ne, din Dendiohs castigo ihyan, te ihyan yahn ye ne, a ndihco vih ye cạva ye.
18 Nde ạma nchuhn ne, hua cahncheh mạn ne nchuhn. Duh nchuhn che ạma quenan cuma ne vededevano yahn ihyan iyehnse che rạhco ne ne, cuihcomạn ne vededevano min, cuiquendi ne vededevano yahn Dendiohs,
19 te vededevano yahn ihyan iyehnse ne, ạma vedetundo nạn Dendiohs nduhcạ che ndirun nạn Ndudo yahn ye tuhcạ: “Rahnecun Dendiohs che rinda ihyan, redin vederendedecadino yahn mạn ye.”
20 Namin a ndirun: “Nạn Dihvo vo Dendiohs ne, nde hua richihve vederendedecadino yahn ihyan devano.”
21 Chemin che hua din yạde nchuhn, tendạhnun ne che ricuahn queri ạma nuhn, quendi ne, te nducuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a chihnde cạva che ndah yahn ne.
22 A Dendiohs che dechuh ye Pạblo mạn, Apolos mạn, Pedro mạn. A ihyan min che dendah ye iyehnse mạn, rete ye vedevihche yahn nchuhn mạn, rihquentiyon ye vederih mạn, ro cuh mạn, ro che cochi mạn. Nducuahn ne, a cạva che ndah yahn ne che chihco cạde ye.
23 Avạne ne, a yahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn, ne ihyan min ne, a Dạya Dendiohs ihyan.

4

Ntiyon che chenan cuma ihyan apóstol

1 Hua din yạde nchuhn cạva nde ạma nuhn. Cuedevano ne te queri ạma nuhn ne, a ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo redin nuhn, rahndudo nuhn ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs che cade te ye, checadino vo.
2 Nducote tihcạ ne, nahn che queri ạma ihyan che va tạh ye ntiyon yahn Dendiohs ne, dinahn ye ntiyon min numa cuạco.
3 Che lạdo yáhn ne, nde hua retumacạ́h, a nchuhn, o intiyahn, deh rạhn ne yáhn nduhcạ che redín ntiyon yahn ye. Nde mạ́n, hua co cạhmá ndete che ndạhcạ, o hua ndạhcạ redín,
4 te andahre dave yavenạ́n ne, ate nde mạ́n hua devanó ndete che ndah redináhn. Atenạn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che nda cuande ye ntiyon che redín.
5 Chemin che conan rino nchuhn, hua ndạhchenan ne tạchan redin ihyan ntiyon yahn Dendiohs nde ndạ ro yahn. Ndạ ro min ne, a Dihvo vo Jesucristo techecạde ye yahn queri ạma vo tunoca vederendedecadino yuhn vo cuahn che chahtenan vo iyehnse, cạhco ro ye ndete che numa cuạco nedin vo ntiyon che chihnde tạh vo. Tuhme ndạhco menun Dendiohs yuhn vo tunoca ntiyon che nedin vo.
6 Dihnó, a cạva che ndah yahn ne che tihcạ riyạhvé nchuhn. Andahre ndudo che ricuahn ihyan chenạhn che redin che o ino cuạn ndi nchuhn nduco vih, ate a dirún yahn ne anduhnecạ ndete che u nduco Apolos chendihco nuhn nunde nạn ndudo yahn nuhn. Tihcạ dirún yahn ne cạva che tumacadino ne che vederihquentiyon che chenan cuma nuhn ne, hua tahque chahte che co

che a ndirun yahn nạn Ndudo yahn Dendiohs. Namin cạva che hua din yạde ne cạva ntiyon yahn ạma, ndạhchenan ne ntiyon yahn tạma.

7 Nde ạma ihyan hua rendihche ye nchuhn che tahque ndah ihyan ne che co ihyan chenạhn. A Dendiohs che te ye nducuahn che va yahn ne. Nducote a ihyan min che te ye ne, hua redin yahn che din yạde ne nduhcạ ndete che nạn vedevano yahn mạn ne rendạca ne dehtenduh che va yahn ne.

8 A ạma chenan cuma ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, che rạhco ne, a va tạh ne ndendi ndendita, che rạhco ne. Chacondạh vedạme ne nuhn, ne vate ne, rihquentiyon ne, che rạhco ne. ¡Ạma ndạhcạ ndete che cuạco niyon che rihquentiyon ne!, cạva che nde nuhn ne, ndo dạma nuhn nduco ne, cạhcantiyon vo nduco vih.

9 Ạma ndạhcạ ndete che cuạco, te nuhn ihyan apóstol ne, hua tihcạ vate nuhn. Tahque ndah ne, cane rạhcó che rahnecun Dendiohs che rechuhrihn nuhn nduhcạ ihyan che nde hua rigonun chihve ye mạn, nduhcạ ihyan che ndindah cạca nunde yahn ye cạva che coh ye mạn. Cane rạhcó che ndihco mendạhn Dendiohs nuhn nạn nducoyạca ihyan iyehnse mạn, nạn ángel mạn, cạva che cạhn ino ye ndihchero ye nuhn.

10 Ihyan nunde ne, rendihchero ye nuhn nduhcạ ihyan tundo che rahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo. Me nchuhn ne, ạma devano ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, che rạhco ne. Nuhn ne, ndi nuhn nduhcạ ihyan che nde hua rigonun chihve ye. Me nchuhn ne, ạma ndinạn ne, che rạhco ne. Nuhn ne, nde hua retumacạh ihyan nuhn. Me nchuhn ne, ạma rendeva ihyan yavenạn ne.

11 Nde meniyon ne, ạma redin tạn ihyan nduco nuhn. Ạma rechuhrihn nuhn, rih cuico nuhn mạn, rih yạca nuhn mạn, metah tino yahn nuhn mạn, metah vạco nuhn mạn.

12 A ndi cuno nuhn che redin mạn nuhn tạma nạn ntiyon cạva che rendạca che rechuhnun nuhn. Rạhva ihyan nduco nuhn, ate numacuahn vedenecun rendahconan nuhn yahn ye. Chenan nạn ye nuhn, redin tạn ye nduco nuhn, ate hua rihcomạn nuhn ntiyon che chenan cuma nuhn.

13 Rendạhchenan ye nuhn, ate riyạhve nuhn ihyan nduco ndah. Cuahn dạma rendihche ye nuhn nduhcạ dehtenduh che tahque chihngạ.

14 Tihcạ dirún yahn nchuhn, ndiyu cạva che cahterá vedecuihno yahn ne, ate cạva che riyạhvé nchuhn nduhcạ dạyá che yahinó.

15 Tihcạ dirún, te andahre ndiche mil ihyan che ricuahn ye nchuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ate hua yahino ye nchuhn nduhcạ che yahinó nchuhn. U ne, anduhnecạ indihte yahn ne, te a u che tihyon yuné nchuhn che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo.

16 Chemin che, numacuahn chedave yáhn, riyạhvé nchuhn che quendi ne yune yáhn.

17 Cạva che co dinahn nchuhn ne, dechúh Timoteo che conan se nchuhn. Ạma yahinó sạhn. Anduhnecạ dạya mán, te u tihyon yuné sạhn che chitahno se Dihvo vo Jesucristo. Nde meniyon riquendi se, ndah redin se ntiyon yahn ye. Sạhn min ne, nduhcạ che recạh cuande mán dihno vo nduh cuạn yạco nạn che quechicá, tihcạ te cuande se nchuhn cạva che necạhco ne nduhcạ che ritahnó Dihvo vo Jesucristo, redináhn ndudo yahn ye.

18 Ạma o nchuhn ne, ạma redin yạde ne, rạhco ne che ametah ndaconan chí quendihcheró nchuhn.

19 Ate ndete che nahn Dihvo vo Jesucristo ne, chi núṅ quendihcheró nchuhn. Tuhme ndihcheró ndete che cuạco che rạhn ihyan yạde chahn che vatechica ye numa cuạco, chenan cuma ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.

20 Tihcą nahn che dín, te ndiyu
ndudo che rąhn ihyan rihco ro che
rihquentiyon Dendiohs ihyan, te
nąn ntiyon che redin ye ne, min
ndero ndi ndete che cuąco che
chenan cuma ye vederihquentiyon.
21 Mąn ne, cuetendąhnun nchuhn
cha che ri yeno ne. ¿A nahn ne che
chí numacuahn vedeyahino mąn,
vedenecun mąn, conán nchuhn? ¿O
nahn ne che chí numacuahn
vedetąn, dín castigo nchuhn?

5

Techecąde Pąblo ąma nunde chihngą

1 Numachahte va ndudo che ąma
se vąn nchuhn ne, quenan se nduco
checuma se. Nunde min ne, ąma
chihngą. Nde vąn ihyan che hua
devano ye che va Dendiohs ne, hua
tihcą redin ye.
2 Ate nde nduco nduh ne, ąma
redin yąde nchuhn. Tahque ndah ne
ne, cuahte rąn ne. Sąhn chemin cą
me ne, ametah cuahnecun nchuhn
che conduco ca se vąn ne.
3 Andahre hua quenán nduco
nchuhn tąn ne, yah ri chedave yáhn
cąva ne. A techecądé yahn se
anduhnecą ndete che quenún vąn
nchuhn.
4 Ro che ndo dąma nchuhn, ndeva
ne yavenąn Dihvo vo Jesucristo ne,
anduhnecą ndete che nducó
nchuhn. Ro min ne, numacuahn
vederihquentiyon yahn ye ne,
5 condąhco ne sąhn tąh chundah
cąva che co se castigo, andahre
ndevahn se ro che ndą Dihvo vo.
6 Hua ndąhcą che rahnecun ne che
rinduco ca se vąn ne. A devano ne te
nduco tah sihn yą ne, ri yą
numacuahn yąche. Tihcą redin
nunde yahn sąhn min, te
redetohnan vederihquentiyon che
chenan cuma nducoyąca ne.
7 Nduhcą che rihtera ihyan yą
ndico, redendah ye pąn che hua
nduco yą yahn ne, tihcą cuihcomąn
nchuhn nunde che chenan cuma ne
ro menąn, cuihco ro ne che a ndi vih
ne cąva Dendiohs. Tihcą din ne, te
nduhcą ąma itecuche lihn che chih
te, chi te vedino ro yudo ne, tihcą
chih Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn
ye uvo.
8 Nduhcą che rihcomąn ihyan pąn
che ndindah nduco yą yahn ne, tihcą
nahn che cąhcomąn vo nducuahn
nunde yuhn vo, ne runecąde
cuahtechico vo mąn, runecąde
ndedecadino vo mąn, nduhcą che
nahn Dendiohs.
9 Nąn cąca che dechúh yahn ne
menąn ne, a dirún che hua conduco
ne ihyan nunde che rahtenan ye
nduco ihyan che hua nihnevąco
nduco ye.
10 Ate hua dirún che ąma yune no
cąhcomąn ne nducoyąca ihyan
chahn mąn, combiero yahn ye che
idihya ye mąn, che reduco ye mąn,
che rendeva ye yavenąn dehtenduh
che ndere redin ye dendiohs yahn ye
mąn, te cąva che metah ndihchero
ne ihyan chahn ne, atenąn che
ndąca ne iyehnse cuh.
11 Che tihcą dirún ne, che hua
conduco ne dihno vo ndete che
rahtenan ye nduco ihyan che hua
nihnevąco nduco ye mąn, ndete che
idihya ye mąn, ndete che rendeva ye
yavenąn dehtenduh che ndere redin
ye dendiohs yahn ye mąn, ndete che
rąhva ye mąn, ndete che ricoh ye
mąn, ndete che reduco ye mąn.
Nduco dihno vo che tihchan ye ne,
nde hua cheh ne dąma nduco ye.
12-13 U ne, hua cuande yáhn che
techecądé yahn ihyan che hua
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. A
mąn Dendiohs techecąde ye yahn ye.
Me nchuhn ne, a dihno vo che
rinduco ye nchuhn, va che
techecąde ne yahn ye. Chemin che
ametah cuahnecun ne che conduco
ca sąhn nunde me nchuhn.

6

Hua ndąhcą che cąhn dihno vo, cuhnde cąde yahn ye nduco vih nąn intiyahn yąn

1 Cuahn che va cąnda yahn
nchuhn nduco vih ne, ndotenan che
cąhn ne yąco, cuhnde cąde yahn ne
ne, rahn ne nąn intiyahn yąn che

nde hua ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo. ¿Tạcạ che ạma tundo ne?
2 Redin nchuhn anduhnecạ ndete
che hua devano ne te ndạ ro yahn
ne, nduco nchuhn ihyan yahn
Dendiohs, techecạde ne yahn ihyan
nunde. Nducote tihcạ va cạde ne,
tahque nun co techecạde ne cạnda
yahn ne che nde hua vạhche.
3 Redin ne anduhnecạ ndete che
hua devano ne che nde ángel va che
techecạde ne yahn ye. Tahque nun
techecạde ne yahn dehtenduh che
rahno ri ne mạn ro cuh.
4 Tuhme ne, cuahn che va che
cuhnde cạde yahn ne nduco vih ne,
ndotenan che cạhn ne nạn intiyahn
yạn che nde hua ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo ne, cạhn ne nạn dihno vo,
andahre tundo ye, ne techecạde ye
yahn ne.
5 Tihcạ dirún yahn ne cạva che co
cuihnạn ne. ¿Ametah nde ạma ihyan
vạn nchuhn che renahn ye mare tah,
che co techecạde ye yahn ne nduco
vih?
6 Rihtera ne vedecuihno yahn ne
che rahn ne, rica nunde ne yahn vih
nạn intiyahn che nde hua ritahno ye
Dihvo vo.
7 Che rahte cạnda ne nduco vih ne,
nduco chemin no, ạma yahn
redenda ne. Tahque ndah che codin
chahtino ạma tạma ne yahn vih,
nchahco ne nunde yahn vih.
8 Ate hua tihcạ redin ne, te tahque
ndah ne ne, duche rino ne nde vạn
mạn ne nduco vih, rahtendihco ne
nunde.
9-10 A devano ne te ihyan nunde
ne, hua cuahtenan ye vahchetero
nạn che rihquentiyon Dendiohs.
Cuedevano ne te ihyan che rahtenan
ye nduco ihyan che hua nihnevạco
nduco ye mạn, ihyan che redin
duche yahn ye che a nihnevạco ye
mạn, ihyan che hua numa cuạco ye,
che mạhn ndạhta mạhn chạhn ye,
che rahtenan ye vạn mạn nduco vih
mạn, ihyan che rendeva ye yavenạn
dehtenduh che ndere redin ye
dendiohs yahn ye mạn, ihyan che
reduco ye mạn, ihyan che idihya ye
mạn, ihyan che ricoh ye mạn, ihyan
che rạhva ye mạn ne, nde ạma ihyan
che tihchan ye ne, hua conan ye
vahchetero.
11 Nạhn nchuhn ne, tihchan ne ro
menạn. Ate mạn ne, numacuahn
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs ne, a nchahco ye
nunde yahn ne che cuande yahn
Dihvo vo Jesucristo. A chedenune ne
mạn, a nedin yahn ye nchuhn mạn.

Nahn che hua cuahtendihco vo nunde

12 Va ạma ndudo che tuhcạ: “A
dehno che nahn vo ne, co din vo.”
Cuạco ndudo min, ate hua redin
yahn che tihcạ din vo. Hua ndạhcạ
che quendi vo nunde yuhn vo.
13 Va tạma ndudo che tuhcạ:
“Dehtenduh che va ne, chihnde cạva
che chuh vo.” Cuạco ndudo min, ate
ndạ ro yahn ne, ndạhco cạde
Dendiohs nducuahn, nde metah
rendotenan che chuh vo cạva che
cuahtenun ico vo. Dendah Dendiohs
uvo, ate ndiyu cạva che cuahtenan
vo nduco ihyan che hua nihnevạco
nduco vo, te dendah ye uvo cạva che
co yahn ye uvo.
14 Numacuahn vederihquentiyon
ndedetuhche Dendiohs Dihvo vo
Jesucristo, ne namin tihcạ
ndedetuhche ye uvo.
15 A devano nchuhn te queri ạma
vo ne, a yahn Dihvo vo Jesucristo
uvo. Nducote a yahn ye uvo ne, hua
ndạhcạ che cuahtenan vo nduco
tạhn che ndere vatechica te.
16 A devano ne te ihyan che conan
ye nduco ndạhta che ndere
vatechica te ne, co ye nduco te
anduhnecạ ạma no ihyan nduhcạ
che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ: “Ihyan che conan
cuma ye ạma ndạhta ne, co ye nduco
te anduhnecạ ạma no ihyan.”
17 Me ihyan che ritahno ye Dihvo
vo Jesucristo ne, ndo ye nduco vih
anduhnecạ ạma no ihyan, chenan
cuma ye nduco vih
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs.
18 Nducote tihcạ ne, condi nchuhn
cuahtenan ne nduco ndạhta che

ndere vatechica te. Adecodehno
nunde yahn ihyan ne, rahtendihco
ye. Ate che rahtenan ye nduco ihyan
che hua nihnevạco nduco ye ne,
rahtendihco ye nunde, nde redetoh
mạn ye ihyan.
19 A devano vo te a din Dendiohs
che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo,
a ndi vih vo anduhnecạ ạma yạco
nạn che quenun. Hua rihquentiyon
mạn vo uvo,
20 te a yahn Dendiohs uvo. Nde
hua tuno vederendedecadino yuhn
vo nduhva che yahino ye uvo,
ndedevahn ye uvo cạva mạn ye.
Chemin che nahn che hua detoh
mạn vo uvo mạn, ndeva vo
numacuahn chedave yuhn vo
yavenạn ye mạn.

7

Cạh cuande Pạblo nduhcạ che cuahtenan cuma ihyan ndạhta yahn ye

1 Mạn ne, ndahconán yahn ne che
dirun ne yáhn. Rạhcó te ndạhcạ cạva
ihyan che cuahtemạn ye.
2 Ate cạva che hua cuahtendihco
ye nunde, ndere cuahtechica ye
nduco vih ne, tahque ndah che
cahnevạco ye.
3 Nchuhn che a nihnevạco ne ne,
cuahtenan cuma ne vih nduhcạ che
redin yahn cạva che hua ndạca yune
che ndere cuahtechica ạma tạma ne.
4 Nchuhn, ihyan ndạhta ne, yahn
ne inchạhn ne. Nchuhn, ihyan
chạhn ne, yahn ne ihyan ndạhta
yahn ne. Chemin che nahn che
dinahn ạma tạma ne yahn vih.
5 Hua cuahcotạhn ne yahn vih,
atenạn che nte cạde ne che hua
cuahtenan ne nduco vih ạma o ro
cạva che covạh ne. Cuihno min ne,
ndo dạma ne nduco vih, te adenạn
hua cocha ạma cha ne che rạhn
cuhndemạn ne, ne conan ne nduco
tạma ihyan, condihco ne nunde,
dinahn ne che nahn chundah.
6 Rạhn rí nchuhn che recạh yune
Dendiohs che cahnevạco ihyan che
nahn ye. Ate ihyan che cocha ye,
cuahtemạn ye ne, co cuahtemạn ye.
7 Che lạdo yáhn ne, ndạhcạ che
cuahtemạn ihyan nduhcạ u. Ate hua
nducoyạca ye cocha ye. Dendiohs
ne, hua dạma vederihquentiyon
necạh ye chenan cuma queri ạma
ihyan.
8 Nchuhn, sạhn decạhya mạn,
ndạhta vạh mạn ne, rạhcó te ạma
ndạhcạ ndete che cuahtemạn ne
nduhcạ u.
9 Ate ndete che hua chenan cuma
ne vederihquentiyon che cocha ne
cuahtemạn ne ne, tahque ndah che
cahnevạco ne, yodemica che
chuhrihn ne, ndedecadino ne che
nahn cahnevạco ne.
10 Me nchuhn che nihnevạco ne
ne, rete cuandé nchuhn
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo che hua tehche vih ne.
11 Ihyan ndạhta ne, hua co tehche
ye inchạhn ye. Ndete che denạn
tehche ye inchạhn ye ne, atenạn che
cuhndemạn ye, o ndo nduco ye
inchạhn ye. Hua co cahnevạco ye
nduco tạma ca ihyan. Namin ihyan
chạhn ne, hua co tehche ye ndạhta
yahn ye.
12 Mạn ne, te cuandé tạma
vederihquentiyon che hua ntihyon
yạn Dihvo vo Jesucristo. Dihno vo
che nihnevạco ye nduco ndạhta che
hua ritahno te Dihvo vo Jesucristo
ne, ndiyu cạva chemin che tehche ye
tạhn ndete che va te vedeyeno che
quendi te nduco ye.
13 Namin cahvo vo che nihnevạco
ye nduco chạhn che hua ritahno se
ne, ndiyu cạva chemin che tehche ye
sạhn ndete che va se vedeyeno che
quendi se nduco ye.
14 Ihyan chạhn che hua ritahno ye
ne, redin chahtino Dendiohs yahn ye
che cuande yahn ihyan ndạhta yahn
ye che ritahno ye. Ihyan ndạhta che
hua ritahno ye ne, redin chahtino
Dendiohs yahn ye che cuande yahn
inchạhn ye che ritahno ye. Ndete
che hua tihcạ ne, dạya ihyan chahn
ne, anduhnecạ dạya ihyan che hua
ritahno ye. Ate redin chahtino
Dendiohs, rendihche ye dạya ihyan

chahn anduhnecą daya ihyan che ritahno nduh che o ye.
15 Ndete che ą̄ma cha ihyan che hua ritahno ye, nahn tehche ye ihyan che nihnevą̄co nduco ye che ritahno ye ne, a tehche no mą̄n ye vih, nde hua cą̄hnda yahn ihyan che ritahno ye, te Dendiohs ne, hua nahn ye che cuahte cą̄nda ihyan chahn nduco vih.
16 Ndete che tihcą̄ nahn ihyan che hua ritahno ye ne, hua redin yahn che cuahcotą̄hn ihyan che ritahno ye, te nchuhn ihyan ndą̄hta ne, nde hua devano ne, ndete che cą̄va ne cotahno inchą̄hn ne, ndevahn ye. Namin nchuhn ihyan chą̄hn ne, nde hua devano ne ndete cą̄va ne cotahno ihyan ndą̄hta yahn ne, ndevahn ye.

17 Andahre hua cocha ndudo yahn nchuhn che cotahno ye, ate va che cuahtenan ne vedeyeno nduhcą̄ che ndihco cą̄de Dihvo vo Dendiohs yahn ne mą̄n, nduhcą̄ che chenan ne ro che ndedevahn ye nchuhn mą̄n. Tihcą̄ rihquentiyón nduh cuą̄n yą̄co.
18 Nchuhn che chenan seña nchuhn ro min ne, hua dehve rą̄hco ne, quendi ne. Me nchuhn che hua chenan seña nchuhn ro min ne, hua cuahnecun ne che conan seña nchuhn.
19 A chenan, o hua chenan seña uvo ne, hua dehve din yahn chemin, te che nahn ne, che dinahn vo che rihquentiyon Dendiohs.
20 Ata̱nochan uvo ro che ndedevahn ye uvo ne, cuahtenan vo vedeyeno, quendi vo tihcą̄.
21 Nchuhn che chenan cuma ne dihve ne, chenan ne vą̄co ye ro min ne, hua dehve rą̄hco ne, quendi ne, din ne ntiyon yahn ye. Ndete che adenąn te yune ye che ndą̄ca ne ne, condą̄ca ne.
22 Cuahn che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, nde ro min ne, a ndedevahn ye nchuhn cą̄va mą̄n ye. Me nchuhn che rihquentiyon ne nąn ntiyon yahn mą̄n ne ro che chitahno ne Dihvo vo ne, a ndo ne anduhnecą̄ ihyan redin ntiyon yahn ye.

23 Ą̄ma chahte vedeyahino quenan cuma Dendiohs cą̄va nchuhn, ndedevahn ye nchuhn. Cą̄va nchuhn ne, tahque rigonun chihve vederihquentiyon yahn ye che co vederihquentiyon yahn ihyan.
24 Dihnó, nducote tihcą̄ ne, quendi nchuhn cuahtenan ne nąn Dendiohs nduhcą̄ che chenan ne ro che ndedevahn ye nchuhn.

25 Me nchuhn ihyan decą̄hya ne, hua te Dihvo vo Jesucristo, checadinó nde ą̄ma vederihquentiyon cą̄va ne. Ate u ne, numacuahn vedeyahino ndedevahn Dihvo vo u, ne redín ntiyon yahn ye numa cuą̄co. Chemin che rą̄hcó te cochihve che te cuandé nchuhn tą̄cą̄ cuahtenan ne.
26 Che lą̄do yáhn ne, ndą̄hcą̄ che cuahtemą̄n nchuhn, hua cahnevą̄co ne, te ro cuh che vato vo ne, cą̄hnda.
27 Nchuhn che a nihnevą̄co ne ne, hua tehche ne ndą̄hta yahn ne. Me nchuhn che metah cahnevą̄co ne ne, hua nuhn ne ndą̄hta.
28 Nchuhn, są̄hn decą̄hya che cahnevą̄co ne ne, hua dehve rą̄hco ne, hua nunde chemin. Me nchuhn, tą̄hn decą̄hya che cahnevą̄co ne ne, hua nunde chemin. Ate adecoduhno nchuhn che cahnevą̄co ne ne, acą̄deno che yah cuahno ne. Rą̄hn rí nchuhn cą̄va che ndah yahn ne che tahque ndą̄hcą̄ yahn ne che hua cahnevą̄co ne.

29 Dihnó, rą̄hn rí nchuhn te caviyąn deman ne, conahn che ndihco cą̄de Dendiohs. Mą̄n ne, nchuhn che nihnevą̄co ne ne, hua demą̄n cą̄va ndą̄hta yahn ne ndedecadino ne. Menąn vihca condedecadino ne nąn ntiyon yahn Dendiohs.
30 Nchuhn che rą̄n ne ne, hua demą̄n vederą̄n cuahte ne. Nchuhn che yeno ne ne, hua demą̄n vedeyeno cuahte ne. Nchuhn che ra ne dehtenduh ne, hua cą̄hco ne vedechahtino yahn ne nąn dehtenduh chemin chan. Codin ne cuande anduhnecą̄ ndete che metah dehva yahn ne.

31 Nchuhn che ndah rahno ne,
chenan ne iyehnse ne, nde hua co
yeno ne cạva chemin, te nducuahn
che va iyehnse cuh ne, a nihnde cạde
yahn che va che cuihno.
32 Nahn che hua denduh ino
nchuhn. Sạhn che metah cahnevạco
se ne, va mạn ino se, redin se ntiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo, nahn se
che co yeno ye.
33 Ate sạhn che quenan cuma se
ndạhta yahn se ne, rendedecadino
se yahn vederetạhn yahn se, nahn se
che co yeno ndạhta yahn se.
34 Atihnocạ rahno ri tạhn ndạhta.
Tạhn che hua quenan cuma te
inchạhn te ne, va mạn ino te, redin
te ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo
numa ino te, ndi vih te cạva
Dendiohs. Ate tạhn che quenan
cuma te inchạhn te ne,
rendedecadino te yahn ntiyon yahn
te vạco te, nahn te che co yeno
inchạhn te.
35 Tihcạ dirún yahn nchuhn cạva
che ndah yahn ne, ndiyu che rihca
tán che cahnevạco ne. Nahn che
runecạde cuahtenan ne iyehnse, va
mạn ino ne, din ne ntiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo.
36 Che lạdo yáhn ne, rạhcó che
tahque ndah che cuahtemạn ihyan
decạhya. Ate nchuhn che vate tạhn
cạhya yahn ne ne, ndete che rạhco
ne che tahque ndah che cahnevạco
nun te che co che cuahtenan te, co
ndico te ne, co decahnevạco ne tạhn,
hua nunde chemin.
37 Me nchuhn che a ndedecadino
ne, a chihco ne chedave yahn ne che
tahque ndah che hua decahnevạco
ne tạhn dạya ne ne, hua dehve rạhco
ne, te namin ndạhcạ che tihcạ din
ne.
38 Nducote tihcạ ne, ihyan che
redecahnevạco ye dạya ye ne,
ndạhcạ redin ye, ne ihyan che hua
redecahnevạco ye dạya ye ne, nde
tahque ndạhcạ redin ye.
39 Ihyan ndạhta che nihnevạco ye
ne, a ndihco cạde Dendiohs che hua
tehche ye inchạhn ye nde ndạ ro che
coh ye. Ndete che coh inchạhn ye ne,
co ndaconan cahnevạco ye nduco
adecoduhno ihyan che namin
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
40 Ate che lạdo yáhn ne, rạhcó che
tahque ndạhcạ cạva ye ndete che
metah ndaconan cahnevạco ye.
Tihcạ dirún, te co tihcạ nahn Vaco
Ndah yahn Dendiohs.

8

Vedino che rihco ihyan nạn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye

1 Mạn ne, te cuandé nchuhn yahn
vedino che rihco ihyan nạn
dehtenduh che ndere redin ye
dendiohs yahn ye. Nducoyạco vo ne,
devano tumacadino vo yahn
dehtenduh. Chemin ne, co din che
din yạde vo, ate hua co din che
ndạhcạ cuahtenan vo nduco vih nạn
Dendiohs, te atenạn che chenan
cumo vo vedeyahino nduco vih che
ndạhcạ cuahtenan vo nạn ye.
2 Adecoduhno vo che ạma devano
vo, che rạhco vo ne, rihncheh mạn
vo uvo, te nde hua devano vo
nduhcạ che redin yahn.
3 Ate ndete che yahino vo
Dendiohs ne, nda cuande ye uvo.
4 Me yahn che chuh vo dehtenduh
che rihco ihyan nạn dehtenduh che
ndere redin ye dendiohs yahn ye ne,
hua cạhnda. A devano vo te
dehtenduh che ndere redin ihyan
dendiohs yahn ye ne, metah
vederihquentiyon yahn, anduhnecạ
ndete che hua dehva. Va ạma no
Dendiohs.
5 Tihcạ, te andahre ạma va
dehtenduh che ndere redin ihyan
dendiohs yahn ye mạn, dihve ye
mạn, chenan nạn ro mạn, ndiyạhn
mạn,
6 ate cạva uvo che ritahno vo
Dihvo vo Jesucristo ne, va ạma no
Dendiohs. A ihyan min che Chido vo.
A mạn ye dendah ye nducuahn
dehtenduh che va. Dendah ye uvo
cạva ye. Namin va ạma no Dihvo vo
Jesucristo. Nduco ye Chida ye
dendah ye uvo mạn, nducuahn
dehtenduh che va mạn.

7 Ate hua nducoyaca dihno vo
retumacadino ye che metah
vederihquentiyon yahn dehtenduh
che ndere redin ihyan dendiohs
yahn ye. Neve ye ne, nducote
nevahnecun ye dehtenduh chemin
chan ro menan ne, chenun ca
vedevah min ihyan. Chemin che nde
meniyon ndete che adenan cheh ye
dehtenduh che ndi vedino nan
dehtenduh chemin chan ne,
cuahtendihco ye nunde, che rahco
ye, te metah tumacadino ye te
vedino chemin chan hua dehva
niyahn.
8 Ndete che chuh vo vedino
chemin chan ne, ndiyu chemin din
che tahque co chihvo vo nan
Dendiohs, nde huane che hua chuh
vo din che detohnan vo. Devano vo
te ndiyu che reh vo redin che renan
ino Dendiohs uvo.
9 Nchuhn che a devano ne che hua
dehva niyahn vedino chemin chan
ne, cuihco ne cudado cava dihno ne
che metah conahn ndah ye yahn.
Hua ndahca che cava ne, detohnan
ye chedave yahn ye, cuahtedihco ye
nunde.
10 Ndete che adenan ndihchero ye
nchuhn che vate ne yaco nan che
vate dehtenduh che ndere redin
ihyan dendiohs yahn ye, reh ne ne,
nduco ye cahquino ye cheh ye che
ndi vedino nan dendiohs chemin
chan,
11 ne detohnan ye chedave yahn
ye, cuahtendihco ye nunde. Nduco
tihca ne, cava nchuhn che devano ne
che hua cahnda che cheh ne ne,
ndaca yune che tohnan chedave
yahn dihno ne che metah conahn
ndah ye. Cuenecahco ne te namin
cava ihyan min chih Dihvo vo
Jesucristo, ndedevahn ye ihyan.
12 Ndete che hua cahco nchuhn
cudado ne, denan tihyon yune ne
dihno ne cava che detohnan ye
chedave yahn ye, ne man ne
cuahtendihco ne nunde nan Dihvo
vo Jesucristo.
13 Nducote tihca ne, nahn che din
vo cudado. Ndete che va dehtenduh
che rahco dihno vo che cahnda che
cheh ye ne, tahque ndah che hua
chuh vo dehtenduh chemin chan,
cava che hua ndaca yune che
detohnan ye chedave yahn ye,
cuahtendihco ye nunde.

9

Vederihquentiyon che chenan cuma ihyan apóstol

1 A chitahnó Dihvo vo Jesucristo,
ndeváhn. Quenan cumá
vederihquentiyon, ndí apóstol yahn
ye. Mán ndihcheró Dihvo vo. A u
tihyon yuné nchuhn che chitahno ne
ihyan.
2 Andahre vate ihyan che hua
renevahnecun ye u nduhca apóstol,
ate nchuhn che cuaco ne, a devano
ne che ndí apóstol, te a u che
cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo
vo Jesucristo, chitahno ne, ne nduco
chemin ndero ndi che quenan cumá
vederihquentiyon yahn ye.
3 Tuhca rendahconán yahn ihyan
che rendahchenan ye ntiyon che
redín.
4 Nuhn ne, chenan cuma nuhn
vederihquentiyon, ndi nuhn apóstol,
ne quenan cuma che te ihyan
ndiyaco che chuhnun nuhn.
5 Namin co cahnevaco nuhn nduco
ama cahvo vo, conduco ye nuhn nan
che vatechica nuhn nduhca che
redin dihno Dihvo vo Jesucristo
man, Pedro man, ihyan apóstol
chenahn man.
6 U nduco Bernabé ne, namin
chenan cuma nuhn
vederihquentiyon min, nde hua
redin fuerza che din nuhn tama nan
ntiyon cava che ndaca che chuhnun
nuhn.
7 A devano nchuhn te nducoyaca
sandado ne, ndiyu nan ntiyon yahn
man se riquendah che rechuhnun
se. Namin ihyan che rihche ye dihyo
uva ne, reh ye ndute yahn.
Atihnocano tun ihyan che redin ye
cudado chivato, te rih ye leche yahn
te.
8-9 Hua rahco nchuhn che che
nahn mán che tihca dirún yahn ne,
te yahn chemin ne, a tihyon yan

Moisés a̱ma vederihquentiyon,
dirun ye tuhca̱: “Hua dechiche duto
itenine che redendeh te trigo ca̱va
che tiviya̱to, te ri yahn te nahn cheh
te.” Chihquentiyon Dendiohs che
tihca̱, dirun Moisés, ndiyu dema̱n
yahn che redin ye cuda̱do ite,
10 te nduco ejemplo min ca̱h ye,
checadino ihyan che nducoya̱ca
ihyan che redin ye ntiyon yahn ye
ne, a na̱n ntiyon min quenda̱h che
cheh ye. Tihca̱, te ihyan che ruhn
ya̱hn ma̱n, ihyan che renedin dave
ye trigo ma̱n ne, redin ye ntiyon
min, chenan ino ye che ndeva ye
ndute nda̱ta.
11 Namin nuhn che redin nuhn
ntiyon yahn Dendiohs, cahndudo
nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo, chitahno ne ne, redin
yahn che te ne che chuhnun nuhn.
12 Ihyan chena̱hn ne, nducote
reca̱h nchuhn nduhca̱ che redin
yahn che rechuhnun ye ne, tahque
ca nuhn, va che te ne, chuhnun
nuhn.
Andahre quenan cuma che conan
ne nuhn, te ne che chuhnun nuhn,
ate nde hua chica nuhn nchuhn.
Tahque ndah ne, din chahtino nuhn,
te hua nahn denduh nuhn nchuhn
ca̱va che hua co va̱hche yahn ne che
cotahno ne ndudo ndah yahn Dihvo
vo Jesucristo.
13 A devano nchuhn te ihyan che
redin ye ntiyon chete ya̱co ma̱n,
chidocuya̱n che chénun ye na̱n ta
ma̱n ne, a na̱n ntiyon min va che
quenda̱h che chuhnun ye.
14 Namin tihca̱ chihco ca̱de Dihvo
vo Jesucristo che ihyan che
rahndudo ye ndudo ndah yahn ye
ne, a na̱n ntiyon min quenda̱h che
chuhnun ye.
15 Andahre redin yahn che na̱n
ntiyon min quenda̱h che chuhnún
ne, ate nde hua retumaca̱h yahn
chemin, nde huane ca̱va che conan
nchuhn u che tihca̱ dirún. Ndihcó
che nde ro che cóh ne, nde a̱ma
ihyan hua cahnevi ye vedeyeno yáhn
che hua na̱n ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo quenda̱h che chuhnún.
16 Ndiyu yahn che nahn din ya̱dé
che rahndudó ndudo ndah yahn ye,
te a chemin va che dín. Tihca̱, te a̱ma
vedín ndete che hua dináhn yahn ye.
17 Chemin che rahndudó
numacuahn vedeyeno yahn mán, ne
nuhnde menun yáhn. Ate ndete che
rahndudó andahre hua náhn ne,
ata̱noca̱ nduh rihco ró che ndihco
Dendiohs ntiyon min táh.
18 Vedeyeno yáhn ne, che
cuahndudó ndudo ndah yahn Dihvo
vo Jesucristo, dín ta̱ma na̱n ntiyon
ca̱va che nda̱ca che chuhnún, te hua
náhn che na̱n ntiyon yahn ye
quenda̱h che chuhnún andahre
tihca̱ va ca̱de.
19 Andahre hua va che cochicá
nduhca̱ che nahn a̱ma o ihyan, ate
tihca̱ redín ca̱va che nda̱ca yune che
tahque co ya̱hn ihyan, cotahno ye
Dihvo vo Jesucristo.
20 Cuahn che renún va̱n ihyan
nación yahn Israel, ihyan chahn che
renevahnecun ye ley che dirun
Moisés ne, ri da̱ma ndudó nduco ye,
redináhn da̱ma nduco ye ley min
andahre ametah va che dináhn.
Tihca̱ redín ca̱va che co yeno ye, ne
cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.
21 Namin no tun cuahn che renún
va̱n ihyan nación chena̱hn, che hua
renevahnecun ye ley min, ndiyu che
hua redináhn vederihquentiyon
yahn Dendiohs ma̱n, Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, ate ri da̱ma ndudó
nduco ihyan chahn ca̱va che co yeno
ye, cotahno ye.
22 Cuahn che renún va̱n dihno vo
che hua renahn ndah ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs
ne, redin chahtinó yahn ye ca̱va che
te yune ye che ca̱h cuande ndáh
ihyan. Tihca̱ redín nduco nducoya̱ca
ihyan. Hua renda̱hchenán nde a̱ma
na̱n che redin ye ca̱va che co ya̱hn
ye, cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.
23 A̱ma rihcó cuda̱do nduhca̱ che
quechicá va̱n nducoya̱ca ihyan, te
nahn che co ya̱hn ye, cotahno ye
ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo, ndeváhn da̱ma nduco ye.
24 A devano nchuhn nduhca̱ che

rano ihyan cạde. Yạhn ye rano ye nduco vih, ate ạma no ye richa ye, ndondạ tạh ye premio yahn ye. Nduhcạ ihyan che tahque dito chano ye ne, tihcạ cuiquendi nchuhn numa ino ne, dinahn ne vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo nde ndạ ro che ndạhco menun Dendiohs yahn ne.
25 Nducoyạca sạhn che reduche se ne, redin se cudạdo sạhn yahn nducuahn dehtenduh che co din che denda se, te nahn se che cocha se cạva che ndondạ tạh se premio yahn se. Premio chemin chan ne, nun rihno. Ate uvo ne, che ndạhco menun Dendiohs yuhn vo ne, hua cuihno.
26 Nduhcạ sạhn che rano se numa ino se mạn, nduhcạ sạhn che reduche se numa ino se mạn ne, tihcạ redín.
27 Nduhcạ che ạma redin sạhn chahn cudạdo sạhn cạva che hua denda se ne, tihcạ ạma rihcó cudạdo nạn nducuahn che redín, te cuihno che ạma riyạhvé ihyan chenạhn che cạhco ye cudạdo ne, hua náhn che denạn denda mán.

10

Yạhve Pạblo uvo che hua nevahnecun vo dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye

1 Dihnó, nahn che cadino ne che nducoyạca ihyan ndico yuhn vo ne, chahtechica ye nduco vih mạn man che quendihco nạn ro me. Namin chuh ye dạma nduco vih mendạhn reche Nuniyạhn Cuạh.
2 Tihcạ chinduco nducoyạca ye Moisés, chahtechica ye nduco vih mạn man me, ne chuh ye nduco vih mendạhn nuniyạhn me, anduhnecạ ndete che dạma chedenune ye nduco vih.
3 Dạma cheh ye nduco vih che cạh Dendiohs.
4 Namin adecotino che chahtechica ye nduco vih ne, chih ye nune che quendạh nạn yạva me che cạh Dendiohs ihyan. Yạva min ne, anduhnecạ Dihvo vo Jesucristo.
5 Andahre ạma din Dendiohs vederihno nduco ye ne, ate a nahn nducoyạca ye chahcotạhn ye yahn ye, ne chemin che din Dendiohs castigo ihyan, chih ye yạhn nạn che metah duhva.
6 Nducuạhn che chahno chi ihyan chahn ne, cochihve yuhn vo ndete che cua cuande vo yahn cạva che hua cuahcotạhn vo yahn vedeyahino yahn Dendiohs nduhcạ che din ye.
7 Hua quendi nchuhn yune yahn ihyan chahn, te ạma yạhn ye ne, nevahnecun ye dehtenduh ndere din ye dendiohs yahn ye. A devano vo che tihcạ din ye, te a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Ndo dạma ye nạn chemin cạ che ndere din ye dendiohs yahn ye, cheh ye mạn, chih ye mạn, chahte vihco ye mạn.”
8 Hua cuahtenan nchuhn nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ne nduhcạ che din ạma yạhn ihyan chahn, ndere chahtechica ye. Din Dendiohs castigo ihyan chahn, chih tenduh ndico ino mil ye che ạma ro no.
9 Hua cuahcotạhn nchuhn yahn Dihvo vo Dendiohs, din ne che co doh ino ye nduco ne nduhcạ che din ạma yạhn ihyan chahn. Din Dendiohs castigo ihyan, ne cạh cu ihyan, chih ye.
10 Hua cạhma nunde nchuhn yahn Dendiohs nduhcạ che cạhn nunde ihyan chahn. Din Dendiohs castigo ihyan, dechuh ye ạma ángel, cạh ye cah ihyan, chih ye.

11 Nducuahn dehtenduh che tihchan chahno chi ihyan ndico yuhn vo ne, chihquentiyon Dendiohs che quenan cạca cạva che, uvo che vato vo mạn ro cuh che a nun cuihno iyehnse ne, cua cuando vo, ne hua ndere din vo.
12 Nducote cạhnda yuhn vo ne, duh nchuhn che hua dehva co yahn ne, che rạhco ne ne, cuihco ne cudạdo che hua denạn condihco ne nunde.

13 Nchuhn ne, retumarande
chundah nchuhn nạhn cuạn,
rechuhrihn ne nduhcạ che
rechuhrihn ihyan chenạhn. Ate
Dendiohs ne, redinahn ye ndudo
yahn ye, ne hua cuahnecun ye che
chuhnan chuhrihn ne. Tahque ndah
ye ne, conan ye nchuhn ura che
retumarande sạhn min nchuhn cạva
che cocha ne.
14 Dihnó che yahinó nchuhn,
nducote cạhnda Dendiohs yuhn vo
ne, cuihco ne cudạdo. Hua ndeva ne
yavenạn dehtenduh che ndere redin
ihyan dendiohs yahn ye.
15 Nchuhn ne, ihyan renahn ne, ne
a devanó che conahn ne te cuạco
ndudo che tihcạ dirún.
16 Cuahn che rendo dạmo vo
nduco vih nduhcạ che chihco cạde
Dihvo vo Jesucristo ne, recạh vo
nundihve cuahn Dendiohs cạva
vino, rih vo. Nduco chemin ne, rihco
ro vo che ạma no
vederendedecadino yuhn vo,
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo che
chera yun yahn ye, quenan yạh ye
nạn cruz cạvo vo. Namin no tun, ura
che rendeh vo pạn, reh vo ne, rihco
ro vo che ạma no
vederendedecadino yuhn vo,
ritahno vo ihyan min che chihco
mendạhn ye ihyan, chih ye cạvo vo.
17 Andahre yạhn ri vo, ate nducote
ạma no pạn reh vo nduco vih ne,
ndero ndi che a nto vo nduco vih
anduhnecạ ạma no ihyan.
18 Cuihco nchuhn cudạdo nduhcạ
che ri vạn ihyan nación yahn Israel.
Nduco che reh ye nduco vih
dehtenduh che ndi vedino nạn ta ne,
rihnde ro che ạma no
vederendedecadino yahn ye.
19 Me dehtenduh che ndere redin
ihyan dendiohs yahn ye ne,
cuedevano nchuhn te metah nde
ạma vederihquentiyon yahn.
Atihnocạ dehtenduh che rihco ye
nạn, ri vedino ne, hua cạhnda, te
hua dehva ri yahn.
20 Ate rạhn rí nchuhn che hua
nahn che dạma co ne nduco ye, te
che tihcạ redin ye ne, a vaco chihngạ
che rinduco ihyan, ndiyu Dendiohs.
21 Nchuhn che renevahnecun ne
Dihvo vo Jesucristo, reh ne pạn mạn,
rih ne vino mạn, nduhcạ che chihco
cạde ye ne, hua ndạhcạ che dạma co
ne nduco ihyan che rahte vihco ye,
reh ye mạn, rih ye mạn, che rendeva
ye yavenạn vaco chihngạ.
22 A devano nchuhn te Dihvo vo
Jesucristo ne, ạma cạhnda ye, ne hua
ndạhcạ che cạhn ne vedecạhva
ihyan. Ạma vedin ne ndete che din
ye castigo nchuhn.

Nduhcạ che nahn che cuahtenan cumo vo vedeyahino nduco vih

23 Cuạco che nducuahn che nahn
vo ne, co din vo. Ate hua nducuahn
redin yahn che din vo. Hua
nducuahn co conan dihno vo che
tahque cochahtino ye Dihvo vo
Jesucristo.
24 Ndotenan che din vo dehtenduh
che ri yeno mạn vo, tahque ndah ne,
din vo dehtenduh che cochihve yahn
ihyan chenạhn.
25 Adecodehno che nahn cheh
nchuhn ne, co cua ne ndihve. Nde
hua ndedecadino ne yahn, nde hua
tumerune ne ihyan yahn
dehtenduh, a ndi vedino o hua,
26 te iyehnse nduco nducuahn che
va ne, a Dihvo vo Dendiohs chihco
ye.
27 Namin ndete che ạma ihyan che
hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo
yạhve ye nchuhn che cạhn ne, cheh
ne nduco ye ne, co cạhn ne ndete che
nahn ne. Cocheh ne adecodehno che
cheh ye nduco ne, ne cạva che hua
chihngạ co ino ye ne, nde hua
tumerune ne a ndi vedino
dehtenduh chemin chan o hua.
28 Atenạn che mạn ye quendạh
chende ye, cạhma ye co ye nchuhn
che dehtenduh che chihco ye nạn ne
ne, a ndi vedino yahn dehtenduh
che ndere redin ye dendiohs yahn
ye, tuhme che cuạco ne, cạva che
hua ndedecadino ye ne, hua cheh ne.
29 Hua cheh ne, ndiyu yahn che
cạhnda yahn ne che cheh ne, ate
cạva che hua ndedecadino ihyan
min.

Ąma o nchuhn ne, co
rendedecadino ne che co cheh ne
adecodehno che nahn ne, ne rąhco
ne che nde hua nahn che din ne
cudądo, andahre chihngą co ino
ihyan chenąhn.
30 Rąhco ne che nde hua redin
yahn che ndąhchenan ye yahn
dehtenduh che reh ne, te renecąh ne
nundihve cuahn Dendiohs cąva
chemin.
31 Hua ndąhcą ndete che tihcą
ndedecadino ne. Tahque ndah ne,
cuihco nchuhn cudądo nąn
nducuahn dehtenduh che redin ne
mąn, nąn reh ne mąn, nąn rih ne
mąn, cąva che ndąca yune che
ndeva ihyan yavenąn Dendiohs.
32 Hua cąh yune ne che cąva
dehtenduh che redin ne conda nde
ąma ihyan, ihyan nación yahn Israel
mąn, ihyan nación chenąhn mąn,
ihyan yahn Dendiohs che ritahno ye
Dihvo vo Jesucristo mąn.
33 Me u ne, a chihco inó che dín,
ndiyu dehtenduh che ri yeno mą́n,
ate dehtenduh che conan ino ihyan
chenąhn cąva che ndąca yune che
cotahno ye Dihvo vo Jesucristo,
ndevahn ye.

11

1 Nduhcą che riquendí yune yahn
Dihvo vo Jesucristo ne, tihcą
cuiquendi nchuhn yune yáhn.

Nduhcą che va che nevahnecun ihyan ndąhta chete yąco

2 Dihnó, ąma yenó che cuahn
dąma renecąhco nchuhn u, ne
redinahn ne nducuahn che chicuáhn
nchuhn.
3 Namin nahn te cuandé nchuhn
tąma te o ndudo che náhn che cadino
ne. Dendiohs Chida ne, ihyan min
che rihquentiyon ye Dihvo vo
Jesucristo. Jesucristo ne, ihyan min
che rihquentiyon ye ihyan chąhn.
Ihyan chąhn ne, ihyan chahn che
rihquentiyon ye ihyan ndąhta yahn
ye.
4 Ihyan chąhn ne, cahtera ye
vedecuino yahn ye ndete che cuahco
ye pąyon tin ye ura che covąh ye o
cuahndudo ye Ndudo yahn
Dendiohs.
5 Me ihyan ndąhta ne, cahtera ye
vedecuino yahn ye ndete che hua
cuahco ye pąyon tin ye ura che
covąh ye o cuahndudo ye Ndudo
yahn Dendiohs, te ndete che tihcą
ne, anduhnecą ndete che ndu rah ye
tin ye.
6 Ndete che hua cuahco ye tin ye
ne, tahque ndah che ndu rah ye.
Atenąn che cuihnąn ye ndu rah ye
ne, tuhme va che cuahco ye pąyon.
7 Ihyan chąhn ne, hua redin yahn
che cuahco ye tin ye, te dendah
Dendiohs ihyan cąva che co ro tącą
mąn ye mąn, tącą vederihquentiyon
yahn ye mąn. Me ihyan ndąhta ne,
dendah Dendiohs ihyan cąva che
cąhco ro ye vederihquentiyon yahn
inchąhn ye.
8 Tihcą, te dinoca dendah
Dendiohs ihyan chąhn, ne adive
dendah ye ihyan ndąhta.
9 A cąva ihyan chąhn che dendah
ye ihyan ndąhta. Ndiyu cąva ihyan
ndąhta quenan cuma che dendah ye
ihyan chąhn.
10 Chemin che va che cuahco ihyan
ndąhta pąyon tin ye cąva che cąhco
ro ye nąn ihyan mąn, nąn ángel mąn,
che nevahnecun ye
vederihquentiyon yahn inchąhn ye.
11 Andahre tihcą ne, ate vąn uvo
che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo
ne, nde ndąhta, nde chąhn, rigonun
chihve.
12 Andahre cąva ihyan chąhn che
dendah Dendiohs ihyan ndąhta, ate
nde ro min ne, a ihyan ndąhta che
racoyąhn ye ihyan chąhn.

A Dendiohs che chihco cąde ye nducuahn

13 A devano mąn nchuhn te hua
ndąhcą che hua cuahco ihyan
ndąhta pąyon tin ye ura che covąh
ye.
14 A namin no tun ąma
vedecuihno che cuahnecun ihyan
chąhn che co rahno yudo tin ye.
15 Ate ihyan ndąhta che cuąco ne,
redin yahn che cuahtenan cuma ye

yudo tin ye che rahno, te richihve cạva che chendih tin ye.
16 Me ihyan che cạnda tin ye che
hua conan ino ye che tihcạ te cuandé
ne, codevano ye te nuhn mạn, ihyan
yahn Dendiohs yahn nducuahn yạco
mạn, hua chenan cuma nuhn
costumbre che cuhma chende nuhn.

Ihyan ndiyạco ne, renevih Pạblo nunde yahn ye vạconạn ye

17 Mạn ne, dirún yahn nchuhn
yahn ạma nạn che hua ndạhcạ redin
ne, ne yahn chemin ne, hua co ndevá
yavenạn ne. Cane cuahn che rendo
dạma ne ne, ndotenan che cochihve
yahn ne ne, deredinda ne,
18 te rạhn ihyan ri ye u te cuahn
che rendo dạma ne yạco ne, ri ro che
ndeh cuạn ndi ne. Tah ne, ritahnó,
ne tah ne, hua ritahnó, ate rạhcó te
co cuạco nạhn ndudo che rạhn ye.
19 Va che ndeh cuạn co ne, te min
co ro cha nchuhn che ritahno ne
numa cuạco Dihvo vo Jesucristo.
20 Cuahn che rendo dạma ne, rih
ne vino mạn, reh ne pạn mạn,
nduhcạ che chihquentiyon Dihvo vo
Jesucristo ne, nducote ndeh cuạn ndi
ne ne, ndero ndi che hua
numacuahn chedave yahn ne,
21 te ndere vihco no che redin ne.
Nạhn nchuhn ne, reh nduh ne
dehtenduh che riquenda ne. Nạhn
ne ne, hua rendạca reh ne. Nạhn ne
ne, nde ricoh ne.
22 ¡A chuhnan cuahn che tihcạ
redin nchuhn! ¿Ametah ndevạco ne,
che cuahtenun ne, cheh ne mạn, cuh
ne mạn? ¿Dehco che redin duche
yahn ne ihyan yahn Dendiohs? ¿Tạcạ
rạhco ne che rihtera ne vedecuihno
yahn dihno vo che metah dehva
yahn ye? Cua nchuhn tah
vedecuihno. Che tihcạ redin ne ne,
hua co ndevá yavenạn ne.

Nduhcạ che chihco cạde Dihvo vo Jesucristo che cheh ihyan pạn mạn, cuh ye vino mạn

23 Hua tihcạ chicuáhn nchuhn
vederihquentiyon che ndạhco Dihvo
vo Jesucristo táh. Tuhcạ
vederihquentiyon min: Vino che va
che necạh ndeh se Dihvo vo
Jesucristo, co ye preso ne, ura che
cheh vino ye ne, chetạh ye pạn,
24 necạh ye nundihve cuahn
Dendiohs. Tuhme ndeh ye, ne rạhn
ye: “Cocheh nchuhn. Chu ne, yute
yáhn. Va che nuhn yah ihyan u cạva
nchuhn. Tuhcạ codin ne,
cuenecạhco ne u.”
25 Chihno cheh vino ye ne, namin
chetạh ye ạma vạso vino, ne rạhn ye:
“Vino cuh ne, yun yáhn che cora cạva
che conahn trạto ra che ndạhco cạde
Dendiohs. Queri ạma yune che tihcạ
cuh ne ne, cạhco ro ne che
renecạhco ne u.”
26 Ráhn rí nchuhn te nduco tihcạ
ne, cạhco ro ne che renecạhco ne
Dihvo vo Jesucristo, te nde ro che
ndaconan chi tun ye ne, queri ạma
yune che cheh ne pạn mạn, cuh ne
vino mạn, nduhcạ che chihco cạde
ye ne, cạhco ro ne che renecạhco ne
nduhcạ che chih ye.
27 Nducote cạhnda
vederihquentiyon min ne,
adecoduhno ihyan che cheh ye pạn
mạn, cuh ye vino mạn, ate hua
nduhcạ che chihco cạde Dihvo vo
Jesucristo ne, condihco ye nunde che
din duche yahn ye che chih Dihvo vo
mạn, che chera yun yahn ye mạn.
28 Chemin che nahn che dinoca
ndedecadino ihyan tạchan ihyan ye,
tuhme nduco vedino vedenecun
cheh ye pạn mạn, cuh ye vino mạn,
nduhcạ che chihco cạde Dihvo vo.
29 Tihcạ va che din ye cudạdo, te
ihyan che ndere cheh ye, ndere cuh
ye, che nde hua ndedecadino ye deh
cuande ne, rihco yạn mạn ye castigo
che co ye yahn che duche rino ye
Dihvo vo Jesucristo.
30 A yahn nunde min che nạhn
dihno vo vạn nchuhn ne, ndi ye cah
cuno, ne nạhn ye ne, ndi ye tạma te o
nạn cah, ne nạhn ye ne, a chih ye.
31 Ate ndete che cạhco vo cudạdo
yahn vederihquentiyon min ne, hua
conan cuma Dihvo vo Dendiohs che
din ye castigo uvo.
32 Ate che redin ye castigo uvo
mạn ro cuh ne, che nahn ye che nto

ino vo nunde yuhn vo cạva che hua conda vo dạma nduco ihyan nunde.
33 Dihnó, chemin che cuahn che ndo dạma nchuhn, cheh ne pạn mạn, cuh ne vino mạn, nduhcạ che chihco cạde Dihvo vo Jesucristo ne, cuahtenan rino ne vih.
34 Ndete che cuico ne ne, tahque ndah che cuahte ne, cheh ne ndevạco ne che co che cạhn ne ndiyạco, ndere cheh ne, ne conan cuma Dendiohs che din ye castigo nchuhn. Me yahn dehtenduh chenạhn ne, nte cạde vo nduco nchuhn cuahn che chí quendihcheró nchuhn.

12

Vederihquentiyon che recạh Vaco Ndah yahn Dendiohs queri ạma ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Dihnó, nahn che codevano nchuhn yahn ndeh nạn vederihquentiyon che rete Vaco Ndah yahn Dendiohs, chenan cumo vo.
2 A devano nchuhn te cuahn che metah cotahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, ndeva ne yavenạn dehtenduh che nde hua ri rạhn, che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye.
3 Nducote nahn che codevano ndah nchuhn ne, chemin che rete cuandé nchuhn che adecoduhno ihyan che cạhva ye yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu Vaco Ndah yahn Dendiohs che rihquentiyon ihyan. A namin no tun, adecoduno ihyan che cạhma ye che Jesucristo che Dihve ye ne, a Vaco Ndah yahn Dendiohs che rihquentiyon ihyan.
4 Vạn nducoyạco vo ne, ạma ndeh nạn vederihquentiyon che chenan cumo vo, ate a ạma no Vaco Ndah yahn Dendiohs che rete.
5 Ạma ndeh nạn ntiyon che redin nducoyạco vo, ate a ạma no Dihvo vo Jesucristo.
6 Ạma ndeh nạn ntiyon chenan cumo vo, ate ạma no Dendiohs che redin ye che rinahn nducuahn.
7 Queri ạma vo ne, rete Dendiohs vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye, chenan cumo vo cạva che ndah yahn nducoyạco vo.
8 Nạhn vo ne, redin Vaco Ndah yahn ye che rihnde tạh vo vederihquentiyon che co cạhmo vo numacuahn vededevano.
9 Nạhn vo ne, che cotahno vo. Nạhn vo ne, che din vo che ndoyahn ihyan cah.
10 Nạhn vo ne, che din vo vederihno. Nạhn vo ne, che cuahndudo vo ndudo che te Dendiohs. Nạhn vo ne, che tumacadino vo cha ihyan che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, ne cha ye che quenun vaco chihngạ ihyan. Nạhn vo ne, che cuahndudo vo tạma te o nạn devạco. Nạhn vo ne, che co cạh cuande vo deh conahn ndudo che cuahndudo ihyan devạco chemin chan.
11 Andahre ạma ndeh nạn vederihquentiyon chemin chan, ate a ạma no Vaco Ndah yahn Dendiohs che rete queri ạma vo tunoca che nahn mạn.

Nducoyạco vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ndi vo anduhnecạ ạma no ihyan

12 Hua ndeh cuạn ndi vo nduco vih, te andahre ạma yạhn ri vo, ate ndi vo anduhnecạ ạma no ihyan, ndi cuande vo yahn Dihvo vo Jesucristo.
13 Tihcạ, te andahre ihyan nación yahn Israel, o ihyan tạma nación uvo, andahre chenan cumo vo dihvo vo, o rihquentiyon mạn vo uvo ne, ate a ạma no Vaco Ndah yahn Dendiohs nedin dạma uvo, din che ndo vo anduhnecạ ạma no ihyan, quenun queri ạma vo.
14 Ihyan ne, chenan cạh ye mạn, chenan tạh ye mạn, chenan nducuahn dehtenduh yahn ye mạn.
15 Andahre che cạhma cạh ạma ihyan: “U ne, hua tạh ye u, ne chemin che hua ndi cuandé yahn ye”, ate ndiyu cạva chemin che co din vih.
16 Andahre cạhma revan ạma ihyan: “U ne, hua ndutinạn ye u, ne chemin che hua ndi cuandé yahn

ye”, ate ndiyu cạva chemin che co
din vih.
17 Ndete che ndutinạn no ihyan
chenan ne, ametah deh nduco che
cahnevan ye. Ndete che revan no
ihyan chenan ne, ametah deh nduco
che tạhno ye.
18 Ate hua tihcạ, te Dendiohs ne,
numa dendah ye ihyan nduhcạ che
nahn mạn ye.
19 Ndete che demạn cạh ihyan ne,
nde hua cochihve ye.
20 Ate che cuạco ne, andahre ạma
ndeh nạn dehtenduh yahn ihyan,
ate ạma no ye.
21 Hua redin yahn che cạhma
ndutinạn ihyan co tạh ye: “Hua
rendotenán nchuhn.” Namin hua
redin yahn che cạhma tin ye co cạh
ye: “Hua rendotenán nchuhn.”
22 Hua redin yahn che tihcạ, te
queri ạma ne, rendotenan vih. Nde
dehtenduh che rivahn che hua nduh
richihve ne, chemin che nde tahque
richihve.
23 Dehtenduh che hua nduh
rigonun chihve, che rạhco vo ne,
chemin che tahque ndah redin vo
cudạdo. Namin dehtenduh che hua
redin yahn che co ro ne, chemin ne,
tahque nduco cudạdo chenan cumo
vo
24 che co dehtenduh chenạhn.
Tihcạ chihco cạde Dendiohs che
tahque din vo cudạdo dehtenduh
yuhn vo che hua nduh rigonun
chihve, che rạhco vo,
25 cạva che, ndotenan che devavih
co ne, ạma cuạn no co, conan vih.
26 Ndete che rechuhrihn ạma nạn
dehtenduh yuhn vo ne, rechuhrihn
numachahto vo. Namin ndete che
yạn ạma nạn dehtenduh yuhn vo ne,
yạn numachahto vo.
27 Namin vạn nducoyạco vo ne,
chenan cumo vo ndeh nạn
vederihquentiyon, ndi vo
anduhnecạ ạma no ihyan, ndi
cuando vo yahn Dihvo vo Jesucristo.
28 Dendiohs ne, te ye
vederihquentiyon yahn queri ạma
vo. Nạhn vo ne, te ye
vederihquentiyon che tahque
chahte che co vo apóstol. Nạhn vo ne,
che cuahndudo vo ndudo che te ye.
Nạhn vo ne, che cacuahn vo Ndudo
yahn ye. Namin te ye tạma te o nạn
vederihquentiyon nạhn vo che hua
nduh quenun yạn. Nạhn vo ne, che
co din vo vederihno. Nạhn vo ne,
che co din vo che ndoyahn ihyan
cah. Nạhn vo ne, che conan vo chete
yạco. Nạhn vo ne, che cạhcantiyon
vo chete yạco. Nạhn vo ne, che
cuahndudo vo tạma te o nạn devạco.
29 Hua nducoyạco vo va tạh vo
vederihquentiyon yahn apóstol. Hua
nducoyạco vo va tạh vo
vederihquentiyon che cuahndudo
vo ndudo che rete Dendiohs. Hua
nducoyạco vo va tạh vo
vederihquentiyon che cacuahn vo
ndudo yahn ye. Hua nducoyạco vo
va tạh vo vederihquentiyon che din
vo vederihno.
30 Hua nducoyạco vo va tạh vo
vederihquentiyon che co din vo che
ndoyahn ihyan cah. Hua nducoyạco
vo va tạh vo vederihquentiyon che
cuahndudo vo tạma te o nạn devạco.
Hua nducoyạco vo va tạh vo
vederihquentiyon che cạh cuande
vo deh conahn devạco chemin chan.
31 Ndete che ạma nahn cuahtenan
cuma nchuhn ạma
vederihquentiyon chemin chan ne,
codin nun ino ne che co cuhnde tạh
ne vederihquentiyon che tahque
cochihve. Ate te cuandé nchuhn
tạma nạn che nde tahque nahn che
cuahtenan cumo vo.

13

Nahn che cuahtenan cumo vo vedeyahino

1 Andahre co cuahndudo vo tạma
te o nạn devạco, andahre devạco
yahn ángel, ate ndete che hua
chenan cumo vo vedeyahino ne, ndi
vo anduhnecạ tambu mạn, cu dạn
che ndere rahco mạn.
2 Namin andahre rahndudo vo
ndudo che rete Dendiohs uvo,
andahre ạma chenan cumo vo
vededevano che nde hua devano
ihyan, andahre ạma ritahno vo
Dendiohs che nde cocha
vederihquentiyon che chenan cumo

vo che ndacorun a̱ma icoya̱hn, cuhnde ta̱ma cua̱n, ate ndete che hua chenan cumo vo vedeyahino ne, nde hua cochihvo vo.
3 Andahre cuihno ndihco vo nducuahn dehtenduh che va yuhn vo, conan vo ihyan chev̱ah, andahre ca̱hco mendа̱hn vo uvo, cuihno cuco vo, ate ndete che hua chenan cumo vo vedeyahino ne, nde hua cochihve yuhn vo.
4 Ndete che chenan cumo vo vedeyahino ne, chahtino vo ma̱n, cuno ino vo ma̱n, hua din ve vo ma̱n, hua din ya̱de vo ma̱n, hua din cun vo ma̱n,
5 hua ndere din vo ma̱n, hua din idihya vo ma̱n, hua ndere co ta̱n vo ma̱n, hua cuahtenun ino vo vedeca̱hva ma̱n,
6 hua co yeno vo yahn ihyan che rendihco ye nunde ma̱n. Tahque ndah ne, cuahtenan cumo vo vedeyahino. Tuhme co yeno vo yahn ndudo cua̱co,
7 ne yahn nducuahn dehtenduh ne, nevahnecun vo ma̱n, din chahtino vo ma̱n, cuahtenan ino vo ma̱n.
8 Nda̱ ro che cuihno vederihquentiyon che cuahndudo vo ndudo che rete Dendiohs ma̱n, che cuahndudo vo ta̱ma te o na̱n deva̱co ma̱n, che cuahtenan cumo vo vededevano ma̱n, ate vedeyahino ne, hua cuihno.
9 Va che cuihno nducuahn vederihquentiyon chemin chan, te hua numa. Hua numa vededevano che chenan cumo vo ma̱n, hua numa rahndudo vo ndudo che rete Dendiohs ma̱n.
10 Ate cuahn che nda̱hco ca̱de Dendiohs vederihquentiyon che numa ne, cuihno che hua numa.
11 Cuahn che ca̱hya uvo ne, rente vo ma̱n, rendedecadino vo ma̱n, renahn vo ma̱n, nduhca̱ checa̱hya. Ate cua̱hn che chi ndico vo ne, chihcoma̱n vo nduhca̱ che redin checa̱hya.
12 Tihca̱, te ma̱n ro cuh ne, anduhneca̱ ndete che a̱ma cheh ro dehtenduh ma̱n, hua ndah renahn vo ma̱n. Ate nda̱ ro min ne, nduhca̱ che rendihche ndah Dendiohs uvo ne, tihca̱ conahn ndah vo yahn nducuahn dehtenduh.
13 Nducote tihca̱ ne, va che quendi vo ino na̱n vederihquentiyon. A̱ma ne, che cotahno vo. Ta̱ma ne, che cuahtenan ino vo. Ta̱ma ne, che cuahtenan cumo vo vedeyahino. Me che cuahtenan cumo vo vedeyahino ne, chemin che tahque rigonun chihve che co vederihquentiyon chena̱hn.

14

Vederihquentiyon che co cuahndudo vo ta̱ma te o na̱n deva̱co

1 Codin nun ino nchuhn che cuahtenan cuma ne vedeyahino, namin che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, mena̱n vihca che cuahndudo ne ndudo che rete ye.
2 Chemin che tahque nahn, te cuahn che redin Vaco Ndah yahn Dendiohs che rahndudo ihyan ta̱ma te o na̱n deva̱co ne, atena̱n Dendiohs renahn ye.
3 Ate che rahndudo ye ndudo che rete Dendiohs ne, richihve yahn nducoya̱co vo, redin che tahque numa ino vo ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ma̱n, neca̱h ya̱n chedave yuhn vo ma̱n.
4 Che rahndudo ihyan ta̱ma te o na̱n deva̱co che hua renahn vo ne, atena̱n ca̱va ma̱n ye richihve. Ate che rahndudo ye ndudo che rete Dendiohs ne, richihve ca̱va nducoya̱co vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
5 A̱ma nda̱hca̱ ndete che nducoya̱ca nchuhn cuahtenan cuma ne vederihquentiyon che cuahndudo ne ta̱ma te o na̱n deva̱co. Ate tahque nda̱hca̱ ndete che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon che cuahndudo ne ndudo che rete Dendiohs, te vederihquentiyon min ne, tahque rigonun chihve che co vederihquentiyon che rahndudo ihyan ta̱ma te o na̱n deva̱co, atena̱n ndete che vate ihyan che te cuande

ye uvo deh conahn devaco chemin chan.
6 Dihnó, nducote tihca ne, hua cochihve yahn nchuhn ndete che chi cuahndudó tama te o nan devaco che hua conahn ne. Atenan che cuahndudó ndudo che te Dendiohs, o cacuáhn nchuhn Ndudo yahn ye, tuhme cochihve yahn ne.

7 Anduhneca cu retive man, arpa man, che ihyan va che tive ye man, cuh ye man ne, ndete che a ndere cuah cuaco, o a ndere cuahco che hua nduco yuhno ne, nde hua cochihve.
8 A namin no tun van canda ne, ndete che a ndere cuah cuaco corneta ne, hua conahn sandado yuhno yahn, ne nde ama se hua cuahteyan se che cuhma se.
9 A chemin no cuahno co nchuhn ndete che cuahndudo ne deman devaco che hua conahn ne. A ndere cuahndudo ne devan yuhne.
10 Cuaco te ama ndeh nan devaco va iyehnse, ne ihyan che rente ye devaco chemin chan ne, renahn ye yahn vih.
11 Ndete che cahmo vo devaco yuhn vo nduco ihyan tama nación ne, hua conahn ye. Namin ndete che cahma ye devaco yahn ye nduco vo ne, hua conahn vo.
12 Tihca hua cochihve yuhn vo che cahmo vo ndudo che hua conahn vo. Ama ndahca che ama nahn cuahtenan cuma nchuhn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, ate codin nun ino ne che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon che din che nducoyaca nchuhn, ihyan ndiyaco ne, tahque numa ino ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo.

13 Dihno vo che cuahndudo ye tama nan devaco che hua conahn nchuhn ne, nahn che caca ye Dendiohs che conahn ye, ne co te cuande ye nchuhn yahn ndudo che cuahndudo ye.
14 Tihca, te ndete che covah vo nduco tama nan devaco che hua renahn vo ne, anduhneca ndete che vaco vo che revah, ate man vo hua renahn vo.
15 Nducote tihca ne, nahn che covah vo nduco devaco che hua renahn vo, ate namin nahn che covah vo nduco devaco che renahn vo. Nahn che cato vo nduco devaco che hua renahn vo, ate namin nahn che cato vo nduco devaco che renahn vo.
16 Ndete che necah vo nundihve cuahn Dendiohs nduco tama nan devaco che hua renahn ihyan che nduco ye uvo ne, hua necah ihyan chahn nundihve cuahn Dendiohs dama nduco vo, te hua devano ye deh che revah vo.
17 Cuaco te numa ino vo co necah vo nundihve cuahn Dendiohs nduco tama nan devaco. Ate nducote hua conahn dihno vo che nduco ye uvo ne, hua co din che tahque numa ino ye quendi ye cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.
18 Nchuhn ne, chenan cuma ne vederihquentiyon che rahndudo ne tama te o nan devaco. Namin u ne, quenan cumá vederihquentiyon min, ne renecáh nundihve cuahn Dendiohs che tahque yudo vederihquentiyon min yáhn che co yahn nducoyaca nchuhn.
19 Ate cuahn che quenún chete yaco van dihno vo ne, tahque náhn che cuahndudó mare uhn ndudo che co conahn ye che co che cuahndudó ndiche mil ndudo ama devaco che hua conahn ye.

20 Dihnó, hua co nchuhn nduhca checahya nan vederendedecadino yahn ne. Co ne nduhca checahya nan dehtenduh che chihnga, hua cuahtendihco ne nunde. Ate nan vederendedecadino yahn ne ne, co ne nduhca ihyan ndico.
21 Nan Ndudo yahn Dihvo vo Dendiohs ne, ndirun tuhca: “Dechúh ihyan tama nación, cuahndudo ye ndudo yáhn nduco devaco yahn man ye, cahnevan ihyan nación cuh. Ate nde nduco nduh ne, hua nevahnecun ye u.”
22 Nducote tihca ne, devano vo te vederihquentiyon che cuahndudo

ihyan tạma nạn devạco ne, a cạva ihyan che hua ritahno ye che chihco cạde Dendiohs, ndiyu cạva ihyan che ritahno ye. Ate vederihquentiyon che rahndudo ihyan ndudo che rete Dendiohs ne, a cạva ihyan che ritahno ye che chihco cạde ye, ndiyu cạva ihyan che hua ritahno ye.

23 Chemin che ndete che ihyan che hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ndạ ye chete yạco, ne ura min vari ne rahndudo nducoyạca ne dạmandahn tạma te o nạn devạco ne, ndedecadino ye che luco ne.

24 Ate ndete che ura che ndạ ye rahndudo ne ndudo che rete Dendiohs ne, conahn ye, ne ndo ino ye,

25 tumacadino ye che quendihco ye nunde nạn Dendiohs. Tuhme numacuahn vedenecun nto ino ye nunde yahn ye, ndeva ye yavenạn Dendiohs. Cuacotuhn ye ndudo che cuạco niyon che quenun Dendiohs vạn nchuhn.

26 Dihnó, tuhme ne, cuahn che ndo dạma nchuhn yạco ne, codinahn ne adecochano vederihquentiyon che nte Dendiohs nchuhn, a che cạta ne salmo, a che cacuahn ne Ndudo yahn ye, a che cuahndudo ne ndudo che rete ye, a che cuahndudo ne tạma te o nạn devạco, a che cạh cuande ne deh conahn devạco chemin chan. Ate codin ne cuande che nạn nducuahn dehtenduh che din ne ne, cochihve yahn nducoyạca ne cạva che tahque numa ino ne quendi ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo.

27 Cuahn che cuahndudo nchuhn tạma te o nạn devạco ne, hua dạmandahn cuahndudo nducoyạca ne, te ca ạma ca ạma ne cuahndudo ne. Avạne ne, queri ạma yune che ndo dạma ne ne, co cuahndudo ạma o ne, atenạn cuahn ne, ino ne. Ate va che cạh cuande ạma cha nchuhn deh conahn devạco chemin chan.

28 Ate ndete che ametah duh che te cuande ne, tahque ndah che cạhma queri ạma nchuhn chete chedave yahn ne, cahnevan Dendiohs, che co che cuahndudo ne vạn ihyan.

29 Namin ihyan che chenan cuma ye vederihquentiyon che rahndudo ye ndudo che rete Dendiohs ne, queri ạma yune che ndo dạma ye ne, atenạn o ino ye co cuahndudo ye, ne combiero yahn ye ne, va che cạhcovan ye, din ye cudạdo vederihquentiyon min.

30 Ndete che denạn cạh Dendiohs ndudo che cuahndudo tạma ye ne, ihyan che a quendihco mendạhn rahndudo ye ne, nguan ye cuahndudo ye, cuahnecun ye che cuahndudo combiero yahn ye.

31 Hua redin yahn che dạmandahn cuahndudo nchuhn, te co cuahtenan rino vih ne, cuahndudo ca ạma ca ạma ne cạva che co conahn nducoyạca ihyan ndiyạco, ne cuahtenun ino ye.

32 Co cuahtenan rino vih ne, te andahre vederihquentiyon che chenan cuma ne redin che rahndudo ne, ate co cạhcantiyon mạn ne, ne cuahndudo ne ura che redin yahn.

33 Tihcạ, te Dendiohs ne, runecạde ye, ne runecạde nducuahn vederihquentiyon yahn ye.

Nduhcạ che va cạde nduh cuạn yạco nạn che rendo dạma ihyan yahn Dendiohs ne,

34 hua redin yahn che cuahndudo ihyan ndạhta. Tahque ndah ye ne, nevahnecun ye nduhcạ che rihquentiyon ley che dirun Moisés.

35 Ndete che va deh che tumerune ye ne, ndevạco ye tumerune ye inchạhn ye, te hua redin yahn che tumerune ye chete yạco.

36 Cuedevano nchuhn, te Ndudo yahn Dendiohs ne, ndiyu nduco nchuhn canạn, nde ndiyu demạn cạva nchuhn che va.

37 Adecochano nchuhn che rạhco ne che quenan cuma ne vederihquentiyon che rahndudo ne ndudo che rete Dendiohs, o tạma nạn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye ne, ndete che cuạco ne, conahn ne che a Dihvo vo Jesucristo chihquentiyon ye che tihcạ dirún.

38 Ate adecoduhno ihyan che hua
nevahnecun ye ne, hua nevahnecun
nchuhn ihyan.
39 Dihnó, mạn ne, codin nun ino
nchuhn che cuahtenan cuma ne
vederihquentiyon che cuahndudo
ne ndudo che rete Dendiohs. Namin
hua cạhca tạn ne yahn
vederihquentiyon che chenan cuma
dihno vo che rahndudo ye tạma te o
nạn devạco.
40 Nahn che runecạde ne nạn
nducuahn che redin ne. Ca ạma ca
ạma ne cuahndudo ne.

15

Dihvo vo Jesucristo ne, ntuche ye vạn tenạhn

1 Dihnó, namin nahn che
ndedecadino nchuhn yahn ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che
cahndudó, chihnevan ne.
Nevahnecun ne ndudo min, ne nde
meniyon riquendi ne ritahno ne
ihyan.
2 Ndete che numa cuạco chitahno
ne nduhcạ che cahndudó mạn,
quendi ne dinahn ne mạn ne, din
ndudo min che ndevahn ne.
3 Dendiohs ne, te ye checadinó
vederihquentiyon yahn ye che
tahque menạn vihca, ne cahndudó,
chihnevan nchuhn.
Vederihquentiyon min ne, che chih
Dihvo vo Jesucristo cạva nunde
yuhn vo nduhcạ che a ndirun nạn
Ndudo yahn Dendiohs.
4 Chihno ino ro che cheche ye ne,
ntuche ye nduhcạ che a ndirun nạn
Ndudo yahn Dendiohs.
5 Cuahn che a ntuche ye ne,
chihnde ro ye nạn Pedro. Chihno
min ne, chihnde ro ye nạn nduh che
ndichiạma apóstol yahn ye.
6 Adive ne, nchuh ca uhn ciento
dihno vo che ndi dạma ye ne,
ndihchero ye ihyan. Nạhn ihyan
chahn ne, a chih ye, ne nạhn ye ne,
vate ca ye nde meniyon.
7 Tah cuahn adive ne, ndihchero
Jacobo ihyan. Chihno min ne,
ndihchero nducoyạca ihyan apóstol
ihyan.
8 Nde nạn che chihnonan yahn ne,
chihnde ro ye nạ́n. U che nde hua
redin yahn che din yahn ye u ne,
namin ndihchero ihyan.
9 Vạn nducoyạca ihyan apóstol ne,
u che tahque hua rigonun chihvé.
Nde hua redin yahn che có apóstol, te
din tạ́n nduco ihyan yahn Dendiohs
che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
10 Ate din yahino Dendiohs u, ne
ndedevahn ye u, te ye
vederihquentiyon quenan cumá.
Ạma chichihve che din yahino ye u,
te u che tahque dín ntiyon yahn ye
che co nducoyạca ihyan apóstol
chenạhn. Ate ndiyu nduco
vededevano yahn mạ́n che din
ntiyon yahn ye, te numacuahn
vedeyahino chinan mạn ye u.
11 Nducote a ntuche Dihvo vo
Jesucristo vạn tenạhn ne, u mạn,
ihyan apóstol chenạhn mạn, a ndudo
min che rahndudo nducoyạca nuhn.
Me nchuhn ne, a chihnevan ne
ndudo min, chitahno ne.

Tenạhn ne, va che ntuche ye

12 Nducote a ntuche Dihvo vo
Jesucristo, chacotuhn nuhn ndudo
yahn ne, hua ndạhcạ redin ạma o
ihyan vạn nchuhn che vatechica ye
rahndudo ye che tenạhn ne, hua
ntuche ye.
13 Ndere rạhn ye chemin, te Dihvo
vo Jesucristo ne, cuạco niyon che
ntuche ye.
14 Andahre tihcạ rạhn ihyan
chahn, ate richihve ndudo che
rahndudo nuhn, namin cochihve
yahn nchuhn che chitahno ne, te
Dihvo vo Jesucristo ne, a ntuche ye.
15 Numa cuạco rahndudo nuhn
Ndudo yahn Dendiohs che
ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo.
Me ihyan chahn che rạhn ye che hua
ntuche tenạhn ne, nahn conahn che
nde Dihvo vo Jesucristo ne, hua
ntuche ye.
16 Ate Dihvo vo Jesucristo ne,
cuạco niyon che ntuche ye. Namin
quenan cuma che ntuche tenạhn.
17 Che rạhn ihyan chahn che
metah vederihquentiyon che ntuche

tenạhn ne, nahn conahn che hua ntuche Dihvo vo Jesucristo mạn, hua chichihve yahn ne che chitahno ne ihyan mạn, nde hua ndạca ne vederenchahco cạva nunde yahn ne mạn.
18 Che lạdo yahn ihyan chahn ne, tenạhn che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ạma yune no chihnonan yahn ye.
19 Vạn nducoyạca ihyan ne, uvo che tahque ndah ro yuhn vo, te ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ne quenan cuma che ntuche vo.
20 Menạn vihca ne, ndedetuhche Dendiohs Dihvo vo Jesucristo. Namin quenan cuma che ndedetuhche ye nducoyạca tenạhn che chitahno ye ihyan,
21 te nduhcạ che cạva ạma ihyan chihnde vederih ne, tihcạ cạva tạma ihyan ne, chihnde cạde che ntuche tenạhn.
22 Tihcạ, te che chih Adán ne, quenan cuma che coh nducoyạca ihyan. Namin che ntuche Dihvo vo Jesucristo ne, quenan cuma che ntuche nducoyạca ihyan yahn ye.
23 Ihyan ne, a va cạde ro che ntuche ye. Menạn vihca ntuche Dihvo vo Jesucristo, ne cuahn che ndaconan chi tun ye ne, tuhme ntuche nducoyạca ihyan yahn ye.
24 Chihno min ne, va che nto iyehnse, decuihno Dihvo vo Jesucristo nducuahn vederihquentiyon che rahcotạhn yahn ye, ne ndạhco ye vederihquentiyon yahn ye tạh Dendiohs Chida.
25 Tihcạ, te Dihvo vo Jesucristo ne, va che quendi ye cạhcantiyon ye nde conan ndạhco ndiya Dendiohs nducoyạca ihyan che hua ri rendihche ye ihyan cạva che nevahnecun ihyan chahn ihyan.
26 Nde nạn che cuihnonan yahn ne, decuihno Dihvo vo Jesucristo vederih.
27 Tihcạ va che co, te a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs che ndạhco Dendiohs nducuahn vederihquentiyon tạh ye. Che tihcạ ndirun che ndạhco Dendiohs vederihquentiyon tạh Dihvo vo Jesucristo ne, nahn conahn che mạn ye ndinạn ye, hua chuhnan Dihvo vo ihyan.
28 Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Dạya Dendiohs ne, nuhnde tạh ye nducuahn vederihquentiyon, ne nevahnecun ye Chida ye Dendiohs. Cạhco ro mạn ye che ihyan min che ndạhco ye vederihquentiyon tạh ye mạn, ihyan min che ndinạn ye mạn.
29 Me ihyan che redenune ye cạva tenạhn yahn ye ne, ¿a ndiyu che chenan ino ye che ntuche ihyan chahn che tihcạ redin ye? Ndete che hua quenan cuma che ntuche tenạhn ne, co nde hua tihcạ din ye.
30 Ndete che hua va che ntuche tenạhn ne, nde hua redin yahn che cạhco mendạhn nuhn nuhn, din tạn ihyan nduco nuhn.
31 Dihnó, nduhcạ che cuạco che ạma yenó che chitahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo ne, tihcạ ndudo cuạco che ndihco mendạ́hn u, redin tạn ihyan nducó.
32 Muhn yạn Efeso ne, anduhnecạ ndete che vạn ite tạn quenún. Ndete che hua cuạco che va che ntuche tenạhn ne, nde hua cạhquinó cạhco mendạ́hn u tihcạ. Tahque ndah ne, cochicá vedeyeno yahn mạ́n, chéh mạn, cúh mạn, te caviyạn deman ne, va che cóh.
33 Hua cahncheh mạn ne nchuhn, ndedecadino ne che hua dehva co yahn ne che dạma co ne nduco ihyan nunde, te co nino ne, ne quendi ne yune yahn ye.
34 Condedecadino nchuhn, ne runecạde cuahtenan ne, hua cuahtendihco ne nunde. Redin yahn che tihcạ yạhvé nchuhn, te nde vạn nchuhn ne, vate ca ihyan che hua renahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne chemin ne, ạma vedecuihno cạva ne.

Nduhcạ che va che nutuche tenạhn

35 Co vate ạma o nchuhn che tumerune ne, ¿tạcạ ntuche tenạhn? ¿Tạcạ ndo numa ye ne?

36 Ạma tundo ihyan che tihcạ tumerune ye. A devano ye te cuahn che rihcho vo ạma ndute ndạta ne, riquendạh yạn, ne rihta, ate mạn ndute ndạta ne, rechạ.
37 Che rihcho vo trigo, o tạma nạn ndute ndạta ne, cuahn che riquendạh ne, ametah dạma nduco ndute ndạta che chihcho vo.
38 Redin Dendiohs che rihta tunoca ndạta yahn nduhcạ che a ndihco cạde ye.
39 Nducuahn che dendah Dendiohs ne, hua dạma nduco vih. Vate ihyan mạn, vate ite che cun cạh te mạn, vate yạhda mạn, vate yạhca mạn, ne queri ạma ne, a vih vih chan.
40 Namin che chenan nạn ro nduco che va ndiyạhn ne, hua dạma nduco vih. Ndạhchan nduh che o nạn, ate queri ạma ne, a vih vih chan.
41 Dave yahn yạhn mạn, dave yahn iyo mạn, dave yahn iyon mạn ne, hua dạma. Nde iyon ne, hua dạma dave yahn nduco vih.
42 Atihnocạ vederihquentiyon che ntuche tenạhn, te cuahn che ntuche ye ne, a ntacorun ye, ametah dạma ye nduhchan ye cuahn che chahtenan ye ihyense. Che rehche ihyan ne, ndih ye, ate che ntuche ye ne, ametah ndaconan coh ye.
43 Che rehche ye ne, ndih ye, ate che ntuche ye ne, ạma ndạhchan ye. Che rehche ye ne, ndih ye, ate che ntuche ye ne, detino ye.
44 Che rehche ye ne, ihyan iyehnse ye, ate che ntuche ye ne, ndacorun ye, co ye ihyan yahn vahchetero, cuahtenan cuma ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs. Vate ihyan iyehnse; namin vate ihyan yahn vahchetero.

45 Tihcạ, nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Vạn ihyan iyehnse ne, menạn vihca dendah Dendiohs Adán.” Adive yahn ihyan min ne, ndạ tạma ihyan ndinạn che a nahn dạma nduhcạ ihyan min, chica ye vahchetero, chihco ye vederihquentiyon che va che ntuche ihyan yahn ye.
46 Mạn ro cuh ne, ihyan iyehnse uvo, ate caviyạn deman ne, ndạcondạ vo ihyan yahn vahchetero.
47 Adán me ne, ihyan iyehnse ye, dendah Dendiohs ihyan nduco yuniyạhn. Adive yahn ihyan min ne, ndạ Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chica ye vahchetero.
48-49 Nduhcạ che dạma vo nduco ihyan che dendah Dendiohs nduco yuniyạhn me ne, tihcạ dạma co vo nduco ihyan che chica ye vahchetero me.
50 Dihnó, rạhn rí nchuhn te numanahn che metah ndacorun ihyan iyehnse ne, hua co cuahtenan ye vahchetero nạn che rihquentiyon Dendiohs. Hua co ye min nduhchan ye mạn ro cuh. Ihyan che va che coh ye ne, hua co cuahtenan ye min nạn che ametah ndaconan coh ihyan.
51 Namin nte cuandé nchuhn ạma ndudo che cade te Dendiohs checadino vo. Hua nducoyạco vo va che coh vo, ate nducoyạco vo ne, va che ndacorun vo
52 venchahteno nduhcạ che riya cuah. Tihcạ va che co ro min cuahn che cuah corneta nạn cuihnonan yahn. Ura che cuah corneta me ne, ntuche tenạhn, metah ndaconan coh ye, ne ihyan che vate ca ye ro min ne, ndacorun ye.
53 Va che ndacorun ye, te ihyan ne, hua rengu ye, ne quenan cuma che ndacondạ ye ihyan che ngu ye cuahn dạma. Namin ihyan ne, rih ye, ne quenan cuma che ndacondạ ye ihyan che metah ndaconan coh ye.
54 Cuahn che a ndo vo ihyan che rengu ye, che metah ndaconan coh ye ne, tuhme conahn nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Vederih ne, cuihno. Ametah ndaconan coh ihyan.”
55 Vederihquentiyon min ne, cuihno. Ametah deh cuande che vạh vo. Ametah dehva co yuhn vo.
56 Che numacuahn vedeyah rih ihyan ne, chihnde cạva nunde yahn ye. A ley yahn Dendiohs che dito yahn vederihquentiyon min.

57 Nundihve cuahn Dendiohs che
dechuh ye Dihvo vo Jesucristo,
ndedevahn ye uvo tạh vederih.
58 Dihnó che yahinó nchuhn ne,
nducote va che ntuche vo ne,
chemin che cuiquendi ne numa ino
ne codin ne ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo. A devano ne te ntiyon che
redin ne yahn ye ne, cochihve.

16

Vedino che chi dạma cạva ihyan yahn Dendiohs che vate ye yạn Jerusalén

1 Me yahn vedino che co dạma
cạva ihyan yahn Dendiohs ne, codin
dạma nchuhn anduhcạ che
chihquentiyón nduh cuạn yạco,
yạhn yahn Galacia.
2 Ndate ndate domingo ne, cuihco
vih queri ạma nchuhn tume nduhva
che tuno tạh ne, cạva che hua nde ro
che ndá, nedin dạma ne vedino min.
3 Cuahn che ndá ne, ihyan che
tendạhnun nchuhn ne, dechúh
ihyan yạn Jerusalén. Dirún cạca,
quenda ye nduco vedino yahn ne,
necạh ye dihno vo che vate ye min.
4 Ndete che va che cạhn mán ne,
cạhn nuhn dạma nduco vih.

Nte cạde Pạblo ti nduh nạn che va che cạhn ye

5 Dinoca cá́hn quendihcheró
dihno vo che vate ye yạhn yahn
Macedonia, tuhme chí
quendihcheró nchuhn.
6 Ndete che co ne, conán nduco
nchuhn ạma o iyo, o ndete che co ne,
conán numacuahn ro iche. Tuhme
co conan nchuhn u adecotino che va
che cá́hn.
7 Tihcạ, te hua náhn che atenạn
ạma o ro no conán nduco nchuhn.
Ndete che te yune Dendiohs ne, náhn
che rạhn conán nduco ne.
8 Ate conan cá muhn yạn Efeso
nde ndạ vihco yahn Pentecostés,
9 te ạma va ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo che redín mạn, ạma yạhn
ihyan che rahcotạhn ye mạn.
10 Cuahn che ndạ Timoteo ne,
cuenevahnecun nchuhn sạhn cạva
che conan se numacuahn vedeyeno,
te sạhn min ne, redin se ntiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo nduhcạ u.
11 Hua ducherino ne, ndihchero ne
sạhn. Tahque ndah ne, conan ne
sạhn cạva che va mạn ino se ndạca
che chuhnun se che conun yune se,
te quenan rinó sạhn nduco dihno vo
chenạhn.
12 Me dihno vo Apolos ne, ạma
chica favor sạhn che chi se nduco
dihno vo chenạhn, quendihchero se
nchuhn, ate hua cahnecun se.
Atenạn cuahn che conun yahn se,
chi se.

Renecạh Pạblo Dendiohs dihno vo che vate ye yạn Corinto

13 Cuiquendi nchuhn numa ino ne
cotahno ne Dihvo vo Jesucristo mạn,
cuahteyạn ne mạn, cuan dito ne
mạn.
14 Nducuahn che din ne ne, codin
ne numacuahn vedeyahino.
15 Dihnó, a devano nchuhn te vạn
ihyan che vate ye yạhn yahn Acaya
ne, Estéfanas nduco ihyan ndevạco
ye menạn ndita chitahno ye ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
Namin a devano ne te redinahn
ihyan chahn vederihquentiyon che
rinan ye ihyan yahn Dendiohs.
16 Cuiquendi nchuhn yune yahn
ihyan chahn, codinahn ne nduhcạ
che redinahn nducoyạca ihyan che
redin ye ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo mạn, rinan ye ihyan yahn
ye mạn.
17 Ạma yenó che ndạ Estéfanas
mạn, Fortunato mạn, Acaico mạn, te
anduhnecạ ndete che nchuhn ndạ
ne.
18 Necạh yạn ye chedave yáhn
mạn, nchuhn mạn. Nahn che
ntumanecun ne nducoyạca ihyan
che nduhcạ ihyan chahn.
19 Numacuahn vedeyahino yahn
Dihvo vo Jesucristo cuendeva
nchuhn Dendiohs yahn nducoyạca
dihno vo che vate ye yạhn yahn Asia,
Aquila mạn, Priscila mạn, nduco
nducoyạca dihno vo che rendo dạma
ye vạco ye.
20 Cuendeva ne Dendiohs yahn
nducoyạca dihno vo che vate ye

muhn. Numacuahn vedino
vedenecun cuenecạh ne Dendiohs
vih.
21 U Pạblo, dirun mạ́n ạma o
ndudo yahn ne, renté Dendiohs
nchuhn.
22 Cochi Dihvo vo Jesucristo.
Adecoduhno ihyan che hua din
yahino ye ihyan min ne, conda ye, co
ye castigo yahn Dendiohs.
23 Ihyan min ne, din yahino ye
nchuhn.
24 Me u ne, ạma yahinó nducoyạca
nchuhn che ritahno ne ihyan. Tihcạ
co.

CẠCA CHE DIRUN SAN PẠBLO ADIVE, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YẠN CORINTO

1 U Pạblo, che tendạhnun Dendiohs u che ndi apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo ne, dirún cạca cuh nduco dihno vo Timoteo, dechuh nuhn yahn nchuhn, ihyan yahn Dendiohs che vate ne yạn Corinto mạn, numachahte yạhn yahn Acaya mạn.
2 Chido vo Dendiohs mạn, Dihvo vo Jesucristo mạn, din yahino ye nchuhn, din ye che ndạhcạ cuahtenan ne.

Nduhcạ che chuhrihn Pạblo

3 Ndeva vo yavenạn Dendiohs, Chida Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che yahino ye uvo mạn, renecạh yạn ye chedave yuhn vo mạn.
4 Cuahn che yah rahno nuhn ne, a ihyan min che renecạh yạn ye chedave yahn nuhn. Tihcạ redin ye, cạva che, nduhcạ che renecạh yạn ye chedave yahn nuhn ne, tihcạ co necạh yạn nuhn chedave yahn ihyan che yah rahno ye.
5 Co necạh yạn nuhn chedave yahn ye, te nduhcạ che ạma rechuhrihn mạn nuhn nạhn cuạn, yahn che ritahno nuhn Dihvo vo Jesucristo ne, tihcạ rete ndahva ye vedechahtino yahn nuhn, retihyon yune ye nuhn che necạh nuhn vedechahtino ihyan chenạhn.
6 Nạn rechuhrihn nuhn mạn, nạn rendạca nuhn vedechahtino mạn, chemin ne, cạva che ndạca yune che necạh yạn ne chedave yahn ne, ndevahn ne. Cuahn che chuhrihn ne nduhcạ che rechuhrihn nuhn ne, co ndạca ne vedechahtino, cocha ne.
7 Hua dehve rạhco nuhn, te a devano nuhn te cuahn che rechuhrihn nchuhn nduhcạ che rechuhrihn nuhn ne, namin rendạca ne vedechahtino nduhcạ nuhn.
8 Dihno nuhn, mạn ne, nahn nuhn che cadino nchuhn nduhcạ che ạma chuhrihn nuhn min yạhn yahn Ásia. Ạma yah chahno nuhn nde a dihya nun ino nuhn chi. Co ametah ndevahn nuhn, che rạhco nuhn.
9 A chihco dạma ino nuhn nduhcạ che rihco dạma ino ihyan che a devano ye che va che coh ye. Ate chichihve yahn nuhn cạva che ndotenan che cochahtino nuhn mạn nuhn ne, cochahtino nuhn Dendiohs, ihyan min che rendedetuhche ye tenạhn.
10 A ihyan min che ndedevahn ye nuhn ro min che a vate nuhn tạh vederih. Riquendi ye rendedevahn ye nuhn nde meniyon, ne chenan ino nuhn ihyan che ndedevahn ye nuhn caviyạn deman.
11 Nahn che covạh nchuhn mạn, covạh ạma yạhn dihno vo mạn, cạva che conan Dendiohs nuhn. Tuhme tumacadino ạma yạhn ihyan che yahino Dendiohs nuhn, ne necạh ye nundihve cuahn ihyan.

Rạhn Pạblo deh cuande che hua ndạ nun ye yạn Corinto

12 Yeno nuhn che hua o nạn o chende nuhn mạn, che runecạde chahtechica nuhn nạn ihyan nunde mạn, menạn vihca nạn nchuhn mạn. Chi chahtechica nuhn tihcạ, te chinan Dendiohs nuhn. Ndiyu nduco vededevano yahn mạn nuhn che tihcạ din nuhn, te a Dendiohs che chinan ye nuhn.
13-14 Hua o nạn o chende nuhn, te nducuahn che redirun nuhn yahn ne ne, numa cuạco, ne a mạn ne conahn ne ura che ndihchenan ne. Nduhcạ che a renahn ne tah ne, chenan ino nuhn che conan conahn ndah ne, cạva che cuahn che ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo ne, co yeno nuhn cạva nchuhn, ne namin nchuhn ne, co yeno ne cạva nuhn.
15-16 Nducote a devanó che renevahnecun nchuhn u ne, chihco cạdé che cuahn che cạhn yạhn yahn Macedonia ne, dinoca nchuhn, chúh

quendihcheró nchuhn, cạva che cuahn che ndaconán ne, co o yune quendihcheró nchuhn. Tuhme conan nchuhn u che cạ́hn yạhn yahn Judea.
17 Andahre hua chi nduhcạ che chihco cạdé, ate hua co cạhma nchuhn che o ndudo dín, nde huane che ndi ninó costumbre min.
18 A devano cuạco Dendiohs te nuhn ne, hua o ndudo redin nuhn nạn nchuhn,
19 te u mạn, Silas mạn, Timoteo mạn, cahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Dạya Dendiohs. Ihyan min ne, ạma ndudo redin no ye, riquendạh cuạco nducuahn che rạhn ye.
20 Cuạco ndudo yahn ye, te redin ye che rinahn nducuahn ndudo che chihco cạde Dendiohs. Chemin che cuahn che rendeva vo yavenạn Dendiohs che cuande yahn vederihquentiyon yahn ihyan min ne, rihco ro vo che yeno vo che ndạhcạ redinahn ye.
21 A Dendiohs che tendạhnun ye uvo, ne redin ye che riquendi vo numa ino vo ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
22 Mạn ye chihco vih ye uvo, nedin yahn ye uvo. Namin din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo, chihco ro ye che ndeva ye uvo.
23 Yahn che renan vạhinó nchuhn ne, chemin che quenan rino cá che metah chí yạn vạco ne. Nde muhn nde nạn Dendiohs ne, cuạco che rạ́hn.
24 Nuhn ne, ndiyu che nahn cạhcantiyon nuhn nchuhn nạn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, te a ritahno ne ihyan numa ino ne. Che redin nuhn ne, che rinan nuhn nchuhn cạva che tahque co yeno ne.

2

1 Chihco dạma inó che hua chi núnyạn vạco nchuhn, te a devanó te ndete che chi núnne, va che dín castigo nchuhn, co rạn ne.
2 Ndete che dín che co rạn ne, nducote a nchuhn che va che din ne che co yenó ne, hua codin ne, yahn che rạn ne.
3 Chemin che tahque ndah ne, dirun nó yahn nchuhn cạva che, ndotenan che din ne che co rạ́n ne, din ne che co yenó, te a devano cuạcó te ndete che co yenó, namin nchuhn ne, co yeno ne.
4 Hua náhn che co rạn ne, ne chemin che cuahn che dirún yahn ne ne, ạma chi ndạché che ndedecadinó cạva ne, nde chacó, te náhn che tumacadino ne che ạma yahinó nchuhn.

Nchahco Pạblo yahn ạma sạhn che nto ino se nunde yahn se

5 Me sạhn che quendihco nunde me ne, din se che chi rạn vo. Ate che lạdo yáhn ne, anduhnecạ ndete che nde hua chi rạ́n. A nchuhn no che chi rạn ne tah. Tihcạ rạ́hn, te hua náhn che a ạma yune decuihta nduh vo nunde yahn se.
6 A ndo dạma nducoyạca nchuhn, din ne castigo sạhn, ne nduco chemin ne, a va.
7 Mạn ne, tahque ndah che nchahco nchuhn yahn se, necạh yạn ne chedave yahn se, che co che cuacondạh vedạme ne sạhn, cạva che hua chuhnan cuahn co ndạche se.
8 Chemin che ricá favor nchuhn che ndaconan ne ndo yạn ne nduco se, din yahino ne sạhn.
9 Dirún yahn nchuhn menạn cạva che techecạde ne yahn sạhn min, te nahn ndihchenán nchuhn ndete che renevahnecun ne che rihquentiyón.
10 Adecoduhno ihyan che nchahco nchuhn yahn ye ne, namin u ne, nchahcó yahn ye. Me sạhn min ne, ndiyu che ạma quendihco se nunde nạ́n, ate cạva che ndah yahn nchuhn, numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a nchahcó yahn se.
11 Tihcạ va che din vo, te a devano vo te ạma mạyon chundah, quechica se rihncheh se, ne hua ndạhcạ che cạh yune vo che din duche yahn se uvo.

Ạma ndedecadino Pạblo, ndạ ye yạn Troas

12 Cuahn che ndá yạn Troas cạva
che cuahndudó ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo ne, andahre ạma
ndạhcạ cạva che dín ntiyon yahn ye
min,
13 ate nducote hua ntạcá dihno vo
Tito ne, hua chihndemạn inó.
Chemin che chihcomán dihno vo che
vate ye min, ne cuáhn yạhn yahn
Macedonia.

Dendiohs ne, renecạh yạn ye chedave yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

14 Ndeva vo yavenạn Dendiohs,
ihyan min che cuahn dạma renecạh
yạn ye chedave yuhn vo yahn che
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ne
retihyon yune ye uvo che racotuhn
vo ndudo ndah yahn ye
numachahte.
15 Nuhn ne, rahndudo nuhn ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
Ntiyon min ne, anduhnecạ yạde
yahn nạnda che ạma ndah ran. Ạma
quenan ino Dendiohs, ne retuhn vạn
ihyan che ndevahn ye mạn, vạn
ihyan che conda ye mạn.
16 Ihyan che ritahno ye ndudo min
ne, retumacadino ye che ndevahn
ye, ne ihyan che hua ritahno ye ne,
retumacadino ye che va che conda
ye. ¿A devano nchuhn duh che
quendạh ndah nạn ntiyon min ne?
17 Quendạh ndah nuhn, te hua
retihdenan nuhn vededevano yahn
mạn nuhn nạn ndudo yahn
Dendiohs, nduhcạ che redin ạma
yạhn ihyan. A Dendiohs che
tendạhnun ye nuhn, ne rahndudo
nuhn ndudo yahn ye numa cuạco,
redinahn nuhn che rihquentiyon
Dihvo vo Jesucristo.

3

Ndudo ndah yahn Dendiohs che ndạhco cạde ye, ndạhco ye tạh Dihvo vo Jesucristo

1 Che tihcạ dirún ne, co riquendi
nchuhn rendedecadino ne che
rendeva mán yavenạn nuhn, ate
hua. Hua rendotenan nuhn che
dechuh ihyan cạca yahn nchuhn
cạva che conan ne nuhn, nde huane
che dechuh mạn ne cạca yahn ihyan
cạva che conan ye nuhn, andahre
tihcạ va che din nạhn ihyan,
ndotenan ye ạma cạca che cạhma
nan ihyan cạva che ndạca ntiyon din
ye.
2 Nchuhn ne, anduhnecạ ạma cạca
che chenan cuma nuhn cạva che
cạhma nan nuhn. Che rendihchero
ihyan nchuhn mạn, che recadino ye
yahn ne mạn ne, retumacadino
nducoyạca ye che a Dendiohs che te
ye ntiyon che redin nuhn.
3 A ndedevahn Dihvo vo Jesucristo
nchuhn, chitahno ne ndudo ndah
yahn ye che cahndudo nuhn.
Dendiohs, ihyan min che va ye
vahchetero ne, numacuahn
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn ye ndedevahn ye nchuhn, ne
vederihquentiyon che ndevahn ne
ne, tahque chahte che co
vederihquentiyon yahn ley che
ndirun nạn tu rahno, che ndạhco
Dendiohs tạh Moisés.
4 Nduhcạ che chenan ino nuhn
Dendiohs numacuahn
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo ne, a devano cuạco nuhn
che conahn ntiyon che redin nuhn
yahn ye.
5 Ndiyu vededevano yahn mạn
nuhn richahtino nuhn, cạva che co
din nuhn ntiyon yahn ye, te
richahtino nuhn che a mạn ye rinan
ye nuhn.
6 Tihcạ, te a ihyan min che rete ye
vededevano yahn ye nuhn, cạva che
co cuhnde tạh nuhn
vederihquentiyon ra yahn ye,
cuahndudo nuhn ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo. Ndiyu ley che a
ndirun che dito yahn
vederihquentiyon min, te Vaco Ndah
yahn Dendiohs che dito yahn. Ley
che a ndirun ne, atenạn che rihco ro
che va che conda ihyan nunde, ate
Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, redin
che cuahtenan ihyan vahchetero
numacuahn ro.

7 Ley che ndirun nạn tu rahno, che
rihco ro che va che conda ihyan
nunde ne, chihco cạde Dendiohs che
cuihno vederihquentiyon yahn, hua
quendi cuahn dạma. Andahre ạma
yudo vederihquentiyon yahn ley
min, che nde nạn Moisés ạma
diyạhn ro, nde hua ri che ndihchero
ihyan nación yahn Israel,
8 ate nde tahque yudo
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs.
9 Vederihquentiyon yahn ley min,
che rihco ro che va che conda ihyan
nunde ne, ạma yudo, ate tahque
yudo vederihquentiyon yahn ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, che
rendedevahn ihyan.
10 Nducote tahque yudo
vederihquentiyon yahn ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo ne,
anduhnecạ ndete che a chihno
vederihquentiyon yahn ley min.
11 Tihcạ, te ley min che va che
cuihno vederihquentiyon yahn ne,
andahre ạma yudo, ate tahque yudo
vederihquentiyon yahn ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo, che hua
ndạ ro che cuihno.
12 Nducote a devano nuhn che
tahque yudo vederihquentiyon
yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo ne, chemin che rahndudo
nuhn numa ino nuhn.
13 Ametah nde ạma nạn che tihyon
ndeh nuhn nduhcạ che din Moisés,
che chendih ye ạma tino nạn ye,
cạva che hua ndihchero ihyan
nación yahn Israel nduhcạ che rino
rino ravi che diyạhn ro nạn ye.
14 Rahndudo nuhn ndudo yahn
Dendiohs nduco cudạdo, cạva che
conahn ihyan. Ate ihyan nación
yahn Israel ne, nde meniyon hua
renahn ye yahn vederihquentiyon
ndico, anduhnecạ ndete che va che
redin vạhche yahn ye, te atenạn che
cotahno ye Dihvo vo Jesucristo,
tuhme conahn ye.
15 Namin nde meniyon cuahn che
rahndudo ihyan ndudo che dirun
Moisés ne, anduhnecạ ndete che va
che redin vạhche yahn ye, hua
renahn ye.
16 Ate cuahn che cotahno ihyan
Dihvo vo Jesucristo ne, tuhme
conahn ye, cuavi che redin vạhche
yahn ye.
17 Dihvo vo Jesucristo ne,
anduhnecạ Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan, ne ihyan che
quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs
ihyan ne, dihn va chedave yahn ye
nạn ley che dirun Moisés.
18 Chemin che nducoyạco vo che
ritahno vo ihyan min ne, nducote
ametah deh che redin vạhche yuhn
vo ne, rihco ro vo che ạma yudo
vederihquentiyon yahn ye. Ro ro ne,
rendo vo nduhcạ mạn ye, redin Vaco
Ndah yahn Dendiohs che tahque
rahtenan cumo vo
vederihquentiyon yahn ye.

4

1 Nducote mạn Dendiohs yahino
ye nuhn, ne chihco ye
vederihquentiyon tạh nuhn che
cuahndudo nuhn ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che
riquendi nuhn numa ino nuhn
redinahn nuhn.
2 Hua chihngạ redin nuhn mạn,
hua rihtera nuhn vedecuihno yahn
nuhn mạn, hua rihncheh nuhn mạn,
hua retihdenan nuhn vededevano
yahn mạn nuhn nạn Ndudo yahn
Dendiohs mạn. Tahque ndah ne,
rahndudo nuhn demạn ndudo
cuạco, ne nduco tihcạ rihco ro nuhn
che runecạde nuhn nạn Dendiohs.
3 Ate ihyan che va che conda ye ne,
a ihyan chahn che hua renahn ye
ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo che rahndudo nuhn.
4 Hua ritahno ye, te a chihncheh
chundah ihyan, din se che hua co
conahn ye vederihquentiyon chahte
yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che ndihchero
ihyan iyehnse ihyan, tumacadino ye
tạcạ Dendiohs.
5 Hua rahndudo nuhn cạva che
nevahnecun ihyan nuhn, te
rahndudo nuhn cạva che

nevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo. Redin nuhn cuande anduhnecą ndete che mozo yahn nchuhn nuhn, yahn che yahino vo Dihvo vo nduco vih.
6 Tihcą rahndudo nuhn, te Dendiohs, ihyan min che chihquentiyon ye che chiya dave ne, namin din ye che chenahn nuhn yahn vederihquentiyon yahn ye che ndihco ye tąh Dihvo vo Jesucristo.

Nduhcą che va che cuahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

7 Vederihquentiyon chahte che va tąh nuhn, che rahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin ne, nduhcą ąma vedecuihca, ate mąn nuhn ne, nde hua rigonun chihve nuhn. Tihcą, cąva che co ro che vederihquentiyon min ne, yahn Dendiohs, ndiyu yahn nuhn.
8 Rechuhrihn nuhn, ate hua ri doh ino nuhn. Ąma rededecadino nuhn, ate hua retehche ino nuhn.
9 Ąma redin tąn ihyan nduco nuhn, ate hua rihcomąn Dendiohs nuhn. Vate nuhn tąh vederih, ate rendedevahn ye nuhn.
10 Nduh cuąn nąn che vatechica nuhn ne, ąma rechuhrihn nuhn nduhcą che chuhrihn Dihvo vo Jesucristo, cąva che co ro che quenduche ye, rinduco ye nuhn.
11 Numanahn che chenan nuhn iyehnse ne, ąma cąhnda yahn nuhn, che nahn cąhno ihyan nuhn, yahn che ritahno nuhn Dihvo vo Jesucristo, ne nduco chemin ne, rihnde ro che va ye cąva nuhn.
12 Cuahn dąma vate nuhn tąh vederih, ate cochihve yahn nchuhn cąva che ndevahn ne.
13 Nąn Ndudo yahn Dendiohs ne, ndirun nduhcą che rąhn ąma ihyan: “Chitahnó Dendiohs, ne chemin che cahndudó ndudo yahn ye.” Riquendi nuhn yune yahn ihyan min, ritahno nuhn Dendiohs. Namin rahndudo nuhn ndudo yahn Dendiohs,
14 te a devano cuąco nuhn che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo vąn tenąhn, ne cąva Dihvo vo quenan cuma che ndedetuhche ye uvo, nedin dąma ye uvo nąn ye.
15 Nducuahn che rahno ri nuhn ne, a cąva che ndah yahn nchuhn, cąva che cuhnde ro vedeyahino yahn Dendiohs nduco nuhn, ne ąma yąhn ihyan necąh ye nundihve cuahn ihyan mąn, ndeva ye yavenąn ye mąn.

16 Chemin che hua ri doh ino nuhn. Andahre ąma ri cuno nuhn nąn ntiyon yahn Dendiohs, ate mąn ye renecąh dito ye chedave yahn nuhn ro ro.
17 Hua ri doh ino nuhn, te che rechuhrihn nuhn mąn ro cuh ne, hua ngu cuahn dąma. Tah ra chemin, te tahque ndąhcą cuahno nuhn cuahn che cuahtenan nuhn vahchetero numacuahn ro.
18 Nducote tihcą ne, hua retumacąh nuhn dehtenduh che va ihyehnse cuh, te hua rengu. Tahque ndah ne, retumacąh nuhn vederihquentiyon yahn Dendiohs, te chemin ne, hua ndą ro che cuihno.

5

1 Hua recąh cudądo uvo che rechuh rihn vo mąn ro cuh, te a devano cuąco vo che cuahn che ndąco vo iyehnse cuh ne, ndeva Dendiohs uvo vahchetero nąn che cuahtenan vo cuahn dąma.
2 Chemin che, numanahn che vato vo iyehnse ne, rąhcorąn vo che nahn cuahtenan vo vahchetero.
3 Cuahn che ndąco vo iyehnse cuh ne, a va yąn nąn che cuahtenan vo.
4 Numanahn che chenan vo iyehnse cuh ne, rąhcorąn vo, ndiyu che nahn vo che coh vo, ate che nahn vo che ndacorun vo, cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro.
5 Yahn che cuahtenan vo vahchetero ne, mąn Dendiohs tihyon yune ye uvo, din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo, rihco ro ye che ndeva ye uvo.

6 Chemin che richahtino vo cuahn dąma. A devano vo te, numanahn che chenan vo iyehnse ne, hua rendihchero vo Dihvo vo Jesucristo.

7 Ate ritahno vo ihyan, riquendi vo
yune yahn ye, andahre hua
rendihchero vo ihyan.
8 Ndichahtino vo ihyan, nde tuno
nahn ndạco vo iyehnse cạva che
cuahtenan vo nạn ye.
9 Chemin che a cuahtenan ca vo
iyehnse, o hua, redin nun ino vo
runecạde vatechico vo cạva che
yeno ye nduco vo.
10 Tihcạ, te va che ndo dạma
nducoyạco vo, techecạde Dihvo vo
Jesucristo yuhn vo. Ro min ndạhco
menun ye yahn queri ạmo vo, a
ndah, o hua ndah, din vo, chahtenan
vo iyehnse.

Vederihquentiyon che ndevahn ihyan

11 Nducote renevahnecun nuhn
Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che
redin nun ino nuhn riyạhve nuhn
ihyan nunde, cạva che cotahno ye
ihyan. Dendiohs ne, a devano ndah
ye che runecạde vatechica nuhn, ne
rạhcó te namin nchuhn ne, a devano
ne.
12 Che dirún tihcạ ne, co riquendi
nchuhn rendedecadino ne che
rendeva mán yavenạn nuhn nduhcạ
che rạhn ihyan yahn nuhn, ate hua.
Che náhn ne, che co yeno nchuhn
che runecạde vatechica nuhn cạva
che hua co cuihnạn ne, ndahconan
ne yahn ihyan che ndere redin yạde
ye, redin cạ ye che runecạde ye.
13 Nạhn cuạn ne, co
rendedecadino ihyan che luco nuhn,
ne nạhn cuạn ne, rendedecadino ye
che runecạde nuhn, ate hua dehve
din yahn chemin, te redin nuhn
ntiyon yahn Dendiohs, cạva che
ndah yahn nchuhn.
14 Tihcạ, te nducote yahino Dihvo
vo Jesucristo nuhn ne, chemin che
renevahnecun nuhn che
rihquentiyon ye. A devano nuhn te,
nducote chih ye cạva nducoyạca
ihyan ne, nducoyạco vo ne,
anduhnecạ ndete che chih vo dạma
nduco ye.
15 Tihcạ chih ye cạva che, uvo che
ndedevahn ye uvo ne, hua
cuahtechico vo vedeyeno yahn mạn
vo. A ihyan min che chih ye, ne
ntuche ye cạvo vo, ne redin yahn che
dinahn vo yahn ye.
16 Chemin che nuhn ne, hua
rendạhchenan nuhn nde ạma ihyan,
tạchan ihyan ye. Andahre ro menạn
ndạhchenan nuhn Dihvo vo
Jesucristo, ate mạn ne, ametah tihcạ
redin nuhn.
17 Tihcạ, te nducoyạco vo che
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, a
ndahcorun Dendiohs uvo, a ndo vo
anduhnecạ ihyan ra. Nducuahn
vederendedecadino chihngạ che
chenan cumo vo ro menạn ne, a
chihcomạn vo. Mạn ne, a ndacorun
vederendedecadino yuhn vo.
18 A Dendiohs che din ye
nducuahn chemin, ndo yạn ye
nduco vo che cuande yahn Dihvo vo
Jesucristo. Avạne ne, te ye ntiyon
nuhn che cạh nuhn, cadino ihyan
che a ndo yạn ye nduco ye.
19 Dendiohs ne, dechuh ye Dihvo
vo Jesucristo, ne che cuande yahn
ihyan min ndedevahn ye ihyan
iyehnse, nchahco ye nunde yahn ye.
Ndaconan rạhn che te ye ntiyon
nuhn che cạh nuhn, cadino ihyan
che ndo yạn ye, nchahco ye nunde
yahn ye.
20 Dechuh Dihvo vo Jesucristo
nuhn, cahndudo nuhn vạn nchuhn
menun Dendiohs, anduhnecạ ndete
che a mạn ye riyạhve ye nchuhn.
Chemin che riyạhve nuhn nchuhn
che cuande yahn Dihvo vo
Jesucristo, che ndạca ne che
nchahco nunde Dendiohs, ndo yạn
ye nduco ne.
21 Dihvo vo Jesucristo ne, hua
quendihco ye nde ạma nunde, ate
din Dendiohs che nedihve ye nunde
yuhn vo, anduhnecạ ndete che mạn
ye quendihco ye nunde. Tihcạ din ye
cạva che, nduco che cotahno vo
Dihvo vo ne, ndạco vo
vederenchahco, ne runecạde
cuahtenan vo nduhcạ che nahn ye.

6

1 Nducote redin nuhn ntiyon yahn
Dendiohs ne, riyạhve nuhn nchuhn

che hua duche rino ne vedeyahino
yahn ye cạva ne,
2 te nạn Ndudo yahn ye ne, rạhn ye
ri ye ihyan ndico yuhn vo tuhcạ:
Cuahn che ndạ ro ndah yahn
nchuhn ne, chinán nchuhn,
ndedevá hn nchuhn.
Namin nchuhn ne, a ro cuh che ro
ndah yahn ne, a ro cuh che ndevahn
ne.
3 Nuhn ne, runecạde vatechica
nuhn, cạva che hua ndạca yune che
ndạhchenan ihyan ntiyon che redin
nuhn.
4 Nạn nducuahn che redin nuhn
ne, rihco ro nuhn che numa cuạco
redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs.
Ạma redin chahtino nuhn yahn
nducuahn che rechuhrihn nuhn
mạn,
5 rahn ihyan nuhn mạn, rih ye
nuhn vạcoyạhn mạn, rendo dạma
ye, redin cạnda ye nduco nuhn mạn,
ạma rechuhrihn nuhn che redin
nuhn ntiyon mạn, hua ri che
cuahteyạdo nuhn mạn, rih cuico
nuhn mạn. Ate vạn nducuahn
dehtenduh chemin chan ne, rihco ro
nuhn che redin nuhn ntiyon yahn
Dendiohs.
6 Namin rihco ro nuhn che redin
nuhn ntiyon yahn ye, yahn che
runecạde vatechica nuhn mạn,
renahn nuhn ndudo yahn ye mạn,
ạma redin chahtino nuhn mạn,
chenan cuma nuhn vedevạhino
mạn, quenun Vaco Ndah yahn ye
nuhn mạn, numa cuạco redin
yahino nuhn ihyan mạn,
7 chenan cuma nuhn
vederihquentiyon yahn ye mạn,
rahndudo nuhn ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo mạn. Nduhcạ
sandạdo che va che ruhn nduco se
mạn, va che rendedevahn nduco se
sạhn mạn ne, tihcạ nuhn, te a ndo
yạn Dendiohs nduco nuhn, nedin
yahn ye nuhn, ne hua dehva rinda
yahn nuhn.
8 Nạhn ihyan ne, rendeva ye
yavenạn nuhn, ne nạhn ye ne,
rendạhchenan ye nuhn. Nạhn ihyan
ne, ndah rạhn ye yahn nuhn, ne
nạhn ye ne, chihngạ rạhn ye yahn
nuhn. Nạhn ihyan ne, rạhn ye che
rente nuhn ndudo cuạco, ne nạhn ye
ne, rạhn ye che rihncheh nuhn.
9 Nạhn ihyan ne, yahino ye nuhn,
ne nạhn ye ne, nde hua retumacạh
ye nuhn. Nạhn cuạn ne, vate nuhn
tạh vederih mạn, redin tạn ihyan
nduco nuhn mạn, ate rendedevahn
Dendiohs nuhn.
10 Andahre rạn nuhn nạhn cuạn,
ate hua dehve rạhco nuhn. Andahre
chevạh nuhn, ate anduhnecạ ndete
che redin cuihca nuhn ihyan,
ricuahn nuhn Ndudo yahn Dendiohs
ihyan. Andahre metah dehva yahn
nuhn muhn iyehnse cuh, ate rinan
Dendiohs nuhn, ne hua dehva rinda
yahn nuhn.
11 Nchuhn dihno nuhn che vate ne
yạn Corinto, numacuahn chedave
yahn nuhn yạhve nuhn nchuhn, hua
chihco ndeh nuhn nde ạma ndudo.
12 Nuhn ne, yahino nuhn nchuhn,
ate mạn nchuhn ne, ti nạn ti ino ne
rendihche ne nuhn.
13 Nduhcạ che riyạhve ihyan dạya
ye ne, tihcạ riyạhvé nchuhn, cạva
che din yahino ne nuhn nduhcạ che
yahino mạn nuhn nchuhn.

Uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ihyan yahn Dendiohs uvo

14 Hua dạma co nchuhn nduco
ihyan che hua ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo, te hua redin yahn che
ihyan che ndah ihyan ye ne, dạma co
ye nduco ihyan che duhtuno ihyan
ye. Namin hua redin yahn che ihyan
che a ntah ndutinạn ye,
renevahnecun ye Ndudo yahn
Dendiohs ne, dạma co ye nduco
ihyan che hua renevahnecun ye.
15 Dihvo vo Jesucristo ne, hua ri
dạma ndudo yahn ye nduco
chundah. Namin ihyan che ritahno
ye ihyan ne, hua ri dạma ndudo
yahn ye nduco ihyan che hua
ritahno ye.
16 Ihyan che rendeva ye yavenạn
Dendiohs ne, nde hua redin yahn
che dạma co ye nduco ihyan che
rendeva ye yavenạn dehtenduh che
ndiyu Dendiohs. Dendiohs ne,

quenduche ye, ne uvo ihyan yahn ye
ne, anduhnecạ ndete che yạco yahn
ye, nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo
yahn ye tuhcạ:
Conún vạn ihyan yáhn.
U che Dendiohs yahn ye.
17-18 Namin ndirun:
Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che
quenan cuma ye nducuahn
vederihquentiyon ne, rạhn ye:
“Co din vi nchuhn yahn ihyan
nunde, cuihcomạn ne ihyan.
Hua din ne dehtenduh che chihngạ,
cuahtendihco ne nunde.
Tuhme ndevá nchuhn, din yáhn
nchuhn, ndo ne dạyá.”

7

1 Dihnó che yahinó nchuhn,
nducote tihcạ nte Dendiohs ndudo
yahn ye ne, nahn che cạhcomạn vo
nunde yuhn vo, ne runecạde
cuahtechico vo, nevahnecun vo
ihyan.

Nto ino ihyan ndiyạco nunde yahn ye

2 Cuenevahnecun nchuhn nuhn.
Hua nedin tạn nuhn nduco nde ạma
ne. Hua nihncheh nuhn nchuhn.
Nde ạma nchuhn, hua ndinda ne
cạva nuhn.
3 Che dirún tihcạ ne, ndiyu che
rạhn nundé yahn nchuhn, te yahino
nuhn nchuhn nduhcạ che a ráhn rí
nchuhn menạn, andahre va che coh
nuhn cạva ne.
4 Ạma rendạcá vedechahtino mạn,
ạma yenó mạn, ạma renecạh yán
chedave yáhn mạn, cạva ne.
Andahre rechuhrihn nuhn, ate ạma
yenó.
5 Numacuahn ro che chahtechica
nuhn yạhn yahn Macedonia ne, nde
tah hua chahtetuhno nuhn, te din
tạn ihyan nduco nuhn. Chuhrihn
nuhn, ne ạma ndedecadino nuhn
nạn ntiyon che redin nuhn.
6 Ate Dendiohs, ihyan min che
renecạh yạn ye chedave yahn ihyan
che rạn ye ne, necạh yạn ye chedave
yahn nuhn, yahn che ntạ Tito.
7 Avạne ne, nte cuande se nuhn
nduhcạ che nevahnecun nchuhn
sạhn mạn, necạh yạn ne chedave
yahn se mạn, ạma chi rạn ne cạva
nunde yahn ne mạn, ạma
rendedecadino ne cạvá mạn, ne
cạva nducuahn chemin ne, nde
tahque chi yenó.
8 Cuahn che dirún yahn ne menạn,
dín che chi rạn ne ne, nde mán nto
inó che tihcạ dín, ate mạn ne, yenó,
te checadinó che chichihve yahn ne,
nto ino ne nunde yahn ne.
9 Mạn ne, yenó, ndiyu yahn che dín
che chi rạn ne, ate yahn che
chichihve vederạn yahn ne, din che
nto ino ne nunde yahn ne. Hua
ndere cạh ríhn nchuhn nduco che
tihcạ dirún, te nto ino ne nunde yahn
ne numacuahn vederạn, nduhcạ che
nahn Dendiohs.
10 Chichihve yahn ne, te cuahn che
numacuahn vederạn rento ino vo
nunde yuhn vo ne, rendedevahn
Dendiohs uvo. Ate vederạn che
ametah co quendi vo vedeyeno yahn
mạn vo, cuahtendihco vo nunde ne,
nde hua cochihve.
11 Condihche nchuhn nduhcạ che
chichihve che nto ino ne nunde
yahn ne nduhcạ che nahn Dendiohs.
Chi yudo yahn ne yahn nunde yahn
sạhn min, nde dihya ne chi.
Runecạde tumacạh ne yahn, ne
ndạca ne che nchahco nunde che
hua tumacạh ne yahn menạn.
Namin necạhco ne u cạva che conán
nchuhn. Din ne castigo sạhn, ne nạn
nducuahn chemin ne, chihnde ro
yahn ne che dave yavenạn ne yahn
nunde min.
12 Che dirún yahn nchuhn menạn
ne, che náhn che tumacadino ne nạn
Dendiohs nduhcạ che nevahnecun
ne nuhn. Che dirún yahn ne ne,
menạn vihca a cạva nchuhn che
ndedecadinó, ndiyu demạn yahn
sạhn min che quendihco se nunde,
nde huane yahn ihyan che din duche
yahn se ihyan.
13 Nducote nto ino nchuhn nunde
yahn ne ne, chemin che chi yeno
nuhn.

Avạne ne, nducote ndihchero
nuhn che ạma yeno Tito yahn che
necạh yạn nducoyạca nchuhn

chedave yahn se ne, chemin che nde tahque chi yeno nuhn.
14 Hua quendạh cuihno u che rạ́hn rí sạhn che ndah ihyan nchuhn. Nduhcạ che riquendạh cuạco nducuahn che renté nduco ne ne, tihcạ quendạh cuạco nducuahn che rạ́hn rí sạhn yahn ne.
15 Me Tito ne, nde tahque yahino se nchuhn mạn ro cuh, che co ro che quenan se yạn vạco ne, te renecạhco se nduhcạ che nevahnecun ne sạhn nduco vedino vedenecun, dinahn ne che chihquentiyon se.
16 Me u ne, ạma yenó, te a devanó che renevahnecun nchuhn nducuahn che rihquentiyón.

8

Nduhcạ che nahn che cạh vo vedino

1 Dihno nuhn, mạn ne, nte cuande nuhn nchuhn nduhcạ che din yahino Dendiohs ihyan yahn ye che vate ye yạhn yahn Macedonia, chinan ye ihyan cạva che tuno tạh ye che cạh ye vedino.
2 Ihyan chahn ne, andahre ạma rechuhrihn ye che redin tạn ihyan nduco ye mạn, ạma chevạh ye mạn, ate ạma yeno ye, ne numacuahn chedave yahn ye cạh ndahva ye vedino.
3 Mạ́n ndihcheró che numacuahn vedeyeno cạh ye nde tahque ndahva ca che co che retumacadino vo che co cạh ye.
4 Ạma chica ye favor nuhn, che cạh yune nuhn che condạ vạn nduco ye, conan ye dihno vo.
5 Nde hua ndedecadino nuhn che tihcạ din ye, ate nde tahque quendạhnạn ye, te che tahque ndah ne, chihco ye chedave yahn ye nduhcạ che nahn Dendiohs, cạva che dinahn ye nducuahn che rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo mạn, cạva che nevahnecun ye nuhn mạn.
6 Nducote tihcạ din ihyan chahn ne, chemin che cạh cuande nuhn Tito che ndaconan se yạn vạco nchuhn, quendi se din dạma se vedino min.
7 Nducote ạma chenan cuma ne vederihquentiyon che cotahno ne mạn, che cuahndudo ne mạn, che devano ne mạn, checo checunde chenan ne nạn ntiyon yahn Dendiohs mạn, yahino ne nuhn mạn ne, chemin che ndạhcạ che din nun ino ne, cuahtenan cuma ne vedevạhino.
8 Ndiyu che rihquentiyón nchuhn, ate rạ́hn nduco ne cạva che cadino ne nduhcạ che chenan cuma dihno vo chenạhn vedevạhino mạn, cạva che cuhnde ro ndete che numa cuạco chenan cuma ne vedeyahino mạn.
9 A devano nchuhn nduhcạ che ạma yahino Dihvo vo Jesucristo uvo, ne nahn che quendi ne yune yahn ye. Nduhcạ ạma ihyan cuihca che ndo chevạh ye, yahn che din ye vedevạhino ne, tihcạ ihyan min, te andahre ạma yudo vederihquentiyon yahn ye, ate nducote yahino ye uvo ne, chihcomạn ye nducuahn, ndạ ye muhn iyehnse cuh cạva che ndedevahn ye uvo.
10 Tihcạ riyạhvé nchuhn cạva che ndah yahn ne, te a mạn nchuhn chihndeyạn chedave yahn ne nde nduyo chuh me, canạn recạh ne vedino min.
11 Mạn ne, nduhcạ che nduco vedeyeno canạn cạh ne, tihcạ nahn che quendi ne dinahn ne tunoca che tuno tạh ne, nde conan cạh ne.
12 Tihcạ, te vedino che recạh vo ne, a devano Dendiohs nduhva che co cạh vo. Cuahn che recạh vo numacuahn chedave yuhn vo ne, renevahnecun ye.
13 Che cạh nchuhn vedino min dihno vo ne, ndiyu che cạh ne nde ndo chevạh mạn ne.
14 Che nahn ne, che conan ne ihyan cạva che ndạca che chuhnun ye mạn ro cuh. Ndạ ro che va vederetạhn yahn mạn ne ne, tihcạ conan ihyan chahn nchuhn. Nduco tihcạ ne, ndạca che chuhnun ạma tạma ne cuahn dạma.
15 Va ạma ejemplo yahn chemin che ndirun nạn Ndudo yahn

Dendiohs tuhcạ: “Ihyan che ndeh din dạma ye ne, hua ngạva yahn ye, ne ihyan che doh din dạma ye ne, hua chicuah nan yahn ye.”

Tito nduco combiero yahn se ne, ndaconan se yạn Corinto

16 Nundihve cuahn Dendiohs che cạhn nun ye chete chedave yahn Tito, che namin rendedecadino se cạva che ndah yahn nchuhn nduhcạ che rendedecadinó.
17 Ndetạhno nevahnecun se che yạhvé sạhn che chi se. Avạne ne, nducote a mạn se ndihco se che chi se ne, cochi se quendihchero se nchuhn numacuahn vedeyeno.
18 Dechuh nuhn dạma nduco se ạma dihno vo che ạma ndah rạhn ihyan yahn ye nduh cuạn yạco, yahn che ạma quendạh ndah ye che rahndudo ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
19 Avạne ne, a tendạhnun ihyan ndiyạco dihno vo min, che conduco ye nuhn nạn che vatechica nuhn. Quenan conan ye nuhn, din dạma nuhn vedino che a ndanạn redin dạma nuhn, cạva che ndeva ihyan yavenạn Dihvo vo mạn, cạva che cạhco ro nuhn vedeyahino yahn nchuhn mạn.
20 Nducote hua nahn nuhn che ndere cạhma nde ạma ihyan che toh mạn nuhn vedino min ne, chemin che yạhve nuhn ihyan ndiyạco che tendạhnun ye ạma cha dihno vo, cạva che conduco ye nuhn.
21 Tihcạ, te nahn nuhn che dave yavenạn nuhn nạn Dendiohs mạn, nạn nducoyạca ihyan mạn.
22 Avạne ne, dechuh nuhn tạma dihno vo nduco Tito. Dihno vo min ne, a rendihche nuhn ihyan che runecạde ye cuahn dạma nạn nducuahn ntiyon yahn Dendiohs. Ihyan min ne, quenan ino ye che conahn ntiyon che chi ye, te a rendihche ndah ye nchuhn.
23 Te cuandé nchuhn te Tito ne, rinduco se u nạn ntiyon che quenán, cochi se, conan se nchuhn menún. Me dihno vo chenạhn ne, ihyan ndiyạco dechuh ye ihyan. Ihyan chahn ne, nducote runecạde ye ne, cuhnde ro che ạma yudo vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
24 Mạn ne, cuinan nchuhn ihyan chahn, cạva che cadino ihyan ndiyạco chenạhn nduhcạ che chenan cuma ne vedeyahino mạn, cạva che hua co cuihnạn nuhn che rendeva nuhn yavenạn ne mạn.

9

Vedino cạva dihno vo

1 Yahn vedino che redin dạma nuhn cạva dihno vo ne, rạhcó che nde hua rendotenan che dirún yahn ne,
2 te a rendihché nchuhn che ạma cuno ino ne. Chemin che hua cuihnán renté nduco dihno vo che vate ye yạhn yahn Macedonia, yahn nchuhn che vate ne yạhn yahn Acaya, che a vateyạn ne nde nduyo chuh cạva che conan ne. Nducote checadino ye che redin nun ino ne recạh ne vedino min ne, a nahn nducoyạca ye ạma cạh yeno ino ye, canạn recạh ye.
3 Andahre tihcạ ne, dechúh dihno vo chahn tạn, cạva che cuahteyạn niyon nchuhn nduhcạ che a renté yahn ne, ne hua quendạh cuihnó che rendonán nchuhn.
4 Tihcạ dín, te cuahn che chí ne, denạn conduco ạma o dihno vo che vate ye yạhn yahn Macedonia u, ne nahn che a vateyạn nchuhn. Ndete che hua ne, quendạh cuihno nchuhn. Namin quendạh cuihno nuhn che ạma rendonan nuhn nchuhn.
5 Nducote hua náhn che quendạh cuihno uvo ne, yạhvé dihno vo chahn che chi ye, conan ye nchuhn, din dạma nduh ne vedino min che a ndihco ne chedave yahn ne che cạh ne. Nduco tihcạ ne, cuahn che ndạ nuhn ne, hua quenan cuma nuhn che comạn cạca nuhn nchuhn.
6 A devano nchuhn te cuahn che ndahva ndute ndạta rihno vo ne, ndahva renevạhn vo, ne cuahn che doh rihno vo ne, doh renevạhn vo.

7 Atihnocạno che recạh vo vedino.
Nahn che cạh vo nduhva che ndihco
vo che cạh vo. Nahn che cạh vo
numacuahn chedave yuhn vo, hua
nduco fuerza, te Dendiohs ne,
yahino ye ihyan che nduco
vedeyeno recạh ye.
8 Dendiohs ne, va
vederihquentiyon yahn ye che
conan ye nchuhn nạn nducuahn,
cạva che hua dehva conda yahn mạn
ne mạn, cạva che va ndahva yahn ne
che conan ne ihyan chenạhn mạn.
9 Tihcạ, te nạn Ndudo yahn
Dendiohs ne, a ndirun tuhcạ:
Ihyan che redin ye vedevạhino
nduco ihyan chevạh ne,
rinan Dendiohs ihyan cuahn dạma,
ne hua ri doh dehtenduh yahn
ye.
10 A Dendiohs che recạh ye ndute
ndạta che rihno ihyan mạn,
rihquecheh ye ihyan mạn. A ihyan
min che din ye che co ndeh ndute
ndạta yahn nchuhn mạn, tihdenạn
ye vedeyahino yahn ne mạn,
11 cạva che co chahte nducuahn
ntiyon yahn ne, conan ne ihyan
chevạh numacuahn chedave yahn
ne. Nduco tihcạ ne, ndeva ihyan
yavenạn Dendiohs yahn ntiyon che
redin nuhn vạn nchuhn.
12 Tihcạ, te vedino che vatechica
nuhn redin dạma nuhn ne, din che
ndạca che chuhnun dihno vo mạn,
nde din che ndeva ihyan yavenạn
Dendiohs mạn.
13 Ihyan che ndondạ tạh ye vedino
min ne, ndeva ye yavenạn Dendiohs,
ndiyu demạn yahn che ạma rinan
nchuhn ihyan mạn, ihyan chenạhn
mạn, ate yahn che renevahnecun ne
ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo.
14 Namin covạh ye cạva nchuhn
numacuahn chedave yahn ye yahn
che tihyon yune Dendiohs nchuhn
che din ne vedevạhino nduco ye.
15 Nundihve cuahn Dendiohs che
ạma chahte vedeyahino yahn ye
cạvo vo, che nde hua retumacadino
mạn vo, dechuh ye Dihvo vo
Jesucristo, ndedevahn ye uvo.

10

Vederihquentiyon che quenan cuma Pạblo

1 U Pạblo, riyạhvé nchuhn
numacuahn vedino vedenecun
nduhcạ che nahn Dihvo vo
Jesucristo. Nạhn nchuhn ne, rạhn ne
yáhn che ạma tạ́n cuahn che yahn
quenán, ne cuahn che quenún vạn
nchuhn ne, ạma necún.
2 Ate riyạhvé nchuhn che hua din
ne che ndạca yune che dín castigo
nchuhn cuạhn che ndá, te va inó che
dín castigo ihyan che rạhn ye che
vatechica nuhn vedeyeno yahn mạn
nuhn.
3 Cuạco te ihyan iyehnse nuhn, ate
redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs
nduhcạ che nahn ye, ndiyu nduhcạ
che nahn mạn nuhn.
4 Nduhcạ sandạdo che chenan
cuma se dehtenduh che richihve
yahn se nạn che ruhn se ne, tihcạ
chenan cuma nuhn
vederihquentiyon chahte.
Vederihquentiyon min ne, ndiyu
yahn ihyan iyehnse, te yahn
Dendiohs, ne co ndạhco ndiya ihyan
che duhtuno ihyan ye.
5 Namin ndạhco ndiya nuhn
ihyan, che numacuahn vedeyạde
mạn, vededevano yahn mạn ye mạn,
rahcotạhn ye yahn Dendiohs, ne
ndạhco nuhn ihyan tạh Dihvo vo
Jesucristo, cạva che dinahn ye yahn
ye.
6 Cuahn che a ndạhcạ redinahn
nchuhn ne, nuhn ne, vate nuhn cạva
che din nuhn castigo ihyan che
rahcotạhn ye.
7 Nchuhn ne, rihco ne cudạdo nde
nạn ran nde nạn rica nuhn, ate hua
rendihche ne tạcạ chedave yahn
nuhn. Ndete che devano cuạco ne
che a yahn Dihvo vo Jesucristo
nchuhn ne, cuedevano ne te namin
nuhn ne, a yahn ye nuhn.
8 Te Dihvo vo Jesucristo
vederihquentiyon nuhn, ndiyu cạva
che din nuhn che conda nchuhn, ate
cạva che conan nuhn nchuhn che
cotahno ne ihyan numa ino ne.
Chemin che, andahre ạma rendonán

vederihquentiyon min ne, hua ri cuihnạ́n.
9 Tihcạ rạ́hn rí nchuhn cạva che hua ndedecadino ne che ndere renahn dihyá nchuhn nduco cạca che redechúh yahn ne.
10 Hua náhn che namin nchuhn tihcạ ndedecadino ne, te nạhn ihyan ne, rạhn ye te ạma renan inó che cạyá ihyan nạn cạca che redechúh yahn ye, ate cuahn che quenún vạn ye ne, hua dito nạ́n nde hua ndahchan ndudo yáhn.
11 Ihyan che tihcạ rạhn ye ne, codevano ye te nduhcạ che yudo rihquentiyon nuhn cuạhn che yahn chenan nuhn, redirun nuhn yahn ne ne, atihnocạ yudo cạhcantiyon nuhn cuạhn che ndạ nuhn vạn ne.
12 Hua rendeva mạn nuhn yavenạn nuhn nduhcạ che redin nạhn ihyan che rendonan mạn ye ihyan, te ạma vedetundo che redin ye, rendeva mạn ye yavenạn ye, rạhco ye che tahque rigonun chihve ye che co ihyan chenạhn.
13 Nuhn ne, hua redin yạde nuhn, rechuhnan nuhn vederihquentiyon che te Dendiohs nuhn, che din nuhn ntiyon yahn ye vạn nchuhn.
14 Nuhn che ndạ nuhn menạn ndita, cahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chihnevan nchuhn, ne chemin che redin yahn che quendi nuhn cạhcantiyon nuhn nchuhn. Che tihcạ redin nuhn ne, hua rechuhnan nuhn vederihquentiyon che chenan cuma nuhn.
15 Hua redin yạde nuhn, rihquentiyon nuhn nạn che nedin tạma ca ihyan ntiyon. Che cuạco ne, chenan ino nuhn che cotahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo numa ino ne, cạva che co chahte ntiyon che redin nuhn vạn nchuhn, ne quendi nuhn nduhcạ che a cochi nuhn rihquentiyon nuhn.
16 Tuhme quendi nuhn cuacotuhn nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo yạn chenạn, ate hua cahnevi nuhn ntiyon che nedin tạma ca ihyan.
17 Duh nchuhn che nahn ndonan mạn ne nchuhn ne, tahque ndah che ndonan ne Dihvo vo Jesucristo,
18 te ihyan che rendonan mạn ye ihyan ne, hua cochihve yahn ye che tihcạ redin ye. Me ihyan che rendonan Dihvo vo Jesucristo ihyan ne, atenạn ihyan chahn che rendeva Dendiohs ihyan.

11

Sạhn che redin cạ se che apóstol se

1 Ạma ndạhcạ ndete che din chahtino nchuhn che ndonán vederihquentiyon che quenan cumá. Co rạhco ne che ạma vedetundo che tihcạ redín.
2 Ate hua, te ạma yahinó nchuhn nduhcạ che nahn Dendiohs, cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno ne, ne náhn che dave chedave yahn ne, ndạ ne nạn ye.
3 Nducote chundah ne, ạma mạyon se ne, ndo se cu, chihncheh se Eva. Namin nchuhn ne, vạhinó cạva ne, te denạn hua numa ino ne ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, ne cạh yune ne che cahncheh se nchuhn, cuacondạh vedạme ne ihyan.
4 Vạhinó cạva nchuhn, te denạn ndạ sạhn che cacuahn se tạma ndudo menun ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, cuahndudo se tạma ndudo, redin vahn se che ndudo ndah yahn Dendiohs mạn, conun se nchuhn che nevahnecun ne tạma vaco menun Vaco Ndah yahn Dendiohs mạn, ne a ndah no ino ne cotahno ne nducuahn.
5 Ricá nchuhn che din chahtino ne yáhn, nạn sạhn chahn che redin vahn ne apóstol ndah, te nde tah hua rinda nan yahn vederihquentiyon che quenan cumá nạn vederihquentiyon yahn se.
6 Andahre hua ndahchan ndudo yáhn nạn che rahndudó, ate nạn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a devanó ndendi ndendita nduhcạ che a rendihche mạn nchuhn.

7 Hua dehve a̱ma nunde che din
mán ntiyon, nda̱ca che chuhnún
cuahn che cahndudó ndudo ndah
yahn Dendiohs, chihnevan nchuhn.
Tahque ndah ne, quenda̱h
vedechahtinó chuhríhn ca̱va che
ndah yahn ne.
8 Cuahn che quenán va̱n nchuhn,
dín ntiyon yahn Dendiohs ca̱va che
ndah yahn ne ne, dihno vo che vate
ye ta̱ma ya̱n chinan ye u ca̱va che
nda̱ca che chuhnún, ate anduhneca̱
che ndere chehneví yahn ye, te
ndiyu ihyan chahn va che conan ye
u ro min.
9 Cuahn che chicuah nan yáhn ne,
nde a̱ma nchuhn hua dendúh
nchuhn. Tahque ndah ne, a̱ma o
dihno vo che chica ye ya̱hn yahn
Macedonia, chinan ye u. Nduco
tihca̱ ne, hua dendúh nchuhn ro
min. Atihnoca̱ hua dendúh nchuhn
caviya̱n deman.
10 Nde muhn nde na̱n Dihvo vo
Jesucristo, cua̱co ráhn rí nchuhn
chemin. Numachahte ya̱hn yahn
Acaya, hua quenda̱h cuihnó na̱n nde
a̱ma ihyan, yahn che tihca̱ ráhn.
11 Ndiyu che hua yahinó nchuhn
che hua náhn che conan ne u. A ma̱n
Dendiohs devano ye che a̱ma yahinó
nchuhn.
12 Quendí dín tihca̱ ca̱va che co
cuihna̱n sa̱hn ya̱de chahn che
vatechica se redin ca̱ se che apóstol
se, redin ca̱ se che redin se ntiyon
nduhca̱ che redin nuhn.
13 Sa̱hn chahn ne, ndere vatechica
se, rihncheh se ihyan, redin ca̱ se che
apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo
sa̱hn.
14 Hua ca̱hn ino nchuhn che redin
ca̱ se che apóstol se, te a devano vo te
namin chundah ne, rendedeche se
sa̱hn, co nda̱conda̱ se nde a̱ma ángel
diya̱hn ndete che nahn se.
15 Chemin che nde hua ca̱hn ino
nchuhn, ndihchero ne sa̱hn chahn
che redin se ntiyon yahn se, redin ca̱
se che ndudo ndah yahn Dendiohs
che rahndudo se. Yahn nducuahn
che redin se ne, va che din Dendiohs
castigo sa̱hn, nedihve se nunde yahn
se.

Nduhca̱ che rechuhrihn Pa̱blo na̱n ntiyon yahn Dendiohs

16 Ndaconan ra̱hn rí nchuhn che
hua ndedecadino ne che a̱ma
vedetundo che náhn ndeva mán
yavenán. Ndete che tihca̱
ndedecadino ne ne, codin chahtino
ne yáhn.
17 Che ráhn rí nchuhn che náhn
ndeva mán yavenán ne, ndiyu Dihvo
vo Jesucristo che tihca̱ rihquentiyon
ye, te chemin ne, vedetundo yahn
mán.
18 Nducote a̱ma ya̱hn sa̱hn che
redin ya̱de se che a̱ma ndah ihyan se
ne, namin u ne, ndeva mán yavenán.
19 Tihca̱ dín, te nchuhn ne, a̱ma
devano ne che ra̱hco ne, nde hua ri
cuihna̱n ne, a ndah no ino ne retuma
ino ne sa̱hn che rendeva ma̱n se
yavena̱n se.
20 Andahre redin se deca̱hya yahn
se nchuhn ma̱n, rendinun
rendina̱hno se nchuhn ma̱n, redin
yahn se dehtenduh yahn ne ma̱n,
rina̱n se yahn nchuhn ma̱n, rahn se
va̱cona̱n ne ma̱n, ate a ndah no ino
ne.
21 Anduhneca̱ ndete che a̱ma
vedecuihno chemin ca̱vá, te nuhn
ne, hua rihquino nuhn che ndere
din nuhn nduco nchuhn.
Andahre a̱ma vedetundo, ate
namin u ne, co din ya̱dé nduhca̱ che
redin sa̱hn chahn.
22 Ndete che redin ya̱de se che
sa̱hn nación yahn Israel sa̱hn ne,
namin u ne, ihyan nación yahn
Israel u. Ndete yahn che rente se
deva̱co hebreo ne, namin u ne, renté
deva̱co min. Ndete yahn che nda̱ta
yahn Abraham sa̱hn ne, namin u ne,
nda̱ta yahn ye u.
23 Ndete na̱n ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo nahn din ya̱de se ne,
namin u co dín a̱ma vedetundo, ndo
ya̱dé, te tahque ndichihve u na̱n
ntiyon yahn ye ma̱n, tahque nedín
ntiyon yahn ye ma̱n, tahque ndeh
yune nenún va̱coya̱hn ma̱n. A̱ma
ndeh yune nahn ihyan u ma̱n, a̱ma

ndeh yune adeche cạhno ihyan u mạn.
24 Sạhn nación yahn Israel ne, uhn yune din se castigo u, chahn se ndico ntihyon cun cuarta u.
25 Ino yune chahn se yạhn u. Ạma yune ndo dạma ihyan, cạh ye tu u nde a chihno ye u, che rạhco ye. Numacuahn ro che quechicá nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ino yune cheche nun bạrco nạn che quenún, ạma ro ạma yạn quenún vạn nuniyạhn.
26 Ạma chuhríhn nduh cuạn nạn che quechicá yahn ntiyon che quenán. Ạma ndeh yune adeche quenda ico u. Nduh cuạn nạn che quechicá ne, ạma cạhnda, yahn che ạma vate sạhn duco. Ạma ndeh yune cuahto din tạn ihyan nación yáhn mạn, ihyan nación chenạhn mạn, nducó, adeche cạhno ye u. Adecotino che quechicá, viyạn mạn, viyạta mạn, nuniyạhn mạn, ạma chuhríhn, adeche cóh nạhn cuạn. Me sạhn che redin cạ se che ritahno se Dihvo vo Jesucristo ne, cuahn dạma chenun ino se vedetạn, nahn cạhno se u.
27 Ạma chi cunó nạn ntiyon mạn, ạma quenduché mạn, ạma chih cuicó mạn, chih yạcá mạn. Nạhn cuạn ne, adeche coh iché, quechicá vạn ngo, nde tino yáhn metah.
28 Avạne yahn nducuahn chemin chan ne, ạma rendedecadinó ro ro, cạva nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, te u che redín cudạdo ihyan.
29 Nducoyạca dihno vo che hua ndah richahtino ye Dihvo vo ne, ạma rendedecadinó cạva ye. Namin nducoyạca dihno vo che redin ihyan che rahtendihco ye nunde ne, ạma ri rán cạva ye.
30 Ndete che nahn co yenó ne, tahque ndah che co yenó yahn dehtenduh che rihco ro che hua rigonun chihvé.
31 Dendiohs, Chida Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che rendeva vo yavenạn ye cuahn dạma ne, devano ye te cuạco che rạhn.
32 Cuahn che quenán yạn Damasco ne, gobernador che rinan se rey Aretas, va se yạn min, ne chih se sandạdo yune che nahn din se preso u.
33 Ate ndedevah ihyan u chete ạma cuahte cuahn vedạme chete che ndacoriya chihto yạn me, ne nduco tihcạ cáhn.

12

Ạma vederihno che cạh Dihvo vo Jesucristo, ndihchero Pạblo

1 Hua redin yahn che ndeva mán yavenán, ate va che có nchuhn yahn ạma vederihno che te Dihvo vo Jesucristo, ndihcheró.
2-3 A ndeh nduyo che ritahnó Dihvo vo Jesucristo, ne mạn adive ne, a ri ndiche cun nduyo ne, quenda ye u vahchetero. Hua devanó, a mán, o vacó, atenạn Dendiohs devano ye. Ate tanocạ nduh ne, quenda ye u vahchetero.
4 Min chihneván ạma ndeh ndudo che nde hua rentạquinó deh che cạhmá yahn. Avạne ne, cạhnda va che cạhmá.
5 Vederihno min che cuạco, redin yahn che ndonán. Ate cạva mán ne, nde hua redin yahn che ndo yạdé. Atenạn yahn che nde hua rigonun chihvé, atenạn yahn chemin che co co yenó.
6 Ndete che nahn ndo yạdé ne, dehve ndere ndo yạdé, te ndudo cuạco che cạhmá. Ate tahque ndah che nde hua cạhmá yahn, cạva che hua cạva chemin nevahnecun ihyan u, te atenạn che cahnevan ye che renté mạn, cạhco ye cudạdo nduhcạ che quechicá mạn.
7 Cạva che hua ạma din yạdé che ndihcheró vederihno min ne, cạh yune Dendiohs che dechuh chundah ạma cah tạn, chetạh u, redin che rechuhríhn cuahn dạma.
8 A ino yune ạma chicá favor Dihvo vo Jesucristo che cahnevi ye cah min,
9 ate rạhn ye ri ye u te nduco che yahino ye u, a va, te tahque rihco ro

ye vederihquentiyon yahn ye nduco ihyan che nde hua rigonun chihve ye. Chemin che a̱ma yenó che rechuhríhn, redin cah, te nduco tihca̱ ne, tahque rihco ro Dihvo vo vederihquentiyon yahn ye nducó.
10 Ri yenó yahn nducuahn che rechuhríhn na̱n ntiyon yahn Dihvo vo, che ndere riya ihyan u ma̱n, che redin ta̱n ye nducó ma̱n, che hua rendaca che rechuhnún ma̱n, che yah rahnó ma̱n, te cuahn che rendó nde ndiya̱hn ne, tahque rihco ro Dihvo vo vederihquentiyon yahn ye nducó.

Pa̱blo ne, a̱ma rendededecadino ye ca̱va ihyan yahn Dendiohs che vate ye ya̱n Corinto

11 A̱ma vedetundo che ra̱hn ya̱dé nduco nchuhn, ate nducote retuma ino ne sa̱hn che rihncheh se nchuhn ne, quenan cuma che tihca̱ dín. Nchuhn che redin yahn che ndeva ne yavenán, ndiyu mán, te andahre la̱do yáhn nde hua rigonun chihvé, ate hua dehva rinda nan yáhn na̱n sa̱hn apóstol chemin chan, che ra̱hco ne che a̱ma ndah se.
12 Cuahn che quenán va̱n nchuhn ne, nduco rino nduco ndah dín vederihno, chihnde ro che apóstol numa cua̱co u.
13 Nchuhn ne, da̱ma no din yahinó nchuhn nduco dihno vo che vate ye ta̱ma ya̱n. Ate ndete che ra̱hco ne che quendihcó nunde yahn che hua dendúh nchuhn che nda̱ca che chuhnún ne, codin chahtino ne yáhn.
14 Ráhn rí nchuhn te a rihcoya̱n yáhn che ndaconan chí quendihcheró nchuhn co ino yune. Nde hua dendúh nchuhn, te rechí ca̱va che ndah yahn ne, ndiyu ca̱va che nahn co yáhn dehtenduh che va yahn ne. Tihca̱, te redín nduhca̱ che redin ihyan che rihcacheh ye da̱ya ye. Ndiyu ma̱n ye chenan ino ye che ca̱hcacheh da̱ya ye ihyan.
15 Andahre cuahn che tahque yahinó nchuhn, ra tin ne, ne ti na̱n ti ino ne rendihchero ne u, ate nde nduco nduh ne, vá vedeyeno che quendí conán nchuhn, nde vá vedeyeno che ca̱hco mendáhn u ca̱va che ndah yahn ne.
16 Andahre devano cua̱co nducoya̱ca nchuhn che hua dendúh nchuhn ca̱va che nda̱ca che chuhnún, ate nde nduco nduh a̱ma o ne ne, renuhn ino ne, ra̱hn ne che nducote a̱ma ma̱yon u ne, chihnchéh nchuhn.
17 Namin a devano nchuhn che ndiyu che chihnchéh nchuhn che dechúh a̱ma o dihno vo, chendihchero ye nchuhn.
18 A dechúh Tito nduco ta̱ma dihno vo, chendihchero se nchuhn, ne a devano ne te hua chihncheh se nchuhn. Namin a devano ne te nde a̱ma nuhn hua nihncheh nuhn nchuhn, te da̱ma vederendededecadino yahn nuhn ma̱n, runeca̱de vatechica nuhn ma̱n.
19 Dihnó che yahinó nchuhn, che tihca̱ dirún yahn ne ne, co ra̱hco ne che ra̱hn nán ma̱n nuhn. Ate hua, te nde muhn nde na̱n Dendiohs, nducuahn che redin nuhn ne, redin nuhn numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, ca̱va che tahque numa ino ne cotahno ne ihyan.
20 Tihca̱ dín, te nahn che runeca̱de chenan nchuhn cuahn che ndá, ca̱va che co yenó ca̱va ne, ne hua nda̱ca yune che dín castigo nchuhn, co rán. Va̱hinó ca̱va nchuhn, te dena̱n cuahn che ndá, nta̱cá nchuhn che vate ca̱nda ne ma̱n, redin ve ne yahn vih ma̱n, ta̱n ne nduco vih ma̱n, redin ya̱de ne ma̱n, redin vi ne ma̱n, retumaca̱h ne cuendo nduco vih ma̱n, rih nunde a̱ma ta̱ma ne yahn vih ma̱n, ndeh cua̱n ndi ne nduco vih ma̱n.
21 Namin va̱hinó, te dena̱n cuahn che dechuh tun Dendiohs u va̱n nchuhn ne, co cuihnán ca̱va ne. Co nde va che cuacó ca̱va a̱ma ya̱hn nchuhn che metah nto ino ne nunde che chenan cuma ne nde ro mena̱n, metah ca̱hcoma̱n ne che chihnga̱ redin ne ma̱n, che ndere rahtenan ne nduco ihyan che hua nihneva̱co ne nduco ye ma̱n, che a̱ma idihya ne

mạn.

13

Rạhn Pạblo che cạhn tun ye yạn Corinto

1 Mạn co ino yune che ndaconan
chí quendihcheró nchuhn.
Nducoyạca ne che va nunde yahn ne
ne, dinoca ndạhco cuạco o ino ihyan,
tuhme co ne castigo.
2 Cuahn che ndá chi o yune ne, a
rạhn nduco nchuhn te cuahn che chí
tạma yune ne, dín castigo nducoyạca
nchuhn che a chendihco ne nunde
nde a rạhn me, nde nducoyạca
nchuhn che cade rahtendihco ne
nunde. Mạn ndaconan dirún yahn
ne che a rạhn cạva che hua conạn ne.
3 Nducote nahn nchuhn che cạhco
ró che quenán nạn ntiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo ne, cuahn che
ndá tạn ne, tumacadino ne. Dihvo vo
Jesucristo ne, hua dehve vạh ye
nchuhn, te yudo vederihquentiyon
yahn ye.
4 Andahre quenan yạh ye nạn
cruz, chih ye nduhcạ ạma ihyan che
nde hua rigonun chihve ye, ate
ndedetuhche Dendiohs ihyan,
ndạhco ye vederihquentiyon tạh ye.
Atihnocạ nuhn, andahre rạhco
ihyan che nde hua rigonun chihve
nuhn, ate ritahno nuhn ihyan min,
ne chemin che te Dendiohs
vederihquentiyon, chenan cuma
nuhn cạva che ndah yahn ne.
5 Cuendedecadino nchuhn cạva
mạn ne, a ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo, o hua. Ndete che numa
cuạco ritahno ne ihyan ne, quenun
Vaco Ndah yahn ye nchuhn, ne
ndete che hua ne, hua.
6 Quenan inó che codevano
nchuhn te nuhn ne, ritahno nuhn
ihyan min numa cuạco, quenun
Vaco Ndah yahn ye nuhn.
7 Rica nuhn Dendiohs cạva
nchuhn che hua cuahtendihco ne
nunde, ne hua conan cuma che din
nuhn castigo nchuhn, cuhnde ro che
quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn.
Andahre ndạhchenan ihyan nuhn,
cạhma ye che hua quenun Vaco
Ndah yahn ye nuhn, ate tihcạ redin
nuhn, te tahque nahn nuhn che
runecạde cuahtechica ne, che co che
quendạh yavenạn nuhn.
8 Tihcạ, te nuhn ne, ndotenan che
cạhca tạn nuhn yahn ihyan che
redinahn ye Ndudo yahn Dendiohs
ne, va che ndeva nuhn yavenạn ye.
9 Vedeyeno yahn nuhn ne, che
cotahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo
numa ino ne. Dehve din yahn che
ndạhchenan ihyan nuhn. Namin
revạh nuhn cạva ne, che nde tahque
numa ino ne cotahno ne ihyan.
10 Chemin che numanahn che
ametah chí ne, dirún cạca cuh,
dechúh yahn ne, cạva che nto ino ne
nunde yahn ne, ne hua conan cuma
che dín castigo nchuhn cuahn che
ndá tạn. Tihcạ, te hua náhn che
vederihquentiyon che te Dihvo vo
Jesucristo u, cochihve demạn cạva
che dín castigo nchuhn. Tahque
ndah ne, náhn che cochihve cạva che
quendi cotahno ne ihyan numa ino
ne.
11 Dihnó, mạn ne, Dendiohs
conduco ye nchuhn. Runecạde
cuahtenan ne mạn, cuenecạh yạn
ạma tạma ne chedave yahn vih mạn,
ạma no ndudo codin ne nduco vih
mạn, ndạhcạ cuahtenan ne nduco
vih mạn, ne Dendiohs, ihyan min
che yahino ye uvo mạn, redin ye che
rahte dihn chedave yuhn vo mạn ne,
conduco ye nchuhn.
12 Cuenecạh ạma tạma ne
Dendiohs vih numacuahn vedino
vedenecun.
13 Cuendeva ne Dendiohs yahn
nducoyạca dihno vo che vate ye
muhn.
14 Dendiohs mạn, Dihvo vo
Jesucristo mạn, din yahino ye
nchuhn. Conun Vaco Ndah yahn
Dendiohs nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YA̱HN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N GALACIA

1 U Pa̱blo ne, ndiyu ihyan iyehnse
che chihco ye vederihquentiyon tá̱h
che co apóstol, te a Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, Dendiohs Chida,
ihyan min che ndedetuhche ye
Dihvo vo va̱n tena̱hn ma̱n.
2 Nchuhn che ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo, che vate ne ya̱hn yahn
Galacia, u nduco nducoya̱ca dihno
vo che chenan ye muhn nducó,
dirún nuhn ca̱ca cuh, dechuh nuhn
yahn ne.
3 Dendiohs Chida ma̱n, Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, din yahino ye
nchuhn, din ye che nda̱hca̱
cuahtenan ne.
4 A Dihvo vo Jesucristo che chihco
menda̱hn ye ihyan chih ye ca̱va
nunde yuhn vo, ndedevahn ye uvo
va̱n ihyan nunde nduhca̱ che nahn
Chido vo Dendiohs,
5 ihyan min che va che ndeva
nducoya̱ca ihyan yavena̱n ye
numacuahn ro. Tihca̱ co.

Va a̱ma na̱n no ndudo ca̱va che ndevahn ihyan

6 A̱ma rahn inó che nduco nun
raconda̱h veda̱me nchuhn
Dendiohs, ihyan min che tenda̱hnun
ye uvo, dechuh ye Dihvo vo
Jesucristo che yahino ye uvo. Ma̱n
ne, riquendi ne ta̱ma na̱n ndudo.
7 Ndiyu che va ta̱ma na̱n ndudo
ndah, ate che tahque ri ne, vate
ihyan che redetohnan ye ino
nchuhn, nahn ndacorun ye ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
8 Adecoduhno ihyan che
cuahndudo ye ta̱ma na̱n ndudo che
ndiyu ndudo che rahndudo nuhn,
rihnevan nchuhn ne, ihyan min ne,
va che conda ye, andahre u o a̱ma
ángel che ca̱ca ye vahchetero.
9 Nduhca̱ che chicuáhn nchuhn ro
mena̱n ne, ma̱n ne, ndaconan
ntihyon yán ta̱ma yune.
Adecoduhno ihyan che cuahndudo
ye ta̱ma na̱n ndudo che ndiyu ndudo
che a chitahno nchuhn ne, ihyan
min ne, va che conda ye.
10 U ne, hua rinúhn che co yeno
ihyan iyehnse nducó, te che rinúhn
ne, che co yeno Dendiohs. Ndete che
núhn che co yeno ihyan iyehnse
ducó ne, nde hua co conán na̱n
ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
11 Dihnó, nahn che codevano
nchuhn te ndudo ndah che
cahndudó, chihnevan ne ne, ndiyu
vededevano yahn ihyan iyehnse,
12 te nde a̱ma ihyan iyehnse ne,
hua chicuahn ye u. Che rahndudó
ne, ma̱n Dihvo vo Jesucristo te ye,
checadinó.
13 A checadino nchuhn nduhca̱
ihyan u ro mena̱n cuahn che
chitahnó da̱ma nduco ihyan nacíon
yahn Israel. Din tá̱n nduco ihyan
yahn Dendiohs, rihcó che decuihnó
ihyan.
14 Nduhca̱ che ritahno ihyan
nación yáhn Israel ne, u che tahque
quenda̱hnán che co nducoya̱ca
combiero yáhn, te numa inó quendí
costumbre yahn ihyan ndico yáhn.
15 Ate Dendiohs ne, tenda̱hnun ye
u numacuahn vedeyahino yahn ye,
ne chihco vih ye u nde ro che metah
cuhndeyán.
16 Nda̱ ro che nahn ye ne, dechuh
ye Da̱ya ye nán, te cuande ye ndudo
yahn ye u ca̱va che cuahndudó va̱n
ihyan nación chena̱hn. Cuahn che
tihca̱ chi ne, hua cháhn chiqueruné
nde a̱ma ihyan,
17 nde hua cháhn ya̱n Jerusalén
chendihcheró ihyan che tahque
mena̱n ndi ye apóstol che co u.
Tahque ndah ne, cháhn ya̱hn yahn
Arabia. Chihno min ne, ndaconán
ya̱n Damasco.
18 Nde chihno ino nduyo ne,
tuhme cháhn ya̱n Jerusalén che
ndihcheró Pedro, ne quenán nduco
ye ntihyon ro.

19 Atenạn ihyan min nduco Jacobo,
dihno Dihvo vo Jesucristo,
ndihcheró ihyan. Hua ndihcheró
ihyan apóstol chenạhn.
20 Nde nạn Dendiohs ne, ndudo
cuạco che dirún yahn nchuhn.
21 Adive ne, cháhn yạhn yahn Siria
mạn, yạhn yahn Cilicia mạn.
22 Tạhn min ne, dihno vo che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, che
vate ye estạdo yahn Judea ne, hua
rendihche ye u.
23 Che devano ye yáhn ne, atenạn
che rente ihyan che a u che din tạ́n
ro menạn me nduco ihyan che
ritahno ye Dihvo vo mạn, che
rahndudó ndudo che rihcó che
decuihnó ro menạn me mạn,
24 ne rendeva ye yavenạn
Dendiohs cạvá.

2

Pạblo ne, nevahnecun ihyan apóstol chenạhn ihyan

1 Chihno ndichecun nduyo ne,
cháhn tạma yune yạn Jerusalén
nduco Bernabé, ne quendá Tito.
2 Cháhn, te checadinó te tihcạ nahn
Dendiohs. Min ndo dạma demạn
ihyan che ndinạn ye yahn yạco, ne
necạh cuandé ihyan yahn ndudo
ndah che rahndudó vạn ihyan
nación chenạhn. Tihcạ dín, te nahn
cadinó deh cạhma ye yahn ntiyon
yáhn, a cochihve o hua.
3 Nde Tito che nduco se u, andahre
sạhn tạma nación se, ate hua din ye
fuerza che conan seña sạhn.
4 Ạma o sạhn che redin cạ se che
ritahno se Dihvo vo Jesucristo ne,
cuạhn ndeh chendạ se min, rano se
nuhn, nahn cua cuande se nuhn
dehco che vatemạn ino nuhn,
ritahno nuhn Dihvo vo Jesucristo, te
nahn se che ndaconan quendi nuhn
ley che dirun Moisés, din che
denduh ino nuhn.
5 Ate nde tah hua tumacạh nuhn
yahn sạhn chahn, te rendedecadino
nuhn cạva nchuhn, ne hua cạh yune
nuhn che tihdenan se costumbre
ndico nạn ndudo ndah yahn Dihvo
vo Jesucristo.
6 Me ihyan ndinạn chahn ne, a
ndinạn ye o hua, chemin ne, nde hua
cuande yáhn, te Dendiohs ne, dạma
no rendihche ye nducoyạca ihyan.
Ihyan chahn ne, metah nde ạma nạn
ndudo che quendudonạn devano ye
che va che cacuahn ye u.
7 Tahque ndah ne, tumacadino ye
che mạn Dendiohs nahn ye ntiyon u
che cuahndudó ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo vạn ihyan nación
chenạhn nduhcạ che nahn ye Pedro
che cuahndudo ye vạn ihyan nación
yahn Israel.
8 Nduhcạ che cạh dito Dendiohs
Pedro nạn ntiyon vạn ihyan nación
yahn Israel ne, tihcạ cạh dito ye u
nạn ntiyon vạn ihyan nación
chenạhn.
9 Jacobo mạn, Pedro mạn, Juạn
mạn, ihyan chahn che ndinạn ye,
nducote tumacadino ye te
numacuahn vedeyahino nte
Dendiohs vederihquentiyon u ne,
nevahnecun ye nuhn, u nduco
Bernabé, ne nte cạde ye che quendi
nuhn cuahndudo nuhn vạn ihyan
nación chenạhn, ne mạn ye ne,
quendi ye cuahndudo ye vạn ihyan
nación yahn Israel.
10 Atenạn che chica ye nuhn ne,
che din nuhn cuande cạva ihyan
chevạh che vate ye min. Chemin ne,
numacuahn vedeyeno dináhn.

Pạblo ne, yạhve ye Pedro min yạn Antioquía

11 Adive cuahn che chahn Pedro
yạn Antioquía ne, tumacadinó che
hua runecạde ye, ne quenan cuma
che yạhvé ihyan.
12 A menạn ne, reh ye dạma nduco
ihyan nación chenạhn. Ate cuahn
che ndạ ạma o sạhn che dechuh
Jacobo ne, din vih ye, ametah cheh
ye dạma nduco ihyan chahn, te vạh
ye ihyan che riquendi ye redinahn
ye ley che dirun Moisés.
13 Nduco chemin ne, chihco ro ye
che o nạn o chende ye, ne nducoyạca
ihyan nación yahn Israel che rendo

dạma ye min, nde Bernabé ne, dạma chi ye nduco ye.
14 Che tihcạ din ye ne, chihnde ro yahn ye che hua runecạde riquendi ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Chemin che rạhn rí Pedro nạn nducoyạca ihyan ndiyạco: “Di, che sạhn nación yahn Israel di, a metah ro che dạma ri nduco dihno vo ihyan nación chenạhn, chihcoman costumbre yahn ihyan nación yehn. Mạn ne, ¿tạca che nahn din fuerza dihno vo ihyan nación chenạhn che dinahn ye costumbre yahn ihyan nación yehn?”

Ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn mạn, che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ndevahn ye

15 Nuhn ne, ihyan nación yahn Israel nuhn, ndiyu ihyan nunde nuhn nduhcạ ihyan nación chenạhn.
16 Ate devano nuhn che atenạn che cotahno vo Dihvo vo Jesucristo che ndeva Dendiohs uvo, ndiyu che dinahn vo ley che dirun Moisés. Chemin che nạhn nuhn ne, cạva che ndeva Dendiohs nuhn ne, ndotenan che dinahn nuhn che rihquentiyon ley min ne, chitahno nuhn Dihvo vo Jesucristo. Tihcạ din nuhn, te andahre dinahn ihyan che rihquentiyon ley min, ate hua cạva chemin ndeva Dendiohs ihyan.
17 Mạn che a chitahno nuhn Dihvo vo Jesucristo, che nahn nuhn che ndeva Dendiohs nuhn ne, ndete che quendạh ro yahn nuhn che ihyan nunde nuhn nduhcạ ihyan nación chenạhn ne, ¿a cạhquino vo cạhmo vo che Dihvo vo quendihco ye nunde ne? Hua.
18 Ạma te a chihcomạn nuhn ley che dirun Moisés ne, ndete che ndaconan nuhn dinahn nuhn che rihquentiyon ne, nduco chemin cạhco ro nuhn che ihyan nunde nuhn.
19 Cuạco che tihcạ, te u ne, a nạn ley min tumacadinó che hua ndạcá vederenchahco che dináhn vederihquentiyon yahn mạn, che tahque ndah cochahtinó Dendiohs mạn.
20 Anduhnecạ ndete che quenan yạ́h dạma nduco Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Dạya Dendiohs. A ihyan min che rihquentiyon ye u, ndiyu mạ́n. A yahino ye u, ne chihco mendạhn ye ihyan chih ye cạvá. Mạn ne, nducuahn che redín ne, a yahn che ritahnó ihyan.
21 Ndiyu che duche rinó vedeyahino yahn Dendiohs, ate hua co ndeva ye ihyan cuande yahn che dinahn ye ley che dirun Moisés, ne chemin che quenan cuma che chih Dihvo vo Jesucristo.

3

Che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, hua redotenan vo ley che dirun Moisés

1 Nchuhn dihnó che vate ne yạn Galacia, a te cuande ndah nuhn nchuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che quenan yạh ye. Ate mạn ne, ạma tundo ndạcondạ ne, chitahno ne yahn ihyan che chihncheh ye nchuhn, chihcomạn ne che redinahn ne ndudo cuạco.
2 Nahn che cuahte nchuhn ndedecadino ne. ¿A te Dendiohs Vaco Ndah yahn ye nchuhn yahn che dinahn ne ley che dirun Moisés, o te ye yahn che chitahno ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo?
3 Hua co nchuhn chevạh cạ tundo. A quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn yahn che chitahno ne, ne hua ndạhcạ che ndevanạn ne richahtino ne ley min.
4 Ndete che cạhcomạn nchuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, nde ạma nạn dehtenduh che a din Dendiohs nduco ne, hua cochihve yahn ne. Ate quenan inó che cochihve yahn nchuhn.
5 Cuahn che redin Dendiohs che renun Vaco Ndah yahn ye nchuhn, rinahn vederihno vạn ne ne, ndiyu cạva che redinahn ne ley che dirun Moisés, te cạva che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.
6 Cua cuande ne nduhcạ che chinahn nduco Abraham. Ihyan min

ne, chitahno ye Dendiohs, ne cạva chemin no che nedin yahn Dendiohs ihyan.

7 Cuedevano nchuhn te nducoyạca ihyan che ritahno ye Dendiohs ne, riquendi ye yune yahn Abraham.

8 Nde a rạhn me ne, a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs te ihyan nación chenạhn che cotahno ye ne, nedin yahn Dendiohs ihyan. Ndudo ndah min ne, a ndudo che cạh Dendiohs Abraham, rạhn ye tuhcạ: "Vedeyahino che quenan cumá ndoque ne, a namin che ndah yahn ihyan nducuahn nación."

9 Nducote tihcạ ne, nducoyạca ihyan che ritahno ye ne, nedin yahn Dendiohs ihyan nduhcạ che nedin yahn ye Abraham yahn che chitahno ye.

10 Me nducoyạca ihyan che richahtino ye che ndevahn ye nduco che dinahn ye ley che dirun Moisés ne, va che conda ye, te nde ạma ihyan hua cocha ye dinahn ye ley min. Va che conda ye, te a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: "Nducoyạca ihyan che hua dinahn ye nducuahn che ndirun nạn ley ne, va che conda ye."

11 Nducote tihcạ ne, a ndero ndi che nde ạma ihyan hua tuno ye nạn Dendiohs nduco che dinahn ye ley min. A namin no tun ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: "A ihyan che ritahno ye che ndedevahn Dendiohs ihyan, ndeva ye ihyan."

12 Ate hua tihcạ ley che dirun Moisés, te chemin ne, rihquentiyon che dinahn ihyan ndiyu che cotahno ye. Chemin ne, a ndirun nạn ley min tuhcạ: "Ihyan che dinahn ye nducuahn che rihquentiyon ley cuh ne, ndevahn ye."

13 Dihvo vo Jesucristo ne, a ndedevahn ye uvo, metah che conda vo nduhcạ che rihquentiyon ley min. Mạn ye chuhrihn ye menun vo, chi ye ye castigo che va che co vo. Chinahn nduco ye nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: "Nducoyạca ihyan che a ndinda ye ne, renan yạh ye."

14 Nduco tihcạ ndedevahn ye uvo cạva che din ye che conahn ndudo che necạh Dendiohs Abraham cạva che ndah yahn ihyan nación chenạhn. Namin nduco tihcạ ne, nducoyạco vo che ritahno vo ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo nduhcạ che a cạh ye ndudo yahn ye.

15 Dihnó, cua cuande nchuhn ejemplo cuh che ntihyon yán: Cuahn che redendah ihyan ạma cạca, redin ye firma, rihco ye ne, nde ạma ihyan hua co cạhca tạn ye yahn, nde hua co ndedendah ye nduhcạ che nahn ye.

16 Me ndudo yahn Dendiohs che cạh ye Abraham nduco ndạta yahn ye ne, che ndirun che ndạta yahn ye ne, conahn che ạma no ihyan nạn ndạta yahn ye, ndiyu nducoyạca ye. Ihyan min ne, a Dihvo vo Jesucristo.

17 Cuedevano nchuhn te Dendiohs ne, cạh ye ndudo yahn ye Abraham, ne cạh dito ye. Me ley che dirun Moisés chihno cun ciento ndico ndiche nduyo adive ne, hua co che cạhca tạn yahn ndudo min.

18 Che cạh Dendiohs ndudo yahn ye Abraham che din ye che ndah nduco nducoyạca ihyan ne, conahn nduco ye yahn che tichạ chi yeno Dendiohs ndiyu yahn che dinahn ye ley min.

19 Nducote tihcạ ne, co vate ihyan che ndedecadino ye: "¿Dehra cochihve ley che dirun Moisés tuhme ne?" Cuedevano nchuhn te chihnde adive atenạn cạva che chihco ro nunde yahn ihyan nde ndạ ro che nạn ndạta yahn Abraham quendạh ihyan min che a nente cạde Dendiohs nduco Abraham yahn ye. Dechuh Dendiohs ángel, ndạhco ye ley min tạh Moisés cạva ihyan yạn.

20 A ndero ndi che chichihve Moisés yahn Dendiohs mạn, cạva ihyan yạn mạn. Namin a ndero ndi che Dendiohs che cạh ye ndudo yahn ye Abraham ne, a ihyan min no tun che ndạhco ye ley yahn ye tạh

Moisés.
21 Andahre tihcą, ate ley yahn ye
che ndąhco ye tąh Moisés ne, ndiyu
che rendąhco cąde ye ndudo che cąh
ye Abraham, te hua nedin yahn ye
ihyan, ndevahn ye nduco che
dinahn ye ley min.
22 Tahque ndah ne, rihco ro ley
min che va che conda nducoyąca
ihyan, din nunde yahn ye. Tihcą
rihco ro ley min cąva che ihyan che
cotahno ye Dihvo vo Jesucristo ne,
ndeva Dendiohs ihyan, nduhcą che a
necąh ye ndudo yahn ye.
23 Numanahn che metah ndą
Dihvo vo Jesucristo, cotahno vo
ihyan ne, chihco rino ley min uvo.
24 Anduhnecą ndete che din ley
min cudądo uvo, tihyon yune uvo
cąva che cotahno vo ihyan min,
nedin yahn Dendiohs uvo.
25-26 Ate mąn che a nedin dąya
Dendiohs uvo yahn che ritahno vo
Dihvo vo Jesucristo ne, ametah
rendotenan vo ley min.
27 Nducoyąco vo che chedenune
vo, nevahnecun vo Dihvo vo
Jesucristo ne, ndo vo ihyan yahn ye.
28 Mąn ne, nde hua redin yahn che
ndąhchenan vih vo. Dehve din yahn
atąnochan ihyan yahn ye, a ihyan
nación yahn Israel ye, o ihyan tąma
nación ye, a redin ye ntiyon yahn
ihyan, o redin ye ntiyon yahn mąn
ye, a ndąhta ye, o chąhn ye. Hua
dehve din yahn tąchan vo, te che
ndichahtino vo Dihvo vo Jesucristo
ne, a dąma no nducoyąco vo.
29 Nducote a yahn Dihvo vo
Jesucristo uvo ne, riquendi vo yune
yahn Abraham, ne ndeva Dendiohs
uvo nduhcą che a necąh ye ndudo
yahn ye.

4

1 Cua cuande nchuhn tąma
ejemplo: Ąma sąhn dihn che va che
ndondą tąh se vedecuihca yahn
chida se ne, numanahn che lihn ca
se ne, rendihche ihyan sąhn
anduhnecą mozo, andahre sąhn min
co yahn se nducuahn.
2 Va ihyan che redin ye cudądo
sąhn mąn, rendihche ye cąva se
mąn, nde ndą ro che ndąhco chida se
dehtenduh yahn ye tąh se.
3 Atihnocą uvo, te ro che metah
cotahno vo Dihvo vo Jesucristo ne,
anduhnecą checąhya uvo, riquendi
vo costumbre yahn ihyan ndico
yuhn vo.
4 Ate cuahn che tuno ro che a
ndihco cąde Dendiohs ne, dechuh ye
Dąya ye. Ihyan min ne, ndo ye ihyan
iyehnse, chihndeyąn ye, ne dinahn
ye ley che dirun Moisés,
5 cąva che nduco tihcą ndedevahn
ye uvo yahn vederihquentiyon yahn
ley min, ne nedin dąya Dendiohs
uvo.
6 Mąn che a nedin dąya Dendiohs
uvo ne, dechuh ye Vaco Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che Dąya ye,
conun chete chedave yuhn vo, ne
covąh tuhcą: “Ndih che Chidá.”
7 Nducote tihcą ne, a ndero ndi che
ndiyu ihyan vąne uvo. A ndevahn
vo, nedin dąya Dendiohs uvo, ne
ndeva ye uvo yahn che ritahno vo
Dihvo vo Jesucristo.

Pąblo ne, rendedecadino ye cąva ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

8 Ro menąn me ne, vatechica vąne
nchuhn nąn Dendiohs, nde hua
devano ne che va ye, rendeva ne
yavenąn dehtenduh che ndere redin
ne dendiohs yahn ne.
9 Ate mąn che a nevahnecun ne
Dendiohs, nedin yahn ye nchuhn ne,
¿tącą che ndaconan ne dinahn ne
costumbre chemin chan che nde hua
cochihve?
10 Nchuhn ne, renevahnecun ne
dehtenduh vihco mąn, rihco vih ne
iyo mąn, nduyo mąn, che rąhco ne
che cąhnda.
11 Rendedecadinó che a chinda
ntiyon che dín vąn ne, chicuáhn
ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo nchuhn.
12 Dihnó, nducote dąma chi vo
nduco vih ro menąn me ne, ricá
nchuhn che quendi ne yune yáhn,
cąhcomąn ne costumbre ndico

nduhcą che a chihcomą́n. Quenan
inó che dinahn ne che ricá nduhcą
che din ne ro menąn me.
13 A devano nchuhn te yahn che
chi cáh, che quenán yąn vąco ne, ne
chemin che ndąca yune che
cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo
vo Jesucristo, chihnevan ne.
14 Andahre ndąca yune che
ndąhchenan nchuhn u yahn che cáh,
ate hua din ne, nde hua chacondąh
vedąme ne u. Tahque ndah ne,
nevahnecun ne u, ndihche ne u
anduhnecą ndete che ąma ángel
yahn Dendiohs u mąn, anduhnecą
mąn Dihvo vo Jesucristo u mąn.
15 ¿A chinąn nchuhn vedeyahino
che chahtenan cuma ne nducó ro
menąn me ne? Ąma ndedecadino ne
yahn cah che quenan ndutinąn, nde
a rino ne che tico ne ndutinąn ne, te
ne u.
16 Mąn ne, ¿a racondąh vedąme
nchuhn u yahn che riyąhvé nchuhn
che cuahtechica ne nduhcą che
nahn Dendiohs ne?
17 Sąhn che tihcą rinun se nchuhn
ne, ndiyu che yahino se nchuhn, te
yahn che nahn se che cuacondąh
vedąme ne nuhn, nevahnecun ne
sąhn.
18 Codin nun ino nchuhn, codin ne
che ndah cuahn dąma, ndiyu demąn
cuahn che quenún vąn ne.
19 Dąyá che yahinó nchuhn, ąma
rechuhríhn che rendedecadinó cąva
nchuhn, ne quendi chuhríhn nde
ndą ro che conan dinahn ne ndudo
yahn Dihvo vo Jesucristo nduhcą
che redin yahn.
20 Ąma náhn ndete che a quenún
vąn nchuhn, ne cacuáhn nchuhn
nduco rino nduco ndah cąva che
conahn ne, te ąma rendedecadinó
cąva ne.

Ejemplo yahn Agar nduco Sara

21 Nchuhn che nahn nevahnecun
ne ley che dirun Moisés, ¿a renahn
ne nducuahn che rihquentiyon ne?
22 Nąn ley min ne, ndirun che
Abraham ne, ndąca o dąya ye. Ąma
se ne, chacoyąhn tąhn decąhya yahn
ye che ndere quenan ye nduco te, ne
tąma se ne, chacoyąhn ihyan ndąhta
yahn ye.
23 Tąhn decąhya yahn ye ne, ndąca
dąya te yahn che din chihyo ye tąhn.
Ate ihyan ndąhta yahn ye ne, ndąca
dąya ye yahn che a tihcą necąh
Dendiohs ndudo yahn ye.
24-25 Che tihcą chi ne, covahn ąma
ejemplo che tuhcą conahn: Nduh
che o ihyan ndąhta chahn ne,
anduhnecą o ndudo che chihco
Dendiohs. Agar, tąhn decąhya che
ndere quenan te nduco Abraham ne,
anduhnecą ley che cąh Dendiohs
Moisés min Cuete Sinaí, nación yahn
Arabia. Ihyan yąn Jerusalén mąn,
ihyan chenąhn mąn, che
renevahnecun ca ley min ne,
anduhnecą sąhn decuąh demąn che
chacoyąhn tąhn min, che
rihquentiyon ihyan sąhn.
26 Ate uvo che ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo ne, hua tihchan vo, te
quenan cuma che cuahtenan vo
vahchetero.
27 Tihcą, te a ndirun nąn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcą:

Di che hua rendąca daye, che nde
hua devene deh che renan yah
chete ndąhta che racoyąhn ye,
co yene, nde tuno cuah yene,
te tahque yąhn dąya ndąhta demąn
che co ndąhta che va inchąhn ye.

28 Dihnó, uvo ne, anduhnecą Isaac,
dąya Sara, ihyan min che a necąh
Dendiohs ndudo yahn ye che va che
cuhndeyąn ye.
29 Cuedevano ne te ro menąn me
ne, sąhn che chacoyąhn tąhn
decąhya che ndere quenan te nduco
Abraham ne, din tąn se nduco sąhn
dąya Sara, sąhn min che cąh Vaco
Ndah yahn Dendiohs fuerza chaco
se che ndąca ye sąhn. Atihnocą mąn
ro cuh, te ihyan che renevahnecun
ca ye ley che dirun Moisés ne, redin
tąn ye nduco uvo che ritahno vo
Dihvo vo Jesucristo.
30 Ate dehve din yahn chemin, te a
ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs
tuhcą: “Cuacondąh vedame tąhn
decąhya me nduco sąhn dąya te.”

Atihnocạ ihyan che renevahnecun ca ye ley che dirun Moisés, te hua co cuande ye vạn ihyan yahn Dendiohs.
31 Dihnó, nducote tihcạ ne, cuedevano ne te uvo ne, anduhnecạ dạya Sara, ndiyu nduhcạ dạya tạhn decạhya me.

5

1 Dihvo vo Jesucristo ne, a ndedevahn ye uvo. Mạn ne, ametah nahn che cạh rihn mạn vo uvo, quendi vo costumbre ndico che nevahnecun vo ro menạn.
2 U Pạblo ne, riyạhvé nchuhn. Cuihcovan ne che cạhmá. Ndete che cuahnecun ne che conan seña nchuhn ne, nde hua cochihve yahn ne che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo.
3 Namin rạ́hn rí nchuhn tạma yune te ihyan che cuahnecun ye che conan seña ihyan ne, quenan cuma che dinahn ye nducuahn che rihquentiyon ley che dirun Moisés.
4 Duh nchuhn che rạhco ne che ndeva Dendiohs nchuhn yahn che redinahn ne ley min ne, a chacondạh vedạme ne Dihvo vo Jesucristo mạn, a denda ne, te metah yahino Dendiohs nchuhn mạn.
5 Uvo, nducote ritahno vo Dihvo vo Jesucristo mạn, nducote quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo mạn ne, chenan ino vo che ndeva Dendiohs uvo.
6 Che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, hua rigonun chihve a chenan seña uvo, o hua. Che rigonun chihve ne, che cotahno vo ihyan min mạn, cuahtenan cumo vo vedeyahino mạn.
7 Ro menạn me ne, ạma ndạhcạ dinahn nchuhn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Mạn ne, ¿duh rinun nchuhn che cuacotạhn ne?
8 Dendiohs, ihyan min che tendạhnun ye nchuhn ne, a ndero ndi che ndiyu ihyan min din ye che ndacorune vederendedecadino yahn ne.
9 Cuedevano nchuhn te ndudo yahn sạhn min che rinun se nchuhn ne, anduhnecạ tahsihn yạ che rendih vạn nducuahn yạche.
10 U ne, quenan inó Dihvo vo Jesucristo che din ye che quendi nchuhn ndudo che chicuáhn nchuhn. Me adecoduhno sạhn min che rinun se nchuhn ne, va che din Dendiohs castigo sạhn.
11 Dihnó, u ne, hua rihquentiyón ihyan che conan seña ihyan, quendi ye ley che dirun Moisés, te ndete che tihcạ redín ne, ihyan nación yáhn nde hua din tạn ye nducó mạn, nde hua co tạn ye che rahndudó che quenan yạh Dihvo vo Jesucristo nạn cruz cạva nducoyạco vo mạn.
12 Sạhn che vatechica se rinun se nchuhn che conan seña nchuhn ne, tahque ndạhcạ che ạma yune no cạhca nduh se sạhn.
13 Me nchuhn dihnó ne, a din Dihvo vo Jesucristo che vatemạn ino ne. Ametah va che cạh rihn ne nchuhn, dinahn ne che rihquentiyon ley ndico me. Ate hua ndedecadino ne che nducote a vatemạn ino ne ne, co cuahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne, cuahtendihco ne nunde. Tahque ndah ne, numacuahn vedeyahino cuinan ạma tạma ne vih,
14 te vederihquentiyon yahn Dendiohs che menạn vihca ne, tuhcạ: “Codin yahine nducoyạca ihyan nduhcạ che yahine man di.”
15 Ate ndete che vạn mạn nchuhn condinun condinạhno ne vih ne, cuihco ne cudạdo, te denạn co ndạche nducoyạca ne, ne din vi ạma tạma ne yahn vih.

Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, rihca tạn che quendi vo vedeyeno yahn mạn vo

16 Rạ́hn rí nchuhn che dinahn ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs cạva che hua ndạca yune che cuahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne, cuahtendihco ne nunde,
17 te nduco chemin ne, recạh ndạche ne Vaco Ndah yahn Dendiohs. Chemin che hua ndạhcạ che cuahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne, cuahtendihco ne nunde.

18 Ndete che recạh yune ne che
rihquentiyon Vaco Ndah yahn
Dendiohs nchuhn ne, ametah
quenan cuma che dinahn ne
vederihquentiyon yahn ley che
dirun Moisés.
19 A ndero ndi ihyan che vatechica
ye vedeyeno yahn mạn ye,
rahtendihco ye nunde, te ndere
rahtechica ye nduco ihyan che hua
nihnevạco nduco ye mạn, redin ye
dehtenduh che chihngạ mạn, metah
vedecuihno nạn ye mạn,
20 rendeva ye yavenạn dehtenduh
che ndere redin ye dendiohs yahn ye
mạn, redin cuah ye mạn, rendihche
tạn ye vih mạn, rahte cạnda ye
nduco vih mạn, redin dihta ye mạn,
ri tạn ye mạn, redin cheche chedave
yahn ye nduco ihyan chenạhn mạn,
rihco cạnda ye vạn ihyan mạn,
21 redin ve ye mạn, rihno ye vih
mạn, rahtechica coh ye mạn, a
cudạdo che reh no ye vate ye mạn, a
ndeh nạn ca nunde chemin chan
rahtendihco ye mạn. Ndaconan
riyạhvé nchuhn te nducoyạca ihyan
chemin chan ne, hua nedin yahn
Dendiohs ihyan.
22 Ate ihyan che recạh yune ye che
rihquentiyon Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan ne, tuhchan ye:
Chenan cuma ye vedeyahino mạn,
vedeyeno mạn, ndạhcạ chenan ye
nduco ihyan chenạhn mạn, chahtino
ye mạn, ndah ihyan ye mạn,
redinahn ye ndudo yahn ye mạn,
23 necun ye mạn, hua riquendi ye
vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco
ye nunde mạn. Ihyan chahn ne,
rihquentiyon Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan, ne ametah quenan
cuma che dinahn ye ley che dirun
Moisés.
24 Ihyan chahn ne, a yahn Dihvo
vo Jesucristo ihyan, ne ametah
riquendi ye vedeyeno yahn mạn ye,
rahtendihco ye nunde.
25 Nducote a ndacorun Vaco Ndah
yahn Dendiohs vederendedecadino
yuhn vo, ndo vo anduhnecạ ihyan ra
ne, nahn che nạn nducuahn che
redin vo ne, din vo nduhcạ che nahn.
26 Hua din yahn che din cun vo
mạn, din ve vo mạn, ndạca yune che
co tạn ạma tạma vo nduco vih.

6

Nduhcạ che nahn che cuahtechico vo

1 Dihnó, ndete che ạma cha ihyan
vạn nchuhn denạn condihco ye
nunde ne, nchuhn che redinahn ne
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs, coyạhve ne ihyan
nduco rino nduco ndah cạva che nto
ino ye nunde min, ndạca ye
vederenchahco. Nahn che ạma ndah
cạhco ạma tạma ne cudạdo, te denạn
nduco ne condihco ne nunde.
2 Cuinan ạma tạma ne vih, te tihcạ
rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo.
3 Ndete che rạhco ạma cha nchuhn
che ạma rigonun chihve ne cuahn
che hua cuạco ne, rihncheh mạn ne
nchuhn.
4 Quenan cuma che ndedecadino
queri ạma ne yahn dehtenduh che
redin ne, hua rendotenan che cua
cuande ne ihyan chenạhn. Me ndete
che runecạde ne ne, va deh cuande
che co yeno ne.
5 Tihcạ, te queri ạma ihyan ne, cạh
rihn mạn nunde yahn ye ihyan.
6 Ihyan che rahn ye ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo ne, nahn
che dạma co ye nduco ihyan ricuahn
yahn ye, din ye dehtenduh che
runecạde.
7 Hua co nchuhn chevạh cạ tundo,
ndedecadino ne che co cahncheh ne
Dendiohs, te tuno ca nunde yahn
ihyan ne, a tihcạ va che nedihve ye.
8 Ndete che cuahtechica ye
vedeyeno yahn mạn ye,
cuahtendihco ye nunde ne, va che
conda ye. Ate ndete che dinahn ye
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs ne, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.
9-10 Chemin che quenan cuma che
numacuahn chedave yuhn vo din vo
che ndah nduco nducoyạca ihyan,
menạn vihca nduco ihyan che dạma
ritahno vo nduco ye Dihvo vo
Jesucristo, te ndete che tihcạ din vo

cuahn dạma ne, ndeva Dendiohs uvo.
11 Condihche nchuhn nduhcạ che a ndero ndi che ạma rahte letra redirun mán yahn ne.
12 Sạhn che redin se fuerza nchuhn che conan seña nchuhn ne, tihcạ redin se, te nahn se che quendạh yavenạn se nạn ihyan nación yahn Israel mạn, hua nahn se che din tạn ye nduco se yahn che rahndudo se che quenan yạh Dihvo vo Jesucristo cạvo vo mạn.
13 Sạhn chahn ne, chenan seña sạhn, ate hua redinahn se nducuahn che rihquentiyon ley che dirun Moisés. Che nahn se che conan seña nchuhn ne, atenạn cạva che din yạde se che sạhn chahn chihquentiyon se che conan seña nchuhn. A chemin che vedeyeno yahn se.
14 Ate u ne, atenạn che chih Dihvo vo Jesucristo, quenan yạh ye nạn cruz, ndedevahn ye u ne, a chemin no che vedeyeno yáhn, te nduco chemin chihcomán che quechicá vedeyeno yahn mán, quendihcó nunde.
15 Uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, hua dehve din yahn a chenan seña uvo, o hua. Che rigonun chihve ne, che ndacorun vo vederendededecadino yuhn vo, ndo vo anduhnecạ ihyan ra.
16 Nducoyạca ihyan che redinahn ye vederihquentiyon cuh mạn, ihyan chenạhn che namin ndi cuande ye vạn ihyan yahn Dendiohs mạn ne, ricá Dendiohs che din yahino ye ihyan, din ye che ndạhcạ cuahtenan ye.
17 Che cuahn ca ne, ametah náhn che denduh nde ạma nchuhn u nduco vedetundo yahn ne che ritahno ne yahn sạhn chahn. Cuedevano nchuhn te che chenan muhn chenan min yạto u ne, a yahn che redín ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
18 Dihnó, Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nducoyạca nchuhn. Tihcạ co.

CAC̱A CHE DIRUN SAN PAḆLO, DECHUH YE YAH̱N IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YAṈ EFESO

1 U Pa̱blo, apóstol yahn Dihvo vo
Jesucristo che tenda̱hnun Dendiohs
u, dirún ca̱ca cuh, dechúh yahn
nchuhn ihyan yahn Dendiohs che
vate ne ya̱n Efeso, ritahno ne numa
ino ne Dihvo vo.
2 Chido vo Dendiohs ma̱n, Dihvo
vo Jesucristo ma̱n, din yahino ye
nchuhn, din ye che nda̱hca̱
cuahtenan ne.

Redin Dendiohs che ndah nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

3 Ndeva vo yavena̱n Dendiohs
yuhn vo, Chida Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che din ye nducuahn che
ndah ca̱va chedave yuhn vo. Din ye
che ritahno vo Dihvo vo, ne ma̱n ne,
anduhneca̱ ndete che vate vo
vahchetero.
4 Nde ro che ametah cuhnde
iyehnse ne, a tenda̱hnun ye uvo ca̱va
che co vo ihyan yahn ye ma̱n, ca̱va
che hua cuahtendihco vo nde a̱ma
nunde na̱n ye ma̱n.
5 Numacuahn vedeyahino chihco
ca̱de ye che cotahno vo Dihvo vo
Jesucristo, nedin da̱ya ye uvo
nduhca̱ che nahn ma̱n ye.
6 Tihca̱ din ye ca̱va che ndeva vo
yavena̱n ye yahn vedeyahino chahte
yahn ye. Nedin yahn ye uvo, te a̱ma
yahino ye uvo che cuande yahn
Da̱ya ye che yahino ye,
7 ihyan min che chera yun yahn ye
ca̱va che ndevahn vo. Ma̱n ne, a
nchahco Dendiohs nunde yuhn vo,
te a̱ma yahino ye uvo.
8 Te ndahva ye vededevano chahte
uvo,
9 din ye che chenahn vo ta̱ca̱ che
nahn ma̱n ye, che nde hua
tumacadino ihyan ro mena̱n. Tihca̱
din ye nduhca̱ che a chihco ca̱de
ma̱n ye.
10 Nducote ndedevahn Dihvo vo
Jesucristo ihyan yahn ye ne, chihco
ca̱de Dendiohs che ndo da̱ma
nducoya̱ca nducondi ihyan chahn.
Nda̱ ro yahn ne, a vahchetero, o
muhn iyehnse cuh, adecotino che
chenan ye, va che ndo da̱ma ye.
11 Dendiohs che redin ye
nducuahn ata̱neca̱ che nahn ma̱n ye
ne, a tenda̱hnun ye nuhn ca̱va che
cotahno nuhn Dihvo vo Jesucristo,
ndevahn nuhn.
12 Tihca̱ din ye, te nahn ye che
ndeva ihyan yavena̱n ye che cuande
yahn nuhn che tahque mena̱n
chitahno nuhn Dihvo vo Jesucristo.
13 Namin nchuhn che chihcovan
ne ndudo ndah, ndudo cua̱co che
rendedevahn ihyan, a chitahno ne
Dihvo vo Jesucristo, ndevahn ne. A
chitahno ne ihyan, ne chemin che
Vaco Ndah yahn Dendiohs che neca̱h
ye ndudo yahn ye che va che chi
muhn iyehnse cuh ne, a chihco vih
nchuhn.
14 Quenun Vaco Ndah yahn ye
queri a̱ma vo ca̱va che co devano vo
che va che conahn che ndevahn vo.
Chemin che ndeva vo yavena̱n
Dendiohs, ihyan min che a̱ma yudo
vederihquentiyon yahn ye.

Chica Pa̱blo che din Dendiohs che conahn ndah ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

15 Nducote tihca̱ va che co ma̱n,
nducote a checadinó che riquendi
nchuhn ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, redin yahino ne
nducoya̱ca ihyan yahn ye ma̱n,
16 riquendí renecá̱h nundihve
cuahn Dendiohs ca̱va ne queri a̱ma
yune che reváh.
17 Ricá Dendiohs yahn Dihvo vo
Jesucristo, Dendiohs Chida che a̱ma
yudo vederihquentiyon yahn ye, che
din ye che conun Vaco Ndah yahn ye
nchuhn, din che cuahtenan cuma ne
vededevano, conahn ne ndudo ndah
yahn ye.
18 Ricá ihyan che din ye che
codevano ne che tenda̱hnun ye
nchuhn ca̱va che ndeva ye nchuhn
ma̱n, nduhca̱ che, numacuahn

vederihquentiyon yahn ye,
ndedevahn ye ihyan yahn ye maṇ,
19 rendahcorun ye
vederendedecadino yuhn vo, redin
ye che rendo vo anduhnecạ ihyan ra
maṇ. A numacuahn
vederihquentiyon min,
20 ndedetuhche ye Dihvo
Jesucristo vạn tenạhn, chihco ndah
ye ihyan lạdo tạh cuạco ye
vahchetero,
21 cạva che cạhcantiyon ye
nducoyạca ihyan che chenan cuma
ye vederihquentiyon maṇ, nde
nducoyạca ángel maṇ. Cạhcantiyon
ye cuahn dạma, ro cuh maṇ, ro che
cochi maṇ.
22 Ndạhco Dendiohs nducuahn
vederihquentiyon tạh ye, ne
chaconahn ye ihyan che conạn ye
yahn nducoyạca ihyan yahn ye.
23 Vạn nducoyạca ihyan chahn ne,
anduhnecạ ndete che ri numa maṇ
ye. Ihyan min ne, rihquentiyon ye
numachahte.

2

Ndedevahn Dendiohs ihyan yahn ye

1 Ro menạn me ne, anduhnecạ
ndete che a ndih vo, nedin nunde
yuhn vo. Ate maṇ ne, ndo yạn
Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye
uvo.
2 Ro min ne, din vo nducuahn che
hua ndah, dinahn vo nduhcạ che
nahn chundah, sạhn min che nde
meniyon rihquentiyon se vaco
chihngạ maṇ, ihyan che rahcotạhn
ye yahn Dendiohs maṇ.
3 Anduhnechan ihyan chahn,
tihchan nducoyạco vo ro menạn, te
chahtechico vo vedeyeno yahn maṇ
vo, chahtendihco vo nunde. Chemin
che a vate mendạhn vo ro min che
co vo castigo yah yahn Dendiohs.
4 Ate Dendiohs, nducote ạma
chahte vedevạhino quenan cuma ye
ne, ạma yahino ye uvo.
5 Andahre anduhnecạ ndete che a
ndih vo, din nunde yuhn vo, ate
nducote chitahno vo Dihvo vo
Jesucristo ne, ndo yạn Dendiohs
nduco vo, nedin yahn ye uvo. Maṇ
ne, anduhnecạ ndete che a
ndedetuhche ye uvo, ametah
rahtechico vo vedeyeno yahn maṇ
vo, rahtendihco vo nunde. A
ndedevahn ye uvo numacuahn
vedeyahino yahn ye.
6 Ndedetuhche ye Dihvo vo, chihco
ndah ye ihyan vahchetero, ne
anduhnecạ ndete che tihcạ din ye
nduco vo, nedin dạma ye uvo nduco
ye.
7 Tihcạ din ye cạva che cạhco ro ye
numacuahn ro che ạma yahino ye
uvo che cuande yahn Dihvo vo
Jesucristo.
8 Din ye che chitahno vo ihyan
min, ndedevahn ye uvo numacuahn
vedeyahino yahn ye. A yahn
vedeyahino yahn maṇ ye din ye che
chitahno vo, ndiyu yahn
vederendedecadino yahn maṇ vo
maṇ,
9 ndiyu yahn che rigonun chihve
dehtenduh che nedin vo maṇ. A
tihcạ va cạde cạva che hua din yạde
nde ạma ihyan.
10 A Dendiohs che chihco cạde ye
tạchan ihyan uvo. Nde ro che
ametah cotahno vo, a ndihco cạde ye
yune che quendi vo. A ihyan min
che din ye che chitahno vo Dihvo vo
Jesucristo.

Ndo yạn Dendiohs nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

11 Nducote tihcạ din Dendiohs
nduco vo ne, cuahtenun ino nchuhn
te ro menạn me ne, vatechica vạne
ne, hua ndi cuande ne vạn ihyan
nación yahn Israel che chenan seña
che raconahn maṇ ye ihyan.
12 Ro min ne, anduhnecạ ndete che
ametah Dihvo vo Jesucristo cạva
nchuhn maṇ, hua ndi cuande ne vạn
ihyan nación yahn Israel maṇ, nde
hua cạva ne che nente cạde
Dendiohs ndudo yahn ye maṇ. A
ndere vate ne iyehnse, nde hua
devano ne yahn che rendedevahn
Dendiohs ihyan, nde hua devano ne
che va ye.
13 Ro min ne, ạma yahn chenan ne
che cotahno ne Dendiohs. Ate maṇ

che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che chera yun yahn ye
cạvo vo ne, nedin yahn Dendiohs
nchuhn,
14 te din Dihvo vo che ndo yạn ye
nduco vo. Avạne ne, nuhn ihyan
nación yahn Israel mạn, nchuhn
ihyan tạma nación mạn, din ye che
ndo yạn vo nduco vih,
15 chihnovi ye vedetạn yuhn vo.
Chihco mendạhn ye ihyan, chih ye,
ne nduco chemin ne, chihnovi ye
vederihquentiyon yahn ley che
dirun Moisés, nedin ye ạma cuạn no
uvo nduco vih.
16 Quenan yạh ye nạn cruz, ne
nduco chemin ne, chihnovi ye
vedetạn yuhn vo, nedin dạma ye uvo
nduco vih. Din ye che ndo yạn
Dendiohs nduco vo.
17 Tihcạ ndạ Dihvo vo Jesucristo,
cahndudo ye ndudo ndah che ndo
yạn Dendiohs nduco vo, nuhn ihyan
nación yahn Israel che a nedin yahn
Dendiohs nuhn mạn, nchuhn ihyan
tạma nación che metah nedin yahn
ye nchuhn mạn.
18 Nducote ritahno nducoyạco vo
ihyan min ne, a ihyan nación yahn
Israel uvo, o ihyan tạma nación,
dehve din yahn, te a ndo yạn
Dendiohs Chida nduco vo, din Vaco
Ndah yahn ye.
19 Chemin che andahre ihyan
tạma nación nchuhn, ate a ndi
cuande ne vạn ihyan yahn
Dendiohs, a nedin dạya ye nchuhn.
20 Nchuhn ne, anduhnecạ ạma
yạco che nti nạn ạma nạme che
chihco ihyan profeta mạn, ihyan
apóstol mạn. Dihvo vo Jesucristo ne,
anduhnecạ tu che tahque richihve
yahn.
21 Tunoca che ritahno ihyan Dihvo
vo ne, anduhnecạ queri ạma tu che
ndahto che ndi ạma yạco che ndi vih
cạva Dendiohs.
22 Namin nchuhn che ritahno ne
Dihvo vo Jesucristo ne, ndo dạma ne
nduco ihyan yahn ye, ndi ne
anduhnecạ ạma yạco yahn Dendiohs
nạn che quenun Vaco Ndah yahn ye.

3

Cạh Dendiohs ntiyon Pạblo che cuahndudo ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo vạn ihyan nación chenạhn

1 A ndi cuande nchuhn vạn ihyan
yahn Dendiohs. Chemin che, u
Pạblo, che quenún vạcoyạhn yahn
che rahndudo ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo, rihnevan nchuhn, ricá
Dendiohs cạva ne.
2 Co a devạno nchuhn che chihco
Dendiohs tạh ntiyon che cuahndudó
ndudo nduhcạ che yahino ye
nchuhn.
3 Dendiohs ne, din ye che
checadinó ạma ndudo ra, dirún tah
yahn nchuhn.
4 Cuahn che ndihchenan ne ne,
tumacadino ne te a chenáhn ndudo
ra yahn Dihvo vo Jesucristo.
5 Ndudo min ne, hua cạh
Dendiohs, checadino ihyan che
chahte ye a rạhn me. Ate mạn ne,
numacuahn vederihquentiyon yahn
Vaco Ndah yahn ye, recạh ye,
recadino ihyan apóstol yahn ye mạn,
ihyan che rahndudo ye ndudo yahn
ye mạn.
6 Ndudo min ne, tuhcạ conahn:
Che ihyan nación yahn Israel mạn,
ihyan nación chenạhn mạn,
ndevahn ye dạma nduco vih.
Cotahno ye ndudo ndah yahn Dihvo
vo Jesucristo, ne ndedevahn
Dendiohs ihyan nduhcạ che a nente
cạde ye.
7 Yahino Dendiohs u, ne
numacuahn vederihquentiyon yahn
ye, tendạhnun ye u che co apóstol
yahn ye, ndạhco ye ndudo ndah min
tạh cạva che cuahndudó.
8 Andahre vạn nducoyạca ihyan
yahn ye, u che tahque hua rigonun
chihvé, ate ndạhco ye ntiyon ndah
cuh tạh cạva che cuahndudó vạn
ihyan nación chenạhn nduhcạ che
ạma chahte vedeyahino yahn Dihvo
vo Jesucristo cạva ye, che nde hua
renan retumacadino vo.
9 Chihquentiyon Dendiohs che cạh
cuandé nducoyạca ihyan nduhcạ
che rendedevahn ye ihyan. A ihyan

min che dendah ye nducuahn che va, ne nde a rạhn me, atenạn mạn ye devano ye nduhcạ che redin ye.
10 Ate mạn ne, ndạhco ye ndudo yahn vededevano chahte yahn ye tạh ihyan yahn ye cạva che cuahndudo ye, cadino nde ángel che vate ye vahchetero.
11 Nde ro che ametah cuhnde iyehnse ne, a tihcạ ndihco cạde Dendiohs che dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye ihyan che nevahnecun ye ihyan. Mạn ne, a chinahn.
12 Nducote ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ndi cuande vo vạn ihyan yahn ye ne, co ndạ vo nạn Dendiohs, hua dehve rạhco vo.
13 Chemin che nahn che quendi nchuhn cotahno ne numa ino ne, hua dihya nun ino ne co che rechuhríhn che cuande yahn ne. Tahque ndah ne, co yeno ne che tihcạ rahno rí cạva ne.

Nduhcạ che yahino Dihvo vo Jesucristo ihyan yahn ye

14 Yahn che a ndevahn nchuhn ne, chemin che revạ́h nạn Dendiohs Chida Dihvo vo Jesucristo,
15 ihyan min che nedin dạya ye nducoyạca ihyan yahn ye che chenan ye vahchetero mạn, muhn iyehnse cuh mạn.
16 A ihyan min che Chido vo. Ricá ihyan che numacuahn vederihquentiyon chahte yahn ye, din ye che conun Vaco Ndah yahn ye nchuhn, cotahno ne numa ino ne.
17 Ricá che conan Dihvo vo Jesucristo nduco ne, tunoca che ritahno ne. Namin ricá che quendi nchuhn numa ino ne, cuahtenan cuma ne vedeyahino,
18 cạva che co conahn ndah ne nduco nducoyạca ihyan yahn Dendiohs nduhcạ che ạma yahino Dihvo vo Jesucristo uvo.
19 Náhn che tumacadio ne vedeyahino chahte yahn ye che nde metah conan conahn vo. Nduco tihcạ ne, numa ino ne ndạhco ne chedave yahn ne tạh Dendiohs.
20 Mạn ne, ndeva vo yavenạn Dendiohs, ihyan min che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye, ihyan min che ri redin ye nde tahque ndeh ca che co che rico vo mạn, che rendededecadino vo mạn. A vederihquentiyon yahn ye che chenan cumo vo, ne chemin che redin che rinahn.
21 Nducoyạca ihyan che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, nducote ritahno ye ihyan ne, ndạhcạ che ndeva ye yavenạn Dendiohs numacuahn ro. Tihcạ co.

4

Din Vaco Ndah yahn Dendiohs che ạma ndudo ndi no vo, ritahno vo Dihvo vo Jesucristo

1 Nducote a ndedevahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn, chemin che u Pạblo, che quenún vạcoyạhn yahn che rahndudó ndudo yahn ye, náhn che cuahtechica ne nduhcạ che redin yahn che cuahtechica ihyan che tendạh nun Dendiohs.
2 Cuahtechica ne nduco vedino vedenecun, codin chahtino ne yahn vih numacuahn vedeyahino.
3 A Vaco Ndah yahn Dendiohs din che ạma no ndudo ri nchuhn nduco vih. Mạn ne, codin nun ino ne, cuiquendi ne ndạhcạ cuahtenan ne nduco vih.
4 Ạma no ndudo ndi vo nduco vih, ritahno vo Dihvo vo Jesucristo. A ạma no Vaco Ndah yahn Dendiohs che quenun queri ạma vo. A tendạhnun Dendiohs nducoyạco vo. Dạma ndichahtino vo ihyan che ndedevahn ye uvo.
5 A ạma no Dihvo vo Jesucristo. Dạma ritahno nducoyạco vo ihyan. A ihyan min no cah vo ihyan, che chedenune vo.
6 Va ạma no Dendiohs, Chida nducoyạco vo. A ihyan min che rihquentiyon ye nducoyạco vo. Va ye cạvo vo. Rinduco ye uvo.
7 Andahre dạma ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ate a vih vih vederihquentiyon che chenan cuma queri ạmo vo, te numacuahn

vedeyahino te ye vederihquentiyon yahn ye uvo tunoca che nahn mạn ye.
8 Che tihcạ co ne, a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
Cuahn che conạhn ye vahchetero ne,
quenda ye ạma yạhn ihyan che ndedevahn ye ihyan mạn,
cạh ye vederihquentiyon, cuahtenan
cuma ihyan yahn ye mạn.
9 Yahn che ndirun che conạhn ye vahchetero ne, conahn vo che dinoca ndạ ye muhn iyehnse cuh, tuhme ndạca ye.
10 Ihyan che ndạ ye muhn iyehnse cuh ne, a ihyan min no che conạhn ye vahchetero, nuhnde tạh ye vederihquentiyon cạva che cạhcantiyon ye numachahte.
11 A mạn ye cạh ye ntiyon che din queri ạma ihyan yahn ye. Nạhn ye ne, ndondạ tạh ye ntiyon che co ye apóstol. Nạhn ye ne, che cạh ye, checadino ihyan vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nạhn ye ne, che cuahtechica ye cuahndudo ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Nạhn ye ne, che din ye cudạdo ihyan yahn Dendiohs. Nạhn ye ne, che cacuahn ye Ndudo yahn Dendiohs.
12 Tihcạ chaconahn Dihvo vo Jesucristo ihyan ndinạn yahn yạco cạva che conan ye uvo che dinahn vo ntiyon che va tạh vo mạn, conahn ndah vo Ndudo yahn Dendiohs mạn,
13 nde cande cotahno nducoyạco vo ihyan min che Dạya Dendiohs, conan conahn vo ndudo yahn ye. Nduhcạ checạhya che rahn, ri numa vededevano yahn ne, tihcạ nahn che quendi vo cuahn vo ndudo yahn ye, nde conan conahn vo yahn.
14 Hua co vo nduhcạ checạhya che ritahno adecodehno che rente ihyan. Hua co vo nduhcạ yạta cuma che riquenda yuhne adecotino che nahn. Hua cotahno vo adecodehno ndudo che rente ihyan che cochi ye nahn cahncheh ye uvo.
15 Tahque ndah ne, quendi vo numacuahn vedeyahino, cotahno vo ndudo cuạco yahn Dendiohs. Nduco tihcạ ne, ca rino ca rino co vo nduhcạ Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndinạn ye yuhn vo, ndi ye tin yahn nducoyạca ihyan yahn ye.
16 Nduhcạ che rihquentiyon tin vo numacuahn vo ne, tihcạ rihquentiyon ye deh che din queri ạma vo. Cuahn che redinahn vo yahn ye ne, rinan ạma tạma vo vih cạva che tahque ndạhcạ conahn ntiyon che redin queri ạmo vo mạn, tahque chenan cumo vo vedeyahino nduco vih mạn.
17 Mạn ne, nduhcạ che nahn Dihvo vo Jesucristo, ráhn rí nchuhn che ametah quendi ne cuahtechica ne nduhcạ che vatechica ihyan che hua ritahno ye Dendiohs, rendedecadino ye dehtenduh che hua cochihve.
18 Ihyan chahn ne, hua ndạhcạ vederendedecadino yahn ye, nde hua devano ye che rendedevahn Dendiohs ihyan, te redin vedetundo yahn ye che cheche chedave yahn ye.
19 Ihyan chahn ne, ametah devano ye deh che vedecuihno, ne ndihco mendạhn ye ihyan, redin ye numa ino ye nducuahn dehtenduh che chihngạ.
20-21 Ndete che cuạco che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, chahn ne ndudo cuạco yahn ye ne, tuhme a devano ne te hua tihcạ chihco cạde ye.
22 Mạn ne, cuihcomạn nchuhn vedeyeno yahn mạn ne che quendi ne ro menạn. Chemin ne, numacuahn vederihncheh din che rinda ne.
23 Condahcorun ne vederendedecadino yahn ne.
24 Co ne anduhnecạ ihyan ra che redin ye nducuahn che ndah nduhcạ che redin Dendiohs.
25 Nducote nahn Dendiohs che co vo ihyan ndah nduhcạ mạn ye mạn, dạma ritahno vo Dihvo vo Jesucristo mạn, chemin che cuente nchuhn demạn ndudo cuạco nduco nducoyạca ihyan, ametah cạhma ne ndudo cuahnde.
26 Condi ne ndere co tạn ne, cuahtendihco ne nunde. Ndete che

va deh che din che co tạn ne ne,
codin nun ino ne, condo yạn ne cạva
che hua tạn ne numa ro.
27 Hua cuahnecun ne che ndạca
yune che cahncheh chundah
nchuhn.
28 Ndete che vate ạma o nchuhn
che duco ne ro menạn ne, tahque
ndah cuihcomạn ne vededuco, ne
codin ne ntiyon che runecạde cạva
che co conan ne ihyan chevạh.
29 Hua nte ne ndudo chihngạ.
Tahque ndah ne, cuente ne demạn
ndudo ndah nduhcạ che redin yahn
cạva che conahn ihyan yahn
vedeyahino yahn Dendiohs, necạh
yạn chedave yahn ye.
30 Hua cạh yune ne che din ndudo
yahn ne che co rạn Vaco Ndah yahn
Dendiohs che quenun nchuhn, rihco
ro che a nchuhn che ndedevahn ye
ndạ ro yahn.
31 Hua cuahtenun ino ne vedetạn.
Hua chihngạ cạhma ne. Hua cuah
cạnda ne nduco ihyan.
32 Tahque ndah codin yahino ne
vih. Ndete che va dehca che redinda
ne ne, cuenchahco ạma tạma ne
yahn vih nduhcạ che nchahco
Dendiohs yahn ne che cuande yahn
Dihvo vo Jesucristo.

5

Nduhcạ che va che cuahtechica ihyan yahn Dendiohs

1 Nducote yahino Dendiohs
nchuhn, nedin yahn ye nchuhn ne,
codin nun ino ne che co ne nduhcạ
mạn ye.
2 Cuahtenan cuma ne vedeyahino
nduhcạ che quenan cuma Dihvo vo
Jesucristo nduco vo. Nduhcạ ạma
itecuche lihn che chihno ihyan ite,
chi te vedino nạn Dendiohs, din che
quenan ino ye ne, tihcạ ihyan min, te
chihco mendạhn ye ihyan, chih ye
cạvo vo.
3 Nducote ihyan yahn Dendiohs
nchuhn ne, hua ndere cuahtenan
nchuhn nduco ihyan che hua
nihnevạco ne nduco ye. Hua
cuahtendihco ne nde ạma nunde
chemin chan. Hua cuahtenan cuma
ne vede idihya, ndere din yahn ne
dehtenduh.
4 Hua nte ne ndudo nine mạn, nde
ạma ndudo che din che co cuihnạn
ne mạn, te hua ndạhcạ. Tahque
ndah cuenecạh ne nundihve cuahn
Dendiohs.
5 Ihyan che idihya ye ne, dạma ri
ye nduco ihyan che rendeva ye
yavenạn dehtenduh che redin ye
dendiohs yahn ye. Codevano cuạco
ne te ihyan chahn mạn, ihyan che
ndere rahtenan ye nduco ihyan che
hua nihnevạco nduco ye mạn, ihyan
che rahtendihco ye adecochano
nunde chemin chan mạn, nde Dihvo
vo Jesucristo, nde Dendiohs, hua nda
cuande ye ihyan.
6 Cuihco nchuhn cudạdo che hua
cahncheh nde ạma ihyan nchuhn
nduco ndudo tundo yahn ye, conun
ye nchuhn che cuahtendihco ne
nunde chemin chan, te din Dendiohs
castigo yah nducoyạca ihyan che
rahcotạhn ye ndudo yahn ye,
rahtendihco ye nunde.
7 Hua dạma co nchuhn nduco ye,
8 te ro menạn me ne, tundo
nchuhn, ate mạn ne, a chitahno ne
Dihvo vo Jesucristo, ndonun cuạco
vederendedecadino yahn ne.
Cuahtechica ne nduhcạ che
vatechica ihyan devano,
9 te ihyan devano ne, runecạde ye,
ne redin ye nducuahn dehtenduh
che ndah mạn, riquendi ye
nducuahn dehtenduh che cuạco
mạn.
10 Codin nun ino ne, codin ne
dehtenduh che nahn Dihvo vo
Jesucristo.
11 Hua dạma co nchuhn nduco
ihyan tundo che ndere chenan ye
iyehnse, nde hua devano ye che va
Dendiohs. Tahque ndah ne, coyạhve
ne ihyan che hua ndạhcạ che ndere
vatechica ye, rahtendihco ye nunde.
12 Tihcạ va che yạhve ne ihyan.
Andahre nde tuno ri cuihnạn vo
yahn dehtenduh che chihngạ che
redin ye cuạhn ndeh,
13 ate quenan cuma che yạhvo vo
ihyan. Cạh cuande vo Ndudo yahn

Dendiohs ihyan, te co din che nto ino
ye nunde yahn ye, nchahco
Dendiohs yahn ye.
14 A tihcą va che co, te va ą̄ma
ndudo che tuhcą:
Nchuhn che ndih i ne, nedin nunde
yahn ne nduhcą ihyan che
quiyą̄do ye, o ndih ye,
cuentuche ne, cuah ne Dihvo vo
Jesucristo, ne ndedevahn ye
nchuhn.
15 Nducote hua ndą̄hcą che dą̄ma
co nchuhn nduco ihyan nunde ne,
cuihco ne cudą̄do, ne runecą̄de
cuahtechica ne. Hua ndą̄condą̄ ne
ihyan tundo. Tahque ndah ne,
cuahtechica ne nduhcą ihyan che
renahn ye Ndudo yahn Dendiohs.
16 Codin ne ntiyon yahn Dendiohs
numa ino ne, hua denda ne ura yahn
ne, te ro che vato vo ne, cą̄hnda.
17 Chemin che nahn che conahn
ndah ne vederihquentiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo, hua co ne
nduhcą ihyan tundo.
18 Hua cocoh nchuhn, te ihyan coh
ne, redin ye dehtenduh che chihngą̄.
Tahque ndah ne, cą̄h yune ne che
conun Vaco Ndah yahn Dendiohs
nchuhn.
19 Cuendo dą̄ma nchuhn nduco
vih, cuihte ne ą̄ma o salmo mą̄n,
himno mą̄n, cuendeva ne yavenąn
Dihvo vo Jesucristo numacuahn
chedave yahn ne.
20 Cuahn dą̄ma cuenecą̄h ne
nundihve cuahn Dendiohs Chida
yahn nducuahn dehtenduh che
cuande yahn Dihvo vo Jesucristo.

Nduhcą che va che din yahino vih ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

21 Nducote renevahnecun nchuhn
Dihvo vo Jesucristo ne,
cuenevahnecun ą̄ma tą̄ma ne vih,
codinahn ne yahn vih.
22 Nchuhn ihyan ndą̄hta ne,
codinahn ne yahn inchą̄hn ne, te
tihcą nahn Dihvo vo.
23 Tihcą, te ihyan chahn ne,
inchą̄hn ne che rihquentiyon ye
nchuhn nduhcą che rihquentiyon
Dihvo vo Jesucristo ihyan yahn ye
che ndedevahn ye ihyan.
24 Nduhcą che redinahn ihyan
yahn Dihvo vo Jesucristo che
rihquentiyon ye ne, tihcą va che
dinahn nchuhn nducuahn che
rihquentiyon inchą̄hn ne.
25 Nchuhn ihyan chą̄hn ne, codin
yahino ne ihyan ndą̄hta yahn ne
nduhcą che yahino Dihvo vo
Jesucristo uvo ihyan yahn ye, chihco
mendą̄hn ye ihyan, chih ye
26 cą̄va che nchahco Dendiohs
yuhn vo. Tihcą din ye cą̄va che ndo
dave chedave yuhn vo mą̄n,
chedenune vo nduhcą che va cą̄de
nąn Ndudo yahn Dendiohs mą̄n,
27 co vo ihyan ndah yahn ye mą̄n,
hua cuahtendihco vo nde ą̄ma
nunde, ndą vo numacuahn
vederihquentiyon yahn ye nąn ye
mą̄n.
28 Tihcą va che din yahino nchuhn
ihyan ndą̄hta yahn ne. Codin yahino
ne ihyan anduhnecą mą̄n ne. Cuahn
che redin yahino ne ihyan ne,
anduhnecą ndete che yahino mą̄n
ne nchuhn.
29 A tihcą, te nde ą̄ma ihyan ne,
hua rendihche tą̄n mą̄n ye ihyan.
Tahque ndah ne, redin mą̄n ye
cudą̄do ihyan, yahino ye ihyan
nduhcą che redin Dihvo vo
Jesucristo nduco uvo ihyan yahn ye.
30 Redin ye cudą̄do uvo mą̄n,
yahino ye uvo mą̄n, anduhnecą
ndete che uvo che yute yahn ye mą̄n,
ine yahn ye mą̄n.
31 Cuą̄co che tihcą dirún, te
atihnocą ndirun nąn Ndudo yahn
Dendiohs: “Ihyan chą̄hn che
rihnevą̄co ye ne, va che cą̄hcomą̄n
ye chida ye mą̄n, chaco ye mą̄n, cą̄va
che conan cuma ye ihyan ndą̄hta
yahn ye, ne vą̄n nduh che o ye ne,
anduhnecą ndete che ą̄ma no ye.”
32 Che tihcą ndirun ne, ą̄ma
ejemplo nduhcą che Dihvo vo
Jesucristo nduco ihyan yahn ye ndo
ye anduhnecą ndete che ą̄ma no
ihyan. Chemin ne, ą̄ma vededevano
chahte yahn Dendiohs che cade te
ye, checadino vo.

33 Mạn ne, ndaconan rihquentiyón
nchuhn che din yahino ne ihyan
ndạhta yahn ne nduhcạ che yahino
mạn ne nchuhn. Me nchuhn, ihyan
ndạhta ne, cuenevahnecun ne
inchạhn ne.

6

1 Me nchuhn decạhya ne,
codinahn ne yahn indihte yahn ne,
te tihcạ che ndạhcạ mạn, tihcạ nahn
Dihvo vo Jesucristo mạn.
2 Dendiohs ne, cạh ye ndudo yahn
ye che din ye che ndah nduco ihyan
che dinahn ye vederihquentiyon
yahn ye che tahque yudo.
Vederihquentiyon min ne, tuhcạ:
“Cuendeva yavenạn chide mạn,
cheque mạn,
3 cạva che rạhn conen iyehnse
mạn, ndạhcạ conen mạn.”
4 Me nchuhn che vate dạya ne ne,
hua din tạn ne nduco, din ne che co
tạn. Tahque ndah ne, cotạve ne
nduco cudạdo, cuicuahn ne ndudo
yahn Dihvo vo Jesucristo.
5 Nchuhn che vate dihve ne,
codinahn ne yahn ye numacuahn
chedave yahn ne mạn, numacuahn
vedenecun mạn, te tihcạ nahn Dihvo
vo Jesucristo.
6 Codin ne ntiyon yahn ye numa
ino ne, cuahn che chenan ye nạn ne
mạn, cuahn che ametah ye mạn.
Nducote rihquentiyon Dihvo vo
Jesucristo nchuhn ne, codinahn ne
numacuahn chedave yahn ne
nducuahn che nahn Dendiohs.
7 Numacuahn vedeyeno codin ne
ntiyon yahn ye. Codin ne cuande
anduhnecạ ndete che ntiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo redin ne.
8 A devano mạn nchuhn te
nducoyạco vo, a vate dihvo vo, o
ametah ye, ndạhco menun Dihvo vo
Jesucristo yuhn vo tunoca ntiyon
ndah che din vo, chahtenan vo
iyehnse.
9 Nchuhn che chenan cuma ne
ihyan redin ntiyon ne, namin codin
ne che ndah nduco ye. Hua
cạhcantiyon ne ihyan nduco
vedetạn, te a devano mạn ne te ạma
no Dihve ne Jesucristo, va ye
vahchetero, chenan cuma ne nduco
vih. Ihyan min ne, dạma yahino ye
nducoyạco vo.

Vederihquentiyon yahn Dendiohs che chenan cuma ihyan yahn ye

10 Dihnó, mạn ne, cuenecạh dito
ne chedave yahn ne numacuahn
vederihquentiyon chahte yahn
Dihvo vo Jesucristo.
11 Nduhcạ sandạdo che nda se deh
che ndedevahn nduco se sạhn, tihcạ
cuahtenan cuma nchuhn
vederihquentiyon yahn Dendiohs
cạva che quendi ne numa ino ne,
hua dinahn ne che cahncheh
chundah nchuhn.
12 A sạhn min che rinun se uvo,
ndiyu ihyan iyehnse. A sạhn min
nduco nducoyạca vaco chihngạ che
vatechica vạn yuhne, rihquentiyon
se ihyan nunde muhn iyehnse.
13 Chemin che cuahtenan cuma
nchuhn vederihquentiyon yahn
Dendiohs cạva che cocha ne ro che
tumarande se nchuhn, ne quendi ne
cotahno ne numa ino ne.
14 Nduhcạ sạhn redin ntiyon che
necạh chiche se chete se nduco ima
mạn, nduhcạ sandạdo che chenun
ticua se coraza che rendedevahn
nduco se sạhn mạn, tihcạ cuahteyạn
nchuhn. Quendi ne cotahno ne
ndudo cuạco yahn Dihvo vo
Jesucristo mạn, runecạde
cuahtechica ne nduhcạ che nahn
Dendiohs mạn.
15 Nduhcạ sandạdo che chenun
cạh zapạto yahn se, vatendi yạn se
ne, tihcạ cuahteyạn nchuhn cạva
che cạhn ne, cuahndudo ne ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che
rendedevahn ihyan, redin che
ndạhcạ rahtenan ye.
16 Nduhcạ che quenan cuma che
quenda sandạdo escudo che
ndedevahn nduco se sạhn ne, tihcạ
quenan cuma che quendi ne
cotahno ne Dihvo vo Jesucristo, cạva
che cocha ne cạhco vạne ne
nducuahn vederihncheh yahn
chundah che rinun se nchuhn.

17 Nduhcą sandądo che rahtenun
tin se cąsco mąn, nda se espąda mąn,
tihcą quendi ne cotahno ne Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che ndedevahn
ye nchuhn. Namin cuenevahnecun
ne Ndudo yahn Dendiohs che redin
Vaco Ndah yahn ye che renahn ne.
18 Numacuahn vederihquentiyon
yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs
covąh nchuhn cuahn dąma.
Cuiquendi ne cuahteyąn ne. Covąh
ne cąva nducoyąca ihyan yahn
Dendiohs.
19 Namin covąh ne cąva u. Cuica
ne Dendiohs che din ye che
cuahndudó numa inó ndudo ndąh
yahn Dihvo vo Jesucristo che cade te
ye, checadino vo.
20 A dechuh ye u che cuahndudó
ndudo ndah min, ne chemin che
quenún vącoyąhn. Covąh nchuhn
cąva che conan ye u che cuahndudó
numa inó ndudo min nduhcą che
redin yahn.

Chica Pąblo che conan Dendiohs ihyan yahn ye

21 Dihno vo Tíquico che yahino vo
sąhn, che rinan se nuhn numa ino se
nąn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo
ne, a chihco cądé, ne a dechúh sąhn,
quendihchero se nchuhn. Quenan
nte cuande se nchuhn yahn ntiyon
che redín mąn, nduhcą che quenán
mąn.
22 Dechúh sąhn cąva che
checadino ne tącą chenan nuhn
mąn, cąva che necąh yąn se chedave
yahn ne mąn.
23 Dihnó che ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo, din Dendiohs Chida mąn,
Dihvo vo Jesucristo mąn, che ndąhcą
cuahtenan ne, cuahtenan cuma ne
vedeyahino nduco vih.
24 Dendiohs din yahino ye
nducoyąca nchuhn che yahino ne
Dihvo vo Jesucristo cuahn dąma.
Tihcą co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YA̱HN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N FILIPOS

1 Nducoya̱ca nchuhn che ritahno
ne Dihvo vo Jesucristo, nedin yahn
Dendiohs nchuhn, nduco ihyan
ndina̱n yahn ya̱co ma̱n, ihyan che
redin ye ntiyon ndiya̱co ma̱n, che
vate ne ya̱n Filipos ne, u Pa̱blo nduco
Timoteo, che redin nuhn ntiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo, dirun
nuhn ca̱ca cuh, dechuh nuhn yahn
ne.
2 Chida vo Dendiohs ma̱n, Dihvo
vo Jesucristo ma̱n, din yahino ye
nchuhn, din ye che nda̱hca̱
cuahtenan ne.

Reva̱h Pa̱blo ca̱va ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

3 Queri a̱ma yune che reneca̱hcó
nchuhn ne, renecá̱h nundihve
cuahn Dendiohs.
4 Cuahn che revá̱h ne, numacuahn
vedeyeno ricá Dendiohs ca̱va ne,
5 te, nde ro mena̱n nde meniyon,
a̱ma rinan ne u che quechicá
rahndudó ndudo ndah yahn Dihvo
vo Jesucristo.
6 A devano cua̱có te Dendiohs,
ihyan min che din ye che ndo ne
ihyan ra ne, quendi ye conan ye
nchuhn nde nda̱ ro che ndaconan
chi tun Dihvo vo Jesucristo.
7 Redin yahn che ntihyon yán
nducoya̱ca nchuhn cuahn che revá̱h,
te a̱ma yahinó nchuhn yahn che
rinduco ne u na̱n nducuahn che
numacuahn vedeyahino rete yune
Dendiohs che rahno rí. Rinduco ne u
cuahn che renún va̱coya̱hn ma̱n,
cuahn che rahndudó ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo ma̱n,
cuahn che rá̱hn na̱n intiyahn, ra̱hn
nán ndudo min ma̱n.
8 A ma̱n Dendiohs devano ye che
nduhca̱ che a̱ma yahino Dihvo vo
Jesucristo nducoya̱co vo ne, tihca̱
a̱ma yahinó nducoya̱ca nchuhn.
9 Ricá Dendiohs che din ye che
numacuahn vededevano ma̱n,
numacuahn vederendedeca̱dino che
nda̱hca̱ ma̱n, tahque quendi ne
cuahtenan cuma ne vedeyahino,
10 ca̱va che tumacadino ne quendi
ne dehtenduh che tahque ndah, ne
dave yavena̱n ne, hua chendihco ne
nunde cuahn che ndaconan chi
Dihvo vo Jesucristo.
11 Nduco tihca̱ ne, conan Dihvo vo
Jesucristo nchuhn che runeca̱de
cuahtenan ne cuahn da̱ma, ne ca̱va
nchuhn ne, ndeva ihyan chena̱hn
yavena̱n Dendiohs.

Ra̱hn Pa̱blo te vedeyeno yahn ye che quenan ye iyehnse ne, che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

12 Dihnó, cuedevano ne te
nducuahn che rahno rí ne, ndotenan
che to nan na̱n ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo ne, redin che tahque
retuhn ndudo ndah yahn ye.
13 Nducoya̱ca sanda̱do che redin
se cuda̱do pala̱cio yahn emperador,
nde nducoya̱ca ihyan chena̱hn ne, a
devano ye che quenún va̱coya̱hn,
yahn che redín ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo.
14 Namin a yahn che quenún
va̱coya̱hn ne, a nahn nducoya̱ca
dihno vo ne, ndotenan che dihya
nun ino ye co ne, nde tahque
richahtino ye Dihvo vo Jesucristo,
rahndudo ye numa ino ye Ndudo
yahn Dendiohs.
15 A devano nchuhn te na̱hn dihno
vo ne, rahndudo ye ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo, te nahn ye
che cotuhn. Me na̱hn se ne, ve se
ma̱n, ca̱nda tin se ma̱n,
16 ne rahndudo se te nahn se che
conahn vederendedecadino yahn
ma̱n se. Sa̱hn chahn ne, o na̱n o
chende se, ne rendedecuan se ca̱nda,
te nahn se che tahque chuhríhn,
ndedecadinó ma̱n che quenún
va̱coya̱hn.
17 Ate dihno vo chena̱hn ne,
rahndudo ye, te yahino ye u, ne

retumacadino ye che cahnecun Dendiohs che quenún vạcoyạhn cạva che cạhma nán ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
18 Sạhn chahn ne, andahre o nạn o chende se, ate hua dehve din yahn, te nducote rahndudo se ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ri yenó.
Nde tahque co yeno cá,
19 te nducote revạh nchuhn cạvá mạn, rinan Vaco Dihvo vo Jesucristo u mạn ne, a devanó te ndedevahn Dendiohs u vạn nducuahn che rechuhríhn.
20 Tihcạ, te quenan inó che hua co cuihnán, ne cuahn dạma quendí cuahndudó ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo numa inó. A conan cá iyehnse, o cạhno ihyan u, ate nahn quendí cạhco ró che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye.
21 Che lạdo yáhn, numanahn che quenán iyehnse ne, che ritahnó Dihvo vo Jesucristo, chemin che vedeyeno yáhn. Me ndete che cạhno ihyan u ne, tahque ndah ro yáhn.
22 Ndete che conan cá iyehnse ne, co quendí cochihvé nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Nde hua devanó cha che tahque ndah che cạcá Dendiohs.
23 Nde hua rentạquinó cha che tahque ndah. Che lạdo yáhn ne, tahque ndah che cóh, te tuhme ndeva Dihvo vo Jesucristo u.
24 Ate che lạdo yahn nchuhn ne, tahque nahn che conan cá iyehnse, te tuhme co quendí conán nchuhn.
25 Nducote a devanó te chemin che tahque nahn ne, vá vedeyeno che quendí conán cạva che conán nchuhn, ne numacuahn vedeyeno quendi ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo.
26 Ndaconán chí quendihcheró nchuhn, ne ạma ndeva ne yavenạn Dihvo vo Jesucristo che ndedevahn ye u.
27 Codin nchuhn cuande, ne runecạde cuahtenan ne, te nducote ritahno ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, tihcạ redin yahn che din ne. Nduco tihcạ ne, a chí quendihcheró nchuhn, o hua, ate náhn che, adecotino che quenán ne, cadinó che ạma cuạn ndi no ne, ạma ndudo ri no ne, riquendi ne numa ino ne rahndudo ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
28 Hua din vạh ne sạhn che rendihche tạn se nchuhn nạn ntiyon min, te nduco chemin ne, rihnde ro te sạhn chahn ne, conda se, ne nchuhn ne, ndedevahn Dendiohs nchuhn.
29 Tihcạ, te ạma ndah ro yahn nchuhn, rete yune Dendiohs che ndiyu demạn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, ate namin che rechuhrihn ne cạva ye.
30 Uvo ne, dạma ri vo nduco vih, numa ino vo redin vo ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Nchuhn ne, a ndihche ne nduhcạ che chuhríhn nạn ntiyon yahn ye ro menạn. Mạn ne, a devano ne nduhcạ che riquendí rechuhríhn.

2

Dihvo vo Jesucristo ne, chica ye vahchetero, ndo ye nduhcạ ihyan iyehnse

1 Ndete che ndichahtino nchuhn Dihvo vo Jesucristo mạn, ndete che numacuahn vedeyahino renecạh yạn ye chedave yahn ne mạn, ndete che quenun Vaco ye nchuhn mạn, ndete che chenan cuma ne vedeyahino mạn, vedevạhino mạn ne,
2 tuhme codin nun ino ne, ndạhcạ cuahtenan ạma tạma ne mạn, ạma no vederendedecadino cuahtenan cuma ne nduco vih mạn, ạma no ndudo co ne nduco vih mạn, codin yahino ạma tạma ne vih mạn, cạva che nde tahque co yenó cạva ne.
3 Nạn nducuahn che redin nchuhn ne, hua din yạde ne mạn, hua din ne nde ạma nạn dehtenduh cạva vedeyeno yahn mạn ne mạn. Tahque ndah ne ne, cuenevahnecun ạma tạma ne vih, hua ndạhco ndiya ne vih.
4 Ndotenan che din vi ne ne, cuinan ạma tạma ne vih.

5 Cua cuande nchuhn yahn Dihvo
vo Jesucristo, cuiquendi ne yune
yahn ye.
6 Ihyan min ne, dạma ye nduco
Dendiohs. Ate hua quendạhnạn ye,
chinạn ye nduhcạ che ndinạn
Dendiohs.
7 Tahque ndah ne, ndạhco ndiya
mạn ye ihyan, ndo ye nduhcạ ạma
mozo, chihndeyạn ye nduhcạ che
rahteyạn ihyan iyehnse.
8 Numacuahn ro che quenan ye
iyehnse ne, ạma necun ye mạn, ạma
dinahn ye mạn, nde chihco
mendạhn ye ihyan, chih ye nạn cruz
nduhcạ che rih sạhn che chendihco
nunde rahte.
9 Chemin che chihco ndah
Dendiohs ihyan lạdo tạh cuạco ye,
ne cạh ye vederihquentiyon che
tahque yudo ihyan,
10 cạva che nducoyạca nducondi
ihyan, ihyan che chenan ye
vahchetero mạn, ihyan che vate ye
numachahte iyehnse mạn ne, ndeva
ye yavenạn ye.
11 Namin ndeva nducoyạca ihyan
yavenạn Dendiohs Chida,
nevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo,
ne cạhma ye che a ihyan min che
Dihve ye.

Ihyan nunde ne, ra cuande ye nduhcạ che runecạde vatechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

12 Dihnó che yahinó nchuhn,
nduhcạ che dinahn nchuhn che
chihquentiyón numacuahn ro che
quenán yạn vạco ne ne, tahque nahn
che dinahn ne mạn che yahn
quenán. Numacuahn vedino
vedenecun quendi ne codinahn ne
vederihquentiyon ndah yahn
Dendiohs nde ndạ ro che ndeva ye
nchuhn.
13 A ihyan min che redin ye che
devano nchuhn dehtenduh che
ndah che nahn ye che din ne, ne
rinan ye nchuhn che redinahn ne.

14 Nducuahn che redin ne ne,
codin ne numacuahn vedeyeno, hua
quenan ca cạhma nunde ne,
15 cạva che dave yavenạn ne nạn
nducoyạca ihyan, te dạya Dendiohs
nchuhn, ne nahn che runecạde
cuahtechica ne, cua cuande ihyan
nunde. Nduhcạ iyon che chenan nạn
ro che diyạhn ro nạn che ạma man
ne, tihchan nchuhn vạn ihyan
nunde,
16 te numa ino ne riquendi ne
ritahno ne ndudo ndah yahn Dihvo
vo Jesucristo che din che ndevahn
ihyan. Nduco tihcạ ne, co yenó cạva
nchuhn cuahn che ndaconan chi
Dihvo vo Jesucristo, te a devanó che
hua chinda ntiyon che dín che
cahndudó ndudo yahn ye.
17 Andahre va che cóh nạn ntiyon
min, ate hua dehve din yahn, te a
tihyon yuné nchuhn che chitahno ne
Dihvo vo Jesucristo, ne ạma co yenó.
18 Namin nchuhn ne, conduco ne
u, co yeno ne.

Timoteo nduco Epafrodito

19 Ndete che nahn Dihvo vo
Jesucristo ne, nun dechúh Timoteo,
quendihchero se nchuhn, te nahn
cadinó tạcạ chenan ne cạva che co
yenó.
20 Dechúh sạhn min, te metah nde
tạma se che ndedecadino se nduhcạ
che rendedecadinó, cuạhcorạn se
cạva nchuhn,
21 te nducoyạca sạhn chenạhn ne,
rendedecadino se cạva che ndah
yahn mạn se, nde hua rạhcorạn se
cạva ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo.
22 Nchuhn ne, a devano ne nduhcạ
che richihve Timoteo, rinan se u nạn
ntiyon che rahndudó ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo. Rinan se u
nduhcạ che rinan ihyan indihte
yahn ye.
23 Chemin che va inó che dechúh
sạhn ndetạhno cadinó tạcạ cuhnde
cạde yáhn.
24 Quenan inó Dihvo vo Jesucristo
che cuahnecun ye che namin u ne,
nun chí quendihcheró nchuhn.
25 Rạhcó te namin va che dechúh
dihno vo Epafrodito che rinduco se
u, rinan se u nạn ntiyon. Sạhn min

ne, a mạn nchuhn dechuh ne sạhn che rinan se u nạn vederetạhn yáhn.
26 Ạma nahn nạhn se, conan se nduco nchuhn. Ạma nahn nạhn se, te devano se che checadino nchuhn che chi cah se, ne hua nahn se che co rạn ne cạva se.
27 Cuạco che ạma chi cah se, a ura che coh se. Ate quenan vạhino Dendiohs sạhn mạn, quenan vạhino ye u mạn, din ye che ndoyahn se cạva che hua nde tahque co ráṇ.
28 Cạva che metah ndedecadino nchuhn cạva se ne, chemin che tahque náhn che nạhn se, ne co yeno ne, ndaconan ndihchero ne sạhn. Nduco tihcạ ne, nuhnde mạn inó, co yenó.
29 Nducote dạma ritahno vo nduco se Dihvo vo Jesucristo ne, cuenevahnecun ne sạhn numacuahn vedeyeno. Codin yahino ne nducoyạca ihyan che rihco mendạhn ye ihyan, redin ye ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo nduhcạ che redin se.
30 Sạhn min ne, a ura che coh se nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, chihco mendạhn se sạhn che rinan se u, redinahn se ntiyon che dechuh ne sạhn.

3

Nahn che runecạde cuahtechico vo

1 Dihnó, cuahte ne vedeyeno che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. U ne, hua renduh inó andahre a dirún yahn ne ạma nạn no, te cochihve yahn ne.
2 Cuihco nchuhn cudạdo, te ạma yạhn se vatechica se, redetohnan se nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Sạhn chahn ne, a nduhcạ yạhna tihchan se. Ndere recạh rihn se ihyan, rihquentiyon se che conan seña ihyan, ricuahn se che nduco chemin ndevahn ye.
3 Cuihco nchuhn cudạdo, te a uvo che a nedin yahn Dendiohs uvo, ndiyu sạhn chahn. A uvo che rendeva vo yavenạn ye numa ino vo. Yeno vo che a yahn Dihvo vo Jesucristo uvo, ne hua ndichahtino vo che ndedevahn mạn vo uvo.
4 Ndete che cạva dehtenduh che redin vo mạn, tạchan ihyan uvo mạn, che ndevahn vo ne, tuhme u che tahque menạn vihca cochahtinó che ndeváhn, ndiyu sạhn chahn.
5 Chihno nine ro che chihndeyán ne, chaconahn ihyan seña u. U ne, ihyan nación yahn Israel, ndạta yahn Benjamín. Ihyan devạco hebreo u nduhcạ indihte yáhn. Nạn vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, fariseo u.
6 Ạma din cudạdó vederihquentiyon min. Ro menạn ne, ạma din tán nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Ạma dináhn vederihquentiyon min, nde ạma ihyan hua co cạhma nunde ye yáhn.
7 Nducuahn dehtenduh chemin chan ne, ạma rigonun chihve che lạdo yáhn che rạhcó ro menạn, ate chihcomán nducuahn, chitahnó Dihvo vo Jesucristo.
8 Vạn nducuahn dehtenduh che co nguahco yáhn ne, tahque rigonun chihve che ritahnó Dihvo vo Jesucristo. A chihco vạné nducuahn dehtenduh, redin cuandé anduhnecạ ndete che iyạca, cạva che quendí yune yahn Dihvo vo Jesucristo,
9 ne nedin yahn ye u. Hua richahtinó che ndeváhn nduco che dináhn ley che dirun Moisés, te mạn ne, nduco che ritahnó Dihvo vo Jesucristo ne, nedin yahn Dendiohs u nduhcạ che redin yahn ye nducoyạca ihyan che ritahno ye.
10 Ạma yudo vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo che ntuche ye vạn tenạhn. Nahn quendí yune yahn ye, conan cumá vederihquentiyon min. Nahn chuhríhn nduhcạ che chuhrihn ye, nde cóh nduhcạ che chih ye.
11 Quenan inó che quendí dináhn yahn ye cạva che ndedetuhche ye u vạn tenạhn.

Nahn che quendi vo numa ino vo

cotahno vo Dihvo vo Jesucristo

12 Hua ráhn che a va táh
nducuahn, nde huane che ạma
runecạde u, ate riquendí yune yahn
Dihvo vo Jesucristo, quenan inó che
conahn nducuahn, te a nedin yahn
ye u.
13 Dihnó, nduhcạ che a ráhn rí
nchuhn ne, metah tuno táh
nducuahn. Nde metah retumacáh
yahn dehtenduh che a chihcomáṇ
cạva che quendí numa inó yune
yahn Dihvo vo Jesucristo.
14 Nduhcạ sạhn che rano se cạde
ne, tihcạ riquendí yune yahn Dihvo
vo Jesucristo che ritahnó ihyan, nde
ndạ ro che ndeva Dendiohs u, conán
vahchetero.
15 Nducoyạco vo che a ndah
renahn vo vederihquentiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo ne, tihcạ nahn
che ndedecadino vo. Ndete che hua
tihcạ rendedecadino nchuhn ne, din
Dendiohs che conahn ne nduhcạ che
nahn.
16 Atạnocạ nduh, a renahn vo
nduhcạ che redin yahn, o hua, ate
nahn che quendi vo numa ino vo
yune yahn Dihvo vo Jesucristo, hua
cạhcomạn vo.
17 Dihnó, cuiquendi nchuhn yune
yáhn. Namin cua cuande ne yahn
dihno vo che runecạde vatechica ye
nduhcạ che chicuahn nuhn nchuhn.
18 A ạma ndeh yune rete cudạdó
nchuhn yahn sạhn che vatechica se
rihncheh se. Riquendí riyạhvé
nchuhn, nde ạma ri ndạché, te ạma
yạhn se che rendihche tạn se Dihvo
vo Jesucristo, redetohnan se
vederihquentiyon yahn ye che chih
ye nạn cruz.
19 Sạhn chahn ne, ndere vatechica
se vedeyeno yahn mạn se a chemin
che rivahn dendiohs yahn se.
Ndotenan che co cuihnạn se ne,
numacuahn vedeyạde vatechica se,
rahtendihco se nunde. Ate ndạ ro
yahn ne, decuihno Dendiohs sạhn.
20 Me uvo ne, ndi cuande vo
vahchetero, ne chenan rino vo che
min cạca Dihvo vo Jesucristo, ihyan
min che ndedevahn ye uvo,
ndaconan chi ye.
21 Uvo ne, ihyan vederih uvo, ate
ihyan min ne, rihquentiyon ye
nducuahn dehtenduh, ne
numacuahn vederihquentiyon yudo
yahn ye, ndacorun ye uvo, ndo vo
nduhcạ mạn ye.

4

Cuahte yeno vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo

1 Dihnó che yahinó nchuhn, ạma
yenó cạva ne, ne ạma nahn chí
quendihcheró nchuhn. A cạva
nchuhn che quendạh yavenáṇ nạn
Dendiohs. Nducote chenan rino vo
che ndaconan chi Dihvo vo
Jesucristo ne, cuiquendi nchuhn
numa ino ne cochahtino ne ihyan.
2 Evodia nduco Síntique, nducote
ritahno te Dihvo vo Jesucristo ne,
riyạhvé tạhn che nchahco te yahn
vih, nedin ndah te ndudo nduco vih.
3 Me ndih dihnó che ạma ndah
rinan ne u nạn ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo, nahn che conan ne cahvo
vo chahn cạva che nedin ndah te
ndudo nduco vih, te chinan te u,
chacotuhn nuhn ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo. Namin
Clemente mạn, yạhn ca dihno vo
mạn, chinan ye u nạn ntiyon min.
Nducoyạca ihyan chahn ne, a
ndaconahn cạca Dendiohs ihyan
cạva che cuahtenan ye vahchetero.
4 Cuahn dạma cuahte yeno
nchuhn yahn che ritahno ne Dihvo
vo Jesucristo.
5 Codin yahino ne nducoyạca
ihyan, cua cuande ye che chenan
cuma ne vedeyahino. A devano ne te
a nun ndahconan chi tun Dihvo vo
Jesucristo.
6 Hua co rạn ne yahn dehtenduh
che rahno ne. Cuica ne Dendiohs che
conan ye nchuhn nạn nducuahn.
Namin cuahn che covạh ne ne,
cuenecạh ne nundihve cuahn ihyan.
7 Ndete che tihcạ din ne ne, din
Dendiohs che ạma cuahtemạn ino
ne. Andahre nde ạma ihyan hua
conan conahn ye yahn, ate din ye
che ạma cuahtemạn ino ne.
Cuahtemạn chedave yahn ne mạn,

vederendedecadino yahn ne mạn, cochahtino ne Dihvo vo Jesucristo.

Ndedecadino vo yahn dehtenduh che ndah

8 Dihnó, cuendedecadino nchuhn yahn dehtenduh che ndah mạn, che runecạde mạn, dehtenduh che cuahtenan ino ihyan, ne ndah cạhma ye yahn mạn, dehtenduh che din che ndeva ihyan yavenạn Dendiohs mạn.
9 Cuiquendi ne nducuahn che chicuáhn nchuhn mạn, nducuahn che ca cuande ne nạn renté mạn, dehtenduh che dín mạn. Ndete che tihcạ din ne ne, conduco Dendiohs nchuhn, din ye che cuahtemạn ino ne nạn ye.

Ihyan yạn Filipos ne, dechuh ye vedino yahn Pạblo

10 Nducote ritahnó Dihvo vo Jesucristo ne, ạma ri yenó che rentạ tin nchuhn u. A devanó che hua ndinạn nchuhn u, ate yahn che yahn chenan ne ne, hua chi che chinan ne u.
11 Ndiyu che rạhn nundé che ạma va vederetạhn yáhn che tihcạ rạ́hn, te a ndi ninó che renán vedeyeno nduco adecodehno che rendạcá.
12 A devanó yahn vedechevạh, te a nchuhrihn mạ́n. Namin a devanó tạcạ cuahn che ạma va dehtenduh, te nạhn cuạn ne, va yáhn. Chemin che hua ra cudạdo u, a va, o metah yáhn, andahre nde metah deh che chéh.
13 Nạn nducuahn che rahno rí ne, nde hua ra cudạdo u, te a Dihvo vo Jesucristo che rinan ye u, rete ye vedechahtino yáhn.
14 Andahre hua nduh rendotenan ne, ạma ndạhcạ din nchuhn che chinan ne u mạn che rechuhríhn.
15 Nchuhn ihyan yạn Filipos, a devano ne te ro menạn cuahn che ndạcá nación yahn ne Macedonia, che canạn cháhn cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, atenạn nchuhn che chinán ne u, dechuh ne vedino yáhn, yahn che yeno ne che chinán nchuhn, chitahno ne Dihvo vo Jesucristo.
16 Avạne ne, cuahn che metah ndạcá nación yahn ne, numanahn che quenan cá yạn Tesalónica ne, a nde ro min canạn ne, dechuh ne o ino yune vedino yáhn, chinan ne u.
17 Ndiyu demạn che condạ tạ́h vedino yahn nchuhn che tihcạ dirún yahn ne. Che tahque nahn ne, che din ne che ndah cạva che ndạhco menun Dendiohs yahn ne.
18 Nduco vedino che dechuh nchuhn nduco dihno vo Epafrodito ne, nde rengạva ca yáhn. Dendiohs ne, ạma renan ino ye che tihcạ din ne, te anduhnecạ ndete che cạh ne ạma vedino ndah ihyan.
19 Ihyan min ne, numacuahn vederihquentiyon chahte yahn ye, conan ye nchuhn nạn nducuahn vederetạhn yahn ne, te ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.
20 ¡Ndeva vo yavenạn Chido vo Dendiohs cuahn dạma! Tihcạ co.
21 Numacuahn vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo, cuenecạh nchuhn Dendiohs nducoyạca ihyan yahn Dendiohs che vate ye tạn. Cuendeva ne Dendiohs yahn dihno vo che chenan ye muhn nducó.
22 Cuendeva ne Dendiohs yahn nducoyạca ihyan yahn ye che chenan ye muhn, menạn vihca ihyan che chenan ye ndevạco emperador.
23 Din yahino Dihvo vo Jesucristo nducoyạca nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YA̱HN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N COLOSAS

1 U Pa̱blo, che chaconahn
Dendiohs u che co apóstol yahn
Dihvo vo Jesucristo, nduco dihno vo
Timoteo,
2 dirun nuhn ca̱ca cuh, dechuh
nuhn yahn nchuhn, ihyan yahn
Dendiohs che ritahno ne numa ino
ne Dihvo vo Jesucristo. Chido vo
Dendiohs din yahino ye nchuhn, din
ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.

Reva̱h Pa̱blo ca̱va ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

3 Cuahn da̱ma che reva̱h nuhn ne,
rene ca̱h nuhn nundihve cuahn
Dendiohs, Chida Dihvo vo Jesucristo,
ca̱va nchuhn,
4 te recadino nuhn nduhca̱ che
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo ma̱n,
nduhca̱ che redin yahino ne
nducoya̱ca ihyan yahn Dendiohs
ma̱n,
5 nduhca̱ che chenan ino ne che
ndeva ye nchuhn, cuahtenan ne
vahchetero ma̱n. Nchuhn ne, a
chichahtino ne che cuahtenan ne
vahchetero nde ro che chihnevan ne
ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo.
6 Ndudo min ne, chetuhn va̱n
nchuhn, ne retuhn numachahte
iyehnse. A̱ma ri ya̱hn ihyan che
ritahno ye, ne redin ndudo me che
ndah nduco ye, nduhca̱ che din
nduco nchuhn nde ro che chihnevan
ne, ne chenahn ndah ne yahn
vedeyahino yahn Dendiohs.
7 Ndudo min ne, a dihno vo
Epafras che yahino vo sa̱hn,
chicuahn se nchuhn. Sa̱hn min ne,
combiero yahn nuhn na̱n ntiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo, ne
numacuahn chedave yahn se
rahndudo se ndudo yahn Dihvo vo
va̱n nchuhn.
8 A sa̱hn min nte cuande se nuhn
che quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs nchuhn, chenan cuma ne
vedeyahino.
9-10 Chemin che nde ro che
checadino nuhn ne, hua reguan
nuhn rica nuhn Dendiohs che conan
ye nchuhn, din ye che conahn ndah
ne vederihquentiyon yahn ye ma̱n,
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn ye ma̱n. Rica nuhn ihyan che
din ye che runeca̱de cuahtechica ne
nduhca̱ che redin yahn che
cuahtechica ihyan yahn Dihvo vo
Jesucristo, din ne nducuahn che
ndah nduhca̱ che renan ino ye.
11 Namin rica nuhn ihyan che
numacuahn vederihquentiyon yudo
yahn ye din ye che numacuahn
vedeyeno cochahtino ne ihyan,
quenda̱h ne vedechahtino na̱n
nducuahn.
12 A Chido vo Dendiohs che nedin
yahn ye uvo ca̱va che cuahtenan vo
vahchetero da̱ma nduco ihyan yahn
ye, ne nahn che cueneca̱h ne
nundihve cuahn ihyan,
13 te ndedevahn ye uvo ta̱h
chundah, ne nda̱hco ye uvo ta̱h Da̱ya
ye, ihyan min che a̱ma yahino ye
ca̱va che dinahn vo che
rihquentiyon ye.
14 A Da̱ya ye che chihco menda̱hn
ye ihyan, chera yun yahn ye, chih ye
ca̱va che nda̱co vo vederenchahco.

Vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

15 Dihvo vo Jesucristo ne, a va ye
nde ro che metah cuhnde iyehnse,
quenan cuma ye vederihquentiyon
yahn Dendiohs, ihyan min che hua
ro ye.
16 Nduco ye Dendiohs dendah ye
nducuahn dehtenduh che va
vahchetero ma̱n, iyehnse ma̱n,
dehtenduh che ro ma̱n, che hua ro
ma̱n, ángel ma̱n, vaco chihnga̱ ma̱n.
A ca̱va ma̱n ye dendah ye nducuahn.
17 Ihyan min ne, va ye nde ro che
metah cuhnde iyehnse, ne
nducuahn dehtenduh ne, hua dehva
ri yahn, te a ma̱n ye redin ye cuda̱do.

18 Avạne ne, a ihyan min che
quenan cuma ye vederihquentiyon
che tahque chahte, ne ntuche ye
menạn vih vạn tenạhn cạva che
conạn ye nạn nducuahn.
19 Tihcạ, te numacuahn vedeyeno
ndạhco Dendiohs nducuahn
vederihquentiyon yahn ye tạh ihyan
min.
20 Cạva Dihvo vo Jesucristo, ihyan
min che chihco mendạhn ye ihyan,
chera yun yahn ye, chih ye nạn cruz
ne, ndo ino Dendiohs nduco
nducuahn dehtenduh che va
iyehnse mạn, vahchetero mạn.
21 Ro menạn me ne, ạma yahn
chenan nchuhn nạn Dendiohs,
chahcotạhn ne vederihquentiyon
yahn ye, chahtechica ne vedeyeno
yahn mạn ne, chahtendihco ne
nunde.
22 Ate mạn che ndo Dihvo vo
Jesucristo nduhcạ ihyan iyehnse,
chih ye ne, ndo yạn Dendiohs nduco
ne, nchahco ye yahn ne, nedin yahn
ye nchuhn.
23 Ate nahn che quendi ne cotahno
ne numa ino ne. Hua o ndedecadino
ne. Ạma cuiquendi no ne cochahtino
ne ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo che chihnevan ne. Ndudo
min ne, rahndudo ihyan, retuhn
numachahte iyehnse, ne namin u
Pạblo rinducó ihyan rahndudó.

Pạblo ne, nda cuande yahn ye redin ye cudạdo ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

24 Mạn ne, ạma yenó che riquendí
redín ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo, rechuhríhn cạva che
ndah yahn nchuhn, ihyan yahn ye.
25 A chaconahn Dendiohs u nạn
ntiyon che cuahndudó ndendi
ndendita ndudo yahn ye vạn
nducoyạca nchuhn che ritahno ne
Dihvo vo Jesucristo,
26 te cuandé nchuhn ndudo yahn
ye che chihnde nde a rạhn me.
Ndudo min ne, nde hua devano
ihyan yahn, ate mạn ne, cade cạh ye,
checadino ihyan yahn ye.
27 Quenan cuma ye vedeyeno che
cạh ye, checadino ihyan chahn. Ạma
yudo ndudo min, ne retuhn vạn
ihyan nación chenạhn. Ndudo min
ne, che rinduco Dihvo vo Jesucristo
nchuhn, ihyan yahn ye, ne
cochahtino ne ihyan, ndevahn ne.
28 Rahndudo nuhn ndudo yahn
Dihvo vo, ne numacuahn
vededevano riyạhve nuhn mạn,
ricuahn nuhn mạn, nducoyạca
ihyan, cạva che cotahno ye Dihvo vo,
conahn ndah ye Ndudo yahn
Dendiohs, ne ndeva ye ihyan.
29 Numacuahn vederihquentiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo che te ye u
ne, redín ntiyon min numacuahn
chedave yáhn cạva che conahn.

2

1 Nahn che codevano nchuhn te
ạma rendedecadinó cạva ne mạn,
cạva dihno vo che vate ye yạn
Laodicea mạn, cạva ạma yạhn ca
dihno vo che metah ndihchero ye u
mạn.
2 Nahn che nchuhn mạn, ihyan
chahn mạn, necạh yạn ne chedave
yahn ne, ạma ndudo co no ne, din
yahino ne vih. Ndudo che cade te
Dendiohs, checadino vo ne, a ndudo
yahn Dihvo vo Jesucristo, ne nahn
che conahn ndah ne, cochahtino ne
ihyan,
3 te vededevano yahn Dendiohs
ne, ạma yudo, ne a ihyan min che
quenan cuma ye nducuahn.
4 Tihcạ dirún yahn nchuhn cạva
che tumacadino ne, ne hua co
cahncheh nde ạma ihyan nchuhn
nduco ndudo yạde yahn ye,
5 te andahre yahn quenán yahn
nchuhn, ate rendedecadinó cạva ne,
ne ạma yenó che riquendi ne numa
ino ne nduhcạ che redin yahn,
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.
6 Nducote chitahno nchuhn Dihvo
vo Jesucristo ne, nahn che quendi ne
yune yahn ye, cochahtino ne ihyan.
7 Numacuahn chedave yahn ne
cochahtino ne Dihvo vo, hua
cạhcomạn ne ihyan. Yahn chemin
ne, a chahn nchuhn, ne nahn che

quendi ne dinahn ne. Namin nahn
che necạh ne nundihve cuahn
Dendiohs cuahn dạma.

Rendacorun vederendedecadino yahn ihyan cuahn che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

8 Cuihco nchuhn cudạdo yahn
sạhn che vatechica se ricuahn se
vededevano yahn mạn se. Condi ne
cuahnecun ne che cahncheh se
nchuhn, te sạhn chahn ne, ndotenan
che cacuahn se ndudo yahn Dihvo
vo Jesucristo ne, ricuahn se
costumbre yahn ihyan iyehnse mạn,
vededevano yahn se mạn.
9 Hua cạhcovan nchuhn che
ricuahn sạhn chahn, te a Dihvo vo
Jesucristo che quenan cuma ye
nducuahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs,
10 ne nducote ritahno ne ihyan ne,
hua rendotenan ne tạma nạn
vederihquentiyon. Tahque yudo
vederihquentiyon yahn ye che co
vederihquentiyon yahn nducoyạca
ángel mạn, vaco chihngạ mạn.
11 Cuahn che chitahno ne Dihvo vo
Jesucristo ne, chacondạh vedạme ne
costumbre che renan seña ihyan.
Namin chihcomạn ne vedeyeno
yahn mạn ne, ne chichahtino ne
Dihvo vo, nedin yahn ye nchuhn.
12 Cuahn che chedenune nchuhn,
nevahnecun ne Dihvo vo Jesucristo
ne, anduhnecạ ndete che chih ne
dạma nduco ye, chihcomạn ne che
rahtendihco ne nunde. Mạn ne,
nduhcạ che numacuahn
vederihquentiyon chahte
ndedetuhche Dendiohs Dihvo vo
vạn tenạhn ne, tihcạ ndahcorun ye
nchuhn, ndo ne ihyan ra yahn che
chitahno ne ihyan.
13 Ro menạn me ne, ạma yahn
chenan nchuhn nạn Dendiohs,
nedin nunde yahn ne. Avạne ne,
ihyan tạma nación nchuhn, hua ndi
cuande ne vạn ihyan yahn ye. Ate
mạn ne, a ndedevahn ye nchuhn,
chitahno ne Dihvo vo Jesucristo,
nchahco ye nunde yahn ne.
14 Nchahco ye nducuahn nunde
yahn ne che chahtendihco ne,
chahcotạhn ne vederihquentiyon
yahn ye. Ndedevahn ye nchuhn,
dechuh ye Dihvo vo Jesucristo,
quenan yạh ye nạn cruz, nedihve ye
nunde yahn ne.
15 Dihvo vo Jesucristo ne, chih ye
nạn cruz, ne nduco chemin ne,
ndạhco ndiya ye vaco chihngạ nạn
nducoyạca ihyan, chehnevi ye
vederihquentiyon yahn.

Nahn che ndedecadino vo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs

16 Chemin che hua ndạhcạ che
ndạhchenan ihyan nchuhn nạn che
reh ne mạn, nạn che rih ne mạn,
yahn che hua rahte vihco ne cuahn
che renuhnde iyo mạn, yahn che
hua redin ne dehtenduh vihco mạn,
yahn che hua rahtetuhno ne ro
sạbado mạn.
17 Hua nduh rigonun chihve
dehtenduh chemin chan che
riquendi ihyan. Vederihquentiyon
che tahque rigonun chihve ne, che
ndedevahn Dendiohs uvo che
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
18 Hua cuahnecun ne che
cahncheh ihyan nchuhn, conun ye
nchuhn che quendi ne yune yahn ye,
din cạ ne che necun ne, te ihyan
chahn ne, rendeva ye yavenạn ángel
mạn, rente ye demạn yahn
dehtenduh che nde hua rendihche
ye mạn, redin yạde ye, ndere
rendonan mạn ye ihyan che ạma
devano ye mạn,
19 hua riquendi ye
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che ndinạn ye
yuhn vo mạn. A Dihvo vo Jesucristo
che ndi ye tin yahn nducoyạco vo
che yahn Dendiohs uvo, ne redin ye
che ạma cuạn no ndi vo nduco vih,
rinan ye uvo che cotahno ndah vo
nduhcạ che nahn Dendiohs.
20 Nducote anduhnecạ ndete che a
chih nchuhn nduco Dihvo vo
Jesucristo, chihcomạn ne
vededevano yahn ihyan iyehnse ne,
21 hua redin yahn che dinahn ne
che rạhn sạhn chahn tuhcạ: “Hua
toh ne chu, hua toh ne chạ, hua cheh
ne chu, hua cheh ne chạ, te cạhnda.”

22 Nducuahn dehtenduh chemin
chan che rihco yudo se yahn ne,
demạn vederihquentiyon yahn
ihyan, nde hua regu.
23 Vederihquentiyon che tihcạ
rihco yudo se ne, rivahn che ạma
devano se, rinan se ihyan chenạhn
cạva che tahque cotahno ye
Dendiohs mạn, cạva che tahque
cuahtenan cuma ye vedenecun mạn,
cạva che tahque cạh rihn mạn ye
ihyan mạn, ate hua richihve cạva
che cạhco tạn che cuahtechica ye
vedeyeno yahn mạn ye,
cuahtendihco ye nunde.

3

1 Mạn che a ndedevahn Dihvo vo
Jesucristo nchuhn ne, anduhnecạ
ndete che a ntuche ne nduco ye vạn
tenạhn. Chemin che nahn che codin
nun ino ne cạva che co cuahtenan ne
vahchetero nạn che va ye lạdo tạh
cuạco Dendiohs.
2 Ndotenan che ndedecadino ne,
nahn yahn ne dehtenduh che va
muhn iyehnse ne, codin nun ino ne
cạva che co cuahtenan ne
vahchetero.
3 Cuenecạhco ne te anduhnecạ
ndete che a chih ne dạma nduco
Dihvo vo, ne mạn che ritahno ne
ihyan ne, nedin yahn Dendiohs
nchuhn.
4 A yahn che ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo che va che cuahtenan vo
vahchetero, ne cuahn che ndaconan
chi tun ye numacuahn
vederihquentiyon chahte yahn ye
ne, nedin dạma ye uvo nạn ye.

Nduhcạ che nahn che cuahtechico vo

5 Nducote tihcạ ne, cuihcomạn
nchuhn che rahtechica ne vedeyeno
yahn mạn ne, rahtendihco ne nunde.
Hua ndere cuahtenan ne nduco
ihyan che hua nihnevạco ne nduco
ye mạn, hua din ne dehtenduh che
chihngạ mạn, nde hua din yahino ne
tume, te nunde min ne, a dạma
nduco nunde che rendeva ihyan
yavenạn dehtenduh che ndere redin
ye dendiohs yahn ye.
6 Ihyan che rahcotạhn ye yahn
Dendiohs, rahtendihco ye nunde che
tuhchan ne, va che din Dendiohs
castigo yah ihyan.
7 Ro menạn me ne, namin nduco
nchuhn chahtendihco ne nducuahn
nunde che tuhchan.
8 Ate mạn ne, nahn che cạhcomạn
ne. Namin nahn che cạhcomạn ne
che ri tạn ne mạn, che rahtenun ino
ne vedetạn mạn, che redin tạn ne
mạn, che ra ne cạnda ihyan mạn,
che rạhn ne ndudo chihngạ mạn.
9 Hua cahncheh ne vih, te nchuhn
ne, a chihcomạn ne vedeyeno yahn
mạn ne che chahtechica ne ro
menạn, chahtendihco ne nunde.
10 Mạn ne, a ndedevahn Dendiohs
nchuhn, ndahcorun ye
vederendedecadino yahn ne, din ye
che ndo ne anduhnecạ ihyan ra. Ro
ro rinan ye nchuhn cạva che nde
tahque runecạde cuahtechica ne,
nde conan conahn ne
vederihquentiyon yahn ye, ndo ne
ihyan nduhcạ che nahn ye.
11 Dehve din yahn, a ihyan nación
yahn Israel uvo, o ihyan tạma
nación, a chenan seña uvo, o hua, a
redin vo ntiyon yahn ihyan, o redin
vo ntiyon yahn mạn vo, te che
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, a
dạma no nducoyạco vo. Che
richihve yuhn vo ne, che ritahno vo
ihyan min, ndi cuando vo vạn ihyan
yahn ye.

12 Numacuahn vedeyahino
tendạhnun Dendiohs nchuhn, nedin
yahn ye nchuhn. Chemin che nahn
che cuahtenan cuma ne vedeyahino
mạn, vedevạhino mạn, vedenecun
mạn, vedechahtino mạn.
13 Codin chahtino ạma tạma ne
yahn vih, ne ndete che din tạn ạma
cha nchuhn nduco vih ne,
cuenchahco ne yahn vih. Dihvo vo
Jesucristo ne, a nchahco ye yahn
nchuhn, ne nahn che quendi ne
yune yahn ye, nchahco ne yahn vih.
14 Nạn nducuahn ne, codin yahino
ne vih cạva che ndạhcạ cuahtenan
ne nduco vih, ne ạma no ndudo co
nducoyạca ne.

15 Dendiohs din ye che cuahtemạn chedave yahn ne, te a cạva chemin che tendạhnun ye nchuhn, ạma cuạn co no ne nduco vih. Nahn che necạh ne nundihve cuahn ihyan yahn nducuahn che din ye nduco ne.
16 Cuahtenun ino ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo cuahn dạma, hua cạhcomạn ne. Numacuahn vededevano cuicuahn vih ne mạn, cuenecạh ne vedechahtino vih ne mạn, cuahndudo ne salmo mạn, cuita ne himno mạn, cuah ne Dendiohs chete chedave yahn ne, cuenecạh ne nundihve cuahn ihyan mạn.
17 Nạn nducuahn che redin ne mạn, che rente ne mạn, cuenecạhco ne te va Dihvo vo Jesucristo. Namin cuenecạh ne nundihve cuahn Dendiohs che cuande yahn ihyan min.
18 Nchuhn ihyan ndạhta, codinahn ne yahn inchạhn ne, te nducote ritahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, quenan cuma che tihcạ din ne.
19 Nchuhn ihyan chạhn, codin yahino ne ihyan ndạhta yahn ne, hua co tạn ne nduco ye.
20 Nchuhn decạhya, codinahn ne nducuahn che rihquentiyon indihte yahn ne, te chemin che renan ino Dihvo vo.
21 Nchuhn che vate dạya ne, hua ndere din tạn ne nduco dạya ne cạva che hua co ndạche.
22 Nchuhn che redin ne ntiyon yahn ihyan, codinahn ne yahn patrón yahn ne numacuahn chedave yahn ne. Ndạhcạ codin ne ntiyon yahn ye cuahn dạma, ndiyu demạn cuahn che rendihchero ye nchuhn, te nducote ritahno ne Dendiohs ne, tihcạ nahn che din ne.
23 Nducuahn ntiyon che redin ne ne, codin ne nduco vedeyeno, cuenecạhco ne te va Dihvo vo Jesucristo.
24 Cuedevano ne te ndete che tihcạ dinahn ne ne, redinahn ne vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, ne mạn ye ndạhco menun ye yahn ne, ndeva ye nchuhn, cuahtenan ne vahchetero.
25 Namin cuedevano ne te ihyan che duhtuno ihyan ye ne, va che co ye castigo yahn nunde yahn ye. Ndạhco menun Dendiohs yahn ye tunoca che nedin ye. Hua dehve rạhco ne, te Dendiohs ne, dạma no rendihche ye nducoyạca ihyan.

4

1 Nchuhn che chenan cuma ne mozo yahn ne, cuihquentiyon ne ihyan nduhcạ che redin yahn, hua din tạn ne nduco ye. Cuenecạhco ne te namin nchuhn ne, va Dihve ne Jesucristo vahchetero.
2 Nducoyạca nchuhn ne, cuahteyạn ne cuahn dạma, covạh ne mạn, cuenecạh ne nundihve cuahn Dendiohs mạn.
3 Cuica ne Dendiohs che din ye che ndạca yune che cuahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ndudo min che hua devano ihyan ro menạn. A yahn che rahndudó ndudo min che quenún vạcoyạhn.
4 Cuica ne Dendiohs che conan ye u che cuahndudó nduhcạ che redin yahn cạva che conahn ihyan.
5 Nạn nducuahn che redin nchuhn vạn ihyan che hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, nahn che nduco rino nduco ndah cạva che ndạca yune che yạhve ne ihyan, ne cotahno ye.
6 Nạn ndudo yahn ne ne, nahn che runecạde ne. Namin nahn che devano ne tạcạ ndahconan ne yahn dehtenduh che tumerune queri ạma ihyan.

Renecạh Pạblo Dendiohs ihyan

7 Dihno vo Tíquico che yahino vo sạhn ne, ạma ndah redinahn se, rinan se u nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Sạhn min nte cuande se nchuhn nduhcạ che quenán muhn.
8 Dechúh sạhn tạn cạva che nte cuande se nchuhn nduhcạ che chenan nuhn muhn mạn, cạva che necạh yạn se chedave yahn ne mạn.
9 Dihno vo Onésimo, sạhn yạn vạco ne, che yahino vo sạhn mạn, che

ndạhcạ redinahn se nạn ntiyon yahn Dihvo vo mạn ne, namin nduco se cuenchi se tạn. Sạhn sih nte cuande se nchuhn yahn dehtenduh che ri muhn.

10 Aristạrco che dạma quenun se vạcoyạhn nducó ne, dechuh se Dendiohs yahn nchuhn. Namin Mạrcos sạhn vih Bernabé ne, dechuh se Dendiohs yahn ne. Sạhn min ne, a nté nduco nchuhn yahn se. Cuenevahnecun ne sạhn ndete che denạn chi se tạn.

11 Namin Jesús che namin duche se Justo ne, dechuh se Dendiohs yahn nchuhn. Vạn ihyan nación yahn Israel che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, atenạn sạhn chahn che rinan se u nạn ntiyon yahn Dendiohs, rendạcá vedechahtino chahte.

12 Epafras, tạma sạhn yạn vạco ne, che redin se ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, dechuh se Dendiohs yahn nchuhn. Sạhn min ne, cuahn dạma ạma rica se Dendiohs che din ye che quendi nchuhn cotahno ne numa ino ne mạn, dinahn ne nducuahn vederihquentiyon yahn ye mạn.

13 U devano cuạcó nduhcạ che ạma rendededecadino se cạva nchuhn mạn, dihno vo che vate ye yạn Laodicea mạn, yạn Hierápolis mạn.

14 Doctor Lucas che yahino vo ihyan mạn, Demas mạn ne, dechuh ye Dendiohs yahn ne.

15 Cuenecạh nchuhn Dendiohs dihno vo che vate ye yạn Laodicea mạn, Ninfas mạn, dihno vo che rendo dạma ye vạco ye, rendeva ye yavenạn Dendiohs mạn.

16 Cuihno ndihchenan nchuhn cạca cuh tạn ne, cuedechuh ne yạn Laodicea, ndihchenan dihvo vo che vate ye min. Namin condihchenan ne cạca che dechúh yahn ihyan chahn.

17 Cạhma ne co ne Arquipo che ndạhcạ dinahn ye ntiyon che ndihco Dihvo vo Jesucristo tạh ye.

18 Nạn che rente nuhn Dendiohs nchuhn nạn cạca cuh ne, mán dirún. Cuenecạhco ne te u ne, vạcoyạhn quenún. Dendiohs din yahino ye nchuhn. Tihcạ co.

CẠCA CHE DIRUN SAN PẠBLO MENẠN, DECHUH YE YẠHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YẠN TESALONICA

1 Nchuhn, ihyan yahn Dendiohs
Chida mạn, yahn Dihvo vo Jesucristo
mạn, che vate ne yạn Tesalónica, u
Pạblo nduco Silas nduco Timoteo,
dirun nuhn yahn ne. Chido vo
Dendiohs mạn, Dihvo vo Jesucristo
mạn, din yahino ye nchuhn, din ye
che ndạhcạ cuahtenan ne.

Nduhcạ che chitahno ihyan yạn Tesalónica

2 Cuahn dạma renecạh nuhn
nundihve cuahn Dendiohs cạva
nducoyạca nchuhn, revạh nuhn
cạva ne.
3 Cuahn dạma rentihyon yạn nuhn
nạn Chido vo Dendiohs yahn ntiyon
che redin nchuhn mạn, nduhcạ che
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo,
yahino ne ihyan mạn, nduhcạ che
rechuhrihn ne numacuahn
vedenecun, ndichahtino ne ihyan
mạn.
4 Dihno nuhn, Dendiohs ne,
yahino ye nchuhn. Devano nuhn te
mạn ye tendạhnun ye nchuhn.
5 Cahndudo nuhn ndudo yahn
Dihvo vo Jesucristo numa ino nuhn,
chihnevan nchuhn, ne numacuahn
vederihquentiyon din Vaco Ndah
yahn Dendiohs che chitahno ne. A
devano nchuhn nduhcạ che
chahtechica nuhn vạn ne cạva che
ndah yahn ne.
6 Quendi nchuhn nduhcạ che
chicuahn Dihvo vo Jesucristo mạn,
nduhcạ che chicuahn nuhn mạn.
Andahre ạma chuhrihn ne, ate din
Vaco Ndah yahn Dendiohs che
nevahnecun ne ndudo yahn Dihvo
vo Jesucristo numacuahn vedeyeno.
7 Ạma yạhn ihyan, yạhn yahn
Macedonia mạn, Acaya mạn, chihco
ye cudạdo nduhcạ che chitahno
nchuhn Dihvo vo Jesucristo, ne
namin chitahno ye ihyan.
8 Tihcạ chi che chetuhn ndudo
yahn Dihvo vo vạn nchuhn. Ndiyu
demạn yạhn yahn Macedonia mạn,
Acaya mạn, te numachahte devano
ihyan nduhcạ che redinahn nchuhn
ndudo yahn Dendiohs. Nde nuhn,
metah deh cuande che cạhma nuhn,
9 te nde mạn ihyan chahn rente
cuande ye nuhn nduhcạ che
nevahnecun nchuhn nuhn,
chihcomạn ne dehtenduh che redin
ihyan dendiohs yahn ye, ne chitahno
ne Dendiohs, ihyan min che
quenduche ye, ndeva ne yavenạn ye.
10 Rente ye yahn Dihvo vo
Jesucristo, Dạya Dendiohs, ihyan
min che ndedetuhche Dendiohs
ihyan vạn tenạhn, ihyan min che
ndedevahn ye uvo yahn castigo yah
che va che cuahno co ihyan nunde.
Namin rente ye nduhcạ che chenan
rino nchuhn che cạca ye vahchetero,
ndaconan chi tun ye.

2

Nduhcạ che cahndudo Pạblo Ndudo yahn Dendiohs

1 Dihno nuhn, a mạn nchuhn
devano ne te chichihve ntiyon che
din nuhn vạn ne.
2 Andahre ạma chuhrihn nuhn ro
menạn, din tạn ihyan yạn Filipos
nduco nuhn, ate Dendiohs ne,
chinan ye nuhn, ne numa ino nuhn
cahndudo nuhn ndudo ndah yahn
ye vạn nchuhn.
3 A devano cuạco nuhn te ndudo
ndah che rahndudo nuhn. Hua
ndere rahndudo nuhn dehtenduh
ndudo cạva che cahncheh nuhn
ihyan.
4 Tendạhnun Dendiohs nuhn, ne
chihquentiyon ye che cuahndudo
nuhn ndudo ndah yahn ye.
Nducuahn chemin che rahndudo
nuhn. Hua retumacạh nuhn
andahre hua renan ino ihyan, te
Dendiohs ne, tihcạ nahn ye. A ihyan
min che rendihche ye chedave yahn
nuhn.

5 Hua nte yạde nuhn nduco
nchuhn cạva che te ne tume nuhn. A
devano mạn nchuhn chemin, nde
Dendiohs ne, a devano ye.
6 Andahre nuhn ne, nduhcạ
intiyahn che dechuh Dihvo vo
Jesucristo, ate hua renuhn nuhn che
ndeva ihyan yavenạn nuhn.
7 Tahque ndah ne, chahtechica
nuhn numacuahn vedenecun.
Chahtenan nuhn vạn nchuhn, din
yahino nuhn nchuhn nduhcạ che
yahino ihyan ndạhta dạya ye che
retạve ye nduco cudạdo.
8 Ạma yahino nuhn nchuhn.
Chemin che chicuahn nuhn ndudo
ndah yahn Dendiohs nchuhn, nde
mạn nuhn, chihco mendạhn nuhn
cạva ne.
9 Dihno nuhn, namin a devano
nchuhn nduhcạ che chuhrihn nuhn,
din nuhn ntiyon nde ro nde rạhn
cạva che ndạca che chuhnun nuhn.
Tihcạ din nuhn numacuahn ro che
chahtenan nuhn yạn vạco nchuhn,
cahndudo nuhn ndudo ndah yahn
Dendiohs, te hua nahn denduh nuhn
nde ạma cha nchuhn.
10 Nduco cudạdo chahtenan nuhn
vạn nchuhn, nde ạma nunde hua
chahtendihco nuhn. A mạn nchuhn
a devano ne, nde Dendiohs ne, a
devano ye.
11 Namin a devano nchuhn te
necạh yạn nuhn chedave yahn ne
nduhcạ che renecạh yạn ihyan
chedave yahn dạya ye.
12 Tihcạ din nuhn, chicuahn nuhn
nchuhn nduhcạ che va che
cuahtechica nchuhn nduco cudạdo,
te nchuhn ne, ihyan yahn Dendiohs,
ihyan min che ạma yudo
vederihquentiyon yahn ye.
13 Cuahn che cahndudo nuhn
ndudo yahn Dendiohs, chihnevan
nchuhn ne, nevahnecun ne, te
chenahn ne che chemin che
vederihquentiyon yahn Dendiohs,
ndiyu yahn ihyan iyehnse. A ndudo
min che redin che ndah nduco
nchuhn che chitahno ne. Chemin
che cuahn dạma renecạh nuhn
nundihve cuahn Dendiohs.
14 Dihnó, nduhcạ che redin ihyan
nación yahn Israel che rechuhrihn
ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo che vate ye estạdo yahn
Judea, tihcạ rechuhrihn nchuhn,
redin ihyan yạn vạco ne.
15 A ihyan nación yahn Israel
chahn che chihno ye Dihvo vo
Jesucristo. A ihyan ndico yahn ihyan
chahn che chihno ye ihyan profeta a
rạhn me. Mạn ne, a ihyan chahn tun
che redecạno ye nuhn. Hua
redinahn ye che rihquentiyon
Dendiohs. Nde ạma ihyan hua ri
rendihche ye.
16 Rihca tạn ye che cuahndudo
nuhn, cahnevan ihyan nación
chenạhn cạva che ndedevahn
Dendiohs ihyan nduhcạ che
ndedevahn ye uvo. Nduco tihcạ din
chahte nduh ye nunde yahn ye. Ate
mạn che cuạco ne, a vate ye
vedeyah, ri ye castigo yah yahn
Dendiohs.

Nahn cạhn Pạblo tạma yune, quendihchero ye ihyan yạn Tesalónica

17 Dihnó, cuahn che ndạca nuhn
vạn nchuhn ne, ạma chi rạn nuhn.
Andahre yahn chenan nuhn, ate
ạma renecạhco nuhn nchuhn, ạma
nahn ndaconan chi nuhn
quendihchero nuhn nchuhn.
18 U Pạblo ne, ạma ndeh yune
nahn chí mạn, ạma náhn che chi
nuhn mạn. Ate queri ạma yune ne,
din vạhche chundah.
19 Ạma yeno nuhn che chitahno
nchuhn Dihvo vo Jesucristo. Cuahn
che naconan chi tun ye ne, ạma co
yeno nuhn, te ro min ne, co ro ntiyon
che din nuhn vạn nchuhn.
20 A cạva nchuhn che ạma yeno
nuhn.

3

1 Ro che ạma ndedecadino nuhn
cạva nchuhn ne, chihco dạma ino
nuhn che cuahtenan nuhn demạn
nuhn yạn Atenas,
2 ne dechuh nuhn dihno vo
Timoteo cạva che necạh yạn se
chedave yahn nchuhn. Sạhn min ne,
nduco se nuhn, redin se ntiyon yahn

Dendiohs, rahndudo se ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
3 Dechuh nuhn sạhn, te hua nahn nuhn che co rạn nchuhn yahn dehtenduh che rechuhrihn ne. A devano mạn ne te va che chuhrihn vo.
4 Cuahn che chenan ca nuhn nduco nchuhn ne, a rente nuhn nduco ne te va che chuhrihn vo. Mạn ne, a chinahn ndudo min. A rendihche ne.
5 Nducote ametah chichá che rendedecadinó cạva nchuhn ne, dechúh che tumeruné ndete che riquendi nchuhn ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. Ndedecadinó te co a detohnan chundah ntiyon che din nuhn, din se che chihcomạn ne che chitahno ne.
6 Ate mạn ne, a ndaconan Timoteo, ne nte cuande se nuhn nduhcạ che riquendi nchuhn ritahno ne mạn, nduhcạ che chenan cuma ne vedeyahino mạn. Namin nte cuande se nuhn che renecạhco nchuhn nuhn numacuahn vedeyahino, nahn ndihchero ne nuhn nduhcạ che nahn ndihchero mạn nuhn nchuhn.
7 Dihnó, chemin che andahre ạma rechuhrihn nuhn, ate ạma yeno nuhn mạn che checadino nuhn nduhcạ che riquendi nchuhn ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.
8 Ạma vedechahtino cạva nuhn che tihcạ riquendi nchuhn ritahno ne Dihvo vo.
9 Nde hua rentạquino nuhn tạcạ necạh nuhn nundihve cuahn Dendiohs yuhn vo che ạma yeno nuhn cạva nchuhn.
10 Nde ro nde rạhn revạh nuhn che nahn ndihchero nuhn nchuhn, cacuahn ca nuhn nchuhn che quendi ne cotahno ne numa ino ne.
11 Ạma nahn nuhn che mạn Chido vo Dendiohs mạn, Dihvo vo Jesucristo mạn, te yune ye che chi nuhn quendihchero nuhn nchuhn.
12 Nahn nuhn che din Dihvo vo che conahn ndah ne vederihquentiyon yahn ye, din yahino vih ne mạn, din yahino ne nducoyạca ihyan mạn, nduhcạ che yahino mạn nuhn nchuhn.
13 Namin nahn nuhn che din ye che quendi nchuhn cotahno ne ihyan numa ino ne, cạva che ndạ ro che ndạ ye nduco ihyan yahn ye ne, dave yavenạn ne nạn Chido vo Dendiohs.

4

Nduhcạ che nahn Dendiohs che cuahtenan ihyan

1 Dihnó, mạn ne, va ạma nạn che rihquentiyon nuhn nchuhn numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Nchuhn ne, a ca cuande ne yahn nuhn nduhcạ che nahn Dendiohs che cuahtenan vo iyehnse, ne tihcạ chenan ne nduco vih. Ate nahn nuhn che nde tahque ndạhcạ cuahtenan ne.
2 A devano nchuhn nduhcạ che chicuahn nuhn nchuhn numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
3 Nahn Dendiohs che dave yavenạn nchuhn nạn ye. Hua ndere cuahtenan ne nduco ihyan che hua nihnevạco ne nduco ye.
4 Queri ạma nchuhn, cuahtenan cuma ne ndạhta yahn ne nduco vedino vedenecun.
5 Hua ndere cuahtechica nchuhn vedeyeno yahn mạn ne, nduhcạ che vatechica ihyan che nde hua devano ye che va Dendiohs.
6 Hua tihcạ cuahtechica nchuhn, cuahtendihco ne nunde nạn ihyan, te Dihvo vo Dendiohs ne, din ye castigo ihyan yahn nunde che tuhchan, nduhcạ che a te cuande nuhn nchuhn.
7 Dendiohs ne, a tendạhnun ye uvo, ne nahn ye che dave yavenạn vo nạn ye. Hua nahn ye che ndere cuahtechico vo.
8 Adecoduhno ihyan che hua redinahn ye che tihcạ rihquentiyon nuhn ne, hua rahcotạhn ye vederihquentiyon yahn ndere ihyan, te rahcotạhn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ihyan min che rete ye Vaco Ndah yahn ye uvo.

9 Me nduhcạ che va che din yahino
nchuhn vih ne, nde hua redin fuerza
che dirun nuhn yahn ne, te a mạn
Dendiohs chicuahn ye nchuhn che
din yahino vih ne.
10 Dihnó, a redin yahino nchuhn
nducoyạca ihyan che ritahno ye
Dihvo vo Jesucristo che vate ye yạhn
yahn Macedonia, ne ạma nahn nuhn
che tihcạ quendi ne.
11 Ndạhcạ cuahtenan nchuhn. Hua
condạ mendạhn ne nạn dehtenduh
che redin ihyan. Codin ne ntiyon
nduhcạ che a te cuande nuhn
nchuhn,
12 cạva che ndạhcạ chuhnun ne,
ne nevahnecun nducoyạca ihyan
nchuhn. Va che ndạ tun Dihvo vo
Jesucristo.
13 Dihnó, nahn nuhn che codevano
nchuhn yahn dihno vo che rendạca
ye iyehnse cuh. Hua co rạn nchuhn
cạva ye, nduhcạ che redin ihyan che
hua devano ye che va che ntuche
tenạhn, ne cuahn che rih ạma ihyan
yahn ye ne, rạhco ye te ạma yune no
chihnonan yahn ye.
14 Uvo ne, a devano vo te chih
Dihvo vo Jesucristo, ne ntuche ye.
Namin a devano vo te nducoyạca
tenạhn che chitahno ye ihyan cuahn
che chahte ye iyehnse ne, va che
ndedetuhche Dendiohs ihyan.
15 Chemin che numacuahn
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo rete cuande nuhn
nchuhn, te ro che ndạ tun ye ne,
nducoyạco vo che chenan ca vo
iyehnse, hua quendạhnạn vo yahn
dihno vo che a ndih ye.
16 Ndạ ro min ne, mạn Dihvo vo
Jesucristo cạca ye vahchetero. Ura
min ne, cuah ạma ndudo nạn ro
numacuahn vederihquentiyon.
Namin cuah ạma ángel ndinạn.
Namin cuah corneta yahn Dendiohs.
Tuhme menạn vihca va che ntuche
nducoyạca tenạhn che chitahno ye
Dihvo vo Jesucristo.
17 Cuihno min ne, nducoyạco vo
che chenan ca vo iyehnse,
ndedecuan Dendiohs uvo dạma
nduco ihyan chahn vạn man, ne
ntạhn nun vih vo nduco Dihvo vo
Jesucristo nạn ro. Tuhme cuahtenan
vo nduco Dihvo vo numacuahn ro.
18 Nducote a tihcạ va cạde che va
che conahn ne, cuente nchuhn yahn
chemin nduco vih, cuenecạh yạn ne
chedave yahn ạma tạma ne.

5

1 Dihnó, hua co co nuhn nchuhn
deh ro, o deh nduyo che tihcạ
conahn,
2 te a devano cuạco mạn nchuhn te
adenạn techecạde Dendiohs yahn
ihyan, nde hua duh devano deh ura.
3 Cuahn che tahque ndạhcạ vate
ihyan, che nde tah hua
rendedecadino ye ne, a denạn ndạ
venecuino min nạn ye nduhcạ che
ra yah chete ndạhta che a ndạ ura
che cuacoyạhn ye, ne hua co
ndevahn ye yahn vedeyah min.
4 Ate nchuhn dihnó, nducote a
chitahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, a
vateyạn ne adecodehno ura che
conahn.
5 Uvo ne, a ndedevahn Dendiohs
uvo. Ate ihyan chenạhn ne, cạhnda
yahn ye.
6 Chemin che nahn che cuahteyạn
vo cạva che hua co man vo nduhcạ
ihyan chahn.
7 Nạhn ye ne, vateyạdo ye, ne
nạhn ye vatechica coh ye.
8 Ate uvo ne, a chitahno vo Dihvo
vo Jesucristo, ne nahn che runecạde
cuahtechico vo. Nduhcạ sandạdo
che va deh nduco che ndedevahn se
sạhn ne, tihcạ uvo, te ritahno vo
Dihvo vo Jesucristo, ne cuahtenan
cumo vo vedeyahino, ndichahtino
vo che ndedevahn ye uvo.
9 Dendiohs ne, tendạhnun ye uvo,
din ye che chitahno vo Dihvo vo
Jesucristo cạva che ndedevahn ye
uvo yahn castigo yah che va che co
ihyan nunde.
10 A cạva uvo che chih Dihvo vo, ne
ro che ndạ ye ne, a ndih vo, o
chenduche vo, va che cuahtenan vo
dạma nduco ye.

11 Chemin che cuiquendi nchuhn
cuenecạh yạn ne chedave yahn ạma
tạma ne.

Riyạhve Pạblo ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

12 Dihnó, nahn nuhn che
nevahnecun nchuhn ihyan che
rahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo, riyạhve ye nchuhn, te
ihyan chahn ne, chenan cuma ye
vederihquentiyon.
13 Va che din yahino ne ihyan cạva
ntiyon che redin ye.

Ndạhcạ cuahtenan ạma tạma ne
nduco vih.
14 Dihnó, nahn nuhn che yạhve
nchuhn dihno vo che hua nahn din
ye ntiyon mạn, cuenecạh yạn ne
chedave yahn ihyan che rạn ye mạn,
cuenan ne ihyan che hua ndah
ritahno ye mạn, codin chahtino ne
yahn nducoyạca ye mạn.
15 Cuihco nchuhn cudạdo. Hua
dạma co ne nduco ihyan che redin
tạn ye nduco ne. Tahque ndah ne,
codin nun ino ne, codin ne che ndah
nduco vih mạn, nduco nducoyạca
ihyan mạn.
16-17 Cuahn dạma cuenecạh yạn
nchuhn chedave yahn ne mạn,
covạh ne mạn.
18 Adehno che cuahno co nchuhn
ne, cuenecạh ne nundihve cuahn
Dendiohs. Tihcạ nahn Dendiohs che
dinahn nchuhn. Chemin che dechuh
ye Dạya ye Jesucristo.
19 Hua cuahcotạhn nchuhn
vederihquentiyon yahn Vaco
Dendiohs.
20 Cuenevahnecun ne ndudo che
recạh Dendiohs che rente ihyan
nduco ne.
21 Cuihco nchuhn cudạdo yahn
ndudo che rihnevan ne. Cha che
ndah ne, codinahn ne.
22 Hua nevahnecun ne nde ạma
nạn dehtenduh che chihngạ.
23 Dendiohs, ihyan min che redin
ye che rahte dihn chedave yahn
ihyan, mạn ye nchahco ye nunde
yahn nchuhn, nedin dave ye
chedave yahn ne. Ndạ ro che ndạ
Dihvo vo Jesucristo ne, ndeva ye
nchuhn.
24 A ihyan min che tendạhnun ye
nchuhn. Va che dinahn ye
nducuahn, te redinahn ye ndudo
yahn ye.
25 Dihnó, covạh nchuhn cạva
nuhn.
26 Cuenecạh nchuhn Dendiohs
nducoyạca dihno vo numacuahn
vedenecun.
27 Numacuahn vederihquentiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo
rihquentiyón che cuahndudo
nchuhn cạca cuh, cahnevan
nducoyạca dihno vo.
28 Dihvo vo Jesucristo din yahino
ye nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO ADIVE, DEHCUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N TESALONICA

1 Nchuhn, ihyan yahn Chido vo
Dendiohs ma̱n, yahn Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, che vate ne ya̱n
Tesalónica, u Pa̱blo nduco Silas
nduco Timoteo, dirun nuhn yahn ne.
2 Chido vo Dendiohs ma̱n, Dihvo
vo Jesucristo ma̱n, din yahino ye
nchuhn, din ye che nda̱hca̱
cuahtenan ne.

Va che techeca̱de Dendiohs yahn nducoya̱ca ihyan nunde

3 Dihnó, numacuahn ro reneca̱h
nuhn nundihve cuahn Dendiohs
ca̱va nchuhn. A tihca̱ va che neca̱h
nuhn nundihve cuahn ihyan, te
queri a̱ma ro ne, nde tahque ritahno
ne Dihvo vo Jesucristo ma̱n, nde
tahque yahino vih ne ma̱n.
4 Chemin che adecotino che renda̱
nuhn va̱n ihyan che ritahno ye
Dihvo vo ne, rente nuhn numacuahn
vedeyeno nduhca̱ che riquendi
nchuhn ritahno ne Dihvo vo
numacuahn chedave yahn ne,
andahre a̱ma ndeh na̱n dehtenduh
che rahno ri ne ma̱n, rechuhrihn ne
ma̱n.
5 Hua cua ne cuda̱do, te Dendiohs
yuhn vo retecheca̱de ye numa
cua̱co. Cuahn che cuihno techeca̱de
ye ne, ndeva ye nchuhn, cuahtenan
ne na̱n che rihquentiyon ye. A va
che cuahtenan ne min, te yahn
chemin che rechuhrihn ne.
6 Va che din Dendiohs castigo
ihyan che redin ye che rechuhrihn
nchuhn.
7 Cuahn che ca̱ca Dihvo vo
Jesucristo vahchetero nduco ángel
yahn ye, cuhnde ro ye numacuahn
vederihquentiyon yahn ye va̱n
ruchiya̱hn che ca̱ca na̱n ro ne,
cahnevi Dendiohs nducuahn che
rechuhrihn vo.
8 Nda̱ ro min ne, nducoya̱ca ihyan
che hua chitahno ye Dendiohs, hua
dinahn ye ndudo ndah yahn Dihvo
vo Jesucristo ne, din Dihvo vo
castigo ihyan.
9 ¡A̱ma chahte vederihquentiyon
yahn Dihvo vo! ¡A̱ma yudo na̱n va
ye! Ihyan che ndinda ye ne, a̱ma
yahn na̱n va Dihvo vo, min va che
cuahtenun ye, co ye castigo
numacuahn ro.
10 Cuahn che ndaconan chi Dihvo
vo ne, ndeva ihyan yahn ye yavena̱n
ye, ne a̱ma ndah ro yahn ye, te a
chitahno ye ihyan. Namin a̱ma ndah
ro yahn nchuhn, te a chitahno ne
ndudo yahn ye che cahndudo nuhn.
11 Yahn che tihca̱ va che conahn
ne, chemin che reva̱h nuhn ca̱va
nchuhn ro ro, rica nuhn Dendiohs
yuhn vo ca̱va che nda̱hca̱ quendi
nchuhn, ne hua nto ino ye che a
tenda̱hnun ye nchuhn. Namin rica
nuhn ihyan che numacuahn
vederihquentiyon yahn ye din ye
che conahn nduco nchuhn
nducuahn che ndah ma̱n, conahn
nducuahn ntiyon che nahn din ne
yahn che ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo ma̱n.
12 Nduco tihca̱ ne, ndeva ihyan
yavena̱n Dihvo vo. Namin ndeva ye
yavena̱n nchuhn yahn che Chido vo
Dendiohs ma̱n, Dihvo vo Jesucristo
ma̱n, yahino ye nchuhn.

2

Va che nda̱ a̱ma sa̱hn ndinda

1 Dihnó, nducote va che ndaconan
chi tun Dihvo vo Jesucristo, nedin
da̱ma ye nducoya̱co vo, conduco vo
ihyan ne, va a̱ma ndudo che co nuhn
nchuhn.
2 Hua cuahnecun nchuhn che
cahncheh nde a̱ma ihyan nchuhn.
Andahre ca̱hma a̱ma vaco che a nda̱
Dihvo vo Jesucristo ma̱n, andahre
cuahndudo ihyan che a nda̱ ye ma̱n,
andahre dechuh ihyan ndudo yahn
ne che a nda̱ ye ma̱n, din ca̱ ye che
nuhn dirun nuhn yahn ne, ate nde
hua cotahno ne, nde hua dihya ne co.

3 Hua tumecạh ne yahn nde ạma
ihyan che tihcạ nahn cahncheh ye
nchuhn. Numanahn che metah ndạ
ro min ne, va che necuan ihyan, co
tạn ye nduco Dendiohs. Namin va
che ndạ ạma sạhn ndinda.
4 Sạhn min ne, co tạn se nduco
nducuahn che rendeva ihyan
yavenạn, redin vahn ye Dendiohs.
Nde condạ se chete yạco chahte
yahn Dendiohs, ndere cuahndudo se
che sạhn min che Dendiohs.
5 Cuenecạhco nchuhn. Ro menạn
me cuahn che quenán nduco
nchuhn ne, a rạ́hn rí nchuhn che
tihcạ va che co.
6 A devano nchuhn duh che redin
vạhche yahn sạhn min mạn ro cuh,
cạva che hua co chi se nde ndạ ro
yahn se.
7 Vederihquentiyon chihngạ che
va cuạhn ndeh ne, a va iyehnse cuh.
Mạn ne, adeche cuavi cha che redin
vạhche yahn,
8 tuhme ndạ sạhn ndinda me. Ate
cuahn che ndạ Dihvo vo Jesucristo
ne, decuihno ye sạhn.
9 Sạhn ndinda me ne, quenan
cuma se vederihquentiyon chahte
yahn chundah, ne ạma ndeh nạn
vederihno din se numacuahn
vederihncheh.
10 Cahncheh se nducoyạca ihyan
che va che conda ye, che hua
chitahno ye ndudo cuạco cạva che
ndevahn ye.
11 Chemin che cuahnecun
Dendiohs che cotahno ye
vederihncheh min.
12 Tihcạ va che conda nducoyạca
ye, te hua nahn cotahno ye ndudo
cuạco, ne tahque ndah ye ne,
riquendi ye dehtenduh che chihngạ.

Tendạhnun Dendiohs ihyan che ndeva ye

13 Me nchuhn dihnó, yahino Dihvo
vo Jesucristo nchuhn. Chemin che
renecạh nuhn nundihve cuahn
Dendiohs cạva ne, te nde ro menạn
ne, tendạhnun ye nchuhn cạva che
ndedevahn ye nchuhn. Nedin dave
ye chedave yahn ne numacuahn
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn ye, din ye che chitahno ne
ndudo cuạco.
14 Te yune Dendiohs che chitahno
nchuhn ndudo che cahndudo nuhn,
te a tendạhnun ye nchuhn cạva che
ndedevahn ye nchuhn, ne
cuahtenan cuma nduco ne
vederihquentiyon chahte yahn
Dihvo vo Jesucristo.
15 Dihnó, quendi nchuhn cotahno
ne numacuahn chedave yahn ne che
chicuahn nuhn nchuhn mạn, che
dirun nuhn yahn ne mạn.
16 A Dendiohs che yahino ye uvo,
ne renecạh yạn ye chedave yuhn vo
numacuahn ro, redin ye che chenan
ino vo ihyan.
17 Dihvo vo Jesucristo mạn, Chido
vo Dendiohs mạn, necạh yạn ye
chedave yahn nchuhn, din ye che
cotahno ne numa ino ne, cạva che
runecạde nducuahn nạn ndudo che
rente ne mạn, nạn ntiyon che redin
ne mạn.

3

Nahn Pạblo che covạh ihyan

1 Dihnó, covạh nchuhn cạva nuhn.
Cuihca ne Dendiohs che din ye che
nun cotuhn ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo numachahte, ne
nevahnecun ihyan nduhcạ che
nevahnecun ne.
2 Nducote vate ihyan che duhtuno
ihyan ye, che hua ritahno ye Dihvo
vo ne, cuihca ne Dendiohs che hua
cuahnecun ye che din tạn ye nduco
nuhn.
3 Dihvo vo Dendiohs ne, redinahn
ye ndudo yahn ye. Din ye che quendi
nchuhn, cotahno ne numa ino ne.
Din ye cudạdo nchuhn cạva che hua
dehva cuahno co ne.
4 Ndichahtino nuhn Dihvo vo
Dendiohs che quendi nchuhn
dinahn ne nducuahn che te cuande
nuhn nchuhn.
5 Dihvo vo Jesucristo din ye che
quendi nchuhn cotahno ne ihyan
numacuahn chedave yahn ne mạn,
din ye che tumacadino ne che
yahino Dendiohs nchuhn mạn.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che din ye ntiyon

6 Dihnó, numacuahn
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo, rihquentiyon nuhn che
cạhcomạn nchuhn dihno vo che hua
nahn din ye ntiyon mạn, che hua
nahn dinahn ye nduhcạ che
chicuahn nuhn nchuhn mạn.
7 A mạn nchuhn devano ne te va
che quendi ne nduhcạ che din nuhn
cuahn che chahtenan nuhn nduco
nchuhn, din nuhn ntiyon.
8 Hua ndere cheh nuhn yahn
nchuhn. Nde ro nde rạhn ạma
chuhrihn nuhn din nuhn ntiyon
cạva che hua denduh nuhn nde ạma
cha nchuhn.
9 Andahre nchuhn va che te ne che
cheh nuhn, ate din mạn nuhn
ntiyon, ndạca che chuhnun nuhn, te
nahn nuhn che cua cuande nchuhn,
ne tihcạ quendi ne din ne ntiyon.
10 Ro min ne, tuhcạ chicuahn nuhn
nchuhn: “Duh che hua nahn din
ntiyon ne, hua ndạhcạ che cheh.”
11 A checadino nuhn te vạn
nchuhn ne, vate ạma o ihyan che
hua nahn din ye ntiyon. Ndere
vatechica ihyan chahn
rendạhchenan ye dehtenduh che
redin ihyan.
12 Numacuahn vederihquentiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo
rihquentiyon nuhn che cuahte tahn
ihyan chahn, din ye ntiyon, ndạca
che chuhnun ye.

13 Dihnó, cuiquendi ne codin ne
che ndah; hua cua dạhno ne.
14 Ndete che vate ihyan che hua
nahn dinahn ye che rihquentiyon
nuhn ne, cuihco nchuhn cudạdo cha
ihyan che tihcạ redin ye, ne
cuihcomạn ne ihyan cạva che co
cuihnạn ye.
15 Hua ndihche tạn nchuhn ihyan.
Cuiyạhve ne ihyan nduco ndah, te
dihno ne ihyan.

16 Mạn ne, Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che redin ye che rahte
dihn chedave yahn ihyan, mạn ye
din ye che ndạhcạ cuahtenan
nducoyạca nchuhn, conduco ye
nchuhn numacuahn ro.
17 U Pạblo, dirún cạca cuh, dechúh
yahn nchuhn, nté Dendiohs nchuhn.
Cuihco nchuhn cudạdo. Tuhcạ
rahconáhn che duché nạn nducuahn
cạca che redechúh.
18 Dihvo vo Jesucristo din yahino
ye nducoyạca nchuhn. Tihcạ co.

CẠCA CHE DIRUN SAN PẠBLO MENẠN, DECHUH YE YẠHN TIMOTEO

1 Dendiohs, ihyan min che
ndedevahn ye uvo ne, tendạhnun ye
u Pạblo, che co apóstol yahn Dihvo
vo Jesucristo, ihyan min che
ndichahtino vo ihyan.
2 Timoteo, dechúh cạca cuh yehn.
Di ne, nduhcạ dạya mán di, te
riquendi u, ritehne numa cuạco
Dihvo vo Jesucristo. Chido vo
Dendiohs nduco Dihvo vo Jesucristo,
din yahino ye di, din ye che nduhcạ
conen.

Recạh Pạblo cudạdo Timoteo

3 Cuahn che metah cán̰hn yạhn
yahn Macedonia ne, rán̰hn ndoque
che conen yạn Efeso cạva che
cạhcantiyen che nguan ihyan
cacuahn ye dehtenduh che hua
cuạco,
4 cạhcomạn ye che ricuahn ye
ndạme nạn cuento mạn, tạcạ cochi
ndạta yahn ye mạn, te dehtenduh
chemin chan ne, demạn che
rahteruhn chende ihyan, ate hua
cochihve yuhn vo cạva che cotahno
vo Dendiohs mạn, cuahtenan vo
nduhcạ che nahn ye mạn.
5 Nducote dave yavenạn vo mạn,
redinahn vo ndudo yahn Dendiohs
mạn, ritahno vo Dihvo vo Jesucristo
numacuahn chedave yuhn vo mạn,
chemin che nahn Dendiohs che
cuahtenan cumo vo vedeyahino.
6 Ate vate sạhn che hua redinahn
se, ne a ndere dera derạhn se.
7 Ạma rạhn ạma ri no se ricuahn
ye ley che dirun Moisés, ate nde che
rente mạn se, hua renahn se.
8 Devano vo te ley min ne, ndah,
ne va nạn che cochihve.
9 Chihnde ndiyu cạva ihyan che
ndah ihyan ye nạn Dendiohs, ate
cạva sạhn nunde mạn, sạhn che
duhtuno ihyan se mạn, sạhn che hua
renevahnecun se Dendiohs mạn, sạh
rihno ihyan mạn, sạhn che rihno se
chida se mạn, sạhn che rihno se
chaco se mạn,
10 sạhn che ndere rahtenan se
nduco ndạhta che ndiyu ndạhta
yahn se mạn, sạhn che ndere
rahtenan se vạn mạn se nduco vih
mạn, sạhn che reduco se ihyan mạn,
sạhn rihncheh mạn, sạhn che ndere
recạh se ndudo yahn se che hua
cuạco mạn, sạhn che rahtendihco se
ndeh nạn ca nunde mạn.
11 Dendiohs, ihyan min che
rendeva vo yavenạn ye, a ndudo
ndah yahn ye che rihco yudo yahn
nducuahn nunde chemin chan. A
ndudo min che va tán̰h che rahndudó.

Renecạh Pạblo nundihve cuahn Dihvo vo Jesucristo

12 Renecán̰h nundihve cuahn Dihvo
vo Jesucristo, te nde a rạhn me a
devano ye che dinán̰hn, ne chaconahn
ye u nạn ntiyon yahn ye mạn, rinan
ye u mạn.
13 Tihcạ din ye nducó, andahre ro
menạn ne, din duche yán̰hn
vederihquentiyon yahn ye, ne chi
tán̰n nduco ye, din tán̰n nduco ihyan
che ritahno ye ihyan. Ro min ne, vạn
vedetundo yán̰hn che tihcạ dín̰, te
metah cotahnó ihyan. Ate quenan
vạhino Dendiohs u,
14 ne andahre ạma chahte vedetạn
yán̰hn, ate nde tahque chahte
vedeyahino yahn ye, din che
chitahnó Dihvo vo Jesucristo.

15 Ndạhcạ che cotahno nducoyạca
ihyan ndudo cuạco cuh yahn Dihvo
vo Jesucristo, nduhcạ che ndạ ye
muhn iyehnse cuh cạva che
ndedevahn ye ihyan nunde. Vạn
ihyan chahn ne, u che tahque
quendihcó nunde.
16 Ate quenan vạhino Dendiohs u,
ne nchahco Dihvo vo Jesucristo
nunde yán̰hn, chihco ro ye che ạma
chahtino ye. Tihcạ din ye cạva che
cua cuande ihyan nunde chenạhn,
ne namin cotahno ye ihyan,
cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.

17 Va a̱ma no Dendiohs. Ihyan min
ne, hua ro ye. Hua nda̱ ro che coh ye.
A̱ma va vededevano yahn ye.
Nda̱hca̱ che ndeva vo yavena̱n ye
cuahn da̱ma. Tihca̱ co.
18 Da̱yá Timoteo, nduhca̱ che ra̱hn
a̱ma o dihno vo numacuahn
vederihquentiyón di che nduhca̱
sanda̱do che yahino se ntiyon che
nda se, ruhn se numa ino se, tihca̱
quendi dinehn ntiyon che va tah.
19 Cotehne Dihvo vo Jesucristo
numacuahn chedave yehn.
Codinehn Ndudo yahn Dendiohs.
Chenun va̱n a̱ma o se che hua nahn
dinahn se, ne chihcoma̱n se che
ritahno se.
20 Tihca̱ din Himeneo ma̱n,
Alejandro ma̱n. Sa̱hn chahn ne, a
nda̱hcó sa̱hn ta̱h chundah ca̱va che
tuma cuahn se.

2

Nduhca̱ che va che cova̱h ihyan

1 Mena̱n vihca rihquentiyón che
cova̱h nchuhn ca̱va nducoya̱ca
ihyan iyehnse, cueneca̱h ne
nundihve cuahn Dendiohs ca̱va ye.
2 Cova̱h ne ca̱va nducoya̱ca ihyan
ndina̱n ma̱n, intiyahn ma̱n, ca̱va che
ca̱hco dihn ye numachahte, ne
nda̱hca̱ cuahtenan vo na̱n Dendiohs
ma̱n, na̱n ihyan ma̱n.
3 Dendiohs, ihyan min che
rendedevahn ye uvo ne, renan ino
ye che tihca̱ din vo.
4 Ihyan min ne, nahn ye che
codevano nducoya̱ca ihyan ndudo
cua̱co, ne ndevahn ye.
5 Va a̱ma no Dendiohs. Namin va
a̱ma no ihyan che ra̱hn nan ye ihyan
iyehnse na̱n ye. Ihyan min che
Dihvo vo Jesucristo.
6 Dihvo vo ne, cahnecun ye che
chihno ihyan nunde ihyan. Nduco
tihca̱ ne, nedihve ye nunde yahn
ihyan iyehnse. Nda̱ ro che nahn
Dendiohs ne, din ye che chetuhn
ndudo yahn che tihca̱ chi.
7 Chemin che tenda̱hnun ye u ca̱va
che co apóstol, cuahndudó ndudo
cua̱co min, cacuáhn ihyan nación
chena̱hn, ne cotahno ye. Nducote
ritahnó Dihvo vo Jesucristo, cua̱co
che ráhn.
8 Nahn che numachahte cova̱h
ihyan cha̱hn numacuahn chedave
yahn ye, cuahtenan cuma ye
vedeyahino nduco vih.
9 Namin ihyan nda̱hta ne, nahn
che runeca̱de cuahtenun ye tino
yahn ye. Hua ndedecuco ye tin ye.
Hua ndedecuco ye ihyan nduco tu
diya̱hn, o diya̱hngua̱n. Hua
cuahtenun ye tino diya̱hn.
10 Tahque nda̱hca̱ che runeca̱de
cuahtenan ye, din ye ntiyon che
cochihve nduhca̱ che redin nda̱hta
che ritahno ye Dendiohs numa
cua̱co.
11 Ihyan nda̱hta ne, va che
ca̱hcovan ye Ndudo yahn Dendiohs
numacuahn vedenecun.
12 Rihquentiyón che dihn cuahte
chende ye. Hua cacuahn ye, nde hua
ca̱hcantiyon ye ihyan cha̱hn.
13 Tihca̱ chihco ca̱de Dendiohs.
Mena̱n ne, dendah ye Adán. Adive
ne, dendah ye Eva.
14 Ndiyu Adán mena̱n vihca
quendihco ye nunde, te dinoca ihyan
nda̱hta min, yahn che ca̱h yune ye
che chihncheh chundah ihyan.
15 Chemin che ca̱hnda va yahn
nducoya̱ca ihyan nda̱hta, nda̱ ro che
cuacoya̱hn ye. Ate ndete che quendi
ye cotahno ye Dihvo vo Jesucristo,
din yahino ye ihyan ma̱n, dave
yavena̱n ye na̱n Dendiohs ma̱n,
runeca̱de cuahtechica ye ma̱n ne,
hua dehva co yahn ye.

3

Nduhca̱ che va che cuahtechica ihyan ndina̱n yahn ya̱co

1 Cua̱co te ihyan che conan ye
ntiyon ndina̱n ne, conan ye ntiyon
ndah.
2 Chemin che ihyan che cona̱n ye
yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo ne, nahn che a̱ma no
nda̱hta conan cuma ye, nahn che
runeca̱de conan ye ca̱va che nde

ạma ihyan hua cạhma nunde ye yahn ye mạn, hua ricoh ye mạn, conan ye numacuahn vedino vedenecun mạn, nevahnecun ye nducoyạca ihyan mạn, ndạhcạ cacuahn ye Ndudo yahn Dendiohs mạn.
3 Ntiyon cuh ne, hua co conan nde ạma sạhngoh, nde ạma sạhn che doh ino se mạn, nde ạma sạhn che ndichahtino se tume mạn. Atenạn ihyan che necun ye mạn, chahtino ye mạn, co conan ye ntiyon cuh.
4 Nahn ạma ihyan che ndạhcạ rihquentiyon ye vạco ye mạn, redinahn dạya ye yahn ye mạn, renevahnecun ihyan mạn.
5 Nahn ạma ihyan che tihcạ ye, te ndete che hua devano ye cạhcantiyon ye vạco mạn ye ne, hua co cạhcantiyon ye ihyan yahn Dendiohs.
6 Nahn ạma ihyan che a rạhn ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, te ndete ạma ihyan che cade canạn ritahno ye ne, denạn din yạde ye, ne co ye castigo yahn Dendiohs nduhcạ che chahno chi chundah.
7 Namin nahn ạma ihyan che, nde ihyan che hua ritahno ye, nevahnecun ye ihyan cạva che hua cora nde ạma nạn vedecuihno yahn ye, din chundah.

Nduhcạ che va che cuahtechica ihyan che cuahtenan ye ntiyon yahn yạco

8 Tihcạ ihyan che cuahtenan ye ntiyon yahn yạco, nahn che runecạde ye, che hua o nạn o chende ye mạn, che hua ricoh ye mạn, che hua ndichahtino ye tume mạn.
9 Nahn ihyan che riquendi ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo numacuahn chedave yahn ye.
10 Nahn che a rendihche ndah ihyan ndiyạco ihyan. Ndete che ametah deh che redin vạhche yahn ye ne, tuhme co cuahtenan ye ntiyon cuh.
11 Ndạhta yahn ihyan chahn ne, namin nahn che runecạde ye mạn, redinahn ye ndudo yahn ye mạn, hua ricoh ye mạn, hua nte ye cuendo mạn.
12 Ạma ihyan che conan ye ntiyon yahn yạco ne, nahn che ạma no ndạhta conan cuma ye mạn, ndạhcạ rihquentiyon ye vạco ye mạn, dạya ye mạn.
13 Ihyan che ndạhcạ quenda ye ntiyon yahn yạco ne, rendeva ihyan yavenạn ye mạn, nde tahque richahtino ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo mạn.

Nduhcạ che va che cuahtenan ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

14 Rendedecadinó che a nun chí quendihcheró di. Numanahmin ne, dechúh cạca cuh yehn,
15 te ndete che denạn hua co chi núh ne, cochihve yehn cạva che codevene nduhcạ che va che cuahtechico vo vạn ihyan yahn Dendiohs, ihyan min che quenduche ye. Ihyan chahn ne, nduhcạ yạco yahn Dendiohs tihchan ye, te Dendiohs ne, nduco ye ihyan. Ihyan chahn che va tạh ye Ndudo yahn Dendiohs, redin ye cudạdo.
16 Cuạco niyon te ndudo che ritahno vo, che cade te Dendiohs, checadino vo ne, ạma yudo. Tuhcạ conahn ndudo min:

Dendiohs ne, ndạ ye muhn iyehnse cuh, ndacondạ ye ihyan.
Chihco ro Vaco Ndah yahn ye che metah nde ạma nunde yahn ye.
Cuạco ndudo cuh, te nde ángel ndihchero ye ihyan.
Chetuhn ndudo yahn ye numachahte iyehnse, ne ihyan yahn nducuahn nación, chitahno ye ihyan.
Chihno min ne, numacuahn vederihquentiyon conạhn ye vahchetero.

4

Ihyan che cạhcomạn ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Vaco Dendiohs ne, rete cuande numa cuạco te adive ne, cuahte dihno vo che cạhcomạn ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo,

quendi ye vaco che rihncheh mạn,
che ricuahn chundah mạn.
2 Cạhcovan ye ndudo yahn ihyan
cuendo che o nạn o chende ye, che
metah vederendedecadino yahn ye
anduhnecạ ndete che a ndih
chedave yahn ye, nedin ạma cu che
nto ruchiyạhn.
3 Ihyan chemin chan chahn ne,
ndere cạhca tạn ye che cahnevạco
ihyan mạn, cạhco cạhnda ye che
cheh ihyan ạma o nạn dehtenduh
mạn, andahre mạn Dendiohs chihco
ye nducuahn cạva che ihyan che
ritahno ye ihyan mạn, che quendi ye
ndudo cuạco yahn ye mạn, necạh ye
nundihve cuahn ihyan, ne cheh ye.
4 Cuạco te nducuahn dehtenduh
che chihco Dendiohs ne, ndah, ne
ndotenan che ndạhchenan vo ne,
tahque ndah che necạh vo nundihve
cuahn ihyan, ne chuh vo,
5 te nducuahn dehtenduh che reh
vo ne, ri vihco nduco ndudo yahn
Dendiohs mạn, nduco ndudo che
revạh vo mạn.

Ạma sạhn che ndạhcạ redin se ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

6 Ndete che tihcạ cacuehn dihno
vo ne, ndạhcạ din ntiyon yahn Dihvo
vo Jesucristo, ne cochahtine ndudo
ndah che chehn.
7 Hua tumecah yahn dehtenduh
cuendo che rente ihyan, te chemin
ne, anduhnecạ cuendo yahn ndạhta.
Tahque ndah che quendi
nevahnecon Dendiohs.
8 Richihve che rahn ihyan che ndo
cạne ye cạva che ndạhcạ duche ye.
Ate nde tahque richihve che cuahn
ye nevahnecun ye Dendiohs, te
chemin che cochihve yahn ye
numanahn che chenan ye iyehnse,
nde cochihve yahn ye cạva che tuno
ye vahchetero.
9 A chu che vedechahtino yuhn vo.
Nahn che cotahno nducoyạca ihyan.
10 A cạva chu che redin vo ntiyon
mạn, che rechuhrihn vo vedetạn
yahn ihyan mạn, ndihco vo
vedechahtino yuhn vo tạh Dendiohs,
ihyan min che quenduche ye. A
ihyan min che rendedevahn ye
nducoyạca ihyan, menạn vihca
ihyan che ritahno ye ihyan.
11 Cuihquentiyen mạn, cuicuehn
mạn, dehtenduh che tuhchan.
12 Andahre sạhn yuno di, ate
cochique nduco ndah cạva che
nevahnecun nducoyạca ihyan di.
Cuihque cudạdo nạn ndudo yehn
mạn, nạn nducuahn che redin mạn.
Codin yahine nducoyạca ihyan mạn,
cuitehne Dendiohs numa ine mạn,
ndạhcạ conen nạn Dendiohs mạn.
Nduco tihcạ ne, cạh yeno ihyan che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne
quendi ye yune yehn.
13 Numanahn che ndá ne,
cuahndode ndudo yahn Dendiohs
cuahn dạma, cuenecạh yan chedave
yahn dihno vo, cuicuehn ihyan.
14 Hua cạhcoman
vederihquentiyon che te Dendiohs
di ro che din ye che checadino
intiyahn yạco ntiyon che conen.
Ihyan chahn ne, nahn tạh ye di,
chica ye Dendiohs cave.
15 Cuiquenda ntiyon yehn numa
ine cạva che ndihchero nducoyạca
ihyan che ndạhcạ redinehn.
16 Cuihque man cudạdo di. Namin
cuihque cudạdo che ricuehn.
Cuiquendi numa ine nducuahn che
rạhn ndoque. Ndete che tihcạ din ne,
ndevahn di mạn, ihyan che
rihnevan ye che rahndode mạn.

5

Nduhcạ che va che cuahtechico vo vạn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Hua cahve nduco nde ạma ihyan
ndico. Tahque ndah ne, coyahve
ihyan nduhcạ che riyahve chide.
Sạhn decạhya ne, coyahve sạhn
nduhcạ che riyahve dihne.
2 Indihte ndạhta ne, coyahve ihyan
nduhcạ che riyahve cheque. Tạhn
decạhya ne, coyahve tạhn nduhcạ
che riyahve quehve, cuenevahnecon
tạhn.

3 Ihyan ndiyạco ne, va che conan
ye ihyan ndạhta vạh che metah
duhva yahn ye.
4 Ihyan ndạhta vạh che vate dạya
ye mạn, dạya ino ye mạn ne, a ihyan
chahn yahn ye va che ndihche ye
cạva ye, te a chuhrihn ye tạve ye
ihyan. Tihcạ renan ino Dendiohs che
din ihyan.
5 Ihyan ndạhta vạh che metah
duhva yahn ye ne, a Dendiohs che
vedechahtino yahn ye, ne hua
renguan ye revạh ye nde ro nde
rạhn.
6 Ate ihyan ndạhta vạh che
vatechica ye vedeyeno yahn mạn ye
ne, anduhnecạ ndete che a ndih ye
nạn Dendiohs.
7 Cuicuehn ihyan nducuahn
dehtenduh che tuhchan cạva che
hua ndạca yune che cạhma nunde
ihyan yahn ye.
8 Ndete che vate ihyan che hua
rinan ye ihyan yahn ye che chenun
vạco ye mạn, ihyan chenạhn mạn
ne, redetohnan ye che ritahno ye
Dihvo vo Jesucristo, ne nde tahque
duhtuno ihyan rendacondạ ye che
co ihyan che hua ritahno ye.
9 Ndạhta vạh che ạma no inchạhn
ye nenan cuma ye mạn, ndạhta vạh
che a ri ye ino raco nduyo, o tahque
a ndico ye mạn, atenan ihyan chahn
co co cuande ye vạn ndạhta vạh che
redin ye ntiyon yahn yạco.
10 Avạne ne, nahn che runecạde
ndahte ye mạn, ntạve ye dạya ye
mạn, nenevahnecun ye ihyan vạco
ye mạn, ndinan ye ihyan yahn
Dendiohs numacuahn vedenecun
mạn, nedin yahino ye ihyan che
rechuhrihn ye mạn, nedin ye
nducuahn che ndah mạn.
11 Ate hua co cuande ndạhta vạh
che decạhya te, te denạn ndạ ro che
nahn cahnevạco tun te, ne
cạhcomạn te ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo che quenan te,
12 denda te ndudo yahn te,
condihco te nunde.
13 Avạne ne, ndete che cuahtechica
te nduh vah nduh vah co te nduhcạ
ihyan che metah ntiyon yahn ye, ne
cuanạn nte te cuendo mạn, condạ
vạn te nduh cuạn nạn che hua ra
cuande yahn te mạn, cạhma te
dehtenduh che hua ndạhcạ mạn.
14 Chemin che nahn che
cahnevạco tun tạhn ndạhta vạh che
decạhya te, ndạca dạya te mạn, din
te cudạdo vạco te mạn, cạva che hua
ndạca yune che chihngạ cạhma
ihyan.
15 Tihcạ rạ́hn ndoque, te ạma o
ndạhta vạh ne, a chihcomạn te che
ritahno te Dihvo vo Jesucristo, ne
redinahn te che rihquentiyon
chundah.
16 Dihno vo mạn, cahvo vo mạn,
che chenan ndạ ndạhta vạh ndevạco
ye ne, va che conan ye ihyan cạva
che hua ndạca yune che ihyan
ndiyạco conan ye ihyan. Nduco tihcạ
ne, tuno yahn ihyan ndiyạco che
conan ye ndạhta vạh che metah
duhva yahn ye.
17 Intiyahn yạco che ndạhcạ
rihquentiyon ye, menạn vihca ihyan
che rahndudo ye Ndudo yahn
Dendiohs mạn, ricuahn ye mạn ne,
va che ndahva conan ihyan ndiyạco
ihyan.
18 Tihcạ va che co, te ndirun nạn
Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Hua
dechiche duto itenine che redendeh
te trigo cạva che tiviyạto, te ri yahn
te, nahn cheh te.” Namin ndirun
tạma cuạn: “Ihyan redin ntiyon ne,
va che nevihve yahn ye.”
19 Hua tumacah yahn ihyan che
cạca nunde ye yahn intiyahn yạco
cuahn che metah o ino ihyan che
cạhma ye che cuạco.
20 Ate ndete che va ạma ihyan
chahn che quendihco ye nunde,
tuhme coyahve ihyan nạn
nducoyạca dihno vo cạva che dihya
nun ino combiero yahn ye co, ne
cạhco ye cudạdo.
21 Nạn Dendiohs mạn, nạn Dihvo
vo Jesucristo mạn, nạn ángel yahn ye
mạn, rihquentiyón di che dinehn
nducuahn dehtenduh che tuhchan
quendihconahn, hua cuacondih
nunde yahn nde ạma ihyan.

22 Hua aderene nehn ntiyon yahn yạco adecoduhno ihyan cuahn che metah ndihche ndah ihyan, te denạn ndere din ye, ne nde di condihque nunde che cuande yahn ye. Cuihque cudạdo cạva che dave yavenan nạn Dendiohs.
23 Hua demạn cuahn nune iche coh. Cuih tah vino cạva vạcochendereh yehn yahn che cuahn dạma ri cah.
24 Vạn ihyan che rahque che co cuahtenan ye ntiyon yahn yạco ne, nạhn ye ne, nde metah cuhnde cạde yahn ye, ne a ndero ndi che chendihco ye nunde. Nạhn tun ye ne, hua duh devano che chendihco ye nunde, ate va ro che cuhnde ro nunde yahn ye.
25 A namin no tun, ndete che ndah redin ihyan chahn ne, a ndero ndi. Me ndete che chihngạ redin ye ne, andahre hua devano ihyan ne, ate va ro che cadino ye.

6

1 Queri ạma dihno vo che va dihve ye ne, nahn che ạma nevahnecun ye ihyan cạva che hua chihngạ cạhma ihyan yahn Dendiohs mạn, yahn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo mạn.
2 Me ndete che dihve dihno vo chahn ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, nahn che nde tahque nevahnecun ye ihyan mạn, tahque ndah din ye ntiyon yahn ye mạn, te ntiyon che redin ye ne, cochihve yahn dihno ye che yahino ye. Vederihquentiyon cuh cacuehn mạn, coyahve ihyan che dinahn ye mạn.

Nahn che cuahte vo vedeyeno nduco che rete Dendiohs uvo

3 Ndete che vate ihyan che hua ricuahn ye tihcạ mạn, che hua ricuahn ye ndudo cuạco mạn, che hua renan ino ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che ritahno vo mạn ne,
4 ihyan chahn ne, cun ye mạn, yạde ye mạn, nde tah hua renahn ye. Ạma ruhn chende ye nduco ihyan yahn dehtenduh che nde hua redin yahn che cuhma chende ye. A chemin no che vedeyeno yahn ye. Nduco tihcạ ạma rendedecuan ye cạnda mạn, vedeve mạn, redin ye che retạhn nan ihyan vih mạn, recạh ye nunde vih mạn,
5 rahtenun ino ye vedetạn nduco vih mạn. Ihyan che ametah va cuạco vederendedecadino yahn ye mạn, che hua devano ye ndudo cuạco mạn, che rạhco ye che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo cạva che ndạca vo vedecuihca mạn, atenạn ihyan chahn che dạma ri ye nduco vih. Nahn che din vi vo yahn ihyan chemin chan.
6 Cuạco te che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che tahque richihve yuhn vo ndete che vato vo vedeyeno nduco che rete Dendiohs uvo.
7 Nduhcạ che hua dehva nda vo che ndạ vo muhn iyehnse cuh ne, tihcạ hua dehva ndiquenda vo che ndạco vo muhn.
8 Nduco che ndạca che chuh vo mạn, tino che cuahtenun vo mạn, a nduco chemin cuahtenan vo vedeyeno.
9 Ate ihyan che nahn cuahtenan cuma ye vedecuihca ne, rendạca yune che retumarande chundah ihyan mạn, riya ye muhn min nạn che cạhnda yahn ye mạn. Vạn vedetundo yahn ye rih ye vederạhn ihyan, renuhn ye ạma ndeh nạn dehtenduh che redin che rechuhrihn ye mạn, rinda ye mạn.
10 Tihcạ, te vedeyahino cạva tume ne, chemin che redin che rihquino ihyan redin ye nducuahn dehtenduh che chihngạ. A chemin tun redin nduco nạhn dihno vo che rihcomạn ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, renuhn mạn ye vedeyah cạva chedave yahn ye.

Nduhcạ che va che quendi vo Dihvo vo Jesucristo

11 Me di che redin ntiyon yahn Dendiohs ne, codin vih yahn nducuahn dehtenduh che chemin chan, codin nducuahn che ndah.

Cuiquendi cuenevahnecon
Dendiohs mạn, cuitehne Dihvo vo
Jesucristo mạn, codin yahine ihyan
mạn, conan come vedechahtino
mạn, vedenecun mạn.
12 Nduhcạ che ruhn sandạdo
numa ino se che hua nahn denda se
ne, tihcạ cuitehne Dihvo vo
Jesucristo numa ine, te chemin che
cochihve yehn cạva che hua denda
che conen vahchetero numacuahn
ro. A cạva chemin che tendạhnun
Dendiohs di, ne cahndode nduhcạ
che ritehne Dihvo vo Jesucristo,
chihnevan ạma yạhn ihyan.
13 Mạn ne, nạn Dendiohs, ihyan
min che dendah ye iyehnse mạn, che
va tạh ye nducuahn dehtenduh mạn,
nạn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min
che cạh ye ndudo cuạco yahn ye
numa ino ye nạn Poncio Pilạto mạn,
rihquentiyón di
14 che dinehn nduco cudạdo
ntiyon che va tah. Condicate
detohnen nde tah. Cuiquendi nde
ndạ Dihvo vo Jesucristo,
15 te ndạ ro che ndihco cạde
Dendiohs ne, dechuh ye ihyan. ¡Ạma
yudo vederihquentiyon yahn
Dendiohs, ametah nde tạma nduhcạ
ye! ¡Ạma nahn che ndeva nducoyạca
ihyan yavenạn ye! A ihyan min
rihquentiyon ye nducoyạca ihyan
ndinạn mạn, nducoyạca rey mạn.
16 Ạma no ihyan min che hua ndạ
ro che cuihno ye. Ạma yudo nạn va
ye, nde ạma ihyan hua co cạhn ndạ
ye. Nde ạma ihyan hua ntihchero ye
ihyan, nde hua co ndihchero ye
ihyan. Ạma yudo vederihquentiyon
yahn ye; hua ndạ ro che cuihno. Va
che ndeva nducoyạca ihyan
yavenạn ye. Tihcạ co.
17 Cạh cuende dihno vo che cuihca
ye che hua din cun ye mạn, che hua
din yạde ye mạn, che hua
cochahtino ye vedecuihca yahn ye
mạn, te chemin ne, hua rengu
numacuahn ro. Tahque ndah ne,
cochahtino ye Dendiohs, ihyan min
che quenduche ye mạn, che rete
ndahva ye nducuahn dehtenduh che
rendotenan vo mạn.
18 Cạh cuende ihyan che din ye che
ndah mạn, din ye vedevạhino mạn,
19 te chemin che cochihve yahn ye
nạn Dendiohs anduhnecạ ạma
vedecuihca che cuhnde ndah yahn
ye, ne cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.

Pạblo ne, chihno yạhve ye Timoteo

20 Timoteo, condihche. Codin
cudạdo ntiyon che ndihco Dendiohs
tah. Hua tumecah yahn ndudo ndeh
che rente ihyan che hua
renevahnecun ye Dendiohs mạn,
vederihquentiyon che hua cochihve,
che redin vạhche nạn Ndudo yahn
Dendiohs mạn.
21 Vate ihyan che riquendi ye
dehtenduh chemin chan, ne a
ndihcomạn ye che ritahno ye Dihvo
vo Jesucristo.
Chu che dirún yehn. Dendiohs din
yahino ye di. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO ADIVE, DECHUH YE YAHN TIMOTEO

1 Dendiohs ne, tenda̱hnun ye u
Pa̱blo che co apóstol yahn Dihvo vo
Jesucristo, ne chihco ye ntiyon táh
che cuahndudó ndudo yahn ye che
ca̱h ye nde ro mena̱n. Ndudo min
che vedevihche yahn chedave yahn
ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo.
2 Timoteo, da̱yá che yahinó, dirún
ca̱ca cuh, dechúh yehn. Dendiohs
Chida ma̱n, Dihvo vo Jesucristo ma̱n,
din yahino ye di, din ye che nda̱hca̱
conen.

Rente Pa̱blo yahn Dihvo vo Jesucristo

3 Dendiohs che rendevá ya̱vena̱n
ye numa inó nduhca̱ che din ihyan
ndico yáhn, nde ro nde ra̱hn reváh,
recáh nundihve cuahn ihyan cave.
4 Reneca̱hcó che a̱ma chi ran ro
che chihcoma̱n vih vo, ne chemin
che nahn chí ndihcheró di ca̱va che
co yeno chedave yáhn.
5 Quenun inó che ritehne Dihvo vo
Jesucristo numacuahn chedave
yehn nduhca̱ che chitahno checohn
Loida nduco cheque Eunice.
6 Ma̱n ne, rihquentiyón di che
quendi numa ine vederihquentiyon
che te Dendiohs di ro che nahn táh
di, cováh cave.
7 Vaco Ndah yahn Dendiohs che te
ye uvo ne, redin che cuahtenan
cuma vo vederihquentiyon ma̱n,
vedeyahino ma̱n, runeca̱de
cuahtechica vo ma̱n, hua va̱h vo
ma̱n.
8 Chemin che condi cocuihnan che
rahndode ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo. Namin hua cocuihnan
che rindoque u che quenún
va̱coya̱hn ca̱va ndudo yahn ye.
Tahque ndah ca̱h ine chuhrihn ca̱va
ndudo ndah yahn ye, codin chahtine
Dendiohs che rinan ye uvo.
9 A ihyan min che ndedevahn ye
uvo, ne tenda̱hnun ye uvo ca̱va che
din dave ye chedave yuhn vo. Tihca̱
din ye, ndiyu yahn che ndah ihyan
uvo, ate din ye yahn che tihca̱ nahn
ma̱n ye. Nde cuahn che metah
dendah ye iyehnse, a nde ro min
yahino ye uvo che ritahno vo Dihvo
vo Jesucristo.
10 Chihco ro ye vedeyahino min
cuahn che nda̱ Dihvo vo Jesucristo,
decuihno ye vederihquentiyon yahn
vederih, ndedevahn ye ihyan che
ritahno ye ndudo ndah yahn ye.
11 Chaconahn Dendiohs u che co
apóstol ca̱va che cahndudó ma̱n,
cacuáhn ma̱n, ndudo cuh va̱n ihyan
nación chena̱hn.
12 Chemin che rechuhríhn. Ate hua
ricuihnán, te ritahnó Dihvo vo
Jesucristo, ne a devano cua̱có te va
vederihquentiyon yahn ye che din
ye cuda̱do chedave yáhn che a
ndihcó ta̱h ye nde nda̱ ro che a
ndihco ca̱de Dendiohs.
13 Conun ine ndudo ndah che
chicuáhn di. Quendi cotehne Dihvo
vo Jesucristo, codin yahine ihyan.
14 Nduco vederihquentiyon yahn
Vaco Ndah yahn Dendiohs che
quenun queri a̱mo vo, nda̱hca̱
cuiquenda vederihquentiyon che
ndihco Dendiohs tah.
15 A devene che a̱ma ya̱hn ihyan
ya̱hn yahn Asia, chihcoma̱n ye u.
Va̱n ihyan chahn ne, nduco Figelo
ma̱n, Hermógenes ma̱n.
16 Dihvo vo Dendiohs din yahino
ye Onesíforo nduco ihyan ndeva̱co
ye, te hua chicuihna̱n ye ca̱vá, ne
tahque ndah ne, a̱ma ndeh yune
chinan ye u cuahn che quenún
va̱coya̱hn.
17 Cuahn che quenán ya̱n Roma ne,
chahn ye chinuhn ye u nde na̱n che
nta̱ca ye u.
18 Namin a devene che a̱ma chinan
ye uvo min ya̱n Efeso. Dihvo vo
Dendiohs din yahino ye ihyan nda̱ ro
che chihco ca̱de ye.

2

Nduhcą che va che din ihyan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

1 Di dąyá, cochahtine vedeyahino
yahn Dendiohs che rete ye uvo che
ritahno Dihvo vo Jesucristo.
2 Ndudo che chicuáhn di nąn ąma
yąhn ihyan, cuihquentiyen ihyan
che redinahn ye che co cacuahn ye
ihyan chenąhn.
3 Nduhcą ąma sandądo ndah che
hua dehve rąhco se che rechuhrihn
se ne, tihcą quendi nąn ntiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo.
4 Nde ąma sandądo hua redin se
tąma nąn ntiyon, te nahn che conan
yąn se deh che cąhcantiyon sąhn
ndinąn yahn se.
5 Namin sąhn reduche. Hua co din
se ganar ndete che hua dinahn se.
6 Namin tun ihyan redin ntiyon
yahn viyąta. Redin yahn che nevąhn
ye ndute ndąta yahn ye, te a din ye
ntiyon.
7 Cuihque cudądo che rąhn
ndoque, ne Dihvo vo Dendiohs te ye
vededevano yehn, conahn
nducuahn.
8 Cuenecahque Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che ntuche ye
vąn tenąhn, ihyan min che ndąta
yahn rey David. A yahn ihyan min
ndudo ndah ché rahndudó.
9 A cąva che racotúhn ndudo min
che rechuhríhn, quenún vącoyąhn,
nde nchiche cadena u nduhcą che
rechiche ąma sąhn rihno ihyan. Ate
ndudo yahn Dendiohs ne, hua co
cąhca tąn ihyan, te riquendi retuhn.
10 Chemin che andahre redin tąn
ihyan nducó, ate richá rechuhríhn
nducuahn cąva che, ihyan che a
ndetendąhnun Dendiohs ne,
cotahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne
numacuahn ro cuahtenan ye
vahchetero nąn che ąma yudo.
11 Va ąma ndudo che tuhcą ndirun
che cochahtino vo:
Andahre cąhno ihyan uvo che
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo
ne, ate hua dehve din yahn, te
cuahtenan vo vahchetero
nduco ye.
12 Andahre chuhrihn vo, ate hua
dehve din yahn, te
cąhcantiyon vo nduco ye.
Ndete che cocuihnąn vo cąva ye ne,
namin cocuihnąn ye cąvo vo.
13 Andahre cąhcomąn vo ihyan, ate
mąn ye hua cąhcomąn ye uvo,
te redinahn ye ndudo yahn ye.
14 Cahme nduco ihyan ndiyąco
cąva che ntą tin ye ndudo cuh.
Cuihquentiyen ihyan nąn Dihvo vo
Dendiohs che nguan ye
cuahtecuhma chende ye nduco vih.
Chemin ne, hua deh cuahno
cochihve, te tahque ndah ne, redin
che reto ino ihyan che rihnevan ye.
15 Nduhcą ąma sąhn che ndah
redin se ntiyon, che metah deh
cuande che cocuihnąn se ne, tihcą
numa cuąco mąn, numa ine mąn,
cacuehn ndudo cuąco cąva che
nevahnecun Dendiohs ntiyon che
redin.
16 Hua tumacah yahn ndudo ndeh
che hua cochihve, te ihyan che ndere
rente ye ndudo chemin chan ne, nde
tahque redecuihta ye nunde yahn
ye.
17 Nduhcą ąma cah che nun
rendih, tihchan ndudo yahn ihyan
chahn, te nun retuhn. Tihcą redin
Himeneo mąn, Fileto mąn,
18 te a chihcomąn se ndudo cuąco.
Rahndudo se te a chuh yahn che
rentuche ihyan vąn tenąhn, redin se
che reto ino ihyan che ritahno ye
Dihvo vo Jesucristo.
19 Ate hua dehve rąhco vo, te
ndudo che ndihco cąde Dendiohs ne,
hua ndą ro che cuihno. Mąn ye
redinahn ye ndudo min nduhcą che
a ndirun: “Dihvo vo Dendiohs ne, a
rendihche ye ihyan yahn ye, ne
ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo ne, va che cąhcomąn ye
nducuahn nunde.”
20 Ąma vah chahte ne, vąn
dehtenduh che retoh ihyan ne, va
dehtenduh che ndahchan che
ndinah nduco diyąhnguąn mąn,
diyąhngua mąn. Namin va
dehtenduh che ndere cuahn che
ndindah nduco yąhn mąn, yąhn

mạn. Dehtenduh che ndahchan me ne, retoh ye nạn ntiyon ndah, ne dehtenduh che chihngạ chan me ne, retoh ye nạn ntiyon ndere.
21 Nduhcạ dehtenduh che ndahchan me che retoh ye nạn ntiyon ndah ne, tihcạ uvo ndete che cạhcomạn vo nducuahn nunde, te Dihvo vo Jesucristo ne, cạhco vih ye uvo cạva che cochivo vo nạn ntiyon yahn ye.
22 Chemin che cuihcoman nducuahn nunde che rendedecadino sạhn yuno, ne quendi conen runecạde nạn Dendiohs mạn, cuitehne Dihvo vo Jesucristo mạn, codin yahine ihyan mạn, ndạhcạ conen vạn ihyan mạn, nduhcạ ihyan che rah ye Dihvo vo Jesucristo numacuahn chedave yahn ye, renevahnecun ye ihyan.
23 Hua tumecah yahn ndudo ndeh che rente ihyan che nine ye, te a devene che chemin che redin che redin tạn ye nduco vih.
24 Ihyan che redin ye ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, hua ndạhcạ che cuhma chende ye nduco ihyan. Tahque ndah ne, ndạhcạ cuahtenan ye nduco nducoyạca ihyan mạn, ndạhcạ cacuahn ye Ndudo yahn Dendiohs mạn, din chahtino ye yahn ihyan mạn,
25 nduco ndah yạhve ye ihyan che hua nahn nevahnecun ye mạn. ¿A huane cạh yune Dendiohs che nto ino ihyan chahn nunde yahn ye, ne cotahno ye ndudo cuạco?,
26 cạva che nạne ndutinạn ye, ne ndevahn ye tạh chundah che ndico chiche se ihyan, redinahn ye che nahn se.

3

Nduhcạ che cuahtechica ihyan caviyạn deman

1 Codevene te caviyạn deman, cuahn che ndạ nino ro che nto iyehnse ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, yah cuahno ye,
2 te ihyan che hua ritahno ye ne, ạma duhtuno ihyan ndạcondạ ye. Yahino mạn ye ihyan mạn, yahino ye tume mạn, yạde ye mạn, cun ye mạn, hua nevahnecun ye indihte yahn ye mạn, hua ntumanecun ye mạn, ducherino ye Dendiohs mạn, chihngạ chan chedave yahn ye mạn,
3 hua cuahtenan cuma ye vedeyahino mạn, vedevạhino mạn, cuahnde chende ye mạn, hua cocha ye cạhcomạn ye nunde yahn ye mạn, cuahtenan cuma ye vedetạn mạn, hua din ye nde ạma nạn che ndah mạn,
4 o nạn o chende ye mạn, doh ino ye mạn, ndedecadino ye che metah nde tạma ihyan nduh chan ye mạn. Ndotenan che necạhco ye Dendiohs ne, tahque ndah ye quendi ye vedeyeno yahn mạn ye.
5 Din cạ ye che nevahnecun ye Dendiohs, ate nduco che chihngạ redin ye ne, co ro che nde hua cuạco. Cuihque cudạdo nduco ihyan chahn.
6 Vạn ihyan chahn ne, nduco sạhn che rendạ se vạco ihyan numacuahn vederihncheh, rinun se ihyan ndạhta che cuno ino ye mạn, che ri luco ino ye yahn nducuahn nunde yahn ye mạn, che ạma ndeh nạn dehtenduh nahn ye mạn, ne quenda se ihyan lạdo yahn se.
7 Ndạhta chahn ne, cuahn dạma nahn cuahn ye, ate hua ndạ ro che conahn ye ndudo cuạco.
8 Nduhcạ che chahcotạhn sạhn cuah Janes mạn, Jambres mạn, yahn Moisés ne, tihchan sạhn chahn, te cuahcotạhn se yahn ndudo cuạco. Avạne ne, hua va cuạco vederendedecadino yahn se, redin cạ se che ritahno se Dendiohs.
9 Ate nduhcạ che hua chicha vedecuah yahn sạhn che o chahn che chahcotạhn se yahn Moisés ne, tihcạ hua ngu vededevano yahn sạhn chahn, te cadino ihyan che hua cochihve, ne cạhcomạn ye.

Pạblo ne, chihno yạhve ye Timoteo

10 Me di ne, a devene ndah ndudo che ricuáhn mạn, nduhcạ che quechicá mạn, ntiyon che nahn che conahn mạn, nduhcạ che ritahnó

mạn, nduhcạ che ndichahtinó mạn, nduhcạ che redin yahinó mạn, nduhcạ che din chahtinó
11 che din tạn ihyan nducó mạn, chuhríhn mạn, min yạn Antioquía mạn, Iconio mạn, Listra mạn. Namin a devene nduhcạ che ndedevahn Dihvo vo Dendiohs u yahn nducuahn che chahno chí.
12 A devano cuạco vo che nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, che nahn quendi ye vederihquentiyon yahn ye numa cuạco ne, din tạn ihyan nduco ye.
13 Sạhn nunde mạn, sạhn rihncheh mạn, nde tahque duhtuno ihyan ndạcondạ se, quendi se cahncheh se ihyan mạn, cuahnecun se cahncheh ihyan sạhn mạn.
14 Me di ne, cuiquendi numa ine ndudo che chehn mạn, che nevahnecon mạn. Cuenecahque tạcạ ihyan che chicuahn ye di.
15 Namin cuenecahque te nde ro che lihn di chehn Ndudo yahn Dendiohs, ndudo min che redin che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ne ndevahn vo.
16-17 Ndudo min ne, a mạn Dendiohs chihco ye, ne cochihve cạva che cacuahn vo ihyan yahn ye mạn, yạhvo vo ihyan mạn. Nduco tihcạ ne, ndạhcạ cuahtenan ye nạn Dendiohs, ne ndạca ye vederihquentiyon, din ye nducuahn che ndah.

4

1 Nạn Dendiohs mạn, nạn Dihvo vo Jesucristo mạn, ihyan min che chi ye numacuahn vederihquentiyon yahn ye techecạde ye yahn nducoyạca ihyan, ihyan che chenduche ye mạn, ihyan che ndih ye mạn, rihquentiyón di
2 che cuahndode ndudo yahn Dendiohs cuahn dạma. Andahre hua nahn cahnevan ihyan o nahn cahnevan ye, ate di ne, cuiquendi cuahndode numa ine. Numacuahn vedechahtino yehn cuicuehn ihyan, codin che conahn ye Ndudo yahn Dendiohs. Coyahve ihyan che cotahno ye mạn, hua ndere din ye mạn.
3 Tihcạ codin, te cochi ro cuahn che metah quendạh ino ihyan, cahnevan ye ndudo ndah. Tahque ndah ye ne, nuhn ye ạma yạhn sạhn che cacuahn se ihyan ndudo che ri yeno mạn.
4 Cuạcondạh vedạme ye ndudo cuạco, ne cotahno ye dehtenduh cuento.
5 Me di ne, cuiquendi numa ine, codin chahtine che rechuhrihn. Cuahndode ndudo yahn Dendiohs, codinehn ntiyon che quenen.
6 Tihcạ riyạhvé di, te u ne, a nun va che cạhno ihyan u, ndạcá muhn iyehnse cuh.
7 Nduhcạ ạma sandạdo che cuhn se nde chinahn ntiyon ndah che nda se, nduhcạ ạma sạhn reduche che chano se nde din se ganar, tihcạ quendí numa inó chitahnó Dihvo vo Jesucristo,
8 ihyan min che retechecạde ye numa cuạco. Mạn ne, a nihneva ndah ye vedino cuande yahn che dave chedave yáhn, ne te ye u ro che techecạde ye. Namin cạh ye nducoyạca ihyan che ndichahtino ye che ndaconan chi tun ye.
9 Codin nun ine, chi ndihchero u,
10 te Crescente ne, riquendi se nạn ntiyon yahn Dendiohs, cuahn se yạn Galacia, ne Tito ne, cuahn se yạn Dalmacia. Me Demas ne, tahque renan ino se cochica se vedeyeno yahn mạn se, ne chihcomạn se u, cuahn se yạn Tesalónica.
11 A demạn Lucas quenan ye nducó. Cuahn che chi ne, cuiquenda Juạn Mạrcos. Náhn sạhn, te richihve se nạn ntiyon.
12 Tíquico ne, dechúh sạhn yạn Efeso.
13 Cuahn che choh yạn Troas ne, cuiquenda cuyạno tu che rendiché che chaconáhn ndevạco Carpo. Namin cuiquenda libro chahn, menạn vihca cạca che ndirun.
14 Alejandro, sạhn vihchecu me ne, ạma din tạn se nducó. Mạn Dihvo vo

Jesucristo techecạde ye yahn se
yahn che tihcạ din se.
15 Cuihque cudạdo sạhn, te ạma
rihca tạn se ndudo che rahndudo vo.
16 Cuahn che cháhn menạn,
ndedeváhn u nạn ihyan ndinạn ne,
nde ạma dihno vo hua chinan ye u,
te chihcomạn nducoyạca ye u.
Dendiohs nchahco ye cạva ye che
tihcạ din ye.
17 Andahre chihcomạn ihyan
chahn u, ate Dihvo vo Jesucristo
chinduco ye u, ne chinan ye u nde
chihno dináhn cahndudó ndudo
yahn ye, chihnevan ạma yạhn ihyan
nación chenạhn. Tihcạ ndedevahn
ye u tạh vederih.
18 A devanó che quendi ye
ndedevahn ye u nduh cuạn nạn che
cạhnda cạvá, nde ndeva ye u, conán
vahchetero nạn che rihquentiyon
ye. ¡Ndeva vo yavenạn ye cuahn
dạma! Tihcạ co.
19 Cuenecah Dendiohs Priscila
nduco Aquila mạn, ihyan ndevạco
Onesíforo mạn, che cuande yáhn.
20 Erasto ne, quenan se yạn
Corinto, ne Trófimo ne, chi cah se, ne
chaconáhn sạhn yạn Mileto.
21 Codin nun ine cochi numanạhn
che metah cuanạn ro iche. Eubulo
mạn, Pudente mạn, Lino mạn,
Claudia mạn, nducoyạca dihno vo
chenạhn mạn, dechuh ye Dendiohs
yehn.
22 Dihvo vo Jesucristo conduco ye
di, din yahino ye nducoyạca nchuhn.
Tihcạ co.

CẠCA CHE DIRUN SAN PẠBLO, DECHUH YE YAHN TITO

1 U Pạblo, apóstol yahn Dihvo vo
Jesucristo ne, chaconahn Dendiohs u
nạn ntiyon yahn ye che cacuáhn
ihyan che tendạhnun ye, cạva che
cotahno ndah ye Dihvo vo mạn,
conahn ye ndudo cuạco che redin
che runecạde rahtechico vo mạn,
2 cochahtino ye che cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro mạn.
Dendiohs ne, hua rihncheh ye, ne
nde ro che metah cuhnde iyehnse
ne, cạh ye ndudo yahn ye che
cuahtenan vo vahchetero
numacuahn ro.
3 A ihyan min che ndedevahn ye
uvo, ne mạn che ndạ ro yahn ne,
chihco ye ntiyon tạ́h che cuahndudó
ndudo yahn ye.
4 Tito, di ne, anduhnecạ dạya mán,
te chitehne ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo che chicuáhn di. Dirún
cạca cuh, dechúh yehn, ne quenan
inó che Chido vo Dendiohs mạn,
Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
ndedevahn ye uvo mạn, din yahino
ye di, din ye che ndạhcạ conen.

Ntiyon che din Tito yạhn yahn Creta

5 Chaconáhn di yạhn yahn Creta
cạva che cạhcoyan dehtenduh che
renda ca, cuaconehn intiyahn yạco
nducuahn yạn nduhcạ che
chihquentiyón di.
6 A devene te ihyan che cuahtenan
ye ntiyon min ne, nahn che
runecạde ye mạn, che ạma no
ndạhta quenan cuma ye mạn. Me
dạya ye ne, nahn che ritahno mạn,
che runecạde mạn, che redinahn
mạn, che metah deh che cạhma
nunde ihyan yahn mạn.
7 Tihcạ, te ihyan che conạn ye
ndiyạco ne, nducote ihyan chahn
che cuhnde tạh ye ntiyon yahn
Dendiohs ne, hua co conan nde ạma
ihyan che yạde ye mạn, cun ye mạn,
che doh ino ye mạn, che ricoh ye
mạn, che cạnda tin ye mạn, che
idihya ye cạva tume mạn.
8 Ihyan che ndah ihyan ye mạn,
runecạde ye mạn, dave yavenạn ye
mạn, chahtino ye mạn, che
renevahnecun ye ihyan vạco ye
mạn, atenạn ihyan che tihchan ye co
cuahtenan ye.
9 Namin nahn che ndạhcạ quendi
ye ndudo cuạco che chahn ye, cạva
che quenạn yahn ye cacuahn ye
mạn, ndạhco ndiya ye ihyan che
rahcotạhn ye mạn.
10 Tihcạ, te ạma vate sạhn che
rahcotạhn se mạn, rente se ndudo
nine mạn, rihncheh se ihyan mạn.
Vạn sạhn chahn ne, sạhn nación
yahn Israel che tahque redenduh se.
11 A sạhn chahn va che ndạhco
ndiya nchuhn, te cạva che ndạca se
tume ne, rihncheh se ạma yạhn
dihno vo nduco nducoyạca ihyan
ndevạco ye, ricuahn se ndudo che
hua redin yahn che cacuahn se.
12 Ạma sạhn devano vạn sạhn
chahn ne, rạhn se tuhcạ: “Ihyan che
vate ye yạhn yahn Creta ne, cuahnde
chende ye mạn, ite ye mạn, cane
chete ye mạn, dạhnde ye mạn.”
13 Nducuahn chemin ne, cuạco, ne
chemin che hua nahn ndạ chende
coyahve ihyan, cạva che numa cuạco
cotahno ye Dihvo vo Jesucristo,
14 ne cạhcomạn ye dehtenduh
cuento che dera derạhn ihyan
nación yahn Israel mạn, ndudo che
rihquentiyon sạhn che rahcotạhn se
ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo
mạn.
15 Ihyan che ndạhcạ
vederendedecadino yahn ye ne, hua
rendạhchenan ye nde ạma nạn
dehtenduh. Ate ihyan nunde che
hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo
ne, rendạhchenan ye nducuahn
dehtenduh che ndah, te chihngạ
ihyan ye mạn, chihngạ
vederendedecadino yahn ye mạn.
16 Redin cạ ye che ritahno ye
Dendiohs, ate hua cuạco. Chihngạ
ihyan ye mạn, chihngạ redin ye
mạn, rahcotạhn ye yahn Dendiohs

mạn, nde hua rendạ yahn ye che din ye dehtenduh che ndah mạn.

2

Ndudo ndah che va che cacuahn vo

1 Me di ne, cuihque cudạdo nạn ndudo yehn cạva che hua detohnen ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
2 Coyahve ihyan chạhn che runecạde cuahtenan ye mạn, che ndạhcạ ndedecadino ye mạn, che cotahno ye Dihvo vo Jesucristo numa cuạco mạn, che cuahtenan cuma ye vedeyahino mạn, vedechahtino mạn.
3 Indihte ndạhta ne, coyahve ihyan che runecạde cuahtenan ye mạn, che hua cuahtechica ye nte ye cuendo mạn, che hua cocoh ye mạn. Va che cạh cuande ye nducuahn che ndah,
4 tihyon yune ye tạhn decạhya, cạva che din yahino te inchạhn te mạn, daya te mạn,
5 ndạhcạ ndedecadino te mạn, runecạde cuahtenan te mạn, cuahtenun tahn te vạco te, din te cudạdo mạn, cuahtenan te numacuahn vedino vedenecun mạn, dinahn te yahn inchạhn te mạn. Nduco tihcạ ne, hua ndạca yune che chihngạ cạhma ihyan yahn Ndudo yahn Dendiohs.
6 Namin sạhn decạhya ne, coyahve sạhn che runecạde cuahtechica se.
7 Runecạde cochique man cạva che cua cuande ihyan yahn nducuahn che redin, ne quendi ye yune yehn. Runecạde cuicuehn mạn, numa cuạco mạn.
8 Nahn che nduco ndah cahme cạva che nde ạma ihyan, hua ndạca yune che chihngạ cạhma ye yuhn vo. Nduco tihcạ ne, co cuihnạn adecoduhno ihyan che hua ri rendihche ye uvo, ne hua conạn yahn ye che cạhma nunde ye yuhn vo.
9 Coyahve ihyan che chenan ye vạco dihve ye che nevahnecun ye ihyan mạn, che hua cuahcotạhn ye yahn ye mạn, che hua cạhma tạhn ye nduco ye mạn,
10 che hua duco ye mạn. Nahn che runecạde ye nạn nducuahn, cạva che cua cuande ihyan, ne tumacadino ye che Ndudo yahn Dendiohs, ihyan min che ndedevahn ye uvo ne, ndah.
11 Tihcạ nahn che din ye, te Dendiohs ne, chihco ro ye che yahino ye nducoạca ihyan iyehnse, ndedevahn ye ihyan.
12 Tihyon yune ye uvo cạva che ametah cuahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo, cuahtendihco vo nunde mạn, che runecạde cuahtechico vo nduhcạ che nahn ye mạn.
13 Namin te cuande ye uvo che cochahtino vo nde ndạ ro che conahn ndudo yahn ye che te ye uvo, ne ạma co yeno vo. Ro min ne, numacuahn vederihquentiyon yudo ndạ Dendiohs yuhn vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye uvo.
14 A ihyan min che chihco mendạhn ye ihyan chih ye, cạva che ndedevahn ye uvo, nchahco ye nunde yuhn vo. Nedin yahn ye uvo, tihyon yune ye uvo cạva che numa ino vo din vo che ndah.
15 Numacuahn vederihquentiyon cuicuehn ndudo che tuhchan, coyahve ihyan cạva che dinahn ye. Hua ndạhcạ che ndạhco ndiya nde ạma ihyan di.

3

Nduhcạ che va che cuahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Coyahve ihyan che nevahnecun ye intiyahn mạn, ihyan ndinạn mạn, dinahn ye mạn, din ye dehtenduh che ndah mạn,
2 hua chihngạ cạhma ye yahn nde ạma ihyan mạn, hua cạnda tin ye mạn, cuahtenan cuma ye vedeyahino mạn, vedenecun mạn, nduco nducoyạca ihyan.
3 Tihcạ nahn che dinahn ye, te hua ndạhcạ che quendi ye nduhcạ che chahtechico vo ro menạn me. Tạhn

min ne, nine vederendedecadino yuhn vo mạn, chahcotạhn vo mạn, vatechica vạne vo yahn Dendiohs mạn, chi luco ino vo chahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo mạn, chihngạ din vo mạn, chahtenan cumo vo vedeve mạn, ndihche tạn ihyan uvo mạn, ndihche tạn mạn vo ihyan mạn.

4-5 Ate chihco ro Dendiohs che yahino ye ihyan iyehnse, ne ndedevahn ye uvo. Andahre hua din vo nde ạma nạn dehtenduh che ndah, ate nducote mạn ye quenan vạhino ye uvo ne, ndedevahn ye uvo, din ye che ndahcorun Vaco Ndah yahn ye vederendedecadino yuhn vo, ndo vo ihyan ra.

6 Numacuahn vedeyahino din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo numacuahn vederihquentiyon che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye uvo.

7 Numacuahn vedeyahino nedin yahn ye uvo cạva che cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro nduhcạ che ndichahtino vo.

8 Ndudo che tuhchan ne, cuạco mạn, ndah mạn, ne cochihve yahn nducoyạca ihyan. Nahn che numa ine cạh cuende ihyan che ritahno ye Dendiohs, cạva che din ye che ndah.

9 Coyahve ihyan che nine ye; hua cuahnecon che cuahtecuhma chende ye nduco vih yahn tạcạ cochi ndạta yahn ye mạn, yahn ley che dirun Moisés mạn, te che tihcạ redin ye ne, nde tah hua cochihve yahn ye.

10 Ihyan che conun ye ihyan ndiyạco che o cuạn co ye ne, coyahve ihyan ạma o yune. Me ndete che hua cạhcovan ye che cahme ne, ametah cuahnecon che conduco ye nchuhn.

11 A devene te ihyan che tihcạ redin ye ne, a ndinda ye, nedin nunde yahn ye.

12 Cuahn che dechúh Artemas o Tíquico tạn ne, codin nun ine cahn yạn Nicópolis, ndihchero u, te a chihcó che min conán ro iche.

13 Cuinen nduhva che tuno tah abogạdo Zenas mạn, Apolos mạn, cah ndahva nducuahn che cochihve yahn se che cuahtenun yune se cạva che hua cacuahnan yahn se.

14 Namin cạh cuende dihno vo che din ye che ndah, conan ye ihyan che va vederetạhn yahn ye, cạhco ro ye che richihve ye.

15 Nducoyạca dihno vo che chenan ye muhn nducó ne, dechuh ye Dendiohs yehn. Nducoyạca dihno vo mạn, cahvo vo mạn, che chenan ye tạn ne, cuenecah Dendiohs ihyan che cuande yahn nuhn. Dendiohs din yahino ye nducoyạca nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YAHN FILEMON

1 Filemón, dihno nuhn che yahino
nuhn ndih, che namin redin ne
ntiyon yahn Dendioh, u Pa̱blo che
quenún va̱coya̱hn yahn che redín
ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo
ma̱n, dihno vo Timoteo ma̱n ne,
dirun nuhn ca̱ca cuh, dechuh nuhn
yahn nchuhn, ndih ma̱n,
2 cahve nuhn Apia che yahino
nuhn ihyan ma̱n, Arquipo che
rinduco se nuhn na̱n ntiyon yahn
Dihvo vo ma̱n, nducoya̱ca dihno vo
ma̱n, cahvo vo ma̱n, che rendo da̱ma
ye ndeva̱co ne.
3 Chido vo Dendiohs ma̱n, Dihvo
vo Jesucristo ma̱n, din yahino ye
nchuhn, din ye che nda̱hca̱
cuahtenan ne.
4 Cuahn da̱ma reváh ca̱va ne,
renecáh nundihve cuahn Dendiohs
yuhn vo,
5 te checadinó che numacuahn
vedeyahino ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, redin yahino ne
nducoya̱ca ihyan yahn ye ma̱n.
6 Namin reváh ca̱va ihyan che
quendi ye yune yahn ne, chitahno
ye, ca̱va che conahn ndah ye nduhca̱
che redin yahino Dendiohs uvo yahn
che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
7 Dihnó, a̱ma yenó ma̱n, renda̱cá
vedechahtino ma̱n, yahn che a̱ma
quenan cuma ne vedeyahino. A ca̱va
ndih che reneca̱h ya̱n ihyan yahn
Dendiohs chedave yahn ye.

8 Chemin che, andahre apóstol
yahn Dihvo vo Jesucristo u ma̱n,
andahre quenan cumá
vederihquentiyon che ca̱hcantiyón
ndih ma̱n ne,
9 ate tahque ndah che numacuahn
vedeyahino ricá favor ndih.
Condihche ne. U Pa̱blo ne, a indihte
u. Ava̱ne ne, quenún va̱coya̱hn yahn
che ritahnó Dihvo vo Jesucristo.

10 Onésimo ne, a nduhca̱ da̱yá
rihnó sa̱hn yahn che a̱ma richihve se
yáhn muhn va̱coya̱hn. Ma̱n ne, ricá
favor ndih che nchahco ne yahn se.

11 A ra̱hn me ne, hua nda̱hca̱ din se
chihcoma̱n se ntiyon yahn ne, ate
ma̱n ne, a̱ma richihve se yáhn, ne
namin cochihve se na̱n ne.
12 Andahre a̱ma yahinó sa̱hn, ate
ndedechúh sa̱hn ndeva̱co ne.
Cuendeva ne sa̱hn, codin ne cuande
anduhneca̱ ndete che u ndeva ne.
13 Numanahn che quenún
va̱coya̱hn ca̱va ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo ne, náhn che
conan se nducó muhn ca̱va che
cochihve se yáhn menun ne.
14 Ate nducote metah ca̱hmá
nduco ne ne, hua chaconáhn sa̱hn
muhn. Tahque nda̱hca̱ che ma̱n ne
ca̱hma ne che conan se, te náhn che
nducuahn favor che din ne nducó
ne, a na̱n vedeyeno yahn ma̱n ne.
15 Ra̱hcó te co chica se ndeva̱co ne
ca̱va che cuahn che ndaconan se ne,
conan se cuahn da̱ma,
16 ne nevahnecun ne sa̱hn nduhca̱
a̱ma dihno ne che yahino ne, ndiyu
dema̱n nduhca̱ a̱ma sa̱hn deca̱hya
yahn ne. U ne, a̱ma yahinó sa̱hn, ate
ra̱hcó te ndih ne, nde tahque yahino
ne sa̱hn yahn che ndah ihyan se
ma̱n, yahn che ritahno se Dihvo vo
Jesucristo ma̱n.

17 Chemin che ndete che rihno ne
u nduhca̱ combiero yahn ne ne,
cuenevahnecun ne sa̱hn, codin ne
cuande anduhneca̱ ndete che u
nevahnecun ne.
18 Ndete che va deh che nedinda se
yahn ne o quendihco se ne, conahn
ca̱ca ne cuande yáhn.
19 U Pa̱blo dirún ca̱ca cuh. U
nedihvé yahn ne, andahre ma̱n ne
quendihco ne yáhn yahn che tihyon
yuné ndih che chitahno ne Dihvo vo
Jesucristo, ndevahn ne.
20 Tihca̱ dihnó. Ca̱va Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che ritahno vo
ihyan ne, redin yahn che dinahn ne
che ricá ndih, neca̱h ya̱n ne chedave
yáhn.

21 Dirún yahn ne, te quenan inó
ndih che dinahn ne ndiyu demạn
favor che ricá, te nde tahque
chuhnan ca din ne favor nducó.
22 Namin ricá ndih che cạhcoyạn
ne nạn che conán, te quenan inó che
cuahnecun Dendiohs che chí
quendihcheró nchuhn nduhcạ che
rica ne ihyan.
23 Dihno vo Epafras che nduco se u
quenun se vạcoyahn yahn che
ritahno se Dihvo vo Jesucristo ne,
dechuh se Dendiohs yahn ne.
24 Me Mạrcos mạn, Aristarco mạn,
Demas mạn, Lucas mạn, ihyan
chuhn che rinan ye u nạn ntiyon
yahn Dihvo vo ne, namin dechuh ye
Dendiohs yahn ne.
25 Dihvo vo Jesucristo din yahino
ye nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE NDONDA̱ TA̱H IHYAN CHE RENTE YE DEVA̱CO HEBREO

Dechuh Dendiohs Da̱ya ye, ca̱h ye, checadino ihyan iyehnse ndudo yahn ye

1 Ro mena̱n me ne, a̱ma ndeh yune
ma̱n, a̱ma nuhn ino Dendiohs ma̱n,
ca̱h cuande ye ndudo yahn ye ihyan
profeta ca̱va che cuahndudo ye,
cahnevan ihyan ndico yuhn vo.
2 Ma̱n adive ne, dechuh ye Da̱ya
ye, nda̱hco ye nducuahn dehtenduh
ta̱h ye. A nduco ihyan min dendah
ye iyehnse. Dechuh ye ihyan, te
nduco ihyan min te ye ndudo yahn
ye, checadino vo.
3 Nduhca̱ ya̱hn che rendihco dave
yahn ne, tihca̱ rihco ro ihyan min
vederihquentiyon yahn Chida ye.
Ihyan min nduco Chida ye ne, da̱ma
no ye. Ihyan min ne, numacuahn
vederihquentiyon yahn ye, redin ye
cuda̱do iyehnse. A ihyan min che
nedihve ye yahn nunde yuhn vo,
nda̱co vo vederenchahco. Tuhme
chihnde ye vahchetero la̱do ta̱h
cua̱co Dendiohs.

Da̱ya Dendiohs ne, tahque ndina̱n ye che co nducoya̱ca ángel

4 Da̱ya Dendiohs ne, tahque
ndina̱n ye che co nducoya̱ca ángel, te
tahque yudo vederihquentiyon
nda̱hco Dendiohs ta̱h ye.
5 Tihca̱, te Dendiohs ne, nde
menahn hua ra̱hn ye ri ye nde a̱ma
ángel:
Di che Da̱yá.
Ma̱n ro cuh chihco ró che Da̱yá di.
Nde hua ra̱hn ye yahn nde a̱ma
ángel:
Da̱yá ihyan.
U che Chida ye.
6 Ate cuahn che dechuh ye Da̱ya ye
che mena̱n iyehnse ne, ra̱hn ye:
Nchuhn, nducoya̱ca ángel yáhn,
cuendeva ne yavena̱n ye.
7 Me yahn ángel ne, tuhca̱ ra̱hn ye:
Dín che co nchuhn nduhca̱ vaco
ma̱n, ruchiya̱hn ma̱n.
8 Ate yahn Da̱ya ye ne, ra̱hn ye:
Di Dendiohs, vederihquentiyon
yehn ne, hua nda̱ ro che
cuihno.
Numa cua̱co rihquentiyen.
9 Renan ine nducuahn che ndah, ne
raconda̱h vedame nducuahn
che chihnga̱.
Chemin che u Dendiohs yehn, redín
che tahque ri yene che co
nducoya̱ca combiero yehn.
10 Namin ra̱hn ye:
Di Dihve ihyan iyehnse, nde ro
mena̱n me ne, dendah
iyehnse ma̱n, na̱n ro ma̱n.
11 Chemin ne, va che cuihno, ate di
ne, conen cuahn da̱ma.
Nducuahn dehtenduh chemin chan
ne, va che co ndico nduhca̱
che ri ndico tino.
12 Din anduhca̱ che nehn nduco
dehtenduh chemin chan,
cahnevi anduhneca̱ ndete che
a̱ma tino, ne ndacorun.
Ate man di, hua nda̱ ro che
ndacoron, nde hua nda̱ ro che
coh.
13 Nde menahn hua ra̱hn Dendiohs
ri ye nde a̱ma ángel:
Cuihnde la̱do ta̱h cua̱có numanahn
che nda̱hco ndiyá ihyan che
hua ri rendihche ye di, ca̱va
che nevahnecun ye di.
14 Nducoya̱ca ángel ne, vaco che
redin ye ntiyon yahn Dendiohs.
Redechuh ye ihyan ca̱va che conan
ye ihyan iyehnse che quenan cuma
che ndevahn ye.

2

Hua nda̱hca̱ che ca̱hcoma̱n vo Ndudo yahn Dendiohs

1 Nducote tahque yudo
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo che co ángel ne, chemin
che quenan cuma che cuahtenun ino
vo ndudo che a chihnevan vo ca̱va
che hua ca̱hcoma̱n vo.
2 Tihca̱, te nducote a chinahn
ndudo yahn Dendiohs che dechuh

ye nduco ángel a rạhn me, ne ihyan
che chahcotạhn ye yahn ndudo min,
chendihco ye nunde, a chi ye castigo
che redin yahn che co ye ne,
3 namin uvo ne, hua co ndevahn
vo ndete che hua tumacạh vo yahn
ndudo ndah yahn vederenchahco
che rete Dendiohs uvo. Ndudo min
ne, a Dihvo vo Jesucristo menạn vih
cahndudo ye, ne nuhn che
chihnevan nuhn ndudo min ne,
tumacadino nuhn che cuạco.
4 Avạne ne, ạma ndeh nạn
vederihno din Dendiohs, chihco ro
ye che cuạco, nde din ye che chenan
cuma vo vederihquentiyon yahn
Vaco Ndah yahn ye tunoca che nahn
mạn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndạ ye muhn iyehnse cuh, ndạcondạ ye ihyan

5 Vederihquentiyon cuh che
rendạhconun yạ́n che va che cuhnde
ne, hua chihco Dendiohs tạh ángel.
6 Hua, te ạma cuạn nạn Ndudo
yahn ye dirun ạma ihyan tuhcạ:
Dendiohs, nde hua rigonun chihve
ihyan iyehnse cạva che
necạhco ne ihyan.
Nde hua rigonun chihve ye cạva che
din ne cudạdo ihyan.
7 Numanahn min ne, tahque doh
vederihquentiyon cạh ne
ihyan che co ángel.
Vạn nducuahn dehtenduh che
dendah ne ne, tahque cạh ne
vededevano ihyan.
Cạh ne vederihquentiyon ihyan cạva
che cạhcantiyon ye nducuahn
dehtenduh che dendah ne.
8 Ndạhco ne nducuahn dehtenduh
tạh ye.
Nducote ndạhco Dendiohs
nducuahn dehtenduh tạh ihyan ne,
nducuahn va che cạhcantiyon ye.
Mạn ro cuh ne, ametah nevahnecun
nducuahn dehtenduh ihyan.
9 Ate Dihvo vo Jesucristo che cuạco
ne, nducote chih ye ne,
renevahnecun nducuahn
dehtenduh ihyan, rendeva yavenạn
ye. Numacuahn vedeyahino
cahnecun Dendiohs che chih ye cạva
nducoyạca ihyan iyehnse.
10 Nducuahn dehtenduh ne, yahn
Dendiohs. Mạn ye dendah ye, ne
nahn ndeva ye nducoyạca dạya ye
vahchetero. Chemin che quenan
cuma che cạh yune ye che chuhrihn
Dihvo vo Jesucristo, dinahn ye
nducuahn, ndedevahn ye ihyan
yahn ye.
11 Ihyan che rendevahn ye mạn,
ihyan min che rendedevahn ye
ihyan mạn ne, dạya Dendiohs
nducoyạca ye. Chemin che Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che Dạya
Dendiohs ne, hua ri cuihnạn ye che
redin dihno ye ihyan,
12 nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcạ:
Nté yahn ne nduco dihnó.
Cạtá himno, ndevá yavenạn ne vạn
nducoyạca ihyan yahn ne.
13 Namin ndirun:
U ne, richahtinó Dendiohs.
Namin ndirun:
Muhn quenún nduco dạyá che te
Dendiohs u.
14 Nducoyạca ihyan che dihno ye
vih ne, dạma ndạta yahn ye. Chemin
che Dihvo vo Jesucristo ne, ndo ye
nduhcạ ihyan iyehnse cạva che chi
chih ye, ndạhco ndiya ye chundah,
sạhn min che redin se che rinda
ihyan,
15 ne ndedevahn ye nducoyạca
ihyan che hua va mạn chedave yahn
ye cuahn dạma, vạh ye vederih.
16 A devano vo te Dihvo vo
Jesucristo ne, ndạ ye cạva che
ndedevahn ye ihyan che ndạta yahn
Abraham, ndiyu cạva che
ndedevahn ye ángel.
17 Chemin che quenan cuma che
ndo ye dạma nduhcạ ihyan iyehnse,
tumacadino mạn ye nducuahn
vederihn cạva che tahque conan
cuma ye vedevạhino nduco vo, ne
cochahtino vo ihyan. Redin ye
cudạdo uvo, rạhn nan ye uvo nạn
Dendiohs, nde chihco mendạhn ye
ihyan, chih ye cạva che nchahco ye
nunde yuhn vo.
18 Nducote chuhrihn mạn ye,
tumarande chundah ihyan ne,

tahque nun rendedevahn ye ihyan
che retumarande se ihyan.

3

Vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo ne, tahque yudo che co vederihquentiyon che quenan cuma Moisés

1 Dihnó che a tendạhnun Dendiohs
nchuhn, nducote a nedin yahn ye
nchuhn ne, cuiquendi ne yune yahn
Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
dechuh ye ihyan cạva che din ye
cudạdo uvo, tihyon yune ye uvo che
cotahno vo ihyan.
2 Nduhcạ che dinahn Moisés yahn
Dendiohs vạn nducoyạca ihyan
yahn ye ne, tihcạ dinahn Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che ndạhco
Dendiohs vederihquentiyon tạh ye.
3 Dihvo vo Jesucristo ne, redin
yahn che tahque rendeva vo
yavenạn ye che co Moisés. Tihcạ, te
ihyan che rihno ye ạma vah ne,
ihyan min che ndeva vo yavenạn ye,
ndiyu vah me.
4 Queri ạma vah ne, va ihyan che
dendah ye. Namin nducuahn che va
iyehnse ne, a Dendiohs che dendah
ye.
5 Cuạco te Moisés ne, din ye ntiyon
yahn Dendiohs, dinahn ye vạn
nducoyạca ihyan yahn ye. Ntiyon
che quenan cuma ye ne, che
cuahndudo ye ndudo yahn
Dendiohs tunoca che recạh ye ihyan.
6 Namin Dihvo vo Jesucristo ne,
dinahn ye, ate nde tahque yudo
vederihquentiyon quenan cuma ye,
te nducote ihyan min che Dạya
Dendiohs ne, ndinạn ye vạn
nducoyạca ihyan yahn ye. Uvo ne, a
ihyan yahn Dendiohs uvo, ndete che
quendi vo numacuahn vedeyeno
cochahtino vo ihyan nde ndạ ro che
ndeva ye uvo.

Ihyan che cuahtenan ye nạn Dendiohs

7 Nducote tihcạ ne, ndạhcạ che
dinahn vo ndudo che, numacuahn
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs, a ndirun tuhcạ:
Mạn che cahnevan nchuhn ndudo
yáhn,
8 hua din cheche ne chedave yahn ne
nduhcạ che din ihyan ndico
yahn ne che chahcotạhn ye
yáhn,
ducherino ye u cuahn che
chahtechica ye yạhn nạn che
metah duhva.
9 Ihyan ndico yahn nchuhn ne, hua
chitahno ye u,
andahre ndihchero ye vederihno
che dín nduco ye chete o raco
nduyo.
10 Chemin che chi tạ́n nduco ye,
ne ndedecadinó: “Ihyan sih ne, hua
richahtino ye u numacuahn
chedave yahn ye,
nde hua redinahn ye che
rihquentiyón.”
11 Chemin che chi tạ́n nduco ye, ne
numacuahn vedeyudo chihco
dạma inó che hua ndạ ro che
ndevá ihyan, cuahtenan ye
ducó.
12 Dihnó, cuihco nducoyạca
nchuhn cudạdo. Hua din cheche ne
chedave yahn ne, cạhcomạn ne che
ritahno ne Dendiohs, ihyan min che
va ye vahchetero.
13 Tahque ndah ne, coyạhve ạma
tạma ne vih ro ro, numanahn che
chenan ne iyehnse, cạva che nde
ạma ne hua cahncheh mạn ne
nchuhn, din cheche ne chedave
yahn ne, cuahtendihco ne nunde.
14 Tihcạ, te ndạ ro che chi Dihvo vo
Jesucristo ne, ndeva ye uvo ndete
che quendi vo numa ino vo
cochahtino vo ihyan, nduhcạ che
richahtino vo ihyan nde ro che
canạn chitahno vo ihyan.
15 Nahn che cạhcovan vo nduhcạ
che yạhve Dendiohs uvo tuhcạ:
Mạn che cahnevan nchuhn ndudo
yáhn, hua din cheche ne
chedave yahn ne nduhcạ che
din ihyan ndico yahn ne che
chahcotạhn ye yáhn.
16 Nducoyạca ihyan che ndetendạh
Moisés nación yahn Egipto ne, a
ihyan chahn che chihnevan ye

ndudo yahn Dendiohs, ne
chahcotạhn ye.
17 Ihyan che chahtendihco ye nunde,
ne chih ye yạhn nạn che metah
duhva ne, a ihyan chahn che chi tạn
Dendiohs nduco ye.
18 Ihyan che hua dinahn ye yahn
Dendiohs ne, a ihyan chahn che,
numacuahn vedeyudo, chihco dạma
ino Dendiohs che hua ndạ ro che
ndeva ye ihyan, cuahtenan ye nduco
ye.
19 A devano vo te hua chi tuno ihyan
chahn nạn Dendiohs, yahn che hua
chitahno ye ihyan.

4

1 Chemin che numanahn che rete
ca Dendiohs ndudo yahn ye che
ndeva ye uvo ne, nahn che cạhco vo
cudạdo, denạn vate ạma o vo che
hua tuno vo nạn ye.
2 Cạh Dendiohs ndudo ndah yahn
ye ihyan ndico chahn, ne namin te
ye uvo. Ate ihyan chahn ne, nde hua
chichihve che chihnevan ye, yahn
che hua chitahno ye.
3 A uvo che chitahno vo che ndeva
Dendiohs uvo, cuahtenan vo nduco
ye, te rạhn ye yahn ihyan chahn
tuhcạ:
Chemin che chi tán nduco ihyan sih,
ne numacuahn vedeyudo
chihco dạma inó che hua ndạ
ro che ndevá ihyan,
cuahtenan ye nducó.
Cuahn che chihno ntiyon yahn
Dendiohs che dendah ye iyehnse ne,
a va yạn ye che ndeva ye ihyan cạva
che cuahtenan ye nduco ye.
4 Cuạco chemin, te ạma cuạn nạn
Ndudo yahn ye ndirun yahn ro
sạbado tuhcạ:
Ro sạbado ne, nducote a nihno
ntiyon yahn Dendiohs che
dendah ye iyehnse ne,
chihnde tuhno ye.
5 Namin tạma cuạn nạn Ndudo yahn
ye ndirun tuhcạ:
Hua ndạ ro che ndevá ihyan sih,
cuahtenan ye nducó.
6 Nducote tihcạ ne, a ndero ndi che a
va yạn Dendiohs che ndeva ye tạma
te o ihyan, cuahtenan ye nduco ye.
Ihyan chahn che chihnevan ye
ndudo ndah yahn Dendiohs menạn
ne, hua tuno ye nạn ye yahn che
chahcotạhn ye.
7 Chemin che chihno ạma ndeh
nduyo ne, ndaconan yạhve
Dendiohs ihyan tạma yune. Yahn
chemin ne, a dirún. Din ye che dirun
David tuhcạ:
Mạn che cahnevan nchuhn ndudo
yahn Dendiohs ne,
hua din cheche ne chedave yahn ne.
8 Nạn che ndeva Dendiohs ihyan,
cuahtenan ye nduco vih ne, ndiyu
yạhn nạn che ndạ Josué nduco ihyan
ndico chahn, te ndete che a min ne,
ametah ndaconan rạhn Dendiohs
che ndeva ye ihyan.
9 Devano vo te comạn va che ndeva
Dendiohs ihyan yahn ye,
10 te ihyan che ndeva ye ne, cuahte
tuhno ye nduhcạ che chihnde tuhno
mạn ye ro che chihno ntiyon yahn
ye che dendah ye iyehnse.
11 Chemin che nahn che din nun ino
vo cạva che ndeva Dendiohs uvo.
Condi dạma co ạma o vo nduco
ihyan ndico chahn che hua chitahno
ye.
12 Tihcạ, te Ndudo yahn Dendiohs
ne, yudo vederihquentiyon yahn,
redin che rendạ ihyan nạn ye.
Tahque nun ca rendạ chete chedave
yahn ihyan che co ạma espạda che o
can yahn, ne rihco ro
vederendedecadino yahn ye.
13 A Dendiohs che techecạde ye
yahn ihyan. A ihyan min che dendah
ye nducuahn, ne metah nde ạma
nạn dehtenduh che co conun ndeh
nạn ye. A nạn ye va nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, nda cuande ye ihyan yahn ye

14 A Dihvo vo Jesucristo Dạya
Dendiohs, che nda cuande ye uvo.
Ihyan min ne, conạhn ye
vahchetero, rạhn nan ye uvo nạn
Dendiohs. Chemin che nahn che
quendi vo numa ino vo cotahno vo
ihyan.

15 Dihvo vo Jesucristo ne,
tumarande chundah ihyan nạn
nducuahn, ate hua quendihco ye
nde ạma nunde. Chemin che,
nducote mạn ye chuhrihn ye ne, a
devano ye nduhcạ che rechuhrihn
vo, ne renan vạhino ye uvo.
16 Mạn ne, nahn che dehve rạhco
vo, covạh vo nạn Dendiohs yuhn vo,
ihyan min che yahino ye uvo, cạva
che numacuahn vedeyahino mạn,
vedevạhino mạn, conan ye uvo
cuahn che yah rahno vo.

5

1 Queri ạma chidocuyạn ndinạn
ne, retendạhnun Dendiohs ihyan
vạn ihyan iyehnse cạva che cạhma
nan ye ihyan nạn Dendiohs mạn,
rihno ye ite che co te vedino cạva
nunde yahn ye mạn.
2 Chidocuyạn chahn ne, nducote
ihyan nunde ye nduhcạ ihyan
chenạhn ne, chemin che riquendạh
ye vedechahtino cạva ihyan tundo
mạn, ihyan che redinda ye mạn.
3 Va che cạhno ye ite che co te
vedino cạva nunde yahn ihyan yạn,
ne nducote namin ihyan nunde ye
ne, quenan cuma che cạhno ye ite
che co te vedino cạva nunde yahn
mạn ye.
4 Nde ạma ihyan ne, hua co
tendạhnun mạn ye
vederihquentiyon min, conan cuma
ye. Atenạn mạn Dendiohs
retendạhnun ye ihyan che recạh ye
vederihquentiyon min nduhcạ che
cạh ye Aarón.
5 Atihnocạ Dihvo vo Jesucristo.
Hua tendạhnun mạn ye
vederihquentiyon min, quenan
cuma ye. Tahque ndah ne, a mạn
Dendiohs tendạhnun ye ihyan. Rạhn
ye ri ye ihyan:
Di che Dạyá.
Mạn ro cuh chihco ró che Dạyá di.
6 Namin rạhn ye ri ye ihyan nduhcạ
che ndirun nạn Ndudo yahn ye
tuhcạ:
A tendạhnún di che co chidocuyạn
ndinạn, cuhnde tah
vederihquentiyon nduhcạ che
quenan cuma Melquisedec,
ne hua ndạ ro che cuihno
vederihquentiyon yehn.
7 Cuahn che quechica Dihvo vo
Jesucristo muhn iyehnse ne, covạh
ye numa ino ye, nde chaco ye, ne
Dendiohs, ihyan min che va
vederihquentiyon yahn ye che
ndedevahn ye ihyan tạh vederih ne,
chihcovan ye yahn che ndeva Dihvo
vo yavenạn ye.
8 Andahre Dạya Dendiohs ihyan ne,
ate chi nino ye dinahn ye vạn
nducuahn che chuhrihn ye.
9 Cuahn che chenan dinahn ye
nducuahn ne, chihco mendạhn ye
ihyan, chih ye cạva che, nducoyạca
ihyan che cotahno ye ihyan ne,
ndevahn ye, ne cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.
10 Tihcạ, te a tendạhnun Dendiohs
ihyan che co ye chidocuyạn ndinạn,
cuhnde tạh ye vederihquentiyon
nduhcạ che quenan cuma
Melquisedec.

Cạhnda che cạhcomạn vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo

11 Ạma va ca dehtenduh che nahn
te cuandé nchuhn, ate ạma vạhche
che dín che conahn ne yahn che hua
rihco ne che conahn ne.
12-13 Ametah ro che ritahno
nchuhn Dihvo vo Jesucristo, ate
ndotenan che mạn ne cacuahn ne
ne, rendotenan ne che ndaconan
cacuahn ihyan nchuhn dehtenduh
che nde hua vạhche nạn
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
Nduhcạ decuạh yuno che hua ri che
cheh dehtenduh, te demạn leche rih
ne, tihchan nchuhn. Hua renahn ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs,
nde hua retumacadino ne tạcạ che
cuahtechica ne runecạde.
14 Ihyan che ndah renahn ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs
ne, a ihyan chahn che devano
tendạhnun ye dehtenduh. Riquendi
ye cha che ndah, ne rihcomạn ye cha
che hua ndah.

6

1 Nducote tihcạ ne, quendi vo
cuahn ndah vo vederihquentiyon
yahn Dendiohs cạva che conahn
ndah vo. Dehtenduh che chahn vo
cuahn che cade chitahno vo Dihvo
vo Jesucristo ne, ndiyu dechemin
dechemin cuahn vo cuahn dạma, te
ạma va ca vederihquentiyon yahn
ye che nahn che cuahn vo. Hua
demạn yahn nduhcạ che rento ino
ihyan nunde yahn ye che redin che
rinda ye mạn, nduhcạ che ritahno
ihyan Dendiohs mạn,
2 nduhcạ che redenune ihyan mạn,
nduhcạ che renahn tạh ye ihyan,
revạh ye cạva ye mạn, nduhcạ che
ntuche tenạhn mạn, nduhcạ che
techecạde Dendiohs yahn ihyan
nunde, din ye castigo ihyan cuahn
dạma mạn. Hua demạn dehtenduh
chemin chan che va che cuahn vo,
3 te ạma va ca vederihquentiyon
yahn Dendiohs che cacuáhn nchuhn
ndete che cuahnecun ye.

4-6 Ihyan che a chenahn ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs
mạn, ndudo ndah yahn ye mạn ne,
tumacadino ye vedeyahino yahn ye
mạn, vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn ye mạn,
vederihquentiyon che cuahtenan
ihyan vahchetero mạn. Ndete che
cuacondạh vedạme ye Dendiohs ne,
ạma yune denda ye, te anduhnecạ
che ndaconan nahn yạh ye Dihvo vo
Jesucristo, din duche yahn ye ihyan
nạn nducoyạca ihyan.
7 Nduhcạ ạma yạhn nạn che
ndạhcạ ran co ne, ndete che ndah ri
chendạta yahn ihyan ne, nedin yahn
Dendiohs yạhn min.
8 Ate ndete che demạn chano yạn
ri ne, din dine ye, nde cạhco vih ye
cạva che cuco.

Richahtino vo Dihvo vo Jesucristo cuahn dạma

9 Dihnó che yahinó nchuhn, a
dirún yahn ne nduhcạ che rahno
ihyan che racondạh vedạme ye
Dendiohs, ate a devano cuạcó che a
ndedevahn ye nchuhn, redin ye che
runecạde vatechica ne.
10 Dendiohs ne, ndah ye, ne ra
cuande ye nduhcạ che din yahino ne
ihyan yahn ye, chinan ne ihyan, nde
rinan ca ne ihyan.
11 Nahn che quendi nchuhn numa
ino ne nduhcạ che a cochi ne, nde
ndạ ro che chenan ino vo cuahn che
ndeva Dendiohs nchuhn.
12 Hua nahn che din dạhnde
nchuhn. Tahque ndah ne ne,
cuiquendi ne yune yahn ihyan che
chitahno ye Dendiohs, ndichahtino
ye che ndedevahn ye ihyan nduhcạ
che a necạh ye ndudo yahn ye.

13 Cuahn che cạh Dendiohs ndudo
yahn ye Abraham ne, cạh ye
numacuahn vederihquentiyon yahn
mạn ye, te ametah tạma ca ihyan che
tahque yudo vederihquentiyon
yahn ye che co mạn ye.
14 Rạhn ye ri ye Abraham: “Cuạco
rạ́hn rí di che ạma dín che ndah
ndoque, ạma dín che co yạhn ndạta
yehn.”
15 Abraham ne, quenan rino ye
numacuahn vedechahtino nde
chinahn ndudo che cạh Dendiohs
ihyan.
16 Ihyan iyehnse ne, cuahn che cạh
ye ndudo yahn ye ne, rendạhconun
yạn ye Dendiohs, te ihyan min che
tahque yudo vederihquentiyon
yahn ye. Cuahn che tihcạ cạh ye
ndudo yahn ye ne, nde nạn che
cạhma ye, metah.
17 Namin Dendiohs, cuahn che cạh
ye ndudo yahn ye Abraham ne, cạh
ye numacuahn vederihquentiyon
yahn mạn ye, chihco ro ye cạva
ihyan yahn ye che dinahn ye.
18 Tihcạ cạh Dendiohs ndudo yahn
ye numacuahn vedeyudo, ne co
cochahtino vo ihyan, te redinahn ye
ndudo yahn ye. Nducoyạco vo che a
ndạhco vo chedave yuhn vo tạh ye
che ndedevahn ye uvo ne, hua
dehve rạhco vo, te ndedevahn ye
uvo nduhcạ che a necạh ye ndudo
yahn ye.
19-20 Quenan cuma che ndevahn

chedave yuhn vo, ametah che
ndedecadino vo. A chitahno vo
Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
va ye vahchetero, rạhn nan ye uvo
nạn Dendiohs cạva che co condạ vo
min. Ihyan min ne, anduhnecạ ạma
chidocuyạn ndinạn che va tạh ye
vederihquentiyon nduhcạ che
quenan cuma Melquisedec che hua
ndạ ro che cuihno.

7

Va tạh Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon nduhcạ che quenan cuma Melquisedec

1 Melquisedec ne, rey yahn yạn
Salem, namin chi ye ạma
chidocuyạn ndinạn yahn Dendiohs,
ihyan min che ạma yudo
vederihquentiyon yahn ye. Cuahn
che ndaconan Abraham che chahn
ye, cuhn ye nduco ino cun rey
chahn, decuihno ye ihyan ne, chahn
Melquisedec, chendi yune ye ihyan,
ne chica ye che conan Dendiohs
ihyan.
2 Me Abraham ne, ndạhco ye neve
dehtenduh che ndạca ye vạn cạnda
me tạh ihyan min. Nạn che ndiche
dehtenduh ne, cạh ye ạma ihyan.
Che duche rey min, Melquisedec ne,
tuhcạ conahn: “Rey ndah.” Namin
dihn va nạn che chihquentiyon ye,
te yạn yahn ye, Salem ne, tuhcạ
conahn: “Yạn nạn che dihn va.”
3 Ihyan min ne, anduhnecạ ndete
che co mạn ye, te hua duh devano
duh che chaco ye mạn, duh che
chida ye mạn, nde hua duh devano ti
chica ndạta yahn ye. Hua duh
devano ticuahn chihndeyạn ye mạn,
ticuahn chih ye mạn, ndete che
chihno vederihquentiyon yahn ye
mạn. Atihnocạ Dihvo vo Jesucristo,
Dạya Dendiohs, te ndi ye anduhnecạ
chidocuyạn ndinạn, ne hua cuihno
vederihquentiyon yahn ye.
4 A ndero ndi te ạma yudo
vederihquentiyon quenan cuma
Melquisedec, te nde ihyan ndico
yuhn vo Abraham nevahnecun ye
ihyan, ne ndeh nạn dehtenduh che
chihnevi ye yahn rey chahn, ndạhco
ye tạh ye.
5 Nduhcạ che rihquentiyon ley che
dirun Moisés ne, va che cạh ihyan
nación yahn Israel ạma dehtenduh
nạn che ndiche queri ạma nạn
dehtenduh yahn ye che va, ndondạ
tạh chidocuyạn che ndạta yahn Leví.
Tihcạ va che din ye, te ndạta yahn
Abraham ihyan nduco vih.
6 Ate Melquisedec ne, andahre hua
ndạta yahn Leví ihyan ne, ndondạ
tạh ye dehtenduh che cạh Abraham,
ihyan min che cạh Dendiohs ndudo
yahn ye ihyan. A Melquisedec che
chica ye che conan Dendiohs
Abraham,
7 ne a devano vo te ihyan che rica
ye Dendiohs cạva ihyan chenạhn ne,
tahque yudo vederihquentiyon
quenan cuma ye.
8 A ndero ndi che tahque yudo
vederihquentiyon che quenan cuma
Melquisedec che co
vederihquentiyon che chahtenan
cuma chidocuyạn che ndạta yahn
Leví. Ihyan chahn ne, chihno chih
ye, ate Melquisedec ne, a ndirun
yahn ye nạn Ndudo yahn Dendiohs
anduhnecạ ndete che va ca ye.
9-10 Leví nduco nducoyạca
chidocuyạn che ndạta yahn ye ne,
anduhnecạ ndete che nduco ye
Abraham, ndeva ye yavenạn
Melquisedec, te andahre ametah ye
ro min, ate Abraham che chihco
ndạta ye ihyan.

11 Chidocuyạn che ndạta yahn
Leví, che namin ndạta yahn Aarón
ne, ihyan chahn che chihnde tạh ye
ley che dirun Moisés, chicuahn ye
ihyan nación yahn Israel. Ate
nducote hua ndevahn ihyan nduco
vederihquentiyon che chahtenan
cuma chidocuyạn che ndạta yahn
Leví ne, quenan cuma che dechuh
Dendiohs Dihvo vo Jesucristo,
nuhnde tạh ye vederihquentiyon
nduhcạ che quenan cuma
Melquisedec.
12 Che ndacorun Dendiohs
vederihquentiyon yahn chidocuyạn

ne, nde ley yahn ye va che ndạhco cạde ye.
13 Tihcạ, te Dihvo vo Jesucristo ne,
ndiyu ndạta yahn chidocuyạn ihyan.
14 A devano cuạco vo te nạn ndạta
yahn Judá cochi ndạta yahn ye.
Namin a devano vo nduhcạ che
chihquentiyon Moisés che atenạn
nạn ndạta yahn Leví quendạh
chidocuyạn.
15 Nducote nuhnde tạh Dihvo vo
Jesucristo vederihquentiyon nduhcạ
che quenan cuma Melquisedec ne, a
ndero ndi che a ndạhco cạde
Dendiohs ley che dirun Moisés,
16 te nuhnde tạh ye
vederihquentiyon min, ndiyu yahn
che ndạta yahn chidocuyạn ihyan,
ate yahn che quenan cuma ye
vederihquentiyon che hua ndạ ro
che cuihno.
17 Tihcạ, te a yahn ihyan min che
ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs
tuhcạ:
A tendạhnún di che co chidocuyạn
ndinạn, cuhnde tah
vederihquentiyon nduhcạ che
quenan cuma Melquisedec,
ne hua ndạ ro che cuihno
vederihquentiyon yehn.
18 Nduco tihcạ, ndạhco cạde
Dendiohs ley che dirun Moisés, te
hua cochihve
19 cạva che ndedevahn ihyan.
Menun ley min ne, ndạ Dihvo vo
Jesucristo che tahque ndah
vederihquentiyon yahn ye. Ihyan
min cochahtino vo ihyan cạva che
tuno vo nạn Dendiohs.
20 Avạne ne, cuahn che dechuh
Dendiohs Dihvo vo Jesucristo ne,
numacuahn vedeyudo cạh ye ndudo
yahn ye che co ye nduhcạ
chidocuyạn ndinạn.
21 Yahn chidocuyạn chenạhn
chahn ne, hua tihcạ cạh ye ndudo
yahn ye. Cuahn che ndạhco ye
vederihquentiyon min tạh Dihvo vo
ne, cạh ye ndudo yahn ye che ndirun
tuhcạ:
Dihvo vo Dendiohs ne, numacuahn
vedeyudo cạh ye ndudo yahn
ye, ne va che conahn.
Rạhn ye ri ye Dạya ye: “A tendạhnún
di che co chidocuyạn ndinạn,
cuhnde tah vederihquentiyon
nduhcạ che quenan cuma
Melquisedec,
ne hua ndạ ro che cuihno
vederihquentiyon yehn.”
22 Nducote a Dihvo vo Jesucristo che
nuhnde tạh ye vederihquentiyon
min ne, conahn ndudo che chihco
cạde Dendiohs cạvo vo. Ndudo min
ne, tahque ndah che co ley che
chihnde a rạhn me.
23 Chidocuyạn chahn ne, yạhn ye
chahtenan ye nạn ntiyon, te nducote
ihyan iyehnse ye ne, ca rih ye ca
rendacorun ye.
24 Ate Dihvo vo Jesucristo ne, cuhnde
tạh ye vederihquentiyon min cuahn
dạma, te hua ndạ ro che coh ye.
25 Chemin che ihyan che tuno ye nạn
Dendiohs cạva ye ne, ndedevahn ye
ihyan, ne ametah conda ye, te va ye
cuahn dạma, rạhn nan ye ihyan nạn
Dendiohs.
26 Ạma chidocuyạn nduhcạ ihyan
min che rendotenan vo. Ihyan min
ne, ndah ye, ne metah nde ạma
nunde yahn ye. Hua dạma ri ye
nduco ihyan nunde. Ndeva
Dendiohs yavenạn ye, ndeva ye
ihyan vahchetero.
27 Chidocuyạn ndinạn chenạhn
chahn ne, rendotenan ye che cạhno
ye ite cuahn dạma, co te vedino cạva
nunde yahn mạn ye mạn, nunde
yahn ihyan mạn. Ate Dihvo vo
Jesucristo ne, chihco mendạhn ye
ihyan, chih ye, ne nduco chemin
ạma yune no nedihve ye nunde
yahn ihyan iyehnse.
28 Chidocuyạn ndinạn chenạhn
chahn che chihnde tạh ye ley che
dirun Moisés ne, ihyan nunde ye. Ate
cuahn che ndạhco cạde Dendiohs ley
min ne, numacuahn vedeyudo
ndạhco ye vederihquentiyon tạh
Dạya ye, ihyan min che hua ndạ ro
che condihco ye nunde.

8

Nuhnde tạh Dihvo vo Jesucristo

vederihquentiyon ra che ndạhco cạde Dendiohs

1 Dihvo vo Jesucristo ne, ndi ye
nduhcạ ạma chidocuyạn che tahque
ndinạn, rạhn nan ye uvo, va ye
vahchetero lạdo tạh cuạco
Dendiohs. Ndudo cuh che tahque
menạn vihca vạn nducuahn che a
dirún nạn cạca cuh.
2 Chidocuyạn che tahque ndinạn
che chahte ye iyehnse ne, chahtenun
ye chete yạco che dendah ihyan. Ate
Dihvo vo Jesucristo ne, va ye
vahchetero. Min ne, ndiyu ihyan
iyehnse dendah ye.
3 Chidocuyạn chahn ne, chenan
cuma ye ntiyon che rihco ye ndeh
nạn vedino nạn ta. Ate Dihvo vo
Jesucristo ne, chihco mendạhn ye
ihyan, chi ye vedino cạvo vo.
4 Ndete che muhn iyehnse quenan
Dihvo vo ne, nde hua conan ye nạn
ntiyon che redin chidocuyạn che
rihco ye vedino nạn ta nduhcạ che
rihquentiyon ley che dirun Moisés,
te a ihyan chahn che nda cuande
yahn ye ntiyon min.
5 Ihyan chahn ne, redin ye ntiyon
chete yạco che ndedendah ihyan
menun vahchetero nạn che va
Dendiohs. Devano vo che menun, te
cuahn che canạn Moisés dendah ye
yạco me ne, rạhn Dendiohs, ri ye
ihyan: “Cuihque cudạdo, ne
cuedendah nducuahn nduhcạ che
nạhme di tingüete me.”
6 Chidocuyạn chahn ne, muhn
iyehnse cuh che va ntiyon yahn ye.
Ate Dihvo vo Jesucristo che ndi ye
anduhnecạ chidocuyạn che rạhn
nan ye uvo nạn Dendiohs ne, tahque
chahte vederihquentiyon yahn ye
che co vederihquentiyon yahn ihyan
chahn, te tahque ndah
vederihquentiyon che ndạhco cạde
Dendiohs che co vederihquentiyon
ndico me mạn, tahque ndah ndudo
che te ye uvo che co ndudo che cạh
ye ihyan ndico yuhn vo mạn.
7 Vederihquentiyon ndico me ne,
hua quendạh ndah, ne chemin che
ndaconan ndạhco cạde ye.
8 Nducote ndihchero Dihvo vo
Dendiohs che hua redinahn ihyan
vederihquentiyon ndico me ne, rạhn
ye:
Caviyạn deman ne, ndạhco cạdé
ndudo yáhn nduco ihyan
nación yahn Israel mạn, ihyan
nación yahn Judá mạn.
9 Ndạhco cạdé ndudo che cáh ihyan
ndico yahn ye cuahn che
chinán ihyan, ndetendáh
ihyan nación yahn Egipto.
Ihyan chahn ne, hua dinahn ye
vederihquentiyon che cáh
ihyan, ne chemin che
chacondạh vedạmé ihyan.
10 Ndạ ro yahn ne, ndạhco cạdé
ndudo yáhn nduco ihyan
nación yahn Israel.
Dín che conahn ye vederihquentiyon
yáhn, ne hua conạn ye.
Tuhme nedin yáhn ihyan, ne ndeva
ye yavenáṇ.
11 Ndạ ro min ne, hua rendotenan
che cacuahn vih ye vạn dihno
ye mạn, vạn combiero yahn
ye mạn, cạva che tumacadino
ye vederihquentiyon yáhn,
te tumacadino nducoyạca ihyan, nde
ihyan ndico mạn, nde
checạhya mạn.
12 Nchahcó yahn ye, ne ametah
ndaconan conun inó nunde
yahn ye.
13 Nducote rạhn Dendiohs che a
ndạhco cạde ye vederihquentiyon
yahn ye ne, a devano vo che a chuh
ro yahn vederihquentiyon ndico me,
a chihcomạn ye.

9

1 Ihyan ndico yuhn vo ne, chihnde
tạh ye vederihquentiyon ndico nạn
che ndihco cạde Dendiohs nduhcạ
che quenan cuma che ndeva ihyan
yavenạn ye. Namin chihnde tạh ye
ạma yạco che dendah ye.
2 Nạn derendạ chete yạco me ne,
duche Nạn Ta Yudo. Min va
candelero mạn, mesa nạn che retạve
pạn che ri vedino mạn.
3 Mendạhn chete yạco ne,
quendihco ạma tino chahte numa

chahno. Cuạhn candevah vedạme
tino me ne, duche Nạn Ta Che
Tahque Yudo.
4 Min va ạma nạn ta diyạhnguạn
nạn che riche cuhn. Namin va ạma
yave che ndacotuma diyạhnguạn.
Chete ne, chenun tu rahno nạn che
ndirun vederihquentiyon yahn
Dendiohs mạn, quenun ạma jarro
che ndinda nduco diyạhnguạn nạn
che chenun pạn che duche maná
mạn. Namin quenun nducodi che
neve, che quenan cuma Aarón.
5 Menạn yave me ne, a min che
nạn ta nạn che rihnde vedino cạva
nunde yahn ihyan. Min vatendi o
ángel che ndindah ye, ne chendah
reche ye. Ạma quendihco yudo min,
te min riya Dendiohs. Conahn nạn
vo muhn che rente vo yahn nạn ta
me.
6 Tihcạ va yạn nducuahn chete
yaco me, ne chidocuyạn chahn ne,
rendạ ye cuahn dạma nạn ta nạn
derendạ me, redinahn ye ntiyon che
chenan cuma ye.
7 Ate Nạn Ta che Tahque Yudo me
ne, atenạn chidocuyạn che tahque
ndinạn me rendạ ye ạma yune no
che ạma nduyo. Queri ạma yune che
condạ ye ne, va che quenda ye yun
yahn ite cạva che co vedino yahn
nunde yahn mạn ye mạn, nunde
yahn nducoyạca ihyan mạn.
8 Nduco chemin ne, rete Vaco
Ndah yahn Dendiohs, recadino vo te
numanahn che va ca
vederihquentiyon ndico me ne,
nduhcạ che quendihco tino
mendahn chete yạco, ne hua co
condạ adecoduhno ihyan Nạn Ta
Che Tahque Yudo me ne, tihcạ hua
co tuno ihyan vahchetero.
9 Yahn tino che quendihco chete
yạco ne, a ndero ndi che rihco vih
ihyan nạn Dendiohs ro min cuahn
che va ca vederihquentiyon ndico
me. Nde ạma nạn dehtenduh vedino
che recạh ihyan Dendiohs ro min ne,
hua co din che cuahtemạn ino ye.
10 Vederihquentiyon min ne,
chihnde cạva che co devano ihyan
dehtenduh che co cheh ye mạn, cuh
ye mạn, tạcạ che nạno ye tạh ye
mạn, dehtenduh yahn ye man, ne
chengu nde dechuh Dendiohs Dihvo
vo Jesucristo, ndạhco cạde ye.
11 Cuahn che ndạ Dihvo vo ne, ndi
ye nduhcạ ạma chidocuyạn che
tahque ndinạn, nda ye
vederihquentiyon ra che tahque
ndah. Chihno min ne, conạhn ye
vahchetero. Chidocuyạn che tahque
ndinạn chahn che chihnde tạh ye
vederihquentiyon ndico me ne, din
ye ntiyon chete yạco che ihyan
dendah ye. Ate Dihvo vo Jesucristo
ne, vahchetero va Ye.
12 Chidocuyạn che tahque ndinạn
chahn ne, nduyo nduyo rendotenan
ye yun yahn chivạto mạn, itenine
cạhya mạn, cạva che co vedino yahn
nunde yahn ihyan. Ate Dihvo vo
Jesucristo ne, chihco mendạhn ye
ihyan, ne nduco yun yahn mạn ye
nedihve ye nunde yuhn vo. Ạma
yune no ndedevahn ye uvo, conạhn
ye vahchetero nạn Dendiohs.
13 Nạn vederihquentiyon ndico me
ne, richihve yun yahn chivạto mạn,
itenine mạn iya yahn itenine che
ndihquiyạhn ye ite mạn, cạva che co
vedino, ne cuhndemạn ino ihyan
che cạhnda yahn ye che condạ ye
chete yạco.
14 Ate nde tahque richihve yun
yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min
che metah nde ạma nunde yahn ye.
Ihyan min ne, numacuahn
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs, chihco mendạhn ye
ihyan, chih ye cạva che ndạco vo
vederenchahco yahn nunde yuhn
vo, ndevahn vo. Mạn ne, hua dehve
rạhco vo, redinahn vo
vederihquentiyon yahn Dendiohs,
ihyan min che va ye vahchetero.
15 Nducote chih Dihvo vo
Jesucristo, chera yun yahn ye ne, va
tạh ye vederihquentiyon ra, rạhn
nan ye uvo nạn Dendiohs. Chemin
che ihyan che a tendạhnun
Dendiohs ne, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro nduhcạ
che cạh Dendiohs ndudo yahn ye.

Nducote chih Dihvo vo ne,
ndedevahn ye uvo, te cạva ihyan
min nchahco Dendiohs nunde yuhn
vo che hua dinahn vo
vederihquentiyon yahn ye che
chihnde ro menạn.
16 Testamento che rihco ihyan ne,
ndete che nuhnde cuạco che a chih
ye ne, conahn.
17 Ate ndete che va ca ye ne, hua co
conahn.
18 Vederihquentiyon che rihco
cạde Dendiohs ne, va che cora yun
cạva che conahn.
19 Chemin che cuahn che chihno
cahndudo Moisés vederihquentiyon
che cạh Dendiohs ihyan, chihnevan
nducoyạca ihyan yạn ne, chetạh ye
ạma tihve yudo yahn itecuche che
necah cuạh nduco ạma ticua yạta
che duche hisopo, ne decạhnda ye
nduco yun yahn itenine cạhya mạn,
yun yahn chivạto mạn, che
ndihchetạhn nduco nune. Tuhme
cạhnan ye yun me nạn libro che
ndirun vederihquentiyon min mạn,
chinun ye vạn nducoyạca ihyan
mạn,
20 ne rạhn ye: “Nduco yun cuh,
conahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs che te ye uvo.”
21 Namin cạhnan ye yun me chete
yạco mạn, nạn dehtenduh che va
min mạn.
22 Nạn vederihquentiyon yahn
Dendiohs che dirun Moisés ne, a
nahn nducuahn dehtenduh va che
co vihco nduco yun yahn ite. Namin
va che coh ite, cora yun yahn te cạva
che nchahco Dendiohs nunde yahn
ihyan.

Chih Dihvo vo Jesucristo cạva nunde yuhn vo

23 Yạco nạn che chihnde
vederihquentiyon ndico min ne,
chihnde menun vahchetero.
Ndeucuahn dehtenduh che va chete
yạco min ne, rendotenan yun yahn
ite cạva che co vihco. Ate cạva che
tuno vo vahchetero nạn va Dendiohs
ne, hua cochihve yun yahn ite.
24 Chidocuyạn ndinạn chahn ne,
atenạn chete yạco min chihnde
vederihquentiyon yahn ye. Ate
tahque yudo vederihquentiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo, te vahchetero va
ye, rạhn van ye uvo nạn Dendiohs.
25 Chidocuyạn chahn ne, nduyo
nduyo rendạ ye Nạn Ta Che Tahque
Yudo, ne rendotenan ye yun yahn ite
cạva che co vedino. Ate Dihvo vo
Jesucristo ne, ạma yune no chih ye,
chera yun yahn ye cạva nunde yuhn
vo.
26 Nde nạn canạn iyehnse ne, ạma
yạhn ite quenan cuma che chihno
ihyan ndico yuhn vo, chi te vedino.
Ate ndạ ro che ndạhco cạde
Dendiohs vederihquentiyon yahn ye
ne, ndạ Dihvo vo Jesucristo, chihco
mendạhn ye ihyan, chih ye ạma
yune no, cạva che nchahco Dendiohs
nunde yuhn vo.
27 Nducoyạca ihyan iyehnse ne, a
nihnde cạde che va che coh ye.
Adive ne, va che techecạde Dendiohs
yahn ye.
28 Dihvo vo Jesucristo ne, chih ye
ạma yune no, nedihve ye nunde
yahn ạma yạhn ihyan. Ndạ ro yahn
ne, ndaconan chi tun ye, ndiyu cạva
che coh ye tạma yune cạva nunde,
ate cạva che ndeva ye ihyan che
numa ino ye chenan rino ye ihyan.

10

1 Vederihquentiyon che ndạhco
cạde Dendiohs ne, tahque ndah che
co vederihquentiyon che chihnde
tạh Moisés. Nạn vederihquentiyon
ndico me ne, hua tuno ihyan nạn
Dendiohs, andahre nduyo nduyo
recạh ye vedino cạva nunde yahn ye.
2 Ndete che ndạca ihyan chahn
vederenchahco cạva nunde yahn ye
ạma yune no ne, ametah rendotenan
che ndaconan cạh ye vedino. Ate
hua nchahco Dendiohs nunde yahn
ye ạma yune no, ne chemin che hua
rihndemạn ino ye, redin nunde
yahn ye.
3 Nduyo nduyo che recạh ye
vedino ne, renecạhco ye che
chendihco ye nunde,

4 te yun yahn itenine mạn, yun
yahn chivạto mạn ne, hua co din che
ạma yune no ndạca ihyan
vederenchahco cạva nunde yahn ye.
5 Chemin che cuahn che ndạ Dihvo
vo Jesucristo iyehnse ne, rạhn ye ri
ye Dendiohs:
Hua renan ino ne che rihno ihyan
ite, ri te vedino nạn ne.
Tahque ndah ne ne, din ne che ndó
nduhcạ ạma ihyan iyehnse,
cạhco mendáhn u cóh,
nedihvé nunde yahn ihyan.
6 Hua renan ino ne che rihno ye ite,
rihquiyạhn ye ite, ri te vedino
cạva che nchahco ne nunde
yahn ye.
7 Dendiohs yáhn, nducote hua renan
ino ne dehtenduh vedino
chemin chan ne, a ndá muhn
iyehnse cạva che dináhn che
rihquentiyon ne nduhcạ che a
ndirun yáhn nạn Ndudo yahn
ne.
8 Dinoca rạhn Dihvo vo Jesucristo
che hua renan ino Dendiohs
dehtenduh vedino che recạh ihyan
cạva nunde yahn ye andahre nạn
vederihquentiyon ndico a nihnde
cạde che va che cạh ye.
9 Tuhme rạhn ye: “A ndá muhn
iyehnse cạva che dináhn che
rihquentiyon ne.” Nduco che tihcạ
rạhn ye ne, chihco ro ye che a
nuhnde cạde vederihquentiyon
ndico me, te chihco mendạhn ye
ihyan menun vedino che recạh
ihyan ro menạn.
10 Nạn vederihquentiyon che
ndạhco cạde Dendiohs ne, nchahco
ye nunde yuhn vo yahn che chihco
mendạhn Dihvo vo Jesucristo ihyan,
chih ye ạma yune no, ndedevahn ye
uvo.
11 Nạn vederihquentiyon ndico me
ne, va che cạhco chidocuyạn chahn
vedino ro ro, ate vedino chemin
chan ne, hua redin che ndạca ihyan
vederenchahco cạva nunde yahn ye
ạma yune no.
12 Ate Dihvo vo Jesucristo ne, chih
ye, nedihve ye nunde yuhn vo ạma
yune no. Chihno min ne, conạhn ye
vahchetero, chihnde ye lạdo tạh
cuạco Dendiohs.
13 Min quenan rino ye nde ndạ ro
che ndạhco ndiya Dendiohs ihyan
che hua ri rendihche ye ihyan,
nevahnecun ye ihyan.
14 Ihyan min ne, ạma yune no
ndedevahn ye ihyan yahn ye, chihco
mendạhn ye ihyan, chih ye cạva ye.
15 Cuạco chemin, te namin din
Vaco Ndah yahn Dendiohs che dirun
ihyan profeta tuhcạ:
16 Rạhn Dihvo vo Dendiohs: “Ndạ ro
yahn ne, ndạhco cạdé ndudo
yáhn nduco ihyan yáhn.
Dín che conahn ye vederihquentiyon
yáhn, ne hua conạn ye.”
17 Namin rạhn ye:
Nchahcó yahn ye, ne ametah
ndaconan conun inó nunde
yahn ye.
18 Cuahn che a nchahco Dendiohs
nunde yahn ihyan ne, ametah
rendotenan che cạh ca ye vedino.

Nahn che cochahtino vo Dendiohs

19 Dihnó, nạn vederihquentiyon
ndico me ne, nde ạma ihyan yạn hua
co ndạ ye Nạn Ta Che Tahque Yudo.
Ate nạn vederihquentiyon ra ne,
nducote a chih Dihvo vo Jesucristo,
chera yun yahn ye, nedihve ye
nunde yuhn vo ne, hua dehve rạhco
vo, co tuno vo vahchetero nạn
Dendiohs.
20 Nạn vederihquentiyon ndico me
ne, quendihco tino me chete yạco
cạva che hua chuh ihyan, ndạ ye
Nạn Ta Che Tahque Yudo me. Ate
nạn vederihquenityon ra che va tạh
Dihvo vo Jesucristo ne, co tuno vo
vahchetero nạn Dendiohs, te chihco
mendạhn ye ihyan, chih ye cạvo vo.
21 Nducote ndi Dihvo vo Jesucristo
nduhcạ ạma chidocuyạn che tahque
ndinạn, rạhn nan ye uvo ihyan yahn
Dendiohs ne,
22 chemin che ndạhco vo chedave
yuhn vo tạh Dendiohs. Hua dehve
rạhco vo, te ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo numa ino vo. A ndạco vo
vederenchahco cạva nunde yuhn vo.
A chedenune vo, ne mạn ne,

anduhnecạ ndete che a ndo dave vo
nduco nune dave.
23 Quendi vo numa ino vo
cochahtino vo che ndeva Dendiohs
uvo, te dinahn ye ndudo yahn ye che
te ye uvo.
24 Nahn che necạh yạn ạma tạmo
vo chedave yahn vih cạva che
quendi vo din yahino vih vo mạn,
din vo che ndah mạn.
25 Hua cạhcomạn vo che rendo
dạmo vo nduco vih nduhcạ che
redin nạhn dihno vo che rihcomạn
ye. Tahque ndah ne, quendi vo nde
tahque numa ino vo necạh yạn ạma
tạmo vo chedave yahn vih, te a cochi
nino ro che ndaconan chi Dihvo vo
Jesucristo.
26 Ndete che a chenahn vo ndudo
ndah yahn Dendiohs, ne cuahcotạhn
vo ne, tuhme ametah nchahco ye
yuhn vo. Ndete che cuahcotạhn vo
ne, metah nguahco yuhn vo che chih
Dihvo vo Jesucristo.
27 Hua co cuahtemạn ino vo, te va
che cuhnde cạde yuhn vo, co vo
castigo yah vạn ruchiyạhn dạma
nduco ihyan che hua ri rendihche ye
Dendiohs.
28 Nducoyạca ihyan che rahcotạhn
ye yahn vederihquentiyon che dirun
Moisés ne, ndete che ndạhco cuạco o
ino ihyan nunde yahn ye ne, va che
cạhno ihyan yạn ihyan, ametah
vederenchahco cạva ye.
29 Ihyan che a chenahn ye Ndudo
yahn Dendiohs ne, ndete che
cuacondạh vedạme ye Dạya
Dendiohs mạn, ndete che duche rino
ye vederihquentiyon yahn Dendiohs
che chih Dạya ye, chera yun yahn ye
cạva che ndedevahn ye ihyan
iyehnse mạn, ndete che cuahcotạhn
ye yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs,
ihyan min che yahino ye ihyan mạn
ne, tuhme tahque chahte castigo va
che co ye che co ihyan chahn.
30 Ihyan che tihcạ redin ye ne, hua
co ndevahn ye, te rạhn Dendiohs: “U
dín castigo ihyan nunde, ndạhco
menún yahn ye.” Namin rạhn ye:
“Ihyan yáhn ne, u che Dihve ye. U
techecạdé yahn ye.”
31 ¡Ạma cạhnda yuhn vo che
cuahtendihco vo nunde nạn
Dendiohs, ihyan min che va ye
vahchetero!
32 Cuenecạhco nchuhn cuahn che
cade chihnevan ne ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno
ne ihyan. Ạma quendạh ne
vedechahtino che ạma din tạn ihyan
nduco ne.
33 Nạhn cuạn ne, din duche yahn
ye nchuhn, chahn ye nchuhn nạn
nducoyạca ihyan. Nạhn cuạn ne,
ạma chi rạn ne che chahn ihyan
combiero yahn ne che nduco ne
mạn,
34 din ne vedevạhino nduco
combiero yahn ne che chahtenun ye
vạcoyạhn mạn. Din chahtino ne, nde
hua chi rạn ne yahn che
chehnevinan ihyan dehtenduh yahn
ne, te a devano ne che nuhnde
menun yahn ne vahchetero
dehtenduh che nde tahque ndah,
che ngu cuahn dạma.
35 Chemin che nahn che quendi ne
cochahtino ne. A devano ne che
ndạhco menun ndahva Dendiohs
yahn ne.
36 Nahn che cuahtenan cuma ne
vedechahtino cạva che dinahn ne
vederihquentiyon yahn ye, ne ndeva
ye nchuhn nduhcạ che te ye ndudo
yahn ye.
37 Nạn Ndudo yahn ye ne, a ndirun
tuhcạ:

A nun cuahn ndạ ihyan min che a va
cạde che chi ye. Ametah
condah ye.

38 Ihyan che ritahno ye u ne, nedin
yáhn ihyan.

Va che quendi ye cochahtino ye u, te
ndete che cạhcomạn ye u ne,
cuacondạh vedạmé ihyan.

39 Uvo ne, ritahno vo Dendiohs, ne
chemin che ndichahtino vo che
ndeva ye uvo. Hua dạma co vo
nduco ihyan che racondạh vedạme
ye Dendiohs, ne rinda ye.

11

Nduhcạ che ritahno ihyan Dendiohs

1 Che ritahno vo che ndeva
Dendiohs uvo ne, chenan ino vo che
va che conahn. Andahre condah
conahn, ate nducote ritahno vo
ihyan ne, a devano vo te va che
conahn.
2 Tihcą, te ihyan ndico yuhn vo ne,
nedin yahn Dendiohs ihyan yahn
che chitahno ye ihyan.
3 Nducote ritahno vo Dendiohs ne,
a devano vo te mąn ye dendah ye
iyehnse. Andahre metah dehva ro
menąn, ate chihquentiyon no ye, ne
chihnde ro.
4 Abel ne, chitahno se Dendiohs,
ne chemin che cąh se ihyan ą̄ma
vedino che tahque ndah che co che
cąh Caín. Nducote chitahno se ihyan
ne, nedin yahn ye sąhn, nevahnecun
ye vedino yahn se. Sąhn min ne, a
ndih se, ate nducote chitahno se
Dendiohs ne, nde meniyon retihyon
yune se uvo che cotahno vo
Dendiohs nduhcą che chitahno se.
5 Enoc ne, chitahno ye Dendiohs,
ne chemin che ndeva ye ihyan
vahchetero dequenduche ye.
Ametah ndąca ndihchero ihyan
iyehnse ihyan. Nąn Ndudo yahn
Dendiohs ne, a ndirun yahn Enoc,
che cuahn che quenan ye iyehnse
ne, ndąhcą quenan ye nąn Dendiohs,
ne nedin yahn Dendiohs ihyan.
6 Cą̄va che tuno vo nąn Dendiohs
ne, va che cotahno vo ihyan, te ihyan
che ritahno ye che va ye mąn, che
rah ye ihyan mąn ne, atenąn ihyan
chahn che rendeva ye ihyan.
7 Noé ne, chitahno ye Dendiohs, ne
chemin che dinahn ye, dendah ye
arca me cuahn che cąhn Dendiohs
chi ye ihyan che va che ndedetoh ye
iyehnse. Chete arca me quenun ye
nduco ihyan yahn ye, ndevahn ye.
Nducote chitahno ye ndudo min
yahn dehtenduh che comąn cochi
che co ne, chihco ro ye che ihyan
nunde ne, a ndinda ye yahn che hua
chitahno ye. Namin nducote
chitahno ye ne, nedin yahn
Dendiohs ihyan.
8 Abraham ne, nducote chitahno
ye Dendiohs ne, dinahn ye cuahn
che yąhve ye ihyan che cąhn ye yąhn
yahn nąn che cąh ye ihyan. Andahre
nde hua devano ye ti quenda
Dendiohs ihyan, ate chihcomąn ye
yąn vąco ye, cuahn ye.
9 Nducote chitahno ye Dendiohs
ne, quenan ye yąhn min, andahre
tąma nación. Quenun ye vah tino
nduhcą ihyan chenun ye yune.
Tihcą quendi Isaac mąn, Jacobo
mąn, che namin nduco ye cąh
Dendiohs ndudo yahn ye ihyan.
10 Tihcą din Abraham, te quenan
rino ye che ndeva Dendiohs ihyan
vahchetero, nąn che ą̄ma ndąhcą,
nąn che mąn Dendiohs dendah ye.
11 Namin ihyan ndąhta yahn ye
Sara ne, chitahno ye Dendiohs, ne
andahre indihte cuahn ye, ate
chichahtino ye che conahn ndudo
yahn Dendiohs, ne chemin che
ndąca ą̄ma dąya ye nduhcą che cąh
Dendiohs ndudo yahn ye ihyan.
12 Min quendinan che ą̄ma chi
yąhn ndąta yahn Abraham, andahre
a indihte cuahn ye ro min. Nduhcą
che ndeh iyon che chenan nąn ro
mąn, nduhcą che ndeh yąhndute che
chetąve chihto nuniyąhn mąn, che
nde hua cocha vo din ducho vo ne,
tihcą ą̄ma chi yąhn ndąta yahn ye.
13 Nducoyąca ihyan ndico chahn
ne, chih ye. Numanahn che
chahtenan ca ye iyehnse ne, hua
chenan chinahn nduco ye nducuahn
dehtenduh che cąh Dendiohs ndudo
yahn ye ihyan. Ate chichahtino ye
che va che conahn nducuahn, ne chi
yeno ye, te a devano ye te ndiyu
iyehnse cuh va che cuahtenan ye
cuahn dąma. Redin ye cuande che
anduhnecą ihyan chenun yune ye, te
a devano ye che neve ro no
cuahtenan ye iyehnse, tuhme ndeva
Dendiohs ihyan.
14 Nducote redin ye cuande che
anduhnecą ihyan chenun yune ye
ne, rihco ro ye che chenan ino ye che
cuahtenan ye vahchetero.
15 Ndete che ndedecadino ye yahn
yąn vąco ye che chihcomąn ye ne, a
ndaconan ca ye.

16 Ate hua tihcạ din ye, te tahque
ndah ye ne, chahtenan ino ye che
ndạ ye vahchetero. Chemin che
nedin yahn Dendiohs ihyan numa
ino ye, ne chihco yạn ye vahchetero
cạva ye.

17-18 Cuahn che ndihchenan
Dendiohs Abraham ne, nducote
chitahno Abraham ihyan ne, dinahn
ye yahn ye, ne quenda ye dạya ye
Isaac cạva che cạhno ye sạhn, co se
vedino nduhcạ che chihquentiyon
ye. Ạma ndiyạhn ra sạhn min yahn
ye, ate a chihquino ye che cạhno ye
sạhn, andahre a necạh Dendiohs
ndudo yahn ye ihyan che a sạhn min
cạhco ndạta se ndạta yahn ye.

19 A devano ye te Dendiohs ne, nde
tenạhn ri rendedetuhche ye. Che
lạdo yahn Abraham ne, anduhnecạ
ndete che ntuche se vạn tenạhn, te a
va che coh se che rạhco ye.

20 Isaac ne, chitahno ye Dendiohs,
ne chemin che chica ye ihyan che
conan ye dạya ye Jacob mạn, Esaú
mạn, din ye che ndạhcạ cuahtenan
se.

21 Jacob ne, chitahno ye Dendiohs,
ne chemin che cuahn che a ndạ nino
ro che coh ye ne, chica ye ihyan che
conan ye queri ạma dạya José, din ye
che ndạhcạ cuahtenan se. Chihno
min ne, quendih ndudo ye indạhco
yahn ye, ndeva ye yavenạn
Dendiohs.

22 José ne, chitahno ye Dendiohs,
ne chemin che, cuahn che ndạ nino
ro che coh ye ne, rạhn ye ri ye ihyan
nación yahn ye Israel, che adive ne,
va che ndạca ye nación yahn Egipto.
Namin chihquentiyon ye ihyan
chahn che ndạ ro min ne, ndiquenda
ye ine yahn ye.

23 Indihte yahn Moisés ne,
chitahno ye Dendiohs, ne chemin
che cuahn che chihndeyạn Moisés
ne, tihyon ndeh ye sạhn ino iyo.
Chichahtino ye Dendiohs che
ndedevahn ye sạhn cạva che hua
cạhno sandạdo sạhn nduhcạ che
ndihquentiyon rey yahn Egipto, te
ndihchero ye che ạma ndạhcạ se.

24 Moisés ne, chitahno ye
Dendiohs, ne chemin che cuahn che
a chi mạhn ihyan ye ne, tehche ino
ye tạhn dạya rey me che din dạya te
ihyan.

25 Ndotenan che quendi ye
vedeyeno yahn mạn ye numanahn
che quenan ye iyehnse, condihco ye
nunde ne, quenan ino ye, ndo nduco
ye ihyan yahn Dendiohs, chuhrihn
ye nduco vih.

26 Tahque ndah ye ne, chihcomạn
ye nducuahn vedecuihca che va
nación yahn Egipto, ne numacuahn
vedeyeno chuhrihn ye, din tạn ihyan
nduco ye nduhcạ che din tạn ihyan
nduco Dihvo vo Jesucristo. Tihcạ din
ye, te chichahtino ye Dendiohs che
ndạhco menun ye yahn ye.

27 Nducote chitahno ye Dendiohs
ne, andahre ạma tạn rey me, ate nde
hua din vạh ye ihyan, chica ye
nación yahn Egipto. Tihcạ din ye, te
din chahtino ye Dendiohs, ihyan min
che va ye vahchetero.

28 Nducote chitahno ye Dendiohs
ne, din ye vihco ro yudo, ne
chihquentiyon ye ihyan nación yahn
Israel che cạhnan ye yun yahn
itecuche cạhya nạn yạhn yahn
chendevah vạco ye, cạva che, cuahn
che dechuh Dendiohs ángel me ne,
ndihchero ye, ne hua cạhno ye dạya
ye che menạn.

29 Ihyan nación yahn Israel ne,
chitahno ye Dendiohs, ne chemin
che chi chuh ye mendạhn Nuniyạhn
Cuạh anduhnecạ che chuh ye nạn
yạhn cuma. Ate cuahn che chuh
sandạdo yahn Egipto che ndạh se
ihyan chahn ne, chendih nune sạhn,
chanorine se.

30 Adive ne, nducote chitahno
ihyan chahn Dendiohs ne, chihno
ndache ro che chacondutonan ye
chete yahn yạn Jericó ne, ndora.

31 Rahab, ạma ndạhta che ndere
quechica te ro menạn ne, chitahno
te Dendiohs, ne nevahnecun te
sandạdo yahn nación yahn Israel
che vatechica se rendihchero ndudo
se. Chemin che ndevahn te, hua chih

te dạma nduco ihyan che chahcotạhn ye yahn Dendiohs.

32 Ạma yạhn ca ihyan che chitahno ye Dendiohs, co nte vo yahn ye. Ate cạva che hua nduh condah yuhn vo ne, atenạn tạma te o ye ntihyon yán ihyan, nduhcạ Gedeón mạn, Barac mạn, Sansón mạn, Jefté mạn, David mạn, Samuel mạn, ihyan profeta chenạhn mạn.

33 Ihyan chahn ne, nducote chitahno ye Dendiohs ne, nạhn ye ne, ndạhco ndiya ye ndeh nación. Nạhn ye ne, ndạhcạ chihquentiyon ye. Nạhn ye ne, chinan Dendiohs ihyan nduhcạ che cạh ye ndudo yahn ye ihyan. Nạhn ye ne, cuahn che tạhn nun ye león ne, ndedevahn Dendiohs ihyan, hua cheh te ihyan.

34 Nạhn ye ne, ndedevahn Dendiohs ihyan vạn ruchiyạhn, ne hua chiche ye. Nạhn ye ne, ndedevahn Dendiohs ihyan tin espạda, ne hua dehva chi yahn ye. Nạhn ye ne, andahre hua dito ye, cạh dito Dendiohs ihyan. Nạhn ye ne, chinan Dendiohs ihyan vạn cạnda, ne ndạhco ndiya ye sạhn che ruhn se nduco ye.

35 Namin nạhn ihyan ndạhta, ndedetuhche Dendiohs tenạhn yahn ye.

Nạhn ye, andahre cạh rihn sạhn nunde ihyan, chihno se ihyan, ate hua chacondạh vedạme ye Dendiohs, te chenan ino ye che ndeva ye ihyan, cuahtenan ye vahchetero.

36 Nạhn ye ne, din duche yahn se ihyan mạn, chahn se ihyan mạn, chiquiyạhto se cadena ihyan mạn, chih se ihyan vạcoyạhn mạn.

37 Nạhn ye ne, chihno se ihyan nduco tu. Nạhn ye ne, chihca mạhn se ihyan. Nạhn ye ne, tumarande se ihyan. Nạhn ye ne, chihno se ihyan nduco espạda. Nạhn ye ne, chahtechica muhn chahtechica min ye, atenạn dima itecuche mạn, chivạto mạn, chahtenun ye. Chahtechica ye vedevạh vedecheh, din tạn ihyan nduco ye.

38 Rahtenan muhn rahtenan min ye, yạhn nạn che metah duhva mạn, vạn icoyạhn mạn, iveyạva mạn, dutiyạhn mạn. Nducoyạca ihyan chahn ne, che cạva ihyan nunde ne, nde hua redin yahn che tihcạ chuhrihn ye, chahtechica ye.

39 Nducoyạca ihyan chahn ne, andahre nedin yahn Dendiohs ihyan yahn che chitahno ye ihyan, ate metah conan conahn nduco ye nducuahn che necạh ye ndudo yahn ye ihyan,

40 te a ndihco cạde ye che cuahtenan rino ihyan chahn nde ndạ ro che dạma ndeva ye uvo nduco ye vahchetero.

12

Cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo

1 Nducote ạma yạhn ihyan chahn chitahno ye Dendiohs, chihco ro ye vạn vo nduhcạ che chitahno ye ne, chemin che nahn che nuhn ino vo, cạhcomạn vo che rahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo, rahtendihco vo nunde, ne nduhcạ sạhn che numa ino se rano se cạde, nde nạn che quendạhnạn se, tuno se nạn yạhn cạde ne, tihcạ quendi vo numacuahn vedechahtino, dinahn vo che nahn Dendiohs.

2 Nahn che cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che tihyon yune ye uvo che chitahno vo Dendiohs mạn, din ye che tuno vo nạn ye mạn. Ihyan min ne, chihco mendạhn ye ihyan, quenan yạh ye nạn cruz. Hua tumacạh ye andahre ạma chuhrihn ye, ne numacuahn vedecuihno chih ye, te a devano ye te cuihno min ne, ạma co yeno ye. Mạn ne, va ye vahchetero, lạdo tạh cuạco Dendiohs.

3 Condedecadino nchuhn nduhcạ che ạma chuhrihn Dihvo vo Jesucristo, din tạn ihyan nunde nduco ye cạva che quendi ne yune yahn ye, ne hua co doh ino ne mạn, cạva che hua cạhcomạn ne mạn.

4 Dehve rạhco ne, andahre ạma rechuhrihn ne, redin tạn ihyan nunde nduco ne, ate vate ca dihno

vo che nde tahque rechuhrihn ye,
nde rihno ihyan nunde ihyan.
5 A devano ne nduhcạ che rạhn
Dendiohs, ndirun nạn Ndudo yahn
ye tuhcạ:
Dạyá, u che Dihve nchuhn, redín
castigo nchuhn cạva che ndah
yahn ne.
Cuenevahnecun ne. Hua co ndạche
ne.
6 A devano ne te ihyan che a nedin
dạyá ihyan, che yahinó ihyan
ne, a ihyan chahn che redín
castigo ihyan cạva che ndah
yahn ye.
7 Codin chahtino ne yahn che redin
Dendiohs castigo nchuhn, te
rendihche ye nchuhn nduhcạ dạya
ye, ne a cạva che ndah yahn ne che
tihcạ redin ye. A devano vo te
nducoyạca ihyan redin ye castigo
dạya ye cạva che ndah yahn.
8 Ihyan che hua redin Dendiohs
castigo ihyan nduhcạ che redin ye
castigo nducoyạca dạya ye cạva che
ndah yahn ne, ihyan chahn che hua
redin yahn ye ihyan.
9 Cuahn che tạve indihte yuhn vo
uvo ne, din ye castigo uvo cạva che
ndah yuhn vo. Nducote nevahnecun
vo ihyan ne, nde tahque redin yahn
che nevahnecun vo Chido vo che va
ye vahchetero, che redin ye castigo
uvo cạva che ndạhcạ cuahtenan vo.
10 Cuahn che checạhya uvo ne, din
indihte yuhn vo castigo uvo cạva che
ndah yuhn vo anduhneva che tuno
vederendedecadino yahn ye. Ate
tahque ndah ro yuhn vo che redin
Dendiohs castigo uvo, te nahn ye che
ndah ihyan co vo nduhcạ che ndah
mạn ye.
11 Cuahn che redin Dendiohs castigo
uvo ne, hua renan ino vo, te ạma
rechuhrihn vo. Ate cuahn che tuma
cuahn vo castigo yahn ye ne, ạma
cochihve yuhn vo cạva che runecạde
cuahtechico vo, cuahte dihn
chedave yuhn vo.

Ạma cạhnda che cuahcotạhn vo yahn Ndudo yahn Dendiohs

12 Nducote ạma richihve castigo
che redin Dendiohs uvo ne, chemin
che cuenecạh yạn nchuhn chedave
yahn ne, hua co rạn ne.
13 Codin ne cuande, ne numa ino
ne runecạde cuahtechica ne cạva
che cua cuande ihyan che ndạche
ino ye, ne necạh yạn ye chedave
yahn ye, quendi ye yune yahn ne.
14 Codin nchuhn cuande, ne
runecạde cuahtechica ne, hua
cuahte cạnda ne nduco ihyan. Tihcạ,
te ihyan che hua runecạde ye ne,
hua tuno ye nạn Dihvo vo Dendiohs.
15 Nducoyạca nchuhn ne, cuihco
ne cudạdo cạva che quendi
Dendiohs din yahino ye nchuhn.
Hua ndihche tạn ne vih, detohnan
ne chedave yahn mạn ne mạn, ihyan
chenạhn mạn.
16 Hua cuahtenan nde ạma
nchuhn nduco ihyan che hua
nihnevạco nduco ne. Nde hua
tehche tạh ne che ndah yahn ne,
nduhcạ che din Esaú, che nduco
tahsihn comida chahcorun se ndudo
ndah che va che cạhco chida se cạva
se yahn che sạhn menạn se.
17 A devano ne te cuahn che ndạ ro
che cạhco chida se ndudo ndah cạva
se ne, hua ndạca se andahre ạma
chaco se, te a ntihcue se.
18 Ihyan ndico yuhn vo ne, ndere
chuhrihn ye, chahn ye tingüete me,
quenan ye canedihya. Min ne, ạma
chiche mạn, ạma chi man mạn, ạma
chi yudo mạn.
19 Chihnevan ye che tive corneta
mạn, che nte Dendiohs nduco ye
mạn, ne nducote ạma yudo ndudo
yahn ye ne, chica ye favor ihyan che
metah quendi ye cạhma ye.
20 Dihya ihyan chahn chi yahn che
ạma chihco yudo Dendiohs tingüete
me, te chihquentiyon ye che
andahre ạma ite che cạhn ndạ te
min ne, va che cạhno ihyan ite
nduco tu, o nduco lạnza.
21 Ạma yudo chi min, che nde mạn
Moisés ne, ạma dihya ye chi, nde
tuno rendoh ye che vạh ye.
22 Ate uvo ne, tahque ndah ro yuhn
vo, te ndotenan che cuhn vo tingüete

me ne, tuno vo vahchetero nạn va Dendiohs, ihyan min che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye. Min chenan cạde mil ángel, rendeva ye yavenạn ye numacuahn vedeyeno.
23 Uvo ne, a ndi cuande vo vahchetero, ne va che ndo dạmo vo nduco nducoyạca ihyan yahn Dendiohs che vate ye min. Uvo ne, ndichahtino vo Dendiohs, ihyan min che techecạde ye yahn nducoyạca ihyan nunde.
24 Namin ndichahtino vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va tạh ye vederihquentiyon ra, rạhn nan ye uvo nạn Dendiohs. Ihyan min ne, chihco mendạhn ye ihyan, chera yun yahn ye cạva che nchahco Dendiohs nunde yuhn vo. A devano vo te namin chera yun yahn Abel, ate hua chichihve cạva nde ạma ihyan.
25 Cuihco nchuhn cudạdo, ne hua cuahcotạhn ne yahn Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero, che riyạhve ye nchuhn. Nducote hua ndevahn ihyan ndico yuhn vo che chahcotạhn ye yahn ye ro che yạhve ye ihyan tingüete me ne, tahque uvo ne, hua ndevahn vo ndete che cuacondạh vedạmo vo ihyan.
26 Ro min che yạhve ye ihyan chahn ne, nde yạhn nuhn. Tahque mạn ne, nde tahque yudo, te rạhn ye: “Tạma yune ne, ndiyu demạn yạhn dín che nuhn, te namin nde nducuahn che chenan nạn ro dín che nuhn.”
27 Nducote rạhn ye che “tạma yune” ne, a devano vo te ndedetoh ye nducuahn dehtenduh che va che cuihno, ne nuhnde demạn dehtenduh che a nihnde cạde che hua cuihno.
28 Chemin che necạh vo nundihve cuahn Dendiohs, te vederihquentiyon che te ye uvo ne, hua ndạ ro che cuihno. Ndeva vo yavenạn ye numacuahn chedave yuhn vo nduhcạ che renan ino ye.
29 Tihcạ, te Dendiohs yuhn vo ne, ạma yudo vederihquentiyon yahn ye nduhcạ yạhn che redin che rendo iya dehtenduh.

13

Nduhcạ che nahn Dendiohs che cuahtechico vo

1 Cuiquendi nchuhn din yahino ne ạma tạma ne vih.
2 Cuenevahnecun ne ihyan chenun yune che ndạ ye ndevạco ne, te vạn ihyan che renevahnecun ye ihyan chenun yune ndevạco ye ne, chahte ihyan che nevahnecun ye nde ángel andahre nde hua tumacadino ye.
3 Conan vạhino ne ihyan che chenun ye vạcoyạhn anduhnecạ ndete che mạn ne chenun ne vạcoyạhn. Conan vạhino ne ihyan che rechuhrihn ye, redin tạn ihyan nduco ye, te namin nchuhn ne, iyehnse vate ne.
4 Nducoyạca nchuhn che nihnevạco ne ne, hua ndere cuahtechica ne nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ne, te Dendiohs ne, din ye castigo nducoyạca ihyan che ndere rahtechica ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye mạn, nducoyạca ihyan che redin duche yahn ye che a nihnevạco ye mạn.
5 Hua cuahcorạn nchuhn cạva tume. Cuahtenan ne vedeyeno nduco che a va yahn ne, te rạhn Dendiohs: “Hua cạhcomán nchuhn, nde hua cuạcondạh vedạmé nchuhn.”
6 Chemin che nahn che cochahtino vo ihyan nduhcạ che chichahtino ihyan ndico yuhn vo che dirun ye tuhcạ:

Dihvé Dendiohs ne, a ihyan min che
rinan ye u.
Chemin che hua dehve rạhcó,
andahre din tạn ihyan nducó.

7 Condihche ne ihyan ndinạn yahn ne che cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, chihnevan ne. Cuihco nchuhn cudạdo nduhcạ che vatechica ye, ne cuiquendi ne yune yahn ye, cuitahno ne Dihvo vo Jesucristo nduhcạ che ritahno ye.
8 Dihvo vo Jesucristo ne, ạma no vederihquentiyon yahn ye. Numacuahn ro, nde nạn che canạn, nde meniyon, nde ro che cochi ne, hua ndacorun.

9 Hua quendi nchuhn dehtenduh costumbre che ricuahn ihyan. Tahque ndah che cochahtino ne Dendiohs, ihyan min che yahino ye nchuhn, che co che quendi ne a̱ma ndeh na̱n costumbre na̱n dehtenduh che reh ne, te costumbre chemin chan ne, hua richihve nde ca̱va ma̱n ihyan che riquendi ye.
10 Na̱n vederihquentiyon ndico me ne, rihco chidocuya̱n chahn vedino na̱n ta, ne na̱n ntiyon min riquenda̱h che reh ye. Ate ma̱n che nda̱hco ca̱de Dendiohs vederihquentiyon min ne, tahque ndah ro yuhn vo che co ihyan chahn, te Dihvo vo Jesucristo ne, chi ye nduhca̱ a̱ma vedino na̱n Dendiohs, chih ye ca̱va nunde yuhn vo.
11 Na̱n vederihquentiyon ndico me ne, renda̱ chidocuya̱n che tahque ndina̱n Na̱n Ta che Tahque Yudo, nda ye yun yahn ite che ri vedino ca̱va che nchahco Dendiohs nunde yahn ihyan. Me yute yahn te ne, riquiya̱hn ye a̱ma la̱do, cua̱hn chihto ya̱n.
12 Namin Dihvo vo Jesucristo ne, cua̱hn chihto ya̱n nahn ya̱h sanda̱do ihyan, chih ye. Min chera yun yahn ye ca̱va che nchahco Dendiohs nunde yuhn vo, nedin yahn ye uvo.
13 Chemin che cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, quendi vo yune yahn ye, andahre nda̱hchenan ihyan uvo, nduhca̱ che chahno ma̱n ye.
14 A devano vo te ndiyu muhn iyehnse cuahtenan vo cuahn da̱ma, te chenan ino vo che ndeva Dendioh uvo, cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro.
15 Nducote tihca̱ ne, cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, ndeva vo yavena̱n Dendiohs cuahn da̱ma, cahnevan ihyan chena̱hn. Chemin ne, anduhneca̱ a̱ma vedino che ca̱h vo Dendiohs.
16 Codin nchuhn che ndah ma̱n, codin ne vedeva̱hino nduco ihyan che va vedereta̱hn yahn ye ma̱n, te chemin che renan ino Dendiohs.
17 Cuenevahnecun nchuhn ihyan ndina̱n yahn ya̱co, codinahn ne yahn ye, te ihyan chahn che nda cuande ye nchuhn, ne va che neca̱h cuande ye Dendiohs ca̱va ne. Runeca̱de cuahtenan nchuhn ca̱va che hua cuih ne vedera̱n ihyan chahn, ne co yeno ye ca̱va ne, te ndete che hua runeca̱de cuahtenan ne ne, nde hua cochihve che redin ne.
18 Cova̱h nchuhn ca̱va nuhn. A devano nuhn te runeca̱de vatechica nuhn, ne nahn quendi nuhn din nuhn che ndah.
19 Nde tahque nahn che cova̱h nchuhn ca̱va che cuahnecun Dendiohs che hua condah ndaconan chí quendihcheró nchuhn.
20 A Dendiohs che redin ye che rahte dihn chedave yuhn vo ma̱n, che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo ma̱n, ihyan min che ndah redin ye cuda̱do uvo nduhca̱ che redin ihyan cuda̱do itecuche yahn ye. Dihvo vo ne, chihco menda̱hn ye ihyan, chih ye, chera yun yahn ye, din ye che chinahn vederihquentiyon ra che hua nda̱ ro che cuihno.
21 Chemin che din Dendiohs che cuahtenan cuma nchuhn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ca̱va che runeca̱de cuahtenan ne, din ne che ndah nduhca̱ che nahn ye. Ndeva vo yavena̱n Dihvo vo cuahn da̱ma. Tihca̱ co.
22 Dihnó, dirún tah yahn ne, ne ricá nchuhn che din chahtino ne che riya̱hvé nchuhn.
23 Reté, checadino nchuhn te dihno vo Timoteo ne, a ndiquenda̱h se va̱coya̱hn. Ndete che nda̱ nun se muhn ne, quendá sa̱hn cuahn che chí quendihcheró nchuhn.
24 Cueneca̱h ne Dendiohs nducoya̱ca ihyan ndina̱n yahn ya̱co ma̱n, nducoya̱ca dihno vo chena̱hn ma̱n. Cuendeva ne Dendiohs yahn dihno vo che vate ye nación yahn Italia.
25 Dendiohs din yahino ye nducoya̱ca nchuhn. Tihca̱ co.

CA̱CA CHE DIRUN SANTIA̱GO

1 U Santia̱go che redín ntiyon yahn
Dendiohs ma̱n, Dihvo vo Jesucristo
ma̱n, renté Dendiohs nducoya̱ca
nchuhn, nduh che ndichio nda̱ta
yahn Israel, che chetuhn ne
numachahte iyehnse.

Vededevano che rete Dendiohs

2-3 Dihnó, cuahn che chuhrihn
nchuhn adecodehno yahn che
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo ne,
nda̱hca̱ che co yeno ne, te a devano
ne te cochihve yahn ne ca̱va che nde
tahque cuahtenan cuma ne
vedechahtino.
4 Codin ne cuande, ne hua ndeh
ndedecadino ne ca̱va che conahn
ndah ne, ne runeca̱de cuahtenan ne.
5 Nchuhn che metah conahn ne ne,
cuica ne Dendiohs che din ye che
conahn ne, ne din ye che conahn
ndah ne, te ihyan min ne, a̱ma
chahtino ye, ne numa ino ye
redinahn ye, reca̱h ndahva ye
adecodehno che rica ihyan.
6 Ate nahn che cochahtino ne che
te Dendiohs vededevano che ca̱ca
ne. Hua o ndedecadino ne, te ihyan
che o rendedecadino ye ne, nduhca̱
yan yahn nune che riquenda yuhne
muhn min ne, tihchan ye.
7-8 Cuedevano nchuhn te ndete che
tihchan ne ne, hua te Dihvo vo
Dendiohs nde a̱ma na̱n dehtenduh
che ca̱ca ne.
9 Nchuhn dihnó che cheva̱h ne,
cuahte ne vedeyeno yahn che
ndedevahn Dendiohs nchuhn.
10-11 Namin nchuhn che cuihca ne
ne, cuahte ne vedeyeno che a
devano ne che hua co cochahtino ne
vedecuihca yahn ne ca̱va che
ndevahn ne. Condihche ne na̱nda.
Andahre a̱ma nda̱hchan, ate cuahn
che riquenda̱h ya̱hn ne, rih di, ne
retih. Atihnoca̱ ihyan cuihca, te
namin va che coh ye, ca̱hcoma̱n ye
ntiyon yahn ye.

Vederendedecadino yahn ihyan che hua nda̱hca̱

12 A̱ma ndah ro yahn ihyan che
yahino ye Dendiohs, che redin
chahtino ye cuahn che
rendedecadino ye che din ye
dehtenduh che hua ndah,
cuahtendihco ye nunde, te adive ne,
nduhca̱ che ca̱h Dendiohs ndudo
yahn ye ne, ndeva ye ihyan,
cuahtenan ye vahchetero.
13 Cuedevano nchuhn te cuahn
che rendedecadino ne che din ne
dehtenduh che hua ndah,
cuahtendihco ne nunde ne, ndiyu
Dendiohs che retumarande ye
nchuhn, te ihyan min ne, nde hua
renda̱ yahn ye che din ye dehtenduh
che hua ndah, nde huane che
tumarande ye nde a̱ma ihyan,
tihyon yune ye ihyan che
cuahtendihco ye nunde.
14 Che cua̱co ne, cuahn che renda̱
yahn ihyan che din ye dehtenduh
che hua ndah ne, a ma̱n ye
rendedecadino ye chemin.
15 Tuhme ndete che dinahn ye,
cuahtendihco ye nunde ne, va che co
ye castigo nda̱ ro yahn.
16 Dihnó che yahinó nchuhn, hua
cahncheh ma̱n ne nchuhn.
17 Cuedevano ne te a Dendiohs,
ihyan min che va ye vahchetero, che
dendah ye ya̱hn ma̱n, iyo ma̱n, iyon
ma̱n ne, redin ye nducuahn che
ndah nduco vo, rete ye nducuahn
che ndah che rendonda̱ ta̱h vo.
Numacuahn ro ne, redin ye che
ndah. Hua nda̱ ro che din ye che hua
ndah.
18 Nducote chitahno vo Ndudo
ndah yahn ye ne, mena̱n vihca nedin
yahn ye uvo nduhca̱ che nahn ma̱n
ye, chihco ro ye che ndeva ca ye a̱ma
ya̱hn ihyan.

Nduhca̱ che redin yahn che cotahno vo Dendiohs

19 Dihnó che yahinó nchuhn,
nducote tihca̱ ne, nahn che ndah cua
cuande queri a̱ma ne ndudo yahn ye
che rihnevan ne. Hua ndere conda̱
mendа̱hn ne, nte ne ma̱n, nde hua
ndere co ta̱n ne ma̱n,

20 te cuahn che ri tạn ihyan ne, hua
redin ye dehtenduh che ndạhcạ nạn
Dendiohs.
21 Chemin che hua nahn che
quendi nchuhn dehtenduh che
chihngạ che redin a nahn nducoyạca
ihyan, rahtendihco ye nunde.
Tahque ndah ne ne, numacuahn
vedino vedenecun cuiquendi ne
Ndudo yahn Dendiohs che a
chitahno ne cạva che ndevahn ne.
22 Cuihcovan ne Ndudo yahn
Dendiohs, ne codinahn ne, te ndete
che hua ne, cahncheh mạn ne
nchuhn.
23 Tihcạ, te ihyan che rihnevan ye,
ne hua redinahn ye ne, ihyan chahn
ne, nduhcạ ihyan che rendihchenun
ye yavenạn ye nạn tuyuno,
24 ne ndetạhno che ravi ye ne, a
rinạn no ye tạcạ yavenạn ye.
25 Ate ihyan che riquendi ye
rihnevan ye nduco cudạdo, ne
redinahn ye ne, redin Dendiohs che
yeno ye nạn nducuahn che redin ye.
Tihcạ, te Ndudo yahn ye ne, ndah, ne
redin che ihyan che redinahn ye ne,
vatemạn ino ye nạn ye.
26 Ihyan che rạhco ye che ritahno
ye Dendiohs, ate hua rihco ye
cudạdo nạn che rente ye ne,
rihncheh mạn ye ihyan.
27 Ihyan che rendihche Chido vo
Dendiohs che numa cuạco ritahno
ye ihyan ne, redin ye vedevạhino
nduco checạhya devạh mạn, ndạhta
vạh mạn, nạn vederetạhn yahn ye,
ne hua ndere rahtechica ye nduhcạ
che redin ihyan nunde.

2

Nahn che dạma no nevahnecun vo nducoyạca ihyan

1 Dihnó, nducote ritahno ne Dihvo
vo Jesucristo, ihyan min che ạma
yudo vederihquentiyon yahn ye ne,
hua ndạhcạ che ndạhchenan ne nde
ạma ihyan.
2-3 Dạma no cuendevahnecun ne
nducoyạca ihyan che rendạ ye vạn
ne. Cuahn che ndạ ạma ihyan che
quenun ye tino ndah mạn, chenun
tạh chinetạh diyahnguạn mạn ne,
cuendevahnecun ne ihyan, dechuh
ne ihyan, cuhnde ye dạma nduco
ihyan chenạhn. Namin cuahn che
ndạ ạma ihyan chevạh ne,
cuendevahnecun ne ihyan, dechuh
ne ihyan, cuhnde ye dạma nduco
ihyan chenạhn,
4 te ndete che ti nạn ti ino ne,
dechuh ne ihyan, cuandi ye cuạhn
chihto, o cuhnde ye ndiyạhn yahn
che chevạh ye ne, tuhme a
rendạhchenan ne ihyan. Ndete che
tahque rendevahnecun ne ihyan
cuihca che co ihyan chevạh ne, hua
ndạhcạ vederendedecadino yahn
ne.
5 Dihnó che yahino nchuhn,
cuedevano ne te namin vạn ihyan
chevạh ne, a tendạhnun Dendiohs
ihyan cạva che ndạhcạ cuahno ye,
cotahno ye Dihvo vo Jesucristo mạn,
cạva che nedin yahn ye ihyan, ndeva
ye ihyan vahchetero nduhcạ che cạh
ye ndudo yahn ye mạn. Min
cuahtenan ye nduco ihyan che
yahino ye Dendiohs.
6 Ate ndete che ndạhchenan
nchuhn ihyan chevạh ne, din ne che
co cuihnạn ye. Cuededevano ne te
nde hua redin yahn che tahque
nevahnecun ne ihyan cuihca che co
ihyan chevạh, te a ihyan cuihca che
rendinun rendinạhno ye nchuhn, ne
cuahn che rahtendihco ne yahn ye
ne, rica nunde ye yahn ne nạn
intiyahn.
7 Namin a ihyan chahn che
rendạhchenan ye Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che
renevahnecun ne ihyan, ritahno ne
ihyan.

8 Ạma ndạhcạ che numa cuạco
dinahn queri ạma nchuhn
vederihquentiyon chahte yahn
Dendiohs. Ạma nạn
vederihquentiyon min ne, ndirun
tuhcạ: “Codin yahine nducoyạca
ihyan nduhcạ che yahino man di.”
9 Ate ndete che rendạhchenan ne
ihyan ne, rahcotạhn ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs,
rahtendihco ne nunde nạn ye.

10 Cuedevano ne te adecoduhno
ihyan che redinahn ye a nahn
nducuahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs ate nduco ą̄ma nąn no che
cuahcotąhn ye ne, condihco ye
nunde nąn nducuahn.
11 Tihcą̄, te vederihquentiyon
yahn Dendiohs ne, a mąn ye chihco
cą̄de ye nducuahn. Chihquentiyon
ye che hua din duche yahn ihyan che
a nihnevą̄co ye mąn, che hua cąhno
ye vih mąn. Chemin che andahre
hua din duche yahn ihyan che a
nihnevą̄co ye, ate ndete che cąhno
ye vih ne, cuahtendihco ye nunde
anduhnecą̄ ndete che chahcotąhn ye
nducuahn.
12 A Ndudo yahn Dendiohs che
redin che vatemąn ino vo nąn ye.
Nducote quenan cuma che
techecą̄de ye yuhn vo nduhcą̄ che a
ndihco cą̄de ye nąn Ndudo min ne,
chemin che cuihco nchuhn cudą̄do
nąn ndudo yahn ne mąn, nąn
nducuahn che redin ne mąn.
13 Runecą̄de cuahtenan nchuhn.
Cuedevano ne te ihyan che hua
devano conan vąhino ye ne,
techecą̄de Dendiohs yahn ye, ne co
ye castigo yahn queri ą̄ma nunde
yahn ye. Ate ihyan che va
vedevąhino nąn ye ne, ametah che
ndedecadino ye ro che cuhnde cą̄de
yahn ye.
14 Dihnó, cuendedecadino ne yahn
nąhn ihyan che rąhn ye che ritahno
ye Dihvo vo Jesucristo ate hua redin
ye dehtenduh che ndah. ¿A co
ndevahn ye nduhcą̄ che tihcą̄
dendudo no rąhn ye che ritahno ye?
15 Cuahn che tąhn nun nchuhn
ą̄ma dihno vo, o ą̄ma cahvo vo che
metah tino yahn ye mąn, metah deh
che cheh ye mąn ne,
16 nahn che conan ne ihyan. Co
cąhma ne co ne ihyan: “Dendiohs
conduco ye ndih. Codin ne cudą̄do
ndih yahn iche mąn, ndah cocheh ne
mąn.” Ate ndete che hua conan ne
ihyan ne, nde hua cochihve yahn ne,
te dendudo no che ritahno ne Dihvo
vo Jesucristo.
17 Adecoduhno ihyan che rąhn ye
che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo
ate metah vedevąhino nąn ye ne,
nde hua cuą̄co che rąhn ye.
18 Co vate nchuhn che rąhn ne ri
ne vih: “Di ne, rahn che ritehne, ne u
ne, ritahno mąn, redin dehtenduh
che ndah mąn. Cuihco ro tą̄cą̄ che
ritehne, te hua ro che redin
dehtenduh che ndah. U ne, rihco ró
che ritahnó, te redín dehtenduh che
ndah.
19 Di ne, ritehne che va ą̄ma no
Dendiohs. Ndą̄hcą̄ chemin, ate ndete
che dendudo no ne, nde hua
cochihve yehn. Namin chundah ne,
devano se che va Dendiohs, nde tuno
rendoh se che vąh se.”
20 Duh nchuhn che tihcą̄ dendudo
no che rąhn ne che ritahno ne ne,
hua renahn ne. Cuedevano ne te
ihyan che rąhn ye che ritahno ye, ne
hua redin ye dehtenduh che ndah
ne, nde hua cuą̄co che rąhn ye.
21 Ihyan ndico yuhn vo Abraham
ne, hua dendudo no che chitahno ye,
te dinahn ye cuahn che
chihquentiyon Dendiohs che cąhno
ye dą̄ya ye Isaac, co se vedino, ne
chemin che nedin yahn Dendiohs
ihyan.
22 Cua cuande nchuhn nduhcą̄ che
ndiyu dendudo no chitahno
Abraham, te dinahn ye, ne nduco
chemin chihco ro ye che numa
cuą̄co chitahno ye.
23 Nduco che tihcą̄ din ye ne,
chihco ro ye che cuą̄co che ndirun
yahn ye nąn Ndudo yahn Dendiohs
tuhcą̄: “Abraham ne, chitahno ye
Dendiohs, ne chemin che nedin yahn
Dendiohs ihyan.” A ihyan min che
din Dendiohs amigo yahn ye ihyan.
24 Tuhme ne, cuedevano nchuhn
te ihyan che numa cuą̄co ritahno ye,
redin ye dehtenduh che ndah ne, a
ihyan chahn che renedin yahn
Dendiohs ihyan.
25 Rahab, tąhn che ndere quechica
ro menąn me ne, chihco ro te che
tihcą̄ numa cuą̄co chitahno te, te
chinan te sandą̄do che vatechica se
rendihchero ndudo se, chih ndeh te
sąhn ndevą̄co te numanahn che

ndedechuh te sạhn cuạhn ndeh, ne chemin che nedin yahn Dendiohs tạhn.
26 Ihyan che hua chenun ico ye ne, a ndih ye. Atihnocạ ihyan che dendudo rạhn ye che ritahno ye Dendiohs ate hua redin ye dehtenduh che ndah, te anduhnecạ ndete a ndih ye.

3

Nahn che cạhco vo cudạdo nạn nducuahn che rente vo

1 Dihnó, hua ndạhcạ che ạma yạhn nchuhn tendạhnun mạn ne ntiyon che cacuahn ne Ndudo yahn Dendiohs, te a devano ne che cạhnda ntiyon min, ne nuhn che ricuahn nuhn ne, tahque va che ndạcarune Dendiohs nuhn che co ihyan chenạhn.
2 Nducoyạco vo ne, a cạde no che ạma redinda vo. Ndete che va ạma ihyan che renahn ndạ chende ye ne, ihyan min ne, runecạde ye nạn nducuahn che rente ye mạn, nạn nducuahn che redin ye mạn.
3 Cuahn che tihyon vo freno chende cabạllo ne, dinahn te yuhn vo, cạhn te cuạhn nạn che nahn vo.
4 A namin no tun bạrco. Andahre ạma rahte mạn, ạma dito yuhne che racondạ mạn, ate nduco indu lihn che quenan cuạhn dahn bạrco me ne, co ndạhconduto sạhn che ricạhca se adecotino cuạhn che nahn se.
5 Atihnocạ ihyan nạn che rente ye, te nduco ndudo yahn ye ne, ạma ndeh nạn dehtenduh co detohnan ye. Nduco ạma cuhdiyạhn lihn ne, co cua yạhn icoyạhn rahte, ne cuihno cuco.
6 Atihnocạ ihyan che hua renahn ndạ chende ye nạn che rente ye. Ndudo yahn ye ne, anduhcạ mạn ruchiyạhn yahn infierno, te numacuahn ro che chenan ye iyehnse redetohnan ye ạma ndeh nạn dehtenduh, nde redinda mạn ye ihyan.
7 Ihyan ne, ri rihquentiyon ye nducoyạca nạn ite chano mạn, ite che chenun te nuniyạhn mạn, yạhda mạn, cu mạn,
8 ate hua ri rihquentiyon mạn ye ihyan nạn che rente ye, te hua renahn ndạ chende ye. Ndudo yahn ye ne, anduhnecạ vehde cu.
9 Vate dihno vo che rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenạn Chido vo Dendiohs, ate cuahn che ri tạn ye ne, rạhva yah ye yahn adecoduhno ihyan, nde hua rendạ tin ye che a Dendiohs che dendah ye nducoyạca ihyan nduhcạ mạn ye.
10 Ihyan chahn ne, hua ạma no vederendededecadino yahn ye. Cuahn che nahn ye ne, revạh ye cạva ihyan, ne cuahn che nahn ye ne, rạhva yah ye yahn ihyan. Dihnó, a condi nchuhn dạma co ne nduco ihyan che tihchan ye, te hua ndạhcạ che tihcạ redin ye.
11 ¿Ti rendihche nchuhn che dạma riquendạh nune ndah nduco nune dine ne?
12 Dihnó, a devano nchuhn te ndiyu nạn yạhn higo che ri ndute yahn yạhn olivo. Namin a devano ne te ndiyu nạn dihyo uva che ri ndute yahn yạhn higo. A namin no tun hua dạma riquendạh nune dine nduco nune ndah.

Vededevano che cochihve

13 Nchuhn che devano ne mạn, che renahn ne mạn ne, nahn che runecạde cuahtechica ne mạn, nahn che cuahtenan cuma ne vedenecun mạn, te ihyan che richihve vededevano yahn ye ne, chenan cuma ye vedenecun.
14 Me nchuhn che redin ve ne yahn vih mạn, rạhcorạn ne cạva mạn no ne mạn ne, nde hua cochihve che din yạde ne yahn che devano ne, te ducherino ne ndudo ndah yahn Dendiohs.
15 Vededevano yahn ihyan che tihchan ye ne, ndiyu Dendiohs che recạh ye, te chemin ne, vededevano yahn ihyan nunde che recạh chundah.
16 Tihcạ, te ihyan che redin ve ye yahn vih mạn, rạhcorạn ye cạva

mạn no ye mạn ne, ạma cạnda tin ye, rahtendihco nducuahn nạn nunde.
17 Ate hua tihchan ihyan che chenan cuma ye vededevano che recạh Dendiohs, te ihyan chahn ne, runecạde vate ye mạn, dihn nạn ye mạn, cuno ino ye mạn, renahn ye mạn, chenan cuma ye vedeyahino mạn, redin ye dehtenduh che ndah mạn, ạma no vederendedecadino yahn ye mạn, hua rihncheh ye mạn.
18 Cuedevano nchuhn te ihyan che nduco ndah riyạhve ye che ndo yạn ihyan nduco vih ne, retihyon yune ye ihyan chahn che runecạde cuahtenan ye nduco vih.

4

Hua ndạhcạ che dạma co vo nduco ihyan nunde

1 Nducote rahtechica nchuhn vedeyeno yahn mạn ne, rahtendihco ne nunde ne, chemin che rahte cạnda ne nduco vih.
2 Ạma redin ve ne, nahn yahn ne dehtenduh che va yahn ihyan, ne cuahn che hua rendạca ne nduco ndah ne, ruhn ne nduco ye, nde rihno ne ihyan. Ạma nahn yahn ne dehtenduh, ate hua rendạca ne, te hua rica ne Dendiohs.
3 Me ndete che rica ne ne, nde hua rete Dendiohs, te ndotenan che cạca ne che cochihve yahn ne ne, rica ne dehtenduh cạva che cuahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne, cuahtendihco ne nunde.
4 Nchuhn che ducherino ne Dendiohs, cuedevano ne te che cuahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo ne, racondạh vedạmo vo Dendiohs. Adecoduhno ihyan che nahn cochica ye vedeyeno yahn mạn ye ne, racondạh vedạme ye Dendiohs.
5 Ndiyu ndere ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Redin Dendiohs che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo, te yahino ye uvo, ne nahn ye che a mạn no ye din yahino vo ihyan.”
6 Andahre vạhche ri yuhn vo che dinahn vo che rihquentiyon Dendiohs, ate numacuahn vedeyahino yahn ye rinan ye uvo che dinahn vo, nduhcạ che a ndirun tạma cuạn nạn Ndudo yahn ye tuhcạ: “Dendiohs ne, rendạhco ndiya ye ihyan che yạde ye, ate numacuahn vedeyahino rinan ye ihyan che necun ye.”
7 Chemin che condạhco ne chedave yahn ne tạh Dendiohs. Hua dinahn ne yahn chundah, ne dihya se co, cạhcomạn se nchuhn.
8 Cuah ne Dendiohs, ne conduco ye nchuhn. Nchuhn ihyan nunde mạn, nchuhn che tah ritahno ne Dendiohs, ne tah rahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne mạn ne, cuihcomạn ne nunde yahn ne.
9 Ndotenan che ạma cuahte yeno ne ne, cuendedecadino ne, ne cuahte rạn ne cạva nunde yahn ne, cuento ino ne.
10 Cuendạhco ndiya mạn ne nchuhn nạn Dihvo vo Dendiohs, cuihcomạn ne vedeyạde yahn ne, ne ndeva ye nchuhn.

Hua ndạhcạ che ndạhchenan vo ihyan chenạhn

11 Dihnó, hua ndạhcạ che cạhma yah nchuhn yahn vih. Adecoduhno ihyan che ra cuande ye tạma ca ihyan, rạhn yah ye yahn ye, o rendạhchenan ye ihyan ne, nduco chemin ne, ducherino ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne rạhco ye che tahque richihve vededevano yahn mạn ye. Ihyan che ducherino ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, ndotenan che dinahn ye ne, rahcotạhn ye.
12 A Dendiohs che chihco ye vederihquentiyon che va che dinahn vo, ne a ihyan min va che techecạde ye yuhn vo. Ihyan min ne, co decuihno ye ihyan mạn, co ndedevahn ye ihyan mạn. Ate nchuhn ne, metah nde ạma vederihquentiyon cạva che ndạhchenan ne vih.

Nde hua devano vo deh che cuahno co vo caviyạn deman

13 Nchuhn che rihco cạde mạn ne
dehtenduh che din ne queri ạma ro,
cuihco ne cudạdo. ¿Tạcạ che rihco
cạde ne ạma ro che cạhn ne tạma
yạn, cuahtenan ne ạma nduyo, din
ne ntiyon?,
14 te nde hua devano ne ndete che
vate ca ne ndạ ro min. Condihchero
ne yan. Ri ro menạn lihn, ne
venchahte rento. Tihchan uvo, te
neve ro ra chenan vo iyehnse.
15 Tahque ndah ne, cochahtino vo
Dihvo vo Dendiohs, ne cạhma vo:
“Ndete che Dendiohs te ye
vedevihche yuhn vo ne, din vo chu
caviyạn, ne din vo chạ deman.”
16 Ate hua tihcạ redin nchuhn.
Tahque ndah ne ne, numacuahn
vedeyạde rihco cạde mạn ne
dehtenduh che din ne queri ạma ro.
Cuedevano ne te hua ndạhcạ che
tihcạ redin yạde ne.
17 Adecoduhno ihyan che devano
ye tạcạ che din ye che ndah ate hua
redin ye ne, rendihco ye nunde nạn
Dendiohs.

5

Riyạhve ye ihyan cuihca

1 Nchuhn ihyan cuihca che
duhtuno ihyan ne, cuihcovan ne.
Cuendedecadino ne, ne cuahte rạn
ne yahn castigo che va che co ne.
2 Nducuahn vedecuihca yahn ne
ne, hua cochihve cạva che ndevahn
ne. Codin ne cuande anduhnecạ
ndete che a nchạ mạn, anduhnecạ
ndete che a ncheh ndạh tino ndah
yahn ne mạn.
3 Diyạhnguạn yahn ne mạn,
diyạhngua yahn ne mạn ne,
anduhnecạ ndete che a nihno ncheh
dache. Mạn ro cuh che a nun nto
iyehnse ne, ạma nedin dạma ne
vedecuihca, ate mạn vedecuihca
yahn ne nuhnde nchuhn che
chendihco ne nunde, ne co ne
castigo yahn anduhnecạ ndete che
cuihno cuco nchuhn.
4 Nchuhn ne, chendihco ne nunde
che nde hua renedihve ne yahn
ihyan chevạh che redin ye ntiyon
yahn ne. Ate Dendiohs, ihyan min
che ạma yudo vederihquentiyon
yahn ye ne, nda cuande ye ihyan
chahn, ne a devano ye nduhcạ che
recạh rihn ne ihyan, reduco ne yahn
ye.
5 Nchuhn ne, ạma ndạhcạ chenan
ne iyehnse cuh, vate ne vedeyeno ro
ro. Nduhcạ ite ndạta che ri dun te,
che cudạdo reh no te nde ndạ ro che
cạhno ihyan ite ne, tihchan nchuhn,
te vatechica ne vedeyeno yahn mạn
ne, redecuihta ne nunde yahn ne
nde ndạ ro che co ne castigo.
6 Nchuhn ne, rendinun
rendinạhno ne ihyan che ndah
ihyan ye, nde rihno ne ihyan. Nde
hua retạhn vạhche ne, te ihyan
chahn ne, necun ye, nde hua
rendahconan ye yahn ne.

Nahn che cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, covạh vo cuahn dạma

7 Dihnó, vạn nducuahn che
rechuhrihn nchuhn ne, quendạh ne
vedechahtino nde ndạ ro che
ndaconan chi Dihvo vo Jesucristo.
Codin chahtino ne nduhcạ che redin
chahtino ihyan che a nino ye
chendạta yahn ye, ne chenan ino ye
che co yahn.
8 Codin chahtino ne mạn,
cuenecạh yạn ne chedave yahn ne
mạn, te metah condah Dihvo vo.
9 Dihnó, hua cạhma nunde ạma
tạma ne yahn vih, cạva che hua co
ne castigo, te Dihvo vo, ihyan min
che techecạde ye yuhn vo ne, a nun
ndaconan chi ye.
10 Dihnó, cuendedecadino ne yahn
ihyan profeta che cahndudo ye
ndudo yahn Dihvo vo Dendiohs a
rạhn me. Cua cuande ne nduhcạ che
quendạh ye vedechahtino vạn
nducuahn che chuhrihn ye, ne
cuiquendi ne yune yahn ye.
11 A devano vo te ạma ndah ro
yahn ihyan chahn che din chahtino
ye. Nchuhn ne, a devano ne nduhcạ
che chichahtino Job Dihvo vo
Dendiohs. Namin a devano ne
nduhcạ che din yahino Dendiohs
ihyan, din ye che ndah nduco ye.
Chemin che ndạhcạ che cua cuande

ne yahn vedechahtino yahn ihyan chahn, quendi ne yune yahn ye.
12 Dihnó, nạn nducuahn ne, ạma nahn che din ne cudạdo nạn che rente ne. Cuahn che cạh ne ndudo yahn ne ne, hua ndere cạhma ne: “Nde muhn nde nạn Dendiohs.” Hua ndere tihyon yạn ne dehtenduh numacuahn vedeyudo. Codin ne cudạdo che hua chuhnan ne, ne cuahtendihco ne nunde, cạva che hua quenan cuma che din Dendiohs castigo nchuhn. Tahque ndah ne ne, ạma o no cạhma ne. Nạn nducuahn che rente cạde ne ne, ndete che cạhma ne: “Tạcạ hua” ne, a chemin no cạhma ne. Ndete che: “Hua” ne, a chemin no tun cạhma ne. Hua chuhnan ne che cạhma ne.
13 Cuahn che rechuhrihn nchuhn ne, covạh ne. Cuahn che yeno ne ne, cuita ne, cuendeva ne yavenạn Dendiohs.
14 Cuahn che cah ne ne, coyạhve ne intiyahn yạco cạva che covạh ye cạva ne, cuacotạhme ye aceite nchuhn, cuah ye Dihvo vo Jesucristo che din ye che ndoyahn ne.
15 Cuahn che covạh ne ne, nahn che cotahno ne che conahn che cạca ne, ne din Dendiohs che ndoyahn ne, nchahco ye nunde yahn ne.
16 Condạca ne che nchahco nunde vih, ne covạh ne cạva che din Dendiohs che ndoyahn ne. Cuedevano ne te ihyan che ndah ihyan ye nạn Dendiohs ne, redinahn Dendiohs deh che rica ye numa ino ye.
17 Cuenecạhco ne ihyan profeta Elías. Ihyan min ne, ihyan iyehnse nduhcạ uvo. Ate cuahn che chica ye Dendiohs che hua cuan co ne, hua chan chete ino nduyo quenan mạhn.
18 Chihno min ne, covạh tun ye, chica Dendiohs che cuan co, ne chan, ne ndaconan chi chendạta.
19-20 Dihnó, ndete che vate dihno vo che cuacondạh vedạme ye Ndudo ndah yahn Dendiohs, cuahtendihco ye nunde ne, cuedevano ne te ndete che yạhve ne ihyan, din ne che ndonun yune ye, ndaconan quendi ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nchahco Dendiohs nducuahn nunde yahn ye, ndedevahn ye ihyan.

CẠCA CHE DIRUN SAN PEDRO MENẠN

1 U Pedro, apóstol yahn Dihvo vo
Jesucristo, dechúh cạca cuh yahn
nchuhn che vate ne yạn vạco ihyan,
yạhn yahn Ponto mạn, Galacia mạn,
Capadocia mạn, Asia mạn, Bitinia
mạn.
2 Mạn Dendiohs Chida tendạhnun
ye nchuhn, chihco vih Vaco Ndah
yahn ye nchuhn, cạva che
nevahnecun ne Dihvo vo Jesucristo,
ndevahn ne yahn che chera yun
yahn ye cạva ne.
Ricá Dendiohs che ạma din yahino
ye nchuhn, din ye che ạma ndạhcạ
cuahtenan ne.
3 Ndeva vo yavenạn Dendiohs,
Chida Dihvo vo Jesucristo, te ạma
din yahino ye uvo, ne din ye che ndo
vo anduhnecạ ihyan ra, ntihyon
cuạco ye vederendededecadino yuhn
vo. Cuahn che ndedetuhche ye
Dihvo vo Jesucristo vạn tenạhn ne,
ndạhcorun ye nducuahn cạva che
ndah yuhn vo. Mạn ne, ndichahtino
vo che ndeva ye uvo, ne metah nde
ạma nạn dehtenduh che co din che
hua conahn.
4 A va cạde che cuahtenan vo
vahchetero numacuahn ro, ne
chemin ne, anduhnecạ ạma
vedecuihca che hua ndạ ro che
cuihno. A mạn Dendiohs din ye che
conahn.
5 Nchuhn ne, ritahno ne Dendiohs,
ne numacuahn vederihquentiyon
yahn ye redin ye cudạdo nchuhn
cạva che ndeva ye nchuhn ndạ ro
che cuihno iyehnse.
6 Chemin che vate nchuhn
vedeyeno andahre ạma ndeh nạn
dehtenduh che rahno ri ne mạn ro
cuh. Che rechuhrihn ne ne, neve ro
no chemin.
7 Ate va che chuhrihn ne cạva che
cuhnde ro che numa cuạco ritahno
ne Dendiohs. Ndete che numa cuạco
ritahno ne ihyan ne, ndeva ye
nchuhn, quendạh yavenạn ne ro che
ndạ Dihvo vo Jesucristo.
Diyạhnguạn ne, hua rengu cuahn
dạma, ate retive ihyan yạhn,
rendedevihne ye, rendihchenan ye
ndete che ndah. Me nchuhn che
ritahno ne Dendiohs ne, tahque
redin yahn che ndihchenan ye ndete
che numa cuạco ritahno ne.
8 Dihvo vo Jesucristo ne, andahre
hua rendihchero nchuhn ihyan, ate
yahino ne ihyan, ritahno ne ihyan,
ne chemin che ạma yeno ne.
9 Nducote ritahno ne ihyan ne,
quenan cuma che cuahtenan ne
vahchetero numacuahn ro.
10 Ihyan profeta che chahte ye a
rạhn me ne, cahndudo ye che
ndedevahn Dendiohs nchuhn, ne
ạma ndiquendi ye nduco cudạdo,
nahn cadino ndah ye yahn.
11 Vaco Dihvo vo Jesucristo ne,
quenun ihyan chahn, din che
cahndudo ye yahn dehtenduh che
va che chuhrihn Dihvo vo mạn,
yahn vederihquentiyon chahte che
ndondạ tạh ye cuihno min mạn. Hua
chenan chenahn ihyan chahn, ne
chemin che ndiquendi ye, nahn
cadino ye duh ihyan min mạn,
ticuạhn conahn mạn.
12 Cạh Dendiohs, checadino ihyan
chahn che ndudo che cahndudo ye
ne, ndiyu cạva che ndah yahn mạn
ye, te che ndah yuhn vo. Mạn ne,
ihyan che rahndudo ye ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo ne,
numacuahn vederihquentiyon yahn
Vaco Ndah yahn Dendiohs che
dechuh ye ne, a cahndudo ye ndudo
min che dirun ihyan profeta chahn,
chihnevan nchuhn. Yahn ndudo min
ne, nde ángel che vate ye vahchetero,
nahn tumacadino ye.

Nahn Dendiohs che runecạde cuahtechica ihyan yahn ye

13 Nducote nedin yahn Dendiohs
nchuhn ne, nahn che cuahteyạn
nchuhn mạn, nahn che runecạde
cuahtechica ne mạn, nahn che
quendi ne numa ino ne cochahtino
ne che ndeva Dendiohs nchuhn ro
che ndạ Dihvo vo Jesucristo mạn.

14 Codinahn ne yahn Dendiohs, ne
hua quendi ne cuahtechica ne
nduhcą che a chahtechica ne ro
menąn cuahn che metah cahnevan
ne Ndudo yahn ye.
15 Tahque ndah ne, runecąde
cuahtechica ne, te Dendiohs che
nedin yahn ye nchuhn, ndiyu ndere
ihyan. Tihcą nahn che din ne,
16 te nąn Ndudo yahn Dendiohs
ndirun tuhcą: “Hua ndere
cuahtechica nchuhn, cuahtendihco
ne nunde, te u ne, ndiyu ihyan
nunde u.”
17 Dendiohs ne, numa cuąco
retechecąde ye tunoca che nedin
ihyan. Nducote renevahnecun ne
ihyan, rąhn ne te Chida ne ihyan
cuahn che revąh ne ne, nahn che
quendi ne nevahnecun ne ihyan
numacuahn ro che cuahtenan ne
iyehnse.
18 A devano ne te ro menąn me ne,
quendi ne costumbre che nde hua
cochihve, che chihco ihyan ndico
yahn ne, ate a ndedevahn Dendiohs
nchuhn yahn nducuahn chemin. A
ndevahn ne, ndiyu nduco
dehtenduh che rihno nduhcą
diyąhnguąn o diyąhngua,
19 te ndevahn ne nduco yun yahn
Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
chihco mendąhn ye ihyan nduhcą
ąma itecuche lihn che hua dehva
niyahn te, chi te vedino cąva nunde
yahn ihyan.
20 Nde ro che metah cuhnde
iyehnse ne, a va cąde che tihcą
cuahno co Dihvo vo, ne chinahn nde
mąn ro cuh cąva che ndah yahn
nchuhn.
21 A cąva Dihvo vo Jesucristo che
ritahno nchuhn Dendiohs, ihyan
min che ndedetuhche ye Dihvo vo
vąn tenąhn, ne ndąhco ye
vederihquentiyon chahte tąh ye.
Mąn ne, a Dendiohs che
vedechahtino yahn ne, chenan ino
ne che ndeva ye nchuhn.

22 Din Vaco Ndah yahn Dendiohs
che nevahnecun nchuhn Ndudo
yahn Dendiohs, ndo ne ihyan
runecąde. Numa cuąco redin yahino
vih ne, ne nahn che quendi ne numa
ino ne din yahino vih ne.
23 A Dendiohs din ye che ndo ne
ihyan ra, anduhnecą ndete che
quenuma ra chahteyąn ne. A nduco
Ndudo yahn ye chihco vih ye
nchuhn cąva che cuahtenan ne
vahchetero numacuahn ro, ne
Ndudo yahn ye ne, hua ndą ro che
cuihno.
24 Nąn Ndudo yahn Dendiohs a
ndirun tuhcą:
Nducoyąca ihyan iyehnse ne,
anduhnecą chano, te hua
rengu ye,
ne vederihquentiyon yahn ye ne,
anduhnecą nąnda, te rihno.
Chano ne, retih, ne nąnda ne, ra;
25 ate Ndudo yahn Dihvo vo
Dendiohs ne, hua ndą ro che
cuihno.
Ndudo min ne, a Ndudo Ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo che cahndudo
ihyan, chihnevan nchuhn.

2

1 Chemin che nahn che hua ndere
cuahtechica nchuhn, din ne
dehtenduh che chihngą. Hua
cahncheh ne mąn, hua din o nąn o
chende ne mąn, hua din ve ne mąn,
hua nte ne ndudo cuahnde mąn.
2 Nduhcą decuąh yuno che ąma
nahn cuh leche cąva che cuihta ne,
tihcą codin nun ino nchuhn,
cąhcovan ne Ndudo yahn Dendiohs,
te nahn che conahn ndah ne mąn,
cochahtino ne mąn, cąva che
ndevahn ne.
3 Tihcą, te a tumacadino ne che
Dihvo vo Dendiohs ne, ąma quenan
cuma ye vedeyahino cąva ne.

4 Cuinevahnecun nchuhn Dihvo
vo Jesucristo, ihyan min che redin ye
che cuahtenan ne vahchetero
numacuahn ro. Anduhnecą ąma tu
che chacondąh vedąme sąhn
vihcherahto ro menąn, ne adive
tumacadino se che tu min che
tahque cochihve cąva nąme yahn
vah che rihno se ne, tihcą ihyan min,
te a chihco vih Dendiohs ihyan cąva
che ndeva ihyan iyehnse yavenąn
ye.

5 Nduhcą che retendąhnun sąhn vihcherahto tu che rahto se ąma yąco ne, tihcą cąh yune nchuhn che nedin dąma Dendiohs nchuhn cąva che conun Vaco Ndah yahn ye nchuhn, ne ndo ne anduhnecą chidocuyąn ndah, din ne ntiyon yahn ye numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
6 Nąn Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun tuhcą:
U ne, chihco víh ąma ihyan che co ye anduhnecą ąma tu ndah che tendąhnun sąhn vihcherahto che co esquina yahn nąme yahn yąco vąn ihyan nación yahn Israel.
Nducoyąca ihyan che cotahno ye ihyan min ne, quendąh yavenąn ye.
7 Nchuhn che ritahno ne ihyan min ne, ąma yahino ne ihyan, ate ihyan che hua ritahno ye ihyan ne, conahn nduco ye nduhcą che a ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą:
Ihyan min ne, conahn nduco ye nduhcą che chinahn nduco tu che chacondąh vedąme sąhn vihcherahto menąn,
te tu min che tahque chichihve adive.
8 Namin ndirun nąn Ndudo yahn ye tąma cuąn tuhcą:
Ihyan min ne, co ye nduhcą ąma tu che renda cąh ihyan mąn, che redin che rendave ye mąn.
Tihcą, te ihyan che hua chitahno ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a chinda ye nduhcą che a nihnde cąde yahn ye.

Ihyan yahn Dendiohs

9 Nchuhn ne, a ndihco vih Dendiohs nchuhn, a ndo ne anduhnecą ihyan nación yahn Israel. A ndo ne anduhnecą chidocuyąn, rendeva ne yavenąn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndinąn ye yahn ne. A tendąhnun Dendiohs nchuhn che co ne ihyan yahn ye cąva che cuahndudo ne yahn vederihno rahte che din ye nduco ne. Ro menąn me ne, anduhnecą ndete che ntude ndutinąn ne, ate din ye che chenahn ne ndudo ndah yahn ye.
10 Ro menąn me ne, hua ndi cuande ne vąn ihyan yahn ye, ate mąn ne, a nedin yahn ye nchuhn. Ro menąn me ne, vatemąn ne, metah duh che quenan vąhino nchuhn, ate mąn ne, renan vąhino ye nchuhn.
11 Dihnó che yahinó nchuhn, che vate ne yąn vąco ihyan, ricá nchuhn che hua ndere cuahtechica ne, cuahtendihco ne nunde, te chemin redin che rinda ihyan.
12 Runecąde cuahtechica ne vąn ihyan che hua renevahnecun ye Dendiohs cąva che nduco tihcą ne, andahre rąhn ye yahn nchuhn che duhtuno ihyan ne, ate ndihchero ye che runecąde vatechica ne, ne ndeva ye yavenąn Dendiohs ndą ro che techecąde ye yahn nducoyąca ihyan.
13 Cąva che quendąh yavenąn Dihvo vo Jesucristo ne, codinahn ne yahn ihyan ndinąn che rihquentiyon ye muhn iyehnse, emperador che tahque yudo vederihquentiyon yahn ye mąn,
14 sąhn ndinąn che rinan se ihyan mąn. Sąhn chahn ne, redechuh ye cąva che din se castigo sąhn che chendihco nunde, ne redin se cudądo ihyan che ndah ihyan ye.
15 Tihcą nahn che din nchuhn, te nahn Dendiohs che runecąde cuahtechica ne cąva che nduco tihcą ne, nde nąn che cąhma ihyan tundo metah.
16 Mąn ne, metah rihquentiyon nunde yahn ne nchuhn, te a ndedevahn Dendiohs nchuhn. Chemin che nahn che runecąde cuahtechica ne. Hua ndedecadino ne che nducote a ndedevahn Dendiohs nchuhn ne, co ndere cuahtechica ne, cuahtendihco ne nunde. Tahque ndah ne, runecąde cuahtechica ne nduhcą che rihquentiyon Dendiohs.
17 Cuenevahnecun ne Dendiohs. Cuenevahnecun ne emperador. Cuenevahnecun ne queri ąma ihyan. Cuahtenan cuma ne vedeyahino vąn

mạn ne nduco vih che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.

Nduhcạ che va che chuhrihn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

18 Nchuhn che redin ne ntiyon yahn ihyan ne, numacuahn vedenecun codinahn ne yahn ihyan che redin nduco ne ntiyon, a ndah ihyan ye, o duhtuno ihyan ye.
19 Andahre rechuhrihn ne, ndere redin tạn ihyan nduco ne, ate ndete redin chahtino ne yahn che renevahnecun ne Dendiohs ne, quendạh yavenạn ne.
20 Tihcạ, te ndete che quendạh ne vedechahtino cuahn che co nchuhn castigo yahn che chendihco ne nunde ne, nde hua cochihve yahn ne. Ate ndete che quendạh ne vedechahtino cuahn che ndere redin ihyan castigo nchuhn yahn dehtenduh che ndah che redin ne ne, tuhme che cuạco quendạh yavenạn ne nạn Dendiohs.
21 Tihcạ va che din chahtino nchuhn, te a cạva chemin che tendạhnun Dendiohs nchuhn. Dihvo vo Jesucristo ne, chuhrihn ye cạva nchuhn, ne tihyon yune ye nchuhn che quendi ne yune yahn ye.
22 Ihyan min ne, hua ndere quechica ye, quendihco ye nunde, nde hua chihncheh ye nde ạma ihyan.
23 Cuahn che rạhva ihyan nduco ye ne, hua ndahconan ye ndudo tạn. Cuahn che redin tạn ihyan nduco ye ne, quendạh ye vedechahtino, ne ndạhco ye nducuahn che redin ye tạh Dendiohs, ihyan min che retechecạde ye numa cuạco.
24 A mạn Dihvo vo Jesucristo chuhrihn ye, quenan yạh ye nạn cruz, nedihve ye nunde yuhn vo, cạva che cạhcomạn vo nunde yuhn vo, ne runecạde cuahtechico vo. Chih ye cạva che ndedevahn ye uvo,
25 te ro menạn me ne, vatechica vạne vo anduhnecạ itecuche che chinda te, ate mạn ne, nevahnecun vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che redin ye cudạdo uvo nduhcạ ihyan che redin ye cudạdo itecuche yahn ye.

3

Nduhcạ che va che cuahtenan ihyan che nihnevạco ye nduco vih

1-2 Nchuhn ihyan ndạhta che nihnevạco ne ne, cuenevahnecun ne inchạhn ne. Nduco tihcạ ne, andahre hua rihcovan inchạhn ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ate tumacadino ye che runecạde ne mạn, necun ne mạn, ne nevahnecun ye ndudo min, nde hua ndotenan che yạhve ne ihyan.
3 Ndiyu demạn che ạma ndedecuco ne tin ne mạn, ndedecuco ne nchuhn nduco diyạhnguạn mạn, cuahtenun ne tino che ạma ndahchan mạn.
4 Che tahque nahn ne, che cuahtenan cuma ne vedenecun, te chemin che ạma richihve nạn Dendiohs.
5 Ihyan ndạhta che chahte ye a rạhn me, che ndah ihyan ye mạn, che chichahtino ye Dendiohs mạn ne, tihcạ chahtenan cuma ye vedenecun, ne dinahn ye yahn inchạhn ye.
6 Nduhcạ Sara che nevahnecun ye inchạhn ye Abraham, ne rạhn ye che dihve ye ihyan. Me nchuhn ne, quendi ne yune yahn ye ndete che runecạde ne mạn, cochahtino ne Dendiohs, ndạhco ne nducuahn tạh ye mạn.
7 Namin nchuhn ihyan chạhn che nihnevạco ne ne, cuahtenan cuma ne ihyan ndạhta yahn ne nduco vedino vedenecun, te a devano ne te hua dạma fuerza yahn ye nduco ne. Tihcạ va che din ne, te namin ndeva Dendiohs ihyan chahn dạma nduco ne. Ndete che hua dinahn ne tihcạ ne, nde hua nguahco yahn che revạh ne.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ndere redin tạn ihyan nduco ye yahn che redin ye dehtenduh che ndah

8 Mạn ne, rạhn rí nducoyạca nchuhn che ạma no

vederendedecadino cuahtenan cuma ne nduco vih. Cuenevahnecun ne vih numacuahn vedino vedenecun. Codin yahino ạma tạma ne vih.
9 Hua dạma co ne nduco ihyan che redin tạn ye nduco ne. Hua dạma co ne nduco ihyan che retạhn nan ye nchuhn. Tahque ndah ne, codin ne che ndah nduco ye, te cuahn che tendạhnun Dendiohs nchuhn ne, nte ye ndudo yahn ye che din ye che ndah nduco ne.
10 Tihcạ, te nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun tuhcạ:
Ihyan che nahn ye che ndạhcạ
cuahtenan ye iyehnse ne,
nahn che hua ndere cạhma ye
ndudo tạn mạn, ndudo
cuahnde mạn.
11 Nahn che cạhcomạn ye nducuahn
che chihngạ, ne din ye che
ndah mạn,
nahn che ndạhcạ cuahtenan ye
nduco ihyan chenạhn, hua
cuahte cạnda ye mạn.
12 Tihcạ, te Dihvo vo Dendiohs ne,
nda cuande ye ihyan che ndah
ihyan ye, ne rihcovan ye che
revạh ye.
Ate ihyan che duhtuno ihyan ye ne,
redin ye castigo ihyan.
13 Ndete che din nchuhn che ndah ne, nde ạma ihyan hua ndạhco ndiya ye nchuhn.
14 Andahre din tạn ihyan nduco ne yahn che redin ne che ndah, ate ndah ro yahn ne. Hua cua ne cudạdo, hua din vạh ne nde ạma ihyan.
15 Cuendeva ne yavenạn Dihvo vo Jesucristo numacuahn chedave yahn ne, codinahn ne yahn ye. Cuahteyạn nchuhn cạva che numacuahn vedino vedenecun cạh cuande ne adecoduhno ihyan che tumerune ye nchuhn yahn che chenan ino ne che ndeva Dendiohs nchuhn.
16 Hua cuahtenun ino nchuhn vedetạn nduco nde ạma ihyan, cạva che ihyan che chihngạ rạhn ye yahn nchuhn ne, tumacadino ye che runecạde vatechica ne, ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, ne co cuihnạn ye che tihcạ rạhn ye.
17 Tahque ndah che chuhrihn vo, din tạn ihyan nduco vo yahn che din vo dehtenduh che ndah ndete che tihcạ nahn Dendiohs, che co che chuhrihn vo, din tạn ihyan nduco vo yahn che din vo dehtenduh che hua ndah.
18 Tihcạ, te nde mạn Dihvo vo Jesucristo chih ye, nedihve ye ạma yune no nducuahn nunde yuhn vo. Ihyan min ne, metah nde ạma nunde yahn ye, ate chih ye cạva che, uvo che chendihco vo nunde ne, ndo yạn Dendiohs nduco vo, ne nedin yahn ye uvo. Ihyan iyehnse ne, chihno ye ihyan, ate ndeva Dendiohs ihyan.
19 Numanahn che metah ntuche ye ne, chahn ye cahndudo ye ndudo yahn ye, chihnevan vaco tenạhn che chenan rino ye che co ye castigo.
20 Ihyan chahn che chahcotạhn ye yahn Dendiohs a rạhn me, ro che quenan Noé iyehnse. Ro min numanahn che chindah arca me ne, numacuahn vedechahtino quenan rino Dendiohs che nto ino ye nunde yahn ye. Ate hua nto ino ye, ne atenạn nine ihyan che ndevahn ye vạn nune.
21 Nune min ne, ạma ejemplo yahn che rededenune ihyan mạn ro cuh. Nduhcạ che ndevahn neve ihyan chahn nạn nune ne, tihcạ ndevahn ihyan che rededenune ye mạn ro cuh. Ihyan ne, redenune ye, ndiyu cạva che ndere ndo dave ye, te redenunde ye yahn che a ndạca ye vederenchahco, ne nduco tihcạ rah ye Dendiohs, richahtino ye ihyan. Ihyan che redenune ye ne, ndevahn ye yahn che ntuche Dihvo vo Jesucristo,
22 ihyan min che condạ ye vahchetero, ne va ye lạdo tạh cuạco Dendiohs, rihquentiyon ye ángel mạn, nducuahn vederihquentiyon che va iyehnse mạn.

4

Nahn che din yahino ạma tạma vo vih

1 Nducote chuhrihn Dihvo vo
Jesucristo, quenan yạh ye nạn cruz
ne, codin nchuhn cuande
anduhnecạ ndete che a mạn nchuhn
chih ne, cạva che nduco tihcạ ne,
metah che quendi ne cuahtendihco
ne nunde.
2 Tahque ndah ne, numacuahn ro
che cuahtenan ca ne iyehnse ne,
cuahtechica ne nduhcạ che nahn
Dendiohs, ndiyu nduhcạ che nahn
mạn ne.
3 A co ngua nchuhn nduhcạ che
chahtechica ne ro menạn me. Dạma
chi ne nduco ihyan che hua ritahno
ye Dendiohs, chahtechica ne
vedeyeno yahn mạn ne,
chahtendihco ne nunde. Chicoh ne
mạn, chahte ne vihco vedecoh mạn,
chihngạ din ne, ndeva ne yavenạn
dehtenduh che ndere redin ihyan
dendiohs yahn ye mạn.
4 Ihyan chahn ne, ri yudo yahn ye
che ametah dạma ri ne nduco ye,
ndere cuahtechica ne, ne chemin
che chihngạ rạhn ye yahn ne.
5 Ate va che cuhnde cạde yahn ye
nạn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min
che a va yạn ye che techecạde ye
yahn nducoyạca ihyan, ihyan che
chenduche ye mạn, tenạhn mạn.
6 Chemin che tenạhn chahn ne,
namin cahndudo ihyan ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo, chihnevan
ye, cạva che andahre va che cuhnde
cạde yahn ye nduhcạ nducoyạca
ihyan chenạhn, a metah va che
conda ye, te co ndeva Dendiohs
ihyan, cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.

7 A cochi nino ro che nto iyehnse.
Chemin che nahn che runecạde
cuahtechica nchuhn mạn, covạh ne
mạn.
8 Che tahque nahn ne, che
cuahtenan cuma ne vedeyahino
nduco vih, te ndete che tihcạ din ne
ne, andahre ạma ndeh yune
cuahtendihco ne nunde nạn vih ne,
co nchahco ạma tạma ne yahn vih.
9 Numacuahn chedave yahn ne
cuenevahnecun ạma tạma ne vih
ndevạco ne.

10 Ạma ndeh nạn
vederihquentiyon nte Dendiohs
nchuhn, ne nahn che runecạde
conan cuma queri ạma nchuhn
vederihquentiyon che nte ye
nchuhn, codin ne che cochihve cạva
che ndah yahn ihyan chenạhn.
11 Nchuhn che chenan cuma ne
vederihquentiyon che cuahndudo
ne Ndudo yahn Dendiohs ne,
cuahndudo ne Ndudo yahn ye
nduhcạ che redin yahn. Nchuhn che
chenan cuma ne vederihquentiyon
che conan ne ihyan chenạhn ne,
cuinan ne ihyan numacuahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
Nạn nducuahn ntiyon che redin ne
yahn che ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo ne, codin nun ino ne che
quendạh yavenạn Dendiohs. Dihvo
vo ne, quenan cuma ye
vederihquentiyon chahte
numacuahn ro, ne redin yahn che
ndeva vo yavenạn ye cuahn dạma.
Tihcạ co.

Nahn che cuahtenan cumo vo vedechahtino

12 Dihnó che yahinó nchuhn, hua
cạhn ino ne yahn che ạma
rechuhrihn ne, rendihchenan
Dendiohs nchuhn, ndedecadino ne
deh cuande che tihcạ rahno ne.
13 Tahque ndah ne, cuenecạh yạn
ne chedave yahn ne cuahn che
rechuhrihn ne nduhcạ che chuhrihn
Dihvo vo Jesucristo, te ndete che
tihcạ din ne ne, namin co yeno ne
cuahn che ndaconan ye numacuahn
vederihquentiyon chahte yahn ye.
14 Ndete che din tạn ihyan nduco
ne yahn che ritahno ne Dihvo vo ne,
ạma ndah ro yahn ne, te a ndero ndi
che quenun Vaco Dendiohs nchuhn
numacuahn vederihquentiyon
yahn.
15-16 Ndete che chuhrihn ne, din
tạn ihyan nduco ne yahn che ritahno
ne Dihvo vo ne, hua co cuihnạn ne.
Tahque ndah ne, cuiquendi ne
cochahtino ne ihyan cạva che
quendạh yavenạn Dendiohs. Ate
hua cạhno ne ihyan mạn, hua duco
ne mạn, hua cuahtendihco ne tạma

nạn nunde mạn, hua condạ mendạhn ne nạn dehtenduh che redin ihyan mạn, te hua ndạhcạ che tihcạ din ne, co ne castigo, chuhrihn ne.
17 A cochi nino ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan iyehnse. Nducote cuanạn nduco uvo ihyan yahn Dendiohs ne, nde tahque chuhrihn ihyan che hua rihcovan ye ndudo ndah yahn ye.
18 Tihcạ, nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
Nducote ihyan che ndah ihyan ye a
conunde co ndevahn ye ne,
ihyan che duhtuno ihyan ye ne, a va
che conda ye.
19 Chemin che ndete che rechuhrihn ne, redin tạn ihyan nduco ne yahn che runecạde vatechica ne nduhcạ che nahn Dendiohs ne, cuiquendi ne runecạde cuahtechica ne, condạhco ne nducuahn tạh Dendiohs, ihyan min che dendah ye iyehnse mạn, redinahn ye ndudo yahn ye mạn.

5

Ihyan ndinạn yahn yạco ne, va che din ye cudạdo ihyan yahn Dendiohs

1 Nchuhn, ihyan ndinạn che nda cuande ne ihyan ndiyạco, riyạhvé nchuhn, te namin u ne, quenan cumá vederihquentiyon min, ne ndihchero mán che quenan yạh Dihvo vo Jesucristo mạn, che ndondạ tạh ye vederihquentiyon chahte nduhcạ che conan cuma ye ro che ndaconan chi tun ye mạn.
2 Nduhcạ ihyan che redin ye cudạdo itecuche yahn ye ne, tihcạ codin nchuhn cudạdo ihyan yahn Dendiohs che nda cuande ne. Codin ne ntiyon min numacuahn vedeyeno, ndiyu nduco fuerza, nde huane cạva tume.
3 Hua condinun condinạhno ne ihyan chahn che nda cuande ne. Tahque ndah ne, runecạde cuahtechica ne, cotihyon yune ne ihyan cạva che tihcạ quendi ye.
4 Nduco tihcạ ne, cuahn che ndạ Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndinạn ye yahn ihyan yahn Dendiohs, redin ye cudạdo ihyan ne, ndeva ye nchuhn, quendạh yavenạn ne, cuahtenan ne nduco ye numacuahn ro.
5 Namin nchuhn sạhn decạhya, cuenevahnecun ne ihyan ndinạn che nda cuande ye ihyan ndiyạco. Nducoyạca nchuhn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, numacuahn vedino vedenecun codinahn ạma tạma ne yahn vih, te a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:

Dendiohs ne, rendạhco ndiya ye
ihyan che yạde ye,
ate numacuahn vedeyahino rinan
ye ihyan che necun ye.

6 Chemin che condạhco ndiya mạn ne nchuhn nạn Dendiohs, ihyan min che ạma yudo vederihquentiyon quenan cuma ye, cạva che ndeva ye nchuhn ndạ ro che cuhnde cạde yahn ihyan iyehnse.
7 Hua cua nchuhn cudạdo. Tahque ndah ne condạhco ne nducuahn tạh Dendiohs, te ihyan min ne, redin ye cudạdo nchuhn.
8 Cuahteyạn nchuhn, te chundah, sạhn min che hua ri rendihche se nchuhn ne, quechica se numachahte, rinuhn se ihyan che co din se che conda ye. Sạhn min ne, nde tahque duhtuno se che co ạma yạhyan tạn che rinuhn te ihyan che cheh te.
9 Cuiquendi ne numa ino ne cochahtino ne Dihvo vo Jesucristo, ne hua tumacạh ne yahn se, te a devano ne te numa chahte iyehnse recạh rihn se ihyan yahn Dendiohs.
10 Cuihno che a nchuhrihn nchuhn neve ro ne, Dendiohs, ihyan min che quenan cuma ye vedeyahino chahte, ne a tendạhnun ye nchuhn cạva che cotahno ne Dihvo vo Jesucristo, cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro ne, mạn ye cạh dito ye nchuhn, din ye che quendạh ndah ne, quendi ne numa ino ne yune yahn ye.
11 Ihyan min ne, quenan cuma ye vederihquentiyon chahte numacuahn ro, ne redin yahn che

ndeva vo yavenạn ye cuahn dạma.
Tihcạ co.
12 Dirún neve ndudo yahn nchuhn,
dechúh cạca cuh nduco dihno vo
Silvano, sạhn min che quenan inó
che co cochahtino nchuhn che
cạhma se. Che dirún yahn ne ne,
riyạhvé nchuhn numa cuạco yahn
vedeyahino che quenan cuma
Dendiohs nduco ne. Cochahtino ne
ihyan min.
13 Ihyan ndiyạco che vate ye yạn
che rạhn ihyan Babilonia yahn, che
tendạhnun Dendiohs ihyan nduhcạ
nchuhn ne, dechuh ye Dendiohs
yahn ne. Mạrcos, sạhn min che
nduhcạ dạyá rihnó sạhn, namin
dechuh se Dendiohs yahn ne.
14 Numacuahn vedeyahino
cuenecạh ạma tạma nchuhn
Dendiohs vih che cuande yáhn.
Ricá Dendiohs che din ye che
ndạhcạ cuahtenan nducoyạca
nchuhn che ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo. Tihcạ co.

CẠCA CHE DIRUN SAN PEDRO ADIVE

1 U Simón Pedro, apóstol yahn
Dihvo vo Jesucristo, dechúh cạca cuh
yahn nchuhn che numa cuạco din
Dendiohs yuhn vo mạn, Dihvo vo
Jesucristo mạn, che chitahno ne
nduhcạ nuhn. Che chitahno ne ne,
ạma ndạhcạ cạva ne.
2 Ricá Dendiohs che ạma din
yahino ye nchuhn, din ye che ạma
ndạhcạ cuahtenan ne. Ricá ihyan
che din ye che, nduco vededevano
yahn ye mạn, yahn Dihvo vo
Jesucristo mạn, che chenan cuma ne
ne, tumacadino ne che a ihyan min
che redin ye che ndah nduco ne.

Nduhcạ che nahn che cuahtechica ihyan yahn Dendiohs

3 Numacuahn vederihquentiyon
yahn Dendiohs din Dihvo vo
nducuahn che nahn cạva che
runecạde co cuahtechico vo iyehnse
mạn, co cuahtenan vo vahchetero
numacuahn ro mạn. Din ye che
checadino vo yahn Dendiohs, ihyan
min che numacuahn
vederihquentiyon chahte yahn ye
tendạhnun ye uvo,
4 ne cạh ye ndudo yahn ye che ạma
rigonun chihve cạvo vo. Che dinahn
nchuhn ndudo min ne, ndevahn ne,
metah che quendi ne vedeyeno yahn
mạn ne, cuahtendihco ne nunde, ne
ndo ne ihyan ndah nduhcạ mạn ye.
5-7 Chemin che nducote ritahno ne
ne, nahn che runecạde cuahtechica
ne mạn, nahn che tahque chahte co
vededevano yahn ne mạn, nahn che
din cheche ino ne cạva che hua
ndere cuahtechica ne, cuahtendihco
ne nunde mạn, nahn che cuahtenan
cuma ne vedechahtino mạn,
vedeyahino mạn, nahn che din
yahino ạma tạma ne vih mạn.
8 Me ndete che tihcạ din nchuhn
numacuahn chedave yahn ne ne,
nde tahque conahn ndah ne
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo.
9 Me ndete che hua tihcạ din ne ne,
anduhnecạ ndete che ve ndutinạn
mạn, anduhnecạ ndete che a chinạn
ne che a nchahco Dihvo vo
Jesucristo nunde che chahtendihco
ne ro menạn mạn.
10 Dihnó, chemin che nde tahque
redin yahn che cuahtenun ino ne
che a tendạhnun Dendiohs nchuhn,
nedin yahn ye nchuhn, te ndete che
tihcạ din ne ne, hua ndạ ro che
conda ne,
11 ne numacuahn vedeyeno ndeva
ye nchuhn, cuahtenan ne
numacuahn ro nạn che
rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che ndedevahn ye uvo.
12 Chemin che andahre a devano
nchuhn dehtenduh chemin chan, ne
riquendi ne numa ino ne Ndudo
yahn Dendiohs che va tạh ne, ate
quendí ntihyon yán yahn.
13 Rạhcó che redin yahn che
quendí yạhvé nchuhn numanahn
che quenán iyehnse,
14 te a te Dihvo vo Jesucristo,
checadinó che a nun va che cóh.
15 Namin redirún yahn ne cạva che
cuahn che ndạcá iyehnse cuh ne,
hua conạn ne dehtenduh che
tuhchan, ntihyon yạn ne
adecodehno ura.

Vederihquentiyon chahte che ndondạ tạh Dihvo vo Jesucristo

16 Yahn vederihquentiyon chahte
yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, yahn
che va che ndaconan chi tun ye mạn,
che a chicuahn nuhn nchuhn ne,
ndiyu ndere cuento che
ndededecadino mạn nuhn cạva che
cahncheh nuhn ihyan, te mạn nuhn
ndihchero nuhn vederihquentiyon
chahte yahn ye.
17 Cuahn che ndeva Dendiohs
Chida yavenạn ye, chihco ro ye
vederihquentiyon chahte che
ndạhco ye tạh ye ne, rạhn ye
numacuahn vederihquentiyon yahn
ye: “Ihyan cuh che Dạyá. Yahinó
ihyan. Ạma yenó cạva ye.”
18 Nduco nuhn ihyan cuahn che
chahn ye tin ico me nạn che ndo
diyạhn ye, ne a mạn nuhn

chihnevan nuhn ndudo min che rạhn Dendiohs nde vahchetero.
19 Chemin che nde tahque richahtino nuhn ndudo che dirun ihyan profeta che chahte ye a rạhn me. Nchuhn ne, ndạhcạ redin ne che rihcovan ne ndudo min, te anduhcạ ạma yạhn che riche, rendihco dave nạn che man nde ndạ ro che ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo. Tạhn min ne, anduhnecạ cuahn che a cochi ri dave, cuahn che quendạh yuhdo chahte, ne ạma co yeno nchuhn.
20 Menạn vihca cuedevano nchuhn te nde ạma ihyan ne, hua co conahn ye nduco vederendecadino yahn mạn ye Ndudo yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta yahn dehtenduh che va che co,
21 te mạn ihyan profeta chahn ne, hua cahndudo ye nduco vederendedecadino yahn mạn ye. A Vaco Ndah yahn Dendiohs din che cahndudo ye.

2

Sạhn rihncheh

1 Vạn ihyan nación yahn Israel ne, namin chahte sạhn rihncheh che redin cạ se che profeta se. Namin vạn nchuhn ne quendạh sạhn che numacuahn vederihncheh cacuahn se ndudo che din che conda ihyan. Cuacondạh vedạme se Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye cạva nunde yahn nducoyạco vo, nde cạva nunde yahn sạhn chahn, ne yahn chemin che a denạn co se castigo.
2 Ạma yạhn ihyan dạma co ye nduco se, ndere cuahtechica ye, cuahtendihco ye nunde, ne chemin din che ndạca yune che chihngạ cạhma ihyan yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo.
3 Nducote ạma idihya se, nahn yahn se tume ne, numacuahn vederihncheh cuahndudo se, tico se tume yahn ne. Nde a rạhn me ne, a va cạde che din Dendiohs castigo sạhn.
4 Va che co se castigo, te nde yahn ángel che chahtendihco ye nunde, hua nchahco Dendiohs yahn ye, dechuh ye ihyan vạn ruchiyạhn, quechiche cadena ihyan, cuahtenun ye vạn man vạn rạhn nde ndạ ro che techecạde ye yahn ihyan iyehnse.
5 Atihnocạ hua nchahco Dendiohs yahn ihyan nunde che chahte ye a rạhn me. Din ye che chan co nạhn nde chito nune iyehnse, ne chihno chih nducoyạca ye. Noé, ihyan min che cahndudo ye che runecạde cuahtechica ihyan nduhcạ che nahn Dendiohs, atenạn ihyan min nduco te ndache ihyan ndedevahn Dendiohs.
6 Atihnocạ decuihno Dendiohs ihyan nunde che vate ye yạn Sodoma mạn, yạn Gomorra mạn, din ye che chiche yạn chahn nde chihno ndo iya, cạva che cạh ye, checadino ihyan nunde che cuahte ye adive che namin va che co ye castigo.
7-8 Ate ndedevahn ye Lot, ạma ihyan che runecạde ye, che ạma chi rạn ye yahn che ndere chahtechica ihyan chahn chahtendihco ye nunde, te quenan ye yạn vạco ye, ne ndihchero ye mạn, chihnevan ye mạn, che tihcạ redin ye.
9 Nduco tihcạ a retumacadino vo che Dihvo vo Dendiohs ne, rendedevahn ye ihyan che ndah ihyan ye vạn dehtenduh che rechuhrihn ye, ne redin ye castigo ihyan che duhtuno ihyan ye nde ndạ ro che techecạde ye yahn ihyan iyehnse.
10 Din ye castigo ihyan chahn, menạn vihca ihyan che ndere vatechica ye, rahtendihco ye nunde mạn, ihyan che reducherino ye vederihquentiyon yahn ye mạn.

Sạhn rihncheh chahn ne, ạma duhtuno se, ne hua vạhino se ducherino se vederihquentiyon chahte che chenan cuma vaco chihngạ,
11 andahre ángel che nde tahque chahte vederihquentiyon chenan cuma ye, hua rihquino ye ndạhco

ndiya ye vederihquentiyon min nạn Dihvo vo Dendiohs.

12 Nduhnecạ ite chano che, nde hua rendedecadino te redin te dehtenduh, vate no te cạva che cạhno ihyan ite ne, tihchan sạhn chahn, te andahre nde hua renahn se yahn vederihquentiyon min, ate ducherino se. Chemin che va che cuahno co se nduhcạ ite chano chahn,

13 chuhrihn se, din nunde yahn se yahn che cạh rihn se ihyan chenạhn. Vedeyeno yahn sạhn chahn ne, che cuahtendihco se nunde nạn nducoyạca ihyan. Nduhcạ dehtenduh che ạma chihngạ che cạhva rino vo ne, tihchan sạhn chahn. Ạma rihtera se vedecuihno, rinduco se nchuhn cuahn che rahtevihco ne, nde yeno ri se che rihncheh se nchuhn.

14 Nducoyạca ndạhta che rendihchero se ne, nahn yahn se tạhn, cuahn dạma rahtendihco se nunde. Rihncheh se ihyan tundo che metah conahn ndah ye ndudo yahn Dendiohs. Ạma mạyon se cạva che tico se tume yahn ihyan. Sạhn chahn ne, a ndinda se.

15 A ndinda se, te chacondạh vedạme se ndudo ndah yahn Dendiohs, riquendi se yune yahn profeta Balaam dạya Beor, sạhn min che cạva che ndạca se tume ne, din se che chihngạ.

16 Sạhn min ne, chihca tạn Dendiohs nunde che va ino se che din se, din ye che nte ạma burro nduco se, yạhve te sạhn nduhcạ che rente ihyan, ne hua din se.

17 Sạhn chahn ne, nde hua richihve se. Nduhcạ ạma pozo che diya mạn, nduhcạ man cuma che rechuh dạma, riquenda yuhne mạn, tihchan se. A ndinda se, a va yạn nạn man nạn rạhn nạn che cuahtenun se, co se castigo cuahn dạma.

18 Sạhn chahn ne, numacuahn vedeyạde rahndudo se ndudo che nde hua cochihve. Rihncheh se ihyan che a cade ndevahn ye che rahtendihco ye nunde, rinun se ihyan che ndere cuahtechica ye vedeyeno yahn mạn ye.

19 Rạhn se te ndete che tihcạ din ye ne, cuahtemạn ino ye, cạhcantiyon mạn ye ihyan, ate hua cuạco chemin, te nde mạn se hua vatemạn ino se, rihquentiyon nunde yahn se sạhn. Tihcạ, te adecodehno nunde che chenan cuma ihyan ne, a nunde min rihquentiyon ihyan.

20 Ihyan che a ndedevahn Dihvo vo Jesucristo ihyan yahn nunde che chahtendihco ye ne, ndete che cạhcomạn ye che nevahnecun ye ihyan min, ndaconan cuahtendihco ye nunde ne, tahque vedin ye che co ro menạn,

21 te tahque ndạhcạ cạva ye ndete che nde hua checadino ye ndudo ndah yahn Dendiohs che co che a checadino ye, ne chihcomạn ye.

22 Ihyan chahn ne, a chinahn nduco ye ndudo che rente ihyan tuhcạ: “Yạhna ne, rihno rendạche te, ne rendaconan te rencheh tun te. Me cuche ne, rihno rine te, ne rendatonun tun te vạn nchete.”

3

Va che ndaconun chi tun Dihvo vo Jesucristo

1 Dihnó che yahinó nchuhn, cạca cuh a co o yune che redirún yahn nchuhn, rentihyon yán yahn nchuhn yahn dehtenduh che a devano ne cạva che ndedecadino ndah ne yahn.

2 Cuenecạhco ne ndudo che dirun ihyan profeta ndah che chahte ye a rạhn me mạn, ndudo che chihquentiyon Dihvo vo Jesucristo che dinahn vo mạn. Ndudo min ne, cahndudo ihyan apóstol, chihnevan ne cuahn che chahn ye yạn vạco ne.

3 Menạn vihca nahn che codevano nchuhn te cuahn che a cochi nino ro che cuihno iyehnse ne, cuahte sạhn che ndere cuahtechica se vedeyeno yahn mạn se. Sạhn chahn ne, ducherino se,

4 ne cạhma se: “¿Tạcạ che chi tun Dihve nchuhn Jesucristo? Cạh ye ndudo yahn ihyan ndico che chi tun ye, ate nde hua cuạco chemin, te a

chihno chih nducoyąca ye, ne iyehnse ne, anduhnecą nde ro che chihnde.”
5 Tihcą cąhma sąhn chahn, te ducherino se. Anduhnecą ndete che hua devano se che nde menąn me ne, nduco ndudo che rąhn Dendiohs ne, chihnde cąde nąn ro mąn, iyehnse mąn. Chihco vih ye yąhn vąn nune mąn, chihco cąde ye che ran co cąva che ndąca cue yahn mąn.
6 Ihyan nunde che chahte ye a rąhn me ne, decuihno Dendiohs ihyan, din ye che chito nune iyehnse.
7 Nąn ro mąn, iyehnse mąn ne, va che cuco nduhcą che a ndihco cąde Dendiohs, ndą ro che techecąde ye yahn ihyan nunde, din ye castigo ihyan.
8 Dihnó che yahinó nchuhn, cuedevano ne te nąn Dihvo vo Dendiohs ne, ąma ro ne, anduhnecą ąma mil nduyo, ne ąma mil nduyo ne, anduhnecą ąma ro.
9 Ihyan min ne, nahn ye che nto ino ihyan nunde yahn ye cąva che hua co ye castigo, ne chemin che redin chahtino ca ye. Ndiyu che chinąn ye ndudo che cąh ye nduhcą che rendedecadino ąma o ihyan.
10 Dihvo vo Jesucristo ne, ndaconan chi tun ye ro che nde hua rendedecadino ihyan. Nduhcą che a denąn rendą sąhn duco ura che nde hua vate ihyan cudądo ne, tihcą ro min, te a denąn ndą Dihvo vo. Ndą ro min ne, ąma yudo co anduhnecą ndete che ąma dito cune, ne iyehnse mąn, nducuahn che va mąn, nducuahn che chenan nąn ro mąn ne, cuihno cuco.
11 Nducote tihcą va che cuihno nducuahn ne, nahn che ąma runecąde cuahtechica nchuhn nduhcą che nahn Dendiohs,
12 nde ndą ro che techecąde ye yahn ihyan iyehnse. A ro min che chenan rino ne, chenan ino ne che nun conahn. Ro min ne, nduhcą che a ráhn rí nchuhn ne, nąn ro nduco nducuahn che chenan ne, cuihno cuco.
13 Nduhcą che a cąh Dendiohs ndudo yahn ye ne, chenan ino vo che nedin ra ye nąn ro mąn, iyehnse mąn, nąn che atenąn ihyan che ndah ihyan ye cuahtenan ye.
14-15 Dihnó che yahinó nchuhn, chemin che numanahn che chenan rino ne che conahn dehtenduh chemin chan ne, codin nun ino ne, runecąde cuahtechica ne, ne vatemąn ino ne cuahn che ndą Dihvo vo Jesucristo. Cuedevano ne te nducote quenan cuma ca ye vedechahtino nduco vo ne, a ndero ndi che ndedevahn ye uvo. Yahn chemin ne, dihno vo Pąblo che yahino vo ihyan ne, a dirun ye yahn nchuhn, numacuahn vededevano che cąh Dendiohs ihyan,
16 ntihyon yąn ye yahn chemin nąn nducuahn cąca che dechuh ye. Nąhn cuąn ne, vąhche, ne chemin che ihyan tundo che hua ndah renahn ye ne, a vih rąhn, ne a vih renahn ye. Atihnocą redin ye nąn nducuahn Ndudo yahn Dendiohs, redinda mąn ye ihyan.
17 Dihnó che yahinó nchuhn, chemin che nducote a devano ne chemin ne, codin ne cudądo cąva che hua cotahno ne vederihncheh yahn sąhn nunde chahn, cahcomąn ne che riquendi ne yune yahn Dihvo vo Jesucristo numa ino ne.
18 Tahque ndah ne, codin nun ino ne cąva che nde tahque conahn ndah ne yahn vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye uvo. Ndąhcą che ndeva vo yavenąn ye cuahn dąma. Tihcą co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN JUA̱N MENA̱N

1 Dihvo vo Jesucristo ne, a va ye
nde ro che metah cuhnde iyehnse.
Ihyan min ne, anduhneca̱ Ndudo
yahn Dendiohs che dechuh ye ca̱va
che ndedevahn ye uvo, cuahtenan
vo vahchetero numacuahn ro. Nuhn
ne, ndihchero nuhn ihyan ma̱n,
chihnevan nuhn ndudo yahn ye
ma̱n, da̱ma cheh da̱ma chih nuhn
nduco ye ma̱n.
2 Ihyan min ne, quechica ye
iyehnse cuh, ne nuhn ne, chinduco
nuhn ihyan. Rahndudo nuhn ndudo
yahn ye, rihnevan nchuhn, te a
devano nuhn che cua̱co. Ihyan min
ne, a nduco ye Dendiohs Chida, ate
nda̱ ye iyehnse cuh ca̱va che
ndedevahn ye uvo, cuahtenan vo
vahchetero numacuahn ro.
3 Ndaconan rete cuande ndáh
nchuhn che chinduco nuhn ihyan
min ma̱n, chihnevan nuhn ndudo
yahn ye ma̱n, te náhn che conduco
ne nuhn, cotahno vo Dendiohs Chida
ma̱n, ihyan min che Da̱ya ye ma̱n.
4 Condihchenan ndah ne che dirún
yahn ne ca̱va che numacuahn
vedeyeno quendi ne cotahno ne
ihyan.

Dendiohs ne, ndiyu ihyan nunde ye

5 Dendiohs ne, nduhca̱ a̱ma ndah
dave ya̱hn ne, tihca̱ a̱ma ndah ihyan
ye, metah nde a̱ma nunde yahn ye.
Ndudo cuh ne, ma̱n Dihvo vo
Jesucristo chicuahn ye nuhn, ne rete
cuande nuhn nchuhn.
6 Ihyan che ra̱hn ye che ritahno ye
Dendiohs ate rahtechica ye
vedeyeno yahn ma̱n ye, rahtendihco
ye nunde ne, a ndero ndi che ndere
ra̱hn ye, te hua runeca̱de rahtechica
ye.
7 Ate ndete che runeca̱de
vatechico vo nduhca̱ che nahn
Dendiohs ne, nda̱hca̱ cuahtenan vo
nduco vih, ne nchahco ye nducuahn
nunde yuhn vo, yahn che chih Da̱ya
ye, Dihvo vo Jesucristo, chera yun
yahn ye ca̱vo vo.
8 Ndete che ca̱hmo vo che metah
nunde yuhn vo ne, rihncheh ma̱n vo
uvo, nde hua cua̱co che ra̱hn vo.
9 Ndete che ntuma ino vo nunde
yuhn vo ne, nchahco Dendiohs yuhn
vo, te ihyan min ne, runeca̱de ye, ne
redinahn ye ndudo yahn ye.
10 Ate ndete che ca̱hmo vo che hua
chendihco vo nunde ne, duche rino
vo Dendiohs, te anduhneca̱ ndete
che ca̱hmo vo che ndere ra̱hn ye.
Ndete che tihca̱ ne, a ndero ndi che
nde hua ritahno vo Ndudo yahn ye.

2

Dihvo vo Jesucristo ne, ra̱hn nan ye uvo

1 Da̱yá, dirún ca̱ca cuh yahn ne
ca̱va che ndedecadino ne, ne hua
ndere cuahtechica ne, cuahtendihco
ne nunde. Ate ndete che va duh che
quendihco nunde ne, va Dihvo vo
Jesucristo, ne va ta̱h ye
vederihquentiyon che ra̱hn nan ye
uvo na̱n Dendiohs Chida. Ihyan min
ne, metah nde a̱ma nunde yahn ye,
2 ne chihco menda̱hn ye ihyan,
chih ye ca̱va nunde yuhn vo ma̱n,
nunde yahn nducoya̱ca ihyan
iyehnse ma̱n. Nduco tihca̱ ndo ya̱n
Dendiohs nduco nducoya̱co vo.
3 Ndete che redinahn vo
vederihquentiyon yahn ye ne, a
devano cua̱co vo che ritahno vo
ihyan.
4 Duh ihyan che ra̱hn ye che
ritahno ye ihyan ate hua redinahn
ye vederihquentiyon yahn ye ne,
ndere ra̱hn ye.
5 Ate ndete che redinahn vo
vederihquentiyon yahn Dihvo vo ne,
a devano cua̱co vo che yahino vo
Dendiohs numacuahn chedave yuhn
vo ma̱n, che nedin yahn ye uvo ma̱n.
6 Duh ihyan che ra̱hn ye che a
nedin yahn Dendiohs ihyan ne, nahn
che runeca̱de cochica ye nduhca̱ che
quechica Dihvo vo Jesucristo.

Nahn che din yahino vo vih

7 Dihnó, dirún yahn ne, rentihyon
ya̱n vederihquentiyon che chihnde

nde a rạhn me, chidevano ne nde ro
che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo.
8 Vederihquentiyon min, nducote
dinahn Dihvo vo Jesucristo mạn,
redinahn mạn ne mạn ne, ndạhcạ
che rentihyon yạ́n yahn ne. Tihcạ, te
ca retuhn Ndudo Ndah yahn
Dendiohs ne, ca rihno vedetundo
yahn ihyan.

9 Duh ihyan che rạhn ye che a
chenahn ye vederihquentiyon yahn
Dendiohs, ate rendihche tạn ye
ihyan chenạhn ne, ihyan min ne,
riquendi ye vedetundo yahn ye,
metah conahn ye.
10 Ihyan che redin yahino ye ihyan
chenạhn ne, a chenahn ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs,
ne riquendi ye. A runecạde
vederendededecadino yahn ye, ne hua
rahtendihco ye nunde.
11 Me ihyan che rendihche tạn ye
ihyan chenạhn ne, riquendi ye
vedetundo yahn ye, nto ye nduhcạ
ạma ihyan nạn ve, nde hua devano
ye ti ndạ ti tuno ye.
12 Dạyá, dirún yahn ne, te a
nchahco Dendiohs nunde yahn ne
che cuande yahn Dihvo vo
Jesucristo.
13 Nchuhn ihyan ndico, dirún yahn
ne, te nde a rạhn me ne, a chitahno
ne Dihvo vo Jesucristo, ihyan min
che a va ye nde cuahn che metah
cuhnde iyehnse. Nchuhn ihyan
decạhya, dirún yahn ne, te hua
riquendi ne vederihquentiyon yahn
chundah.

Dạyá, dirún yahn ne, te a nedin
yahn Dendiohs Chida nchuhn.
14 Nchuhn ihyan ndico, dirún yahn
ne, te a chitahno ne Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che a va ye nde
ro che metah cuhnde iyehnse.
Nchuhn ihyan decạhya, dirún yahn
ne, te ạma yune no chihcomạn ne
vedeyeno yahn mạn ne mạn,
ritahno ne Ndudo yahn Dendiohs
numacuahn chedave yahn ne mạn,
rahcotạhn ne vederihquentiyon
yahn chundah mạn.
15 Hua dạma co nchuhn nduco
ihyan nunde, quendi ne vedeyeno
yahn mạn ne, cuahtendihco ne
nunde, te ihyan che riquendi ye
vedeyeno yahn mạn ye ne, hua
yahino ye Dendiohs Chida.
16 Tihcạ, te che ndere rahtechica
ihyan, rahtendihco ye nunde mạn,
che idihya ye mạn, che redin yạde ye
mạn ne, nducuahn nunde chemin
chan ne, a nạn vederendededecadino
yahn ihyan riquendạh, ndiyu
Dendiohs che rihquentiyon ye
chemin.
17 Nducoyạca ihyan che rahtechica
ye vedeyeno yahn mạn ye,
rahtendihco ye nunde ne, rendạ ro
che rihno ye. Ate ihyan che
redinahn ye vederihquentiyon yahn
Dendiohs ne, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.

Sạhn che rendihche tạn se Dihvo vo Jesucristo

18 Dạyá, a cochi nino ro che nto
iyehnse. Nchuhn ne, a devano ne te
a va cạde che ndạ sạhn duhtuno
ihyan me che rendihche tạn se
Dihvo vo. Ạma yạhn se che nduhcạ
se sạhn min ne, a ndạ se. Chemin
che a devano vo te a cochi nino ro
che nto iyehnse.
19 Sạhn chemin chan ne, a vạn
dihno vo quendạh se, ate hua
chitahno se Dihvo vo nduhcạ che
ritahno vo. Tihcạ, te ndete che
chitahno se numa cuạco ne, hua din
vih se. Ate ndiquendạh nducoyạca
se vạn vo, chihco ro se che a devavih
ndi se.
20 Ate nchuhn ne, hua dạma ri ne
nduco sạhn chahn, te din Dihvo vo
Jesucristo che quenun Vaco Ndah
yahn Dendiohs nchuhn, tumacadino
ne ndudo ndah yahn ye.
21 Dirún yahn ne, te a chenahn ne
ndudo min, ne a devano ne cha che
cuạco, ne cha che hua cuạco.
22 Sạhn che rạhn se che ndiyu
Dihvo vo Jesucristo che tendạhnun
Dendiohs cạva che ndedevahn ye
uvo ne, cuahnde chende se. Sạhn
che rendihche tạn se Dihvo vo
Jesucristo, Dạya Dendiohs ne,

racondạh vedạme se
vederihquentiyon yahn ye mạn,
vederihquentiyon yahn Dendiohs
Chida mạn.
23 Ihyan che racondạh vedạme ye
Dihvo vo Jesucristo, Dạya Dendiohs
ne, namin racondạh vedạme ye
Dendiohs Chida. Ihyan che ritahno
ye Dihvo vo Jesucristo, Dạya
Dendiohs ne, din yahn Dendiohs
Chida ihyan.
24 Chemin che nahn che quendi
nchuhn numacuahn chedave yahn
ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo
che chitahno ne a rạhn me. Ndete
che quendi ne ne, tuhme Dendiohs
Chida mạn, Dihvo vo Jesucristo,
Dạya ye mạn ne, ndeva ye nchuhn.
25 Tihcạ, te Dihvo vo ne, te ye
ndudo yahn ye che ndeva ye uvo,
cuahtenan vo vahchetero
numacuahn ro.
26 Nducote vate sạhn che rihncheh
se ne, chemin che tihcạ dirún yahn
nchuhn.
27 Nducote din Dihvo vo Jesucristo
che quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs nchuhn ne, hua
rendotenan ne nde ạma ihyan che
cacuahn ye nchuhn. Mạn Vaco Ndah
yahn Dendiohs redin che ri devano
nchuhn demạn nducuahn
dehtenduh che cuạco. Nduhcạ che a
ca cuande ne yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs ne, cuiquendi ne,
cochahtino ne Dihvo vo.
28 Dạyá, cuiquendi ne cochahtino
ne Dihvo vo cạva che hua dehva
rạhco ne, nde hua co cuihnạn ne,
ndihchero ne ihyan cuahn che
ndaconan chi tun ye.
29 Nducote a devano ne che ạma
ndah ihyan Dihvo vo Jesucristo ne,
cuedevano ne te nducoyạca ihyan
che redin ye che ndah ne, a nedin
yahn ye ihyan.

3

A nedin dạya Dendiohs uvo

1 Condihche nchuhn nduhcạ che
ạma yahino Dendiohs Chida uvo,
nedin dạya ye uvo. Ihyan nunde ne,
nducote hua retumacadino ye tạcạ
Dendiohs ne, namin hua
retumacadino ye che a nedin dạya
ye uvo.
2 Dihnó che yahinó nchuhn, a
nedin dạya Dendiohs uvo, nde
metah tumacadino vo nduhcạ che
ạma ndah ro yuhn vo cuahn che
ndeva ye uvo. Ate a devano vo te
cuahn che ndaconan chi tun Dihvo
vo Jesucristo ne, ndo vo nduhcạ mạn
ye, ndihchero vo ihyan.
3 Nducoyạca ihyan che chenan ino
ye che ndihchero ye ihyan ne,
rihcomạn ye vedeyeno yahn mạn ye,
ne rendo ye ihyan ndah nduhcạ
Dihvo vo Jesucristo.
4 Ate nducoyạca ihyan che
rahtendihco ye nunde ne, rahcotạhn
ye vederihquentiyon yahn
Dendiohs. A vederihquentiyon min
che rihco ro nunde yahn ihyan.
5 Nchuhn ne, a devano ne te Dihvo
vo Jesucristo ne, ndiyu ihyan nunde
ye. Namin a devano ne te ndạ ye
muhn iyehnse cuh, chihco mendạhn
ye ihyan, chih ye cạva nunde yuhn
vo.
6 Nducoyạca ihyan che richahtino
ye ihyan min ne, hua ndere
rahtechica ye vedeyeno yahn mạn
ye, rahtendihco ye nunde, ne ihyan
che ndere rahtechica ye vedeyeno
yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde
ne, nde hua ritahno ye ihyan,
andahre tihcạ rạhn ye.
7 Dạyá, cuihco nchuhn cudạdo che
hua cahncheh nde ạma ihyan
nchuhn. Cuedevano ne te ihyan che
runecạde rahtechica ye ne, ndah
ihyan ye nduhcạ Dihvo vo Jesucristo,
8 ne ihyan che ndere rahtechica ye
vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco
ye nunde ne, riquendi ye
vederihquentiyon yahn chundah, te
a sạhn min che canạn quendihco se
nunde. Ate Dihvo vo Jesucristo ne,
ndạ ye muhn iyehnse cuh cạva che
decuihno ye vederihquentiyon yahn
se.
9 Nde ạma ihyan che a nedin dạya
Dendiohs ne, hua riquendi ye
rechica ye vedeyeno yahn mạn ye,
rendihco ye nunde, te a ndahcorun

ye vederendedecadino yahn ye. Hua co quendi ye condihco ye nunde, te a nedin daya Dendiohs ihyan, ndo ye ihyan ra.
10 A ndero ndi ihyan che a nedin daya Dendiohs ihyan. Namin a ndero ndi ihyan che a nedin yahn chundah ihyan. Tihca, te nducoyaca ihyan che hua redin ye che ndah man, nducoyaca ihyan che hua yahino ye ihyan chenahn man ne, hua yahn Dendiohs ihyan.

Nahn che din yahino ama tama vo vih

11 Nahn che din yahino ama tama vo vih. Vederihquentiyon min ne, a devano nchuhn nde ro che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo.
12 Hua ndahca che quendi vo yune yahn Caín, sahn min che dinahn se yahn chundah, chihno se dihno se. A devano vo te Caín ne, duhtuno ihyan se, ne chemin che chihno se dihno se che ndah ihyan ye.
13 Dihnó, hua dehva rahco nchuhn cuahn che rendihche tan ihyan nunde nchuhn.
14 A ndedevahn Dendiohs uvo van ihyan nunde che va che co ye castigo yah, din nunde yahn ye. A devano vo te cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro, te redin yahino ama tama vo vih. Ihyan che hua redin yahino ye vih ne, metah ndedevahn Dendiohs ihyan, ne va che co ye castigo.
15 Nducoyaca ihyan che rendihche tan ye ihyan chenahn ne, dama ri ye nduco sahn rihno ihyan, ne a devano vo te nducoyaca sahn rihno ihyan, hua chenan ino se che ndeva Dendiohs sahn, cuahtenan se vahchetero numacuahn ro.
16 A devano vo nduhca che yahino Dihvo vo Jesucristo uvo, chihco mendahn ye ihyan, chih ye cavo vo. Nahn che tihca din yahino ama tama vo vih, andahre nde cahco mendahn vo uvo, coh vo cava vih.
17 Ndete che va che rechuhnun vo ate hua conan vahino vo dihno vo che va vederetahn yahn ye, conan vo ihyan ne, a ndero ndi che nde hua yahino vo Dendiohs.
18 Dayá, nde hua cochihve che dendudo cahmo vo che redin yahino vo vih. Tahque ndah ne, din yahino vo vih numa cuaco, conan vih vo nan vederetahn yuhn vo.

Nduhca che redin chahtino vo Dendiohs

19 Ndete che tihca din yahino ama tamo vo vih ne, a devano vo che redinahn vo ndudo ndah yahn Dendiohs, ne vateman ino vo.
20 Ndete che va deh cuande che hua vateman ino vo ne, va Dendiohs che devano ye nducuahn, ne co din ye che cuahteman ino vo.
21 Dihnó che yahinó nchuhn, ndete che vateman ino vo ne, cochahtino vo Dendiohs,
22 ne dinahn ye nducuahn che caco vo ihyan, te redinahn vo vederihquentiyon yahn ye, redin vo dehtenduh che renan ino ye.
23 Nan nducuahn vederihquentiyon yahn ye ne, nahn ye che cotahno vo Daya ye, Dihvo vo Jesucristo, ne din yahino ama tama vo vih nduhca che chihquentiyon Dihvo vo.
24 Nducoyaco vo che redinahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, richahtino vo ihyan, ne rinduco ye uvo. A devano vo che rinduco ye uvo, te din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo.

4

Vaco Ndah yahn Dendiohs man, vaco chihnga man

1 Dihnó che yahinó nchuhn, hua ndetahno cotahno ne yahn sahn che rahn se che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs sahn. Cah yune ne che nte se, ne cuicarune ne sahn cava che cadino ne ndete che chenan cuma se vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, o vederihquentiyon yahn vaco chihnga. Tihca codin ne, te ama yahn se vatechica se rihncheh se, rahn se te ndudo yahn Dendiohs che rahndudo se.
2 Co cadino ne duh ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, te

va che cạhma ye che Dihvo vo Jesucristo ne, ndo ye nduhcạ ihyan, ndạ ye muhn iyehnse.
3 Ate nducoyạca sạhn che hua tihcạ cạhma se ne, hua chenan cuma se vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs. Sạhn chahn ne, chenun vaco chihngạ sạhn, chenan cuma se vederihquentiyon yahn sạhn min che rendihche tạn se Dihvo vo. A devano vo te sạhn min ne, va che cochica se muhn iyehnse, ne yạhn sạhn che vatechica se, chenan cuma se vederihquentiyon yahn se.
4 Dạyá, a nedin yahn Dendiohs nchuhn, ne a ndạhco ndiya ne sạhn chahn che vatechica se rihncheh se, te vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs che quenun nchuhn ne, tahque yudo che co vederihquentiyon yahn chundah.
5 Sạhn chahn ne, sạhn nunde se, ne chemin che rente se dehtenduh che chihngạ, rihcovan ihyan nunde.
6 Ate nuhn ne, a yahn Dendiohs nuhn, ne ihyan yahn ye ne, rihcovan ye che rahndudo nuhn, ne ihyan che hua yahn ye ne, hua rihcovan ye. Nduco chemin ne, co devano vo cha sạhn che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs sạhn, ne cha sạhn che quenun vaco chihngạ sạhn.

Yahino Dendiohs uvo

7 Dihnó che yahinó nchuhn, quenan cuma che din yahino ạma tạma vo vih, te redin Dendiohs che chenan cumo vo vedeyahino. Adecoduhno ihyan che quenan cuma ye vedeyahino ne, ritahno ye Dendiohs, ne a yahn ye ihyan.
8 Ihyan che hua chenan cuma ye vedeyahino ne, hua yahn Dendiohs ihyan, te ihyan yahn Dendiohs ne, redin Dendiohs che chenan cuma ye vedeyahino.
9 Chihco ro Dendiohs che yahino ye uvo, te andahre ạma ndiyạhn ra Dạya ye, ate dechuh ye ihyan muhn iyehnse, cạva che ndedevahn ye uvo, ne cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro.
10 Yahino vo Dendiohs, ate tahque chahte vedeyahino yahn mạn ye che co vedeyahino yuhn vo, te dechuh ye Dạya ye, chihco mendạhn ye ihyan, chih ye cạva nunde yuhn vo. A tihcạ ndo yạn Dendiohs nduco nducoyạco vo.
11 Dihnó che yahinó nchuhn, nducote tihcạ din yahino Dendiohs uvo ne, quenan cuma che din yahino ạma tạma vo vih.
12 Nde ạma ihyan hua ntihche ye Dendiohs. Ate ndete che din yahino ạma tạma vo vih ne, nedin yahn Dendiohs uvo, conduco ye uvo, ne cuahtenan cumo vo vedeyahino yahn ye.
13 A devano vo te a yahn Dendiohs uvo, rinduco ye uvo, te a din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo.
14 Nuhn ne, a devano cuạco nuhn, ne rahndudo nuhn ndudo yahn che a dechuh Dendiohs Chida Dạya ye, cạva che ndedevahn ye ihyan iyehnse.
15 Adecoduhno ihyan che cạhma ye numacuahn chedave yahn ye che Dihvo vo Jesucristo ne, Dạya Dendiohs ihyan ne, nedin yahn Dendiohs ihyan, ne conduco ye ihyan.
16 A devano cuạco vo che yahino Dendiohs uvo. Ihyan min ne, quenan cuma ye vedeyahino, ne nducoyạca ihyan che chenan cuma ye vedeyahino ne, nedin yahn Dendiohs ihyan, rinduco ye ihyan.
17 Tihcạ cuahtenan cumo vo vedeyahino cạva che hua dehva rạhco vo ndạ ro che techecạde Dendiohs yahn ihyan. Hua dehva rạhco vo ndạ ro min, te numanahn che chenan vo iyehnse ne, quendi vo yune yahn Dihvo vo Jesucristo, cuahtenan cumo vo vedeyahino nduhcạ mạn ye.
18 Ihyan che chenan cuma ye vedeyahino ne, vatemạn ino ye nạn Dendiohs. Ate ihyan che hua vatemạn ino ye ne, vạhino ye che co ye castigo, te hua chenan cuma ye vedeyahino.

19 Uvo ne, yahino vo Dendiohs
yahn che menạn vihca din yahino
mạn ye uvo.
20 Ihyan che rạhn ye che yahino ye
Dendiohs ate rendihche tạn ye ihyan
chenạhn ne, hua cuạco che rạhn ye,
te ndete che hua yahino ye ihyan che
dạma chenan ye iyehnse nduco vih
ne, hua co din yahino ye Dendiohs
che nde hua rendihche ye ihyan.
21 Mạn Dendiohs chihquentiyon
ye che din yahino vo ihyan mạn, din
yahino ạma tạma vo vih mạn.

5

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, rihcomạn ye vedeyeno yahn mạn ye

1 Nducoyạca ihyan che ritahno ye
che Dendiohs dechuh ye Dihvo vo
Jesucristo cạva che ndedevahn ye
ihyan iyehnse ne, ihyan chahn ne, a
nedin dạya Dendiohs ihyan. Ihyan
che yahino ye Dendiohs Chida ne,
namin yahino ye nducoyạca ihyan
che a nedin dạya ye.
2 Cuahn che yahino vo Dendiohs,
redinahn vo vederihquentiyon yahn
ye ne, namin yahino vo nducoyạca
ihyan che a nedin dạya ye.
3 Cuahn che yahino vo Dendiohs
ne, redinahn vo vederihquentiyon
yahn ye. Vederihquentiyon yahn ye
ne, nde hua vạhche cạva che dinahn
vo.
4 Nducoyạca ihyan che a nedin
dạya Dendiohs ihyan ne, rihcomạn
ye vedeyeno yahn ye che redin che
rahtendihco ye nunde. Uvo ne,
nducote ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo ne, rihcomạn vo vedeyeno
yuhn vo che redin che rahtendihco
vo nunde.
5 Ihyan che ritahno ye che Dihvo
vo Jesucristo che Dạya Dendiohs ne,
atenạn ihyan chahn che ri rihcomạn
ye vedeyeno yahn ye che redin che
rahtendihco ye nunde.

Dihvo vo Jesucristo ne, ihyan min che Dạya Dendiohs

6 A devano vo te Dihvo vo
Jesucristo ne, Dạya Dendiohs ihyan,
te tihcạ rạhn Dendiohs cuahn che
chedenune ye mạn, tihcạ chihco ro
mạn ye cuahn che chih ye, chera yun
yahn ye mạn, tihcạ rete Vaco Ndah
yahn Dendiohs che recadino vo
mạn, ne a devano vo te Vaco Ndah
yahn Dendiohs ne, hua rihncheh.
7 Vahchetero ne, Dendiohs Chida
mạn, Dạya ye che dechuh ye nduco
ndudo yahn ye mạn, Vaco Ndah
yahn ye mạn, rete ye, recadino vo
che cuạco chemin. Ihyan chahn ne,
ạma no vederihquentiyon chenan
cuma ye.
8 Muhn iyehnse cuh ne, a devano
vo te Dihvo vo Jesucristo ne, Dạya
Dendiohs ihyan, te tihcạ rạhn
Dendiohs cuahn che chedenune ye
mạn, tihcạ chihco ro mạn ye cuahn
che chih ye, chera yun yahn ye mạn,
tihcạ rete Vaco Ndah yahn Dendiohs
che recadino vo mạn.
9 Ritahno vo ndudo che rente
ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo, che
ihyan min che Dạya Dendiohs. Ate
nde tahque nun ritahno vo ndudo
che rete mạn Dendiohs che ihyan
min che Dạya ye.
10 Ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo ne, a devano cuạco ye che
ihyan min che Dạya Dendiohs.
Ihyan che hua ritahno ye ne,
ducherino ye Dendiohs, te andahre
rạhn Dendiohs che ihyan min che
Dạya ye, ate hua ritahno ye.
11 Rạhn Dendiohs ndiyu demạn
che a ihyan min che Dạya ye, ate
namin rạhn ye te ihyan che ritahno
ye ihyan ne, ndevahn ye, ne
cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.
12 Ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo, Dạya Dendiohs ne,
cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro. Ate ihyan che hua
ritahno ye ihyan ne, nde hua ndạca
vahchetero cuahtenan ye.
13 Tihcạ dirún yahn nchuhn che
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, Dạya
Dendiohs, cạva che codevano cuạco
ne te cuahtenan ne vahchetero
numacuahn ro.
14 Richahtino vo Dendiohs, ne a

devano vo te nducuahn che cạco vo
ihyan nduhneva che renan ino ye
ne, te ye uvo.
15 Nducote a devano vo che te ye
dehtenduh che cạco vo ihyan ne, din
vo cuande anduhnecạ ndete che a va
tạh vo dehtenduh che rico vo.
16 Ndete che cadino nchuhn che
rendihco ạma cha dihno ne nunde
che hua din che conda ye ne, covạh
ne cạva ye, ne nchahco Dendiohs
yahn ye. Ate cuihco ne cudạdo che
ndiyu nunde che din che conda ye,
te va nunde che redin che rinda
ihyan, ne hua rihquentiyón che
covạh ne cạva ihyan che
rahtendihco ye nunde chemin chan.
17 Nducuahn dehtenduh che
chihngạ che redin ihyan ne, nunde.
Ate va nunde che hua redin che
conda ye.
18 A devano vo te nducoyạca ihyan
che a nedin dạya Dendiohs ihyan ne,
hua ndere rahtechica ye,
rahtendihco ye nunde, te Dihvo vo
Jesucristo, Dạya Dendiohs ne, redin
ye cudạdo ihyan chahn, ne hua co
cạhcantiyon chundah ihyan.
19 A devano vo che yahn Dendiohs
uvo, ne nducoyạca ihyan nunde ne,
vate ye tạh chundah.
20 Namin a devano vo che Dihvo
vo Jesucristo, Dạya Dendiohs ne, ndạ
ye iyehnse, chicuahn ye uvo, tihyon
yune ye uvo che cotahno vo ạma no
Dendiohs, ihyan min che va ye
vahchetero. Uvo ne, ndichahtino vo
ihyan. Namin ndichahtino vo Dạya
ye, che mạn ye dechuh ye. Chemin
che cuahtenan vo vahchetero
numacuahn ro.
21 Dạyá, cuihco nchuhn cudạdo,
condi ne cotahno ne dehtenduh che
ndere redin ihyan dendiohs yahn ye.
Tihcạ co.

CẠCA CHE DIRUN SAN JUẠN YAHN ẠMA IHYAN NDẠHTA CHE RITAHNO YE DIHVO VO JESUCRISTO

1 Cahvé che a tendạhnun
Dendiohs ndih, u indihte Juạn dirún
cạca cuh, dechúh yahn ne mạn, yahn
dạya ne mạn. Yahinó nchuhn
numacuahn chedave yáhn.
Nducoyạca dihno vo che ritahno vo
Ndudo yahn Dendiohs nduco ye ne,
namin yahino ye nchuhn.
2 Yahinó nchuhn yahn che ritahno
vo nduco vih Ndudo yahn Dendiohs,
riquendi vo cuahn dạma.
3 Dendiohs Chida mạn, Dạya ye
Dihvo vo Jesucristo mạn,
numacuahn vedevạhino din yahino
ye nchuhn, din ye che ndạhcạ
cuahtenan ne.
4 Ạma yenó che ntạcá ạma o dạya
ne. Ihyan chahn ne, runecạde
vatechica ye nduhcạ che
rihquentiyon Dendiohs Chida che
dinahn vo.
5 Cahvé, numacuahn vedenecun
dirún yahn ne che din yahino ạma
tạma vo vih. Vederihquentiyon cuh
ne, a devano vo nde a rạhn me.
6 Ndete che redinahn vo
vederihquentiyon yahn Dendiohs
ne, chenan cuma vo vedeyahino. A
devano nchuhn che rihquentiyon ye
nde a rạhn me che din yahino ạma
tạma vo vih.

Sạhn rihncheh

7 Ạma yạhn sạhn che rendihche
tạn se Dihvo vo Jesucristo, vatechica
se rihncheh se. Sạhn chahn ne, hua
ritahno se che ndo ye nduhcạ ihyan,
ndạ ye muhn iyehnse cuh.
8 Cuihco nchuhn cudạdo, ne hua
tumacạh ne yahn se. Cuiquendi ne
cotahno ne numa ino ne nde ndạ ro
che ndeva Dendiohs nchuhn nduhcạ
che chenan ino ne.
9 Adecoduhno ihyan che rihco
vạne ye vederihquentiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo, Dạya Dendiohs,
riquendi ye vederendedecadino
yahn ihyan iyehnse ne, hua renedin
yahn Dendiohs ihyan. Ate
adecoduhno ihyan che riquendi ye
redinahn ye vederihquentiyon yahn
Dihvo vo ne, renedin yahn ye ihyan.
Namin renedin yahn Dendiohs
Chida ihyan.
10 Ndete che ndạ ạma se che hua
ricuahn se vederihquentiyon yahn
Dihvo vo ne, hua nevahnecun ne
sạhn ndevạco ne, nde hua necạh ne
Dendiohs sạhn,
11 te ihyan che renecạh ye
Dendiohs sạhn ne, dạma ri ye nduco
se, rahtendihco ye nunde.
12 Ạma va dehtenduh che te
cuandé nchuhn, ate tahque ndah chí
nte mạ́n nduco nchuhn che co che
dirún yahn ne, cạva che tahque co
yeno ne.
13 Coh ne, che namin a tendạhnun
Dendiohs ihyan ne, dechuh dạya ye
Dendiohs yahn ne.

CẠCA CHE DIRUN SAN JUẠN YAHN DIHNO VO GAYO

1 Gayo che yahinó ndih
numacuahn chedave yáhn, u indihte
Juạn dirún cạca cuh, dechúh yahn
ne.
2 Dihnó che yahinó ndih, ricá
Dendiohs che din ye che ndạhcạ
conan ne, ne quendi ye te ye
vedevihche yahn ne nduhcạ che
rinan ye ndih che ritahno ne numa
ino ne.
3 Ndạ ạma o dihno vo, ne rente ye
yahn ne che riquendi ne numa ino
ne redinahn ne Ndudo ndah yahn
Dendiohs, ne chemin che ạma chi
yenó.
4 Cuahn che recadinó che riquendi
dạyá numa ino ye redinahn ye
Ndudo yahn Dendiohs ne, chemin
redin che tahque ri yenó nạn
nducuahn.
5 Dihnó che yahinó ndih, ạma
ndạhcạ che rinan ne dihno vo,
menạn vihca dihno vo che chenun
yune ye, te nducote ritahno ne Dihvo
vo Jesucristo ne, tihcạ redin yahn
che redin ne.
6 Cuahn che rendạ ihyan chahn
muhn ndiyạco ne, rente ye nduhcạ
che redin yahino ne ihyan, rinan ne
ihyan. Ạma ndạhcạ che quendi ne
conan ne dihno vo che chenun yune
ye nduhcạ che redin yahn nạn
Dendiohs,
7 te ihyan chahn ne, vatechica ye
rahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo, ne hua nahn ye che vạn
ihyan che hua ritahno ye Dendiohs
quendạh che chuhnun ye.
8 Chemin che uvo condạ cuande
yuhn vo ihyan chahn, conan vo
ihyan, ndạca che chuhnun ye. Nahn
che conan vo ihyan cạva che
conduco vo ihyan nạn ntiyon che
racotuhn ye Ndudo yahn Dendiohs.

Diótrefes ne, hua runecạde se

9 U ne, dirún yahn ihyan ndiyạco,
ate Diótrefes ne, hua nahn se che
cạhcantiyon nuhn, te mạn se nahn
cạhcantiyon se.
10 Chemin che ndete che cáhn min
ne, ndạcaruné sạhn deh cuande che
ndere rạhn se yạhn nuhn. Avạne ne,
dihno vo che vatechica ye rahndudo
ye Ndudo yahn Dendiohs ne, cuahn
che rendạ ye min ne, hua
renevahnecun se ihyan, nde rihca
tạn se che nevahnecun ihyan
chenạhn ihyan. Me ndete che vate
ihyan che nevahnecun ye ihyan
ndevạco ye ne, rendetendạh no se
ihyan ndiyạco.
11 Dihnó che yahinó ndih, condi ne
quendi ne yune yahn ihyan che
chihngạ redin ye. A devano vo te
ihyan che chihngạ redin ye ne, hua
yahn Dendiohs ihyan, ne ihyan che
redin ye che ndah ne, a yahn
Dendiohs ihyan.

Demetrio ne, runecạde ye

12 Nducoyạca dihno vo ne, rente ye
che ạma runecạde dihno vo
Demetrio, ne a ndero ndi che
runecạde ye. Namin nuhn ne, a
devano cuạco nuhn che runecạde
ye, ne nchuhn ne, a devano ne che
demạn ndudo cuạco rente nuhn.
13-14 Ạma va che te cuandé ndih
ate ndotenan che dirún yahn ne ne,
tahque ndah che nte mán nduco ne,
te a nun chí quendihcheró ndih.
15 Dendiohs conduco ye ndih.
Cuendeva ne Dendiohs yahn dihno
vo che vate ye muhn. Cuenecạh ne
Dendiohs che cuande yáhn queri
ạma dihno vo che vate ye tạn.

CA̱CA CHE DIRUN SAN JUDAS

1 U Judas, dihno Jacobo, che redín
ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne,
dirún ca̱ca cuh, dechúh yahn nchuhn
che yahino Dendiohs Chida nchuhn,
tenda̱hnun ye nchuhn, redin ye
cuda̱do nchuhn ca̱va che ndeva
Dihvo vo Jesucristo nchuhn.
2 Ricá Dendiohs che a̱ma din
yahino ye nchuhn, din ye che
nda̱hca̱ cuahtenan ne.

Sa̱hn rihncheh

3 Dihnó che yahinó nchuhn, a̱ma
nahn dirún yahn ne nduhca̱ che
ndedevahn Dihvo vo Jesucristo
nchuhn ma̱n, u ma̱n, ate ma̱n ne,
quenan cuma che dirún yahn ne,
riya̱hvé nchuhn che ca̱hca ta̱n ne
che nahn ndacorun ihyan
vederihquentiyon che a̱ma yune no
nda̱hco Dendiohs ta̱h ihyan yahn ye,
che va che cotahno vo Dihvo vo
Jesucristo.
4 Riya̱hvé nchuhn, te a checadinó
te a̱ma o sa̱hn che a ndirun yahn se
che va che conda se ne, numacuahn
vedema̱yon nda̱ se va̱n nchuhn.
Sa̱hn chahn ne, a̱ma duhtuno ihyan
se. Ricuahn se te ihyan che
renevahnecun ye ndudo ndah yahn
Dendiohs ne, co cuahtechica ye
vedeyeno yahn ma̱n ye,
cuahtendihco ye nunde. Che tihca̱
redin se ne, raconda̱h veda̱me se
Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che
ndina̱n ye yuhn vo ma̱n, Dihvo vo
Jesucristo ma̱n.
5 Hua da̱ma co nchuhn nduco se.
Va a̱ma na̱n che ntihyon yán yahn ne
andahre a devano ne yahn.
Cueneca̱hco ne te Dendiohs ne,
andahre ndetenda̱h ye ihyan nación
yahn Israel nación yahn Egipto, ate
din ye castigo va̱n ihyan chahn,
decuihno ye ihyan che hua chitahno
ye.
6 Namin cueneca̱hco ne nduhca̱
che chahno chi ángel che hua dinahn
ye ntiyon che chenan cuma ye,
chahtechica va̱ne ye. Ihyan chahn
ne, va che co ye castigo cuahn da̱ma.
Nduhca̱ che chihquentiyon
Dendiohs ne, nchiche cadena ihyan,
chenun ye va̱n man va̱n ra̱hn,
chenan rino ye nde nda̱ ro cuahn
che numacuahn vedeyudo cuhnde
ca̱de yahn ihyan iyehnse.
7 Namin cueneca̱hco ne nduhca̱
che chahno chi ihyan ya̱n Sodoma
ma̱n, Gomorra ma̱n, ihyan ya̱n che
nino min ma̱n. Ihyan chahn ne,
da̱ma chi ye nduco ángel chahn,
ndere chahtechica ye, chahtendihco
ye nunde. Chahtenan ye nduco
nda̱hta che hua nihneva̱co nduco ye
ma̱n, chahtenan ye va̱n ma̱n ye
nduco vih ma̱n. Ihyan chahn ne, din
Dendiohs castigo ihyan, ne va che
cuahtenun ye va̱n ruchiya̱hn cuahn
da̱ma. Che tihca̱ chahno ye ne,
cochihve yahn ihyan chena̱hn ca̱va
che hua quendi ye yune min.
8 Namin sa̱hn chahn ne, redin se
dehtenduh che chihnga̱. Recadino se
dehtenduh va̱n ya̱hnde yahn se, ne
chemin che ndere vatechica se
nduco nda̱hta ma̱n, rahcota̱hn se
vederihquentiyon yahn Dendiohs
ma̱n, ducherino se
vederihquentiyon che chenan cuma
vaco chihnga̱ ma̱n.
9 Nde Miguel, ángel che tahque
ndina̱n ye ne, hua chuhnan ye, te
cuahn che chih Moisés ne, andahre
chihca ta̱n ye che hua quenda
chundah ihyan, cuhn chende ye
nduco se, ate hua chihquino ye din
dine ye sa̱hn. Tahque ndah ye ne,
ra̱hn ye ri ye sa̱hn tuhca̱: “Dihvo vo
Dendiohs din ye castigo di.”
10 Ate sa̱hn chahn ne, ra̱hva se
yahn vederihquentiyon min che nde
hua renahn se yahn. Riquendi ve
na̱n se yune chihnga̱ anduhneca̱ ite
chano che redin te dehtenduh nde
hua rendedecadino te yahn. Chemin
che va che conda se.
11 ¡A̱ma vedin se!, te riquendi se
yune yahn Cain ma̱n, yahn che nahn
yahn se tume ne, rahtendihco se
nunde nduhca̱ che din Balaam ma̱n.

Va che co se castigo nduhcą che
chahno Coré che decuihno Dendiohs
sąhn, din nunde yahn se.
12 Sąhn chahn ne, rihtera se
vedecuihno cuahn che rendo dąma
se nduco nchuhn ro che rahte vihco
ne numacuahn vedeyahino che
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. Reh
se mąn, rih se mąn, redin se
anduhnecą ndete che vihco vedecoh.
Redin se cuande cąva mąn se, nde
hua cuande yahn se cąva ihyan
chenąhn. Anduhnecą man cuma che
rechuh dąma, riquenda yuhne ne,
tihchan se, te nde hua richihve se. A
ndinda se anduhnecą yąhn ndąta
che hua ri ndute yahn che ca tihve
duto, ne nihno ntih.
13 Sąhn chąhn ne, anduhnecą yan
yahn nuniyąhn cuahn che ąma rano
yuhne tąn, te vatechica se muhn
min, rihtera se vedecuihno yahn se.
Nduhcą iyon che hua quenun yune
yahn, tihchan se, te nde hua devano
se ti ndą ti tuno se. Ate a va yąn
castigo che din Dendiohs sąhn,
cuahtenun se vąn man vąn rąhn
numacuahn ro.
14 Enoc, ihyan min che a ri ndache
ihyan nąn ndąta yahn Adán ne, cąh
Dendiohs, checadino ye vąn yąhnde
yahn ye, ne namin cahndudo ye
yahn sąhn chahn. Rąhn ye:
“Ndihcheró Dihvo vo che ndą ye
nduco ąma ndeh mil ángel yahn ye,
15 cąva che techecąde ye yahn
nducoyąca ihyan iyehnse, ne din ye
castigo sąhn nunde yahn nducuahn
dehtenduh nunde che chendihco se
mąn, ndudo tąn che necąhn se yahn
ye mąn.”
16 Sąhn nunde chahn ne, rąhn
nunde se yahn nducuahn mąn,
rendąhchenan se mąn, vatechica se
vedeyeno yahn mąn se, rahtendihco
se nunde mąn, numacuahn
vedeyąde rendonan mąn se sąhn
mąn, rendonan se ihyan cąva che
dinahn ye dehtenduh che nahn se
mąn.

Riyąhve ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

17 Dihnó che yahinó nchuhn,
cuenecąhco ne ndudo che rente
ihyan apóstol yahn Dihvo vo
Jesucristo, chihnevan ne.
18 Rąhn ye: “Cuahn che a cochi
nino ro che nto iyehnse ne, quendąh
sąhn che ducherino se yune yahn
Dendiohs, quendi se vedeyeno yahn
mąn se, cuahtendihco se nunde.”
19 Sąhn chahn ne, hua quenun
Vaco Ndah yahn Dendiohs sąhn
mąn, riquendi se yune chihngą yahn
mąn se mąn, redin se che rahte
cąnda ihyan nduco vih mąn.
20 Me nchuhn, dihnó che yahinó
nchuhn ne, cuiquendi ne numa ino
ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo
mąn, covąh ne numacuahn
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs mąn,
21 cuahtenun ino ne che yahino
Dendiohs nchuhn mąn, cuahteyąn
ne nde ndą ro che numacuahn
vedeyahino ndeva Dihvo vo
Jesucristo nchuhn, cuahtenan ne
vahchetero numacuahn ro mąn.
22 Ihyan che a vate ye che
cąhcomąn ye yune yahn Dendiohs,
quendi ye yune yahn sąhn chahn ne,
coyąhve nchuhn ihyan, cuentihyon
yune ne ihyan, ndaconan cotahno
ye.
23 Nduhcą che rehnevi ihyan
dehtenduh vąn ruchiyąhn cąva che
hua cuco ne, tihcą cuendedevahn
nchuhn ihyan chahn, te cąhnda
yahn ye. Namin conan vąhino ne
ihyan che vatechica ye vedeyeno
yahn mąn ye, rahtendihco ye nunde.
Ate cuihco ne cudądo che hua dąma
co ne nduco ye. Codin vi ne yahn
nunde che rahtendihco ye.

24-25 Ąma no Dendiohs yuhn vo,
ihyan min che ndedevahn ye uvo.
Numacuahn vederihquentiyon yahn
ye redin ye cudądo nchuhn cąva che
hua cąhcomąn ne yune yahn ye, ne
dave yavenąn ne ndeva ye nchuhn.
Ndą ro min ne, ąma co yeno ne.
Ihyan min che quenan cuma ye
vederihquentiyon numacuahn ro.
Ndąhcą che ndeva ihyan yavenąn ye

che cuande yahn Dihvo vo
Jesucristo. Tihcą co.

NDUDO CHE CAH DIHVO VO JESUCRISTO, CHECADINO SAN JUAN YAHN DEHTENDUH CHE VA CHE CONAHN

1 Nan libro cuh ne, ndirun ndudo
che cah cuande Dendiohs Dihvo vo
Jesucristo yahn dehtenduh che a
nun va che conahn cava che cah ye
che cadino ihyan che ritahno ye
ihyan. U Juan, che redín ntiyon yahn
Dihvo vo ne, dechuh ye ángel yahn
ye, te ye che checadinó yahn.
2 Dirún yahn nducuahn
dehtenduh che Dendiohs man,
Dihvo vo Jesucristo man, te ye che
checadinó man, ndihcheró man.
3 Che dirún nan libro cuh ne, a
Dendiohs te ye checadinó, ne ndah
ro yahn ihyan che rahndudo ye man,
ihyan che rihnevan ye man,
rendevahnecun ye man, te a cochi
nino ro che conahn.

San Juan ne, dirun ye yahn ihyan yahn nduh che ndache yaco

4 U Juan ne, dirún yahn nchuhn
ihyan yahn nduh che ndache yaco
che vate ne yahn yahn Asia.
Dendiohs, ihyan min che va ye
numacuahn ro man, va che chi ye
man, nduco Vaco Ndah yahn ye che
ama yudo vederihquentiyon yahn,
che rinduco ihyan nan che
rihquentiyon ye ne, din yahino ye
nchuhn, din ye che ndahca
cuahtenan ne.
5 Namin Dihvo vo Jesucristo, ihyan
min che cuaco nducuahn che rente
ye man, che menan vihca ntuche ye
van tenahn man, che tahque yudo
vederihquentiyon yahn ye che co
nducoyaca rey che vate ye iyehnse
man, din yahino ye nchuhn, din ye
che ndahca cuahtenan ne. Ihyan
min ne, yahino ye uvo, ne chih ye,
chera yun yahn ye cavo vo. Man ne,
anduhneca ndete che nedin dave ye
uvo nduco yun yahn ye che nchahco
ye nunde yuhn vo.
6 Te ye vederihquentiyon uvo, ne
man ne, a ndi vo anduhneca rey
man, anduhneca chidocuyan man,
cava che din vo ntiyon yahn Chida
ye, ihyan min che Dendiohs yahn ye.
Nahn che dinahn nducoyaca ihyan
che rihquentiyon ye, ndeva ye
yavenan ye cuahn dama. Cuaco.
Tihca co.
7 Condihche nchuhn. Dihvo vo
Jesucristo ne, va che chi ye van man.
Nducoyaca ihyan iyehnse ne,
ndihchero ye ihyan, nde sahn che
chihno se ihyan, ne nducoyaca ye
cuaco ye cuahn che ndihchero ye
ihyan. Cuaco. Tihca co.
8 Dihvo vo, ihyan min che ama
quenan cuma ye vederihquentiyon
ne, tuhca rahn ye: “U che vá
numacuahn ro, nde nan canan nde
nan cuihnonan. U che va che chí.”
9 U Juan, che dihno nchuhn che
namin rechuhríhn nduco ne man,
chenan vo nan ntiyon yahn
Dendiohs man, chenan cumo vo
vedechahtino che rete Dihvo vo
Jesucristo uvo man, quenán preso
nan yahn che duche Patmos, yahn
che cahndudó ndudo ndah yahn
Dendiohs man, che cahndudó yahn
Dihvo vo Jesucristo man.
10 Ama ro yahn Dihvo vo ne,
quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs
u, ne chihneván ama ndudo cuahn
vedamé, che ama dito rahn, nduhca
che rah trompeta.
11 Rahn tuhca:
—U che vá numacuahn ro, nde
nan canan, nde nan cuihnonan.
Cuediron nan ama libro dehtenduh
che ndihchero, ne cuedechoh yahn
ihyan yahn Dendiohs, nduh che
ndache yaco, yahn yahn Asia, yan
Efeso man, Esmirna man, Pérgamo
man, Tiatira man, Sardis man,
Filadelfia man, Laodicea man.
12 Ndaconán che nahn ndihcheró
duh che rahn nducó, ne cuahn che
ndaconán ne, ndihcheró ndache
candelero diyahnguan.

13 Mendạhn nạn che vatendi
candelero chahn ne, ndihcheró ạma
ihyan che nduhcạ ihyan min che
rinduco ye nducoyạca ihyan. Tino
yahn ye ne, riya nde cạh ye, ne
numa yạco ticua ye quenun ạma
cinturón diyạhnguạn.
14 Yudo tin ye ne, cua nduhcạ
cuche mạn, nduhcạ ihve mạn, ne
ndutenạn ye ne, nduhcạ ruchiyạhn.
15 Cạh ye ne, riya nduhcạ cu cuạn
che ca riche riche, ne ndudo ye ne,
ạma yudo, nduhcạ che rahco ndin
ạma ndeh ico.
16 Tạh cuạco ye ne, chenan ndache
iyon. Chende ye ne, riquendạh ạma
espạda che ạma cuiyon, ne can nduh
che o lạdo. Vạconạn ye ne, ạma yudo
ro nduhcạ che ro nạn yạhn cuahn
che ạma ihno.
17 Cuahn che ndihcheró ihyan ne,
chendavá nạn ye, ne chih tạ́hn. Ate
nahn tạh ye u nduco tạh cuạco ye, ne
rạhn ye ri ye u:
—Hua te vah. U che vá cuahn
dạma, nde nạn canạn, nde nạn
cuihnonan.
18 U che chíh, ate mạn ne, vá cuahn
dạma. U che rihquentiyón vederih
mạn, nạn chenun tenạhn mạn.
19 Codiron yahn dehtenduh che
rendihchero che va mạn ro cuh
mạn, che cuhnde adive mạn.
20 Tuhcạ conahn yahn ndache iyon
che chenan tạh cuạcó: iyon chahn
ne, sạhn che rahndudo se ndudo
yahn Dendiohs nduh che ndache
yạco, ne candelero che ndache ne,
conahn nduh che ndache yạco.

2

1 'Codiron yahn sạhn che
rahndudo se ndudo yahn Dendiohs,
che quenan se yạco che va min yạn
Efeso: "Tuhcạ rạhn Ihyan che
chenan ndache iyon tạh cuạco ye, ne
quechica ye mendạhn nạn che
vatendi nduh che ndache candelero
diyạhnguạn:
2 U devanó nducuahn che redin
nchuhn mạn, devanó nduhcạ che
rechuhrihn ne, redin ne ntiyon mạn,
che quenan cuma ne vedechahtino
mạn, che ạma canderino ne ihyan
che duhtuno ihyan ye mạn. Namin
devanó che a cạh cuihno ne sạhn che
redin cạ se che apóstol se,
tumacadino ne che sạhn rihncheh
se.
3 Quendạh ne vedechahtino,
chuhrihn ne mạn, ạma nedin ne
ntiyon yáhn yahn che ritahno ne u
mạn.
4 Ate va ạma nạn che hua renan
inó che redin ne, yahn che ametah
chenan cuma ne vedeyahino nduhcạ
ro menạn.
5 Cuenecạhco ne nduhcạ che ạma
yahn denda ne. Cuento ino ne nunde
yahn ne, ne cuiquendi ne nduhcạ
che a cochi ne ro menạn. Ndete che
hua ne, co tạ́n nduco ne, ne cạhn
nún, ne cahneví candelero yahn ne
nạn che va.
6 Ndạhcạ redin nchuhn che hua
renan ino ne che redin sạhn
Nicolaita. Chemin ne, namin u ne,
hua renan inó.
7 Nducoyạca nchuhn, ihyan
ndiyạco, cuendedecadino ndah ne
che tihcạ rạhn Vaco Dendiohs ri
nchuhn. Duh nchuhn che cocha ne
ne, té ndutiyạde che va vahchetero,
cheh ne. Chemin ne, din che
cuahtenan ne numacuahn ro nạn
Dendiohs."
8 'Namin codiron yahn sạhn che
rahndudo se ndudo yahn Dendiohs
che quenan se yạco che va yạn
Esmirna: "Tuhcạ rạhn Ihyan che va
ye cuahn dạma, nde nạn canạn, nde
nạn cuihnonan, ihyan min che chih
ye, ne ndaconan ntuche ye:
9 U devanó nducuahn che redin
nchuhn mạn, che rechuhrihn ne
mạn, che chevạh ne mạn, ate nạn
Dendiohs ne cuihca ne. Namin
devanó nduhcạ che chihngạ rạhn
ạma o se yahn ne. Sạhn chahn ne,
rạhn se te ihyan nación yahn Israel
sạhn, ate che cuạco ne, lạdo yahn
chundah ndi cuande se.
10 Hua dihya ne co yahn che va che
chuhrihn ne, te chundah ne, din se
che cuih ihyan neve nchuhn
vạcoyạhn, cạva che tumarande se
nchuhn, chuhrihn ne chete che
ndiche ro. Ate cuiquendi ne

codinahn ne ndudo yáhn nde ro che ndạca ne iyehnse, ne u ndạhco menún yahn ne, dín che cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro.
11 Nchuhn, ihyan ndiyạco,
cuendedecadino ndah ne che tihcạ
rạhn Vaco Dendiohs ri nchuhn.
Nchuhn che cocha ne ne, hua deh va
co yahn ne ro che co ihyan castigo
cạva nunde yahn ye."
12 'Namin codiron yahn sạhn che
rahndudo se ndudo yahn Dendiohs
che quenan se yạco che va yạn
Pérgamo: "Tuhcạ rạhn Ihyan che nda
ye espạda cuiyon che can nduh che o
lạdo me:
13 U devanó nducuahn che redin
nchuhn, devanó che yạn nạn che
chenan ne ne, chundah
rihquentiyon se. Andahre tihcạ ne,
riquendi ne nạn ntiyon yáhn. Hua
rihcomạn ne che ritahno ne u,
andahre ndihchero ne nduhcạ che
chih Antipas. Ihyan min ne, devano
cuạco ye ndudo yáhn, ne quendi ye
nạn ntiyon yáhn cuahn che quenan
ye iyehnse. Chihno se ihyan vạn
nchuhn min nạn che rihquentiyon
chundah.
14 Ate va ạma o nạn dehtenduh
che hua renan inó che redin ne. Hua
renan inó che retuma ino ne min
yạn Pérgamo neve sạhn che riquendi
se ricuahn se ndudo yahn Balaam,
sạhn min che chinun se Balac cạva
che din se che cuahtendihco ihyan
nación yahn Israel nunde, cheh ye
dehtenduh che rihco ihyan nạn che
rivahn dendiohs yahn ye mạn, che
cuahtendihco ye nunde che ndere
cuahtenan ye nduco ihyan che hua
nihnevạco nduco ye mạn.
15 Namin retuma ino ne neve sạhn
che riquendi se che rạhn sạhn
Nicolaita. Chemin che tạ́n nduco ne.
16 Cuento ino ne, ne cuihco yudo
ne che ametah quendi se, te ndete
hua ne, cạ́hn yạn yahn ne, ne cuhmá
nduco sạhn chahn, cuáhn sạhn
nduco espạda che riquendạh
chendé.
17 Nchuhn ihyan ndiyạco,
cuendedecadino ndah ne che tihcạ
rạhn Vaco Dendiohs ri nchuhn.
Ihyan che cocha ye quendạh ye ne,
cạ́h maná, cheh ye. Pạn min ne,
quenun ndeh. Namin cạ́h ạma tu
cua, ne nạn tu me ne, ndirun che
duche ạma ihyan, che nde ạma
ihyan hua devano ye, atenạn ihyan
che ndondạ tạh ye tu me."
18 'Namin codiron yahn sạhn che
rahndudo se ndudo yahn Dendiohs
che quenan se yạco che va yạn
Tiatira: "Tuhcạ rạhn Dạya Dendiohs,
ihyan min che nduhcạ ro ruchiyạhn
ro ndutinạn ye, ne cạh ye ne, riya
nduhcạ cu cuạn che ca riche riche:
19 U devanó nducuahn che redin
nchuhn. Devanó che quenan cuma
ne vedeyahino mạn, ritahno ne
mạn, ntiyon che redin ne mạn, che
quenan cuma ne vedechahtino mạn.
Devanó te nde tahque numa ino ne
redin ne ntiyon mạn che co cuahn
che canạn ne.
20 Ate va ạma nạn che redin ne che
hua renan inó. Hua renan inó che a
ndah no ino ne che redin tạhn che
duche te Jezabel, che ndere rạhn te
che rahndudo te ndudo yahn
Dendiohs. Ate nduco ndudo che
ricuahn te ne, rihncheh te ihyan che
redin ye ntiyon yáhn, cạva che
cuahtenan ye nduco ndạhta che
ndiyu ndạhta yahn ye mạn, cheh ye
dehtenduh che rihco ihyan nạn che
redin vahn ye dendiohs yahn ye
mạn.
21 U ne, recạh cá ro quenan te
iyehnse, cạva che nto ino te nunde
yahn te, ate hua rento ino te, ne
riquendi te ndere rechica te.
22 Mạn ne, dín che cotạh ạma cah
tạhn, condite te nạn yundo. Namin
dín che ạma chuhrihn sạhn che
redin chihyo se tạhn, rahtenan se
nduco te, ndete che hua ngua se che
dạma ri se nduco te.
23 Namin dín che coh dạya te cạva
che cadino nducoyạca ihyan yahn
Dendiohs yahn nducuahn yạco, che
u ne, recadinó che rendedecadino
ihyan, ne queri ạma nchuhn ne,
ndạhco menún yahn ne tuno ca
ntiyon che nedin ne.
24 Ate combiero yahn nchuhn che

vate ye yạn min che hua riquendi ye che ricuahn tạhn min mạn, che hua riquendi ye vederihquentiyon chahte yahn chundah che rahtechica ihyan vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde mạn ne, ráhn rí nchuhn te hua dín che chuhrihn ye.
25 Ntiyon che va tạh nchuhn ne, codin ne cudạdo nde ro che ndaconan chi túⁿ.
26 Ihyan che cocha ye quendạh ye mạn, quendi ye dinahn ye che rihquentiyónⁿ nde ro che ndá mạn ne, cáh vederihquentiyon ihyan che cạhcantiyon ye ndeh naciónⁿ.
27 Nduhcạ vederihquentiyon che te Chidá u ne, tihcạ vederihquentiyon che cuahtenan cuma ye. Chemin ne, anduhnecạ ạma cu che cạhcantiyon nduco ye naciónⁿ chahn, ne co ndeh ye ndete che nahn ye, anduhnecạ ndete che chite yạhn.
28 Namin cáh yuhdo chahte che riquendạh cuahn che a co dave, ndondạ tạh ye.
29 Nchuhn ihyan ndiyạco, cuendedecadino ndah ne che tihcạ rạhn Vaco Dendiohs ri nchuhn."

3

1 'Namin codiron yahn sạhn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che quenan se yạco che va yạn Sardis: "Tuhcạ rạhn Ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon chahte yahn Vaco Dendiohs mạn, nduh che ndache iyon mạn: U devanó nducuahn che redin nchuhn. Devanó che anduhnecạ ndete che a ndih ne nạn Dendiohs andahre quenduche ne nạn ihyan iyehnse.
2 Cuenuhn ino ne, ne cuenecạh dito ne dehtenduh che va ca che a nahn cuihno denda ne. Tihcạ, te rendihché che nducuahn che redin ne ne, hua ndạhcạ nạn Dendiohs yáhⁿ.
3 Cuento ino ne nunde yahn ne, cuenecạhco ne nducuahn che chahn ne, ne cuiquendi ne. Ndete che hua nuhn ino ne ne, adenạn ndá tạn nduhcạ che rendạ sạhn duco, che nde hua devano ne deh ura, ne dín castigo nchuhn.
4 Andahre tihcạ ne, retuma ino ne min yạn Sardis te neve ihyan che metah detoh ye chedave yahn ye. Ihyan chahn ne, conduco ye u, cuahtenun ye tino cua. Tihcạ redin yahn, te dave yavenạn ye.
5 Ihyan che cocha ye quendạh ye ne, cuahtenun ye tino cua, ne hua ntihné che duche ye nạn libro che rihquentiyon che cuahtenan ihyan vahchetero cuahn dạma. Tahque ndah ne, ndevá ihyan nạn Chidá mạn, nạn ángel yahn ye mạn.
6 Nchuhn ihyan ndiyạco, cuendedecadino ndah ne che tihcạ rạhn Vaco Dendiohs ri nchuhn."
7 'Namin codiron yahn sạhn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che quenan se yạco che va yạn Filadelfia: "Cuihcovan nchuhn yahn Ihyan che dave ye nạn Dendiohs mạn, cuạco nducuahn ndudo yahn ye mạn, ihyan min che quenan cuma ye llạve yahn rey David. Cuahn che nạhne ye ne, nde ạma ihyan hua co necạhde ye, ne cuahn che necạhde ye ne, nde ạma ihyan hua co nạhne ye. Rạhn ye tuhcạ:
8 U devanó nducuahn che redin nchuhn. Chacondah chendevah cạva ne, ne nde ạma ihyan hua co necạhde ye. Andahre hua nduh rigonun chihve ne ne, ate retumacạh ne yahn ndudo yáhⁿ, ne hua racondạh vedạme ne u.
9 Ráhn rí nchuhn che ndạhco ndiyá sạhn rihncheh che ndi cuande se lạdo yahn chundah, ndere rạhn se che sạhn naciónⁿ yahn Israel se. Dín che cahntihya se nạn nchuhn cạva che codevano se che yahinó nchuhn.
10 Redinahn nchuhn che rihquentiyónⁿ yahn che chenan cuma ne vedechahtino. Chemin che ndedeváhⁿ nchuhn yahn castigo che va che co nducoyạca ihyan iyehnse.
11 A nun chí. Codin ne cudạdo ntiyon che chenan ne cạva che nde ạma ihyan hua ndạhco ndiya ye

nchuhn, detohnan ye ntiyon yahn ne, din ye che hua nuhnde menun yahn ne.
12 Ihyan che cocha ye quendạh ye ne, ạma ndah ro yahn ye. U dín che conạn ye nạn che rihquentiyon Dendiohs yáhn, ne hua ndạ ro che ndiquendạh ye min. Nạn ye ne, cuaconáhn che duche Dendiohs yáhn mạn, che duche yạn yahn ye, Jerusalén ra mạn, che chi nde vahchetero nde nạn va ye. Namin dirún che duché quenuma ra.
13 Nchuhn ihyan ndiyạco, cuendedecadino ndah ne che tihcạ rạhn Vaco Dendiohs ri nchuhn."
14 'Namin codiron yahn sạhn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che quenan se yạco che va yạn Laodicea: "Tuhcạ rạhn Ihyan che devano cuạco ye mạn, che rạhn ye ndudo cuạco mạn, ihyan min che nduco Dendiohs dendah ye nducuahn:
15 U devanó nduhchan nchuhn nạn ntiyon yáhn; nde huane ihno ne, nde huane iche ra ne. Tahque ndah ne ndete che cuiquendi ne numa ino ne, o ạma yune no cuihcomạn ne.
16 Ate nducote vatemạn ino ne ne, tahque ndah che cuacondạh vedạmé nchuhn.
17 Nchuhn ne, rạhn ne che ạma va yahn ne, che ạma ndạhcạ rahno ne, che nde ạma vederetạhn yahn ne metah. Me nde hua retumacadino ne che ạma ndạche chenan ne mạn, ạma chevạh ne mạn. Anduhnecạ ndete ve nạn ne mạn, anduhnecạ ndete che devạne ne mạn.
18 Chemin che riyạhvé nchuhn che dinahn ne ndudo yáhn. Chemin ne, anduhnecạ diyạhnguạn ndah cạva ne, cạva che co niyon ne nduhcạ ihyan cuihca. Che dinahn ne ndudo yáhn, quendi ne yune yáhn ne, anduhnecạ che cuahtenun ne tino cua, ne ametah cora vedecuihno yahn ne che anduhnecạ ndete che devạne ne. Namin cochihve yahn ne nduhcạ ico che cuih ne ndutinạn ne cạva che co ro nạn ne.
19 U ne, riyạhvé mạn, redín castigo mạn, nducoyạca ihyan che yahinó ihyan. Chemin che codin nun ino nchuhn, ne cuento ino ne nunde yahn ne.
20 Condihche nchuhn. U ne, riyạhvé ihyan. Ihyan che rihcovan ye ndudo yáhn, ne renevahnecun ye u ne, conducó ihyan, dạma chéh dạma cúh nduco ye.
21 Ihyan che dinahn ye nde nạn cuihnonan ne, cạh yuné che nduco ye cuhnde ye nạn che vá rihquentiyón, nduhcạ che dinahn mán, ne vá dạma nduco Chidá nạn che rihquentiyon ye.
22 Nchuhn ihyan ndiyạco, cuendedecadino ndah ne che tihcạ rạhn Vaco Dendiohs ri nchuhn."

4

Rendeva ihyan yavenạn Dendiohs vahchetero

1 Chihno min ne, ndihcheró vạn yạhnde yáhn ạma chendevah che quendah vahchetero. Tuhme ángel che rạhn ye nducó menạn me ne, rạhn tun ye. Ạma yudo ndudo ye anduhnecạ ạma trompeta cuahn che retive ihyan. Rạhn ye:
—Cochi muhn, ne nahmé di dehtenduh che va che co.
2 Ndetạhno din Vaco Ndah yahn Dendiohs che anduhnecạ ndete che vahchetero quenún, ne ndihcheró ạma ihyan che va ye nạn che rihquentiyon ye.
3 Me ihyan min ne, ạma diyạhn ro ye anduhnecạ tu diyạhn che duche jaspe mạn, cornalina mạn. Netạhn cuaco nạn va ye ne, quendihco ạma che decạ ro curecuhnde decạ ro, ne ạma diyạhn ro nduhcạ che ro tu che duche esmeralda.
4 Numa ndive chihto nạn che va ihyan ndinạn me ne, vate ndico cun indihte nạn che rihquentiyon ye. Ihyan chahn ne, chenun ye tino cua, ne chenun tin ye corona diyạhnguạn.
5 Nạn che va ihyan ndinạn me ne, ạma riya cuah mạn, ạma rine dạve mạn, ạma yudo ri mạn. Cuạco nạn che rendihchero ihyan ndinạn me

ne, riche ndache yạhn, ne checadinó
te chemin che Vaco Ndah yahn
Dendiohs.
6 Ndiyạhn cuạhn menạn nạn che
va ye ne, decạ ro tuyuno decạ ro.
Ạma chahte anduhnecạ ạma vine.
Netạhn cuaco nạn che va ihyan
ndinạn me ne, vate cun che decạ ro
ite decạ ro, ne ạma ndeh ndutinạn
chenan cuạhn menạn mạn, cuạhn
vedạme mạn.
7 Ạma ne, decạ ro león decạ ro,
tạma ne, decạ ro itenine decạ ro,
tạma ne, decạ ro nạn ihyan decạ ro
nạn, ne tạma ne, decạ ro ihya che
quendihco te devạn yuhne decạ ro.
8 Queri ạma che decạ ro ite decạ ro
me ne, chenan ạn reche, ne ạma
ndeh ndutinạn chenan cuạhn
vedạme mạn, cuạhn menạn mạn,
mạn reche mạn. Nde ro nde rạhn
hua reguan rendeva yavenạn ihyan
ndinạn me, rạhn tuhcạ:
Dihve nuhn Dendiohs, ndih che
quenan cuma ne
vederihquentiyon che tahque
chahte, ạma ndah ne, ametah
nde ạma nunde yahn ne.
Va ne numacuahn ro; hua ndạ ro che
cuihno vederihquentiyon
yahn ne.
9 Queri ạma yune che rendeva che
decạ ro ite decạ ro me yavenạn
ihyan ndinạn me che va ye
numacuahn ro mạn, renecạh
nundihve cuahn ihyan mạn ne,
10 nduh che ndico cun indihte
chahn ne, rehntihya ye nạn ihyan
min, rendeva ye yavenạn ye.
Numacuahn vedenecun rihntạve
queri ạma ye corona yahn ye nạn ye,
ne rạhn ye:
11 Dihve nuhn Dendiohs, redin yahn
che ndeva nducoyạca ihyan
yavenạn ne,
te quenan cuma ne
vederihquentiyon chahte,
dendah ne nducuahn che va.
Ndete che hua ndih ne, nde metah
dehva.

5

Dihvo vo Jesucristo ne, ndondạ tạh ye cạca che chenan ndache sello

1 Namin ndihcheró che ihyan
ndinạn me ne, nda ye ạma cạca
ndechetive tạh cuạco ye. Cạca me
ne, ndirun cuạhn chete mạn, cuạhn
vedạme mạn, ne ntude chiche,
chenan ndache sello.
2 Namin ndihcheró ạma ángel che
ạma detino ye, ne chihneván che
numa dito tumerune ye:
—¿A va ihyan che quenan cuma ye
vederihquentiyon che ndeh ye sello,
ntạh ye cạca cuh ne?
3-4 Ate numachahte iyehnse mạn,
vahchetero mạn, vạn tenạhn mạn
ne, hua quendạh nde ạma ihyan che
quenan cuma ye vederihquentiyon
che ndeh ye sello chahn,
ndihchenan ye cạca me, ne chemin
che ạma chi rán, nde chacó ura min.
5 Tuhme rạhn ạma cha indihte
chahn ri ye u:
—Ametah cueque. Ngạ ihyan che
tahque yudo vederihquentiyon
quenan cuma ye vạn ndạta yahn
Judá mạn, David mạn. A chicha ye
dinahn ye ntiyon che quenan cuma
ye, ne co ndeh ye nduh che ndache
sello, ntạh ye cạca tih.
6 Tuhme ndihcheró ạma itecuche
lihn che a ndero ndi che a nihno
ihyan ite ro menạn, ndi te vedino, nti
te nino nạn va ihyan ndinạn me,
mendạhn nạn che chenun nduh che
cun che decạ ro ite decạ ro me mạn,
nduh che ndico cun indihte chahn
mạn. Chenan ndache dihne te mạn,
ndache ndutinạn te mạn. Checadinó
te itecuche lihn me ne, a Dihvo vo
Jesucristo. Che chenan ndache
dihne te ne, conahn che ạma yudo
vederihquentiyon quenan cuma ye.
Che chenan ndache ndutinạn te ne,
conahn che Vaco Ndah yahn
Dendiohs che rahn numachahte
iyehnse ne, quenun ihyan.
7 Tuhme chahn ye, ne ndondạ tạh
ye cạca me che nda ihyan ndinạn me
tạh cuạco ye.
8 Ura che chetạh ye cạca me ne,
cuahn nduh che cun che decạ ro ite
decạ ro me, ne chehntihya nạn ye.
Namin nduh che ndico cun indihte
chahn ne, cuahn ye chehntihya ye

nạn ye, nda queri ạma ye ạma arpa mạn, ạma cu diyạhnguạn che richenun cuhn mạn. Checadinó te yạhme cuhn me ne, chemin ndudo che revạh ihyan yahn Dendiohs.
9 Tuhme canạn rita nduh che cun
che decạ ro ite decạ ro me mạn,
indihte chahn mạn, ạma himno ra
che tuhcạ:
Ndih ne, redin yahn che ndondạ tạh
ne cạca me, ndeh ne sello
yahn,
te chihno ihyan iyehnse ndih, ne
chera yun yahn ne cạva che
ndedevahn ne ihyan queri
ạma nación mạn, queri ạma
nạn ndạta yahn ye
numachahte iyehnse mạn,
queri ạma nạn devạco mạn,
nedin yahn Dendiohs ihyan.
10 Ihyan chahn ne, din ne che chi ye
ihyan yahn Dendiohs mạn, chi
ye anduhnecạ chidocuyạn che
cuahtenan ye nạn ntiyon
yahn ye mạn.
Ihyan chahn ne, cạhcantiyon ye
ihyan iyehnse.
11 Tuhme ndihcheró che ạma yạhn
ángel ndito ye ntạhn cuaco nạn che
va ihyan ndinạn me mạn, nạn che
chenun nduh che cun che decạ ro ite
decạ ro me mạn, nduh che ndico cun
indihte chahn mạn, ne chihnevản
12 che ạma dito rạhn ye tuhcạ:
Ihyan tih che chih ye nduhcạ ạma
itecuche lihn che ndi te
vedino ne,
redin yahn che ndeva nducoyạca
ihyan yavenạn ye, te quenan
cuma ye vederihquetiyon
chahte mạn, va tạh ye
nducuahn che va mạn,
nducuahn vededevano mạn.
13 Tuhme nducoyạca ihyan che
vate ye vahchetero mạn, ihyan che
vate ye iyehnse mạn, tenạhn mạn,
nducoyạca nạn ite che vate te
iyehnse mạn, vạn nuniyạhn mạn,
nde nducuahn dehtenduh che va ne,
rạhn tuhcạ:
Dendiohs che va ne rihquentiyon ne
mạn, Dihve nuhn che chih ne
nduhcạ ạma itecuche lihn che
chi te vedino mạn,
ndeva nuhn yavenạn nchuhn cuahn
dạma, te ạma yudo
vederihquentiyon chenan
cuma ne.
14 Namin nduh che cun che decạ
ro ite decạ ro me ne, rạhn:
—¡Tihcạ!
Tuhme nduh che ndico cun
indihte chahn ne, chehntihya ye,
ndeva ye yavenạn Dendiohs, ihyan
min che va ye numacuahn ro.

6

Dihvo vo Jesucristo ne, ndeh ye sello che chenan nạn cạca me

1 Chihno min ne, Dihvo vo, ihyan
min che chih ye nduhcạ ạma
itecuche lihn che chi te vedino ne,
ndihcheró che ndeh ye ạma sello
chahn, ne chihnevản che yạhve ạma
cha che decạ ro ite decạ ro me u.
Ạma yudo ndudo nduhcạ che rine
dạve, ne rạhn:
—¡Cochi condihchero!
2 Tuhme ndihcheró ạma cabạllo
cua, ne ihyan che quendudo ye ite
ne, ndondạ tạh ye ạma corona, ne
cuahn ye ndạhco ndiya ye ihyan
iyehnse, nda ye ạma nducoruhnde
nduco yave.
3 Cuahn che ndeh Dihvo vo tạma
sello ne, chihnevản che yạhve tạma
che decạ ro ite decạ ro me u:
—¡Cochi condihchero!
4 Tuhme ndihcheró ạma cabạllo
cuạh, ne ihyan che quendudo ye ite
ne, ndondạ tạh ye vederihquentiyon
che din ye che cuahtecuhma ihyan
iyehnse, cạhno ye vih. Namin
ndondạ tạh ye ạma espạda chahte.
5 Cuahn che ndeh Dihvo vo tạma
sello nạn che chi ino ne, yạhve tạma
che decạ ro ite decạ ro me u:
—¡Cochi condihchero!
Tuhme ndihcheró ạma cabạllo
cuan, ne ihyan che quendudo ye ite
ne, nda ye ạma icạde.
6 Chihnevản ạma ndudo che chica
nạn che chenun nduh che cun che
decạ ro ite decạ ro me che rạhn
tuhcạ:

—Codin che cuhnde cuico nde atenạn ạma kilo trigo o ino kilo cebada ndạca ihyan yahn che din ye ntiyon ạma ro. Ate hua decuihne yạhn olivo mạn, dihyo uva mạn, cạva che ndạca aceite mạn, vino mạn.

7 Cuahn che ndeh Dihvo vo tạma sello nạn che a chi cun ne, yạhve tạma che decạ ro ite decạ ro me u:

—¡Cochi condihchero!

8 Tuhme ndihcheró ạma cabạllo cuạn, ne checadinó te ihyan che quendudo ye ite ne, a ihyan min che vederih. Cuạhn vedạme ye ne, cuahn tạma ihyan, ihyan min che duche ye Nạn Che Chenan Rino Tenạhn. Ihyan chahn ne, ndondạ tạh ye vederihquentiyon che din ye che cuhnde cạnda mạn, cuhnde cuico mạn, cuhnde cah mạn, cạhno ite tạn ihyan mạn, ne coh a nahn mạhn va ihyan iyehnse.

9 Namin min va ạma nạn ta, ne cuahn che ndeh ye tạma sello nạn che a chi uhn ne, mạn nạn ta me ne, ndihcheró nducoyạca ihyan che chihno ihyan iyehnse ihyan yahn che chitahno ye Ndudo yahn Dendiohs mạn, cahndudo ye mạn.

10 Ihyan chahn ne, numa dito ye rạhn ye:

—Dihve nuhn Dendiohs, ndih che ạma ndah ne, ne redinahn ne ndudo yahn ne, ¿ticuạhn techecạde ne yahn nuhn, din ne castigo ihyan iyehnse che chihno ye nuhn ne?

11 Tuhme ndondạ tạh ihyan chahn tino cua che cuahtenun ye, ne rạhn Dendiohs ri ye ihyan che cuahte tuhno ca ye nde conan ndạ nducoyạca ihyan che namin ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, redin ye ntiyon yahn ye, che a va cạde che cạhno ihyan iyehnse ihyan nduhcạ che chihno ye ihyan chahn.

12 Cuahn che ndeh Dihvo vo tạma sello nạn che chi ạn ne, ndihcheró che ạma nuhn yạhn. Yạhn ne, ạma chi cuan, nduhcạ che ro tino cuan ro. Iyo ne, ạma chi cuạh nduhcạ che ro yun ro.

13 Iyon ne, chera numachahte iyehnse nduhcạ che ra higo cuahn che rano yuhne tạn.

14 Dehtenduh che chenan nạn ro ne, chihno anduhnecạ che nedihno chi. Ico mạn, yạhn cuma che vate vạn nuniyạhn mạn ne, chihno ndahchetạhn.

15 Tuhme nducoyạca ihyan che chenan cuma ye vederihquentiyon mạn, ihyan ndinạn mạn, ihyan nạhn mạn, ihyan cuihca mạn, ihyan ndinạn yahn sandạdo mạn, ihyan che redin ye ntiyon yahn ihyan mạn, ihyan che redin ye ntiyon yahn mạn ye mạn, nducoyạca ihyan chahn ne, chahtenun ndeh ye chete iviyạva mạn, tinduh rendah tu mạn.

16 Nde ạma nahn ye che ico mạn, yạva mạn, cora ndudo ihyan cạva che chendih ihyan, ne Dendiohs, ihyan min che va ye rihquentiyon ye mạn, Dihvo vo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino, ihyan min che quenan cuma che din ye castigo ihyan chahn numacuahn vedetạn mạn ne, hua ndihchero ye ihyan,

17 te a ndạ ro che co ye castigo yah, ne nde ạma ye hua cocha ye.

7

Ihyan nación yahn Israel che ndeva Dendiohs

1 Chihno min ne, ndihcheró cun ángel che vatendi ye ntạhn cuaco iyehnse. Ihyan chahn ne, nda ye vederihquentiyon che hua cuahnecun ye che cuano yuhne numachahte iyehnse, ndiyạhn mạn, vạn yạhn mạn, nạn nuniyahn mạn.

2 Namin ndihcheró tạma ángel che ndạ ye, cochi ye cuạhn nạn che riquendạh yạhn, nda ye sello yahn Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero. Rạhn ángel me numa dito ye ri ye nduh che cun combiero yahn ye che vatendi ye iyehnse, ihyan chahn che nda ye vederihquentiyon che din ye che chuhrihn ihyan iyehnse:

3 —Codin nchuhn cudạdo che hua
cuano yuhne tạn ndiyạhn mạn, vạn
yạhn mạn, nạn nuniyạhn mạn,
numanahn che metah nahn vo sello
chata nducoyạca ihyan yahn
Dendiohs yuhn vo.
4 Tuhme chihneván nduhva yạhn
ihyan nación yahn Israel che chenan
sello ihyan, ne ri ye ạma ciento
quenan o raco cun mil ihyan chahn.
5 Nạn ndạta yahn Judá ne, ndichio
mil ye, nạn ndạta yahn Rubén ne,
ndichio mil ye, nạn ndạta yahn Gad
ne, ndichio mil ye,
6 nạn ndạta yahn Aser ne, ndichio
mil ye, nạn ndạta yahn Neftalí ne,
ndichio mil ye, nạn ndạta yahn
Manasés ne, ndichio mil ye,
7 nạn ndạta yahn Simeón ne,
ndichio mil ye, nạn ndạta yahn Leví
ne, ndichio mil ye, nạn ndạta yahn
Isacar ne, ndichio mil ye,
8 nạn ndạta yahn Zabulón ne,
ndichio mil ye, nạn ndạta yahn José
ne, ndichio mil ye, ne nạn ndạta
yahn Benjamín ne, ndichio mil ye.

Ạma yạhn ihyan chenun ye tino cua

9 Chihno min ne, ndihcheró ạma
yạhn ihyan che chica ye
numachahte iyehnse, queri ạma
nación mạn, queri ạma nạn ndạta
yahn ye mạn, queri ạma nạn devạco
mạn. Nto dạma nducoyạca ye,
vatendi ye cuạhn menạn nạn che va
Dendiohs mạn, nạn che nti Dihvo vo,
ihyan min che chih ye nduhcạ ạma
itecuche lihn che chi te vedino nạn
Dendiohs mạn. Ạma yạhn ihyan
chahn che nde ạma ihyan hua co cạh
duche ye ihyan. Chenun ye tino cua,
chetah tạh queri ạma ye yạta iyon.
10 Rạhn nducoyạca ye numa dito
tuhcạ:

Ndih Dendiohs yahn nuhn che va ne
rihquentiyon ne mạn,
ndih Dihve nuhn che chih ne cạva
nuhn nduhcạ ạma itecuche
lihn che chi te vedino mạn,
rendeva nuhn yavenạn nchuhn che
ndedevahn ne nuhn.

11 Namin nducoyạca ángel vatendi ye
ntạhn cuaco nạn va ihyan ndinạn
me mạn, nạn che chenun nduh che
cun che decạ ro ite decạ ro me mạn,
nduh che ndico cun indihte chahn
mạn, ne chehntihya ye, ndeva ye
yavenạn Dendiohs.
12 Rạhn ye:
—¡Tihcạ! Redin yahn che ndeva
nducoyạca nuhn yavenạn ne, nte
nuhn nundihve cuahn ndih
numacuahn ro, te quenan cuma ne
vederihquentiyon chahte mạn,
nducuahn vededevano mạn, ne hua
ndạ ro che cuihno.
13 Tuhme tumerune ạma cha
indihte chahn u:
—Ihyan sih che chenun ye tino cua
ne, ¿a devene duh ihyan ye mạn, ti
chica ye mạn ne?
14 Ndahconán yahn ye:
—Hua devanó, ate rạhcó te a
devano mạn ne.
Tuhme rạhn ye ri ye u:
—A ihyan sih che chuh ye vedeyah
che chihnde iyehnse. Chitahno ye
Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn
che chi te vedino nạn Dendiohs. A
ndevahn ye. Anduhnecạ ndete che
nạno ye tino yahn ye, ndo cua nduco
yun yahn Dihvo vo.
15 Chemin che chenun ye muhn
vahchetero, rendeva ye yavenạn
Dendiohs nde ro nde rạhn. Dendiohs
ne, conduco ye ihyan, din ye cudạdo
ihyan.
16 Ametah chuhrihn ye, nuhn ye
che cheh ye mạn, che cuh ye mạn,
ametah chuhrihn ye, cuahtenun ye
vạn yạn mạn, vạn ihno mạn,
17 te nduhcạ che redin ihyan
cudạdo itecuche yahn ye, riquenda
ye ite, rih te nune ne, tihcạ din Dihvo
vo Jesucristo cudạdo ihyan chahn,
ndeva ye ihyan, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro. Ihyan
chahn ne, din Dendiohs che ạma co
yeno ye, ametah ndaconan cadino
ye deh che vederạn mạn, deh che
cuaco ye mạn.

8

Ndeh Dihvo vo Jesucristo tạma sello nạn chi ndache

1 Cuahn che ndeh Dihvo vo tạma
sello nạn che chi ndache ne, co
tenduh mạhn ura ạma chi dihn
vahchetero.
2 Chihno min ne, ndache ángel
chahn che vatendi yạn ye nạn
Dendiohs ne, ndihcheró che ndondạ
tạh ye ạma trompeta queri ạma ye.
3-4 Tuhme ndạ tạma ángel, nda ye
ạma cu diyạhnguạn che richenun
cuhn, ne cuahn ye nạn ta
diyạhnguạn me che va nạn
Dendiohs. Ndondạ tạh ye ạma ndeh
cuhn cạva che cạhquiyạhn ye, ne cạ
yạhme yahn ura che revạh ihyan
yahn Dendiohs.
5 Cuahn che chihno chiche cuhn
me ne, chetạh ángel me nducoyạhn
nạn ta, chih ye chete cu che
richenun cuhn me, ne chihtera ye
numachahte iyehnse. Ndetahno
nuhn yạhn mạn, chiya cuah mạn,
chine dạve mạn, ạma yudo chi mạn.

Tive ángel chahn trompeta

6 Tuhme chahteyạn ángel chahn
cạva che tive ye trompeta yahn ye.
7 Cuahn che tive ạma ye ne, chera
yun mạn, yạhn mạn, yun mạn,
numachahte iyehnse, ne chihno
chiche a nahn mạhn yạhn mạn, a
nahn mạhn yạhn rahte mạn,
nducuahn chano mạn.
8 Cuahn che tive tạma ángel ne,
ạma che decạ ro ico decạ ro, ạma
riche, chendạhnun chete nuniyạhn,
ne a nahn mạhn nuniyạhn
ndạcondạ yun.
9 Namin bạrco che vatechica nạn
nuniyạhn ne, a nahn mạhn va
chihno ndeh, ne a nahn mạhn va ite
che chenun te vạn nuniyạhn chihno
chih te.
10-11 Cuahn che tive tạma ángel nạn
che a chi ino ye ne, ạma iyon ndico
che duche Ajenjo, ạma riche, chica
nạn ro, chera vạn nune che va
iyehnse, ne a nahn mạhn va ico
mạn, vạco nune mạn, ndạcondạ
nune yạ. Ạma yạhn ihyan chih ye,
din nune yạ me.
12 Cuahn che tive tạma ángel nạn
che a chi cun ye ne, chihno a nahn
mạhn dave yahn yạhn mạn, dave
yahn iyo mạn, dave yahn iyon mạn,
ne a nahn mạhn yạhn ne, chiya dạh
mạn, a nahn mạhn yạn ne, hua
quendihco dave iyo mạn.
13 Tuhme ndihcheró ạma ángel che
quechica ye devạn yuhne nạn mạhn
nạn ro, ne chihneván che rạhn ye
numa dito ye:
—Chevạh ihyan iyehnse, ¡ạma yah
rí cạva ye cuahn che tive te ino ángel
chahn trompeta yahn ye!

9

1 Cuahn che tive tạma ángel nạn
che a chi uhn ye ne, ndihcheró ạma
ihyan che decạ ro iyon decạ ro ye,
chica ye nạn ro, chiya ye ndiyạhn.
Ndondạ tạh ye ạma llạve yahn
infierno.
2 Ndetạhno che nạhne ye ne,
quendạh yạhme nduhcạ che
riquendạh nạn ạma horno chahte,
ne ạma chi man numachahte.
3 Vạn yạhme me ne, quendạh
yạhcadạhn che chenan cuma te
vederihquentiyon nduhcạ
vederihquentiyon che chenan cuma
itedahn.
4 Din Dendiohs che hua cheh te
chano mạn, yạta yahn yạhn mạn,
atenạn ihyan che hua chenan sello
yahn Dendiohs chata ye va che din
tạn te nduco ye.
5 Cahnecun Dendiohs che cạh te
ihyan chahn chete che uhn iyo, ate
hua cahnecun ye che cạhno te ihyan.
Ạma rendih run yahn te nduhcạ che
rendih run yahn itedahn.
6 Checadinó te cuahn che conahn
chemin ne, ạma nahn ihyan che coh
ye, ate metah vederih cạva ye ro
min, te va che co ye castigo.
7 Yạhcadạhn chahn ne, ạma
vateyạn te nduhcạ che rahteyạn
cabạllo che rahn te vạn cạnda. Tin te
ne, chenan ạma nạn che decạ ro
corona diyạhnguạn decạ ro. Nạn te
ne, decạ ro nạn ihyan decạ ro.
8 Yudo tin te ne, ạma rahno
nduhcạ yudo tin ndạhta. Dihyon te
ne, nduhcạ dihyon león.

9 Dạte yahn te ne, nduhcạ cu che
renun ticua sandạdo che
rendedevahn sạhn tihcạ. Cuahn che
rạ te ne, ạma yudo rahco reche te
nduhcạ che rahco cạrro che rindạ
yuhdo vạn cạnda.
10 Nducodahn te ne, chendudo yạn
yahn nduhcạ itedahn, ne va
vederihquentiyon yahn cạva che
cạh te ihyan chete che uhn iyo.
11 Angel yahn infierno che ndinạn
ye yahn te. Devạco hebreo ne, duche
ye Abadón, ne devạco griego ne,
duche ye Apolión. Tihcạ duche ye, te
ihyan min che redecuihno ye ihyan.
12 Nduco chemin ne, a chuh ạma
nạn vedeyah, ate renda ca te o.
13 Cuahn che tive tạma ángel nạn
che a chi ạn ye ne, chihneván ạma
ndudo che chica nạn ta diyạhnguạn
me, vạn nduh che cun dihne te che
ninetạve me,
14 ne rạhn ri ángel che cade tive ye
trompeta me:

—Cuentate nduh che cun ángel che
nchiche ye chihto ico chahte che
duche Eufrates.
15 Angel chahn ne, chenan rino ye
nde ndạ ura min che ntạte ye, te
chenan cuma ye ntiyon che ndạ ura
min ne, va che cạhno ye a nahn
mạhn va ihyan iyehnse.
16 Chihneván nduh va yạhn
sandạdo yahn ye che chendudo se
yuhdo, ne ri se o ciento millón.
17 Ndihcheró che chenun se cu che
duche coraza. Color yahn ne, cuạh
mạn, cue nạn ro mạn, cuạn mạn.
Cabạllo yahn se ne, nduhcạ nạn león
tihchan nạn te. Chende te ne,
riquendạ yạhn mạn, yạhme mạn,
azufre mạn.
18 Nduco yạhn mạn, yạhme mạn,
azufre mạn, che riquendạh chende
te ne, chihno te a nahn mạhn va
ihyan iyehnse.
19 Cabạllo chahn ne, chenan cuma
te vederihquentiyon che cạhno te
ihyan nduco chende te mạn,
nducodahn te mạn. Nducodahn te
ne, nduhcạ cu tihcạ, ne nduco
chemin ne, renuhn yah te ihyan.
20 Ihyan che ndevahn ye che hua
chihno te ihyan ne, hua nto ino ye
nunde yahn ye, quendi ye rendeva
ye yavenạn vaco chihngạ mạn,
dehtenduh che redendah mạn ye,
redin ye dendiohs yahn ye mạn.
Dehtenduh chemichan ne, redindah
ye nduco diyạhnguạn mạn,
diyạhngua mạn, cu cuạn mạn, tu
mạn, yạhn mạn, ne ndere chenan
ndutinạn, ate hua ronạn, ndere
chenan revan, te hua rihnevan,
ndere chenan cạh, te hua rica.
21 Ihyan chahn ne, hua nahn
cạhcomạn ye yune chihngạ yahn ye.
Tahque ndah ye ne, quendi ye rihno
ye vih mạn, reduco ye mạn, redin
cuah ye mạn, ndere rahtenan ye
nduco ihyan che hua nihnevạco
nduco ye mạn.

10

Ạma ángel nda ye ạma cạca lihn

1 Chihno min ne, ndihcheró tạma
ángel che detino ye chica ye
vahchetero, chiya ye ndiyạhn.
Quendihco ạma man ntạhn cuaco
chihto nạn ye mạn, quendihco ạma
curecuhnde nihno tin ye mạn. Nạn
ye ne, ạma diyạhn ro nduhcạ yạhn
che quenan nạn ro. Cạh ye ne,
nduhcạ che ro ruchiyạhn tihcạ ro.
2 Nda ye ạma cạca lihn nentạh ye.
Chihno ye cạh cuạco ye nạn
nuniyạhn, ne cạh cueh ye ne, chihno
ye ndiyạhn.
3 Tuhme cah ye numa dito ye, ne
ndudo ye ne, nduhcạ ndudo león
cuahn che retuhche te. Cuahn che
cah ye ne, chihneván ndache yune
ndudo che ạma yudo chenun
nduhcạ che rine dạve.
4 Chihno min ne, a va yạn che
dirún deh conahn ndudo chahn, ate
ndaconan chihneván tạma ndudo
che chica vahchetero che rạhn
nducó:

—Conun ine nduh che ndache
ndudo che chihneven, ne hua diron.
5 Tuhme ángel me che nihno cạh ye
nạn nuniyạhn mạn, ndiyạhn mạn
ne, ndihcheró che chenihyon ye tạh

cuạco ye nạn ro, ne chihneván che rạhn ye:
6 —Nde muhn nde nạn Dendiohs,
ihyan min che va ye cuahn dạma
mạn, ihyan min che dendah ye nạn
ro mạn, iyehnse mạn, nuniyạhn
mạn, nducuahn che va mạn, a nun
cuahn conahn
7 ndudo yahn ye che cạh ye
checadino ihyan profeta yahn ye,
che nde hua devano ihyan ro
menạn. Cuahn che tive tạma ángel
nạn che a co ndache ye ne, conahn.
8 Tuhme ndudo che a chihneván
menạn che chica vahchetero ne,
ndaconan rạhn nducó:
—Cochi, cotah cạca che nda ángel
che nti ye nạn nuniyạhn mạn,
ndiyạhn mạn.
9 Tuhme cháhn nạn ángel chicá
cạca me ihyan, ne rạhn ye ri ye u:
—Ngạ, cocheh. Ura che cheh ne,
ạma yạde chihn nduhcạ che rihn
nedih yahn, ate cuihno cheh ne,
ndacondạ yạ.
10 Chéh cạca me, ne chinahn
nduhcạ che rạhn ángel me ri ye u.
11 Tuhme chihneván tạma ndudo
che rạhn ri u:
—Va ca ndudo che diron yahn
dehtenduh che va che cuahno co
ạma yạhn ihyan, queri ạma nación
mạn, ndạta yahn ye mạn, devạco
yahn ye mạn, yahn che va che
cuahno co ihyan ndinạn mạn.

11

O ihyan che cuahndudo ye ndudo yahn Dendiohs

1 Chihno min ne, ndondạ tạh ạma
nducocade, ne chihneván che rạhn
Dendiohs ri ye u:
—Cuedecade yạco chahte yáhn
mạn, nạn ta mạn. Namin codin
doche ihyan che chenun ye chete,
rendeva ye yavenán.
2 Ate hua decade cuạhn chevah, te
min ne, a ndondạ tạh sạhn tạma
nación, ne condinun condinạhno se
yạn yáhn chete che o raco o iyo.
3 Cuedevene te dechúh o ihyan che
chenun ye tino cuan, cuahndudo ye
ndudo yáhn chete che ạma mil
quendudo o ciento ino raco ro.
4 Nạn Ndudo yahn Dendiohs nạn
che ndirun yahn o yạhn olivo mạn, o
candelero mạn, che vatendi nạn
Dendiohs, ihyan min che
rihquentiyon ye iyehnse ne,
checadinó te chemin ne, a yahn
ihyan che o chahn che cuahndudo
ye ndudo yahn Dendiohs.
5 Ndete che vate ihyan che nahn
din tạn ye nduco ihyan chahn ne,
quendạh ruchiyạhn chende ye, ne
cuihno cuco ye. Nducoyạca ihyan
che din tạn ye nduco ihyan chahn
ne, va che coh ye.
6 Cuahtenan cuma ihyan chahn
vederihquentiyon cạva che din ye
che hua cuan co numanahn che
cuahndudo ye mạn, che din ye che
nune ne, ndacondạ yun mạn, che
din ye che cuhnde nducuahn nạn
vedeyah iyehnse adehno ura che
nahn ye mạn.
7 Ate cuahn che a dinahn ye ntiyon
che cuahtenan cuma ye ne, quendạh
ạma ite tạn nạn infierno, cuhma te
nduco ye, ne cạhno te ihyan.
8 Cotạve ye cuạn yune viyạn, yạn
chahte me nạn che quenan yạh
Dihvo vo Jesucristo. Nạhn cuạn ne,
rạhn ihyan te yạn min ne, a nahn
dạma nduco Egipto mạn, nduco
Sodoma mạn.
9 Nducoyạca ihyan, queri ạma
nación mạn, ndạta yahn ye mạn,
devạco yahn ye mạn ne, ndihchero
ye tenạhn chahn chete che ino ro
quenan mạhn, ne hua cuahnecun ye
che cuehche ye.
10 Ihyan iyehnse ne, ạma co yeno
ye cuahn che coh ihyan chahn, nde
tuno dechuh ạma tạma ye vedino
yahn vih. Ạma co yeno ye che coh
ihyan chahn, te ạma chuhrihn ye
yahn vederihquentiyon che
cuahtenan cuma ye.
11 Ate cuihno ino ro quenan mạhn
ne, ndedetuhche Dendiohs ihyan, ne
nducoyạca ihyan che ndihchero ye
ne, ạma dihya ye co.
12 Cahnevan ihyan chahn ạma

ndudo che cạca nạn ro, ạma dito cạhma nduco ye:
—Cochi nchuhn.
Tuhme nducoyạca ihyan che hua ri rendihche ye ihyan chahn ne, ndihchero ye che ndạ ye vahchetero vạn man.
13 A ura min no ạma nuhn yạhn, ne ạma ndeh cuạn cora vah viyạn, coh ndache mil ihyan. Ihyan che hua coh ye ne, ạma dihya ye co, nde tuno ndeva ye yavenạn Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero.
14 Nduco chemin ne, co o yune che cuhnde vedeyah, ate renda ca tạma.

Nạn che chi ndache ángel che tive ye trompeta

15 Cuahn che tive tạma ángel nạn che a chi ndache ye ne, chihneván che ạma yudo chenun ndudo yahn ạma yạhn ihyan vahchetero che rạhn tuhcạ:
Nducuahn vederihquentiyon che va iyehnse ne, a ndondạ tạh
Dihvo vo Dendiohs mạn, Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che dechuh ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse mạn.
Dihvo vo Dendiohs cạhcantiyon ye numacuahn ro.
16 Tuhme nduh che ndico cun indihte chahn ne, chehntihya ye, ndeva ye yavenạn Dendiohs,
17 ne rạhn ye:
Dihve nuhn Dendiohs che ạma chahte vederihquentiyon quenan cuma ne mạn, che va ne numacuahn ro mạn,
rente nuhn nundihve cuahn ndih yahn che chihco ro ne vederihquentiyon chahte yahn ne mạn,
canạn rihquentiyon ne numa dito ne mạn.
18 Chi tạn ihyan iyehnse,
ate a ndạ ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ye mạn, tenạhn man,
din ne castigo ihyan che hua ri rendihche ye ndih mạn,
decuihno ne ihyan che redetohnan ye iyehnse mạn.
A ndạ ro che ndeva ne ihyan profeta yahn ne mạn,
nducoyạca ihyan yahn ne, a chahte o hua chahte vederihquentiyon chenan cuma ye mạn.
19 Tuhme vahchetero nạn che va Dendiohs ne, ndihcheró yave nạn che quenun ndah ndudo che cạh ye che ndedevahn ye ihyan yahn ye. Ura min ạma nuhn yạhn mạn, ạma chiya cuah mạn, ạma chine dạve mạn, ạma chera yun mạn.

12

Ihyan ndạhta che cuhn ite tạn nduco ye

1 Vạn yạhnde yáhn ne, ndihcheró che chinahn ạma vederihno nạn ro. Chihnde ro ạma ihyan ndạhta che decạ ro dave yahn yạhn decạ ro tino yahn ye mạn, che quenun tin ye ạma corona che chenan ndichio iyon mạn, ne cuạhn ndiya cạh ye ne, quenan iyo.
2 Ihyan min ne, rah ye che a ra yah chete ye, te ndạ ura che cuacoyạhn ye.
3 Tuhme chihnde ro ạma ite tạn che ạma yu cạ te. Ite min ne, cuạh te, ne chenan ndache tin te mạn, ndiche dihne te mạn. Queri ạma tin te ne, quenun ạma corona.
4 A nahn mạhn va iyon che chendihco nạn ro chihtera te nde ndiyạhn nduco nducodahn te. Chandi yạn te nạn ihyan ndạhta me cạva che cheh te dạya ye ndetạhn che cuhndeyạn.
5 Ihyan ndạhta me ne, chacoyạhn ye ạma decuạh chạhn che a va cạde che cạhcantiyon numachahte iyehnse. Ạma chahte vederihquentiyon conan cuma, nde ạma ihyan hua co ndạhco ndiya ye. Ate hua chi cheh te decuạh me, te ndeva Dendiohs, chaconahn ye nạn vederihquentiyan yahn ye.
6 Tuhme chano ihyan ndạhta me, cuahn ye conan ye ạma cuạn yạhn nạn che metah duhva nạn che a ndihcoyạn Dendiohs. Min

cạhcacheh ye ihyan chete che ạma mil quendudo o ciento ino raco ro.
7 Adive ne, Miguel nduco ángel che rihquentiyon ye ne, cuhn ye nduco ite tạn me mạn, ángel yahn te mạn.
8 Hua chicha te, ne ametah chi chahtenan te vahchetero nduco vih.
9 Tahque ndah ne, chacondạh ye ite nduco ihyan yahn te nde ndiyạhn. Ite tạn me ne, a chemin che chundah, sạhn min che ndacondạ se cu ro menạn me mạn, sạhn min che quechica numachahte iyehnse, rihncheh se ihyan mạn.
10 Tuhme chihneván ạma ndudo vahchetero che ạma dito rạhn:
—A chihco ro Dendiohs yuhn vo vederihquentiyon chahte che quenan cuma ye, a ndero ndi che a ndedevahn ye ihyan yahn ye. Dechuh ye Dihvo vo Jesucristo, cạva che ndedevahn ye ihyan iyehnse, ne a ndạ ro che ndondạ tạh ihyan min vederihquentiyon, cuanạn cạhcantiyon ye. Tihcạ, te a denda chundah, sạhn min che ricanunde se yahn dihno vo nạn Dendiohs nde ro nde rạhn.
11 Dihno vo chahn ne, ndạhco ndiya ye vederihquentiyon yahn se, te chi chahtino ye Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ama itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs, quendi ye cahndudo ye Ndudo Ndah yahn ye, nde hua din vạh ye sạhn andahre va che coh ye.
12 Chemin che nchuhn che vate ne vahchetero ne, cuahte ne vedeyeno. Me nchuhn che vate ne iyehnse mạn, che vatechica ne nạn nuniyạhn mạn ne, ¡yah rí cạva ne!, te nducote denda chundah ne, numacuahn vedetạn cochi se vạn nchuhn, ne a devano se te cuihno te neve ro me, a cuihno vederihquentiyon yahn se.
13 Cuahn che chendạh ite tạn me nde ndiyạhn ne, quendạh te ihyan ndạhta me.
14 Ate ihyan ndạhta me ne, din Dendiohs che quenan reche ye nduhcạ reche ihya, nduco tihcạ ndevahn ye, ne quendihco yạco ye, cuahn ye yạhn nạn che metah dehva. Min cạhcacheh Dendiohs ihyan chete che ino nduyo quenan mạhn.
15 Ite tạn me ne, tendạh te nune chende te cạva che ndo ạma ico, canerine ihyan ndạhta me.
16 Ate hua dehva chi yahn ye, te chehchenun yạhn min, ne chera nun nune me.
17 Nduco chemin ne, ạma chi tạn ite min nduco ndạhta me, ne cuahn te, din tạn te nduco ndạta yahn ye, ihyan chahn che redinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.

13

O ite tạn

1 Vạn yạhnde yáhn ne, anduhnecạ ndete che chandí chihto nuniyạhn. Min ndihcheró ạma ite tạn che chenan ndache tin te mạn, ndiche dihne te mạn. Queri ạma dihne te ne, quenan ạma corona, ne queri ạma tin te ne, quenan ạma ndudo che chihngạ rạhn yahn Dendiohs.
2 Ite min ne, decạ ro yạhyan de cạ ro te. Cạh te ne, nduhcạ cạh oso, ne chende te ne, nduhcạ chende león. Ite tạn che quendạh te ihyan ndạhta me ne, ndạco te vederihquentiyon che quenan cuma te tạh ite che decạ ro yạhyan decạ ro me cạva che cạhcantiyon te menun te.
3 Ite che decạ ro yạhyan decạ ro me ne, ạma tin te ne, ạma yah, adeche coh te. Ate ndoyahn te, ne ạma rahn ino ihyan iyehnse, ne chinduco ye ite.
4 Ihyan iyehnse ne, ndeva ye yavenạn ite ndinạn me yahn che ndạco te vederihquentiyon yahn te tạh ite che tạma me. Namin ndeva ye yavenạn ite che ndondạ tạh te vederihquentiyon me, ne rạhn ye yahn te:
—Metah nde ạma ihyan nduhcạ te. Nde ạma ye hua co ndạhco ndiya ye vederihquentiyon yahn te.
5 Namin ndondạ tạh te vederihquentiyon che ndonan mạn te ite mạn, chihngạ cạhma te yahn

Dendiohs mạn, ne cahnecun Dendiohs che cạhcantiyon te chete che o raco o iyo.
6 Chihngạ rạhn te yahn Dendiohs mạn, ndạhchenan te vahchetero nạn che va ye mạn, ihyan yahn ye che chenun ye min mạn.
7 Namin cahnecun ye che cuhma te nduco ihyan yahn ye nde ndạhco ndiya te ihyan, ne nuhnde tạh te vederihquentiyon che cạhcantiyon te nducoyạca ihyan iyehnse, queri ạma nación mạn, queri ạma ndạta yahn ye mạn, devạco yahn ye mạn.
8 Nạn libro yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs ne, nde ro che metah cuhnde iyehnse ne, chenan cạca ihyan che chenan cuma che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro, ne nducoyạca ihyan che hua chenan che duche ye nạn libro me ne, ndeva ye yavenạn ite min.
9 Nducoyạca nchuhn, cuendedecadino ndah ne yahn ndudo che cạhmá.
10 Cuedevano ne te nducoyạca ihyan che din ye preso ihyan chenạhn ne, namin va che co ye preso, ne ihyan che cạhno ye ihyan ne, namin nduco vederih min va che coh ye. Chemin che ihyan yahn Dendiohs ne, nahn che cuahtenan cuma ye vedechahtino mạn, nahn che quendi ye cotahno ye Dihvo vo Jesucristo mạn.
11 Chihno min ne, ndihcheró tạma ite tạn che quendạh ro te ndiyạhn. Ite min ne, chenan o dihne te che decạ ro dihne itecuche lihn decạ ro, ne numacuahn vedetạn rah tạ te.
12 Quenan cuma te vederihquentiyon yahn ite che chi yah tin me, ne redinahn te yahn te, nde redin te fuerza ihyan iyehnse che ndeva ye yavenạn ite min.
13 Redin te vederihno rahte nde redin te che ra yạhn che rica nạn ro, rendihchero ihyan.
14 Ite ndinạn me, ite min che ndoyahn te che ndạca yah tin te nduco espạda ne, cạh yune te che din ite che tạma me vederihno, ne nduco chemin chihncheh te ihyan iyehnse, chinun te ihyan che ntạve ye ite ndinạn me.
15 Cuahn che a ntạve ye ite che ndinan me ne, ndondạ tạh ite che tạma me vederihquentiyon che din te che conun ico mạn, che co cạhma mạn, ne cạhcantiyon te che coh ihyan che hua ndeva ye yavenạn.
16 Chihquentiyon te che ihyan che rinduco ye ite, nde checạhya nde checune, ihyan cuihca mạn, ihyan chevạh man, ihyan che redin ye ntiyon yahn ihyan mạn, ihyan che redin ye ntiyon yahn mạn ye mạn, che conan cạde yahn ite ndinạn yahn te tạh cuạco ye o chata ye.
17-18 Nde ạma ihyan hua co cua ye, nde hua co ndihcue ye, ndete che hua quenan cạde yahn te ihyan. Cạde min ne, número ạn ciento quenan ino raco ạn, ne nahn che ndedecadino nchuhn nduco cudạdo cạva che conahn ne deh conahn.

14

Ihyan che ạma ciento quenan o raco cun mil chahn ne, chita ye ạma himno ra, ndeva ye yavenạn Dendiohs

1 Chihno min ne, ndihcheró Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs, nti ye tingüete che duche Sion, ne nduco ye ihyan che ạma ciento quenan o raco cun mil chahn che chenan cạde chata ye che duche Dihvo vo mạn, Chido vo Dendiohs mạn.
2 Chihneván che ri ihyan arpa, ne ạma yudo chenun che ca nạhn nạhn rahco mạn, nduhcạ che rine dạve mạn.
3 Tuhme canạn rita ihyan chahn ạma himno ra nạn va Dendiohs, min nạn che chenun nduh che cun che decạ ro ite decạ ro me mạn, nduh che ndico cun indihte chahn mạn. Nde ạma ihyan hua co conun ino ye himno min, atenạn ihyan che ạma ciento quenan o raco cun mil chahn

che ndedevahn Dendiohs ihyan vạn ihyan iyenhse.
4 Ihyan che ạma ciento quenan o raco cun mil chahn ne, hua chahtenan cuma ye ndạhta. A ihyan chahn menạn vihca che ndihco vih Dendiohs ihyan cạva che din ye ntiyon yahn ye mạn, ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo mạn. Rinduco ye Dihvo vo nạn ntiyon yahn ye adecotino che quechica ye.
5 Ihyan chahn ne, hua nte ye nde ạma ndudo cuendo, dave yavenạn ye nạn Dendiohs.

Ino ángel

6 Chihno min ne, ndihcheró ạma ángel che quechica ye devạn yuhne mendạhn nạn ro, nda ye vederihquentiyon che cuahndudo ye Ndudo Ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, cahnevan nducoyạca ihyan iyehnse, queri ạma nación mạn, ndạta yahn ye mạn, devạco yahn ye mạn.
7 Rạhn ángel me numa dito ye:
—Cuenevahnecun nchuhn Dendiohs, ihyan min che dendah ye nạn ro mạn, iyehnse mạn, nuniyạhn mạn, vạco nune mạn. Cuendeva ne yavenạn ye, te a ndạ ro che techecạde ye.
8 Tuhme quendạh yahn tạma ángel, ne rạhn ye:
—Ihyan yạn Babilonia che ạma chi nạn chi chahte ne, a denda ye. Ihyan chahn ne, ndere chahtechica ye, chahtendihco ye nunde, nde tihyon yune ye ihyan numachahte iyehnse che dama chi ye nduco ye. Ate mạn ne, a denda ye.
9 Quendạh yahn tạma ángel nạn che chi ino ye, ne ạma dito rạhn ye:
—Ihyan che ndeva ye yavenạn ite tạn che ndinạn me mạn, che ndeva ye yavenạn che ntạve ye che conan menun te mạn, che cuahnecun ye che conan cạde yahn te tạh ye o chata ye mạn ne,
10 numacuahn vedetạn din Dendiohs castigo ihyan, cuahtenun ye vạn ruchiyạhn che riche nduco azufre. Nạn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino mạn, nạn ángel yahn Dendiohs mạn ne, va che co ihyan chahn castigo yah.
11 Cuahn dạma cuahtenun ye min vạn ruchiyạhn, chuhrihn ye nde ro nde rạhn.
12 Chemin che ihyan yahn Dendiohs, ihyan chahn che renevahnecun ye vederihquentiyan yahn ye mạn, riquendi ritahno ye Dihvo vo Jesucristo mạn ne, nahn che cuahtenan cuma ye vedechahtino.
13 Tuhme chihneván ạma ndudo che chica vahchetero che rạhn ri u:
—Codiron tuhcạ: “Ạma ndah ro yahn tenạhn che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo cuahn che chahtenan ye iyehnse.” Namin codiron ndudo cuh che rạhn Vaco Ndah yahn Dendiohs: “Mạn ne, cuahte tuhno ye, a quenan nạn che din ye ntiyon yahn Dendiohs, chahtenan ye iyehnse. Nducote runecạde chahtenan ye min ne, mạn ne, ạma ndah ro yahn ye.”

Ndạ ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan

14 Tuhme ndihcheró ạma man cua, ne menạn man me ne, va ihyan min che rinduco ye nducoyạca ihyan. Quenun tin ye ạma corona diyạhnguạn, ne nda ye ạma hoz che ạma can.
15 Ura min chica tạma ángel vahchetero nạn va Dendiohs, ne numa dito ye rạhn ye ri ye ihyan min:
—A ndạ ro che ndevạhn ne ndute ndạta che va iyehnse. Cuica ne trigo, cuenedin dạma ne, te a va yạn.
16 Tuhme ihyan che va ye nạn man me ne, chica ye trigo nduco hoz yahn ye, nedin dạma ye.
17 Chihno min ne, chica tạma ángel vahchetero nạn va Dendiohs, ne namin nda ye ạma hoz che ạma can.
18 Tuhme ángel che redin ye cudạdo yạhn nạta me ne, chica ye min, ne numa dito ye rạhn ye ri ye ángel che nda ye hoz me:

—Cotah hoz yehn, ne cuique ndute yahn dihyo uva che va iyehnse, te a nine.
19 Dinahn ángel me, ne chica ye duhndo uva nduco hoz yahn ye, chih ye chete tanque nạn che va che cuhno. Checadinó te che cuhno uva chahn ne, conahn nduhcạ che din Dendiohs castigo yah ihyan nunde.
20 Ndihcheró che chihno uva chahn cuạhn chihto yạn Jerusalén. Cuahn che ndo ya tanque me ne, demạn yun ndiquendạh, chetuhn ntạhn cuaco chihto tanque me tenduh ino ciento kilometro, ne che yạno ne, rehche ạma cabạllo vạn yun me rahn nde nạn freno yahn te.

15

Ndache ángel che chenan cuma ye vederihquentiyon che din ye castigo ihyan iyehnse

1 Chihno min ne, ndihcheró che chinahn tạma vederihno chahte. Chihnde ro ndache ángel che chenan cuma ye vederihquentiyon che din ye castigo ihyan iyehnse. Nduco chemin ne, cuihnonan vedeyah che numacuahn vedetạn cạh Dendiohs ihyan.
2 Tuhme ndihcheró nạn che decạ ro tuyuno decạ ro me che chahte nduhcạ ạma vine. Ạma diyạhn ro nduhcạ ruchiyạhn. Chihto min ne, vatendi ihyan che hua nevahnecun ye ite tạn me mạn, che nentạve ihyan yahn te menun te mạn, che hua cahnecun ye che conan cạde yahn te ihyan mạn. Nda queri ạma ye arpa che a necạh Dendiohs ihyan,
3 ne rita ye himno che dirun Moisés, ihyan min che din ye ntiyon yahn Dendiohs mạn, dirun Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs mạn. Himno me ne, tuhcạ:

Dihve nuhn Dendiohs, ndih che ạma
chahte vederihquentiyon
quenan cuma ne,
¡ạma ndạhcạ nducuahn che din ne!
A ndih che rihquentiyon ne
nducuahn nación.
¡Ạma runecạde ne nạn
vederihquentiyon yahn ne!
4 Dihve nuhn, nducoyạca ihyan
renevahnecun ye ndih,
rendeva ye yavenan ne.
Atenạn ndih che ndah, te ndiyu
ihyan nunde ndih.
Ihyan nducuahn nación ndạ ye nạn
ne, ndeva ye yavenạn ne,
te a ndero ndi che ạma runecạde ne
nạn vederihquentiyon yahn
ne.

5 Chihno min ne, min vahchetero ndihcheró che nạne vah tino nạn che riya Dendiohs ro menạn.
6 Namin ndihcheró che quendạh ndache ángel, nda queri ạma ye vederihquentiyon che din ye che chuhrihn ihyan ro che cuihno iyehnse. Chenun ye tino cua che tuno diyạhn ro mạn, chenun ticua ye cinturón diyạhnguạn mạn.
7 Tuhme ạma cha che decạ ro ite decạ ro me, cạh ạma cuh diyạhnguạn queri ạma ye. Nduh che ndache cuh chahn ne, chenun ạma nạn nune, ne nduco chemin ne, numacuahn vedetạn din Dendiohs castigo ihyan iyehnse.
8 Ura min ạma chito yạhme nạn che quenun Dendiohs, ne nduco chemin chihnde ro che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye. Nde ạma ihyan hua co ndạ ye min nde cuihno co ihyan iyehnse castigo yah, din ángel che ndache chahn.

16

Ndache ángel nda ye ạma cuh queri ạma ye

1 Tuhme chihneván ndudo che ạma yudo chenun vahchetero che rạhn ri nduh che ndache ángel chahn:
—Cuahn ca ạma ca ạma nchuhn, ndạhco ya ne nune che chenun cuh yahn ne min iyehnse.
2 Cuahn che cuahn ạma ye, ndạhco ya ye cuh yahn ye ne, nducoyạca ihyan che chenan cạde yahn ite tạn me ihyan mạn, che rendeva ye yavenan che nentạve ihyan yahn te

menun te mạn ne, quendạh ạma yute che ạma yah ihyan.

3 Cuahn che cuahn tạma ángel nạn che chi o ye ne, ndạhco ya ye cuh yahn ye nạn nuniyạhn, ne ndacondạ yun nduhcạ yun yahn tenạhn, chih nducoyạca nạn ite che chenun te.

4 Cuahn che cuahn tạma ángel nạn che chi ino ye, ndạhco ya ye cuh yahn iyehnse ne, nducuahn ico mạn, vạco nune mạn, ndacondạ yun.

5 Tuhme ángel che va tạh ye vederihquentiyon che din ye cudạdo nune ne, ndeva ye yavenạn Dendiohs, ne chihneván che tuhcạ rạhn ye:

—Dihvé Dendiohs che va ne numacuahn ro, ndiyu ihyan nunde ndih. Redin yahn che din ne castigo ihyan sih tihcạ, cuh ye yun,

6 te a ihyan sih che chihno ye ihyan yahn ne mạn, profeta yahn ne mạn, chihtera ye yun yahn ye.

7 Namin chihneván tạma ndudo che chica nạn ta min vahchetero che rạhn:

—Dihve nuhn Dendiohs che ạma yudo vederihquentiyon che quenan cuma ne, cuạco rạhn ye, te numa cuạco techecạde ne yahn ihyan sih.

8 Cuahn tạma ángel nạn che chi cun ye, ndạhco ya ye cuh yahn ye nạn yạhn che quendihco nạn ro, ne quenan cuma yạhn me vederihquentiyon che cạhcayạhn ihyan iyehnse.

9 Ạma chiche nducoyạca ye, ate nde nduco nduh hua nto ino ye nunde yahn ye, nde hua ndeva ye yavenạn Dendiohs, ihyan min che va tạh ye vederihquentiyon che din ye castigo ihyan. Tahque ndah ye ne, chihngạ rạhn ihyan chahn yahn ye.

10 Cuahn tạma ángel nạn che chi uhn ye, ndạhco ya ye cuh yahn ye nạn che va ite tạn me rihquentiyon te, ne chi man mumachahte nạn che rihquentiyon te. Nducoyạca ihyan ne, nde tuno racondi ye, recạh dihyon ye chihya ye, te ạma retạh yah ihyan.

11 Rạhva ye yahn Dendiohs yahn che rechuhrihn ye che ra yah ihyan mạn, che chenan yute ihyan mạn. Nde tah hua ndạ yahn ye che nto ino ye nunde yahn ye.

12 Cuahn tạma ángel nạn che chi ạn ye, ndạhco ya ye cuh yahn ye chete ico chahte che duche Eufrates, ne tihnan ico me, ndo ạma yune cạva che chuh ạma yạhn rey che chica ye cuạhn nạn che riquendạ yạhn.

13 Tuhme ndihcheró ite tạn che ndinạn me mạn, ite tạn che quendạh vạn nune mạn, ite tạn che quendạh ro ndiyạhn, che redin cạ te che rahndudo te Ndudo yahn Dendiohs mạn. Chende queri ạma ite chahn ne, quendạh ạma vaco chihngạ che decạ ro yạhva decạ ro.

14-16 Vaco chihngạ chahn ne, redin vederihno, ne rahn numachahte iyehnse che renedin dạma nducoyạca rey ạma cuạn che duche Armegedón che devạco hebreo, cạva che cuhma ye ro che techecạde Dendiohs, ihyan min che ạma chahte vederihquentiyon quenan cuma ye.

Tuhme chihneván ndudo che rạhn Dihvo vo Jesucristo tuhcạ:

—Cuihco nchuhn cudạdo che cạhmá nduco ne. U ne, adenạn ndá nduhcạ che rendạ sạhn duco ura che hua vateyạn ihyan. Ạma ndah ro yahn nchuhn ndete che vateyạn ne ro min mạn, ndete che dave yavenạn ne mạn.

17 Cuahn tạma ángel nạn che chi ndache ye, ndạhco ya ye cuh yahn ye devạn yuhne, ne chihneván ạma ndudo che chica vahchetero nạn va ihyan ndinạn me. Ạma dito rạhn tuhcạ:

—Á chinahn vedeyah che nda nduh che ndache ángel chahn.

18 Tuhme chiya cuah mạn, chine dạve mạn, ạma yudo chi mạn, ạma nuhn yạhn mạn. Nde tahque ca dito ca nuhn che co cuahn che nuhn ro che vate ihyan iyehnse.

19 Yạn che nduhcạ yạn Babilonia che ạma chi nạn chi chahte ne, ndah, chi ino ndi. Namin nducuahn yạn rahte numachahte iyehnse ne,

chihno ndora. Tuhme numacuahn vedetạn din Dendiohs castigo yah yạn min che nduhcạ Babilonia.
20 Nducuahn ico rahte che vate iyehnse mạn, che vate chete nuniyạhn mạn ne, chihno ndora.
21 Namin chera yun vạn ihyan iyehnse. Ạma rahte, i tenduh o raco kilo queri ạma. Tuhme ạma chihngạ rạhn ye yahn Dendiohs yahn castigo yah che chera yun me.

17

Tạhn che ạma ndere quechica me

1 Chihno min ne, ndihcheró ạma cha ángel che nda ye nduh che ndache cuh chahn, ne rạhn ye ri ye u:
—Cochi ndihchero castigo che co tạhn che ạma ndere quechica me che va te nạn nuniyạhn.
2 Rey che vate se iyehnse ne, ndere chahtenan se nduco te, ne nducoyạca ihyan iyehnse ne, quendi ye yune chihngạ yahn te.
3 Tuhme din Vaco Dendiohs che chihnó che quenda ạma ángel u ạma cuạn yạhn nạn che metah duhva. Min ndihcheró tạhn ndere quechica me, quendudo te ạma ite tạn che cuạh te mạn, che chenan ndudo che chihngạ rạhn yahn Dendiohs numachahte te mạn. Chenan ndache tin te mạn, ndiche dihne te mạn.
4 Tạhn ndere quechica me, quenun te ạma tino morạdo mạn, cuạh mạn, ne necuco te diyạhnguạn mạn, tu diyạhn mạn, perla mạn. Nda te ạma vạso diyạhnguạn ndito dehtenduh che chihngạ, rihco ro nunde yahn te che ndere quechica te.
5 Nạn chata te ne, quenan che duche te che nde ạma ihyan hua renahn ye, ndirun tuhcạ: “Yạn che nduhcạ yạn Babilonia che ạma chi nạn chi chahte. Yạn che chihnde nducuahn nunde chihngạ, quendi yạn chenạhn.”
6 Checadinó che ndehdạme te yun yahn ihyan yahn Dendiohs che cahndudo ye Ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ne ạma cuahn inó chi yahn chemin.

7 Tuhme rạhn ángel me ri ye u:
—Hua cạhn ine co. Té che cadine deh conahn yahn tạhn min mạn, ite che quendudo te mạn, deh conahn yahn ndache tin te mạn, ndiche dihne te mạn.
8 Ite min ne, quenan te iyehnse ro menạn, ne chih te. Ate ntuche te, ne a nun va che cạca te nạn che quenun chiche te, ndạ tun te iyehnse numanahn che ametah din Dendiohs castigo ite, conun te vạn ruchiyạhn cuahn dạma. Nducoyạca ihyan che hua chenan cạca ye nạn lista yahn Dendiohs nde ro che metah cuhnde iyehnse ne, ạma cạhn ino ye che ndaconan ndihchero ye ite, te quenan te iyehnse ro menạn, ne chih te, ate ndaconan ntuche te.
9 ’Codiron chu cạva ihyan che ndedecadino ye nduco cudạdo: Che ndache tin ite min ne, conahn che ndache ico nạn che va yạn min che quenan che duche chata tạhn min.
10 Namin che ndache tin te ne, conahn che ndache rey. Uhn rey chahn ne, a chih se, tạma se nạn che chi ạn se ne, rihquentiyon ca se, ne tạma se nạn che co ndache se ne, metah condạ tạh se vederihquentiyon. Cuahn che condạ tạh se vederihquentiyon ne, hua rạhn conan se.
11 Me ite tạn me che chih te, ne ntuche te, ite min che va che co te castigo vạn ruchiyạhn ne, conahn tạma rey nạn che co nine se che cuhnde tạh se ntiyon che chahtenan sạhn che ndache chahn.
12 ’Me che ndiche dihne te ne, conahn che ndiche rey che comạn cuahte se, cuahtenan cuma se vederihquentiyon ạma ura dạma nduco ite tạn me.
13 Sạhn chahn ne, co dạma ndudo yahn se nduco vih, conan se ite tạn me.
14 Cuahtecuhma se nduco Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs. Ate ndạhco ndiya ye sạhn, te ihyan min ne, tahque yudo vederihquentiyon yahn ye che co nducoyạca rey mạn,

ihyan yudo ihyan rahte mạn. Ihyan
che nduco ye ihyan ne, a tendạhnun
Dendiohs ihyan, nedin yahn ye
ihyan. Ihyan chahn ne, redinahn ye
ndudo yahn ye.
15 Namin rạhn ángel me ri ye u:
—Nuniyạhn nạn che va tạhn che
ndere quechica me ne, conahn ihyan
numachahte iyehnse, nducuahn
nación mạn, ndạta yạhn ye mạn,
devạco yahn ye mạn.
16 Nduh che ndiche rey che
conahn yahn dihne ite tạn me ne,
condinun condinạhno se yạn min
che nduhcạ Babilonia, cahnevi se
nducuahn dehtenduh che va, cuihno
ndahtera se, cạhquiyạhn se.
17 Tihcạ din se, te mạn Dendiohs
cạhma nun ye chete chedave se che
dinahn se che nahn ye. Chemin che
codạma ndudo yahn se nduco vih,
conan se ite tạn me nde che conahn
nduhcạ che rạhn Dendiohs.
18 Ndạhta ndere quechica me ne,
conahn yạn min che nduhcạ yạn
Babilonia che ạma chi nạn chi
chahte mạn, nạn che rendạhco
ndiya nducoyạca rey yahn
numachahte iyehnse mạn.

18

Chihnonan yahn yạn che nduhcạ yạn Babilonia

1 Chihno min ne, ndihcheró tạma
ángel che numacuahn
vederihquentiyon chica ye
vahchetero, ne ạma quendihco dave
numachahte iyehnse ura che chiya
ye.
2 Ạma dito rạhn ye tuhcạ:
—A chihnonan yahn yạn min che
nduhcạ yạn Babilonia che ạma chi
nạn chi chahte. Mạn ne, min nedin
vạco vaco chihngạ mạn, rahte yạhda
chihngạ mạn.
3 Tihcạ chahno chi, te ihyan yạn
min ntihyon yune ye ihyan yahn
nducuahn nación che ndere
cuahtechica ye, cuahtendihco ye
nunde. Namin nducoyạca rey yahn
numachahte iyehnse ne, dạma chi
ye nduco ihyan yạn min, ne vạn
nunde yahn ihyan chahn ne, chi
cuihca nducoyạca sạhn rendihcue.
4 Tuhme chihneván tạma ndudo
che chica vahchetero che rạhn
tuhcạ:
—Nducoyạca nchuhn ihyan yáhn,
cuendiquendạh ne yạn min cạva che
hua dạma co ne nduco ihyan yạn
min mạn, cạva che hua nduco ne co
ne castigo che co ihyan chahn mạn,
5 te ihyan chahn ne, a decuihta
nduh ye nunde yahn ye, ne a ndạ ro
che dín castigo ihyan.
6 Mạn ne, va che chuhrihn ye
nduhcạ che cạh rihn ye ihyan
chenạhn, nde condudonạn ca
chuhrihn ye, nedihve ye nunde yahn
ye. Nde tahque chuhrihn mạn ye che
co che din ye che chuhrihn ihyan
chenạhn.
7 Va che ạma chuhrihn ye, co ye
castigo yah, yahn che numacuahn
vedeyạde chahte ye iyehnse, ne
numa ino ye ndere chahtechica ye,
chahtendihco ye nunde. Ihyan
chahn ne, ndedecadino ye che
ametah duhva nduhchan ye. Hua
dehva co yahn ye, nde hua vatemạn
ye, che rạhco ye.
8 Chemin che ndo dạma nducuahn
castigo che co ye. Chuhrihn ye mạn,
ndihche ye cuico mạn. Cuihno coh
ye, nde cuihno cuco yạn vạco ye.
Tihcạ va che cuahno co ye, te a
Dihvo vo Dendiohs che din ye
castigo ihyan, ne ihyan min ne, ạma
chahte vederihquentiyon yahn ye.
9 Nducoyạca rey yahn
numachahte iyehnse che dạma chi
ye nduco ihyan chahn, chahtendihco
ye nunde ne, ndihchero ye che
cuihnonan yahn ihyan chahn,
cuihno cuco yạn vạco ye, ne ạma
condạche ye, nde cuaco ye.
10 Nde hua nahn ndedecadino ye
yahn castigo me, che vạh ye, ne
cạhma ye:
—¡Ạma yah ri nuhn cạva nchuhn!
Yạn vạco ne che nduhcạ yạn
Babilonia, ạma chi nạn chi chahte ro
menạn, ate mạn ne, ạma yune no

chihno ndo iya, din Dendiohs castigo.
11 Namin nducoyaca sahn rendihcue ne, condache se, nde cuaco se cava yan min, te ametah ndaca duh che cua dehtenduh yahn se:
12 diyahnguan man, diyahngua man, tu diyahn man, perla man, nducuahn nan tino ndah, tino morado man, tino cuah man, nducuahn nan yahn che ndah ran man, yahn ndah man, dehtenduh che ndindah nduco marfil man, cu man, cu cuan man, tu che duche mármol man,
13 canela man, ndute dan man, cuhn man, yunedan che duche mirra man, nunedan man, vino man, aceite man, yune pan man, trigo man, ite dito man, itecuche man, caballo man, carro man, nde ihyan che rendihcue se man.
14 Ndedecadino se: "¡Tiya ihyan che ama chenan cuma vedecuihca me! ¡Tiya ihyan che ama renan ino dehtenduh che ndah me!"
15 Nducoyaca sahn che chi cuihca se yan min, ndihcue se dehtenduh ne, nde hua nahn ndedecadino se yahn castigo che chi ihyan chahn, che vah se. Ama condache se, nde cuaco se,
16 ne cahma se:
—¡Ama ri ndache nuhn cava yan min! Ro menan me ne, ama chi nan chi chahte, ama chihnde vedecuihca. Nduhca ama ndahta che ama nendeva ca te nduco tino ndah, tino morado man, tino cuah man, che nenecuco te diyahnguan man, tu diyahn man, perla man ne, tihca yan min.
17 Ate man ne, ama yune no chihnonan yahn vedecuihca me.
Nducoyaca sahn ricahca barco man, sahn ndinan yahn se man, ihyan che nda se chede man, nducoyaca sahn chenahn che redin se ntiyon nan nuniyahn man, chan yahn se,
18 ndihchero se ura che riche. Necahco yah se, ne rahn se numa dito se:
—Ro menan me, ¡ama chi nan chi chahte yan cah! ¡Nde ama yan nduhca!
19 Chih se yune yahn van yudo tin se, raco se man, rah ran se man, ne rahn se numa dito se:
—Ro menan me ne, ¡ama chi nan chi chahte yan cah! Min chi cuihca nducoyaca sahn che va barco yahn se, techecan se dehtenduh nan nuniyahn. Ate man ne, ama yune no chihnonan yahn. ¡Ama yah ri nuhn cava!
20 Me nchuhn, che chenun ne vahchetero man, nchuhn ihyan apóstol man, nchuhn che rahndudo ne Ndudo yahn Dendiohs man, nchuhn ihyan yahn Dendiohs man, cuahte yeno ne, te techecade Dendiohs yahn ne, din ye castigo ihyan yan min.
21 Tuhme ama ángel che ama dito ye ne, chetah ye ama tu nduhca ama tu yudo, chihnun ye van nuniyahn, ne rahn ye:
—Tihca cuahno co yan che nduhca yan Babilonia che ama chi nan chi chahte, ne ametah ndaconan ndihchero ihyan.
22 Ametah ndaconan cuahco arpa man, flauta man, trompeta man, yan min. Ametah ndaconan cuahte ihyan redin ntiyon, nde metah ndaconan cuahco molino.
23 Ametah ndaconan co ro yahn, ametah ndaconan cuahte vihco ihyan che rihnevaco ye. Andahre ro menan me ama chi cuihca sahn rendihcue yan min man, andahre ama chihncheh ihyan yan min ihyan nación chenahn, ntihyon yune ye ihyan che ndere cuahtechica ye, cuahtendihco ye nunde, ate man ne, a chihnonan yahn.
24 Ihyan yan min ne, ndehdame ye yun yahn ihyan che cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs man, ihyan yahn Dendiohs man, che chih ye yan min, numachahte iyehnse man.

19

1 Chihno min ne, chihnevan che ama dito rahn ama yahn ihyan che

chenun ye vahchetero:

—Ndeva vo yavenạn Dendiohs yuhn vo, te ạma chahte vederihquentiyon yahn ye, ne ndedevahn ye uvo.

2 Retechecạde ye numa cuạco, ne din ye castigo ihyan yạn che nduhcạ yạn Babilonia che ạma chi nạn chi chahte. Ihyan chahn ne, retihyon yune ye nducoyạca ihyan iyehnse che ndere cuahtechica ye, cuahtendihco ye nunde. Ate mạn ne, din Dendiohs castigo ihyan, yahn che chihno ye ihyan yahn ye.

3 Ndaconan rạhn ihyan chahn che chenun ye vahchetero:

—Ndeva vo yavenạn Dendiohs, te yạn min ne, cuco cuahn dạma.

4 Tuhme nduh che ndico cun indihte chahn mạn, nduh che cun che decạ ro ite decạ ro me mạn, chehntihya ye, ndeva ye yavenạn Dendiohs che va ye nạn che rihquentiyon ye, ne rạhn ye:

—¡Tihcạ co! ¡Ndeva nuhn yavenạn ne!

5 Ura min chihneván ạma ndudo che chica nạn va ye, che rạhn tuhcạ:

—Nducoyạca nchuhn, nde ihyan ndinạn mạn, nde ihyan chenạhn mạn, che renevahnecun ne Dendiohs yuhn vo, redin ne ntiyon yahn ye ne, cuendeva ne yavenạn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndeva ye ihyan yahn ye

6 Chihno min ne, chihneván ạma ndudo che ạma yudo chenun, nduhcạ cuahn che ạma rahco ico mạn, ạma rine dạve mạn. Ndudo min ne, ndudo yahn ạma yạhn ihyan che rạhn ye tuhcạ:

—Ndeva vo yavenạn Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che ạma chahte vederihquentiyon yahn ye, te a canạn rihquentiyon ye numacuahn vedeyudo.

7-8 Ndeva vo yavenạn ye numacuahn vedeyeno, te Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs ne, a ndạ ro che ndeva ye ihyan yahn ye. Ihyan chahn ne, anduhnecạ ạma tạhn che neneva ca te tino cua che nde tuno diyạhn ro, che a va yạn te che cahnevạco te. Tihcạ, te a vate yạn ye, chenun ye tino cua cạva che ndeva Dihvo vo ihyan. Che chenun ye tino cua ne, conahn che a ihyan yahn Dendiohs ihyan, a dave yavenạn ye.

9 Tuhme rạhn ángel me ri ye u:

—Codiron tuhcạ: “Ạma ndah ro yahn ihyan che ndeva Dihvo vo Jesucristo ihyan.”

Namin rạhn ye ri ye u:

—Nducuahn dehtenduh che ráhn rí di ne, a mạn Dendiohs chihquentiyon ye.

10 Tuhme chehntihyá nạn ángel me cạva che ndevá yavenạn ye. Ate rạhn ye ri ye u:

—Hua din tihcạ, te u ne, anduhnecạ nchuhn che redin ne ntiyon yahn Dendiohs, riquendi ne numa ino ne, ritahno ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo. ¡Cuendeva yavenạn Dendiohs!

Cuedevano nchuhn te ihyan che rahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu che cuande yahn mạn ye che rahndudo ye, te a mạn Dendiohs che rihquentiyon ye ihyan.

Ihyan che quendudo ye cabạllo cua

11 Chihno min ne, ndihcheró che quendah vahchetero, ne chihnde ro ạma cabạllo cua. Ihyan che quendudo ye ite ne, duche ye Ihyan Che Redinahn Ye Ndudo Yahn Ye mạn, Ihyan Che Numa Cuạco Quechica Ye mạn. Ihyan min ne, retechecạde ye numa cuạco, rendạhco ndiya ye ihyan che rendihche tạn ye Dendiohs.

12 Ndutinạn ye ne, ạma riya nduhcạ ruchiyạhn. Ạma ndeh corona chendudo tin ye, ne chata ye ne, ndirun che duche ye che atenạn mạn ye renahn ye.

13 Quenun ye ạma tino che ạma chenan yun, ne duche ye Ndudo yahn Dendiohs.

14 Nda ye ą̄ma yą̄hn ángel che
cuhma ye. Ihyan chahn ne, chenun
ye ą̄ma nąn tino ndah che cua cuche,
chendudo ye cabą̄llo cua.
15 Ihyan ndinąn me ne, quetah
chende ye ą̄ma espą̄da che ą̄ma can,
ne nduco chemin ne, ndą̄hco ndiya
ye ihyan yahn nducuahn nación.
Cą̄hcantiyon ye ihyan numacuahn
vedeyudo, ne din ye castigo yah
ihyan numacuahn vedetąn nduhcą̄
che nahn Dendiohs, ihyan min che
ą̄ma chahte vederihquentiyon yahn
ye.
16 Nąn tino yahn ye mąn, nąn
dihma ye mąn, ndirun tuhcą̄: “Rey
che tahque yudo vederihquentiyon
yahn ye che co nducoyą̄ca rey mąn,
ihyan yudo ihyan rahte mąn.”
17 Tuhme ndihcheró ą̄ma ángel che
nti ye nąn quendihco yą̄hn. Ą̄ma
dito cah ye yahn nducoyą̄ca yą̄hda
che reh te yute:
—Menchi nchuhn, cuendo dą̄ma
ne, te numacuahn vedeyudo din
Dendioh castigo ihyan iyehnse.
18 Cheh ne yute yahn rey mąn,
są̄hn ndinąn mąn, są̄hn tąn mąn,
cabą̄llo mąn, są̄hn che chendudo se
ite mąn, są̄hn cuihca mąn, są̄hn
chevą̄h mąn, nde che cą̄hya nde che
cune.
19 Tuhme ndihcheró ite tąn che
ndinąn me. Nduco te nducoyą̄ca rey
yahn numachahte iyehnse mąn,
sandą̄do yahn se mąn, vateyąn se
cą̄va che cuhma se nduco ihyan
ndinąn che quendudo ye cabą̄llo cua
me mąn, nduco ihyan yahn ye mąn.
20 Denda ite tąn me, ne chi te preso
nduco są̄hn rihncheh che chinan se
ite, din se vederihno numacuahn
vederihquentiyon yahn te,
chihncheh se ihyan che cahnecun ye
che quenan cą̄de yahn te ihyan mąn,
ndeva ye yavenąn che nentą̄ve me
mąn. Tuhme chacondą̄hnun ye ite
tąn me nduco są̄hn rihncheh me vąn
ruchiyą̄hn che riche nduco azufre.
21 Me nducoyą̄ca są̄hn che nduco
te ne, chih se nduco espą̄da che
quetah chende ihyan ndinąn che
quendudo cabą̄llo me, ne ndo dą̄ma
nducoyą̄ca yą̄hda chahn, cheh te
są̄hn.

20

1 Chihno min ne, ndihcheró ą̄ma
ángel che chica ye vahchetero, nda
ye llą̄ve yahn nąn che chenan rino
teną̄hn mąn, ą̄ma cadena chahte
mąn.
2-3 Chiquiyą̄hto ye ite tąn me,
ntihyon chiche ye ite infierno, ne
chaconahn ye sello chendevah. Min
conun chiche te nde cuihno ą̄ma mil
nduyo cą̄va che metah cochica te,
cahncheh te ihyan iyehnse. Tuno ro
min ne, ndiquendą̄h te, cochica te
neve ro. Ite tąn me ne, chemin che
chundah, są̄hn min che ndą̄condą̄ se
cu ro menąn.
4 Tuhme ndihcheró ą̄ma yą̄hn
ihyan che vate ye nąn che
rihquentiyon ye. Ihyan chahn ne,
ndondą̄ tą̄h ye vederihquentiyon
cą̄va che techecą̄de ye. Namin
ndihcheró ihyan che chihno se
ihyan iyehnse, chihca yąn se dą̄ndo
ye, yahn che cahndudo ye ndudo
yahn Dihvo vo Jesucristo mąn,
Ndudo yahn Dendiohs mąn. Ihyan
chahn ne, hua ndeva ye yavenąn ite
che nentą̄ve me, nde hua cahnecun
ye che quenan cą̄de yahn ite che
ndinąn me ihyan. Namin ndihcheró
che ntuche ye, ne chinan ye Dihvo
vo Jesucristo, chihquentiyon ye
chete che ą̄ma mil nduyo.
5 A ihyan chahn che ntuche ye
menąn vihca. Me tenąhn chenąhn
ne, hua ntuche ye ro min, te nde
chihno nduh che ą̄ma mil nduyo.
6 ¡Ama ndah ro yahn ihyan chahn
che ntuche ye ndą̄ ro min! ¡A yahn
Dendiohs ihyan! Ametah che co ye
castigo che co ihyan nunde. Co ye
nduhcą̄ chidocuyąn yahn Dendiohs
mąn, Dihvo vo Jesucristo mąn,
cą̄hcantiyon ye nduco Dihvo vo
chete che ą̄ma mil nduyo.
7 Chihno nduh che ą̄ma mil nduyo
ne, ntą̄te są̄hn chundah,
8 ne quechica se iyehnse,
chihncheh se ihyan yahn nducuahn
nación. Ą̄ma nąn ye ne, Gog, ne tą̄ma

nạn ye ne, Magog, ne nedin dạma se ihyan, cạva che cuhma ye. Ạma yạhn ye nduhcạ che ndeh yạhndute che va chihto nuniyạhn,
9 chica ye numachahte iyehnse, teche ndive ye nạn vate ihyan yahn Dendiohs, yạn che yah ino ye. Ate din Dendiohs che chera yạhn che chica nạn ro, ne chihno chiche ye.
10 Me sạhn chundah me che chihncheh se ihyan iyehnse ne, chacondạhnun Dendiohs sạhn vạn ruchiyạhn che riche nduco azufre, nạn che chacondạhnun ye ite tạn me nduco sạhn rihncheh che rinan se ite. Min va che chuhrihn se nde ro nde rạhn numacuahn ro.

Techecạde Dendiohs yahn ihyan nunde

11 Tuhme ndihcheró Dendiohs che va ye nạn che retechecạde ye. Ạma yudo vederihquentiyon quenan cuma ye mạn, numa cuạco retechecạde ye mạn. Numacuahn vederihquentiyon yahn ye ndạhco ndiya ye nducuahn vederihquentiyon che va vahchetero mạn, iyehnse mạn.
12 Namin ndihcheró nducoyạca tenạhn, ihyan yudo ihyan rahte mạn, ihyan chenạhn mạn, vatendi ye nạn ye. Tuhme nạhne ye nducuahn libro nạn che chenan cạca nducuahn che nedin ihyan. Namin nạhne ye tạma libro nạn che chenan cạca nducoyạca ihyan che va che cuahtenan ye vahchetero. Ura min techecạde ye yahn tenạhn chahn anduhneva che chenan cạca yahn ye.
13 Min nduco nducoyạca nducondi tenạhn, nde ihyan che chih ye vạn nuniyạhn. Chica ye nạn che chahtenan rino ye, ndo dạma ye min.
14-15 Chihno techecạde ye ne, decuihno ye nạn che chahtenan rino tenạhn mạn, vederih mạn, chehnevi ye vederihquentiyon yahn. Me nducoyạca nducondi ihyan che hua chenan cạca ye nạn libro che va che cuahtenan ye vahchetero ne, dechuh ye ihyan vạn ruchiyạhn nạn che co ye castigo cuahn dạma.

21

Nedin ra Dendiohs vahchetero mạn, iyehnse mạn

1 Chihno min ne, ndihcheró vahchetero mạn, iyehnse mạn, che a nedin ra Dendiohs. Vahchetero mạn, iyehnse mạn, che va ro menạn me ne, ametah, nde nuniyạhn ametah.
2 U Juạn ne, ndihcheró yạn ra che namin duche Jerusalén, yạn yahn Dendiohs, che chica vahchetero nạn Dendiohs, cochahn cuạhn iyehnse. Ạma ndạhcạ ro nduhcạ che ro ạma tạhn rihnevạco che neneva ca te.
3 Namin chihneván ạma ndudo che chica vahchetero. Ạma dito rạhn tuhcạ:
—Condihche, mạn ne, nduco mạn Dendiohs ihyan iyehnse, nedin yahn ye ihyan, ne ihyan chahn ne, nevahnecun ye ihyan.
4 Dendiohs din ye che ametah vederih nạn ihyan chahn mạn, ametah co rạn mạn, ametah cuaco ye mạn, ametah chuhrihn ye mạn. Nducuahn vedeyah che chuh ye ro menạn ne, a chihno.
5 Tuhme Dendiohs, ihyan min che va ye rihquentiyon ye ne, rạhn ye:
—Condihche, u ne, nedin rá nducuahn dehtenduh che va.
Namin rạhn ye ri ye u:
—Codiron ndudo che chihneven, te cuạco, ne redin yahn che cochahtino ihyan.
6-7 Rạhn ye tạma yune ri ye u:
—Nducuahn ndudo che chihcocạdé ne, a chinahn. U ne, vá numacuahn ro. U dendáh nducuahn che va. Hua ndạ ro che cuihno vederihquentiyon yáhn. Ihyan che rendạ yahn ye che nevahnecun ye u, ne hua ndạcadạma ye u che Dendiohs yahn ye ne, numacuahn vedeyeno ndevá ihyan, nedin dạyá ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Chemin ne, anduhnecạ ạma vedecuihca cạva ye.
8 Me ihyan che hua rihquino ye cotahno ye u mạn, ihyan che hua

richahtino ye u mạn, ihyan che chihngạ ihyan ye mạn, ihyan rihno ihyan mạn, ihyan che ndere rahtechica ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye mạn, ihyan che redin cuah ye mạn, ihyan che rendeva ye yavenạn dehtenduh che redendah mạn ihyan, redin ye dendiohs yahn ye mạn, ihyan rihncheh mạn, nducoyạca ihyan chahn ne, va che co ye castigo cuahn dạma, cuahtenun ye vạn ruchiyạhn che riche nduco azufre.

Yạn Jerusalén ra

9 Tuhme ndihcheró ạma cha ángel che ndache chahn che nda ye nduh che ndache cuh che chenun vedeyah cạva ihyan iyehnse nạn che cuihnonan yahn, ne rạhn ye ri ye u:

—Cochi ndihchero ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs.

10 Tuhme din Vaco Dendiohs che chihnó che quenda ángel me u ạma tin ico yạco. Min nạhme ye u yạn yahn Dendiohs che ạma yudo, yạn min che duche Jerusalén che chica vahchetero nạn Dendiohs.

11 Ạma diyạhn ro, rihco ro vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nduhcạ che ro tu yuhno che duche jaspe tihcạ ro.

12 Ntạhn cuaco yạn me ne, ndahto ạma chete yạco che chenan ndichio chendevah yahn, ne quenan ạma ángel queri ạma chendevah chahn, redin ye cudạdo. Queri ạma chendevah chahn ne, quenan che duche queri ạma ndạta yahn ihyan nación yahn Israel.

13 Nduh che cun lạdo chete me ne, chenan ino chendevah queri ạma lạdo.

14 Nạme yahn chete me ne, ndavih nduco ndichio tu rahte, ne nạn queri ạma tu chahn ne, quenan che duche queri ạma ihyan apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo.

15 Ángel me ne, nda ye ạma cạde diyạhnguạn cạva che decạde ye yạn me, chete yahn mạn, chendevah yahn mạn.

16 Yạn me ne, dạma no nduh che cun lạdo, o mil quenan o ciento kilómetro queri ạma lạdo. Che chahno ạma lạdo ne, ti va che yạco.

17 Chete me ne, ri ino raco ndiche cun metro che yạco.

18 Chete me ne, ndahto nduco tu che duche jaspe. Viyạn me ne, demạn diyạhnguạn, nde tuno diyạhn ro nduhcạ tu yuhno.

19 Nduh che ndichio tu rahte che ndi nạme yahn chete me ne, nenecuco nduco nducuahn nạn tu diyạhn. Ạma ne, nenecuco nduco jaspe; tạma ne, nduco zafiro; tạma ne, nduco ágata; tạma ne, nduco esmeralda;

20 tạma ne, nduco ónice; tạma ne, nduco cornalina; tạma ne, nduco crisólito; tạma ne, nduco berilo; tạma ne, nduco topacio; tạma ne, nduco crisoprasa; tạma ne, nduco jacinto; tạma ne, nduco amatista.

21 Nduh che ndichio chendevah chahn ne, ndindah nduco perla; queri ạma ne, ndindah nduco ạma perla. Yune viyạn me ne, demạn diyạhnguạn, nde tuno diyạhn ro nduhcạ tu yuhno.

22 Metah nde ạma yạco viyạn me, te Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye ne, quenun ye min. Namin min quenun Dihvo vo Jesucristo.

23 Yạn me ne, hua rendotenan yạhn mạn, iyo mạn, cạva che cuhnde ro dave, te nduco vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn, Dihvo vo Jesucristo mạn, quendihco dave numachahte.

24 Quendihco dave numachahte, ne ihyan yahn nducuahn nación che ndevahn ye ne, chenun ye min, nde rey che ạma yudo vederihquentiyon chahtenan cuma ye, nduco ye, chenun ye min.

25 Yạn min ne, hua ndạ ro che co man, ne chendevah yahn ne, chendah cuahn dạma.

26 Ihyan yahn nducuahn nación che ạma chahte vederihquentiyon

chahtenan cuma ne, nduco ye,
chenun ye min.
27 Ate nde ạma nạn dehtenduh che
chihngạ hua co condạ min, nde hua
co condạ nde ạma ihyan nunde,
ihyan che chihngạ redin ye mạn,
ihyan rihncheh mạn. Ihyan che
ndedevahn Dihvo vo Jesucristo,
ihyan chahn che chenan cạca ye nạn
libro che cuahtenan ye vahchetero
ne, atenạn ihyan chahn che chenun
ye min.

22

1 Tuhme ángel me ne, nạhme ye u
ạma ico che demạn nune dave che
redin che rahtenun ico ihyan.
Riquendạh nạn va Dendiohs nduco
Dihvo vo Jesucristo,
2 rechuh mendạhn yune viyạn.
Nduh che o lạdo chihto ico me ne,
vatendi yạhn che redin che
rahtenun ico ihyan. Nduh iyo nduh
iyo ri ndute yahn, ne yạta yahn ne,
richihve cạva che co ico ihyan
nducuahn nación.
3 Viyạn me ne, metah nde ạma nạn
dehtenduh che chihngạ che chihco
cạde Dendiohs che va che conda.
Dendiohs mạn, Dihvo vo Jesucristo
mạn, min cuahte ye cạhcantiyon ye,
ne ndeva ihyan yahn ye yạvenan ye.
4 Cuahtenan ihyan chahn nạn
Dendiohs, ne conan che duche ye
chata queri ạma ihyan chahn.
5 Min ne, ametah ndạ ro che co
man; ametah ndotenan ihyan yạhn
che quendihco nạn ro mạn, linterna
mạn, te mạn Dihvo vo Dendiohs din
ye che condihco dave. Ihyan chahn
ne, cạhcantiyon ye cuahn dạma.

A nun ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo

6 Tuhme rạhn ángel me ri ye u:

—Cuạco nducuahn che ndihchero
mạn, chihneven mạn, ne redin yahn
che cochahtino ihyan. Dihvo vo
Dendiohs, ihyan min che recạh ye
ndudo yahn ye che rahndudo ihyan
ne, a mạn ye dechuh ye ángel yahn
ye, cạh ye, checadino ihyan yahn ye
yahn dehtenduh che a nun va che
conahn.
7 Rạhn Dihvo vo Jesucristo tuhcạ:
“¡A nun va che ndaconan chí! ¡Ndah
ro yahn ihyan che tumacạh ye yahn
ndudo yahn Dendiohs che va che
diron!”
8 U Juạn, chihneván mạn,
ndihcheró mạn, dehtenduh
chetuhchan. Chihno min ne,
chehntihyá nạn ángel, nahn ndevá
yavenạn ye.
9 Ate rạhn ye ri ye u:

—Hua ndeva yavenán, te u ne,
atenạn redín ntiyon yahn Dendiohs
nduhcạ di mạn, nduhcạ ihyan
chenạhn che rahndudo ye ndudo
yahn ye mạn, nduhcạ nducoyạca
ihyan che tumacạh ye yahn ndudo
che va che diron mạn. Dendiohs,
ihyan min cuendeva yavenạn ye.
10 Namin rạhn ángel me ri ye u:

—Hua cạhcondeh nde ạma nạn
dehtenduh. Codiron nducuahn, te a
nun va che conahn.
11 Numanahn min ne, dehve din
yahn che quendi ihyan nunde yune
yahn ye. Ate ihyan yahn Dendiohs
ne, quendi ye din ye che ndah, hua
cạhcomạn ye che ritahno ye ihyan.
12 Rạhn Dihvo vo Jesucristo tuhcạ:
“¡A nun va che ndaconán chí!
Ndạhco menún yahn queri ạma
ihyan tuno ca ntiyon che nedin ye.
13 U che vá numacuahn ro. U
dendáh nducuahn che va. Hua ndạ
ro che cuihno vederihquentiyon
yáhn.”

14 ¡Ạma ndah ro ihyan che ndạca
ye vederenchahco cạva nunde yahn
ye!, te nduco tihcạ ne, co cuahtenan
ye yạn me mạn, cheh ye ndute yahn
yạhn che redin che rahtenun ico
ihyan mạn.
15 Ate ihyan che hua ritahno ye
mạn, ihyan che redin cuah ye mạn,
ihyan che ndere rahtenan ye nduco
ihyan che hua nihnevạco nduco ye
mạn, ihyan che rihno vih ye mạn,
ihyan che rendeva ye yavenạn
dehtenduh che redendah ihyan che
redin ye dendiohs yahn ye mạn,

ihyan rihncheh mạn, nde ạma ihyan chahn hua co condạ ye viyạn me.

16 Namin rạhn Dihvo vo:

—U Jesucristo, dechúh ángel yáhn, cạh ye ndudo chetuhchan, checadino ihyan yáhn nducuahn yạco. A u che tahque chahte vederihquentiyon yáhn vạn nducoyạca ihyan, ndạta yahn David. U ne, anduhnecạ yuhdo chahte che riquendạh vatiyạn.

17 Nahn Vaco Ndah yahn Dendiohs mạn, ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, ihyan che cahnevan ye ndudo chetuhchan mạn, che ndaconan chi tun Dihvo vo.

Me ihyan che nahn cuahtenan ye vahchetero ne, atenạn che nevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo conahn nduco ye.

18 Nducoyạca nchuhn che cahnevan ne ndudo yahn Dendiohs che ndirun nạn libro cuh ne, u reté cudạdo nchuhn: Ndete che va duh ihyan che tihdenan ye nạn ndudo che ndirun ne, tahque chahte castigo va che co ye, tihdenan Dendiohs castigo che a chenan cạca nạn libro cuh.

19 Ndete che va duh ihyan che cahnevi ye nạn ndudo che ndirun ne, cahnevi Dendiohs che duche ye nạn libro che cuahtenan ye vahchetero, ne hua co condạ ye min, nde hua conahn nduco ye dehtenduh che ndah che ndirun yahn nạn libro cuh.

20 U che te cuandé nchuhn yahn dehtenduh chetuhchan ne, rạ́hn rí nchuhn:

—A nun ndaconan chí.

Dihve nuhn Jesucristo, ¡tihcạ co! ¡Cochi tun ne!

21 Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nducoyạca nchuhn, din ye che ndah nduco ne. Tihcạ co.